ଉତ୍କଳୀୟ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥମାଳା (ଓଡ଼ିଆ)—୨୪

ବିଚିତ୍ର ଭାରତ

(ତୃତୀୟ ଖଣ୍ଡ)

କବି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ

ପର୍ଯ୍ୟଟନ, କ୍ରୀଡ଼ା ଓ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ କର୍ମଶାଳୟ
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଉତ୍କଳୀୟ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥମାଳା (ଓଡ଼ିଶା) ୨୯

ବିଚିତ୍ର ଭାରତ

(୩)

ଆରଣ୍ୟକ ପର୍ବ ଓ ବିରାଟ ପର୍ବ

ପ୍ରଣେତା :

କବି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ

ସମ୍ପାଦନା

ଡକ୍ଟର ଭଗବାନ ପଣ୍ଡା ଏମ୍. ଏ.

ସାହିତ୍ୟାଚାର୍ଯ୍ୟ

ସମ୍ପାଦକ

ପର୍ଯ୍ୟଟନ, କ୍ରୀଡ଼ା ଓ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ, ଓଡ଼ିଶା

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରକାଶକ

ପର୍ଯ୍ୟଟନ, କ୍ରୀଡ଼ା ଓ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ,

ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ—୧୦୦୦

୧୯୮୩

ମୁଦ୍ରଣ—

ସପ୍ତର୍ଷି ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ

କଟକ—୧୦

ମୂଲ୍ୟ

ORISSAN ORIENTAL TEXT SERIES (Oriya)—29

VICHITRA BHARAT

(III)

ARANYAKA PARBA & VIRATA PARBA

by: –

Kavi Visvambhara Dasa

Edited by

Dr Bhagabana Panda, M. A.

Sahityacharya

Editor,

Directorate of Tourism, Sports & Culture

Orissa, Bhubaneswar

Published by :

Directorate of Tourism, Sports & Culture Orissa, Bhubaneswar

First Edition—1000

1983

Printed at

Saptarshi Printers

Cuttack—753010

Price—

—ସମ୍ପାଦକୀୟ—

ପ୍ରସ୍ତୁତ ବିଚିତ୍ର ଭାରତକୁ ଆକାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପାଞ୍ଚୋଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭିନ୍ନ ମୁଦ୍ରାଣାଳୟରେ ଏହାର ବିଭିନ୍ନ ଭାଗର ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ତୃତୀୟ ଭାଗଟି ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ଏହି ଭାଗର ସମ୍ପାଦନାରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ତାଳପତ୍ର ପୋଥିର ସାହାଯ୍ୟ ନିଆଯାଇଛି ତାହାର ବିବରଣୀ ବିଚିତ୍ର ଭାରତ ପ୍ରଥମ ଭାଗ ମୁଖବନ୍ଧରେ ସନ୍ନିବେଶିତ ଅଛି । ମୁଦ୍ରା ପ୍ରମାଦ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନ ଦେଇ ପୁସ୍ତକଟି ସୁଧୀ ସମାଜରେ ଆଦୃତ ହେବାର ଆଶା ।

ରାଧାଷ୍ଟମୀ
୧୪, ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୧୯୮୩

ଭଗବାନ ପଣ୍ଡା
ସମ୍ପାଦକ

ବିଷୟ ସୂଚୀ

ଆରଣ୍ୟକ ପର୍ବ

ବିରାଟ ପର୍ବ

ଆରଣ୍ୟକ ପର୍ବ

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ରାଗ—ଚକ୍ରକେଳି

ଜୟ ଜୟ ରାଧା ପ୍ରାଣନାୟକ । ଜୟ ଘନଶ୍ୟାମ କାମ[1]ଦାୟକ ॥୧॥
ଜୟ ଜୟ ଶ୍ୟାମ ଗର୍ବ ଗଞ୍ଜନ । ଜୟ ଜୟ ଶ୍ୟାମ ମନ ରଞ୍ଜନ[2] ॥୨॥
ଜୟ ଜୟ ନରକ ନିବାରଣ । ଜୟ ଜୟ ନରକ ଉଦ୍ଧାରଣ ॥୩॥
ଜୟ ଜୟ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସୁପ୍ରସନ୍ନ[3] । ଜୟ ଜୟ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବିନାଶନ ॥୪॥
ତୁମ୍ଭ[4] ମହିମା ଅଟଇ ବିଶେଷ[5] । ଯାହା କହି ନ ପାରିବେ ଭୂତେଶ[6] ॥୫॥
ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ଚିତ୍ତ ଆଜ୍ଞା କର[7] । ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ବନ ବେହାର[8] ॥୬॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଆଗେ କହେ ସଞ୍ଜୟେ । କୁନ୍ତୀ ପଣ ରଚିଲେ[9] ତୁମ୍ଭ ପୋୟେ ॥୭॥
ସବ ସମ୍ପଦ ତେଜିଣ ପାଣ୍ଡବେ । ଗିଣ କାନନେ ବିହରିଲେ ଏବେ[10] ॥୮॥
ବନବାସ ଶେଷେ ହେବ ସମର । ରଣେ ପଡ଼ିବେ ତୁମ୍ଭର କୁମର ॥୯॥
ଶୁଣି ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର[11] ହେଲେ ବିଷାଦ । ଚିନ୍ତି ରହିଲେ[12] ଆଣି ପରମାଦ ॥୧୦॥

---

୧ । ଖ. ନବଘନ ଶ୍ୟାମ ।
ଘ. ନବଘନ ଶ୍ୟାମ ।

୨ । କ. ଗର୍ବ ଗଞ୍ଜନ ।

୩ । ଖ. ଗ-ଅର୍ଜ୍ଜୁନରେ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନରେ ପ୍ରସନ ।

୪ । କ. ଗ ତୁମ୍ଭ ।

୫ । କ. ବିଶେଷ
ଖ. ଘ-ଅଶେଷ ।

୬ । ଖ. ମହେଶ
ଘ. ନ ପାରିଲେ ଫଣିଶ ।

୭ । ଖ.ଗ. ଦିଅ କହି ।
ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ଚିତ୍ତେ ଦିଅ କହି ।

୮ । ଗ. ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ଯେ ବନରେ ଛନ୍ତି ରହି ।

୯ । ଗଘ. ରହିଲେ ।

୧୦ । ଖ. ସର୍ବେ ।

୧୧ । ଗ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ।
ଘ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ।

୧୨ । ଙ. ଚିନ୍ତିଲେ ।
ଗ. ରହିଲେ ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ ଜଣାଇଲେ ଶୀଘ୍ରେ | ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ପଶିଲେ[1] ବନରେ ||୧୧||
କାମ୍ୟକ ନାମେ ବନେ[2] ରହିଛନ୍ତି | ବହୁ କଷ୍ଟମାନ ତହିଁ ସହନ୍ତି ||୧୨||
ଅଙ୍ଗେ ନାହିଁ ବସନ ଅଳଙ୍କାର | ଫଳମୂଳ କରୁଛନ୍ତି ଆହାର ||୧୩||
ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[3] ତୋଷ ହୋଇଲା | ତହିଁ ଶକୁନି[4] ଥାଇଣ ବୋଇଲା[5] ||୧୪||
ସନ୍ୟ ସାଜିଣ ଚାଲ ସର୍ବେ ଯିବା | ରାଜ ସମ୍ପତ୍ତି[6] ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇବା ||୧୫||
ଦେଖି ଝୁରି ଝୁରି ବନେ ମରିବେ | କେଉଁ[7] ପ୍ରକାରେ ସେ ଦେହ ଧରିବେ ||୧୬||
ଶୁଣି ମାନଗୋବିନ୍ଦ ହସ ହସ | ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲା ଦିବ୍ୟବେଶ ||୧୭||
ରତ୍ନମୟ ରଥରେ ବିଜେ କଲା | ସର୍ବ ସଇନ୍ୟ[8] ତୁରିତେ ସାଜିଲା ||୧୮||
ଶଙ୍ଖ ମହୁରି ନାନାବାଦ୍ୟ ବାଜେ | ସର୍ବ ସମ୍ପଦ ଘେନି[9] କଲେ ବିଜେ ||୧୯||
କିଛି ଦୂରରେ ଅଛନ୍ତି ପାଣ୍ଡବେ | ଧୀରେ ଧୀରେ ଚଳନ୍ତି ମଣ୍ଡଗବେ ||୨୦||
ଆକାଶରେ ଚଳନ୍ତେ[10] ଚିତ୍ରସେନ | ମାତଲି ବାହୁଅଛି ତାର ଯାନ ||୨୧||
କୁରୁଥାଟ[11] ଦେଖିଣ ସେ ପଚାରି | ମାତଲି ସବୁ କହିଲେ ବିସ୍ତାରି ||୨୨||
ଶୁଣି ଗନ୍ଧର୍ବ କଲା ମହାରୋଷ | ଭ୍ରାତ ଶତ୍ରୁ କରିବ ଆଜ ନାଶ ||୨୩||
ଧନୁଶର ଧରିଣ ଚିତ୍ରସେନ | ଥାଟ ଓଗାଳିଲା ଯାଇ ବହନ ||୨୪||
ନମିଷକେ[12] ବହୁତ ସନ୍ୟ ମାରି | କୁରୁ ଥାଟରେ[13] ପଡ଼ୁଅଛି[14] ହୁରି ||୨୫||
ସପ୍ତରଥୀ ଆସିଣ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ | ଗନ୍ଧର୍ବ ଶର[15] ସହି ନ ପାରିଲେ ||୨୬||

---

୧ । ପ. ଚଳିଲେ ।
୨ । ଗ. କାମ୍ୟକ ବନେ ଯେବେ ।
। ପ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
୪ । କ. ଶକୁନି ।
ଖ. ଶକୁ ନି ।
୫ । ଖ. ପ. ଯୋଧସାଙ୍ଗା ନାମେ କର ହସ୍ତବ
ଦିବ୍ୟ ଦେଶମାନ ସର୍ବେ ହୋଇବ ।। (ଅଧିକପାଠ)
୬ । ଗ. ସମ୍ପଦ ।
୭ । ଖ. କେଉଁ ।
୮ । ଖ. ସୈନ ।
ଗ. ପ. ସଇନ ।
୯ । ଖ. ଗ. ପ. ସମ୍ପଦେ ବଟେ ।
୧୦ । ଖ. ପ. କନ୍ଦରରେ ।
୧୧ । ଗ. ସ ଥାଟ ।
୧୨ । କ. ନମିଷକେ ।
ଖ. ପ. ଯାବନ୍ତକେ ।
୧୩ । ଙ. ଥାଟରେ ।
୧୪ । ଗ. ପଡ଼ିଲାକ ।
୧୫ । କ. ଶର

କେହୁ ପଳାନ୍ତି କେ[1]ମୋହେ ପଡ଼ନ୍ତି । କେହୁ ରଖ ରଖ ରଡ଼ି ଛୁଡ଼ନ୍ତି ॥୨୭॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[2] ପାଶେ ହେଲେ[3] ପ୍ରବେଶ । ମାନଗୋବିନ୍ଦ ମନେ[4] ମହାଦ୍ୱେଷ ॥୨୮॥
ଗଦା ପିଟନ୍ତି ଗନ୍ଧର୍ବ ଉପରେ । ରହ ବୋଲି ଧଇଲା ବାମକରେ[5] ॥୨୯॥
ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କେଶ । ଧରି ଟେକି ଘେନିଗଲେ[6] ଆକାଶ ॥୩୦॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି କହିଲେ ସହଦେବ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ[7] ନେଉଛି ଗନ୍ଧର୍ବ ॥୩୧॥
ନିମିଷକେ[8] ସକଳ ସୈନ୍ୟ ମାରି । ଆମ୍ଭ ଛଳେ ସେ ମହାକୋପ କରି[9] ॥୩୨॥
ଭୀମ ବୋଲନ୍ତି ଧର୍ମ ଏହା ଭଲା । ଅମ୍ଭ ସମ୍ପତ୍ତି[10] କପଟେ ଘେନିଲା ॥୩୩॥
ବନେ ବାହିଲା ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବିପତ୍ତି । ପୁଣ ଦେଖାଇ ଆସଇ ସମ୍ପତ୍ତି ॥୩୪॥
ଆମ୍ଭେ କରନ୍ତାଇ ଯାହା ବିନାଶ । ଧାତା ଯୋଗ ସେ ଯାଉଅଛି ନାଶ[11] ॥୩୫॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଲେ[12] ସେ ନୁହଇ କିଛି । ନ ପାରିଲା ସେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁରୁଛି ॥୩୬॥
ବାହୁଡ଼ାଇ ନେମାକୁ[13] ଆସିଥିଲା । କମ୍ପା ଗନ୍ଧର୍ବ ତାକୁ ଘେନିଗଲା ॥୩୭॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ[14] ଆଣ ହେ ବାସବ । ତାକୁ ନ ଦେଖି ନିସ୍ତେଏ ମରିବ ॥୩୮॥
ଶୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଅତି ବେଗେ ଗଲେ । ରହ ବୋଲି ଉଚ୍ଚରେ[15] ଡ଼ାକ ଦେଲେ ॥୩୯॥
ତାହା କିଛି ନ ଶୁଣିଲେ ଗନ୍ଧର୍ବ । ଦେଖି ଅତିଶୟେ କୋପ ପାଣ୍ଡବ ॥୪୦॥
ତତକ୍ଷଣେ ଧନୁରେ ଦେଇ[16]ଗୁଣ । ପେଷିଲେ ସେ ମନଭେଦ ମାର୍ଗଣ ॥୪୧॥
ଆକାଶରେ ସେ ପଥ[17]ଉଗାଳିଲା । ରଥ ନ ଚଳି ସ୍ଥକିତେ[18] କହିଲା ॥୪୨॥
ମାତଳି କହିଲେ[19]ଚିତ୍ରସେନକୁ । ଆଉ ଯାଇ ନ ପାରିବ[20]ସ୍ୱର୍ଗକୁ ॥୪୩॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[21]ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସୋଦର । ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦଅ ବୀରବର ॥୪୪॥

---

୧ । ଖ. କେହୁ ।
୨ । ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ।
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୩ । ଖ. ଅଗି ହେ ।
୪ । ଖ. ଗଦା ଗୁରାଇ କର ।
ଘ. କର ।
୫ । ଘ. ତାକୁ ରଥରେ ବାନ୍ଧିଣ ବହନ ।
ସୁଖେ ମାର୍ଗରେ ଗଲେ ସେ ଚଳାଣ (ଅଧିକପାଠ)
୬ । ଖ. ନେଇ ଘେନଗଲ ତାକୁ ।
୭ । ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ ।
୮ । କ. ନିମସକେ ।
ଖ. ଗ. ଘାବନ୍ତକେ
୯ । ଘ. ୩୦ରୁ ୩୨ ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୦ । ଖ. ସମ୍ପଦ ।
୧୧ । ଗ. ହେଉଅଛି ନାଶ ।
ଘ. ଯୋଗେସେ ହେଉଅଛି ନାଶ ।
୧୨ । ଗ. କହେ ।
ଘ. ଯୁଦ୍ଧେଷ୍ଠି କହେ ।
୧୩ । ଖ. ନେବାକୁ ।
୧୪ । ଗ. ଦର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ ।
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ ।
୧୫ । ଗ.ଘ. ରହ ଭ୍ରମ ହେ ବୋଲି ।
୧୬ । ଖ.ଗ.ଘ. ଦେଲେ ।
୧୭ । ଖ. ରଥ ।
୧୮ । ଖ.ଗ.ଘ. ଥକିତେ ।
୧୯ । ଘ. ମାତଳି କହେ ସେ ।
୨୦ । ଗ. ତ ନ ପାରେ ।
୨୧ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ।

ନୋହ୍ନିଲେଟି ରଣ୍ଡଳ ତୋର ରଥ । ଅର୍ଜୁନ ଶର[1] ଓଗାଳନ୍ତୁ ପଥ ॥୪୫॥
ଶୁଣି ଗନ୍ଧର୍ବ ବୋଲେ କୋପକରି । ମୁର୍ଛି ନାଶନ୍ତି ତାଙ୍କର ବଇରି ॥୪୬॥
ଦ୍ରୋହା ନ ବୁଝିଲେ ଯେବେ ପାଣ୍ଡବେ । କେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଏହାଙ୍କୁ ରଖିବେ ॥୪୭॥
ଲକ୍ଷେ ଯୋଜନ ଦେବ ଦ୍ୟେବେ ଗ୍ଲଣ୍ଡି । ନସ୍ତେ[2] ମଣବ ଭୂମିରେ ପ୍ୟେ ପଣ୍ଡ[3] ॥୪୮॥
ଏତେ ବୋଲନ୍ତେ ତ୍ରୁଣ୍ଡଦେବେ[4] କେଶ । ଦେଖି ଆରତ ଗାନ୍ଧାରୀଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ[5] ॥୪୯॥
ଆଣ୍ଡେ ଡାକନ୍ତି ରଖ ହେ ଅର୍ଜୁନ । ତନେ ପଣ୍ଡ ମରୁଛୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[6] ॥୫୦॥
ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ଶରବନ୍ଧ[7] କଲେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ତଣ୍ଡି[8] ଗଣ୍ଡ ଅଇଲେ ॥୫୧॥
ପଣ୍ଡି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବେହନ୍ତି ବସି । ତାଙ୍କ ଚରଣ ତନେ ପଣ୍ଡ ଆସି ॥୫୨॥
ମୁକୁଟ ଥିଲା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[9] ଶିରେ । ପାଇ ଲଗିଲା ଯୁଧିଷ୍ଠି ପଦ୍ମରେ ॥୫୩॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[10] ପୁଣ ପାଇ ଚେତନା । ଦେଖି ପାଇଲା ବହୁତ ବେଦନା ॥୫୪॥
କମ୍ପା ଅର୍ଜୁନ ମୋତେ ଛଡ଼ାଇଲା । କମ୍ପା ଗନ୍ଧର୍ବ ଶିର ନ ଛେଦିଲା ॥୫୫॥
କମ୍ପା ନମଳ ପଣ୍ଡ ଦ୍ୟେହୁ[11] ବନେ । ଆସି ପଡ଼ିଲ ଶତ୍ରୁର ଚରଣେ ॥୫୬॥
ଦ୍ୟେତେ ଶବ୍ଦର ପୁଣି କଡ଼ି ଆସି[12] । ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ବୋଲ କଲେ ହସି[13] ॥୫୭॥
ମୋହୋଠାନ୍ତ୍ୟେ[14] ଏତେ ସ୍ନେହ ତୁମ୍ଭର । ଏବାହୋଇ ଅଇଲ[15] ବନଦ୍ୱାର ॥୫୮॥
ମୋତେ ଦେଖିଲଡ ଏବେ ନୃପତି । ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଚଳ ହେ ତତ୍ପତି ॥୫୯॥
ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[16] ଲଜ ପାଇଲେ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଅନାଇ ସେ ବୋଇଲେ ॥୬୦॥
ତଲ[17] ଅନେକ ମୋତେ ଉପକାର । ମନେ ଯେ ବାଞ୍ଛା ମାଗ[18] ଦେନବର ॥୬୧॥
ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ନମସ୍କାର କଲେ । କଥାଦ୍ୟେ ମାଗିବ ତୁମ୍ଭେ[19] ବୋଇଲେ ॥୬୨॥
ଏହା ଶଢୋଇଥିବ[20] ତୁମ୍ଭେ ମନେ । ମଣିମଯ୍ୟ ମୁକୁଟ ଦେବ ଧନେ ॥୬୩॥
ଦେଉ ବୋଲି ବୋଇଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[21] । ତହୁଁ ସର୍ଧୀରେ କରିଲେ ଗମନ ॥୬୪॥

---

୧ । ଚ. ଘ. ଶର ।
୨ । ଙ. ନସ୍ତେ ।
ଗ. ନସ୍ତେ ।
୩ । ଘ. ଏ ପେ ମଣ୍ଡେ ଭୂମିରେ ଶ ।
୪ । ଚ. ଚ. ତ୍ରୁଣ୍ଡ ତ୍ରୁଣ୍ଡଦେଲେ ।
ଗ. ତ୍ରୁଣ୍ଡିଲ ଏ ।
୫ । ଙ. ଶିଷ୍ୟ ।
୬ । ଙ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୭ । ଚ. ଶରବନ୍ଧ
୮ । ଙ. ତଣ୍ଡି
ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ତଣ୍ଡି
୯ । ଚ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୧୦ । ଚ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୧୧ । ଘ. ଦେହୁ
୧୨ । ଙ. ଘ. କଡ଼ିଆସି
୧୩ । ଖ. ଗ. ଚ. ଆସି
୧୪ । ଙ. ମୋହୋଠାରେ
ଘ. ମୋଠାରେ
୧୫ । ଚ. ଆଇଲ
୧୬ । ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୧୭ । କ. କଲ
୧୮ । ଘ. ବାଞ୍ଛା
୧୯ । ଘ. ଏକ ମାଗିବ ତୁମ୍ଭର ବୋଇଲେ
୨୦ । ଘ. ଶଢୋଇ ଥିବ
୨୧ । ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ

ସେନା ସନ୍ୟ ଆସି[୧୧] ସର୍ବେ ଦେଖିଲେ । ସେଣୁ ସମ୍ପଦେ ଦକ୍ଷିଣାକୁ ଗଲେ ॥୭୪॥
ସେଷ୍ଟାପୁରେ ହେଲେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ । ତହିଁ ଏକଥା ନ କଲେ ପ୍ରକାଶ ॥୭୫॥
ନିରନ୍ତରେ ଚିନ୍ତ କୃଷ୍ଣ ପୟର । କହେ ଅଧମ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[୧୩] ॥୭୬॥

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ନ'ପୋଇ

ଏବେ ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ସାବଧାନେ[୧] ଦ୍ରୌପଦୀ ପାଣ୍ଡବେ[୨] ପାଞ୍ଚଜଣ
ତେଜିଣ ସେ ବନ କଲେକ ଗମନ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନନ୍ଦୀବନ ॥୧॥
ଲତାଏ ଗହଳ ଅପୂର୍ବ[୩] ନିର୍ମଳ ସୁ[illegible] ଜଳ ଅଛଇ ତହିଁ ।
ଦିବ୍ୟ[୪] ପୁଷ୍ପ[୫] ଫଳ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅଟ୍ଟ ତଳ ମଳୟ ପବନ ଖରେ ବହି ॥୨॥
କହେ ସହଦେବ ଶୁଣ ଧର୍ମଦେବ[୬] ନନ୍ଦକେଶ୍ୱରଙ୍କ[୭] ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଦିବ୍ୟତରୁବର ତେଣୁ ବୋଲଇ ଏ ନନ୍ଦୀବନ ॥୩॥
ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ ଆନନ୍ଦ ବହୁତ ତହିଁରେ ରହିବ ଇଚ୍ଛାକଲେ ।
ତମାଳ[୮] ବନରେ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଦିବ୍ୟପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ନିର୍ମି କଲେ[୯] ॥୪॥
ଦିବ୍ୟ ଫଳମାନ[୧୦] କରନ୍ତି ଭୋଜନ ଆନନ୍ଦରେ ତହିଁ ଦିନ ହର ।
ଯେକ ଦିନକରେ ସ୍ୱଧର୍ମି ସଙ୍ଗରେ ବୁଲିବାକୁ ଗଲେ ମୃଗମାର ॥୫॥
ଏକା ହୋଇକରି ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ସ୍ଥଳୀ[୧୧] ଦ୍ରୁପଦ ନନ୍ଦିନୀଛନ୍ତି[୧୨] ରହି ।
ଏଣୁ ସମୟରେ ଭ୍ରମି ମୃଗୟାରେ[୧୩] ଜୟଦ୍ରଥ ପରବେଶ ତହିଁ ॥୬॥

---

୨୨ । ଘ. ଅନ
୧ । ଙ. ସାବଧାନେ ।
୨ । ଖ. ଦ୍ରୌପଦ ପାଣ୍ଡବ ।
ଗ. ଦ୍ରୁପଦ ପାଣ୍ଡବ ।
ଘ. ଦ୍ରୁପଦ ପାଣ୍ଡବ ।
୩ । ଙ. ଘ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
୪ । ଙ. ଘ. ସୁଭଦ୍ର ।
୫ । ଘ. ପୁଣ୍ୟ ।
୬ । ଙ. ଘ. ସୁତ ହେ ଦେବଦେବ ।
୭ । ଘ. ନନ୍ଦକେଶ୍ୱରଙ୍କ ।
୨୩ । କ. ଙ. ଘ. ବିଶ୍ୱମ୍ଭର
୮ । ଙ. ଘ. କାବଡ଼ି ।
୯ । ଖ. ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ନିର୍ମିଲେ ।
ଘ. ନିର୍ମିଲେ ।
୧୦ । ଙ. ଘ. ଫଳମୂଳମାନ
୧୧ । କ. ଖ. ପୂର୍ଣ୍ଣଶାଳ
୧୨ । କ. ଦ୍ରୌପଦ ।
ଘ. ଦ୍ରୁପଦ ।
୧୩ । ଙ. ଗ. ବନେ ଭ୍ରମିବାରେ ।
ଘ. ବନ ଭ୍ରମିବାରେ ।

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ବାସ ଜାଣିଣ ତରସ ଜନ ଆତପାତ[୧] ନାହିଁ ଏଥି ।
ମୃଗୟା ଉଦ୍ଦୋଗେ ଆସିଥିଲା ମୋଦେ ସେନ ସେ ଦଶ ସହସ୍ର ରଥ[୨] ॥୭॥
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଦେଖି ବିମାନ ଉପେଖି ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା[୩] ଦ୍ୱାରେ ପରବେଶ ।
ଧର୍ମି ପାଣ୍ଡବେ କାହିଁଗଲେ ପୁତ୍ରେ ପଚାରି ହୁଅଇ ହସ ହସ ॥୮॥
ଆସନ ଦେଇଣ ଜଳ ସମର୍ପିଣ ଦ୍ରୌପଦୀ[୪] ରହିଲେ ଯାଇ ଦୂରେ ।
ବସିବା ଆସନେ ଅଇଲେ[୫] ସେମାନେ ପୂଜା କରିବେ ଧନ୍ଦ୍ରୁ ଦେଖିରେ ॥୯॥
ଜୟଦ୍ରଥ ବୋଲେ ଜାଣିଅଛ[୬] ଭଲେ ପଶାରେ ହାରିଲେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହିଁ ।
କୁରୁସଭାତଳେ ପଞ୍ଚଭାଇମେଳେ ତୁମ୍ଭ ବିବସନ ଥିଲେ ସ୍ୱହିଁ ॥୧୦॥
ତୁମ୍ଭେ ଦିବ୍ୟନାରୀ ନୃପତି କୁମାରୀ ଏକା କରି ଛାଡ଼ିଗଲେ ଆଜ ।
ଅପୁରେ ଦେଖନ୍ତେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନଅନ୍ତେ[୭] ଆମ୍ଭକୁଳେ ଉପୁଜନ୍ତା ଲାଜ[୮] ॥୧୧
ସେହୁ ପାଷଣ୍ଡର କୁମତି ପାମର କର୍ଣ୍ଣ[୯] ଗୁଣ ଅବା ସରି ତୋତେ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ତେଜ ତୁ ଶଳା ଭଜନ ଆସି[୧୦] କୋଳ କରୁ କନା ମୋତେ ॥୧୨॥
ରଥେ ବସାଇବ ଅଙ୍କେ[୧୧] ବସାଇବ ଖଟିଥିବ ପାଶେ[୧୨] ଭୃତ୍ୟପଣେ[୧୩] ।
ତୁ ରାଜା ତନୁଜା[୧୪] ମୁହିଁ ମହାରାଜା ପାଣ୍ଡବେ ସରିକ[୧୫] ମୋତେ ରଣେ ॥୧୩॥
ତୁ ବଡ଼ ନାଗରୀ ପଣ୍ଡିତ କରି ତେବେ ବୋଧ ନୋହେ ତୋର ଶତ୍ରୁ ।
ମୋ ସୁରତ ରସ ଲଭି ହେବୁ ତୋଷ[୧୬] ନଦବୁ ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚ ଭ୍ରାତ ॥୧୪॥
ଆରେ ହେମଗାନ୍ଧି[୧୭] ଯାସ[୧୮] ଲ୍ଲୁନେଛି ମୋହରେ ଉରଜ ଦୃଶ ଆଣି ।

---

୧ । ଘ. ଆତପାତ ।
୨ । ଖ. ହାତେ ସେଗମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଚୋନରଥି ।
ଗ. ହାତେ ସେ ସନ୍ଥ ସଙ୍ଗ ଛନ୍ତ୍ର ରଥି ।
ଘ. ହାତେ ସନ୍ତ୍ର ସଙ୍ଗେ ଅଟ୍ଟ ରଥି ।
୩ । କ. ପୁର୍ଣ୍ଣଶାଳା ।
ଗ. ପନହାଳ ।
ଘ. ପର୍ଣ୍ଣପାଳା ।
୪ । ଘ. ଦ୍ରୁପଣ୍ଡୀ ।
୫ । ଖ. ମିଳିଲେ ।
ଘ. ଅାସିବେ ।
୬ । ଙ. ଘ. ଜାଣିଅଛୁ ।
୭ । ଗ. ଦେଖିଲେ ଅପୁରେ ନଅନ୍ତେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଘ. ଦେଖିଲେ ଅପୁରେ ନଅନ୍ତେ ବେଖରେ ।
୮ । ଖ. ଲାଜ ।
୯ । ଖ. କେହି ।
୧୦ । ଖ. ଗ. ଘ. ହସି ।
୧୧ । ଗ. ଘ. ଉରେ ।
୧୨ । ଖ.ଘ. ତୋତେ ।
୧୩ । ଗ. ଉରରେ ବସାଇ ରଥରେ ବସାଇ
ଖଟିଥିବ ତୋତେ ଭୃତ୍ୟପଣେ ।
୧୪ । ଖ.ଗ.ଘ. ଆତ୍ମଜା ।
୧୫ । ଖ.ଘ. ସମାନ ।
୧୬ । ଖ.ଗ ଘ. ରସେ ଲଭିଣ ହରଷେ ।
୧୭ । ଖ. ରେ କନକଗାନ୍ଧୀ ।
ଗ. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଗାନ୍ଧୀ ।
୧୮ । କ. ଯାସ ।

ବେନ ବାହୁ ଗଳେ   ଛନ୍ଦ[1] ମତ ଖେଳେ   ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦନ୍ତ ଗଣି ଗଣି ॥୧୫॥
ତୁହ୍ମ ଦୟାବନ୍ତ   ମୁଁ ଅତି ଆରତ   ଦଅ ତୋ ଅଧରାମୃତ ପାନ[2] ।
ରମଣୀ ଭୂଷଣ   କଣ ମୋର ପ୍ରାଣ   ଅନୁଗ୍ରହ କର ରତିଦାନ[3] ॥୧୬॥
କହନ୍ତି ଦ୍ରୌପଦୀ[4]   ତୁ ଦୁଃଶୀଳା ପତି   ବନ୍ଧୁ ବେଭାରରେ ଆମ୍ଭେ ସତ୍ରୁ ।
ଶୁଣିଲେ ପାଣ୍ଡବେ   ଯାବନ ସେନବେ   ପଳାରେ ପାମର କାମୀ ରହୁ ॥୧୭॥
ଶୁଣି ସିନ୍ଧୁରାଜ   ପାଇ ମହାଲାଜ   ବଳେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଧରିଆଣି[5] ।
ବସାଇ ରଥରେ   ଗମଇ ପଥରେ[6]   ଉଚ୍ଚେ ଶୋକ କରେ ରାମାମଣି ॥୧୮॥
ଧର୍ମ ପୁରୋହିତେ   ସେ ପଥେ ଆସନ୍ତେ   ଦେଖିଲେ ଏ ଅସମ୍ଭବ ଘଟି[7] ।
ଜୟଦ୍ରଥ ଆଗେ   ଓଗାଳଣ ବେଗେ   ବୋଇଲେ[8] ଛୁଡ଼ରେ ମହାସତୀ ॥୧୯॥
ଜୟଦ୍ରଥ ବୋଲେ   ଏକା ଏଠୁ[9] ଥିଲେ   ଦେଖିଲେ ଅସୁରେ ସେହ୍ନପାନ୍ତେ ।
ଆମ୍ଭପୁରେ ଏବେ   ଥାନ୍ତୁ[10] ଏ ପାଣ୍ଡବେ ପଚ୍ଛେ ନେବେ ବନବାସ ଅନ୍ତେ[11] ॥୨୦॥
ପୁରୋହିତେ କହି   ନାଶଯିବୁ[12] ତୁହି   ଜାଣିଲେ ପାଣ୍ଡବ ବୀରସବ ।
ବୋଲେ ଜୟଦ୍ରଥ   ମୋର ଏକହାତ[13]   ଗୋଟାକୁ ପାଣ୍ଡବେ ନାହି[14] ସମ ॥୨୧॥

---

୧ । ଖ. ଛନ୍ଦୀବାହୁ ବଳେ ଛଡ଼
ଗ. ବଳେ ଛାତ
ଘ. ବଳ ଛଡ଼ା

୨ । ଗ. ତୁ ତ ଦୟାବନ୍ତ ମୁ କ୍ଷୁଧା
ଆରତୀ ଦଅ ଅଧରୁ ଅମୃତପାନ
ଘ. ତୁ ଦୟା କରନ୍ତ ମୁ କ୍ଷୁଧା ଆରତ
ଦଅ ଅଧର ଅମୃତ ପାନ
ଗ. ଦୟାବତୀ

୩ । ଖ.ଗ.ଘ. ରତିରେ ଦେଇ ସୁରତୀ ଧନ

୪ । ଖ. ଦ୍ରୋପଦୀ
ଗ. ଦ୍ରୁପତୀ

୫ । ଗ. ଘ. ପାଞ୍ଚାଳୀଙ୍କ ଲାଜ ବଳେ ଧରିଣ ଦ୍ରୌପଦୀ ଆଣି ।
ଗ. ଦ୍ରୁପଦ
ଘ. ଦ୍ରୁପତୀ

୬ । ଖ. ଗ. ଘ. ପନ୍ଥରେ

୭ । ଖ. ଧୌମ୍ୟ ପୁରୋହିତେ ଆସନ୍ତେ ଭୂରତେ
ପଥେ ଦେଖିଲେ ଏମନ୍ତ ଗତ ।
ଗ. ଘ. ପୁରୋହିତେ ଆସନ୍ତେ ଭୂରତେ ପଥେ
ଦେଖନ୍ତେ ଏମନ୍ତ ଗତ ।
ଘ. ଦେଖିଲେ

୮ । ଖ. ଗ. ଘ. ବୋଲନ୍ତି

୯ । ଖ. ଏବେ
ଘ. ଏକେ

୧୦ । ଘ. ଥିବେ

୧୧ । ଖ. ଗ. ନର୍ତ୍ତିନ୍ତେ ନେବେ ବନବାସ ସେହେ
ଗ. ନେମେ

୧୨ । ଖ. ଘ. ମତେରୁଟି

୧୩ । ଙ. ବାମହାତ
ଚ. ଧ୍ୟେକା ମୋର ହାଥ

୧୪ । ଖ. ନୁହନ୍ତି
ଗ. ଘ. ନୋହେ

ନୋହିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯେବେନ୍ତ ତୋ ପ୍ରାଣ ବେଗେ ପଳାଅରେ ମୂର୍ଖବାଇ[୧] ।
ଦ୍ରୌପଦୀକ ବର ମୂର୍ଖ ସେ ସୁନ୍ଦର କହ ଯା ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚଭାଇ ॥୨୨॥

ଧର୍ମ[୨] ସୁବେଶ୍ଟତେ ଧାଇଁଲେ[୩] ତୁରିତେ ନନ୍ଦନବନେ ହେଲେ[୪] ପରବେଶ ।
ବୁଲି ଅରଣ୍ୟରେ ଡ଼ାକନ୍ତି ଉଚ୍ଚରେ ତହିଁ ନ ଦେଖିଲେ ପଣ୍ଡୁଶିଷ[୫] ॥୨୩॥

ମୃଗ ଗଣ୍ଡା ମାରି ଧନୁ[୬] ଶରକର ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ପଞ୍ଚଭ୍ରାତ ।
ନ ଦେଖି ଦ୍ରୌପଦୀ[୭] ସେ ଆକୁଳମତ ଖୋଜନ୍ତି[୮] କାନନ ପରବତ ॥୨୪॥

ସୁରେନ୍ଦ୍ରର ବାଣୀ କର୍ଣ୍ଣେ ବାଟରେ[୯] ଶୁଣି ତାଙ୍କ ପାଶେ ହେଲେ[୧୦] ପରବେଶ ।
ଜୟ ଦୁଷ୍ଟପଣ ଦ୍ରୌପଦୀ[୧୧] ହରଣ ଶୁଣିଣ ପାଣ୍ଡବେ କଲେ ରୋଷ ॥୨୫॥

କହେ ଧର୍ମସୁତ ପାଞ୍ଚ ଭ୍ରାତ[୧୨] ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଆଣ ଆମ୍ଭ ପାଶ ।
ଦୁଃଶୀଳା ନିମିତ୍ତ[୧୩] ତେଜ କୋପଚିତ୍ତ[୧୪] ଜୟଦ୍ରଥର ନଧର ଦୋଷ ॥୨୬॥

ଶୁଣି ଦୃଢ଼ବ୍ରତ ଚଳିଲେ ତ୍ୱରିତ[୧୫] ଭୀମସେନ ଶୂନ୍ୟେ ଗଲେ ଉଡ଼ି ।
ଜୟଦ୍ରଥ ସୈନ୍ୟ ଦେଖି କୋପମନ ଉଚ୍ଚେ ଦେଲେ ବାଟରେ ଘୋର ରଡ଼ି[୧୬] ॥୨୭॥

ଉପାଡ଼ି ଦ୍ରୁମବର ଯେତେ ସୈନ୍ୟଭାର ନିମିଷକେ ନିବାରିଲେ[୧୭] ସର୍ବ ।
ଜୟଦ୍ରଥ ଲକ୍ଷି ଡ଼ାକେ ଆରେ ବାଇ[୧୮] ରହ ରହ ଦେଖିବା ତୋ ଗର୍ବ ॥୨୮॥

ଯୁଦ୍ଧ ସମ୍ମୁଖରେ ମିଳିଲେ ପାଶରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନକୁଳ ସହଦେବ ।
ଭୀମସେନ ଧାଇଁ[୧୯] ଆରେ ଓଗାଳଇ ବୋଲନ୍ତି ଆଜ କାଢ଼ିବ ଜୀବ ॥୨୯॥

---

୧ । ଖ. ଗ. ମୂର୍ଖବାଇ
୨ । ଖ. ଧର୍ମ୍ୟ
୩ । ଗ. ଗଲେ
୪ । ଖ. ଗ. ଘ. ଘୋର
୫ । ଗ. ଘ. ଆସନ୍ତେ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଏବେ ଦେଖି ନେଇଛି ସୁରଥ ସିନ୍ଧ୍ୟ
ଗ. ସୁତ
୬ । ଖ. ଗ. ସେନା
୭ । ଖ. ଗ. ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ
୮ । ଖ. ଲୋଡ଼ନ୍ତି
୯ । ଘ. ବେଗେ
୧୦ । ଖ. ଗ. ଗମିପେଣ
ଘ. ଗମିପେ
୧୧ । ଖ. ଦ୍ରୌପଦୀ
ଗ. ଦ୍ରୁପଦ
୧୨ । ଘ. ଯାଅ ନେଇ ତୁରିତେ
୧୩ । ଖ. ଦୁଃଶୀଳା ନିମନ୍ତ୍ର
ଘ. ଦୁଃଶୀଳା ନିମିତ୍ୟ
୧୪ । ଖ. ଦୁଃଶୀଳା ନିମନ୍ତେ ତେଜ କୋପଚିତ୍ତେ ।
ଗ. ଦୁଃଶୀଳା ନିମିତ୍ତ କଲ କୋପଚିତ୍ତ ।
୧୫ । ଖ. ଘ. ଗତିକ ତୁରିତ ।
୧୬ । ଖ. ଗ. ଘ. ଅତି ଉଚ୍ଚେସ୍ୱରେ ଦେଲେକ ରଡ଼ି ।
୧୭ । ଖ. ସଂହାରିଲେ ।
ଘ. ନିମିଷକେ ଉପାଡ଼ିଲେ ।
୧୮ । ଖ. ଡ଼ାକନ୍ତିରେ ଭାଇ ।
ଗ. ଘ. ଜୟଦ୍ରଥକୁ ଲକ୍ଷି ଡ଼ାକେ ଅରେ ଭାଇ ।
ଘ. ଡ଼ାକନ୍ତିରେ ।
୧୯ । ଘ. ଧାଇଁ ।

ଦେଖି ଜୟଦ୍ରଥ ତେଜ୍ୟାକରି ରଥ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି[1] ଗୁଡ଼ ଚଳାଇଲା ।
ପବନ କୁମର ବଢ଼ାଇଣ କର କେଶ ଧରି ଶୂନ୍ୟେ ଟେକିନେଲା ।।୩୦।।
କଣ୍ଠଡ଼ନ୍ତେ ଶିଳେ ଅର୍ଜୁନ କହିଲେ[2] ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହେଉଛି କର ।
ପକାଇ ମହୀରେ ଘୋଷରନ୍ତି[3] ଧୀରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲେ କଳେବର ।।୩୧।।
ଉପାଡ଼ିଲେ ଦାଢ଼ି ଝଣ ଦେଲେ ଗୋଡ଼ ସାତଗଗ[4] କଲେ ମୁଣ୍ଡକେଶ ।
ଲୁପଡ଼େ ପ୍ରହାର ଦନ୍ତଭଗ୍ନ କରି କଲେ ତାହାଙ୍କୁ[5] ପ୍ରପଞ୍ଚ ବେଶ ।।୩୨।।
ନାରଜ ଘେନଣ[6] କଳା ଲଗାଇଣ କପାଳେ[7] ଅକ୍ଷର ଜକୁଟାନ୍ତି ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଭୃତ୍ୟ ଭୃତ୍ୟର ପ୍ରଭୃତ୍ତ ନାଗ ନରସୁର[8] ଜାଣିଛନ୍ତି ।।୩୩।।
ତାହାର ପୁରତେ ମିଳ ପୁରେଶ୍ୱରେ[9] ବୋଲନ୍ତିରୁ ପଢ଼ି ଜୟଦ୍ରଥ ।
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ତୋହୋର କେଉଣେ ଗଲାବୀର ଦଣ୍ଡୁ ଅସୁନ୍ଦର[10] ସମରଥ ।।୩୪।।
ପଚାରନ୍ତି[11] ଭୀମ ଆରେ ତୁ ଅଧମ ଆମ୍ଭ ଭୃତ୍ୟ ବୋଲି କହ ତୁଣ୍ଡେ ।
ମୋର ଜାନୁତଳେ ଗଳଜାଅ ବେଳେ[12] ବେଳକର ଦେଇ ଯିବୁ[13] ମୁଣ୍ଡେ ।।୩୫।।
ଶୁଣି ଜୟଦ୍ରଥ କରି ସନମତ ଶିରରେ ଯୋଡ଼ିଲା[14] ବେଳକର ।
ଭୀମ ଜାନୁତଳେ ଗଳାଇଲେ ବଳେ[15] ପଳାଇଲା ତହୁଁ ଖରତର ।।୩୬।।
ଅଭିମାନ ପାଇ ରାଜ୍ୟକୁ ନ ଯାଇ ଦୂରବନେ ମିଳି[16] ତପ କଲା ।
ଶପୂନ ଭୋଜନ ତେଜ ପ୍ରକମ୍ପନ[17] ସଦାଶିବ ରୂପ ଲକ୍ଷ୍ୟେ[18] କଲା ।।୩୭।।

---

୧ । ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କି ।
୨ । ଖ. ଗ. ଘ. ନେଇ ଅର୍ଜୁନ କହଇ ।
୩ । ଖ. ଘୋଷାରଲେ ।
ଘ. ଘୋଷାଡ଼ିଲେ ।
୪ । ଖ.ଘ. ସାତଚୂଳି ।
୫ । ଖ.ଗ.ଘ. କରନ୍ତି ତାକୁ ।
୬ । ଖ.ଗ.ଘ. ତାଳନାହିଁଯେଣ ।
୭ । ଖ.ଗ.ଘ. କପୋଳେ ।
୮ । ଖ. ଭୃତ୍ୟ ଏହୁ ସତ୍ୟ ଉନପୁର ଲୋକେ
ଘ. ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ।
୯ । ଖ. ମିଳିଲେ ରୁଣ୍ଡେ ।
ଗ. ଜାଣି ପୁତ୍ରହିତେ
୧୦ । ଗ. ଦଣ୍ଡଛ ସୁନ୍ଦର ।
ଘ. ଦଣ୍ଡିଲୁ ସୁନ୍ଦର ।
୧୧ । ଗ. ବୋଲନ୍ତିରେ ।
ଘ. ବୋଇଲେକ ।
୧୨ । ଖ.ଗ.ଘ. ହେଲେ ।
୧୩ । ଗ. ଦେଇଥିବୁ ।
ଘ ଯୋଡ଼ିଥିବୁ ।
୧୪ । ଖ.ଗ. ସିରେ ଯୋଡ଼ିକରି
୧୫ । ଖ. ଗଳିଗଲ୍ ହେଲେ
ଗ. ବେଲେ
ଘ. ଗଳିଗଲେ ବଳେ
୧୬ । ଖ. ଦୂରବନେ ଯାଇ ।
୧୭ । ଗ.ଘ. ତେଜିଲେ ବହନ ।
୧୮ । ଗ.ଘ. ରୂପେ ଲକ୍ଷେକଲା ।

ତହୁଂ ସ୍ବଇଟରେ   ଆନନ୍ଦ ମନରେ[1]   ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଘେନି ବାହୁଡ଼ିଲେ ।
ଗିରି ଗହନରେ   ହରଷ ମନରେ[2]   ଇଚ୍ଛା ସୁଖେ ଯାଇଁ ବିହରିଲେ ॥୩॥

ସଖା ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ   ନାମ କୃପାସିନ୍ଧୁ[4]   ଚରଣ ଯୁଗଳେ ମୋର ଆଶ ।
ଅଧମ ପାମର   ଯାନ ବିଶ୍ବମ୍ଭର   ସୁଜନେ ଶୁଣି ନଧର ଦୋଷ ॥୩୪॥

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କାଳ

ଏବେ ଶବ୍ଦୁଷେ[5] ଶୁଣ ହରଷେ ପାଣ୍ଡବ ପଞ୍ଚଭ୍ରାତ ।
ତେଜି ସେ ବନ ଚଳେ ଗମନ ଯେଣେ ନୃପ ଦୁହିତ[6] ॥୧॥

କେବଣ ବନେ ରହନ୍ତି ଦିନେ ସେଠାରୁ[7] ଯାନ୍ତି ଚଳି ।
କାହିଂରେ ମାସେ କାହିଂ ବରଷେ ଯହନ୍ତି ସବେ ମିଳି[8] ॥୨॥

କାହିଂରେ ତୀର୍ଥ ତଟିନୀ ଦେଖି ତହିଂ କରନ୍ତି ସ୍ନାନ ।
କେବଣ ବନେ ଫଳ ଭୋଜନେ ସୁଖେ ନଥାନ୍ତି ଦିନ[9] ॥୩॥

ଜହିଂ ବନରେ ଗଣ୍ଡାକୁ ମାରି[10] ତୋଷନ୍ତି ପିତୃକୁଳ ।
କେବଣ ଦିନେ[11] ମୃଗୟା କରି ବଞ୍ଚିଲେ ଶୀତକାଳ ॥୪॥

---

୧ । ଖ.ଗ.ଘ. ଯେ ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବେ ଆନନ୍ଦ ସ୍ବହବେ
୨ । ଙ.ଗ.ଘ. ମହାତୋଷକରେ
୩ । ଗ.ଘ. ତହିଂ
୪ । ଖ.ଘ. କୃପାରସ ସିନ୍ଧୁ
   ଗ. କୃପାମୟ ସିନ୍ଧୁ
୫ । ଜ. କହୁଛେ
   ଏବେହେଂ ରଣେ
   ଘ. ହରଷେ
୬ । ଗ. ଦୋହିତ
୭ । ଖ.ଘ. ତହିଂରୁ
୮ । ଖ.ଗ.ଘ. ପାଣ୍ଡବସେ କାହିଂ
   ରହନ୍ତି ମିଳି ।
୯ । ଖ.ଘ. ଆନନ୍ଦେ ନେଲେ
୧୦ । ଗ.ଘ. କେବଣ ବନେ ଗଣ୍ଡା ମାରଣ
୧୧ । ଖ.ଗ.ଘ. ବନେ ।

କେବଣ ବନେ ପୁଷ୍ପ ଶୋଭଣ ଅଙ୍ଗେ ଦୁଃଖନ୍ତ ମଣ୍ଡି ।
କେବଣ ବନେ ସୁସ୍ୱାଦ[1] ଫଳ ଭୋଜନେ କ୍ଷୁଧା ଖଣ୍ଡି ॥୫॥
ଏମନ୍ତେ ନଇମିଷ[2] ଅରଣ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ ପାଇ ହେଲେ ।
ବନ ଗହନ[3] ଦେଖି ଜର୍ମନ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସିଲେ ॥୬॥

ଦେଖିଲେ ଚୂତ ବନରେ ବନପ୍ରିୟ କରୁଛନ୍ତି ସ୍ୱନ ।
ଦେଖି ପନସ ବନ[4] ହରଷ ହରୁଛି[5] ସର୍ବମନ ॥୭॥
ଦେଖିଲେ କାହିଁ ତମାଳ ମାଳ ଆବୋରି ଅଛି କେକୀ[6] ।
ତହିଁ ଦେଖିଲେ ମୟୂର ନୃତ୍ୟ କରଇ ପୁଚ୍ଛ ଟେକି[7] ॥୮॥
ଦେଖିଲେ ସାକ ଅଶ୍ୱ ତୃଣାଳ ଉଦୁମ୍ବର ଅଶର୍ଣ୍ଣ ।
ଦେଖିଲେ ପ୍ଲକ୍ଷବଟ ପିପ୍ପଳ[8] ପିଚୁ ମନ୍ଦ ଚନ୍ଦନ ॥୯॥
ଦେଖି ଅର୍ଜୁନ ଇନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷ ଲେମ୍ବୁ ଜମ୍ବୀର[10] ।
ଦେଖିଲେ ଟଙ୍କ ଦଣଇ ଶୋଙ୍କ କମଳା କରବୀର[11] ॥୧୦॥
ଦେଖିଲେ କୁରୁଅନା ପାଟଳ ମାଧବୀ ନାଗେଶ୍ୱର ।
ଦେଖିଲେ କୁନ୍ଦ ମନ୍ଦାର ବୃନ୍ଦ ସେବତୀ କଣିଅର ॥୧୧॥[12]

---

୧ । ଖ. ସୁସ୍ୱାଦୁ
୨ । ଗ. ନୈମିଷା
ଘ. ନଇମିଷ୍ୟା
୩ । ଘ. ଗହନ
୪ । ଖ. ବନପ୍ରିୟ
ଗ.ଘ. ଦେଖିଲେ ପନସ ବନପ୍ରିଅ
୫ । ଘ.ଘ. କରୁଛି
୬ । ଖ. ମାଳ ମାଳ ତମାଳ ଅବୋରି ଅଛି କେକି
ଗ. ତମାଳମାଳ ତମାଳତମ ଅବୋରି ଅଛି କେକି
୭ । ଖ.ଗ.ଘ. ଦେଖିଲେ ମତଭରଣ କାହିଁ ନାଚଇ ପୁଛ ଟେକ ।
୮ । ଖ. ପ୍ରସନ୍ନ
ଗ. ବପାଳ ଦୁଦୁମ୍ବର ଅସନ
୯ । ଖ.ଗ. ବଟ ପିଆଳ
ଘ.
୧୦ । ଦେଖିଲେ ଅର୍ଜୁନ ସୁରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଦ୍ରାକ୍ଷା ଘମ୍ଭୁ ବଦାର
ଗ. ଦେଖିଲେ ଅର୍ଜୁନ ସୁରଦାର ଦ୍ରାକ୍ଷ ଜମ୍ବୁ ବଦାର
ଙ. ଦେଖିଲେ ଅର୍ଜୁନ ସୁସ୍ୱାଦ୍ରାକ୍ଷ ଘମ୍ଭୁ ବଦାର
୧୧ । ଖ. ଦେଖିଲେ ବଦର୍ଗରମ୍ଭା କଇଁଥ ମଉଳ ଜମ୍ବୀର ।
ଘ. ଦେଖିଲେ ବଦାର୍ଗ ରମ୍ଭ କଇଁଥ କମଳ ଜମ୍ବିର
୧୨ । ଗ. ଦେଖିଲେ ଶୁମନ ହରେ ତହିଁ ଅଛି ସୁମନ କୁଳ । ଦେଖିଲେ ମଲି ମାଲତୀ ଯାଠ କୁନ୍ଦ ବକୁଳ ॥
ଘ. ଦେଖିଲେ ମନ ହରଇ ତହିଁ ଅଛି ସୁମନ-କୁଳ । ଦେଖିଲେ ମଲ୍ଲି ମାଲତୀ ଯୁଥୀ କୁନ୍ଦ ବକୁଳ ॥

ଦେଖିଲେ ମଲ୍ଲୀ ମାଳତୀ ବଲ୍ଲୀ ଫୁଟିଅଛି ବକୁଳ
ଦେଖି ସରସୀ ବହୁ ପ୍ରଶଂସି କ୍ରୀଡ଼ନ୍ତି ହଂସକୁଳ ॥୧୨॥[1]
ଜଳ କାରଣ ହୋଇଣ ତୃଣ କ୍ରୀଡ଼ା କରନ୍ତି ପକ୍ଷୀ ।
କମଳ କୁଳ ନୀଳ ଉତ୍ପଳ ଫୁଟି ଅଛନ୍ତି ଛଦ୍ମ ॥୧୩॥
ମଧୁପ ମଦେ ଝଙ୍କାର ନାଦେ ରଙ୍ଗେ କରନ୍ତି କେଳି ।
ଅତି ନିର୍ମଳ ଶୀତଳ ଜଳ ଗମ୍ଭୀର ନୁହେ ଜଳ ॥୧୪॥
ଦେଖିଲେ କୁଞ୍ଜ ଲତିକା ପୁଞ୍ଜ ଦିଶନ୍ତି ମନୋହର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ମୁକତି ଧାମ ପଢନ୍ତି ଶାରିକା ବାର ॥୧୫॥[2]
ଦେଖି ସିମୁଆ[3] ଉପରେ ଶୁଆ କୂଳ ଅଛନ୍ତି ବସି ।
ଲଭି ଆନନ୍ଦ ପରମା ନନ୍ଦ ନାମ ଡୁଅନ୍ତି ଘୋଷି ॥୧୬॥[4]
ଦେଖିଲେ ହତ କଣ୍ଟକ ଧରି[5] କାହିଁରେ ମୃଗକୁଳ ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ବରାହ ଚେତଣ ମୋହ କରୁଅଛନ୍ତି ଖେଳ ॥୧୭॥[6]
ଦେଖିଲେ ବୃକ୍ଷ କାହିଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ[7] ବାନର ମାଳ ମାଳ ।
ଦେଖିଲେ ଶଶ୍ୟ କୁରଙ୍ଗ ଶଶା କାହିଁରେ[8] ଏକ ମେଳ ॥୧୮॥
ଦେଖି ସେ ବନ ହରଷ ମନ ଅତି ନିର୍ମଳତର ।
ବହଇ ମନ୍ଦ ସୁଗନ୍ଧ ସିତ ବେନ ସମୀର ଧୀର[9] ॥୧୯॥

---

୧ । ଦେଖିଲେ ଫୁଟିଅଛି ପାଟଳି ମାଧବୀ ନାଗେଶ୍ୱର ।
ଦେଖିଲେ ପାଟ ଅଶୋକା ଯୂଥ କେତକୀ କରବୀର ।
ଘ. ଦେଖିଲେ ଫୁଟିଅଛି ପାଟଳି ମାଧବୀ ନାଗେଶ୍ୱର ।
ଦେଖିଲେ ପାଟ ଅଶୋକା ଯୂଥ କେତକୀ କରବୀର
([illegible])
ଙ. ଦେଖିଲେ ଭୃଙ୍ଗକୁଳ ମଧ୍ୟରେ ଝଙ୍କାର ଧ୍ୱନି କରେ । ଦେଖିଲେ କୁତ୍ରାଡ଼ି ଉପରେ ସୁନ୍ଦର ଘାଟକାରେ ॥
ଚ. ଦେଖିଲେ ଭୃଙ୍ଗକୁଳ ମଧ୍ୟରେ ଝଙ୍କାର ଧ୍ୱନି କରେ ।
ଦେଖିଲେ କୁତ୍ରାଡ଼ି ଉପରେ ସୁନ୍ଦର ଘାଟକାରେ
୨ । ଙ.ଗ.ଘ. [illegible]
୩ । ଖ.ଗ.ଘ. ଦେଖିଲେ ଶୁଆ
୪ । ଙ.ଗ.ଘ ଦେଖିଲେ ନାରିକେଳ ଡାଳରେ ବାଧ୍ୟା ବସାରେ ରସି ।
୫ । ଖ.ଘ. ଧରେ
୬ । ଖ.ଗ.ଘ. ଦେଖିଲେ ବ୍ୟାଘ୍ର ବରାହ କରୁଅଛନ୍ତି ଗୋଳ ।
୭ । ଖ.ଘ. ଖେଳନ୍ତି
ଗ. ଅଛନ୍ତି
୮ । ଖ.ଗ.ଘ. ସମାଖୁରଙ୍କ କାହିଁ ହୋଇଛି ।
୯ । ଖ. ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟ ସଲିଳ ଅଛୁ ଅତହ୍ନ ନିର୍ମଳରେ ।
ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧ ପ୍ରସରେ ବହେ ମନ୍ଦ ସମୀରେ ।
ଗ. ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟ ସଲିଳ ଅଛୁ ଅତି ନିର୍ମଳ ତର । ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପରେ ବହେ ମନ୍ଦ ସମୀର ॥
ଘ. ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟ ସଲିଳ ଅଛୁ ଅତି ନିର୍ମଳ ତାରେ । ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧ ପ୍ରସରେ ବହେ ଗନ୍ଧ ସମୀର ॥

ଦେଖିଲେ ତପୀ କୁଳର ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ବହୁତ ଅଛୁ ।
ହେଲେ[1] ଆନନ୍ଦ[2] ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ[3] ପଙ୍କଜାକ୍ଷୀ ॥୨୦॥
ଏହି ସମୟେ ବାରତା ପାଇ ଅଇଲେ ସର୍ବ ଋଷି ।
ବ୍ୟାସ ବଶିଷ୍ଠ ଅଙ୍ଗିରା ଭରଦ୍ୱାଜ କଶ୍ୟପ ଆସି ॥୨୧॥
ଦୁର୍ବାସା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଜନକ ମାର୍କଣ୍ଡେୟ[4] ଅଗସ୍ତି ।
ବସବାସୁତ ସନକ ଜମ୍ବୁନ୍ତ ସେ ମହା[5] ପୌଲସ୍ତି ॥୨୨॥
ଏ ଆଦ ଆଠ ସହସ୍ର[6] ଋଷି ପ୍ରବେଶ ଆସି ହେଲେ ।
ପାଣ୍ଡବେ ଜଣେ ଜଣେ କଣଣ ଋଷିଙ୍କି ପୂଜା କଲେ ॥୨୩॥
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ କର ଯୋଡ଼ଣ ଋଷିଙ୍କି ପଚ୍ଛରିଲେ[7] ।
ଏ ବନ ସ୍ଥଳ[8] ଅତ ନର୍ମଳ କେମନ୍ତ[9] ପ୍ରକାଶିଲେ[10] ॥୨୪॥
ମୋହର ଶଙ୍କା ଅତ ଉସତ[11] ରହିବ ଏ ବନର ।
ତୁମ୍ଭେ ମାନସେ ମୋତେ ହରଷେ[12] କହିବ ଜ୍ଞାନସାର ॥୨୫॥
ତୁମ୍ଭର ଥିବ[13] ଚରଣେ ସେବ ହଇବ ମୁହିଁ ଧନ ।
ମୋ ପାଶେ ପ୍ରେବେ[14] ରହିବା ହେବେ ସକଳ ତପୋଧନ[15] ॥୨୬॥
ଶୁକ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣିମା ସ୍ୱଏ ପୂର୍ବେ ଦକ୍ଷର ଯାଗେ ।
ଈଶ୍ୱର ଛଳେ ପାର୍ବତୀ ଯାଗ କୁଣ୍ଡେ ପଡ଼ିଲେ ବେଗେ ॥୨୭॥
ସେ ହେମବନ୍ତ[16] ଘରେ ଜନମ ହୋଇଲେ ପୁରେ[17] ଆସି ।
ଏହି ବନେଟି ତପ ସାଧିଲେ[18] ଶତେ ବରଷ ବସି ॥୨୮॥

---

୧ । ଖ.ଗ.ଘ. ହେଲି ।
୨ । ଗ. ଯାନନ୍ଦ ।
୩ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ ।
୪ । ଝ. ଦୁର୍ବାହ୍ୟା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ସନେକ ମାର୍କଣ୍ଡ.
ଗ. ଦୁର୍ବାସା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଜନକ ମାର୍କଣ୍ଡେଜ
ଘ. ଦୁର୍ବସା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଜନକ ଅଗକଣ୍ଡ
୫ । ଖ. ନେତ ସଘନ୍ତ ଅତିମହା
ଗ. ଜନ୍ତୁ ଅତୀମହା
ଘ. ବଦବାସୁକ ନେମ ହନଣ୍ଡୁ ଅତିମହା
୬ । କ. ଆଟାଷି ସହ୍ର
ଖ. ଆଠ ହଜ୍ର
୭ । ଘ. ପଚ୍ଛରନ୍ତି
୮ । ଝ. ଏହି ଘାଟ କାହିଁ
ଗ. ଉତ୍ସୁ
୯ । ଖ ତରୁତଳକେ
୧୦ । ଘ. ଏ ବନ ଅତ ନର୍ମଳ ଘର
କେମନ୍ତେ ପ୍ରକାଶନ୍ତି ।
୧୧ । ଖ. ମନ ଅତ ଲୋଭିତ
ଗ.ଘ ଅତ ଆନନ୍ଦ
୧୨ । ଝ.ଗ. ତୁମ୍ଭ ମାନସେ ସୁଦୟା କଣ
ଘ. ସୁଦୟା କର
୧୩ । ଖ.ଗ.ଘ. ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ
୧୪ । ଖ.ଗ.ଘ. ମୋର ନିକଟେ
୧୫ । ଗ. ତପେଧନ
୧୬ । ଖ. ହୈମବନ୍ତରେ
୧୭ । ଖ.ଗ.ଘ. ପୁଣି
୧୮ । ଖ. ସାଧିତେ

ମହାଦେବଙ୍କୁ ଭକ୍ତ ହୋଇଣ ପିତା ମନରେ ଥିଲେ ।
ତାଙ୍କ ଅନୁମାନ ପାଇଣ ବାହାର ତହୁଂ ହେଲେ ॥୨୯॥

ଈଶ୍ୱର ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ଗଜବଦନ କୋପକରି ।
କାଶୀପୁର ସେ କଲେ ଦହନ କୁଣ୍ଠ ମନରେ[1] ଧରି ॥୩୦॥

ସେ ପୁର ଭୁଗ୍ଗା କରିଣ ଆସି ଶିବଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ।
ତାଙ୍କ ଶିବଗଣ ସଙ୍ଗତେ ଈଶ୍ୱର ଚଳିଗଲେ ॥୩୧॥

ସେ କାଶୀକ୍ଷେତ୍ରବର[2] ହୋଇଲା ରହିଲେ ବିଶ୍ୱନାଥ ।
ଏଣୁ ଏଁ ବନ ଅତି ନିର୍ମଳ ଦେଖ ହେ ନରନାଥ ॥୩୨॥

ତେଣୁ ସେ ଅମ୍ଭେମାନେ ଏ ବନ ନପାରୁ କେବେ ତେଜି[4] ।
ସୁସ୍ୱାଦ ଫଳ ନିର୍ମଳ ଜଳ ସଦା ବସନ୍ତ ଭଜି[5] ॥୩୩॥

ଆପଣ ଏବେ ବିଜୟେ କରି[6] ଭାଇ ଭାରିଜା ସେନ ।
ରହି[7] ଏ ବନେ ଆନନ୍ଦ ମନେ ସେନ ସକଳ ମୁନି ॥୩୪॥

ତୁମ୍ଭର ପ୍ରିୟ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲେ ବନବାସୀ ।
ଶ୍ରୀ ରାମାୟଣ କହିବୁ ଅମ୍ଭେ ସନ୍ତୋଷେ ଶୁଣ ବସି ॥୩୫॥

ଶୁଣି ନୃପତି ଭରତମନ୍ତ ରଖିଲେ[9] ତହିଂ ପୁର ।
ଭାଇ ଭାରିଜା ସେନ ହରଷେ ରହିଲେ ସେ ବନର[10] ॥୩୬॥

ଅଠାଶି ସହସ୍ର ଋଷି ରହିଲେ ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ।
ଭୋଜନ ତାଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି ନିତ ବିବିଧ ପରକାରେ[11] ॥୩୭॥

---

୧ । କ.ଘ. ହୃଦରେ ।
୨ । ଙ. କାଶିପୁର ଛଡ଼ ।
୩ । ଖ. ତେଣୁ ସେ
ଘ. ତେଣୁ ଏ ।
୪ । ଘ. ଅମ୍ଭେ
୫ । ଖ.ଗ. ମଳୟବାତ ସାଜ
ଘ. ମଳୟବାତ ଆଜି
୬ । ଖ.ଘ. କଳା
୭ । ଖ.ଗ. ରହ
୮ । ଖ.ଗ.ଘ. ସେ
୯ । ଖ. ଶୁଣି ମୁଧିଷ୍ଠି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଲେ
ଗ.ଘ. ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ହରଷ ହୋଇ ରହିଲେ
୧୦ । ଖ. ତହିଁରେ ରହିଲେ ନୃପବର
ଗ.ଘ. ନୃପବର
୧୧ । ଘ. ପ୍ରକାରରେ

ସପତ କାଣ୍ଡ[1] ଶ୍ରୀ ରାମାୟଣ କହନ୍ତି[2] ଶୁକମୁନି ।
ସୁଧର୍ମ୍ମି ଦେବ ଶୁଣନ୍ତି ତାହା ସକଳ ଋଷି ଘେନି ||୩୮||
ସେମନ୍ତ ଭାବରେ ବନ ବଞ୍ଚନ୍ତି ଦ୍ରୌପଦୀ[3] ପଣ୍ଡୁସୁତେ ।
ପଞ୍ଚ କଣ୍ଟକ ରାଜ ସମ୍ପତ୍ତି ନ ପଡ଼ଇ ସେ ଚିତ୍ତେ ||୩୯||

ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ଚରଣ ଯୁଗଳ[4] ନିରତେ କରି ଆଶ ।
କହେ ଭାରଥ ଭବ୍ୟ ଚରିତ ସେ ବଂଶୀମ୍ବର[5] ଦାସ ||୪୦||

ଚତୁର୍ଥ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ହିରଣ୍ୟ ପୁରରେ ନିବାତ କବଚ[6] ନାମରେ ଦୈତ୍ୟ ରାଜନ ।
ଅମର ନଗରକୁ ଧାଡ଼ି ଦେଲା ସେ ସାଜଣ ସର୍ବ ସଇନ[7] ||୧||
ନାରଦେ କହନ୍ତେ ସକଳ ସୁରଙ୍କୁ ଘେନଣ ସୁର[8] ନୃପତି ।
ଆକୁଳ ହୋଇଣ କର ଜୋଡ଼କରି[9] ଜଣାଇଲେ ବେଦପତି[10] ||୨||
ନିବାତ କବଚ[11] ସମରେ ଆସୁଛି ସାଜଣ ସକଳ[12] ବଳ ।
ବାହୁଡ଼ାଇ ବେଳ ଧାଡ଼ିଦେଲା ସର୍ଗକୁ[13] ନାଶ ଗଲେ ଦେବକୁଳ[14] ||୩||

---

୧ । ଖ. ଷଷ୍ଠଖଣ୍ଡ
୨ । ଗ. ପଢ଼ାନ୍ତି
୩ । କ. ଦ୍ରୌପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୪ । ଖ.ଘ. ଚରଣ ଯୁଗ
୫ । କ. ବଂଶୀମ୍ବର
୬ । ଖ.ଘ. ନିବାଟକବଚ
ଗ. ନିବାତ କବଚ
୭ । କ. ହିରଣ୍ୟ
ଖ. ପୋଥିରେ ଏ ପଦଟି ନାହିଁ
୮ । ଘ. ଘେନି
୯ । କ. ଜାଣିଣ
୧୦ । ଘ. ଦେବପତି
୧୧ । ଗ. ନିର୍ବାତ କବଚ
ଘ. ନିବାତ କବଚ
୧୨ । ଖ.ଘ. ଅସୁର
୧୩ । ଖ. ବାହୁଣବେଳ ଧାଡ଼ି ଦେଲେକ ସେ
ଗ. ବାହୁଣବେଳ ଧାଡିଦେଲା ସ୍ୱର୍ଗେ ସେ
ଘ. ବାଅନ୍ତଣ ବେଳ ଧାଡ଼ୀ ଦେଲାଣି ସେ
୧୪ । ଗ. ଦେବବଳ

ସ୍ୱର୍ଗ ଛାଡ଼ି ଆମ୍ଭେ କାନ୍ତାରେ[1] ରହିବୁଂ[2] ଆଜ୍ଞା ଦେଲା ବେଦବର ।
ତୁମ୍ଭରେ ଶରଣ ପଶିଲୁ ସକଳେ ରକ୍ଷା କରିବା ଅମର ॥୩॥

ବିଧାତା ବୋଇଲେ ଚିନ୍ତା ଦୂରକର ନିବାତ[3] ହେବ ନିଧନ ।
ମାତଳି ପୁଷ୍ପକ ରଥେ ଚଢ଼ି ଯାଇ ଆଣନ୍ତୁ ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ[4] ॥୪॥

ଧାତା ଆଜ୍ଞା ପାଇ ମାତଳି[5] ତୁରିତେ ନୈମିଷାରଣ୍ୟକୁ[6] ଗଲେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବଙ୍କ ଛାମୁରେ[7] ସମସ୍ତ କଥା ବୁଝାଇ କହିଲେ ॥୬॥

ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭପୁରେ ଥିଲା ନିବାତ କବଚ ନାମେ ଅସୁର ।
ସ୍ୱର୍ଗପୁରକୁ ଧାଡ଼ିଦେଲା ଉପୁରେ ଭାଜିଲେ ସକଳ ସୁର ॥୭॥

ପିତାମହ ଶ୍ରୀ ଛାମୁରେ ଜଣାଇଲେ ଆରତେ ଅମର ପତି ।
ଭେଦେକ ନିବାତ କବଚ ଉପୁରେ ଭାଜିଲା ଅମରାବତୀ ॥୮॥

ପୁରନ୍ଦରଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ ଅଛି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ମାତଳିକି ପେଷି ପୁଷ୍ପକ ରଥରେ ବସାଇ ଆଣ ବହନ ॥୯॥

ଏହା ଶୁଣି ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀ ଛାମୁକୁ ମେଲେ ବଡ଼ଗିଲେ ସୁନାଶିର ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଶୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଯାଅ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ॥୧୦॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବଙ୍କ ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କରି ରଥରେ ବସିଲେ ।
ପଲକ ମାତ୍ରକେ ଅମର ମଣ୍ଡଳେ ଆସି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ[9] ॥୧୧॥

---

୧ । ଙ.ପ. କୁଞ୍ଚରୁ
୨ । ଖ.ଗ.ଘ. ରୁ ନେ ଦରି
୩ । ଘ. ନିବାତ
୪ । ଙ. ପୁଷ୍ପକ ରଥରେ ବସାଇ ଦେନା ଆସନ୍ତୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଗ. ପୁଷ୍ପକ ରଥରେ ବସାଇ ଦେନ ଆସନ୍ତୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।
ଘ. ମାତଳି ପୁଷ୍ପକ ରଥରେ ବସାଇ ଦେନା ଆସନ୍ତୁ ଅର୍ଜୁନ ।
୫ । ଘ. ମାତଳି
୬ । ଖ. ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ
ଗ. ନୈମିଷା ଅରନ୍ୟେ
ଘ. ନୈମିଷ୍ୟା ଅରନେ
୭ । ଙ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ପୂଜା କରିଣ
ଗ.ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଆଜ୍ଞା ମାଗିଣ
୮ । ଖ.ଗ.ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଅର୍ଜୁନ ପାସକୁ ନିକାଶ ବୋଲନ୍ତି ଯାଅ ଅମର ।
ଖ.ଘ. ନିବାତ ଅସୁର ସମରେ ମାରିଣ ରକ୍ଷାକର ପୁରନ୍ଦର ॥
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନମସ୍କାର କରି ମେଲାଣି ହୋଇଲେ ତୁରିତେ ।
ବରବେଶ ହୋଇ ରଥେ ବସେ ବଳେ ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦ ଚିତ ॥
୯ । ଖ.ଗ.ଘ. ପୋଥିର ୮-୧୧ ପଦ ଗୁଡ଼ିକର ପାଠ ନାହିଁ ।

ଦେଖିଲେ ଘୋର ଗର୍ଜନ ଶାର ଡାକ[1] ସୁର ଅସୁର ସମର ।
ଅଷ୍ଟ ଦିଗପାଳ ଘେନ ସ୍ୱର୍ଗ ପାଳ ମାରନ୍ତ ରଣେ[2] ଅସୁର ॥୧୨॥

ରଥ ଭେଜ କରି ସୁନାଶିର ପାଦେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କଲେ ପ୍ରସନ ।
ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ କହନ୍ତି ଦେବ ରାଜନ ॥୧୩॥

ଦେଖ ଏ ନିବାତ[3] ଅମର ନାଶଇ ଘେନଣ ଅସୁରକୁଳ ।
ସେହ୍ୱାକୁ ମାରିଣ ରଷାକର କନା ବାରେ ଏ ସ୍ୱର୍ଗମଣ୍ଡଳ[4] ॥୧୪॥

ଏଣୁ କାରଣେ ମାତଳି[5] ପେଷିଣ ଅଣାଇଲେ ପରମେଷ୍ଟି ।
କଡୁ କଡୁ କଲ ନିବାତ କବଚ[6] ଇନ୍ଦ୍ର ପରେ ଶର[7] ବୃଷ୍ଟି ॥୧୫॥

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଧନୁ ନାରାଜ କରେ ଧରି ବସିଲେ ପୁଷ୍ପକ ରଥେ[8] ।
ମାତଳି ରଥ ବାହୁଣ ନିବାତଙ୍କୁ[9] ଓଗାଳିଲେ ଯାଇ ପଥେ ॥୧୬॥

ଅଇରାବତ ଆରୋହି ସହସ୍ରାକ୍ଷ ସକଳ ଦେବଙ୍କୁ ଘେନ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପଛରେ ରହିଛନ୍ତି ସର୍ବେ ଘେନ ଯେ ଯାହା ସଇନ ॥୧୭॥

ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱି ନିଧର[10] କହଇ ଚଳା ଚଳାରେ ପାମର[11] ।
ନମିଷ[12] ମାତ୍ରକେ ମାରି ତୋର ମାଂସ ଭକ୍ଷିବେ ଦେଖି ଅସୁର[13] ॥୧୮॥

ଚଉଦ ଭୁବନ ଜିଣିଲୁ ମୁଁ ବଳେ[14] ତୁ ମୋତେ ଓଗାଳୁ ଆସି ।
ଦେଖୁଂ ଦେଖୁଂ କେଣ୍ଟ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅନଳ ଭିତରେ ଯାଉଛୁ ପଶି ॥୧୯॥

---

୧ । ଖ.ଗ.ଘ. ଅମର ମଣ୍ଡଳେ ମିଳଣ ଦେଖନ୍ତ ।
୨ । ଗ. ଶୁର
୩ । ଗ. ନିବାର
୪ । କ. ସର୍ଗମଣ୍ଡଳ
୫ । ଗ. ମାତଳିଙ୍କି
ଘ. ମାତେଲିଙ୍କ
୬ । ଖ.ଘ. ନିବାତ କପଟ
ଗ. ନିବାତ କପଟ
୭ । ଗ. ସର
ଘ. ଷର
୮ । ଗ. ପୁଷ୍ପକରଥ
ଘ. ପୁଷ୍ପେକରଥ
୯ । ଖ. ବାହାରନ୍ତେ ନିବାତକୁ
ଗ. ନିବାତକୁ
୧୦ । ଖ.ଗ. ନିବାତ
ଘ. ନିବାତ
୧୧ । ଖ.ଗ.ଘ. ମାନବ
୧୨ । ଗ.ଘ. ନିମିଷଂ
୧୩ । ଖ. ଦାନବ
ଗ. ଦାନେବ
ଘ. ମୋର ଦାନବ
୧୪ । ଖ. ଏବେ
ଗ. ମୁଁ ଜାଣି ଥଇଲି ।

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ମୋହୋର ନାରାଜେ[1] ହୋଇବୁ ଆଜ ନଧନ[2] ।
ପ୍ରାଣଗଲା ସମୟରେ ମୋ[3] ଗ୍ରୀମ୍ବରେ ପଡିଲୁ ଦଇତ୍ୟ ରାଜନ ॥୨୦॥
ଶୁଣିଣ ନବାତ ବାହୁଣ ନାଗ୍ରତ[4] ପେଷିଲକ କୋପଭରେ[5] ।
ଧନଞ୍ଜୟ କେତି ଜ୍ଞାଷ ଶର ଯୋଖି[6] ଦୂରନ୍ତୁଂ ଚାହା ନବାରେ[7] ॥୨୧॥
କ୍ରୋଧେ ଦଇତ୍ୟେଶ୍ୱର ପେଷି ଜ୍ଞାଷଶରେ ଅହଶ୍ୟ ସମର କଲା ।
କଲା ଅନ୍ଧସର ଟେକ ଆପେ ପେର ଆକାଶ ଶଶୀ ବୋଟିଲା[8] ॥୨୨॥
ପେଷି ବୀରବର ଖଗେଶ୍ୱର ଶର[9] ସର୍ପଙ୍କୁ ସେ ଦେଲା ଗିଳ ।
ଅର୍ଜୁନ ବୀର ପେଷିଲେ ଅଗ୍ନି ଶର ଦଇତ୍ୟଶର ଗଲା ଜଳ[10] ॥୨୩॥
ବଜ୍ରମୂନା ଶର[11] ପେଷିଲେ ପାର୍ଥିବ ଦଇତ୍ୟ ଉପରେ[12] ପଡ଼ିଲା ।
ନମେଷ[13] ମାତ୍ରକେ ମୋହରେ ପଡ଼ିଣ ଫାଦ ରଡ଼ଏ ଗ୍ରୁଞ୍ଜିଲା ॥୨୪॥
ଦଶକୋଟି ଦଇତ୍ୟ ଛେଦିଲେ ଅର୍ଜୁନ ଦଶବାଣ ପେଷିକର
ମୋହ ଗ୍ରୁଞ୍ଜ ପୁଣ ଏମନ୍ତ ଦେଖିଣ ଚନ୍ଦ୍ରାକଲା ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥୨୫॥
ଗୁରୁଙ୍କ ବଚନ ନ ମାନି ଅଇଲ ନଶ୍ଚେ ଗଲା ମୂର୍ଖ ନାଶ ।
କେମନ୍ତେ ପେଡ଼ା ମୃଖରୁ ଉଦ୍ଧରିବ[14] ଭାଳଇ ମନେ ରାକ୍ଷସ ॥୨୬॥

---

୧ । ଚ. ନାମରକେ
ଗ.ଘ. ନାହଁପେ
୨ । ଗ. ଗୁହିଂ
୩ । ଗ. ପ୍ରାଣଗଲା ବେଳେ ମୋହୋର
ଘ. ପ୍ରାଣଯିବା ବେଳେ ମୋହର
୪ । ଗ. ନବାତ ସମ୍ପୁଟେ ନାଗକ
ଘ. ସମ୍ପୁଟେ ନାଗେ
୫ । ଗ. [illegible] ସମ୍ପୁଟେ ନାଗ ପେଷିଲେକ କୋପ କରି
ଘ. କୋପ କରି
୬ । ଞ. [illegible] ପେଷି
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ ନାଗି [illegible] ପେଷି
୭ । ଙ.ଘ. ପେଷି ଦୁରୁଂ [illegible] ନବାତ
୮ । ଙ.ଚ. [illegible] ପେଷି ଅଧକ
୯ । ଞ.ଗ. ଅନ୍ଧଶର କଲା ପେରୁ ଟେକା ସର୍ପ ଅକାଶ ଯୋଡ଼ି ଅଇଲା
ଘ. ଅନ୍ଧ ଧନ୍ଦକାର ଫେଣୀ ଟେକା ସର୍ପ ଅକାଶ ଯୋଡ଼ୀ ଅଇଲା
୧୦ । ଖ.ଗ.ଘ. ଗରୁଡ଼ାଶର ପେଷିଲେକ ଅର୍ଜୁନ
ଗ.ଘ. ଯର
୧୧ । ଝ.ଗ.ଘ. ଅନଲଶର ପେଷିଲେକ ଅର୍ଜୁନ
ଦ. ଅଗ୍ନିଶର ନୀର ଛାଡ଼ା
ଗ.ଘ. ଯର
୧୨ । କ.ଗ.ଘ. ଯର
୧୩ । ଝ.ଗ.ଘ. ହୃଦରେ
୧୪ । ଗ.ଘ. ନମିଷ
୧୫ । ଚ. ଉଦ୍ଧରିବ
ଗ. କେମନ୍ତେ ଉଦ୍ଧରିବ
ଘ. ଉଦ୍ଧରିବି

ଧରି ଧନୁଶର[1] ସମର କରଇ କଣ୍ଟକ ଯେ ଗୁରଜନ[2] ।
କୁଣ୍ଡକ ଶର ପେସିଲା ସେ ନିବାତ ନିବାନ୍ତ ଚାହାଁ[3] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ[4] ॥୨୭॥
କୁଣ୍ଡକ ସମସ୍ତେ ସନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଘେନ ନିବାତ[5] ଗଲେ ପଳାଇ ।
କୁଣ୍ଡକ ନିବାଶ ବଚ୍ୟକୁ ନ ଦେଖି ଧନଞ୍ଜୟ[6] ପଚ୍ଚରଇ ॥୨୮॥
ବାସବ ବୋଇଲେ ଭୟ କରି ତୋତେ ପଳାଇଗଲେ ଅସୁର[7]
ନର୍ଭୟ ପୁରେ ପଶିଲେ ନ ମଣିବ ଓଗାଳ ହେ ବୀରବର ॥୨୯॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତେ[8] ମାତଲି[9] ଭୂଇଁରେ ରଥ ଅଶ୍ୱ ସ୍ୱନ୍ଦେଲେ[10] ।
ନିମିଷ ମାତ୍ରକେ ନିବାତ କବଚ ଆଗେ ପଥ ଓଗାଳିଲେ[11] ॥୩୦॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ନିସତ ହୋଇଲେ ରଖିବକ ତୋର ପ୍ରାଣ[12] ।
ଷଟିଅପଣ ଥିଲେ ମୋହୋ ସ୍ମୁମରେ ରହିକର ଭୁଞ୍ଜ[13] ରଣ ॥୩୧॥
ଶୁଣିଣ ନିବାତ[14] ଧନୁଶର ଧରି ଅପଖ୍ୟ[15] ସମର କଲେ ।
ତମିର ସହସ୍ରେ ଅନ୍ଧକାର କରି ସନ୍ୟ ଘେନ ପଳାଇଲେ ॥୩୨॥
ଦେବେ ଡ଼ାକ ଦେଲେ ପଳାଇ ଗଲନ୍ତି ନିବାତ କପଟ[16] ବୀର ।
ତମିର ନାଶି କ୍ରୋଧେ ଧନଞ୍ଜୟ[17] ପେଷି ମନଭେଦ ଶର ॥୩୩॥
ପଞ୍ଚ ପଥକୁ ନିରୋଧ କରି ରଖି ନିବାତ[18] ସଙ୍ଗ ଦନୁଜ ।
ମନଭେଦ ଶର[19] ଯାଇ ନିବେଧିଲା[20] ଉଦ୍ଧ୍ୱଲା ଅସୁରରାଜ ॥୩୪॥

---

୧ । ଘ. ଧନୁସର
୨ । ଝ.ଗ. କେନ୍ତୁ ସ୍ୱର୍ପିନ
୩ । ଝ. ନିବାତ ନିବାରନ୍ତେ ତା
ଘ. ନିବାରନ୍ତା
୪ । ଗ.କୁଣ୍ଡକ ପର ପେଷିଲାକ ନିବାତ
ନିବାରନ୍ତ ଅର୍ଜୁନ ।
୫ । ଖ ଗ. ନିବାତ
୬ । ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ
୭ । ଝ.ଘ. ଅଶୁର
୮ । ଝ.ଘ. ଆଗ୍ୟାଂରେ
ଗ. ବୋଇଲେ
୯ । ଘ. ମାତେଳୀ
୧୦ । ଖ.ଘ. ଛାଡ଼ିଦେଲେ
ଗ. ମେଲିଦେଲେ
୧୧ । ଖ.ଗ. ଅର୍ଜୁନ ଜାଣିଣ ନିବାତକୁ ଓଗାଳିଲେ
୧୨ । ଖ ଚ.ଘ. ନିସତ ହୋଇଣ ପଳାଇ ଯିବେନାହିଁ
ରହିବ ତୋହୋର ପ୍ରାଣ
୧୩ । ଝ.ଘ. ମୋର ସମୁଖରେ ରହିଣ କରଗୁ
୧୪ । ଗ ନିବାତ
୧୫ । ଖ. ଶୁଣି ନିବାତ ଧନୁଶର ଧରିଣ ଅପକ୍ଷ
୧୬ । ଖ.ଗ. ନିବାତ କପଟ
୧୭ । ଝ.ଗ.ଚ. ବିନାଶି କୋପେଣ ଅର୍ଜୁନ
୧୮ । ଗ. ପଞ୍ଚପଥ ନିରୋଧି କରି ରଖିଲୁ ନିବାତ
୧୯ । କ.ଗ.ଘ. ସ୍ୱର
୨୦ । ଗ ଘ. ମନଭେଦ ଜାଇପର ଯିଙ୍ଗା କଲା

ପଥ ନ ପାଇଣ ଆକୁଳ ହୁଅନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ମିଳିଲେ ଯାଇ ।
ଅସୁରଙ୍କୁ ଦେଖି ଖାସ ଶରମାନ[1] ପ୍ରହାର କଲେ ବସାଇ ॥୩୫॥

ତିନକୋଟି ସେନା[2] ବାଇଶି[3] ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ସବୁ ସଂହାରିଲେ ।
ନିବାତ କବଚ[4] ସୈନ୍ୟ ହତ ଦେଖି ବହୁତ ସମର କଲେ ॥୩୬॥

କ୍ରୋଧରେ ଅର୍ଜୁନ ପାଶୁପତ ପେଷି ଛେଦିଲେ ନିବାତ[5] ମୁଣ୍ଡ ।
ପ୍ରାଣ ଗଲାବେଳେ ରଡ଼ସ୍ୱ[6] ଛାଡ଼ିଲା କମ୍ପିଲା ସାତ[7] ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ॥୩୭॥

ଦେଖି ସର୍ବଦେବେ ଜୟେ ଜୟେ କଲେ ବ୍ରହ୍ମା[8] ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଶିରେ ପୁଷ୍ପ ଆଣି ବରଷନ୍ତି ॥୩୮॥

ଅର୍ଜୁନ ଦେବଦତ୍ତ ଶଙ୍ଖ ବଜାଇ ସମରୁ ବାହୁଡ଼ିଗଲେ[10] ।
ସକଳଦେବେ ପଛୁଆର କରିଣ ଆସ୍ଥାନକୁ[11] ସେନିଗଲେ ॥୩୯॥

ସଭା ମଣ୍ଡାଇଣ ବସିଲେ ଆନନ୍ଦେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଦ୍ୟ[12] ବଜାନ୍ତି ।
ସେ ସଭାତଳରେ ଅପ୍ସରବୃନ୍ଦ ଅପୂର୍ବ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ॥୪୦॥

ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କୋଳେ ବସାଇ ବାସବ ବାନ୍ଧିଲେ[13] ରତ୍ନ କିରୀଟୀ[14] ।
ଲଲାଟକୁ ଶୁଙ୍ଘି[15] ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ନାମ ଦେଲେ ସେ କିରୀଟୀ[16] ॥୪୧॥

ଧାତା ଆଜ୍ଞାରେ ପୁରନ୍ଦର[17] ପୂଜିଲେ ଶ୍ୱେତ ସ୍ୱର ଅଶ୍ୱ ଦେନ ।
ବରଅଶ୍ୱ ହୋଇଲେ ଆଜୁ ତୋର ନାମ ହୋଇଲା ଶ୍ୱେତ ବାହନ[18] ॥୪୨॥

---

୧ । କ.ଗ.ଘ. ହରିମାନ
୨ । ଘ. ସେହ୍ନା
୩ । ଙ. ବାଇଶ
୪ । ଙ.ଚ. ନିବା.. କବଚ
୫ । ଖ.ଗ.ଘ. ନିବାତଙ୍କ
୬ । ଖ. ନିନାଦ
୭ । ଖ.ଗ.ଘ. ମଳବେଳେ ନେଣ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରହଣୀଳ
୮ । ଖ.ଗ.ଘ. ଦେବ
୯ । ଙ. ଦେବ ବହୁ
ଖ. ବହୁ
ଘ. ବହୁ ବହୁ
୧୦ । ଙ.ଘ. ଶଙ୍କ୍ଷ ବାହୁଡ଼ିଲେ
୧୧ । ଖ. ଆସ୍ଥାନକୁ
୧୨ । ଖ. ପୁରେ
ଘ. ଦୁନ୍ଦୁଭି ପୁରେ
୧୩ । ଖ.ଗ.ଘ. ବାନ୍ଧିଲେ
୧୪ । ଘ. କିରୀଟି
୧୫ । ଖ.ଗ. ଲଲାଟ ଅନାଇ
୧୬ । ଖ.ଘ. କିରୀଟି
୧୭ । ଖ. ବୃନ୍ଦାବା
ଗ. ବୃନ୍ଦାବା
ଘ. ବୃଷପର୍ବା
୧୮ । ଖ.ଗ. ଶ୍ୱେତ ବାହନ
ଘ. ଶ୍ୱେତବାହାନ

ଭରଥ ସମରେ ଏ ଅସ୍ତ୍ର ଯୋଶବ କଢଯୋଷ୍ଠ ଶତାଙ୍କରେ ।
ମହା ପ୍ରଳୟରେ ବିନାଶ ନୁହନ୍ତି[1] ବଜ୍ର ନ ଭେଦେ ଶସ୍ତ୍ରରେ[2] ॥୪୩॥

ଈଶ୍ୱର ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ସାଧୁ ସାଧୁ ତୋର କର୍ମ ।
ଦେବରାଜ କୋଳେ ବହରିଲୁ ହେଲେ ସବ୍ୟସାଚି[3] ତୋର ନାମ ॥୪୪॥

କର ଯୋଡ଼ିକରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହନ୍ତି[4] ସୁନାଶିରଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ[5] ।
ଯିବି ବନବାସେ ଯେ ପ୍ରଭୁ ହରଷେ[6] ଆଜ୍ଞା ଦେବା କୃପାଚିତେ ॥୪୫॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ନିବାତ କୁମର ହିରଣ୍ୟ କବଚ[7] ଯାର
ପିତା ଅଭିମାନେ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଆସି କରିବ ସିନା ସମର ॥୪୬॥

ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ ଦେବଙ୍କୁ ବାରତା ଦେବା ସେ ବଶିଷ୍ଠ ଋଷିଙ୍କ ହାତେ ।
ହିରଣ୍ୟ କବଚ[9] କାରଣେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସ୍ୱର୍ଗେ ଥିବା ଜନାକେତେ ॥୪୭॥

ନିବାତ ମାଗଣ ଅମର ରଖିଲେ[10] ମାଗ ମାଗ ମୋତେ ବର ।
ଶୁଣି ଅରଜୁନ[11] ବେନିକର ଯୋଡ଼ି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ପିଅର[12] ॥୪୮॥

କର୍ଣ୍ଣଠାରୁ[13] ମୋତେ[14] ଆଣିଦେବା ହେବ ଅଭେଦ କବଚମଣି[15] ।
ଅମୃତ କୁଣ୍ଡଳ ବଜ୍ର ଛତ୍ରିଶ[16] ସେ ଏ ତିନି[17] ମୋର ମାଗୁଣି ॥୪୯॥

ଶକ୍ର ବୋଇଲେ ନିଶ୍ଚୟେ ଆଣିଦେବ ସୁମରିବୁ ଯେତେବେଳେ ।
ଅନେକ ଉତ୍ସବ କରନ୍ତି[18] ବାସବ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଧରି କୋଳେ ॥୫୦॥

ଉର୍ବଶୀ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବଦନ ଦେଖିଣ[19] ମଦନେ ହେଲା କାତର[20] ।
ନୃତ୍ୟରଙ୍ଗ ଛୁଡ଼ି ଏକାନ୍ତେ ବସିଲା ଜାଣିଲେ ତା ସୁନାଶିର ॥୫୧॥

---

୧ । ଖ. ପ୍ରଳୟେ ଏ ବିନାଶ ହୁଅନ୍ତି
୨ । ଘ. ବଜ୍ର ନ ଭେଦେ ଶରେ
୩ । ଗ. କୁଳେ ବସି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସବ୍ୟସାଚି
ଙ. କୁଳେ ବସି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସବ୍ୟସାଚି
୪ । ଙ.ଘ. ଯଶୀନ୍ତି
୫ । ଙ.ଗ.ଘ ଅଗ୍ରତେ
୬ । ଗ. ନିଜ ବନବାସେ ଜାଉଅଛୁଂ ଆଜ୍ଞା
ଘ. ନିଜ ବନବାସେ ଯାଉଅଛୁ ମୁହିଁ
୭ । ଖ. ନିବାତ କବଚ ହିରଣ୍ୟ କବଚ
ଗ. ନିବାତ କୁମର ହିରଣ୍ୟ କବଚ
ଘ. ନିବାତ କବଚ ହିରଣ୍ୟ କବଚ
୮ । ଖ.ଗ.ଘ ରେ 'ସେ' ପଦ ନାହିଁ
୯ । ଗ.ଘ ହିରଣ୍ୟ କବଚ
୧୦ । ଙ.ଘ. ରଖିଲୁ
୧୧ । ଖ.ଘ. ସବ୍ୟସାଚି
୧୨ । ଗ. ପୋଥିରେ '୪୮' ପଦଟି ନାହିଁ
୧୩ । ଙ.ଗ.ଘ. କର୍ଣ୍ଣଙ୍କଠାରୁ
୧୪ । ଗ. ମୋତେବ
୧୫ । ଖ.ଗ କବଚ
୧୬ । ଖ.ଗ. ବେନି ବଜ୍ର ଚର୍ମ
୧୭ । ଘ. ଏ ତ୍ରଣ
୧୮ । ଖ. କୁସୁବ କରନ୍ତି
ଗ.ଘ. କରନ୍ତି
୧୯ । ଗ. ଦେଖିଣ
୨୦ । ଖ.ଗ. ଅଥିର

ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ନେଇ[1] ମାଜଣା[2] କରାଇ ପୀୟୂଷ[3] ଭୋଜନ ଦେଲେ ।
ଅପୂର୍ବ[4] ମଣ୍ଡପରେ ଶୟନ କରାଇ ଉର୍ବଶୀକି ପେଷିଦେଲେ[5] ॥୫୨॥
ବହୁତ ବିନୟ[6] କରିଲେ ଉର୍ବଶୀ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କଲେ ନିରାଶ ।
ପର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କରେ ନ ବଳଇ ମୋ ଚିତ୍ତ[7] ଏବେ ଯାଅ ପିତାପାଶ ॥୫୩॥
ନିଶ୍ଚି ଶେଷ ଦେଖି ନିରାଶ ହୋଇଣ ଉର୍ବଶୀ କରଇ କୋପ ।
ମୋତେ ନିନ୍ଦା କଲୁ ଯେଣୁ ମୋର ଶାପ ହୁଅ ନପୁଂସକ ରୂପ ॥୫୪॥
ଏତେ କଷ୍ଟ ଚିତ୍ତଂ ଅପସର ଗଲା ରଜନୀ ହେଲା ପ୍ରଭାତ ।
ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦର୍ଶନ କଲେ ଯାଇ ପୁରୁହୂତ[9] ॥୫୫॥
ଶାପ[10] ଜାଣି ଶକ୍ର ଉର୍ବଶୀ ଅଣାଇ କୋପେ ଶାପ୍ୟ[11] ଦେଇଥିଲେ ।
ବେନିକର ଯୋଡ଼ି ଭୟେ ଅପସରା ବଜ୍ରୀଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ॥୫୬॥
ବନବାସ ଅନ୍ତେ ଗୋପ୍ୟ ରୂପ ଧରି ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ରହିବେ ।
ତହିଁ ନପୁଂସକ ହୋଇଣ କରଷେ[12] ବୃହନ୍ନଳା ବୋଲାଇବେ ॥୫୭॥
ବିରାଟ ନନ୍ଦିନୀ[13] ଉତ୍ତରା[14] ବାଳୀକି ଶିଖାଇବେ ନୃତ୍ୟଗୀତ ।
ସେ ମୋହୋର ଶାପ[15] ତୁମ୍ଭର ସୁତଙ୍କୁ ସେ କାଳେ ହୋଇବେ ହିତ ॥୫୮॥
ସୁନାସିର ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ[16] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତହିଁ ରହିଲେ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ଅପସରଙ୍କ[17] ମେଳେ ରହି[18] ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ସେ[19] ଶିଖିଲେ ॥୫୯॥

୧। ଖ. ନେଇଲେ
୨। ଗ.ଘ. ମାର୍ଜ୍ଜନା
୩। ଝ.ଘ. ଅପୂର୍ବ
୪। ଖ. ରତ୍ନ
୫। ଙ. ପେଷିଲେ
୬। ଗ,ଘ. ବିନୟେ
୭। ଙ. ମୋ ମନ
୮। ଝ.ଘ. ହୋଇ ଅପସରା ଚିତ୍ତଂ
୯। ଙ. ପୁରନ୍ଦରେ
ଘ. ପୁରନ୍ଦର
୧୦। ଘ. ଶାପ୍ୟ
୧୧। ଝ.ଘ. ଶାପ
ଗ. ଶାପ
୧୨। ଝ.ଗ.ଘ. ହୋଇବେ
୧୩। ଝ. ନନ୍ଦନ
୧୪। ଘ. ଉତ୍ତରୀ
୧୫। ଘ. ଶାପ୍ୟ
୧୬। ଖ. ଆନନ୍ଦ (ଅଧିକ)
୧୭। ଘ. ଅପସରାଙ୍କ
୧୮। ଝ.ଗ. ଅପସରାଙ୍କ ମେଳେ ଥାଇ
ଖ. ତହିଁ
୧୯। ଗ.ଘ. ନୃତ୍ୟ ଗୀତହିଁ

ଆଗ୍ନିର ଗୁରୁ ହୃଦୟୁଁ[1] ଘନସାର ସେ ନାମ ଚତୁରାକ୍ଷର ।
ଧର୍ମଙ୍କ[2] ନନ୍ଦନ ହର ପୂର୍ବ ପରମାନନ୍ଦ କୃପାସାଗର ॥୨୦॥
କାରଣ ପୁଣ୍ୟ ଜନରେ ଲୋକନରେ କଷ୍ଟରେ ଦୟାକର[3] ।
କାରଣ ପୂଣ୍ୟ ଜନରେ ଲୋକନରେ କଷ୍ଟରେ ଦୟାକର[4] ॥୨୧॥
ନୟନର ବଂଶୁ ସେ ଅଶେଷ ବାସ ଆନନ୍ଦ ନର ବନ୍ଦନ ।
ନୟନର ବଂଶ[5] ସେ ଅଶେଷବାସ ଆନନ୍ଦନର ବନ୍ଦନ[6] ॥୨୨॥
ରକ୍ତ ମାର ପରଚର ଆଦ୍ୟ ରଖ ଗତ ପତମାନଙ୍କୁ[7] ।
ଗତ ନ ଦେଲେ କ ଗତ ଆଜ୍ଞ ଅଛୁ ଏ ଘନ ବଶ୍ୱମ୍ଭରଙ୍କୁ[8] ॥୨୩॥

ପଞ୍ଚମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କେଦାର କାମୋଦୀ

ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା[9] ଦୁଆରେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ । ବଜାସ୍ତେ କରନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ମନ ।
ଭୀମସେନ ନକୁଳ ପାଶେ ଅଛନ୍ତି । ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ସହଦେବ ଜଣାନ୍ତି ॥୧॥
ଦ୍ରୌପଦୀ[10] ଉଭାହୋଇଲେ ସନ୍ନିଧେ[11] ଆସି । ଉଚ୍ଛେଣ ସହଦେବ ଉଠିଲେ ହସି ।
ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ତର୍କ କଲେ ବହୁତ । କାହାର ପାଇଁ ହାସ[12] ହେଲା ଏହାର ॥୨॥
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ବୋଲେ ମୋତେ ହସିଲା । ପଶାରେ ହାରି ଯେବେ ବନେ ପଶିଲା ।
ଭୀମ ବୋଲନ୍ତି ମୋତେ କରଇ ହାସ[13] । ଯେତେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ମନ ନଜରେ[14] ତୋଷ ॥୩॥

---

୧ । କ. ଅଗ୍ନିର୍ଙ୍କୁ ଗୁରୁ ହୃ...
୨ । ଖ.ଗ.ଘ ମଧ୍ୟ...
୩ । ଖ.ଗ. କାହିଁକେ କୃପା ନ କର
ଘ. କାହିଁକେ କୃପା ନ କର
୪ । ଖ.ଗ. କାହିଁକେ କୃପା ନ କର
ଘ. କାହିଁକେ ... କର
୫ । ଖ.ଗ.ଘ ନନ୍ଦକର ନନ୍ଦନ ଅ...
ବାହକ ...
ଙ. ...
୬ । ଘ. ...
୭ । ଖ.ଗ. ... ଗତ ...
ପତମାନଙ୍କୁ
ଘ. ଗତ ମାରତର ହର ଆଦ୍ୟ ରଖ
ପତମାନଙ୍କୁ
୮ । ଖ. ମହାପ୍ରେମଙ୍କ ଗୋସ୍ତ
୯ । ଖ. ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ମଧ୍ୟରେ
ଗ. ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳା ଦୁଆରେ
ଘ. ପୁର୍ଣ୍ଣଶାଳା ମଧ୍ୟରେ
୧୦ । ଗ.ଘ. ଦ୍ରୁପଦ...
୧୧ । ଘ. ସନ୍ନିଧ...
୧୨ । ଙ. ହାସ୍ୟ
୧୩ । ଙ. ହାସ୍ୟ
୧୪ । ... ନୁହେ...

ଦ୍ରୌପଦୀ[୧] ବୋଲେ ମୋତେ ଅନାଇ ହସି । ମନେ ମନେ ବିସ୍ମର କରନ୍ତି ବସି ।
ପଦ୍ୟରଥ ହରଣେ ବସ୍ତ୍ର ପାଲଟି[୨] । ଏହା ସ୍ମରଣ ହାସ ଅତି ଚହଟି[୩] ॥୪॥
ନକୁଳ ବୋଲେ ମୁଁ ଅତି ସୁକୁମାର । ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ମୋର ବଡ଼ ଆଦର ।
ଏହା ସ୍ମରି ମୋତେ କରନ୍ତି ହାସ[୪] । ଆଜେ ହସିଲ ମୋତେ[୫] କର ପ୍ରକାଶ ॥୫॥
ସହଦେବ ଜଣାନ୍ତି ଯୋଡ଼ିଣ କର । ଶୁଣିମା ହେଜ ଦେବ ନୃପତିବର ହେ[୬] ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦେବଙ୍କର ଜାତ[୭] ନନ୍ଦନ । କସ୍ୟେ ଜନମ ଅଭିନବ ସଦନ[୮] ॥୬॥
ଦ୍ୱାରକା[୯] ରାମକୃଷ୍ଣ ଉଚ୍ଛବ[୧୦] କଲେ । ତୋଳି ଶୁଆଇ ପୁତ୍ରକୁ ନାମ ଦେଲେ
ଅଭିମନ୍[୧୧] ନାମ ସେ କୁମାର ବର[୧୨] । ତେଣୁ ଆନନ୍ଦ ହୋଏ[୧୩] ମୋର ବିସ୍ତାର॥୭॥
ଏହା ନ ଜାଣି ମୋର ଦୋଷ ବିଚାର । ଏ ବାରତା ସେଦିନ[୧୪] ଆସନ୍ତି ହର ।
ଏହା ଶୁଣି[୧୫] ଆନନ୍ଦ ସର୍ବେ ହୋଇଲେ । ଏହି ସମୟେ କୃଷ୍ଣ ବିଜଏ କଲେ ॥୮॥
ଗରୁଡ଼ରୁ ଉଭୁରି ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ । ଧର୍ମସୁତ ଚରଣେ କଲେ ଦର୍ଶନ ।
ନକୁଳ ସହଦେବ ପବନସୁତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ପୂଜା କଲେ ଭାରତ[୧୬] ॥୯॥
ଏକମେକେ ବସିଲେ ଅତି ହରଷେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜଣାଇଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ପାଶେ ।
ସେତେବେଳ ଆଜ ବେଳ ପ୍ରହର ଅନ୍ତେ । ସକଳ ଗ୍ରହ ଶୁଭ ଦୋଷ ନଥାନ୍ତେ ॥୧୦॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଜନମ ଏକ ନନ୍ଦନ । ପିତା ସାକ୍ଷାତ ତେଜ ଲକ୍ଷଣମାନ ।
ନବୀନ ଘନଶ୍ୟାମ[୧୭] ସୁନ୍ଦର ତନୁ । ତେଣୁଟି ତା ନାମ ଦେଲେ[୧୮] ଅଭିମନ୍ୟୁ ॥୧୧॥

---

୧ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୨ । ଖ.ଗ. ହରଣି ବସ୍ତ୍ର ପାଲଟି
ଘ. ହରଣ ବସ୍ତ୍ର ପାଲଟ
୩ । ଖ. ହାସ୍ୟ ଅତି ଉକଟ
ଗ. ହିକଟି
ଘ. ହାସ ଅତି ଉକଟ
୪ । ଖ. ହାସ୍ୟ
ଘ, ଏହା ସଞ୍ଚି ମୋତେ କରଇ ହାସ
୫ । ଖ. ସେତେବେ
ଗ. ହସିଲେ ମୋତେ
ଘ. ଆଜେ ହସିଲୁ ସେତେବେ
୬ । ଖ.ଗ.ଘ. ଘେନ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ପୃଥ୍ୱି ଇଶ୍ୱର ହେ
୭ । ଘ. ଯାତ
୮ । ଖ. ନନ୍ଦନ
ଗ ବନ୍ଦନ
ଘ. ସଦନ
୯ । ଦ୍ୱାରକା
୧୦ । ଖ. ଦ୍ୱାରକା ରାମକୃଷ୍ଣ ଉତ୍ସବ
୧୧ । ଘ. ଅଭିମନ୍ୟୁ
୧୨ । ଗ ନାମରେ କୁମରବର
ଘ. କୁମରବର
୧୩ । ଖ. ହାସ୍ୟ
ଗ. ହସ
ଘ. ହାସ
୧୪ । ଗ.ଘ ଏବେ ବାରତା ସେନି
୧୫ । ଖ.ଗଘ. ଶୁଣି ଅତି
୧୬ । ଗ. ବହୁତ
୧୭ । ଖ. ଶ୍ୟାମ
ଘ. ଘନଶ୍ୟାମ
୧୮ । ଖ ଘ ତାହାର ନାମ ଦେଲେଟି
ଗ ଦେଲେଟି

ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଅତି[1] ତୋଷ ହୋଇଲେ । ଋଷି ମାନଙ୍କୁ ବହୁ ଭୋଜନ ଦେଲେ ।
କଲ୍ୟାଣ କଲେ ଶୁଣି[2] ସକଳ ଋଷି । ପୁଣ ଯୁଧିଷ୍ଠି କୃଷ୍ଣ ପାଶରେ ବସି[3] ॥୧୨॥

ଧର୍ମସୁତ କହନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ହରି । ଅର୍ଜୁନ ବଜେ କଲା ଅମର ପୁରୀ ।
ନିବାତ କବଚଙ୍କୁ[4] କଲା ନିଧନ । ଧନଞ୍ଜୟ ରଖିଲା ସୁର ଭୁବନ[5] ॥୧୩॥

ବହୁତ ବସ୍ତ୍ର ସର୍ବ ଦେବତା ଦେଲେ । ଆଦର କରି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ରଖିଲେ ।
ହିରଣ୍ୟ କବଚ[6] ସେ ଦୈତ୍ୟକୁମର । ପିତାର ସ୍ଥଳରେ ଆସିବ ଅମର ॥୧୪॥

ତେଣୁ ଅର୍ଜୁନ ଅଛି ପିତା ନିକଟେ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଆଜ୍ଞାଂ[7] କହିଗଲେ ବଶିଷ୍ଠେ ।
କାଳ ହୋଇବ ଧନଞ୍ଜୟର[8] ପାଳ । ସ୍ୱର୍ଗକୁ ହଜେ କରିବା ବନମାଳ ॥୧୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କହି ଅର୍ଜୁନ ଯେଣିଆସ । ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ହେଲେ ହରଷ ।
ମେଲାଣି ମାଗି ହଜେ ଖଗେଶ୍ୱରରେ[9] । ନିମିଷକେ[10] ମିଳିଲେ ଇନ୍ଦ୍ର ସଭାରେ ॥୧୬॥

ସକଳ ଦେବେ ଦେଖି ତେଜ ଆସନ[11] । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଯାଇ କଲେ ଦର୍ଶନ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କୋଳ କଲେ ଯଶୋଦା ସୁତ । କୃଷ୍ଣ କହିଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ବାରତ[12] ॥୧୭॥

ଅର୍ଜୁନ କୃଷ୍ଣପାଦେ[13] ଦର୍ଶନ କଲେ । ତୋଳିଣ କୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ କୋଳେ ଧଇଲେ[14] ।
ପରମ ସ୍ନେହ ଭରେ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ । ଶିର ଆଉଁସି ମୁଖେ ଦେଲେ ଚୁମ୍ବନ[15] ॥୧୮॥

ନନ୍ଦନ ଜାତ[16] କଥା କଲେ ପ୍ରକାଶ । ଶୁଣି ଦେବେ ଉତ୍ସବ କଲେ ବିଶେଷ[17] ।
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କହି ହରି ଅର୍ଜୁନ ଭୁଲେ । ଖଗପତି ପୃଷ୍ଠରେ[18] ବିଜୟ କଲେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଖ ଘ ବଡ଼
ଗ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ
୨ । ଗ ତହିଁ
୩ । ଘ ପାଲୁଯେ
୪ । ଖ ଗ ନିବାତ ଅସୁରଙ୍କୁ
ଘ ଅସୁରଙ୍କୁ
୫ । ଖ ଗ ତେଣୁ ରକ୍ଷା ହୋଇଲା ଦେବଙ୍କ ଭୁବନ
୬ । ଖ ଗ ଘ ହିରଣ୍ୟ କପଟ
୭ । ଖ ଘ ଇନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞାରେ
୮ । ଗ ଧନଞ୍ଜୟର
୯ । ଖ ଗ ଘ ବିଜଏ ଖଗେନ୍ଦ୍ରରେ
୧୦ । ଖ ନିମିଷକେ
ଘ ନିମିଷକେ
୧୧ । ଗ ଦେଖିଣ ତୋଷମନ
୧୨ । ଖ ଭାରତ
୧୩ । ଘ 'କୃଷ୍ଣ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଖ ଘ ଖ ଘ ହୃଦେ ଭିଡ଼ିଲେ
୧୫ । ଖ ମୁଖରେ ଚୁମ୍ବନ ଯଥନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି
ପୁଣି ଧରିଣ ଶିର ଆଘ୍ରାଣ କରି ସେ
ଗ ଏ ପଦଟି ନାହିଁ
୧୬ । ଘ ଯାତ
୧୭ । ଖ ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗ ଉତ୍ସବ କଲେ ଦେବେଶ ସେ
ଘ ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗେ ଉତ୍ସବ କଲେ ତ୍ରିଦଶ
୧୮ । ଖ ଗ ପୃଷ୍ଠରେ

ନୈମିଷା[1] ଅରଣ୍ୟରେ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ । ମିଳିଲେ ଧର୍ମନନ୍ଦନଙ୍କର[2] ପାଶ ।
ଅର୍ଜୁନ ଭୀମ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଚରଣେ । ଚୁମ୍ବନ କରି ଭଲ ହେଲେ ତକ୍ଷଣେ ॥୨୦॥
ନକୁଳ ସହଦେବ ଅର୍ଜୁନ ପାଦ । ଚୁମ୍ବନ କରି ହେଲେ ଅତି ପ୍ରମୋଦ ।
ସର୍ବ ଋଷିଙ୍କ ପାଦେ ପ୍ରଣମ୍ୟ କରି । ଅତି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଦୁଖାପ୍ପ ହରି[3] ॥୨୧॥
ଋଷିମାନେ ବହୁତ କଲେ କଲ୍ୟାଣ । ମେଲାଣି ହୋଇକରି ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ।
ଯେ ଯାହାକୁ ମାନ୍ୟ ଧର୍ମ[4] ସେ କଲେ । ଦ୍ୱାରକା ପୁରେ ଯାଇ[5] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ॥୨୨॥
ଅର୍ଜୁନ ରହିକରି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପାଶେ । ଦ୍ରୌପଦୀ[6] ସଙ୍ଗେ ମେଳ କଲେ ହରଷେ ।
ରହିଲେ ଏମନ୍ତରେ ସେ ଫାଲଗୁନ । ମାତଳି ପରବେଶ ପୁଷ୍ପକ[7] ଯେନ ॥୨୩॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି କହନ୍ତି[8] ଯୋଡ଼ଣ କରି । ନାରଦ ଯାଇଥିଲେ ହିରଣ୍ୟ ପୁର ।
ସକଳ ସନ୍ୟ ଯେନ ଅସୁର ସବେ । ଜାଳି ସ୍ୱର୍ଗକୁ[9] ସେ କରିବ ବଳପ୍ରେ ॥୨୪॥
ତେଣୁ ପେଷିଲେ ମୋତେ ଦେବରାଜନ । ସ୍ୱର୍ଗକୁ ରକ୍ଷା କରିବ ଅର୍ଜୁନ ।
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବେ ହେଲେ ହରଷ । ଯାଅ ଅର୍ଜୁନ ବୋଲି[10] ଦେଲେ ଆଦେଶ ॥୨୫॥
ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ଶିର ପ୍ରଣାମ[11] କଲେ । ରଥରେ ବସିକରି ସ୍ୱର୍ଗକୁ[12] ଗଲେ ।
ଦେବରାଜଙ୍କୁ ଯାଇ କଲେ ଚୁମ୍ବନ । କୋଳରେ ବସାଇଲେ ପାକଶାସନ[13] ॥୨୬॥
ଅମର ଭୁବନରେ ରହି ଅର୍ଜୁନ । ନାନା କଉତୁକରେ ନିଅନ୍ତି ଦିନ[14] ।
କରୁଣା ସାଗର ଜଗତ ନିବାସ । କଲି ଅନ୍ତର ମୋ ଜଗତ ନିବାସ ॥୨୭॥

---

୧ । ଗ ଘ ନୈମିଷା
୨ । ଙ ଯାଇ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ଘ ଯାଇ ଧର୍ମସୁତଙ୍କୁ
୩ । ଙ ଚ ହୋଇଲେ ... [illegible]
୪ । ଙ ଯେ ଯେ ଯାହାକୁ ଯେମନ୍ତ ମାନ୍ୟ
ଘ ଧର୍ମ ମାଗି
୫ । ଗ ଘ ଦ୍ୱାରକାପୁରେ ପ୍ରଭୁ
୬ । ଘ ଦ୍ରୌପଦୀ
୭ । ଗ ପୁଷ୍ପକ
ଘ ମାତଳିଙ୍କ ପରବେଶ ପୁଷ୍ପକ
୮ । ଗ ଘ କହନ୍ତି
୯ । ଗ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
୧୦ । ଙ ଯାଅ ବୋଲି ଅର୍ଜୁନ
୧୧ । ଙ ଆଜ୍ଞା ଘେନି ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରଣମ୍ୟ
ଗ ଅର୍ଜୁନ ଶିରେ ପ୍ରଣମ୍ୟ
ଘ ଶୁଣିଣ ଧନଞ୍ଜୟ ପ୍ରଣମ୍ୟ
୧୨ । ଗ ବସିଣ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
୧୩ । ଘ ପାକଶାସନ
୧୪ । ଙ ପୋଥିରେ
ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଆସୁଅଛି ନିବାତ କବଚ
ତାକୁ ମାରିଣ ରକ୍ଷା କର ଅମର (ଅଧିକ ପାଠ)
ଘ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଆସୁଛି ନିବାତ କବଚ
ତାକୁ ମାରିଣ ରକ୍ଷା କର ଅମର ହେ
(ଅଧିକ ପାଠ)
୧୫ । ଖ ଘ ଅମର ଭୁବନେ ଅର୍ଜୁନ ରହିଲେ ।
ନାନା କଉତୁକେ ସେ ଦିନ ହରିଲେ ॥
ଗ. ଅମର ଭୁବନରେ ଅର୍ଜୁନ ରହନ୍ତି ।
ନାନା କଉତୁକରେ ଦିନ ନିଅନ୍ତି ।

କେବଳ କରୁଅଛୁ କମଳ ନେତ୍ର । କେବଳ ଅଛୁ ଆଜ୍ଞା ବଚନ ନେତ୍ର ।
କେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଙ୍ଗନା ବର ବର୍ତ୍ତିନା । କେବଣ ଫଳେ ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦ ମନା ॥୨୮॥
କୁସୁମ ମଧୁ କେନ୍ତୁ କରନ୍ତି ପାନ । କଉଁ ଋତୁରେ ପିକ କରନ୍ତି ସ୍ୱନ ।
କଉଁ ଅଞ୍ଚଳେ ଦେବଙ୍କର ନିବାସ । କେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଘୋଷା ଶ୍ରୁତି ଛଳେ ପ୍ରକାଶ ॥୨୯॥
କେବା ଖାଣ୍ଡବ ବନ କଲେ ଭକ୍ଷଣ । କେ ଛନ୍ଦେ ହୋଏ ନାଣି ଶଣି ସନ୍ଧେଣ ।
କାହିଂ ସାରିକାମାନେ ଭାଷନ୍ତି ରଙ୍ଗ । କାହିଂ ମନ୍ତ୍ରରେ ବଶ୍ୟ ସକଳେ ସୃଷ୍ଟି ॥୩୦॥
କାହିଂ କଥାକୁ ଭଜୁ ଉତ୍ତମ ଜନ । କେ ଅଙ୍ଗ ମଧ୍ୟେ ସାର ବଶ୍ୟର ମନ ।
କର ନେତ୍ର ଅକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଲେପନ୍ତି । କଣ୍ଠ ପଦବ୍ୟକ୍ତ ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଯେ ॥୩୧॥
କରମ କର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଧୁ ଛାଡ଼ ମୋ ମନ । କଳପତରୁ ଆଣ କର ନିଦାନ ।
ସେ ଦୂତ କୃଷ୍ଣପାଦେ ମୋ ନମସ୍କାର[1] । କହଇ ଅଧମ ଦୀନ[2] ବଂଶୀଧର[3] ॥୩୨॥

ଷଷ୍ଠ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଳସା

ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ପୁରେ ସେ ନିବାତ ନନ୍ଦନ[4] ।
ପିତାଙ୍କଳେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଜନ୍ତି ସର୍ବ ସନ୍ୟ ଯେ ॥୧॥
ଶୁଣ ବୋଇଲେ ହିରଣ୍ୟ କବଚ[5] ତୁ ଶୁଣ ।
ମୋ ବୋଲ ନ କର ପିତା ହରାଇଲୁ ପ୍ରାଣ ଯେ ॥୨॥

---

୧ । ଗ ଘ କର ନାରଦେ ଚନ୍ଦ୍ରା ପଦ୍ମ ପଦ୍ମର
୨ । ଗ ଘ କହେ ଅଧମ ଦାନ ଏ
୩ । କ ଖ ପୋଥିରେ ୧୬—୩୨ ପଦ ବୃନ୍ଦକର ପାଠ ନାହିଁ

ଏ କାହିଂ ବନ୍ଧୁ ବ୍ୟାସିଂ ଭରତ କଲ
କୋଟି ଅପରାଧ ମୋର କରିବା କ୍ଷମା ॥
(ଅଧିକ ପାଠ)

୪ । ଖ ଘ ନିବାତ ନନ୍ଦନ
୫ । ଖ ଗ ଘ ହିରଣ୍ୟ କବଚ

ତୁ ମଲୁ କୁମାରରେ[1] ସେହୁ ପରକାରେ ।
ପିତାକୁ ମାର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଅଛୁ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ[2] ଯେ ॥୩॥

ହିରଣ୍ୟ କଶ୍ୟପ[3] ବୋଲେ ଶୁଣ ଗୁରୁଶ୍ରେଷ୍ଠ[4] ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଲଣ ସେହୁ କେଉଣ ପାପିଷ୍ଠ[5] ଯେ ॥୪॥

ଶୁକ୍ର ବୋଇଲେ ହସ୍ତିନା ପଞ୍ଚ କଟକରେ ।
ସୋମବଂଶୀ[6] ପାଣ୍ଡୁ ନୃପ ତାହାର କୁମରେ[7] ଯେ ॥୫॥

ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭୀମ[8] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନକୁଳ ସହଦେବ
ଦ୍ରୌପଦୀ[9] ତାଙ୍କ ଭରଯା ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ହେ[10] ॥୬॥

ଶୁକ୍ର ବୋଇଲେରେ ବାବୁ[11] କଶ୍ୟପ ଅମର ।
ପବନ ନନ୍ଦନ ଭୀମ ମହା ବଳଆର ଯେ ॥୭॥

ଶୁଣିକରି କୁମାର[12] ଯେ ରଖାଇଲ ଥାଟ[13] ।
ହୃଦୟ ଭିତରେ ସେହୁ ପାଞ୍ଚିଲ କପଟ ଯେ ॥୮॥

ହିରଣାକ୍ଷି ନାମେ ତହୁଁ ଅସୁର ଦେବଘ୍ନ
ତାଙ୍କର ଚରଣେ ପଡ଼ି କରଇ ଭଗତି ଯେ ॥୯॥

---

୧ । ଙ ଘ ରୁହ ମଲୁ କୁମର
ଗ ରୁ ମଲୁ କୁମରେରେ
୨ । ଙ ସୁର୍ଗପୁରେ
ଗ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ
ଚ ସେହୁ ପୁରେ
୩ । ଙ ଗ ଘ କଶ୍ୟପ
୪ । ଗ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଘ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
୫ । ଗ ପାପିଷ୍ଠ
୬ । ଗ ସୋମବଂଶି
ଚ ସୋମବଂଶୀ
୭ । ଚ କୁମାରେ
୮ । ଗ ଭୀମା
୯ । ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୦ । ଗ ଘ କନ୍ଦର୍ପଙ୍କ ଜପଟେ ବନେ କଲେ ବାସ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବର ଅଟନ୍ତି ପୁରନ୍ଦର ଶିଷ୍ୟ ॥
ସେ ତୋର ପିତାକୁ ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳେ କଲ ହତ ।
କୈମଣ୍ଡା ଅଟନ୍ତି ସେ ଅନନ୍ତ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ॥
ହିରଣ୍ୟ କଶ୍ୟପ ବୋଲେ ବନକୁ ମୁ ଯିବ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ ଯିବନେ ମାରିବ ॥
(ଅଧିକ ପାଠ)
୧୧ । ଙ ଘ ବୋଇଲେ ରୁ ବାପ
୧୨ । ଙ କୁମର
୧୩ । ଙ ଗ ଘ ଥାଟ

ପାଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଆଣି କର ତୋତେ ଦେବ
ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି ହରଣ ଆଣିବ[୧] ଯେ ॥୧୦॥

ଏଥକୁ ଉପାୟ ମୋତେ କହ ମହାମାନ୍ତ୍ରି
ଏତେ ବୋଲି[୨] ଚଳଗଲା ନମସ୍କାର ହୋଇ ଯେ ॥୧୧॥

ମାୟାରେ ରୂପ ରଚି[୩] ସେ ହୋଇଲା ତପସ୍ୱୀ
ଶିରରେ ଜଟା କାଛଟା ଯେହ୍ନେ ବ୍ରହ୍ମଋଷି ଯେ[୪] ॥୧୨॥

ଅଙ୍ଗରେ ବିଭୂତି କରେ ଧରି[୫] ଜପାମାଳ
ନଇମିଷାରଣ୍ୟରେ ପାଇଣ ବେଗେ ମିଳ ଯେ[୬] ॥୧୩॥

ଦୂରନ୍ତୁଂ ହରଣ୍ୟପରେ[୭] ପଡ଼ିଲା ଯେ ଦୃଷ୍ଟି
ଆରମ୍ଭେ ବସିଅଛନ୍ତି ନୃପତି ଯୁଧିଷ୍ଠି[୮] ଯେ ॥୧୪॥

ବହୁ ଋଷି ବସିଛନ୍ତି ତାହାପାଶେ ବେଢ଼ି
ରାମାୟଣ ମହାଗ୍ରନ୍ଥ ଶୁକବ୍ରହ୍ମ ପଢ଼ି ଯେ[୯] ॥୧୫॥

ସେ ଠାବରେ[୧୦] ମାୟାଋଷି ହୋଇଲା[୧୧] ପ୍ରବେଶ
ମାଳ ଧରି ହରେକୃଷ୍ଣ କରଇ ପ୍ରକାଶ ଯେ ॥୧୬॥

ଦେଖି ତାକୁ ଧର୍ମସୁତ ନମସ୍କାର କଲେ ।
ବସିବାକୁ ମୃଗଛାଲ ଖଣ୍ଡେ ଆଣି ଦେଲେ ଯେ ॥୧୭॥
ବେଢ ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ଗଲେ[୧୨] ମାୟାଋଷି[୧୩] ବସି
ଷଣେ ଷଣେ ଧ୍ୟାନ କରେ ବେଦଗୋଳା ଖୋସି ଯେ ॥୧୮॥

---

୧ । ଖ ଆଣିମି
ଘ ହରି ମୁ ଆଣିମି
୨ । ଖ ଘ କହୁ
୩ । ଖ ଘ ମାୟାରେ ସେ ରୂପ ରଚିଣ ହୋଇଲେକ ମୁନି ।
ଶିରେ ଜଟା କାଛଟା ସାକ୍ଷାତେ ତପସ୍ୱୀ
ଘ ମାୟାରେ
ଗ ମାୟାରେ ରୂପେ ରଚିଣ ହୋଇଲେକ ମୁନି
ଶିରେ ଜଟା କାଛଟା ସାକ୍ଷାତେ ତପସ୍ୱୀ
୪ । ଗ ଘ ଯେବେ
୫ । ଖ ଗ ଘ ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ ତୁରିତେ ଯାଇଂ ମିଳି
ଗ ନଇମିଷା
୬ । ଗ ହରନ୍ୟକର
ଘ ହରନ୍ୟର
୭ । ଗ ଦୂରନ୍ତୁ ସେ ହରଣ୍ୟର ପଡ଼ିଲେକ ଦୃଷ୍ଟି ।
ଘ ପଡ଼ିଲେକ ଦୃଷ୍ଟି
୮ । କ ଖ ଯୁଧିଷ୍ଟି
୯ । ଖ ଗ ଘ ଶୁକ ବ୍ରହ୍ମାପଢ
୧୦ । ଗ ସେହିଠାରେ
୧୧ । ଗ ହୋଇଲେକ
୧୨ । ଖ ଡକ୍ଠି
୧୩ । ଘ ମାୟାଋଷି

ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ଦକ୍ଷିଣ ପବନ କୋଣେ ବହେଂ
ତନୁ ପୁଲକାଇ[1] ପୁଣ ମାଳ ଜପି ରହେ ସେ[2] ॥୧୯॥

ମଉନ ବ୍ରତେ ରହିଣ[3] ନ କହଇ କଥା
ରାମାୟଣ[4] ଗ୍ରନ୍ଥ ଶୁଣି ହଲାଉଛୁ ମଥା ସେ ॥୨୦॥

ଏମନ୍ତେ କେତେ ସମୟେ ରହିଲା ପୁରାଣ
ଋଷିମାନେ ମଣ୍ଡଆଳୁ ଗଲେ ତତକ୍ଷଣ ସେ ॥୨୧॥

ସକଳ ଋଷିଙ୍କି ଧର୍ମସୁତ ତରଣିଲେ[5]
ମାତ୍ୟା ତପସ୍ୱୀଙ୍କି[6] ଆଣି ଫଳମୂଳ ଦେଲେ ସେ ॥୨୨॥

ତାହା ଦେଖି ମାତ୍ୟାଋଷି[7] ନ ଫିଟାଇ ତୁଣ୍ଡ
ହସ୍ତ ଠାରି[8] ହୁଂ ହୁଂ କରି ହଲାଇଲା ମୁଣ୍ଡ ସେ ॥୨୩॥

ଦେଖି ତାହା ଧର୍ମସୁତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[9] ହୋଇଲେ
ବେନକର ଯୋଡ଼ି ସେ ତପିଙ୍କି ଜଣାଇଲେ ସେ ॥୨୪॥

ଅତିଥି ତପସ ସିଦା କରିବୁ[10] ଭୋଜନ
ଜପ ସେବେ ଆହାର କରିବେ ତପୋଧନ ସେ[11] ॥୨୫॥

ହିରଣ୍ୟ ଲେଖିଲ ତଳେ କରେ ସେନ ଖଣ୍ଡି
ପବନ ଆହାର ଆମ୍ଭେ ମହାମନ୍ତ୍ର ପଢି ସେ ॥୨୬॥

ବନସ୍ତର ଫଳମୂଳ[12] କିଛୁ ହିଂ ନ ଖାଉଁ[13]
ବୃନ୍ଦାରକ ଲତାପାଣି ମାଠିଆରେ ପିଉଁ[14] ସେ ॥୨୭॥

---

୧ । ଖ ହୁଲୁସାଇ
୨ । ଗ ପୁଣି ପୁଲକାଇ ରହେ
୩ । ଖ ଗ ଘ ବର୍ଜିଣ
୪ । ଗ ରାମାୟେଣ
୫ । ଖ ତରପଣେ
୬ । ଖ ଗ ଘ ତପସ୍ୱିଙ୍କି
୭ । ଗ ଘ ତେଁ
୮ । ଖ ହସ୍ତ ଠାରି
ଘ ହସ୍ତ ଠାରି
୯ । ଙ ଆନନ୍ଦ
ଗ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
୧୦ । ଖ ଅତଅରେ ତେଣେ ସିନା କରିବ
୧୧ । ଖ ମହାମୁନି
ଗ ସେଥି ଜପ ଆହାର କରିବ ମହାପୁଣ୍ୟ
ଘ ମହାମୁନି
୧୨ । ଖ ଘ ଏଣୁ ରୂପେ ଥାଉଁ ଆମ୍ଭେ
୧୩ । ଗ ବନେ ଜେଙ୍ଗଲ ମିଳିଲେ ଖାଉଁ ଭରୁଁ ଖାଉଁ ।
୧୪ । ଖ ବୃନ୍ଦାରକ ଲତା ପାଣି କଲସିଏ ପିଉଁ
ଘ କଲସିଏ ପିଉଁ ।

ତେଣୁ କଣ କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ନ ଥାଇ ଆମ୍ଭର
ନରଞ୍ଜନ ଜପି ଅଜଗାମ୍ଭର ମୋ ଶରୀର[1] ॥୨୮॥
ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ ଶଙ୍କା ଭାଇଙ୍କୁ ଡାକିଲେ
ବନ୍ଧୁ ବୃନ୍ଦାରକ ଲତା ଆଣସି ବୋଇଲେ ଯେ ॥୨୯॥
ଶୁଣି କବ୍ର ଭ୍ରାତମାନେ ପଶିଲେ ବନରେ[3]
ଦ୍ରୌପଦୀ ଛାଁ ଯାଇଛନ୍ତି ନର୍ମଦା[4] ସ୍ନାନରେ ॥୩୦॥
ସେତିକା ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ଦେଖି ଧର୍ମ ମନ୍ତ୍ରିଗନ
ସେନ ବୋଲା ଯୁଧିଷ୍ଠିର କପାଳେ ଦେଲ[5] ବୋଲ ଯେ ॥୩୧॥
ଆସ ପିତା[6] ବୋଲାକର ଉଠିଲା ହିରଣ୍ୟ
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଗୋଡ଼ାଇଛନ୍ତି[7] ତାହାର ପଛେଣ ଯେ ॥୩୨॥
ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭରେ ଯାଇ[8] ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଦେଖନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ତହିଁ ସମସ୍ତ ରାକ୍ଷସ[9] ଯେ ॥୩୩॥
ଭୟଙ୍କର ରୂପଧର ସେ ହିରଣ୍ୟ ବୀର
ଆକସି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଧଇଲକ କର[10] ଯେ ॥୩୪॥
ତୋହୋର ଭ୍ରାତ ପଶରେ ଅଛେ ଅରଜୁନ[11]
ମୋହୋର ପିତାକୁ ପଶ କଲ ସେ[12] ନିଧନରେ ॥୩୫॥

---

୧ । କ ଗ ଘ ପୋଥିରେ ୯ ପଦଟି ନାହିଁ ।
୨ । ଖ ତୃଷ୍ଣା ... ତୃଷ୍ଣାଲେ
ଗ ... ଲେ
ଘ ... ଲେ
'ଖ' ପୋଥିରେ ୨୯ ପଦର ... ପଦ ଓ
୩୦ ପଦର ପ୍ରଥମ ପଦ ନାହିଁ ।
୩ । ଗ ଶୁଣି ... ମାନେ ... ବନରେ ପଶିଲେ ।
୪ । ଖ ... ନଦୀ
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ ... ଲେ ... ନଦୀ
୫ । ଖ ... ରେ ଦେଲେ ।
ଘ କପୋଳେ ଦେଲେ ।
୬ । ଖ ଘ ପୁତ୍ର
୭ । ଖ ଘ ଗୋଡ଼ାଇଲେ
ଗ ଗୋଡ଼ାଇଲେ
୮ । ଖ ଗ ଘ ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭପୁରରେ
୯ । ଖ ସକଳ-ରାକ୍ଷସ
ଘ ସକଳେ ରାକ୍ଷସ
୧୦ । ଖ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ହୋଇଲା ଭୟଙ୍କର
ଗ ଆକର୍ଷି ଯୁଧିଷ୍ଠିରର ଧଇଲା ସେ ବୀର
ଘ ଆକର୍ଷି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଧଇଲା ଭୟଙ୍କର ।
୧୧ । ଖ ପଶ୍ଚେ ଅଛନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ
ଗ ଘ ଅଛନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ
୧୨ । ଖ ଦେଲୁ କଣଛୁ
ଗ ଘ କଣଛୁ ।

ସେ ହେତୁରୁ ମୁଣ୍ଡ[୧] ତୋର ଛେଦିବଇ ଶିର
ତୋହୋର[୨] ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ମନରେ ସୁମରରେ[୩] ॥୩୬॥

ତୀକ୍ଷ ଖଡ୍‌ଗ ଯେବଣ[୪] ବସାଇଲା ଗଳା
ଆହେ କୃଷ୍ଣ ରଖ ବୋଲି ଡାକେ ଧର୍ମବଳା ଯେ ॥୩୭॥

ଦେଖି ଶୁଦ୍ର ଧାଇଁ ଆସି ଧରି ଦତ୍ୟକର
ନବୋଲି ସ୍ୱାକ୍ଷାତେ ଧର୍ମ ଏହାକୁ ନ ମାର ହେ ॥୩୮॥

ଅର୍ଜୁନ ତୋହୋର ପିତା[୫] ପିତାର ବଇରି
ଏହାକୁ ମାରୁଛୁ କଂପା ତାହାକୁ ନମାରି[୬] ଯେ ॥୩୯॥

ସ୍ୱରଣ୍ୟ ବୋଲଇ ଗୁରୁ ଶୁଣ ମୋର ବଚନ
ବଇରି ସୋଦର ଏହୁ ଧର୍ମର ନନ୍ଦନ ଯେ ॥୪୦॥

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ସ୍ୱରଣ୍ୟାକ୍ଷି କ ଯାଚଛୁ
ତାହାଙ୍କ କୃପାରୁ ସିନା ଏହାଙ୍କୁ ଆଣିଛୁ ଯେ ॥୪୧॥

ଏମନ୍ତ ସିନା ହରି[୭] ଆଣିମି ସକଳ
ଶୁଦ୍ର ବୋଲେ ପାଞ୍ଚଭାଇ ଆଣିକରି ଠୁଳ ହେ ॥୪୨॥

ଏକାବେଳେ ସ୍ୱରଣ୍ୟାକ୍ଷି ଘୁମୁରେ ଭୁ ଦେବୁ
ଏବେ ଅତ ଯତ୍ନକରି ଏକା[୮] ରଖିଥିବୁ ଯେ[୯] ॥୪୩॥

ଗୁରୁଙ୍କ ବଚନେ ବୀର ଯନମତ କଲା
ଯୁଧିଷ୍ଠିର[୧୦] ବେନି ଚରଣେ ସାକୁଳା[୧୧] ଛନ୍ଦିଲା ଯେ ॥୪୪॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ ମୋତା
୨ । ଘ 'ଇଷ୍ଟ' ଅଧିକ
୩ । ଖ ମରଣ ଘମଏ ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ସୁମର
୪ । ଖ ଗ ନେଇଣ
୫ । ଖ ଅର୍ଜୁନ ହୁ ପିତା ଚୋର
୬ । ଘ ନପାରି
୭ । ଖ ଘ ହରି ମୁଣ୍ଡ
୮ । ଖ ଘ ଯତ୍ନ କରିଣ ଏହାଙ୍କୁ
ଗ ଧ୍ୟେହାଙ୍କୁ
୯ । ଘ ରଖାଇବୁ
୧୦ । ଗ ଘ ଯୁଧେଷ୍ଠି
୧୧ । ଖ ଗ ଘ ସାଙ୍କୋଳି

ପାଷାଣ ମନ୍ଦରେ ତାଙ୍କୁ ପୂରାଇଲ[୧] ଆଣି
ଶତେ ଅସୁର ଜଗିଲେ ଲଗାଇ କଳଣି[୨] ହେ ॥୪୫॥

ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ ଯେ[୩] ଶୁଣିମା ଦବ୍ୟରସ[୪]
ତିନିଭାଇ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ଘରେ ପରବେଶ ଯେ ॥୪୬॥

ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ପଚ୍ଛନ୍ତି[୫] ଠାକୁରେ କେଣେଛନ୍ତି[୬]
ମୁହିଂ ନ ଜାଣଇଂ ବୋଲି ଦ୍ରୌପଦୀ କହନ୍ତି[୭] ॥୪୭॥

ଶୁଣି କରି ତିନିଭାଇ ମନେ ଭ୍ରାନ୍ତ କଲେ[୮]
ବେଗେ ଋଷିମାନଙ୍କୁ ଯାଇ ସେ ପଚ୍ଛରିଲେ ॥୪୮॥

ଋଷିମାନେ ବୋଇଲେ ନ ଜାଣୁ ଆମ୍ଭେ ସେହା
ଆସନରେ ଧ୍ୟାନେ କରିଥିଲେ ଚଣ୍ଡନାହା ଯେ[୯] ॥୪୯॥

ବାଲ୍ମିକ ବଦନରୁ ଶୁଣି ଏ ଉତ୍ତର[୧୦]
ଉଚ୍ଚରେ ଡାକନ୍ତି ଲେଉଟି ବନସ୍ତ ଭିତର ଯେ ॥୫୦॥

ପୁଣ ମଣ୍ଡଆ ଦୁଆରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ନ ଦେଖି ଦ୍ରୌପଦୀ ଶୋକ କଲେ ଯେ ॥୫୧॥

ଭୀମସେନ କୋଳକଲେ ଶୁଣ ସହଦେବ
କେଉଣେ ବିଜେକଲେ ବାବୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ହେ ॥୫୨॥

ସହଦେବ ଅନାଇଂ କହନ୍ତି ବାମକର
ହିରଣ୍ୟ କବଚ ନାମେ ନିଶାଚ କୁମର ହେ ॥୫୩॥

ମାୟା ତପି ରୂପ ହୋଇ ଏଥକୁ ଅଇଲ
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ କପଟେ ବନକୁ ପେଷିଲ ହେ ॥୫୪॥

---

୧ । ଖ ପୂରେଇଲା ଅଣି
୨ । ଖ ଶତେକ ଅସୁର ଜଗି ବସିଥାନ୍ତି ପୁଣି
୩ । ଘ ଏ ଅନ୍ତରେ ଯେ
୪ । ଖ ଦ୍ରବ୍ୟାରେଣ
୫ । ଉ ଦ୍ରୌପଦ ପଚ୍ଛନ୍ତେ
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ ପଚ୍ଛରିଲେ
୬ । ଖ ପଚ୍ଛନ୍ତେ ଠାକୁରେ କାହିଁଛନ୍ତି
୭ । ଖ ଗ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୮ । ଖ ଘ କଲେ ମନେ ଭ୍ରାନ୍ତ
୯ । ଖ ଗ ଘ ପୋଥିରେ ୪୭ ପଦର ଶେଷ ଧାଡି ଏବଂ ୪୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୦ । ଖ ଗ ଘ ଋଷିମାନଙ୍କୁ ପୁଛନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଉତ୍ତର ।

ଏକା ଦେଖି ଠାକୁରଙ୍କୁ ଘେନଗଲା ଦ୍ୱାର
ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରକେ ଲୋଡ଼ୁଥିଲା ମାଣ ଯେ ॥୫୫॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସହଦେବ କଲେ ଏକ[1] ଲକ୍ଷ୍ୟେ
ଗରୁଡ଼ରେ ବସି ବଜେ[2] କଲେ[3] ଦେବରାଏ ଯେ ॥୫୬॥

ଦେଖିଲେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର[4] ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଦନ
କସ କସ ବୋଲା ପଗୁରଲେ ଭଗବାନ ଯେ ॥୫୭॥

ସହଦେବ ଜଣାଇଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ କଥା
ଶୁଣିକରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଇଲେ ବଡ଼[5] ବ୍ୟଥା ॥୫୮॥

ଶୋକ ନିବର୍ତ୍ତାଇ କହୁଛନ୍ତି ଶ୍ରୀବତ୍ସ[6]
ଆରତ ହୋଇଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ନୋହିବଟି କହ୍ନୁ ହେ[7] ॥୫୯॥

ଅର୍ଜୁନ ରହିଲା ଯାଇ ଅମର ନଗରେ[8]
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରହିଲେ ଯାଇ[9] ହିରଣ୍ୟର ପୁରେ ଯେ ॥୬୦॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପାଶେ ଏବେ କାହାକୁ ପେଷିବା
ଗରୁଡ଼ ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ଦେବା ହେ[10] ॥୬୧॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଯାଅ ରଖ ଧର୍ମଦେବ
ଗରୁଡ଼ ବୋଇଲେ ଲୟୁଥିବ ସହଦେବ ହେ ॥୬୨॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବଙ୍କ ପାଶେ ଭେଟ ହେବା ଜାଣି[11]
ସନ୍ୟ ଘେନ ସେଠାକୁ ଆସିବ ସେହିକ୍ଷଣି ହେ[12] ॥୬୩॥

---

୧ । ଘ ମନେ
୨ । ଙ ଗୁରୁରେ ବନ୍ଦ
ଘ ଗୁରୁଡ଼େ ବନ୍ଦନ କରି
୩ । ଘ ପ୍ରଭୁ
୪ । ଙ ପାଣ୍ଡବେ ଅତି
୫ । ଙ ମନେ
ଘ ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଇଲେ ମନେ ବଡ଼
୬ । ଙ କହୁଅଛନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି
ଘ କହୁଅଛନ୍ତି ଶ୍ରୀବତ୍ସ
୭ । ଖ କାର୍ଯ୍ୟ କହିତ ନ ପାର
୮ । ଖ ନଗରେ
୯ । ଖ ଘ ବନ୍ଧୁ ରହିଲେ
୧୦ । ଗ ଗରୁଡ ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ଦେବା ।
ମୋର ରୂପ ଧରିଲେ ଅବା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଭେଟିବା
୧୧ । ଖ ଘ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ମୋହର ଭେଟ ହୁଏ ଜାଣି
୧୨ । ଖ ଘ ଯେ ପୁରକୁ ଜବ ଚଉକ୍ଷଣି ।

ଏତେ ବୋଲି ଗରୁଡ଼ ଧଇଲେ[୧] ବପ୍ରବେଶ
ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭ ପୁରରେ ହେଲେ ପରବେଶ[୨] ଯେ ॥୬୩॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଖିକରି ଧଇଲେ ଅସୁର
ଭଲ ଯୋଗେ ଅଇଲା ସୁଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ୱିଜବର ଯେ[୩] ॥୬୪॥
ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷୀ ଦେଖା ଅଟେ ଏ ନଗ୍ର ଭିତର
ନିତ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ କରଇ ଆହାର ହେ[୪] ॥୬୫॥
ଖୋଜ ଲୋଡ଼ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଣେକ ସେନ ଆସ୍ୱିଂ
ତୋତେ ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷୀ[୫] ଆଣିଛନ୍ତି କଉଦେଶୁଁ[୬] ॥୬୬॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲେ ଭିକ୍ଷା ଅର୍ଥେରେ ଅଇଲି
ନ ଜାଣି ଦେବତା ମୁଖେ[୭] ଆସିଣ ପଡ଼ିଲି ।୬୭।
ତୁମ୍ଭେ ପୁଣ୍ୟଜନମାନେ ଅଟ ହେ ମହନ୍ତ[୮]
ମୋତେ ରକ୍ଷାକଲେ ହେବ ବହୁତ ସୁକୃତ ଯେ ॥୬୯॥
ଶୁଣିକରି ଆଣ୍ଟେ ତାଙ୍କୁ ଧଇଲେ ଅସୁର
ବାନ୍ଧି ନେଇଂ ଭେଟ କଲେ ହିରଣ୍ୟ ଗୁମ୍ଫର ଯେ ॥୭୦॥
ହିରଣ୍ୟ ବୋଇଲା ଏତ ସୁନ୍ଦ ଦ୍ୱିଜବର[୯]
ଭୋଜ ସଙ୍ଗେ ବଳକରି ଦେଉଳରେ ଭର ଯେ ॥୭୧॥
ଆଜ୍ଞା ଶୁଣି ଦନୁଜେ ତାହାଙ୍କୁ ଧରିନେଲେ[୧୦]
ଭୋଜ ସଙ୍ଗେ ବଳକରି[୧୧] ଦେଉଳେ ଭରିଲେ ॥୭୨॥

---

୧ । ଖ ହୋଇଲେ
୨ । ଘ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
୩ । ଖ ଅଇଲୁ ସୁଭାଗ୍ୟ ଦ୍ୱିଜବର
ଘ ଭଲବେଳେ ଅଇଲ ସୁବର୍ଣ୍ୟଂ ଦଇବର
୪ । ଖ ହିରଣାକ୍ଷି ନାମ ଅଟେ ଏ ନଗ୍ର ଦେବତ
ଘ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ କରଇ ଏ ନିତ
୫ । କ ଗ ହିରଣାକ୍ଷି
୬ । ଖ କେଉଁ ଦେଶୁଂ
୭ । ଖ ଘ ଦେବତା ମୁଖେ
୮ । ଖ ପୁଣ୍ୟଜନମାନେ ଅଟ ହେ ମହନ୍ତ ।
୯ । ଖ ଘ ନ ପଠ ବୋଇଲେ ଏ ସୁଭଗ୍ୟଂ ଦ୍ୱିଜବର
ଗ ସୁବର୍ଣ୍ୟଂ
୧୦ । ଖ ଘ ଶୁଣି ଦଇତ୍ୟ ଯେବକେ ତାହାଙ୍କୁ ଯେନିଗଲେ
୧୧ । ଖ ଭୋଜିକର ବଳୀ ସଙ୍ଗେ

ଜବାଟ ସିଙ୍କୁନ ଛଡ଼ ଡାକ ଦେଲେ ପୁଣି
ଅପୂର୍ବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନଗ୍ରଗଜର ଗୋସ୍ୱାମଣି ଯେ ।।୭୩।।

ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଖି ଦେବ ଶକଟାଳ ରୂପେ
କୁଠାର[1] ଧରି ମିଳନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ[2] ସମୀପେ ।।୭୪।।

ତହୁଂ ନିଜ ରୂପ ପ୍ରକାଶିଲେ ଖଗପତି
ଭୟଙ୍କର ଘୃଷ୍ଟଯାନେ[3] ଅସୁର ଦେବତ ଯେ ।।୭୫।।

ଗରୁଡ଼ ଧରିଣ ତଳେ ପକାଇଲେ ବଳେ
କେନ୍ଦପାଦେ[4] ଧରି ଶିର କଲେ ବେନି ଫାଳେ ।।୭୬।।

ପ୍ରାଣ ଗଲାବେଳେ ଦେଇ ଦେଲା ଘୋର ରଡ଼
ଦୈତ୍ୟ ସେବକେ ବୋଲନ୍ତି ଖାଅ ମାଂସେ ମୋଢ଼ ।।୭୭।।

ଜଗତ ନୃଦ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦଅ ତୋ ଶରୀର
ଦେବତା ଭୋଗ୍ୟ ହୋଇଲୁ ଧନ୍ୟ ତୋ ଶରୀର ସେ[5] ।।୭୮।।

ଦେବଙ୍କି ମାରି ଗରୁଡ଼ ହୋଇଲେ ପ୍ରମୋଦ
ଦେ ଦେ ବୋଲି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ କଲେ ମହାନାଦ ।।୭୯।।

ତାହା ଶୁଣି ଅସୁର ସେବକ[6] ଗଲେ ଧାଇଁ
ନୃପତି ଆଗରେ[7] କର ଯୋଡ଼ିଣ ଜଣାଇଂ ।।୮୦।।

ଦେଖ ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମାଂସ ଖାଇ ମହାଦେବୀ
ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ[8] ଦେ ଦେ ବୋଲି ଗର୍ଜେ ବୋଲ ।।୮୧।।

ଶ୍ରବଣ୍ୟ ବୋଇଲା ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଅଛ ଆଣି
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦଅ ପୂର୍ବେ ଖାଉ ତୁ ଭବାନୀ[10] ।।୮୨।।

---

୧ । ଙ୍ଗ କଠାର
ଘ କଠାର
୨ । ଖ ବ୍ରାହ୍ମଣ
୩ । ଙ୍ଗ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ... ଦାନ୍ତ
ଘ ଦେଖି ... ପ୍ରଭୁହାନ୍ତି ।
୪ । ଖ ଘ କେନ୍ଦପା
୫ । ଙ୍ଗ ଘ ଦେବ ... ହୋଇଲୁ କବ ଧନ୍ୟ
ତୋର
ଘ ଶିବନ
୬ । ଘ ଅସୁର ସେ ବହନ
୭ । ଖ ଘ ଆଗରେ
୮ । ଖ ଘ ନହରି
୯ । ଖ ଘ ବୋଲନ୍ତି
୧୦ । ଖ ଘ ଖାଆନ୍ତୁ ଭବାନି

ଶୁଣି[1] ଦଇତ୍ୟ ସେବକେ ଆଣିଲେ ଧର୍ମସୁତ
ବେଢ଼[2] ନାଟି ସ୍ନାହାନ କରାଇଲେ[3] ତୁରିତ ॥୮୩॥

ନବୀନ ବସନ ଆଣି ତାଙ୍କୁ[4] ପିନ୍ଧାଇଲେ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଆଣି[5] ଅଙ୍ଗରେ ବୋଳିଲେ ॥୮୪॥

ରଙ୍ଗ ମନ୍ଦାର ମାଳାପୁଷ୍ପେ[6] ଲମ୍ବାଇଲେ ଗଳା
କର ଧରଣ ଧୂଆଁଇଁ ନେଲେ ଧର୍ମବଳା ॥୮୫॥

ଦେଉଳ ଭିତରେ ଭିଡ଼ କବାଟ କଲେ[7]
ଘଣ୍ଟ ମର୍ଦ୍ଦଳ କାହାଳ ତୂରୀ[8] ବଜାଇଲେ ॥୮୬॥

ମହାକଷ୍ଟ ପାଉଛନ୍ତି[9] ମେ ଧର୍ମ ନୃପତି
ଏ ଘୋର ସଙ୍କଟୁ ରକ୍ଷାକର[10] ହେ ଶ୍ରୀପତି ॥୮୭॥

ଆରତ ନାଶନ ବାନା[11] କରୁଣା ସାଗର
ଏ ଘୋର ମହାସଙ୍କଟୁ ବାରେକ ଉଦ୍ଧର[12] ॥୮୮॥

ଗରୁଡ଼ ଦେଖିଣ ବେଗେ ନମସ୍କାର କଲେ
ସକଳ ଚରିତ ମାନ ବିସ୍ତାର କହିଲେ ॥୮୯॥

ଦେଖ ଅସୁର ଦେବତି ପକାଇଲା ଶର
ଏକ୍ଷଣି ପ୍ରବେଶ ହୋଇବେ ଦଇତାଣ[13] ହେ ॥୯୦॥

ଶୁଣି କର ସୁଧିଷ୍ଟି ସେ[14] ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ
ବୋଇଲେ[15] ପାଣ୍ଡବେ ତୋର ଚରଣ ଗୋବିନ୍ଦ ॥୯୧॥

୧। ଘ ଶୁଣିକର
୨। ଗ ବେଢ଼ି
୩। ଘ ସ୍ନାନ କରାଇଲେକ
୪। ଖ ଦୁଣ
ଘ ଦୁଣ ଅଣି
୫। ଖ ଘ ଗୋଳି
୬। ଖ ଘ ମାଳେକ
୭। ଘ ଘାତିଲେ
୮। ଖ ଘ ଉତ୍ତୁ
ଙ ତୂରୀ
୯। କ କରୁଛନ୍ତି
ଘ ମହାକଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି
୧୦। ଘ ବାଟରେ ରଖ
୧୧। ଗ ଘ ରୂପେ
୧୨। ଗ ଘ ଏ ମହାଘୋର ଆରତୁଂ ବାରେକ
ବାରେକ ଉଦ୍ଧାର।
ଘ ଉଧର
୧୩। ଖ ଘ ଚତୁର୍ଧାର
୧୪। ଖ ମୁଧିଷ୍ଟିର
୧୫। ଖ ବୋଲନ୍ତି

ଏଣେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗ୍ରାମରେ[1] ସହଦେବ କହେ
ଠାକୁରଙ୍କୁ ଗରୁଡ଼ ଆଣିବା ପ୍ରେବେ ରହେ ଯେ ॥୯୨॥

ଶୁଣି କୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥେ ବିଜେ କଲେ
ଭୀମ ସହଦେବଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଘେନଗଲେ ଯେ ॥୯୩॥

ଆଜ୍ଞା ପରମାଣେ ରଥ ଶୂନ୍ୟରେ ଚଳିଲା
ସୁଧର୍ମା ସଭାରେ ଯାଇ ଭୂଇଁରେ ମିଳିଲା ଯେ ॥୯୪॥

ଇନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ସବୁଦେବେ କଲେ ଦରଶନ
ରଥୁଁ ଓହ୍ଲାଇଲେ ଚନ୍ଦ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ[2] ଭୀମସେନ ଯେ ॥୯୫॥

ଅର୍ଜୁନ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ରେ[3] ଦରଶନ କଲେ
ପୁଣି ଭୀମସେନ ପାଦେ ଯାଇଣ ପଡିଲେ[4] ଯେ ॥୯୬॥

ସହଦେବ ଅର୍ଜୁନ ଚରଣେ ପ୍ରଣମିଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ କର ଧରି ଚହ୍ଲଂ ଗଲେ ଯେ[5] ॥୯୭॥

ସୁଧର୍ମା ସଭା ମଧ୍ୟରେ କଲେ ଯାଇ ବିଜେ
ସକଳ ଦେବତା ଘେନି ଖଟନ୍ତି ଦେବରାଜେ ଯେ ॥୯୮॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ହେ ଅର୍ଜୁନ
ବନେ ଗ୍ଳାନି ଅଇଲ ଯେ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ଯେ ॥୯୯॥

ସେଥିରେ ନିବାତ କବଚକୁ[6] କଲ ହତ
ହିରଣ୍ୟ କବଚ[7] ନାମେ ତାହାର ସେ ସୁତ ହେ ॥୧୦୦॥

ମାୟା ତପସ୍ୱୀ ରୂପରେ[8] ବନକୁ ଅଇଲା[9]
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବଙ୍କୁ ମାୟା କରି[10] ଘେନିଗଲା ଯେ ॥୧୦୧॥

---

୧ । ଚ ଏବେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଖରେ
୨ । ଙ ଗ ଘ କୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ରି
୩ । ଙ ଘ କୃଷ୍ଣ ଚରଣ
ଗ ତ୍ୱରିତେ କୃଷ୍ଣ
୪ । ଙ ଘ ପୁଣ ଭୀମସେନର ପାଦତଳେ ପ୍ରଣମିଲେ ।
୫ । ଗ ପତ୍ରଗୁ ଛସ୍ଥାନରେ ପଦର ପାଠ କାଟଦସ୍ତ
ଘ ପାଠକ୍ରି ସେ ସହଦେବ ଦରଶନ କରି
ଚହ୍ଲଂ ଗଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ କରଧରି
୬ । ଙ ନିବାତ କପଟକୁ
୭ । ଖ କପଟ
୮ । ଗ ଘ ମାୟାତପସ୍ୱୀ ରୂପେଣ
୯ । ଖ ତପସ୍ୱି ରୂପେ ଅରଣ୍ୟେ ଆସିଲା
୧୦ । ଘ ସେହୁ ହରି
ଘ ଚହ୍ଲଂ

ଶୁଦ୍ଧଙ୍କ ବୁଧିରେ ପ୍ରାଣ ପାଇଲେ ଠାକୁରେ
ବେଢ଼ ଦେଇ[1] ରଖିଲ୍ ଉତ୍ତରଣ୍ୟ ଗର୍ଭପୁରେ ଯେ ॥୧୦୨॥

ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ମୋହରେ ପଡ଼ିଲେକ ଢ଼ଳି
ଆଶ୍ୱାସ କରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ[2] ଅଇଲେକ[3] ଚୋଳ ଯେ ॥୧୦୩॥

ସଚେତ ହୋଇଣ[4] ପୁଣ କରଇ ବେଦନ
ହାହାକାର[5] କଲେ ତହିଁ ଦେବଗଣମାନ ଯେ ॥୧୦୪॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଏବେ ଶୋକମନ୍ତ ତେଜ[6]
ଅହେ ଦେବରାଜ ତୁମ୍ଭେ[7] ସୈନ୍ୟ ବେଗେ ସାଜ ହେ ॥୧୦୫॥

ଚତ୍ରୁଡ଼କୁ ପେଷିଅଛୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ପ୍ରାଣ
ଚାଲ ଏବେ ସମସ୍ତେ ବେଢ଼ିବା[8] ତାର ଦେଶ ॥୧୦୬॥

ନିଃସଂଶୟ କରି ସର୍ବ ଅସୁର[9] ମାରିବା
ଦଣ୍ଡେ ହେ ବିଳମ୍ବ ଆଜ୍ଞ ଯୁଦ୍ଧେ ନ କରିବା ହେ ॥୧୦୭॥

ଶୁଣି ସୁରପତି ବେଗେ ପେଷିଲେକ ଚର
ସକଳ ଦେବେ ଅଇଲେ ସନା ସଙ୍ଗତର ଯେ ॥୧୦୮॥

ଗନ୍ଧର୍ବ ସଇନ୍ୟ[10] ଦେବଇନ୍ଦ୍ର ଛତ୍ର[11] ସାଜିଲେ
ଅତି ହର୍ଷ କରିଣ ଦୁନ୍ଦୁଭି[12] ବଜାଇଲେ ॥୧୦୯॥

ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପଦଯୁଗ[13] ଚିନ୍ତି ନିରନ୍ତର
ଭାଷା ପ୍ରବନ୍ଧରେ[14] ଗୀତ ଗାଏ[15] ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଯେ ॥୧୧୦॥

---

୧ । ଖ ଘ ବନ୍ଧକରି
୨ । ଖ ଗ କରିଣ କୃଷ୍ଣ
 ଘ ଆହ୍ରାଦ
୩ । ଘ ଧଇଲେକ
୪ । ଘ ହୁଅନ୍ତି
୫ । ଗ ଆହ୍ଲାକାର
୬ । ଖ ଗ ଘ ଶୋକମନୁ ତେଜ
୭ । ଗ ଦେବ ସବୁ ତୁମ୍ଭେ
 ଘ ତୁମ୍ଭେ ସର୍ବଦେବ
୮ । ଖ ଗ ଘ ବେଢ଼ିବା
୯ । ଖ ସଇନ
୧୦ । ଗ ସଇନ
୧୧ । ଖ ଘ ସଇନ ଇନ୍ଦ୍ର ଆପଣେ
୧୨ । ଖ ଗ ଦୁନ୍ଦୁଭି
୧୩ । ଖ ପାଦଯୁଗ
୧୪ । ଗ ପ୍ରବନ୍ଧରେ
୧୫ । ଖ ଘ ପ୍ରବନ୍ଧରେ କହେ ଦୀନ

ସପ୍ତମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ରାମକେଶ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଜ୍ଞାରେ ବାସବ ସାଜ ସର୍ବ[1] ସଇନ
ଐରାବତ[2] ଆରୋହିଲେ ବଜ୍ର ଶକତି ଘେନି ॥୧॥

ଯମ ପବନ ବୈଶ୍ୱାନର[3] ନୃତ୍ୟ[4] ଦେବତା ଛୁଟିଲେ
ଚନ୍ଦ୍ର ଦିବାକର କୁବେର ବରୁଣାନ୍ତ ଆଇଲେ ॥୨॥

ଯେ ଯାହା ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ଯାନ ବାହାନ ଛୁଟିଲେ[5]
ନାନା ବାଦ୍ୟ ଧ୍ୱନି ପ୍ରବଳେ ଶବ୍ଦପୁର ଉଚ୍ଛୁଳେ[6] ॥୩॥

ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥେ ଅର୍ଜୁନ ଧନୁ ନାରାଜ କରେ[7]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସାରଥି ହୋଇଣ ରଥ ବାହାନ୍ତି[8] ଧୀରେ ॥୪॥

ପୁଷ୍ପକ ରଥେ ବିଜେ କଲେ ଭୀମ ସେ ମହାବଳ
ବାସବ ଆଜ୍ଞାରେ ସେ ରଥ ବାହିଲେ ମାତଳି[9] ॥୫॥

ସହଦେବ ହେମ ରଥରେ ଯାଇ ବିଜୟେ କଲେ
ବସୁ ନାମେ ଏକ ଗନ୍ଧର୍ବ ତାଙ୍କ ରଥ ବାହିଲେ ॥୬॥

୧। ଗ ଗନ୍ଧର୍ବ
ଘ ହାକିଲେ ଗନ୍ଧର୍ବ
୨। ଘ ଅଭ୍ରବ୍ରତ
୩। କ ଗ ବୈଦ୍ୟାନର
ଖ ଘ ବଣାନର
୪। ଘ ମୃତ୍ୟୁ

୫। ଖ ଘ ନଳ ଯାନ ଚଢ଼ି
ଗ ଘେନଯାଇ ବାହାନ ଚଢ଼ି
୬। ଖ ଗ ଘ କେତୁ ଉଅନ୍ତ ରଙ୍ଗୀ
୭। ଗ ଧରେ
୮। ଘ ବାହିଲେ
୯। ଘ ମାତେଳି

ସମସ୍ତେ ସ୍ୱେଦ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଶୀଘ୍ରେ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ
ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭପୁରେ ବେଢ଼ି ରହିଲେ ଚଉପାଶ ॥୭॥[1]
ଜଣେ ହେଲେ ଚଞ୍ଚଂ ପିବାକୁ ନାହିଁ କଣ୍ଠରେ ବାଟ[2]
ଲକ୍ଷେପୁର ଜଣ ବେଢ଼ିଲେ ଯାଇ[3] ଦେବଙ୍କ ଥାଟ ॥୮॥[4]
ହିରଣ୍ୟ ଜାଣିଣ ସକଳ ସୈନ୍ୟ ବେଗେ ସାଜିଲ
ରଥରେ ବସି ଧନୁଶର ଧରି[5] ସମର କଲ ॥୯॥
ଦିଗପାଳେ ମେଳ ହୋଇଣ ଦୈତ୍ୟବଳ ମାରନ୍ତି
ଧନୁ କରେ[6] ଧରି ବାସବ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ॥୧୦॥
ଭୀମ ଗଦାରେ ଦୈତ୍ୟବଳ ବହୁ ହୋଇଲେ ନାଶ[7]
ଲକ୍ଷେ ଗଜଙ୍କ ଗଦା ଯେଣେ ରହି ଭୀମର ପାର୍ଶ[8] ॥୧୧॥
ଗଦାଘାତରେ ଦୈତ୍ୟବଳ ସର୍ବେ[9] ହୋଇଲେ ଚୂନା
ଭୀମସେନ ବାହୁ ମାଇଲେ ଦଶସହସ୍ର ସେନା[10] ॥୧୨॥
ଅର୍ଜୁନ ନାରାଚେ ପଡ଼ିଲେ ଚଉଦ କୋଟି ରଥୀ
ବାସବ ନାରାଚରେ ମଲେ ଦଶ ସହସ୍ର ହାତୀ[11] ॥୧୩॥
ଅଷ୍ଟ ଦିଗପାଳେ ମାଇଲେ ତେରବୃନ୍ଦ ପଦାତି[12]
ଭୀମ ସାତକୋଟି ବାରଣ[13] ଭୂମିରେ କଚାଡ଼ନ୍ତି[14] ॥୧୪॥

୧। ଗ ଅଠ ପ୍ରହରେଣ ପ୍ରବେଶ ତାଙ୍କ ପୁରେ ଗମନ୍ତ
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ପୁରଗ୍ରାମ ବେଢ଼ୀଛନ୍ତି
ଘ ଅଷ୍ଟ ପହରେଣ ଗମନ୍ତ ସେ ପୁରେ ପ୍ରବେଶ
ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭ ପୁର ନାମ ବେଢ଼ୀଲେ ଚଉପାସ ।
୨। ଖ ଅଠ ପହରେ ଗମନ୍ତେ ଦେବ ପୁରେ ପ୍ରବେଶ
ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭ ପୁରେ ଜାଇଂ ବେଢ଼ିଲେ ଚଉପାଧ
କ୍ଷଣେ ହେ ପଲାଇ କବାକୁ ନାହିଂ କଣ୍ଠରେ ବାଟ
ଗ ଘ ଜଣେ ପଲାଇଣ ଜିବାକୁ ନାହିଂ ତହିଂ କର ବାଟ ।
୩। ଖ ଘ ବେଢ଼ିଲେ ତହିଁ
୪। ଖ ଅସୁର ଥାଟ
ଘ ଥାଟ
୫। ଖ ଗ ଘ ରଥେ ବସିଣ ଧନୁ ଧରି ଆସି
୬। ଖ ଧନୁଶର
୭। ଖ ମହେ ସେ ରଣ ରଙ୍ଗେ
୮। ଖ ପଛେ
ଗ ରହିଲେ ଭୀମ ପାସ
୯। ଖ ଗ ଘ ବହୁ
୧୦। ଗ ଘ ସେହ୍ନା
୧୧। ଖ ରଥି
୧୨। ଖ ଗ ଘ ପାଦାନ୍ତି
୧୩। କ ବାରସ
ଗ ଘ ତେରକୋଟି ବାରଣ
୧୪। ଘ ଭୂମିରେ ଗଡାନ୍ତି

ତିନକୋଟି ବଳ[1] ମାଇଲେ ସହଦେବଙ୍କ ନାଗଜେ
ଅସୁର ସୈନ୍ୟ ନାଶ କରିଦେବ ତେଜ ବଧି ସେ[2] ।।୧୫।।
ସ୍ତ୍ରୀବଳ ମାଷ ରକ୍ଷାକର[3] ବାଳବୃଦ୍ଧ[4] ମାଇଲେ
ଗହଳେ ମଡ଼ା ପଡ଼ ଚଣ୍ଡ[5] ବହୁ ସୁବନ୍ତ ମଳେ ।।୧୬।।
ସୈନ୍ୟ ବିନାଶ ଦେଖି ମନେ କ୍ରୋଧ କରି ହିରଣ୍ୟ[6]
ଇନ୍ଦ୍ର ପାଶେ ଯାଇ ମିଳିଲା ଧନୁଶର[7] ଧରିଣ ।।୧୭।।
ପଞ୍ଚାଶସହସ୍ର ମାଇଲା[8] ଶଚୀନାଥ ଉପରେ
ଦେଖି ବାସବ ନିବାରିଲେ ତାହା ଅଶନ୍ନ ଶରେ[9] ।।୧୮।।
କୋଟିଏ ସହସ୍ର ନାରାଚ ବାଛି ମାରେ[10] ଦନୁଜ
ବାସବ ଦୂରରୁ ଛେଦିଲେ ପେଷି ଶାଷ[11] ନାରାଚ ।।୧୯।।
କୋପ ଅତିଶୟ ହୋଇଣ[12] ସେ ହିରଣ୍ୟ ଦଇତ
ବଜ୍ର ମୁଦ୍ଗର ଧରିଣ ପ୍ରହାରିଲା ତୁରିତ[13] ।।୨୦।।
ଅଇରାବତ ତାହା ଧରି ଇନ୍ଦ୍ର କରରେ ଦେଲେ
ବାସବ ସେ ଅସ୍ତ୍ର ହିରଣ୍ୟ ଉପରକୁ[14] ମାଇଲେ ।।୨୧।।
ମୁଣ୍ଡେ ବାଜ ତୁଣ୍ଡୁ ରୁଧିର ଜାତକଲା[15] ଅସୁର[16]
କ୍ଷଣେ ଘୂମାଇଣ ରହିଲା ପୁଣି ଚେତ ସଭର[17] ।।୨୨।।

୧। ଖ ବଳ
ଗ ଦେବବଳ
୨। ଖ ଗ ଘ ବନ୍ଧେ ସେ
୩। ଗ ଛୁଆଁକର
ଘ ଗଟିକର
୪। ଘ ବୃଧା
୫। ଖ ଗ ଘ ମଣ୍ଡା ହୋଇ
୬। ଖ ଘ ଦେଖିକରେ କୋପକଲା ହିରଣ୍ୟ
ଗ ସୈନ୍ୟ ବନ୍ଧନ ନାଶ ଦେଖି କୋପକଲା ହିରଣ ।।
୭। ଙ ଘ ଧନୁଶର
୮। ଖ ପଚାଶ ମାରିଲ ସେ
ଘ ପଚାଶ ସହସ୍ର ସେ ମାଇଲା
୯। ଖ ଅଣ୍ୟନାଶରେ
ଘ ଅଣ୍ଣିଶରେ
୧୦। ଖ ଗ ଘ ବାହୁଣ ପୁଣ
୧୧। ଖ ଗ ଘ ଦୁରନ୍ତୁଂ ଛେଦିଲେ ପେଷି ଏକ
୧୨। ଗ ଘ ହୋଇଣ
୧୩। ଖ ଆତୁର
୧୪। ଖ ସେ ଅସ୍ତ୍ର ବାସବ ଧରିଣ ହିରଣ୍ୟକୁ
ଗ ସେ ଅସ୍ତ୍ର ହିରଣ୍ୟ ବାସବ ଉପରକୁ
୧୫। ଖ ତୁଣ୍ଡେ ରୁଧିର ଯାତହେଲା
ଘ ଯାତ ହେଲା
୧୬। ଗ ଅସୁର
୧୭। ଖ ହିରଣାକ୍ଷ ପାମର
ଗ ଘ ଚେତା ଶରର

ଅସଂଖ୍ୟ[1] ସମର କଲ୍ପ ସ୍ୱେ ଦେବ ସହସ୍ର ସେନ[2]
ପ୍ରତି ଅସ୍ତ୍ର କରୁଅଛନ୍ତି କ୍ରୋଧେ[3] ସହସ୍ର ଯୋଦ୍ଧ[4] ॥୨୩॥

ସୁଧର୍ମି ଦେବଙ୍କୁ କନ୍ଧରେ ବସାଇଣ ବହନ
ପ୍ରାସାଦ[5] ଗର୍ଜିଣ ଗରୁଡ଼ ଉଡ଼ିଲେକ ଗଗନ ॥୨୪॥

ପକ୍ଷୀ ଘାତରେ[6] ଦୈତ୍ୟପୁର ଉଡ଼ିଗଲା ଆକାଶ
ଦୈତ୍ୟ ସୁବନ୍ତ ଯେତେ ଥିଲେ ସର୍ବେ ହୋଇଲେ ନାଶ[7] ॥୨୫॥

ଗରୁଡ ଚଢ଼ି ବେଗେ କଲେ ସଙ୍ଗଂ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ଦେଖି ଦ୍ରୁସନ କଲେ ଆସି ଶ୍ରୀମ କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ॥୨୬॥

ସହଦେବ ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଣମ୍ୟ[9] ଆସି ଭୂଷରେ କଲେ
ସୁଧର୍ମି ଦେବଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ[10] ॥୨୭॥

ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ[11] ଶସ୍ତ୍ରାଣ ଧର୍ମସୁତ କହନ୍ତି
ଶୁଣିକରି ତାଙ୍କ କଷଣ ସର୍ବେ ଆକୁଳ[12] ହୋନ୍ତି ॥୨୮॥

ଏହି ସମଏ ଇନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ଦୈତ୍ୟ ସମର ଶୁଣି
ଅର୍ଜୁନ ନମସ୍କାର କଲେ ଯାଇ ସାରଙ୍ଗ ପାଣି ॥୨୯॥

ବହନ ହିରଣ୍ୟ ଗୁମ୍ଫରେ ମୋର ରଥ[13] କରିବା
ତାର ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବ ମୋର ସେଣମା ସେବା ॥୩୦॥

ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରଥ ସ୍ମରିଲ ତତ୍କ୍ଷଂ ମିଳ ବହନ
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ପଚ୍ଛକରି ଆଗ ହେଲେ[14] ପଣ୍ଡୁ[15] ନନ୍ଦନ ॥୩୧॥

---

୧ । ଗ ଅସଗ
୨ । ଖ ସହସ୍ର ଯୋଦ୍ଧା
୩ । ଗ ଦେବ
୪ । ଖ ଦେଶ୍ୟ ବେଳୁଂ ଦୈତ୍ୟ ପ୍ରବଳ ଦେବ ସହସ୍ର ସେନ ।
୫ । ଖ ଘ ପ୍ରସାଦ
୬ । ଖ ପବନେ
୭ । ଖ ଘ ହେଲେ ବିନାଶ
୮ । ଗ ପୋଥିରେ ୨୪ ପଦର ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଦଠାରୁ ୨୬ ପାଦର ପ୍ରଥମ ପାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ।
୯ । ଖ ଦ୍ରୁସନ
୧୦ । ଖ ଘ ତୋଷ ହୋଇଲେ
ଗ ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ
୧୧ । ଖ ଘ ତରିତ
୧୨ । ଘ ଆତୁର
୧୩ । ଘ କଥା
୧୪ । ଗ ମିଳି
୧୫ । ଖ ପଣ୍ଡୁର

ହିରଣ୍ୟ ଦେଖି ପଣ୍ଡୁରଇ ଭୁଜ ପରି ଅର୍ଜୁନ
ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଇଲେ ମୋର ପିଶାଙ୍କୁ କରଅଛୁ ନିଧନ ॥୩୨॥

ପିତା କାର୍ଯ୍ୟ ଆଜ କରିବ ତୋତେ ରଣେ ସଂହାରି
ହରିହର ବ୍ରହ୍ମା କେ ଆଜ ପାରିବେ ରକ୍ଷା କରି ॥୩୩॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ତୋ ପିତା ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ସକଳ
ଏକା ହୋଇବାରୁ[2] କୁମାରୀ[3] ହେଉଅଛୁ ବିକଳ ॥୩୪॥

ତୋତେ ଏତିକ୍ଷଣି ପେଷିବା ଯାଇ ଦେଖ ପିତାକୁ
ଏ ରଣ ମଣ୍ଡଳେ ଯେବେ ତୁ ଭେଟିଲୁ ଆମ୍ଭକୁ ॥୩୫॥[4]

ଶୁଣି ଅସୁର କୋପକରି ଶତେ ଶର[5] ପେଷିଲା
ହସ୍ତରୁ ନ ଫିଟୁ ଅର୍ଜୁନ ତାହା ଚକ୍ରେ ନାଶିଲା[6] ॥୩୬॥

ବ୍ରହ୍ମା ହରିହର ସକଳ ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[7] ହେଲେ
ଅନେକ ସମର ହୋଇଲା ତା ସମସ୍ତ ଦେଖିଲେ[8] ॥୩୭॥

ମେଘାଣର[9] କୋପେ[10] ପେଷିଲା ପାର୍ଥ ପବନାଣରେ[11]
ମେଘମାନେ ଶୂନ୍ୟେ ଉଡ଼ିଲେ ପାର୍ଥ ଅତି କ୍ରୋଧରେ[12] ॥୩୮॥

ବାବଲ ଶରରେ ଛେଦିଲେ ଖର ଦନୁଜ ଶିର[13]
ଦେଖି ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଅତି ଆନନ୍ଦେ ସୁର[14] ॥୩୯॥

---

୧ । ଙ ପାରୁ ଅନ୍ୟଥା
ଘ ପାରୁ ଅନ୍ୟଥା
୨ । ଙ ହୋଇକର
୩ । ଘ କୁମର
୪ । ଗ ଅନେକ ସମର [illegible] ଦେଖା ପାରେ [illegible]
୫ । ଗ ଶତେ ଶର
ଘ ଶୁଣି ଅସୁର କୋପକରି ଶତେ ଶର
୬ । ଙ ଛେଦିଲା
୭ । ଗ ହୋଇଲେ [illegible]
୮ । ଗ ଅନେକ ସମର ହୋଇଲା ଦେଖି ପାରେ [illegible]
ବ୍ରହ୍ମା ହରିହର ସକଳ ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ [illegible]
(ଅଙ୍କ ୩୦)
ଖ ଘ ପୋଥିରେ ୩୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଗ ମେଘାସ୍ତ୍ର
ଘ ମେଘାସ୍ତ୍ରେ
୧୦ । ଘ କୋପେ
୧୧ । କ ଗ ଘ ପାର୍ଥ ପବନାସ୍ତ୍ରରେ
୧୨ । ଙ ଗ ଘ ମେଘମାନେ ଶୂନ୍ୟେ ଉଡ଼ିଲେ
ପାର୍ଥ ପୁଣ କୋପରେ
୧୩ । ଖ ଗ ବାବାନ [illegible]ରେଣ ଅର୍ଜୁନ
ଛେଦିଲେ ତାର ଶିର
୧୪ । ଖ [illegible] ଅମର
ଗ ଆନନ୍ଦେ ସୁରାସୁର
ଘ ପାଠ ନାହିଁ

ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟ ଶଙ୍ଖ ଶବଦ କଲେ ଦେବ ମୁରାରି[1]
ଦେବ ସୈନ୍ୟ ସୁଖେ ବଡ଼ରେ ଜୟ ଶବଦ କରି ॥୪୦॥
ସ୍ୱର୍ଗପୁର ଜୟ କରି ଯେ[2] ଆଣିଥିଲେ[3] ଅସୁରେ
ଯେ ଯାହା ଦ୍ରବ୍ୟ ଛଣ୍ଡି ନେଲେ ଅତି ଆନନ୍ଦ ଭରେ[4] ॥୪୧॥
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ନାମେ ବଳ ଦକ୍ଷ[5] ତାର ସୁବନ୍ତ ପୂର୍ବେ
ଉଚ୍ଚାର[6] ହରି ଆଣିଥିଲା ତାକୁ ପାଇଲା ଏବେ ॥୪୨॥
ସନ୍ତୋଷେ ଅର୍ଜୁନକୁ ବୋଲେ ମାଗ[7] ହେ ବର
ତୁମ୍ଭ ପ୍ରକାଶରୁ ପାଇଲି ସ୍ୱବସ୍ତର୍କ[8] ମୋହୋର ॥୪୩॥
ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ପ୍ରସନ୍ନ ଯେବେ ହୋଇଲ ମୋତେ
ଶମୀ ବୃକ୍ଷେ ଶସ୍ତ୍ର ରଖିବୁଁ[9] ଆମ୍ଭେ ଥିବୁ ଅଜ୍ଞାତେ ॥୪୪॥
ହୋଇ ତୁମ୍ଭ[10] କାର୍ଯ୍ୟକାଳେ ମୋତେ ଡାକିବ ସୁନ୍ଦର
ଏତେ କହି ଚଳଗଲା ସେ ଗନ୍ଧର୍ବ ଅତି ସତ୍ୱର ॥୪୫॥
ଇନ୍ଦ୍ର ମେଲାଣି ଚନ୍ଦ୍ରଂ ମାଗି ସର୍ବ ଦେବଙ୍କୁ ଘେନ
ଆନନ୍ଦେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲେ ସେ କରି ଦୁନ୍ଦୁଭି[11] ଧ୍ୱନି[12] ॥୪୬॥
ନଇମିଷାରଣ୍ୟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ[13] ସ୍ୱଶ ପାଣ୍ଡବେ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ନମସ୍କାର କଲେ ଋଷିଙ୍କି ସର୍ବେ[14] ॥୪୭॥
ଋଷିମାନେ କଲେ କଲ୍ୟାଣ ତୋଷେ ସେଠାରୁ ଗଲେ[15]
ନକୁଳ ବାରତା ପାଇଣ ଆସି[16] ଦ୍ରୁସନ କଲେ ॥୪୮॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖିଣ ହରଷ ହେଲେ କୃଷ୍ଣ[17] ମେଲାଣି
ଗରୁଡ଼ ଚଢ଼ି ଦ୍ୱାରକା ଗଲେ[18] ରଥାଙ୍ଗ ପାଣି ॥୪୯॥
ତାଙ୍କ ପଛରେ ମୋର ମନ ଖଣ୍ଡେ ଦୂର[19] ଗୋଡ଼ାଇ
କହେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ସଦୟ[20] ମୋତେ[21] କର ଗୋସାଇଂ ॥୫୦॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ ପଞ୍ଚଜନ୍ୟ ଶଙ୍ଖ ଶବଦ କଲେକ ଦେବ ହରି
୨ । ଗ ଘ କଲେ
୩ । ଘ ଆସିଥିଲେ
୪ । ଖ ଗ ଘ ଅତି ଅଲ୍ପ ବେଳାରେ
୫ । ଖ ଘ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ ନାମେ ଦକ୍ଷ
୬ । ଖ ଗ ଉଚ୍ଚାର
୭ । ଖ ଘ ତୁମ୍ଭେ
୮ । ଖ ରମଣୀକ
ଘ ପ୍ରକାଶରୁଁ ପାଇଲି ରମଣୀକ
୯ । ଖ ଶମୀବୃକ୍ଷେ ଶସ୍ତ୍ର ରଖିବ
ଗ ଘ ରଖିବୁ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ ତୁମ୍ଭର
୧୧ । ଖ ଗ ଦୁନ୍ଦୁଭି
୧୨ । ଗ ଘ ଧ୍ୱନି
୧୩ । ଖ ଘ ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ କୃଷ୍ଣ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ ଋଷିମାନେ କଲେ କଲ୍ୟାଣ ଘଣ କୃଷ୍ଣଲ ଏବେ
୧୫ ଖ ଗ ଘ ଋଷିମାନଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ତହିଁରୁ ଗଲେ ।
୧୬ । ଖ ଘ ନକୁଳ ପାଶ୍ରେଟି ଆସିଣ ବେଗେ
୧୭ । ଖ ସନ୍ତୋଷ କୃଷ୍ଣ ହୋଇଲେ
ଘ କୃଷ୍ଣ ହେଲେ
୧୮ । ଖ ଘ ବଢ଼େଯ
ଗ ଦ୍ୱାରକା ଗଲେ
୧୯ । ଖ ଘ ସଦା ଥାଉ
୨୦ । ଖ ଗ ଘ ସୁଦୃଷ୍ଟି
୨୧ । ଗ ମୋତେ

ଅଷ୍ଟମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମୁନବର

ଏବେ ଶୁଣ ସାଧୁଜନେ । ହସ୍ତିନା ପଶ୍ଚାତରେ ହନେ
କହନ୍ତ ସେ କର୍ଣ୍ଣ ବୀର । ରାଜା ଆଗର ଏ ॥୧॥

ଶୁଣ ମିତ୍ର କୁରୁବୀର । କହ୍ଲେକ ଦାନକର
ଅର୍ଜୁନ ଅମର ପୁଷ୍ପ । ନିବାତ ମାରି ଏ ॥୨॥

ବହୁତ ପଣ ସେ କଲା । ଦେବକୁଳ ଉଧରିଲା
ଅନେକ ଦୈତ୍ୟ ସଂହାରେ । ଇନ୍ଦ୍ର ଅମରେ ସେ ॥୩॥

ବ୍ରହ୍ମା ଶିବ ପୁରନ୍ଦର । ଦେଲେ ସେ ଅନେକ ବର
ବହୁ ସମ୍ଭାବନା କଲେ । ତାକୁ ରଖିଲେ ଏ ॥୪॥

ଏ ସମଏ ହଳଧର । ସଙ୍ଗେ କୃଷ୍ଣ ପୀତାମ୍ବର
ପ୍ରବେଶ ଭଣ୍ଡି ହୋଇଲେ । ସର୍ବେ ଦେଖିଲେ ଏ ॥୫॥

ସବୁ କଉରବ ବୀରେ । ଉଠିଲେ ଦେଖି ସତ୍ୱରେ
ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚରଣେ । ପଡ଼ି ତତକ୍ଷଣେ ଏ ॥୬॥

ପ.

ଏବେ ଶୁଣ ସାଧୁଜନ　ହସ୍ତୀନା ନାମ ଭୁବନ
ବସି ଭ୍ରାତ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ　ଆନନ୍ଦ ମନ ଏ ॥୧॥
ବିଦୁର ଭୀଷ୍ମ ଗାନ୍ଧାରୀ　ଦ୍ରୋଣ ହୃଦୟ ମନ
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର　ଅନ୍ତ୍ରୀ ତଥି ଏ ॥୨॥
ଅଳମ୍ବୁଷ ଦୁଶାସନ　ସକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ ସହିତ
କହନ୍ତି ସୂର୍ଯ୍ୟ କୁମର　ରାଜା ଆଗର ଏ ॥୩॥
ଶୁଣ ହେ ମିତ୍ର ମୋ ବାଣୀ　କହିଲେକ ରାଜମଣି
ଅର୍ଜୁନ ଅମର ପୁର　ଗଲା ବିସ୍ତାର ଏ ॥୪॥
ନିବାତକୁ କଲା ନାଶ　ହିରଣ୍ୟ ତାହାର ପାଶ
ପୁଲୋମୀଙ୍କି ହରିନେଲା　ପୁରେ ପଶିଲା ଏ ॥୫॥
ତାହାକୁ ଅର୍ଜୁନ ମାରି　ପୁଲୋମୀଙ୍କି ସେ ଉଧରି
ମାରିଣ ସବୁ ଅସୁର　ହିରଣ୍ୟ ପୁର ଏ ॥୬॥

ବସାଇ ରତ୍ନ ଆସନେ । ଚରଣ ପୂଜା ବିଧାନେ
ଷୋଡ଼ଶ ପ୍ରକାରେ ପୂଜ । ଆନନ୍ଦ ଭଜ ଏ ॥୭॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରର ସେ ବିଦୁର । ସଞ୍ଜୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗର
ଶତେ ଭ୍ରାତ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ । ସକଳ ସୈନ୍ୟ ଏ ॥୮॥
ସପ୍ତରଥ ଶାସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୱାଣେ । ବସିଛନ୍ତି ଜଣେ ଜଣେ
ଚହଳ ସେ କୁରୁସଭା । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଭା ଏ ॥୯॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କର ଚରିତ । ଶୁଣି ସର୍ବେ ଆଚମ୍ବିତ
ପ୍ରଶଂସା ବହୁତ କଲେ । ରାମ ବୋଇଲେ ଏ ॥୧୦॥
ଚଳ କୁରୁବୀର ମାନେ । ସଲ୍ଲେଣ ଏବେ ବନେ
ଆସ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସେନ । ଚଳ ଦଳନ ଏ ॥୧୧॥
ଶୁଣି କହେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର । ଶୁଣିମା ପଦୁଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ସମସ୍ତେ ବନକୁ ଯିବା । ସେନ ଆସିବା ଏ ॥୧୨॥

ଘ.

ସହଦେବ ବୋଧ ହେଲେ । ବହୁତ ବଳ ସେ ଦେଲେ
ଅଛନ୍ତି ନୈମିଷା ବନେ । ଆନନ୍ଦ ମନେ ସେ ॥୭॥
ଅଠାଶୀ ସହସ୍ର ଋଷୀ । ତାଙ୍କ ପାଶି ଅଛନ୍ତି
କରନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମ ପୂରଣ । ସେ ଅନୁକ୍ଷଣ ଏ ॥୮॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଏ ସମଏ । ପଢ଼ିବେଦ ସେ ପଞ୍ଚଏ
ବିଦୁରଙ୍କ କର ଧରି । ସେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ଏ ॥୯॥
ସନ୍ତ୍ୱଏ ଅଛନ୍ତି ପାଶ । ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ହରଷ
ଦିବ୍ୟ ଆସନେ ବସାନ୍ତି । ପୂଜା କରନ୍ତି ଏ ॥୧୦॥
ଦ୍ୱାରକାରୁ ରାମ ହରି । ସଡାଙ୍ଗ ଆବେଷ୍ଟ କରି
ତହିଁରେ ଆସି ମିଳନ୍ତି । ସର୍ବେ ଦେଖନ୍ତି ଏ ॥୧୧॥
ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ । ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ୍ୟ କଲେ
ଅପୂର୍ବ ଆସନେ ନେଇ । ତାକୁ ବସାଇ ଏ ॥୧୨॥

ଶୁଣି ସର୍ବେ ହେଲେ ସଜ । ରାମ ସଙ୍ଗେ ଦେବରାଜ
ଚଳିଲେକ କଉରବେ । ଅନ୍ତ ଭୟରବେ ଏ ॥୧୩॥
ବନେ ପଥ ବଳ୍ପାଗଲେ । ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ ହେଲେ
ପାଣ୍ଡବେ ଦୂରୁ ଦେଖିଣ । ପାଶେ ମିଳଣ ଏ ॥୧୪॥
ରାମ କୃଷ୍ଣ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର । ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଯେତେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ତାଙ୍କ ଦରଶନ କଲେ । ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଏ ॥୧୫॥
କୃଷ୍ଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ପାଦେ । ଦୃଷନ କଲା ଆନନ୍ଦେ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶତେ ଭ୍ରାତ । ଏକ ସଙ୍ଗତ ଏ ॥୧୬॥
କର୍ଣ୍ଣ ଶକୁନ ଶଦୁର । ଏକ ମେଳେ ସୁଦଶ୍ଚର
ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନର । ମନ ମଧ୍ୟର ଏ ॥୧୭॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କୁ ବୃଷ୍ଣଂ । ତୋଷେ ଧର୍ମସୁତ କହୁ
ଭୁଲ ଭଳ ରାଜ୍ୟେ ଯିବା । ଏଥି ନଥିବ ଏ ॥୧୮॥

ଘ.

ନ୍ଦେଲେକ ଜାମଯାଳ । ମୁଣ ଆଦେ ମନ୍ଦଯାଳ
ଅର୍ଜୁନର ଘାତ ଯୁନୁ । ସେ ଅନ୍ତ୍ରମନୁ ହେ ॥୧୩॥
ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ଯୁ । ପିତା ସରୂପ ସାକ୍ଷାତ
ଦେଉବନ୍ତ ସେ ନନ୍ଦନ । ଲକ୍ଷଣ ମାନ ହେ ॥୧୪॥
ସୁନି ତୋଷ ସର୍ବେ ହେଲେ । ନଗରେ ଉଛବ କଲେ
କହିଲେ ରେବତୀ ପତି । ଅର୍ଜୁନ କୀର୍ତ୍ତି ଏ ॥୧୫॥
ନପବନ ଡାହାଂ ସଜ । ପର୍ଜ୍ଞୀନ୍ ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରସ୍ତ
ବହାର କହିଲେ ରାମ । ସକଳ କର୍ମ ଏ ॥୧୬॥
ଦିବାକର କହିବାର । କହିଲେ ରଙ୍ଗ କୁମର
ଶୁଣି ସର୍ବେ ତୋଷ ହେଲେ । ପ୍ରଶଂସା କଲେ ଏ ॥୧୭॥
ପୁଣ କହେ ବଳଦେବ । ଚଳ ସର୍ବ କଉରବେ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଆସ ଦେଖି । କର ବହୁତ ଦଣ୍ଡନ ଏ ॥୧୮॥

ଶାସ୍ତ୍ରେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ । ଛଡ଼ ହେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ଦ୍ରୋଣ ଗୁରୁ ବୋଲେ ଛଡ଼ । ନ କର ହଠ ଏ ॥୧୯॥

ପ୍ରଶ୍ନନ୍ତି ସହଦେବେ । ସୁଧର୍ମି ଥିବେ କି ଯିବେ
କହେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯୋଡ଼କର । ହେ ପୀତାମ୍ବର ଏ ॥୨୦॥

ଅସୁରଙ୍କ ପାଦ ସ୍ୱଗ । ନ ସହିଲ ସନ୍ତୁଂ ଧଗ
ତେଣୁ ଆମ୍ଭ ବନବାସ । ଧାତା ଆଦେଶ ଏ ॥୨୧॥

ବରଷେ ଅଜ୍ଞାତ ହେବୁଂ । କଣ୍ଟକ ରହୁଂ ମାରିବୁ
ଏଥି ବନେ ବର୍ଷଂମାନ । ସେ ମେରୁ ଶୃଙ୍ଗ ଏ ॥୨୨॥

ଶୁଣି ରାମ ଭଗବାନ । ହୋଇଣ ସେ ତୋଷମନ
ରଥେ ଯାଇ କଲେ ବଜେ । ଅପୂର୍ବ ତେଜ ଏ ॥୨୩॥

ବୋଲନ୍ତି ହେ କୁରୁ ସାରେ । ବାହୁଡ଼ ସେ ହସ୍ତିନାରେ
ସୁଧର୍ମି ଫେରି ନ ଯିବେ । ସତ୍ୟ ପାଳିବେ ଏ ॥୨୪॥

ଘ. ଅନ୍ତର ହେଲେ ତାଙ୍କରେ । ନାଗ ନବଷୀ ବେଷରେ
ଚଳ ହେ ମାନ ଗୋବିନ୍ଦ । ନ କର ମନ୍ଦ ହେ ॥୯॥
ପୁଣି କହେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର । ଶୁଣ ହେ ଯଦୁଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ବେଣୀଭ୍ରାତ ବଧେ କର । ବେଦ ମାର୍ଗର ହେ ॥୧୦॥
ଅମ୍ଭେ ସଙ୍ଗେ ସବେ ଜିବୁ । ବନଏ ଫାଙ୍କି କହିବୁଂ
ତୁମ୍ଭ ବଚନେ ଫେରିବେ । ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଏ ॥୧୧॥
ପୁଣି ବୋଲେ ରାମହରି । ସତାଙ୍କ ଆଦେଶ କରି
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଦୁର୍ଯୋଧନ । ସତେ ନନ୍ଦନ ଏ ॥୧୨॥
ସଭ୍ୟଙ୍କ ସତ୍ତାଏ ବେଳି । ସପ୍ତରଥି ସଙ୍ଗେ ଯେଳି
ବିଦୁର ସେ ସୋମଦତ୍ତ । ସନ୍ୟ ବହୁତ ଏ ॥୧୩॥
ସକଳେ ଗଲେକ ଭଲି । ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟ ମେଳି
ତା ଯାଣି ଧର୍ମ ପାଣ୍ଡବେ । ଆନନ୍ଦେ ଭେଦେ ଏ ॥୧୪॥

ଶୁଣି କଣ କୁରୁବୀର । ସାଜ ସଇନ ସକଳ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଡଆରନ୍ତ । କୋଳ କରନ୍ତ ଏ ॥୨୫॥
ଏନ୍ତୁ ନକଟରେ ଥିବ । ବହୁତ ଦୁଭ ନ ଯିବ
ଶୁଭେ ବନବାସ ଶେଷେ । ଯିବଟି ଦେ୨ଶ ଏ ॥୨୬॥
ଏତେ କହ୍ନୁ ପାଲଟିଲେ । ପାଣ୍ଡବେ ପାଛ୍ଲୁଟି ଗଲେ
କୋଳ କରଣ ରଖାନ୍ତ । ଛୁଡଲେ ଭ୍ରାନ୍ତ ଏ ॥୨୭॥
ଯେ ଯାହାରେ କଣ ମାନ୍ୟ । କଲେ ଚକ୍ରଂ ସନମାନ
ଛୋଷେ କଉରବେ ଗଲେ । ହସ୍ତିନା ହେଲେ ଏଂ ॥୨୮॥
ସେ ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚ ବୀର । ଦ୍ରୌପଦୀ ସେନ ସଙ୍ଗର
ଚେତ୍ୟା କଲେ ସେତୁ ବନ । କଲେ ଗମନ ସେ ॥୨୯॥

---

୧. ଙ ଶ ପୋଥିରେ ୧-୨୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ

ଘ. ଅନ୍ତେଲେ ତାଙ୍କୁ ପାତ୍ରେଷ୍ଠୀ । କନ୍ଦରବକ୍ତ୍ରି ସେ ନେଷ୍ଟୀ
ଯେ ଯାହାରେ ମାନ୍ୟ କଲେ । ହରଷ ହେଲେ ଏ ॥୨୫॥
ନମ କହନ୍ତି ବଚନ । ପୁଣ ହେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ବନବାସ ନେଲୀହିଶ । ଫେରିବା ପୁର ସେ ॥୨୬॥
କହୁଛନ୍ତି ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର । ନ ଧର ମନରେ ରୋଷ
ରଥେ ଆହୀ ବସେ କର । ଜିବା ପଦ୍ମର ଏ ॥୨୭॥
କର ଧଣ ଦୁର୍ଯୋଧନ । ହଠ ହେ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ
ଦୁଃଶାସନ ପାଦ ଧରି । ବିନଏ କରି ଏ ॥୨୮॥

ଖ. ଭୀମ କହେ କର ଧରି । ହଠ ଉଠ ଦଣ୍ଡଧାରି
ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ ବୋଲେ ହଠ । ନ କର ମଠ ଏ ॥୨୯॥

ସଙ୍ଗେ ସକଳ ତାପସ । ଚଳନ୍ତି ହୋଇ ହରଷ
ପଶ୍ଚିମ ମୁଖ ହୋଇଣ । ଗଲେ ଚଳଣ ସେ ॥୩୦॥
କାହିଂ ରହନ୍ତି ସବସେ । ଚହିଂ ଚଳନ୍ତି ହରଷେ
କୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଗାସ୍ମନ । ହରନ୍ତି ଭବ ସେ ॥୩୧॥
ତୀର୍ଥ ଦେଖି ଜାହିଂ ରହି । ସ୍ନାହାନ କରନ୍ତି ତହିଂ
ପିତ୍ରେ ଦେଇ ଜଳଦାନ । ଆନନ୍ଦ ମନ ସେ ॥୩୨॥
କୌଶିକ ବନେ ଚଳିଲେ । ବିଶ୍ବାମିତ୍ର ଜନ୍ମ ଭୂଇଁ
ଦେଖି ସେବନ୍ତି ନିର୍ମଳ । ଅତି ବିଶାଳ ସେଁ ॥୩୩॥
ଦେଖ କଉଶିକ ନଦୀ । ପାତାକଳୁ ଅଛି ଭେଦ
ତେଣୁ କଉଶିକା ବନ । ଏଡ଼େ ଗହନ ଏ ॥୩୪॥

ଖ. ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଆଦ ବିଦୁର କର୍ଣ୍ଣ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ବିର
ସକଳ ତଙ୍କୁ କହିଲେ ବିନସ୍ତ ହେଲେ ଏ ॥୩୦॥
ବଳଦେବ ଜେ କହନ୍ତି ଉଠ ହେ ଧର୍ମ ନୃପତି
କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଉଠିବା ଭକ୍ତ ପେଷିବା ଏ ॥୩୧॥
କହନ୍ତି ଧର୍ମନନ୍ଦନ ସୁଣ ଆମ୍ଭର ବଚନ
କେବେ ବାହୁଡ଼ି ନ ଯିବ ବନରେ ଥିବ ଏ ॥୩୨॥
ଏ ବନେ ବାର ବରଷ ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇଲେ ସେସ
ତେବେ ମୁ ପୁରେ ଜିବଇଂ ସତ୍ୟ କହଇଂ ଏ ॥୩୩॥
ଏଥକୁ ହସ୍ତିନା ପୁର ନୁହଇ ନା ପୁଣ ସର
ନ ଲଙ୍ଘଇ ମୁହିଂ ସତ୍ୟ କରୁଛୁ ସତ୍ୟ ଏ ॥୩୪॥

୧ । ଖ ଘ ସ୍ନାନ ସେ
୨ । ଖ ଦ୍ୟନ୍ତି
ଗ ପିତୃ ଦ୍ୟନ୍ତି
ଘ ଦ୍ୟନ୍ତି
୩ । ଖ ଗ ଘ ମିଳିଲେ ସେ ବିଶ୍ବାମିତ୍ର କହିଲେ
୪ । ଗ ଘ ଦେଖ ସ୍ୱେ ବନ
୫ । ଖ ଘ ଦେଖ ଏ ବନ ନିର୍ମଳ
ଅତ ବୃକ୍ଷଲ ଏ ॥
୬ । ଖ ଅନ୍ତ

ଅନ୍ତର ଭଗ୍ନୀ ଅଟନ୍ତି । ନଗ ଦ୍ରୋଣ ବଦନ୍ତି
ଭଗ୍ନୀ ନିକଟେ ରହିଲୁ । ତପ ସାଧିଲୁ ଏ ॥୩୪॥
ଦେଖ ଦ୍ରବ୍ୟ ସ୍ୱାଦୁ ଫଳ । ଖାଅ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ତଳ
ଏ ତୀର୍ଥରେ କର ସ୍ନାନ । ରହ ଏ ବନ ଏ ॥୩୫॥
ଉତ୍ତମ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା¹ କଲେ । ଋଷିଙ୍କ ମେଳେ ରହିଲେ
ରହିଲେକ² ଦେବମାସ । ଅତି ହରଷ ଏ³ ॥୩୬॥
ବସନ୍ତ ଋତୁ ପ୍ରବେଶ । ସୁନ୍ଦର ଦିଶିଲେ ଦଶ⁴
ଫୁଟିଲେ ମଲ୍ଲୀ⁵ ମାଳତୀ । ସୁବାସ ଅତି ଏ ॥୩୭॥

---

୧ । ଘ ପୁର୍ଣ୍ଣଘାଲା
୨ । ଙ ଘ ବଞ୍ଚିଲେକ
୩ । ଗ ପୁଣି ତୋପ ଧର୍ମପୁନ ଗାଥରେ କରନ୍ତି
ସ୍ନାନଦାନ ।
ହୃଦ ଭଗଜା ଘଟରେ ସ୍ନାନ ବେଷ୍ଟରେ ଦେ ॥
ଘ ପୁଣି ଯେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ । ନଦୀରେ କରନ୍ତି ସ୍ନାନ
ହୃଦ ଭଗଯା ଘଟରେ । ରହି ବନରେ ଏ ॥
(ଅନ୍ୟ ପାଠ)
୪ । ଖ ଯୋଗ୍ୟ ଘା । ଦେବେଶ
ଗ ପୁତ୍ରଗ ସେ ଦେବେଶ
ଘ ପୁତ୍ର ଦେଶ ଦେବେଶ
୫ । ଙ ମଠ
ଖ ତ୍ରିମ୍ଭ କାଟାଲି ନଗର
ବାହୁଡ଼ି ସେ ନନ୍ଦପୁର

କେବେ ନଜବ ବାହୁଡ଼
ଏ ବନ ଛାଡ଼ି ଏ ॥୩୫॥
କହନ୍ତି ଅଜ ବଚନ
ହୃଦ ଏବେ ପରସନ
ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ବନବାସ
ନ କର ରୋଷ ଏ ॥୩୬॥
ଅପୂର୍ବ ପ୍ରବଳ ହୋନ୍ତି
ବହୁକୁଟ ଆଚରନ୍ତି
ନବଗ୍ରହନ୍ତି ଯେ ଧର୍ମ
ଧାର୍ମିଷ୍ଠ କର୍ମ ଏ ॥୩୭॥
କହନ୍ତି ଧର୍ମ ବଚନ
ମୋ ଧାପେ ତେଜ ଅର୍ଥିନ
ଅପୂର୍ବେ କରିବେ ଜନ
ହେବେ ବିନାଶ ଏ ॥୩୮॥

ସୁନାର ମାନେ ସୁମନା । ଉଡ଼ାଇ ବସନ୍ତ ବାନା
ତରବ୍ଧକ ତୁରଅନା । ସେ ତୁରଅନା ଏ ॥୩୯॥
ବ୍ୟାକୋଷ ସେ ନାଗେଶ୍ବର । ତଡ଼ାଇଲା ନାଗେସ୍ବର
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଜାଣି ସେବନ୍ତି । ଉଷ୍ଣଲେ ଉନ୍ତ ଏ ॥୪୦॥[1]
ମଳୟାଗଳ ବହିଲା । ଚୂତ ବକୁଳ ଧଇଲା
କୋକିଳ କରନ୍ତି ଧ୍ବନି । ମୋହିଲେ ମୁନି ସେ ॥୪୧॥
ପଲ୍ଲବ ସ୍ଥାବର[2] କୁଳ । କାନନ ହସେ ଗହଳ[3]
ଉବ ନ ଦେଖିଲେ ମସ୍ତ୍ରୀ । ହୋଇଲେ ଗୁଇ ଏ ॥୪୨॥
କୁସୁମ ଚୁମ୍ବି ଭ୍ରମର । କରନ୍ତି[4] ଧ୍ବନି ଝଙ୍କାର
କେତକୀ କୁନ୍ତ ଧଇଣ । ବନେ ମଦନ[5] ପ୍ରେ ॥୪୩॥

ଖ. କୁନ୍ତୀ ପୁଚ୍ଛେ ସହଦେବ ସୁଧୀଷ୍ଠୀ ଥିବେ କି ମାଟେବ
ପୁଣି କହେ ସହଦେବ ପୁଣ ଶ୍ଳେ ଦେବ ନେ ॥୩୯॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଅର୍ଥେ କର ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ କଲ ଗୁହାର
ଆମ୍ଭର ବନବାସ ଧାତା ଅଦେଷ ଏ ॥୪୦॥
ସେ ବନେ ନକୁଳ ମାର ପୁଣ ସେହୁ ବାନ୍ଧିଗର
ମେରୁମୂଳ ହେବ ନାଶ ଆମ୍ଭର ଦ୍ବେଷ ହେ ॥୪୧॥
ବିରାଟ ଅଜ୍ଞାତ ହେବୁ ଜଣକ ହେଁ ମାରିବୁ
କୁରୁ ପାଣ୍ଡବ ଅନ୍ତର ହୋଇବ ଦେବ ହେ ॥୪୨॥
ହେବ ଭାରତ ସମର ହେ କୁରୁ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର
ବଡମାନେ ଜିବେ ନାଶ ପୃଥି ଉଶ୍ବାସ ନେ ॥୪୩॥

୧ । କ ପୋଥିରେ ୩୯-୪୦ ପଦ ଦୁଇଟି ନାହିଁ
୨ । କ ଚ୍ୟୁତ
୩ । କ ତ୍ରାବର
୪ । ଖ ଦଶଇ ଅଣ ଗହଳ
୫ । ଗ ଦେଅନ୍ତି
୬ । ଘ ମଦ୍ଧ୍ୟାଙ୍ଗ

ଦେଖିଣ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ । ହୋଇଲେ ହରଷ ମନ
ଘେଣିଭ୍ରାତଙ୍କୁ' ଘେଇଲେ । ବନେ ପେଷିଲେ ଏ ॥୪୪॥
ଏ ବନେ ମୃଗୟା କରି । ଗଣ୍ଡା ଲେଉଡ଼ିଆଣ ମାରି
ଭ୍ରାତମାନେ ଚହୁଁ ଗଲେ । ବନେ ମିଳିଲେ ଏ ॥୪୫॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଧର୍ମ କୁମର । କରନ୍ତି ବନ ବେହାର
କୁସୁମ ତୋଳି ଆଣନ୍ତି । ଗଭା ଗୁନ୍ଥନ୍ତି ସେ ॥୪୬॥
ଧର୍ମସୁତ କାମଭୋଳେ । ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଧରି କୋଳେ
ଖୋପା ଖୋସନ୍ତି ଆପଣ । କେଶ ଚିରଣ ଏ ॥୪୭॥
କୁସୁମ ରସେ ଖଞ୍ଜନ୍ତି । ମୁଖେ ଚୁମ୍ବନ ଦିଅନ୍ତି
ଚହୁଁ ଗଲେ ଖଣ୍ଡେ ଦୂର । ଧର୍ମ କୁମର ସେ ॥୪୮॥

ଖ. ଏ ସମୟେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବେ ଡାକନ୍ତିରେ କହନ୍ତେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଫେରି ନ ଯିବେ ବନରେ ଥିବେ ଏ ॥୪୪॥
ଜେତେବେ ସେ ନେବ ପାଣ୍ଡବ ସମସ୍ତେ ବସୁ ଦେବ
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପୂବ ଜବ ଜଳ ସୁଣିଲେ ହଳ ଏ ॥୪୫॥
ବୋଇଲା ହେ ଦୁର୍ଯୋଧନ ବାହୁଡ଼ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଧନ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଫେରି ନ ଯିବେ ସତ୍ୟ ପାଳିବେ ସେ ॥୪୬॥
ସୁଣି କରି ସଙ୍ଗେ ଚହୁଁ ପାଣ୍ଡବେ ପ୍ରବୋଧି କହି
ବହୁତ ଦୂର ନ ଯିବ ସେ ବନେ ଥିବ ଏ ॥୪୭॥
ସରିକେଣ ବନବାସ ପୁରେ ଫିବଟି ଅବସ୍ୟ
କହୁଣ ମେଲଣି ହେଲେ ଚହୁଁ ଫେରିଲେ ଏ ॥୪୮॥

୧ । ଖ ଦେଖିଲେ
୨ । ଖ ସହିତି
୩ । ଖ ଗ ଘ ପଶିଲେ
୪ । ଘ ଦ୍ରୁପଜା
୫ । ଗ ଦ୍ରୌପଦ ଧରନ୍ତି
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀଜ ଧରି
୬ । ଖ ସୁକେଶ କରେ ଧରିଣ
ଲହେ ଚିରି ଏ
୭ । ଖ ଚହୁଁ
୮ । ଗ ଗୁନ୍ଥନ୍ତି

କେତକୀଙ୍କ ପୃଷ୍ଠ ଆଣନ୍ତି । ପାଖୁଡ଼ାମାନ ଛଡ଼ାନ୍ତି
ନିଶାଖା କରି ବାଟନ୍ତି । ମନ ମୋହନ୍ତି ସେ ॥୪୯॥

କାହାଂ କସ୍ତୂରୀ ଗୋଳନ୍ତି । ଗଣ୍ଡେ ମକରୀ ଲେଖନ୍ତି
ବାଟନ୍ତି ସିନ୍ଦୂର ଶରା । କାଏ ସଉଟା ସେ ॥୫୦॥

ଗୋପୀ ଚନ୍ଦନର କଳା । ଯୋଗୀ ଦେଖି ଯିବେ ଭୁଲ
ସ୍ତନ ଚୂଚୁକେ ଭ୍ରମରୀ । ଗଣ୍ଡେ ମକରୀ ଏ ॥୫୧॥

କୁଚେ ପତ୍ରାବଳୀ ଲେଖି । କୋଳନ୍ତିରେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି
ଭୃ ମୋ ନୟନ ପିଉଳା । ଗଳାର ମାଳାରେ ॥୫୨॥

ହସ୍ତ ଧରାଧରି ହୋଇ । ଚଢ଼ୁଂ ଗଲେ ପଥ ବନ୍ଧ
ଅତି ଆନନ୍ଦ ଦ୍ରୌପଦୀ । ସେନାଣୀ ପତି ଏ ॥୫୩॥

ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର ଗୋଳ । ଯୁଧିଷ୍ଠି ସବାଙ୍କେ ବୋଳି
କପାଳେ ଫୋପି କସ୍ତୂରୀ । ଦେଲେ ଚତୁରୀ ଏ ॥୫୩॥

---

୯. ପାଣ୍ଡବେ କରି ଦର୍ଶନ ଚହଲେ ଆନନ୍ଦ ମନ
କୁରୁଥାଠ କଲେ ଚଳୀ ଦ୍ରୌପଦୀ ମିଳୀ ଏ ॥୪୯॥
ନନ୍ଦଘୋଷ ତାଳଧ୍ୱଜେ ରାମ କୃଷ୍ଣ କରି ବସେ
ମିଳି ଦ୍ୱାରବତୀ ପୁର ବେନି ସୋଦର ଏ ॥୫୦॥ (ଅନ୍ୟ ପାଠ)

୧। ଗ କେତକୀଙ୍କ
୨। ଘ ପୁଟ
୩। ଖ କପୋଳ ପରେ ଝୀଶାଖା ଦେଲେକ ରେଖାଏ
ଗ ଘ ଦ୍ରୌପଦୀ କେଶ ଝିଖଣା ଦେଲେକ ରେଖାଏ ସେ ॥
୪। କ ସୁନ୍ଦୂର
୫। ଖ ଘ ନାସିକା ଉପରେ କଳ ସେକେ ଲହି ଭ୍ରମର
ପତ୍ରାବଳୀ ବେନି କୁଚେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଲେଖେ ଏ ॥
ଗ ଗୋପି ଚନ୍ଦନର କଳା ଓଷ୍ଠ ଉପରେ ଭ୍ରମର
ପତ୍ରାବଳୀ ବେନି କୁଚେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଲେଖେ ଏ ॥
୬। ଖ ଦ୍ରୋପଦ ଧରିଣ
ଗ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଦ୍ରୋପଦ ଧରିଣ
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ ଧରିଣ
୭। ଘ ୫୪ ପଦର ୧ମ ପାଦର ୨ୟ ଅଂଶ ନାହିଁ
୮। ଖ ଗ ଘ କପୋଳେ

ମଲ୍ଲୀ ମାଳତୀ ସେବତୀ । ମିଶାଇ ମାଳ୍ୟ ଗୁନ୍ଥନ୍ତି
ଗଳା ଦେଇ କାନ୍ତ ଶିରେ । ପ୍ରମୋଦ ଭରେ ଏ[1] ॥୫୫॥
ତପି କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ । ଅଧରେ ଦେଇ ଚୁମ୍ବନ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଗାଢ଼େ ଭିଡ଼ିଲେ । ଚିତ୍ତଂ ଚଳିଲେ ଏ ॥୫୬॥
କାନ୍ତଂ କୁସୁମରେ ଶେଯ[3] । ଛନ୍ତଂରେ କେନ୍ଦ ଧରଜ[4]
କାନ୍ତଂ ପଲ୍ଲବ ଶୟନ । ଆନନ୍ଦ ମନ ଏ ॥୫୭॥
ପୁଣି ଲେଉଟି ଆସନ୍ତି । ପର୍ଣ୍ଣ କୁଟୀରେ[5] ମିଳନ୍ତି
ସ୍ୱର ଭ୍ରାତ ବନେ ଗଲେ । ଗଣ୍ଡା ଲେଉଟିଲେ ଏ ॥୫୮॥
ସହଦେବ ଅରଜୁନ । ଜଗି ପାଶିଯାନ୍ତି ମାନ
ଦେବନ ଗଣ୍ଡା ସେ ମାଇଲେ । ଯେବେ ଚଳିଲେ[6] ଏ ॥୫୯॥
ନିଜ ଥାନେ ମେଳେ[7] ଆସି । ଯୁଧିଷ୍ଠି ଅଛନ୍ତି ବସି
ପ୍ରଣମ୍ୟ ସେ ବେନ୍ଦ କଲେ । ହରଷ ହେଲେ ସେ ॥୬୦॥
ଭୀମ ନକୁଳ ଯେ ଗଲେ । ବହୁତ ଦୂର ଗମିଲେ
ଖଣ୍ଡଗିରିର ଉପେଣ । ଯାଇ[8] ମିଳଣ ଏ ॥୬୧॥
ବେନ୍ଦ ଭାଇ ବେନ୍ଦ ଭାଗେ । ଗଣ୍ଡା ଲେଉଡ଼ନ୍ତି ସବେଗେ
ମହାଷର୍ପ ଦେଖିକରି । ଭୀମକୁ ଧରି ଏ ॥୬୨॥
ଲଙ୍ଗୁଳେ[9] ଧଇଲା ଛନ୍ଦି । ଭୀମ ହୋଇଲେକ ବନ୍ଦି
ନ ପାରିଲେ ଆଉ ଚଳି । ମନରେ ଭାଳି ଏ ॥୬୩॥

---

୧ । ଖ ଗଳା
୨ । ଙ ଗ ଘ ଗର୍ବଏ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଶିରେ
ଥୋକେ ହୃଦେଗେ ଏ ,
୩ । ଖ ଗ ଘ କୁସୁମର ସେଯେ
୪ । ଖ ଗ ଙ ବହିଯେ
୫ । ଖ କୁଟୀରେ
ଘ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କୁଟୀରେ
୬ । ଘ ଅଇଲେ
୭ । ଖ ମିଳେ
ଗ ଘ ନିଜ ସ୍ଥାନେ ମିଳେ
୮ । ଖ ଗ ଘ ଆସି
୯ । ଖ ଘ ଲଙ୍ଗୁଡ଼େ

ଶତସିଂହ[1] ସୁମରିଲେ । ତେବେ ଫିଟି ନ ପାରିଲେ
ସେ ସର୍ପ ମୁଖ ଶରୀର । ଦଶଅନ୍ତେ ଭରି[2] ଏ ॥୬୪॥
ଭୀମ ଉଚ୍ଚେ ଡାକ ଦେଲେ । ଯୁଧିଷ୍ଠି[3] ରଖ ବୋଇଲେ
ସର୍ପ କରୁଅଛି ଭକ୍ଷ । ପାରିଲେ ରଖ ହେ ॥୬୫॥
ସର୍ପ କହଇ ବଚନ । କାହିଁ ସେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ[4] ମୁହିଂ । ଛୋଡେ ଗୁଡ଼ଇ ହେ ॥୬୬॥
ଶବଦ ନକୁଳ ଶୁଣି । ଧାଇଂ ଅଇଲେକ ପୁଣି
କୁଣ୍ଡଳ ଭଙ୍ଗା[5] ଦେଖିଲେ । ଭୀମ ବୋଇଲେ ଏ ॥୬୭॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କୁ ଆଣ[6] । ଯାଉଛି ମୋହୋର ପ୍ରାଣ
ଶୁଣି ନକୁଳ ଧାଇଂଣ । ପୁରେ ମିଳଣ ସେ ॥୬୮॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି ଦରଶନ । କରି କହଇ ବଚନ
ବନ୍ଧନ ଆସିବା ହେତୁ । ଭଲମ୍ବ ନୋହୁ ଏ[7] ॥୬୯॥
ଭୀମସେନ ଠାକୁରଙ୍କୁ । ଦେଖିବ[8] ଆସ ବନକୁ
ସର୍ପ ଦେଉଅଛି ଗିଳି । ପୁଚ୍ଛରେ ତୋଳି ଏ ॥୭୦॥
ଶୁଣି ଆରତ ଯୁଧିଷ୍ଠି । ସତ୍ୱର ହୋଇଣ ଉଠି
ଭାଇ ଭାରଜା ସଙ୍ଗରେ । ଗଲେ ବନରେ ଯେ ॥୭୧॥
ନକୁଳ କଢ଼ାଇ ନେଲେ । ଖଣ୍ଡଗିରି ତଳେ କଲେ[9]
ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ଦରଶନେ । ସର୍ପ ବନ୍ଧନେ ଏ ॥୭୨॥
ଭୀମସେନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଲେ । ଦିବ୍ୟ ମୂରତି ଧଇଲେ
ଦେବ ସଦନ ମିଳିଲେ । ରଥେଂ ବସିଲେ ଏ ॥୭୩॥[10]

---

୧ । ଖ ଘ ସତପୁଙ୍ଗ
୨ । ଖ ଗିଳଧ
୩ । ଖ ଗ ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଘ ଯୁଧେଷ୍ଠୀ
୪ । ଖ ତାଙ୍କୁ ଭେଟିଲେଣ
ଘ ତାହାକୁ ଦେଖିଣ
୫ । ଖ ଗ ଏମନ୍ତ ଶୁଣି
୬ । କ ଙ ନକୁ
୭ । ଖ ଦେଖିଲେ
ଘ ଡାକିଲେ
୮ । ଖ ଘ ଭ୍ରାତ
୯ । ଖ ଘ ହେଲେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ ଅପୂର୍ବ ରଥ ଅଇଲ୍ଲ
ତହିଂ ବସିଲ୍ଲ ଏ ॥

ସୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ[1] ସ୍ୱଭାବ । ଅପୂର୍ବ ପ୍ରଭୁଷ କଥା
ତୋ ବଂଶେ ମୁହିଁ ନଘୋଷ । ଶୁଣିମା ଉପ ଏ ‖୭୪‖
ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲି । ଗର୍ବ ମୁହିଁ ମନେ କଲି[2]
ଅଷ୍ଟବକ୍ରଙ୍କର ଶାପେ[3] । ହୋଇଲି ସର୍ପେ[4] ଏ ‖୭୫‖
ପୁଣ ମାଗିଲି କାରଣ । ଋଷି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ପୁଣ
ତୋ ବଂଶରେ ଧର୍ମସୁତ । ଦେଖି ମୁକତ ଏ ‖୭୬‖
ଏଥିରେ ଆସି ପଡ଼ିଲି[5] । ବହୁତ କଷ୍ଟ ପାଇଲି
ତୋତେ ଦେଖିଣ ମୁକତ । କହିଲୁ ସତ ଏ ‖୭୭‖
ଏବେ ତେଜ ଏହୁ ବନ । ଭାରତେ[6] କରେ ଗମନ
ଧର୍ମ ଦେଖିବାର ପାଇଁ । ଅନ୍ତରେ ତହିଁ ଯେ ‖୭୮‖
ଏ ତୋର ମୋର ସଂବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ଫିଟୁ ପ୍ରମାଦ
ସର୍ପ ।ଘାତ ତାଙ୍କୁ ନୋହୁ । ନଷ୍ଟନ୍ତେ ରହୁ ଏ[7] ‖୭୯‖
ଯାଅ ଆପଣ[8] ବାସକୁ । ମୁଁ ଏବେ ଯିବି ସ୍ୱର୍ଗକୁ
ଆଜ ଏ ବନେ ରହିବା । ପ୍ରଭାତୁ ଯିବା[9] ଏ ‖୮୦‖
ଦ୍ରୌପଦୀ ଆଦି[10] ପାଣ୍ଡବେ । ପ୍ରଣମ୍ୟ[11] କରନ୍ତି ଭାବେ
ଦେଖିଲ[12] ଯା ପିତୃକୁଳ[13] । ଯିବ ସୁଫଳ ଏ ‖୮୧‖
କଲ୍ୟାଣ କଲେ- ନଘୋଷ । ତକ୍ଷଣେ ଗଲେ ଆକାଶ
ପାଣ୍ଡବେ ବାହୁଡ଼ି ଗଲେ । ପୁରେ ମିଳିଲେ ଏ ‖୮୨‖
ରାଧାକାନ୍ତ ପାଦବେନ । ସରସିଜ ଶିରେ ଘେନ
କହେ[14] ଘନ ବଣ୍ଣମ୍ବର[15] । ବନପ୍ରୁ ଗିର ଏ ‖୮୩‖

---

୧ । ଘ ସୁଧିଷ୍ଠି ମୁଁକୁ
୨ । 'ଖ' ପୋଥିରେ
ପଲ୍ଲବେ ଅଛି ଏହି । କହିଲେ [illegible]
ସକଳ ଦେବ [illegible] । ହେବା ଲାଗି [illegible] କଲେ
ପଲାଇ [illegible] । ଅଷ୍ଟବକ୍ର [illegible]
ମନେ ମୁହିଁ [illegible] । [illegible] ମାରିଲ
(ଅଧିକ ପାଠ)
ଘ ପାଳ [illegible]
୩ । ଙ [illegible]
ଘ ଅଷ୍ଟବକ୍ର [illegible]
୪ । ଗ [illegible]
୫ । ଙ ଗ ଘ [illegible]
୬। ଗ ଘ [illegible]
୭ । ଙ ଅପଣେ
ଗ ଆପଣେ
୮ । ଖ ଘ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
୯ । ଙ କିବା
୧୦ । ଙ ଦ୍ରୌପଦୀ ପଞ୍ଚ
ଘ ଦ୍ରୁପଦ ପଞ୍ଚ
୧୧ । ଘ ପ୍ରଣାମ
୧୨ । ଗ ଘ ଦେଖିଲୁଂ ସେ
୧୩ । ଗ ଦେଖିଲୁଂ ସେ ପିତୃଦେବେ
୧୪ । ଖ କହିଣ ଦାଶ
ଘ କଣ
୧୫ । ଖ ବସ୍ତ୍ରମ୍ବର

ନବମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ

ତତ୍ପୁଂ ପାଣ୍ଡବେ ଜଗ୍ନସେନ[୧] ଛୁଟିଲ । ସେ ବନ ଛେକଣ ଭୂଭରେ ଗଲେ
ଉତ୍ତର ଦଗେ କରନ୍ତି[୨] ଗମନ । ଏ ଛୁଟେ ଗଲେ ପଚର ଯୋଜନ
ନଈର ବନରେ[୩], ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ହରଷ ମନରେ[୪] ॥୧॥
ପଥଶ୍ରାନ୍ତେ ମହାତୃଷାର୍ତ୍ତ[୫] ହୋଇ । ସେ ବନେ ଜଳ ନ ଦେଖିଲେ କାହିଁ[୬]
ଧର୍ମଭ୍ରାତଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ହେ ଦେଖ[୭] । ଜଳ ଦେଇ ମୋର ଜୀବନ ରଖ[୮]
ଏଣେ[୯] ଖଗକାଳ, ଶ୍ରାନ୍ତେ ତନୁରୁ ଗଳୁଅଛି[୧୦] ଝାଳ ॥୨॥
ଧର୍ମ ଦଗରେ ଧର୍ମଜ ଗଲେ । ଦ୍ରୌପଦୀ[୧୧] ସେନ ସୁଧିଷ୍ଠି ରହିଲେ
ସିତଳାରେ ବସି[୧୨] ସେବନେ ସମୀର । ଆପଣା ଆତ୍ମାକୁ କରନ୍ତି ଥିର[୧୩]
ଧର୍ମଭାତ ବଚନେ, ଜଳ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ବୁଲି ସେକ ବନେ[୧୪] ॥୩॥
ଉତ୍ତର ଦବେ ଭୀମସେନ ଗଲେ । କପାଳ ସରୋବରରେ ମିଳିଲେ
ଦେଖିଲେ ଅପୂର୍ବ ନିର୍ମଳ ନୀର[୧୫] । ସ୍ଫଟିକ ପ୍ରାସାଦ[୧୬] ଅଛି ମଧ୍ୟର[୧୭]
ତହିଁ ବସି ବକ, ଭୀମକୁ ଦୂରୁ ଦେଖି ଦାଏ[୧୮] ଡ଼ାକ ॥୪॥

---

୧ । ଖ ଯଜ୍ଞସେନୀ
୨ । ଗ କଲେକ
୩ ଗ ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଖ ସେ ଅଠ ଯଦ୍ଭୁରେ
ଗ ଘ ହୋଇଲେ ଅଠ ଯଦ୍ଭୁରେ
୫ । ଖ ପଥ ଶ୍ରମେ ମହା ତୃଷାର୍ତ୍ତ
ଘ ପଥଶ୍ରମେ ମହା ତୃଷାର୍ତ୍ତ
୬ । ଖ ଦେଖିବାକୁ ନାହିଁ
୭ । ଖ ଦେଲେକ ଆଦେଶ
ଗ ଦେଖ
୮ । ଖ ତୋଷ
୯ । ଖ ଗ ଘ ଏକେ
୧୦ । ଗ ବହୁଅଛି
୧୧ । ଖ ଦ୍ରୋପଦ
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୨ । ଖ ଶୀଳାରେ ବସିଣ
୧୩ । ଖ ଗ ସ୍ଥିର
ଘ ଭୀମ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ସରୋବରରେ
୧୪ । ଖ ଚଳିଣ କାନନେ
ଗ ବସିଣ କାନନେ
୧୫ । ଖ ଜଳ
୧୬ । ସ୍ଫଟିକ ପ୍ରାସାଦ
ଗ ସ୍ଫଟୀକ ପ୍ରସାଦ
୧୭ । ଘ "ଧର୍ମଭ୍ରାତ-ଅନ୍ତୁ" ମଧ୍ୟରେ ପାଠ ନାହିଁ
୧୮ । ଖ ଘ ଦୂରୁ ଦେଲେ
ଗ ଦେଖି

ଏ ମୋର ବଚନ ସଧୀରେ[୧] ଶୁଣ । ଏ ଜଳ ପିଇଲେ[୨] ନ ପାଇ ପ୍ରାଣ
ଛେଣୁ ସେ ଜଗି ବସିଅଛୁ ମୁହିଂ । ଶୁଣ ହୋ ଭରକୁଳେ ଥିର ହୋଇ[୩]
ମୋହୋର ପ୍ରସନ, କହିଣ ପଛେ କର ଜଳପାନ ॥୫॥
କାଚ ବାରତା[୪] ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସେ କସ । କେ ପନ୍ଥା ମୋଦ କାହାର[୫] ପ୍ରକାଶ
ଏ ବୃତ୍ତ ପ୍ରସନ[୬] କହ ମୋହର । ତହିଂ ଉତାରୁ ଜଳପାନ କର[୭]
ଶ୍ରୀମ ନ ଶୁଣିଲେ, ତୃଷା ଆରତେ ଜଳପାନ କଲେ ॥୬॥
ପୁଣ କୂଳରେ ମିଳଲେ[୮] ଲେଉଟି । ବେନି ଲୋଚନ ଗଳବେଗେ ଫୁଟି
ଭଳେ ପଡ଼ିଣ ହରାଇଲେ ପ୍ରାଣ । ଅର୍ଜୁନ ଆସି ମିଳଲେ ବହନ[୯]
ପଶ୍ଚିମ କୂଳରେ, ବକ ହୋଇଲେ ନ ପଶ ଜଳରେ[୧୦] ॥୭॥
ଚୋହର ପଚସ୍ପେ[୧୧] ଜଣେ ଅଇଲ । ଏ ଜଳ ପିଇ ଜୀବନ ହାଣିଲ
ତୁ ପୂର୍ବେ ଜଳ ନ ପିଇଣ ରହ । ଏ ମୋର ବୃତ୍ତ ପରସନ କହ
ସେ ବକ କହିଲେ, ନ ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ଜଳ ପିଇଲେ ॥୮॥

---

୧ । ଙ ସନ୍ଧୁରେ
୨ । ଘ ଖାଇଲେ
୩ । ଖ ପୁଣ ହେ ବୀର ସ୍ଥିରେ କୂଳେ ରହ
ଘ ପୁଣ ହେ [illegible] ଏବେ ହେଲେ ରହ
୪ । ଙ ଗ ଘ ପ୍ରଶ୍ନ
୫ । ଙ କାଚବାର୍ତ୍ତା
ଗ କାଚବାରତା
ଘ କାହିଁର ବାରତା
୬ । ଙ କେ ମୋହକର
୭ । ଖ ପ୍ରଶ୍ନ
ଗ ଘ ପ୍ରସନ
୮ । ଖ ଘ ହେ ସେ [illegible]
୯ । ଙ ଘ ପ୍ରବେଶ
୧୦ । ଙ ଗ ଘ ରକ୍ଷଣ
୧୧ । ଘ ପଶ୍ଚିମ କୂଳରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି
ବକ ବୋଲେ ସୁଧୀରେ
୧୨ । ଙ ଚୋହର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ସେହ୍ନ ପଡ଼ିଲେ ପଶ୍ଚିମ କୂଳରେ । ନକୁଳ ପୁଣ ଅଇଲେ ସତ୍ୱରେ
ଧର୍ମ ବକ କଥା କର୍ଣ୍ଣେ ନ ଶୁଣି[୧] । ତୃଷା ଆଉରେ[୨] ପିଇଲେକ ପାଣି
ସେ ପୂର୍ବ ଦ୍ୱାରରେ[୩], ଜୀବନ ହାରି ପଡ଼ିଲେ ଭୂଇଁରେ[୪] ॥୯॥

ସେହ୍ନ ପ୍ରକାରେ ସହଦେବ ଆସି । ପାଣି ପିଇଲେ ସରୋବରେ[୫] ପଶି
ଦକ୍ଷିଣ ଘାରେ ହାରିଲେ[୬] ଜୀବନ । ଏଣେ ବିଲୁରନ୍ତ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ
ପଞ୍ଚାଳି ସଙ୍ଗରେ, ଯେ ଲୋଡ଼ି ଲୋଡ଼ି ଅଇଲେ ବନରେ[୭] ॥୧୦॥

କପାଳ ସରୋବରରେ[୮] ମିଳିଲେ । ଗୁରୁଭାଇଙ୍କ[୯] ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଦେଖିଲେ
ବିଚାରିଲେ ଆଗ ପାଣିବା[୧୦] ମାର । ତୃଷାରେ ଅଥିର[୧୧] ହୋଏ ଶରୀର
ପଶନ୍ତେ ଜଳରେ, ଧର୍ମବକ ବୋଇଲେ ରହ କୂଳରେ[୧୨] ॥୧୧॥

ମୋ ବୋଲ ନ କରି ଏ ଚାରିଜଣ । ଜଳ ପିଇଣ ହାରିଲେ ପରାଣ[୧୩]
ଚାରିଗୋଟି ମୋର ପ୍ରଶ୍ନ କହ । ଦେଣ୍ଡେ ମହାତ୍ମା[୧୪] ସ୍ଥିର[୧୫] କରି ଦେହ[୧୬]
ମୋ ବୋଲ[୧୭] ନ କଲେ, ପାଣି ପିଇଲେ[୧୮] ମରିବେଟି ଭଲେ ॥୧୨॥

କାହାବାର୍ତ୍ତା ପୁଣ[୧୯] ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[୨୦] କସ । କେ ପନ୍ଥା ମୋଦ କାହାର ପ୍ରକାଶ
ଏ ଚାରି ପ୍ରଶ୍ନ ମୋହରେ[୨୧] କହ । ଜଳ ପିଇଣ ପଛେ ତୋଷ ହୁଅ[୨୨]
ଯୁଧିଷ୍ଠି ବିଚାରି, ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଭୂ ଯାହା[୨୩] ପଚାରି ॥୧୩॥

୧। କ କର୍ଣ୍ଣରେ ସୁଣି
୨। ଖ ଲୋଡ଼ରେ
ଘ ତୃଷାର ଲୋଭେ
୩। ଖ କଟାରେ
ଘ ଘାରରେ
୪। ଘ ଯତ୍ନରେ
୫। ଗ ଜଳରେଣ
୬। ଗ ହାରିଣ
୭। ଖ ଗ ଘ ଦେହ ଲୋଡ଼ିଣ ଅଇଲେ ଯତ୍ନରେ
୮। ଖ ଅନେକ ସରୋବରରେ
୯। ଖ ଗୁରୁଭ୍ରାତ
୧୦। ଖ ପିଇବା
୧୧। ଗ ଆତୁର
୧୨। ଖ ରହିକୂଳରେ
୧୩। ଖ ନିଅନ୍ତେ ହାରିଲେ ପ୍ରାଣ
ଘ ଖାଇ ନଥି ହାରିଲେ ପ୍ରାଣ
୧୪। ଖ ମୋହାତ୍ମା
୧୫। ଗ ଥିର
୧୬। ଘ ହୋଇ ରହ
୧୭। କ କଲ
୧୮। ଘ ଆଇଲେ
୧୯। ଖ କମ
ଗ ପୁଣି
୨୦। ଘ କାହା ବାର୍ତ୍ତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଯେ
୨୧। ଗ ଘ ମୋହୋର
୨୨। ଖ ଗ ଘ ହେବ
୨୩। ଗ ପୁଣି ଯାହାକୁ

ମାସମାନେ ଦର୍ବି[୧] ହେଲେ ଘଟନ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଗ୍ନି ବାୟୁ ହେଲେ[୨] ଇନ୍ଧନ
ମହା ମୋହକୋଟି[୩] କଟାହ ହେଲେ । ଭୂତମାନଙ୍କୁ କାଳ ପାକ[୪] କଲେ[୫]
ଏହୁଟି ବାରତା, ଆବର କହିବା ଶୁଣ ହେ ଶ୍ରୋତା ॥୧୪॥
ଅହନିଶିରେ ହେଉଛନ୍ତି ଜାତ[୬] । ପୁଣି ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ହତ
ଯେ ଅବା ରହିଣ ଅଛନ୍ତି ନର । ଥିର ହେବାକୁ[୭] କରନ୍ତି ବଚାର
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଟି ଏହୁ, ଆଉ ପ୍ରସନ ଶୁଣ ଦେବା[୮] କହୁ ॥୧୫॥
ବେଦର ମାର୍ଗ ଅଟେ ଭିନ୍ନ[୯] ଭିନ୍ନ । ଶ୍ରୁତି ସେହୁ ପରମାଣରେ[୧୦] ଯେନ
ଦେବ[୧୧] ଋଷିମାନଙ୍କର ଯେ[୧୨] ମତ[୧୩] । ଧର୍ମ କଥାରେ ନ ଯେନଲେ ଚତ୍ତ[୧୪]
ମହାଜନ କଥା, ଯାହା କରନ୍ତି ସେହୁ ସେ ପନ୍ଥା ॥୧୬॥
ଦିବସର ଯେ ଅଷ୍ଟମ ଭାଗରେ । ଶାକ ପଚନ ହୋଏ ଯାହାଘରେ[୧୫]
ଅଧିକ ଦୁହଇ ଋଣ ନ କଲେ । ପ୍ରବାସି ନୋହି ସୁଖେଦନ ନେଲେ[୧୬]
ଆହେ ବାଣଚର, ମୋହ ଅଟଇ[୧୭] ଏହୁ ମାନଙ୍କର ॥୧୭॥
ଧର୍ମବଚ ଶୁଣି ହରଷ[୧୮] ହେଲେ । ଏବେ ପାଣି ପିଅ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି[୧୯] ଘେନି ଧର୍ମନନ୍ଦନ । ତୃଷା ହରିଲେ କରି[୨୦] ଜଳପାନ
କୂଳେ ଆସି ମିଳି, ବହୁତ ଶୋକ କରନ୍ତି ପାଞ୍ଚାଳ ॥୧୮॥

---

୧ । ଖ ପସାମାନେ ଦ୍ରବ୍ୟ
ଗ ଦ୍ରବ
ଘ ମା·ଧମାନେ ଦର୍ବ୍ୟ
୨ । ଖ ଧାନ୍ଦିଦେବା
ଗ ବାୟୁ ହେଲେ
ଘ ବାୟୁ ହେଁ
୩ । ଖ ମହାମୋହକି
ଘ ମହାମୋହ ଯେଟୀ
୪ । ଖ କାଳ ଭୂତପାକେ ଘଟଡ଼ି
୫ । ଖ ଭୂତକାଳେଟା ପାକ ହୋଇଲେ କଲେ
ଘ ଭୂତକାଳେଟୀ ପାକ ହୋଇଗଲେ
୬ । ଘ ଯାତ
୭ । ଖ ସ୍ଥିରହି କରି
ଗ ଥିରହୁ ଇଚ୍ଛା
ଘ ସ୍ଥିର ହୋଇଣ
୮ । ଖ ଘ ଆଉରେକ ପ୍ରସନ ଦେବାକ
ଗ ଆଉକ ପ୍ରସନ ଦେବାଟୀ
୯ । ଖ ବେଦମାନେ କରି ଅବା
ଗ ବେଦ ମାନଙ୍କୁ କରି ବାଟୀ
ଘ ବେଦମାନଙ୍କେ କରିଛନ୍ତି
୧୦ । ଖ ଘ ଶ୍ରୁତିମାନଙ୍କ ଭିନ୍ନ କରି
ଗ ଶ୍ରୁତିମାନଙ୍କୁ ଭିନ୍ନ କରି
୧୧ । ଖ ବେଦ
୧୨ । ଗ ମାନଙ୍କ ଜେଉଁ
୧୩ । ଖ ଅଥବା ଧର୍ମ ନ ଶୁଦ୍ଧାନ୍ତ ନିହ୍ନର
୧୪ । ଗ କହିଛନ୍ତି
୧୫ । ଖ ଗ ଘ ଦିବସ ଅଷ୍ଟକ ଭାଗରେ ଆସି
ଶାକାର୍ଣ୍ଣ ଯେଉଁ ନର ଭୁଞ୍ଜେ ବସି
୧୬ । ଖ ଗ ଘ ଥାଇ ଘରେ
୧୭ । ଖ ଘ ଅଛନ୍ତି
ଗ ଧର୍ମ ଅଛନ୍ତି
୧୮ । ଖ ସନ୍ତୋଷ
୧୯ । ଘ ଦ୍ରୁପଦୀଙ୍କି
୨୦ । ଖ ତୃଷାରେ ପାଇଁ କଲେ
ଗ ଘ ତୃଷାରେ ତହିଁ କଲେ ।

ଭ୍ରାତଙ୍କି ଆଣି[1] ଏକ ଠାବ କଲେ । ଧର୍ମବକଙ୍କୁ ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଇଲେ[2]
କେମନ୍ତେ ଜିଇଁବେ ମୋ ଭ୍ରାତ ସୋଦର । ଯେ ପଣ୍ଡି[3] କହ ଏଥି ପ୍ରତିକାର
ଧର୍ମବକ କହନ୍ତ, ମଲ୍ଲ ପ୍ରାଣୀମାନେ ଜୀଇବେ କାହିଁ ॥୧୯॥

କେବଳ ଅନ୍ତେ ସେ ଚୋର ଭକ୍ତରେ । ବେନଜଣ ଜିଆଂଇବୁ ବୁଦ୍ଧିରେ
ଯେଉଁ[4] ବେନ ଜନ ପ୍ରୀତି[5] ତୋହୋର । ମହାତ୍ମା ବେନ କରେ ତାଙ୍କୁ ଧର[6]
ଆଣ ତାଙ୍କୁ ଟେକ, ଉଠରେ ବୋଲ ଉଚସ୍ୱରେ ଡ଼ାକ ॥୨୦॥

ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲେ[7] ଶୁଣ ନୃପମଣି । ଭୀମ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ତୋଳବା ପୁଣି[8]
ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଲନ୍ତ ନୁହଇ ଏହୁ । ନକୁଳ ସହଦେବ ମୋର ଜୀଉଁ
ଧର୍ମସୁତ ଗଲେ, ନକୁଳ ସହଦେବଙ୍କୁ ତୋଳିଲେ[9] ॥୨୧॥[10]

ପ୍ରାଣ ପାଇ ସହଦେବ ନକୁଳ । ଦେଖି ଯୁଧିଷ୍ଠି ତାଙ୍କୁ କଲେ କୋଳ
ଧର୍ମବକ ଦେଖି[11] ପ୍ରଶଂସା କଲେ । ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି ଚାହିଁ ପୁଣ କହିଲେ
ଆଉ ବେନି ଭ୍ରାତ, ଏହି ପ୍ରକାରେ ଧର ତାଙ୍କ ହାତ[12] ॥୨୨॥

ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ । ଭୀମ ଅରଜୁନଙ୍କ[13] କର ଧଇଲେ
ପ୍ରାଣ ପାଇ ବେନଭାଇ[14] ଉଠନ୍ତି । ଦେଖି ଦ୍ରୌପଦୀ[15] ସନ୍ତୋଷ ହୁଅନ୍ତି[16]
ସର୍ବେ ଏକ ମେଳ, ବକ ଡ଼ାକନ୍ତି ଆହେ ମହୀପାଳ ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ ଭ୍ରାତୃମାନଙ୍କୁ
୨ । ଖ ଘ ପୁଚ୍ଛେ
୩ । ଘ ପାଣି
୪ । ଖ ନିତ୍ୟ
୫ । ଖ ଘ ପ୍ରିୟ
୬ । କ ଧନ୍ୟକର
ଖ କହେ
୭ । ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ କହେ
୮ । ଙ ନକୁଳ ସହଦେବ ତୋଳ ପୁଣି
୯ । ଗ ଯେଉଁକାଳେ
୧୦ । ଘ ୨୧ ପରେ ଏହି ଦୁଇପାଦ ନାହିଁ
୧୧ । ଗ ପୁଣି
୧୨ । ଖ ହାତ
୧୩ । ଗ ଘ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ
୧୪ । ଙ ବେନିଭାଇ
୧୫ । ଗ ପୁଣି ଦ୍ରୌପଦୀ
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୬ । ଖ ଘ ହରଷ

ମୋର ସନ୍ଧଧିକୁ[1] ବଦନ ଆସ । କେମନ୍ତେ ପିବ ବୋଲେ ଧର୍ମ ଶିଷ
ବକ ବୋଇଲେ ଏ ପାଣି ଉପରେ । ଚାଲି ଆସ ସତ୍ୟ ଥିଲେ ଶରୀରେ[2]
ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ, ଜଳରେ ଗମନ କଲେ ଭରତ[3] ।।୨୪।।
ଧର୍ମବକ ପାଶେ[4] ଯାଇ ହୋଇଲେ[5] । ତୁ କେ ମହାତ୍ମା ବୋଲି ପଚାରିଲେ[6]
କପାଇଁ ତୁମ୍ଭେ ଏଥି ଅଛ ବସି । ଏ ଜଳ କର୍ମା[7] ଜୀବନକୁ[8] ନାଶି
ଧର୍ମବକ ଶୁଣି, କହିବା ଏବେ ଶୁଣ ନୃପମଣି[9] ।।୨୫।।
ପିତା ସତ୍ୟେ ରାମବନକୁ ଗଲେ । ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟେ ଯାଇଣ ରହିଲେ
ରତ୍ନ ଜଡିତ ହେମ ମୃଗ ଦେଖି । ରାମକୁ ଆଣ ବୋଇଲେ ମୃଗାକ୍ଷି
ରାମ ଗଲେ ମାରି, ସୀତାକୁ ରାବଣ ଆଣିଲା ହରି ।।୨୬।।
କନକ ମୃଗ ମାରି ଆସି ରାମ । ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନିଜ ଆଶ୍ରମ
ନ ଦେଖି ସୀତାମ୍ଭୋଜ ମୁଖୀ । ବିଳାପ କରି ହେଲେ ମହାଦୁଖି
କାନନେ ଖୋଜିଲେ, ଜଟାୟୁ ପକ୍ଷି ବାରତା କହିଲେ ।।୨୭।।
ବକଠାରୁ ପୁଣି ଶୁଣି ବାରତା । ଲଙ୍କା ରାବଣ ନେଇଗଲା ସୀତା
ଚହ୍ନଂ ଋଷ୍ୟମୂକେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ । ସୁଗ୍ରୀବ ଆସି ଦରଶନ କଲେ
କହି ସେ ବୃତାନ୍ତ, ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ହେଲେ ମିତ୍ର ।।୨୮।।
ମଇଷ ଛଳେ ବାଳିକି ମାଇଲେ । ଚାରିଦିଗକୁ ଦୂତ ବରଗିଲେ
ଲଙ୍କା ଗଡ଼କୁ ହନୁମନ୍ତ ଗଲେ । ଅଶୋକ ବନେ ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ
ଏକାନ୍ତ ଭରତ, କହି ଉହମୁଦ ଦେଲେ ମାରୁତ ।।୨୯।।

୧। ଘ ସନ୍ଧାଧିକୁ
୨। ଗ ଦେହରେ
୩। ଖ ଗ ଘ ଭୂରତ
୪। ଖ ଘ ପ୍ରବେଶ
ଗ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରବେଶ
୫। ଘ ହେଲେ
୬। ଖ ଘ ତୁମ୍ଭେ କେ ମହାତ୍ମା କହ ବୋଇଲେ ।
ଗ ତୁ କେ ମାହାତ୍ମା ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ
୭। ଘ କର୍ମାର
୮। ଖ ଘ ଜୀବନକୁ
୯। ଖ କହିଲେ ପୁଣ ନୃପ ଶିରୋମଣି
ଘ କହିଲେ ଏବେ ଶୁଣ ନୃପମଣି

ଠାକୁରାଣୀ ଠାରୁ ହେଲେ ମେଲାଣି । ମଣି ସେନଣ କରେ କପିମଣି
ମଧୁବନ ଭାଙ୍ଗି ଅକ୍ଷୟ ମାରି । ବନ କରି ନେଲା ଇନ୍ଦ୍ର ଅରି
ପୋଡ଼ିଦେଲେ ଲଙ୍କା, ସେହିଦିନୁ କଲା ରାବଣ ଶଙ୍କା ॥୩୦॥

ରାମ ଗୁମ୍ଫରେ ବାରତା କହିଲେ । ସୀତା ଛଳେ ରାମ ସେତୁ ବାନ୍ଧିଲେ
ଋକ୍ଷକପି ବଳ କେ କରୁ ଶେଷ । ସୁବଳରେ ଯାଇ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ
ରାବଣର ବଂଶ, ରଣେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର କଲେ ନିଃଶେଷ ॥୩୧॥[1]

ରାବଣ ଭ୍ରାତ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ବୀର । କଲା ସେ ଆସି ଅସଂଖ୍ୟ[2] ସମର[3]
କୋଟି କୋଟି କପି ଗିଳିଲା ତୁଣ୍ଡେ । କାଟିଲା ବଳ ନିଜ ଭୁଜ ଦଣ୍ଡେ[4]
ରାମ କୋପକଲେ, ନାରାଜ ପେଷିଣ[5] ମୁଣ୍ଡ କାଟିଲେ ॥୩୨॥

ସେ ମୁଣ୍ଡ ଡେଇଂ ଗିଳିଲିକ ସନ୍ୟ । କତ୍ତୁଋକ୍ଷ କପି[6] ହେଲେ ନିଧନ
ବିଭୀଷଣ ବୋଲେ ଶୁଣ ରଘବେ[7] । ଏମନ୍ତ ବର ପାଇଅଛି ପୂର୍ବେ[8]
ବେଦଫାଳ କରି, ଉଡ଼ାଇ ଦିଅ[9] ବାଡଶର[10] ମାରି ॥୩୩॥

ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ । ନାରାଚ ପେଶି[11] ବେଦଫାଳ କଲେ
ପବନାଶରେ[12] ଦେଲେକ ଉଡାଇ । କପାଳ ଫାଳ ଏଥିରେ ପଡ଼ଇ
ସେ ଏମନ୍ତ ହେଲା, କପାଳ ସରୋବର ବୋଲାଇଲା ॥୩୪॥

ଯେତେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଭକ୍ଷନ୍ତି ନୀର । ତକ୍ଷଣେ ସେହୁ ଛାଡ଼ନ୍ତି ଶରୀର
ତେଣୁକରି ଏହା ଜଗିଛି[13] ମୁହିଂ । ତୋର ଆସିବା ବାଟ ଅଛି ଚାହିଁ
ମୁଁ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ, ମନା କରଇ ଜଳ ପିଇବାକୁ ॥୩୫॥

---

୧ । ଖ ପୋଥିରେ ୨୭ରୁ ୩୧ ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ
୨ । ଖ ତହିଂ ଅପକ୍ଷ
ଗ ଅପକ୍ଷ
ଘ କଲେ ଅପକ୍ଷ ତହିଂରେ
୩ । ଖ ସିତାଛିଲେ ରାମ ଲଙ୍କାକୁ ଗଲେ
ଅନେକ ଋକ୍ଷ କପି ମଲେ (ଅଧିକ ପାଠ)
୪ । ଖ ଘ ଏ ଧାଡ଼ିଟି ନାହିଂ
୫ । ଘ ପେଷିଣ
୬ । କ କପିମାନେ
୭ । ଖ ବାଣି ଶୁଣ ରଘୁସେବ
ଗ ବିଭିଷେଣ ବୋଲେ ଶୁଣ ରାଘବ
୮ । ଗ ପୂର୍ବ
୯ । ଗ ଘ ଉଡାଅ ମୁଣ୍ଡ
୧୦ । ଖ ଉଡ଼ାଇ ମୁଣ୍ଡ ବାଡଶର
୧୧ । ଖ ଘ ନାରାଚେ ମୁଣ୍ଡ
୧୨ । ଖ ପବନାଶରେ
୧୩ । ଖ ଘ ଜଗିଲି

ଆରକ ଫାଳ ପତ ରମ୍ଭାବନେ । ନଳେନ୍ଦ ସରୋବରର ବାଦ୍ୟମାନେ
ସୁଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ତନ୍ତୁଂରେ ଫୁଟନ୍ତ । ସେ ଜଳପାନ କେହ୍ବ ନ କରନ୍ତି[1]
କାଳ ଥାଇ ଜଳେ, ସେ ପାଣି ପିଇଲେ ମରନ୍ତି ତାକେ ॥୩୬॥

ସୁଗନ୍ଧ ହରଣେ ଅର୍ଜୁନ ଗଲେ । କାଳକ ମାରି ଜଳ ମୋକ୍ଷ କଲେ
ତେଣୁ ଜୀବ ଜନ୍ତୁ କଲେ ଆହାର । ଏବେ ମୋ ବୋଲ କର ନୃପବର
ଏଥି କର ସ୍ନାନ, ଖାଇ ପାରିଜା ସନ୍ତତେ ରାଜନ ॥୩୭॥

ତେବେ ସେ ଜଳ ହୋଇବ ନିସ୍ତାର । ଜୀବ ଜନ୍ତୁଏ କରିବେ ଆହାର
ମୁହିଂ ସେ[2] ଧର୍ମ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ସୁତ । ନିଜ ରୂପ ପ୍ରକାଶିଲେ ତୁରିତ
ଦେଖିଣ ରାଜନ, ଚରଣ ତଳେ କଲେକ[3] ଦ୍ରୁପନ ॥୩୮॥

ସେ ଧର୍ମ ବହୁତ କଲ୍ୟାଣ କଲେ । ଅନ୍ତର୍ଧ୍ୟାନ ହୋଇ ତହିଁଂରୁ ଗଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭ୍ରାତ ଦ୍ରୌପଦୀ ସଙ୍ଗତେ । ସେ ଜଳେ ସ୍ନାନ କଲେକ ତୁରିତେ[4]
ତହୁଂ ପୁଣ ଗଲେ, ତମାଳ ବନେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥୩୯॥

ସକଳ ଋଷି ମିଳିଲେକ ତହିଁ । ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା କରି[5] ସେ ବନେ ରହି
ବସନ୍ତ ଋତୁ ହୋଇଲାକ ଶେଷ[6] । ଗ୍ରୀଷମ ଋତୁ ହୋଇଲା[7] ପ୍ରବେଶ[8]
ତପତ ଅନଳ, ସବୁରି ଅଙ୍ଗରେ ସ୍ୱେଦ ସଲିଳ ॥୪୦॥

ବନରେ ବନ ଅଗ୍ନି ସେ ପ୍ରବଳ[9] । ଝଙ୍କାର କୁଳ କରନ୍ତି ଝଙ୍କାର
କୁସୁମ ଝଡ଼ି ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲେ । କୁସୁମ ପରାଗମାନେ ଉଡ଼ିଲେ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ, ବୋଳ ହୋଇଲେ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତଜନ ॥୪୧॥

---

୧ । ଖ ହନୁମନ୍ତ ତାହା ଧରିଣ ଥାଇ
ଗ ହନୁମନ୍ତ ତାହା ଧରିଣ ଛନ୍ତି
୨ । ଗ ଘ ମୁହିଂ ଟି
୩ । ଗ ଘ କରନ୍ତି
୪ । ଗ ତୁରିତେ
ଘ ଧ୍ୟାନ କରେ ତୁରିତେ
୫ । ଘ ପୁର୍ଣ୍ଣପାଳା କରଣ
୬ । ଗ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
୭ । ଖ ଆସିଣ
୮ । ଗ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ତେଜ ବହିଲେ ପବନ
୯ । ଖ ଘ ବନାଗ୍ନି ଅତି ପ୍ରଖର
ଗ ବନାଗ୍ନି ହେଲେ ପ୍ରଖର

ଜେ ତାଳବୃନ୍ତ[୧] ଧରି ଥାଇ[୨] କର । କେତୁ ମେଣ୍ଡଲ ଶୀତଳ ସମୀର
କେ ଜଳେ ପଶି ଅବଗାହ କରେ । କେ ଓଦା ବାସ ପକାଇ ଦେହରେ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ତକଳେ[୩], କେତେ[୪] ପଥିକ ବସେ ବୃକ୍ଷତଳେ[୫] ॥୪୨॥
ଏମନ୍ତ ଋତୁ ଦେଖି ଧର୍ମସୁତ । ସଙ୍ଗେ ଘେନଣ ଦ୍ରୁପଦ[୬] ଦୁହିତା
ନଦୀରେ ପଶି ଜଳ କେଳି କରି । ପିଣ୍ଡଳା କଟିରେ ଧରି[୭] ମସ୍ତମରି
ପୁଣ ପୁରେ[୮] ଆସି, ଶୀତଳ ସ୍ଥାନେ ବେଢ଼ ଜନେ ବସି[୯] ॥୪୩॥
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗେ ବୋଳନ୍ତି । ସେବନ୍ତୀ କୁସୁମ ଢୋଳ[୧୦] ଆଣନ୍ତି
ପାଖୁଡ଼ା ଘେନଣ ରଚିଲେ କେଶେ । ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଘେନ ଶେଜେ କରି ସେ[୧୧]
ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗ ଦେଇ, ଗ୍ରୀଷମ ବୋଲି ନ ଜାଣନ୍ତି କେହି[୧୨] ॥୪୪॥
ଦ୍ରୁପଦ ସୁତା ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ । ଅଣ୍ଟ ହରଷରେ ହରନ୍ତି[୧୩] ଦିନ
ତାଙ୍କ ଚରଣେ ମୋର ନମସ୍କାର । କହେ ଅଧମ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର
ଶୁଣି ସୁଜ୍ଞଜନେ, ମୋ ଦୋଷ ଆଉ ନ ଧରିବା[୧୪] ମନେ ॥୪୫॥

---

୧ । ଖ ତାଳଯନ୍ତି
ଗ ତାଳବୃନ୍ତ
୨ । ଗ ଧଣଅଛୁ
୩ । ଖ ଗ ଘ ପଅତପ୍ତ ବଟଳ
୪ । ଖ ଘ କେତେ
୫ । ଖ ବୃକ୍ଷମୂଳେ
୬ । ଖ ଦ୍ରୋପଦେଦା
ଘ ଦ୍ରୋପଦ
୭ । ଖ ଘ ଧଣନୀର
ଗ ଧଣ ଜଳ
୮ । ଭୁଲେ
୯ । ଖ ସିତଳ ଯଳେ ବେଣ୍ଣ ଜଣ ପଶି
୧୦ । ଖ ପୁଷ୍ପ ଢୋଳଣ
ଗ ପୁଷ୍ପ ଢୋଳଣ
ଘ ପୁଷ୍ପ ଢୋଳ
୧୧ । ଖ ପାଖୋଡା ଗନ୍ଧ ସେଯାଣିଲେ ସେସେ
ଦ୍ରୋପଦ ସେନ ତହିଂ କଲେ ବସେ
ଗ ଘ ପାଖୋଡା ଢୋଳ ରଚିଲେକ ସେସେ
ଦ୍ରୋପଦ ସେନ ତହିଂ କଲେ ବଜେ
୧୨ । ଖ ନ ଯାଣିଲେ ତହିଂ
ଘ ଗ୍ରିସମ ନ ଜାଣିଲେକ ତହିଂ
୧୩ । ଖ ଗ ହରସେ ନିଲେହୁଛନ୍ତି
ଘ ଦ୍ରୁପଦ ସୁତା ସେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ତହିଂ ହରସେ ନେଉଛନ୍ତି ଦିନ
୧୪ । ଖ ଦୋଷ ଆନ୍ତୁ ନ ଧରମା
ଗ ଘ ଦୋଷ ଆନ୍ତୁ ନ ଧରବ

ଦଶମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳ ଗୁଜ୍ଜରୀ

ପଚାରା ବୋଲଣ ଜାମ୍ବବତୀର[1] ନନ୍ଦନୀ
ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା କରୁଥିଲ[2] ସଖୀଗଣ ଘେନ ଯେ ॥୧॥

ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ମୋହନୀ ସେ ଯେ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ[3]
କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପିତା ଯାର ତାକୁ କେହୁ ସରି ଯେ[4] ॥୨॥

ଚିତ୍ରସେନ ରଥ ଚଢ଼ି ଆକାଶେ ଯାଉଛି
ମାତଳି ସାରଥି ତାର ଶତାଙ୍ଗ ବାହୁଛି ଯେ ॥୩॥

କନ୍ୟା ରୂପ ଦେଖି କାମେ ଗନ୍ଧର୍ବ[5] ଅବଶ
ମାତଳିକି ବୋଲେ ରଥ ରଖ ତାର ପାଶ ହେ ॥୪॥

ମାତଳି ବୋଇଲା ସେହୁ[6] ଦ୍ୱାରକା ପୁବନ୍ତ
ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା କରୁଛନ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୁହିତ[7] ଯେ ॥୫॥

ଚିତ୍ରସେନ ବୋଇଲା ନିକଟେ ରଥ କର
ଦେଖିବା ପିନା ସେ ରାମା କେମନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ହେ ॥୬॥

---

୧ । ଖ ନାମରେ ଯମ୍ବୁବତୀର
ଗ ଜମ୍ବୁବତୀର
ଘ ଜମ୍ବୁବତୀ

୨ । ଖ ଗ ଘ ଜଳକ୍ରୀଡ଼ାରେ ଅଛିଲ

୩ । ଖ ଗ ସେହୁ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର
ଘ ସେହୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର

୪ । ଖ ଗ ଘ କେ ସମ ହୋଇବ ଯାର ପିତା ପୀତାମ୍ବର

୫ । ଖ ହୋଇଲା

୬ । ଖ ସାରଥି ବୋଇଲା

୭ । ଗ ଦୋହିତ

ସାରଥି ଯୋଗ୍ୟତାକ ମେଣ୍ଟିବ ରଥୀ[1] ବାଣୀ
କନ୍ୟାର ନିକଟେ ରଥ କଲ୍ ବେଗ[2] ଆଣି ହେ ॥୬॥

ଏତେ ସେ ଇନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ[3] ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର
ଜନେ ଛାଇ ପଡ଼ନ୍ତେ ଦେଖିଲ୍[4] ବାମାବର ଯେ ॥୮॥[5]

ସେହୁ ବରହତା ହୋଇ ଥିବତେ[6] ରହିଲ୍
ଏହୁ ସମୟରେ ରଥ ନିକଟେ ମିଳିଲ୍ ଯେ ॥୯॥

ସନ୍ଧେ ଗନ୍ଧର୍ବ ରୂପ ଦେଖି ନବବାଳ[7]
ବହ୍ୱଳତ[8] ହୋଇଲ୍ ସେ ବେଣ୍ଟରୁନ୍[9] ତୋଳ ଯେ ॥୧୦॥

ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଗନ୍ଧର୍ବ ରଥ କଲ୍[10] ପାଶେ
ବାମାମଣି କୋଳେ ଆଣି[11] ବସାଇ ହରଷେ ଯେ ॥୧୧॥

ଗଗନ ମାର୍ଗରେ ସେ ଉଡ଼ାଇ ନେଲ୍[12] ରଥ
ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲ୍ ଚିତ୍ରରଥ ଯେ ॥୧୨॥

ଇନ୍ଦ୍ର ନ ଜାଣନ୍ତି କନ୍ୟା[13] ଗୃପତେ ରଖିଲ୍
ଏଣେ ନେଲ୍ ନେଲ୍ ବୋଲ ଧ୍ୱନଏ[14] ଶୁଭିଲ୍ ଯେ ॥୧୩॥

ସଖୀମାନେ ଗଲେ ସର୍ବେ[15] ଦ୍ୱାରକା ସତ୍ୱରେ
କରଯୋଡ଼ ଜଣାଇଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ[16] ॥୧୪॥

---

୧ । ଖ କପେ ମେଣ୍ଟିବ ତା
ଏକ ମେଣ୍ଟିବ ତା
୨ । ଖ ଗ ବେଗେ
୩ । ଖ ଇନ୍ଦ୍ରର
୪ । ଗ ଦେଖନ୍ତି
୫ । ଘ ୬, ୭, ୮ ପଦ ନାହିଁ
୬ । ଗ ଅନତେ
୭ । ଖ ସନ୍ଧେଣ ଦିବ୍ୟରୂପ ଦେଖିଣ ସେ ବାଳା
ଗ ପୁଣ ଦେଖି ବାଳା
ଘ ସନ୍ଧେ ଗନ୍ଧର୍ବ ରୂପ ଗୁଣ ଦେଖି ବାଳା
୮ । ଗ ଘ ବିହ୍ୱଳିତ
୯ । ଖ ହୋଇ ବେନି ବାହୁ ଉର୍ଦ୍ଧେ
ଗ ବାହୁ
ଘ ବାହୁ ଉର୍ଦ୍ଧେ
୧୦ । ଗ ଘ କରି
୧୧ । ଖ ଘ ବାହୁଧରି ତୋଳି କୋଳେ
ଗ ବାହୁ ତୋଳି କୋଳେ ଆଣି
୧୨ । ଖ ଗ ଘ ଗଗନ ମାର୍ଗ କରଣ ଉଡ଼ାଇଲ
୧୩ । ଗ ଇନ୍ଦ୍ର ଜାଣନ୍ତି କନ୍ୟାକୁ
୧୪ । ଖ ଏଣେ ନେଲ ବୋଲି ଡ଼ାକ ଶୋଟିଏ
୧୫ । ଖ ଗ ଘ ସଖିଗଣମାନେ ଗଲେ
୧୬ । ଖ ଘ ପାସରେ

ଏଣେ ଦେବ ଇନ୍ଦ୍ର କୁମର[୧] ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ବୀର
ରଥ ଚଢ଼ି[୨] ଉପଗତ ହୋଇଲା ପଛର ଯେ ॥୧୫॥

ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା ଠାରୁ ସତଳାକୁ ନେଲା ହରି
ରଥେ ବସାଇ ଆନନ୍ଦେ ଗଲା ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ[୩] ଯେ ॥୧୬॥

ଶୁଣି କରି ବଳରାମ କୋପରେ ଉଠିଲେ
ଉଗ୍ରସେନ[୪] ନୃପତିଙ୍କି ବୃନ୍ଦଂ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଯେ ॥୧୭॥

ସାରବଂଶ ସନ୍ୟ ଟୋର ସଜକରି ଆଣ
ସୁର ନୃପତିର ଆଜ ସେହ୍ନମି ପରାଣ[୫] ॥୧୮॥

ନୃଆ ଇନ୍ଦ୍ର ଜରିବଇ ଆଜ ସ୍ୱର୍ଗପୁର[୬]
ଏ ମୋହର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଚକ୍ରଧର[୭] ହେ ॥୧୯॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଦେବ କୋପକର ଶାନ୍ତ[୮]
ଚନ୍ଦ୍ରସେନ କଥା ସୁର ରାଜନ[୯] ଜାଣନ୍ତି ଯେ ॥୨୦॥

ବାନ୍ଧିତା କଦନ୍ତ[୧୦] ସୁର ପେଷିବାକ ଏବେ
ସତଳାକୁ ସେନ ଇନ୍ଦ୍ର[୧୧] ନ ଆସିବେ ଯେବେ ॥୨୧॥

ତେବେ ସିନା ତାର ସଙ୍ଗେ କରିବା ସମର
ଶୁଣି କରି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ହଳାମ୍ବର ଯେ ॥୨୨॥

ଅକ୍ରୁର[୧୨] ଉଦ୍ଧବ ହକାରିଲେ ଦଇତାରି
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ବେଢଜନ ପାଶ ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ[୧୩] ଯେ ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ ଘ ନନ୍ଦନ
୨ । ଖ ଘ ଚଢ଼ି
୩ । ଖ ଘ ସ୍ୱର୍ଗପୁର
୪ । ଙ ଖ ଘ ଉଗ୍ରସେନ
୫ । ଘ ସେନାମଣ୍ଡ ପ୍ରାଣ
୬ । ଙ ଗ ସ୍ୱର୍ଗପୁର
୭ । ଖ ଘ ପୀତାମ୍ବର
୮ । ଖ ଶାନ୍ତ
୯ । ଖ ଗ ରାଜାନ
ଘ ସୁରପତିକ
୧୦ । ଘ କଦମ୍ବ
୧୧ । ଖ ଘ ଶଙ୍ଖ
୧୨ । ଙ ଅକ୍ରୁର
ଗ ଘ ଅକ୍ରୁରଂ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ହେ

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ[1] କଣ୍ଟକ କନ୍ୟା ଆଣି ସମର୍ପିବେ
ନୋହିଲେ ରାମଙ୍କ କୋପେ ସର୍ବେ[2] ନାଶ ଯିବେ[2] ॥୨୪॥
ଶୁଣି ବେନ ଶରେ ରଥ ଚଢ଼ିଣ ସତ୍ୱରେ
ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ମିଳିଲେ ଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ[3] ॥୨୫॥
ଦେଖିଲେ ସୁଧର୍ମା ସଭା ମଧ୍ୟେ ଦେବରାଜ
ବିଜୟେ କରି ଅଛନ୍ତି ବିରାଜୁଛି[4] ତେଜ ॥୨୬॥
ବେଢ଼ପାଶେ ବ୍ରହ୍ମା ବୃହସ୍ପତି[5] ଛନ୍ତି ବସି
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ବେଢ଼ିଣ[6] ବସିଛନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଋଷି ଯେ ॥୨୭॥[7]
ଛାମୁରେ ବିଜୟେ କରି ଅଛନ୍ତି ଶଙ୍କର
ଯମ ପବନ ଅନଳ ବରୁଣ କୁବେର ॥୨୮॥
ନଇଋତ ଦିବାକର ବିଶ୍ୱାବସୁ ଶଶି[8]
ନବଗ୍ରହ ବାରତିଥି ପକ୍ଷ ନିଧି ବସି ହେ ॥୨୯॥
ବିଦ୍ୟାଧରମାନେ କରୁଛନ୍ତି ପଞ୍ଚୁଆରି[9]
ଅପସରି[10] ନୃତ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି ଛାମୁର ଯେ ॥୩୦॥
ମିଶାମିଶି ହୋଇଛନ୍ତି ସର୍ବଦେବ ସନା[11]
ଗହ ଗହ ଶୁଭୁଅଛି[12] ସୁଧର୍ମା ଆସ୍ଥାନ[13] ଯେ ॥୩୧॥
ଅନ୍ତୁରି[14] ଉଧବ ବେନ ଚନ୍ଦ୍ରଂରେ ପ୍ରବେଶ
ରଥ ତେଜିକରି ଗଲେ ସୁରପତି ପାଶ ଯେ ॥୩୨॥

---

୧ । ଖ ଗ ଇନ୍ଦ୍ର
୨ । ଘ ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ନବ
୩ । ଖ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଯାଇଂ ହେଲେ
ସ୍ୱର୍ଗପୁର ହେ
ଗ ସ୍ୱର୍ଗରେ ହେ
ଘ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଯାଇ ମିଳିଲେ
ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ
୪ । ଖ ଗ ଘ ବିକାସୁଛି
୫ । ଖ ଗ ଘ ବ୍ରହ୍ମା ବୃହସ୍ପତି
୬ । ଗ ଘ ବେଢ଼ିଣ
୭ । ଖ ବୃହସ୍ପତି ସଙ୍ଗେ ଯେତେ ଦେବର୍ଷିଗଣ
ନାରଦ ଗାୟନ କରେ ବୀଣା ବଜାଇଣ ହେ
ଘ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କି ଯେତେକ ଦେବ ବରୁଣ ଗଣ
ନାରଦ ଗାୟନ କରେ ବୀଣା ବଜାଇଣ
୮ । ଖ ବସି
୯ । ଖ ପଞ୍ଚୋଆରି
୧୦ । ଖ ଗ ଘ ଅପସରି
୧୧ । ଖ ହୋଇଣ ସକଳ ଦେବଗଣ
ଘ ହୋଇଣ ସକଳ ଦେବସନ୍ୟ
୧୨ । ଖ ସବଦ ହେ
ଘ ସବଦ ଯେ
୧୩ । ଖ ଆସ୍ଥାନ
ଗ ଆସ୍ତ୍ରମ
୧୪ । ଘ ଅନ୍ତୁରି

ଦ୍ରୁପଦ କହଣ ବେଣ୍ଟ କର ଯୋଡ଼ି କରି
ଜଣାନ୍ତି ଶୁଣିମା ଏବେ ସ୍ୱର୍ଗ[1] ଦଣ୍ଡଧାରୀ ଯେ ।।୩୩।।

ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କୋଟି[2] ସର୍ଜନା ଯାହାର
ଯାର ନାଭି କମଳଂ[3] ଜନମ ବେଦବର ଯେ ।।୩୪।।

ଶିବଙ୍କୁ ଈଶ୍ୱର ପଦ ଯେଉଂ ପ୍ରଭୁ[4] ଦେଲେ
ଦେବରାଜା କରି ସ୍ୱର୍ଗେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଥାପିଲେ[5] ଯେ ।।୩୫।।

ପୃଥ୍ୱୀଙ୍କର ନିବାରଣେ ହେଲେ[6] ଅବତାର
ଦେବକୁଳ ରକ୍ଷାକରି ମାରନ୍ତି[7] ଅସୁର ହେ ।।୩୬।।

ସେ ଦେବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆମ୍ଭ ଦୁହିଂଙ୍କି ପେଷିଲେ
ଇନ୍ଦ୍ର ଛାମୁରେ[8] କହିବ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଯେ ।।୩୭।।

ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା ସ୍ଥାନୁ[9] ଇନ୍ଦ୍ର ପୁତ୍ର ଚିତ୍ରସେନ
ସଚଳା କନ୍ୟାକୁ ହରି ଆଣିଲା ବହନ ଯେ ।।୩୮।।
ଜାମ୍ବବତୀ ଗର୍ଭେ[10] ଜାତ[11] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୁମାରୀ
ସଖୀଗଣ ଜଣାଇଲେ ରାମଚକ୍ରଧାରୀ ହେ ।।୩୯।।
ବଳରାମ ଶୁଣି କୋପେ ସତ୍ୟ ଉଚ୍ଚରିଲେ
ଇନ୍ଦ୍ର ମାରି ନୂଆ ଇନ୍ଦ୍ର କରିବି ବୋଇଲେ ଯେ ।।୪୦।।
ତାଙ୍କ କୋପ ଶାନ୍ତି[12] କରି ପ୍ରଭୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ଆମ୍ଭେ ବେନିଜନ ଇନ୍ଦ୍ର ଛାମୁକୁ[13] ପେଷିଲେ ଯେ ।।୪୧।।

---

୧ । ଖ ସ୍ୱର୍ଗ
ଗ ସ୍ୱର୍ଗ
ଘ ହେନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱର୍ଗ
୨ । ଖ ଗ ଘ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ
୩ । ଖ ଗ ଘ କେଉଁ ଦେବ
୪ । ଖ ଘ ଦେବରାଜ କରି ତୋତେ
ସ୍ୱର୍ଗେ ବସାଇଲେ
୫ । ଗ ହୋଇ
୬ । ଖ ମାରିବେ
୭ । ଖ ଗ ଆଗରେ
୮ । କ ପୋଥିର ୩୬ ଓ ୩୭ ଉଭୟ ପଦ
ଗ ପୋଥିରେ ୩୮ ପଦ ପରେ ଅଛି
୯ । ଖ ଗ ଘ ଜଳକ୍ରୀଡ଼ାଠାରୁ
୧୦ । ଖ ଜମ୍ବୁବତୀ ଗର୍ଭୁ
ଗ ଜମ୍ବୋବତୀ ଗର୍ଭ
ଘ ଜମ୍ବୁବତୀ ଗର୍ଭ
୧୧ । ଘ ଜାତ
୧୨ । ଖ ଘ ଶାନ୍ତ
୧୩ । ଖ ଘ ଆମ୍ଭ ବେନିଜଣଙ୍କୁ
ତୋ ପାଖକୁ
ଘ ଛାମୁକୁ

ଶୁଣିକରି ମହାଦେବ କରତାଳ ମାରି
ହସିଣ ଉଠିଲେ ତାଙ୍କ ଉଚ୍ଚ ନାଦ[1] କରି ॥୪୨॥

ଆରେ ଦୂତେ ଭଲକଥା କଲରେ ପ୍ରକାଶ
ଏତେ ଦିନେ ସୁନ୍ଦର ବଞ୍ଚିଲ ଯେ ଆକାଶ ॥୪୩॥

ପାରିଜାତକ କୁସୁମ କୃଷ୍ଣ ହରି ନେଲ
ତାଙ୍କ ପାଲଟ ଯେବେ ସଢଳା ହୋଇଲ ରେ ॥୪୪॥

କେତେ ପୁତ୍ର[2] କେତେ କନ୍ୟା ଆଣିଛନ୍ତି ହରି
କନ୍ୟା ଗୋଟିକ ହରଣ ନ ସହେ ମୁରାରି[3] ହେ ॥୪୫॥

ଏବେ ଯାଇ କହ ତୁମ୍ଭେ ଜାହ୍ନ ସଙ୍କର୍ଷଣ
ମିଛ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛୁଁ[4] କି କରିବ ରଣ ହେ ॥୪୬॥

ଗୋପାଳ କୁଳେ ବଢିଲ[5] ଲଜ୍ୟାଙ୍କ ଘୁଞ୍ଚିଲ
କଂସକୁ ମାରନ୍ତେ ତାର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ବଢିଲ ଯେ ॥୪୭॥

ତାର ପ୍ରାଏ ମଣିଛନ୍ତି ଦେବ ପୁରନ୍ଦର
ଏହା ଶୁଣି[6] କୋପକରି କହିଲେ[7] ଅକ୍ରୂର[8] ଯେ ॥୪୮॥

ତୁମ୍ଭେ ଭୋଳାନାଥ ଭୂତ ପ୍ରେତ ମେଳେ ଥାଅ
ବିଷ୍ଣୁ ମାୟା ଜାଣି ରାମ ନାମ ଜପୁଥାଅ ହେ ॥୪୯॥

ପୁଣ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଗୃହଂଣ କହନ୍ତ ସେ ବେନ
ଚଳ ଏବେ ଦ୍ୱାରକାକୁ[9] ସତନାକୁ ଘେନ ହେ ॥୫୦॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଯାଇ ପଶ ଯା ଶରଣ
ତୋତେ ଦେଖି ସଦୟା[10] କରିବେ ନାରାୟଣ ହେ ॥୫୧॥

---

୧ । ଖ. ମହାଭୂତ
ଗ ଘ. ଅଟ୍ଟଭୂତ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ପୁତ୍ରୁଂ
୩ । ଖ ଘ. ନ ସହନ୍ତି ହରରେ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ମିଛେ ପ୍ରତଜ୍ଞ କରୁଛୁ
୫ । ଖ ଘ. ବଢ଼ନ୍ତେ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଶୁଣି ତାହା
୭ । ଗ ଘ. କହନ୍ତି
୮ । ଖ ଘ. ଅକ୍ରୁର
୯ । ଖ ସଙ୍ଗତରେ
ଗ ଘ. ଦ୍ୱାରକାକୁ
୧୦ । ଖ. ସୁଦୟା

ରୁଦ୍ର ବଚନରେ ଯେବେ ଚଳିବ ରାଜନ
ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ଭ୍ରଷ୍ଟ ନିଶ୍ଚେ[1] ହୋଇବ ନିଧନ ହେ ॥୫୨॥

ହରିହର ଏକ ଆତ୍ମା ଷନେ[2] କହିଲାଏ
ଭରସା ଦେଇ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରିବେ ବିନାଶ[3] ॥୫୩॥

ଶୁଣି ଈଶ୍ବର ବୋଇଲେ ଯାଅ ବେଗେ[4] ବୀର
ରାମକୃଷ୍ଣ ଏଥେ ଆଗି କରନ୍ତୁ ସମର ହେ ॥୫୪॥

ଶମ୍ଭୁ ଅନ୍ଧମାନେ ମୃତ୍ୟୁଂ କରିବାକୁ[5] ରଣ
ସମରେ ମାରିବ ମୃତ୍ୟୁଂ[6] କାହ୍ନୁ[7] ଜନର୍ଦ୍ଦନ ହେ ॥୫୫॥

ଶୁଣି ଅମର[8] ଉଧବ ବାହୁଡ଼ିଣ ଗଲେ[9]
ରାମକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ ସମସ୍ତ ଜଣାଇଲେ ଯେ ॥୫୬॥
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଛାମୁରେ ଇନ୍ଦ୍ର ସମସ୍ତ[10] ଜଣାନ୍ତି[11]
ସଚନା ଦରଣେ କୃଷ୍ଣ କୋପ କରନ୍ତି[12] ଯେ ॥୫୭॥

ଈଶ୍ବର ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପକ୍ଷ ହୋଇବେନି[13] ଯେବେ[14]
ଆମ୍ଭେ କଣିମାନ ରଣେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜାଣିବେ ହେ[15] ॥୫୮॥
ବିଧାତା ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ[16] ଶୁଣ ପୁରନ୍ଦର
ମଧୁପୁରେ[17] ଏକ ଋଷି ଅଛନ୍ତି ବଳଆର ହେ ॥୫୯॥

---

୧ । ଖ ଘ. ସ୍ବର୍ଗେ
ଚ. ଛୁଞ୍ଚକରି
୨ । ଗ. କବ
ଘ. ଶିବେ
୩ । ଖ ଘ. କରିବେ ଏ ନାଶ
ଗ. ଦେଖିଣ ତୋହର କରିବେଟି ବାଧ
୪ । ଖ ଗ. ଚଳାଅରେ
ଘ. ସଙ୍କର ବୋଇଲେ ଚଳାଅରେ
୫ । ଗ. କରିବା ଯେ
ଘ. କରିବାରେ
୬ । ଘ ଏବେ
୭ । ଖ. ଆଜ କାହ୍ନୁ
ଗ. ଆଜ କାହ୍ନୁ
୮ । ଗ ଘ. ଅମର
୯ । ଖ ଘ, ବାହୁଡ଼ି ଅସିଲେ
୧୦ । ଖ ଘ ଏବେଶ ଇନ୍ଦ୍ର ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଛାମୁରେ
ଗ. ଏବେଶ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଛାମୁରେ ଇନ୍ଦ୍ର
୧୧ । ଗ. ଜଣାବନ୍ତି
୧୨ । ଖ ଗ. କରିଲନ୍ତି
ଘ. ଛାମୁରେ ଜଣାନ୍ତି
୧୩ । ଖ. ହୋଇଲେଣି
ଗ. ହୋଇଲେକ
ଘ. ହୋଇଲେ
୧୪ । ଘ ଏବେ
୧୫ । ଗ ଘ. କଣିମେ
୧୬ । ଗ. ଏବେ
୧୭ । ଗ ଘ. ମଧୁପୁରେ

ସେ ଯାହା ବଗକୁ ଯିବ ଜଣିବ[1] ନାହିଁ ଏ
ପୁଣ ପୁଣ ତାଙ୍କୁ ପଚ୍ଛରନ୍ତି ଦେବଗଣ ହେ ॥୬୦॥

କେବଣ ଷଣ୍ଢି[2] ସେ ହଳଧର ଜଣିମାକୁ
ଅଛ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଣଇ[3] ଏହା ଶୁଣିମାକୁ ହେ ॥୬୧॥

ପିତାମହ ବୋଇଲେ ତୋହୋର ନନ୍ଦନ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ମଧ୍ୟରେ ସାର ଅର୍ଜୁନ ହେ ॥୬୨॥

ହଳଧର ଶଙ୍ଖ ବୃକ୍ଷ ଯେତେ[4] ମୃଗଗଣ
ତାହାର ହାତରେ ଅଛି ସବୁଙ୍କର ପ୍ରାଣ ହେ[5] ॥୬୩॥

ଦେଖିବା ହେ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ[6] ମଧବା ବୋଇଲେ
ମୁଁ ଭଟଣ ଜାଣିମି କୃଷ୍ଣ ନିଶ୍ଚଏ ହୋଇଲେ[7] ହେ ॥୬୪॥

ଅର୍ଜୁନ ଅଟଇ ଯିବା ଯୋଦ୍ଧୋର କୁମର
କବାଟ[8] ମାତ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ଏ ଅମର ହେ ॥୬୫॥

ପୁଷ୍ପକ ଚଢ଼ି ନାରଦ ବେଗେ ଯାଅଁ[9] ଚଳ
ସାରଥି ହୋଇଣ ତାଙ୍କ ଚଳନ୍ତି[10] ମାତଳି ହେ ॥୬୬॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଭକ୍ତି ଦେଖ ଆସ ଅର୍ଜୁନକୁ
ଏତେ[11] ଅସମଏ ପୁଣ[12] ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ହେ ॥୬୭॥

ବନବାସେ ତମାଳ ବନରେ ଛନ୍ତି ରହି
ନାରଦ ଚଳିଲେ ଶୁଣି ପୁଷ୍ପକ ଆରୋହି ସେ ॥୬୮॥

ତମାଳ ବନରେ ପାଇ[13] ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ[14]
କହେ କୃଷ୍ଣ ପାଦ ଚିନ୍ତି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ହେ ॥୬୯॥

---

୧ । ଗ ଘ. ଜଣିମ
୨ । ଗ. ଷେଣ୍ଢି
୩ । ଖ. ଲଗିଲକେ
ଘ ଲଗିଲା
୪ । ଖ. ବ୍ରହ୍ମା କେତେ
ଗ ଘ. ବ୍ରହ୍ମା କେନେ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ସବୁଙ୍କ ପ୍ରାଣ ଅଛି ତାହାର କରେଣ
୬ । ଖ ଘ. ଶୁଣିବା ହେ ମ
ଗ. ଶୁଣିବା ହେ କର
୭ । ଘ. ହୋଇଲେ
୮ । ଖ. ନବାଡ
୯ । ଘ. ପୁଣ୍ୟକ ଚଢ଼ିଣ ନାରଦ ଯାଅ ଏବେ
୧୦ । ଖ ରଥେ ବସନ୍ତି ମାତେଳି
ଘ. ବସନ୍ତି ମାତେଳି
୧୧ । ଖ ଏତେ
୧୨ । ଘ. କ୍ଷା (ଅଧିକ)
୧୩ । ଖ ପୁଣ
ଗ. ତାଙ୍କୁ
୧୪ । ଖ ଗ. ହେଲେ ପରବେଶ

ଏକାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମାଳବ

ଶଶି ମନେ ବିସ୍ମରିଲେ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଆଣି ନାରଦେ ଗଲେ ହେ
କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନ ଜାଣିଲେ । ଏ କଥାଏଁ[1] ॥୧॥

ଗୁରୁପତ୍ନୀ ମୁଁ ହରିଲି । ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବସି ନ ପାରିଲି ସେ
ଯାହା ସକାଶୁଁ[2] ଚରିଳି । ମୋ ପ୍ରଭୁ ହେ ॥୨॥

ଏତେ ବିଚାରିଣ ଗଲେ । ଦ୍ୱାରିକା[3] ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସେ
ସନ୍ୟ ସାଜନ୍ତେ ଦେଖିଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସେ[4] ॥୩॥

ରାମକୃଷ୍ଣ ବେନିପାଦ । ଦ୍ରସନ କରିଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଆନନ୍ଦ ସେ
ପଚାରିଲେ କ ଗୋବିନ୍ଦ । କ ଶଶି ହେ ॥୪॥

କ କାର୍ଯ୍ୟେ[5] ଅଇଲ କହ । କବା ମୋହଠାରେ କରିବ ସ୍ନେହଂ[6] ହେ
ସୁଦୟା ହୃଦୟେ କହ[7] । କ ଶଶି ହେ ॥୫॥

କରଯୋଡ଼ି ସିଚ କର । ବୋଇଲେ ସୁଣିମା ନନ୍ଦ କୁମର ହେ
ସୁନାଶିରଙ୍କ[8] ବିଚାର । ଶୁଣ[9] ଦେବ ହେ ॥୬॥

---

୧ । ଝ. ସନ୍ଦେହ ଏ
ଘ. କଥାରେ
୨ । ଖ ଘ. ସକାଶୁଁ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଦ୍ୱାରିକା
୪ । ଖ ଘ. ସେ ଶଶି ହେ
ଗ. ମୋ ଶଶି ହେ
୫ । ଗ, କାର୍ଯ୍ୟେ
୬ । ଘ. କର ସେନେହ
୭ । ଗ ଘ. ସଦୟ ହୃଦରେ କହ
୮ । ଖ ଘ. ଇନ୍ଦ୍ର କରନ୍ତ
ଗ. ଇନ୍ଦ୍ର କରଣ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ଶୁଣ

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ସେ ପଚ୍ଛରିଲେ[1] । ଆମ୍ଭେ ଜାଣିମା କି କୃଷ୍ଣ ଜାଣିମେ[2] ହେ
ଶୁଣି ବିଧାତା କହିଲେ[3] । କି ଦେବ ହେ ॥୭॥
ଅର୍ଜୁନ ଯିବ ଯା ପାଶ । ସମରେ ସେହୁ ଜାଣିମ ଅବଶ୍ୟ ହେ
ଶୁଣି ବାସବ ହରଷ । କି ଦେବ ହେ ॥୮॥
ପେଷିଲେକ ନାରଦଙ୍କୁ । ସତ୍ଵରେ ଯାଅ[5] ତମାଳ ବନକୁ ହେ
ଘେନିଆସ ମୋ ପୁରକୁ[6] । ଶ୍ରେ ମୁନି ହେ ॥୯॥
ନାରଦ ମାତଳ ଗଲେ । ପୁଷ୍ପକ ବିମାନ ସଙ୍ଗରେ[7] ନେଲେ ହେ
ତେଣୁ ଅଇଲ ବୋଇଲେ । କି ଦେବ ହେ ॥୧୦॥
ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହରଷ । କନ୍ଦର୍ପଙ୍କୁ ବେଗେ ଗଇଲେ[8] ପାଶ ସେ
ଅଣାଇଲେ[9] ନନ୍ଦଘୋଷ । ଶ୍ରୀହରି ହେ ॥୧୧॥
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସଜ ହୁଅ[10] । ତମାଳ ବନକୁ[11] ସତ୍ଵରେ ଯାଅ ହେ[12]
ଧର୍ମରାଜାଙ୍କୁ[13] ଜଣାଅ । ତନୁଜ ହେ[14] ॥୧୨॥
ସଚଳା କନ୍ୟା ହରିଲେ । ସର୍ବ ଦେବମାନେ[15] ମେଳ ହୋଇଲେ ହେ
ଶଙ୍କର ପକ୍ଷ ହୋଇଲେ । ତାହାଙ୍କୁ ହେ ॥୧୩॥
ଅର୍ଜୁନ ମୋ ପ୍ରାଣ ସଖା[16] । ଅସମଏ ମୋତେ ନ କରୁ ଏକା ହେ
ସଦା ରକ୍ଷକ ବାଉକା । କୁମାର[17] ହେ ॥୧୪॥

---

୧ । ଖ. ପଚାରନ୍ତି
୨ । ଖ ଜାଣନ୍ତି
୩ । ଖ. କହନ୍ତି
୪ । ଗ. ପୋଥିରେ ୭ମ ଓ ୮ମ ପଦ ହୁଇଟି ନାହିଁ
୫ । ଙ. ଚଳ
୬ । ଖ ଗ. ପୁରଙ୍କୁ
୭ । ଖ, ସଙ୍ଗତେ
୮ । ଖ ଘ. ହକାଣ
୯ । ଖ ଗ ଘ, ବଜାଇଲେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ବେଗେ ଯାଅ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. ବନରେ
୧୨ । ଖ ଘ. ଯାଅ
ଗ ପତ୍ୟରେ ଯାଅ
୧୩ । ଖ ଧର୍ମପୁତ୍ରଙ୍କୁ
ଗ ଘ. ଧର୍ମପୁତ୍ରଙ୍କୁ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. କି ସୁତ ହେ
୧୫ । ଖ ଘ. ଏକ
ଗ ଦେବଗଣ
୧୬ । ଜ ସାଙ୍ଗା
ଗ ଶାଖା
୧୭ । ଖ ଗ ଘ. କି ପୁଚ୍ଛ

ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[1] ଚନ୍ଦ୍ରଂନ୍ତ ଗଲେ । ତମାଳ ବନେ ସଲ୍ଲତରେ ମିଳିଲେ ଯେ
ପାଣ୍ଡବେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । କ ସାର ହେ ॥୧୫॥
ନାରଦ ଯେ ଆଗ ଗଲେ । ପାଣ୍ଡବେ ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେ ଯେ
ମୃଗଚର୍ମେ ବସାଇଲେ । ସେ ସାରେ ହେ ॥୧୬॥
କୁଶଳ ପ୍ରଶ୍ନନ୍ତ ଋଷି । ପାଣ୍ଡବେ ତାହାଙ୍କୁ କୁଶଳ ପୃଚ୍ଛି ଯେ[2]
ଉତର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରବେଶ ଆସି । ସୁଜନେ[3] ହେ ॥୧୭॥
ନନ୍ଦଘୋଷନ୍ନ କରୁରି । ପାଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ନମସ୍କାର କରି ଯେ
ଅର୍ଜୁନ କୋଳରେ ଧରି । ତାହାଙ୍କୁ ସେ ॥୧୮॥
କର ଯୋଡ଼ଣ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[4] । ଜନ୍ମଲେ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ସଜଳ ବିଧାନ ହେ
ବନ୍ଦନ କରିବେ ଅର୍ଜୁନ । ଶ୍ୱେଦେବ ହେ ॥୧୯॥
କହନ୍ତି ନାରଦ ଋଷି । ଏନ୍ତ କଥାକୁ ଆମ୍ଭେ ଅଛୁ ଆସି ହେ
ସ୍ୱନାଶିର ଛନ୍ତ ପେଷି । ଗଜନ ହେ[5] ॥୨୦॥
ଅର୍ଜୁନ ମୋର କୁମର । ନବାର[6] ମାରି ରଖିଛୁ ଅମର ହେ
କାରଣ ମନେ ନ[7] କର । ଗଜନ ହେ[8] ॥୨୧॥
କହନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରଂ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[9] । ଏମନ୍ତ ଜନ୍ମଛନ୍ତି ଭଗବାନ ହେ
ମୋ ପ୍ରାଣସଖା[10] ଅର୍ଜୁନ । କ ଦେବ[11] ହେ ॥୨୨॥
ମୋତେ କ ଯିବ[12] ମନ୍ତ୍ରଣ । ଗୋ ସିଂହ[13] ମାରି ଦ୍ୱାରିକା ରଖିଛୁ ହେ
ମୋର ବଡ଼ ସ୍ନେହ ଅଛୁ । ଶ୍ୱେ ଦେବ ହେ ॥୨୩॥
ସୁଧିଷ୍ଠି ଶୁଣି ବିସ୍ମୟ । ବୋଲନ୍ତି ବାବୁ ଶୁଣ ଧନଞ୍ଜୟ[14] ହେ
ଲାଗିଲା ବଡ଼ ସଂଶୟ । କ ଭ୍ରାତ ହେ[15] ॥୨୪॥

---

୧ । ପ. ପଦ୍ମନ
୨ । ଷ ପ. ବନରେ ତାହାଙ୍କୁ ପୁଛି
ଗ କୁଶଳ ଶୁଣି କେ
୩ । ଷ ଗ ପ. କ ସାର ହେ
୪ । ଖ ପ. ପଦ୍ମନ
୫ । ଖ ଗ ଘ. କ ସାରହେ
୬ । ଖ ଗ. ନବାଡ
୭ । ଖ ଗ ପ. ମୋତେ
୮ । ଖ ଗ. କ ସାର ହେ
୯ । ଖ ପଦ୍ମନ
ପ କହୁଅଛନ୍ତି ପଦ୍ମନ
୧୦ । କ ପ୍ରାଣସଖା
ଗ. ପ୍ରାଣ ଶାଖା
୧୧ । ଖ କ ସାର ହେ
୧୨ । କ ଷ ପ. ଜିବ
୧୩ । ଖ ଗୋ ଶିଙ୍ଗ
୧୪ । ଗ ପ. ଧନର୍ଜୟ
୧୫ । ଘ କ ସାରହେ

କୃଷ୍ଣ ପାଶେ ଯେବେ ଥିବୁ । କାଳେ କାଳେ ପିତାଙ୍କୁ ନ ପାଇବୁ ଯେ
କସ ବବ୍ରର କରିବୁ, ପାଣ୍ଡୁଜ ରେ[୧] ॥୨୫॥

ଗଲେ ଯେ ପିତା ପାଶକୁ । ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ନ ପାଇବୁ କୃଷ୍ଣ କୁ ଯେ
ସଂଶୟ ଏଣୁ ମନକୁ, ପାଣ୍ଡୁଜ ରେ[୨] ॥୨୬॥

ଶୁଣି କହେ ଭୀମସେନ । ମୋହୋର ବୁଧି ଏ ଅଛଇ ଯେବେ ହେ
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦୁହେଁ ସମାନ, କ ଦେବ ହେ ॥୨୭॥

ଅର୍ଜୁନ କହେ ଉତ୍ତର । କୋଟିଏ କୋଟି ହେବେ ପୁରନ୍ଦର ହେ
କସ କରିବ ମୋହୋର, କେ ଦେବ ହେ[୩] ॥୨୮॥

ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ପ୍ରିୟ[୪] କୁମର । ଯେଷି ଅନନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ[୫] ଠାକୁର ହେ
ବାଳକା ଜିବ[୬] ସଭର, କେ ଦେବ ହେ ॥୨୯॥

ଶୁଣି ନାରଦେ କହନ୍ତି । ଏକା ବାସବ ନଗରେ[୭] ନୁହନ୍ତି ହେ
ସକଳ ଦେବେ ଅଛନ୍ତି, କ ଦେବ ହେ ॥୩୦॥

ଯାକୁ ପଞ୍ଚ ମହାଦେବ । ତୁମ୍ଭେ କ ତାହାଙ୍କୁ ଜିଣି ପାରିବ ହେ
ଗୁଡ଼ିଲ ମାନ୍ଧ ବାସବ, ଅର୍ଜୁନ ହେ[୮] ॥୩୧॥

ନାରଦଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ । ପିତା ସ୍ୱମୁଖେ ଜଣାଇବ ଭଲେ ହେ
କପାଇଁ ଏମନ୍ତ କଲେ, ନ ଜାଣି ସେ[୯] ॥୩୨॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. କ ଭ୍ରାତରେ
୨ । ଖ ଘ. କ ଭ୍ରାତରେ
ଗ. କ ଭ୍ରାଥ ହେ
୩ । ଖ ଘ. ପୁଣି ଅର୍ଜୁନ କହଇ । କୋଟିଏ
ବାସବ ଯେବେ ନୁହଇ ହେ
ମୋହୋର କସ ହୁଅଇ । କ ଦେବ ହେ
ଗ ପୁଣି ଅର୍ଜୁନ କହଇ
କୋଟିଏ ବାସବ କେବେ ହୁଅଇ
ମୋହୋର କାଶ କରିବାକୁ । ଦେବ ହେ ॥
୪ । ଖ ଘ. ପଦ୍ମନ ପ୍ରାସ୍ତେ
ଗ ପ୍ରାସ୍ତେ
୫ । ଖ ଘ. ଯେସିଅନନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର
ଗ. ତୈଲୋକ୍ୟ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଜିବାଇ ମୁହିଂ
୭ । ଖ. ନଗରେ
୮ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ୩୦ ଓ ୩୧ ପଦର
ପାଠ ନାହିଂ
୯ । ଖ, ନାରଦଙ୍କୁ ସାଥ କହୁ । ପିତା ସ୍ୱମୁଖରେ
ସେ କହିବ ଯାଇଂ
କମାନ୍ତଂ ହୋଉଛ ବାଇ । ନ ଯାଣି ସେ
ଗ. ନାରଦଙ୍କୁ ସେ ଜଣାଇ । ପିତା ସ୍ୱମୁଖରେ
ଜଣାଇବ ଯାଇ କେ
କଦାଇଂ ହୁହିଛ ବାଇ । ନ ଯାଣି ସେ
ଘ. ନାରଦଙ୍କୁ ପାଥ କହୁ । ପିତା ସ୍ୱମୁଖରେ
ଜଣାଇଲେ ଯାଇଂ ହେ
କମା ହୁହୁଅଛ ବାଇ ନ ଯାଣି ହେ

ଲକ୍ଷେ କୋଟି ହେଲେ[1] ଶିବ । କୃଷ୍ଣ ବିପକ୍ଷେ ତାଙ୍କୁ କେ ରଖିବ ହେ
ଏହି ପ୍ରକାରେ କହିବ, ତାପସ[2] ହେ ॥୩୩॥

ସଚଳା ଯେବେ ଶରଣ । ପଶିଲେ ଦୟା ହେବ ନାରାୟଣ ହେ
ନୋହିଲେ ନିଶ୍ଚେ[3] ମରଣ; ନାରଦ ହେ ॥୩୪॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିର କହେ ବଚନ । କୃଷ୍ଣ ପାଶେ ଚାଲ ଯିବା ବହନ ହେ
କରିବା ତା ସମାଧାନ, ସାନୁଜ[4] ହେ ॥୩୫॥

ନକୁଳଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା କଲେ । ଋଷିମାନଙ୍କୁ ସେବି ଥିବ ଭଲେ ହେ
ଦ୍ରୁପଦ[5] ସୁତା ରହିଲେ, ସାନୁଜ ହେ[6] ॥୩୬॥

ଭୀମସେନ ସହଦେବ । ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗତେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ହେ
ରଥେ ବସି ତ୍ରିପୁ ଭାବ, ସତ୍ୱରେ ସେ ॥୩୭॥

ନାରଦେ ନମ୍ରଣ ହୋଇଲ । ମାତଳି ମନ୍ତ୍ରତ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲେ ହେ
ବିଡ଼ୌଜାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ, ସମସ୍ତ[8] ସେ ॥୩୮॥

ଶୁଣି କୋପ ଦେବରାଜ । ଐରାବତ ପୃଷ୍ଠେ କରି ବିଜେ ହେ
ଶ୍ରୀକରେ ଶୋଭନ୍ତ ବଜ୍ର[10], କ ତାପେ ସେ ॥୩୯॥

ସଜ ଗନ୍ଧର୍ବ ସକଳ । ସପ୍ତ ବିଦ୍ୟାଧରି[11] ହୋଇଲେ ଠୁଳ[12] ହେ
ସର୍ବଦେବ ଗଣମେଳ, କ ଆଉ ସେ[13] ॥୪୦॥

ଯମ ବରୁଣ କୁବେର । ନଇଋତ ଶଶି ଭାନୁ ସମୀର ହେ
ବାଉଭଥି ବୈଶ୍ୱାନର, ସକଳେ ସେ[14] ॥୪୧॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. କୋଟିଏ ହୋଇଲେ
୨ । ଖ ଗ.- ତପସ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ହେବ
୪ । ଖ ଗ. ନ ଭ୍ରାତ ହେ
୫ । ଘ.- ଦ୍ରୁପଦ
୬ । ଖ ଗ ଘ. କ ଭ୍ରାତ ହେ
୭ । ଗ. ସତ୍ୱର ଯେ
୮ । ଘ. ମାତଳି
୯ । ଖ ଘ. ସକଳ
ଗ. କ ସକଳ ଯେ
୧୦ । ଖ ଘ. ଶୁଣି କୋପେ ସୁରରାଜ
ଚଢ଼ି ଐରାବତ ନାମେ ଗଜ ହେ
କରି ଅଙ୍ଗୀକାର ବଜ୍ର
ଗ. ଶୁଣି କୋପ ଦେବରାଜ
ଚଢ଼ି ଐରାବତ ନାମେ ଗଜ ଯେ
କରରେ ଧଇଲେ ବଜ୍ର
୧୧ । ଘ ଗନ୍ଧର୍ବ
୧୨ । ଗ. ମେଳ
୧୩ । ଖ ଗ. ଦେବଗଣେ ମାଲ ମାଲ
ଗ. ଦେବଗଣ
୧୪ । ଖ ବୈଶ୍ୱାନର । କ ବାର ହେ
ଗ ଘ. ବଶ୍ୟାନର କ ବାର ହେ

ତେତିଶ କୋଟି ସେ ଦେବ । ଜଣେ ଜଣେ କରି କେତେ କହିବ ହେ
କରୁଛନ୍ତି[1] ଘୋର ରବ, କ୍ରୋଧରେ ସେ[2] ॥୪୨॥
ସଙ୍ଗେ ଯେ ଯାହାଁ ସଇନ । ଦିବ୍ୟ ଆୟୁଧ କରେ ଛନ୍ତି ସେନ ସେ
ଉଚ୍ଛୁଳନ୍ତି ଘୋର ଧ୍ୱନି, କ ସାରେ ହେ ॥୪୩॥
ଶିବ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଚଉଦ କୋଟୀ ଶିବଗଣ ଭୂଲେ ହେ
ଡମ୍ବରୁ ବାଦନ କଲେ, ସେ ସର୍ବେ ହେ[4] ॥୪୪॥
ହେମବନ୍ତ ଗିରି ଶୂନ୍ୟେ[5] । ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆସି ସଇନ୍ୟେ[6] ହେ
ପାର୍ବତୀ ସ୍ୱେଦ ଆସନେ[7], ସେ ଛନ୍ଦଂ ହେ ॥୪୫॥
ସଙ୍ଗେ ଛନ୍ତି ବହୁ ଦେବୀ । କଙ୍କାଳୀ ବେତାଳୀ ସେ ଭଇରବୀ[9] ହେ
ବଜାଇଣ[10] ଡ଼ମ୍ବ ଡ଼ମ୍ବ, ସେ ଦେବୀ ସେ ॥୪୬॥
ଦେବେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ଶବଦ । ବୀଣା ଧରି ନାଚୁଛନ୍ତି ନାରଦ ହେ
କେ କହୁ ଇନ୍ଦ୍ର ସମ୍ପଦ, ସ୍ୱର୍ଗରେ ହେ[11] ॥୪୭॥
ସକଳ ଦେବେ ଅଇଲେ । ଦ୍ରୋଣ ଗିରି ଶିଖେ ଯାଇ ରହିଲେ[12] ହେ
ନାନା ବାଦ୍ୟଧ୍ୱନି କଲେ, ସେ ସାରେ ହେ ॥୪୮॥
ଏଣେ ସେ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ । ସହଦେବ ଭୀମସେନ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହେ
ଘେନି ଚଳିଲେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ, ହରଷେ ହେ[13] ॥୪୯॥

---

୧ । ଖ ଘ. ଗୁଡ଼୍‌ଛନ୍ତି
୨ । ଖ ଗ ଘ. କ ରବ ହେ
୩ । ଘ. ଉଚ୍ଛୁଳୁଛି
୪ । ଗ ରବ ହେ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଘନେ୍ୟ
୬ । ଖ ଘ. ବହନେ
ଗ. ବହନ
୭ । ଖ. ସିଂହ ବାହାନେ
ଗ ଘ. ସିଂହ ଆସନେ
୮ । ଗ. ସର୍ବ
୯ । ଖ ଘ. ଭଇରେବି
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ବଯାଇଲେ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. କ ରବ ହେ
୧୨ । ଖ. ଅଛି
ଗ ଘ. ରିଶରେ ଅଛି
୧୩ । ଖ ଘ. ଚଳନ୍ତି ପଦ୍ମ କ ରବ ହେ
ଗ କ ରବରେ ହେ

ଦ୍ୱାରକାରୁଁ[1] ଗମ ହର । ସାତ ବଂଶ ସନ୍ୟ ଗହଣେ ଧର[2] ହେ
ଆସନ୍ତ ପ୍ରତଙ୍କ୍ୟ[3] କରି, ସେ ସାରେ ହେ ॥୫୦॥

ଦାଣ୍ଡେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭେଟିଲେ । ଯେ ଯାହା ମତେ ମାନ୍ୟଧର୍ମ[4] କଲେ ସେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହରଷ ହେଲେ, ସେ ସର୍ବେ[5] ହେ ॥୫୧॥

ଏକ ମେଳେ[6] ଗଲେ ଚଳ । ବାଦ୍ୟ ମୃଖରବ ଧୂନ ଉଚ୍ଛୁଳ ହେ
ଦେବ ଥାଟ[7] ପାଶେ ମିଳ, କ୍ରୋଧରେ ସେ[8] ॥୫୨॥

କୁଞ୍ଜଲତା ନାମେ ବନ । ଦ୍ରୋଣ ଗିରକ ସେ[9] ପାଞ୍ଚ ଯୋଜନ ହେ
ତହିଁ ରୁହାଇଲେ ସନ୍ୟ, ହରଷେ ହେ[10] ॥୫୩॥

କହନ୍ତ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ । ଶୁଣ ପୀତାମ୍ବର ପୀତ ବସନ ହେ
କରିବାକ ସମାଧାନ, ଏକଥା ହେ[11] ॥୫୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରକୁ[12] ଯାଇ ଜଣ୍ଣବା । ସତକା ସେବ ଶରଣ ପଶିବା ହେ
ରଣ ଆଜ୍ ନ କରିବା, କ ଦେବ ହେ ॥୫୫॥

କହନ୍ତ ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ । ତୁମ୍ଭେ ଗଲେ ଇନ୍ଦ୍ର କୋପ କରିବ ହେ
ବଷସ୍ତୁ ଉଣା ହରିବ, କ ଦେବ ହେ[13] ॥୫୬॥

ବୋଇଲେ ଧର୍ମ କୁମରେ । ପିତା କ କୋପ କରିବେ ମୋହରେ ହେ
ଧର୍ମକୁ ଜଣି ସାଗରେ[14], କ ଦେବ ହେ ॥୫୭॥

ଏତେ କହ୍ନ ବାହାରିଲେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବୃନ୍ଦଂ ସହଦେବ ବୋଲେ ହେ
ଭୀମସେନ ଯାନ୍ତୁ ତୁଲେ, କ୍ଷେ ଦେବ ହେ[15] ॥୫୮॥

---

୧ । ଖ ଘ. ଦ୍ୱାରକାରୁ
ଗ. ଦ୍ୱାରେକାରୁଁ
୨ । ଖ ଘ. ଦେନାଣ ଧାଣ୍ଡଂ
ଗ, ସେନାଣ ଧାଣ୍ଡ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ପ୍ରକଗ୍ୟାଂ
୪ । ଖ. ମାନ୍ୟ ଉହ୍ନଂ
୫ । ଖ ଘ. କ ବର ହେ
ଗ. କ ବରେ ହେ
୬ । ଖ. ହେକମତେ
୭ । ଗ ଘ. ଥାଠ
୮ । ଖ ଗ ଘ. ଯେ ଭର ହେ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ଗିର ତହିଂ
୧୦ । ଖ ଘ. ରଖାଇଲେ ତହିଂ
ସନ୍ୟ କ ବର ହେ
ଗ. କ ବରେ ହେ
୧୧ । ଖ ଘ. କ୍ଷେ ଦେବ ହେ
ଗ. କ ହେବ ହେ
୧୨ । ଗ. ରୁଦ୍ରଙ୍କୁ
୧୩ । ଘ. ତୁମ୍ଭେ ନ ଯାଅ ତେଣିକ
କ୍ଷେ ଦେବ ହେ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. ଜଣିମା ବାରେ
୧୫ । ଖ ଗ ଘ. କ ଦେବ

କହନ୍ତ ସୁଧର୍ମ୍ମି ଦେବ । କଳଆ ଏ ଗଲେ ଭଳ ହୋଇବ¹ ହେ
କଛୁ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ ନୋହିବ, ଭ୍ରେ ଦେବ² ହେ ॥୫୯॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଶ୍ରମ । ଥିଲେ ଇନ୍ଦ୍ର ଯେବେ କରିବ ଡମ ହେ
ବଳ୍ପାଇ ଆଣିମ ଶ୍ରମ³, କ ଦେବ ହେ⁴ ॥୬୦॥

ଶୁଣି କର ସୁଧର୍ମ୍ମିର । କେଉଁର ଜପାମାନ ହେଲେ ବାହାର ହେ
ଶ୍ରମକୁ ନେଇ ସଙ୍କର, ସର୍ଭୁରେ⁵ ସେ ॥୬୧॥

ଦ୍ରୋଣ ଗିରରେ ମିଳଲେ । ଦୁରୁହୁ ତାଙ୍କୁ ବାସବ ଦେଖିଲେ ହେ⁶
ବନ୍ଦଣା କର ବସିଲେ, ସକଳେ⁷ ସେ ॥୬୨॥

ନାରଦେ ତାହା ଦେଖନ୍ତ । ଚିତ୍ରସେନ ଆଗେ ଆସି କହନ୍ତ ହେ
ଦେଖ ସୁଧର୍ମ୍ମି ଆସନ୍ତ, କ ସାର ହେ ॥୬୩॥

ସମାଧାନ ଏ କରିବେ । ସଚଳା କନ୍ୟାକୁ ଯେଜଣ ଯିବେ ହେ
ତୋ ଶତ୍ରେ ବଞ୍ଚିର ଏବେ, କ ସାର ହେ ॥୬୪॥

ଉପହାସ କୁ ପାଇବୁ । କନ୍ୟା ହର ଆଣି କାହିଂ ନୋହିବୁ ହେ
କାହା ମୁଖକୁ ଚାହିଂବୁ, କ ସାର ହେ ॥୬୫॥

ଯେଜଣ ସର୍ବ ସୋଦର । ସୁଧର୍ମ୍ମି ଦେବଙ୍କୁ ବହନ ମାର ହେ
ପଣ ରହିବ ତୋହୋର, କ ସାର ହେ ॥୬୬॥

ଚିତ୍ରସେନ ଏହା ଶୁଣି । ସର୍ବ ଭ୍ରାତ ଘେନ କୁମରମଣି ହେ
ଆଗ ହେଲେ ଶିରନ୍ୟୁଣି, ସେ ସାର ହେ ॥୬୭॥

---

୧ । ଖ କହୁଆ ଗଲେ ସେ
 କଳ ଲଗିବ ହେ
 ଘ. କଳହା ଗଲେଟୀ କଳ କରିବ
୨ । ଖ ଗ ଘ. କ ଦେବ
୩ । ଘ ଏହୁ ଆଣିମ
୪ । ଖ ଏହୁ ଆଣିମ କ ବର ହେ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ସେ ଗଲେ ହେ
୬ । ଗ ଦୁରୁ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବଦେବ ଦେଖିଲେ ହେ
୭ । ଖ ଘ. ସର୍ବ କରଣ ବସିଲେ । ସକଳେ
 ହେ
 ଗ. ସକଳେ ହେ

ନାରଦ ଚନ୍ଦ୍ରଂରୁ ଗଲେ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଗେ ଯାଇଂ କହିଲେ ହେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ[1] ଅଇଲେ, ଶ୍ରୀ ଦେବ ହେ ॥୬୮॥
ସମାଧାନ ଯେବେ ହେବ । ତୁମ୍ଭର ପ୍ରତିଜ୍ଞା କାହିଁ ରହିବ ହେ
କେବଳ ଲଜ୍ଜା ପଡ଼ିବ, ଶ୍ରୀଦେବ ହେ ॥୬୯॥
ପୁଣ ବାସବଙ୍କୁ କହିଂ । ଅର୍ଜୁନ ଆସିବା ଶୁଣିଲି ଏହି ହେ
ଏବେ ଆସେ ତୋର ଚନ୍ଦ୍ରଂ, ଶ୍ରୀ ଦେବ ହେ ॥୭୦॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଯେନ ଭୁଲେ । କୃଷ୍ଣ ପାଶେ ଯାଇ ଭେଟିଲ ଭଲେ ହେ
ତୁମ୍ଭର ଆଶା ଛାଡ଼ିଲେ, ଯାମର ହେ ॥୭୧॥
କହଇ ଇନ୍ଦ୍ର ମଣିବେ । କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ କେହ୍ନେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବେ ହେ
ପଳାଇବେ ମହାଦେବେ, ସମରେ ସେ ॥୭୨॥
ବହୁତ ଆମ୍ଭେ କହିଲୁଂ । ତାଙ୍କ ମୁଖରୁ ନବାଣ ଶୁଣିଲୁଂ ହେ
ଲାଜ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲୁଂ, ଶ୍ରୀ ଦେବ ହେ ॥୭୩॥
ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ର କୋପମନ । ଆଜ ପାଣ୍ଡବ କରିବ ନିଧନ ହେ
କେ ରଖିବ ତ୍ରିଭୁବନ, ସମର ସେ ॥୭୪॥
ନାରଦେ ମନେ ହସିଲେ । ଆଜ କଉତୁକ ଦେଖିବା ଭଲେ ହେ
ବୀଣାଧରି ନୃତ୍ୟ କଲେ, ଚନ୍ଦ୍ରଂରେ ସେ[2] ॥୭୫॥
ସର୍ବ ଦେବେ ବସିଛନ୍ତି[3] । ଯୁଧିଷ୍ଠି ଯାଇ[4] ଦୁସନ କରନ୍ତି ହେ
କରଯୋଡ଼ି ଜଣାବନ୍ତି, ଶ୍ରୀ ଦେବ[5] ହେ ॥୭୬॥
ଶଙ୍କର ବୋଲେ ପଢ଼ିଲ । ଜାଣୁ ଜାଣୁ ଏଡ଼େ କଥା ହୁଡ଼ିଲ[6] ହେ
କୃଷ୍ଣ ଭକତ ଛାଡ଼ିଲ, ଶ୍ରୀ[7] ଦେବ ହେ ॥୭୭॥

---

୧ । ଖ. ହେବ
୨ । କ ଗ ଘ. ପୋଥିରେ ୭୩ରୁ ୭୫ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଦ ଗୁଡ଼ିକର ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଖ. ଧର୍ମ ବସେ କରିଛନ୍ତି
ଗ. ବେଢ଼ିଛନ୍ତି
ଘ. ଡହିଂ ଛନ୍ତି
୪ । ଖ ଗ ଘ. ନିକି
୫ । ଖ ଘ. କର ଯୋଡ଼ିଣ ଜଣାନ୍ତି
ଶ୍ରୀ ତାତ ହେ
ଗ କର ଯୋଡ଼ି ଜଣାନ୍ତ । ଶ୍ରୀ ପିତା ହେ
୬ । ଖ. କେଢ଼ିଲ
୭ । ଗ. କ
ଘ. ଭଗତ ଛାଡ଼ିଲ କ

ଚୋରେ ଦେବଗଣ କରି । ଯେ ଦେଲେ ଶାଢ଼ୀ ସ୍ୱର୍ଗ[1] ଅଧିକାଶ ହେ
ତାଙ୍କୁ ହୋଇଲ[2] ବଇରି, ଶ୍ରୀ ଦେବ ହେ ॥୭୮॥

କେହ୍ନ ରଖି ନ ପାରବେ । ଇନ୍ଦ୍ର ପଣ ଚୋର ଆନକୁ ଦେବେ
ନାଶ ଯିବା ବୁଦ୍ଧି ସ୍ୱେବେ, କରନ୍ତି[3] ହେ ॥୭୯॥

ବୁଦ୍ଧି ବପରୀତ ହେଲ । ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରାଏ କୁମର ଗୁଣ୍ଡିଲ ହେ
ଏହା ତସ୍କର ନୋହିଲ, ଶ୍ରୀ ଦେବ ହେ[4] ॥୮୦॥

ତସ୍କର କଲୁ[5] ମାନସ । ଆମ୍ଭେ ଆଜ ପିତା ହୋଇବେ[6] ନାଶ ଯେ
ବୋଧ କର ପୀତବାସ, ଅଇଲୁ ହେ ॥୮୧॥

ସତଳାକୁ ବେଗେ[7] ଆଣ । କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପାଦେ[8] ପଶ ଶରଣ ହେ
ତେବେ ବଞ୍ଚିବ ମରଣ, ଶ୍ରୀ ଦେବ ହେ ॥୮୨॥

ଶୁଣି କୋପ ସୁରସାଇଂ । ଏ ଜାର ଜାତକା କସ କହଇ ରେ
ମୋ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ନ ଜାଣଇଂ, କ ସାରେ[9] ହେ ॥୮୩॥

ନନ୍ଦ ଗନ୍ଧର୍ବ କୁମର । ଏ ମୋଡ଼ାଙ୍କୁ ସେ କରନ୍ତି[10] ଠାକୁର ଯେ
କହୁଛନ୍ତି ସମ୍ମୁଖେ ମୋର, ପାମର ଏ ॥୮୪॥

ପକାଅ ଏହାକୁ ମାର । କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ରଖିବେ ହରି ହେ
ଇନ୍ଦ୍ର ଉଠି[11] କୋପକରି, ସତ୍ତ୍ୱରେ ଯେ ॥୮୫॥

ଅଇରାବତେ ବସିଲେ । ମାର ମାର ବୋଲି ଉଚେ ଡାକଲେ[12] ଶ୍ରେ
ଶୁଣି ଗନ୍ଧର୍ବେ ବେଢ଼ିଲେ, ତକ୍ଷଣେ ସେ[13] ॥୮୬॥

---

୧ । ଗ. ସ୍ୱର୍ଗେ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ତା ରୂଳେ ହେଲୁ
୩ । ଖ ଗ. ରୁ କଲୁ
ଘ. କ କଲ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ବିପରୀତ ବୁଦ୍ଧି ଚୋର
୫ । ଖ. ଏହା ବିଚାର
ଘ. ଆମ୍ଭେ ବିଚାର
୬ । ଘ. ହୋଉଛୁ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ଏବେ
୮ । ଖ କୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଯାଇ
ଗ ଘ. କୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଜାଇ
୯ । ଖ ଘ. ପାମରଏ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ଏ ମୋଡ଼ା ତାଙ୍କୁ କରଇ
୧୧ । ଖ. ଉଠେ
ଗ ଘ. ଉଠେ
୧୨ । ଖ. ବୋଇଲେ
ଗ. ଗର୍ଜିଲେ
୧୩ । ଖ. ବେଢ଼ୀଲେ । ସେ ବିର ହେ
ଗ. ବେଢ଼ିଲେ ତକ୍ଷଣ ଯେ
ଘ. ଉଠିଲେ ସେ ବିର ହେ

ଦେଖି ଭୀମ ଆଗ ହେଲେ[1] । ବେନି ଗଦାବର କରେ ଧଇଲେ[2] ଯେ
କୋପଭରେ ବୁଲାଇଲେ[3], ସେ ବୀର ହେ ॥୮୭॥
ରାଧିକା ପ୍ରାଣ ବଲ୍ଲଭ । ତାଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦ ଯୁଗ[4] ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହେ
ଜଗନ୍ନାଥ କଲେ ଲୋଭ, ଚିତ୍ତରେ ଯେ ॥୮୮॥

ଦ୍ୱାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଘାଣ୍ଟାଡ଼ିଆ କେଦାର

ଏମନ୍ତେ ବୁଝି ସେ ଭୀମସେନ ବେନି ଗଦାକୁ ଘେନି[5] ବହନ
ବୁଲାଇ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ[6] ଉପରେ ନେଇ ପିଟିଲେ ହେ
ପଡ଼ିଲେ ପାଞ୍ଚ ସାତ ଯେ ବୀର ବେଢ଼ିଣ ଦେବେ[7] କଲେ ସମର
ଧରିକେ ଗଦାବର ପ୍ରହାର ଭୀମକୁ କଲେ[8] ଯେ
ଭୀମ ଅଙ୍ଗେ[9] ପଡ଼ି ସହସ୍ର ମାନ ଯେ
ପାଷାଣେ ଢେଳା ପରି[10] ହୁଅନ୍ତି ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ
ପୁଣ ମିଶିଣ ସେ ବୃକୋଦର ଗଦାକୁ ବୁଲାଇ କରେ[11] ପ୍ରହାର
ବହୁତ ଭଙ୍ଗ ରଣେ ପଡ଼ିଲେ[12] ଗନ୍ଧର୍ବ ସୈନ୍ୟ ଯେ ॥୧॥

---

୧ । ଖ. ହୋଇ
୨ । ଖ. ବୁଲାଇ
୩ । ଖ. ଚଳେଇ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ପାଦାମ୍ବୁଜ ଦେବ
୫ । ଖ, ଭୁଲାଇଣ
ଗ. ଗଦା ଭୁଲାଇଣ
ଘ. ଗଦା ଭୁଲାଇ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବ ମାନଙ୍କରେ
୭ । ଖ. ପୁଣ
ଗ. କଲେ ଘୋର
ଘ. ପୁଣ ବେଢ଼ୀଣ
୮ । ଖ ଗ ଘ. କେ ଶର ମାରେ କେ ଗଦାବର ପ୍ରହାର କଲେ ହେ
ଗ. ସର
୯ । ଖ ଗ ଘ. ଅଙ୍ଗରେ
୧୦ । ଖ ଘ. ଢେଲପ୍ରାଏ
ଗ. ଢେଲ ମାଣ
୧୧ । ଖ ଘ. ଗଦା ବୁଲାଇ କଲେ
ଗ. ଗଦା ବୁଲାଇ କରେ
୧୨ । ଖ ଘ. ପଡ଼ିଲେ ହାଦେ

ଦୃଷ୍ଟନ୍ତେ ସୈନ୍ୟ[1] ସେ ଭୀମସେନ କନ୍ଧେ ବସାଇ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ଗିରି ଶିଖରୁ ତଳକୁ ବେଗେ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ[2] ହେ
ପୁଣ ବେଢ଼ିଲେ[3] ଗନ୍ଧର୍ବ ବୀର ଧର୍ମସୁତଙ୍କୁ[4] ଛାଡ଼ି ଭୂମିର
କୋପରେ ଭୀମ ଗଦା ବୁଲାଇ ଧାଇଁ ମାଇଲେ[5] ହେ
ଏକ ଉପରେ ଆରକକୁ କଷ୍ଟିଡ଼ି ହେ
କୋପଭରେ ଛାଡ଼ନ୍ତି ସେ ସିଂହରଡ଼ି[6] ହେ
ପୁଣି ହିଁ ଗଦା ପ୍ରହାର କଲେ ବହୁ ଗନ୍ଧର୍ବ ସମରେ ମଲେ
ଦେଖିଣ ସୈନ୍ୟ ମହାଭୟରେ ପଳାନ୍ତି ଛାଡ଼ି ହେ ॥୨॥
ଲ୍ବଛ୍ବଂ ସୁଧର୍ଷ୍ଟି ଦେବ ବଦନ କହନ୍ତି ଭୀମସେନ ବଚନ[7]
ମୋତେ ଯେ ସଙ୍ଗେ ଆଣୁ ନଥିଲ କଳଆଁ ବୋଲି ହେ
ଏହି ପର୍ବତେ ଥାଅ[8] ହେ ପଡ଼ି ଏବେ ପଳାଅ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି
କୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ ଜଣାଅ ଭୀମ ରହିଲା ବୋଲି ହେ[10]
ଶୁଣି ସୁଧର୍ଷ୍ଟି ଦେବେ[11] ପଳାଇ ଗଲେ ହେ
ରାମକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ ଯାଇ[12] ମିଳିଲେ ଯେ
କହିଲେ ପ୍ରାଣ ଘେନି ଅଇଲୁ ଭୀମକୁ ରଣ ମୁଖରେ ଦେଲୁ
ଆହା ମୋ ଭୀମସେନ ବୋଲିଣ ରୋଦନ କଲେ ହେ ॥୩॥

୧। ଖ ଘ. ଥାଠ
୨। ଖ ଘ. ପଡ଼ନ୍ତେ ଡେଇଁ ହେ
ଗ. ପଡ଼ିଲେ ଡେଇଁ
୩। କ ଖ. ବେଢିଲେ
୪। ଖ ଗ ଘ. ନନ୍ଦନ
୫। ଖ ଗ ଘ. କୋପେଣ
ଭିମସେନ ମାଇଲେ ଗଦା ବୁଲାଇ ହେ
୬। ଗ. ସିଂହରଡ଼ୀ
୭। ଗ. କହିଆ
ଘ. କଳହା
୮। ଖ. ରହନ୍ତି
ଗ ଛ. ଥାଅନ୍ତି
୯। ଖ ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେଣ ଜଣାଅ
ମୁହିଁ ରହିଲା ହେ
ଗ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେଣ ଜଣାଅ ରହିଲ
ବୋଲି ହେ
୧୦। ଖ ବେଗେ
୧୧। ଖ ଗ. ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ
ଘ. ରାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର
୧୨। ଖ 'ଜାଇ' ପାଠ ନାହିଁ
ଗ ଚରଣଧରେ
ଘ. ପାଦେ

ଏଣେ ସମରେ ପବନସୁତ   ବହୁତ ସନ୍ୟ କରଣ ହତ[1]
ଇନ୍ଦ୍ର ଛାମୁରେ ଗଦା ବୁଲାଇ ଯାଇ ମିଳିଲେ ହେ
ପିଟନ୍ତେ ଗଦା ଇନ୍ଦ୍ର ଉପରେ   ଗଜ ଛନ୍ଦିଲା ଥୋଡ଼[2] ହସ୍ତରେ
ଫିଙ୍ଗି ଦିଅନ୍ତେ ଶତେ[3] ଯୋଜନେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲେ ସେ
ଧୃଷ୍ଟି ଦେବଙ୍କର ଦେଖି ବିକଳ ହେ[4]
କୋପ କରିଣ ଧାଇଁଲେ କାମପାଳ ହେ
ନନ୍ଦିଘୋଷରେ ବସି ଅର୍ଜୁନ   ଦାରୁକ ବାହୁଅଛି ସେ ଯାନ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଦି ରଣେ ଧାଇଁଲେ ସକଳ ବଳ ହେ[5] ||୪||
ଗିରି ଶିଖରୁ ବେଗେ ଉତ୍ତରି[6]   ସକଳ ଦେବେ ରଣେ ଆବୋରି[7]
ଭୀମସେନ[8] ରଣେ[9] ଅଚେତ ହୋଇ ପଡ଼ିଣ ଥିଲେ ହେ
ଉଠିଲେ ପୁଣି ସଚେତ ହୋଇ[10]   ଶତଶୃଙ୍ଗକୁ ମନରେ ଧ୍ୟାୟି[11]
ବିଶ୍ୱରୂପରେ[12] ଗଦା ବୁଲାଇ ପୁଣି ଧାଇଁଲେ ହେ
ଯମଗଣେ ସେ ପଥ ଓଗାଳି ତାଙ୍କୁ ସେ[13]
ଗଦା ପରଶୁ ପ୍ରହାର କରି ଅଙ୍ଗକୁ ହେ[14]
ବଜ୍ର ଅଟଇ[15] ଯାହା ଶରୀର   ସହସ୍ର ପଡ଼ ହୁଅଇ[16] ଚୂର
ଗଦା ପ୍ରହାରରେ ଭୀମ ମାଇଲେ ଯମଗଣକୁ ହେ ||୫||

---

୧ । ଗ. କଲେ ନିପାତ
୨ । ଖ ଗ ଘ ଥୋର
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଯାତ
୪ । ଗ. ଧୃଷ୍ଟି ଦେବେ ଦେଖି ହେଲେ ଆକୁଳ ହେ
୫ । ଖ ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସରେଣ୍ଟରେ ଏମନ୍ତ ସକଳ ସନ୍ୟ ହେ
୬ । ଗ. ଉତ୍ତରି
ଘ. ଉତ୍ତରି ଭରି
୭ । ଖ ଘ. ସମର କରି
୮ । ଗ. ଭୀମ ସେ
୯ । ଘ. ଯେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ପୁଣ ସେ ସେଚୀ କଣ୍ଠ
୧୧ । ଖ ଘ. ମନେ ସ୍ମରି
ଗ ପଡଶାହିକୁ ମନେ ସ୍ମରି
୧୨ । ଗ. ବିଶ୍ୱରୂପରେ
୧୩ । ଖ. ଦେଖି ଓଗାଳିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ହେ
ଘ. ଦେଖିଣ ଓଗାଳି ତାଙ୍କୁ
୧୪ । ଖ. ପ୍ରହାରିଲେ ଦେହକୁ ହେ
ଗ. ପ୍ରହାର କଲେ ତାଙ୍କୁ ନେ
ଘ. ପ୍ରହାରନ୍ତି ଦେହକୁ
୧୫ । ଖ ଘ. ଭୀମ
୧୬ । ଗ. ହୋଇଲେ

କୋପେଣ ଭୀମ ବଳବନ୍ତ ରଡ଼ି ଯମଗଣଙ୍କୁ ଧର କଚ୍ଛଡ଼

ମୃତ୍ୟୁ ଦେବତା ଦେଖି ମନ୍ତ୍ରେ[1] ଚଳି ଓଗାଳ ଯେ

ଦେଖିଣ ଭୀମ କର ଗର୍ଜନ ଶିରେ ପିଟନ୍ତେ ଗଦା ବହନ

ମୃତ୍ୟୁ ଦେବତା ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ତଳ ଯେ

ଯମ ହୃଦରେ ଗଦା[2] ପ୍ରହାର କଲେ ଯେ

ପ୍ରାଣ ହାର ଶମନ ତଳ ପଡ଼ିଲେ ଯେ

ତାଙ୍କର[3] କାଳଦଣ୍ଡ ଛଡ଼ାଇ ଗର୍ଜିଲେ ଦେବଗଣ ବଢ଼ାଇ[4]

ସେହି ଦଣ୍ଡରେ ଦେବଗଣଙ୍କୁ କ୍ରୋଧେ[5] ମାଇଲେ ଯେ

ଯମକୁ ଯେନ ମନ୍ତ୍ରିଷି ଯାଏ ମୃତ୍ୟୁ ଉଠିଣ ବେଗେ ପଳାଏ[6]

ବରୁଣ ସହି ନ ପାରିଲ ସେ ଅର୍ଜୁନ ଶରେ[7] ଯେ

ବନ୍ଧୁତ ସନ୍ୟ ମଲେ ତାହାର ମୋହେଣ ପଡ଼ିଥିଲେ[8] ଭୂମିର

ଚେତନା ପାଇ ଉଠି ପଳାଇ ଗଲେ[9] ସତ୍ୱର ଯେ

ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏ ବେଣି[10] ଗଗନେ ..ଲେ ଯେ

ଶାମ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[11] ଶରେ[12] ଆକୁଳ ହେଲେ ଯେ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶର ଘାତେ କୁବେର ସମର ଛାଡ଼ି ହେଲେ ଅନ୍ତର

ଯକ୍ଷଗଣଙ୍କୁ[13] ଯାଦବେ ବେଢ଼ି କରି ମାଇଲେ ଯେ ॥୭॥

---

୧ । ଖ. ଦେଖିଣ ଶବ
　ଗ. ସବ
　ଘ. ମୃତ୍ୟୁ ଦେବତା ଦେଖିଣ ସଦ
୨ । ଗ. ବହନ (ଅଧିକ)
୩ । ଖ ଗ ଘ. ତା କରୁ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ସେ ଭୀମସେନ ସେହିଣ ଜାଣ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଶହସ୍ର ଧରିଣ ଦେବ ସନ୍ୟ
୬ । ଖ ଗ. ମୃତ୍ୟୁକୁ ସେହି ଶବ ପଳାଏ
　ଘ. ମୃତ୍ୟୁକୁ ସେହି ସବ ପଳାଏ
୭ । ଗ ଘ. ସର
୮ । ଘ. ପଡ଼ିଥିଲେ
୯ । ଗ ଘ. ପାଧ୍ୱଂ ପଳାଇ ତତ୍କ୍ଷଣ ଗଲେ
୧୦ । ଘ. 'ବେଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଖ. ପଦ୍ମ ନ
　ଘ. ସ୍ୱାମ ପଦ୍ମନ
୧୨ । ଗ ଘ. ସରେ
୧୩ । ଖ. ଯମଗଣଙ୍କୁ

କ୍ରୋଧ କରିଣ ସେ କାମପାଳ — କରେ[1] ବୁଲଇ ହଳ ମୁଷଳ
ଯକ୍ଷ କଳ୍ପର ଗଛଙ୍କ ବନ ଧରି[2] ମାରନ୍ତି ଯେ
ତ୍ରିଦଶେ ଦେଖି ଭଏ ଭାଜିଲେ[3] — ବଡ଼ୋଜାଠାରେ ଶରଣ ଗଲେ
ସନ୍ୟ ମରିବା ଦେଖିଣ ଇନ୍ଦ୍ର କୋପ କରନ୍ତି ଯେ
ଘୋର ମେଘକୁ ଡକାଇଲେ ଆସି[4] ହେ
ବୋଇଲେ ପ୍ରଳୟ କାଳ ପରି[5] ବରଷ ହେ
ପୁଣି ପବନ ପାଶେ ଡକାଇ[6] — ବୋଇଲେ ଯାଅ ବହନ କରି
ଅତି ପ୍ରଖର କରିଣ[7] ବହିବ ଅଣଚାଶ ହେ ॥୮॥
ସୈନ୍ୟ ସକଳ ବହି[8] ଉଡ଼ାଇ — ସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟରେ ଦିଅ ବୁଡ଼ାଇ[9]
କେମନ୍ତ କରି ରକ୍ଷା କରିବ ଏ ଦାମୋଦର ହେ
ଅଇରାବତ କନ୍ଧରେ[10] ଥାଇ — ବଜ୍ର ମାରିବ ଭୁଜାଇ ମୁଣ୍ଡେଂ[11]
କେ ଆଜ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବ ପୃଥ୍ୱୀ ଉଦରେ[12] ହେ
ଶୁଣିଣ ମେଘମାନେ କରି[13] ଗର୍ଜ୍ଜନ ହେ
ଜଳ ବେଢ଼ିଣ ସେ ଘୋଟିଲେ ଗଗନ ହେ[14]
ଅଠର ପଦ୍ମ ସଇନ୍ୟ[15] ଭୁଲେ — ସେ ଘୋର ମେଘ ଶୂନ୍ୟେ ମିଶିଲେ[16]
ଧରିଣ ଅଣଚାଶ ମୂରତି[17] ବହେ ପବନ ହେ ॥୯॥

---

୧ । ଖ ଘ. କୋପେ
୨ । ଙ ଗ ଘ. ବଡ଼ୀଧରି
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଦେଖିଣ ଭୟ କଲେ
୪ । ଖ. ପାସ
  ଗ. ଡାକାର ଆଣି ପାସ
  ଘ. ଡାକେ ଡକାଇ ପାସ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ପ୍ରାଏ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଡକାଇ
୭ । ଖ ଘ. ହୋଇଣ
୮ । ଘ. କରି
୯ । ଗ. ଚକାଡ଼
୧୦ । ଗ ଘ. ଅଇରାବତ କନ୍ଧରେ ଥାଇ
୧୧ । ଗ ଘ. ବଜ୍ରମ୍ ମାରିବଇ ଭୁଜାଇଂ
୧୨ । ଘ. ମଧ୍ୟରେ
୧୩ । ଗ ପୁଣି ମେଘମାନେ କରନ୍ତି
  ଘ. ଘନମାନେ କରିଣ
୧୪ । ଖ. ବାସବ ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ମେଘେ — ଆକାଶ ମାର୍ଗେ ଘୋଟିଲେ ବେଗେ
  ଗର୍ଜ୍ଜନ ନାଦ କରିଣ ଯେହ୍ନେ ପୁଣ ରହିଲେ ହେ
  ଅଠର ପଦ୍ମ ସଇନ ଭୁଲେ — ପବନ ସଙ୍ଗେ ମେଳ ହୋଇଲେ
  ପ୍ରଳୟ କାଳ ପରାଏ ଯେହ୍ନେ ହେଲା ପରତେ ହେ
  ଜଳ ବେଢ଼ିଣ ସେ ଘୋଟିଲେ ଗଗନ କେ
  ଦେଖି ଅସ୍ଥିର ହେଲେ ସକଳ ଜନ ଯେ (ଅଧିକ ପାଠ)
  ଗ. ଘୋଟିଲେକ ବହନ
  ଘ. ଘୋଟିଲେକ ଗଗନ
୧୫ । ଙ. ସଇନ
  ଘ. ସହିତ
୧୬ । ଖ. ମିଳିଲେ
  ଗ. ପୁଣ ମିଶିଲେ
  ଘ. ଯାଇ ମିଳିଲେ
୧୭ । ଖ ଗ ଘ. ଏକ ହୋଇଣ ସେ ଅଣଚାଶ

ଏମନ୍ତ ଦେଖି ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ   ସ୍ମରିଲେ ଶୀଘ୍ରେ ସେ ହନୁମାନ
କିଷ୍କିନ୍ଧାବନେ[1] ଥାଇ ମାରୁତି ତାହା ଜାଣିଲେ ହେ
ଗମନ କରି ଶୂନ୍ୟ ମାର୍ଗରେ   ମିଳିଲେ ତହିଁ[3] ଅନ୍ତଃ ସଭାରେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦ ତଳରେ ଯାଇ[2] ପ୍ରଣମ କଲେ ସେ
କେଶବ କୋଳ କରି ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତି ହେ
ଦେଖ ପବନ ଅଣଶ୍ୱାସ ବହନ୍ତି ହେ
ମୋ ସବୁ ସୈନ୍ୟ ଉଡ଼ାଇ ନେବେ   ସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟରେ ବୁଡ଼ାଇ ଦେବେ
ଝଟିନ୍ତେ ମୋର ସୈନ୍ୟ ରକ୍ଷଣ କର ମାରୁତି ହେ ॥୧୦॥

ଶୁଣିଣ ହନୁ ପୁଚ୍ଛ ବିସ୍ତାରି   ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ଦେଲେ ସେ ଘେରି
ପୁଚ୍ଛରେ ତାନେ ବେଢ଼ ତାଳ ସେ ଅଟଇ ଉଚ୍ଚେ ହେ[4]
ଗଣ୍ଡି ମାଡ଼ଣ[5] ବସିଲେ ହନୁ   ଦେଖି ଗରୁଡ଼ ବିସ୍ତାରି ତନୁ
ଉପରେ ବେଢ଼ ପକ୍ଷି ଯୋଡ଼ାନ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯତ୍ନେ ସେ
ତହିଁ ତଳରେ ସର୍ବେ ସୁଖେ ରହିଲେ ସେ
ବାତ ବରଷା କିଛି ନ ଜାଣିଲେ ସେ
ଏମନ୍ତେ ଦେଖି କଣ୍ଟ[6] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ   ମନ ଭେଦ ସେ ପେଷି ବହନ
ତାନେ ବହନେ ଉପରେ ଶର ପୀଡ଼ାପେ[7] କଲେ ସେ ॥୧୧॥
ବାସବ ପେଷନ୍ତେ ବଜ୍ର ଶର   ମନ ଭେଦରେ ହୁଅନ୍ତି ଚୂର
ଗର୍ଜନ କରି ଘୋର ବରଷା କରନ୍ତି ଘନ ହେ

---

୧ । ଖ ଘ. କିଷ୍କିନ୍ଧା ବନେ
ଗ. କିଷ୍କିନ୍ଧା ବନେ
୨ । ଖ. ପାଦପଦ୍ମ ତଳରେ
ଗ ଘ. ପଦ୍ମପାଦ ତଳରେ
୩ । ଖ ଘ. ଦ୍ୱାରକା
୪ । ଖ ଗ ଘ. ପର୍ବ ପ୍ରଷ୍ଠରେ ବେଢ଼ ତାଳରେ
ଅଟଇ ଉଚ୍ଚ ହେ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଗଣ୍ଡି ପାଞ୍ଚଣ
୬ । ଖ ବୀର
ଗ. ଦେଖିକରି
ଘ. ଏମନ୍ତେ ଦେଖିକରି
୭ । ଖ. ସବୁ ପିଡ଼ାପେ
ଘ. ସବୁ ପିଡ଼ାଏ
୮ । ଖ ଘ. ପଡ଼ୀଣ

ଶର[1] ଗୁଣ୍ଠି ଉପରେ ପଡ଼ି   ଭେଦ ନ ପାରେ ପଡ଼େ ଉପୁଡ଼ି[2]
ପ୍ରଖରେ ବଜ୍ର ପଣି ନ ପାରି ଘୋର[3] ପବନ ଯେ
ଆରତ ଭଞ୍ଜନ କୃପା ସାଗର ହେ
ଏମନ୍ତ ଚିନ୍ତିଂ କଲେ ଶ୍ରୀ ଦାମୋଦର ଯେ[4]
ନିସ୍ତନେ[5] ଚିନ୍ତିଂ ସର୍ବେ ରହିଲେ   ଦେଖି ବାସବ ବିରସ ହେଲେ
ପବନ ବଜ୍ର ଘୋର ବରଷା ହେଲେକ ଥିର[6] ହେ ॥୧୨॥
ପବନ ମୂର୍ତ୍ତି[7] ହନୁ ଦେଖିଲେ   ଭୁଜଦଣ୍ଡେ ନେଇ ପ୍ରହାର କଲେ
ମୋହ ହୋଇଣ ପବନ ଧରଣୀରେ ଶୋଇଲେ[8] ହେ
ମେଘ ଦେଖିଣ ଗଲେ ପଳାଇ   ଚିହ୍ନିଂ ଆକାଶ ନିର୍ମଳ ହୋଇ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମନଭେଦ ଶରକୁ[9] ସଂଗ୍ରହ କଲେ ଯେ
ଗରୁଡ଼ ଦେଖି ପକ୍ଷି ସଂହାରିଲେ ଯେ[10]
ହନୁ ଲାଙ୍ଗୁଳ ବାହାର କରି ନେଲେ[11] ଯେ
ଦେଖିଣ ସର୍ବ ଯାଦବ ବୀର   ପ୍ରତିଜ୍ଞା[12] କରି ହେଲେ ବାହାର
ଯେ ଯାହା କରେ ନିଜ ଆୟୁଧ ଧରି ଧାଇଂଲେ[13] ହେ ॥୧୩॥
ଶିବଗଣକୁ ଯାଇ ଭେଟିଲେ   ବିବିଧ ଶର[14] ପ୍ରହାର କଲେ
ହଳ ମୁଷଳ ଧରିଣ ରାମ ଧାଇଁଲେ କୋପେ ସେ

---

୧ । ଗ. ସର
୨ । ଖ ଘ. ନ ପାରି ପଡ଼େ ନିଗିଡ଼ୀ
୩ । ଖ ଘ. ପଶିଣ ନ ପାରନ୍ତେ
ଗ. ପଶି ନ ପାରନ୍ତେ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ବଳଭଦ୍ରର ଯେ
୫ । ଖ ଗ ଘ, ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ
୬ । ଖ ଘ. ପବନ ଘନ ବଜ୍ର ବରଷି ହେଲେକ ସ୍ଥିର ହେ
ଗ. ପବନ ବଜ୍ର ଘନ ବରଷି ସ୍ଥିର ହୋଇଲେ ଜେ
୭ । କ. ଖ ଘ. ମୂର୍ତ୍ତ
୮ । ଗ, ପଶିଲେ ହେ
୯ । ଗ ଖ. ଶରକୁ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ନିଜ ପକ୍ଷି ସଂହରି ହେ
୧୧ । ଖ ଘ. ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ନେଲେ ବାହାର କରି ହେ
ଗ. ଲାଙ୍ଗୁଳ ବାହାର କରି
୧୨ । ଘ. ପ୍ରତିଜ୍ଞାଂ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ. ଅସ୍ତ୍ର ଧରି ହେ
୧୪ । ଖ. ସର

ନନ୍ଦୀଙ୍କ ଗ୍ରାମସେନ ଜିଣିଲେ ଗଣେଶ ତାଙ୍କୁ ଉଗାଳ ଥିଲେ
ଗ୍ରାମ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ପ୍ରଳମ୍ବ ରୂପେ[1] ହେ
ମୂଷକ ବୁଲାଇଣ ବେଗେସେ[2] ପିଟିଲେ ସେ
ଗଣେଶ ଜ୍ଞାନ ହାରି[3] ତଳେ ଲେଟିଲେ ସେ
ମହାକାଳଙ୍କୁ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[4] ବୀର ଜିଣିଲେ କରି ଘୋର ସମର[5]
ଯାଦବେ ଶିବଗଣଙ୍କୁ ମାରି[6] ବିନାଶ କଲେ ହେ[7] ॥୧୪॥
ସେ ହେମବନ୍ତ ଗିରି ପାଶରେ[8] ହନୁ ମିଳିଲେ ଅତି ରୋଷରେ[9]
ସକଳ ଗିରି ଉଠି[10] ହନୁଙ୍କୁ ବସନ୍ତେ ମାଡ଼ି ହେ
ବଜ୍ର ଅଟଇ ହନୁ ଶରୀର ସକଳେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ ଚୂର
ଯେତେକ ଗିରି ଆସିଣ ହନୁ ଉପରେ ପଡ଼ି ସେ[11]
ହେମବନ୍ତ ଆସି[12] ପାଶେ ମିଳିଲେ ସେ
ଦେଖି ହନୁ ଚପଡ଼େ ପ୍ରହାର କଲେ ସେ
ମୋହେ ପଡ଼ିଲେ ଗିରି ରାଜନ ବୃଥା ପ୍ରହାରନ୍ତେ[13] ହନୁମାନ
ପାର୍ବତୀ ଦେଖି ହନୁମନ୍ତଙ୍କୁ[14] କର ଧଇଲେ[15] ହେ ॥୧୫॥
ମୋହୋ ପିତାଙ୍କୁ[16] ଜୀବନ ଦାନ ଦିଅ ହେ ପ୍ରଭଞ୍ଜନା[17] ନନ୍ଦନ
ଶୁଣିଣ ହନୁ ତୋଷ ହୋଇଣ ଛାଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କୁ ହେ

---

୧ । ଖ ଘ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ତାପେ
ଗ. ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋପେ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ବେଗେ
୩ । ଘ. ଜ୍ଞାନ ତେଜି
୪ । ଖ ଘ. ପଦ୍ମନ
୫ । ଗ. ମହାସମର
୬ । ଗ. ବେଢି
୭ । ଖ ଘ. ବେଢ଼ିକରି ମାରିଲେ ହେ
୮ । ଖ. ହେମବନ୍ତର ଗିରି କୂଳରେ
ଗ ଘ. ଗିରି କୂଳରେ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ତାଙ୍କ ପାଶରେ
୧୦ । ଖ ଘ. ଦେଖି
୧୧ । ଖ. ତାଙ୍କ ଶିରେ ପଡିଲେ ହେ
ଗ. ଅଙ୍ଗରେ ପଡ଼ି କେ
ଘ. ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ ପଡ଼ିଲେ
୧୨ । ଖ ଘ. ହେମବନ୍ତ ଆସି
ଗ. ଆସିଣ
୧୩ । ଖ. ବୃଥାଏ ମାରନ୍ତେ ସେ
ଗ. ବୃଥାଏ ମାରନ୍ତେ
ଘ. ବୃଥାଏ ମାରନ୍ତ
୧୪ । ଖ. ପାର୍ବତୀଙ୍କର
ଗ. ହନୁମନ୍ତର
ଘ. ପାର୍ବତୀ ଦେଖି ହେନ
୧୫ । ଗ. ଧଇଲେ କର ଯେ
୧୬ । ଖ ଗ. ମୋହର ପିତାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣଦାନ
ଘ. ମୋର ପିତାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣଦାନ
୧୭ । ଖ. ଅଞ୍ଜନାଙ୍କ
ଗ. ପବନର
ଘ. ଅଞ୍ଜନାର

ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋପେ ପବନ ସୁତ ସେଠାରୁ ଚଳଗଲେ ଭରତ[1]
ପ୍ରହାର ନାଡ[2] ନାଶ କରନ୍ତି ଶିବଗଣଙ୍କୁ ଯେ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶେ ପରବେଶ ଶଙ୍କର ଯେ
ଧନୁ ଧର କରନ୍ତି ଘୋର ସମର[3] ଯେ

ଦେଖି ନାରଦ ତୋଷ ହୁଅନ୍ତି ଲାଗୁ ବୋଲିଣ ଉଠେ ଭ୍ରାନ୍ତି
ବୀଣା ବଜାଇ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ସେ ତପୀବର ହେ ॥୧୬॥

ବାସବ ଚଢ଼ି ଐରାବତ ଯାଦବ ବଳ କରନ୍ତି ହତ
ଦେଖି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଧନୁ ଧରଣ ତାଙ୍କୁ ଓଗାଳ ଯେ[4]

ଦେଖି ଶତକ୍ରତୁ[5] ପେଷିଲେ ଶର ଦୁରୁ ଛେଦିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର
କେତେବେଳେ ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶର[6] ଛେଦନ୍ତି ମିଳ ଯେ[7]

ଦେବଶରରେ[8] ବେଢ଼ କଲେ ସମର ହେ
ସ୍ୱର୍ଗ ଭୁବନ ଦିଶିଲା ଅନ୍ଧକାର ହେ[9]

କରନ୍ତି ବେଢ଼[10] ଅସଂଖ୍ୟ ରଣ ଅପୂର୍ବ ଦେବଶର[11] ପେଷିଣ
କ୍ରୋଧେ ଈଶ୍ୱର ଧଇଲେ ପଶୁପତକୁ କର ଯେ[12] ॥୧୭॥[13]

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ଭ୍ରମନ୍ତ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ପ୍ରହାର କର
୩ । ଗ ଘ. ମହାସମର
୪ । ଖ ଘ ଦେଖି ତାହାଙ୍କୁ ଆଗେ ଓଗାଳ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର ହେ
୫ । ଗ ବାସବ ଦେଖି
୬ । ଗ କେତେବେଳରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସର
୭ । ଖ ବାସବ ଶତେ ଶର ପେଷିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
ଏକ ଶରେ ଛେଦ ଯେ
ପଞ୍ଚନାରାଚ ପେଷିଲେ ଗୁଣ ଛେଦନ୍ତି
ସୁନାସୀର ହେ
ଘ. ବାସବ ସତେ ସର ପେଷିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
ଏକ ସରେ ଛେଦଣ
ସାଅ ନାରାଚ ପେଷିଲେ ଛେଦନ୍ତି ସୁନା
ସୀର
୮ । ଖ. ଦେବଶରରେ

୯ । ଖ ଗ ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମନଭେଦ ପେଷିଲେ
ବାସବ ଅଙ୍ଗେ ଭେଦ ବୋଇଲେ
ଶର ଜାଳରେ ମୋହେ ପଡ଼ିଲେ
ସେ ପୁରନ୍ଦର ହେ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତହୁଂ ଗଲେକ ଚଳି
ଦେଖିଲେ ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ଶୂଳୀ
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପଛ କରିଣ ବୀର
କଲେ ସମର (ଅଧିକ ପାଠ)
୧୦ । ଖ ହୋଇଲା ତହିଁ
ଘ. କରନ୍ତେ ତହୁଂ
୧୧ । ଖ. ଦେବଶର
୧୨ । ଖ ଘ. ପସୁପତ ଶ୍ରୀକର ହେ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ.
ଦେଖି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଧନୁଃକୋଣ ଧଇଲେ ହେ
ଶଙ୍କର ଧନୁଃକୋଣ ମନେ ଚିନ୍ତିଲେ ହେ

ଈଶ୍ୱର ଠାରୁ ସେ ଧନୁ ନେଇଣ ପ୍ରବେଶ ଅର୍ଜ୍ଜୁନର କରେଣ
ବେଢ଼ ଜଙ୍ଘରେ କର ଦେଇଣ ରହିଲେ ହର[୧] ସେ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ହେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶିବର ଶିର ଛେଦ ବହନ
କଳ ଲଗାଇ ଆରମ୍ଭ[୨] ଏହୁ କଲ ସମର ହେ
ଏ ମୋହୋ ବଚନ କରିବା ବୀର ହେ
କିଞ୍ଚିତ ଦୋଷ ନାହିଁ ସୁରନାଥର ସେ[୩]

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଲେ ଛାଡ଼ିଲେ ଶର[୪] କାକୁତ୍ସ୍ଥେ ଉଗ୍ର ହୋଇଲେ ହର
ବହୁତ ଦୋଷ ମୋର ହୋଇବ ଯେବେ ପେଷିବ ଶର[୫] ହେ ॥୮॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ବଚନ ଶୁଣି ପଦ୍ମ ଚରଣେ ନବେଶି ପାଣି
ଶନପ୍ରଭର ହୋଇ କହନ୍ତି ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସେ

ସମରେ ପଶି ରଣେ ହାରିବ ଭସ୍ମରେ ପିଠି ଦେଇ ଭାଜିବ
ତାହାକୁ ମୃତ୍ୟୁଂ ନ କରେ ଦେବ କେବେ ନିଧନ ସେ[୬]
ଶୁଣିଣ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର[୭] ହେଲେ ହରଷ ହେ
ବହୁତ ସନ୍ୟ ଦେବେ ହୋଇଲେ ନାଶ ହେ[୮]

ଯେ ଅବା ଥିଲେ ପଳାଇ ଗଲେ ଦେଖିଣ ସ୍ୱର୍ଗ ତୋଷ ହୋଇଲେ
କହନ୍ତି ଏବେ ମୋ ବାଣୀ ଶୁଣିମା ହୃଷୀକେଶ ହେ ॥୯॥

ଯାହା ମୁ ସତ୍ୟ ଅଛଇ ଭଣି[୯] ଯେବେ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ପାରିବ ଜିଣି[୧୦]
ସ୍ୱର୍ଗରେ ନୂଆ ଇନ୍ଦ୍ର କରିବ[୧୧] ନିଷ୍ଟଏ ଆଜ ହେ

୧। ଖ ଘ. ହର ରହିଲେ ହେ
ଗ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କନ୍ଧରେ କର ଦେଇଣ
ହର ରହିଲେ

୨। ଖ. ଆରମ୍ଭ
ଗ. କଲ ଆରମ୍ଭ
ଘ. ଆରମ୍ଭରେ

୩। ଖ ଗ ଘ. ପାଠ ନାହିଁ

୪। ଖ ଗ ଘ. କହେ ଛାଡିଲେ ଶର

୫। ଗ ଘ. ଘର

୬। ଖ ଗ. "ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ବଚନ-କେବେ ନିଧନ ସେ" ପାଠ ନାହିଁ

୭। ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଣି
ଗ. ଶୁଣି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର
ଘ. ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର

୮। ଖ ଘ. ଦେବସନ୍ୟ ହେଲେ ବିନାଶ
ଗ. ଦେବସନ୍ୟ ହୋଇଲେ ନାଶ

୯। ଖ ଗ ଘ. ଯାହା ସେ ସତ୍ୟ ଅଛୁ ମୁଁ ଭଣି

୧୦। ଖ ଗ ଘ. ମାରି

୧୧। ଖ ଘ. କରିବି

ବନ୍ଧୁର ଧଣ କଲ୍ଲ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ   ଘେନଣ ପିବା ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ସ୍ୱର୍ଗପୁରରେ କଣବା ଆଜ[1] ନିଦଣ ରାଜ[2] ହେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶୁଣି[3] ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଯେ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘେନ ସ୍ୱର୍ଗକୁ[4] ଗଲେ ଯେ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସକଳ ସୁର   ଶଙ୍କର ଆଦ୍ୟ ଯକ୍ଷ କନ୍ନର
ସକଳେ ରାମକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ବନ୍ଦନ କଲେ ହେ ॥୨୦॥
ଘେନାଣ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ତ୍ରାବନ୍ତ[5]   ସୁଧର୍ମା ସଭାରେ ଧର୍ମସୁତ
ବସାଇ ବ୍ରହ୍ମା ଆପଣେ ଅଭିଷେକ ସେ କଲେ ଯେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କରେ ଘେନଣ[6] ପାଟ   ବାନ୍ଧଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ଲଲାଟ
ଦେଖି ଈଶ୍ୱର ଶିରରେ ଛତ୍ର ଟେକ ଧଇଲେ[7] ଯେ
ବୀଣାଧର ନାରଦ ନୃତ୍ୟକୁ କଲେ[8] ଯେ
ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ ମଙ୍ଗଳ ଉଚ୍ଚାରିଲେ ଯେ[9]
ବିଦ୍ୟାଧରୀଏ ଗାବନ୍ତି ଗୀତ[10]   ଅପସରୀଏ କରନ୍ତି ନୃତ୍ୟ
ପବନ ପାଶେ ରହି ଚାମର ଧୀରେ ଢାଳନ୍ତି[11] ଯେ ॥୨୧॥
କୁବେର କରନ୍ତି ରତ୍ନ ବୃଷ୍ଟି   ପଢ଼ନ୍ତି ବେଦ ସେ ପରମେଷ୍ଟି
ଆପଣେ ବଳଦେବ କୁସୁମ ବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି[12] ଯେ

୧। ଖ. ସୁରପୁରରେ କଣବା ନେଇ
ଗ. "ଆଜ" ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ନେଇ
୨। ଗ. ରାଜନ
୩। ଖ ଗ ଘ. ଶୁଣି କୃଷ୍ଣ ଏମନ୍ତ
୪। ଖ. ଘେନଣ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
ଗ. ସମସ୍ତ ଶୁର ଘେନାଣ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
ଘ. ସ୍ୱର୍ଗକୁ
୫। ଗ ଘ. ଅନ୍ତ୍ରବ୍ରତ
୬। ଘ. ଧଣଣ
୭। ଖ ଗ. ଛତ୍ର ତାଙ୍କର ସିରେ ଟେକଲେ ହେ
ଘ. ଦେଖି ଈଶ୍ୱର ଛତ୍ର ତାଙ୍କର ଶିରେ ବାନ୍ଧଲେ
୮। ଖ ଗ. ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ହେ
୯। ଖ ଘ. ଉଚ୍ଚରନ୍ତି ହେ
୧୦। ଖ ଘ. ଗାୟନ
୧୧। ଖ ଗ ଘ. ଢାଳୁ ଅଛନ୍ତି ହେ
୧୨। ଘ. ବର୍ଷୁ ଅଛନ୍ତି

ମୃଦଙ୍ଗ ଜୟ ଜୟ ଶବଦ ଗଣିକା ହୁଳହୁଳି ନିନାଦ[୧]
ଗୁହ୍ୟକ ଗଣ ଦୁନ୍ଦୁଭି ନାଦ କରୁଅଛନ୍ତି ଯେ[୨]
ଏମନ୍ତେ ଅଭିଷେକ ବିଧି[୩] ସାରିଲେ ଯେ
ସକଳ ଦେବେ ଦେଖି ତୋଷ ହୋଇଲେ ଯେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଘେନି ସକଳ ଦେବ ପ୍ରସନ୍ନ କଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ
ଧର୍ମନନ୍ଦନ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ବସିଲେ[୪] ଯେ ॥୨୨॥
ଶଚୀ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଘେନାଇଂ ଗଲେ ପାର୍ଥ ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲେ
ଶଚୀ କହିଲେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ହେଲେକ ତୋଷ[୫] ହେ
ପ୍ରମଦ କରି କହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ[୬] ଆନନ୍ଦକାଳେ ଆଣି ପିତାଙ୍କୁ
କ୍ଷମା କରାଅ ପ୍ରସନ୍ନ କରାଇଣ ଏ ଦୋଷ[୭] ହେ
ଶୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତହୁଂ ସତ୍ୱରେ ଗଲେ ଯେ
ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଛାମୁରେ ଜଣାଇଲେ ଯେ[୮]
ବ୍ରହ୍ମା ସକଳ ଦେବଙ୍କୁ ଘେନି ଗାଆଇଁ ଦୁଇକୁଳ ଓ ସଇନି
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଘେନି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ସ୍ୱର୍ଗେ ମିଳିଲେ[୯] ଯେ ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ ଗ. ସବଦ
ଘ. ହୁଳହୁଳିର ନାଦ
୨ । ଗ. ଗୁହ୍ୟକ ଗଣେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଦ୍ୟ ନାଦ କରନ୍ତି ହେ
ଘ. ବାଦ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି
୩ । ଖ ଘ. ଆସି ଅଭିଷେକ
ଗ. ବିଧାନ
୪ । ଖ. ଲଭିଲେ
୫ । ଖ ଗ.ଘ. ସକଳେ ଏବେ ହେଲ ସନ୍ତୋଷ ହେ
ଘ. ହେଲେ ସନ୍ତୋଷ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଜଣାଇ କରି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ରାମଙ୍କୁ କହି କ୍ଷମା କରାଅ ତାହାଙ୍କ ଦୋଷ ହେ
୮ । ଖ ଆଗେ ଯାଇଂ କହିଲେ ହେ
ଗ. ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଆଗରେ କହିଲେ ହେ
ଘ. ରାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଆଗେ
୯ । ଖ. ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗେ ପଶିଲେ ହେ
ଗ ଘ. ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗେ ମିଳିଲେ ଯେ

ସଚଳା[1] କନ୍ୟା ସେନ ଚନ୍ଦ୍ରୌଜା   ଦ୍ରୁସନ କଲେ ଦେବାଧିରାଜା[2]
ବଳରାମଙ୍କୁ ଦ୍ରୁସନ କରି ହୋଇଲେ ଉଭା ସେ[3]
ସଚଳା ପିତା କୋଳେ ବସିଲେ   ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[4] ହେଲେ
କେ ଅବା ତତ୍ତ୍ୱଂ ପାରିବ କହି କନ୍ୟାର ଶୋଭା ସେ
କୃଷ୍ଣ ଉଠି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କୋଳ କରନ୍ତି ସେ
ଆଦର[5] କରି ତାଙ୍କୁ କୋଳେ[6] ବସାନ୍ତି ସେ
କହନ୍ତି ତତ୍ତ୍ୱଂ ଧର୍ମନନ୍ଦନ   ସଚଳା କନ୍ୟାକୁ ଚିତ୍ରସେନ
ବିବାହ କର ସକଳ ମନ ହୋଇବ ଶାନ୍ତ[7] ହେ ॥୨୪॥
ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସେ ପୀତାମ୍ବର   ଆନନ୍ଦେ କଲେ ସେ ସିଦ୍ଧକାର
ଶୁଣି ବାସବ ଅମର ପୁରେ କଲେ ଉଚ୍ଛବ[8] ସେ
ସଚଳା ଚିତ୍ରସେନକୁ ଆଣି   ବିବାହ କଲେ ସାରଙ୍ଗ ପାଣି
ଅନେକ ଯଉତୁକ ସେ ଦେଲେ ରାମ ମାଧବ[9] ହେ
ସକଳ ଦେବେ ଇନ୍ଦ୍ରପୁରେ ରହିଲେ ସେ
ପୀୟୂଷ ପାନ ତହିଁ ସକଳେ କଲେ ସେ
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବହୁ ପ୍ରବୋଧ କରି   ଅନେକ କଥା ତାଙ୍କୁ ଉଆରି
ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଆଦି ସକଳେ ମେଲାଣି ହେଲେ ॥୨୫॥

୧। ଘ. ସଚଳ
୨। ଖ ଘ. କର ଯୋଡ଼ିଣ କଣ୍ଠୋକ୍ତି
ମୂର୍ତ୍ତି ହେଲା ଅପ୍ରାପ୍ତ ହେ
ଇନ୍ଦ୍ରପଦରୁ ନୋହିବ ଭଙ୍ଗ ନ
ରଙ୍ଗ ବହିଲା ମୋ ହୋଇ ମନ
ତୋତେ କି ହେବି ସ୍ତାବକ
କଳି କୃପାଜଳଧି ହେ
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ତହେ ମୋତେ ପଡ଼ାଅ ହାଣି ହେ
ମୂର୍ଦ୍ଧିସ୍ଥି ଦେବେ ହେଲେ ତ କୃପମଣି ହେ
ଏହି ବଚନରେ ନ ଯୋଗ ରଜା
ସ୍ୱର୍ଗରେ ହୋଇଲ ଦେବରାଜା
ଦୂତ ବିବାହ ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲେ ସମସ୍ତେ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେ
କର୍ମହଁ ବାସବର ଶରୀର ବେଳା ନଷ୍ଟରୁ
ବହ୍ନିଶ୍ଚ କର   [ଅଧିକ ପାଠ]
୩। ଖ ଘ. ବଳଦେବଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି କରିଣ ହୋଇଛୁ
ଉଭା ହେ
୪। ଖ ଗ. ଦେବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଦେବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
୫। ଖ ଗ ଘ. ସାଦର
୬। ଖ ଗ ଘ. ପାଶେ
୭। ଖ ଗ ଘ. ସମ୍ପତ୍ତି
୮। ଖ. ଉତ୍ସବ
୯। ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୁଣି ହେ

ଯଶୋବନ୍ତୀକ ବଧାଗା ଗଲେ   ଈଶ୍ୱର କଇଳାସେ ଗମିଲେ[1]
ସକଳ ଶିବଗଣଙ୍କୁ ଘେନ। ପାର୍ବଣ୍ଣ ଭୁଲେ ସେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭୀମ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସେନ[2]   ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପାଦେ କର ଦଇନ[3]
ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମେଲାଣି ମାଗି ରଥେ ବସିଲେ ହେଁ
ଇନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞାରେ ଚତୁରଂ ମାତଳି[4] ଗଲେ ସେ
ତମାଳ ବନେ ତାଙ୍କୁ[5] ଘୁଞ୍ଚ ଅଇଲେ ସେ
ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ସନ୍ୟ ସଙ୍ଗରେ   ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଦ୍ୱାରକା[6] ପୁରେ
ତାଙ୍କ ଚରଣ ଚନ୍ଦ୍ରଣ ବଶ୍ୱମ୍ଭର କହିଲେ ସେ[7] ।।୨୭।।

ତ୍ରୟୋଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ— ଆହାରୀ

ତମାଳ ବନରେ ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୁପଦ ରାଜ ନନ୍ଦନୀ ହେ
ସେ ବନ ତେଜଣ ଭୁଇରେ[8] ଗମିଲେ ଯେଣଣ ସକଳ ମୁନି ହେ
ସୁଜନେ,[9] ବହୁତ ଦୂର ଗମିଲେ ହେ
ମହାଭୟଙ୍କର ନିବଡ଼ ଅନ୍ଧାର[10] ଅରଣ୍ୟ ବନେ ମିଳଲେ ସେ ।।୧।।

୧। ଖ. ଗହ୍ଲେ
ଗ. କଇଳାସକୁ ଗଲେ .
ଘ. ଅଇଲେ
୨। ଖ ଘ. ମନ୍ତ୍ରୀ
୩। ଖ. ପାସେ ଭକ୍ତି କରନ୍ତ
ଘ. ଭକ୍ତି କରନ୍ତ
୪। ଖ ଘ. ମାତେଲୀ
୫। ଘ. ନେଇ
୬। ଘ. ଦ୍ୱାରକା ପୁରେ
୭। ଖ. ଭଣିଲେ ହେ
୮। ଙ. ଭୁଇଁତେ
୯। ଖ. ରାଜାନ
୧୦। ଙ. ତୁଷାର ଅନ୍ଧାର

ସେ ବନ ଦେଖିଣ ଋଷିଙ୍କି ସୁନ୍ଦରୀ ପଚାରନ୍ତି[1] ଧର୍ମସୁତ[2] ହେ
ଏକମନ ହୋଇ ଅଗସ୍ତି କହନ୍ତି ଶୁଣିମା ହେଉ ଚରିତ[3] ହେ
ସୁଜନେ,[4] ନାମ ତା ହିରଣ୍ୟକେଶୀ ହେ
ଦିବ୍ୟ ସୁନ୍ଦରୀ[5] ଶତପୁର ମୋହନୀ ରହୁଥିଲା ଏଥେ ଆସି[6] ହେ ॥୨॥
ମୃଦୁଗଳ ଋଷି ମହାବ୍ରତଋଷି ମିଳିଲେ ତାର ଭୁବନେ ହେ
ପରମ ସୁନ୍ଦରୀ ମୁନି ମନୋହାରୀ ବସାଇ ତାଙ୍କୁ ଆସନେ[7] ହେ
ସୁଜନ,[8] କହଇ ହିରଣ୍ୟକେଶି ହେ
ମୁଁ ଏକା ସୁନ୍ଦରୀ ବନେ ତପ କରି ତୁମ୍ଭେ ତ ସହଜେ ଋଷି ହେ ॥୩॥
ଋଷି ତାହାକୁ ଦେଖି ବଶ ହୋଇଲେ ସେଜଗଲେ କର ଧରି[9] ହେ
ବ୍ରତ ଛଡ଼ାଇ ଷଡ଼ରସ ପ୍ରକାରେ ଅନ୍ନ ଦେଇ ମନ ହରି ହେ[10]
ସୁଜନ, ପିନ୍ଧାଇଣ ଦିବ୍ୟବାସ ହେ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଦିବ୍ୟ ପୁଷ୍ପମାନ କରଇ ତାଙ୍କୁ ସୁବେଶ ହେ ॥୪॥
ଦିବ୍ୟ ପଲଙ୍କେ ଅଙ୍କେ ତାଙ୍କୁ ଶୁଆଇ ବେନି ଚରଣ ମଞ୍ଜିଲ[11] ହେ
କାମେ ବଶ ହୋଇ ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ଗାଢେ ଧରି[12] ଚପଲୀ ହେ
ସୁଜନ, ବସନ ତାର ଫେଡ଼ିଲେ ହେ
କଳେ ସୁରତ ରସ ଆଣି ଆରମ୍ଭ କରିଜ କୁଚେ ଚିପିଲେ[13] ହେ ॥୫॥

---

୧ । ଘ. ସେ ବନ ଦେଖିଣ ଋଷୀ ସୁନ୍ଦରେଣ
୨ । ଖ. ପଚ୍ଛରିଲେ ଧର୍ମଯୀଶ
୩ । ଖ. ଚରିତ ହେ
ଘ. ଅଗ[illegible] କହନ୍ତି ଏକମନେ
ଏବେ ପୁଣିମା କହାଇ
୪ । ଖ ଗ. [illegible]ଜନ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ସୁନ୍ଦରୀ
୬ । ଖ. [illegible]ଥି ଆସି
ଘ. ଅ[illegible] ଏଥି
୭ । ଖ ଗ. ସେ ବେଶ୍ୟା ସୁନ୍ଦରୀ
ତାଙ୍କି ଦେଖିକରି ବସାଇ ଦିବ୍ୟ ଆସନେ
ଘ. ସେ ବଣା ସୁନ୍ଦରୀ ତାଙ୍କି ଦେଖି
କରି ବସାଇ ଦିବ୍ୟ ଆସନେ
୮ । ସୁଜନେ

୯ । ଖ ଗ. ଦେଖିଣ ବଶ୍ୟ ହେଲେ କରଧରି
ସେଜଗଲ ହେ
ଘ. ବଶ ହେଲେ କର ଧରି ସେଜଗଲେ ହେ
୧୦ । ଖ ଗ. ଅର୍ଣ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ଭୁଞ୍ଜାଇଲ ହେ
ଘ. ଛଡ଼ରସ ପ୍ରକାରେ ଅର୍ଣ୍ଣ ତାଙ୍କୁ
ଭୁଞ୍ଜାଇଲେ ହେ
୧୧ । ଘ, ଦିବ୍ୟ ପଲଙ୍କେ ତାଙ୍କୁ ସୁଆଇ
ବେନି ଚରଣ ମର୍ଦ୍ଦିଲେ
୧୨ । ଖ ଗ. ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ
ଘ. ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଚୁମ୍ବନ ଦେଲେ
ଚପଳା ହେ
୧୩ । ଖ. କର ଯେ କୁଚ ପିଡ଼ିଲେ ହେ
ଗ ଘ. କରନ୍ତ କୁଚେ ପିଡ଼ିଲେ

ହିରଣ୍ୟକେଶୀ ସଙ୍ଗତେ ପଢ଼ିକରି ଚେଡ଼େ ଋଷି ନାଶ କଲେ ହେ
ଋଷି ଦେହ ଅନ୍ତେ ଏମନ ବସ୍ତିର ଶିବାକୁଳେ ଜାତ[1] କଲେ ହେ
ରାଜନ,[2] ସାରସ ନାମେ ଶୃଗାଳ ହେ
ଗତଜନ୍ମ ହେତୁ କରଣ ମନରେ ପୁଣ୍ୟ କଏ ବନ କାଳ ହେ ॥୭॥
ପିତା ମାତା ସ୍ଥାନେ ନରସ୍ତୁତା ନେଇଁ ଅନ୍ତ ଯତ୍ନେ ପାଳଥିଲ ହେ
ମହୀନ୍ଦ୍ର ରାଜାକୁ କନ୍ୟା ଦାନ କରି ଦୁହିତାକୁ ସମର୍ପିଲ ହେ
ରାଜନ, ସେ ପୁଣ୍ୟେ ଶିବା ମରଣେ ହେ
ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଂଶରେ ସଗର ରାଜା ହୋଇ ଜାତ ହେଲ ହେତୁ ଗୁଣେ ହେ ॥୮॥
ତପସ୍ୟା କରି ଷାଠିଏ ସହସ୍ର ସୁତା ବିଧାତାକୁ ମାଗେ[3] ବର ହେ
ଦଇବ କୂଟରେ ରାଜମତ୍ତ ଭ୍ରମେ ଷାଠିଏ ସହସ୍ର କୁମର ହେ
ରାଜନ, ପୃଥ୍ୱୀ ମୃତ୍ତିକା ଭକ୍ଷିଲେ ହେ
ଧାତା ବଚନେ କପିଳ ଋଷି ଶାପେ ତାଙ୍କ ଶରୀର ଜଳଲେ ହେ ॥୯॥
ସେହି ବଂଶେ ଭଗୀରଥୀ ଜନ୍ମ ହୋଇ ବହୁତ ତପସ୍ୟା କଲେ ହେ
ବହୁ କଷ୍ଟେ କଷ୍ଟେ ଗଙ୍ଗାକୁ ଆଣିଣ ପିତୃଲୋକଙ୍କୁ ତାରିଲେ ହେ
ରାଜନ, ସଗର କୀର୍ତ୍ତି ସାଗର ହେ
ଭଗୀରଥୀ ଗଙ୍ଗା ବୋଲାଇଲେ ତେଣୁ ପତିତପାବନୀ ନୀର ହେ ॥୧୦॥
ଏହି ବନେ ଥାଇ କେତେକ ସମଏ ସେ ହିରଣ୍ୟକେଶୀ ମଲ ହେ
ଏଥି ପଥ ଜଗି ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ କପଟରେ ପକାଇଲ ହେ[4]
ରାଜନ, ତେଣୁ ଏ ହିରଣ୍ୟ ବନ ହେ
ପିଶାଚୀ ରୂପେ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଛୁ ତେଣୁ ଏ ଧାତା ବଚନ[5] ହେ ॥୧୧॥

---

୧ । ଖ ଗ. ଯାତ
୨ । ଘ ସୁଜନ
୩ । ଘ. ମାଗ ବର ହେ
୪ । କ ଗ. ପୋଥିରେ "ସାରସ ନାମେ ଶୃଗାଳ—କପଟରେ ପକାଇଲ ପାଠ ନାହିଁ
୫ । ଖ ଗ. ପୂର୍ବେ ଧାତାର ବଚନ ହେ
ପିଶାଚି ରୂପେ ପୂର୍ବେ ଧାତାର ବଚନ ହେ

ଶୁଣି ପାଣ୍ଡବେ ଦଣ୍ଡେ ତହିଁ ରହିଣ ସତ୍ୱରେ ତହୁଁ ଚଳିଲେ[1] ହେ
ଧର୍ମସୁତଙ୍କୁ ଦେଖିକରି ପିଶାଚୀ[2] ମୋକ୍ଷ ଦେହକୁ ପାଇଲେ ହେ
ସୁଜନେ, ତହୁଁ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ[3] ହେ
ସକଳ ଋଷି ସେନ ସଙ୍ଗେ ମିଳିଲେ ଅଗସ୍ତି ବନେ ତତ୍‌କ୍ଷଣେ[4] ହେ ॥୧୨॥
ଦେଖିଲେ ସେ ବନ ଆନନ୍ଦ ସଦନ ସୁସ୍ୱାଦ[5] ଫଳ ଅଛନ୍ତି ହେ
ମାର୍କଣ୍ଡ ଋଷି ଧର୍ମନନ୍ଦନଙ୍କୁ ହରଷ ମନେ[6] କହନ୍ତି ହେ
ରାଜନ, ପୂର୍ବେ ଆତାପି ବାତାପି ହେ
ଏହି ବନେ ଗୃହ କରି ରହିଥିଲେ ମାଇଲେ ବହୁତ ତପୀ ହେ ॥୧୩॥
ଆତାପି ମେଷ କରି ସାନଭାଇକ ଦୁଆରେଣ ବାନ୍ଧି[7] ଥାଇ ହେ
ପଥିକମାନେ ପଥଶ୍ରାନ୍ତ[8] ହୋଇଣ ତହିଁରେ ମିଳନ୍ତେ ଯାଇ[9] ହେ
ରାଜନ, ତଦ୍‌ଭବେ ସେ ରଖାନ୍ତି ହେ
ଭୋଜନ କରି ଏଥୁ ସନ୍ତୋଷେ[10] ଯାଅ ମେଷ ଗୋଟିଏ[11] ମାରଇ ହେ ॥୧୪॥
ସେ ମାଂସ ଅତି ଯତ୍ନ କରି ରାନ୍ଧିଣ ଭୁଞ୍ଜାଇ[12] ପଥିକ[13] ଜନ ହେ
ଆନନ୍ଦେ କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ତାହାକୁ ପଥିକ କରେ ଗମନ ହେ
ରାଜନ, ପଥେ ଆତାପି[14] ଗୋଡ଼ାଇ[15] ହେ
ଆସ ବାତାପି[16] ଆମ୍ଭର ପୁରେ ଯିବା ବୋଲିଣ ଉଚ୍ଚେ ଡାକଇ ସେ ॥୧୫॥

---

୧ । ଖ ଗ. କରନ୍ତି ସ୍ନାନ ତହିଁ ଚଳିଲା ଗଲା ହେ
ଘ. ଦଣ୍ଡେ ତହିଁ କ ରହି ସତ୍ୱରେଣ
ଚଳିଗଲେ ହେ
୨ । ଘ. ପିଶାଚି
୩ । ଖ ଦ୍ରୋପଦି
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ ହେ
୪ । ଗ. ସଙ୍ଗତରେ ସେନାଣ ଅଗସ୍ତି
ବନେ ମିଳନ୍ତି ହେ
ଘ. ସଙ୍ଗରେ ସେନାକର ଅଗସ୍ତି
ବନେ ମିଳନ୍ତି ହେ
୫ । ଗ ଘ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମଳ ସୁସ୍ୱାଦୁ
୬ । ଖ ଗ. ହର୍ଷ କରିଣ
ଘ. ହର୍ଷିଣ
୭ । ଖ ଗ. ବାନ୍ଧ
ଘ. ବାତାପି ସାନ ଭାଇକ
ମେଷ କରି ଦୁଆରେଣ ବାନ୍ଧ
୮ । ଗ. ପଥିକମାନେ ପଥଶ୍ରାନ୍ତ
ଘ. ପନ୍ଥିକମାନେ ପଥଶ୍ରାନ୍ତ
୯ । ଘ. ମିଳନ୍ତି
୧୦ । ଘ. ସନ୍ତୋଷେ ଏଥୁ ଯାଅ
୧୧ । ଖ ଗ. ସେ ମେଷ ଗୋଟି
୧୨ । ଖ. ଭୋଜନ କରି ରନ୍ଧାଂଶୁ ଯାଇ
ଗ ଘ. ସେ ମେଷ ଅତି ଭୋଜନ କରି
ରାନ୍ଧି ଭୁଞ୍ଜାଏ
୧୩ । ଗ. ପଥିକ
୧୪ । ଘ. ପଛେ ବାତାପି
୧୫ । ଗ. ସୁଜନେ, ପଛେ ଆତାପି ବାତାପି
ହେ
୧୬ । ଘ. ଆସ ଆତାପି

ଶୁଣି ବାତାପି[1] ପଞ୍ଜର ବଦାରଣ ଗର୍ଭ ବାହାର ହୁଅଇ ଯେ
ପଥିକ ପ୍ରାଣ ଭେକଣ ତତକ୍ଷଣ[2] ସେହି ଠାବରେ ପଡ଼ଇ ହେ
ରାଜନ, ଶବ ଯେହ୍ନ ବେଳଭ୍ରାନ୍ତି[3] ହେ
ସେ ମାଂସ ରନ୍ଧନ କରିଣ ଭୋଜନ ଆନନ୍ଦ କରନ୍ତ ଶତ୍ରୁ[4] ହେ ॥୧୬॥
ଯେମନ୍ତେ ଅନର୍ଜାପ[5] ମାଶ ଖାଇଲେ ଏ ବନ ବାଟ ପଡ଼ିଲେ[6] ହେ
ଏହା ଜାଣି ଧାତା ଅଗସ୍ତି ଋଷିଙ୍କି[7] ଏହି ବନକୁ ପେଷିଲେ[8] ହେ
ରାଜନ, ଅଗସ୍ତିଙ୍କି ସେ ଦେଖିଲେ ହେ
ଆତାପି ମେଷକୁ ମାରିଣ ତାହାଙ୍କୁ ଭୋଜନ ବାତାପି ଦେଲେ[9] ହେ ॥୧୭॥
ଭୋଜନ ଅନ୍ତେ ଚଳନ୍ତେ ମହାମୁନି ଆତାପି[10] ଡାକଇ ଆସ ହେ
ଅଗସ୍ତି ବୋଇଲେ ବାତାପି[11] ଆମ୍ଭର ଗର୍ଭେ ପଡ଼ିଗଲ[12] ନାଶ ହେ[13]
ରାଜନ କମଣ୍ଡଳୁ ଯେହ୍ନ ମାର ହେ
ମାରନ୍ତେ ତାର ଶରୀର ଭସ୍ମ ଗଲ[14] ବାତାପି ଅସୁର ହେ ॥୧୮॥
ବେନି ଅସୁରଙ୍କୁ ମାରିଣ ଅଗସ୍ତି ଏଥି ପଥ ଲୁହାଇଲେ[15] ହେ
ବିଧାତା ଏ ବନ ନିର୍ମଳ ଦେଖିଣ ଅଗସ୍ତି ବନ ବୋଇଲେ ହେ
ରାଜନ, ଗର୍ଭେ ଅପାକ[16] ହୋଇଲେ ହେ
ତତକ୍ଷଣେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବ ଅଗସ୍ତି ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ଝାଡ଼ିଦେଲେ ହେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଘ. ଆତାପି
୨ । ଘ. ଭେକକର ଭୂଷଣେ
୩ । ଖ. ବେଳ ଭ୍ରାନ୍ତି
ଘ. ବେଳ ଭ୍ରାନ୍ତି ହେ
୪ । ଘ. ବେଳା ଦଇତ
୫ । ଖ ଘ. ଏବଂପେ ଅନର୍ଜାପ
୬ । ଘ. ବାଟ ପଡ଼ିଲ ହେ
୭ । ଖ ମୁନିଙ୍କି
୮ । ଘ. ବନକୁ ପେଷିଲ ହେ
୯ । ଘ. ମାରିଣ ଭୋଜନ
ସନ୍ତୋଷେଣ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ହେ
୧୦ । ଖ. ବାତାପି
ଘ. ଚଳନ୍ତା ମହାମୁନି ବାତାପି
୧୧ । ଖ ଘ. ଆତାପି
୧୨ । ଘ. ଗର୍ଭରେ ପଡ଼ିଗଲ
୧୩ । ଗ. ନାଶ ଗଲେ
୧୪ । ଖ. ନାଶ ହେଲ
ଘ. ଭସ୍ମ ହେଲ
୧୫ । ଘ. ପଥ ବୁହାଇଲେ
୧୬ । ଘ. ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ

ବାତାପି[୧] ଅସୁର ଭକ୍ଷଣ ଯେ କଲେ ଆତାପି[୨] ମହାପ୍ରବଳ ହେ
ସପତ ସାଗର ଯେ ଆପେ ଶୋଷି[୩] ଅଗସ୍ତି ବଡ଼ବାନଳ ହେ
ରାଜନ, ଏ ଋଷି ବଡ଼ ମହିମା ହେ
ଏହାଙ୍କ କଥା କହିଲେ ନ ସରଇ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମା ହେ[୪] ॥୨୦॥
ଏ ବନ[୫] ଅତି ନିର୍ମଳ ସୁଖକର ଏ ବନେ[୬] ଆମ୍ଭେ ରହିବା ହେ
ଦେଖ ବରଷା ସମୟ ଆସୁଅଛି ଏଥିରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ଥିବା[୭] ହେ
ରାଜନ, ବହ୍ୟ ଫଳମୂଳ ଅଛି[୮] ହେ
ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଲୋଡ଼ିଲେ ପାଇବା ଆଶଙ୍କା ନ ଥିବ କିଛି ହେ ॥୨୧॥
ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ ହରଷ ହୋଇଣ[୯] ରହିଲେ ଅଗସ୍ତି ବନେ ହେ[୧୦]
ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ପୁର ଚହିଁରେ ରଚିଲେ[୧୧] ଭ୍ରାତମାନେ ଘନେ ଘନେ ହେ[୧୨]
ରାଜନ, ଧର୍ମନନ୍ଦନଙ୍କ ପୁର[୧୩] ହେ
ଘେରାଇ ଘେରପାଖେ ପୁର କଲେ ତହିଁ କିଛି କିଛି ଦୂରେ[୧୪] ହେ ॥୨୨॥
ଋଷିମାନଙ୍କୁ ଜଣେ ଜଣେ କରଣ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା[୧୫] ନିର୍ମି କଲେ ହେ
ଫଳ ମୂଳମାନ ବନରୁ ଆଣିଣ ଋଷିଙ୍କି ଭୋଜନ ଦେଲେ ହେ
ସୁଜନେ,[୧୬] ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ତହିଁ ରହିଲେ ହେ[୧୭]
ମୃଗୟା କରିଣ ଗଣ୍ଡା ମାରି ମାଂସ ଭୋଜନେ ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ ହେ ।୨୩॥

---

୧ । ଖ ଘ ଆତାପି
୨ । ଘ. ବାତାପି
୩ ଖ. ସମୁଦ୍ର ଶୋଷଣ ଯେ କଲେ
ଘ. ସମୁଦ୍ର ଶୋଷ ଯେ କଲେ ଅଗସ୍ତି ବଡ଼ବାନଳ ହେ
୪ । ଗ. ପୋଥିରେ ୧୫-୧୬ ପଦ ହୁଇଟି ନାହିଁ
୫ । ଘ. ସେ ବନ
୬ । ଖ ଘ. ଏଥିରେ
୭ । ଗ. ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଏଥି ହୋଇବା ହେ
ଘ. ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ଏଥି ହୋଇବା ହେ
୮ । ଘ. ଫଳମୂଳ ଅଛନ୍ତି ହେ
୯ । ଖ ଘ. ଲଭିଣ
୧୦ । ଘ. ଅଗସ୍ତି ବନ ହେ
୧୧ । ଖ. ରଚିଲେ
ଘ. ପର୍ଣ୍ଣିପାଳା ପୁର ତହିଁରେ ରଚିଲେ
୧୨ । ଘ. ଭ୍ରାତମାନେ ଭିନ ଭିନ ହେ
୧୩ । ଖ. ପୁର
୧୪ । ଖ. ତହୁଂ କାହୁ କାହୁ ଦୂର ହେ
ଘ. ଲୁଟୀ କେ
୧୫ । ଖ. ପର୍ଣ୍ଣଶାଳ
୧୬ । ଖ. ରାଜନ
୧୭ । ଘ. ତହୁଂ ବସାଂ ରହିଲେ ହେ

ପଶ୍ଚିମ ବିପିନେ ପବନ ନନ୍ଦନ କତୁତ ଦୂର ଗମିଲେ ହେ[1]
ନିବିଡ଼ ବନରେ ଅପୂର୍ବ ପୁରୁଷେ ଅନ୍ଧ ହୋଇଛୁ ଦେଖିଲେ ହେ
ସୁଜନେ, ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ସେ ଭୂଷଣ ହେ
ନିରତେ ଡାକଇ ସୁଧୃଷ୍ଟି ରଜନ କର ମୋତେ ପରିତ୍ରାଣ ହେ ॥୨୩॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ମାରୁତି ଲେଉଟିଣ[2] କହେ ସୁଧୃଷ୍ଟି ଗ୍ରାମରେ ହେ
ଦ୍ରୌପଦୀ[3] ସହିତେ ସେ ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବେ ମିଳିଲେ ତହିଁ ସଭରେ ହେ
ରାଜନ,[4] ସୁଧୃଷ୍ଟି ମିଳନ୍ତି ପାଶ ହେ
ତତକ୍ଷଣେ ବେନି ନେତ୍ର[5] ସେ ପାଇଣ ଆନନ୍ଦ ଦିବ୍ୟ ପୁରୁଷ ହେ ॥୨୪॥
ସୁଧୃଷ୍ଟିଙ୍କ ପାଦେ ପ୍ରସନ କରି ବୋଲଇ[6] ଶୁଣ ନୃପତି ହେ
ପୂର୍ବେ ବିବାଦ ହେଲେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ସଙ୍ଗତେ ବଶିଷ୍ଠ ଯତି ହେ
ରାଜନ. ମୋ ନାମ ଅନଳ ବସୁ ହେ
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ବୋଲେ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଗାଭ ହରଇ ମୁଁ ଦେନ ଆସୁଁ ହେ ॥୨୫॥
ଜାଣି ବଶିଷ୍ଠ ମୋର ପାଶେ ମିଳଣ ଗାଭ ନଅନ୍ତି[7] ଛଡ଼ାଇ ହେ
ମହାକ୍ରୋଧେ ମୁହିଁ ମୁଷ୍ଟିଏ ମାଇଲି ତାଙ୍କର ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇ[8] ହେ
ରାଜନ, ମୋତେ[9] କୋପେ ଶାପ ଦେଲେ ହେ
ଅନ୍ଧ ହୋଇଣ ଏ ବନେ ମୋତେ ଯେବେ ନ ଛାଡ଼ିଲେ ରେ ॥୨୬॥
ତାଙ୍କର ପାଦତଳେ ପଡ଼ି କାରଣ ମାଗନ୍ତେ ହୋଇଲେ ତୋଷ ହେ
କହିଲେ ସତ୍ୟ ତ୍ରେତୟା ବେନି ଗଲେ ଯେବେ ସେ ହୋଇବ[10] ଶେଷ ହେ
ରାଜନ, ଦ୍ୱାପରେ ସୁଧୃଷ୍ଟି ଦେବ ହେ
କଉରବଙ୍କ କପଟେ ବନବାସ କରିବେ ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ ହେ ॥୨୭॥

---

୧ । ପ. ପସିଲେ ହେ
୨ । ପ. ଲେଉଟିଲେ
୩ । ପ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୪ । ପ. ସୁଜନେ
୫ । ପ. ବେନି ନୟନ
୬ । ପ. କହଣ ବୋଲନ୍ତି
୭ । ପ. ଗାଭ ନଅନ୍ତେ
୮ । ପ. ପିଟିଲି ତାଙ୍କ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ
୯ । ପ. ବନେ ଥାଅ ମୋତେ
୧୦ । ପ. ବେନି ଯୁଗ ହେବେ ହୋଇବ ଶେଷ ହେ

ସୁଧର୍ମ୍ମି ଦ୍ରୁସଜେ ନଯୁନ ଗାଇଣ ଆସିବୁ ଅମରପୁର ହେ
ସେବ୍ରହକୁ ମୂର୍ଚ୍ଛି ଅଛ ହୋଇ କର ପଢ଼ ଉହ୍ଲ ବନର ହେ
ରଜନ, ତେଣୁ ତୋ ନାମ ଧରଇ ହେ
ଏତେ କାଳେ ତୋତେ ଦେଖି କସ୍ତୁରଲ ଆଜ୍ଞା ଦେବ ନରପାଇଁ ହେ ॥୨୯॥
ଏତେ କହ୍ତି[1] ନମସ୍କାର କରଣ ଆକାଶ ମଣ୍ଡଳେ ଗଲେ ହେ
ମହା ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ବାହୁଡ଼ି ତହୁଂ ଅଇଲେ ହେ
ସୁଜନେ, ମିଳଲେ ସେ ନଜ ବାସ ହେ
ଗଣ୍ଡା ମାତ୍ର ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୋଜନ କରଣ[2] ଲଭୁଲେ ଅତି ହରଷ[3] ହେ ॥୨୦॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦନ ଅନ୍ତେ[4] ବରଷାରୁତୁ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ହେ
ଦନତ କଜ୍ଜଳ ପରାଏ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଘୋଟିଲା ଦ୍ୱଣ ଆକାଶ ହେ[5]
ସୁଜନେ, ଗିଳଦେଲା ଗିର ଶିର[6] ହେ
ତପନ[7] ଗର୍ବ ବନାଶ କର ଘନ[8] ଘୋଟାଇଲା ଅନ୍ଧକାର[9] ହେ ॥୩୧॥
ହଦସକୁ ଗର୍ଭେ ପୂରଇ[10] ରଖିଲା ସ୍ୱଚ୍ଛକୁ[11] ଜଳ ପ୍ରବଳ ହେ
ତାହା ଦେଖିକର ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ଖେଳଲେ ଚଡ଼ୁଚ ମାନ ହେ
ସୁଜନେ, କରଇ ଘନ ଗର୍ଜନ ହେ
ତନ ଭୁବନକୁ ଶବଦ ଶୁଭିଲା ଡ଼ରଲେ ବୟୋଗୀ ଜନ ହେ ॥୩୨॥

---

୧ । ପ. ଏତେକ କହ
୨ । ପ. ଗଣ୍ଡା ମାତ୍ରେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୋଜନେ ତୃପ୍ତି
୩ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ୨୦ରୁ ୨୬ ପଦ
ଗୁଡ଼ିକର ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ପ. କେତେ ଦନାନ୍ତରେ
୫ । ଖ. ଦଳିଲା କଜଳପର୍ବତ ସଜଳ ଜଳଦ
ଘୋଟେ ଆକାଶ ହେ
ପ. ଦଳିଲ କଜ୍ଜ୍ୱଳ କଳଦ ଘୋଟି
ଆକାଶ ହେ
୬ । ପ. ଗିରି ଶିର ହେ
୭ । ଖ ପ. ତପତ
୮ । ଖ ପ. ଦସ
୯ । ଖ. ଅନ୍ଧକାର
ପ. ଘୋଡ଼ାଇ କଲା ଅନ୍ଧାର ହେ
୧୦ । ଖ. ପୁରେଣ
୧୧ । ଖ. ଦ୍ୱସମ
ପ. ଉଦସ
୧୨. ପ. ତଡ଼ୀତମାଳ ହେ
୧୩ । ଖ ପ. କରନ୍ତ

କ୍ରମେ ସଲିଳ ମଣ୍ଡିତଲେ ପୂରିଲା[1] ବହିଲା ଝଂଜା ପବନ ହେ

ମହାମତ୍ତ ଭରେ[2] କେକା କେକା ଡାକି[3] ପୂରିଲା ଯାଇ ଗଗନ ହେ

ସୁଜନେ, ପ୍ରବଳ କଲା[4] ବରଷା ହେ

ଅନ୍ଧାର ଜଳ ଗହଳରେ ବାରିତ ନୋହିଲା[5] ଦିବସ ନିଶା ହେ ॥୩୩॥

ଦର୍ଦୁରମାନେ ଘୋର ଧ୍ୱନି କରନ୍ତି ଡାହୁକ ଅତି ପ୍ରବଳ[6] ହେ

କୁଧର ମହୀରୁହ ଶୋଭା ଦିଶନ୍ତି ଲଭିଲା[7] ବନ ଅନଳ ହେ

ସୁଜନେ, କୋକିଳ ହେଲେ ମଉନ ହେ

କେତେକ ହସିଲା କେତେକ ଭଟିଲା ଧନକୁ ଧନ ନିର୍ଜନ[8] ହେ ॥୩୪॥

କମଳେ ବୁଡ଼ାଇ କମଳ ରଖିଲା[9] ଦେଖିଲେ ତାହା ସାରସ ହେ

ଗମନ କଲେ ମାନ ସରୋବରକୁ[10] ହୋଇଲେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହେ

ସୁଜନେ, ପଥିକ ପଥ ଦୁସ୍ତର ହେ

ହାଳିକମାନେ କେଦାର ମାନଙ୍କରେ ଗୀତ କରନ୍ତି ବିସ୍ତାର ହେ ॥୩୫॥[11]

ନାବିକେ ନାବ ନ ଦେଇ ନିବର୍ତ୍ତିଲେ ନଦୀରେ ପ୍ରଳୟ ବଢ଼ି ହେ[12]

ବ୍ୟାପାରୀମାନେ ଏମନ୍ତ ଦେଖିକରି ଛାଡ଼ିଲେ ବ୍ୟାପାର[13] ଗ୍ରନ୍ଥି ହେ

ସୁଜନେ, ଛପରକୁ କଲେ ଆଦର[14] ହେ

କୃଷାଣ ପଡ଼ି ଗିରି ଶିରୁଂ ଝୁଡ଼ିଲେ ଖଣ୍ଡ ଶଇଳ ନିକର[15] ହେ ॥୩୬॥

୧। ଗ. ଛନ୍ଦିଲା
   ଘ. ମଣ୍ଡିତଳ ଛୁନ୍ଦିଂଲା
୨। କ. ମହାମତ ଭରେ
   ଘ. ମହାତମ ଭରେ
୩। ଖ ଘ. ଏକା
୪। ଘ. ପ୍ରବଳେ
୫। ଖ. ଗହଳେ ନ ବାରିଲେ କେ ଅଛେ
   ଘ. ଜଳ ଗହଳ ନ ବାରିଲେ କେ ଅଛେ
୬। ଗ. ଡ଼ାକ ଗହଳ
   ଘ. ଧ୍ୱନି କରନ୍ତି-ଡ଼ାକ ଗହଳ ହେ
୭। ଖ ଘ. ଧନ୍ଦତେ ସୁନ୍ଦର ଦଶିଲା ଲିଭିଲେ
୮। ଖ: କେତେକ କଅଁଳୁ କେତେ ହସିଲା
   ଘ. ଧନକୁ ଧନ ଦୁର୍ଜନ ହେ
୯। ଗ. କମଳ ବୁଡ଼ାଇ ରଖିଲା କମଳ
୧୦। ଗ. ମାନସ ସରୋବରେ ସେ
୧୧। 'ଘ' ପୋଥିରେ '୨୪' ପଦଟି ନାହିଁ
୧୨। ଖ ଘ. ନଦୀରେ ନାବ ପ୍ଳବଯୋଗ୍ୟ
   ନଗିଲେ ନାବିକେ ନଉଡ଼ୀ ହେ
୧୩। ଗ ଘ. ବାଣିଜ୍ୟ
୧୪। ଆଦର କଲେ
୧୫। ଖ ଘ. କୃଷାଣ ପଡ଼ିବାରେ ଗିରି ଶୀରକୁଂ
   ଖଣ୍ଡ ପଥର ଝଡ଼ିଲେ ହେ

ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂକୁ ଦେଖି ଧର୍ମସୁତ[1] ଅନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ହେ
ଚଞ୍ଚଳ ଝଟକ ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ[2] ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ହେ
　　ସ୍ୱଜନେ, ଝଟକେ କର ନବେଣୀ ହେ
କୋଳେ ଧରି ପ୍ରିୟବଚନ ହସିଣ ନୟାନ ଘନ ଦେଖାନ୍ତି[3] ହେ ॥୩୭॥
ଆରେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରିଏ ତୋ କେଶ ପରାଏ ପଶ୍ଚିମେ ଉଦଏ ଘନରେ
ତୋ କାନ୍ତି ଦେଖି ନଶ୍ଚଳେ ନ ରହିଲ ବନ୍ଧୁର ଚଞ୍ଚଳ ମନରେ[4]
　　ସଜନୀ[5], ଦେଖ ଶଙ୍ଖ ଶରାସନରେ
ତୋ ଭ୍ରୁ ସମ ନୋହିବାରୁ ଆପଣା ଶରୀର କରୁଛି ଲୀନରେ[6] ॥୩୮॥
ଦେଖ ଏ ବକ ମଣ୍ଡଳକୁ ସୁନ୍ଦର ଦଶେ ତୋହୋର[7] ସମାନରେ
କନ୍ଦର୍ପ ଦର୍ପ ଅଭଣସୁ ବଢ଼ିଲ୍[8] ବିୟୋଗୀ କରେ ଦହନ ରେ
　　ସଜନୀ,[9] ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଦିବସ ବରଷା ରେ
ଘଡ଼ଘଡ଼ ରଡ଼ ପଡ଼ୁଅଛି ମାତ୍ର ଭୁ ପିନା ମୋର ଉରସାରେ ॥୩୯॥
ଶୁଣି ସେ ବାଣୀ ତରୁଣୀ ଶିରୋମଣି ବାମନୟନାନ୍ତେ ଗ୍ରହ୍ନିଁ ଯେ
କେଳି କଉତୁକେ ବରଷ ବଞ୍ଚିଲେ ମନରେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ହେ
　　ସୁଜନେ, ଦ୍ରୌପଦୀ ବେନି ଚରଣ ଯେ
କହିଇ ଦୀନ ବଶୁମ୍ଭର ଚିତ୍ତିରେ ଶନ୍ତ ପଶିଲି ଶରଣ[10] ହେ ॥୪୦॥

---

୧ । ପ. ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୁ ଦେଖିଣ ଧର୍ମସୁତ
୨ । ଘ. ଦେଖିଣ ଦ୍ରୁପଦୀ ତାଙ୍କୁ
୩ । ଖ. କୋଳେ ଧରେ ପ୍ରିୟବଚ ହେ
ପ. ଝୁଟକେ କର ନବେଶିଣ ନୟାନ ଘନକୁ
ଦେଖାଇ ଦେନ୍ତି ହେ
୪ । ଖ. ନରହିଲ ଡୋଳିଚ ବନ୍ଧୁର
ପ. ନ ରହିଲ ଚେତି ବନ୍ଧୁର
୫ । ଖ. ସ ଜନି ମା
୬ । ଖ. ଲିନରେ
ପ. ନୋହିବାରୁ ଆପଣା ଶରୀର କରୁଛି
ଲିନରେ
୭ । ଙ. ବଲାକା ମଣ୍ଡଳ ସୁନ୍ଦର ଦଶେ ତୋ
ହାର
ପ. ବଲାକା ମଣ୍ଡଳ ସୁନ୍ଦର ଦଶେ
ତୋହୋ ସମାନ ରେ
୮ । ପ. ଅତୀମସୁ ବଢ଼ିଲ
୯ । ସ. ସଙ୍ଗିନୀ
୧୦ । ଙ ପ. ଶୁଣି ସୁନ୍ଦର ବାଡେ ଭଡ଼ୀ
ତ୍ରିମ୍ବିକ ଦଅଲୀ ତାଙ୍କ ମୁଖରେ ହେ
କେଳି କଉତୁକେ ସେ ଦେନା ବଞ୍ଚିଲେ
ବରଷା ମହା ସୁଖରେ ହେ
ସୁଜନେ, ଦ୍ରୌପଦୀ ପଦୀ ଚରଣ ହେ
କହଇ ଦନ କୃଷ୍ଣ ମ୍ଭର ଚିତ୍ତିରେ
ପଶିଲି ମୁହିଁ ଶରଣ ହେ ॥

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଳସା

ଏକ ଦିନେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯେ[1] ମୃଗୟାକୁ ଗଲେ, ଗଣ୍ଡାବନେ ନେଉଁ ଯେ କାହିଁରେ[2] ନ ପାଇଲେ

ପିଙ୍ଗଳ ପର୍ବତେ[3] ହୋଇଲେ ପରବେଶ, ପିଙ୍ଗଳାକ୍ଷି ଦେବୀଙ୍କି ଦେଖିଣ ହେଲେ ତୋଷ[4] ॥୧॥[5]

ଭ୍ରସନ କରି ତାହାଙ୍କୁ[6] ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲେ, ଦିବ୍ୟ ସରୋବର ତହିଁ ନିକଟେ ଦେଖିଲେ

ନିତ୍ୟକୃତ୍ୟ ସାରଣ[7] ସେ ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ, ମଳୟ ପବନ ଯେ ବହିଇ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ॥୨॥

ସେହି ବନ ଅତ୍ୟନ୍ତ[8] ଯେ ଅଟଇ ନିର୍ମଳ, ନିଦ୍ରାରେ ଯେ ଅଶକତ ପଣ୍ଡୁରାଜା ବାଳ

ଦକ୍ଷିଣକୁ ସୀମସ୍ଥାନ କରି ପହୁଡ଼ିଲେ, ଅଚେଷ୍ଟ ହୋଇକରି ତହିଁରେ ନିଦ୍ରା ଗଲେ ॥୩॥

ଦ୍ୱାରବତୀ[9] ରଥ ଚଢ଼ି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା, ପିଙ୍ଗଳାକ୍ଷିଙ୍କି ଭ୍ରସନ କରି ବାହୁଡ଼ିଲା

ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ପାଶେ ଯାଇଁ[10] ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ, ସୁନ୍ଦର ପୁରୁଷ ଦେଖି ମଦନରେ[11] ବଶ ॥୪॥

ଭୂମିରୁ ତାହାଙ୍କୁ ନେଇ ରଥେ ଶୁଆଇଲା[12], ଆପଣା ମନ୍ଦିରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା[13]

---

୧ । ଖ ଘ. ଦିନେକ ଇନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ
୨ । ଘ. ଗଣ୍ଡା ମିଗ ନେଉଡ଼ୀ ତହିଁ କାହିଁ
୩ । ଘ. ପିଙ୍ଗଳ ପର୍ବତରେ
୪ । ଖ. ହରଷ
ଘ. ଦେବୀଙ୍କି ସେ ଦେଖିଣ ହରଷ
୫ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ଏହି ଛଅଟି ପାଦରେ ଗୋଟିଏ ପଦ ହୋଇଛି
୬ । ଘ. ଭ୍ରସନ କରି ତାଙ୍କୁ
୭ । ଖ. ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ତହିଁ
ଘ. ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ତହୁଁ
୮ । ଖ. ସହଜେ ସେ ବନ ଅଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ
ଘ. ସହଜେ ବନ ଅଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ
୯ । ଘ. ନିଦ୍ରାଭରେ ଅପକଟ
୧୦ । ଭ. ସାମନ୍ତିବା
୧୧ । ଘ. ଦ୍ୱାରବତୀ
୧୨ । ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଶରେ ଯାଇଁ
୧୩ । ଖ ଘ. କାମେ ହୋଇ
ଘ. ଭୂମିରୁ ତୋଳିଣ ତାକୁ ରଥରେ
ଖ ଘ. ଭୁଜରେ ମିଳିଲା

ଯେତେବେଳେ ଚେତନା ପାଇଲେ ଫାଲଗୁନ, ଦେଖିଲେ ବସି ଅଛନ୍ତି[1] ତ୍ରିପୁର ମୋହନୀ ॥୫॥

ପଚ୍ଛରିଲେ କେ ତୁ[2] ଅଟୁ କାହାର କୁମାରୀ, କମ୍ପାଇଁ ବନସ୍ତରୁ ଆଣିଲୁ ମୋତେ ହରି

କେବଣ କାର୍ଯ୍ୟ ତୋର କହରେ ସମାଚାର, ଶୁଣିଣ ହସି ସୁନ୍ଦରୀ[3] କହଇ ଉତ୍ତର ॥୬॥

ଏହି ସେ କାଞ୍ଚି ନଗର[4] ଅସୁର ଭୁବନ, ନିକୁମ୍ଭ ନାମରେ ଦୈତ୍ୟ ଏଥିର ରାଜନ

ତିନପୁରେ ପ୍ରତାପୀ ଯେ[5] ମହାବଳଆର, ଦେବତାମାନଙ୍କର[6] ଉପରେ ସେ[7] ଠାକୁର ॥୭॥

ମୁହିଁ ବିଦ୍ୟାଧରୀ ସ୍ୱର୍ଗପୁରର[8] ସୁନ୍ଦରୀ, ଅମର ପୁରରୁ ଅସୁର ଆଣିଅଛି[9] ହରି

ମାୟାବଳେ ମୁହିଁ ତାକୁ ସତ୍ୟ ଯେ କରାଇ, ଅବରାଇ କନ୍ୟା ମୋ ପୁରୁଷ[10] ମେଳ ନାହିଁ ॥୮॥

ପିଙ୍ଗଳାକ୍ଷି ଦେବାଙ୍କି କରଇ ବରଣେ[11], ଇଚ୍ଛାବର ତାହାଙ୍କୁ ମାଗଇ[12] ପ୍ରତିଦିନ

ଆଜମୋତେ[13] ମହାମାୟା ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ, କାନ୍ତ ଆଣି ସ୍ୱାମୀକରି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସେ[14] ଦେଲେ ॥୯॥[15]

୧। ଘ. ଦେଖିଲେ ଯେ ବସିଛନ୍ତି

୨। ଖ. ତୁହି
ଘ. ପଚ୍ଛରନ୍ତି ତୁହି

୩। ଘ. ଶୁଣିଣ ସୁନ୍ଦରୀ ହସି

୪। ଖ. କାଞ୍ଚି
ଘ. କାଞ୍ଚି ନଗର

୫। ଘ. ପ୍ରତାପି ଯେ

୬। ଖ. ନିଦପୀ ଦେବତାଙ୍କର
ଘ. ନିଦସ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କର

୭। 'ଖ' ପୋଥିରେ ଏହି ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଉପରେ ଠାକୁର

୮। ଖ ଘ. ମୁହିଁ ହାଦେ ବିଦ୍ୟାଧରୀ ସ୍ୱର୍ଗରେ

୯। ଖ. ଦୈତ୍ୟ ଆଣିଲା ମୋତେ
ଘ. ଦୈତ୍ୟ ଆଣିଲା ମୋତେ

୧୦। ଖ. ମୁହ ପୁରୁଷେ
ଘ. ମୁଁ ପୁରୁଷେ

୧୧। ଖ. ଯେ କରଇ
ଘ. ପିଙ୍ଗଳାକ୍ଷି ଦେଖ ମୁ କରଇ ବ୍ରତନ

୧୨। ଖ. ମାଗଇ ମୁଂ ତାଙ୍କୁ
ଘ. ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ମାଗଇ

୧୩। ଖ. ସେତେ ଦିନେ
ଘ. ଏତେ ଦିନେ

୧୪। ଖ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଆଜ ସେ ମୋତେ
ଘ. ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୋତେ ସେ ଆଜ

୧୫। 'କ' ପୋଥିରେ ତ୍ରୟୋଦଶ ଛାନ୍ଦର

୧୬। ପଦଠାରୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛାନ୍ଦର
୯ମ ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ
'ଗ' ପୋଥିରେ ଏହି ଛାନ୍ଦର ୧୨ ପଦ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ କୀଟଦଷ୍ଟ

ମୋ ରୂପ ଅନୁରୂପରେ[1] ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ବର, ଆସି ପ୍ରାଣନାଥ ହସି ମୋତେ[2] କୋଳ କର

ମୁଖରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ କାମଜ୍ୱର ନାଶ, ରତିରସ ଦେଇଣ ମୋହୋର ମନ ତୋଷ ॥୧୦॥

ଅନେକ କାଳରୁ ମୁ ସେ[3] ଆଶ କରିଅଛି, ଏତେବେଳ ପାଏ ସେ କେମନ୍ତ ଅଛ ମୂର୍ଚ୍ଛି[4]

ତୁମ୍ଭର ରୂପକୁ[5] ଦେଖି ହୋଇଲି ମୁଁ ବାଇ, କନ୍ଦର୍ପ ମୁଖରୁ ମୋତେ ରକ୍ଷର[6] ଗୋସାଇଁ ॥୧୧॥

ଅର୍ଜୁନ ଶୁଣି ବୋଇଲେ[7] ରହ ରହ ସଖି, ବହ୍ନଳର[8] ନୁହ ତୁ ମୋହୋର ରୂପ ଦେଖି

ପର ସ୍ତ୍ରୀର ମାତା ପର ପୁରୁଷ ମୋ ପିତା,[9] ପରଦ୍ରବ୍ୟ ନ ହରଇ ନ କରେ[10] ଅହଙ୍କା ସୋ॥୧୨

ପର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶସ୍ତ୍ର ମୁଂ ନ ମାରଇ ରଣେ[11], ଦୁଃଖୀ ଲୋକର ବନ୍ଧୁ[12] ମୁଂ ଶରଣ ରକ୍ଷଣେ

ମୋତେ ଆଶ ନ କର ତୁ[13] ତରୁଣୀ ସୁନ୍ଦରୀ, ମୁହିଂ ବନବାସୀ ତୋ ରୂପକୁ କାହିଂ[14] ସରି॥୧୩॥

---

୧ । ଘ. ମୋ ରୂପ ଅନୁରୂପେ

୨ । ଖ ଘ. ଆସ ଆସ ପ୍ରାଣେନାଥ ହସି

ଗ. ଆସ ପ୍ରାଣନାଥ ହସିଣ

୩ । ଗ. କାମକାରୁଂ ମୁଂ

ଘ. ଅନେକ ଦନରୁ ମୁହିଂ

୪ । ଗ. ଏତେବେଳେ ଜାଏ ମୋତେ

କେମନ୍ତେ ଅଛୁ ମୁଛୁ

୫ । ଗ. ତୋହୋ ରୂପ

୬ । ଖ. ରଖିବା

୭ । ଖ. ଧନଞ୍ଜୟ ବୋଇଲେରେ

ଗ. ବୋଇଲେରେ

ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ ବୋଇଲେରେ

୮ । ଖ ଗ ଘ. ବହ୍ନଳତ୍

୯ । ଖ, ମୋର ପର ପୁରୁଷ ପିତା

ଚ. ପର ପୁରୁଷ ମୋର ପିତା

ଘ. ପର ନାରି ମାତା ମୋର

ପର ପୁରୁଷ ପିତା

୧୦ । ଘ. ନ କରି

୧୧ । ପରକାର୍ଯେ ସତ୍ରୁକୁ ନ ମାରଇ ରଣ

୧୨ । ଗ. ଲୋକବନ୍ଧୁଂ ମୁଂ

ଘ. ଦୁଖିଲୋକ ବନ୍ଧୁ ମୁଂ ସରଣ ରକ୍ଷିଣ

୧୩ । ଖ. ଆହ୍ଲ ତୁହିଂ ନ କର

ଗ. ତୁ ସ୍ନେହେ ନ କର

ଘ. ଆହ୍ଲ ଏବେ ନ କର

୧୪ । ଖ. କୋହେ

ହ୍ୱାବବନ୍ତୀ[1] ବାମା ବୋଲେ ଆହେ ପ୍ରାଣନାଥ[2], କପାଇଁ[3] ନବଶ କର କହ୍ଲ ଏମନ୍ତ
ପ୍ରସନ୍ନେ ଦେବା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବର କର ଦେଲେ[4], ବଗୁଣ୍ଠ ଦଣ୍ଡ ଦଅ ମୋହୋର ଦୋଷ ଥିଲେ॥୧୪
ନୁହଇ ପର ନାରୀ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରିୟବନ୍ତୀ[5], ଅବୋଧ ବାମା ମୁଂ ଅଟେ[6] ନବୀନ ଯୁବତୀ[7]
କନ୍ଦର୍ପ ଭୟରେ[8] ମୁହିଁ ପଶିଲି ଶରଣ, ତୁମ୍ଭେ ଯେ ବୋଇଲ[9] ମୁହିଁ ଶରଣ ରକ୍ଷଣ ହେ ॥୧୫॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଯେ ନୁହଇ[10] କଦାଚତେ. କଉଁଧନ[11] ବଶ ମୁହିଁ ହୋଇଥିଲି ଚୋତେ
ଏ ମୋହୋର ବଚନ ଯେ[12] ପାଷାଣର ଗାର; ତୁମ୍ଭେ ନଷ୍ଟନାରୀମାନେ ଇଚ୍ଛାବର ବର[13]॥୧୬॥
ଏବେ ମୋତେ ମେଲ୍ଲିଣି ଯେ ଦଅରେ[14] ସୁନ୍ଦରୀ, ସତ୍ୱର ହୋଇଣ ମୁହିଁ ଯିବ ମୋର[15] ପୁରୀ
ଏହି ସମୟରେ ଯେ ଖଣ୍ଡିଆ ଡାକ ଦେଲା, ହ୍ୱାବବତୀ ବଗୁରଇ ନୃପତି ଅଇଲା ॥୧୭॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ଝୁଣ୍ଟି ବାମା କହଇ ଉତ୍ତର, ନକୁନ୍ତ ଦୈତ୍ୟ ବଜଏ କଲା ମୋର ପୁର
ତାହାର ଗ୍ରାମରେ ଟୋକେ ଦେବ ନେଇ ଧର, ବୋଲବ ଏ କାହୁଂ ଆସି ପଶିଲା ମୋ ପୁରୀ॥୧୦॰

୧। ଗ ଘ. ହ୍ୱାବ୍ବନ୍ତ
୨। ଙ. ହ୍ୱାବ୍ବନ୍ତ ବୋଇଲ ରୁ ସୁଣ
ଘ. ହ୍ୱାବ୍ବତୀ ବୋଇଲେ ସୁଣ ପ୍ରାଣକାନ୍ତ
୩। ଙ. କମ୍ପାଇ
୪। ଗ. ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଦେବ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବର
ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଦେବା ତୁମ୍ଭକୁ ମୋତେ
୫। ଘ; ନୁହଇ ମୁଂ ପର ସ୍ତ୍ରୀଣ ତୁମ୍ଭ
ପ୍ରିୟବନ୍ତୀ
୬। ଙ. ମୁହିଁ ଯେ
ଗ. ମୁହିଁ
ଘ. ମୁହିଁ ଯେ
୭। ଚ. ବସୁମି
୮। ଗ. ଡରେ ମୁହିଁ
ଘ. କନ୍ଦର୍ପ ପାଦେ ତୋ ପିହେ
୯। ଘ. ତୁମ୍ଭେ ବୋଇଲ
୧୦। ଘ. ବୋଇଲେ ନୁହଇ
୧୧। ଘ. କେଉଁ ଧନ
୧୨। ଘ. ବଚନ ସେ
୧୩। ଖ. ରୁ ଗୋ ନଷ୍ଟ ନାଗର ବଶରୁ
ଇଚ୍ଛା ବର
ଘ. ତୁମ୍ଭେ ନଷ୍ଟ ନାଗର ବଶବ ଇଚ୍ଛା ବର
୧୪। ଘ. ମେଲିଣି ରୁ ଦଅରେ
୧୫। ଙ. ସତ୍ୱରେଣ ଚଳିଯିବ ଏ ମୋହୋର
ଗ. ସତ୍ୱରେଣ ମୁହିଁ ଯିବଇ ମୋର
ଘ. ସତ୍ୱରେ ଚଳଇ ମୁହିଁ ଯିବ

ମୋତେ ବନେ ହରିବାକୁ କରଇ ବସ୍ତୁର, ଏହା ଶୁଣି ପ୍ରାଣେ ତୋତେ ମାରିବ ଅସୁର

ମୋତେ ପ୍ରୀତି କଲେ ତୋତେ ଲୁଚ୍ଛଇ ରଖିବ, କଥାରେ ଭୁଲାଇ ତାକୁ ବାହୁଡ଼ାଇ ଦେବା ॥୧୯॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ମୋତେ ଭଗଇ କହୁଲେ, ଏ ମୋହୋର ଶତ୍ରୁ ଆଜ୍ଞ ନ ଟଳଇ[1] ଭଲେ

ଭାଗବତୀ ବୋଲେ କାହିଁ[2] ଏହୁ କଥା, ଏ ମୋହୋର ବଚନ ସେ କଲୁକି[3] ଉପେକ୍ଷା[4] ॥୨୦॥

ମାୟାବରେ ଅର୍ଜୁନକୁ ପକାଇ ଗାର୍ତ୍ତ କୂପେ, ଲେଉଟି[5] ବସିଲା ଯାଇ ପଲଙ୍କ ସମୀପେ

ସାତତାଳେ ଗର୍ତ୍ତରେ ପଡ଼ିଲେ ଧନଞ୍ଜୟେ[6], ନବର୍ତ୍ତ ଅନ୍ଧକାର ସେ ସବୁ ଭ୍ରମମୟେ[7] ॥୨୧॥

ବାହାରି ଆସିବାକୁ ତହିଁରେ ନାହିଁ ବାଟ, ଅର୍ଜୁନକୁ ପଡ଼ିଲା ଯେ ଦୁଃସହ ସଙ୍କଟ[8]

ଭାଗବତୀ[9] ସମୀପେ ନକୁଳ ପରବେଶ, ବୋଇଲା ତହୁଁ ତ[10] ମନୁଷ୍ୟର ବାସ ॥୨୨॥

ଭାଗବତୀ[11] ବୋଇଲା ମୁଁ ଏକା ଅଛୁ ପୁର; ଏମନ୍ତ ନ କହ ତୁ ଭୋଜନ[12] ମୋତେ କର

ଶୁଣିକରି ଦାନବ ଯେ ଫଟିଲା[13] ରସନା, ତୁ ଭାଗବତୀ ମୋହୋର ଗାବ[14] ଅଟୁ ପ୍ରିନା ॥୨୩॥

---

୧ । ଘ. ନ ଟଳିବ
୨ । ଘ. କାହିଁ ସିବ ଏତେ
୩ । ଘ. ସେବେ କଲୁକି
୪ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ୧୮-୨୦ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ପାଳନ୍ତି
୬ । ଘ. ପଡ଼ିଲେ ଧନଞ୍ଜୟ
୭ । ଖ. ମାୟାମୟ
ଗ ଘ. ସକଳ ମାୟାମୟେ
୮ । ଖ. ପଡ଼ିଅଛୁ ଏ ଘୋର
ଗ. ପଡ଼ିଲ ସେ ଘୋର
୯ । ଘ-ଯାଉନ୍ତି ପୋଥିରେ ନାହିଁ
୧୦ । ଗ. ଭାଗବତୀ
ଘ. ଭାଗବତୀ ପାଖରେ
୧୧ । ଖ. ବୋଇଲାତ ତହୁଁଟଏ
ଘ. ଦେଖନ୍ତ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ. ଭାଗବତୀ
୧୩ । ଘ. ଏମନ୍ତ ସେବେ କହୁ ଭୋଜନ
୧୪ । ଘ. ଶୁଣିକରି ଦଯାରେ ଦେଖିଲା
୧୫ । ଭାଗବତ ମୋର ଜିବନ
ଘ. ଭାଗବତୀ ମୋହର ପ୍ରାଣ

ଏ ମୋହୋର ଜୀବନ ଯେ[1] ଯାଉ କନା ଜଳ, ତୋହୋ ପଦ୍ମପାଦ ଧୂଳି ପଡ଼ୁ ମୋ[2] ମସ୍ତକ
ଆଜ୍ଞା ଦନେ ଏମନ୍ତ ଭୁ ନ କହିବୁ[3] ମୋତେ, ଆନନ୍ଦ ହେଉଥାଇ ମୁଂ ଦେଖୁଥିଲେ[4] ତୋତେ॥୨୪
କହିଁବନ[5] ତୋ ଅଙ୍ଗ ଛୁଇଁବ ସମାକର, ସେହୁଦନ ସାର୍ଥ[6] ହେବ ଶରୀର ମୋହୋର[7]
ଏତେ କହୁ ବାତୁଡଣ ଗଲ[8] ଦଡଂସ୍ଥଏ[9], ଜୀର୍ଣ୍ଣ କୂପ ପାଶେ ଯାଇ[10] ସୁନ୍ଦରୀ ବଜଏ ॥୨୫॥[11]
ଡାକଇ[12] ହେ ପ୍ରାଣନାଥ ମୋର[13] ବୋଲକର, ଅକାରଣ କଥାରେ ଯେ ନ ଗୁଢ଼ ଶରୀର[14]
ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଏ ଯେ[15] ସତ୍ୟ ମୋର ବାଣୀ, ଏଥିରେ ପ୍ରାଣକୁ ମୁହିଂ ତେଜବ ତରୁଣୀ[16]॥୨୬
ପୁରୁଷ ହତ୍ୟାକୁ ମାଡ[17] ଅର୍ଜିଲୁ ସୁନ୍ଦରୀ ପୂର୍ବେ ତୋତେ ମୁହିଁ ତ ନଥିଲି[18] ଦୋଷ କର
ଏ କଷଣ ମୋତେ ଭୁଞ୍ଜ ଦେଲୁ ଗୋ[19] ଦୁରନ୍ତ, ଏ କଷ୍ଟରୁ ରଖିବେ[20] ରାଧିକା ପ୍ରାଣନାଥ[21]॥୨୭

---

୧ । ଖ. ପାପିଷ୍ଠ ପିଣ୍ଡ
ଙ. ମୋହୋର ପିଣ୍ଡ
ଘ. ଏ ମୋର ପାପିଷ୍ଠ ପିଣ୍ଡ
୨ । ଖ. ତୋହର ଅପାଦ ପଡ଼ୁ ମୋହର
ଗ. ତୋହୋର ପାଦଧୂଳି ପଡ଼ୁ ମୋ
ଘ-ତୋହୋର ଅପଦ ପଡ଼ୁ ଏ ମୋର
୩ । ଖ ଗ ଘ. ନ କହିବୁ
୪ । ଘ. ଆନନ୍ଦ ମୁଁ ହେଉଥାଇ
୫ । ଖ ଗ ଘ. କେଉଁଦିନ
୬ । ଗ. ସେ ଦିନ ସାର୍ଥକ
ଘ. ସାର୍ଥକ୍ୟ
୭ । ଗ. ଏ ମୋର ସରିର
ଘ. ମୋହୋର ଶରୀର
୮ । ଗ. ବାହୁଡ଼ିଲା
୯ । ଏତେ କହି କୂପରେ ପାଳିକୀଣ ଗଲ
୧୦ । ଗ କେ
୧୧ । ଗ. ଏତେ କହି କୂପରେ ଗୋ ପାଳିକୀଣ ଗଲ
ଘ. ଦ୍ଵାରବତୀ ଜୀର୍ଣ୍ଣ କୂପ ନିକଟେ ମିଳିଲା
୧୨ । ଖ. ବୋଲଇ
ଘ. ବୋଇଲା
୧୩ । ଗ. ଡାକଇ ପ୍ରାଣନାଥ ଏବେ ମୋ
୧୪ । ଗ. ପ୍ରାଣ ନ ହୁଅଇ
ଘ. କଥାରେ ନ ଗୁଡ଼ କଳେବର
୧୫ । ଗ ଘ. ସତ୍ୟଶାତ ବୋଲନ୍ତି ସେ
୧୬ । ଖ. ଏଥିରେ ନିଶ୍ଚଏ ପ୍ରାଣ ତେଜିବ ମାନିଣୀ
ଘ. ଏଥିରେ ନିଶ୍ଚଏ ପ୍ରାଣ ତେଜିବ ତରୁଣୀ
୧୭ । ଘ. ପୁରୁଷ ହତ୍ୟା ମାଗିକ
୧୮ । ଘ. ପୂର୍ବେ ମୁହିଁ ତୋତେ ନ ଥିଲି
୧୯ । ଖ. ଆଣି ଦେଲୁରେ
ଘ. ମୋତେ ଆଣି ଦେଲୁ ରୁ
୨୦ । ଗ. ଉଦ୍ଧରିବେ
ଘ. ଏଥୁ ଉଦ୍ଧରିବେ ସେ ରାଧିକା ପ୍ରାଣକାନ୍ତ

ଶୁଣି କର ସ୍ୱାବଶ୍ରୀ[୧] ନବଣ ହୋଇଲ, ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଚଳିଁ ବନ ସ୍ୱଶ୍ରଗଲ[୨]
ଅର୍ଜୁନକୁ ନ ଦେଖି ବକଳ ଭ୍ରାତମାନେ, ଚଞ୍ଚଳ ଲେଉଡ଼ୁଛନ୍ତି ବୁଲଣି[୩] କାନନେ ॥୨୮॥
କାହିଁ ଅର୍ଜୁନ ନ ଦେଖି[୪] କଷଣ ହୋଇଲେ, ଅର୍ଜୁନ କଥା ଶୁଣି ଦ୍ରୌପଦୀ ମୋହଗଲେ[୫] ଯେ
ଋଷଭାଇ ନ ଦେଖି ଯେ ହୁଅନ୍ତି ବିକଳ[୬], କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଚିନ୍ତିଲେ[୭] ଯେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ମହୀପାଳ ॥୨୯॥
ଗରୁଡ଼ ପୃଷ୍ଠରେ ବଜେଁ[୮] ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ, ଧର୍ମସୁତ ପାଦେ ଆସି[୯] କରନ୍ତି ଦ୍ରୁସନ
ଭୀମସେନ ନକୁଳ ଯେ ସହଦେବ ତିନ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ପଢ଼ି କରନ୍ତି ବନ୍ଦନ ॥୩୦॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଜଣାଇଲେ[୧୦] ଶୁଣିବା ଦେବ ହରି, ମୃଗୟା ଅର୍ଥେ ଅର୍ଜୁନ କାନନେ ବିହରି[୧୧]
ଲେଉଡ଼ି ନ ପାଇଲୁ ଭ୍ରାତ କନ୍ଦକନ୍ତି[୧୨] ଭ୍ର, କି ଅବା ବନସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ିଲା[୧୩] ॥୩୧॥
ସହଦେବ ବଦନକୁ ଚାହିଁ ଦାମୋଦର[୧୪], ଗୋପ୍ୟ ନ କରିବୁ[୧୫] ଏବେ କହ ମଣ୍ଡିବର
ସହଦେବ ଜଣାଇଲେ ଦେଖି[୧୬] ବାମକର, ଶୁଣ ପ୍ରଭୁ[୧୭] ଜଗନ୍ନାଥ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର[୧୮] ॥୩୨॥
ପିଙ୍ଗଳା ପର୍ବତରେ ଯେ[୧୯] ଅର୍ଜୁନ ଠାକୁରେ, ଶୟନ ସେ କରିଥିଲେ ନିଦ୍ରାସୁଖ ଭରେ
ସ୍ୱାବଶ୍ରୀ ଚାହିଁରେ ଯେ[୨୦] ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲ, ପିଙ୍ଗଳାକ୍ଷୀ ଦେବଙ୍କ ଦ୍ରୁସନ ପାଇ[୨୧] କଲ ॥୩୩॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ସ୍ୱାହ୍ୱବଶ୍ରୀ
୨ । ଖ. କେତେକ ଦିନେଁ ବନ ଗଲ
   ଘ. ଏହି ପ୍ରକାରେଣ ଚଳୁଂ କେତେ ଦିନ ଗଲ
୩ । ଖ ଘ. ପଥୀଣ
୪ । ଖ ଘ. ନ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ
୫ । ଖ. ଶୋକ କଲେ
   ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ ଶୋକ କଲେ
୬ । ଖ ଘ. ଗୃହ ପାଣ୍ଡବେ ଚନ୍ଦ୍ରିରେ ହୁଅନ୍ତି ଆକୁଳ
୭ । ଘ. ଚିନ୍ତା କଲେ
୮ । ଖ. ଗରୁଡ଼େ ବଜେ କରଣ
   ଘ. ଗରୁଡ଼େ ବଜେ କଲେ
୯ । ଖ ଘ. ଧର୍ମସୁତଙ୍କ ଚରଣେ
୧୦ । ଖ. ସୁଣ ହେ
   ଘ. ସୁଣିମା
୧୧ । ଖ. ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଜୁନ ବନେ ଯାଇ କରି
   ଘ. ଅର୍ଥେ ଅର୍ଜୁନ ବନେ ବଜେ କରି
୧୨ । ଖ ଘ. ବନେ କେଉଁକଣ
୧୩ । ଘ. ବନସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ବିପତ୍ତି ପଡ଼ିଲା
୧୪ । ଘ. ବଦନ ଚାହିଁଲେ ଦାମୋଦର
୧୫ । ଖ ଘ: ଗୋପ୍ୟ ନ କରିଣ
୧୬ । ଖ. ଜଣାନ୍ତି ଅନାଇ
   ଘ. ଜଣାନ୍ତି ଯୋଡ଼ିଣ ବେନିକର
୧୭ । ଖ ଘ. ସୁଣିମା ହେ
୧୮ । ଖ ଘ. ଇଶ୍ୱର
୧୯ । ଖ. ପିଙ୍ଗଳ ପର୍ବତେ ଯେହୁ
   ଘ: ପିଙ୍ଗଳ ପର୍ବତରେ ସେ
୨୦ । ଖ. ଆସି ଚାହିଁ
   ଘ. ଚାହିଁ ଆସି
୨୧ । ଘଃ ଆସି

ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ହୋଇଲେ[1] ମଦନେ କାତର, ତୋଳ ଶୁଆଇଲ ନେଇ ଆପଣା ଉଦର
କାଞ୍ଚିପୁରେ ଯାଇଣ ସେ[2] ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା, ବହୁତ ପ୍ରକାରେ ସେ ଯେ[3] ଭଜନ୍ତୁ କହିଲା[4] ॥୩୪॥
ସନମତ ନ କଲେ ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ[5] ଠାକୁରେ, ମାୟାଜାଲ ପକାଇଲା[6] ସେ ଗାଣ୍ଡି କୂପରେ
ବହୁତ କଷ୍ଟ କପଟ ଜାଣଇ ସୁନ୍ଦରୀ, ନିକୁମ୍ଭ ଦୈତ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଆଣିଅଛି[7] ହରି ॥୩୫॥
ତା ଭୁଲେ ପ୍ରୀତି କରାଇ ଆଣି ଧନଞ୍ଜୟେ[8], ନିକୁମ୍ଭ ଦୈତ୍ୟକୁ ଏବେ କରିବା ହେ[9] କ୍ଷୟ
ବିଳମ୍ବ ନ କର ପ୍ରଭୁ ବେଗେ ଯିବା ଚଳ[10], ଶୁଣି କରି ହରଷ ହସନ୍ତୁ ବନମାଳୀ ॥୩୬॥
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ବହୁତ ପ୍ରବୋଧିଣ[11] କହିଲେ, ଭୀମସେନକୁ ଘେନି ଗରୁଡ଼େ ବିଜେ କଲେ
ପିଙ୍ଗଳ ପରବତେ ହୋଇଲେ ପରବେଶ[12], ଗରୁଡ଼ରୁ ଉତ୍ତୁରିଲେ[13] ଶ୍ରୀମ ହୃଷୀକେଶ ॥୩୭॥
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଗରୁଡ଼କୁ କାଞ୍ଚିପୁରେ[14] ଯାଅ, ପକ୍ଷିଘାତେ ଅସୁର ମାନଙ୍କୁ ଯେ[15] ଉଡ଼ାଅ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯେ ଅଛି ଦ୍ୱାରାବତୀର ପୁରରେ[16], ତହିଁକି ପବନ ଆଉ ନ ଲାଗିବ ଖରେ[17] ॥୩୮॥

---

୧ । ଗ ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେଖିକରି
୨ । ଘ. କାଞ୍ଚନଗ୍ରେ ନିଜପୁର
୩ । ଙ. ବାଳୀ
୪ । ଘ. ବହୁତ ପ୍ରକାରେ ବାଳ ଭଜଏ କହିଲା
୫ । ଘ. ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୬ । ଘ. ମାଣ୍ଡଳରେ ପକାଇ ଅଛୁ
୭ । ଖ. ସ୍ୱର୍ଗୁଂ ଆଣିଲ ତାକୁ
ଘ. ଦୈତ୍ୟ ତାକୁ ଅଣିଲା ସ୍ୱର୍ଗୁଂ ହରି
ଷ. ସ୍ୱର୍ଗୁଂ ଅଣିଲ ତାକୁ
୮ । ଙ. ତାର ଭୁଲେ ପ୍ରିତି କରି ଆଣିମା ଧନଞ୍ଜୟେ
ଘ. ତା ଭୁଲେ ପ୍ରୀତିକରି ଆଣିମା ଧନଞ୍ଜୟେ
୯ । ଙ. [illegible] କରିବା [illegible]
ଘ. ନିକୁମ୍ଭ ଅସୁରକୁ କରିବା ହେଉ କ୍ଷୟ
୧୦ । ଘ. ଯିବା ହେଉ ଚଳି
୧୧ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀଙ୍କି ବହୁତ ସେ ପ୍ରବୋଧି
୧୨ । ଖ. ପର୍ବତେ ଯାଇଂ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଘ. ପ୍ରବତେ
୧୩ । ଘ. ଗରୁଡ଼୍ ଉତ୍ତୁରିଲେ
୧୪ । ଗ. କାଞ୍ଚନଗ୍ର ଯାଅ
ଘ. ଗରୁଡ଼୍ ରୁ କାଞ୍ଚିପୁର
୧୫ । ଗ ଘ. ପକ୍ଷିବାତଘାତେ ଦୈତ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ
୧୬ । ଗ. ରହିଅଛନ୍ତି ଦ୍ୱାରାବତୀ ପୁରେ
ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଅଛନ୍ତି ଦ୍ୱାରାବତୀ
୧୭ । ଘ. ଧୀରେ

ଆବର ଯେ[1] ପୁରମାନ ଅସୁର ସଙ୍ଗତେ, ଉଡ଼ଯାଇ ବହୁ ଦୂରେ ପଡ଼ିବେ ବନସ୍ତେ

ଏମନ୍ତ କରି ଆସି[2] ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଜଣାଇବ, ସ୍ୱାସବନ୍ତ ପୁର[3] ତୁମ୍ଭେ କରିଥିବ ଠାବ ॥୩୯॥

ଶୁଣିଣ ସେ ଖଗେଶ୍ୱର[4] ନମସ୍କାର କଲେ, କାଞ୍ଚ ନଗ୍ରରେ ଯାଇଣ[5] ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ

ସ୍ୱାସବନ୍ତ ପୁରର ଠାବ କଲେକ ସେ[6] ଯାଇ, ପକ୍ଷିବାତେ[7] କାଞ୍ଚନଗ୍ର ଦେଲେକ ଉଡ଼ାଇ ॥୪୦॥

ନଳୁମ୍ବର ସଙ୍ଗେ ଯେ[8] ସକଳ ଦୈତ୍ୟମାନେ, ଅଶ୍ୱ ଗଜ ସଙ୍ଗତେଣ ଉଡ଼ିଲେ ଗଗନେ

ସ୍ତ୍ରୀଶ ବୃଦ୍ଧ ବାଳକ ସଙ୍ଗତେ ଗଲେ ଉଡ଼ି, କେ ଶତେ କେ ପାଞ୍ଚଶ[9] ଯୋଜନେ ଯାଇ ପଡ଼ି[10] ॥୪୧

ବହୁତ ଦୈତ୍ୟ ତନ୍ତ୍ରିରେ ହୋଇଲେ ନିଧନ, ଆଉ କେତେ ତନ୍ଦ୍ରିରେ[11] ହୋଇଲେ ଅଚେତନ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶେ ଜଣାନ୍ତ ଯାଇ[12] ଖଗେଶ୍ୱର, ବିଜୟ କର ହେ ଦେବ ଏବେ କାଞ୍ଚପୁର ଯେ[13] ॥୪୨

---

୧ । ଘ. ଆବର

୨ । ଖ. ଆସିଣ

୩ । ଘ. ପୁର

୪ । ଖ ଘ. ଏମନ୍ତ ସୁଣି ଗରୁଡ

୫ । ଘ. କାଞ୍ଚ ନଗ୍ରେ ଗୁଣତେ ସେ

୬ । ଘ. ପୁର ତହିଁ ଠାବ କଲେ

୭ । ଘ, ପକ୍ଷି ଘାତେ

୮ । ଘ. ସଙ୍ଗତେ

୯ । ଘ. କେ ସତେ କେ ପଞ୍ଚାସ

୧୦ । 'ଗ' ପୋଥିରେ ୨୯ ପଦର ଶେଷପାଦ ଠାରୁ ୪୧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ

୧୧ । ଖ. ଆଉ କେତେ ମୋହରେ
ଗ. ଆହ୍ମମାନେ ତହିଁ
ଘ. ଆହ୍ମମାନେ ମୋହରେ

୧୨ । ଖ. ପାସରେ ସେ ଘଣାନ୍ତି

୧୩ । ଖ ବିଜୟ କରିବା ପ୍ରଭୁ କାଞ୍ଚନନ୍ଦପୁର
ଗ. କର ଦେବ କାଞ୍ଚନଦ୍ରପୁର

ଶୁଣି କରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱାମୀକୁ ଘେନି ଚଳେ, କାଞ୍ଚି ନଗ୍ରରେ ଯାଇଣ[୧] ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ

ଦ୍ୱାରିକାଙ୍କ ପୁରରେ ମିଳିଲେ ଶୀଘ୍ରେ[୨] ଯାଇ, ଦେଖିଣ ଦ୍ୱାରିକାଙ୍କ ଯେ ଦ୍ରସନି[୩] କରଇ ॥୪୩॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଚାରନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ କାହିଁ ଅଛି, ତାହାକୁ ଏଥିକ ଆଣ[୪] ଆଣରେ ମୃଗାକ୍ଷି

ଶୁଣି ଦ୍ୱାରିକାଙ୍କ ଯେ ଯୋଡ଼ଇ ବେନିକର[୫], ମୋହର କଥା ସ୍ୱାମି ତୋତେ କି[୬] ଅଗୋଚର॥୪୪॥

ଅନ୍ତର୍ଯାମି ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ ଅନ୍ତର୍ଗତ କଥା, ଜାଣି ଆଜ୍ଞା ଦେଉ ପ୍ରଭୁ ମୋର[୭] ମନ ବ୍ୟଥା

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ସତ୍ୟ କରିଅଛୁଁ[୮] ଆମ୍ଭେ, ଅର୍ଜୁନକୁ ଅବଶ୍ୟ ଯେ ବର[୯] ଦେବ ତୁମ୍ଭେ ॥୪୫॥

ଶୁଣି କରି ସୁଦର୍ଶ ଯେ[୧୦] କୂପର ନିକଟେ, ଆସ ବୋଲି ଡାକ ସେ[୧୧] ତେଲ୍ଲକ ଉତ୍କଟେ

ମନ୍ତ୍ରବଳେ କୂପରୁଂ ଅଇଲେ ପାର୍ଥବୀର. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ତଳେ କଲେ ନମସ୍କାର ॥୪୬॥

ସ୍ୱାମଙ୍କ ଚରଣେ ଯାଇ ପ୍ରଣାମ ସେ[୧୨] କଲେ, ଅଧୂର ଆସନ୍ତି ବୋଲି କରି ଜଣାଇଲେ[୧୩]

ନଗର ବାହାରେ[୧୪] ଗଡ଼ ଅଛି ଚାରି ଦ୍ୱାର, ପୂର୍ବ ଦ୍ୱାରେ ଆପଣେ ରହିଲେ ଚକ୍ରଧର ॥୪୭॥

---

୧ । ଖ. ନଗ୍ରେ ଜାଇଣ ପୁଣ
ଗ. ନଗ୍ରେ ଜାଇ
ଘ. କାଞ୍ଚନଗ୍ରେ ପୁଣ

୨ । ଖ. ପୁଣ
ଗ. ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ
ଘ. ଦ୍ୱାରିକାଙ୍କ ପୁରେ ଯେ ମିଳିଲେ ଯେ

୩ । ଘ. କୃଷ୍ଣପାଦେ ଦ୍ୱାରିକାଙ୍କ ଦ୍ରସନ

୪ । ଖ. ତାଙ୍କୁ ବେଗେ କରଣରେ
ଗ. ଆଣ କରି
ଘ. ତାଙ୍କୁ ବେଗକରି ତୁମ୍ଭେ

୫ । ଖ. ଶୁଣିକରି ଦ୍ୱାରିକାଙ୍କ କରେ ଯୋଡ଼ିକର
ଘ. ଶୁଣିକରି ଦ୍ୱାରିକାଙ୍କ ଯୋଡ଼ି କରେ କର

୬ । ଖ. ତୋହୋ କଥା ମହାପ୍ରଭୁ ମୋତେ
ଘ. ମୋର କଥା ମହାପ୍ରଭୁ ମୋତେ

୭ । ଖ. ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଆଗ୍ୟାଂ ହୋଉ ଗ୍ରଢ଼
ଘ. ଶ୍ରୀମୁଖେଣ ଆଗ୍ୟାଂ ହେଉ ଗ୍ରଢ଼

୮ । ଗ ଘ. କରୁଅଛୁ

୯ । ଖ. ବିବାହ ନିଷ୍ଟେ
ଘ. ନିଷ୍ଟେ ବିବାହ

୧୦ । ସୁଣି ତୋଷରେ ସୁଦର
ଘ. ସୁଣି ତୋଷେଣ ସୁଦର

୧୧ । ଘ. ଆସ ଆସ ବୋଲି ଡାକ

୧୨ । ଗ: ଚରଣ ତଳେ ପ୍ରଣାମ ପୁଣି
ଘ. ସେ ପ୍ରଣମ୍ୟ ପୁଣେ

୧୩ । ଗ ଘ. ଅସୁରେ ଆସନ୍ତି ବୋଲି ଗରୁଡ଼ କହିଲେ

୧୪ । ଗ. ନଗ୍ର ବାହାରେ
ଘ. ନଗ୍ର ବାହାରେଣ

ପଶ୍ଚିମ ଦ୍ୱାରେ ଗରୁଡ଼ ଓଗାଳନ୍ତେ[1] ଯାଇ, ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରରେ ଭୀମ ରହିଲେକ ଯାଇ[2]

ଅର୍ଜୁନ ଯେ ଆବୋରିଲେ[3] ଯାଇଣ ଦକ୍ଷିଣ, ଅସୁର ସୈନ୍ୟ ଆସନ୍ତି ହୋଇ ଅଗଣନ[4] ॥୪୮॥

କାହାର ଭୁଜ ଭଗ୍ନ କାହାର ପାଦ ଶ୍ରେଷ୍ଠା; କାହା କଟି ଲଡ଼ବଡ଼[5] କାହାରି ଫଟା

ଯେବଣ ଦ୍ୱାରରେ ଯେତୁ ମିଳୁଛନ୍ତି[6] ଯାଇ, ତହିଁ ମରୁଛନ୍ତି ଯେ ସମର କରୁ ନାହିଁ ॥୪୯॥[7]

ଦ୍ୱାରଦ୍ୱାରେ ମଡ଼ା ଯେ ପଡ଼ିଲେ ଅପ୍ରମାଣ[8], ନଦୀ ପରାଏ ବହଇ ତହିଁରେ ଯେ ଶ୍ରୋଣ[9]

ସେହି ରୂପେ[10] ସପତ ଦିବସ ତହିଁ ଗଲା[11], ରାକ୍ଷସଙ୍କ ସବୁ ସୈନ୍ୟ ଏହି ରୂପେ ମଲା[12] ॥୫୦॥

କଳମ୍ବ ସେ ଆସିଣ[13] ହୋଇଲା ପରବେଶ, ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରେ ପଶଇ କ୍ରୋଧେଣ[14] ରାକ୍ଷସ

ଦେଖିଣ ସେ[15] ଭୀମସେନ ବୃକ୍ଷେକ ଉପାଡ଼ି, ଦନୁଜ ରାଜା ଉପରେ ନେଇଣ ପକୁଡ଼ି[16] ॥୫୧॥

---

୧ । ଘ. ଉଗାଳିଲେ
୨ । ଗ. ଆପଣେ ଜାଇ
ଘ. ଉତର ଦ୍ୱାରେ ମାରୁତି ଆପଣେ ଜଗଇ
୩ ଖ. ଧନଞ୍ଜୟ ଓଗାଳିଲେ
ଗ. ଓଗାଳିଲେ
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ ଆବୋରିଲେ
୪ । ଗ. ଅଗଣଣ
ଘ. ଦୈତ୍ୟମାନେ ଆସନ୍ତି ହୋଇଣ ଅଗଣିଣ
୫ । ଗ. କାହାର କଟି ଅସଜ
୬ । ଗ. ଦ୍ୱାରେ ଯେ ବା ମିଳନ୍ତି
୭ । ଖ ଘ. କାହାର ଚରଣ ଭଗ୍ନ କାହାର ଶିର ଫାଟି
କାହାର ଭୁଜ ଅସଜ କାହାର କଟକଟି
ଯେଉଁ ଦ୍ୱାରେ ଯେତେମାନେ ମିଳୁଛନ୍ତି ଜାଇ
ତହିଁରେ ମରୁଛନ୍ତି ଶଂପସ୍ତ. କରୁଁନାହିଁ
୮ । ଘ ଘୋର ଦ୍ୱାରେଣ ପଡ଼ିଲେ ମଡ଼ା ଅପ୍ରମାଣ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ବଡ଼ୀନଦୀ ପ୍ରାଏ ତହିଁ ବହୁଯାଏ ଶ୍ରୋଣ
୧୦ । ଗ ଘ. ଏହି ରୂପେ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. ବହିଗଲା
୧୨ । ଖ ଗ. ରାକ୍ଷସ ସୈନ୍ୟ ସବୁ ଗୋଟି ଏକ-ଠାରୁ ମଲା
ଘ. ରାଜାର ସୈନ୍ୟ ସବୁ ଗୋଟିକ ଠାରୁ ମଲା
୧୩ । ଘ. ଆସି ପୁଣ
୧୪ । ଖ ଘ. ଦ୍ୱାରବାଟେ ପଶଇ
ଗ ଦ୍ୱାରେ ଆସି ମିଳିଲା
୧୫ । ଖ. ଦେଖି ତାକୁ
୧୬ । ଖ ଗ. ଦୈତ୍ୟରାଜା ଉପରେ ସେ ନେଇଣ କସୁଡ଼ି
ଘ. ଦୈତ୍ୟରାଜା ଉପରେ ନେଇଣ କସୁଡ଼ି

ଅଙ୍ଗେ ପଡ଼ି ବୃକ୍ଷ ଚୂନା ହୋଇଣ ସେ ଗଲ[1], ପୁଣ ଭୀମସେନ ପଟଚେକ କଟହିଲ[2]
ଦେଖିଣ ଗରୁଡ଼ ଆଗେ[3] ଓଗାଳଲ ଯାଇ, ବେନ ଡ଼େଣା ଅଙ୍ଗରେ ପ୍ରହାର କଲେ[4] ନେଇ॥୫୨
ତେବେ ହେଲେ ଅସୁରର[5] କଛି ନୋହିଲା, ଧନ୍ୟ ଅସୁର ବୋଲ ବିଧାତା[6] ପ୍ରଶଂସିଲ
ବିଧାତାର[7] ବାଣୀ ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ଅଇଲେ, ଦେବଶର[8] ବସାଇ ଦୈତ୍ୟକୁ ପ୍ରହାରଲେ ॥୫୩॥
ଅଙ୍ଗରେ ବାଜଣ ଶର[9] ହୋଇଗଲ ଧୂଳ[10], ପାଦଭରେ ଦୈତ୍ୟର[11] କମ୍ପିଲ ମହୀସ୍ଥଳ
ବିଧାଏକ ପଚ୍ଛୁଡ଼ିଲେ[12] ପବନର ସୁତ, ଖଗେଶ୍ୱର ଧାଇଁଣ[13] ମାଇଲେ ପାଦଘାତ ॥୫୪॥
ଅର୍ଜୁନ ଶରକୁ ତାହାର ନାହିଁ ଭଏ[14], ଶୂନ୍ୟେ ଥାଇ ଦେଖନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ[15] ଦେବତାଏ
ବେଲୁଂ ବେଳ ସମର ବଢିଲା ମହାତ୍ରାସ[16], ତହିଁ ବେଳ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ହୃଷୀକେଶ[17]॥୫୫॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ଦୈତ୍ୟ ଅଙ୍ଗେ ବାଜି ବୃକ୍ଷ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲ
୨ । ଘ. ପଟଚେ କଟ୍ହଲ
୩ । ଗ. "ଆଗେ" ନାହିଁ
ଘ. ଖଗେଶ୍ୱର ଦେଖିକର
୪ । ଖ. ଦୈତ୍ୟ ଅଙ୍ଗେ ବେନିବୃକ୍ଷ ପ୍ରହାରଲେ ନେଇ
ଘ. ଦୈତ୍ୟ ଅଙ୍ଗେ ବେନ ଡ଼େଣା ପ୍ରହାରଲେ ନେଇ
୫ । ଖ. ତେବେ ହେ ଦୈତ୍ୟରାଜାର
ଗ. ତେବେହେ ଅସୁରର
ଘ. ତେବେ ଦୈତ୍ୟ ରାଜାର
୬ । ଘ. ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଦୈତ୍ୟ ବୋଲି ଧାତା
୭ । ଗ. ଧାତା
ଘ. ବିଧତାଙ୍କ
୮ । କ ଗ. ଦେବଶର
୯ । ଖ ଅଙ୍ଗେ ପଡ଼ୀ ଶସ୍ତ୍ରମାନ
ଗ. ଅଙ୍ଗେ ବାଜିରେ
ଘ. ଅଙ୍ଗେ ପଡି ସର ମାନେ ହୋଇଲେକ

୧୦ । ଘ. ଅଙ୍ଗେ ପଡି ସର୍ ମାନେ ହୋଇ-ଲେକ ଧୂଳି
୧୧ । ଖ. ପାଦେତ ଘାତ
ଘ. ଦୈତ୍ୟ ପାଦ ଘାତରେ
୧୨ । ଖ. ପ୍ରହାରଲେ
ଘ. ବିଧାଏ ପଚ୍ଛୁଡିଲେ ସେ
୧୩ । ଗ. ଖଗେନ୍ଦ୍ରରେ ଧାଇ
ଘ. ଝମଙ୍କ
୧୪ । ଖ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧିସ୍ତ ନାରିକକୁ ନାସ୍ତି ତାର ଭଏ
ଘ. ଧନର୍ଦ୍ଧିସ୍ତ
୧୫ । ଘ. ସୁନ୍ୟେ ଥାଇ ଆନନ୍ଦେ ଦେଖନ୍ତି
୧୬ । ଗ. ବେଳୁବେଲ ବଢିଲା ଅସୁରର ସାହାସ
ଘ. ବେଳୁବେଲ ଅସୁରର ବଢୀଲ ସାହାସ
୧୭ । ଘ. ବେଲୁଂ ବେଲୁଂ ଅସୁର ବଢ଼ୀଲ ସାହାସ
ତହିଁଧର ପ୍ରବେସ ହୋଇଲେ ପିତବାସ

ଅସୁର ଉପରକୁ ମାଇଲେ[୧] ଭୁଜ ତୋଳି, ଧାଇଁ ଯାଇ ଚକ୍ରକୁ ଧଇଲା ମହାବଳୀ[୨]
ଛଡ଼ାଇ ନେବାକୁ[୩] ଚକ୍ର ତାହାର ଯେ[୪] ମନ, ଜାଣି ଅତି ଆଣ୍ଟେ ଯେ[୫] ଧଇଲେ ଭଗବାନ ॥୫୬॥
ଗରୁଡ଼ ଦେଖି ଦଇତ୍ୟର ବେନଭୁଜ ଧରି, ଭୀମସେନ କେଶଧରି ପଛକୁ ଓଟାରି
ଅର୍ଜୁନ ଶର ବାଛି ପେଷିଲେ ମର୍ମସ୍ଥାନ[୬], ତେବେ[୭] ଚକ୍ର ନେଇ ନ ପାରିଲେ ଭଗବାନ ॥୫୭॥
ଶୀଳଚକ୍ର[୮] ବିଧାତା ପବନ କରେ ଦେଲେ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନର କରେ ଦିଅ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ[୯]
କଟିଭାଗେ ତାହାର ଯେ ପ୍ରହାରିବ ଶର[୧୦], ଶୁଣି କରି ଅତି ବେଗେ ଅଇଲେ ସମୀର ଯେ[୧୧] ॥୫୮॥
ବିଧାତାର ଆଜ୍ଞା ଯେ ଅର୍ଜୁନ କର୍ଣ୍ଣେ[୧୨] କହି, ଶୀଳଚକ୍ର ତାହାଙ୍କ କରରେ ଦେଲେ[୧୩] ନେଇ
ଚକ୍ର ଧରି କଟି ଭାଗେ ମାଇଲେ ଅର୍ଜୁନ, ବେନି ଖଣ୍ଡ ହୋଇଲା ସେ ଅସୁର[୧୪] ଗଜନ ॥୫୯॥
ପ୍ରାଣ ଯେନ ଶୀଳଚକ୍ର ପାତାଳେ ପଶିଲା, ମୃତ୍ୟୁପିଣ୍ଡ[୧୫] ବେନିଖଣ୍ଡ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା[୧୬]
ଚକ୍ର ଧରି ଚକ୍ରଧର[୧୭] ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନର[୧୮] ଶିରେ ଦେବେ ପୁଷ୍ପ[୧୯] ବୃଷ୍ଟି କଲେ ॥୬୦॥

---

୧ । ଖ. ଦଇତ୍ୟର ଉପରକୁ ମାରନ୍ତେ
ଗ. ଅସୁର ଉପରକୁଁ ମାରନ୍ତି
ଘ. ଦଇତ୍ୟ ଉପରକୁ ମାରନ୍ତେ ଭୁଜ ତୋଳି
୨ । ଧାଇଁ ନକୁମ୍ଭ ଚକ୍ର ଧଇଲା ଆଗୋଳି
ଘ. ଧାଇଁଣ ନକୁମ୍ଭ ଚକ୍ର ଧଇଲା ଆଗୋଳି
୩ । ଖ. ନେବାକୁ
୪ । ଖ. ବଡ
ଗ ଘ. ତାର ବଡ଼
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଜାଣିକରି ଆଣ୍ଟେଣ
୬ । ଖ. ପେସନ୍ତି ମର୍ମଥାନ
ଘ. ପେସନ୍ତି ମର୍ମସ୍ଥାନ
୭ । ଖ ଗ. ତେବେ ହେ
୮ । ଗ. ବ୍ରହ୍ମା
୯ । ଖ. ଧନଞ୍ଜୟ କରେ ଦାଅ ବିଧାତା ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ଗ. ଅର୍ଜୁନ କରେ ଦିଅ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ କରେ ଦିଅ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
୧୦ । ଘ. କଟୀତଟେ ତାହାର ପ୍ରହାର ବରବର
୧୧ । ଗ. 'କ' ପୋଥିରେ ୫୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୧୨ । ଖ. ଆସି ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ
ଗ. ଆପେ
ଘ. ବିଧାତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଆସି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କହି
୧୩ । ଖ. ତାଙ୍କ କରେ ସମର୍ପିଲା ନେଇ
ଘ. ତାଙ୍କ କରେ ସମର୍ପିଲେ ନେଇ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. ନକୁମ୍ଭ
୧୫ । ଘ. ଦଇତ୍ୟପିଣ୍ଡ
୧୬ । ଗ. ବସିଲା
୧୭ । ଘ. ଚକ୍ରଧରି ଚକ୍ରଧର ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
୧୮ । ଖ ଗ ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୧୯ । ଖ ଗ ଘ. କୁସୁମ

ପାର୍ଥଙ୍କୁ ସେ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ଲବଗ୍ରାହୀ[1], ଦ୍ୱାରବତୀ ସତ୍ୟ କଥା ତାଙ୍କ ଆଗେ କହି

ଦ୍ୱାରବତୀ ପୁରେ ପରବେଶ ପାଇ ହେଲେ[2] ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଆଣିମାକୁ ଗରୁଡ଼ ସେ ଗଲେ[3] ॥୭୧॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଗରୁଡ଼ ସେ କଲେ ଦରଶନ[4], ମଣାଇଁ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ସକଳ ବଧାନ

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସହଦେବ ସେ ନକୁଳ ଦ୍ରୌପଦୀ[5], ଆବର ସଙ୍ଗତରେ[6] ଯେତେଣ ସବପଥ ॥୭୨॥

କାଞ୍ଚନଗ୍ରେ ପାଇ ସେ ହୋଇଲେ ପରବେଶ[7], ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କରନ୍ତି ବରବେଶ[8]

ଦେଖିଣ ସମସ୍ତ ଋଷି ବେଦ ଧ୍ୱନି[9] କଲେ, ଦ୍ୱାରବତୀକ ସୁବେଶ[10] କରିଣ ଆଣିଲେ ॥୭୩॥

ଗନ୍ଧର୍ବ ବଧି ବଧାନେ[11] ବନ୍ଧ[12] ବଡ଼ି ଲାଜ, କାଞ୍ଚନଗ୍ର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଇଲ ସଉରୁକ[13]

ଋଷିମାନେ ଫଳମୂଳ ଭକ୍ଷି ଶାନ୍ତ ହେଲେ[14], ପାଣ୍ଡବ ବାସ କରିଣ ତହିଁରେ[15] ରହିଲେ ॥୭୪॥

ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଦ୍ୱାରବତୀ[16] ବହୁତ ପୀରତି, ଦଦଧି ବନୋଦେ ସେ ବଞ୍ଚିଲେ[17] ଦ୍ୱାବାସ୍ତି

---

୧ । ଘ. ପାର୍ଥଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେକ ଲବଗ୍ରାହ

୨ । ଖ ଘ. ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଗ. ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ

୩ । ଖ ଗ ଘ. ପେଷିଲେ

୪ । ଗ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଗରୁଡ଼ କଲେ ଦରଶନ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଗରୁଡ଼ କଲେକ ଦରଶନ

୫ । ଖ ଗ. ଦ୍ରୌପଦୀ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସହଦେବ ନକୁଳ ଦ୍ରୁପଦୀ

୬ । ଖ ଗ. ସଙ୍ଗତେଣ

୭ । ଗ. ପ୍ରବେଶ
ଘ. ବେଗେ ଯାଇ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ

୮ । ଗ. ବରବେଶ

୯ । ଗ. ଦେଖିଣ ସବୁ ଋଷି ବେଦଧ୍ୱନି
ଘ. ଦେଖିକରି ଋଷିମାନେ ବେଦଧ୍ୱନି

୧୦ । ଘ. ଦ୍ୱାରବତୀ କନ୍ୟାବେଶ

୧୧ । ଖ ଘ. ବଧିରେ ତହିଁ
ଘ. ବଧାନରେ

୧୨ । ଗ. ବବାହ

୧୩ । ଘ. ପାଇଲେ ସଉରୁକ

୧୪ । ଖ. ପାନେ ଶ୍ୟାନ୍ତ କଲେ
ଗ. ଫଳ ଭୋଜନେ ଶାନ୍ତ ହେଲେ
ଘ. ପାନେ ଶାନ୍ତ କଲେ

୧୫ । ଘ. ସେ କଟକରେ ନର୍ତ୍ତିଲେ

୧୬ । ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦ୍ୱାରବତୀର

୧୭ । ଖ. ବନରେ ସେ ରହିଲେ
ଗ. ବନୋଦେ ବଞ୍ଚିଲେ
ଘ. ବନୋଦେ ସେ ବଞ୍ଚିଲେ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମେଲାଣି ହୋଇ ଦ୍ୱାରକାକୁ[1] ଗଲେ, ପାଣ୍ଡବେ ଯେ ଚତୁର୍ମାସ ତହିଁରେ ବସ୍ତିଲେ[2] ॥୭୫॥

ଋଷିମାନେ ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗତରେ[3], କୃଷ୍ଣଲୀଳା ଗାୟନ କରନ୍ତି ନିରନ୍ତରେ[4]

ସେହି କଥାକୁ ସୁମରି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ମନ[5], ବିଚିତ୍ର ଭାରତ ଏଣୁ କରଇ ଲେଖନ[6] ॥୭୬॥

୧ । ପ. ଦ୍ୱାରକାକୁ

୨ । ପ. ଚତୁର୍ମାସ୍ୟ ପାଣ୍ଡବେ ଯେ ନଗ୍ରେ ରହିଲେ

୩ । ପ. ରହିଛନ୍ତି ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗର

୪ । ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଗାୟନ ଆନନ୍ଦ ମନର
ପ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଗାୟନେ ଆନନ୍ଦ ମନର

୫ । ପ. ସେହିକଥା ନିରନ୍ତର କରି ନିରନ୍ତର
ବିଚିତ୍ର ଭାରଥ କହେ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର

୬ । ଖ. ସେହିକଥା ସୁମରଣା କରି ନିରନ୍ତର
ବିଚିତ୍ର ଭାରତ କହେ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର

ପଞ୍ଚଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କାଫି[1]

ବରଷା ହୋଇଲା ଶେଷ   ଶରଦ ହେଲା ପ୍ରବେଶ
ନିର୍ମଳ ଦିଶିଲେ ଦଶମାନେ[2]
ପଙ୍କ ହୋଇଲା[3] ନିଃଶେଷ   ଶୁଭ୍ରଗ ଦିଶେ ଆକାଶ
ନିର୍ଜଳା ଭଇଲେ ମେଘମାନେ
ମାନ୍ଦ[4] ଗର୍ଜନେ, କଲେ ପ୍ରାଣ ସଞ୍ଜୀବନ ଚାତକ ସଦନେ[5]
ଦେଖି ହରଷ ହୋଇଲେ ପଦ୍ମକୁଳ ହେ[6]
ତାରାମାନେ ଚଉପାଶେ[7] ଦିଶନ୍ତି ଗହନ ହେ ॥୧॥

---

୧ । ପ. ରାଗ କାମି

୨ । ଖ ଗ ପ. ଦଗମାନେ

୩ । ପ. ପବନ ହୋଇଲେ

୪ । ଖ ଗ. ରହେ
ପ. ପନମାନ୍ଦ ରହେ ଗର୍ଜନ ହେ

୫ । ଖ. କଲ ପ୍ରକାସ ପଠନ କି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହେ
ଗ. କଲ ପ୍ରାଣ ସଜନ ଯେ ଉଜଳ ହେ
ପ. କଲ ପ୍ରାଣ ସଜନ ଯେ ଉଜଳ ହେ
ପ. କଲ ପ୍ରାଣ ସଜନାଙ୍କି ଯେ ପ୍ରଜ୍ୱଳ ହେ

୬ । ଗ. ଦେଖି ବିକସିତ କୁମୁଦନ କୂଳ
ପ. ଦେଖି ବିକାସିତ କୁମୁଦନ କୁଳ ହେ

ତେଜ ମାନସରୋବର ଆଇଲେ ହଂସ ନିକର
ଅବସରେ ମିଳି ଧ୍ୱନି କଲେ
ନିର୍ମଳ ହୋଇଲେ ଜଳ ଫୁଟିଲେ ଚହିଁ କମଳ
ଦେଖି ଭ୍ରମର ମିଳି ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ[1] ସେ
ନବ ସୁନ୍ଦର[2], ଚହିଁ ଫୁଟିଲେ ସେ କୁମୁଦ[3] କହ୍ଲାର ହେ
ଚଉପାଶେ[4] ବେଢ଼ିଛନ୍ତି ଇନ୍ଦୀବର ହେ
ଜନମନ କରୁଛନ୍ତି ସୁଖକର[5] ହେ ॥୨॥
ଏ ଋତୁ[6] ଦେଖିଣ ବନେ ହରଷ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନେ
ସଙ୍ଗେ ଘେନି ଦ୍ରୁପଦ ଦୁହିତା[7]
ପୁଣି ଅନାଇଁ ଗଗନ କହନ୍ତି ପ୍ରିୟ ବଚନ
ଦେଖ ସଖି ଏବେ ଚନ୍ଦ୍ରର ଶୋଭିତାରେ[8]
ପ୍ରାଣ ସଜନି, ଦେଖ କି ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ରଜନୀରେ[9]
ତାରକୁଳକୁ ମଣ୍ଡୁଛି କର ସେନରେ
ଏଣୁ ନିର୍ମଳ ହୋଇଛି[10] ଏ ଅବସରେ ॥୩॥

---

୧ । ଖ. ନିର୍ମଳ କମଳ ନେତ୍ରେ ଜହ୍ନ କୀ କମଳ
ଅନୁକୂଳ ମଞ୍ଜି କେଳି ଚହିଁ କଲେ ହେ
ଗ. ଭ୍ରମର ମାତେ ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ
ଘ. ଅନୁକୂଳ ମଞ୍ଜି କେଳି ଚହିଁଲେ
୨ । ଖ. ନବ ସୁନ୍ଦର
ଗ. ନବ ସୁନ୍ଦର
୩ । ଖ. ଚହିଁ ବହ୍ନିଲେଣ ଫୁଟିଲେ
ଗ. ବହ୍ନିଲେଣ ଫୁଟିଲ
ଘ. ଚହ୍ନିଂ ବହ୍ନିଲେଣ ଫୁଟିଲେ କହ୍ଲାର ହେ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଚଉପାସେ
୫ । ଖ. ସୁଖକର
ଗ. ସୁଖକର
ଘ. ଜନମ କରୁଛନ୍ତି ସୁଖକର ହେ
୬ । କ. ଶରତ
୭ । ଖ. ଦୁହିତା
ଗ. ଦୁହିତା
ଘ. ଦ୍ରୁପଦ ଦୁହିତା
୮ । ଖ. ସୁଧାବୃଷ୍ଟରେ
ଗ. ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବାରୁ ନାହିଁ
ଘ. ଦେଖ ସଖି ଏ ସୁଧା ବର୍ଷଣରେ
୯ । ଗ, ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ଏ ପଦଟି ନାହିଁ
ଘ. କି ସୁନ୍ଦର ଦିସନ୍ତି ରଜନୀରେ
୧୦ । ଗ. ଶୁଦ୍ଧନିର୍ମଳ କରୁଛି
ଘ. ଏଣେ ନିର୍ମଳ କରୁଛି

ଅନା ଅନା ନାଗ୍ୱବର — ନଗ୍ନ ମାନଙ୍କର ଶିର

ଝଣୁଛନ୍ତି କେମନ୍ତ ପ୍ଳଳନରେ[1]

ଏହା ଜଦେ ମୋର ମନ — ସଖି ତୋହୋର ଜଘନ

ଅତ ସୂକ୍ଷ୍ମ[2] ମୋ ନେତ୍ର ମଣ୍ଡନରେ

ଚମ୍ପା[3] ବରନା, ଚଣ୍ଡି ଭ୍ରମର ବକାଶ ପ୍ରିଏ[4] ଅନାରେ[5]

ତୋର ହାସ ପ୍ରାଏ[6] ଝଣଇ[7] ଶୋଭନାରେ

ମୋତେ ହସି ବାରେ[8] କୋଳ କରୁ କନାରେ ॥୩॥

ଶୁଣି ନୃପତି କୁମାରୀ — ଗାଢ଼େ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି

ବଦନ ମଣ୍ଡଳେ ଚୁମ୍ବ ଦାନ[9]

ନାନା ରୂପେ କଉତୁକେ — ରତି ବଞ୍ଚିଲେ ଉଚ୍ଛୁକେ[10]

ଏହି ରୂପେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଲେ[11] ବନେ ହେ[12]

ପାର୍ଥ[13] ବିବେକ, ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ଅନ୍ତେଣ ରଦ ଆଲେକ[14] ହେ

ଭାଗବନ୍ତଙ୍କ ପ୍ରବୋଧି ସେ[15] ଅନେକ ହେ

ନିଷ୍ଟ୍ରେଣ ରହିଥାଅ ଏ କଟକ ଗୋ[16] ॥୪॥

---

୧ । କ. ପୁଲଣ
୨ । ଖ. 'କରେ' (ଅଧିକ)
ଘ. ଅତ ସୁଖକର ମୋର
୩ । ଘ. ହେମ
୪ । ଖ. ଦର୍ଶୀ ଭ୍ରମର ବକାସେ ଅନା
ଘ. ଦର୍ଶୀ ଭ୍ରରୁ ବକାସେ
୫ । ଗ. ଏ ପାଦ ଦୁଇଟି ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଥିବାରୁ ନାହିଁ
୬ । ଗ ପ୍ରିଏ
୭ । ଘ. ଦସନ୍ତୀ
୮ । ଗ. 'ବାରେ' ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଖ. ବଦନ ଚୁମ୍ବିଲେ ଚିବୁକ ଦାନେ
ଗ ଘ. ବଦନ ମଣ୍ଡିଲେ ଚୁମ୍ବଦାନେ
୧୦ । ଘ. ନାନା କଉତୁକ କରି ବଞ୍ଚିଲେ ଦେବୀ ଶାଳଣ
୧୧ । ଘ. ହୋଇଣ
୧୨ । ଗ. ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଏ ପାଦଟି ନାହିଁ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ- ପୁଣ
୧୪ । ଖ ଗ, ଚତୁର୍ମାସ ଅନ୍ତେ ହୋଇଲେ ଉତ୍ସୁକ ହେ
ଘ. ଚତୁର୍ମାଶ ଅନ୍ତେ ହୋଇଲେ ଉତ୍ସୁକ ହେ
୧୫ । ଖ ଗ. ପ୍ରବୋଧିଣ
ଘ. ପ୍ରବୋଧିଲ ଜନେକ ହେ
୧୬ । ଖ. କଟେକ ହେ

ସାର କଷ୍ଟେ ବନବାସ　　ଏଥୁ ହୋଇବ[୧] ପ୍ରବେଶ
ନାନା ତୀର୍ଥ ସ୍ନାହାନ କରିବ[୨] ଗୋ
ଶୁଣି ଶୋକ କଲ ବାଳ　　ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଧନ୍ତି ମିଳ[୩]
ଶ୍ରୀବବତୀ ବୋଲେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଯିବି ହେ[୪]
ପ୍ରାଣ ନାୟକ, କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିବ ମୋ ପ୍ରାଣ ହେଉ ଧିକ[୭] ହେ
ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ପରା ଧାର୍ମିକ ବିବେକ ହେ[୫]
ମୋର ଗର୍ଭ ଦେନ ମାସଟି ରସିକ ହେ[୬] ॥୭॥
ବହୁତ ପ୍ରବୋଧ କରି[୮]　　ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଚଳନ୍ତି ବାହାର
ଧର୍ମସୁତ ପାଶେ ପରବେଶ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୌପଦୀ[୯]　　ସଙ୍ଗେ ଘେନ ଧର୍ମ ପତି
ବନେ[୧୦] ଗମିଲେ ତେଜିଣ ସେ କାଞ୍ଚୀଦେଶ ହେ[୧୧]
ଶୁଣ ସୁଜନେ, ଚଳନ୍ତି ବହୁ ଦୂର ଜଲେ ସେ[୧୨] ଗମନ ହେ[୧୩]
ତୀର୍ଥ ଦେଖିଲେ ତହିଁ କରନ୍ତି ସ୍ନାହାନ[୧୪] ହେ
କାର୍ଣ୍ଣି ଫଳ ମୂଳ କରନ୍ତି ଭୋଜନ ହେ[୧୫] ॥୭॥

୧। ଗ. ସନ୍ତୋଷେ ବନବାସ ଏଥୁ
ହୋଇବୁଂ
ଗ ଘ. ପାରକେଶ ବନବାସ ଏଥୁ ହୋଇବୁ
୨। ଖ. ସ୍ନାନ ଯେ କରିବୁଂ
ଗ. କରିବୁ
ଘ. ନାନା ତୀର୍ଥେ ସ୍ନାନ ଜେ କରିବ
୩। ଗ. ପ୍ରବୋଧ କର
ଗ ଘ. ପ୍ରବୋଧେ
୪। ଗ. ଯିବୁ ହେ
୫। ଗ. ତୁମ୍ଭ ବନୁ ଛ ଧଇବ
ଏକାଧ୍ୟ କହେ
ଖ. ତୁମ୍ଭ ବନୁ ଧଇବ ନାଏକ ହେ
୬। ଗ. ମୋର ଗର୍ଭ ଦେନ ମାସଟି
ରସିକ ହେ
୭। ଗ. କେଉଁ ମୁହଁବ ମୋ
ପ୍ରାଣ ହେଉ ଧିକ ହେ
ଘ. ପ୍ରାଣ ନାୟକ ମୋର
ଗର୍ଭେ ଦେନ ମାସଟୀ ରସିକ ହେ
୮। ଘ. ବହୁତ ପ୍ରବୋଧି କରି
୯। ଘ. ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୁପତୀ
୧୦। ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. ବନେ
୧୧। ଗ. କାଞ୍ଚୀଦେଶ ତେଜିଣ ହେ
ଘ. ବନେ ପସୀଲେ ତେଜୀ କାଞ୍ଚି ଦେଶ ହେ
୧୨। ଖ. ଶୁଣ ସଜନ ବହୁ ଦୂର ସେହୁ କରନ୍ତି
ଘ. ବହୁଦୂର କରନ୍ତୀ ସେ ଗମନ ହେ
୧୩। ଖ. ଏହି ପାଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୪। ଖ. ସ୍ନାନ
ଗ. ତୀର୍ଥ ଦେଖିଣ କରନ୍ତି
ସ୍ନାହାନ ହେ
ଘ. ଧାଉଟି ନାହିଁ
୧୫। ଘ. କରନ୍ତୀ ସେ ଭୋଜନ ହେ

ଘେନେ ଶ୍ରୀହରି[୧] ଭେଟିଲେ   ବଶିଷ୍ଠ ଋଷି ଦେଖିଲେ[୨]

ଶୁଣ ଏବେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ[୩] ଚରିତ ହେ

ଋକ୍ଷ କପି ମନ୍ତ୍ରୀବର   ଶୁଷେଣ ନାମ ତାହାର[୪]

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଖିଥିଲେ ଏ ପର୍ବତ ହେ[୫]

ଧର୍ମନନ୍ଦନ, ଏଥିରେ କରିବା[୬] ତାହାକୁ ରାଜନ[୭] ହେ

ଶୁଣି ଶୁଷେଣ ସାରସ କଲେ ମନ ହେ

ନାମ ଧରିଣ ତେଜିଲେ ସେ[୮] ଜୀବନ ହେ ॥୮॥

କେତେଦିନେ ଦାଶରଥି   ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆସି[୯]

ଏଥି[୧୦] ରାଜ ଅଭିଷେକ ବିଧି[୧୧] ଘେନ

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ   ଶୁଷେଣ ଆଣ ବୋଇଲେ[୧୨]

ଶୁଣିକରି ଗଲେ ସେ[୧୩] ଚାରିବେଦ ହେ

ତହିଁ ମିଳିଲେ, ହନୁ ଦେଖନ୍ତି ଶୁଷେଣ ନାଶ ଗଲେ ହେ

ଶିର ଖୋଲି[୧୪] ତାହାକୁ ଶୁଆଇଲେ ହେ

ମଲ୍ଲୀ କୁସୁମ ଗୁଣ୍ଡାଏ ଘୋଡ଼ାଇଲେ ହେ ॥୯॥

---

୧ । ଘ. ଘେନ ଶ୍ରୀଗିରି
୨ । ଘ. କହିଲେ
୩ । ଗ. ଅପୂର୍ବ
ଘ. ସୁନ୍ଦର
୪ । ଘ. ତାଙ୍କର
୫ । ଘ. ଏ ପ୍ରବତେ ହେ
୬ । ଖ. ଏଥି କରିବାକୁ
୭ । ଘ. ଏଥି କରିବାକୁ ଘେନ ହେ
୮ । ଖ ଗ ଘ. ରାମନାମ ଧରି ତେଜିଲେ
୯ । ଖ ଘ. ଏଥି
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ଏହି ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ସର୍ବ
୧୨ । ସୁଷେଣଙ୍କୁ ଆଣ ଭଲେ
ଘ. ସୁଷେଣଙ୍କୁ ଆଣ ବୋଲେ
୧୩ । ଖ. ତହୁଂ ଗଲେ
ଗ. ଗଲେ ତହିଁ
ଘ. ଗଲେ ତହୁଂ
୧୪ । ଗ ଘ: 'ତହିଁ' ଅଧିକ

କୃଷ୍ଣ ମୃଗଛାଲ ଆଣି[୧]　　ତଥି ପରେ[୨] ଦେଲେ ପୁଣି

ପାଲଟି ଜଣାନ୍ତ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ[୩]

ଭରତେ ଶ୍ରୀରାମ ଗଲେ[୪]　　ସେ ସ୍ଥଳେ ଭଜନ କଲେ

କାହିଁ ଅଛୁ[୫] ବୋଲି ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ହନୁକୁ ହେ

କହେ ମାରୁତ, ସେଠାରେ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଛୁ ତାହାଙ୍କୁ ପୋତ ହେ[୬]

ଶୁଣିକରି ତତ୍କ୍ଷଣ ଉଠି ସୀତାପତି[୭] ହେ

ସ୍ଥଳ ଫୁଲ ତତ୍କ୍ଷଣ କାଢ଼ିଲେ ତତ୍ପର ହେ ॥୧୦॥

ଦେଖିଲେ ରଘୁନନ୍ଦନ　　ପାତାଳୁ ଫୁଟି ବଦନ[୮]

ମର୍କଟରେ ଲଙ୍ଗେକ ହୋଇଛୁ

ହରଷ ହୋଇ ଅନେକ　　ତର୍ଣ୍ଣ କଲେ ଅଭିଷେକ[୯]

ତାଙ୍କ ମଞ୍ଜିକା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପଦ ଅଛୁ[୧୦] ହେ

ରଘୁ ତିଳକ,[୧୧] ଏଥି ଖୋଳାଇଲେ ପୁଷ୍କରଣୀ ଏକ

ଆପେ ଲଗାଇଲେ[୧୨] ଏ ଆରାମ ଯାକ

ଦେଖ ଦେଉଛନ୍ତି ଫଳ ଦାୟକ[୧୩] ॥୧୧॥

---

୧ । ଗ. କୃଷ୍ଣାଜିନ ଛାଲ ପୁଣି
　ଘ. କୃଷ୍ଣାଜିନ ଛାଲ ଆଣି
୨ । ଖ ଗ ଘ. ତଥିପରେ
୩ । ଘ. ପାଳଟିଣି ଜଣାନ୍ତି ରାମଙ୍କୁ
୪ । ଘ: ଭର ଶ୍ରୀରାମ ଗଲେ
୫ । ଖ ଗ. କାହିଁ ଅଛୁ
　ଘ. କାହିଁ ଅଛନ୍ତି
୬ । ଘ. ତାଙ୍କୁ ମୁହଁ ଅଛୁ ପୋତ ହେ
୭ । ଘ. ଶୁଣିକରି ଉଠି ତତ୍କ୍ଷଣ ସୀତାପତି ହେ
୮ । ଘ. ପାତାଳ ଫୁଟି ବଦନ
୯ । ଘ: ଅଭିଷେକ

୧୦ । ଖ. ତାଙ୍କ ମଞ୍ଜିକା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପଦବାଛି
　　　ହେ
　ଘ ତାଙ୍କ ମଳିକା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପଦ ବାଛୁଲେ
　　　ହେ
୧୧ । ଖ ଗ. ରଘୁ ତିଳକ
　ଘ. ରଘୁନାୟକ
୧୨ । ଖ. ଲଗାଇଣ ଅଛନ୍ତି
　ଘ. ଲଗାଇଛନ୍ତି
୧୩ । ଗ. ଲଗାଇଛନ୍ତି ସେ ଆରାମ ଜାକ ହେ
　ଦେଖ ହୁଅନ୍ତି ଫଳ ଦାୟକ ହେ
　ଘ. ଦେଖ ହୁଅନ୍ତି ଫଳ ଦାୟକ ହେ

ଏଥିରେ ଆମ୍ଭେ ରହିବା ସୁଖେଣ ଦିନ[୧] ହରିବା

ଦେଖିବା ଯାଇ ମଲ୍ଲିକାର୍ଜୁନ[୨]

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୌପଦୀ[୩] ଦ୍ରୁସନ ଯାଇ କରନ୍ତ

ଅତି ଆନନ୍ଦେ ରହିଲେ ସେହୁ ବନ ହେ[୪]

ଚନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ, ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ତର୍ଣ୍ଣି ରଚିଲେ[୫] ବନ୍ଦନ ସେ

ଋଷିଙ୍କ ମଢ଼ିଆଁ[୬] ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସେ

ଦ୍ରବ୍ୟଫଳମାନ କରନ୍ତି ଭୋଜନ ହେ[୭] ॥୧୨॥

ଗଲା ତର୍ଣ୍ଣି କେତେଦିନ ମିଳିଲେ ମଧୁସୂଦନ

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଦ୍ରୁସନ କରନ୍ତ

ସେ ପାଣ୍ଡବ ସୁଶଜଣ[୮] ପୂଜିଲେ କୃଷ୍ଣ ଚରଣ[୯]

ଧର୍ମସୁତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପଚ୍ଚରନ୍ତି ହେ

ନନ୍ଦନନ୍ଦନ, କେଉଁଠାରୁ ଏଥକୁ କଲ ଗମନ ହେ[୧୦]

ଆମ୍ଭ ଆଗେ କହିବା ହେଉ[୧୧] ବନ୍ଦନ ହେ[୧୨]

ଶୁଣି ଜଣାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଭଗବାନ ହେ ॥୧୩॥

୧। ଖ. ସୁଖେ ଦିନ ହରିବା
୨। ମଲ୍ଲିକାର୍ଜୁନ
୩। ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୪। ଘ. ସେହିବନ ହେ
୫। ଖ ଗ. ରଚିଲେ
ଘ. ପର୍ଣ୍ଣସାଳା ତର୍ଣ୍ଣି ଶଦ୍ଧିଲେ
୬। ଘ. ଋଷି ମାନଙ୍କ ମଢ଼ୀଆ
୭। 'କ ଓ ଘ' ପୋଥିରେ ଏହି ପାଠ ନାହିଁ
୮। ଖ ଘ. ପାଞ୍ଚଜଣ
୯। ଘ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ
୧୦। ଘ. କଲ ଗମନ ଏଥକୁ ହେ
୧୧। ଙ୍ଗ. କହିବା ହଉ
ଘ. କହିବା ହେଉ
୧୨। ଗ. ଏ ପାଦଟି ନାହିଁ

ସୁମଣ୍ଡଳେ ବ୍ୟୋମକେଶ ପାଇଥିଲୁ କପିଳାସ[1]

ଶ୍ରବଣା ନାମେଣ[2] ଦୈତ୍ୟ ସାର ହେ

ମହାପ୍ରତାପୀ ଅସୁର କଲ ଅସଂଖ୍ୟ[3] ସମର

ଆମ୍ଭେ ତାକୁ ହାରଗଲୁଁ[4] ହରହର ହେ

ଧର୍ମକୁମର, ଜାଣଇ ସେ ନାନା ପ୍ରକାରେ ସମର ହେ

ପାଇଥିଲା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଠାରୁ ବର

ପାଇ କହିଲୁ କର୍ଣ୍ଣସାର ଆଦର ହେ[5] ॥୧୪॥

ଆମ୍ଭ ବୋଲେ କର୍ଣ୍ଣ ଗଲା ଅସୁରକୁ ଓଗାଳଲା

ବେଳଜନେ ପଡ଼ିଲା ସମର[6]

ଦେଖି ଦୈତ୍ୟ[7] କୋପ କଲା ବ୍ରହ୍ମ ଶକତ ମାଇଲା

ବାଜ ମୋହଗଲା ରାଧାର[8] କୁମର ହେ

ଦୈତ୍ୟ ଚଳଲା, ଯାଇ ଆପଣା ଭୁବନରେ[9] ମିଳଲା ହେ[10]

ପୁଣ ରଥ ପାର୍ଶ୍ୱି ରବ ଉଦେ[11] ହେଲା ହେ

ବହୁ ବତ୍ସର ଦନୁଜ[12] ମନେ କଲା ହେ[13] ॥୧୫॥

---

୧ । ଘ. ଜଟାଜୁଟ

୨ । ଖ. ନାମରେ

ଗ. ପ୍ରବଣା ନାମେଣ

ଘ. ପବଣା ନାମରେ

୩ । ଖ. ଅସଂଖ୍ୟ

୪ । ଘ. ଆମ୍ଭେ ତାହାକୁ ହାରିଲୁ

୫ । ଖ ଗ. ବଳେ ନ ଜିଣିଲୁଁ । ମୁଖାଗ୍ରାକୁ କର୍ଣ୍ଣ ପଠାଇଥିଲ

ଦୈତ୍ୟ କଥା ଦେଖି ଜଣେ ତାଙ୍କୁ କହିଲୁଁ ହେ

ଦ୍ରୌପଦୀ କୁମାର ବୋଲି, ଆମ୍ଭେ ବୋଇଲୁରେ

୬ । ଖ ଗ ଘ. ଅନେକ ସମର କଲା ସାର

୭ । ଗ. ଅସୁର

୮ । ଖ. ରାଧିକା

ଗ. ମୋହ ହୋଇଲା ରାଧିକା

ଘ. ରାଧେୟ

୯ । ଖ. ଭୁବନରେ

ଗ ଘ. ଭୁବନେ

୧୦ । ଖ. ଶତ୍ରୁ ମଲା ବୋଲି ମନରେ ଭାଳିଲା ହେ (ଅଧିକ ପାଠ)

୧୧ । ଗ. ପାଣ୍ଡୁ ଉଦୟ ହେଲା

୧୨ । ଗ. ବହୁତ ବତ୍ସର ଦୈତ୍ୟ

୧୩ । ଘ. ଏ ଥାଉଁଛି ନାହିଁ

ଅମୃତ କୁଣ୍ଡଳ କର୍ଣ୍ଣ   ଯୁଗଳରେ ସୁଶୋଭନ[1]

ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜେ ଅମୃତ ଝରନ୍ତ

ପଶିଲା ତାର କୁଣ୍ଡରେ   ଚେତନା ହେଲା ପିଣ୍ଡରେ

ତତକ୍ଷଣେ ଉଠି କର୍ଣ୍ଣ ଭଗ୍ନ[2] ହେଲା ହେ

ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲୁ, ଆମ୍ଭେ ହରହର ଆଗରେ ମିଳିଲୁଁ[3] ହେ

ମାନବାଣ ଭୂଜବାଣ ତାଙ୍କୁ ଦେଲୁ ହେ

କର୍ଣ୍ଣଠାରୁ ବହୁତ ପୂଜା ପାଇଲୁ ହେ[4] ॥୧୬॥

କର୍ଣ୍ଣ ମୋହ ଗଲାବେଳେ   ବସି ରହିଲୁଁ[5] ସକଳେ

ବେଣଶର ଦେହୁଁ[6] ଜାତ କଲୁଁ

ଏ ଶରେ[7] ଦୈତ୍ୟଙ୍କୁ ମାର   କହୁଁ ମିଳିଲା ଅସୁର

ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବେଣ ଅନ୍ତର ହୋଇଲୁ ହେ

ଦୈତ୍ୟ ପୁର୍ବିଲା, କର୍ଣ୍ଣ ଅସଂଖ୍ୟ[8] ସମର ତହିଁ କଲା ହେ[9]

ଦୈତ୍ୟ ଛିନଖଣ୍ଡ ହୋଇଣ[10] ପଡ଼ିଲା ହେ

ପ୍ରାଣ ଗଲାବେଳେ ରଡ଼ଏ ଛାଡ଼ିଲା ହେ[11] ॥୧୭॥

୧। ଖ ଗ. କର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗଳେ ଶୋଭନ
ଘ. କର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗରେ ଶୋଭନ

୨। ଗ. ହେଲ (ଅଧିକ)
ଗ. ହୋଇଲ ଅଧିକ

୩। ଖ ଗ. ତା ଆଗେ ମିଳିଲୁଁ
ଘ. ହରହର ଆଗେ ମିଳିଲୁ

୪। ଘ. କର୍ଣ୍ଣଠାରେ ବହୁତ ପୂଜା ପାଇଲୁ

୫। ଖ ଘ. ରହିଲୁ
ଗ. ଲଢାବେଳେ ରହିଲୁ

୬। ଖ. ବେଣୀ
ଗ. "ଶର ଦେହୁଁ" ନାହିଁ
ଘ. ବେଣୀ ସବ ବେଣୀ ଯାତକଲୁ

୭। କ ଗ. ସରେ

୮। ଖ. ଅସଙ୍ଖ

୯। 'କ' ପୋଥିର ୧୭ ପଦର ଶେଷ
ଦୁଇପାଦ ପୂର୍ବରୁ 'ଖ' ପୋଥିରେ
ଗ. ଏକାବେଳେ ବେଣୀ ଶର ପ୍ରହାରିଲା ହେ
(ଅଧିକ ପାଠ)

୧୦। ଗ. ହୋଇ ଚଳେ
ଘ. ହୋଇ ପଡିଲା ହେ

୧୧। ଖ ଗ. ଶେଷ ପାଦଟି ନାହିଁ

ଦେଖି ଆମ୍ଭେ ତୋଷ ହେଲୁ   କର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ମୁଖରେ ମିଳିଲୁଁ[୧]
ବୋଇଲୁ ହେ କର୍ଣ୍ଣ ମାଗବର
ବହୁ ରୂପେ ସ୍ତୁତି କଲୁ   ଶିରରେ କର[୨] ଯୋଡ଼ିଲୁ
କର୍ଣ୍ଣ ବୋଇଲା ଦଉ ଏ ବେଦ ଶରୀ[୩] ହେ
ବାଣୀ ତାହାର, ଶୁଣି ବେଦ ଜନ[୪] କହିଲୁଁ[୫] ଭଲ ହେ
ଯେବା ହରନେବ ହରହର ଶର ହେ[୬]
ତାହାକୁ ଜଣନ୍ତା ନୋହିବ[୭] ତ୍ରିପୁର ହେ ॥୧୮॥

ଚିର ତାର ବେଦ ଜାନୁ   ଶର ରଖେ ଭାନୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ[୮]
ସେଠାରୁ ଅଇଲୁ ଆମ୍ଭେ ଚଳ
ଶୁଣି କହିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ   ଅଷୟ ହୋଇଲେ କର୍ଣ୍ଣ
ତୁମ୍ଭେ ହରହର କଲ ଏହା ଭଲ ହେ
ଇନ୍ଦ୍ର ସମ୍ମୁଖରେ, ବର ମାଗିଅଛୁ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରେ[୯] ହେ
ସ୍ୱର୍ଗେ ଜବାଚକୁ ମାରବା ବେଳରେ ହେ[୧୦]
ପିତା ଅବଶ୍ୟ[୧୧] ଯିବଟି କର୍ଣ୍ଣପୁରେ ହେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଖ. କହିଲୁଁ
୨ । ଘ. ରୂପେ ସ୍ତୁତୀ କଲୁ ଶିରେ କର ଯୋଡ଼ିଲୁ
୩ । କ ଖ. ଶର
୪ । ଖ. ବେଦଜଣେ
୫ । ଘ. କରେ
୬ । ଗ. ଯେବାଜିବ ଶର ହେ
ଘ. ଯେବାଜିବ ବେଦ ଶର ହେ
୭ । ଗ. ତାକୁ ଜଣନ୍ତା ନାହିଁ
ଘ. ତାକୁ ଜଣନ୍ତା ନୋହିବ
୮ । ଖ ଘ. ଶର ରଖେ ରବି ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଗ. ରବି ସୂନୁ
୯ । ଘ. ମୁଁ ପୂର୍ବରେ ହେ
୧୦ । ଘ. ଜବାଚ ଦତ୍ତ୍ୟକୁ ମାରଣ
୧୧ । ଗ ଘ. ଅବଶ୍ୟ

ଅମୃତ କୁଣ୍ଡଳ ବେନ   ଅଭେଦ କବଚମଣି[1]
ବଜ୍ର ଛଇଡ଼[2] ସେ ଆଣିଦେବ
ତୁମ୍ଭେ କଲ ପୁରୁଷାର୍ଥ   ହୋଇଲା ସବୁ ବ୍ୟର୍ଥ[3]
ଆଉ କେଉଁ ବୀର କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଜିଣିବ[4] ହେ

ପଦ୍ମଲୋଚନ, ଏହା ଶୁଣି ବିରସ ହୋଇଲା ମନ ହେ
ଶୁଣି ତାହାଙ୍କୁ କହନ୍ତି ଭଗବାନ ହେ
ଆମ୍ଭେ କରାଇବା ତାହାଙ୍କୁ ନିଧନ[5] ହେ ॥୨୦॥

ଆମ୍ଭେ ଅଙ୍ଗ ଦେଶ ଯିବୁଁ   ତାହାର ସତ୍ୟ ବୁଝିବୁଁ[6]
ବାସବ ଅଇଲେ[7] ଦେବଟିକ
ସେ ପ୍ରକାରେ ବେନ ଶର[8]   ଆଣିମା ହେ ବୀରବର
ଏବେ ଶୋଚନା ତ ନ କର ତହିଁକି[9] ହେ

ନନ୍ଦ କୁମର, ଏତେ କହି ସେଠାରୁ[10] ହେଲେ ଅନ୍ତର ହେ
ଯାଇ ପରବେଶ କର୍ଣ୍ଣର ମନ୍ଦିର ହେ[11]
ଏଣ୍ଟି ଚିନ୍ତା ଅହର୍ନିଶି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ହେ[12] ॥୨୧॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. କପଟ
୨ । ଖ ଗ. ବଜ୍ର ଛଡ଼ଣ
   ଘ. ବଜ୍ର ଛଡ଼ଣି
୩ । ଖ. କଲୁ ପୁରୁଷାର୍ଥ ସକଳ ହେଲା ବ୍ୟର୍ଥ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଜିଣିମ
୫ । ଖ. ଶୁଣି କହନ୍ତି ମନ ମୋହନ ହେ
   କିଛି ଚିନ୍ତା ତୁ ନ କର ଅର୍ଜୁନ ହେ
   ଗ. ଶୁଣି କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ମନମୋହନ ହେ
   ଆମ୍ଭେ କରାଇବା ତାହାଙ୍କୁ ଭକ୍ଷଣ ହେ
   ଘ. ଶୁଣି ତାକୁ କହନ୍ତି ମନମୋହନ ହେ
   କିଛି ଚିନ୍ତା ତୁ ନକର ଅର୍ଜୁନ ହେ
୬ । ଖ. ବୁଝିବୁଁ
   ଘ. କର୍ଣ୍ଣର ସତ୍ୟ ବୁଝିବୁ
୭ । ଘ. ମାଗିଲେ
୮ । ଖ. ଏ ପ୍ରକାରେ ବେନି ଶର
୯ । ଖ. ତୁଚ୍ଛ କହିଁ ହେ
   ଘ. ଶୋଚନା ତୁ ନ କର
୧୦ । ଗ. ହୋଇଲେ
   ଘ. କହିକରି ହୋଇଲେ
୧୧ । ଘ. ପରବେଶ କର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ଦିର ସେ
୧୨ । ଘ. ଅହର୍ନିଶି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ସେ

ଷଷ୍ଠଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଚୋଖଙ୍ଗିଆରି[1]

ବିପ୍ର ରୂପେ ନାରାୟଣ   ବସନ ଚିକଣ କରି
କରେ କୁଶ ବଟୁ ଚମ୍ପାପାଶୀ ଶୋଭା କରନ୍ତେ ପବିତ୍ର ଉତ୍ତରି[2]
କପଟେ ହରି[3] ॥୧॥

ଦ୍ୱାଦଶ ଟିକା ଭୂଷଣ   ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳା ଗଳେଣ
କର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ୱାରେ ମିଳି ବେଦ ଧ୍ୱନି କଲେ ଆପଣେ ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ
ଦିବ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥୨॥

କର୍ଣ୍ଣ କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣିଲେ[4]   ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆଗେ ମିଳିଲେ[5]
ନମସ୍କାର କରି ବିନମ୍ର ହୋଇଣ ସେ ବିପ୍ର ପାଦ ଧୋଇଲେ[6]
ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ[7] ॥୩॥

ବସାଇ ଦିବ୍ୟ ଆସନ   ବେନିକର ଯୋଡ଼ି କର୍ଣ୍ଣ
ଜଣାଇଲେ ଦାନବେଳ ଗଡ଼ିଗଲା[8] କାଲି ଦେବି ବହୁଧନ
ତୋଷିବି ମନ ॥୪॥

ଶୁଣି କହନ୍ତି ଶ୍ରୀପତି   ଧନେ ନାହିଁ ଆନୁମତି
ଅମୃତ[9] ଭୋଜନ ଦେବ ହେ ରାଜନ ମୁଁ ବଡ଼ କ୍ଷୁଧା ଆରତ
କରାଇ ତୃପ୍ତ[10] ॥୫॥

କହନ୍ତି ଅଙ୍ଗ ରାଜନ   ଦେବି ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ
ବିପ୍ର ବୋଇଲେ ସତ୍ୟ କଲେ ତୁ ଯିମା ମାଗିବୁ ତୁମ୍ଭକୁ କର୍ଣ୍ଣ[11]
ସନ୍ଧିକ ମନ[12] ॥୬॥

୧। ଘ. ରାଗ ଝୁଙ୍ଗିଆର ତୋଡ଼ି
୨। ଖ ଗ. ଉତୁରି
ଘ. ପଇତା ଉତୁରି
୩। ଖ. କପଟ କରି
ଘ. କପଟ ହରି
୪। ଗ. ଶୁଭିଲ
ଘ. ଶୁଣିଲ
୫। ଗ ଘ. ମିଳିଲ
୬। ଘ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଦ ଧୋଇଲ
୭। ଘ. ସନ୍ତୋଷ ହେଲ
୮। ଖ. ଜଣାଇ ଦାନ ବେଳ ଆଜ ସରିଲା
ଗ ଘ. ଜଣାଇ ଦାନବେଳ ଆଜ ବଢ଼ିଲା
୯। ଗ ଘ. ଅପୂର୍ବ
୧୦। ଖ. ମତ
ଘ. ତୋଷ ମୋ ମତ
୧୧। ଗ. ଜନ୍ଧିକ ମନ
୧୨। ଗ. ତୁମ୍ଭକୁ କର୍ଣ୍ଣ

କର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ ଭାଷିଲେ   ବିପ୍ର ଧର୍ମ[1] ସାକ୍ଷୀ କଲେ
ନୃସିଂହ ଉପାସିକ ଆମ୍ଭେ ସନ୍ତୋଷ କେବଳ ମାଂସ ଖାଇଲେ[2]
ତୁ ସତ୍ୟ କଲେ[3] ॥୭॥
ତୋ ପୁତ୍ର ବୃଷକେସନ[4]   ଆପଣେ ମାରି ରାଜନ
ସେ ମାଂସ ତୋ ନାରୀ ରନ୍ଧନ କରିବ[5] ଆମ୍ଭେ କରିବୁ ଭୋଜନ
ସନ୍ତୋଷ ମନ ॥୮॥
ଶୁଣି କରି[6] କର୍ଣ୍ଣ ଗଲେ   ରାଣୀ ସ୍ଥାନରେ କହିଲେ[7]
ସତ୍ୟ କରାଇଣ ବିପ୍ରବର ମୋତେ ବୃଷକେସନ[8] ମାଗିଲେ
ସଙ୍କଟ ଦେଲେ[9] ॥୯॥
ମୋହୋର ଏକ ନନ୍ଦନ   କେମନ୍ତେ କରିବ ନିଧନ
ନୋହିଲେ ସେ ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ[10] ହେଉଅଛି ରାଣୀ କହିଲେ ବଚନ
ନୃପ ଶମନ ॥୧୦॥
ସତ୍ୟେ ଅନନ୍ତ ଧରଣୀ   ଶିରେ ବହିଛନ୍ତି ଆଣି[11]
ସତ୍ୟେ ଦିବାକର ଚନ୍ଦ୍ରମା ଉଦୟ ହୋଏ ଦିବସ ରଜନୀ[12]
ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ[13] ପୁଣି ॥୧୧॥
ମାରି ବୃଷକେସନକୁ[14]   ଭୋଜନ ଦିଅ ବିପ୍ରଙ୍କୁ
ତୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭେ ପ୍ରୟାଗରେ ଝାସ ଦେବା ନ ଭାଜ ଆଜ ମନକୁ
ରଖ ସତ୍ୟକୁ ॥୧୨॥

୧ । ଗ. 'ଧର୍ମ' ପାଠ ନାହିଁ
୨ । ଗ. ରୁଧିର ମାଂଶ ପାଇଲେ
ଘ. ଉପାସୀକ ମୁହିଂ ସନ୍ତୋସ
ରୁଧିର ମଂସ ପାଇଲେ
୩ । ଘ. ତୁ ସତ୍ୟ ଦେଲେ
୪ । ଖ ଗ. ବୃଷୀକେସନ
ଘ. ବୃର୍ଷା କେହନ
୫ । ଖ ଗ ଘ. କରେ୍ଣା
୬ । ଖ. ତହିଁ
୭ । ଘ. କର୍ଣ୍ଣ ତହିଁ ଗଲ ରାଣି ସ୍ଥାମୁରେ
କହିଲ
୮ । ଗ. ବୃଷିକେସନ
ଘ. ବୃଷିକେସନ ମାଗିଲ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ହେଲ
୧୦ । ଘ. ନୋହିବ ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ
୧୧ । ଖ. ପୁଣି
୧୨ । ଖ ଘ. ହୁଦଏ ଦିନ ନ ଲଢେ ଧରଣୀ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ. ସତ୍ୟରେ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. ବୃଷିକେଶନକୁ

ବଶୃକେସନ[1] ଅଇଲେ ରାଜାରାଣୀ ଶୋକ କଲେ
ପିତା ମାତାଙ୍କର ଚରଣେ ଓଳଗି କୁମର ତାଙ୍କୁ ପୃଛିଲେ
ସବ[2] ଶୁଣିଲେ ॥୧୩॥

କହଇ ବଶୃକେସନ[3] ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦେବ[4] ଭୋଜନ
ପିତା ମାତାଙ୍କର ସତ୍ୟ ମୁଁ[5] ରଖିବ ଧନ୍ୟ ମୋହୋର ଜୀବନ
ବୃଦ୍ଧ ବମନ ॥୧୪॥

ଆସ ଆସ ହେ ପିଯୂର ଖଡଗେ ଛେଦ ମୋ ଶିର
ପୁଣ ଭୁମ୍ଭର କ କୁମର ନୋହିବ ତୋଷ କଲେ[6] ବିପ୍ରବର[7]
ଶୋକ ନ କର ॥୧୫॥

ଖଡ଼ଗ ଧରଣ କର୍ତ୍ତି ସଙ୍ଗରେ ବଶୃକେସନ[8]
ବିପ୍ରଙ୍କ ସମୀପେ ଦେଇଣ ବୋଲନ୍ତି ମାରଣ କର ଭୋଜନ[9]
ମୋର ନନ୍ଦନ ॥୧୬॥

ଶୁଣି କହେ ଦ୍ୱିଜବର ତୁମ୍ଭେ ଛେଦ ପୁତ୍ର ଶିର
ସତ୍ୟ ଛାଡ଼ିଲେଟି ବାହୁଡ଼ିଣ ଯିବୁ[10] ଥାଉ ତୁମ୍ଭର କୁମର
ହେ ନୃପବର[11] ॥୧୭॥

ପୁତ୍ରକୁ ବୋଲଇ ପିତା[12] ସୁମର ଇଷ୍ଟ ଦେବତା
ବଶୃକେସନ ବୋଲେ ରାଧା ମାଧବ ସେ ଯିନା ଇଷ୍ଟ ଦେବତା[13]
ମାର ହେ ପିତା ॥୧୮॥

୧ । ଖ ଗ ଘ. ବାସିକେଶନ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ସବୁ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ବସୀକେଶନ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଦେବୀ
୫ । ଗ ଘ: ସତ୍ୟକୁ
୬ । ଖ. ନନ୍ଦନ ନୋହିବ ତୋଗକର
ଗ. ବିପ୍ରସତ୍ୟ
ଘ. କ ତୁମ୍ଭର ନନ୍ଦନ ହୋଇବ ତୋଷକର
୭ । ଗ. ରକ୍ଷାକର
୮ । ଖ ଗ ଘ. ଦେଖାଣ ବସିକେସନ
୯ । ଗ. ବିପ୍ରଙ୍କୁ ସମର୍ପି ବୋଲନ୍ତି ମାରଣ କର ଏହାକୁ ଭୋଜନ
ଘ. ବିପ୍ରଙ୍କୁ ସମର୍ପି ବୋଲନ୍ତି ମାରଣ ଏହାକୁ କର ଭୋଜନ
୧୦ । ଘ. ସତ୍ୟ ଛାଡ଼ିଲେ ବାହୁଡ଼ି ମୁଁ ଯିବି
୧୧ । ଖ. ରାଜବର
୧୨ । ଘ. ବୋଲନ୍ତି ପିତା
୧୩ । ଖ. ବାଶିକେସନ ବୋଲେ ରାଧାବଲ୍ଲଭ ସେ ଯିନା ମୋ ଜୀବ ଦାତା
ଗ. ବର୍ଣ୍ଣିକେସନ ବୋଲେ ରାଧା ମାଧବ ସେ ଯିନା ମୋ ଜୀବ ଦାତା
ଘ. ବସୀକେସନ ବୋଲେ ରାଧାବଲ୍ଲଭ ସେ ଯିନା ମୋ ଜୀବ ଦାତା

କର୍ଣ୍ଣ ଖଣ୍ଡଗ ଧରଣ ଲୁମର କର୍ଣ୍ଣେ ମାରଣ
ବର୍ଣ୍ଣକେସନ[1] ବେଳଖଣ୍ଡ ହୋଇଣ ପଡ଼ଲ୍ଲ ଭୂମି ଛଳେଣ[2]
ଗଲ୍ଲ ତା ପ୍ରାଣ ॥୧୯॥

ଦେଖିଣ ବପ୍ର କହନ୍ତ ଜପ ଭୋର ରାଣୀ କନ୍ତ
ଏ ମାଂସ କାଟି ରନ୍ଧନ କରଦେବ ଭୁଞ୍ଜିବୁ ଆମ୍ଭେ[3] ଛତ୍ରତ
ଆହେ ନୃପତ ॥୨୦॥

ସେଠାରୁ ଗଲେ ରାଧେବ[4] ଦେଖିଣ ପୁତ୍ରର ଶବ
ରାଣୀ ଆଗେ ଦେଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କର[5] ଏ ମାଂସ ରାନ୍ଧଣ ଦେବ
ବପ୍ର ଭୁଞ୍ଜିବ[6] ॥୨୧॥

ଦେଖି[7] ରାଣୀ ମାଂସ ନେଲେ ତଳ ପ୍ରମାଣ କାଟିଲେ[8]
ବପ୍ର ଗଲେ[9] ପଛେ ରୋଦନ କରନ୍ତ ପୁତ୍ର ମସ୍ତକ ରଖିଲେ
ବଗ୍ଭର କଲେ ॥୨୨॥

ଷଡରସ ପ୍ରକାରେଣ ସେ ମାଂସ କଲ ରନ୍ଧନ[10]
ଜଳ ଦେଲ ବପ୍ର ପାଦ ଧୋଇ କହେ ବସ ଏଣ୍ଡ ଠାବରେଣ
ଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥୨୩॥

ବପ୍ର ବୋଲନ୍ତ ରାଜନ ଦେଖଇ ତ ସତ୍ୟ ଉଗ୍ନ
ଦେହରୁ ସାର ଅଟଇ ନା ମସ୍ତକ ରାଣୀ ନ କଲେ ରନ୍ଧନ
ଜାଣିଲ ମନ ॥୨୪॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ: ବର୍ଣ୍ଣକେସନ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ପେ ଭୂମିରେଣ
୩ । ଖ ଗ ଘ. କାଟିଣ ରନ୍ଧନ କରଣ ଆମ୍ଭକୁ ଦୀଅ
୪ । ଖ ଘ. ଗଲେକ ତତ୍କ୍ଷଣ ରାଧେବ
ଗ. ଗଲେକ ତଡ଼ି ନୃଧବ
୫ । ଘ. ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି କର
୬ । ଗ ଗ ଘ. ବକଳସ୍ତବ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ପୁଣି
୮ । ଗ ପର୍ବଏ କାଟୀଲ୍ଲ
ଘ. ପର୍ବଏ ଛେଦଲେ
୯ । ଗ. ବୋଲେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ସେ ମାଂସକୁ ସିଝାଇଣ

ସେ ମୁଣ୍ଡ ଗୋଟି ଛେଦୁଅ[୧] ଗାଢନ କରଣ ବଥ
ତେବେ ସେ[୨] ଆମ୍ଭେ କରବୁ[୩] ହେ ଭୋଜନ ସଭରେ ରାଜନ ସାଥ[୪]
ତୋଷ କରଥ ॥୨୫॥

ଶୁଣି କର ରଜା[୫] ଗଲେ ରାଣୀ ଗ୍ରୃମ୍ଭରେ କହିଲେ
ଶୁଣି କର ରାଣୀ ମହାଭୟ କଣ ମସ୍ତକ ଆଣି ଛେଦଲେ ହେ
ଗାଢଲ କଲେ ॥୨୬॥

ଦେଖି କର କର୍ଣ୍ଣ ଗଲେ ବପ୍ର ପାଶେ[୬] ଜଣାଇଲେ[୭]
ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନେ ଗାଣି ଠାବ କର[୮] ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ବସାଇଲେ
ହରଷ ହେଲେ ॥୨୭॥

ବପ୍ର ବୋଲନ୍ତ[୯] ହେ କର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରଠାବେ ବାଢ[୧୦] ଅନ୍ନ
ମାଂସ ସ୍ୱରଠାବେ ଭୁଲ[୧୧] କରବଥ ତେବେ କରବା ଭୋଜନ
ହରଷ ମନ ॥୨୮॥

ଭୁ ରଜା ରାଣୀ ସହିତେ ଭୁଞ୍ଜିବ[୧୨] ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗତେ
ତେବେ ତୋର ଶତ[୧୩] ବର୍ମିକ ଜାଣିମା ଆମ୍ଭେ ସେ ଯିବା ପରତେ[୧୪]
ତୋ ଶୁଦ୍ଧ ଶତେ ॥୨୯॥

କହଇ କର୍ଣ୍ଣ[୧୫] ରାଜନ ବପ୍ର ମୋ ଦୋଷ ନ ଘେନ
ପୁତ୍ର ମାଂସ ମୁହିଁ କେମନ୍ତେ ଭକ୍ଷିବ ଶୁଣିବେ ତନ ଭୁବନ[୧୬]
ବସ୍ତୁର ମନ ॥୩୦॥

୧। ଖ. ଛିନ୍ଦୁଅ
୨। ଙ. ଏମା
୩। ଖ. ଯାଚ କାର୍ଣ୍ଣି
ଗ. କରିବୁଁ ନା
୪। ଘ. କରିବୁ ବା ଭୋଜନ ପଞ୍ଚମେରେଣ
ଘ୍ରୀ ଯାଅ
୫। ଖଗ ଙ. ନୃପ୍ତି
୬। ଗ. ଗ୍ରୃମ୍ଭରେ
ଙ: ଭାରିଶ୍ରୁ ଚିନ
୭। ଗ. [illegible]
୮। ଖ. ତେଣେ
ଘ. ଅପୂର୍ବ ଭୂବନେ ଠାବ ଅଣି କର
୯। ଖଘ. ବୋଇଲେ
୧୦। ଖଘ. ବାଢ
୧୧। ଙ. ଭୁଲ
ଘ. ଭୁଲେ
୧୨। ଘ. ଭୁଞ୍ଜିବୁ
୧୩। ଖ. ମନ
୧୪। ଘ. ଆମ୍ଭେ ଯେ ଜାଣୁଂ ପରତେ
୧୫। ଘ. କହନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ
୧୬। କ. ଥିଅ ଭୁବନ
ଘ. ବା ସୁଦ୍ଧ ତ୍ରିଭୁବନ

ଶୁଣି ବିପ୍ର କଲେ ରୋଷ ଭରିଛ ଛନ୍ଦିରେ[୧] ବିଷ
ତୁମ୍ଭେ ବେଦଜନ ନ ଭକ୍ଷିଲେ ଆମ୍ଭେ କେମନ୍ତେ କରିବୁ ଗ୍ରାସ
ତୁ ଅବିଶ୍ୱାସ ॥୩୧॥

କର୍ମା ତୁମ୍ଭ ସତ୍ୟ କଲ୍ ଭୋଜନ ଦେବ[୨] ବୋଇଲ୍
ଅକାରଣେ କର୍ମା ପୁତ୍ର ନାଶ କରି[୩] ଏବେ ସତ୍ୟ ଭଗ୍ନ ହେଲ୍
ଯାହା କହିଲ୍ ॥୩୨॥

ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣ କର ଯୋଡ଼ ସେ ବିପ୍ର ଚରଣେ ପଡ଼
ସନମତ କରି ଅନ୍ନ ମାଂସ ଆଣି[୫] ସ୍ୱର୍ଣଠାବ କରି ବାଢ଼ି[୬]
ଫଂଶସ୍ତୁ ଗୁଡ଼ ॥୩॥

ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଠାବେ ବସାଇ କର୍ଣ୍ଣ ଠାବକେ ବସଇ
ରାଣୀ ଠାବକେ ବସି କରି ଅନାଇଂ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ପୁଣ କହଇ
ଠାବେ ରହଇ ॥୩୪॥

ରତ୍ନ ଝର ଧରି[୭] କରେ ରାଣୀ ତୁ ଯାଅ[୮] ବାହାରେ
ବିଶ୍ୱକେସନର ନାମ ଧରି ଡ଼ାକ ଦିଅ ଅତି[୯] ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରେ[୧୦]
ଅତି ସତ୍ୱରେ ॥୩୫॥

ରାଣୀ କହଇ ବଚନ[୧୧] ଦଶ ବରଷ ନନ୍ଦନ
ତୁମ୍ଭ ଆଜ୍ଞାଂରେ[୧୨] ଛେଦନ କରି ମାଂସ ମୁଣ୍ଡିଁ କଲି ରନ୍ଧନ[୧୩]
ବିଶ୍ୱକେସନ[୧୪] ॥୩୬॥

୧। ଖ. ନ ଛନ୍ଦି
ଘ. ବିପ୍ର କରେ ରୋଷ ଭରିଛୁକି ଛନ୍ଦି
୨। ଘ. ଭୋଜନ ଦେବା
୩। ଗ. କରୁ
ଘ. ପୁତ୍ରକୁ ନାଶ କରି
୪। ଖ, ସମତ ହେଲୁ
ଗ. ଜାହା ଦେଖିଲୁ
୫। ଗ. ପାଣି
୬। ଖ ଘ. ବାଢ଼ୀ
୭। ଖ. ଯାଇ
ଘ. ଝର ସେନା
୮। ଗ. ସେନ
୯। ଗ. ବିସିକେସନ ନାମ ଧରି
ଫିବାର ଡ଼ାକ ଦିଅ
ଘ. ବିସିକେଶନ ନାମ ଧରି ବାହାରେ
ଡ଼ାକ ଦିଅ
୧୦। ଘ. ଉଚ ସ୍ୱରେ
୧୧। ଘ. କହନ୍ତି ବଚନ
୧୨। ଖ- ଆଗରେ
୧୩। ଖ ଗ ଘ. କରିଛୁ ମୁଣ୍ଡି ରନ୍ଧନ
୧୪। ଙ ଗ. ବାସୀକେସନ
ଘ. ବିସୀକେସନ

ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲେ ବୃଥାବେ ପାପ   ତୋ ପୁତ୍ରକୁ ତ୍ୟାଜ କଲୁ
ଶୁଣି କଣ ରାଣୀ ବାହାର ହୋଇଲେ ନେତ୍ର ପକାଇଣ[1] ଲୁହ[2]
ଆକୁଳ ଦେହ ॥୩୭॥

ଆସରେ ବଶ୍ରୁକେତନ[3]   ମୋହୋର କୁଳ ନନ୍ଦନ[4]
ତୋତେ ନ ଦେଖିଲେ ନଷ୍ଟ ଏ କୁମର ଛାଡ଼ିବ ମୋର ଜୀବନ
ସତ୍ୟ ବଚନ ॥୩୮॥

ବେହ କ ଧରିବେ ବାପେ[5]   ତୋ ହୋଇ ଶୋକ ସନ୍ତାପେ
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ସେ ବଶ୍ରୁକେତନ ମିଳଣ[6] ମାତା ସମୀପେ
ସେହି ସ୍ୱରୂପେ[7] ॥୩୯॥[8]

କରେ ଧରିଅଛି ଖଡ଼୍ଗ[9]   ଖଡ଼୍ଗ ଧୂଳି ଅଙ୍ଗେ ଚଡ଼ି
ଗୃହଶାଳରେ[10] ମୁଁ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲି ଶୁଣିଲି ତୁମ୍ଭର ରଡ଼ି
ଆଇଲି ଛାଡ଼ି[11] ॥୪୦॥

ଜନନୀ ଶୋକ କରୁ ମାତ   ହୋଇଲୁ କି ଉତପାତ
ସ୍ୱପ୍ନ ପ୍ରାଏ ମଣି ଆଚମ୍ଭିତ[12] ରାଣୀ ପୁଣ ଜ୍ଞାନ ହୋଏ ଜାତ[13]
ଧଇଲେ ସୁତ[14] ॥୪୧॥

କାଖେ ନେଇ ବସାଇଲେ   ହୃଦେ ଭିଡ଼ି ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ
ପିତାର ଛାମୁକୁ ନଅଲେ ପୁତ୍ରକୁ ଅନ୍ନ ମାଂସ କେଣେ ଗଲେ
କଣ୍ଠ ଦେଖିଲେ ॥୪୨॥

୧। କ. ନେତ୍ରେ ଥନ ଥନ ଲୁହ
ଘ. ନେତ୍ରେ ପକାଇଣ ଲୁହ
୨। ଗ. ଲୁଅ
୩। ଖ ଗ ଘ. ବର୍ଷିକେତନ
୪। ଘ. ମୋତୋ ମୁଁ କୁଳ ନନ୍ଦନ
୫। ଘ. ଦେହ ଧରିବେ କା ବାପେ
୬। ଖ. ଏମନ୍ତେ ସେ ବର୍ଷିକେତନ ମିଳିଲେ
ଘ. ସମାନ୍ତେ ବର୍ଷିକେତନ ମିଳିଲ
୭। ଖ ଘ. ସେ ସେହୁ ସ୍ୱରୂପ
୮। 'ଗ' ପୋଥିରେ ୩୯ ପଦଟି ନାହିଁ
୯। ଖ. କରେ ଧରିଛନ୍ତି ଗଡ଼ି
୧୦। ଖ ଗ ଘ- ଗୃହପାଲୀରେ
୧୧। ଖ ଗ ଘ. ସେ ପାଦେ ପଡ଼ି
୧୨। ଖ. ଚମ୍ଭିତ
ଗ. ସୁର୍ଗ ପ୍ରାଏ ମଣି ଆଚମ୍ଭିତ
ଘ. ସ୍ୱପ୍ନ ପ୍ରାଏ ମଣି ଚମ୍ଭିତ ରାଣି
୧୩। ଖ. ଯାତ
୧୪। ଖ. ମାତ
ଘ. ଅଇଲେ ସୁତ

ବପୁକୁ ସ୍ପର୍ଶିଲେ କର୍ଣ୍ଣ   ଦେଖିଲେ ପଦ୍ମଲୋଚନ
ସୁରଜା ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ତତକ୍ଷଣ ପ୍ରସନ୍ନ କଲେ ବଦନ
ହରଷ ମନ ॥୪୩॥

ବହୁତ ସ୍ତୁତି ସେ କଲେ   ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହରଷ ହେଲେ
ବଇକୁଣ୍ଠ ବଳୁ ଆନ ଯେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସ୍ଥାନ ହୋଇବ ବୋଇଲେ
ସେ ବର ଦେଲେ ॥୪୪॥

ତୋ ପୁତ୍ର ବୃଷକେତନ   ଆମ୍ଭର ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସେହୁଁ ଅମର ହୋଇଣ ଥିବ ଆମ୍ଭ ସନ୍ନିଧାନ
ନଜ ଭୁବନ ॥୪୫॥

ଗରୁଡଙ୍କୁ ସୁମରିଲେ   ବଇନତେୟ ଅଇଲେ
କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଛଆର ଆପଣେ ଶ୍ରୀହରି ଖଗେଶ୍ୱରେ ବିଜେ କଲେ
ଦ୍ୱାରକା ଗଲେ ॥୪୬॥

ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ   କରଇ ତୁମ୍ଭଙ୍କ ଆଶ
ଏହି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭୁ ମୋର ସଙ୍କଟ ବେଗେ କରିବେ ବିନାଶ
ହେବ ହରଷ ॥୪୭॥

୧। ଖ ଗ ଘ. ପର୍ଶିଲେ ଜାଣି
୨। ଗ ଘ. ରୁଚି
୩। ଖ. ଆନସ୍ଥାନନାହିଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କ ବୋଲି
ଗ. ଆନସ୍ଥାନନାହି ତୁମ୍ଭଙ୍କ
ଘ. ଆଦ ଥାନ ନାହିଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କ ବୋଲି
୪। ଘ. ଏହୁ
୫। କ ଗ. ପୋଥିରେ ୪୫ ପଦଟି ନାହିଁ
୬। ଘ. ବଇନେୟସ୍ତ
୭। ଖ ଗ ଘ. ତାହାଙ୍କ
୮। ଖ. କୃପା ପାଧିବାର ଏ ମୋର ସଙ୍କଟ
ହେଲେ କରିବେ ବିନାଶ ସେ ପିତବାସ
ଗ. ଏହି ପ୍ରକାରେଣ ସଙ୍କଟ ମୋହର
କ୍ଷମାକର ପିତବାସ
ହେ ପିତବାସ । ହେବ ହରଷ ॥
ଘ. କୃପାପାରାବାର ଏ ମୋର ସଙ୍କଟ
ହେଲେ କରିବା ବିନାଶ ହେ ପିତବାସ

ସପ୍ତଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଶଙ୍କରାଭରଣ[1]

ହେମନ୍ତ ଋତୁ ଆସିଣ[2] ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା,
ବନକୁ ନନ୍ଦନ କରି କଣି ବଢ଼ାଇଲା
ସୁଖଜନେ ହେ, ଶ୍ୱେତକ[3] ତପନ,
ନିଶାକର ପ୍ରିୟ ଆଉ ନୋହିଲେକ[4] ଜନ ॥୧॥
କର୍ପୂର[5] ଚନ୍ଦନରୁ ଆଦର ଛଡ଼ାଇଲା
ଛଇଳ ତାମ୍ବୂଳେ ଆଣି ପ୍ରୀତି[6] ବଢ଼ାଇଲା
ସୁଖଜନେ ହେ, ଉତ୍ତର ଅଞ୍ଚଳ[7]
ଅସହଣ ପବନ ପେଷିଲା[8] ମହୀତଳ ॥୨॥
ସଲିଳ ଅନଳ ପ୍ରାଏ ଚେରଚେ ହୋଇଲା
ବହୁତ ପ୍ରଜା[9] ଅନଳ ଲୋକରେ ପାଇଲା
ସୁଖଜନେ ହେ, କମଳ ଲୁଟିଲା[10]
ବଧୂଳିର ରଙ୍ଗ ଧନୁ ଧନୁ ସେ ଫିଟିଲା[11] ॥୩॥
କେଉଁ ଜନ ଅବଗାହ କରେ ଉଷ୍ଣ ନୀର
ବହୁତ ବସନେ ସର୍ବେ କଲେକ ଆଦର
ସୁଖଜନେ ହେ, କର୍ମହୀନ ଜନ
ଜାନୁଘରୁ[12] ଦୁଃଖାଣେ କଷ୍ଟେ ନଏ ଦିନ[13] ॥୪॥

---

୧ । ଘ. ରଘୁନାଥ ଚଉତିଶା ବିଳାପ ବୃନ୍ଦ
ଘ. ଉନ୍ଦର ଅଚଳ
୨ । ଘ ଘ. ହେମନ୍ତରୁ ଆସି କରି
ଗ. ହେମନ୍ତ ଋତୁ ଆସି
୩ । ଖ. ଶ୍ୱେତେକ
୪ । ଖ. ପ୍ରୀତ୍ୟ ହୋଇଲେକ
ଗ: ନୋହିଲର
୫ । ଙ. ସୁବାସ
୬ । ଖ. ତାମ୍ବୋଳେ ନେଇ ପ୍ରୀତ
ଘ. ତାମ୍ବୋଳେ ନେଇ ଅପ୍ରୀତ
କ. ଶ୍ୱେତକ ତପନ, ସୁନ୍ଦର କୋଣଲ
ଘ. ସୁଖାଂଜନେ ହେ, ଶ୍ୱେତକ ତପନ
ନିଶାକର ପ୍ରୀତ ନୋହିଲେ କମଳ
[ଅଧିକ ପାଠ]
୭ । ଗ. ଉତରକୁ ଚଳ
୮ । କ. ବନ୍ଧିଲା
ଗ. ପେଷିଲା
ଘ. ବସିଲା
୯ । ଖ. ବହୁତ ରାଜା
ଗ. ବହୁତ ପୂଜା
୧୦ । ଗ. ଫୁଟିଲା
୧୧ । କ. ୩ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
ଙ. ଫୁଟିଲା
ଗ. ଫୁଟିଲା
୨ । ଘ. ଜାନୁଘରୁ
୧୩ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ୪ର୍ଥ ପାଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
ଘ ଦୀନ

କହିଁ ଜନ[1] ମନ୍ଦରରେ ଭେଦ ନ ବୋଧିଲା
ନଶାରସ ଉଡ଼ାଇ କେ ମହାସୁଖୀ ହେଲା[2]
ସୁଜ୍ଞଜନେ ହେ, ଆନନ୍ଦେ ରମିଲେ[3]
ଗଣ୍ଡୂକୀ ନଦୀ ତୀରରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥୫॥[4]

ତହିଁ ସ୍ନାନ ସାରଣ[5] ହୋଇଲେ[6] ତୋଷମନ
ତହିଁକ ନିକଟେ ଦେଖିଲେ[7] ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ[8] ବନ
ସୁଜ୍ଞଜନେ ହେ[9] ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା କଲେ[10]
ସକଳ ଋଷିଙ୍କ ସେନ ନିଷ୍ଠରେ ରହିଲେ ॥୬॥

ସେ ସମଏ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଷ୍ଟଳ ପରବେଶ
ପୁରଞ୍ଜନ[11] ପଣ୍ଡା ନାମ ତାହାର ପ୍ରକାଶ
ସୁଜ୍ଞଜନେ ହେ, କାହିଁ ଅଛନ୍ତି ପାଣ୍ଡବ[12]
ଏ ରୂପରେ ସତ୍ୟ ଆମ୍ଭ କେହୁ[13] ଆଣିଦେବ[14] ॥୭॥

---

୧ । କ. ଜନମ
୨ । ଘ. ବେନ ସାରସ ଉଡ଼ାଇ ମହାସୁଖ
ହେଲା
୩ । ଖ ଗ. ଧର୍ମର ନନ୍ଦନ, ଦ୍ରୋପଦର ଅଙ୍ଗେ
ଅଙ୍ଗ ଦେଇ ହରେ ଦିନ
ଘ. ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ, ଦ୍ରୁପଦର ଅଙ୍ଗେ
ଅଙ୍ଗ ଦେଇ ହରେ ଦିନ
୪ । କ. ଏ ରୂପେ ଦେଖି ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୋପଦ-
ନନ୍ଦନୀ
ଆବର ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗେ ସର୍ବ ମହାମୁନି
ବହୁ ହରଷେ, ଆନନ୍ଦେ ରମିଲେ
ଗୁଣ୍ଡୂକୀ ନଦୀ ତଟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
୫ । ଖ. କରଣ ସେ
ଗ. କରଣ
ଘ. ତହୁଁ ସ୍ନାନ ସାରଣ
୬ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଗ ଘ. ସେହୁ
୭ । ଗ ଘ. ରହିଲେ
୮ । ଗ. ଗନ୍ଧର୍ବେ
୯ । ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ତହିଁ ପାଣ୍ଡବେ
୧୦ । ଗ. ପନସାଲ କଲେ
ଖ. ପୂର୍ଣ୍ଣସାଳା କଲେ
୧୧ । ଖ. ପୁରୋଲୋଚନ
ଗ ଘ. ପୁରୋଚନ
୧୨ । ଗ. କାହିଁ ଅଛନ୍ତି ଦେଖିବ
ଘ. କାହିଁ ପାଣ୍ଡବେ ଅଛନ୍ତି ଦେଖିବ
୧୩ । ଖ ଗ. ମୋତେ
୧୪ । ଘ. ଏ ରୂପରେ ସତ୍ୟ ଆମ୍ଭ ଆଣି
ମୋତେ ଦେବ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶକୁନିଙ୍କ[୧] ଏମନ୍ତ କହିଲେ
ପୁରଞ୍ଜନ[୨] ନନ୍ଦନଙ୍କୁ ବନକୁ ପେଷିଲେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ ହେ, ବନେ ଖୋଜନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ[୩]
ନେତ୍ରଣ[୪] ମିଳନ୍ତି ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଗ୍ରାଶେଣ ॥୮॥

ଦେଖିଣକରି ଧର୍ମସୁତ ନମସ୍କାର କଲେ
ବସିବାକୁ ମୃଗଚ୍ଛାଲ ଖଣ୍ଡେ ଆଣି ଦେଲେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ ହେ,[୫] ଏ ସମଏ[୬] ଶ୍ରୀଶାମ୍ବର
ଗରୁଡ଼େ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଗଣ୍ଡକୀର ଶରଣ[୭] ॥୯॥

ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀମ ଗଣ୍ଡକୀର ଶରେ ଖେଳୁଛନ୍ତି[୮]
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଆଣି[୯] ବାଟି ଗଢ଼ାବନ୍ତି
ସୁଜ୍ଞଜନେ ହେ[୧୦], ହରି[୧୧] ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ
ପ୍ରେମ କସ ହେ ଶ୍ରୀମସେନ ବୋଲି ପଚାରିଲେ ॥୧୦॥

---

୧ । ଖ. ତାହାଙ୍କୁ ସେ
ଗ, ସଜ୍ଜନ
ଘ. ଏମନ୍ତ ସେ ତାହାଙ୍କୁ
୨ । ଘ. ସୁଲୋଚନ
୩ । ଖ ଘ. ବନେ ଲେଉଣ ଅଛନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଗୋଡ଼ାଇ
୫ । 'ଗ' ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ
୬ । ଖ. ଏହି ସମଏ ଯାଇନ
ଗ. ଏହି ସମଏ ଆସି
ଘ. ଏହି ସମଏ ବାହୁଏ
୭ । ଘ. ଗଣ୍ଡକୀ ଶରର
୮ । ଗ. ତଟରେ ଖେଳନ୍ତି
ଘ. ତଟରେ ଅଛନ୍ତି
୯ । ଘ. ଦେଖି
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. କୃଷ୍ଣ ତାହାଙ୍କୁ
୧୧ । ଗ. ହରି ତାହାଙ୍କୁ
'ଘ' ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ

ଶ୍ରୀମ ବୋଲେ କ୍ଷେ ଦେବ ଏ ବର୍ତ୍ତୁଳ[1] ପଥର
ଠୂକିଲେ ଏଥିରୁ ସୁନା[2] ହୁଅଇ ବାହାର
କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି, ଏ[3] ବଜ୍ରକୀଟ[4] ପୋକ
ସହସ୍ରେ ବରଷେ ଏ କାଟଇ[5] ଶିଳା ଏକ ॥୧୧॥
ଭିତ୍ତିରେ ମରନ୍ତେ ସେହୁ[6] ହୁଅଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଦଶ ଅବତାର ଶିଳା ବସ୍ତୁର ସମାନ
କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି, ଜଳେ ପକାଇ ବହନ[7]
କଳିଯୁଗେ ଏହାଙ୍କୁ ପୂଜିବେ ନେଇ ଜନ[8] ॥୧୨॥
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଆଣି ପାଣିରେ[9] ପକାଇ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ[10] କଲେ ଯାଇ
ଧର୍ମସୁତ ସେ.[11] ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ଆଳିଙ୍ଗନ କରି ଆଣି ପାଶେ ବସାଇଲେ ॥୧୩॥
ଦିବସ ଅଷ୍ଟମ ଭାଗ ହୋଇଲାକ ବେଳ
ସକଳ ଋଷିଙ୍କି ଆଣି[13] ଦେଲେ ଫଳମୂଳ
ସୁରଞ୍ଜନକୁ[14], ଏ ବଧିରେ[15] ଦେଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ବୃଦ୍ଧି ସେହୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲେ[16] ॥୧୪॥

---

୧ । ଖ. ବର୍ତ୍ତୁଳ
ଗ. ବ୍ରତୁଳ
ଘ. ଶ୍ରୀମ ବୋଇଲେ
କ୍ଷେଦେବ ବର୍ତ୍ତୁଳ ପଥର
୨ । ଗ. ଏଥିଁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଘ. ସୁନା ଏଥିରୁଁ
୩ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଗ. ବଜ୍ରକଟ
ଘ. ବର୍ଯକଟ
୫ । ଘ. ଯେ କାଟଇ
୬ । ଘ. ଭିତ୍ତି ଯେ କଟ ମରନ୍ତେ
୭ । ଗ. ଜଳେ ପକାଇ ତଥ ହେ ବହନ
ଘ. ଜଳେ ପକାଅ ଏହାଙ୍କୁ ବହନ
୮ । ଖ. ବିପ୍ରଗଣ
ଗ. ସର୍ବଜନ
ଘ. ପୂଜିବେ ବିପ୍ରଗଣ
୯ । ଗ. ସେହୁ ପାଣିରେ
ଘ. ନେଇଁ ଜଳରେ
୧୦ । ଖ ଗ. ଦ୍ରସନ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠିର୍ଙ୍କି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦ୍ରସନ
୧୧ । ଖ. ଦେଖି ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଗ. ଦେଖି ଧର୍ମସୁତ
ଘ. ଦେଖି ଯୁଧେଷ୍ଟୀ
୧୨ । ଗ. ଡାକ୍ରି
ଘ. କରି
୧୩ । ଖ. ନେଇ
ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଖ. ପୁରଞ୍ଜନକୁ
ଗ ପୁଲୋଚନକୁ
ଘ. ପୁଲେଚନକୁ
୧୫ । ଗ ଘ. ଏହି ବିଧି
୧୬ । ଗ. ବୃହ୍ମିଣ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଲେ

ଯେ ସମୟରେ ଆମ୍ବକୁ ଆମ୍ବ ଭୁଞ୍ଜାଇବ
ନୋହିଲେ ତୁମ୍ଭର ସତ୍ୟ ଭଗ୍ନ ନଷ୍ଟ ହେବ
ଆମ୍ଭେ କହିଲୁଂ, ଶୁଣ ଆହେ ଦେବ
ସତ୍ୟ ଭଗ୍ନ ନୋହିବ ଆମ୍ବକୁ ଆମ୍ବ ଦେବ ॥୧୫॥

ଆମ୍ର ଫଳ ଆମ୍ଭେ ତେ କରୁ ସେ ଭୋଜନ
ଆମ୍ବର ଏ ରସ ହେବ ଫଳମୂଳ ମାନ
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ; ପ୍ରକଟ ହୋଇଲେ
ଏ ବୃକ୍ଷରେ ଆମ୍ବ କାହିଁ ମିଳିବ ବୋଇଲେ ॥୧୬॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ସତ୍ୟ କହିଲେ[1] ସକଳ
ଯେଉଁଠାରେ[2] ବୃକ୍ଷ ହୋଇ ଫଳବଟି ଫଳ
ଭସ୍ମ ହୋଇବ, ଯେବେ ମିଥ୍ୟା ଶୁଣି
ଆମ୍ବମଞ୍ଜି[3] କୃଷ୍ଣ କରେ ବ୍ୟାସ ଦେଲେ ଆଣି ॥୧୭॥

ଆପଣେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କରେ ଭୂମିରେ ପୋତିଲେ
ସେ ଆମ୍ବ ମଞ୍ଜିକ ବୃକ୍ଷି ସତ୍ୟ ଉଚ୍ଚରିଲେ[4]
ଏହି କାରଣେ,[5] ମୁହିଁ[6] ହେଲି[7] ଅବତାର
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଯେ[8] ଆମ୍ଭା ଅନ୍ତ ମୋହୋର[9] ॥୧୮॥

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଅଭିମାନ ସହି ନ ପାରଇ
ବଳଗମେ ଅଗ୍ରବ[10] ମୁଁ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପାଇଁ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ, ମୋହୋର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ[11]
ଏ ଯେବେ ସତ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ଅଟଇ[12] ତତକ୍ଷଣ ॥୧୯॥

---

୧ । ଗ. 'ସତ୍ୟ' ପାଠଟି ନାହିଁ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ଏହିଠାରେ
୩ । ଖ. ଆମ୍ବ
୪ । ଖ ଘ. ବଚନ ବୋଲନ୍ତେ
୫ । ଖ. ଏ କାରଣରୁ
୬ । ଗ. ଯେହି
୭ । ଘ. ମହି କ କାରଣେ ହେଲି ଅବତାର
୮ । ଖ ଗ. ପାଣ୍ଡବେ ବିଶ୍ୱାସ
୯ । ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ବିଶ୍ୱାସ ଅନ୍ତ ମୋହୋର
୧୦ । ଖ. ଅଭିମାନ
୧୧ । ଖ. ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ମୋର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ
ଘ. ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ମୋହୋର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ
୧୨ । ଖ ଗ. ଅଙ୍କୁର ହୁଅ
ଘ. ଏବେ ସତ୍ୟ ଅଙ୍କୁର ହୁଅ

ଆମ୍ବ[1] ମଞ୍ଜିରୁ ଅଙ୍କୁର ହୋଇଲା ବାହାର[2]
ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋମଳ ଦଣ୍ଡେ[3] ଲୋହିତ ଆକାର
ଦେଖି ଯୁଧିଷ୍ଠିର[4] କହନ୍ତି ଉତ୍ତର[5]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବିନୁ ଆମ୍ଭର ନାହିଁ ପ୍ରତିକାର ॥୨୦॥

ଶରୀରେ ମୋହୋର ପ୍ରାଣ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ
ମିଥ୍ୟା ବଚନ ମୋର[6] ନ ଆସେ କଦାଚିତେ[7]
ମୋ ଦେହେ[8] କ୍ରୋଧ ହିଂସା ନାହିଁ
ଶତ୍ରୁ ମିତ୍ର ଏକଇ ମୁଂ ଆନ[9] ନ ଜାଣଇଁ ॥୨୧॥

ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଏ ବଚନ ହୁଅ[10] ବର୍ତ୍ତମାନ
ଆମ୍ବ ଅଙ୍କୁର ପଲ୍ଲବ ହେବ ମାଳବର୍ଣ୍ଣ
ଭୀମସେନ, ସେ[12] ପୁଣ ସତ୍ୟ କହ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଅଭିମାନ ସହି ନ ପାରଇ[13] ॥୨୨॥

ଭୋଜନ ଶୟନ[14] ରଣ[15] ଆଦ ମଇଥୁନ
ଏଥି ଅଭୃପତ[16] ସତ୍ୟ ଏ ବଚନ[17]
ଶତ୍ରୁ ଶରଣ, ପଶିଲେ[18] ମାରଇ
କଣ୍ଠିତ ଉପ୍ରୋଧ ମୁଂ ଯେ ରଣେ[19] ନ କରଇ ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ. ଅମ୍ବ
୨ । ଘ. ଅଙ୍କୁର ହେଲା ବାହାର
୩ । ଅତ୍ୟନ୍ତ କମଳ ଦଣେ
୪ । ଗ. ଦେଖିଣ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଯେ
ଘ. ଦେଖି କହନ୍ତି
୫ । ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠୀ ଉତର
୬ । ଖ ଘ. ମୋତେ
ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଗ. କଦାଚିତେ
ଘ. ଲୁଆରେ କଦଷ୍ଟୀତେ
୮ । ଖ ଘ. ଅଙ୍ଗରେ
୯ । ଖ ଘ. ମାୟା
୧୦ । ଘ. ବଚନ ଏ ହୁଅ
୧୧ । ଖ ଗ. ହେଲେ
ଘ. ହେଲା
୧୨ । ଘ. ପୁଣ
୧୩ । ଘ. ଅଭିମାନ ନ ପାରଇ ସହି
୧୪ । ଗ. ଆଦ (ଅଧିକ]
୧୫ । ଖ. ରସ
୧୬ । ଖ. ଅଣ୍ଡ ପୁତ
୧୭ । ଗ ହେଥିରେ ଅତ ଅନିତ୍ରି
ଘ. ଏଥିରେ ମୁଂ ଅଣୀ ପୁଣି ଏ ଶତ୍ୟ ବଚନ
୧୮ । ଘ. ବୋଧଲେ
୧୯ । ଗ. କଣ୍ଠିତ ଓଁପ୍ରୋଧ ମୁଂ ଯେ ରଣେ
ଗ. ଓଁପ୍ରୋଧ ରଣେ ମୁଣେ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଆଦି କରି ଶତେକ ସୋଦର
ତାହାଙ୍କୁ ରଣେ ମାରିବ ସତ୍ୟ ଏ ମୋହୋର
ଦୁଃଶାସନର[୧] ଭୁଜ ଉପାଡ଼ିବ
ତାର ରୁଧିରେ ଦ୍ରୌପଦୀ[୨] ସ୍ନାନ କରାଇବ ॥୨୪॥

ଏ ମୋହୋର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ [୩]ଶୁଣ ହେ ରସାଳ
ଶୁଣି ଭୀମ ବଚନ ହୋଇଲ ବଣାଳ[୪]
ଦେଖି ଅର୍ଜୁନ ସତ୍ୟ ଉଚ୍ଚରିଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଛିପି ବୋଲି ମୁଂ[୫] ବୋଇଲେ ॥୨୫॥

ଶରଣ ପଶିଲେ ଶତ୍ରୁ ନ ମାରଇ ରଣେ[୬]
ମୋହୋର ପ୍ରକୃତି ଅଟେ ଶରଣ ରକ୍ଷଣେ[୭]
ଯେ ଅବା ଅନ୍ତ୍ରବ ହୋଇବ ମୋହୋର[୮]
ପିତା ହେଲେ ତାହାଙ୍କୁ ମାରିବି ସତ୍ୟ ମୋର[୯] ॥୨୬॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ[୧୦] ଯେ ଅବା ନିନ୍ଦଇ
ପଶୁପତି ଅସ୍ତ୍ର ହୋଣକୁ ଧିକ୍କାରଇ
ତାଙ୍କୁ ମାରିବି[୧୧] ହୋଇଲେ ସୋଦର
ମାରି ନ ପାରିଲେ ଦାହ ହୋଇବି ନଗର[୧୧] ॥୨୭॥

---

୧ । ଗ. ଦୁଶାସନର
୨ । ଗ. ସେ ନେଥରେ ଦ୍ରୋପଦୀ
ଘ. ତାହାର ରୁଧିରେ ଦ୍ରୁପଦୀ ସ୍ନାନ କରାଇବ
୩ । ଖ. କୃପାଳ
ଘ. ହୋଇଲେ କୃପାଳ
୪ । ଙ. ବୋଇଲେ
୫ । ଘ. ମୁଂ ଯେ ଶତ୍ରୁ ନ ମାରଏ
ଘ. ରଣ
୬ । ଘ. ରକ୍ଷଣ
ଘ. ମୋର ପ୍ରକୃତି ଅଟଇ ଶରଣ ରକ୍ଷଣ
୭ । ଖ. ଜେବା ଅନ୍ତ୍ରବ ମୋହରେ
ଘ. ଯେବା ଅନ୍ତ୍ରବ ହୋଇବ ମୋହୋର
୮ । ଖ. ମୁଁ ମାରଇ ସମରେ
ଗ. ସମରେ ମୁଂ ମାରଇ ସତ୍ୟ ସ୍ୱେ
ଘ. ମୁଂ ମାରଇ ସମର
୯ । ଖ ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ଜେଜା
୧୦ । ଖ. ତାହାଙ୍କୁ ମୁଂ ମାରି
୧୧ । ଘ. ହୋଇବ ନର୍ଗର

ଏ ମୋହୋର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ବଉଳ[1] ହେ ଚ୍ୟୁତ
ବଉଳ ମଣ୍ଡିତ ହେଲ ଦେଖନ୍ତୁ ଅଚ୍ୟୁତ[2]
ଜଗ୍ନସେଣଙ୍କ ବୋଇଲେ କହ ସତ୍ୟ[3]
ମିଥ୍ୟା କହ୍ନିଲେଟି ଭସ୍ମ ହୋଇବଟି ଚ୍ୟୁତ ॥୨୮॥

ପଞ୍ଚାଳି ବୋଲନ୍ତି ସତ୍ୟ ମୋର ଏ ବଚନ[4]
ପଞ୍ଚପତି ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପ୍ରିୟତମ
ଦୁଃଶାସନ ସେ[5] ମୋର କେଶ ଧରି
ସେହୁଦିନୁ କେଶ ଅଛି ମୁକୁଳିତ କରି ॥୨୯॥

ଦୁଃଶାସନ ରୁଧିରେ[6] ବାନ୍ଧିବି ମୋର ବାଳ
ଏ ମୋହୋର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଶୁଣ ଆମ୍ବଫଳ[7]
ଚ୍ୟୁତ ବଉଳ[8], ଆମ୍ବକଷି ହୋଏ[9]
ନକୁଳ ସତ୍ୟ କହନ୍ତି[10] ଏମନ୍ତ ସମଏ ॥୩୦॥

କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ମୋର ବହୁତ ଆଦର
ଅପୂର୍ବ ପଲଙ୍କ ଥିବ[11] ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳା ପୁର
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଏ, ଆନ ନାହିଁ ମନ[12]
ଏହା ଶୁଣି ଆମ୍ବଫଳ[13] ପାକଳ ବହନ ॥୩୧॥

ବେଶିକରି ସହଦେବ ସତ୍ୟବାଣୀ କହି
ସକଳ ଜାଣଇଁ ମୁହିଁ ଜାଣି ନ କହଇ[14]
ମୋତେ ପୁଚ୍ଛିଲେ, ନ ପଡ଼େ ପ୍ରମାଦ
ମୋତେ ପଚ୍ଛରିଲେ ଲଭେ ସକଳ ସମ୍ପଦ ॥୩୨॥

---

୧ । ଖ ଗ. ବକୁଳ
୨ । ଗ. ଅଙ୍କୁରି
ଘ. ବକୁଳ ୦ ୦ ଅଙ୍କୁରି
୩ । ଗ. କହ ସତ
ଘ. ଯଜ୍ଞସେନୀ କଂ
୪ । ଘ. ବୋଇଲେ ମୋର ସତ୍ୟ ଏ ବଚନ
୫ । ଘ. ଦୁସାସନ ସେ
୬ । ଖ. ରୋଧିରେ
୭ । ଖ. ଶୁଣି ଅମ୍ବ ଫଳ
୮ । ଗ ଘ. ବକୁଳ
୯ । ଖ. ଚ୍ୟୁତ ବକୁଳ ଆମ୍ବ କଷି
ଘ. ଆମ୍ବ କଷି
୧୦ । ଘ; କହନ୍ତୀ ସତ୍ୟ
୧୧ । ଙ ପଲଙ୍କେ ଶୁତ
୧୨ । ଘ. ଆନେ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ. ଅମ୍ବ ଫଳ
୧୪ । ଘ. ଯାଣେ ଯାଣି ନ କହଇ ମୁହିଁ

ସତ୍ୟ ଅସତ୍ୟ କଥାକ୍ଷି ପୃଚ୍ଛିଲେ[୧] କହଇ
ପରସ୍ପର କଥା ମୁହିଁ[୨] ଗୋପ୍ୟ ନ କରଇ
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ, ଏ ମୋହର ବାଣୀ[୩]
ଆମ୍ବ[୪] ଏବେ ପାଡ଼ୁ ବୋଲି ବୋଲେ[୫] ମନ୍ତ୍ରୀମଣି ॥୩୩॥

ସପତ ଗୋଟି ଆମ୍ବ ସେ ବୃକ୍ଷରେ[୬] ପାଚିଲା
ସୁବର୍ଣ୍ଣ କାନ୍ତି ଧରଣ ବାସ[୭] ଚହଟିଲା
ବୃକ୍ଷ ଉଠିଣ, ସେ ଆମ୍ବ[୮] ତୋଳିଲେ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନମନ୍ତେ ଆମ୍ବ[୯] ନାରଦଙ୍କୁ ଦେଲେ[୧୦] ॥୩୪॥

ଈଶ୍ବରଙ୍କୁ ଆମ୍ବ ଦେଲେ ପବନ ହସ୍ତରେ
ଏକ ଆମ୍ବ ପାଇଣ ସନ୍ତୋଷ[୧୧] ତପିବରେ
ବେଦ ବ୍ୟାସଙ୍କୁ, ଦେଲେ ଆମ୍ବ ଗୋଟି[୧୨]
ଏକ ଆମ୍ବ ନେଇ ଦେଲେ ଆପଣେ ସୁଧିଷ୍ଠି[୧୩] ॥୩୫॥

ଏକ ଆମ୍ବ[୧୪] ଗୋପୀନାଥ ଆପଣେ ରଖିଲେ
ପୁରଞ୍ଜନ[୧୫] ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଏକଇ ଆମ୍ବ[୧୬] ଦେଲେ
ସେହି ବ୍ରାହ୍ମଣ, କରଇ କଲ୍ୟାଣ
ମେଲଣି ମାଗିଣ[୧୭] ଚଳନ୍ତି ଗଲ ତତକ୍ଷଣ ॥୩୬॥

---

୧ । ଗ. ବୁଝିଲେ
ଘ. କଥା ପୃଚ୍ଛିଲେ
୨ । ଘ. କଥାରେ ମୁଂ
୩ । ଘ. ସତ୍ୟ ଏ ମୋହୋର ଏ ବାଣି
୪ । ଖ. ଆମ୍ବ,
୫ । ଖ. ପୃଚ୍ଛୁ କହେ
ଗ ଘ. କହେ
୬ । ଗ. ସେ ଆମ୍ବ ଡାଳି
ଗ. ଡାଳିରେ
ଘ. ସେ ଆମ୍ବ ଡାଳେର
୭ । ଘ. ସୁବର୍ଣ୍ଣର କାନ୍ତୀ ଧରି ବସି
୮ । ଘ. ଆମ୍ବ
୯ । ଖ ଗ. ଅମ୍ବେ
୧୦ । ଘ. ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନମିତେ ନାରଦକୁ ଆମ୍ବେ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. ଏକଇ ଆମ୍ବେ ପାଇଲେ
ସନ୍ଥ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ: ଏକ ଗୋଟୀ
୧୩ । ଖ. ନୃପତ୍ତି
ଘ. ଦେଲେ ନେଇ ନୃପତ୍ତି
୧୪ । ଖ. ଅମ୍ବ
ଗ. ଆମ୍ବେ
ଘ. ଆମ୍ବେ ଗୋପୀନାଥେ
୧୫ । ଖ. ପୁରେଞ୍ଜନ
ଗ. ପୁଲୋଚନ
ଘ. ପୁରେଚନ
୧୬ । ଖ ଆମ୍ବେ,
ଗ. ଆମ୍ବେ
ଘ. ନେଇଣ ଆମ୍ବେ
୧୭ । ଘ. ମାଗିଣ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ[୧] ସହଦେବ ମନ୍ତ୍ରୀବର
କାହୁଂ ଅଦଭୁତେ ଏ ଅଇଲ ଦ୍ୱିଜବର
କେଉଁ ଦେଶରେ, ଅଟେ ତାର ବାସ
କେବଣ ଅର୍ଥରେ ଆସି ବନରେ ପ୍ରବେଶ ॥୩୭॥
ଆମ୍ଭ ଯେଣ ଚଳଇ ଏ ନ କର ଆହାର
ସହଦେବ ଜଣାନ୍ତି ଶୁଣିମା ପୀତାମ୍ବର
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସେ, ଏହାଙ୍କୁ ପେଷିଲେ[୨]
ପୁରଞ୍ଜନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ[୩] ଏଥକୁ ଅଇଲେ ॥୩୮॥
ସତ୍ୟ ଆମ୍ଭ ନେଇ ଦେବେ ରାଜାର[୪] ଛାମୁରେ
ସଙ୍କେତ ପାଇଣ ରାଜା[୫] ପେଷିବନ୍ତି ଦ୍ୱିଜ
ତନ୍ଧି ଗୁପତରେ, ସେ କଥା ଜାଣିନ[୬]
ଲେଉଟି[୭] ବାର ବରଷ ବନେ ବୁଲଇବ ॥୩୯॥
ତାହାଠାରୁ ଆମ୍ଭ ହରି ଆଣିମା[୮] ଶ୍ରୀବତ୍ସ[୯]
ଗଣ୍ଡକୀ ନଦୀର ଘାଟରେ[୧୦] ବ୍ରାହ୍ମଣ ରହିଛୁ
ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି, ମେଲାଣି ହୋଇଲେ
ଦ୍ୱିଜ ରୂପେ ପୁରଞ୍ଜନ ଛାମୁରେ[୧୧] ମିଳିଲେ ॥୪୦॥

---

୧ । ଘ. ପୁଚ୍ଛିଲେ
୨ । ଘ. ଏହାଙ୍କୁ ପେଷୀଲ
୩ । ଖ. ପୁରଞ୍ଜନ ନନ୍ଦନ ସେ
ଗ. ପୁରଞ୍ଜନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ
ଘ. ପୁରଚନ ନନ୍ଦନ ସେ ଅଇଲ
୪ । ଘ. ଏବେ ଦେବତା
୫ । ଗ. ଦ୍ୱିଜ
ଘ. ପାଇ ସ୍ୱଜନ
୬ । ଙ. ଜନ୍ଧି ଗୁପତ ବାରତା ଜାଣିବ
ଘ. ଜନ୍ଧି ଗୁପତ ହୋଇବୁଂ ଜାଣିବ
୭ । ଘ. ନେଉଟି
୮ । ଖ. ଅମ୍ଭ ହରି ନେବାକୁ
ଘ, ଆଣିମା
୯ । ଗ. ଶ୍ରୀବତ୍ସ
୧୦ । ଗ. ନଦୀ ତଟରେ
ଘ. ଘାଟରେ ଏବେ
୧୧ । ଖ. ପୁରଞ୍ଜନ ପାଶରେ
ଗ. ପୁରଚନ ଛାମୁରେ
ଘ. ପୁରଚନ ପାଶରେ

ନିତ୍ୟ କର୍ମ[1] ସାରିବାକୁ ସେନ୍ତ ପୂରଞ୍ଜନ[2]
ଭୂମିରେ ରଖନ୍ତେ[3] ଫେଡ଼ି ଆପଣା ବସନ
ଆମ୍ବ ଗୋଟି ସେ, ପଡ଼ିଗଲା ତଳେ[4]
କପଟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖି ସେ ଆମ୍ବ[5] ଧଇଲେ ॥୪୧॥

ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[6] ପଣ୍ଡା ସ୍ତେ ଆମ୍ବ[7] କାହୁଁ ପାଇ
ଏ ରତୁରେ ଆମ୍ବ[8] ବୋଲି[9] ଦେଖା ଶୁଣା ନାହିଁ
ବସ୍ତ୍ର କହଇ ପାଣ୍ଡବେ ଯେ ଦେଲେ[10]
ସତ୍ୟ କହଣ ଏ ଆମ୍ବ ଫଳାଇଣ ଥିଲେ[11] ॥୪୨॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ[12] ମାୟା ଅଟଇ ଏ ଫଳ
ଆମ୍ବ କଥା ଶୁଣାନାହିଁ[13] ଦେଖିଲୁ ଏ ଡ଼ୋଳ[14]
ମଣ୍ଡାଧରେ ହେ, କମଳ ଫୁଟିଲା[15]
ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ରବି ଉଦୟ ହୋଇଲା[16] ॥୪୩॥

ସୋଲ ଭେଳା ସେ ଜଳରେ[17] ରହିଲା ବୁଡ଼ିଣ
ଜନେ ପାରି ହେଉଛନ୍ତି ପାଷାଣ[18] ଚଢ଼ିଣ
ମିଥ୍ୟା ଶୁଣିଣ, ଆମ୍ବ[19] ଭସ୍ମ ହେଲା
ମୋର ଆମ୍ବ[20] କି କଲ ହେ ବସ୍ତ୍ର ପଚାରିଲା ॥୪୪॥

---

୧ । କ ଘ. ନିତ୍ୟନିୟ
୨ । ଖ. ପୂଲେଞ୍ଜନ
ଗ. ପୂଲେଚନ
ଘ. ସେନ୍ତୁ ପୂଲେଚନ
୩ । ଖ. ରଖନ୍ତି
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଆମ୍ବ ଗୋଟି ସେ ତଳରେ ପଡ଼ିଲେ
୫ । ଘ. ଆମ୍ବ
୬ । ଖ. ଆଶ୍ଚିର୍ଯ୍ୟ
୭ । ଘ. ଆମ୍ବ
୮ । ଗ. ଆମ୍ବ
୯ । ଗ. ଭାଇଁ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ଦଅନ୍ତି
୧୧ । ଖ. ସତ୍ୟ କହଣ ସେ ଆମ୍ବ ଫଳାଇ ଅଛନ୍ତି
ଘ. ସତ୍ୟ କହଣ ଏ ଆମ୍ବ ଫଳାଇ ଅଛନ୍ତି
୧୨ । ଗ. କହିଲେ
୧୩ । ଗ. ସୁଣ ସ୍ତେବେ
୧୪ । ଖ ଘ. ଆମ୍ବ କଥା ସୁଣ ଯାହା ଦେଖିଅଛୁ ଡ଼ୋଳ
୧୫ । ଘ. ମଣ୍ଡାଧରରେ କମଳ ଫୁଟିଲା
୧୬ । ଘ. ଚକ୍ଷୁଥିଲା ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ନୋହିଲା ଗୋଚର
ଅନ୍ଧମାନେ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି ପୁସ୍ତକ ଅକ୍ଷର
ବଧିରମାନେ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ବସି (ଅଧିକ ପାଠ)
୧୭ । ଖଙ୍କର ବଢ଼ାଇଣ ଧଣ୍ଡନେଲା ପସି
ଘ. ଜଳରେ ରହି
୧୮ । ଖ. ଯାନମାନେ ଆତଯାତ ପଥର
ଗ. ଜନମାନେ ପାରିହୁନ୍ତି ପାଷାଣ
ଘ. ଜନମାନେ ପାରିହୁନ୍ତି ପଥର
୧୯ । ଘ ଆମ୍ବ
୨୦ । ଘ ଆମ୍ବ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି[1] ମାସ୍ବା   କଥା ଦେଖ[2] ମିଛ
ଏହୁ ରୂପେ [3]ଅଣ୍ଟି ତୁମ୍ଭେ   ଦେଖଉଛ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ
ଏତେ କହିଣ, ଗଲେ ଦାମୋଦର[4]
ଗରୁଡ଼ ସେନ[5] ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରକା ପୁର ॥୪୫॥

ବସ୍ତ୍ର କେତେ ଧନେ   ହସ୍ତିନାରେ ଯାଇ ଦେଲ[6]
ସକଳ ଚରିତ ସବୁ[7]   ବସ୍ତ୍ରାଦି କହିଲ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ, ଗଣ୍ଡକୀ ତୀରରେ
ଅଠାଶୀ ସହସ୍ର ଋଷି ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗରେ ॥୪୬॥

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ   କୃଷ୍ଣ[8] ଆଦି କରି
ଆମ୍ଭ ମଞ୍ଜିକ ବ୍ରହ୍ମଣ[10]   ସତ୍ୟ ସେ ଉଚ୍ଚାରି
କଥା କରିସେ, ଅଛନ୍ତି ମନରେ
ତୁମ୍ଭ ବଂଶ ବିନାଶ ସେ କରିବେ ସମରେ ॥୪୭॥

ସପତ ଗୋଟି ସେ ଆମ   ତତ୍ତ୍ୱଂ ଉପୁଜିଲ
ଋଷି ଦେବତାଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣ   ବାଣ୍ଟି ତାହା ଦେଲ[11]
ଏକ ଆମ୍ରେକ, ଦେଲେ ମୋତେ ଆଣି
ଆମ୍ଭ ଆଣ ବୋଲି ରାଜା ପ୍ରସାରିଲେ ପାଣି ॥୪୮॥

---

୧ । ଗ. କହନ୍ତି
୨ । ଗ. କେତେ
୩ । ଖ. ଘଣ୍ଟ ତୁମ୍ଭେ ଅଃ ଦେହ
ଗ ଘ. ଘଣ୍ଟ ତୁମ୍ଭେ ହୁଅନ୍ତ
୪ । ଘ. ଦାମୋଦର
୫ । ଖ. ଚଢ଼ି
୬ । ଖ. ଆପୀ ହସ୍ତିନା ମିଳିଲ
ଗ. ଜାଏଂ ହସ୍ତିନା ରହିଲ
ଘ. ଯାଇ ହସ୍ତୀନା ମିଳିଲ
୭ । ଗ. ଚରିତମାନ
୮ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୯ । ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୧୦ । ଘ. ବ୍ରହ୍ମି
୧୧ । ଘ. ଦେଲେ

ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲା ଆମ୍ଭ ମୋର[୧] କରେ ଥିଲା
ଗଣ୍ଡୀ ଶରରେ ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖିଲା[୨]
ଆମ୍ଭ ଦେଖିଣ, ହୋଇଲା ଭୟଚ
ମିଥ୍ୟା କହନ୍ତେଣ ଆମ୍ଭ ହେଲୁ ଭସ୍ମୀଭୂତ[୩] ॥୪୯॥
ମୋ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛେ[୪] ମିଛ କହିଲୁ ପାମର[୫]
ଦେଖ ପେଷି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୬] କଲା ତାଙ୍କୁ ଦୂର
କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ, ଏ ମୋହୋର[୭] ଆଶ
କହଇ ଅଧମ ଦୀନ ବଣ୍ଶମ୍ବର[୮] ଦାସ ॥୫୦॥

୧ । ଘ. ମୋର ହାଁ
୨ । ଘ. ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖିଲା
୩ । ଚ ଗ. ପୋଥିରେ '୪୯ରୁ ୫୭' ପଦ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଖ. ଏତେ
୫ । ଘ. ସତ କହିଲେ ଫଳଇ କି ଚୂତ
ଏତେ ମିଥ୍ୟା କଥା ଆଣି ଫଳାଉଛୁ ସତ
କେଉଣେ ଗଲେ କହା ମଲେ ସେ ପଞ୍ଚ
ପାଣ୍ଡବେ
ଗୁରୁ ମୁଖେ ବାରତାତ ନ ପାଇଲୁ ଏବେ
ଏତେ ଖଣ୍ଡ ରୁ ଅନ୍ତରେ ଦୂର୍ଯ୍ୟନ
ଶୁଣିକର ମହାକ୍ରୋଧ କଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
(ଅଧିକ ପାଠ)
୬ । ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୭ । ଗ. ମୋ
୮ । ଘ. ବିସମ୍ଭର

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବଙ୍ଗାଳଶ୍ରୀ[୧]

ସୁରଥର ସେ ନନ୍ଦନ[୨] ତପ କଲା[୩] ଅକଥନ
ଦୃଢ଼ ଆସନ ଦେଖି କରି ଈଶାନ ହୋଇଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରସନ୍ନ[୪] ॥୧॥
[୫]ଯଦ୍ୟୁରଥ ଆଗେ ଉଭା କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାଏ[୬] ଶୋଭା
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ବେଗ[୭] ଯଦ୍ୟୁରଥ ମାଗ ଯେ ମନ ବାଞ୍ଛା ତା ଦେବା ॥୨॥

୧ । ଘ. ବ୍ରଜ-କେଦାର
୨ । ଖ ଘ. ତପେ ଯଦ୍ୟୁରଥ ହୁରବନ
ଗ. ଜଦ୍ୟୁରଥ ହୁରବନ
୩ । ଖ. ତଥି
ଘ. ତପ କଲେ ତହିଁ ଅକଥନ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଦୃଢ଼ ଆସନ ତାଙ୍କର
ଦେଖିକଣ ଈଶ୍ୱର ହେଲେ ପ୍ରସନ
୫ । ଚ. ଆସି
୬ । ଗ. ଶୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାଏ
ଘ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାଏ ତନୁ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ହଠ

ଯଦ୍ୟରଥ[1] ଦେଖି ଡର — ଉଠି କଲା[2] ନମସ୍କାର
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ସମରେ ଜିଣିମି[3] ଦେବା ହେଉ ଏହି ବର ॥୩॥
ହର ବୋଇଲେ[4] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ — ମୁଁ ତାଙ୍କୁ[5] ନୋହେ ସମାନ
ତୁ ତାଙ୍କୁ ଜିଣିମାକୁ ବର ଦେଲେ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ[6] ବଚନ ॥୪॥
ସମରେ ଶୁଣ ପାଣ୍ଡବ — ଦାଣବେ ତୁମ୍ଭେ ଜିଣିବ[7]
ଅର୍ଜ୍ଜୁନରେ ପ୍ରିସ୍ତୁ ହୋଇଥିଲେ ମିନା ତୁମ୍ଭର ପ୍ରାଣ ରହିବ ॥୫॥
ଲକ୍ଷେ ବଳ ଧନୁ ଦେଲେ[8] — ଲକ୍ଷେ ଷର୍ମିଙ୍କି[9] ଜଣ ବୋଇଲେ
ଶିର କାଟିଲେ ମୋର ଶିର ଲାଗିବ ସେ ଯଦ୍ୟରଥ[10] ବୋଇଲେ ॥୬॥
ଶୁଣି[11] କହିଲେ ତାଙ୍କ ଶଙ୍କର — ଜନ୍ଦ ଲୁଟିଲେ ଲାଗିବ ଶିର
ଭଦ୍ରାଙ୍କୁନେ ତୁମ୍ଭ[12] ପିତା ତପକରେ ଶୁଣ ଚର୍ମ୍ମର ବର୍ବର ॥୭॥
ତୁ ଯେ ପିତା ପାଦେ ଦ୍ରୋହ କଲୁ — ବଳେ ନୃପତି ପଦ ଘେନିଲୁ
ନରଗଣ ହୋଇ ସ୍ୱରଥ ତପକରେ ଏତେ କଷ୍ଟ ତାଙ୍କୁ ଦେଲୁ ॥୮॥
ତୋର ନ ଦେଖିବାକୁ[13] ସେ ରୂପ — ତେଣୁ ନେତ୍ର ବୁଜି କରେ ତପ
ବ୍ୟାକୁଳେ ବୋଲବ ଯଦ୍ୟରଥ ମୁଣ୍ଡ ପୋଡ଼ି ବୋଲି[14] ଦେବ ଶାପ ॥୯॥
ତାର ହେତୁ ମୃତ୍ୟୁ ହେବ[15] ତୋର — ଶୁଣି ଯଦ୍ୟରଥ ଯୋଡ଼େ କର
କେ ମୋତେ ମାରବ ଜାଣିଥିଲେ ତାହା କହିବା ହେଉ ଶଙ୍କର ॥୧୦॥

---

୧ । ଘ. ନେହେ
୨ । ଘ. ବେଗେ
୩ । ଖ. ମାରବା
ଘ. ସମରେ ମାରିବେ ବା ହେଉ
୪ । ଘ. ବୋଲନ୍ତୀ ହର
୫ । ଘ. ଗଣେ ମୁ ତାଙ୍କୁ
୬ । ଖ. ମୋର
ଗ. ଦେବକ ନଅର୍ଥ
ଘ. ବର ଦେନି ଜରେ ଅଷ୍ଟ ମୋର ଜାବନ
୭ । ଘ. ବର ଦେନି ସେ ଶୁଣ ପାଣ୍ଡବ
ଜଣେ ଦାଣବେ ତୁମ୍ଭେ ଜିଣିବ
୮ । ଘ. ତାଙ୍କୁ ଧନୁ ଦେଲେ
୯ । ଖ ଘ. ଦ୍ୱାନାଙ୍କୁ
୧୦ । ଘ. ଲାଗିବ ଯଦ୍ୟରଥ
୧୧ । ଘ ଘ. ପୁଣି
୧୨ । କ. ଲଙ୍କା ବୁଲୁଛ ତୋ
୧୩ । ଘ. ଦେଖିବୁ
୧୪ । ଖ. 'ତୋ' [ଅଧିକ]
୧୫ । ଘ. ହେବ ମୃତ୍ୟୁ

ପିତାମହଙ୍କର ନିଜ ଶିର ବିଷ୍ଣୁ ଦେବତା ଅଙ୍ଗ ରୁଧିର[୧]
ଆମ୍ଭର ଅଦ୍ଭୁତ ବାସବର ଆତ୍ମା ସ୍ୱରଅଂଶେ ଯେଉଁ[୨] ନର ॥୧୧॥
ଶତ ବରଷ ନୋହିବ ପାଦଗତି[୩] ହୋଇଥିବ
ମୋର ପଶୁପତେ ତୋ ଶିର ଛିଣ୍ଡାଇ ପବନେ ଉଡ଼ାଇ ଦେବ ॥୧୨॥
ପଡ଼ିବ ତୋ ପିତା କରେ ପକାଇବ ସେ ଭୂମିରେ
ଭସ୍ମ ହୁଅ ବୋଲି ବୋଲନ୍ତେ ତୋ ମୁଣ୍ଡ ଜଳିବ ତାର ଆଗରେ[୪] ॥୧୩॥

---

୧ । ଘ. ବିଷ୍ଣୁ ଦେବତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ

୨ । ଖ ଗ. ଯେଉଁ

୩ । ଘ. ରଣେ ପାଦଗତି

୪ । ଖ ଘ. ଶିବ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜନ ତୋତେ ପ୍ରାଣେ ମାରିବ ଅର୍ଜୁନ
ଆଦ୍ୟ ଅବତାର ଯେମନ୍ତେ ହୋଇଲା ଶୁଣ ହୋଇ ସାବଧାନ
ବ୍ରହ୍ମା ଆମ୍ଭର ସଙ୍ଗେ ବିବାଦ କ୍ରୋଧେ ତାର ଶିର ଆମ୍ଭେ ଖେଦ
ସେ ରୁଧିରରୁ ପୁରୁଷେ ଜାତ ହୋଇ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଆଣିଲା ଖେଦ
ବିଷ୍ଣୁ ପାଶେ ପଶିଲୁ ଶରଣ ଦେଖି ଦୟା କଲେ ନାରାୟଣ
ଚକ୍ରକରେ ଧରି କୋପେଣ ସ୍ୱହାନ୍ତେ ପୁରୁଷ ରହେ ଦୂରେଣ
ବ୍ରହ୍ମା ମୁଣ୍ଡ ମୋ କରେ ଲାଗିଲା ଯେତେ ହାଣିଲେ ସେ ନ ଛାଡ଼ିଲା
ଲୁଣ୍ଡ ବିସ୍ତାରଣ ମୋ ମୁଖ ଅନାଇ ଦେବେ ବୋଲି ରଡ଼ି କଲ
ଚକ୍ରଧର କରେ ଚକ୍ରଧର ନିଜ ଦକ୍ଷିଣ କରେ ପ୍ରହାର
ମୂତ୍ରଜ ଧାର ପ୍ରମାଣରେ ସେ ରୁଧିର ବ୍ରହ୍ମା ମୁଣ୍ଡେ ନେଲେ ଭରି
ସହସ୍ର ବରଷ ଗାଣ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ତେବେ ମୋହର କର ଛାଡ଼ିଲେ
ବିଷ୍ଣୁ ରୁଧିର ମୋ ଅଦ୍ଭୁତ ପିଣ୍ଡର ସେ ମୁଣ୍ଡେ ଜାଇ ଲାଗିଲ

୪ । ଖ ଘ· ଛମଣଃ

ବିଷ୍ଣୁ ଜୀବନ୍ୟାସ ତାକୁ କଲେ ପ୍ରସସ୍ତ ନାମ ସେ ତାହାକୁ ଦେଲେ

ବ୍ରହ୍ମାଠାରୁ ଜାତ ନାମ ଜା ପ୍ରଶସ୍ତ ମାର ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ

ସସ୍ତ ପ୍ରସସ୍ତ ବେଣ ଶମର ପଳ ସ୍ତରେ ସୃଷ୍ଟି ବେଣ ବର

ଚଉଦ ଭୁବନ କମ୍ପମାନ ହୋଇ ରଣ ଲକ୍ଷେ ବରଷର

ବ୍ରହ୍ମା ସକଳ ଦେବଙ୍କୁ ଘେନ ସ୍ତୁତି କଲେ ହରିହର ବେନ

ସସ୍ତ ପ୍ରସସ୍ତ ସମର କଲେ ନକ ସମ୍ଭାଳବ ଏ ମେଦନ

ପୁଣି ବିଷ୍ଣୁ ସତ୍ତ୍ୱରେ ଉଠିଲେ ବେଣ ବରଙ୍କ ଭୁଜ ଧଇଲେ

ଦ୍ୱାପରେ ତୁମ୍ଭର ସମର ଦେଖିବା ଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଥିଲେ

ବିଷ୍ଣୁ ଆଜ୍ଞାଂ ଦେଲେ ସୁନାଶିର ପ୍ରସ୍ତବରଙ୍କୁ ରଖ ଗହ୍ୱର

ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ପ୍ରସସ୍ତ ବରଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳ ରଖ ଗହ୍ୱର

ବେଣ ବର ବେଣ ଦେହ ଧରି ନଚ ଶଙ୍କରେଣ ଗୋପ୍ୟ କରି

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରଠାରୁ କର୍ଣ୍ଣ ଅରଜୁନ ଦ୍ୱାପରେଣ ଅବତରି

ସ୍ୱର୍ଗଦେବ ଅଙ୍ଗ ଅବତାର ସ୍ୱର ଦେବଙ୍କ ଜଣେ ସମର

ଭାରତଯୁଦ୍ଧ ମାକଟେ ହୋଇବଟୀ ବାସବ ପୃଥିର ଘର ॥ଅଧିକ ପାଠ॥

ଏତେ ଲୁଚେ ମୃତ୍ୟୁ ଚୋର ଶୁଣି ପଦ୍ୟରଥ ଯୋଡ଼େ କର
କେ ମୋତେ ମାରିବ ଜାଣିଥିବ ମୃର୍ତ୍ତି କହିବା ହେଉ ଶଙ୍କର ॥୧୩॥
ଶିବ ବୋଇଲେ[୧] ଶୁଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତୋତେ ମାରିବେ ନିଶ୍ଚେ ନିଧନ
ବୃଷଦେବ ଆତ୍ମା ଏକ[୨] ସେ ହୋଇଛୁ ତାକୁ ନ କର ଦମନ ॥୧୫॥
କହି ଶିବ ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ପଦ୍ୟରଥ ଶୁଣି ଚହୁଂ ଗଲେ
ଦିବ୍ୟବେଶ[୩] ଧରି ଆପଣା ଦେଶରେ ଯାଇଣ[୪] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ[୫] ॥୧୬॥
ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ହେଲେ ଭେଟ ନିଆଇଲେ ନିଜ ରାଷ୍ଟ୍ର
ତେତେବେଳ ଅନ୍ତେ ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲେ ସଙ୍ଗରେ ବହୁତ ଥାଟ ॥୧୭॥
ଦେଖି ଶତ ଭାଇ[୯] ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୧୦] ବସାଇ ତାଙ୍କୁ[୧୧] ଆସନ
ପରିହାସ କରି ଜଣେ ଜଣେ ତାଙ୍କୁ[୧୨] କହୁଅଛନ୍ତି ବଚନ ॥୧୮॥
ରାଜା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୧୩] କରେ ହାସ ଫିଟାଅ ଦେଖିବା[୧୪] କେଶ
ପାଣ୍ଡବେ ବନେ ଶତସ୍ୱର[୧୫] କଲେଟି କେମନ୍ତେ ବଢ଼ାଇ କେଶ[୧୬] ॥୧୯॥
ତାଙ୍କୁ ଦୁଃଶାସନ ବୋଲେ ପୁଣ[୧୭] ତର୍ଚ୍ଚି ଏ ନିଶ ଦେଲେ ପୋଢ଼ଣ[୧୮]
ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ନିଶ ରଖିବାରୁ ଆଜ୍ଞା ଅଛୁଣ କହଂ କାରଣ[୧୯] ॥୨୦॥
କର୍ଣ୍ଣ ବୋଇଲେ[୨୦] ମିତ୍ର ଭୂପାଳ ଟେକ ଦେଖ ତାଙ୍କର[୨୧] କପାଳ
ଅକ୍ଷର ମାଳିକା ପଢ଼ିଲେ ଜାଣିମା ତାହାଙ୍କ କଥା ସକଳ[୨୨] ॥୨୧॥[୨୩]

---

୧ । ଖ ଗ. ବୋଲନ୍ତି
ଘ. ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜନ
୨ । ଏକ ଆତ୍ମା ସେ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଦିବ୍ୟ ଭେକ
୪ । ଗ. ଜାଣ
୫ । ଘ. ପ୍ରବେଶ ଯାଇଁ ହୋଇଲେ
୬ । ଘ. ମାନେ ହେଲେ
୭ । ଖ. ଚହୁଂ ନ ଯାଇ ଆପଣା
ଗ. ନିଆଁଜି ଆପଣା
ଘ. ଚହିଁ ନଗର ଆପଣା
୮ । ଖ ଗ ଘ. ଆଠ
୯ । ଖ. ଭ୍ରାତ
୧୦ । ଗ. ଦ୍ରିଯୋଧନ
୧୧ । ଖ ଘ. ତାଙ୍କୁ ବସାଇ ଦିବ୍ୟ
୧୨ । ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ତହିଁ
୧୩ । ଗ: ଦର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଘ. ଦ୍ରିଯୋଧନ
୧୪ । ଖ ଘ. ଦେଖି ଫିଟାଅ ତୁମ୍ଭର
୧୫ । ଖ ଗ. ଯାତସ୍ୱର
୧୬ । ଖ ଗ. ବେଶ
ଘ. ପାଣ୍ଡବମାନେ ଯାତସ୍ୱର କଲେଟି
କେମନ୍ତ ବଢ଼ାଇ ବେଶ
୧୭ । ଖ ଗ. ବୋଲନ୍ତି
ଘ. ବୋଲନ୍ତି ପୁଣ ବଚନ
୧୮ । ଘ. ତହିଁ ନାଶ ଦେଲେକ
୧୯ । ଘ. ତୁମ୍ଭେ ଆଜ ନାଶ ରଖିବାର ଅଛୁନା
୨୦ । ଖ ଘ. ବୋଲନ୍ତି
୨୧ । ଖ ଗ ଘ. ଦେଖିଲ ତାଙ୍କ
୨୨ । ଖ. ପଢ଼ିଲେ ଯାଣିମା ତାହାଙ୍କ କଥା ସକଳ
୨୩ । ଖ. 'କ' ପୋଥିର ୧୮ ପଦ 'ଖ' ପୋଥିରେ କ୍ରମଭଙ୍ଗ ହୋଇ ୩୪ ପଦରେ ଅଛି

କେ ଧଇଲା[1] ଆସି ଦାଢ଼ି[2]   ଏହା ପାଣ୍ଡବେ ଥିଲେ ଉପାଢ଼

ଏବେ କଅଁଳକ ସୁନ୍ଦର ଦଶିନ୍ନ ଆରେ ପଡ଼ୁଥିଲ ମାଢ଼ି[3] ॥୨୨॥

କେ ବୋଲେ[4] ଏ କଥା ଗୁଢ଼   ମାଶଛନ୍ତି କେତେ[5] ମାଢ଼

କେ ପୁଣି[6] ରପନ୍ତି ପ୍ରାଣ ଗ୍ରୁଢ଼ନାଳ ଲୁଙ୍କିଦେଲେ[7] ଖଞ୍ଜା ଦାଢ଼ ॥୨୩॥

ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶୁଣି ବୋଇଲେ   କ ହେବ ଏହା[8] କହିଲେ

ଶ୍ରୀମ ଜାନୁ ତଳେ ଗଳ ପାଇ କଣ୍ଠ ଆପଣା। ପ୍ରାଣ ରଖିଲେ[9] ॥୨୪॥

ଶୁଣି ଯଦ୍ୟରଥ କହେ   ସତ ଏ କଥା ମିଛ ତ ନୋହେ

ଏମନ୍ତେ ପାଣ୍ଡବେ ଜଳେ ସେ ପ୍ରତକ୍ଷେ[10] ଗୀବନ ମାଝକର ହେ ॥୨୫॥

ଯାଇ ହର[11] ବନେ ତପ କଲ   ମହାଦେବଙ୍କୁ ଭେଟିଲ[12]

ଯୁଧିଷ୍ଠି[13] ଭୀମ ନକୁଳ ସହଦେବ ମାଗିବ ବର ପାଇଲ ॥୨୬॥

ଏକା ମାତ୍ରକ ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ[14]   ମୋରେ ନୋହିବ ନିଧନ[15]

ସ୍ୱର ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ମାଗିବ ଏମନ୍ତ[16] କହୁଅଛନ୍ତି ଈଶାନ ॥୨୭॥

୧। ଘ. କେହୁ ଧଇଲେକ
୨। ଗ: ବାଦଢ
୩। ଖ ଘ. କେବା ବୋଲନ୍ତି ଏକ ବୃତ୍ତାନ୍ତ
ଶ୍ରୀମ ସୁପୋଢ଼େ ଲୁଙ୍କିଲ ଦାନ୍ତ
କେତେ ଦୂର ଯାଏ ତଳେ ପୋଖାଇଲେ
କହ ତନ୍ହିର ବୃତ୍ତାନ୍ତ [ଅଧିକ ପାଠ]
୪। ଘ. କେହୁ ବୋଲନ୍ତି
୫। ଗ. କେତେ
ଘ କେତେ କେତେ
୬। ଘ ତୋଟି
ଗ. ତଣ୍ଟି
ଘ. ଗଣ୍ଟି
୭। ଗ. ଲୁଚିଥିଲ
ଘ. ପ୍ରାଣ ଗ୍ରୁଢ଼ନାଳ ଲୁକିଥିଲେ ଖଞ୍ଜୀ
୮। ଗ. କସ ହୁଅଇ ତାହା
ଘ. ଶୁଣି ସକ୍ରୀମ ମନ୍ତ୍ରି ୦୦ କସ ହୋଇବ ଏହା
୯। ଗ. ପାଇଲେ
୧୦। ଖ. ପ୍ରମାଣ
ଘ. ଜଳେ ଯେ ପ୍ରପଞ୍ଚ
୧୧। ଗ. ହରନ୍ତା
୧୨। ଘ. ମହାଦେବ ପ୍ରସନ ଦେଖିଲ
୧୩। ଗ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର
୧୪। ଖ ଘ. ମୋର ହସ୍ତେ ନୋହିବ ମରଣ
୧୫। ଗ. ଏକା ମାତ୍ର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୧୬। ଘ. ସମରେ

ଶୁଣି ଦୁର୍ଯୋଧନ[୧] ହେଲେ ରୋଷ — ଭୀମା ଯେବେ ପିବ[୨] ନାଶ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେ କ୍ଷଣକେ ଜିଣିମା ନକୁଳଙ୍କୁ[୩] କଣ୍ଡଂ ଘଣ ॥୨୮॥
ପୁଣ ଗଉରବ ତାଙ୍କୁ କଲେ[୪] — ନିଜ ପୁରେ ରଖାଇଲେ[୫]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ପଙ୍କଜ ଯୁଗଳ ବଶୁମନ୍ତର ଚିନ୍ତା କଲେ[୬] ॥୨୯॥

୧। ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୨। ଖ. ତୋ କରେ ହୋଇଲେ
ଘ. ଭୀମା ତୋ କରେ ହେଲେ ବିନାଶ
୩। ଖ. ନାସିବୁଂ ନ କଲ ରୁ
ଘ. ଜିଣିମୁ ନକଲୁ ରୁ
୪। ଘ. କଲ
୫। ଖ. ସେ ନେହେ ରଖାଇଲେ ତାଙ୍କ ପୁର
ଘ. ସେ ନେହେ ରଖାଇଲେ ନିଜ ପୁର
୬। ଖ. ଯୁଗଳ ନାରଦେ ବଶୁମନ୍ତର ଚିନ୍ତା କର
ଗ. ପୋଥିର ୨୫ ଓ ୨୬ ପଦର ପାଠ ଲୋଟଦସ୍ତ
ଘ. ଯୁଗଳ ନରଦେ ବଶ୍ଵମନ୍ତର ଚିନ୍ତାକର

ଊନବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଦାସ କୋଇଲି[୭]

ହେମଅନ୍ତେ[୮] ଶିଶିର ପ୍ରବେଶ — ପଦ୍ମକୂଳକୁ କଲା ବିନାଶ
ତପନରେ ପ୍ରୀତିବନ୍ତ ନରେ[୯] — କମ୍ପମାନ ଚନ୍ଦ୍ରଂ[୧୦] ନିଶି ଜାଡ଼ରେ[୧୧] ହେ
ବସନ ସ୍ଥାନ ସେବଣ ନର — ଅନଳ କୋଳେ ବଞ୍ଚଇ[୧୩] ଶିଶିର[୧୪] ହେ ॥୧॥
ଧର୍ମ ସୁତ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି[୧୫] ସେନ — ବଞ୍ଚିଲେକ ଶିଶିର ରଜନୀ[୧୬]
ଭୁବନ ମଣ୍ଡଳ ଅନାଇଁ ହସି — ଗଲୁ[୧୭] ହୋଇଲୁ ଚାରୁ ଶୁଭ୍ରକେଶିରେ
ଲୁଚର ଅଗ୍ର ହୋଇଲ[୧୮] କଳା — ଶିଖର[୧୯] ମୋଟ ଲାଗଇ ଅବଳାରେ ॥୨॥

୮। ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କ କୋଇଲି ବୃନ୍ଦେ
୯। ଖ ଘ. ହେମବନ୍ତେ
୧୦। ଘ. ପ୍ରୀଅବନ୍ତ ନରେ
୧୧। ଖ ଗ ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରୁ
୧୨। ଘ. ନିଶି ଜାଡ଼ ହେ
୧୩। ଙ. ବସନ ସ୍ଥାନ
୧୪। ଖ. ବଞ୍ଚିଲେ
ଗ. ଅଙ୍ଗର ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ନାହିଁ
୧୫। ଘ. ବଞ୍ଚେ ଶମିର ହେ
୧୬। ଘ. ଦ୍ରୌପଦଙ୍କ
୧୭। ଖ. ଯାଦମନ
ଘ. ଏ ଶୀଶୀର ଯାମିନୀ
୧୮। ଖ. ଗଲ
ଘ. ଗଲୁଂ
୧୯। ଖ ଗ. ଦଗୀଲ

ତନ୍ଦ୍ରି[1] ଚଳିଲ ଆସି ପାଣ୍ଡୁର[2]   କଟୀବସନ ଖସେ ତୋହୋର
ଅଳସ ଆଶ୍ରେ କଲ ସ୍ତ୍ରୀଅଙ୍ଗ[3][4]   ମଳିନ ଦଶନ ଅଧର ରଙ୍ଗରେ
ମୋ ସଙ୍ଗ[5] ମଣୁ ହସ ପରସ୍ପେ   ଶସ୍ୟନ ଆଦର[6] ବହୁତ ହୋଏରେ[7] ।୩।

ସ୍ୱପ୍ନେ ଆନନ୍ଦ କଥା ମୋହୋର   ମୋତେ ନ କହୁ ତ ସମାଦର[8]
କନ୍ତ୍ରଂ ପଦାର୍ଥେ ତୋର ଶରଧା   କହ ଆଣି ଦେବ ଗୁଣ୍ଡୁ ତୋ ବାଧାରେ
କୁଶଳେ ହେଉ ପଞ୍ଚ ନନ୍ଦନ   ଆମ୍ଭ ପଞ୍ଚଭ୍ରାତ[9] ସ୍ୱରୂପ ତନ୍ତ୍ରରେ ।୪।

ଶୁଣି ଦ୍ରୌପଦୀ ସଲଜ୍ଜ[10] ହୋଇ   ମନେ ହସିଣ[11] ଶିର ନୁଆଇଁ
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ଧଇଲେ[12] କୋଳେ   ମୁଖେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଲେ ସୁଖ ଭୋଳେ ସେ[13]
କହନ୍ତି ପୁଣ ପ୍ରିୟ ସଖୀକି[14]   କେତେ ମାସ ହେଲା ଆଜ ସରିକ ସେ ।୫।

ଦ୍ରୌପଦୀ[15] କହନ୍ତେ କାର୍ତ୍ତିକରେ   ବ୍ରତମାସ ହୋଇଲା[16] ଲେଖାରେ
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଆନନ୍ଦ ମନ   ଏହି ପ୍ରକାରେ ଗଲା କେତେଦିନ ସେ
ମକର ତନ୍ତୁଂ ପ୍ରବେଶ ହେଲା[17]   ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ତୀର୍ଥ[18] ସ୍ନାନ ପଡ଼ିଲା ସେ ।୬।

ଲକ୍ଷେ ନୃପତି ପ୍ରବେଶ[19] ହୋନ୍ତି   ମହା ଉତ୍ସବେ[20] ସ୍ନାନ କରନ୍ତି
ପାତାଳରୁ[21] ଅଷ୍ଟକୁଳା ନାଗେ   ମଧ୍ୟ ଭୁବନେ ସେ ପ୍ରବେଶ ବେଗେ
ବହୁତ ସଙ୍ଗରେ ନାଗବଳ   କେ ଶ୍ୱେତ[22] ପୀତ ଲୋହିତ ପିଙ୍ଗଳ ଯୋ ।୭।

୧। ଘ. ପୃତେର
୨। ଖ. ତନୁ
୩। ଗ. ଅକ୍ଷରେ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଂ ଲଇନଟି ନାହିଁ
ଘ. ତନୁ ବସୀଲ ପାଣ୍ଡୁର
୪। ଗ. ଆତ୍ରସ୍ୟ କଲ ଅଙ୍ଗ
ଘ. କଲଙ୍କ ଅଙ୍ଗ
୫। ଘ. ମୋର ସଙ୍ଗ
୬। ଖ ଗ ଘ. ଶସ୍ୟନେ ଆଦର
୭। ଗ. ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଂ ନାହିଁ
୮। ଖ ଘ. ଜଣ
୯। କ. ପୃଥଭ୍ରାତ
୧୦। ଗ. ଦ୍ରୋପତୀ ସଲଜ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୧। ଘ. ମନ ହରଷିଣ
୧୨। ଖ ବସାଇ
ଘ. ବସାଇଲେ
୧୩। ଗ. ପାଦଟି ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଂ ନାହିଁ
୧୪। ଖ. ପ୍ରାଣପତି କ
୧୫। ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୬। ଗ. ହେଲାକ
୧୭। ଗ. ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଂ ନାହିଁ
ଘ. ମକର ଜନ୍ତୁଂ
୧୮। ଖ ଗ ଘ. ତୀର୍ଥେ
୧୯। ଖ ଘ. ଉଦ୍ଧି ଆସନ୍ତି
୨୦। ଖ. ଉତ୍ସବେ
୨୧। ଖ. ପାତାଳୁ ଆସି
୨୨। ଖ ଗ. କଜ୍ଳ
ଘ. କେ ପୀତ କଜ୍ଜଳ ହେ

ନାନା ରୂପରେ[୧] ଅଛନ୍ତି ଫଣୀ[୨]   ଫେର[୩] ଟେକ ଧାଉନ୍ତି ଧରଣୀ
ଫୁଫୁକାର[୪] ନାଦ ମହାଘୋର   ଲତା ବୃକ୍ଷମାନେ ହୁଅନ୍ତି ଚୂର ଯେ
ପଛରେ କୁରୁଥାଟ[୫] ଅସନ୍ତ   ଫଣୀ ଗଣଙ୍କୁ କେ ଦୂରେ[୬] ଦେଖନ୍ତି ଯେ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୭] ବୋଲେ ଅଶ୍ୱକୂନ   ବେଗେ ମାରନ୍ତୁ[୮] ପାପିଷ୍ଠ ବଳ
ଶୁଣି ଦୁଃଶାସନ ଗଦା[୯] ଘେନ   ଗୋଡ଼ାଇ ପିଟିଲା ସର୍ପ ସଇନ ଯେ
ପ୍ରହାରେ ଦଶ ବଂଶ ମରନ୍ତି   ଅଶ୍ୱକୂନ ଦେଖି ପଳାଇଛନ୍ତି ଯେ
ବହୁ ସର୍ପ ସଇନ ମାରିଲା[୧୦]   କେହୁ ରକ୍ଷକ[୧୧] ତାଙ୍କୁ ନୋହିଲା
ଆର୍ତ୍ତ ହୋଇ ଡାକ ଦେଲେ ନାଗେ ବେଲ୍ଲାଳସେନ ଓଗାଳିଲା[୧୨] ଆଗେ ଯେ
ଫେଣ୍ଟଣ ମହାକୋପ[୧୩] ହୋଇଣ   ଶ୍ୱପଣ୍ଡେ ପ୍ରହାର କଲେ ବେଇଣ[୧୪] ଯେ
ମୁଖୁ ରୁଧିର ଜାତ[୧୫] ହୋଇଲା   ଦୁଃଶାସନ[୧୬] ମୋହରେ ପଡ଼ିଲା
ଶତେ ଭାଇ ଗଦାକୁ ଘେନିଣ[୧୭]   ଧାଉଁନ୍ତେ ଦେଖିଲା ବେଲ୍ଲାଳସେନ[୧୮] ସେ
ବୃକ୍ଷେକ ଉପାଡ଼ି[୧୯] ଆଣିଲା   ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୨୦] ଶିରେ ନେଇ ପିଟିଲା ଯେ ॥୧୧

---

୧ । ଙ ଘ. ସ୍ୱରୂପେ
୨ । ଘ. ଫେଣି
୩ । ଖ. ଫେଣ
୪ । ଙ ଗ ଘ. ଫୁଫୁକାର
୫ । ଗ ଘ. ଥାଠ
୬ । ଖ. ଫଣିବଳଙ୍କୁ ଦୂରନ୍ତୁ
ଗ. ଅଥର ନଷ୍ଟ ହୋଉଂ କାଢ଼ି
ଘ. ଫଣିବଳଙ୍କୁ ଦୂରଙ୍କୁ
୭ । ଗ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୮ । ଖ ଗ ଘ. ମାର ମରନ୍ତୁ
୯ । ଙ. ଭୋପ
୧୦ । ଗ. ପଞ୍ଚ ନଷ୍ଟ ଯୋଉଂ କାଢ଼ି
୧୧ । ଘ. ରକ୍ଷଣେ
୧୨ । ଖ ଗ. ଯାହୁଣ୍ଟନ
ଘ. ଯାହୁଣ୍ଟଲେ
୧୩ । ଗ. ଫେଣ୍ଟଲେ ମାହାକୋପ
ଘ. ଫେଣ୍ଟଲେ ମହାକୋଧ
୧୪ । ଖ. ବହନ
ଘ. ଶ୍ୱପୋଣ୍ଡେ
୧୫ । ଖ. ମୁଖେ ରୋଧିର ଯାତ
ଗ. ପଞ୍ଚ ନଷ୍ଟ ଯୋଗଂ କାଢ଼ି
ଘ. ମୁଖେ ରୁଧିର ଚାତ
୧୬ । ଘ. ଦୁସାସନ
୧୭ । ଖ. ବେଢ଼ୀ ଗଦା ତୋଳି
ଗ. ଶତେ ଭାଇ ବେଢ଼ୀ ଗଦା ତୋଳି
ଘ. ସତେ ଭାଇମାନେ ଗଦା ତୋଳି
୧୮ । ଖ ଗ ଘ. ଦେଖି ରଢ଼ୀ ଦେଲା ବଳ
ବେଲାଳ ହେ
୧୯ । ଖ ଗ ଘ. ଉପାଡ଼ିଣ
୨୦ । ଗ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ

ବୃକ୍ଷ ଭଙ୍ଗି ଗୁଣ୍ଡି[1] ହୋଇଲା ଯାଇ   ଶତେ ଭାଇ ଗଦା ପିଟନ୍ତେ[2] ନେଇ
ଗଦାମାନ ହୋଇଲାକ[3] ଚୂର   କ୍ରୋଧେ ଗର୍ଜଇ ନାଗେଣୀ[4] କୁମାର ଯେ
ଧାଇଁଣ ପାଦ[5] ପ୍ରହାର କଲେ   ମୁଥେ ଗୁପତ୍ତାକେ କ୍ଷୀନ ହାଣଲେ[6] ଯୋ॥୧୨॥
ରଣେ ପଡ଼ିଲେ ଶତେ[7] ସୋଦର   ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଶଲ୍ୟ ବୀର[8]
ସପ୍ତରଥୀ ମିଶି[9] ଯୁଦ୍ଧ କଲେ   ନାଗଚ ଧରି କୋପରେ ବାନ୍ଧିଲେ[10] ଯେ
ବେଲ୍ନଳସେନ ଅଙ୍ଗରେ ପଡ଼ି   ନାଗଚମାନ ଚଡ଼ୁଛନ୍ତି ଝଟ ଯେ ॥୧୩॥
ଭୀମ ସୁତ ଭୟ ନ କରଇ   ଗାଲ ଭୂଞ୍ଜ ବଜାଇ ନାଚଇ
ଦେବଶର ନ କାଟିଲ ଅଙ୍ଗେ[11]   ଭୀଷ୍ମେ ବସୁରନ୍ତି ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯେ
ଅଜଚ ବସୁଧ ଏ କୁମର   ଭୀମସେନ[12] ଠାଣି ଜଣେ ସୁନ୍ଦର ଯେ ॥୧୪॥
ବନ୍ଧୁ ସନ୍ୟ[13] ଆମ୍ଭର ମାଇଲା   କଣ୍ଡ ଛଡ଼ିଏ ଜଣା ନ ଗଲା
କେବେ ନ ପାଣବା ଆମ୍ଭେ ଜଣି[14]   ଏମନ୍ତେ ନିଳଲା[15] କୁମର ମଣି ସେ
ରଥିକ ଧରି ଚଳେ କଣ୍ଠେ   ଏକାଦେକଳେ ସପ୍ତରଥୀ ପଡ଼ି ଯେ ॥୧୫॥

---

୧ । ଖ. ବାଡ଼ି ଗୁଣ୍ଡା
ଗ. ଭଜ ଗୁଣ୍ଡା
ଘ. ଭ୍ରାଜ ମୁଣ୍ଡା
୨ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଂ ଲଭନ୍ତି ନାହିଁ
ଘ. ପିଟେ
୩ । ଘ. ଗଦାମାନେ ହୋଇଲେକ
୪ । ଗ. ନାଗୁଣୀ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ବେଗେ
୬ । ଗ. ପ୍ରାଣ ଘେନଲେ
ଘ. ଗୁପୋଡ଼େକେ
୭ । ଖ ଗ. ସତେ
୮ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁ ଏ ଲଭନ୍ତି ନାହିଂ
ଘ. ଶଲ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣ ବୀର
୯ । ଘ. ମିଳି ଯୁଦ୍ଧ
୧୦ । ଖ. ଧନୁ ଧରଣ ନାଗଚ ବାନ୍ଧିଲେ
ଗ. ବାନ୍ଧିଲେ
ଘ. ଧନୁଧରି ନାଗଚ ବାନ୍ଧିଲେ ହେ
୧୧ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁ ଏହି ଅଂଶଟି
୧୨ । ଘ. ଭୀମସେଣ
୧୩ । ଘ. ବନ୍ଧୁତ ସନ୍ୟ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. ନ ପାରିଲୁଁ ତ
୧୫ । ଖ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁ ନାହିଂ
ଘ. ଧାଇଁଲା

ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଶଲ୍ୟ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[1] କର୍ଣ୍ଣ ଶକୁନ ସେ ଦୁଃଶାସନ[2]
ନାଗପାଶେ ଏହାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିଲା[3] ବେଲାଳସେନ ତାଙ୍କୁ ନେଇଗଲା ଯେ[4]
ଏଥନ୍ତେ ପଥେ ନକୁଳ[5] ଦେଖି ଯାଇଣ ଜଣାଇଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଯେ[6] ॥୧୬॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଭୀମଙ୍କୁ ଯାଇ ଛଡ଼ାଅ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ
ଯାଅ ଯାଅ ହେ ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆପଣେ କଣ୍ଠ ଉଠିଲେ ବଚନ ଯେ[7]
ଦ୍ରୌପଦୀ[8] ଆଦି ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ବେଲ୍ଲାଳସେନକୁ ଭେଟିଲେ ଆଗେ ଯେ[10] ॥୧୭॥
ନଦୀ ତୋଳିଁ ଭୀମସେନ ଗଲେ ପର୍ବତେକ ଉପାଡ଼ି ନେଇଲେ
ତାଙ୍କୁ ବେଲାଳସେନ ଯେ ଦେଖି[11] ବୃକ୍ଷେ କଟାଇଲା ସାତରଥିଙ୍କି[12] ଯେ
ବୁଲାଇ ଗିରି ଭୀମ[13] ମାଇଲେ ବେଲାଳସେନ[14] ମସ୍ତକ ପାତିଲେ ଯେ ॥୧୮॥
ଗିରି ପଡ଼ି ହୋଇଲାକ ଚୂର ହସି ବୋଲେ ନାରେଣୀ[15] କୁମର
ଆଜ ଦେଖିବ ସମନପୁର ବାଧାଏ ହୃଦରେ ନେଇ ପ୍ରହାରି ଯେ
ମୋହରେ ପଡ଼େ ପବନସୁତ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦେଖି ଓଗାଳ[16] ଭୁବିତ ଯେ ॥୧୯॥
ଦେବଶର[17] ବସାଇ ପ୍ରହାରେ ଶର ନ ଭେଦେ ତାର ଶରୀରେ[18]
ଧର୍ମନନ୍ଦନ ମିଳିଲେ ପୁଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କରଇ ଅସଂଖ୍ୟ ରଣ[19] ଯେ
ସେ ଭୀମ ପୁଣ ଚେତନା ପାଇ ବୃକ୍ଷ ଉପାଡ଼ିଣ ଅଙ୍ଗେ ପିଟଇ ଯେ[20] ॥୨୦॥

---

୧ । ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୨ । ଘ. ଦୁଶାସନ
୩ । ଗ. ବାନ୍ଧିଲ
ଘ. କାଳଫାଶେ ଏହାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିଲ
୪ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ଏ ଅଂଶଟି ନାହିଁ
ଘ. ନେଇ ତାଙ୍କୁ ଗଲା ହେ
୫ । ଘ. ପଥେ ତାଙ୍କୁ ନକୁଳ
୬ । ଖ ଘ. ଦେବ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାକ ସାବଧାନେ । ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ ଦେଖିଲୁ ବନେ
ଏକ ଛତି ବନ୍ଧୁସେ ଅଳପ । ଜନଙ୍କୁ ଅଧିକ ତାହାର କୋପରେ ହେ
ଶଲ୍ୟ ଶକୁନ କର୍ଣ୍ଣ ସେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦୁଶାସନ ହେ
କାଳଫାଶେ ବନ୍ଧନ କରିଛି । ବଳେ ଧରି ନେଇ ଯାଉଅଛି
ଭୀମସେନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ । ଦଇବ ଆମ୍ଭ ଶତ୍ରୁ ନାଶ କଲା ହେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଲେ ଶୁଣ ସୋଦର । ଆମ୍ଭର ଭ୍ରାତକୁ ମାରିବ ପରରେ (ଅଧିକ ପାଠ)
୭ । ଘ. କରଧରି ତୋଳିଲେ
୮ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁ ନାହିଁ
୯ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୦ । ଖ ଘ. ଏବେ
୧୧ । ଖ ଘ. ଦେଖିଣ
ଗ. ବେଲାଣସେନ ଦେଖିଣ
୧୨ । ଖ. ଖଟାଇଲେ ସପତ ଜଣ
ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ନାହିଁ
ଘ. ବୃକ୍ଷରେ ବାନ୍ଧିଲା ସପତ ଜଣ ହେ
୧୩ । ଖ. ଭୀମ ଗଦା
୧୪ । ଗ. ବେଲାଣସେନ
୧୫ । ଗ. ନାରୁଣୀ
୧୬ । ଖ ଗ ଘ. ଓଗାଳିଲ
୧୭ । ଗ. ଦେବଶର
୧୮ । ଘ. ଦେହରେ
୧୯ । ଘ. କରନ୍ତି ଅସଖ ରଣ ହେ
୨୦ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ନାହିଁ
ଘ. ଉପାଡ଼ି ତା ଅଙ୍ଗେ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[1] ବନ୍ଧନରେ ଥିଲେ ସହଦେବ[2] ପାଶ କାଟିଦେଲେ
ସାତଜଣ ହୋଇଲେ ବାହାର ଦେଖନ୍ତି ଭୀମ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କୁମର ହେ[3]
ଶକୁନ ବୋଇଲେ ଯିବା[4] ପଳାଇ ଯଣ[5] ସ୍ଥାନରେ ରହି ନ ଯୋଗାଇ ଯେ ॥୨୧
ପାଣ୍ଡବେ ତାଙ୍କୁ ମାଇଲେ ଭଲ[6] ମଲେ ପାଣ୍ଡବେ ଆମ୍ଭର ସଲ
ଆମ୍ଭେ ରହିଲେ ନାହିଁଟି ଯଣ[7] ଯେବେ[8] ଦେଖିବଟି କରିବ ନାଶ ହେ[9]
ସକଳେ ଚଳି ଯିବା ପଳାଇ ଭଗ୍ନବଳ ଯେଣ ହସ୍ତିନା ହୋଇ[10] ଯେ
ଯାଇ କହିଲେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କୁ[11] ଅନ୍ଧରାଜା କହେ କଉରବଙ୍କୁ[12] ॥୨୨॥
ଭଲ ମନ୍ଦ ବୁଝିଛେ[13] ନଇଲ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ କମ୍ପା ଯେନ ନଇଲ ଯେ
ଏତେକ ଉପକାର[14] ସେ କଲେ ଉପ୍ସୁ ନ ଥିଲା ତାଙ୍କ ପାଶେ ଥିଲେ ହେ॥୨୩॥
ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ଶୁଣ ଶକୁନ ଆମେ[15] ପଳାଇଲୁ ପ୍ରାଣଯେନ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ସେ ବୀର ମାରନ୍ତା ଆମ୍ଭର ନକ ଜୀବନ[16] ରଖନ୍ତା ହେ
ପାଣ୍ଡବେ ସେହିମନ୍ତ କରନ୍ତେ[17] ପୁତେ ଆଜ୍ଞ କେହି ତୋତେ ଦେଖନ୍ତେ[18] ହେ॥୨୪

---

୧ । ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୨ । ଗ ଘ. ଫାଶ
୩ । ଖ ଘ. ଭୀମ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ତା ସମର
୪ । ଘ. ଘଜୁନୀ ବୋଲେ ଯିବା
୫ । ଘ କ. ଯୋଗ
୬ । ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ମାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ
୭ । କ. ନାହିଁଟି ଯୋଗ
୮ । ଗ. ଯେବା
୯ । ଗ. ଯେବା ଦେଖିବ ଯେ କରିବ ହ୍ରାସ
ଘ. ଯେବା ଦେଖିବ ଯେ କରିବ ନାସ ହେ
୧୦ । ଏମନ୍ତ ବଳୀ ପଳାଇ ଗଲେ
ଭଗ୍ନଦଣ୍ଡ ଯେନ ହସ୍ତିନା ଗଲେ ହେ
ଗ. ଭଗ୍ନବଳ ହୋଇ ହସ୍ତିନା ଜାଇ ହେ
ଘ. ଭଗ୍ନବଳ ଯେନ ହସ୍ତୀନା ହେଲେ ହେ
୧୧ । ଘ. ଧୃତୀରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କୁ
୧୨ । ଘ. ଅନ୍ଧ ନୃପତୀ କହେ ତାହାଙ୍କୁ
୧୩ । ଖ. ନ ବୁଝି
ଗ. ବୁଝି
ଘ. ନ ବୁଝି ଅଇଲ
୧୪ । ଗ. ଉପଗାର
ଘ. ଏତେ ଉପକାର
୧୫ । ଖ. ଆମ୍ଭେ
ଘ: ପୁଣି କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ସଜୁନୀ ଆମ୍ଭେ
୧୬ । ଖ ଘ. ଯେ ପ୍ରାଣ
୧୭ । ଖ. ପାଣ୍ଡବେ ସେହିମତ କରନ୍ତୀ
୧୮ । ଖ. ପୁଣ କାହିଁ ତୋତେ ଅଇ ଦେଖନ୍ତେ
ଘ. ପୁଣ ଆଉ କାହୁଂ

ଏଣେ ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ସମରେ । ବେଲ୍ଲଳସେନ ଧାଇଁ କୋପ କରେ[୧]
ଭୀମସେନର କେଶ ଧଇଲା । ଅର୍ଜୁନ ଆଗରେ[୨] ଯାଇ ମିଳିଲା ଯେ
ଅର୍ଜୁନ ବାନ୍ଧି[୩] ଧଇଲା ବଳେ । ବେଢ଼ାକରେ ଦେଖ ରହିଲେ ଦେଖେ ଦେ[୪] ।।୨୫।।
ଶୂନ୍ୟେ ଧରି[୫] ଯେବଗଲା ଟେକି । ନ ଥିରଇ କିଛି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି
ଚନ୍ଦ୍ରହାସ କରନ୍ତେ[୬] ରୋଦନ । ଦ୍ରୌପଦୀ[୭] ଅଙ୍ଗରେ ନାହିଁ ନା ଜ୍ଞାନ ଯେ
ପାତାଳ ପୁରେ ବେଲ୍ଲଳସେନ । ପ୍ରବେଶ ଯାଇ ହୋଇଲା ବହନ[୮] ଯେ ।।୨୬।।
ଭୀମ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବସାଇଲା । କରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଖଡ଼ଗ ଘେନିଲା[୯]
ଦୁହେଁ[୧୦] ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ସୁମର । ମାରିବଣ ଖଡ଼ଗେ[୧୧] ଛେଦିବ ଶିର ଯେ
ଅର୍ଜୁନ ଭୀମ କୃଷ୍ଣ ସୁମର । ଯେ ସଙ୍କଟ ହର କରିବେ ପାର ହେ ।।୨୭।।
ବେଲ୍ଲବଳ[୧୨] ମିଳି ଏ ସମଏ । ଭୀମସେନଙ୍କୁ କଲତ ଲୟେ[୧୩]
ପୁତ୍ରକୁ ବୋଲେ[୧୪] ରହ କୁମର । କାହାକୁ[୧୫] ମାରୁଛୁ ଚୋର ପିଅରରେ
ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ି ବହନ[୧୬] । ପୁତ୍ରକୁ ଘେନଣ କଲା ଦ୍ରସନ[୧୭] ଯେ ।।୨୮।।
ଉଠି ଯୋଡ଼ହସ୍ତକ ବେନକର । ସ୍ୱାମୀ ପୁତ୍ରର ଦୋଷ[୧୮] ନ ଧର
ଯେତୁ ଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭ[୧୯] ସଙ୍ଗରେ । ତୁମ୍ଭର କଥ ଅଟନ୍ତି ବେଢ଼ାରେ ହେ
ଶୁଣିଣ କହେ ସେ ବୃକୋଦର[୨୦] । ଏ ମୋହୋର ସାନ ଅର୍ଜୁନ ବୀର ଯେ ।।୨୯।।

---

୧ । ଗ. କୋପରେ
ଘ. ବଲ୍ଲବେଳାଳ ଧାଇଁ କୋପରେ
୨ । ଘ. ଛାମୁରେ
୩ । ଖ ଘ. ତାହାଙ୍କ କେଶ
୪ । ଚ ଘ. ଚାଲେ
୫ । ଖ. ତାଙ୍କୁ
ଘ. ଶୂନ୍ୟେ ଘେନିଗଲା ତାଙ୍କୁ
୬ । ଘ. କରନ୍ତି
୭ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୮ । ଘ. ହୋଇଲେ ବହନ ହେ
୯ । ଘ. ଧଇଲା
୧୦ । ଘ, ହେମ
୧୧ । ଘ. ମାରିବ ଖଡ଼ଗ
୧୨ । ଗ. ବେଲାବାଳ
ଘ. ବେଲ୍ଲଳବାଳ
୧୩ । ଘ. କଲେ ତ ଲଏ
୧୪ । ଘ. ପୁତ୍ରକୁ ବୋଇଲେ
୧୫ । ଘ. ଯାହାକୁ
୧୬ । ଘ. ପଡ଼େ ବହନ.
୧୭ । ଗ. ଦର୍ଶନ
୧୮ । ଘ. ପୁତ୍ରଦୋଷ
୧୯ । ଖ ଘ ସ୍ୱାମି ଅଛନ୍ତି ଏବେ
୨୦ । ବାତ ବାତ କୁମର
ଗ. ତୋଷ ବାତ କୁମର
ଘ ଶୁଣି କହେ ବାତ କୁମର

ଆମ୍ଭେ ତନପୁରେ ବଳଆର | ହେଜେ ଜଣିଲ ତୁମ୍ଭ କୁମର[୧]
ଧନ୍ୟ ଭାଗ୍ୟ ମୋହୋର ଦଶିଲ[୨] | ଆନ ହାତରେ[୩] ପ୍ରାଣ୍ଡବ ନୋହିଲ ଯେ
ବେଲ୍ଲକସେନ ଯେହ୍ନେ ଶୁଣନ୍ତି | ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ଚରଣେ ଲୋଟଇ ସେ[୪] ॥୩୦॥
ଜଣି ପ୍ରଭାତରେ[୫] ବେନଜଣ | ନାଗବାଳୀ ପ୍ରବୋଧ କରଣ[୬]
ପାତାଳରୁ ହୋଇଲେ ବାହାର[୭] | ମିଳିଲେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଛାମୁର ଯେ
ଭୁସନ କଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ | ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସବୁ ମଣାଇଁ କହିଲେ ଯେ ॥୩୧॥
ବତଲଣ୍ଡୁ ଦେଲେଁ କଜ୍ଜରବେ | ଭୀମସେନ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଯେବେ
ଯମୁନା ଜଳେ ପକାଇ[୯] ଦେଲେ | ନାଗବାଳୀ[୧୦] ତାଙ୍କୁ ଦେଖଣ ଗଲେ ଯେ
ଶବାଦ କଲେ ନାଗ ରାଜନ | ଏହାଙ୍କ ପୁତ୍ର ସେ[୧୧] ବେଲ୍ଲକସେନ ହେ ॥୩୨॥
ଆମ୍ଭ ଦୂତଙ୍କି ସେ ଦେଖଗଲ[୧୨] | ତାର ଜନମ ଆସି ଚହ୍ନିଲ
ବହୁ ଗଜରବ କଲ ସ୍ୱରେ[୧୩] | କେତେ ବନସ୍ତ କହିଲ ଛାମୁରେ ଯେ
କାଲ ସେ ତାର ପୁରେ ରହିଲୁ | କେତେ କଷ୍ଟ ତାଙ୍କୁ[୧୪] ମେଲାଣି ହେଲୁ ଯେ ॥୩୩॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ଧର୍ମ ନୃପତି | ସର୍ବ ଭାଇ[୧୫] ଦ୍ରୌପଦୀ ଦୋହିତ
ଅତି ଆନନ୍ଦରେ[୧୬] ଚଳିଗଲେ | ଗନ୍ଧର୍ବ ବନରେ ଯାଇ ମିଳିଲେ[୧୭] ଯେ
ତାଙ୍କର ପାଦେ ମୋହୋର ଆଶ | କହଇ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ଯେ ॥୩୪॥

---

୧ । ଘ. ତୁମ୍ଭର କୁମର
୨ । ଖ ଘ ମୋତ ପ୍ରକାଶିଲ
୩ । ଖ ଘ ହସ୍ତରେ
୪ । ବେନି ନୟନୁ ବହଇ ନୀର, ତାର ଅଙ୍ଗ
କମ୍ପେ ଥରହର
କର ଯୋଡ଼ିଣ ପୁଣ ଜଣାଇଂ
ଅପ୍ରାପ୍ୟ କ୍ଷମା କରିବା ଗୋସାଇଁ ହେ
ନ ଜାଣି ଏତେ କର୍ମ ମୁଂ କଲି
ପିତା ଖୁଡ଼ୁ ତାଙ୍କ କେଶ ଧଇଲି
(ଅଧିକ ପାଠ)
୫ । ଖ ଗ ଘ. ପ୍ରଭାତରୁ
୬ । ଗ. ପ୍ରବୋଧି କହିଣ
ଘ. ପ୍ରବୋଧ କରିଣ
୭ । ଘ. ଏ ଧାଇଁଲି ନାହିଁ
୮ । ଖ ଘ. ଦେଣ୍ଡ
୯ । ଦ. ଜଗାଇ
୧୦ । ଖ. ବେଳାବାଳୀ
୧୧ । ଏ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ବେଲ୍ଲକବଳୀ ଏହାଙ୍କୁ
୧୨ । ଘ ଯେହ୍ନ ସେ ଗଲ
୧୩ । ଗ. ଉତ୍ସବ କଲକ
ଗ. ଉତ୍ସବ କଲେ ସେ
ଘ ଉତ୍ସବ କଳକ
୧୪ । ଗ ଆଜ ଆଳନ୍ତି
୧୫ । ଘ ଧାଇ
୧୬ । ଖ ଗ ଘ ଆନନ୍ଦରେ ତହୁଂ
୧୭ । ଘ. ଗହର ବନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ

ବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଭାଗବତ ବୃତ୍ତେ

ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୌପଦୀ[1] । ସଙ୍ଗରେ ଘେନ ସବଂପତ ॥୧॥

ଗଣ୍ଡୂକୀ ତୀରରେ ସେ'[2] ବନ । ମାର୍ଗରେ କରନ୍ତି[3] ଗମନ ॥୨॥

ଉତ୍ତର ମୁଖ ହୋଇ ଗଲେ । କଦମ୍ବ ବନରେ ମିଳିଲେ ॥୩॥

ଦେଖିଲେ ସେ ବନ ନିର୍ମଳ । ଅଚ୍ଛନ୍ତି ଦିବ୍ୟଫଳ[4] ମୂଳ ॥୪॥

ବସନ୍ତ[5] ହୋଇଛି ପ୍ରବେଶ । ଚହଟେ ନାନାପୁଷ୍ପ[6] ବାସ ॥୫॥

କହନ୍ତି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଋଷି[7] । ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ଯୁଧିଷ୍ଠି[8] ॥୬॥

ଶ୍ରୀରାମ ବନବାସ କଲେ । ସୀତା ଲକ୍ଷଣ[9] ଘେନ ଛୁଲେ ॥୭॥

ରହିଲେ ପଞ୍ଚବଟୀ[10] ବନ । ସୀତାଙ୍କୁ ନେଲା ଦଶାନନ ॥୮॥

ବନେ ଲୋଡ଼ିଲେ[11] ଚଉପାଶେ । ସୀତାଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ହରଷେ ॥୯॥

ପୁଣ ମିଳିଲେ ଏଥେ ଆସି'' । ଏହି କଦମ୍ବ ମୂଳେ ବସି ॥୧୦॥

ଅକାଳ କୁସୁମ ଫୁଟିଲା । ବାସରେ ବଣ ଚହଟିଲା ॥୧୧॥

ମିଳିଲେ ଦେଖି ଅଳିକୁଳ । ଝଙ୍କାର ଧ୍ୱନିରେ ଚହଳ ॥୧୨॥

---

୧ । ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୋପଦୀ
୨ । ଖ ଘ ଠର ଠେଜ
ଗ. ସେ
୩ । ଖ ଗ ଘ କରନ୍ତିଁ
୪ । ଘ ଅଛଇ ଦିବ୍ୟ
୫ । ଖ କଦମ୍ବ
୬ । ଖ. ପୁଷ୍ପ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ଜତି
୮ । ଖ ଗ ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ନୃପତି
୯ । ଖ. ଲକ୍ଷ୍ମଣ
୧୦ । ଘ. ପଞ୍ଚ ବଟୀ ବନ
୧୧ । ଖ ଲୋଡ଼ନ୍ତେ
ଘ. ଲୋଡନ୍ତି

କଦମ୍ବ ପୁଷ୍ପ ଦେଖି ରାମ । ସୁମଣ୍ଡ ମନେ ସୀତା ପ୍ରେମ[1] ।୧୩।
ଅନେକ ଏଥି ବିଳପିଲେ[2] । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରବୋଧି[3] କହିଲେ[4] ।୧୪।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଲକ୍ଷଣ[5] । ଶୀତଳ ଜଳ ବେଗେ ଆଣ ।୧୫।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଜଳ ନ ପାଇଲେ । ନାରାଚେ ପୃଥ୍ୱୀ[6] ଖଣ୍ଡିଲେ ।୧୬।
ପାତାଳୁଂ ଗଙ୍ଗା ଜାତ ହେଲେ[7] । ଦେଖି ଶ୍ରୀରାମ ତୋଷ ହେଲେ[8] ।୧୭।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତୀର୍ଥନାମ[9] ଦେଲେ । ଆପଣେ ଉଠି ସ୍ନାନ କଲେ ।୧୮।
ଭୁଞ୍ଜିଲେ ନାନା[10] ଫଳ ମୂଳ । ଶଙ୍କର[11] ହୋଇଲ ଶୀତଳ ।୧୯।
କଦମ୍ବ ବୃକ୍ଷକୁ ସ୍ପର୍ଶିଲେ । ସେ ରଘୁନନ୍ଦନ ବୋଇଲେ[12] ।୨୦।
ଏଣୁ ପ୍ରକାରେ ପୁଷ୍ପ ଧର । ରହୁଅଛୁ ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ[13] ।୨୧।
ଆଜୁଂ[14] କଦମ୍ବ ବନ ନାମ । ଏମନ୍ତ ବୋଇଲେ[15] ଶ୍ରୀରାମ ।୨୨।
ମୁଁ କାନ୍ଦୁଅଛୁ ଏ ସ୍ଥାନର । ଦେଖ ଏ କୁସୁମ ବିସ୍ତାର ।୨୩।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ[16] ତୀର୍ଥେ ସ୍ନାନ କର । ପଞ୍ଚତପାବନୀ[17] ଏ ନୀର ।୨୪।
ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ[18] ସେହେଣ । ତକ୍ଷଣେ ସେ ଜଳେ ପଶିଣ[19] ।୨୫।
ସ୍ନାନ[20] କରିଣ ଶୁଚିବନ୍ତ । ହେଲ ସକଳ ତପୋବନ୍ତ[21] ।୨୬।
ଯୁଧିଷ୍ଠି କହନ୍ତି[22] ବଚନ । ଏଥି ରହୁତ ମୋର ମନ ।୨୭।
ବୃକ୍ଷ ସେ ନ ପାରେ ଦ୍ରୌପଦୀ[23] । ଏବେ[24] ହୋଇଛୁ ଅଣକତ[25] ।୨୮।

---

୧ । ଖଘ. ସୁମଣ୍ଡ କର ସିତା ନାମ
ଗ. ନାମ
୨ । କ. ବିଳୋପିଲେ
ଗ ଘ. ବିଳାମିଲେ
୩ । ଖଘ. ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରବୋଧି
୪ । ଗ. ବହୁ ପ୍ରବୋଧିଲେ
୫ । ଖ ଲକ୍ଷ୍ମଣ
୬ । ଖ. ପୃଥ୍ୱୀ
୭ । ଗ. ହେଲେ ଗଙ୍ଗା ଜାତ
ଘ. ହେଲେ ଯାତ
୮ । ଖ ଗ ଘ. ଆନନ୍ଦ ରଘୁନାଥ
୯ । ଗ. ଲକ୍ଷଣ ନାମେ ତୀର୍ଥ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ: ଦିବ୍ୟ
୧୧ । ଘ. ସ୍ୱଶରୀର
୧୨ । ଗ ଘ. ସେ ସିତାପତି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
୧୩ । ଖ ରହୁ ଅକ୍ଷଏ ମୃତ୍ୟୁ ପରି
ଗ. ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁର
୧୪ । ଗ. ଆଜୁଂ
୧୫ । ଗ. ଏମନ୍ତେ କହନ୍ତି
୧୬ । ଖ ଘ. ଲକ୍ଷ୍ମଣ
ଘ ଲକ୍ଷଣ
୧୭ । ଘ. ପଞ୍ଚତପାବନ
୧୮ । ଗ. ଦ୍ରୌପଦ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୯ । ଗ. ତହିଁ କଲେ ସ୍ନାନ
୨୦ । ଖ ସ୍ନାନ
୨୧ । ଖ ଗ ଘ ତପୋବନ୍ତ
୨୨ । ଖ ବୋଲନ୍ତି
୨୩ । ଖ ଗ ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ
୨୪ । ଗ. ଏବେ
ଘ. ଏକ
୨୫ । ଖ ଘ. ଆସକତ

ଏଥି ହୋଇବ ଏବେ[1] ପାର । ଆନନ୍ଦ ଭବ ମୁନିବର ।୨୯।
ଚଣ୍ଡିରେ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା[2] କଲେ । ପାଣ୍ଡବେ ଅଷ୍ଟିନ୍ତେ ରହିଲେ ।୩୦।
ଭୋଜନ କରି ଫଳମୂଳ । ସନ୍ତୋଷ ହୁଅନ୍ତି ସକଳ ।୩୧।
କେତେ ସମସ୍ତ ଚଣ୍ଡି ଗଲା । ଦ୍ରୌପଦୀ ଗର୍ଭ ପ୍ରସବିଲା[3] ।୩୨।
ହୋଇଲେ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ସୁତ । ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ସାକ୍ଷାତ[4] ।୩୩।
ପାଣ୍ଡବେ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳି । ପଠନ କରନ୍ତି ପଞ୍ଚାଳି[5] ।୩୪।
ଯେମନ୍ତେ[6] ଉଠିଆରି ଯାନ୍ତେ[7] । ସେ ପୁତ୍ରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୁଅନ୍ତେ[8] ।୩୫।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲେ[9] । ବ୍ୟାସେ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ନାମ ଦେଲେ ।୩୬।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ନନ୍ଦନ । ଏହାର ନାମ ଧର୍ମସେନ[10] ।୩୭।
ବୃକୋଦରର ଯେ ନନ୍ଦନ । ତାହାର[11] ନାମ ସୁରସେନ ।୩୮।
ବାସବ କୁମର ନନ୍ଦନ । ତାହାର[12] ନାମ ବୀରସେନ ।୩୯।
ନକୁଳ କୁମାର ନନ୍ଦନ । ତାହାର ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରସେନ[13] ।୪୦।
ମନ୍ତ୍ରୀର ଯେ ଅବା ନନ୍ଦନ[14] । ତାହାର[15] ନାମ ଜୟସେନ ।୪୧।
ପାଞ୍ଚାଳୀ ଜନମ ଯାହାର[16] । ବୋଲନ୍ତି ପଞ୍ଚାଳ କୁମର ।୪୨।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲେ[17] । ଦ୍ରୁପଦ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ[18] ।୪୩।
କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟାସ ଯତି । ତେଣୁ[19] ସେ ଅଇଲେ ନୃପତି ।୪୪।

---

୧ । ଖ ଘ. ହେବୁ
୨ । ଘ. ଶୋଭିଲା ପୁର୍ଣ୍ଣଶାଳା କରିଲା
୩ । ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ ଗର୍ଭେ ପ୍ରସୂତିଲା
୪ । ଖ ଗ ଘ. ସାକ୍ଷାତେ
୫ । ଘ. ଯତନେ କରନ୍ତି ପାଞ୍ଚାଳୀ
୬ । ଖ ଘ. ଏମନ୍ତେ
୭ । ଖ. ଜାନ୍ତି
ଘ. ଯାନ୍ତି
୮ । ଖ. ବର୍ଦ୍ଧନ ହୁଅନ୍ତି
ଗ. ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୁଅନ୍ତି
ଘ. ବର୍ଦ୍ଧନ ହୁଅନ୍ତି
୯ । ଖ ଘ. ଏକ ସଂଗତେଦିନ ଗଲା
୧୦ । ଖ. ଜୟସେନ
୧୧ । ଖ. ଏହାର
ଘ. ବୃକୋଦର କର ନନ୍ଦନ ଏହାର
୧୨ । ଖ ଘ. ଏହାର
୧୩ । ଖ ଘ. ଏହାର ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରସେନ
୧୪ । ଖ ଘ. ଏ ଧର୍ମଦେବର ନନ୍ଦନ
୧୫ । ଖ ଘ. ଏହାର
୧୬ । ଖ ଗ ଘ. ତାହାର
୧୭ । ଘ. ଦିନ ଗଲା
୧୮ । ଘ. ହୋଇଲେ
୧୯ । ଖ. ଏଣୁ

ପାଣ୍ଡବେ ନମସ୍କାର କଲେ । ଦ୍ରୋପଦ ନାରୀଙ୍କି ଦେଖିଲେ ।୪୫।
ଅନେକ କରନ୍ତି ଉତ୍ସବ[1] । ଆନନ୍ଦେ ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ।୪୬।
ପଞ୍ଚାଳ କୁମାରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ[2] । ସେବାର୍ଥି ସେ ଦ୍ରୁପଦ ରଙ୍ଗେ[3] ।୪୭।
ମିଳିଲେ ଆପଣା ଭୁବନେ[4] । ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ପାଳନ୍ତି ଯତନେ[5] ।୪୮।[6]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ[7] କରି ଆଶ । କହଇ ବିଶ୍ୱମ୍ବର[8] ଦାସ ।୪୯।

୧ । ଗ ଘ. ହରିବ
୨ । ଖ ଘ. କୁମାରଙ୍କ ଗୃହେ
୩ । ଘ ଘ. ଦ୍ରୋପଦ ଘରେ
୪ । ଖ ଘ. ଭୁବନ
୫ । ଖ ଘ. ଚରଣ ଯତନ
୬ । 'କ' ପୋଥିର ୪୮ ପଦ ପରେ 'ଖ' ପୋଥିରେ
ଘ: ଯତେକ ସକଳ ଗମିଲେଣ
ପାଣ୍ଡବେ ପ୍ରତ୍ୟେ ରହି ବନେ [ଅଧିକ ପାଠ]
୭ । ଖ. ପାଦ
୮ । ଘ. ବିଶ୍ୱମ୍ଭର

ଏକଷଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ସିନ୍ଧୁଡ଼ା

ବରୁଣ ଭାରିଜା ମାଳାବତୀ କୋଳେ ଦୁହିତାଏ ହେଲେ ଜାତ[1]
ବୃହସ୍ପତି[2] ପ୍ରାୟ କୋଟି[3] ବୁଦ୍ଧି କହୁଛନ୍ତି ବରୁଣ ଅଗ୍ରତେ ହେ
ଶୁଣ ହେ ଜଳପତି, ଏହାଲାଗି ଭୂଷିବ ଅଦ୍ଭୁତ ହେ
ପାଣି ଗ୍ରହଣ ନୋହୁ ତା ପତି ହେ
ଶିର ଛେଦ ହୋଇବ[4] ତତକ୍ଷତ ହେ ॥୧॥
ବରୁଣ ବୋଇଲେ ତେବେ ଦୁହିତାକୁ[5] ପକାଇ ଦିଅ କାନନେ
ଶୁଣି ମାଳାବତୀ ଦୁହିତାକୁ ଘେନି ପଶିଲା ଏକାନ୍ତେ[6] ବନେ ସେ
କରୁଅଛି[7] ରୋଦନ, ବନେ କଲେ ପାର୍ବତୀ ଈଶାନ ସେ
ଯାଇ ମିଳିଲେ ତା ସନ୍ନିଧାନ[8] ସେ
ମାଳାବତୀ କରନ୍ତି[9] ରୋଦନ ସେ

୧ । ଖ: ଯାତ
ଗ. ଦୁହିତା ଏକଇ ଜାତ
ଘ. ଦୋହିତାଏ ହେଲ
୨ । କ. ବୃହସ୍ପଠ
ଖ ବୃହସ୍ପଠକ
ଘ. ବୃହସ୍ପତି
୩ । ଖ. କୋର୍ଟି
ଗ. କୁଠ
୪ । ଖ- ଛେଦନ ତତ୍କ୍ଷଣ
୫ । ଖ ଗ. ଦୋହିତାକୁ
୬ । ଖ ଗହନ
ଘ. ପଶିଲେ ଏକାନ୍ତ
୭ । ଘ. କରୁଛନ୍ତି
୮ । ଖ ଗ. ସମାଧାନ
୯ । କ ଖ ଘ. ରୁଦନ

ବରଣମାଳା ଦେଇକରି ବରୁଣ ବରି ତାହାଙ୍କୁ[1] ବଚନ
ଦେଖିକରି କୃଷ୍ଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ବେଗେ ହକାରି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[2] ସେ
ତୁମ୍ଭେ ସକଳ ଭ୍ରାତ, ଚଳ ବରୁଣ ପୁରେ ତୁରିତ ସେ
ମାଳେନ୍ଦୀ ନାମେ ତାର ଦୋହିତ[3] ସେ
ଆନନ୍ଦା ନନ୍ଦ ବିବାହ[4] ମତ ସେ ॥୭॥

ଏତେ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ[5] ଆନନ୍ଦାନନ୍ଦଙ୍କୁ ବରବେଶ କରାଇଲେ[6]
ଲକ୍ଷେ ଷାଠିଏ ସହସ୍ର ଅଶୀ ସୁତ[7] ବରଯାତ୍ରୀ[8] ପଣେ ଗଲେ ସେ
ଆଗେ ବର ବିମାନ, ବାଜୁଅଛି[9] ନାନା ବାଦ୍ୟମାନ ସେ
ରଥ[10] ଗଜ ଅଶ୍ୱ ବହୁ ସୈନ୍ୟ ସେ
ମହା ଉତ୍ସବ[11] ଆନନ୍ଦ ମନ ସେ ॥୮॥

ବର ଘେନାଇଁ ବରୁଣ ନିଜପୁରେ ପ୍ରବେଶ ଯାଇ[12] ହୋଇଲେ
କନ୍ୟାଙ୍କୁ ସୁବେଶ କରାଇ ସଭାରେ ନଗ୍ରରେ ଉତ୍ସବ[13] କଲେ ସେ
ସିଦ୍ଧକାର କରିଣ, ରତ୍ନବେଦୀରେ ବସି ବରୁଣେ[15] ସେ
ଘେନ ପୁରୋହିତ[16] ବିପ୍ରଗଣେ ସେ
ମାଙ୍କ ଅଚ୍ଛନ୍ତି[17] ପାଣି ଗ୍ରହଣେ ସେ ॥୯॥

୧। ଖ. ବରିଲେ ତାଙ୍କୁ
ଗ. ଘେନିଣ ସେ ବରୁଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ
ଘ. ବରଣ କରିଲେ ତାଙ୍କୁ ବହନ
୨। ଗ. ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ହକାରିଲେ ପରଦ୍ୟୁମ୍ନ
ଘ. ହୋଇଣ ପାଶେ ହକାରି ପଦ୍ୟୁନ
୩। ଗ. ଦୁହିତ
ଘ. ନାମ ତାର ଦୁହିତ ହେ
୪। ଖ ଗ ଘ. ବିବାହ
୫। ଖ. କହିଣ
ଗ. ଏତେକ କହିଣ
୬। ଗ. ତର୍ହିଁ କଲେ
ଘ. ପୂର୍ଣ କଲେ
୭। ଖ ସହସ୍ର ଅଶୀ ନନ୍ଦନ
ଗ ନନ୍ଦନ
ଘ. ଷାଠିଏ ସହସ୍ର ଅଶୀଏ ନନ୍ଦନ
୮। ଖ. ବରବେଶ
୯। ଗ. ବଜାଇଲେ
୧୦। ଖ ଗ ଘ. ରଥ
୧୧। ଗ ଘ. ଉତ୍ସବ
୧୨। ଗ ଆସି
୧୩। ଖ. ଉତ୍ସବ
ଗ. ପ୍ରବେଶ
୧୪। ଙ. ବରଣ
୧୫। ଘ. ବରୁଣ
୧୬। ଗ. ଘେନ ପୁରୋହିତ ବିପ୍ରଗଣେ ହେ
ଘ. ବିପ୍ରଗଣ ହେ
୧୭। ଖ. ଅଚ୍ଛନା
ଘ. ଅଛନ୍ତି

ନାରଦ ମୁନି ବସ୍ତୁରନ୍ତି ମନରେ ଦେଖିବା ସେ କଉତୁକ[1]
ବାଳକାଳୁ[2] କନ୍ୟା ଈଶ୍ବର ବରିଲେ ଜାଣିନାହାଁ ସେ କାର୍ତ୍ତିକ ସେ[3]
ଆମ୍ଭେ କହିବା ଯାଇ, ତୁମ୍ଭ କନ୍ୟା ଯାଏ ବଣ୍ଡ ହୋଇ ହେ

ଶୁଣି[4] କରି ସେ ଆସିବ ଧାଇଁ ହେ
ସୁଖୀ ହୋଇବା କଳି ଲଗାଇ ହେ[5] ॥୧୦॥

ଆଜ ଅକଥନ ସମର ହୋଇବ ଦୂଇକୂଳ ହେବେ ନାଶ
ଏମନ୍ତ ବସ୍ତୁର କରିଣ ମନରେ ପରବେଶ କଇଳାସ[6] ସେ
କାର୍ତ୍ତିକକୁ କହନ୍ତି, ବୃଷ୍ଟି ତୁମରେ ଆସି ଅଛନ୍ତି ସେ

ତୁମ୍ଭ ବନ୍ୟାକୁ ବଳେ ନଅନ୍ତି ସେ
ପୂର୍ବେ ଈଶ୍ବର ବଶଅଛନ୍ତି ସେ ॥୧୧॥

ଶୁଣି କାର୍ତ୍ତିକ ଶିବଗଣ ସେନାଣ ନନ୍ଦଗଣ ଅଧିପତି[7]
ବରୁଣ ଭୁବନେ ଅତି କୋପମନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଚଢ଼ିତ ସେ
କରେ ଖଡ଼ଗ ଧରି[8], କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ବର କ୍ରୋଧରେ କରି ସେ

ଆନନ୍ଦାନନ୍ଦ ଶିର ଉଚାରି[9] ସେ
ବରୁଣଙ୍କୁ କହୁ ହିଁ ନ ଫୁରି ସେ ॥୧୨॥

୧। କ. ତାହା ନାରଦ ଜାଣି ତକ୍ଷଣ ସେ
ମନେ ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ସେ
ସୁଖି ହେବା ଦ୍ବନ୍ଦ ଲଗାଏଣ ସେ
(ଅଧିକ ପାଠ)
୨। ଘ. ବାଳକାଳେ
୩। କ. ନାରଦମୁନି—କାର୍ତ୍ତିକ ସେ' ପାଠ ନାହିଁ
୪। ଘ. ଆନ
୫। ଘ. ଏତେ ବସ୍ତୁରଣ ମୁନି ଯାଇ ସେ
୬। ଗ. କପିଳାସ
୭। ଖ ଗ ଘ. ନନ୍ଦ ଆଦ ଗଣପତି
୮। ଖ. ସକ୍ରୋଧ
ଗ. ସକ୍ରୋଧ
୯। ଘ. ଧାଡ଼ିଟି ନାହିଁ

ବରୁଣଙ୍କୁ ଗଣପତି ଧରିକରି[1] କରୁଛଲେ ଧରଣୀ ସେ
ଜଳପତି ଜ୍ଞାନ ଚେତଣ ପିଣ୍ଡରୁ ଶୋଇଲେ[2] ମଣ୍ଡିତଳରେ ସେ
ଦେଖି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[3] ବୀର, ସଙ୍ଗେ ସବ ସହୋଦର[4] ସେ
କଲେ ଅସଂଖ୍ୟ ଛନ୍ଦି ସମର ହେ
ତାହା ସହଣ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ସେ ॥୧୩॥

ବ୍ରହ୍ମଶର[5] ଯେନି[6] ନମେଷ ମାତକେ[7] ସବୁର ପ୍ରାଣ ହରିଲେ[8]
ଦେଖିଣ ନାରଦ ଦ୍ୱାରକା[9] ମିଳଣ ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କହିଲେ ସେ
ଦେବ ସବକୁମର, ରଣେ ମାଇଲେ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ହେ
ବେଳଖଣ୍ଡ ହୋଇଅଛନ୍ତି ବୀର[10] ସେ
ଜନ୍ୟ ସେନଯାନ୍ତ ନଜ ପୁର ସେ ॥୧୪॥

ଶୁଣି ରାମକୃଷ୍ଣ ପାଚବଂଶ ସନ୍ୟ ଘେନିଣ ସେ[11] ସଙ୍ଗତରେ
ମହାକ୍ରୋଧ ହୋଇ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବେଢ଼ିଲେ ଆସି ସତ୍ୱରେ[12] ସେ
ଶଙ୍କରଷଣ ଧାଇଁ, ହଳ ମୂଷଳ କରେ ବୁଲାଇ ସେ
ଶିବଗଣ ମାରନ୍ତି ଗୋଡ଼ାଇ ସେ
ମହାମତ୍ତ[13] ବିଶ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି[14] ହୋଇ ସେ ॥୧୫॥

୧। ଘ. କରେ ଧରି
୨। ଘ. ଚେତଙ୍କଲେ ପିଣ୍ଡରୁ ସୋଇଲେ
୩। ଖ. ପଦ୍ଯୁନ
ଘ. ପଦ୍ଯୁନ
୪। ଗ ଗ ଘ. ଘେନିଣ ସବ ସୋଦର
୫। ଗ. ବ୍ରହ୍ମସନ
ଘ. ବ୍ରହ୍ମସ୍ତ୍ର
୬। ଖ ଘ. ପେସି
୭। ଘ. ନମୀଷ ମାତ୍ରକେ
୮। ଖ. ଚେତକଲେ
ଘ ହାଣଲେ
୯। ଘ. ଦେଖି ନାରଦ ଦ୍ୱାରକା
୧୦। ଖ ଘ. ହୋଇଛନ୍ତି ବୀର ହେ
୧୧। ଖ ସେନାକରି
ଘ. ସେନାଗଲେ
୧୨। ଗ. ବହୁତ ସମର କଲେ ସେ
ଘ. ଅତି ସତ୍ୱରେ
୧୩। ଗ. ମହାମତ
୧୪। ଖ ବିସ୍ମୂର୍ତ୍ତି

ଗଣେଶ ଦେଖିଣ ଓଗାଳନ୍ତେ ଆଣି ମୂଷଳେ[1] ଘମେ ପିଟିଲେ
ସେହିକ୍ଷଣି ହଳ ପ୍ରହାର କରନ୍ତେ ଗଣେଶ ମହୀ ଲୋଟିଲେ ସେ[2]
ଦେଖି କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର, କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ କରନ୍ତି[3] ସମର ଯେ
କୋପ କଲେ ଦେଖି ପୀତାମ୍ବର ସେ
ପେଷିଲେକ ନାରାୟଣ ଶର[4] ସେ ॥୧୬॥

କାର୍ତ୍ତିକ ହୃଦରେ ପଡ଼ିଣ ବେଗରେ ବାହାର ହୋଇଲା ଶର[5]
ଗର୍ଜନ କରଣ ପ୍ରାଣ ହାରି ତଳେ ପଡ଼ିଲେ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ସେ
ଯେତେ ସାରଥି ଥିଲେ, ବଳରାମ ସମସ୍ତ ମାଇଲେ ସେ
କନ୍ୟା ଛଡ଼ାଇ ଚହ୍ମଂ ଆଣିଲେ[6] ସେ
ଦେଖି ନାରଦ ଚହ୍ମଂ ଚଳିଲେ[7] ସେ ॥୧୭

ପାତାଳ ପୁରରେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ସାଧୁ ଅଛନ୍ତି ସେ ତ୍ରିପୁରାରି[8]
ମୃଗସେନ ଜୟସେନ ବେନି ଦୈତ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଛନ୍ତି ଅନୁସରି ସେ[9]
ପରବେଶ ନାରଦ, ଜଠ ଶିବ ସରିଲା ସମ୍ପଦ ସେ
ରାମକୃଷ୍ଣ କଲେ ତୋଡ଼େ[10] ବାଦ ସେ
କାର୍ତ୍ତିକକୁ କଲେ ଶରଛେଦ[11] ସେ ॥୧୮॥

---

୧ । ଗ. ଦେଖି ଓଗାଳିଲେ ଦେଖିଣ
ଘ. ଓଗାଳନ୍ତି ଆଣି ମୂଷଳ
୨ । ଗ. ସେହିକ୍ଷଣି ହଳ ବୃନ୍ଦାଇ ପିଟିଲେ
ଗଣେଷ ଗ୍ୟାଂନ ହାରିଲେ
୩ । ଗ. କଲେକ
୪ । ଖ ନାରାୟଣାସର
ଘ. ନାରାଏଣା ସର
୫ । ଖ ସର
୬ । ଗ. ସେନା ଅପିଲେ
ଘ. ସେନାଲେ
୭ । ଖ ଘ. ଚଞ୍ଚିଲୁ ଗଲେ
୮ । ଖ ଘ. ପାତାଳପୁରେ ଈଶ୍ୱର
ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ସାଧୁଛନ୍ତି ତପ କରି
୯ । ଖ ଘ ସେବା କରି
୧୦ । ଖ ତୋଡ଼େ
ଘ. ତୋଡ଼େ କଲେ
୧୧ । ଖ ଘ. ଶିରଛେଦ

ବହୁଣ ନନ୍ଦନ[1] ବାଳକାଳୁ ତୁମ୍ଭେ[2] କାର୍ତ୍ତିକ କଲ ବରଣ
ରାମଙ୍କ ପୁନ ବିବାହ ହେଉଥିଲା କାର୍ତ୍ତିକେ ଏହା ଜାଣିଣ[3] ସେ
କୃଷ୍ଣ ପୁତ୍ରକୁ ମାରି, କନ୍ୟା ଆଣିଥିଲେ ନିଜ ପୁରୀ ସେ

ମିଳିଲେ ରାମ ସାରଙ୍ଗଧାରୀ ସେ
କନ୍ୟା ନେଲେ କାର୍ତ୍ତିକ ନବୀନ ସେ[4] ॥୧୯॥

ଶୁଣି ମହାଦେବ ମହାକ୍ରୋଧ ହୋଇ ବେଣ ଦୈତ୍ୟକୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ
କସ କାର୍ଯ୍ୟେ ତୁମ୍ଭେ ତପ କରୁଅଛ କହ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ[5] ସେ
ଶୁଣି ବେଣ ଅସୁର, ଶିରେ ପୋଡ଼ିଲେକ ବେଣ[6] କର ସେ

ଜଣାଇଲେ ଶୁଣିମା ଶଙ୍କର ସେ
ଏହା କାରଣେ ତପ ଆମ୍ଭର ସେ ॥୨୦॥

ରାମକୃଷ୍ଣ ଆମ୍ଭ ବଂଶ ନାଶ କଲେ ଜିଣିମ୍ଭ ତାହାଙ୍କୁ[7] ରଣେ
କ୍ରୋଧେ ଏହି[8] ବର ଦେଇଣ ଈଶ୍ୱର ପେଷିଲେ ତାଙ୍କୁ[9] ଗହଣେ ସେ
ବୃଷଭେ ବସେ କଲେ, ଦେଖି ନାରଦ ଆଗରେ ଗଲେ ସେ

ମହାଦେବ ଭୂଷଣେ ମିଳିଲେ ସେ
ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସେ ଓଗାଳିଲେ ସେ ॥୨୧॥[10]

୧। ଖ. କୁମାର
୨। ଘ. ବାଳକାଳୁ ତୁମ୍ଭେ
୩। ଖ ଘ. ଶୁଣିଣ
୪। ଖ ପେଷଣରେ ବୃନ୍ଦ ମାରି ହେ
୫। ଖ ଘ. ବୋଲି ଆରମ୍ଭ ହେଲେ
୬। ଘ. ପୋଡ଼ିଲ ବେଣ
୭। ଘ. ମାରିବୁ ତାହାକୁ
୮। ଖ ଘ. ଶୁଣି ସେହି
୯। ଘ. ପେଷା ତାଙ୍କୁ
୧୦। ଙ. "ରାମକୃଷ୍ଣକୁ ସେ ଓଗାଳିଲେ ସେ"
[ଅଧିକ ପାଠ]

ଦେଖି ରାମକୃଷ୍ଣ ସୈନ୍ୟ ପଛ କରି କରନ୍ତି ଅସଂଖ୍ୟ ରଣ[1]
ମହାଦେବ କ୍ରୋଧ କରିଣ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ[2] ପ୍ରହାରୁ ଅଛନ୍ତି ବାଣ ସେ
ପଦ୍ମଲୋଚନ ହରି, ତାଙ୍କ ଶର[3] ଦୂରରୁ[4] ନିବାରି ସେ

ବାହୁଛନ୍ତି ଶାର୍ଙ୍ଗ ଶର[5] ଧରି ସେ
ଜଣା ନ ଗଲା[6] ଏହା ଶବ୍ଦ ସେ[7] ॥୨୨॥

ଦେବ ଶରରେ ପ୍ରତିଶର କରନ୍ତି ଲୁପ୍ତେ କମ୍ପଇ[8] ଧରଣୀ
ମହାଘୋର ନାଦ କରିଣ ସମର କରୁଛନ୍ତି[9] ହଳପାଣି ସେ
ବେନି ଅସ୍ତ୍ର ସାରି, ଧନୁ ଧରି କରନ୍ତି ସମର ସେ

ହେଲେ ନିବାରନ୍ତି ନାନାସ୍ତ୍ର ସେ
ବେହିଂ ବେନି କୋପ[10] ମହାଘୋର ସେ ॥୨୩॥

ନାରଦ ଦେଖିଣ ନୃତ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ଲଗୁ ଲଗ୍ନ ବୋଲି ଡାକ
ଅଣୀ ସହସ୍ର କଳ ଧୋକେଡ଼ି କାଖେ ସେ ମୁନି ଅଛନ୍ତି ଜାକି ହେ
କଳ ଛିମ୍ପି ସେ ହାତ, କଳ ଦେଖି ଉଲ୍ଲସଇ ଗ୍ରୀବ ସେ

କଳ ଲଗାଇ ଅଛନ୍ତି ମାତି ସେ[11]
ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ମାଗେ ଭକ୍ତି ସେ[12] ॥୨୪॥

---

୧ । ଘ କରନ୍ତେ ଅପକ୍ଷ
୨ । ଘ. କରିଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
୩ । ଉ. ସର
୪ । ଉ. ଦୂରରୁ
୫ । ଖ ଘ. ଦେବଶର
୬ । ଉ. ଗିଣା
୭ । ଘ 'ଧାଇଁଟି' ନାହିଁ
୮ । ଖ ଶରେଣରେ ପ୍ରତିଶର କରିବାରେ କମ୍ପ ଅଛଇ
ଗ. ଦେବଶରରେ ପ୍ରତି ସର କରନ୍ତି କମ୍ପ ଅଛଇ
ଘ. ଶରେ ଶରେ ପ୍ରତି ଶର କରିବାରେ କମ୍ପ ଅଛନ୍ତି
୯ । ଘ. କରୁ ଅଛନ୍ତି
୧୦ । ଖ ଘ. ଯୁଦ୍ଧ
୧୧ । ଉ ଘ. 'ପାଠ' ନାହିଁ
୧୨ । ଖ. ପୋଥିରେ '୨୪' ପଦଟି ନାହିଁ

ଦ୍ୱାବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଶ୍ରେଖୀ

ହରିହର କଲେ ରଣ　　　　କାହାରି ନୋହିଲା ଜଣ[1]

ଧନୁଶର ପକାଇଣ କୋପେ ଈଶ୍ୱର

କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧଇଲେ ଉଠି　　　　ଜାଣି ହରି ଧନୁ[2] ଗୁଛି

ଭଡ଼ାଭଡ଼ି ହୋଇଲେ ମାଲଙ୍କ[3] ଆକାର[4]

ପୃଥ୍ୱୀଦେବୀ ଆକୁଳ ହେଲେ[5]

ବେଦଜନ ପଢ଼ିଲେ ମରିବ ବୋଇଲେ[6] ॥୧॥

ଶୁଣି ହରି ଅନାଇଲେ　　　　ବୃଷଭ ପାଶେ ମିଳିଲେ

ପୃଷ୍ଠେ ବଜେ କଲେ[7] ଯାଇ ସେ ହରିହର

ଚଣ୍ଡି ପରେ ଜଡ଼ାଜଡ଼ି　　　　ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି ଗଡ଼ାଗଡ଼ି

ପଡ଼ାପଡ଼ି ଧରାଧରି[8] ଘୋର ସମର

ବେଦ ଦେବଙ୍କର ସମର[9]

କେ ଅବା ଲେଖି ପାରିବ ସଖି[10] କାହାର ॥୨॥

---

୧ । ଘ. ନୋହିଲେକ ହାରି ଜଣ
୨ । ଗ. ହେଲେ
୩ । ଖ ଘ: ମଲଙ୍କ
୪ । ଗ. ଛନ୍ଦାଂଶେ
୫ । ଘ. ହେଲେ
୬ । ଘ. ବୋଇଲେ
୭ । ଖ ଗ. ପୃଷ୍ଠ ବନ୍ଧାଣଲେ
　ଘ. ପୃଷ୍ଠ ବନ୍ଧାଣଲେ ଚଢ଼ି
୮ । ଗ. ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି ଧରାଧରି ପଡ଼ାପଡ଼ି ମାରାମାରି ଶୀହରଣ
　ଘ. ଧରାଧରି ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି ଚଢ଼ାଚଢ଼ି ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ମରାମରି ସିଂହରଡ଼ି
୯ । ପ୍ରହାର
　ଘ. ସେ ବେଳା ଦେବଙ୍କ ପ୍ରହାର
୧୦ । ଘ　ପକ୍ଷ

ଦେଖି ଗରୁଡ଼ ଧାଇଁଲେ ଦୂରକୁ ଗୋଡ଼ାଇ ନେଲେ[1]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ[2] ନିଜ କନ୍ଧେ ବସାଇ
ଜମ୍ବୁସେନ ଦୈତ୍ୟ ବୀର କନ୍ଧେ ଭିଡ଼ି ଧନୁଶର[3]
କରେ ଧରି କୃଷ୍ଣ ଆଗେ[4] ଉଭାହେଲ ଯାଇ[5]
କୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ କଲେ ସମର[6]
ଯାଦବ ବଂଶକୁ[7] ମାରୁଛନ୍ତି ଶମ୍ବର[8] ॥୩॥

ମୃଗସେନ ସଙ୍ଗେ ରାମ ଯୁଦ୍ଧକରି ଘୋର ତମ
ଲଙ୍ଗଳ ବୁଲାଇ[9] କରି କୋପେ ଧାଇଁଲେ
ପିଟିଲେ[10] ଅସୁର ଶିରେ ମୃଗସେନ ଧରି[11] କରେ
ରାମ କରରୁ ହଳ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ[12]
ସେହି ହଳ କୋପେ[13] ବୁଲାଇ
ବଳରାମଙ୍କର ଶିରେ[14] ପ୍ରହାରେ ନେଇ ॥୪॥

ମୋହେ ପଡ଼ିଲେକ ରାମ ଦେଖି ଦୈତ୍ୟ[15] ଅତି ତମ
ହଳ ବୁଲାଇଣ ଚହୁଂ କୋପେ ଧାଇଁଲା
ପିଟିଲା କୃଷ୍ଣ ଉପରେ ମୋହୋ ଗଲେ ଅବନୀରେ
ଦେଖିକରି ଜମ୍ବୁସେନ ଆନନ୍ଦ ହେଲା
ଶିବ ଯନ୍ତ୍ରଂ[16] ବଳ ମାଇଲେ
ମନେନ୍ଦୀ[17] କନ୍ୟାକୁ ଚହୁଂ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ ॥୫॥

୧। ଖ ଗ ଘ. ଦୂରକୁ ଘଞ୍ଚାଇ ନେଲେ
୨। ଖ ଗ ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ତୋଳି
୩। ଗ ଘ. କରେ ଧରି ଧନୁଶର
୪। ଖ ଗ ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଙ୍କୁ ଦେଖି
୫। ଗ. ଉଭାହୋଇଲେ ସେ
ଘ. ଉଭାଇଲେ ଯାଇ
୬। ଘ. କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କରନ୍ତି ସମର
୭। ଗ. ଗଣଙ୍କୁ
ଘ. ଯାଦବଙ୍କୁ
୮। ଖ. ଶଙ୍କର
୯। ଘ. ଲଙ୍ଗଳ ବୁଲାଇ
୧୦। ଖ ଘ. ପିଟିଲେ
୧୧। ଖ ଘ ଧରେ
୧୨। ଘ. ରାମ କରୁ ହଳ ଛଡ଼ାଇ ନେଲାଗଲେ
୧୩। ଖ ଘ. କୋପରେ
୧୪। ଘ. ବଳରାମଙ୍କ ଶିରରେ
୧୫। ଖ. ତମ
ଘ. କରି
୧୬। ଗ. ଯନ୍ତ
୧୭। ଗ. ନଳଦଙ୍କୁ

ତା ଦେଖି ନାରଦ ଗଲେ — କଦମ୍ବ ବନେ ମିଳିଲେ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ କହିଲେ ସକଳ ଚରିତ
ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ନକୁଳ — ସଙ୍ଗେ ଘେନି[1] ଧର୍ମରାଜ
ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋପରେ ସେ ଧାଇଁଲେ ତ୍ୱରିତ[2]
ସେ ନାରଦ କଢ଼ାଇ ନେଲେ
ପାଣ୍ଡବେ ଶଙ୍କର ଆଗେ ଯାଇ ମିଳିଲେ[3] ॥୬॥

ଭୀମସେନ ମୃଗସେନ[4] — ନକୁଳଙ୍କୁ ଜୟସେନ[5]
ଶଙ୍କର ସଙ୍ଗେ ଅର୍ଜୁନ କଲେ ସମର
ଭୀମଙ୍କୁ ସେ ମୃଗସେନ — ମାଡ଼ ବସିଲା ବଦନ
ଶତସିଂହଙ୍କୁ[6] ସୁମନ୍ତ ପାଣ୍ଡବ ବୀର[7]
ଅସୁରଙ୍କୁ ବଳେ ଧଇଲେ
ଗଧାଏ ମସ୍ତକେ ତାର[9] ପ୍ରହାର କଲେ ॥୭॥

ମୃଗସେନ ମୁଣ୍ଡ ଚୂର[10] — ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲା ତାହାର[11]
ବେକଳପାଦ[12] ଧରି ବୁଲାଇଲେ ପାବେନ
କରି ଅତି କୋପମନ — ପିଟିଲେ ସେ ଜୟସେନ
କ୍ଷଣେ ଘୂମାଇଁ ଅସୁର ପଡ଼େ ଅବଶ
ଗୋଇଠାଏ ହୃଦେ ମାଇଲେ[13]
ରକତ ଉଦ୍‌ଗାର[14] ଜୟସେନହିଁ ମଲେ ॥୮॥

---

୧ । ଙ. ସଙ୍ଗେ... ଘେନି
୨ । ଘ. ତ୍ୱରିତେ
୩ । ଙ. ପାଣ୍ଡବେ ... ଶଙ୍କରଙ୍କୁ ଭେଟାଇଲେ
ଖ. ପାଣ୍ଡବେ ସମରେ ଶିବଙ୍କୁ ଭେଟାଇଲେ
ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ହରଙ୍କୁ ଭେଟାଇଲେ
୪ । ଗ. ଜମ୍ବୁସେନ
୫ । ଗ. ମୃଗସେନ
୬ । ଙ. ସତଶିଂହଙ୍କୁ
ଘ. ଦେଶଙ୍କୁ
୭ । ଖ ଗ. ବାହୁ କୁମର
ଘ. ମୁମରଣ ବାତ କୁମର
୮ । କ୍ଷ ଗ ଘ. ବୃକୋଦର
୯ । ଘ. ତାର ମସ୍ତକେ
୧୦ । ଗ ଘ. ଚୂର୍ଣ୍ଣି
୧୧ । ଖ ଘ. ତାର ପାଦ
୧୨ । ଘ. ହୃଦେ ମାଇଲେ
୧୩ । ଘ. ... ପାଦେ ପ୍ରହାର କଲେ
୧୪ । ଙ. ରକ୍ତ ଉଦ୍‌ଗାରଣ

ଦେଖି ବାସବ ନନ୍ଦନ   କଲେ ଅତି କୋପମନ
ମନ ଭେଦ ନାରାଚ[1] ଧନୁରେ ବସାଇ
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ପାଞ୍ଚ ଶର[2]   ଶମ୍ବରଙ୍କୁ[3] ବେଗେ ମାର
ଭେଦକୁ ଅନେକ ଶ୍ରେମତେଜ ନାଶେତ ହୋଇ
ଶୁଣି ଶର ହରଷ ହଟେ[4]
କଦମ୍ବ କୁସୁମ ପ୍ରାଏ ଭେଦ ଭୂଷଟେ[5] ॥୯॥
ଧନୁ ଗୁଣ୍ଡଣ ଶମ୍ବର   ମୋଦେ ପଞ୍ଚ ଅବସର
ନାରଦ ଦେଖିଣ କଇଳାସକୁ[6] ଗଲେ
ପାର୍ବତୀ ଆଗେ କହିଲେ   ଶୁଣି ଦେବୀ କୋପ କଲେ
ଦୁର୍ଗା ରୂପେ ସିଂହରେ ସେ[7] ବିଜୟେ କଲେ
ସହସ୍ରେକ ଭୁଜ ତାଙ୍କର
ପଞ୍ଚଶତ ଧନୁଶର ଧରିଣ କର[8] ॥୧୦॥
ସଙ୍ଗେ କୋଟିଏ[9] କଙ୍କାଳୀ   ଲକ୍ଷେ ସେବଲେ[10] ବେତାଳୀ
ଭଇରବୀ ବରମ୍ଭୀ[11] ଅସଂଖ୍ୟ ସଇନ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଓଗାଳଲେ   ଦେବୀଏ ଗର୍ଜନ କଲେ
ଗଦାଧର ତାଙ୍କୁ ମାରୁଛନ୍ତି ଧାବେନ୍ଦ[12]
ଧନୁଶରେ ଧରି ଅର୍ଜୁନ
ଦୁର୍ଗା ସମୀପେ[13] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ବହନ ॥୧୧॥

୧। ଘ. ନେତ୍ର ନାରାଚ
୨। ଗ. ଶର
୩। ଖ. ଶମ୍ବରଙ୍କୁ
୪। ଗ. ହଶଟେ
ଘ. ଶୁଣି ଶର ହର ଶତରେ
୫। ଖ. ଭେଦଲ ଶିରେ
ଗ ଘ. ଭେଦଲ ଶିରେ
୬। ଖ. କଇଲାସକୁ
ଗ. କଇଲାସକୁ
୭। ଝ. ସିଂହ ପୃଷ୍ଠେ
ଗ. ସିଂହ ପରେ
ଘ. ଦୁର୍ଗା ରୂପେ ସିଂହ ପୃଷ୍ଠେ
୮। ଗ. ପଞ୍ଚଶତ ଧନୁ ଧରି ଅଷ୍ଟହସ୍ତ କରେ
୯। ଖ ଗ ଘ. କୋଟିଏ
୧୦। ଖ ଗ ଘ. ଲକ୍ଷେକ ସେନା
୧୧। ଗ. [illegible]
ଘ. [illegible]
୧୨। ଖ ଗ ଧାବନ
୧୩। ଘ. ଦୁର୍ଗା ସମୀପେ

ପାର୍ଥ ଦେଖି କୋପମନ   ପେଷନ୍ତେ ଶର ବହନ
ରହ ରହ ବୋଲଣ ପାର୍ବତୀ ଡାକଲେ

ଶିଷ୍ୟ-ପୁଷ୍ପ ହୋଇ କର   କମା ମାଗତ ପ୍ରହାର
ଚଦ୍ୟାନଭ କଲ୍ୟାଣ[1] ଭୁ ହୁଅ ବୋଇଲେ
ଶୁଣି ପାର୍ଥ ଧନୁ ଥୁଇଲେ
ପାର୍ବତୀଙ୍କ ପାଦେ ଯାଇ ପ୍ରଣମ କଲେ ॥୧୨॥

ଦୁର୍ଗା ସିଂହରୁ ଉତରି[2]   [3]ଅର୍ଜୁନକୁ କୋଳେ ଧରି[3]
ଶାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି[4] ହୋଇଲେ ସେ ଦେବୀ ସର୍ବାଣୀ

ସ୍ତମ ସମସ୍ତ[5] ରହିଲେ[6]   ଦେଖି ଏ ଅନ୍ତର ହେଲେ
ଅର୍ଜୁନକୁ ସ୍ନେହେ[7] ଦେବୀ ବଚନ[7] ଭଣି
ଦେଖ ଦରଦର ସମର[8]
ମୋହେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ବୀର ଆଦ୍ୟ କୁମର[9] ॥୧୩॥

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ କରନ୍ତୁ[10] ଧ୍ୟାନ   ଆସନ୍ତୁ ଚତୁରାନନ
ଶୁଣି ବଧାତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟେ କଲେ ଅର୍ଜୁନ[11]

ବ୍ରହ୍ମା ଦେବ ପୁରନ୍ଦର[12]   ଯମ ପବନ କୁବେର
ଅନଳ[13] ସଙ୍ଗତେ ସର୍ବେ ଆସି ବହନ[14]
ଦେଖି କର ଯୋଡ଼ି ପାଣ୍ଡବେ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ପ୍ରଣମ କଲେ ଆନନ୍ଦ ଭାବେ ॥୧୪॥

---

୧ । ଖ. କରଣ
୨ । ଘ. ଦୁଗା ସୀଂହରୁ ଉତୁରି
୩ । ଗ. ଡୋଳୀ ଧରି
୪ । ଖ. ପ୍ୟାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି
   ଗ. ଶାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତ
   ଘ. ଶାନ୍ତୀ ମୂର୍ତ୍ତି
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଯମରେ
୬ । ଗ. କହିଲେ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ବୁଦ୍ଧିକର ପାର୍ବତୀ
୮ । ଘ ସମରେ
୯ । ଘ. କୁମରେ
୧୦ । ଖ. କରରୁ
୧୧ । ଖ ଘ. ପାର୍ଶ୍ୱବ
୧୨ । ଖ ପୁରନ୍ଦର
୧୩ । ଖ. ଅନଳ
୧୪ । ଖ ଘ. ଅଛନ୍ତି ଦେବ

ଯୋଡ଼କର କର ବେନି   ଜଣାଇଲେ ଫାଲଗୁନ
ଦଶରଥ[୧] ବେନକୁଳ ଅଛନ୍ତି ପଡ଼ି
ହେ ଦେବ ହୁଅ ପ୍ରସନ୍ନ   ଏହାଙ୍କୁ କର ଚେତନ[୨]
କେବଳ ମାତ୍ରକ ବେନି ଅସୁର ଗୁଡ଼
ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମା ଯମକୁ ଘେନ
ଛିନ୍ନ ପିଣ୍ଡମାନ ଏକ କରନ୍ତି ବେନି[୩] ॥୧୫॥
ହୃଦସ୍ଥ ଶର[୪] କାଢ଼ନ୍ତି   ପ୍ରାଣ[୫] ମୁଖରୁ ଫୁଙ୍କନ୍ତି
ଜଡ଼ିତ ଅଉଷଧି[୬] କରନ୍ତି ଲେପନ
ଇନ୍ଦ୍ର ସୁଧା ବୃଷ୍ଟି କଲେ   ଉଠ ବ୍ରହ୍ମା ଡାକ ଦେଲେ[୭]
ଅଜାବେ ଜୀବନ ନେଇଁ[୮] ଦେଲେ ଶମନ
ଗନ୍ଧର୍ବେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଜିଲେ[୯]
ସମସ୍ତେ ହେ ଏକାବେଳେ ଉଠି ବସିଲେ[୧୦] ॥୧୬॥
ଆନନ୍ଦାନନ୍ଦ କୁମର   ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସର୍ବ[୧୧] ସୋଦର
ବରୁଣ ଆଦି କରିଣ ସର୍ବ[୧୨] ସଇନ
ଗଣେଶ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର[୧୩]   ଶିବଗଣଙ୍କ ଆବର
ଦ୍ୱାରକା ସଇନମାନେ ଜୀବନ ଘେନି[୧୪]
ସମକୁଷ୍ଟ ହର ଉଠିଲେ
ଦେଖିଣ ସମସ୍ତେ ମନେ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ[୧୫] ॥୧୭॥

---

୧ । ଗ କାରଣ
୨ । 'ଗ' ପୋଥିରେ ଏହି ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଘ. ଏ କରନ୍ତୀ ବେନି
୪ । ଗ. ସର
୫ । ଖ ଗ. ପ୍ରଣ
ଘ. ପ୍ରୁଣ ମୁଖରେ
୬ । ଖ. ମହୌଷଧି
ଗ. ମୌଷଧି ସେ
ଘ. ମହଉଧି
୭ । ଗ. ବ୍ରହ୍ମା ହଟେ ଡାକ ଦ୍ୟନ୍ତି
୮ । ଘ. ଜୀବନ୍ତ ନେଇ
୯ । ଗ. ବାଇଲେ
ଘ ପିହୁସ ବାସବ ସିଞ୍ଚିଲେ
୧୦ । ଗ. ବହନ
ଘ. ସମସ୍ତେ ଏକାବେଳେକେ ଉଠୀ ବସିଲେ
ଖ. ଗଣେଶ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ଶିବଗଣ ହିଁ ଆବର
ଦ୍ୱାରକାର ସଇନ୍ୟମାନେ ଜିବନ ସେଣି
(ଅଧିକ ପାଠ)
୧୧ । ଖ. ପ୍ରଦମ୍ନ
ଘ. ପଦ୍ମନ ସର୍ବ
୧୨ । ଘ. ଭଣ ସର୍ବ
୧୩ । ଘ. ଗଣ କାର୍ତ୍ତିକେସ୍ୱର
୧୪ । ଗ. ଜିବନ ପାଇଁ
ଘ. ଆବର ଘେନି
୧୫ । ଖ ଘ. ଦେଖିକରି ସକଳେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ଗ. ଦେଖିକରି ସକଳେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ

ବ୍ରହ୍ମା ଦେଖି ଡରିଡରି[1] କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତରି
କାର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ ତୁମ୍ଭ ବେନି[2] ସମର ହେଲ[3]

କହନ୍ତି ସେ ତ୍ରିଲୋଚନ ଶୁଣ ହେ ଚତୁରାନନ
ବରୁଣ ଦେବତା ଏତେ ଅନର୍ଥ[4] କଲା
ଜାଣଇ ନା ତାହାର[5] ନାଶ
ବାଳକାଙ୍କ କନ୍ୟା ଆମ୍ଭେ ଥିଲୁ ନା ବଶ[6] ॥୧୮॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଧାତା ଶୁଣ ଆମ୍ଭର ବାରତା
ବରୁଣ ବଶ ଆଣିଲେ ଆନନ୍ଦାନନ୍ଦ

କାର୍ତ୍ତିକ କୋପେ ଅଇଲେ ଆମ୍ଭ ପୁଅଙ୍କୁ ମାଇଲେ
ତାହା ସକାଶରୁ ଏବେ ହୋଇଲ[7] ଦ୍ୱନ୍ଦ
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଲେ ଶୁଣ ଈଶ୍ୱର
ସବେ ମେଳ ହୋଇ[8] ଚାଲ ବରୁଣ ପୁରୀ ॥୧୯॥

ଆନନ୍ଦାନନ୍ଦ କୁମର ସଙ୍ଗତେ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର
ବରବେଶ କରି ଉଭା କରିବା ନେଇ

କନ୍ୟା ଧରି ପୁଷ୍ପମାଳା ଦେବନ୍ତି ଯାହାର ଗଳା
ତାହାକୁ ବଶ କରିବା ସୁମେଳ[9] ହୋଇ
ସନମତ ସକଳ କଲେ
ବରୁଣ ଭୁବନେ ଯାଇ[10] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ॥୨୦॥

୧। ଘ. ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କ ହର
୨। ଖ ଘ. ବେନି ଦେବ
୩। ଗ. କଲ ସମର
୪। ଘ. ଏ ଅନର୍ଥ
୫। ଘ ପାଶରେ ତାହାର
୬। କ. କଶ
ଗ ଘ. ଥିଲୁ ସେ ବଶ
୭। ଗ ତାହା ପ୍ରକାଶରୁ ଏବେ ହୋଇଲ
ଘ. ହୋଇଲ ଅନର୍ଥ
୮। ଖ ଘ. ସକଳେ ସୁମନେ
ଗ. ସକଳ ସୁମେଳେ
୯। ଖ ଘ. ସମେଳ
୧୦। ଖ ଘ. ସର୍ବେ

ବେଢ଼ କୁମରକୁ ବର   ବେଶ କରଣ ସଭର
କୁସୁମ ମାଳା କନ୍ୟାର ହସ୍ତରେ ଦେଲେ
କହନ୍ତିରେ ରମାବର   ଏ ବେଢ଼ ଅଛନ୍ତି ବର
ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହାକୁ ହେବ ବର ବୋଇଲେ
ଶୁଣି କନ୍ୟା ତାଙ୍କୁ ଗୁହିଁଲେ
ଷଡ଼ ମସ୍ତକ ତାଙ୍କର କଣ୍ଠେ ଦେଖିଲେ[୧] ॥୨୧॥

ବଳରାମଙ୍କ ନନ୍ଦନ   ସାକ୍ଷାତ କଏ ମଦନ
ତାଙ୍କ କଣ୍ଠେ ପୁଷ୍ପମାଳା[୨] ଦେଲା ତରୁଣୀ[୩]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ   ବରୁଣ ତାହାଙ୍କୁ ନେଲେ
ରତ୍ନବେଦୀରେ ତାହାଙ୍କୁ ବସାଇ ଆଣି[୪]
ବ୍ରହ୍ମା ଶିବ ସକଳେ ଦେବେ
ବିଭା କରାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ଉତ୍ସବେ[୫] ॥୨୨॥

ବରୁଣ ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ[୬]   ବହୁ ଯଉତୁକ ଦେଲେ
ବରୁଣ ପୁରେ[୭] ସକଳେ କଲେ ଭୋଜନ[୮]
ରାମକୃଷ୍ଣ କନ୍ୟା ବର   ଯେଜଣ ଦ୍ୱାରକା ପୁର
ପରବେଶ ହୋଇଲେ ସେ ଆନନ୍ଦ ମନ
କଇଳାସେ ଈଶ୍ୱର ଗଲେ
ପାଣ୍ଡବେ କଦମ୍ବ ବନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ॥୨୩॥

୧। ଖ ଘ. ବ୍ରହ୍ମା କହନ୍ତି ସୁନ୍ଦରୀ ବେନିଯଣ ଏକ ବର ସ୍ୱଇଚ୍ଛା ହୋଇବ ଯାକୁ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ଶୁଣି କନ୍ୟା ତାଙ୍କୁ ଗୁହିଁଲେ
ବାଳକର ଛସିର କାର୍ତ୍ତିକ ଦେଖିଲେ
ଗ. କହନ୍ତି ପୁଣ ସୁନ୍ଦରୀ ବେନୀ ଜଣ ଏକ ବର ସ୍ୱଇଚ୍ଛା ଯାହାକୁ ତୋର ବୋଇଲେ
ଶୁଣି କନ୍ୟା ତାଙ୍କୁ ଗୁହିଁଲେ, ବାଳକର ଛସିର କାର୍ତ୍ତିକ ଦେଖିଲେ
ଘ. ବାଳକର ଛଅସିର କାର୍ତ୍ତିକକୁ ଦେଖିଲେ

୨। ଗ. ପୁଷ୍ପମାଳା
ଘ. ଦଏ ତରୁଣୀ

୩। ଖ. ସୁନ୍ଦରୀ

୪। ଘ. ବସାଇଲା ଅଣି

୫। ଗ. ଉତ୍ସବେ
ଘ. ବିଭା କରାଇ ତାଙ୍କୁ

୬। ଖ ଘ. ତୋଷ ହୋଇଲେ

୭। କ. ପୁର

୮। ଘ. କଲେ ଭୁଜନ

ଦେବେ ଗଲେ ସ୍ୱର ପୁର — ଇନ୍ଦ୍ରକ ସେ[୯] ବରୁଣର
ବ୍ରହ୍ମା ପଣବନ୍ତୀ[୧୦] ପୁରେ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ
ଶୁଣିମା ହେ ସାଧୁଜନ — ଦୟାନିଧି ଭଗବାନ
ତାଙ୍କ ମାୟାରୁ ବଳିବ କେଉଁ ପୁରୁଷ
ତାହାଙ୍କର[୧୧] ବେନି ଚରଣ
ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ତଳ୍ପି ପଶେ[୧୨] ଶରଣ ॥୨୩॥

୯ । ଚ. ଇନ୍ଦ୍ରବେ ସେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ପଟଶୋବନ୍ତୀ
୧୧ । ଘ. ତାହାଙ୍କ
୧୨ । ଖ ଘ ମାଗେ

ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଆହାରି[୧]

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଆଦି ସର୍ବେ[୨] ସକଳ ଋଷିଗଣ ଭୁଲେ[୩]
କଦମ୍ବ ବନ ତେଜ କରି ସନ୍ତରେ ପଶ୍ଚିମ ମୁଖେ[୪] ଚଳିଗଲେ
ଏମନ୍ତେ, ବହୁତ ବନ ଗଲେ[୫] ଜାଣି
ମଳୟ ବନରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଭୂଶତରେ ଯେ ଧର୍ମମଣି[୬] ॥୧॥
ବଶ୍ୱାମିଷ ମହାମୁନି[୭] କହୁଛନ୍ତି ଶୁଣିବା ହେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ପୂର୍ବେ ଏ ବନରେ ବେହାର କଲେଟି ଅଞ୍ଜନାକୁ ଯେନ ପବନ[୮]
ସର୍ବଦା, ମଳୟ ଏଥିରେ ବହଇ
ସକଳ ବୃକ୍ଷ ହୋଇଛନ୍ତି ଚନ୍ଦନ ମଳୟ ପବନ[୯] ବୋଲଇ ॥୨॥

---

୧ । ଘ. ରାଗ କଲ୍ୟାଣ ଆହାରି
୨ । ଖ. ହର୍ଷିତରେ
ଗ. ଦ୍ରୋପଦ ସହିତରେ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ ଯେଣ ଭୂଲେ
୩ । ଘ. ସକଳ ମୁନି ଚଳିଲେ
୪ । ଖ. ଫେରେ
୫ । ଘ. ବନ ଗଲେ
୬ । ଗ. ଭୂଶତେ ଧର୍ମ ଲୂପମଣି
ଘ. ଭୂଶତେ ଧର୍ମ ନୃପମଣି
୭ । ଘ. ବଡ଼ମିଷ ମହାମୁନି
୮ । ଘ. ପୂର୍ବେ ବନରେ ଅଞ୍ଜନାକୁ ଯେଜାଣ ବେହାର କଲେଟି ପବନ
୯ । ଗ ଘ. ହୋଇଛନ୍ତି ଚନ୍ଦନ ମଳୟ ବନ ଏ

ଅବସନ୍ତରେ ବସନ୍ତ ସ୍ୱେଚ୍ଛ ବନ ଅଛନ୍ତି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦୂ ଫଳ
ସରିତା ନାମେ ନଦୀ ଏକ ବହୁଛନ୍ତି ସେ ଜଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମଳ
ଏଥିରେ ରହିବା ଆମ୍ଭେ ସ୍ନାନ କରି
ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ରଚିଲେ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ସୁଖ ॥୩॥
ତହିଁରେ ପାଣ୍ଡବେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ରହିଲେ ସକଳ ତପୀଗଣ ସେବ
ଦ୍ରବ୍ୟ ଫଳ ମୂଳ ଆହାର କରିଣ ବଞ୍ଚନ୍ତି ଦିବସ ରଜନୀ
ଏ ରୂପେ କେତେ ସମୟ ତହିଁ ଗଲା
ଦିନେକ ନକୁଳ କୁମାର ଏକାନ୍ତେ ଅରଣ୍ୟ ଭ୍ରମିବାକୁ ଗଲା ॥୪॥
ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଆଜ୍ଞାରେ ଗଣ୍ଡା ଜୀବ ଲୋଡ଼ଇ ବନେ ଲତା ଗିରି
ବଂଶମାନେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଗଣ୍ଡା ଖୋଜଇ ଅନୁସରି
ନକୁଳ, ଦେଖିଲେ ରେବାସୁର ଦୈତ୍ୟ
ବୋଲଇ ମାନବ ମୋ ମୁଖେ ପଡ଼ିଲୁ କ୍ଷୁଧାରେ ମୁଁ ବଡ଼ ଆରତ ॥୫॥
ଯେତେ କହି ରେବାସୁର ଉଠି କରି ନକୁଳର କର ଧଇଲା
ଯେମନ୍ତ ଦେଖି ଅସୁରକୁ ନକୁଳ କୁମାର ଯେ ରୂପେ କହିଲା
ହେ ବୀର, ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଛନ୍ତି ପେଷି
ତାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଗଣ୍ଡାଜୀବ ମୁହିଁ ଲୋଡ଼ୁଛି ଅରଣ୍ୟରେ ପଶି ॥୬॥

୧। ଗ. ନଦୀଏ ବହୁଅଛି
ଘ. ନଦୀ ଏଥି
୨। ଖ ରଚିଲେ
ଘ. ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ରଚିଲେ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା
୩। ଗ. ତପୁଣି
ଘ ମୂଳ ଭୋଜନ କରିଣ ବଞ୍ଚିଲେ
୪। ଘ. ଲୋଡ଼ନ୍ତି ବନ
୫। ଖ. ରେବା ନଦୀତୀରେ
ଗ. ବଂଶମାଳରେ
୬। ଗ. ପରବେଶ
୭। ଘ. ରେବାନଦୀ ତୀରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଲୋଡ଼ନ୍ତି ଗଣ୍ଡା ଅନୁସରି
୮। ଦ: ମୁଂ ବଡ଼ କ୍ଷୁଧାରେ ଆରତ
୯। ଖ ଏତେ ବୋଲିକରି ରେବାସୁର ଉଠୀ
ନକୁଳଙ୍କ କେଶ ଧଇଲା
ଗ. ଏତେ କହି ଉଠୀ ରେବାସୁର ଦୈତ୍ୟ
ନକୁଳର କର ଧଇଲା
ଘ. ନକୁଳଙ୍କ କର
୧୦। ଖ ଗ. ଦେଖିଣ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର
ତାହାକୁ
ଘ. ଏମନ୍ତ ବଚନ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର ଭଣଇ
ତାହାକୁ

ତାହାଙ୍କୁ କହଣ ଭୁମ୍ଭ ପାଶେ ମୁହିଁ ଆସିବ[1] ଉନବାର ଦଇତ୍ୟ
ନକୁଳ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିକର ଛାଡ଼ିଲା ରେବାସୁର ଦଇତ୍ୟ
ବୋଲଇ[2] ବହନ ଆସିବୁଟି ଖାର
ସଇତ୍ୟ କଳକୁ ଭୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ି ଅଛି[3] ଖଡ଼୍‌ଗଧାରେ ଆକୁଳ ଶଙ୍କର ॥୭॥

ଏମନ୍ତ କହିଣ ରେବାସୁର ଦଇତ୍ୟ ଗଣ୍ଡା ଗୋଟିଏ[4] ଆଣିଦେଲେ
ସେ ଗଣ୍ଡାକୁ ଘେନ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର[5] ଅତ୍ୟନ୍ତ ହରଷ ହୋଇଲେ
ନକୁଳ, ବାହୁଡ଼ିଣ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଅଇଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କୁ ପ୍ରସନ କରଣ ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲେ ॥୮॥

ସଇତ୍ୟ କହଇ ଅସୁରକୁ ଅଇଲେ[6] ଯାଉଛୁ ଏବେ ତାର ପାଣ
ରଖିଲେ ରଖି ମାଇଲେ ମୋତେ ମାରୁ ଶୁଣି ହରଷ ଧର୍ମସୁତ[7]
ବୋଲନ୍ତି, ମାରୁତ ଯାଅ ତୋର ସଙ୍ଗେ[8]
ଅସୁର ଯେବେ ନଟାଳବ ଭୁମ୍ଭଙ୍କୁ[9] ତାକୁ ମାରିବ ରଣ ରଙ୍ଗେ ॥୯॥

ଶୁଣି ଭୀମସେନ ନକୁଳକୁ ଘେନ ଭୁରିତେ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଚଳିଗଲେ
ବାନ୍ଧବମାନେ ଯାଇ[10] ରେବାସୁର ଦଇତ୍ୟ ଆଶ୍ରମ ନିକଟେ ମିଳିଲେ[11]
ବୋଲନ୍ତି, ମାରୁତି[12] ଯାଅ[13] ତାର ପାଣ
ଛଡ଼କର ଭୁଞ୍ଜ ମୋତେ ଡାକଦେବୁ ଯେବେ ନଟାଳବ ରାକ୍ଷସ[14] ॥୧୦॥

---

୧ । ଙ ଘ. କହି ଭୁମ୍ଭ ପାଶେ ଆସିବୁ ଏ ମୋର
୨ । ଘ. ବୋଧିଲ
୩ । ଘ. ଗୁଡ଼ି ଛି ଦେଖ ମୋର
୪ । ଘ. ଗୋଟିଏ
୫ । ଘ. ଅଶ୍ୱିନ ନନ୍ଦନ
୬ । ଙ ଅଣିଚୁ
ଘ ଆସିଛୁ
୭ । ଖ ଧର୍ମଶୀଳ
ଘ. ଧର୍ମସୁତ
୮ । ଘ. ଭୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ
୯ । ଘ. ଭୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନଟାଳବ
୧୦ । ଙ ରେବାନଦୀ ତୀରେ
୧୧ । ଗ. ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ରେବାସୁର ଦଇତ୍ୟ ଆଶ୍ରମେ
୧୨ । ଖ ଘ. ମାରୁତ ବୋଲନ୍ତି
୧୩ । ଘ. ନାଅ
୧୪ । ଖ. ଭିତ କର ଡ଼ାକେ ଦେବୁ ଯେବେ ତୋତେ ନଟାଳବ ଦୁଷ୍ଟ ରାକ୍ଷସ

ଶୁଣି ନକୁଳ ସତ୍ୱରେ ଚଳିଗଲେ[1] ପ୍ରବେଶ ରେବାପୁର ପାଶେ[2]
ନକୁଳ ସତ୍ୟ ଦେଖିକରି ଅସୁର[3] କୋଳେ ଧଇଲା ସେ ହରଷେ[4]
ଅସୁର, ଅନେକ ଭୂଷଣ ମଣ୍ଡିଲା
ତୁ ମୋର ନନ୍ଦନ ବୋଲିଣ ଆନନ୍ଦେ ଉଣ୍ଡ ବଦନେ[5] ଚୁମ୍ବ ଦେଲା ॥୧୧॥

ତୋ ସତ୍ୟ ବୁଝିଲା ଯାଅ ତୋର ବାସ ଶୁଣି ନକୁଳ ଲେଉଟିଲେ
ଶୁଣି[6] ଭୀମସେନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ନକୁଳକୁ ଘେନି ଅଇଲେ[7]
ଯୁଧିଷ୍ଠି, ଚରଣେ କରନ୍ତି ବନ୍ଦନ
ରେବାପୁର କଥା ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ॥୧୨॥

ଏମନ୍ତେ କେତେମାସ ରହି ପାଣ୍ଡବେ ସେବନ ତେଜି ଚଳିଗଲେ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଦିବ୍ୟ ତରୁବର ପତିବ୍ରତା ବନେ ମିଳିଲେ
ଦେଖନ୍ତି, ଔଷଧ ବର୍ଣ୍ଣେ ତରୁ ଜାତି
ଜାମ୍ବୁ ଜମ୍ବିଲ କଦଳୀ ଝଞ୍ଜ ପାଶଣ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ଝଡ଼ି ॥୧୩॥

ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମଳ ଦେଖିଣ ସେବନ[8] ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ହେଲେ ତୋଷ
ଋଷିଙ୍କି ବୁଝି ପଚାରନ୍ତି ଏ ବନ କୁସୁମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁବାସ
ମଳୟ ପବନ ସଧୀରେ ବହଇ
ଦିବ୍ୟ ଫଳମାନେ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି[10] ତଳ ଏ ମୋର ମନକୁ ମୋହଇ ॥୧୪॥

---

୧ । ପ. ଚଳିଗଲେ
୨ । ଉ. ଶୁଣି ନକୁଳ ପରବେଶ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ରେବାପୁର ଦେଶ
୩ । ଦେଖିକରି ଦାନବ
୪ । ଖ ପ. ସ୍ନେହବଶେ
୫ । ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
୬ । ଖ ପ. ଦେଖି
୭ । ଖ ଗ ପ. ନକୁଳ ଘେନି ଚଳିଗଲେ
୮ । ଗ ଫଳେ
୯ । ପ. ସେ ବନ ଦେଖିଣ
୧୦ । ପ. ଫଳମାନ ପଡ଼ିଛନ୍ତି

ପତିବ୍ରତା ବନ କେଉଁନ୍ ହୋଇଲା ଶୁଣିତ ଇଚ୍ଛା ମୋର ମନ[1]
ମାର୍କଣ୍ଡ ଋଷି ଦକ୍ଷିଣ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ରାଜନ[2]
ପୂର୍ବେ ସେ, ଅଶ୍ୱପତି ନାମେ ନୃପତି
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ସାବିତ୍ରୀ ନାମରେ ଅଟଇ ତାହାର ଦୋହିତା[3] ॥୧୫॥

ଦ୍ୟୁମତ୍ସେନ ପୁତ୍ର[4] ସତ୍ୟବନ୍ତଙ୍କୁ ସେ ସାବିତ୍ରୀ ହୋଇଲେକ[5] ବଶ
ରତି କାମ ପ୍ରାଏ ସେ ବେନି ସୁନ୍ଦର କବା କହିବା ତାଙ୍କ ଶୋଭ
ରାଜନ, ସେ ଦ୍ୟୁମତ୍ସେନ[6] ନୃପବର[7]
ଧର୍ମବନ୍ତ ତାର ବେନି ନେତ୍ର ଅନ୍ଧ ସୁପ୍ରଭା ନାମେ ରାଣୀ ତାର[8] ॥୧୬॥

ସେ ରାଣୀ ଚକ୍ଷୁ ବେଦନା ବଶୁଂ ପୁଣ ତାହାର ନେତ୍ର ଗଲା
ଶବାଦ କଟିଣ ଏକଇ ରାଜନ ତାର ରାଜ୍ୟ ବଳେ ହରିଲା[9]
ରାଜନ, ରାଜ୍ୟ ଛେଡ଼ିଣ ଦ୍ୟୁମ୍ନସେନ[10]
ପତ୍ନୀ ପୁତ୍ରବଧୂ ପରିଜନ ଘେନି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ସେହି ବନ[11] ॥୧୭॥

କ୍ରମେ ସକଳେ ସଙ୍ଗରୁ[12] ପଳାଇଲେ ରହିଲେ ମାତ୍ର ଗୃହ ପ୍ରାଣୀ
ସାବିତ୍ରୀ ସତ୍ୟବନ୍ତଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ରହିଲେ ସେ ଅନ୍ଧ ଅନ୍ଧୁଣୀ
ରାଜନ, ସେ ସତ୍ୟବନ୍ତ ନୃପସୁତ[13]
ବନରୁ ଫଳମୂଳ ଜଳ ଆଣିଣ ତୋଷନ୍ତି ପିତା ମାତା ଶତ୍ତ[14] ॥୧୮॥

ସାବିତ୍ରୀ କର ଧରି ପଥ କଢ଼ାଇ ସାନ ନିତ୍ୟକର୍ମ କରାନ୍ତି
ଏ ରୂପେ ସାବିତ୍ରୀ ସତ୍ୟବନ୍ତ ଘେନି ଅନ୍ଧ ଅନ୍ଧୁଣୀକି ପାଳନ୍ତି
ରାଜନ, କେତେ ସମୟ ବର୍ତ୍ତି ଗଲା
ଦିନେକ ସାବିତ୍ରୀ ଶାଶୂ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଚରଣେ ବଡ଼ ଭକ୍ତି କଲା[15] ॥୧୯॥

---

୧ । ଘ. ଏଥି
୨ । ଘ. ଧର୍ମ ନୃପବର
୩ । ଘ. ଦୁହିତା
୪ । ଦ୍ୟୁମ୍ନସେନ
୫ । ଘ. ହୋଇଲେ
୬ । ଖ. ଦ୍ୟୁମ୍ନସେନ
୭ । ଘ. ନୃପବର
୮ । ଘ. ବର
୯ । ଘ. ସେନିଲା
୧୦ । ଘ. ସେହି ସତ୍ୟବନ୍ତ ନୃପସୁତ
୧୧ । ଘ. ବନରୁ ଫଳ ମୂଳ ଆଣି ତୋଷନ୍ତି ପିତା ମାତା ନିତି
୧୨ । ଘ. କର୍ମ ସଙ୍ଗକୁ ସକଳେ
୧୩ । ଘ. ରାଣୀ ଘେନିଣ ଦ୍ୟୁମତ୍ସେନ
୧୪ । ଘ. ପତ୍ନୀ ପୁତ୍ରବଧୂ ପରିଜନ ଘେନି ପ୍ରବେଶ ହୋଏ ଏହି ବନ
୧୫ । ଘ. ପୋଥିରେ ୧୯ ପଦଟି ନାହିଁ

ଚରଣେ ପଡ଼ି କର ଯୋଡ଼ି ଜଣାନ୍ତି ଶୁଣିମା ଦେଉ ସାବଧାନେ
ଶୁଣିଣ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଫଳମୂଳ ଆଣିବାକୁ ପୁତ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯିବ ବନେ
ଶୁଣିଣ, ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ସତ୍ୟବନ୍ତଙ୍କର ସଙ୍ଗରେ[1] ସାବିତ୍ରୀ ସେଦନ ବନେ ଭ୍ରମିଗଲେ ॥୨୦॥

ଏମନ୍ତେ ବନେ ଫଳମୂଳ ଲୋଡ଼ନ୍ତେ ମଧ୍ୟସ୍ଥାନ ଗଲେ ଦିନକର[2]
ସତ୍ୟବନ୍ତ କହେ ଶୁଣିମା ସାବିତ୍ରୀ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଏ ମୋ ଶରୀର
ନୟନେ, ନିଦ୍ରା ଆସିଣ ଉପଗତ
ତୁମ୍ଭେ ସେ ମୋର ପାଶରେ ଜଗି ବସ ମୋ ତନୁ ଅତି[3] ଅସକତ ॥୨୧॥

ସାବିତ୍ରୀ କୋମଳ ପତ୍ର ଶେଯ୍ୟା କରି ଅଞ୍ଚଳ ଶେଷ ତହିଁ[4] ପାଡ଼ି
ସାବିତ୍ରୀ ଜାନୁରେ ସୀମସ୍ଥାନ ଦେଇ ସତ୍ୟବନ୍ତ ତହିଁ ପଡ଼ନ୍ତି
ସାବିତ୍ରୀ, କରେଣ ତା ତନୁ ଆଶ୍ୱାସେ
ସତ୍ୟବନ୍ତ ତହିଁ ମହାନିଦ୍ରା ଗଲେ ଚେତନା ନାହିଁ ଅଙ୍ଗ[5] ଦେଶେ ॥୨୨॥

କାଳ ବିକାଳ ଯମଦୂତ ବେନି ସେ ମିଳିଲେ ସାବିତ୍ରୀ ପାଶେଣ
ବୋଲନ୍ତି ସତୀ ଅଲଗା ହୁଅ ତୁମ୍ଭେ[6] ନେବୁ. ଏ[7] ସତ୍ୟବନ୍ତ ପ୍ରାଣ
ତାହାର ଆୟୁଷ ହୋଇଲାକ ଶେଷ
ଆମ୍ଭେ ଯମଦୂତ ନେବୁ ତାର ପ୍ରାଣ ବନ୍ଧନ କରି କାଳପାଶ ॥୨୩॥

---

୧ । ଘ. ସଙ୍ଗତେ
୨ । ଘ. ବନକର
୩ । ଚ. ଥାଟି
୪ । ଚ. ସେ ସ୍ତଗ
୫ । ଙ. [illegible]
୬ । ଘ. ଭ୍ରିଡ଼
୭ । ଓ. ସେ

ସାବିତ୍ରୀ ବୋଲନ୍ତି ଆଗ ମୋତେ ନେଇ ପଛେ ସେ ନେବ[୧] ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ
ଯମଦୂତ କହେ ବହୁତ ଆୟୁଷ କେ ହରିପାରେ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣ
ତୁମ୍ଭର, କୋଳରେ ଶୋଇଛନ୍ତି ପତି
ତୁମ୍ଭର ତେଜେ ଆମ୍ଭେ ଭଏ କରୁଛୁଁ[୨] ତୁମ୍ଭେ ସେ ଅଟ ମହାସତୀ ॥୨୪॥

ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ବଧବା ହୋଇବ ନା ଏହାଙ୍କୁ ଗୁଡ଼
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦୂତମାନେ ଯମଙ୍କୁ କହିଲେକ ଯାଇଁ[୩] ବାହୁଡ଼ି
ରାଜନ, ସତ୍ୟବନ୍ତଙ୍କୁ ଆଣି ଗଲୁ
ସାବିତ୍ରୀ କୋଳେ ନିଜ ପତି ରଖିଲେ ତା'ତେଜେ ପଶି ନ ପାରିଲୁ ॥୨୫॥

ଶୁଣି ଯମ କ୍ରୋଧେ ମହିଷି ଆରୋହି ଘେନିଣ କାଳଦଣ୍ଡ କରେ[୪]
ମୃତ୍ୟୁ ଦେବତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଣ ପ୍ରବେଶ ସାବିତ୍ରୀ ପାଶରେ[୫]
ରାଜନ, ଯମ କହନ୍ତି ଶୁଣ ସତୀ
ବଳାତ୍କାର କରି କେମନ୍ତେ ରଖିଛ ଆୟୁଷ କ୍ଷୟ ତୁମ୍ଭ ପତି ॥୨୬॥

ଏମନ୍ତ କହିଣ ମୃତ୍ୟୁଙ୍କୁ ପେଷିଣ ସତ୍ୟବନ୍ତର ପ୍ରାଣ ଧରି
କାଳ ଫାଶରେ ବନ୍ଧନ କରି ତାଙ୍କୁ ସତ୍ୱରେ ଜଗୁପତି ଫେରି
ସାବିତ୍ରୀ, ମୃତଶବକୁ ତଳେ ଥୋଇ
ମହାତେଜବନ୍ତ ରୂପେଣ ସୁନ୍ଦରୀ[୬] ଯମଙ୍କ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ॥୨୭॥

ତାହା ଦେଖି ଯମ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ବୋଲନ୍ତି ମହାସତୀ ଶୁଣ
ସ୍ଥୂ ଦେହ ଘେନି[୭] ଆକାଶ ମାର୍ଗରେ ଆସୁଛ କେବଣ କାରଣ
ସାବିତ୍ରୀ, ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଜଗୁରାଏ
ପତିବ୍ରତା ମୁଂ ପତିକ ତେଯ୍ୟାକରି କେମନ୍ତେ ରହିବ ଏକାଏ ॥୨୮॥

୧। ପ. ନେମ
୨। ପ. ଭଏ ପାଉଛୁଁ
୩। ପ. କହିଲେ ଯାଇଁଣ ଯମଙ୍କୁ
୪। ପ. ଖଣ୍ଡ
୫। ଢ. ଆଗରେ
୬। ରୂପ ମହାଦ୍ୟୁତି
୭। ପ. ସେନ

ଯେଉଁଠାଏ ନେବ ମୋ ପ୍ରାଣପତିଙ୍କି ସେଠାକୁ ବୋଲନ୍ତି ଆମ୍ଭେ ଯିବୁ
ତୁମ୍ଭେ ସ୍ୱୟଂ ଧର୍ମ ଈଶ୍ୱର ମନରେ ଏଥିପାଇଁ କସ କରିବୁ
ଶମନ, କହନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲୁଂ ସତ୍ୟବନ୍ତ ଛାଡ଼ି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସ୍ତ୍ରୀ ମାଗ ବର[୧] ।।୨୯।।

ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଆପଣ ଯେବେଂ ସେ ହୋଇବା[୨] ମୋଠାରେ ପ୍ରସନ୍ନ
ଏକ ବର ଦେବା ହେଉ ଆମ୍ଭ ଶାଶୂ ଶ୍ୱଶୁର ଲଭିବେ ନୟନ
ଶମନ, ବୋଲନ୍ତି ଅସ୍ତୁ ଏକ ବର
ସନ୍ତୋଷେ ମହାସତୀ ଏବେ ଲେଉଟ ଆମ୍ଭେ ଯାଉଛୁ ନିଜ ପୁର ।।୩୦।।

କହି ଜମ୍ବୁପତି ଗମନ କରନ୍ତେ ସାବିତ୍ରୀ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାନ୍ତି
ରାଜା ଯମରାଜା[୩] କମ୍ପା ମହାସ୍ତ୍ରୀ ଗମନ କରୁଛ ବୋଲନ୍ତି
ସାବିତ୍ରୀ, ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଜମ୍ବୁପତି[୪]
ବିବାଦ ରାଜା କାଳ ଛାଡ଼ି ଯିବ ମୋ ଶ୍ୱଶୁର ହୋଇବେ ନୃପତି[୫] ।।୩୧।।[୬]

ଏବେ ଆପଣ ଦୁଃଖ ପାଇ ନ ଆସ କହନ୍ତି ଶମନ ଚଳନ୍ତି
ଖଣ୍ଡେ ଦୂରେ ପାଇ ଫେରି ଅନାଇଲେ ପଛରେ ସାବିତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି[୭]
ଶମନ, ବୋଲନ୍ତି ରହ ରହ ସ୍ତ୍ରୀ
ଶାଶୂ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ପାଶେ ଏବେ ଯାଅ କମ୍ପାଇଁ ଶୂନ୍ୟେ କର[୮] ଗତି ।।୩୨।।

ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ବରେକ ମାଗିବି ପ୍ରସନ୍ନେ ଦେଲେ ଯିବି ଫେରି
ଯମରାଜା ବୋଲେ ମାଗ ମହାସ୍ତ୍ରୀ ଯେ ମନରେ ବାଞ୍ଛା ତୁମ୍ଭରି
କେବଳ, ଛାଡ଼ିଣ ସତ୍ୟବନ୍ତ ପ୍ରାଣ
ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଶତେ ପୁତ୍ର ହେବ ମୋରେ ବର ଦେଲେ ଜାଣ ।।୩୩।।

---

୧ । 'ଘ' ପୋଥିରେ '୨୯' ପଦଟି ନାହିଁ
୨ । ଘ ଯମନ
୩ । ଙ. ମୋହାରାଜା
୪ । ଘ. ଶୁଣିମା ଦେବଦେବ
୫ । ଘ. ଆହୁରି କହୁ କଥାଏ ମୁଂ ମାଗିବି
ଅବଶ୍ୟ ବର ଦେବା ହେବ
୬ । ଘ. ଯମରାଜା କହେ ସତ୍ୟବନ୍ତ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଣ ମୋତେ ମାଗ ଆନ
ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ନିଜ ଦେଶେ ମୋର ଶ୍ୱଶୁର ହୋଇବେ ରାଜନ
ଶମନ, ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମହାସ୍ତ୍ରୀ
ବିବାଦ ରାଜା କାଳ ଛାଡ଼ିଯିବ ସେ ଶ୍ୱଶୁର ହୋଇବେ ନୃପତି
୭ । ଘ. ସାବିତ୍ରୀ ପଛେ ଲାଗିଛନ୍ତି
୮ । ଘ. ପାଦ

ଯମ ବୋଇଲେ ଶତେ ପୁତ୍ର ହୋଇବେ[1] ସୁନ୍ଦର ସୁରବନ୍ତ ଗୁଣେ[2]
ଏବେ ଫେରଣ ଯିବାକୁ ମହାସ୍ତ୍ରୀ କ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ଆଉ ଏଣେ
          ରାଜନ, କହୁଣ ଯମ ଚଳଗଲେ
ତାଙ୍କ ପଛରେ ସାବିତ୍ରୀ ଗୋଡ଼ାଇଛୁ ଦେଖିଣ ଜମ୍ଭୁପତି ବୋଲେ ।୩୪।

କମ୍ପାଇଁ ଜଞ୍ଜାଳ କର ମହାସ୍ତ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ ହୁଅ ଏବେ ରହ
ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଦେବତାମାନେ ସେ କେତେହେଁ ମିଥ୍ୟା ତୁମ୍ଭେ କହ
          ବଚନେ, ବୋଲୁଛ ତୁମ୍ଭେ[4] ମୋହାସ୍ତ୍ରୀ
ମୋତେଁ[3] ବର ଦେଲେ ଶତେ ପୁତ୍ର ହେବ କମ୍ପାଇଁ ନେଉଅଛ ପତି[5] ।୩୫।

ଶୁଣି ପ୍ରସନ୍ନୀଭୂତ ହେଲେ[6] ଜମ୍ଭୁପତି ପ୍ରସଙ୍ଗ କରନ୍ତି ଅନେକ
ଧନ୍ୟ ପତିବ୍ରତା ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ସତ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ମାତା ଜନକ
          ସାବିତ୍ରୀ, ମୁଂ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଲି
ଯେତେ ଲୋକ ଏହୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଶୁଣିବେ ତାଙ୍କର ଦୋଷ ଉପେଖିଲ ।୩୬।

ଆଜ ଯେ ଜେଷ୍ଠ ଅମାବାସ୍ୟା ଦିବସ ଦୁଯା ନାମେ[7] ଅଟେ ନକ୍ଷତ୍ର
ମେଷ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଷାଠିଏ ଦଣ୍ଡ ଭୋଗ ମଙ୍ଗଳବାର ଏ ପର୍ବ
          ସାବିତ୍ରୀ, ତୁମ୍ଭର ଆମ୍ଭର ଚରିତ
ପଣ୍ଡିତ ଜନମାନେ ଏହା ଲେଖିଣ ଜଗତେ କରିବେ ବିଖ୍ୟାତ ।୩୭।

ଏମନ୍ତ ବର ଦେଇଣ ସତ୍ୟବନ୍ତ[8] ଜୀବନ ଆଣି ସମର୍ପିଲେ
ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ଦେଖିଣ ରାଜ୍ୟକର ଶତେକ ପୁତ୍ର ହେଉ ବୋଲେ
          ପୁତ୍ରଙ୍କୁ, ରାଜ୍ୟେ କର ଅଭିଷେକ[9]
ପତି ପତ୍ନୀ ବେନି ଏକ ସଙ୍ଗେ ପୁଣ ବସିବ ଆସି ସୁରଲୋକ ।୩୮।

---

୧ । ଘ. ହେଉ ସେ
୨ । ଖ. ଘଣେ
୩ । ଘ. ମୋତେ
୪ । ଖ. ମୋର
୫ । ଘ. ନେଉଛ ମୋ ପତି
୬ । ଘ. ଜମ୍ଭୁପତି ପ୍ରସନ୍ନୀଭୂତ ହୋଇ
୭ । ଘ. ବୁଝାନେ
୮ । ଘ. ସତ୍ୟବନ୍ତ
୯ । ଖ. ଅଭିଷେକ

ସାବିତ୍ରୀ ଓଷା ଜଗତେ ଯେ କରିବେ ତୁମ୍ଭର ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଶୁଣି
ଧୂପ ଦୀପ ନଇବେଦ୍ୟ ଦେଇକରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦେ ତରୁଣୀ
ସେ ନାରୀ, ଲଭିବ ପତିବ୍ରତା ଫଳ
ନିଜ ପତି ବେନି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ରହିବ ଅମର ମଣ୍ଡଳ ॥୮୯॥

ସନ୍ତୋଷେ ଯମ ନିଜପୁରେ ଚଳିଲେ ସାବିତ୍ରୀ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲେ
ନିଜ ପତି ପ୍ରାଣ ସତ୍ୟବନ୍ତ ପିଣ୍ଡେ ସତ୍ୱରେଣ ଆଣି ପୁରିଲେ
ଚେତନା, ପାଇଣ ସତ୍ୟବନ୍ତ ଉଠି
ହାଇ ମାରିଣ ଅଙ୍ଗ ମୋଡ଼ି ବସିଲେ କରେଣ' ଦଳି ବେନି ଦୃଷ୍ଟି ॥୯୦॥

ସାବିତ୍ରୀଙ୍କି କହେ ବଡ଼ି ନିଦ୍ରା ଗଲି କମ୍ପାଇଁ ନ ଚେତାଇଲ ମୋତେ
ସପନେ ଦେଖିଲି ଯମ ନେଉଥିଲା ପ୍ରସନ୍ନେ ଆଣିଦେଲା ମୋତେ
ସାବିତ୍ରୀ, ଶୁଣି ହସନ୍ତି ହସ ହସ
ଏହି କାରଣେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଚେତାଇଲି ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିଲେ ବଡ଼ ଦୋଷ ॥୯୧॥

ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରେ ଅନେକ ଲୋଡ଼ୁଥିବେ କ୍ଷୁଧାରେ ହୋଇଣ ଆରତ
ଫଳମୂଳ କିଛି ଆଣିଅଛି ମୁହିଁ ଉଠିବା ହେଉ ସେ ତୁରିତ
ସାବିତ୍ରୀ, ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଚେତାଇଲେ
ପତି ପତ୍ନୀ ବେନି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ସ୍ୱସ୍ଥାନେ ଯାଇଣ ମିଳିଲେ ॥୯୨॥

ଦେଖନ୍ତି ପିତାଜନଙ୍କ ସନ୍ନିଧରେ ପାଇଛନ୍ତି ଦିବ୍ୟଲୋଚନ
ପୁତ୍ର ବଧୂଙ୍କୁ ସେ ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ସତ୍ୟବନ୍ତ କଲେ ଦର୍ଶନ
ସାବିତ୍ରୀ, ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ପାଦେ ସେବି
ଫଳ ଭୋଜନେ ନିଶା ସୁଖେ ବଞ୍ଚିଲେ ଉଦୟ ହେଲେ ଆସି ରବି ॥୯୩॥

୧। ପ. ଅର୍ଣ୍ଣିତା
୨। ପ. କରେଣ
୩। ପ. କେତେ
୪। ପ. ନାସୀ

ନାରଦ ମହାମୁନି[1] ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ସେ ଦ୍ୟୁମତ୍ସେନ ନୃପବର
ପତ୍ନୀ ପୁତ୍ରବଧୂ ସଙ୍ଗତେ ଭେଟିଣ ପୂଜିଲେ ମୁନିଙ୍କ ପୟର
ସନ୍ତୋଷେ, ନାରଦ ତହିଁରେ ବସିଲେ
ସାବିତ୍ରୀ ଯମ ପ୍ରସ୍ତାବ[2] ମାନ ସବୁ ବିସ୍ତାର କରିଣ କହିଲେ ॥୪୪॥

ଯମନଗରୁଁ[3] ଭର୍ତ୍ତେ ନେଇ ଆଇଲେ ସେ ସତ୍ୟବନ୍ତ[4] ପାଏ ଜୀବନ
ଦ୍ୟୁମତ୍ସେନ ରାଜା ରାଜ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜି[5] ଚଳାଇ ବାଜିଙ୍କୁ କରିବେ ଦମନ
ଏମନ୍ତ କହି ନାରଦ ଚଳିଂ ଗଲେ
ଏଣୁ ସମଏ ସୁଅଙ୍ଗ ଦେଶ ମନ୍ତ୍ରୀ ସଦ୍ୟ ସନ୍ନିଧରେ ମିଳିଲେ ॥୪୫॥

ନୃପତି ଚରଣେ ପ୍ରସନ୍ନ କରିଣ କରିରାଜ ଛନ୍ଦେ ବସାଇ
ମହା ଉତ୍ସବେ ରାଜ୍ୟକୁ ନେଇଗଲେ ଶ୍ୱେତଛତ୍ର[6] ଶିରେ ଧରାଇ
ରାଜନ, ଲଭିଲେ ପୁଣ ନିଜ ଦେଶ
ନିଷ୍କଣ୍ଟକ ହୋଇ ତହିଁରେ ରାଜ୍ୟ କଲେ ସକଳେ ହୋଇଲେ ହରଷ[7] ॥୪୬॥

ପତିବ୍ରତାଙ୍କ ପଣବ୍ରତ ହେ କୁରୁ ପତିବ୍ରତା ନାମ ଏ ବନ
ପୂର୍ବେ ବିଧାତା ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ କେ ତାହା କରିବଟି ଆନ
ରାଜନ, ଏ ବନରେ ଏବେ ରହିବା
ଦ୍ରବ୍ୟ ଫଳମୂଳ ଲୋଡିଲେ ଆନନ୍ଦେଣ ଉନ ହରିବା ॥୪୭॥

ମାରକଣ୍ଡ ଚଳ୍ହିଂ ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳାଁ[8] ତହିଁ ରହିଲେ
ସକଳ ଋଷିଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଭେଟିଣ ଅତି ତୋଷେ ଦିନ ବଞ୍ଚିଲେ
ଏମନ୍ତେ, କେତେ ସମୟ ଗଲା ତହିଁ
ବନରେ ବହର ଗଣ୍ଡା କାହ୍ନିଁ ମାତ୍ର ଫଳ ଭୋଜନ କଲେ କାନ୍ତିଁ[9] ॥୪୮॥

୧। ଖ. ଦ୍ୟୁମ୍ନଦେବ
୨। ଘ. ପ୍ରସ୍ତାପ
୩। ଖ. ଯମବରୁ
୪। ଘ. ସତ୍ୟବନ୍ତ
୫। ଘ: ଭୁଞ୍ଜିଣ
୬। ଘ. ଶ୍ୱେତଛତ୍ର
୭। ଘ. ସନ୍ତୋଷ
୮। ଘ. ପୂର୍ଣ୍ଣପାଳା
୯। କ. ପୋଥିରେ ୪୭ରୁ ୪୮ ପଦ୍ୟର ପାଠ ନାହିଁ

ଏମନ୍ତେ ପାଣ୍ଡବେ ବନେ ବିହରନ୍ତି ନାନା କଉତୁକେ[1] ଆନନ୍ଦ
ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷ ହୋଇଲାକ ଶେଷ ଶାନ୍ତା କରିଣ ଆଢକନ ।
ସୁଜନେ, କ୍ଷମା କରିବା ମୋର ଦୋଷ[2]
ତୁମ୍ଭ ଭରସାରେ ବିରଚି[3] ଭାରତ କହଇ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ॥୪୧॥

ଚତୁର୍ବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଉଶିକ

ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି କଲେ ଦ୍ରସନ
ଶୀଘ୍ର ଅର୍ଜୁନ ନକୁଳ ସହଦେବ ଦର୍ଶନ କରି ଭଗବାନ ।
କୃଷ୍ଣ ଆନନ୍ଦେ, ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପାଶେ ବସିଲେ
ବନବାସ ଶେଷ ହେଲା ପୀଚବାସ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ଜଣାଇଲେ[4] ॥୧॥
ବଶିଷ୍ଠ ମାରକଣ୍ଡଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତି ପାଶେ ବସାଇ ଭଗବାନ
ବନବାସ ଶେଷ କଲେକ ପାଣ୍ଡବେ ଗୋପ୍ୟ ହେବେ କେଉଁ ଭୁବନ
ମାରକଣ୍ଡ ସେ, କହନ୍ତି ଶୁଣ ଚକ୍ରଧାରୀ[5]
ରଣସ୍ତମ୍ଭ ଗଡ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୋପ୍ୟାନ ସୁବାହୁ ତହିଂ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥୨॥
ସେ ଗଡ଼ ଭିତରେ କେହି ନ ପଶନ୍ତି ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ତହିଁ ରଖିବା
ବଶିଷ୍ଠ ବୋଲନ୍ତି ଅପୂର୍ବ ସ୍ଥାନେକ[6] ମୋର ଚିତ୍ତଂ ଯେବେ ଶୁଣିମା
ବିଂଧ୍ୟଗିରିର ପାଶରେ ବିଂଧ୍ୟମାଳ ଦେଶ
ଅଗମ୍ୟ ସ୍ଥାନ ସେ[7] ବାସ କରିଅଛି ମେରୁ ଶୂଳ ନାମେ ରାକ୍ଷସ ॥୩॥
ଚଉଦ ଭୁବନ ଏକା ଏ ଜିଣିଲା ମେରୁଶୂଳ ତାର ଶରୀର
ଦେବ ସହସ୍ର ଶରେ ନ ଭେଦଇ ବଜ୍ର ତା ଅଙ୍ଗେ ହେବ ଚୂର
ମୋହା ଉପୁରେ, ତେବେ କମ୍ପନ୍ତି ତାର ନାମେ
କୋଦାଳ ଆୟୁଧ ନିଜ କରେ ଦେନି[8] ସକଳ ଜିଣିଲା ସଂଗ୍ରାମେ ॥୪॥

---

୧ । ଗ. ପାଣ୍ଡବେ ନାନା କଉତୁକେ ବିହରନ୍ତି ସେ ଆନନ୍ଦେ
ଘ. ଏହି ପ୍ରକାରେ ପାଣ୍ଡବେ କଉତୁକେ ବନେ ବିହରନ୍ତି
୨ । ଙ. ଦମ୍
୩ । ଘ. ବିରଚି ଭାରତ
୪ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ଏ ଧାଡ଼ି ନାହିଁ
୫ । ଘ. ଚକ୍ରଧର
୬ । ଖ. ଥାନେକ
୭ । ଖ. ଥାନ ବାସ କରିଅଛି ସେ
୮ । ଘ. ଧରି

ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ମାର ନସ୍ତ ନ୍ତ କରଣ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଚହ୍ନିରେ ରଖି[1]
ସହଦେବ କହେ[2] ଯାହା ସେ କହିଲ ପ୍ରଚକ୍ଷେ ଏହ୍ଣଷଣି ଦେଖ
ମାକଣ୍ଡ ନାମେଣ ସୁବଣ୍ଡ
ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ ନାମରେ ତାହାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଦୋହିତା[3] ॥୫॥

ଦୁର୍ବାସା[4] ଯାଇ ମିଳଲେ ତାର ପୁରେ[5] ଦେଖି ଦାନବ[6] ପୂଜା କଲ
ମୋର ଦୋହିତା[7] ଅନୁରୂପେ ବର ଗୋଟିଏ କରବା ବୋଇଲ
ତୋଷ ହୋଇଣ କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ତପିବର
କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ନାମରେ ମହାଷଟି ମହାଦେବଙ୍କର କୁମର[8] ॥୬॥

ଅତ ସୁନ୍ଦର ସୁକୁମାର ଶରୀର କନ୍ୟାକୁ ସେହି ଅନୁରୂପ
ତୋର ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଆଣିମା[9] ତାହାଙ୍କୁ ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ଜଣପ
ତାଙ୍କୁ କହଇ ବହନ ଯାଇଁ ଆଣ ବର
ତ୍ରିପୁର ମୋହିମାକ ବିଭା କରିବ[10] ଅତ ଉଦ୍ଧବ[11] ମୋର ପୁର ॥୭॥

ମେରୁ ଶୃଙ୍ଗ ଚହ୍ନଂ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ସତ୍ୱରେ ଦୁର୍ବାସା[12] ଚଳିଲେ
ମନ୍ଦର ପର୍ବତ ନିକଟେ ତାହାଙ୍କୁ ନାରଦେ ଆସନ୍ତେ ଦେଖିଲେ
ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ, ଦୁର୍ବାସା[13] କହିଲେ ତାହାଙ୍କୁ
ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ କନ୍ୟା ବିଭା ଅର୍ଥେ ଆଣି ମୁଂ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ॥୮॥

---

୧ । ପ. ଚହ୍ନଂରେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ରଖି
୨ । ପ. ଅଧିକ
୩ । ଖ. ଦୁହିତା
୪ । ଖ. ଦୁର୍ବାଶା
ପ. ଦୁର୍ବାସା
୫ । ପ. ସେ
୬ । ପ. ବାଦବ
୭ । ଘ. ଦୋହିତା
ପ. ଦୁହିତା
୮ । ପ. କୁମାର
୯ । ପ. ଅଣିମା
୧୦ । ଖ. କରବା
୧୧ । ପ. ହଇବେ
୧୨ । ପ. ଦୁର୍ବାସା
୧୩ । ପ. ଦୁର୍ବାସା

ଏମନ୍ତ କହି ଦୁର୍ବାସା[1] ଚଳନ୍ତୁଂ ଗଲେ ନାରଦ ଚଳିଲେ ବହନ
ବଂଶମାନ ଦେଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ ସଦନ
ଦେଖି ସୁନ୍ଦରୀ, ଋଷିଙ୍କ ପାଦେ ପ୍ରଣମିଲେ
କରଯୋଡ଼ି ବୋଲେ କେବଣ ନିମିତ୍ତେ[2] ମୋ ପୁରେ ଆସିବା ହୋଇଲେ ॥୯॥

ନାରଦ କହନ୍ତି[3] ତୁମ୍ଭର ନିମିତ୍ତେ[4] ଅପୂର୍ବ ବର କରିଥିଲୁଂ
ଦୁର୍ବାସା[5] କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ବର ଆଣିଗଲେ ପଥରେ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲୁଂ
ଜଟା ମୁଣ୍ଡରେ, ଅଙ୍ଗେ ବଭୂତ ଭୂଷଣ[6]
ଷଡ଼ ଗୋଟା ମୁଣ୍ଡ ବାରଗୋଟା ହସ୍ତ ବେନି ଗୋଟି ମାତ୍ର ଚରଣ ॥୧୦॥

ତାହାର ପିତା ଅଟନ୍ତି ମହାଦେବ[7] ବୃଷଭ ଗୋଟିଏ ଚଢ଼ଇ
ସେହି ଅନୁରୂପେ[8] ତା ପୁତ୍ର କାର୍ତ୍ତିକ ବାହାନ ମୟୂର ଚଢ଼ଇ
ଏବେ ଶୁଣ ତୁ ଆମ୍ଭେ କରିଛୁଂ ଯେଉଁ ବର
ଦ୍ୱାରକା ନଗ୍ରରେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରତା ଦେବତା ଯାର ପରିସ୍ବର ॥୧୧॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହିମା କେ କହି ପାରିବ କମଳା ଯାହାର ଯୁବତୀ
ତାଙ୍କର ନନ୍ଦନ ନାମତା ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସାକ୍ଷାତ ମଦନ ମୂରତି
ତାଙ୍କ ସ୍ବରୂପ, ଦେଖରେ ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ
ଲକ୍ଷପଟେ କାମ ରୂପ ଦେଖି କାମା ମୋହରେ ପଡ଼ିଲା ଅବନି ॥୧୨॥

ନାରଦ ତାହାକୁ ସଚେତ କରନ୍ତେ ଧଇଲା ମୁନିଙ୍କ ଚରଣ
ମୋ ଠାରେ ଆପଣ ଅନୁଗ୍ରହ[9] କରି ମୋ ପ୍ରାଣ ପତି ବେଗେ ଆଣ
ସତ୍ୟ କହୁଛି, କେବେ କାର୍ତ୍ତିକ ନ ବରିବ
ଆପଣ ଜନମ୍ବ ଜଳେ କାମ ଚିନ୍ତା ନଷ୍ଟଏ ଯୌବନ ତେଜିବ ॥୧୩॥

---

୧ । ଘ. ଦୁର୍ବାସ୍ବା
୨ । ଘ. ନିମିତ୍ୟେ
୩ । ଘ. ନାରଦେ ବୋଲନ୍ତି
୪ । ଘ. ନିମିତ୍ୟେ
୫ । ଘ. ଦୁର୍ବାଶା
୬ । ଘ. ଭସ୍ମଭୂଷଣ
୭ । ଘ. ଲିଙ୍ଗେଲା
୮ । ଘ. ଅନୁଚମେ
୯ । ଘ. ଅନୁଗ୍ରହି

ଶୁଣି ନାରଦେ ସନ୍ତୋଷେ ଚନ୍ଦ୍ରେ ଗଲେ ଦ୍ୱାରକା ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ କହି ଯେବଣ ଆସନ୍ତ ବିମାନ ଉଡ଼ାଇ ଆକାଶ
ଏବେ ଶୁଣିମା, ଦୁର୍ବାସା[1] କଇଳାସ ଗଲେ
କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବରବେଶ କରି ସଭିରେଣ ଘେନ ଅଇଲେ ॥୧୩॥

ଦେଖି ହେରମ୍ବ ନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ସବ[2] ନଗ୍ରରେ
କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବରଣ କରଣ[3] ବସାଇଲେ ସେ ବେଦୀକାରେ
ପୁଣ କନ୍ୟାଙ୍କୁ, ସନ୍ତରେ ଜବାଇ ସୁବେଶ
ଅନ୍ତଂଗ୍ୟଂ ଗ୍ରଜା ଅର୍ଥରେ ଦେବ ଗୃହେ କରାଇଲେ ନେଇ ପ୍ରବେଶ ॥୧୫॥

ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଅଇ ନାରଦ ବିଳମ୍ବ ଦେଖିଣ
ମଙ୍ଗଳାଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି କରେ କୃଷ୍ଣପୁତ୍ର ପ୍ରାପତ କର ପ୍ରସନ୍ନେଣ
ଏହି ସମୟ, ଆକାଶେ ବିମାନ ଦିଶିଲା
ଦେଖୁଂ ଦେଖୁଂ ବାଳୀ ସମିପେ ଆସିଣ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ॥୧୬॥

ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ କୁସୁମମାଳ ଘେନ କରେ
ବରଣ ବିଧିରେ ଲମ୍ବାଇଲେ ନେଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦନ ଗଳାରେ
କର ଧରିଣ, କୋଳେ ବସାଇଲେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ
ନାରଦେ ବୋଇଲେ କ କଥା ପଡ଼ଇ ବୁଝିବା ଅସୁର ସଦନ ॥୧୭॥

ବର କନ୍ୟା ଘେନ ଦ୍ୱାରକା ନଗ୍ରରେ ବହନ ଏବେ ଯାଅ ଚଳି[4]
ଚନ୍ଦ୍ରେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଆକାଶେ ରଥ ବାହି ଦେଖ ନିକଟେ[5] ଆସି ମିଳି
ସର୍ବେ ଦେଖନ୍ତି, ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଆସି ପରବେଶ
ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ କନ୍ୟା କୋଳେ ଅଛି ମୋହୁଛି ସକଳ ମାନସ ।୧୮।

---

୧ । ପା. ଦୁର୍ବାସା
୨ । ପା. ଉତ୍ସବ
୩ । ପା. ବରବେଶ କରି
୪ । ପା. ଯାଅ ଏବେ
୫ । ପା. କୃଷ୍ଣ

ସକଳେ ସହଦେବଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଭୂମ୍ବର ମନ୍ତ୍ରୀପଣ
ଅସ୍ତ୍ରଣୀ[1] ଅଦୃଷ୍ଟି ଯାହା ସେ କହିଲ ଆସି ଭେଟିଲ୍ଲ ତତକ୍ଷଣ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭୂପେ ଋଷିଗଣ
ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସକଳ ଚରଣ ॥୧୯॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ବଧିକୁ ଘେନିଣ ଯାଅ ତୁ ଦ୍ୱାରାବତୀ ପୁର
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଘେନ ଜଗିଲେ ଆମ୍ଭେ ଯେବେ ସେ ଆସିବ ଅସୁର
ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ରଥେ ଗଲେ ଚଳି
ହିପୁର[2] ମୋହ୍ନମା କନ୍ୟାକୁ ଘେନିଣ ଦ୍ୱାରକା ପୁରେ ଯାଇ ମିଳି ॥୨୦॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ଘେନି କରି ରହିଲେ ସୁପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ[3] ଗରି
ଅସୁର ଆସିବା ପଥ ଜଗିଲେଣ ରହିଲେ ଧନୁଶର ଧରି
ଏବେ ଶୁଣିମା, ନାରଦ ମହର୍ଷି ଗଲେ
ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ରତ୍ନ ବେଦୀକାରେ ଯାଇ ଭୂତଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥୨୧॥

ଏ ସମଏ କନ୍ୟା ନେଲା ନେଲା ବୋଲି ପଡିଲା ଆସି ଚହୁଂ ପୁର
କେ ନେଲା କେହି ଜାହାକୁ ନ ଦେଖିନାହିଁ କହନ୍ତି[4] ନାରଦ ତପସ୍ୱୀ
ଆମ୍ଭେ ପଚାରିଣ, ଦେଖିଲୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦନ
ହିପୁର ମୋହ୍ନମା କନ୍ୟାକୁ ରଥରେ ବସାଇ ନେଉଛନ୍ତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ॥୨୨॥

ପୁଣି କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ ଅନାଇ କହନ୍ତି ଭୂମ୍ବର ଏକ ଶତମୁଣ
ବିଶ୍ୱ ହେଲାଠାରୁ କେ ଜାହାର କନ୍ୟା ହରିଣ ଘେନିଯାଏ ପୁଣ[5]
ଏଡେ କଥାଏ, କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ସମ୍ଭବ
ବିଶ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି ବରବେଶ କରିଣ ଜାହାକୁ ତୁମ୍ଭେ ଲୁଚାଇବ ।୨୩।

ପଦୁନେ ମାରି ଆଣ ସେ କୃପାଣ ଜଠ ହେ ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ସାର
ଭୂମ୍ବର ବଚନେ ଲଣ୍ଡଭଣ୍ଡ ହେଲେ ଦୁର୍ବାସା[6] ପ୍ରାଏ ତପିବର
ଏହେ ଶୁଣିଣ, କୋହାଳ ଧରି ନିଜ କରେ
ମେରୁଶୃଙ୍ଗ କୋଧେ ବାହାର ହୋଇଲା କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ ଘେନି ସଙ୍ଗରେ ।୨୪।

---

୧ । ପ. ଅନ୍ତ୍ରଣୀ
୨ । ପ. ହିପୁରନ୍ତ
୩ । ଛଦ୍ମେ
୪ । ପ. ବଳେଣ
୫ । ଗ. ଦୁର୍ବାସ
ପ. ଦୁର୍ବାସ

ପ୍ରଭଞ୍ଜ ବରଣ ମୟୂର ଚଢ଼ିଣ ବାହାର ହେଲେ ଷଡ଼ାନନ
ଡଉଁ କରେ ଶୂଳ କାର୍ତ୍ତିରେ ତ୍ରିଶୂଳ ସହସ୍ରମାନ ସେନ ପୁଣ[1]
ବେଗେ ଅଃସନ୍ତି, ତ୍ରିପୁରାନ୍ତକିର ପାଶରେ
କୃଷ୍ଣ[2] ଅର୍ଜୁନ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ[3] ଧନୁ ନାରାଚ ଧଣ କରେ ॥୨୫॥

ଶର ପ୍ରହାରନ୍ତେ ଅସୁର ଅଙ୍ଗରେ ପଡ଼ଣ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ଝଁଡ଼
ମୟୂରକୁ ଦେଖି ଅନ୍ତରମ୍ ଭରେ[4] ଗରୁଡ଼ କରେ ଦର୍ପ ରଡ଼
ଦେଖି ମୟୂର, କାର୍ତ୍ତିକ ସେନ ପଳାଇଲେ[5]
କୁମାର ଯେତେ ରୂପ ତାଙ୍କୁ ଝୁଲଲେ ଗରୁଡ଼ ଘୁମ୍ମକୁ ନଇଲେ[6] ॥୨୬॥

ସମ୍ମୁଖେ କାର୍ତ୍ତିକ ମୟୂରକୁ ଛାଡ଼ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଘୁମ୍ମରେ ପ୍ରବେଶ
ଧନୁଶର ଧରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗତେ ସମର କଲେ ମହାରୋଷ
ଇନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ, ମେରୁଶୂଳକୁ ଉଗାଳିଲେ
ଗାଣ୍ଡିମ ଧନୁରେ ଦେବବରେ ଯୋଡ଼ି ଦୈତ୍ୟ ଅଙ୍ଗରେ ପ୍ରହାରିଲେ ॥୨୭॥

ଅସଂଖ୍ୟ ମହାଘୋର[7] ଯୁଦ୍ଧ[8] ହୋଇଲା ଦେବ ମାନବେ ଅଗୋଚର
ଏମନ୍ତ ଦେଖି କଇଳାସ ଭୁବନେ ଗଲେ ଦୁର୍ବାଶ୍ୟା[9] ତପିବର
କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ, ନିରତେ ରହୁ ମୋର ଆଶ
କୋଟି ଅପ୍ରାଧ କ୍ଷମା ମୋର କରିବେ[10] କହଇ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ॥୨୮॥

---

୧ । ପ. ଡାହୁଁରେ ଶର ସଂଧାନ
୨ । ପ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
୩ । ପ. ଦେଖିଣ
୪ । ଖ. ଭୟ
୫ । ଖ. ପଳାଇଲା
୬ । ଘ. ନଇଲେ
୭ । ଗ. ମୋହାଘୋର
୮ । ପ. ଯୁଧ
୯ । ପ. ଦୁର୍ବାଶ୍ୱା
୧୦ । ପ. ମୋର କ୍ଷମା କରିବା

ପଞ୍ଚବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଳସା

ଦୁର୍ବାସା[1] ମହର୍ଷି କଇଳାସରେ ସତ୍ବରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ମହାଦେବଙ୍କ ଆଗରେ କହିଲେ
ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ସୁତା ହିସ୍ପର ମୋହିନୀ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ବର ବରିଲେ ହେ । ଶଙ୍କର
ଅମ୍ଭେ ଆସି କୁମାରୀ ଘେନିଗଲୁଂ ଶଂଙ୍ଖମାନ ଦେଶେ ବେଗେ ମିଳିଲୁଂ
ବରବେଶ କରି କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ବରଙ୍କୁ ବେଦୀଠାରେ ବସାଇଲୁ ହେ, ଶଙ୍କର ।।୧।।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦନ ପ୍ରଦ୍ୟୁନ ଆସିଣ ବଳେ କନ୍ୟାକୁ ହରିନେଲା
ବହୁ ଲଜ୍ୟା ଭଙ୍ଗରେ ନମ୍ରକଲା
କୋପେ ମେରୁଶୃଙ୍ଗ କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ ଘେନି ଦ୍ବାରିକାକୁ ସଜ ହେଲା ହେ, ଶଙ୍କର
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ[2] ଘେନି ସଙ୍ଗରେ ବେଗେ ଓଗାଳିଲେ ଆସି ପଥରେ[3]
ଧନୁ ଧରିଣ ସମର କରନ୍ତି କାର୍ତ୍ତିକ ସ୍ବାର ମଙ୍ଗରେ ହେ, ଶଙ୍କର ।। ୨ ।।
ନନ୍ଦୀ ଭୃକୁଟିକ ବୃତ୍ତାଂ ସଦାନନ୍ଦ ଅତି କୋପରେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ମୋର ସୈନ୍ୟ ବେଗେ ସାଜ ବୋଇଲେ
ପିନାକ ଧନୁ ଅକ୍ଷୟ ତୋଣ କଟି ବୃଷଭରେ ବିଜେ କଲେ ସେ, ଶଙ୍କର
ତେତିଶ କୋଟି ଶିବଗଣ ସାଥୀ, ଡାକ[4] ଡମ୍ବରୁ ଘନଘୋର ବାଜ
ନନ୍ଦୀ ଭୃକୁଟି ଗଜାନନ ସଙ୍ଗତେ ଗଲେ କଇଳାସ ତେଜି ହେ ସୁଜନେ ।।୩।।
ଦୁର୍ବାସା[5] ଋଷି ଆଗଭର ହୋଇଣ ପଥ କଢ଼ାଇ ଘେନିଗଲେ
ନାରଦ ମହାମୁନି ତାହା[6] ଦେଖିଲେ
ବଡ଼ କଉତୁକ ଦେଖିବା ଏଠାରେ ଈଶ୍ବର ବିଜୟେ କଲେ ହେ ସୁଜନେ
କୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ ଯାଇଣ କହନ୍ତି ମହାକ୍ରୋଧେ ତ ଶଙ୍କର[7] ଆସନ୍ତି
ଦୁର୍ବାସା[8] ମହର୍ଷି ଆଗ ହୋଇଣ ପଥ କଢାଇ ଆଣନ୍ତି ହେ ସୁଜନେ[9] ।।୪।।

---

୧ । ପ. ଦୁର୍ବାଶା
୨ । ପ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୩ । ପ. ଆସି ଓଗାଳିଲେ ତାଙ୍କୁ
୪ । ପ. ଢାକ
୫ । ପ. ଦୁର୍ବ୍ବାଷା
୬ । ପ. ତା
୭ । ପ. ଈଶ୍ବର
୮ । ପ. ଦୁର୍ବାଷା
୯ । ପ: ଶ୍ରୀହରି

ମାର ଶିବଗଣ ଶଙ୍କର ସହିତେ ଆସ ହେ ଶାର[୧] ଅରଜୁନ
ତୁମ୍ଭେ ଶିଖା ଶିବଗଣଙ୍କ ଦଳନ
ଏମନ୍ତ କହିଣ ଶଙ୍ଖ ବଜାଇଣ ନାଚନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦନ ହେ ସୁଜନେ
ଶିବ ହୋଇଲେ ତହିଁରେ ପ୍ରବେଶ ଧନୁଶର ରଖିଣ ପୀତବାସ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନିଣ ପ୍ରସନ୍ନ କଲେକ ଯାଇ ବ୍ୟୋମକେଶ ॥୫॥

ଶଙ୍କର ବୋଲନ୍ତି[?] ଶୁଣ ପୀତାମ୍ବର କେମନ୍ତ ଚରିତ ତୁମ୍ଭର
ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଅଣାଇ ପୁଅ ମୋର
ତ୍ରିପୁର ମୋହନୀ ନାମେଣ କୁମାରୀ ସମର୍ପିବାକୁ ବାହାର[୨] ହେ ଅଚ୍ୟୁତ[୩]
ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ର ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ତହିଁ ଗଲା, ବଳେ କନ୍ୟାକୁ ଘେନି ପଳାଇଲା
ତୁମ୍ଭେ ବାନ୍ଧ ଜଗି ସମର କରୁଛ କହିଁ ଧର୍ମକୁ ଅଇଲା ହେ ଅର୍ଜୁନ ॥୬॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ[୪] ବୁଝିବା ହେଉ ସେ କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ ଆମ୍ଭର
ଦୂତ ପେଷିଲ ଦର୍ପର କୁମାରୀ
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ ବଳେ ଘେନାଇଁ ଆଣିଣ ପୁଷ୍ପମାଳା ଦେଇ ବର ହେ, ଶଙ୍କର
ମେରୁଶୃଙ୍ଗକୁ ଘେନି ତୁମ୍ଭ ଦୂତ ଦ୍ୱାରକାକୁ ଚଳନ୍ତି କୋପଚିତ
ଆମ୍ଭେ ଓଗାଳିଲେ ସମର କରନ୍ତି ଦୋଷ କାହାର ହେବ ତ ହେ ଶଙ୍କର ॥୭॥

ଶୁଣି ସଦାନନ୍ଦ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ କହେ ଉତ୍ତର
ତୁମ୍ଭେ ନ ବୁଝି କଲ ତ ସମର
କନ୍ୟାଏ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ ଯେବେ ବଶଲ[୫] ସେ କାହିଁ ହେଲା ତୁମ୍ଭର[୬] ହେ ନନ୍ଦନ
ଆମ୍ଭେ ଏକ ଆତ୍ମା ସେ ହରିହର, ତୁମ୍ଭେ କମାଇଁ କରୁଛ ଅନ୍ତର
ତ୍ରିଜଗ ସ୍ଥିର ପାଇଁ ଅପ୍ରୀତି ହୋଇବା ଦଶିବନା ଅସୁନ୍ଦର ହେ ନନ୍ଦନ ॥୮॥

---

୧ । ପ. ହେଲେ
୨ । ପ. ତାହାର
୩ । ପ. ଅଚ୍ୟୁତ
୪ । ପ. ବୋଲନ୍ତି
୫ । ପ. କନ୍ୟା ଇଚ୍ଛାଏ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ
୬ । ପ. ସେହି ତ ହେଲା ଆମ୍ଭର

ଏତେ କହି କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ କୋଳେ ଧରି କଇଳାସକୁ ହର ଗଲେ
ଦେଖି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହରଷ ହୋଇଲେ
ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଦେଖି କୋହାଳ ବୁଲାଇ[1] ଆସି ସମ୍ମୁଖରେ ମିଳିଲେ ହେ ସୁଜନେ,
କୋପ ଭରେଣ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗର୍ଜନ ଶୁଣି ଚମକେ ଚଉଦ ଭୁବନ
ମେରୁ ତୁଲ୍ୟ କରି କାୟା ବଢ଼ାଇଲା କରି ଅତି କୋପ ମନ ହେ ସୁଜନେ ॥୯॥

ଦେଖି ଅର୍ଜୁନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଭୟ କରି ଗିରି ଶିଖରେଣ[2] ଉଠିଲେ
ଦୈତ୍ୟ ଉପରେ ଶର ବୃଷ୍ଟି କଲେ
ଯେତେକ ଶର ପେଷନ୍ତି[3] କୃଷ୍ଣ ପାର୍ଥ ସକଳେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ ହେ, ସୁଜନେ॥
ଦୈତ୍ୟ ଏବେ ଅଟଇ ବଳଆର[4] ଇନ୍ଦ୍ରବରେ ବଜ୍ର ଛାର[5] ଶ ର
ଚଉଦ ଭୁବନ ଭସ୍ମଏ ଗମଇ ଜଣିଲା ସକଳ ସାର ହେ, ସୁଜନେ ॥ ୧୦ ॥

ତେଣୁ ନର୍ଭଏ ଅଟଇ ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଝଷୀ ତାହାଙ୍କୁ ନାହିଁ ସମ
କରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ସଂଗ୍ରାମେ
ଆକାଶେ ସକଳ ଦେବେ ଦେଖୁଛନ୍ତି କେ ତାଙ୍କୁ ରଣେ ଜିଣିମ ହେ ସୁଜନେ ।
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ପେଷି ଦେବଶର, ନ ଭେଦଇ[6] ସେ ଦୈତ୍ୟର ଶରୀର[7]
କୋପରେ ଅର୍ଜୁନ କୋହାଳ ଛେଦିଲେ[8] ପେଷିଣ ଗନ୍ଧର୍ବାସ୍ତ୍ରଶର ହେ ସୁଜନେ ॥୧୧॥

ଦେଖି ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ମହାକ୍ରୋଧ ହୋଇ କୋହାଳ ଶର ଥିଲା କରେ
ନେଇଁ ମାଇଲା ପର୍ବତ ଉପରେ
ତୋଳି ପର୍ବତ ବୁଲାଇ ଫିଙ୍ଗି ଦେଲା ପଡ଼େ ଦଶ ଯୋଜନରେ ହେ ସୁଜନେ
ଅର୍ଜୁନ ବାହୁଡ଼ି ଆସନ୍ତି, ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ସମ୍ମୁଖରେ ସେ ମିଳନ୍ତି
କୋପେଣ[9] ଅର୍ଜୁନ ସାଳବାଣ ପେଷି[10] ଦୈତ୍ୟର ଶିର ଛେଦନ୍ତି ହେ ସୁଜନେ ॥୧୨॥

---

୧ । ପ. ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଦେଖିଣ ଉଠିଲେ, କୋହାଳ ଆୟୁଧ ବୁଲାଇ ଆସୁ କୃଷ୍ଣ
୨ । ପ. ଶୀଖରେ
୩ । ପ. ହାଣନ୍ତି
୪ । ପ. ଅଟଇ ଏବେ
୫ । ପ. ତାର ବଜ୍ର
୬ । ପ. ଦୈତ୍ୟ ହୃଦର
୮ । ପ. ପେସିଲେ
୯ । ପ. କୋପେ
୧୦ । ପ. ପେସେଣ

ପ୍ରାଣ ପିବାଦେନେ ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଦଇତ୍ୟ ଗୁଞ୍ଜଳକ ସିଂହ'ରତ୍ତ

ମେରୁ ପୃଥ୍ୱୀରେ ପଡ଼ିଲାକ ଝଡ଼'

ଥର ଥର ହୋଇ କମ୍ପିଲା ଧରଣୀ ଦଇତ୍ୟ ହେଲା ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡ ହେ, ସୁଜନେ ।

ଦେବଗଣ ଦେଖି ତୋଷ ହୋଇଲେ ପାର୍ଥଙ୍କ ଶିରେ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ

ଆଜନ୍ତୁ ଆମ୍ଭେ ସେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଲୁଂ ଏମନ୍ତ ଭଣିଁ ବୋଇଲେ ହେ, ସୁଜନେ ॥ ୧୩ ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ବଦନେ ଦିଅନ୍ତି ଚୁମ୍ବନ

ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ ଦଇତ୍ୟ ଦଳନ

ଏହୁ କାଳେଣ ଅବତାର ହୋଇ, ଜିଣିଲି ତ୍ରିଭୁବନ ହେ, ଅର୍ଜୁନ ।

ଏବେ ବନ ଆଶ୍ରମେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ, ଧର୍ମନନ୍ଦନଙ୍କ ପାଶେଁ ଜଣାଅ

ଆମ୍ଭେ ଦ୍ୱାରିକା ପୁରକୁ ଯାଉଛୁଂ ଆନନ୍ଦେ ତୁମ୍ଭେ ଥାଅ ହେ, ଅର୍ଜୁନ ॥ ୧୪ ॥

ଶୁଣି ଧନଞ୍ଜୟ ନମସ୍କାର କରି ବାହୁଡ଼ି ଆଶ୍ରମେ ପ୍ରବେଶ

ଭୁପନ କରି ଧର୍ମସୁତ ପାଶ

ସକଳେ ଭଣ୍ଡି ଅତି ତୋଷ ହୋଇଲେ ଶୁଣି ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ନାଶ ହେ, ସୁଜନେ ।

ଦ୍ୱାରକାରେ ବିଜୟ ଦାମୋଦର, ବନ୍ଦ କରନ୍ତି ଭଣ୍ଡି କନ୍ୟାବର

ଦ୍ୱାରକାପୁରେଁ ସମସ୍ତେ ହେ ଆନନ୍ଦ ଗାନ କରନ୍ତି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ହେ ସୁଜନେ ॥ ୧୫ ॥

---

୧ । ପ. ଗୁଞ୍ଜଳ ଏକ

୨ । ପ. ଝାଡ଼

୩ । ପ. ଆସେ

୪ । ପ. ଦ୍ୱାରକାର

ଷଷ୍ଟବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ରସକୋଇଲି

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ[1] ସେନ ଆବର ସଙ୍ଗେ ସର୍ବ ମହାମୁନ
ମଳୟ ବନ ତେଜଣ[2] ବହନ ଦକ୍ଷିଣ ମାର୍ଗେ କଲେକ[3] ଗମନ ସେ
ଛଛେଦ ବନେ ମିଳଲେ ସେ[4]
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ବଦନ ଶୁଣି କଣ ଅଙ୍ଗୀର ଋଷି କହିଲେ ସେ[5] ॥୧॥

ବଇଦର୍ଭ[6] ଦେଶେ ସୂର୍ଯ୍ୟ[7] କୂଳରେ ବୀରସେନ ନାମ ମହୀପାଳରେ
ନଳ ବୋଲକଣ ତାର ନନ୍ଦନ ଅତି ସୁନ୍ଦର ସେ ଜାଣି[9] ମଦନ ସେ
ଦମୟନ୍ତୀ[10] ନାମେ ନାରୀ ସେ
ସୁନ୍ଦର ପଣରେ କେହୁ ତ[11] ନୋହିବେ ଭୀମ ରାଜାର କୁମାରୀ ସେ ॥୨॥

ତାର ସ୍ୱୟମ୍ବରେ ସକଳ ଦେବେ ନାଗ ନର ଋଷି[12] କପି ଦାନବେ
ଇଚ୍ଛାଏ ସୁନ୍ଦରୀ ନଳକୁ ବରି ଲଭେ ସର୍ବେ ଗଲେ ସେ ପାଦାପୂଷ୍ପ ସେ
ଦେବତାଏ କୁଷ୍ଟ କଲେ ସେ
ପୁଷ୍କର ସଙ୍ଗେ ନଳ ପଶା ଖେଳଣ ସର୍ବ ସମ୍ପଦ[13] ହାରିଲେ ସେ ॥୩॥

୧। ଘ. ଦ୍ରୁପଦାଙ୍କି
୨। ଖ. ପତିବ୍ରତା ବନ ତେଜ
ଗ. ପବନ ତେଜି
ଘ. ମାର୍ଗରେ କଲେ
୩। ଖ. ଦ୍ୱୈତେଦ ବନେ କଲେ
ଘ. ଦକ୍ଷିଣ ମାର୍ଗରେ କଲେ
୪। ଖ. କେତେ ଦୂର ଚଳି ଗଲେ ଜେ
୫। ଖ. ବଇଶମ୍ପାୟନ ମହର୍ଷି ଧର୍ମପୁତ୍ର
ଛାମୁରେ ପୁଣ କହିଲେ ସେ
ଘ. ବଇଶମ୍ପାଏନ ମହର୍ଷି ଧର୍ମପୁତ୍ର
ଛାମୁରେ କହିଲେ ସେ
୬। ଙ୍କ ଘ ପ. ବଇଧର୍ବ
୭। ଖ. ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ସୂର୍ଯ
୮। ଖ. କାମେଣ ତାଙ୍କର
ଘ. କାମଦେ ତାଙ୍କର
୯। ଖ. ସାକ୍ଷାତ
୧୦। ଘ. ଦମୟନ୍ତୀ
୧୧। ଗ. ପଣେ କେହୁ ସର
ଘ. ପଣ କେହୁ ସମ
୧୨। ଘ. ନର ବଳ ଋଷି
୧୩। ଗ. ସମ୍ପତ୍ତି

ବନେ ଭେଟିଲେ ଦମୟନ୍ତୀ ନଳ ବହୁତ ଦୁଃଖେ ହୋଇଣ ଆକୁଳ
ଦମୟନ୍ତୀ ନଳ ଗୁଣ୍ଡ ବନରେ ନଳ ରହିଲେ ଯାଇ ଅଯୋଧ୍ୟା ପୁରେ ସେ
ଦମୟନ୍ତୀ ପିତା ଭୁବନେ ଯେ
ପୁଣି ଶ୍ୟାମରାଜା ସ୍ୱୟମ୍ବର କଲେ ଆଇଲେ ସବେ ରାଜନ ସେ[1] ।।୪।।

ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜା ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ନଳ ଛନ୍ଦି[2] ଦମୟନ୍ତୀ ଦେଲେ ବହୁମାନ
ଏ ବନ ଏବେ ଅଚ୍ଛେଦ ଲୋଡ଼ନ୍ତି[3] ଅଚ୍ଛେଦ ବନ ନାମ ଧାତା ଦେଲେ ସେ[4]
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ହରଷ ହେ
କର ଯୋଡ଼ିଣ ବୋଲନ୍ତି[5] ଏକ ମନେ ଶୁଣିମା ସର୍ବ ତାପସ[6] ହେ ।।୫।।

ବାର ବରଷ ବନବାସ କଲି[7] ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ମୁହିଁ[8] ବଞ୍ଚିଲି
ଶାସ୍ତ୍ରର ଲୀଳା[9] ନାନା ରସ କଥା ତୁମ୍ଭ ମୁଖୁ ଶୁଣି ହରିଲି[10] ବ୍ୟଥା ସେ
ବଡ଼ କୃପା ମତେ କଲ ସେ
କ୍ଷୁଧା କ୍ଲେଶ କିଛି ମନରେ ନ ଥିବ ମୋର ସଙ୍ଗରେ[11] ବୁଲିଲ ହେ ।।୬।।

---

୧ । କ. ସମସ୍ତେ ବରି ସେ କନ୍ୟାକୁ ଘେନି ନଳକୁ ବରିବ ଜାଣିମ ଚିହ୍ନି ସେ
ଦେବତା କୁଟ କଲେ ଯେ
ପଞ୍ଚାନ୍ତି ସ୍ୱରୂପ ନଳକୁ କରିଣ ସଭା ତଳରେ ବସିଲେ ଯେ ।।
ପୂର୍ବେ ସେ ଇନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞା ପାଇ ନଳ, ଦମୟନ୍ତୀ ଆଗେ କହନ୍ତି ସକଳ
ସେଠାରେ ଦମୟନ୍ତୀ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ ସଭାରେ ତୋତେ ବରିବ ବୋଇଲେ ସେ
ସତ୍ୟବ୍ରତ ଛନ୍ଦ ପାଳି ଜେ
ଭୁବନପୁର ଲୋକେ ତାବ ସ୍ୱୟମ୍ବରେ ଲୋଭେଣ ଅଛନ୍ତି ମିଳି ଯେ
ଦମୟନ୍ତୀ ସଭା ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ ନଳକୁ ଅନାଇଲେ ଚଉପାଶ
ଜାଣିଲେ ଦେବେ କୁଟ ଛନ୍ଦି କରି
ସ୍ୱରୂପ ହେଲେହେଁ ନଳକୁ ବରି ସେ ଲଜେ ସବେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଯେ
ତତ୍‌ସ୍ୱରୂପ ଧରି ସେ ନଳ ନୃପତି ଦମୟନ୍ତୀ ବରି ହେଲେ ଯେ [ଅଧିକ ପାଠ]

୨ । କ. ଛନ୍ଦି
ଘ. ଚିହ୍ନା ଦମୟନ୍ତୀ
୩ । କ. ଏ ବନେ ଯେଣୁ ଅଚ୍ଛେଦ ହୋଇଲେ
ଗ. ଏବେ ବନ ଅଚ୍ଛେଦ ଯେଣୁ ଲୋଡ଼ିଲ
୪ । ଘ. ଧାତା ଦେଲେ ସେ
୫ । ଘ. କର ଯୋଡ଼ି ବୋଲନ୍ତି
୬ । ଖ ଗ. ତପସ
୭ । ଖ ଘ. ବନେ ବାସ
୮ । ଖ ଘ. ସଙ୍ଗରେ ମୃତନ
୯ । କ. ଲୀଳା
୧୦ । ଘ ପୁଣି ତୁମ୍ଭ ମୁଖୁ ହରିଲି
୧୧ । କ. ମୋହରି ସଙ୍ଗେ
ଘ. ମୋହର ସଙ୍ଗେ

ଏବେ ତ ଅଜ୍ଞାତ[1] ବାସେ ରହିବ ବରଷେ ତେରହନ ମୁଁ ବଞ୍ଚିବ
ପୁଣି ଅଭିଷେକ[2] ହୋଇବ କାଳେ ଆସିବା ହେବେ ସର୍ବ ତପସୀଲେ[3] ହେ
ଏବେ ଚଳ ନିଜ ସ୍ଥାନ[4] ସେ
ଭାଇ ଭଣଜା ଧରି ସର୍ବ ଚରଣେ ପଡ଼ିଲେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ ସେ[5] ॥୭॥

କଲ୍ୟାଣ କରି ସର୍ବ ତପିଜନ[6] ସେ ଯାହା ମତେ ଗଲେକ ବହନ[7]
ତହୁଁ ପାଣ୍ଡବେ ସେଠୁଁ[8] ବନେ ପଶି ଶୀଘ୍ରେ ବ୍ୟାସେ ମିଳିଲେକ ଆସି ହେ
ପାଣ୍ଡବେ ଘେନ ଦ୍ରୌପଦୀ[9] ସେ
ବେଦବ୍ୟାସଙ୍କର ଚରଣ ତଳରେ[10] ପଡ଼ିଲେ ଯାଇ ତତ୍କ୍ଷଣ ସେ ॥୮॥

ଆସନ ଦେଇ ବ୍ୟାସଙ୍କୁ ବସାଇ ବସିଲେ ପାଣ୍ଡବେ ହରଷ ହୋଇ
ଯୁଧିଷ୍ଠି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କଲେଟି[11] ଲସ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାହା ଜାଣି ଦ୍ୱାରିକାପୁରେ ସେ
ହସ୍ତି ରଥ ଆରୋହିଲେ ସେ
ହସ ହସ[12] ହୋଇ ବଳେଦ ବନରେ ଉଭରେ[13] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ସେ ॥୯॥

ଯୁଧିଷ୍ଠି ପାଦେ କଲେ ଦରଶନ[14] ବସିଲେ ଯାଇ ଜଗତ ଜୀବନ[15]
ଚାରି ପାଣ୍ଡବେ ଉଚ୍ଚେଣ ଉଭରେ[16] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ପୂଜଣ ଉଭରେ[17] ସେ
ବସିଲେ ସମେଳ[18] ହୋଇ ସେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଲନ୍ତି[19] ବନବାସ ଶେଷ ହୋଇଲା କମଳା ସାଇଁ ହେ ॥୧୦॥

---

୧ । ଘ. ଏବେ ନେ ଅଜ୍ଞାତ
୨ । ପୁଣ ଅଭିଷେକ
୩ । ଗ. ତପିସିଲେ
୪ । ଖ. ଥାନ
ଗ. ସ୍ଥାନ
୫ । ଖ. ଜାଣି ଗମନ ସେ
ଗ. ସର୍ବ ଘେନ ଚରଣେ ପଡ଼ିଲେ ଯାଇ ବନ୍ଦନ
ଘ. ଭଣଯା ଘେନି······ ଯାଇଁ ଗମନ ସେ
୬ । ଖ. କଲେ ସର୍ବ ତପିଗଣ
ଗ. କରି ସର୍ବ ତପିଜନ
ଘ. କରି ସର୍ବ ତପିଗଣ
୭ । ଖ ଘ. ଗଲେ ତତକ୍ଷଣ
୮ । ଖ ଗ. ସେହି
୯ । ଗ. ପାଣ୍ଡବ ଘେନ ଦ୍ରୋପଦ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦ ଘେ
୧୦ । ଖ ଘ. ଚରଣେ ସହୁରେ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. ନମସ୍ତେ
୧୨ । ଖ. ସହରସ
ଗ. ସେ ହରସ
ଘ. ସହର ହୋଇ ସେ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ. ଗୁରିତେ
୧୪ । ଖ ଘ. କରଲ୍ପୀ ଦର୍ଶନ
୧୫ । ଖ ଘ. ଜଗତ ମୋହନ
୧୬ । ଖ ଗ. ହୃଠୀଣ ଗୁରିତ
ଘ. ହୃଠୀଣ ଗୁରିତେ
୧୭ । ଘ. ହୃସତେସେ
୧୮ । ଗ. ସୁମେଳ
୧୯ । ଖ ଗ ଘ. କଣାନ୍ତି

ତାହ୍ନି[୧] ଆମ୍ଭେମାନେ ହେବୁ ଗୋପ୍ୟାନ   ଭୀମସେନର ତ ଜାଣ ଭୋଜନ
ଶସ୍ତ୍ରମାନ ନେଇ[୨] ତାହ୍ନି[୩] ରଖିବୁ   କହି ପ୍ରକାରେ ଆମ୍ଭେ ଧନ ନେବୁ ସେ
ଶୁଣି କହନ୍ତି ଶ୍ରୀଧର ଯେ
ଏହା ଜାଣି ଆମ୍ଭେ[୪] ଝୋଷ୍ଟ ବନ[୫] ମଧ୍ୟେ ଶମୀ[୬] ବୃକ୍ଷ ଅଛୁ କରି ଯେ[୭] ॥୧୧॥
ଋଲ ସେଠାକୁ ସର୍ବେ ଯିବା ଚଳ   ଆପଣ[୮] ଆଗ ହେଲେ ବନମାଳୀ
ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ ବ୍ୟାସ[୯] ସଙ୍ଗତେ   ଝୋଷ୍ଟ ବନରେ ମିଳିଲେ ଭରତ ସେ[୧୦]
ଶମୀ[୧୧] ବୃକ୍ଷକୁ ଦେଖିଲେ ଯେ
ଅଧେ ଧବଳ ଅଧେକ[୧୧] ଅଟେ ନୀଳ ସେ ହରହର ହୋଇଲେ ସେ ॥୧୨॥
ପାଞ୍ଚ ଶାଖାଟି ସାକ୍ଷାତେ[୧୨] ପାଣ୍ଡବେ   ସେ ତରୁ ଝୋଟ ଦ୍ରୌପଦୀ ସ୍ୱଙ୍ଗବେ[୧୩]
କୋଣେ କୋଣେ ପଞ୍ଚ ଡାଳ[୧୪] ବସ୍ତାର   ତହିଁର ଝୋଟ ଅତ୍ୟନ୍ତ[୧୫] ଗମ୍ଭୀର ସେ
ଦଶ ଯୋଜନ[୧୬] ତା ଉଚ୍ଚ ଯେ
ବୃହିଁଲେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଆକାଶ ପ୍ରାଏ ପ୍ରତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନବଡ଼ ସଞ୍ଚ ଯେ ॥୧୩॥
ଦେଖି ପାଣ୍ଡବେ ହୋଇଲେ ଭ୍ରମିତ   କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଧର୍ମସୁତ
ଏ ଝୋଟେ ସହସ୍ର ରଖିବା ନେଇ[୧୭]   ତହିଁକେ ଚଢ଼ିବ[୧୮] ଯୁଧିଷ୍ଠି କହ ସେ
କୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ବୃକ୍ଷ ମୂଳ ଯେ[୨୦]
ଚତକ୍ଷଣେ ଯାଇ ଶିଖରେ ହୋଇବ ଚକ୍ଷୁ ବୁଜ କଲେ କୋଳ ଯେ ॥୧୪॥

---

୧ । ଙ. ସହସ୍ରମାନ ତୋ
ଗ. ସହସ୍ରମାନ
ଘ. ସହସ୍ର ମାନ
୨-୩ । ଗ ଘ: ଭାହିଁରେ
୩ । ଗ ଙ. ମୁହିଁ
୪ । ଖ: ଶମିବୃକ୍ଷ
ଘ. ଧାର୍ମିବୃକ୍ଷ
୫ । ଘ. ଝୋଷବନ
୬ । ଗ. ଚଷ୍ଟି
ଙ. ଅଛୁ କରି ଯେ
୭ । ଗ. ଆପଣେ
୮ । ଘ. ଦ୍ରୁପଜା ବ୍ୟାସ
୯ । ଖ. ତୁରିତେ
ଗ. ସମସ୍ତେ
୧୦ । ଖ. ଶମି
ଘ. ସମି
୧୧ । ଗ. 'ଅଧେକ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୨ । ଙ. ପଞ୍ଚଶାଖା ସେ ପଞ୍ଚ
ଘ. ପଞ୍ଚଶାଖାଟି ସେ ପଞ୍ଚ
୧୩ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ ସ୍ୱଭାବେ
୧୪ । ଗ. ଷ୍ଟ୍ରଗିଡ଼ାଳ
୧୫ । ଗ. ସ୍କନ୍ଧବେ
୧୬ । ଖ ଗ ଙ. ଯୋଜନ ସେ
୧୭ । ଖ ଘ. ଘଷ
୧୮ । ଖ ଘ. ଶସ୍ତ୍ରଅସ୍ତ୍ରମାନ ସହିତ ଏହି ସେ
ଏ ଝୋଟ ଅଢ ଉପର ହେ
ଶସ୍ତ୍ରମାନ ଏଥି ଗୋପ୍ୟ ରହିଥିବ କେବଳ ନୋହେ ଗୋଚର ହେ
ଅଙ୍କେ ଗଲେ ନେବ ଧନୁଶର ତେବେ ଯେ ବୃକ୍ଷ ହୋଇବ ଅନ୍ତର
ସକଳ ଶସ୍ତ୍ର ଏବେ ରଖ ତହିଁ   (ଅଧିକ)
୧୯ । ଖ ଙ. ଚଢ଼ିବ
୨୦ । ଘ. ଚକ୍ଷୁ ମୂଳ ହେ

ସୁଧର୍ମି ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଆଜ୍ଞା[1] ପେଲେ ସେହି ପ୍ରକାରେ ସେ ବୃକ୍ଷେ ଉଠିଲେ
ସ୍ଥାମ ତଳରୁ ଉଥନ୍ତ ବଢ଼ାଇ ଦଶ କୋଣ ପାଞ୍ଚ ଧନୁକୁ ଦେଇ[2] ସେ
ବେନ ଗଦା କୃନ୍ତ[3] ପେଲେ ଯେ
ତରୁ[4] କୋଟରେ ଅର୍ଜୁନ ସବୁ ରଖି ଲେଉଟି ପୁଣ ଆଇଲେ ଯେ ॥୧୫॥

ସୁଧର୍ମି ବୋଇଲେ[5] ଶୁଣ ହେ ହରି କେ ଅବା ଶସ୍ତ୍ର ଏଥୁ ନେବ ହରି[6]
ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ଅଛି[7] ଉପାଏ ଶସ୍ତ୍ର ଜଗିବାକୁ ନଥିବ ଭଏ[8] ସେ
ଶତେ କରନ୍ତ ସ୍ମରଣ ଯେ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ ଅର୍ଜୁନର ଗ୍ରୁମ୍ମରେ[10] ପରବେଶ ତତକ୍ଷଣ ଯେ ॥୧୬॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ବୀର ଶସ୍ତ୍ର ଅଛି ଶମୀ ବୃକ୍ଷ କୋଟର
କବନ୍ଧ ରୂପେ ଡ଼ାଳେ ଲଗିଥିବ[11] ପରଲୋକ ଦେଖି ରଣ୍ଡଏ ଦେବୁ[12] ସେ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ ହରଷ ଯେ
ଅତି ଅଦଭୂତ ସେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ କବନ୍ଧ ରୂପେ[13] ପ୍ରକାଶ ଯେ ॥୧୭॥

ଅତି ଘର୍ଦ୍ଧ[14] ଜଣ ଦେଉଛି ରଣ୍ଡ ଶୁଣି ସୁଧର୍ମି ମୋହେ ଗଲେ ପଣ୍ଡ
ଅର୍ଜୁନ କହେ ନକର[15] ଶବଦ ଶୁଣି କବନ୍ଧ ହେଲା ନିଶବଦ ସେ
ସୁଧର୍ମି ଚେତା ପାଇଲେ[16] ଯେ
ତାର ଥିଲେ ଶସ୍ତ୍ର କେହୁ ନେଇପାରେ ବୋଲିଣ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ଯେ ॥୧୮॥

---

୧ । ଘ. ଆଜ୍ଞା
୨ । ଘ. ପାଞ୍ଚଧନୁ ଦଶ କୋଣକୁ ଦେଇ ସେ
୩ । ଖ. କୋନ୍ତ
୪ । ଖ. ବୃକ୍ଷ
୫ । ଗ ଘ. ବୋଲନ୍ତି
୬ । ଗ. ଏଥୁ ସବୁ ନେମାଭ ହରି
ଘ. ଶସ୍ତ୍ରମାନ କେବା ନଅଇ ହରି
୭ । ଗ. ପୁଣ
୮ । ଖ. ଜଗିଥିବ
୯ । ଗ. ଅଛୁ ଉପାୟେ
୧୦ । ଘ. ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଗ୍ରୁମ୍ମରେ
୧୧ । ଗ. କୋବନ୍ଧ ରୂପେ ବୃକ୍ଷ ଥିବୁ ଲଗି
ଘ. ଲଗିଥିବ
୧୨ । ଗ. ଭ୍ରଣ୍ଡବ ରଣ୍ଡ
ଘ. ରଣ୍ଡଏ ଦେବ ସେ
୧୩ । ଖ. ଅଦଭୂତୀ ବନ୍ଧନେ ଡ଼ାଳରେ
ଲଗିଲେ କବନ୍ଧ ରୂପ
ଗ. ଅଦଭୁତ ଅବନ୍ଧନରେ ସେ ଡ଼ାଳେ
ବନ୍ଧନ ରୂପ
ଘ. ଅଦଭୂତୀରେ ବନ୍ଧନ ଡ଼ାଳେ ଲାଗିଲେ
କବନ୍ଧ ରୂପ
୧୪ । ଗ. ଘର୍ଦ୍ଧ
ଘ. ଘୃଧ
୧୫ । ଘ. ଡ଼ାକେ ନ କର
୧୬ । ଘ. ସୁଧର୍ମୀ ଚେତନା ପାଇ ସେ

ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି କହନ୍ତି ପୀତବାସ ଏଠାରୁ ସାତ କୋଶ ମିତ୍ର ଦେଶ[1]
ବିରାଟ ନାମେ ତହିଁର ରାଜନ ସେ ନଗରେ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇବ ଗୋପ୍ୟାନ ସେ
ଆନ ଆନ ନାମ ବହି ସେ
ବ୍ୟାସେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଏକାନ୍ତେ କହିଲେ[2] ରହିବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତହିଁ[3] ସେ ॥୧୯॥

କହିଣ ବ୍ୟାସେ ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ବହୁ ପ୍ରବୋଧିଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ପାଦେ ଦରଶନ କରି ମେଲାଣି ତହୁଁ[4] ହୋଇଲେକ ହରି ସେ
ଖଗେଶ୍ୱରେ ବିଜେ କଲେ ସେ
ସ୍ମରି ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ଦ୍ୱାରକା ପୁରେ ଚଳିଲେ ସେ[5] ॥୨୦॥

ଶମୀ ବୃକ୍ଷ ତଳେ[6] ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି[7] ସେନ ଆନନ୍ଦ ଭାବେ
ବସିଣ ତହିଁ[8] କରନ୍ତି ବିଚାର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦ ଚିନ୍ତ ନିରନ୍ତର ସେ
ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ସେ
ଅଭୟ ଶ୍ରୀପଦ୍ମପାଦେ[9] ଭରସାରେ ବନ ପର୍ବ କଲି[10] ଶେଷ ସେ ॥୨୧॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ମତ୍ସଦେଶ
୨ । ଗ କହନ୍ତି
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀଙ୍କ ଏକାନ୍ତେ କହନ୍ତି
୩ । ଗ. ତଥ
୪ । ଗ. ତହିଁ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ମେଲିକଲେ
୬ । ଙ, ଶମୀବୃକ୍ଷମୂଳେ
ଘ. ଶମୀବୃକ୍ଷ ତଳେ
୭ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀଙ୍କି
୮ । ଘ. ବସିଣ ତହୁଁ
୯ । ଚ. ପାଦପଦ୍ମ
ଘ. ଅଭୟ ପାଦପଦ୍ମ
୧୦ । ଖ. ହେଲା
ଘ. ଏ ବନ ପର୍ବ ହେଲା

ଈଶାଠ ପର୍ବ

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଚକ୍ରକେଳି

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ[1]

ବେଦେ ରାମାୟଣେ ଚୈବ ପୁରାଣେ ଭାରତେ ତଥା
ଆଦୌ ଚାନ୍ତେ ଚ ମଧ୍ୟେ ଚ ହରିଃ ସର୍ବତ୍ର ଗୀୟତେ ॥୧॥

ଜୟ ଜୟ ବୃଷଭାନୁ ନନ୍ଦନୀ
ଜୟ ନାଗ ସୁର ନରଙ୍କ ବନ୍ଦନୀ ॥୧॥

ଜୟ ଜୟ ନିକୁଞ୍ଜ ବିନୋଦିନୀ
ଜୟ ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆହ୍ଲାଦିନୀ[4] ॥୨॥

ଜୟ ରାସ ଉଲ୍ଲାସ ବିଳାସିନୀ[5]
ଜୟ ବେଣୁଧର ଧୀର ନାଶିନୀ[6] ॥୩॥

ଜୟ ଜୟ ସ୍ଵଚ୍ଛ ନୀର ବାସିନୀ[7]
ଜୟ ଜୟ ଘନସାର ହାସିନୀ[8] ॥୪॥

ଜୟ ଜୟ ସରସିଜ ଲୋଚନୀ[9]
ଜୟ ଜୟ ଭବଭୟ ମୋଚନୀ ॥୫॥

---

୧ । ଖ ଗ. ପାଠ ଶ୍ରୀଃଦସ୍ତ
ଘ. ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ଅବସ୍ଥ ମନ୍ତ୍ର
୨ । ଖ ଗ ଘ. ଶ୍ଳୋକଟି ନାହିଁ
୩ । ଗ ଘ. ନାଗନର ସୁର
୪ । ଘ. ଆହ୍ଲାଦନ
୫ । କ. ବିଳାସେନ
ଗ. ବିଳାସିନ
ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ନାସ ବିଳାସିନ
୬ । କ. ନାସେନୀ
ଖ ଗ. ନାଶିନ
ଘ. ନାଶନ
୭ । ଖ. ନୀଳ ବାସିନ
ଗ ନୀଳଗର୍ଭ ବାସିନ
ଘ. ନୀଳ ବାସନ
୮ । ଖ. ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ହାସନ
୯ । ଖ. ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ

ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ପେଶୁ[1] ମୋର ମନ
ଏଣୁ ଦୟା କରିବେ ଭଗବାନ[2] ॥୬॥
ତୁମ୍ଭେ ସାରଦା ରୂପେ କଣ୍ଠେ[3] ବସ
ଏହୁ ବିରାଟ ପର୍ବ ପ୍ରକାଶ ॥୭॥
ଲେଖିବାର ସିନା ମୋର ଆସ୍ପୃତ
ଏତ ଅଗାଧ ଚରିତ ପର୍ବତ[4] ॥୮॥
ସାଧୁଜନେ ଶରଧାରେ ଶୁଣିମେ
କୃଷ୍ଣ ଚରିତ ହୃଦରେ[5] ଗୁଣିମେ ॥୯॥
କୃଷ୍ଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ ହରଷ[6] ଚିତ୍ତରେ[7]
ମୋର ଦୋଷ ନ ଧରିବେ ଗୀତରେ ॥୧୦॥
ବନବାସ ଅନ୍ତେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ
ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ଅଗ୍ୟାଂତ ବଞ୍ଚିବେ[9] ॥୧୧॥
ତହିଂ ମହାରସ[10] ଲୀଳା ହୋଇବ
ତାହା କାହା ପକ୍ଷ ଲେଖି ପାରିବ[11] ॥୧୨॥
ଏହା ବିଚାରି ଦୟାକର ମୋତେ
ତୁମ୍ଭ ବିନୁ ଭରସା ନାହିଁ ଚିତ୍ତେ[12] ॥୧୩॥
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ନମସ୍କାର[13]
ଅତି ପତିତ ହୀନ[14] ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ॥୧୪॥
ଶୁଣ ସାଧୁଜନେ ତୋଷ ମନରେ[15]
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ହେ ଝୋଞ୍ଚ ବନରେ ॥୧୫॥

---

୧ । କ ଗ ଘ. ରଖ
୨ । ଗ ନ କରେ ଭଗବାନ
୩ । କ. କଣ୍ଠେ
ଖ. ମୋର କଣ୍ଠେ
୪ । ଖ. ପର୍ବତ ଚରିତ
୫ । ଗ. ମୁଖରେ
ଙ. ହୃଦଏ
ଘ. ମନରେ
୬ । ଙ. ପ୍ରସଙ୍ଗେ ହରଷ
ଘ. ଚରିତ ହରଷ
୭ । ଘ. ମନରେ
୮ । ଘ. ନ ଧରିବ ଚିତ୍ତରେ
୯ । ଗ. ଦେହ ଅଜ୍ଞାତେ ବଞ୍ଚିବ
୧୦ । ଙ. ମାହାରସ
୧୧ । ଖ. କାହାର ସକ୍ୟରେ ଲେଖିବ
ଗ ଘ. ପକ୍ଷେ ଲେଖି ପାରିବ
୧୨ । ଘ. ତୁମ୍ଭ ଭରସା ବିନୁ ନାହିଂ ଚିତ୍ତେ
୧୩ । ଖ. ଚରଣ ସିରେ ମୋର
୧୪ । କ ଘ. ଦନ
୧୫ । ଘ. ମନ ତୋଷରେ

ସଙ୍ଗେ ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦନୀ ଅଛନ୍ତି
ଶମି ବୃକ୍ଷମୂଳେ ବସି[1] ଗଲନ୍ତି ॥୧୬॥
ସ୍ୱରସ୍ୱତୀଙ୍କି ସ୍ତୁତି ଧର୍ମସୁତ[2]
ଦ୍ରୋପଦୀ[3] ଆଦି ଶୁଣ ମୋ[4] ଭାରତ ॥୧୭॥
ଯାହା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଗଲେ କହି
ଗୋପ୍ୟେ ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ଥାଅ ରହି ॥୧୮॥
ବରଷେ ଚେରବନ କେହିଁ ରୂପେ[5]
ଚକ୍ଷୁଂ ଅଗୋଂଚର ବଞ୍ଚିବା ସ୍ୱରୂପେ[6] ॥୧୯॥
କେହ୍ନ ଜାଣନ୍ତା ଚକ୍ଷୁରେ ନୋହିବ
କହ କେ ଚକ୍ଷୁଁ କ ରୂପେ[7] ରହିବ ॥୨୦॥
କର ଯୋଡ଼ି ଜଣାନ୍ତି ବୃକୋଦର
ଦେବ ମୁର୍ତ୍ତି ହୋଇବି[8] ସୂପକାର ॥୨୧॥
ମୋତେ ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ[9]
ନଡ ପ୍ରସ୍ତରେ ରନ୍ଧନ[10] କହିଲେ ॥୨୨॥
ନଳ ଗଉଷ ସଞ୍ଜଷ ନି ବଧି
ମୋର ପାକରେ ଅମୃତ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ॥୨୩॥
ମୋର ନାମ ସେ[11] ବଲଭ ହୋଇବ
ବସ୍ତୁ[12] ମାୟାରେ କେହ୍ନ ନ ଚିହ୍ନିବ ॥୨୪॥

୧। ଗ ଘ. ବୃକ୍ଷତଳେ ବସି
୨। ଗ. ସ୍ତୁତି ଧର୍ମସୁତ
୩। କ ଙ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦ
୪। ଗ. ମୋ ବଚନ
ଘ. ମୋ ହୃଦନ୍ତ
୫। କ ଘ. କହିରୂପେ
ଖ. କଭିରୂପେ
୬। କ ବଞ୍ଚିବ ସ୍ୱରୂପରେ
୭। କ. କେ ରୂପେ
୮। ଗ ଘ. ମୁର୍ତ୍ତିଂ ହୋଇବ ଚିହ୍ନି
୯। ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ
୧୦। ଖ. ପ୍ରତ ରନ୍ଧଣା ସେ
ଗ ଘ. ପ୍ରତ ରନ୍ଧନ ସେ
୧୧। କ. ମୋର ନାମ
ଙ. ମୋହୋର ନାମ
୧୨। ଙ. ଦେଶ

ପୁଣ ଅର୍ଜୁନ ତହିଁ ଜଣାଇଲେ
ମୋତେ ଉର୍ବଶୀ ପୂର୍ବେ ଶାପ[1] ଦେଲେ ॥୨୫॥
ଏଣୁ ନପୁଂସକ ମୁଂ ସେ ହୋଇବି[2]
ସ୍ତ୍ରୀର[3] ବେଶରେ ଜଗତ ମୋହିବି ॥୨୬॥
ଉତ୍ତରା ନାମେ ବିରାଟର ସୁତା[4]
ତାକୁ ଶିଖାଇବି ନୃତ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ[5] ॥୨୭॥
ନାଟ ମନ୍ଦିରେ ଥିବି ମୁଁ ହରଷେ
ମୋର ନାମ ବୃହନ୍ନଳା[6] ପ୍ରକାଶେ ॥୨୮॥
ପୁଣ ଜଣାଇଲେ ତହିଁ ଦ୍ରୋପଦୀ[7]
ମୋତେ କହି ଅଛନ୍ତି ବ୍ୟାସ ଯତି[8] ॥୨୯॥
ମୁହିଁ ବିରାଟ ଅନ୍ତପୁରେ ଥିବି
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାଙ୍କୁ ବେଶ[9] ଲଗି କରିବି ॥୩୦॥
ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ନାମ ମୋହର[10] ହୋଇବ
ରାଣୀ ସଦୟା ମୋତେ କରିଥିବ ॥୩୧॥
ପୁଣ ଜଣାଇଲେ ତହିଁ ନକୁଳ
ହେବି ମୁହିଁ ହୋଇବି ବାଜପାଳ[11] ॥୩୨॥

---

୧ । ଖ. ତହିଁ ଶାପ
ଗ. ପୂର୍ବେ ଭୂପ
ଘ. ପୂର୍ବେ ଶାପୀ
୨ । କ ଘ. ନପୁଂସକ ମୁହିଁ ହୋଇବି
ଗ. ନପୁଂସକ ମୁହିଂ ହୋଇବି
ଘ. ନପୁସକ ମୁହିଂ ହୋଇବି
୩ । ଖ. ନାରୀ
୪ । କ ଗ. ସୁତ
୫ । କ-ଗ ସଙ୍ଗିତ
୬ । କ ବୃହନ୍ନଳ
ଖ. ବୃହନ୍ନାରୀ
ଗ. ବୃହନଲା
୭ । କ. ଦ୍ରୋପଦୀ
ଘ. ବୋଲନ୍ତି ତହିଁରେ ଦ୍ରୋପଦୀ
୮ । ଗ. ମୋତେ କହିଣ ଗଲେ ବ୍ୟାସଜତୀ
୯ । କ ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବେଶ
୧୦ । କ ଘ. ମୋର
ଖ. ମୋହୋର
୧୧ । ଗ ଘ. ହେବ ହୋଇବି ମୁହିଁ ବାଜପାଳ

ମୋତେ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାରେ କହିଲେ
ଅଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାମାନ ସ୍ତ୍ରୀ ଶିଖାଇଲେ ॥୩୩॥
ବିରାଟର ଅସାଧ୍ୟ ଅଛି ବାଜି
ତାକୁ ଦେଖନ୍ତେ ମୁଁ କରିବି[୧] ସଜ ॥୩୪॥
ମୋତେ ବିରାଟ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇବ
ଗ୍ରନ୍ଥୀକ ନାମ ମୋର[୨] ବୋଲାଇବ ॥୩୫॥
ପୁଣ ଜଣାନ୍ତି ଉଠି[୩] ସହଦେବ
ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ ବାସୁଦେବ ॥୩୬॥
ଗୋକୁଳ ବିଦ୍ୟା ମୋତେ ଶିଖାଇଲେ
ପୁଣ ମୋହନ ବଂଶୀ[୪] ଗୋଟି ଦେଲେ ॥୩୭॥
ପୃଥୁନା[୫] ନାମେ ବିରାଟର ଗାବ
ଅସାଧ୍ୟ ସେ ମୋତେ[୬] ସାଧ୍ୟ ହୋଇବ ॥୩୮॥
ମୋତେ ଗୋମାତା ହୋଇବେ ପ୍ରସନ୍ନ[୭]
ଗୋରୁ ସେବାରେ ମୋର ଯିବ ଦିନ ॥୩୯॥
ଦିବ୍ୟ ରୂପେ[୮] ମୁଂ ହୋଇବି ଗୋପାଳ
ମୋର ନାମ ହୋଇବ ତନ୍ତ୍ରିପାଳ[୯] ॥୪୦॥
ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ
ପୁଣ ଜଣାଇଲେ ସେ ଭୀମସେନ ॥୪୧॥
ତୁମ୍ଭେ କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ରହିବ[୧୦]
ସତ କହିଲେଟି[୧୧] ଜଣା ହୋଇବ ॥୪୨॥
ଶୁଣି କହନ୍ତି ଦେବ ଧର୍ମରାଜ
ଆମ୍ଭେ ହୋଇବୁଂ ସଭାପଣ୍ଡା ଦ୍ୱିଜ[୧୨] ॥୪୩॥

---

୧ । କ ଖ. ଦେଖିଲେ ମୁହିଂ କରିବି
ଘ. ଦେଖନ୍ତେ କରିବ ମୁଁ
୨ । କ. ତୋର ନାମ
୩ । ଖ. ଜଣାଏ
ଘ. ପୁଣି ଜଣାନ୍ତି
୪ । କ ଗ. ମୋହନ ବସିଂ
୫ । କ ଖ. ପ୍ରୋଥନା
୬ । କ ଗ. ଅସାଧ୍ୟେ ସେ ମୋର
୭ । ଗ ହୋଇବ ପ୍ରସନ
ଘ. ଗୋମାତ ହୋଇବ ପ୍ରସନ
୮ । ଖ. ଦିବ୍ୟ ରୂପ
୯ । ଗ. ତନ୍ତ୍ରିପାଳ
ଘ. ତନ୍ତିପାଳ
୧୦ । ଗ. କେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଆପଣ ରହିବ
୧୧ । ଗ ଘ. ସତ କହିଲେଟି
୧୨ । ଘ. ଦ୍ୱିଜ

କୁନ୍ତୀ[୧] ଜନନୀ ଅଟନ୍ତି ଆମ୍ଭର
　　　　କୁନ୍ତଭଟ ହୋଇବ ନାମ ମୋର[୨] ॥୪୩॥
ସଭାପଣ୍ଡା ହୋଇଣ ବସିଥିବୁଂ
　　　　ଚବାଟର ସଙ୍ଗେ ପଶା ଖେଳିବୁଂ ॥୪୪॥
ଭୀମସେନ ବୋଲନ୍ତି ହେ[୩] ଅର୍ଜୁନ
　　　　ଶୁଣ ଏବେ ବାହୁଣ୍ଡି[୪] ଯିବା ବନ ॥୪୫॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୫] ସଙ୍ଗେ ପଶା ଖେଳିଲେ
　　　　ଭାଇ ଭାରିଯା ସମେତ[୬] ହାରିଲେ ॥୪୬॥
ରାଜ ବିଭୂତି ଛାଡ଼ିଣ ବନରେ
　　　　ଏବେ ପଶା ପଡ଼ନ୍ତିଣି ମନରେ ॥୪୭॥
ଧର୍ମନନ୍ଦନ ବୋଲେ ଏ[୭] ନୃପଇ
　　　　ଧୀର ହୋଇ ଶୁଣ ଯାହା[୮] କହଇ ॥୪୯॥
ଶକୁନିର କପଟ ସିନା ପଶା
　　　　ତହିଁ ବୁଡ଼ିଲା ଆମ୍ଭର ଭରସା ॥୫୦॥
ଧର୍ମ ପଶା ଚବାଟରେ[୯] ଖେଳିବୁଂ
　　　　ନାନା କଉତୁକେ ଧନ ବଞ୍ଚିବୁ[୧୦] ॥୫୧॥
ତୁମ୍ଭେ ସଭାକୁ ଚଳଭାଇ ଯିବ
　　　　ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ତହିଁ ଦ୍ୱିପଦ କରିବ ॥୫୨॥
ତେଣୁ କରି[୧୧] ପ୍ରଥମେ ଯିବୁଂ ଆମ୍ଭେ
　　　　ଜଣେ ଜଣେ ହୋଇଣ ଯିବ ତୁମ୍ଭେ ॥୫୩॥

---

୧ । କ ଭ ଦ. କୋନ୍ତି
୨ । ଖ. ନାମ ହେବ ମୋହୋର
　ଭ. ଭୋନ୍ତଭଟ—ମୋର
　ଘ. କୋନ୍ତଭଟ—ମୋର
୩ । ଭ ଖ. ବୋଲେ ହେ
୪ । ଗ ଘ. ଶୁଣ ବାହୁଡ଼ି ଏବେ
୫ । କ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
　ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ
୬ । ଖ ଘ. ସହିତେ
　ଗ. ସଙ୍ଗତେ
୭ । ଖ ଗ. ବୋଧିଲେ
୮ । ଖ. ତାହା
୯ । ଖ. ହେତୁ ପଶା ବସିଟେ
୧୦ । ଖ ଭ ଘ. ହରିବୁଂ
୧୧ । ଗ. ଏଣୁକରି

ଏତେ କହିଣ ଦେବ ଧର୍ମଶିଷ[1]
ଆଗେ ହୋଇଲେ ବିପ୍ରବର ବେଶ ।୫୪।

ପୁଣି ଅର୍ଜୁନ କହନ୍ତି ଉତ୍ତର
ଗୁପତେ ଥିବା ବିରାଟ ନଗର[2] ।୫୫।

ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି ଯେ[3] ଅପମାନ କରିବ
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଯେ ଭର୍ତ୍ସନା ବୋଲିବ[4] ।୫୬।

ତାଙ୍କୁ ଗୁପତେଣ ନାଶ[6] କରିବା
ଏହି କଥା ଚିତ୍ତରେ ଧରିଥିବା[7] ।୫୭।

ଏହୁ ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଆମ୍ଭ[8] ନିୟମ
ଏଥି ସାକ୍ଷୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ଉତ୍ତମ[9] ।୫୮।

ଏହି ବଚନର ସର୍ବେ ସିଦ୍ଧ[10] କଲେ
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି[11] ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ।୫୯।

ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ପଦେ[12] ନମସ୍କାର
କହେ ଅଧମ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[13] ।୬୦।

୧। ଖ. ସିଦ୍ଧ
୨। ଘ. ଗୁପତେଣ
୩। ଖ. ପାଠ କାଟଦିଷ୍ଟ
୪। କ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କି ଜେ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କି ଯେ
୫। କ. ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କୁ ଜେ ଭ୍ରୁଛନା କହିବ
ଗ, ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ଜେ ଭ୍ରୁଛନା ବୋଲିବ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କି ଯେ ଭ୍ରୁଛନା ବୋଲିବ
୬। କ—ଗ ନାଶ
୭। ଘ. ଏହି କଥା ଚିତ୍ତରେ ଧରିଥିବା
ତାଙ୍କୁ ଗୁପତେଣ ଆମ୍ଭେ ମାରିବା
୮। କ. ଆମ୍ଭ
ଖ. ଏହୁ
୯। ଖ. ଏଥକୁ ସାକ୍ଷ ପୁରୁଷ ଉତମ
ଗ. ଏଥି ସାଖି ପୁରୁଷଙ୍କ ଉତମ
୧୦। ଖ. ସର୍ମସିଦ୍ଧ
୧୧। କ. ଯୁଜେଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି
୧୨। ଘ. ପାଦେ
୧୩। କ—ଗ ଧନ ବିଶମ୍ଭର
ଘ. ଦୀନ ବିସ୍ମମ୍ଭର

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଭାଟିଆରି

ଶଶୀବଂଶ୍ରୀ ଧର୍ମଦ୍ୱଜ ଯେ,[1]   କପଟେ ହୋଇଲେ ଦ୍ୱିଜ[2]
ଗ୍ରୀଷମ ଋତୁ ମଧ୍ୟାହ୍ନ[3] ରବିପ୍ରାଏ ଦିକାଶୁଛି ତାଙ୍କ[4] ତେଜ ଯେ ॥୧॥

ମାଳ ବସନ[5] ପିନ୍ଧିଲେ ଯେ   ହିକଣ୍ଠ କର ଛନ୍ଦିଲେ
ପୀତ ପଟମ ଅଡ଼ଭଙ୍ଗୀ କଟିଣ ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗରେ ପକାଇଲେ ଯେ ॥୨॥

ଲମ୍ବିତ[6] ଜୁଡ଼ା ସୁନ୍ଦର ଯେ   ତୁଳସୀଦଳ ମଧ୍ୟର
ଦକ୍ଷିଣ[7] କର ପଲ୍ଲବ ଅନାମିକା ମୁଦ୍ରିକା ଝଳ ରତ୍ନର ଯେ ॥୩॥

କପୋଳରେ ଠିଆ ଶରା ଯେ   କଣ୍ଠେ ଉଭୁର ପଇତା
ବାମକରେ ଟମ୍ବା ପାଣି କୁଣ୍ଡଳ[8] ଦକ୍ଷିଣ କରରେ ଛତା ଯେ ॥୪॥

ଗଳାରେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳ ଯେ   ଚନ୍ଦ୍ରା କଲେ ବନମାଳ[9]
ବିରାଟ ରାଜ୍ୟକୁ ଗମନ କରନ୍ତେ[10] ବେକପାଶେ ନେଇ ଢାଳ[11] ଯେ ॥୫॥

ମତ ଦେଶରେ ମିଳିଲେ ଯେ   ସମସ୍ତେ ନେତ୍ରେ ଦେଖିଲେ
ପ୍ରଶଂସା କରୁ କରୁ ନୃପ ଆସ୍ଥାନେ ପ୍ରବେଶ ଭୂତଳେ ହେଲେ[12] ଯେ ॥୬॥

---

୧ । କ. ଶଶି ଧର୍ମଦ୍ୱଜ ରେ
୨ । ଘ. ଯେ
୩ । ଗ. ମଧ୍ୟାହ୍ନ
   ଘ. ମଧ୍ୟାହ୍ନ
୪ । ଖ. ତେଜୁଛି ତାହାଙ୍କ
   ଗ. ତେଜଅଛି ତାଙ୍କ
୫ । ଗ. କଳ ବସନ
୬ । କ, ଲମ୍ବିତ ଛଟ
   ଖ. ଲମ୍ବିତ ଜାଟା
୭ । ଙ. ଦକ୍ଷିଣ
   ଙ. ଡାହାଣ
୮ । କ ଖ. କୁଣ୍ଡଳ
୯ । ଗ. ଚନ୍ଦ୍ରାକଣ ବନମାଳ
   ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କରେ ବନମାଳି
୧୦ । ଚ, ଗମନ କରନ୍ତି
୧୧ । ଘ. ଟେକ୍ଷ ଢାଳ
୧୨ । କ. ନୃପଅଳେ ଭୂଶତେ ହେଲେ
   ଖ. ନୃପ—ହେଲେ
   ଗ. ନୃପ ଅସ୍ଥାନେ ଭୂଶତେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ।
   ଘ. ନର୍ପ ଅ[illegible]ନେ—ହେଲେ

ବିରାଟ ବିଜୟ କର ସେ ବହୁଥାଠ ଛନ୍ଦ ପୁର
ପାଟକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରୀକ ସଙ୍ଗେ ସେନ ଗଜମାତରେ[1] ବସ୍ତର ସେ ।୭।

ସୁଧିଷ୍ଟି[2] ଚଳ୍ପି ପ୍ରବେଶ ସେ ଦେଖି ସର୍ବେ କଲେ ହାସ
ନମସ୍କାର କରି ଆସନ[3] ଗ୍ରହଣ ଉଭା ହୋଇଲେ ନରେଶ ସେ ।୮।

କରେ ଧରି ରତ୍ନ ଝାରି[4] ହେ ପାଦ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ[5] କରି
କନକ ଆସନେ ବସାଇ ନୃପତି[6] ବହୁ ପୂଜା ତାଙ୍କୁ କରି ହେ ।୯।

କର ଯୋଡ଼ଣ ଜଣାଇଁ ସେ କମା ବିଜୟ ଗୋସାଇଁ
କେଉଁ ଦେଶେ ଘର କ ନାମ ତୁମ୍ଭର କହିବା ହେଉ ବୋଇଲେ ସେ[7] ।୧୦।

ସୁଧିଷ୍ଟି[8] କହନ୍ତ ହସି ସେ ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ବଂଶୀ[9]
ପଞ୍ଚକଟକ ଜାଣୁଟିକ ହସ୍ତିନା ଅମ୍ଭେ କୁଞ୍ଜଗଳ[10] ଦେଶୀ ହେ ।୧୧।

ଚହ୍ନି ସୁଧିଷ୍ଟି[11] ନୃପତ ହେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୋପଦୀ[12]
ପଶାରେ ହାରିଣ ଅରଣ୍ୟେ ପଶିଲେ ତେଜ ସକଳ ବଭୂତି ହେ ।୧୨।

---

୧ । କ. ଜାଟେକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରୀକ ସଙ୍ଗେ ସେନଗ ସେ
ଖ. ଜାଟକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରୀକ ସେନ ସଙ୍ଗେ ଗଜମାତାକ
ଘ. ପାଟେକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରିକ ସଙ୍ଗେ ସେନ ବିଜୟଠ ସେ

୨ । କ. ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଟି
ଘ. ସୁଧିଷ୍ଟି

୩ । ଖ. ଅସ୍ଥାନ

୪ । ଙ. ଭଙ୍ଗ ଝରି

୫ । କ. ପଖାଳଣ
ଘ. ପଖାଳନ

୬ । କ. ନୃପତି

୭ । ଖ. କହଦେସେ ପୁର କ ନାମ ତୁମ୍ଭଙ୍କ ଗୋସାଇଁ
ଘ. କେଉଁ ଦେସ ପୁର କ ନାମ ତୁମ୍ଭର କହିବା ହୁଅ ବୋଲାଇଁ ହେ

୮ । କ. ଯୁଜେଷ୍ଟି
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଟି

୯ । କ. ବଂଶି

୧୦ । ଖ. କୁନ୍ତିଗନ

୧୧ । କ. ଯୁଜେଷ୍ଟି
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଟି

୧୨ । କ. ଦ୍ରୋପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ

ବାର ବରଷ କାନନେ ହେ ରହିଲେ[1] ଆନନ୍ଦ ମନେ
ବରଷେ ତେର ଦିନ ଅଜ୍ଞାତକୁ ଅଇଲେ ତୋର ଭୁବନେ ହେ ।୧୩।

ଆମ୍ଭ ନାମ କୃତ୍ରଭଟ ହେ[2] ନ ଜାଣୁ କିଛି କପଟ
ସେ ସେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର[3] ପ୍ରତକ୍ଷେ ଅଟ[4] ଆମ୍ଭେ ଶଂସୟ ଗୁଜ ବରଟ ହେ ।୧୪।

ସଭା ମଧ୍ୟେ ବସିଥାନ୍ତି ହେ ସର୍ବଠାରେ ପୂଜା ପାନ୍ତି
ଯୁଧିଷ୍ଠିର[5] ଦେବଙ୍କ ସଭାପଣ୍ଡା ଆମ୍ଭେ ଚେଣ୍ଡ ଜଣ ସେ ବୋଲନ୍ତି ହେ[6] ।୧୫।

ତୋ ବାକ୍ୟ ଅଇଲେ[7] ଶୁଣି ହେ ହେଟିଲୁ ସେ ତତକ୍ଷଣି
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ ସଙ୍ଗେ ସେନ ଅଇଲେ ନୃପତି ମଣି[8] ହେ ।୧୬।

ବିରାଟ କହେ ଉତ୍ତର ହେ କାହିଁ ସେ ଭାଗ୍ୟ ମୋହର[9]
ଏ ଚର୍ମ ଲୋଚନେ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକ ମୋହୋ ଗୁର[10] ହେ ।୧୭।

ରାଜର୍ଷି ପାଗକୁ ଗଲ ହେ ଶୋକ ଦିବସ ରହିଲ
ସ୍ୱାମ ଠାକୁରେ ମୋତେ ସେ[11] ଥେକ ନେଲେ ତେବେ ଦେଖି ନ ପାରିଲି ହେ ।୧୮।

---

୧ । ଖ ଘ. ଭ୍ରମିଲେ
୨ । ଚ. ଚୋଳଭଟ
୩ । ଚ. ଯୁଜେଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି
୪ । ଖ. ସେହୁ
୫ । କ. ଯୁଜେଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି
୬ । ଚ ଖ. ଚେଣ୍ଡୁ ଜଣ ବୋଲନ୍ତି ସେ ହେ
୭ । ଖ. ତୋ ପୁରେ ଅଇଲେ
ଘ. ଅଇଲ
୮ । କ. ଦ୍ରୋପଦୀ ସେନା ଅଇଲେ ନୃପ ଶିରୋମଣି ହେ
ଖ. ଦ୍ରୋପଦୀ ସେନା ବହନ୍ତି ନୃପମଣି ହେ
ଘ. ଅଇଲେଟି ନୃପମଣି ହେ
୯ । ଘ. ମୋହୋର
୧୦ । କ. ଧର୍ମରାଜାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକ ମୋହର ଗୁର ହେ
ଘ. ମୋହ ତ୍ରର ହେ
୧୧ । ଘ. ମୋତେ

ତାହାଙ୍କୁ ଭେଟିବ କାହିଁ ହେ ଏତେ ପୁଣ୍ୟ କର ନାହିଁ
କେମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରାୟେ ପୂଜିବ ମୋର ପାଶେ ଥାଅ ରହି ହେ[1] ।୧୯।
ଶୁଣି କହେ ଧର୍ମସୁତ ଯେ ଏକଥା ଅଟେ ଉଚିତ
ଆମ୍ଭେ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ତ କଲୁଁ[2] ତୁମ୍ଭର ନିର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ହେ[3] ।୨୦।
ନୃପତି[4] ତୋ ପାଶେ ଏବେ ହେ ଆମ୍ଭେ ଅଇଲୁଁ ଯେବେ
ଏହି ସ୍ୱରୂପେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଧର୍ମରାଜା[5] ଦର୍ଶନ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ[6] ଦେବେ ହେ ।୨୧।
ଶୁଣି ହରଷ ରାଜନ ହେ ଅଣାଇ ଶାଢ଼ୀ ବସନ[7]
ଯାଚନ୍ତେ ଯୁଧିଷ୍ଠି[8] ତପ୍ତ ହୋଇଣ ଚଳନ୍ତ ପଦ୍ମଲୋଚନ ହେ ।୨୨।
ଏହା ଶାଢ଼ୀ[9] ଘେନ କରେ ଯେ କେମନ୍ତେ ବା ବାନ୍ଧିବା ଶିରେ[10]
ତୁମେ ଶାଢ଼ୀ ବାସ ବିରାଟ ନୃପତି ଥୋଇଲେ[11] ନେଇ ଭୂମିରେ ଯେ ।୨୩।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ[12] ସମାନ ଯେ ଯାହାକୁ କଲ ଦର୍ଶନ
ତାହାଙ୍କୁ ପୁଣି ମୁଁ ଶାଢ଼ୀ ଯାଚୁଅଛି ମୋ ଗୁରୁ ପାପୀ[13] ଅଗ୍ୟାନ ଯେ ।୨୪।

---

୧ । ଖ. କେମନ୍ତେ—ସେବିବ ମୋର ପାଶେ ଥିବ ରହି ହେ
୨ । ଘ. କଲୁଁ
୩ । ଗ. ପୋଥିର ୭ମ ପରଟି ନଥିବାରୁ ୯ରୁ ୨୦ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୪ । କ. ନୃପତି
ଖ. ନୃପତି
୫ । କ. ଏହି ସ୍ୱରୂପେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଧର୍ମରାଜା
ଖ. ମହାରାଜା
ଗ. ଦେବରାଜ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ନୃପରାଜା
୬ । ଘ: ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ
୭ । କ. ଅଣାଅ ଶାଢ଼ି ବସନ
ଖ. ମୁନିଙ୍କ ତୋଷ ରାଜନ ଯେ ଅଣାଇ ଶାଢ଼ି ବସନ
ଗ ଘ. ଶାଢ଼ି ବସନ
୮ । କ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
୯ । କ—ଗ ଶାଢ଼ୀ
୧୦ । ଗ ଘ. ବାନ୍ଧିବ ଶିରେ
୧୧ । କ. ଶାଢୀବାସ ବିରାଟ ନୃପତି ଆଣିଲେ
ଖ. ଶାଢ଼ୀବାସ ଥୋଇଲେ ନୃପତି
୧୨ । କ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ
ଖ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ
୧୩ । କ. ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ମୁଁ ଶାଢ଼ୀ ଯାଚୁଛି ମୋ ଗୁରୁ ପାପୀ
ଖ. ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ମୁଁ ଶାଢ଼ୀ ଯାଚୁଛି ମୋ ଗୁରୁ ବଡ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏମନ୍ତ କହିଲେ ଯେ　　　ବିରାଟ ଅଙ୍ଗେ ପଶିଲେ
　　ତେଣୁ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ଲଭିଲା ରାଜନ ଗର୍ବ ମନରୁ ତେଜିଲେ ହେ[1] ॥୨୫॥

ପ୍ରଣମ୍ୟ କରି ରାଜନ ଯେ　　　କହେ ବିନୟ ବଚନ
　　ଚରଣେ ଦାସ ନିଉଛାଳି କରଣ କଲି କ୍ଷେମିବ ଦୂଷଣ ହେ[2] ॥୨୬॥

ତୁମ୍ଭେ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଥିବ ହେ　　　ଭଲ ମନ୍ଦକି ବୁଝିବ
　　ଅଜାଣତି ସେବାଥିବ ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ଦୁଃଖ ପୁଥିକ୍ଷି ଦେବ ହେ[3] ॥୨୭॥

କୁନ୍ତେ[4] ହରଷ ହୋଇଲେ ଯେ　　　ଉଠି ତାଙ୍କୁ କୋଳ[5] କଲେ
　　ବହୁତ ପ୍ରକାରେ ତୋଷି ତାଙ୍କ[6] ମନ ପାଶେ ନେଇ ବସାଇଲେ ଯେ ॥୨୮॥

ଅଣାଇଲେ ପଣାସାର ଯେ　　　ଫାଳ କାଟିଲେ ଭୂମିର[7]
　　ନାନା ଜନ୍ତୁଭୂତଙ୍କ ପଶା ଖେଳୁଛନ୍ତି ବିରାଟ ଧର୍ମ କୁମର ହେ ॥୨୯॥

ଗାନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ଯେ　　　ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଆଶ[8]
　　ମହାଘୋର[9] ଭବ ଜଳଧିରୁ ମୋତେ ପାରକର ପୀତବାସ ଯେ ॥୩୦॥

---

୧ । ଗ. ୨୫ ପଦ୍‌କ୍ତିର ପାଠ ନାହିଁ
　ଗ. ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ତହୁଁ ଲଭିଲେ ରାଜନ
　　ଗର୍ବ ମନରୁ ତେଜିଲେ ଯେ
　ଘ. ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ତେଣୁ ଲଭିଲେ-ତେଜିଲେ ହେ
୨ । ଢ. ଚରଣେ ବସନ ନୀଳଛାଳି କରଣ ପ୍ରଭୁ
　　　　ଦୂଷଣ କଲି ଜେ
　ଗ. ବିରାଟ ପ୍ରଣମ୍ୟ କଲା ଯେ କରଯୋଡ଼
　　　　ଜଣାଇଲା ।
　ଚରଣେ – ଦୂଷଣ କଲି ବୋଇଲି ଜେ
୩ । ଜ. ସୁଦୃଷ୍ଟି ଦେବେ ହେ
　ଗ. ଦୃଢତ୍ୱ—ଦେବ ଯେ
୪ । ଜ ଗ. କୋନ୍ତେ
　ଘ. କୋନ୍ତ
୫ । ଗ ଘ କୋଳ ତାଙ୍କୁ କଲେ
୬ । ଗ. ତାଙ୍କୁ
　ଘ. ତୋଷି ତାଙ୍କ ମନ ପାସେ ନେଇ
୭ । ଖ. ଭୂମିରେ କଲେ କୁଠାର
　ଘ. କୋଠୀ କାଟିଲେ ଭୂମିର
୮ । ଙ-ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ଆସ
୯ । ଘ. ମାହା ଘୋର

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବ୍ରେଗି

କଞ୍ଚୁକେ ବୃକୋଦର   ସାକ୍ଷାତ[1] କି ସୂପକାର
କନକ ଚମ୍ପକ ପ୍ରାଏ[2] ବସନେ ତନୁ
କପୋଳରେ ଗୋରଚନା   ଫୋଟି କଲେକ ରଞ୍ଜନା[3]
ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳେ କି ଉଦେ ହୋଇଣ[4] ଭାନୁ
କରଯୁଗେ ହେମ[5] କଙ୍କଣ
କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୋହେ[6] କୁଣ୍ଡଳ ରବି କିରଣ ॥୧॥

କଣ୍ଠରେ ମୁକୁତା ମାଳ   ଶୋଭାପାଏ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ
ହୀରା ମୁଦ୍ରିକା[7] ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ମୂଳେ ଲଭିଲେ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଗୋଳ   ଅଙ୍ଗରେ ହୋଇଲେ ବୋଳ
କେଶରେ ମାଳତୀ ପୁଷ୍ପ[8] ଗନ୍ଧ ବାନ୍ଧିଲେ
ଖଳପାଟ[9] ସୁରଙ୍ଗ ଧଡ଼ି
କଟୀ ତଟେ ଝିଭଙ୍ଗିରେ ପିନ୍ଧିଲେ ଭିଡ଼ି[10] ॥୨॥

---

୧ । ଖ. ସାକ୍ଷାତେ
୨ । ଘ. କନେକ ଚମ୍ପକ ସପ୍ରାଏ
୩ । କ ଗ. ରଞ୍ଜନା
୪ । ଖ. ହୋଇଲା
ଗ ଘ. ହୋଇଲେ
୫ । କ. ହୋମ
୬ । ଖ ଗ. କର୍ଣ୍ଣେମକର
୭ । କ. ହୀରାମୁଦ
ଗ. ହୀରା ମୁଦ୍ର
୮ । କ. ପୁଷ୍ପ
ଖ. ଫୁଲ
ଗ. ପୁଷ୍ପ
୯ । ଖ. ଖାଳପାଟ
୧୦ । ଗ. ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ବାନ୍ଧିଲେ ଭିଡ଼

କଲେକ ଦୋସଡ଼ା ସୁଣି ଇନ୍ଦ୍ର ଗୋପ କାନ୍ତି ଜିଣି
ଯେ ପାଟରେ କନକର ଲତା[1] ପଡ଼ିଛି

କର୍ପୂର ପାନ ସଙ୍ଗରେ ଅଳାଇଚ ଲବଙ୍ଗରେ
ପାନେ ଅଧର ମଣ୍ଡନ[2] ଶୋଭା ଦିଶୁଛି[3]
କଟରେ ପଇତା[4] ସୁନ୍ଦର
କନ୍ଦର୍ପ ମୋହ ହୋଇବ ଛବି[5] କ ତାର ॥୩॥

କଲେ ମାରୁତ ଗମନ ଅଙ୍ଗଦେଶ କମ୍ପମାନ
ଭ୍ରୂଲତା[6] ନୟନେଣ ଖେଳାଇ କଟାକ୍ଷ[7]

କଟକେ ହୋଇ[8] ପ୍ରବେଶ ମୋହୁଛନ୍ତି[9] ଦଶ ଦିଶ
କେ ବୋଲେ କନ୍ଦର୍ପ ଏହି ରୂପେ ପ୍ରକଟ[10]
କେ ବୋଲେ ଏ ରାଜା[11] ସ୍ୱର୍ଗର
କିବା ଅଳକା[12] ଭୁବନ ପତି କୁବେର ॥୪॥

କରନ୍ତି ନାନା ବିସ୍ମର ଗୋଡ଼ାଇ ତାଙ୍କ ପଛର[13]
ବସନ୍ତ ଆସ୍ଥାନ ତଳେ ଯାଇ[14] ପ୍ରବେଶ

---

୧ । କ. ବଗଲତା
ଘ. କନେକର ଲତା
୨ । କ. ଅଧର ମଣ୍ଡନ
ଖ. ଶ୍ରେବାନ୍ତେ କଳ ସୁଶେ
୩ । ଖ. ଦିଶ ପଡ଼ୁଛି
ଗ ଘ. ପାଉଛି.
୪ । କର୍ଣ୍ଣପୈତା
୫ । ଗ. ଛବିକ ତାର
ଘ. ପାଠ କାଟଦେଶ
୬ । କ ଖ ଘ. ଭୂଲତା
୭ । ଗ. ନୟନେ ନେଳାଇଣ କଟାକ୍ଷ
୮ । ଗ ଘ. ହେଲେ
୯ । ଘ. କାନ୍ଥୁଅଛି
୧୦ । ଗ. ଏହି ରୂପ ପ୍ରକଟ
୧୧ । ଖ. ରାଜ
୧୨ । କ ଝ. କି ଅବା
୧୩ । ଗ ଘ. ପଛର
୧୪ । ଖ. ଆସ୍ଥାନ କଲେ ହେଲେ
ଘ. ଆସ୍ଥାନ ତଳେ ଯାଇ.

କଙ୍କ ରାଜନ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଲା ପଶାକାଠି
ଦେଖ ହେ କୋନ୍ତ ଗୋସାଇଁ ଦିବ୍ୟ ପୁରୁଷ
କାହୁଁ ଏ ଅଇଲେ ପନ୍ତର
କି ଭାଗ୍ୟ ଆଜ ଦିବସ ହେଲା ମୋହର[1] ॥୫॥
ଧର୍ମସୁତ ଦେଖି କରି ମନେ ଏମନ୍ତ ବିଚାରି[2]
ଗୋପ୍ୟରୂପ ହେଲେ[3] ଦିଶେ ତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରାଏ
ଛୁର ବିରାଟ ରାଜନ ସଭାତଳେ ବର୍ତ୍ତମାନ[4]
ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ଶତ୍ରୁ କରନ୍ତି ଭଏ[5]
ଏହା ଦେଖିଲା ମୁଂ ନେତ୍ରର
ମୋର ହେତୁ ଏତେ ଦଶା ପାଇଲେ ଝର[6] ॥୬॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଯହୁଂ ଚିନ୍ତିଲେ[8] ମାରୁତି ପ୍ରଣମ୍ୟ କଲେ
ଅଙ୍ଗ ଉହାଡ଼ କରି[9] ବିରାଟ ସମ୍ମୁଖୁ
ରାଜନ ବୋଇଲେ[10] ପୁଣ ଉଠ ଉଠ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ସେ କମ୍ପା ଉଠିବେ ବିରାଟର ବୋଲକୁ[11]
ଦେଖି କୁନ୍ତେ[12] ବିସ୍ମର କଲେ
ଏକ ଉଠିବେ ଆମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ନୋହିଲେ ॥୭॥

୧। ଖ. ହୋଇଲା ମୋର
୨। କ ଖ ଘ. ଏମନ୍ତେ ମନେ ବିଚାରି
୩। ଘ. ରୂପେ ହେଲେ
୪। କ ଖ. ବୃତମାନ
୫। କ. ଦେଖିଲେ ସର କରଯ଼ି ଭଏ
ଘ. ଦେଖିଣ ଶତ୍ରୁ କରନ୍ତି ଭଏ
୬। ଗ ଘ. ଏହା ମୁ ଦେଖିଲା ନେତ୍ରର
୭। ଖ. ପୋଥିରେ ଚତ୍ତ୍ୱ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଦଶା ପାଇଲା ଝର
୮। କ. ଯୁଧେଷ୍ଟି ଜନ୍ତୁଂ ଚିନ୍ତିଲେ
ଖ. ଜନ୍ତୁଂ ଦେଖିଲେ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଟି ତାଙ୍କୁ ଚିନ୍ତିଲେ
୯। ଖ. ଅଙ୍ଗଭରି ହୋଇଣ
୧୦। ଖ. ବିରାଟ ବୋଇଲେ
ଗ. ରାଜନ ବୋଲନ୍ତି
୧୧। ଖ. ସେ କିପାଇଁ ଉଠିବେ ବିରାଟ ବୋଲକୁ
୧୨। କ ଘ ଘ. ଦେଖି କୋନ୍ତ

ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ବୋଲନ୍ତି[୧] ଠାକୁରେ ଆଜ୍ଞା[୨] କରନ୍ତୁ
ଉଠିକରି ଜଣାଅ କ କାର୍ଯ୍ୟ[୨] ତୁମ୍ଭର

ତକ୍ଷଣେ ଶ୍ରୀମ ଉଠିଲେ କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଇଲେ
ଶୁଣିମା ଶ୍ରୀଦେବ ଏବେ ମୋର ଉତ୍ତର[୩]
ଫଷ ଭୂଟକର[୪] ରାଜନ
ସାକ୍ଷାତ[୫] ବଳଏ ପତ୍ନି ଧର୍ମନନ୍ଦନ ॥୮॥

ତାହାଙ୍କର[୬] ଅଟେ ସାନ ଶ୍ରୀମ ପବନ ନନ୍ଦନ
ଷାଠିଏ ପଙ୍କତିରେ ଶ୍ରୀଜନ ବେଳକୁ
ତେବେ ନୂହନ୍ତି ନିବୃତ୍ତ ମହାବୀର ସେ ମାରୁତି[୮]
ଯମ ଭୟ କରଇ ଦେଖିଲେ ଯାହାକୁ
ତାହାଙ୍କର ମୁଁ ସୁପକାର
ରନ୍ଧନ କରଇ ମନ ଜାଣି ତାଙ୍କର ॥୯॥

ବଲଭ ମୋହର ନାମ ଅଛୁ କଣ୍ଟୁ ପରାକ୍ରମ[୧୦]
ଶତ୍ରୁ ଉପଗତ ହେଲେ ରଣ କରଇ[୧୧]

୧। ଖ, କହନ୍ତି
୨। ଘ. କାର୍ଯ୍ୟ
୩। ଭ ଙ. ମୋହ ଉତର
୪। କ ଖ, ଭଟଭ ରାଜନ
୫। ଘ, ସାଠ ଙ୍କଟଦେଷ୍ଟ
୬। ଭ ଖ. ତାଙ୍କର
୭। କ ଖ. ପୌଷ୍ଟିରେ ଶ୍ରୀଜନ
୮। ଘ. ମାହାବୀର ସେ ମାରୁତ
୯। ଖ. ତାହାଙ୍କ
୧୦। ଗ ଘ. କଣ୍ଟୁ ଅଛୁ ପରାକ୍ରମ
୧୧। ଭ. ହେଲେ ମୁ ରଣ

ଭୀମସେନର ସୋଦର — ନ ଥାଇ କିଛି[1] ଅନ୍ତର

ଯେ ଭୀମସେନ ପ୍ରତକ୍ଷେ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଟଇ

କଉରବେ[2] ପଶା ଖେଳଲେ

ସବୁ ସମ୍ପଦ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ[3] ହାରଲେ ॥୧୦॥

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୋପଦୀ[4] — ବନେ ଆସି ବଦରନ୍ତି

ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷ ଜଙ୍ଗଲେ ବଞ୍ଚିଲେ

ଅଇଲେ ତୋର ରାଜ୍ୟକୁ — ଗୋଡ଼ାଇଲ ଶବଦକୁ[5]

ମୂର୍ତ୍ତି ଅଇଲଣି[6] ଏବେ ବୋଲି ବୋଇଲେ

ଏହା ଶୁଣି[7] କହେ ଭଗବତ

ମୁଁ କାହିଁ ଭେଟିବି ନୃପକୂଳ ମୁକୁଟ[8] ॥୧୧॥

ଏ ଭାଗ୍ୟ କାହିଁଛି ମୋର — ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ ପଦ୍ମର

ମୋ ରାଜ୍ୟେ ପଡ଼ିବ ମୂର୍ତ୍ତି ନେହେ ଦେଖିବି

ପିଇଲି ଅମୃତ ଆଣି[9] — ପରବଶ ହୋଇଲି ଶୁଣି[10]

ରହ ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ସେବା କରିଣ ଥିବି[11]

ବଲ୍ଲଭ କହନ୍ତି ଉତ୍ତର

ସହଦେବ ସୂପକାର ଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭର ॥୧୨॥

୧। ଗ. କହୁହୁ ନାହିଁ
   ଖ. ଅଘଳରେ ଖେଳ ପୁଣି
୨। ଗ ଘ. କଉରେବେ
୩। କ. ସମସ୍ତ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ
   ଖ. ସମ୍ପଦ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବେ
   ଘ. ସମ୍ପଦ ଯୁଧେଷ୍ଠି ଦେବ
୪। କ. ଦ୍ରୋପଦୀ
   ଗ ଘ. ଦ୍ରୁପଦ
୫। ଗ. ରୁମ୍ଭ ରାଜ୍ୟକୁ ଗୋଡାଇ ଏ ସବଦକୁ
   ଘ. ଗୋଡ଼ାଇ ଏ ସବଦକୁ
୬। କ. ଅଇଲି ଏବେ ବୋଲି
୭। ଗ ଘ. ପୁଣିକର
୮। କ. କୃଷ୍ଣକୂଳ ମୁକୁଟ
   ଖ. ଦେଖିବି ଧର୍ମରାଜା ମୁକୁଟ
   ଗ. ଦେଖିବି ନୃପକୂଳ ମୁକୁଟ
୯। କ ଗ. ପିଇଲି ଅମୃତ ବାଣୀ
   ଘ. ପିଇଲି ଅମୃତ ବାଣି
୧୦। ଗ. କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲି ପୁଣି
୧୧। ଗ. ସେବା କରିଣ ବହିବି

ସେ ଭୂମ୍ବର ବେଷଧର[1] ସମସ୍ତ କର ବାହାର

ସହସ୍ରେ ଲୋକର ପଣ୍ଡ ମୋତେ ତୁ ଦେବୁ

ଏକା କରିବୁ ରନ୍ଧନ[2] ସର୍ବେ କରିବେ ଭୋଜନ

ମଣୋହ୍ମ ଅନ୍ନେଣ ପୁଣ ରଜା[3] ବୁଝିବୁ

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[4] ବିରାଟ ନୃପତି

ସୁପକାରଙ୍କୁ ବାହାର କଲେ ଛଡ଼ିତ ॥୧୩॥

ଶାନ୍ତ୍ରୀ ସେନ ନୃପବର[5] ବଶଂଲେ ସେ ସୁପକାର

କ୍ରୋଧେ ଅଙ୍ଗ[6] କମ୍ପାଇ ବୁଲନ୍ତ ନୟନ[7]

ସୁଧିଷ୍ଟ ଭାଳି[8] ମନରେ ଏଥା ଛୁର ଶାନ୍ତି ଶିରେ

କେମନ୍ତେ ସେନ ସେ[9] ସମୀରଣ ନନ୍ଦନ

ତେଣୁ କୋପ କରୁ ଅଛନ୍ତି[10]

ନ ପୁଣ ବିରାଟକୁ ଜୀବନେ ମାରନ୍ତି[11] ॥୧୪॥

---

୧ । ଖ. ତୋର ମତଫୁଲ ସର

୨ । ଖ ଘ. କରିବ ରନ୍ଧନ

୩ । କ. ଅନ୍ନପୂଣ ରଜା

ଖ. ଅନ୍ନରେ ରଜା ପଣେ

ଗ. ଅନ୍ନରେ ପୁଣ ରଜା ।

୪ । ଖ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ

ଘ. ଅର୍ଯେ

୫ । କ. ଶାନ୍ତ୍ରୀ ସେନ ନୃପବର

ଘ. ଶାନ୍ତ୍ର ସେନ ନୃପବର

୬ । ଘ. କ୍ରୋଧ ଅଙ୍ଗ

୭ । ଗ. ବୁଲନ୍ତ ଲୋଚନ

୮ । କ. ଜନେଷ୍ଟି ଭାଳ

ଘ. ସୁଧିଷ୍ଟି ଭଳେ

୯ । ଗ. ସେନମ

ଘ. ସେନମେ

୧୦ । ଗ. କଣ କୋପ

୧୧ । ଖ. ପୋଷୁରେ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ

ଘ. ବିନାସ କରନ୍ତୁ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶିକ୍ଷାକଲେ ନାରାୟଣ ରଖିବା ବିରାଟ ପ୍ରାଣ
ତତକ୍ଷଣେ ବିଷ୍ଣୁମାୟା ହେଲା ପ୍ରକାଶ
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଶାଢ଼ୀ ଥୋଇ ନୃପବର[1]
ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଠାକୁର ମୋହର ବେଶ[2]
ଶାଢ଼ୀ ଏବେ[3] ଦେବା ତାହାକୁ
ବଲଭେ ସକ୍ରୋଧେ[4] ଯାନ୍ତୁ ସେଷ ଘରକୁ[5] ॥୧୫॥

କନକର ମାନ ପାଟ[6] ଯେନ କରେ କୃଷ୍ଣଭଟ[7]
ଭୀମସେନ ମସ୍ତକରେ[8] ବାନ୍ଧିଲେ ନେଇ
ଶାଢ଼ୀ ବାନ୍ଧି ଭୀମସେନ ତହିଁରୁ[9] ଗଲେ ବହନ
ସେଷ ମନ୍ଦରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ
କରେ ଶସ୍ତ୍ର ଅସ୍ତ୍ରେ ଯେନିଲେ
ଶତେ ପଖା ବେନଚୂଲ ତହିଁରେ କଲେ[10] ॥୧୬॥

କଣ୍ଟା ଗୋଟା ଗୋଟା ଦାରୁ ଚୂଲରେ ନେଇଣ ଭରୁ[11]
ଅଷ୍ଟ ପ୍ରଖରେ ଅନଳ ତହିଁ ଜଳଇ[12]

---

୧ । କ ଗ. ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଶାଢ଼ୀ ଥୋଇ ନୃପବରେ
ଘ. ନୃପଖରେ
୨ । କ. ତୁ ଏ ଠାକୁର ମୋହର ନେସ
୩ । କ. ଶାଢ଼ୀ ଏବେ
୪ । କ ଗ. ବଲଭେ ସକ୍ରୋଧ
୫ । ଖ. ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୬ । ଘ. କନେକର ନର୍ଭାପାଟ
ଗ. ନ[illegible]ପାଟ
୭ । ଗ ଘ. ଯେନକର କୋଲ୍ହଭଟ
୮ । ଗ ଘ. ଭୀମସେନଙ୍କ ମସ୍ତକେ
୯ । କ. ଶାଢ଼ି ଯେଣି ଭୀମସେନ ତହିଁରେ
୧୦ । ଖ. କଶରୂଟା ବଡ଼ଯାଟ ଅଣାଇ କଶ
ବିରାଟ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହସ୍ତରେ ତାକ୍ତ ଶାଢ଼ୀ
ବନ୍ଧାଇ
ଶାଢ଼ି ବାନ୍ଧୀ [illegible]ମସେନ ତହିଁରୁ କଲେ ଗମନ
ହେଦାରେ ପରବେଶ ହେଲେ ବହନ
କର ଶସ୍ତ୍ର କରେ ଯେନିଲେ
ଶତେ ପଖା ବେନ ଚାଲ ତହିଁରେ କଲେ ।
୧୧ । କ. [illegible] ଗର୍ଭରେଣ ଭରୁ
ଖ. କଣ୍ଟା କଣ୍ଟା ଗୋଟା ଦାରୁଚୂଲ ଗର୍ଭେ
ନେଇ ଭରୁ
ଘ. କଣ୍ଟା କଣ୍ଟା ଗୋଟା ଦାରୁ ଚୂଲ ଗର୍ଭେ
ନେଇ ଭରୁ
୧୨ । ଗ. ଅଷ୍ଟ ପ୍ରହରେ ହେଁରେ ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ

ନ ଜାଣି ପଇବା ମାନ   ଲୁଣ ବେସର ସମାନ[୧]
ଘୃତ ମଧୁର ନେଇ ଏକତ୍ର କରଇ[୨]
ପିଣ୍ଡନ୍ତେଣ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଖରେ[୩].
ଚଳାଇ ଅଅନ୍ତ ସେତ୍ତୁ ଆଚଣା କରେ ॥୧୭॥

ଏ ଅଧି ଓଁରଆମାନ[୪]   କେତେ ପିଠା ଭିନ ଭିନ
ଘୃତରେ ପକାଇ ଅତ ବେଗେ କାଢ଼ନ୍ତି
ସ୍ୱେମନ୍ତ ଦେଖି ଭଗରେ   କହିଲେ ରଜା ସ୍ତୁମ୍ଭରେ[୬]
ଶୁଣିକଣ ବଶିଷ୍ଠ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି[୭]
କେମନ୍ତ ଏ କୁଳ[୮] ଗୋସାଇଁ
ଦେଖିଲୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ତ[୯] ଏହା ଶୁଣିଲୁ ନାହିଁ ॥୧୮॥

କୋନ୍ତେ ବୋଇଲେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ   ଜାଣିବାନା[୧୦] ତାହା ଭଲେ
ବଶିଷ୍ଠ କୋନ୍ତଙ୍କ କର ଧରି ଉଠିଲେ
ଖୁଣ୍ଟିଆ ଆଗରେ ହୋଇ[୧୧]   ଚନ୍ଦନ୍ତ ମଣାଇ ନେଇ
ବୋଷଘରେ ନରପତ ବିଜଏ କଲେ
ପାଦ ଧୋଇ ପୋଛି ବସନେ[୧୨]
ମାଳା ପିଢ଼ାରେ[୧୩] ବସିଲେ ଆନନ୍ଦ ମନେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଖ. ବେଞ୍ଜନ
ଗ ଙ. ବେସ୍ବର ସମାନ
୨ । ଗ. ଘୃତ ମଧୁ ଏକତ୍ର ନେଇଣ କରଇ
ଘ. ଏକତ୍ର ନେଇ କରଇଂ
୩ । କ. ମେଞ୍ଜ ନ ଖରେ
ଗ. ବଞ୍ଜନ ଝରେ
ଘ. ବେଞ୍ଜନ ଝରେ
୪ । ଖ: ଓଁରାଆନ
୫ । ଘ. କେତେ କେତେ ପିଠାମାନ
୬ । ଖ. ତସ୍ପର କହିଲେ ରଜା ଆଗର
୭ । ଘ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି
୮ । କ. ଏ କୋନ୍ତ
ଖ. ସେ କୋନ୍ତ
ଘ. ଏ କୋନ୍ତେ
୯ । ଗ ଘ. ଦେଖିବା ଗ୍ରନ୍ଥ ତ
୧୦ । ଡ ଙ. କୋନ୍ତ ବୋଇଲେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଜାଣିମାନା
ଘ. ଜାଣିମାନା
୧୧ । ଗ ଘ: ଆଗ ହୋଇଲ
୧୨ । ଗ ଘ. ଚରଣ ଧଇତ ବଧାନେ
୧୩ । ଡ ଙ. ନାଳା ପିଢ଼ାରେ
ଗ. ଲଳା ପିଢାରେ

ଭୋଜନେ ବିରାଟ ନୃପତି[1] ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମେ[2] ବସନ୍ତି

ପାଞ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରୀ ସେନାପତି ସଙ୍ଗେ[3] ବହୁତ

ଦେଖିକରି ଭୀମସେନ ଚୈକଣ ପିଢ଼ା ବସନ[4]

ଆର୍ଦ୍ରକ ସଙ୍ଗେ ଲବଣ ଦେଲେ ଭୁରତ[5]

ରତ୍ନ ଝରି ଭୁରତେ[6] ଆଣି

ଚନ୍ଥିଁରେ ପୂରାଇ ଦେଲେ ସୁବାସ ପାଣି ॥୨୦॥

କର୍ପୂର ମୃଗ୍ମଜ ଚୂର ବେନ ଠାବ ଚନ୍ଥିଁ କରି[7]

ହେମକୁମ୍ଭେ ଜଳ ଥୋଇ ଭର୍ତ୍ତିରୁ ଗଲେ

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳରେ ଅନ୍ନ କନକ[9] ବାଟିଆ ମାନ

ପଞ୍ଚାଶ ଜାତରେ ଆଣି ବ୍ୟଞ୍ଜନ[10] ଦେଲେ

ଚଉଦିଶି ଭଜା[11] ନିର୍ମାଣ

ଗୁଆ ଘୃତ ଦଧି ଦୁଗ୍ଧ[12] ଦେଲେ ନେଇଣ ॥୨୧॥

୧। କ ଖ ଘ. ନୃପତି
୨। ଘ. ପୂର୍ବ ପଡମେ
୩। ଖ. ଅମାତ୍ୟ ସେନା
୪। ଙ. ପିଢ଼େ ବସନ
୫। ଗ. କର୍ପୂରେ ମୃଗ୍ମଜ ଠାବ କରି ଭୁରତ
୬। ଖ. ପତ୍ରେରେ
୭। ଙ. ଆର୍ଦ୍ରକ ସଙ୍ଗେ ଲବଣ ଦେଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତଟେଣ
୮। ଙ. ଭଣ୍ଟାଂରେ
୯। କ. ଶୁବର୍ନ —କନକ
ଖ. ଶୁବର୍ନ —ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଗ. ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳରେ ଅର୍ଣ୍ଣ
୧୦। ଙ. ପଞ୍ଚାସ ଜାଢରେ ଆଣି ବେଞ୍ଜନ
ଗ. ବେ୍ୟଞ୍ଜନ
ଘ. ବେଞ୍ଜନ
୧୧। ଗ. ଚଉଷିଂସ ଭଜା
ଘ. ଚତୃର୍ବିଂଶ ଭଜା
୧୨। କ. ଦୁଗ୍ଧ
ଘ. ଦୁର୍ଦ୍ଧ

ଅମୃତପାନ କଦଳୀ — ନାଢ଼ୀ ଝିଲ ସରପୁଳୀ
ସରମଣ୍ଡା ଛେନା ଲଡ଼ୁ[୧] ଆଉଷା କାନ୍ତି
ବଡ଼ା ପେଡ଼ା[୨] ସାତ କୋଷ — କେଳ ବୁନ୍ଦିଆ କାକର[୩]
ଛତୁଆ ଡାଲିମ୍ବ ମାଣ୍ଡୁ[୪] ଆଣି ତପନ୍ତ
ଅଙ୍ଗବାସ[୫] ପଇଡ଼ ପଣା
ଖିର ଖିରସାଣି ଏକୁ ଏକକୁ ଜଣା[୬] ॥୨୨॥

ବୁଝି ନୃପତ ଭସତ — ପ୍ରଶଂସା କଲେ[୭] ବହୁତ
ସ୍ୱେ ସୁପକାରଙ୍କୁ ସନ୍ତୋଷ ପାଇଲ କୋଟେ
ଅପୂର୍ବ ଏହା ରଚଣା — ଏକକୁ ଆରେକ ଜଣା[୮]
ଅମୃତ ପରଏ ସବୁ ଲଗିଲା[୯] ମୋତେ
ମୁଖ କର କର ଧଉତ[୧୦]
ବସନେ ପୋଛିଣ ରଜା[୧୧] ଉଠେ ଭୁବତ ॥୨୩॥

କୋଟେ[୧୨] ବରିଷ୍ଠ ନୃପତ — ଚଣ୍ଡିରୁ ଗଲେ[୧୩] ଚଉତ
କର୍ପୂର ବଡ଼ିଆ ଲଗି ହୋଇଲେ ବେନ[୧୪]

---

୧ । ଖ. ରସପୂର୍ଣ୍ଣ ରସମଣ୍ଡା ଛେନାନଡ଼ୁ
ଘ. ଛେନା ନଡ଼ୁ
୨ । କ. ବର ପେଢ଼ି
୩ । ଭ ଙ ଘ. କାକେର
୪ । ଙ. ଛରୁ ଡାଳିମ୍ବ ମାଣ୍ଡୁଆ
ଘ. ଛରୁ ଡାଳିମ୍ବ ମାଣ୍ଡୁଆ
୫ । ଉ. ଗଙ୍ଗବାସ
ଘ. ଗଙ୍ଗବାଣ
୬ । କ ଖ. ଏକକୁ ଆରକ ଜିଣା
ଗ. ଏକୁଂ ସ୍ୱେକକୁ ଜଣା
୭ । ଙ. ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରସଂସା କରେ
ଖ. ପ୍ରସଂସା କରେ
ଗ. ପ୍ରଶଂସା କଲ
୮ । ଗ. ଏକୁଂ ଆରକକୁ ଜଣା
ଘ. ଏକକୁ ଆରେକ ଜଣା
୯ । ଗ. ଲଗଇ
୧୦ । ଖ. ଧୋଇ ରୁଣତେ
୧୧ । କ ଖ. ପୋଛୁ ରାଜା
୧୨ । ଗ. କୁଣ୍ଡେ
୧୩ । କ. ନୃପତି ଚଣ୍ଡିରେ ଗଲେ
ଖ. ନୃପତି ଚଣ୍ଡିରୁ ଉଠି
ଗ ଘ. ନୃପତି-ଗଲେ
୧୪ । ଖ. ହେଲେ ରୁରତେ

ଆସ୍ଥାନେ ଭଜଏ[୧] କଲେ ପୁଣ ପଶାରେ ବସିଲେ
ଭୁକ୍ତି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ସର୍ବ ସଜ୍ଜନ
କେ ପଶିବା ଆଣି ଦଅନ୍ତି
ବ୍ୟଞ୍ଜନ କସ୍ତୁରି ନିଜ ବାସେ[୨] ଦଅନ୍ତି ॥୨୩॥

ସର୍ବେ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଯେ ଯାହା ମତେ ଭକ୍ଷନ୍ତି[୩]
କେ ଘରିବା ଘୃତସର[୪] ଦଅନ୍ତି ଆଣି
ଗ୍ରାମ ସନ୍ତୋଷେ ରହିଲେ[୫] ବହୁ ଭୋଜନ ପାଇଲେ
ବହୁତ[୬] ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ନୃପତି ମଣି[୭]
ବଲ୍ଲଭ ନାମରେ ପ୍ରକାଶ
ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ନଗ୍ର ସ୍ତ୍ରୀ[୮] ପୁରୁଷ ॥୨୫॥

କଦମ୍ବ ତଳେ[୯] ବେଢ଼ାଇ କଣ୍ଠରେ ବେଣୁ ଧରି[୧୦]
ରାଜା ମନ ମୋହନ[୧୧] ଶ୍ରୀନନ୍ଦନନ୍ଦନ
ଦୁଃଖୀ ଲୋକଙ୍କ[୧୨] ସୋଦର କୃପାଳବ ପାରାବାର
ଅରକ୍ଷ ରକ୍ଷକ ସୁର[୧୩] କୁଳ ବନ୍ଦନ
ପାଦପଦ୍ମ[୧୪] କରୁଣ ଧ୍ୟାନ
ଦୀନ ବସ୍ତ୍ରମ୍ବର[୧୫] ଆଉ ନ ଜାଣେ ଆନ ॥୨୬॥

---

୧ । ଗ. ଆସନେ ଭଜଏ
୨ । ଖ. ବେଞ୍ଜନ କଣ୍ଠଣ ନିଜପୁରେ
ଗ. ବେଞ୍ଜନ କସ୍ତୁରି ନିଜ ବାସେ
ଘ. ମେଞ୍ଜନ କସ୍ତୁରି ନିଜ ବାସେ
୩ । ଗ ଘ. ଇଚ୍ଛା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି
୪. ଖ. କେ ଭଣ୍ଡ ନ ଘୃତସର ଆଣି ଦଅନ୍ତି
୫ । ଘ. ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ
୬ । ଗ. ଅନେକ
୭ । ଖ ଘ. ନୃପତି ମଣି
୮ । ଖ. ଓଢ଼ି ନସ୍ତ
୯ । ଗ: କଦମ୍ବ ମୂଳ
୧୦ । ଘ. ଧଣା ଧରି
୧୧ । ଗ. ଘାନ ମୋହନ
୧୨ । ଗ. ଦୁଃଖୀ ଲୋକର
୧୩ । କ. ଶୁର
୧୪ । ଗ ଘ. ପଦ୍ମପାଦ
୧୫ । କ. ଦୀନ ବସ୍ତ୍ରମ୍ବର

ଚତୁର୍ଥ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ଫଳକେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ଅର୍ଜୁନ ତନୁ
ପକ୍ୱ ବିମ୍ବାଧରେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହାସ ଭ୍ରୂଲତା[1] କୁସୁମଧନୁ ।୧।

କଳା ଧଳା ରଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ କି ତରଙ୍ଗ ବେନି ଶତପତ୍ର ଡୋଳା[2]
କାଳିନ୍ଦୀ ଲାବଣ୍ୟ ଜଳରେ କି ବେନି ହଂସ କରୁଛନ୍ତି ଲୀଳା[3] ।୨।

ଚନ୍ଦ୍ରଗଣ୍ଡ କପାଳର ମଧ୍ୟେ ଶୋଭା ଦିଶଇ ସିନ୍ଦୂର[4] ବିନ୍ଦୁ
ନବୀନ ଘନ କୋଳରେ କି ଅରୁଣ ଉଦୟକୁ ଅଛି ବନ୍ଧୁ[5] ।୩।

କୁଟିଳ କୁନ୍ତଳେ ଅତି ଯତ୍ନ କରି ନିବାଟିଲେ ଦିବ୍ୟ ବେଣୀ
ନୀଳ ମହୀଧର ଉପରକୁ ଅବା ଖେଳ ଯାଉଅଛି ଫଣୀ[6] ।୪।

ତିଳ ଫୁଲ ନାସା ବାମପୃଷ୍ଠେ ନଥ ସିନ୍ଧୁ ଫଳରେ[7] ବେଷ୍ଟିତ
ମର୍କତ ତାଟଙ୍କ ଶ୍ରବଣେ ଝଟକ ଦେଖିଲେ ହରଇ ଚିତ୍ତ[8] ।୫।

ତଥି ଉପରେ ହେମକଡ଼ୀ[9] ଝୁଲକା ଫୁଲ ସଙ୍ଗେ ଅଛି ମିଶି
ପଲକ ନ ପଡ଼ିବ ତାହା ଦୃଷ୍ଟିଲେ କାମେ ବଶ ହେବେ ଋଷି[10] ।୬।

---

୧ । କ ଖ ଘ. ଭୁଲତା
୨ । କ ଗ ଘ. ସତପତ୍ର ଡୋଳା
  ଖ. ସତପତ୍ର ମେଳା
୩ । କ. ନୀଳ
  ଗ. ଖେଳା
  ଘ. ଲୀଳା
୪ । କ. କପୋଳର ମଧ୍ୟ ଶୋଭା ଦିଶଇ ସିନ୍ଦୂର
  ଖ. ସୁନ୍ଦର
  ଗ. କପାଳର ମଧ୍ୟେ ଦିଶେ ସୁନ୍ଦର ସିନ୍ଦୂର
୫ । ଖ. ଛବି ବିନ୍ଦୁ
୬ । କ. ଉପରେ କି ଅବା ଖେଳୁଅଛି କାଳ ଫେଣୀ ।
  ଖ. କୁଟିଳ କୁନ୍ତଳ କବରୀ ସଙ୍ଗରେ ନିବାନ୍ଧିଲେ ଦିବ୍ୟ ଯୁଡ଼ା ।
  ସେବତୀ କୁସୁମ ଗର୍ଭେ ଗନ୍ଥିଲେ ହେମ କେତକୀ ପାଖୁଡ଼ା ।
  ଘ. ଫେଣି
୭ । କ. ନେଥ ସିନ୍ଧୁ ଫଳରେ
  ଖ. ନୋଥ ସୀ ଫଳରେ
  ଘ. ନେଥ ସିନ୍ଧୁ ଫଳରେ
୮ । ଖ. ବନ୍ଧୁଆ
  ଘ. ମୁକ୍ତା ତାଟଙ୍କ
୯ । କ ଖ. ଉପରେ ହେମ ମଲ୍ଲୀକଳୀ
  ଘ. ଉପରେ ହେମ ମଲ୍ଲୀକଳି
୧୦ । କ ଖ. ବଶ ହେବ ଋଷି
  ଗ. ତାହା ଦୃଷ୍ଟି ଦେଖିଲେ କାମେ ବଶ ହେବେ ଋଷି
  ଘ. ଏହା ଦୃଷ୍ଟିଲେ କାମେ ବଶ୍ୟ ହେବେ ଋଷି

କଣ୍ଠେ[1] ଗୁପସର ମାଳାରେ ଜଡ଼ିତ ପାଗଡ଼ା ମାଳ କଣ୍ଠରେ[2]

କରେ କଳୀଆଙ୍କ[3] ପ୍ରଭାର ସନ୍ନିତେ ଜଡ଼ିତ ଅଷ୍ଟ ରତ୍ନରେ ॥୭॥

ମାଣିକ୍ୟ ବେଣ ଚୂଡ଼ ପୁଣି ଖଞ୍ଜିଲେ[4] ବେଣ ବାହେ ରତ୍ନ ଚାଡ଼[5]

ଚରଣେ ବାଜେଣି[6] ନୂପୁର ଝୁଣ୍ଟିଆ[7] ନାନା ରତ୍ନରେ ନବାଡ଼[8] ॥୮॥

ସ୍ୱର୍ଣ ମାଳା ମାଣିକ୍ୟ[9] ବସି କନକ ମୁଦ କର ଅଙ୍ଗୁଳରେ[10]

ରଙ୍ଗ କେତପା ପାଟଲୁଗା[11] ପିନ୍ଧିଲେ କନକ ଜରି ଧଡ଼ିରେ ॥୯॥

ସୁରଙ୍ଗିଣି ପାଟ କାଞ୍ଚଲି ଉପରେ ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି ବସି[12] ହୀର

ହୃଦରେ ମୋତିମାଳ ମଧ୍ୟେ[13] ପଦକ ଝଟକେ ଦଶଇ[14] ଚୋର ॥୧୦॥

---

୧ । କ ଖ. କଣ୍ଠରେ

୨ । ଖ. ମାଳାକଣ୍ଠି

ଗ. ଗୁପସର ଲଳାରେ ଜଡିତ ପାଗଡ଼ା ଲଳା କଣ୍ଠରେ

ଘ. ଲଳା କଣ୍ଠିରେ

୩ । ଗ କରେ କଣ ଆଳ

୪ । କ ଖ. ପୁଣ ଖଞ୍ଜିଂଲେ

ଘ. ପୁଣ ଖଞ୍ଜିଲେ

୫ । କ. ରତ୍ନଗଡ଼

୬ । କ. ଚରଣେ ବାଜେ ବାଜେଣି

୭ । ଗ. ଝୁଣ୍ଟିଆ ନୁପୁର

୮ । ଖ. ଜଡିତ

୯ । ଖ. ସ୍ୱର୍ଣ ମଳା ବସି

ଗ. ସ୍ୱର୍ଣ ଲଳା ମାଣିକ୍ୟ

୧୦ । ଖ. ମାଣିକ କନକ ମୁଦ କନକ ଅଙ୍ଗୁଳି

୧୧ । କ. କେତପା ପାଟ

ଗ. କେତପାଟ ଲୁହଙ୍ଗା

ଘ. କେତେପା ପାଟଲୁହା

୧୨ । କ. ଅଙ୍ଗରେ ପୁଞ୍ଜା

ଖ. ପୁଞ୍ଜ ପୁଡ ବସି

୧୩ । କ. ମୋତିମାଳା ମଧ୍ୟରେ

ଖ. ମୋତିମାଳ ମଧ୍ୟେ

ଘ. ମୋତିମାଳ ହୃଦେ

୧୪ । ଖ, ପଦକ ଝଟକ ଦଶେ

ଗ. ପଦେକ ଝଟକ ଦଶଇ

ଝଲମିଳ ପୀତ ପଟଣି ଓଢ଼ଣୀ ଧଡ଼ିରେ କନକଲତା

ହେମ ଚମ୍ପା ତା'ର ଦେହରେ ପଡ଼ିଛି ଝଣଇ[1] ବଡ଼ ଶୋଭିତା ॥୧୧॥

ଲବଙ୍ଗ ଅଳାଇଚ ପାନ ଭୁଞ୍ଜିଣ ଝୁମ୍ପା ପାଟ ବାନ୍ଧି[2] ଡୋରେ

ଅପୂର୍ବ ହେମ ପଖାଉଜ ଗୋଟିଏ ପକାଇଛନ୍ତି କାନ୍ଧରେ[3] ॥୧୨॥

ଧୀର ଧୀର ହୋଇ କରଣ ଗମନ ମତ୍ସ୍ୟ[4] ଦେଶରେ ମିଳିଲେ

ନର ନାରୀ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରଣ ଆଗରେ କଢ଼ାଇ ନେଲେ[5] ॥୧୩॥

ନୃପତି ଆସନ[6] ତଳରେ ତୁରିତେ ହୋଇଲେ ଯାଇ[7] ପ୍ରବେଶ

ପଖାଉଜେ କର ଠୁକନ୍ତେ ତାହାକୁ ଅନାଇ ଦେଲେ[8] ନରେଶ ॥୧୪॥

ଦେଖିକରି ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[9] ହୋଇଣ ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ ହେ କୁନ୍ତେ[10]

ଅପୂର୍ବ ନାୟିକା କାହୁଁ ଏ[11] ଅଇଲା ଜାଣିମା ତାଙ୍କୁ କେମନ୍ତେ[12] ॥୧୫॥

କୁନ୍ତେ ଅନାଇଲେ ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରଣାମ[13] କରି ଭୂମିରେ ଶୁଇଲେ[14]

ଉଠ ଉଠ ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହେଲା ସୁଧର୍ମ ଦେବ ବୋଇଲେ[15] ॥୧୬॥

---

୧ । କ. ଢଅଣ

୨ । କ. ଭୁଞ୍ଜିଣ ଚମ୍ପା ପଟଧର୍ତ୍ତା

ଖ. ଘେଦାଇ ଚମ୍ପା ଧାତଡ଼ି

ଗ. ପାନ ପାନରେ ଝୁମ୍ପା ପାଟ ବନ୍ଧି

୩ । କ. ଦେହରେ

୪ । କ. ମତ୍ସ

ଗ ଘ. ଗମନ କରିଣ ମତ୍ସ

୫ । ଖ. କରନ୍ତି ଆଗରେ କଢ଼ାନ୍ତି ଧରେ

୬ । କ ଖ. ଘ. ନୃପତି ଆସ୍ଥାନ

୭ । ଖ. ଯାଇ ତୁରିତେ ହେଲେ

୮ । ଖ. ଅନାଇଲେ ସେ

୯ । କ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ

ଘ. ଆଚମ୍ବି

୧୦ । ଗ. କୋନ୍ତେ

ଘ. ହୋଇଲେ—କୋନ୍ତେ

୧୧ । କ ଖ ଘ. ନାଏକା କାହୁଁ ସେ

୧୨ । ଖ. ଜାଣିମାକୁ ସ୍ୱନ୍ତେ

୧୩ । କ: କୋନ୍ତେ ଅନାମନ୍ତେ—ପ୍ରଣମ୍ୟ

ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ—ପ୍ରଣମ୍ୟ

୧୪ । ଖ. ଶୋଇଲେ

୧୫ । କ: ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଦେବ ବୋଇଲେ

ଖ. ବୋଲନ୍ତେ

ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ[1] ଭୂଶରେ ଉଠିଣ[2] ନମସ୍କାର ତାଙ୍କୁ କରି[3]
ପଖାଉଜ ଠୂକ ତାନାନା ବୋଲଣ[4] ଗାନ୍ଧାର ସ୍ୱରେ[5] ହୁଂକାରି ॥୧୭॥

ବିରାଟ ବୋଇଲେ ରହ ହେ ଗାଏଣି ତୁ କେଉଁ ଦେଶୁ ଅଇଲୁ[6]
କସ ବଦ୍ୟା ତୋର କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଗମନ ଅପୂର୍ବ ରୂପ[7] ଧଇଲୁ ॥୧୮॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି କୁନ୍ତଳ ଦେଶେ[8] ହସ୍ତିନା ପଞ୍ଚ କଟକ[9]
ତହିଁରେ ନୃପତି ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ସାକ୍ଷାତ ଧର୍ମ ବିବେକ[10] ॥୧୯॥

ତାହାଙ୍କର ସ୍ଥାନ[11] ସାର ସ୍ୱମସେନ ତାଙ୍କ ସାନୁଜ ଅର୍ଜୁନ
ତାହାଙ୍କ[12] ମଣ୍ଡମା ଜାଣୁକ ବିରାଟ ଛତ୍ରିପ୍ତ[13] ଭୂଜ ମଣ୍ଡନ ॥୨୦॥

ନାଟ ମଣ୍ଡରେ ନୃତ୍ୟ ଗୀତ କରଇ ଥାଇ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁର
ନତ ପୁରୁଷ ନତ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ[14] ଅଟଇ ନାମ ମୋର ବୃହନ୍ନଳା ॥୨୧॥

୧। କ. ସୁଣି ଅର୍ଜୁନ
ଗ. ଶୁଣି ଅରଜନ
ଘ. ସୁଣି ଅରର୍ଜୁନ

୨। ଖ. ଉଠିଲେ

୩। ଗ. ନମସ୍କାର ତହିଁ କର

୪। ଖ. ତେନା ତେନା ବୋଲି
ଗ. ତାନା ତାନା ବୋଲି

୫। ଖ. ଗାନ୍ଧାର ସ୍ୱର

୬। ଖ. ରହ ରହ ଗାହଣି କେଉ ଦେସରୁ ଅଇଲୁ
ଗ ଘ. ବିରାଟ ବୋଲେ ରହ ରହ ଗାଏଣୀ କେଉଁ ଦେଶୁରୁ ଅଇଲୁ।

୭। କ. କାସ ବଦ୍ୟାରେ ତୋର କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଗମନ ଏମନ୍ତ ରୂପ।
ଗ. କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଗମନ ଏମନ୍ତ ରୂପ

୮। କ ଖ. କୁନ୍ତଳ ଦେଶୀ

୯। ଘ. ପଞ୍ଚ କଟକେ

୧୦। ଘ. ବିବେକେ

୧୧। କ ଖ. ତାଙ୍କର ସ୍ଥାନ

୧୨। କ. ତାଙ୍କ

୧୩। କ ଗ. ଛେତ୍ରୀପ୍ତ
ଗ. ଛତ୍ରି

୧୪। କ. ନତ ପୁରୁଷ ନତ ସ୍ତ୍ରୀ

ଅନ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟଙ୍କର ଅନ୍ତର ନ ଥାଇ ବୃହନ୍ନଳା ଧନଞ୍ଜୟ[୧]
ଯେ ସେ ଅର୍ଜୁନ ମୁଁ ଅଟଇ ଭରଥ[୨] ଏଥି ନକର ସଂଶୟ ।୨୨।

ସେ ପାଣ୍ଡବେ ତୋର ରାଜ୍ୟକୁ ଆଇଲେ ଏମନ୍ତ ଶବଦ[୩] ଶୁଣି
ସେହି ଶବଦକୁ ଗୋଡ଼ାଇ ଆଇଲ ଶୁଣ ଏବେ ନୃପମଣି[୪] ।୨୩।

ଭରଥ ବୋଲନ୍ତି ଯେଉଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ[୫] ସେବାରେ ବସ୍ତୁ ତତ୍ପର
ଏ ଚର୍ମ ଲୋଚନେ ସେମନ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ[୬] ଦେଖିବନି ମୋହତ୍ତର[୭] ।୨୩।

ତୁମ୍ଭେ[୮] ରହିବନି ମୋ[୯] ସୁତା ଉତ୍ତରା ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଶିଖାଇବ
ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ରହିଲେ ରହିବା ସଦୟା ଯେବେ[୧୦] କରିବ ।୨୫।

ଭରଥ ବୋଇଲେ କହିଲ ଯେ ନତ ସ୍ତ୍ରି ସ୍ୱ ପୁରୁଷ[୧୧] କେମନ୍ତେ
ସ୍ତ୍ରିସ୍ୱ ପୁରୁଷୁ ବାହାର ନପୁଂସକ ବୋଲଣ କହିଲେ ତୁମ୍ଭେ[୧୨] ।୨୬।

---

୧ । କ ଖ ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ
୨ । ଖ. ଯେବା ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରତକ୍ଷେ ମୁ
ଗ, ଯେବା ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରତକ୍ଷେ ମୁ ଭଟ
ଘ. ଯେବା ଅର୍ଜୁନ ମୁ ପ୍ରତକ୍ଷେ
୩ । ଖ. ରାଜକୁ ଅଇଲେ ଏ କଥା ସେ ମୁହିଁ
୪ । କ ଖ ଘ. ନୃପମଣି
୫ । କ. ଯେଉ ଯୁଜେଷ୍ଟିଙ୍କ
ଖ. ଯଉ ଯୁଧିଷ୍ଟିଙ୍କ
ଗ. ବୋଲଇ ଜେଉଁ ଯୁଧିଷ୍ଟିଙ୍କ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଟିଙ୍କ
୬ । ଖ. ଧର୍ମନନ୍ଦନଙ୍କୁ
କ. ସେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ
ଘ. ସେ ମାହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ
୭ । ଘ. ମୋହୋତ୍ତର
୮ । କ—ଗ ତୁମେ
୯ । କ. ମୋ
୧୦ । ଘ. ବୋଇଲେ—ମୋତେ
୧୧ । କ. ନାତସ୍ତ୍ରିସ୍ୱ ପୁରୁଷ
ଗ. ବୋଲଇ କହିଲେ ଯେ ନତସ୍ତ୍ରିସ୍ୱ ପୁରୁଷ
ଘ. ବୋଲନ୍ତି—ପୁରୁଷ
୧୨ । କ ଘ: ତୋନ୍ତେ
ଗ. ପୁରୁଷୁଂ ବାହାର ନପୁସକ—ତୋନ୍ତେ

ବିରାଟ ବୋଇଲେ ଦେଖିଲେ ଯିବା ସେ ସେ କଥାକୁ ଯିବା ପ୍ରତେ[1]
ନର୍ମିଳ ହୋଇ[2] ଅନ୍ତଃପୁରେ ରହିବ ଅଶଙ୍କା ନ ଥିବ ଚିତ୍ତେ ॥୨୭॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି[3] ପରୀକ୍ଷା ଦେବି ସେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ବୃଦ୍ଧ ବିରାଟ
ବିଶ୍ୱାସ[4] ଲୋକ ଜଣେ ଆସି ଦେଖିବ ପଢ଼ିବ ଅନ୍ତର ପାଟ ॥୨୮॥

ନୃପତି ଅଙ୍କରେ[5] ଆସ୍ଥାନ ତଳରେ ଅନ୍ତର ପାଟ ପଢ଼ିଲା
ପାଟକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରୀ ଯାଇ ଭୁଞ୍ଜିତେ ପରୀକ୍ଷା ଯାଇ[6] ଦେଖିଲା ॥୨୯॥

ଶୁଣି ନୃପତି[7] ଆନନ୍ଦ ହୋଇକରି ଜରିବାସ[8] ଅଣାଇଲେ
କୋଳନ୍ତଙ୍କ ହସ୍ତରେ ବୃହନ୍ନଳା[9] ଶିରେ ଶାଢ଼ୀ ବେଗେ ବନ୍ଧାଇଲେ ॥୩୦॥

ବୃହନ୍ନଳା କର[10] ଧରିଣ ବିରାଟ ଅନ୍ତଃପୁରରେ ପ୍ରବେଶ
ଉତ୍ତରା ବାଳୀକି ଅଣାଇ ଭୁଞ୍ଜିତେ ସମର୍ପିଲେ[11] ତାଙ୍କ ପାଶ ॥୩୧॥

୧। ଖ. ଖଂଷ୍ଟରେ
ଗ ଘ. ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି—ତା କଥାକୁ ପ୍ରତେ
୨। ଗ. ନର୍ମଳ ହେଲେ
୩। ଙ. ବୋଇଲେ
୪। କ. ବିଶାସ
୫। କ. ନୃପ ଅଙ୍କ
ଖ. ନୃପତି ଅଙ୍କରେ
ଘ. ନୃପତି ଅଗ୍ରେରେ
୬। କ. ପାଟେକେଶର ମନ୍ତ୍ରୀ ଯାଇ ପ୍ରତକ୍ଷେ ପରୀକ୍ଷା ଯାଇ
ଙ. ପାଟେକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରି ବେଗ ଭୁଞ୍ଜିତେ ବେଗ ଭୁଞ୍ଜିତେ
ଚ. ମନ୍ତ୍ରି ଆସି ଭୁଞ୍ଜିତେ ପରୀକ୍ଷା ଦେବେ
ଘ. ପରୀକ୍ଷା ଦେବ
୭। କ ଖ ଘ. ନୃପତି
୮। କ. ଜରିପାଟେ
ଗ ଘ. ଜରିପାଟେ
୯। ଗ. ବୃହନ୍ନଳା ଶିରେ
୧୦। ଙ. ବୃହନ୍ନଳା କର
୧୧। ଘ. ବେଗେଣ ଅଣାଇ ସମର୍ପିଲେ

ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଶିଖାଇବ ବୋଲିକରି[୧] ଅପୂର୍ବ ମନ୍ଦର ଦେଲେ
ଆନ୍ତର ବେଷ ମନ୍ଦରେ ଏ ଭୁଞ୍ଜିବେ[୨] ବଲ୍ଲଭକୁ ରାଜା ବୋଲେ ॥୩୨॥

ନାଟ ମନ୍ଦରେ ଧନଞ୍ଜୟ ରହିଲେ ସେଜନ ଉତ୍ତର ବାଳୀ[୩]
ନୃତ୍ୟଗୀତ ତାଙ୍କୁ ଶିଖାଇ ଦଅନ୍ତି ପଖାଉଜେ କରି[୪] ସ୍ବନ ॥୩୩॥

ଚଉଠ ଯାଇ ଅସ୍ଥାନରେ ମିଳିଲେ କୋନ୍ତଭଟଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ
ପୁଣ ବେନ ତହିଁ ପଶା ଖେଳୁଛନ୍ତି ଅତିହିଁ ଆନନ୍ଦ ଚିତ୍ତେ[୫] ॥୩୪॥

ପଞ୍ଚ ଅକ୍ଷର ଅନୁଲୋମ ବିଲୋମ ବୃତ୍ତେ କରି[୬] ବୋଲନ୍ତି ହର
କହେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[୭] ଚଉଷ ଘରଚ ସେହି ନାମ ହୃଦେ ଧର ॥୩୫॥

---

୧ । ଖ. ତାଙ୍କୁ
୨ । ଖ. ଅମ୍ଭ ମହତ୍ଵ ମନ୍ଦରେ ଭୁଞ୍ଜିବ
୩ । ଙ. ଧନଞ୍ଜୟ ରହିଲେ ସେନ ଉତ୍ତର ବାଳୀ ।
ଚ. ଅର୍ଜୁନ ରହିଲେ ଉତ୍ତର ବାଳକ ସେନ
୪ । ଚ. ତାଙ୍କୁ ସିଖାଇ ଅଛନ୍ତି ପଖାଉଜ ଧରେ
ଙ. ପଖାଉଜ ଧରେ ।
ଘ. ତାଙ୍କୁ ସିଖାଉଅଛନ୍ତି ପଖାଉଜ ଧରେ
୫ । ଙ. ଅତି ଆନନ୍ଦ ମତେ
୬ । ଙ. ଅକ୍ଷରେ ଅନୁଲୋମ ବିଲୋମ ବୃତ୍ତେକରି
ଖ ଘ. ଅନୁଲୋମ—ବୃତ୍ତେକରି
୭ । ଙ. ବିଶ୍ୱମ୍ଭର

ପଞ୍ଚମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ନ ଗୋଉ କୁହେ

ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦନୀ ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ କନକ କେତକୀ ତନୁଛାର[1]
ମୁଖ ଶତପତ୍ର[2] ଚକ୍ଷୁ ଖଞ୍ଜନନେତ୍ର ଭ୍ରମର ଚକୋର[3] ଇନ୍ଦୀବର ।୧।
ଅତସୀ କୁସୁମ ନୋହେ ଚକ୍ଷୁ ଘନ କୁଟିଳ ନୀଳ ଅପୂର୍ବ କେଶ[4]
ନାସା ତିଳଫୁଲ ଜବାପୁଷ୍ପ ଭୁଲ ସୁନ୍ଦରୀ[5] ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ରଦନ ବାସ ।।୨।।
ଦନ୍ତ କୁନ୍ଦପରି କୁନ୍ଦେ ଏକ ସରି[6] ଭଲ ବିଧାତା ନିର୍ମାଣ କଲା
ଭ୍ରୁଷ୍ଟି[7] ଫୁଲଧନୁ କଣ୍ଠ ମୋହ ପାଶେ ଜଗତ ଜୀବନ[8] ବନ୍ଦୀ ହେଲା[9] ।।୩।।
ଜାନ୍ତି[10] ଚମ୍ପାକଳି ପଦ୍ମଏ ଅଙ୍ଗୁଳି କମଳ କରରେ[11] ଶୋଭାପାଏ
ନଖ ନକ୍ଷମାନ ଜାନ୍ତରେ[12] ସମାନ ଗ୍ରୀବ ବେଣୁପ୍ରାୟ ଅଗ୍ରପ୍ରାଏ ।।୪।।
କୋମଳେ[13] ଶିରୀଷ ପ୍ରାୟେ ତନୁଦେଶ ମଧ୍ୟ କୋଷ ଅବା କୁଚଭର[14]
ଚରଣ ଅଙ୍ଗୁଳି ଅଶୋକର କଳି ଦ୍ୱାଦଶ କୁସୁମେ[15] ତନୁ ଛାର ।।୫।।

---

୧ । କ. କନେକ—ତନୁବାର
ଘ. କନେ କେତକ ତନୁଚାର
୨ । କ. ସେତପତ୍ର
ଖ-ଘ. ସତପତ୍ର
୩ । ଘ. ଶକର
୪ । କ. ଅତସି କୁସୁମ ଚକ୍ଷୁ ବେଣ୍ଡ ନୋହେ ଘନ କୁଟୀଳ ଅପୁର୍ବ କେଶ
ଖ. ଅସିତ କୁସୁମ—ଚକ୍ଷୁଳ ସିତ ଅପୂର୍ବ କେଶ
ଙ. ନିଳ ଅପୁର୍ବ କେଶ
୫ । କ ଘ. ସୁଦଂଶୁଳି ସୁନ୍ଦେ
ଖ. ସୁଦଂଶୁଳ ସୁ—ଙ
୬ । ଙ. ଦନ୍ତ କୁନ୍ଦପରି କୁନ୍ଦେ ଏକ ପରି
୭ । କ. ଭୃଷ୍ଟି
୮ । କ ଗ. ମୋହଦ୍ୱୋପାଶେ ଜଗତ ଜିବନ
ଖ. ମୋହଦ୍ୱୋପାଶେ ଯଗତ ବନ୍ଧନ
୯ । ଘ. ବନ୍ଧକଲ
୧୦ । ଖ ଗ. ଯାଣି
୧୧ । କ. କରକ
ଘ. ଯାଠ କମ୍ପାକଳି – କରରେ
୧୨ । କ. ଯାତ ଲକ୍ଷମାନ ଯାଗରେ
ଗ. ଯିତ ଲକ୍ଷମାନ ଯିତର
୧୩ । ଙ. କମଳ
୧୪ । ଗ ଘ. କିବା କୁଚଭର
୧୫ । କ. କୁସୁମରେ

କପୋଳେ ସିନ୍ଦୂର[1] ଦିଶଇ ସୁନ୍ଦର ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳେ କି ଉଦେ ଭାନୁ
ଗଣ୍ଡରେ ମକର ଲାଞ୍ଛନ୍ତି କି କରି ବଚନେ ନ ଆସେ[2] ଅନୁମାନୁ ।।୬।।

ଚିବୁକେ ଭ୍ରମର କିବା ସେ ଭ୍ରମର ବଧୂଙ୍କ[3] ମଧୁ ଚୁମ୍ବିବା ଆଶେ[4]
କୁଞ୍ଚିତ କୁନ୍ତଳ[5] ଝିଲମିଲ ମାଳୀ ତଥି ଚନ୍ଦ୍ରଝୁମ୍ପି ଶୋଭା ଦିଶେ ।।୭।।

ନୟନେ ଅଞ୍ଜନ କଳେକ ରଞ୍ଜନ[6] ବେନି ଲଞ୍ଜା ଲଗି[7] କର୍ଣ୍ଣଧର
ସୁକେଶ ମୁକୁଳ ଜାତି ପୁଷ୍ପମାନ[8] ଅଗ୍ରରେ ବାନ୍ଧିଲେ ଥୋପି କରି ।।୮।।

ନାସେ ନାସାମଣି ପଦ୍ମରାଗ ଜଣି[9] ବାମ ଦକ୍ଷିଣ ପୃଷ୍ଠରେ ଗୁଣା
କର୍ଣ୍ଣେ[10] ମଲ୍ଲୀକଳି[11] ରତ୍ନେ ଅଛି ଝଳ ଦେଖିଲେ ଭବେକ ହୋଏ ବଣା[12] ।।୯।।

ଝଲକା ଝଲକ ନପଡ଼େ ପଲକ ଫୁଲ ଭୁଜଙ୍କୁ[13] ଉପମା ନାହିଁ
କର୍ଣ୍ଣର ବନ୍ଧଆ ସେ ଚିତ୍ତ ବନ୍ଧଆ ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗେ ଯେ ଅଛି ଦେବ ଗୃହିଁ[14] ।।୧୦।।

---

୧ । କ-ଗ କପୋଳେ ସିନ୍ଦୂର
୨ । କ. ନ ଅସୁ
ଗ ଘ. ନୁଆଁ ସେ
୩ । କ ଗ: ବଧୂଙ୍କ
୪ । କ-ଘ ଆଶେ
୫ । ଗ. କର୍ବୁରି କୁନ୍ତଳ
୬ । ଗ ଘ. କଜ୍ଜଳ ରଞ୍ଜନ
୭ । ଖ. ଲଗିଛନ୍ତି
୮ । ଚ. ଜାତି ପୁଷ୍ପମାନ
ଘ: ଜାତି ପୁଷ୍ପମାନ
୯ । ଚ. ଧାଣି
୧୦ । ଡ. କର୍ଣ୍ଣେ
୧୧ ଘ. କଳୀ
୧୨ । ଗ. ଭିତରେ ବଣା
ଙ: ପଦ୍ମଚମ୍ପେକ ମୋହନମାଳା
୧୩ । କ ଙ. ପଲକ ଭୂଲକୁ
୧୪ । ଖ. ବାସେଜେ ଅବାବଜ ଗୃହିଁ
ଙ. ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗରେ ଅଛି ଦେବ ଗୃହିଁ

କଣ୍ଠେ ସ୍ତପସର ରହିଅଛି ପୂରି ପଦ୍ମରାଗ ମୋହନମାଳା
କରେ କଙ୍କଣ ଗ୍ରନ୍ଥିରତ୍ନ ମିଳି[1] ଜମବାନ୍ଧି ମିଶି ସ୍ୱର୍ଗ ମାଳା[2] ॥୧୧॥

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଉଳୀ ଡାଳ୍ପ ରତ୍ନେ ଝଳ ହେମ କଙ୍କିଣୀ କଟୀରେ ଶୋହେ
ଝରି ଅଙ୍ଗୁଳରେ ରତନ ମୁଦରେ ଝଳନେ ଜଗତଜନ ମୋହେ[3] ॥୧୨॥

ଚରଣରେ ବଳା ପାହୁଡ଼ ସୁବଳା ନୂପୁରେ[4] କରେ ଅପୂର୍ବ ଧ୍ୱନି
ଦ୍ରୁତଚଳନେ ପାଦ ଝୁଣ୍ଟିଆ ଶବଦ ଶୁଣି କାମେ କଣ ହେବେ ମୁନି ॥୧୩॥

ଅମଳାଣ ପାଟ ବଣେ ଝଟ ଝଟ ଧଡ଼ିରେ କନକ ପଦ୍ମ ପଡ଼ି[6]
ପିନ୍ଧିଲେ ସଜାଡ଼ି କଟୀତଟେ ଭିଡ଼ି ସେ କୃଷ୍ଣ ଖୋସିଣ ଦେଲେ ଗୁଣ୍ଡି[7] ॥୧୪॥

ଓଢ଼ଣି[8] ପୀତାମ୍ବର ପାଟ ମନୋହର କନକ ଫୁଲରେ ଶୋଭାପାଏ
ବେଣୀ ମୁଖ ଧଡ଼ି ଜରିରେ ବନ୍ଧାଡ଼ି ତଳପାଶେ ମୋତିଝରା ଶୋହେ[9] ॥୧୫॥

ଅଳାଇଚ ପାନ ବୋଳ ମୋତି ଚୂନ ଲବଙ୍ଗ ମିଶାଇ ଲଗି ହେଲେ[10]
ନାସିକା ଫୁଲାଇ କଟାକ୍ଷ ଖେଳାଇ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ବଜେ କଲେ ॥୧୬॥

---

୧ । ଖ. କର୍ଣ୍ଣିସ୍ତାଳ—ମିଳ
ଗ. କଣ୍ଠୋଳ ଗୁମ୍ଫିତ ମିଳ

୨ । ଗ. ହସ୍ତିକାନ୍ତ

୩ । କ. ଝଳନେ ଜଗତଜନ ମୋହେ
ଖ. କନକ ମୁଦରେ ଝଳନେ
ଭୁବନ ମନ ମୋହେ ।
ଘ. ଝଳନେ—ମୋହେ

୪ । ଙ. ନେପୁର

୫ । କ ଖ. ଦ୍ରୁତଚଳଣ ପାଦ
ଘ. ଦ୍ରୁତଚଳନେ ପଦ

୬ । ଖ. କନେକ ପଦ୍ମ ପଣ୍ଡ
ଗ. କନକଲତା ପଣ୍ଡ

୭ । କ. ସେ କୃଷ୍ଣ ଖୋସିଣ ହେଲେ ଗୁଣ୍ଡି
ଖ ଗ. ସେ କୃଷ୍ଣ ଖୋସି ଦେଲେ ଗୁଣ୍ଡି

୮ । ଖ. ଓଢ଼
ଘ. ଓଣ୍ଡ

୯ । କ. ମୋତିଝରା ଶୋହେ
ଖ ଗ. ମୋତିଝରା ହୋସ୍ତେ
ଘ. ହୋଏ

୧୦ । ଖ. ସ୍ୱେବାଇଲେ

ବିରାଟ ନଗର ପଶ୍ଚିମ ଦୁଆରେ ପରବେଶ ହେଲେ ଚଳି ଯାଇ
ତାଙ୍କୁ ଦେଖି କରି ସବୁ ପରିବାର ପୁଚ୍ଛିଲେ ତୁମ୍ଭେ ଅଇଲ କାହିଁ ॥୧୭॥

ବୋଲନ୍ତି ପାଞ୍ଚାଳୀ ଶୁଣିସିରେ ବାଳେ ରାଣୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଯାଇ କହ
ରଖ ତାଙ୍କ ପାଶେ କରିବ ସୁବେଶ ଯେବେ ମୋରଠାରେ ହେବ ସ୍ନେହ ॥୧୮॥

ଶୁଣି ଦାସୀଗଣ ମନେ ବିସ୍ମୟେ ବୋଲନ୍ତି ଏତ ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା
ରାଣୀ ଏହା ଲାଗି ହୋଇବେ ଦୁର୍ଭାଗୀ ନୃପତି ଦେଖି ହୋଇବେ ଲୋଭା ॥୧୯॥

କେ ବୋଲନ୍ତି ଆସ ଦେଖାଇବା ବାସ କେ ବୋଲନ୍ତି ଦେବା ପଲଙ୍କ ଡ଼ାଇ
କେ ବୋଲନ୍ତି ଭୁଲ କର ମୋର ବୋଲ ରାଣୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସେ ଜଣାଇ ॥୨୦॥

ଆଜ୍ଞା ଦେବେ ଯାହା କରିବା ତା ତାହା ହେବନ୍ତି ଏ ପ୍ରାଏ ଏତେ କହି
ଏତେ ମନେ ଭାଳି ଗଲେ ସବୁ ବାଳୀ ରାଣୀ ସମ୍ମୁଖରେ ଜଣାନ୍ତ ଆସି ॥୨୧॥

---

୧ । କ. ପଶ୍ଚିମଦ୍ୱାର
ଗ. ପଶ୍ଚିମ ଦୁଆର
୨ । ଗ. ଯାଇଁ ଚଳି
୩ । ଭ. ଦେଖିକରି ଗଲେ ପରିବାର
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଆଗରେ ଯାଇଁ କହି
ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ସମ୍ମୁଖରେ ବେଗେ କହ
ଗ. ଦେଖିକରି ଚଳି ପରିବାର
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ସର୍ବେ ରହି
୪ । ପ. କହନ୍ତି ଦ୍ରୋପଦୀ ଶୁଣରେ ଯୁବତୀ
୫ । ଭ. ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ବେଶରେ ରହିବି ପାଶରେ
ଯେବେ ସେ କରିବେ ମୋତେ ସ୍ନେହ
୬ । ଭ. ଶୁଣି ଚଳି ଦାସୀ ମନରେ ବିସ୍ମୟ
୭ । ପ. ହୋଇବ ଦୁର୍ଭାଗି ନୃପତି
ଦେଖିଲେ ହେବେ ଲୋଭା
୮ । ପ. ବୋଲନ୍ତି
୯ । ପ. ବୋଲନ୍ତି
୧୦ । ପ. ବୋଲିଲି
୧୧ । ଗ. ସ୍ୱେଚ୍ଛ ହସେ
୧୨ । କ ଖ. ପୋଥିରେ ୧୮ରୁ ୨୧ ପାଠ
ନାହିଁ ।
ଗ. ଏତେ ବୋଲିକରି ଗଲେ ସର୍ବେ
ନାରୀ ସମସ୍ତେ ଜଣାନ୍ତି
ରାଣୀ ପାଶେ ।

ରାଣୀ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ନାରୀମାନେ ଗଲେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ନେଲେ ତାଙ୍କ ପାଶ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଉଠିଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ପୂଜାକରି ତାଙ୍କୁ ହେଲେ ତୋଷ ॥୨୨॥

ପଚାରନ୍ତି ରାଣୀ ଶୁଣ ମହାମାନୀ[୧] କେ ତୁମ୍ଭେ ଅଇଲ କେଉଁ ଦେଶୁ
କି କାର୍ଯ୍ୟେ[୨] ମୋ ପୁରେ ଗମନ ସତ୍ୱରେ ସ୍ୱର୍ଗର ସୁନ୍ଦରୀ[୪] ପ୍ରାଏ ଦିଶୁ ॥୨୩॥

କହନ୍ତି ପାଞ୍ଚାଳି ଶୁଣସି ରେ ବାଳୀ ପଞ୍ଚକଟକ ହସ୍ତିନା ପୁରୀ
ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ମହିମା ଦୁର୍ଲଭ ଦ୍ରୌପଦୀ ନାମେ ତାହାଙ୍କ[୫] ନାରୀ ॥୨୪॥

ତାଙ୍କର ମୁଁ ସଖୀ ତାଙ୍କୁ ମୋତେ ଲେଖି କହୁଛନ୍ତି ନଥାଇ ମୋ[୬] ଅନ୍ତର
ରତ୍ନ ତାଙ୍କ ପାଶ କରଇ ସୁବେଶ ସଇରିନ୍ଧ୍ରୀ ନାମ ଅଟଇ ମୋର ॥୨୫॥

କୂଟ[୭] ପଶାଖେଳ ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚାଳି ରାଜ୍ୟ ତେଜି ବନେ ବାସ[୮] କଲେ
ବାର ବରଷରେ ଭ୍ରମିଲେ[୯] ବନରେ ଭ୍ରମର ରାଜ୍ୟକୁ ସେ ଅଇଲେ ॥୨୬॥

ସେ ଶବଦ ଶୁଣି ଅଇଲ ମୁଁ ପୁଣି[୧୦] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ବୋଲନ୍ତି[୧୧] ରହ ରହ
ମୁକୁଳିତ କେଶ ଏକ ଉବଷ ସତ୍ୟକରି ମୋର ଆଗେ କହ ॥୨୭॥

---

୧ । ଘ. ମାହାମାନିଣି
୨ । ଘ. କି କାର୍ଯ୍ୟ
୩ । ଖ. 'ଗମନ ସତ୍ୱରେ' ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ସ୍ୱର୍ଗ ସୁନ୍ଦରୀର
୫ । କ. ଦ୍ରୁପଦୀ ନାମେ ତାହାଙ୍କ
ଗ. ଦ୍ରୌପଦୀ ନାମେ ତାଙ୍କର
ଘ. ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ମହିମା ଦୁର୍ଲଭେ
ଦ୍ରୌପଦୀ ନାମେ ତାହାଙ୍କ
୬ । କ. ମୋତେ ନ ଥାଇ
୭ । କ ଘ. କୁଟ
୮ । ଘ. ବନବାସ
୯ । ଙ. ବୁଲିଲେ
୧୦ । ଘ. ଅଇଲୁଁ ପୁଣି
୧୧ । ଖ. ବୋଇଲେ

କହନ୍ତ ପଞ୍ଚାଳ ଝିଅରର[୧] କଳ ମୋ କେଶ ଧଇଲା ସେ ପାମର[୨]
ସେହିଦିନୁ ମୁହିଁ କେଶ ନ ବାନ୍ଧଇ ମନରୁ[୩] ନ ଯାଇ କଥା ତାର ॥୨୮॥

ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଯେବେ ଭୁଜ ଉପାଡ଼ିବେ ରୁଧିରେ ବାନ୍ଧିବି ମୁହିଁ ଜୂଡ଼ା
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ମନରେ ଗୁଣିଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଇଲେ ମନେ ପୀଡ଼ା[୫] ॥୨୯॥

ମୋର ଏତେ ଭ୍ରାତ[୬] ହୋଇବେ ସେ ହତ ନାରଦ[୭] ଅଛନ୍ତି ପୂର୍ବେ କହି
କହିଲେକ[୮] ଗଣି ସବୁ ଅଛି ଜାଣି ମୁଁ ସେବା କରଇ ଥାଅ ରହି ॥୩୦॥

ଯାଗ୍ୟଂସେଣୀ କହି ରହିବ ସେ ମୁହିଁ[୯] ପୁରୁଷରେ ମୋତେ ନ ଦେଖିବ[୧୦]
ସ୍ୱକରେ ନନ୍ଦନ କରିବ ଭୋଜନ ମୋହଠାରେ ସତ୍ୟ ରଖିଥିବ ॥୩୧॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲଇ[୧୨] ସବୁ ମୁଁ ଜାଣଇ[୧୩] ଶୁଣିଅଛି ତୁମ୍ଭ କଥାମାନ[୧୪]
ତୁମ୍ଭେ କୃପା କଲେ[୧୫] ଅଜ୍ଞାତ ସରିଲେ ପାଣ୍ଡବେ କରିବ[୧୬] ଦରଶନ ॥୩୨॥

ବହୁ ପୁଣ୍ୟକଲି[୧୭] ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭେଟିଲି ମୁହିଁ ସେବଥିବି ତୁମ୍ଭ ପାଦେ
କିଛି ନ ବସ୍ୱର ରହ ମୋର ପୁର ଜନ ଶେଷପାଏ[୧୮] ଅପ୍ରମାଦେ ॥୩୩॥

ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦଣୀ ପ୍ରମୋଦ ହୋଇ ରହିଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ମୋହର ଶରଣ ଭଣେ ଯାନ[୧୯] ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ॥୩୪॥

---

୧ । ଖ. ଡଅରରେ
ଘ. ଡଅରେ
୨ । ଘ. ସେ ପାମରର
୩ । ଙ. ବାନ୍ଧଇ ମନର
୪ । ଖ ଟେକେତ
ଗ. ହେଥିରେ ବାନ୍ଧବ ମୁହିଁ
୫ । ଙ. ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଇଲେ ମନେ ମହାପୀଡ଼ା ।
ଖ. ମନେବ୍ୟଥା
ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମଣିଲେ ମନେ ପୀଡ଼ା
୬ । ଭ ଖ. ଏତେ ଭ୍ରାତ
୭ । ଘ. ନାରଦେ
୮ । ଭ ଗ. କହିଲେ ଗ
୯ । ଭ. ଯାଜ୍ୟସେଣୀ କହ—ମୁହିଁ
ଖ. ଜପ୍‌ସେଣ କହ ରହିବଇ ମୁହି
ଘ. ଜପ୍‌ସେନ କହେ ହେବେ ମୁ ରହିବ
୧୦ । ଖ. ପୁରୁଷରେ ମୋତେ ଦେଖିବୁ
୧୧ । ଙ. ମୋହଠାରେ ସତ୍ୟ
ଘ. ମୋହର ପରେ ସତ୍ୟ
୧୨ । ଖ. କହଇ
୧୩ । ଖ. ଜାଣିଅଛୁ ମୁହି
୧୪ । ଗ ଘ. ଇତମାନ
୧୫ । ଭ ଗ ଘ. କୃପା କଲେ
ଖ. ତୁମ୍ଭଙ୍କ ପାଇଲେ
୧୬ । ଭ. ଭେଟିବ
୧୭ । ଭ ଗ. ପୁଣ୍ୟକଲି
୧୮ । ଖ. ଜନ ସେହ ହେବ
୧୯ । ଭ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ଭଣେ ଜନ
ଖ ଘ. ଭଣେ ଜନ
ଗ. ମୁଁ ତହିଁ ସରଣ ଭଣେ ଜନ

ଷଷ୍ଠ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଳସା[1]

ଦାଢ଼ ଜନକର କାନ୍ତି[2] ନକୁଳ କୁମାର

ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ[3] ସୁକୁମାର ॥୧॥

କରରେ ହେମ କଙ୍କଣ କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ[4]

କସ୍ତୁରୀ ତିଳକ ଶୋଭା ପାଉଛି କପୋଳ[5] ॥୨॥

କର ଅଙ୍ଗୁଳରେ ଶୋଭେ ମରକତ[6] ମୁଦ

ଟେକ ଭିଡ଼ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି[7] ମାଳପାଟ ଖଦା ॥୩॥

ଜରିର କନକ ପଦ୍ମ[8] କୁସୁମି ପାଗରେ

ଅତି ଯତ୍ନ କରିଣ ବାନ୍ଧିଲେ[9] ମସ୍ତକରେ ॥୪॥

ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ଜଡ଼ିତରେ ମଣ୍ଡାଇଲେ ପେଟ

ଝଲକ ହେମ ଟାଳିଆ ଖୋଷିଲେ ସୁପଟ୍ଟ[10] ॥୫॥

୧। ଗ. ଘ. ରାଗ କଳସା ବାଣିରେ

୨। କ. ଜାହାର ଜନକ କାନ୍ତି

ଖ. ଦାଢ଼ ଜନକ ଗଡନ

ଘ. ବାଢ଼ା ଜନକର ତନୁ

୩। ଖ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ସେ ଅଟ

୪। ଗ. କର୍ଣ୍ଣେଣ କୁଣ୍ଡଳ

୫। କ ଖ. କସ୍ତୁରୀ ତିଳକ ଶୋଭା ପାଉଛି କପୋଳ

ଗ. ଶୋଭା ପାଉଛି କପୋଳ

୬। ଗ ଘ. ମରକତର

୭। ଘ. ପିନ୍ଧିଅଛି

୮। ଗ. ଜରି-କନକ ପଦ୍ମର

ଘ. ଜରି କନକ ପଦ୍ମର

୯। ଗ. ବାନ୍ଧିଛି

୧୦। ଖ. ଝଲକ-ହେମ-ଟାଳିଆ-ସୁପଟ୍ଟ

ଗ ଘ. ଖୋଷିଲେକ [illegible]

ସନ୍ତୁ ମାନ ଜଣପାଗ ଉପର ପାଟିରେ[୧]
ବେଣ ଲଞ୍ଜି[୨] ଓଢ଼ନାଇ ବାନ୍ଧଲେ କଟୀରେ[୩] ॥୬॥

ସେବତ୍ତୀ ଫୁଲ ଗଣ୍ଡାଏ ପାଗ୍‌ରେ ଖୋଷିଲେ[୪]
ବେନ ଝଣ ମୋତି[୫] କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ଲଗାଇଲେ ॥୭॥

ଟୋପା ଟୋପା ପାମଦାଣି[୬] ଜାମା ସେ ସୁନ୍ଦର
କନକ ଚମ୍ପକଲତା[୭] ପଡ଼ିଛି ଚଉଁର ॥୮॥

ବେନ ଚରଣ ଗଳାଇ ଆପଣେ[୮] ପିନ୍ଧିଲେ
ଜରିପାଟ ଡୋର ଆଣି ଅଣ୍ଟାରେ କସିଲେ[୯] ॥୯॥

ଅଙ୍ଗେ କୁସୁମ ମାଳାଏ[୧୦] ହୋଇଲେକ ଲଗି
ବେନ[୧୧] ଧଡ଼ିରେ ଅସ୍ତରହ ଅଛି ଲଗି ॥୧୦॥

କନକର ଲତା ଝଶୁଅଛି[୧୨] ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି
ଦେହପାକେ କନକ ଲତିକା ଅଛି ଜଡ଼ି[୧୩] ॥୧୧॥

୧। ଖ: ସବୁଜାଲ ପାଟଜଣ ଉପରେ ପଟିରେ
ଘ. ସବୁଜନ ଜଣପାଟ ଉପର ପାଟୀରେ
୨। ଖ ଘ. କାନ୍ଧ
୩। ଖ ଘ. କଣ୍ଠରେ
ଘ. ଓଢ଼ୋଳାଇ—କଣ୍ଠରେ
୪। କ. ବାର୍ଦ୍ଧଲେ
ଘ. ସେବନ୍ତଫୁଲ ଗଣ୍ଡେ ପାସରେ ଖୋଷିଲେ ।
୫। କ ଗ. ଯୋଡ଼
୬। ଖ. ଘଟପାଟର ପାଏ
ଗ. ଗ୍ୱଏଟ ପାଟର ପାଦ
ଘ. ଗ୍ୱଏଟ ପାଟରେ ପାଦ
୭। ଘ. ଚମ୍ପେକଲତା
୮। କ ଘ. ଆପଣ
ଖ. ଚରଣେ ଗଳାଇ ଆପଣେ
୯। ଖ. କଟିରେ ଭିଡ଼ିଲେ
ଗ ଘ. ଡୋର କଟୀ ଭିଡ଼ ଗଣ୍ଠି ଦେଲେ
୧୦। କ. ଚନ୍ଦ୍ରାଏ
ଗ. କୁମ୍ଭି ଚନ୍ଦ୍ରାଏ
ଘ. କୁନ୍ଦୁମି ଚନ୍ଦ୍ରାଏ
୧୧। ଖ ଗ. ବାହୁନ
୧୨। ଖ. ଚହୁ ପଡ଼ି
ଗ. ହିଣ୍ଡିଛନ୍ତି
ଘ. ଲଗିଅଛି
୧୩। ଖ ଘ. କନକର ଫୁଲ ଅଛି ପଡ଼ି
ଗ. କନକର ଫୁଲମାନ ପଡ଼ି

ମାଳପାଟ ପଟ୍ଟଜାଏ କଟୀରେ ବାନ୍ଧିଲେ
ବେନପାସେ ମର୍କତର[୧] ଝୁମ୍ପା ଲମ୍ବାଇଲ ॥୧୨॥
ହୀରାର ବାହୁଟି ବାନ୍ଧି ଦକ୍ଷିଣ ବାହାରେ[୨]
ଶ୍ୱେତ[୩] ଚ୍ୱମର ଗୋଟିଏ[୪] ଖୋଷିଲେ ଚହ୍ନିଁରେ ॥୧୩॥
କନକର ପଦ୍ମମାଳ[୫] ଅଷ୍ଟୁରନ୍ଧ୍ରେ ଜଳ[୬]
ତିନସର ହୋଇଣ ଗଳାରେ ଅଛି ଲୁଳ[୭] ॥୧୪॥
ମୋତିମାଳରେ ହୀରା ପଦକ ହୃଦତଟ[୮]
ଚଉପାଶ ରତ୍ନରେ ଝଣଇ ଝଟ ଝଟ[୯] ॥୧୫॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣର[୧୦] କଳଆର ପକାଇ କାନ୍ଧରେ
ପାଟ କୋରଡ଼ାଏ ଘେନ[୧୧] ଦକ୍ଷିଣ କରରେ ॥୧୬॥
ଅଳାଇଚ ଲବଙ୍ଗ ଖଡ଼ଆପାନ କଲେ[୧୨]
ଧୀର ଧୀର ହୋଇଣ ଚହ୍ନିଁରୁ[୧୩] ଚଳଗଲେ ॥୧୭॥

୧। କ. ମକତରେ
୨। ଖ. ହୀରାବାହୁଟୀ ବାନ୍ଧିଲେ ଦକ୍ଷିଣ ବାହୁରେ।
ଘ. ଦକ୍ଷିଣ କରରେ
୩। ଙ ଗ ଘ. ଶ୍ୱେତ
୪। ଘ. ଚହ୍ନିଁରେ
୫। ଗ. ପଦ୍ମମାଳେ
୬। ଖ. ଜଡ଼ୀ
୭। କ. ଲୁନ
ଗ. ପଡ଼ୀ
ଘ. କଲଣ-ଲୁକ
୮। ଖ. ହୃଦରେ ପଦକ
ଘ. ହୃଦତଟେ
୯। ଘ. ଝଟଝଟେ
୧୦। କ. ଶୁବର୍ଣ୍ଣର
୧୧। ଙ. କରଡ଼ାଏ ଘେନ
ଖ. କୋରଡ଼ାଏହୁ
ଛ. କୋରେଡ଼ାଏ ଘେନ
୧୨। ଖ. ଖେବାଇଲେ
୧୩। କ. ଚହ୍ନିଁରେ
ଘ. ହୋଇଣ ସେ ଚହ୍ନିଁ

ମତ୍ସ ଦେଶରେ ଯାଇ ହୋଇଲେ ପରବେଶ[1]
ସକଳ ଜନେ ଦେଖିଣ ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ତୋଷ ॥୧୮॥

କେ ବୋଲଇ ସ୍ୱର୍ଗ ତେଜି[2] ଅଇଲେ ବଜ୍ରୋଜା
କେ ବୋଲଇ କୁବେର ଅଳକାପୁର[3] ରାଜା ॥୧୯॥

ଗୋଡ଼ାଇ ପ୍ରଶଂସା କରୁଛନ୍ତି[4] ଲୋକମାନେ
ଦେଖୁଂ ଦେଖୁଂ ପରବେଶ ରାଜାର ଆସ୍ଥାନେ ॥୨୦॥

ଦେଖି ବିରାଟ କୋନ୍ତକୁ ବୋଲନ୍ତି[5] ଉତ୍ତର
ଦେଖହେ ଗୋସାଇଁ କାହୁଂ ଅଇଲେ[6] ସୁନ୍ଦର ॥୨୧॥

ଗନ୍ଧର୍ବ କି ସ୍ୱର୍ଗପୁରୁ ଅଇଲେ ଓହ୍ଲାଇ[7]
କି କନ୍ଦର୍ପ ସାକ୍ଷାତ ଏମନ୍ତ[8] ଦିଶୁଅଇ ॥୨୨॥

ଯୁଧିଷ୍ଠି[9] ରହିଁାନ୍ତେ ଦେଖି ନକୁଳ କୁମାର
ପ୍ରଣମ୍ୟ କରି ଶୁଭିଲେ[10] ଜଗତି ତନର ॥୨୩॥

୧। ଗ. ପ୍ରବେଶ
ଘ. ଗାଇଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
୨। ଭ. ସ୍ୱର୍ଗ ତେଜି
୩। ଖ ଗ. ଏ ଅଳକାର
୪। ଭ କରନ୍ତି
୫। ଖ. ବଚନ
୬। ଭ. ଗୋସାଇଁ ଅଇଲେ
୭। ଘ. ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଅଇଲେ ଓହ୍ଲାଇ
ଗ. ସ୍ୱର୍ଗପୁରୁ ଅଇଲେ ଓହ୍ଲାଇ
ଘ. ସ୍ୱର୍ଗପୁରୁ ଅଇଲେ ଓହ୍ଲାଇଂ
୮। ଖ ଘ. ଏ ମତେ
୯। କ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସ୍ଥାନେ ନକୁଳ
୧୦। ଖ. ଶୋଭିଲ
ଗ ଘ. ହୋଇ ଶୁଭିଲେ

କୃଷ୍ଣେ[୧] ବୋଲେ ଠାକୁରଙ୍କ[୨] ଆଜ୍ଞା ହେଲା ତୋତେ
ଉଠ ଉଠ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରଣମ୍ୟ କରୁ କେତେ[୩] ॥୨୪॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ[୪] ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଉଠିଲେ ନକୁଳ
ମସ୍ତକରେ କର ଯୋଡ଼ି ଉଭାହେଲେ ତଳ[୫] ॥୨୫॥

ବିରାଟ ପର୍ବରେ ଭୁମ୍ଭେ କାହିଁରୁ[୬] ଆଇଲ
ଅପୂର୍ବ ରୂପ ଧରଣ[୭] ଜଗତ ମୋହିଲ ॥୨୬॥

ନକୁଳ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ବିରାଟ ନୃପତି
ପଞ୍ଚ କଣ୍ଟକ ହସ୍ତିନାପୁର ଆମ୍ଭ ସ୍ଥିତି ॥୨୭॥

ପଞ୍ଚଁରେ ନୃପତିବର[୮] ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ
ତାଙ୍କ ସାନୁଜ ଅଟନ୍ତି ବୀର ଭୀମସେନ ॥୨୮॥

ତାଙ୍କ ସାନ ଭ୍ରାତ ସେ ଅର୍ଜୁନ ମହାବୀର[୧୦]
ନକୁଳ କୁମାର ତାଙ୍କ ଅନୁଜ ସୋଦର[୧୧] ॥୨୯॥

ଅଶ୍ୱଲଗି କରାଇ ତାହାଙ୍କୁ ମୁହିଁ ନିତି[୧୨]
ଗ୍ରନ୍ଥିକ ମୋହର ନାମ ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ॥୩୦॥

---

୧ । କ ଗ ଘ. କୋଲ୍ଲେ
୨ । ଖ ଗ ବୋଇଲେ ଠାକୁର
୩ । ଖ. ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହେଲା ହେଲା ତୋତେ ।
୪ । କ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠ ଙ୍କ
୫ । ଖ. କରଯୋଡ଼ି ଉଭା ସବାତଳ
ଗ ଘ. ଉଭା ସଭାତଳ
୬ । କ. କାହିଁରେ
ଖ. କାହୁଁ
୭ । ଖ ଘ. ମୁରତି ଧରି
୮ । ଖ. ମଧ୍ୟେ
ଗ ଘ. ସ୍ୱଜ୍ୟେ ।
୯ । ଖ. ତହୁଁ ନୃପତି ଅଟନ୍ତି ।
୧୦ । କ. ସାନଭ୍ରାଅ ସେ ଅର୍ଜୁନ ମହାବୀର
ଖ. ସାନଭ୍ରାଅ ସନୁଜ ଅର୍ଜୁନ ବୀର
ଘ. ମହାବୀର
୧୧ । ଗ. ସାନୁଜ ସୋଦର ।
୧୨ । କ. ଅସ୍ୱନାଗି ତାଙ୍କୁ କରଇ ମୁଷ୍ଟି ନିତି ।
ଖ. ଅସ୍ୱଲଗି ତାହାଙ୍କୁ ମୁ କରଇ ସେ ନିତି ।
ଘ. ଅସ୍ୱଲର୍ଗି କରାଇ ତାଙ୍କୁ ମୁହିଁ ନିତି
୧୩ । କ ଖ. ମୋର ନାମ ।

ନକୁଳ ମୋହର ଚର ଭିନ୍ନ[1] କଛୁ ନାହିଁ
ଯେ ନକୁଳ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଅଛଇ ହାଦେ ମୂର୍ତ୍ତି ॥୩୧॥

ତୋର ରାଜ୍ୟକୁ ପାଣ୍ଡବେ ଅଇଲେ[2] ଶୁଣି
ତେଣୁକରି ତୋତେ ସେ ଭେଟିଲୁ ନୃପମଣି[3] ॥୩୨॥

ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି[4] ଜାହିଁ ଦେଖିବ ପାଣ୍ଡବେ
ଅତି ପୁଣ୍ୟେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭେଟିଲ ମୂର୍ତ୍ତି ଏବେ[5] ॥୩୩॥

କ ଜ ବିଦ୍ୟା ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ କସ[6] ଜାତି ସେବା
ନକୁଳ ବୋଲନ୍ତି ବାଜୀପାଳ ସେ ଜାଣିମା[7] ॥୩୪॥

ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି କେମନ୍ତ ହେ[8] ବାଜୀପାଳ
କୋଟେ ବୋଲେ ରାଜା ସେ ସାକ୍ଷାତ[9] ବାହୁଆଳ ॥୩୫

ନକୁଳ ବୋଲଇ[10] ଅଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟା ମୁଂ ଜାଣଇ
ଅସାଧ ସାଧ କରଇ ରୋଗ ହିଁ ନାଶଇ[11] ॥୩୬॥

ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି ଭଲ ଭଲ ହେ ସୁନ୍ଦର
ଯାହା ସେ କହିଲ ମୋତେ ଅତି ଅଗୋଚର ॥୩୭॥

ପୂର୍ବେ ଜାଣ ଶବର କହୁତ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ
ମହା ବଳବନ୍ତ ଅଶ୍ୱେ ଅଛି ମୋତେ ଦେଇ[12] ॥୩୮॥

୧। କ. ପରଭିନ କଛୁ ନାହିଁ ।
ଖ. ପରଭିନ କଛୁ ନାହିଁ
୨। କ. ତୋ ରାଜ୍ୟକୁ ପାଣ୍ଡବେ ଅଇଲାର ଯେ
ଖ. ତୋ ରାଜ୍ୟକୁ ପାଣ୍ଡବେ ଅଇଲେ ମୁହିଁ
୩। ଘ. ଭେଟିଲ ନୃପମଣି
୪। କ ଖ. ବୋଇଲ
ଗ. ବୋଲଇ
୫। ଗ. ମୁହିଁ ନେବେ
୬। ଘ. କସ ବିଦ୍ୟା ଯାଣ ତୁମ୍ଭେ କ ଜ
୭। କ. ଯାଣିଥା
୮। ଗ. ହେ କେମନ୍ତ
ଘ. ସେ କେମନ୍ତ
୯। ଘ. କୋଟେ କହେ ରାଜା ହେ ସାଜନ୍ତ ।
୧୦। ଗ ଘ. ନକୁଳ ବୋଇଲେ ।
୧୧। ଗ. ବେଗ ହିଁ ଚଳାଇ
୧୨। ଗ. ମୋତେ ଅଛି ଦେଇ
ଘ. ମାହା ବଳବନ୍ତ ଅଶ୍ୱ ମୋତେ ଅଛି ଦେଇ ।

ଠାବେ ପାଣି ଘାସ ଖାଇ[1] ଶାଳରେ ସେ ଅଛୁ
କେତେବେଳେ ଅଶ୍ୱ ସାଧ୍ୟ ନୋହୁଲକ କଛୁ ॥୩୯॥

ମୁଖେ କାମୋଡ଼ଇ ଯେ ମାରଇ ଯୋଡ଼ା ଲତେ[2]
ସାହାସ କରି ସାହାଣି ମରିଛନ୍ତି କେତେ[3] ॥୪୦॥

ଭଏ କେହୁ ଯାଇ ନ ପାରନ୍ତି ତାର ପାଶ
ଦୂରେ ଥାଇ ପକାଇ ଦଅନ୍ତି ବରିଘାସ[4] ॥୪୧॥

ସେ ଅଶ୍ୱକୁ ସାଧ୍ୟ ଯେବେ କରିବୁ ସୁନ୍ଦର
ମୁହିଁ ବଶ ହୋଇଥିବି[5] ଭୃତ୍ୟର ପର୍ଯ୍ୟରି[6] ॥୪୨॥

ନକୁଳ ବୋଇଲେ ମୋତେ ଦେଖାଅ ସେ[7] ବାଜୀ
ପାରିଲେ ଯିବା ତାହାକୁ କରିବ ମୁଁ ରାଜି[8] ॥୪୩॥

ଯାତକେଶ୍ୱର[9] ମନ୍ତ୍ରୀକି ରାଜା[10] ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ନକୁଳଙ୍କୁ ନେଇ ମହାଅଶ୍ୱ[11] ଦେଖାଇଲେ ॥୪୪॥

ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖି ନକୁଳ ଦେଲେ ଚୂଟ୍‌କାର
ଅତି ଉଚେ ଅଶ୍ୱ ହସି ଉଠିଲା ସତ୍ତ୍ୱର ॥୪୫॥

ଅଶ୍ୱ ପାଶରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନକୁଳ
ମସ୍ତକରେ ହସ୍ତଠୁକ ଦେଲେ କଲୀଆରି[12] ॥୪୬॥

---

୧ । ଗ. ଠାବେ ଘାସ ପାଣି ଖାଇ
୨ । ଖ. ନାତ
ଘ. କାମୋଡ଼ଇ ସେ ମାରଇ ଘୋଡ଼ା ନାତେ ।
୩ । ଖ. ମଲେଣି ବହୁତ
୪ । ଖ ଗ. ବିସ୍ତ
ଘ. ବୃତ୍ତୀ
୫ । କ. ବଶ ହେଉଥିବ
ଖ. ମୁହିଁ ଖଟୀଥିବ ଯିବା
ଘ. ବଶ୍ୟ ହୋଇଥିବ
୬ । ଗ ଘ. ଭୃତ୍ୟ ବତନର
୭ । ଖ. ଦେଖାଅବାଜ
୮ । ଖ. ଦେବ ମୁହିଁ ରାଜ
୯ । କ. ଜାତେକଶ୍ୱର
ଗ. ଯାତେକସ୍ୱର
୧୦ । ଖ. 'ରାଜା' ପାଠ ନାହିଁ ।
ଘ. ବୃହି
୧୧ । ଘ. ମାହାଅସ୍ୱ
୧୨ । ଖ. କରଠୁକଣ ଦେଲେ କଲିଆର
ଗ: କରଠୁକ ଦେଲେ କରିଆର
ଘ. କର ଠୁକଲେ କଲଆର ।

ଆଗପଛ ଶିକୁଳା ଫିଟାଇ ମେଲ୍ଲ କଲେ
ଆସ ବୋଲି ନକୁଳ ଆଗରେ ତାର ଗଲେ[2] ।।୫୭।।

ପଛେ ପଛେ ମହାଅଶ୍ୱ ଗଲ୍ଲା ଗୋଡ଼ାଇ[3]
ଆସ୍ଥାନ ତଳରେ ପରବେଶ ହେଲେ ଯାଇ[4] ।।୫୮।।

ଦେଖିକରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[5] ହୋଇଲେ ସର୍ବଜନ[6]
ଅନେକ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ବସିଷ୍ଠ ସ୍ୱଜନ[7] ।।୫୯।।

ଚଢ଼ିକରି ଅଶ୍ୱ ଭୂମେ[8] ଚଳାଅ ସୁନ୍ଦର
ଏହାର ସ୍ୱଳକ ବଡ଼ ଶରଧା ମୋହର[9] ।।୬୦।।

ଶୁଣି ନକୁଳ କ୍ଷଣରେ ବାମକର ଦେଲେ
ଅକପେ[10] ହୋଇଣ ଅଶ୍ୱ ଉପରେ ବସିଲେ[11] ।।୬୧।।

ପୂର୍ବ କଗଲୁଂ ଦେଖାଇ ଦେଲେ ପୁଣ[12] ଗୁଡ଼
କମିଷକେ ପାଞ୍ଚକୂଣ ଗଲ୍ଲ ସେହୁ ଉଡ଼ି[13] ।।୬୨।।

ନଶ୍ୱାସକେ ସଞ୍ଚଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲ
ସ୍ୱଭଖୁର ପୃଥ୍ୱୀର ଉପରେ[14] ନ ଲାଗିଲ ।।୬୩।।

---

୧ । ଚ. ଶୀକୁଳା
୨ । ଖ. ଆଗରେ ସ୍ୱଳଲେ
  ଗ. ଆସ ଆସ ବୋଲିଣ ନକୁଳ ଆଗେ ଗଲେ ।
୩ । କ. ଗଲେକ ଗୋଡ଼ାଏ
  ଖ. ପଛେ ଅଶ୍ୱ ତାର ଅଛୁ ଗୋଡାଇଣ
୪ । ଖ. ଆସ୍ଥାନ ତଳରେ ପରବେସ ତତକ୍ଷଣ ।
୫ । କ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
  ଖ. ଆଶ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ
  ଘ: ଅଚର୍ଯ୍ୟ
୬ । ଘ. ସର୍ବଜନେ
୭ । ଘ. ସ୍ୱଜନେ
୮ । ଘ. ଅଶ୍ୱକୁ
୯ । କ ଖ. ସରଧା ମୋହୋର
୧୦ । କ ଗ ଘ. ଅଲରେ
୧୧ । ଖ. ଉଠିଲେ
୧୨ । ଖ. ଦେଖାଇଣ ଦେଲେ
  ଘ: ପୁଣ ଦେଲେ
୧୩ । ଖ. ଅଶ୍ୱଗଲ ପାଞ୍ଚପ୍ରଣ ଉଡ଼ି
  ଗ. ଅଶ୍ୱଗଲ ଉଡ଼ି
  ଘ. କମସକେ ପାଞ୍ଚପୁଣ ଅଶ୍ୱଗଲ ଉଡ଼ୀ ।
୧୪ । ଖ. ସୃଷ୍ଟରେ ତାର ।

ପୁଣ ପଶ୍ଚିମକୁ[1] ଧାଡ଼ ଦେଲେ ନକୁଳ[2]
ନିମିଷକେ[3] ମିଳିଲେ ସେ ଜଗଣ୍ଠ[4] ରଞ୍ଜନ ॥୫୩॥

ନୃପତି ସଭାରେ ସର୍ବେ ଲଜ୍ଜା ହୋଇଥିଲେ
ଏମନ୍ତ ଦେଖିଣ ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[5] ହୋଇଲେ ॥୫୪॥

ନକୁଳଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ସର୍ବଜନ
ଯେହ୍ନା ଦେଖା ଶୁଣା ନାହିଁ ଏ ତିନି ଭୁବନ[6] ॥୫୫॥

ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି ଏବେ[7] ଉତ୍ତର ହେ ସାର
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ କର୍ମ ଦେଖିଲୁ କୁମର ॥୫୬॥

ନକୁଳ ବୋଲନ୍ତି ଅଶ୍ୱ[8] ଉତ୍ତରତ ଯେବେ
ଅଶ୍ୱ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଣ[9] ପଡ଼ିବ ଏଥୁ [illegible]ବେ ॥୫୭॥

ଏତେ କହି[10] ଅଶ୍ୱପରୁ ପଡ଼ିଲେକ ଡେଇଁ
ଅଶ୍ୱ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ି ବେଗେ ଭୂମିରେ ଲୋଟଇ[11] ॥୫୮॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପ୍ରସନେ ସେ ମୁକତ ହୋଇଗଲା[12]
ପୁଣି ଦେବଲୋକେ ଯାଇ ଆନନ୍ଦେ ବସିଲା ॥୫୯॥

କାମଦେବ କ୍ଷତ୍ରପାଳ[13] ଆଦିତ୍ୟ ରଥରେ
ଉଚ୍ଚୈଶ୍ରବା[14] ହ୍ରେଷିଲା ବାସବ ଆଜ୍ଞାରେ ॥୬୦॥

୧। ଗ. ପୁଣ ପଛିମକୁ
୨। ଖ. ସଡ଼ମୁଣ
ଘ. କଲ୍ଲ ଛଡ଼ମୁଣ
୩। ଘ. ନିମଷକେ
୪। ଖ. ଆହ୍ରାନ
୫। ଗ. ଅତି ଆଶୀର୍ଯ
ଘ. ଅତି ଆଶ୍ଚିର୍ଯ
୬। ଙ. ନୃପତି ସଭରେ—ଏ ତିନି ଭୁବନ ପାଠ ନାହିଁ।
ଘ. ଏ ମଣ୍ଡ ଭୁବନ
୭। ଭ ଗ. ଅଶ୍ୱଂ
ଘ. ଅସ୍ୱଂ
୮। ଙ. ଅସ୍ୱ
ଗ. ନକୁଳ ବୋଇଲେ ଅଶ୍ୱଂ
ଘ. ନକୁଳ ବୋଲ୍ଲେ ଅସ୍ୱଂ
୯। ଘ. ଛଡ଼ୀ
୧୦। କ. ହେତେକ କହି
୧୧। ଛାଡ଼ିଣ ସେ ଭୂମିରେ ପଡ଼ଇ
୧୨। ଗ. ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ—ହୋଇଲା
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଟିଙ୍କ—ମୁକତ ହୋଇଲା
୧୩। ଖ. ରକ୍ଷପାଳ
ଗ. କ୍ଷେତ୍ରପାଳ
୧୪। କ. ଉଚ୍ଚୈସବା
ଖ ଗ. ଉଚସ୍ରବା
ଘ. ଉଚହବା

ଜାଣିକରି ଜନମଣି ତାଙ୍କୁ ଶାପ[1] ଦେଲେ
ମୃତ୍ୟୁ ମଣ୍ଡଳେ[2] ତୁ ଅଶ୍ୱ ହୋଇବୁ ବୋଇଲେ ॥୬୧॥

ବଗଟଙ୍କୁ ଅସାଧ ହୋଇଣ ତୁହି[3] ଥିବୁ
ଯୁଧିଷ୍ଠିର[4] ଦ୍ରସନେ ନିଜ ଶରୀର[5] ପାଇବୁ ॥୬୨॥

ସେହିଦିନୁ ସପ୍ତ ଅଶ୍ୱ ଆଦିତ୍ୟ ରଥରେ
ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା[6] ରହିଲା ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପାଶରେ[7] ॥୬୩॥

କାମଦେବ ଷଷ୍ଟପାନ ମୋକ୍ଷ ହୋଇଗଲା[8]
ସେ କଥା କାହାକୁ ଚକ୍ଷୁ ଗୋଚର ନୋହିଲା[9] ॥୬୪॥

ବଗାଟ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ ହୋଇଲେକ ତୋଷ[10]
ଶାନ୍ତି ସମର୍ପିଲେ[11] ନେଇ କୋନ୍ତଙ୍କର ପାଶ[12] ॥୬୫॥

ପୀତ ପତକା ଗୋଟିଏ ଯୁଧିଷ୍ଠିର[13] ଧଇଲେ
ଗ୍ରନ୍ଥିକାର ମସ୍ତକରେ ନେଇଣ ବାନ୍ଧିଲେ[14] ॥୬୬॥

ବଗାଟ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମୋହର ଉତ୍ତର
ସବୁ ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କେ ପଞ୍ଚସ୍ଥାପଣ ତୋର[15] ॥୬୭॥

---

୧ । କ-ଗ. ଜାନମଣି ତାଙ୍କୁ ସାପ
ଘ. ଶାପଂ
୨ । କ ଘ. ମୃତ୍ୟୁମଣ୍ଡଳେ
ଖ. ମୃତ୍ୟୁମଣ୍ଡଳେ
୩ । ଖ. ଅସାଧ ରୂ ହୋଇଣ କେ
୪ । ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
୫ । ଚ. ଶ୍ୱରିର
ଖ ଗ. ଶରୀର
୬ । କ. ଉଚ୍ଚୈଃସବା
ଙ ଗ. ଉଚସବା
ଘ. ଉଚସେବା
୭ । ଖ. ସଙ୍ଗରେ
୮ । ଖ. ମୁକତ ହୋଇଲା
୯ । ଙ. ବଗ୍ରଟ ଦେଖିଣ ତାହା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ହୋଇଲା ।
୧୦ । ଘ ହୋଇଲେକ ତୋଷ
୧୧ । ଘ. ସମପ୍ରିଲେ
୧୨ । ଙ. ପୋଥିରେ ୬୫ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
୧୪ । ଗ. ପିତପତକା ଗୋଟିଏ ଭଣ୍ଡାରୁ
ଆଣିଲେ ।
ଧର୍ମସୁତ ଗ୍ରନ୍ଥିକାର ମସ୍ତକେ ବାନ୍ଧିଲେ
୧୫ । ଖ ଘ. ଅଶ୍ୱପାଳରେ
ଗ. ଅଶ୍ୱମାନରେ
୧୬ । ଘ. ପଞ୍ଚସ୍ଥା ପଣକର

ପାଞ୍ଚ ଅଶ୍ୱ ସମର୍ପିଲ ଭୂମ୍ବର ପାଶରେ
ସ୍ୱଇଚ୍ଛାଏ ଭୁଞ୍ଜି ବନ୍ଧି ମୋ ଘୋଷ ମଣ୍ଡରେ ॥୬୮॥
ଶାଢ଼ୀ ପାଇ ନକୁଳ ତର୍ଣ୍ଣିରୁଁ ଚଳିଗଲେ
ପାଞ୍ଚ ଅଶ୍ୱଶାଳେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥୬୯॥
ସକଳ ସାହାଣୀମାନେ କଲେ ଦରଶନଁ
ବେଷଘରେଁ ଗ୍ରନ୍ଥିକାର କରନ୍ତ ଭୋଜନ ॥୭୦॥
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ନକୁଳ ତର୍ଣ୍ଣିରେ ରହିଲେ
ପାଞ୍ଚ ଅଶ୍ୱକୁ ନକୁଳ ଅତି ଯତ୍ନ କଲେ ॥୭୧॥
ଶ୍ରୀରାଧା ମାଧବ ପାଦ ଶନ୍ତ ନିରନ୍ତର
ଭାଷା ପ୍ରବନ୍ଧରେ କହେ ଦୀନ ବଣ୍ଣମ୍ବର ॥୭୨॥

ସପ୍ତମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ରସ କୋଇଲି ବୃତ୍ତେ

ସହଦେବ କାନ୍ତ ନବୀନ ଘନ । ବିମ୍ବ ଅଧରେ କମଳ ଲୋଚନ
ବେନିକରେ ଶୋଭେ ହେମ କଙ୍କଣ । ବାହେ ବାହୁଟି କୁଣ୍ଡଳ କର୍ଣ୍ଣେଣ ସେ
କପୋଳରେ ଗୋରଚନା ଯେ
ଉଥିପରେ ସେ ଗୁଞ୍ଜାର ମୁକ୍ତାମାଳ । କଣ୍ଠଅନ୍ତ ରଞ୍ଜନା ଯେ ॥୧॥

---

୧ । ଖ ଗ. ଗୋଡରେ
ଘ. ସମର୍ପିଲା ଭୁମ୍ବର ଗୋଡରେ
୨ । ଖ. ମଣ୍ଡପ୍ଲ ଘରେ
ଘ. ମୋହର ମଣ୍ଡରେ
୩ । ଭ. ତର୍ଣ୍ଣିରେ
୪ । ଘ. କଲେକ ଦ୍ରସନ
୫ । ଖ. ବେସସାଲେ
୬ । ଭ ଗ ଘ. ଦନ ବଣ୍ଣମ୍ବର
ଙ. ପ୍ରବନ୍ଧରେ କହେ ଦନ ବାମ୍ବର

---

୧ । ଘ. ରାଗ ରସକୋଇଲି
୨ । ଘ. ବିମ୍ବା ଅଧରେ
୩ । କ. କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ
୪ । କ. ଉର୍ଦ୍ଧପରେ ସେ
ଗ. ଉର୍ଦ୍ଧ ଉପରେ
୫ । କ. କଣ୍ଠଅଗ୍ର ରଚନାରେ

ହେମ ଖୋଲଣ[୧] ଲାଇଲେ ଶିରରେ । ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ବସିଅଛୁ ଚହ୍ନିରେ
ମୟୂର[୨] ଚନ୍ଦ୍ରକା ଶିରରେ ଶୋହେ[୩] । ହେମ ଗିରରେ ଶକ୍ରଧନୁ ପ୍ରାଏ ହେ[୪]
ଏମନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଦିଶି ଯେ[୫]
ହୃଦରେ ହୀର ପଦକ ଝଟ ଝଟ ମାଣିକ୍ୟ ମର୍କତ ମଣି ଯେ[୬] ॥୨॥

ଶ୍ୱେତ[୭] କାଞ୍ଚିତ ଗୁନ୍ଥିଲେ ପ୍ରାନ୍ତରେ । ପଇତା ଛନ୍ଦରେ ବେଢ଼ କାସରେ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗରେ ବୋଳ । ନାସା ବାମରେ ପିକ୍ତ ଫୁଲ[୮] ଲୁଳ ସେ
ପୀତାମ୍ବର ପାଟ ଜର୍ଦ୍ଦି ଯେ
କନକ ଜର ବୁଟା ଚହ୍ନି ପଡ଼ିଛୁ[୯] ମୁକୁତା ଝାଲର ଭର୍ଙ୍ଗୀ[୧୦] ଯେ ॥୩॥

ସରୁ ରଙ୍ଗ ପାଗ ଜର ମୁଖରେ[୧୧] । ଝିଂବଳୀ ସର ସେ ବେଢ଼[୧୨] ଜାନୁରେ
କଟୀ ଲୁଣ୍ଠନ୍ତ୍ର[୧୩] ଆଗ ପଛକୁ । ଲଞ୍ଜି ବାହାର ଲେଟଇ ଚଳକୁ ସେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଘଣ୍ଟି ଘାଗ୍ରନ୍ତ ଯେ
ପାଟ ଡୋରେ ଗୁନ୍ଥି ବେଢ଼ମାଳ କର କଟୀତଟେ[୧୪] ବାନ୍ଧେ ଭଡ଼ ଯେ ॥୪॥

---

୧ । ପ. ହେମ ଖଟଲଣ
୨ । ଖ. ମୟୂର
୩ । ଗ. ଶିଖରେ ଶୋହେ
   ପ. ଷିଖରେ ସୋହେ
୪ । ଭ. ହେମ ଶିରରେ ସକ୍ରଧନୁ ପ୍ରାଏ ହେ
   ଖ. ସକ୍ରଧନୁ ବହେ ହେ
   ଗ. ଶକ୍ରଧନୁ ଯୋହେ କ
   ପ. ବହେ ସେ
୫ । ଙ. ଦସେ ଯେ
୬ । ଖ. ମିସେ ହେ
   ଗ. ଦସେ କେ
   ପ. ହୃଦରେ ପଦକ ମାଣିକ୍ୟ ଝଟକ
   ମାଣିକ୍ୟ ମୁକତ ମିଶି ଯେ
୭ । କ. ଶ୍ୱେତ
୮ । ଗ ପ. ପିକ୍ତ ଫଳ
୯ । କ. କନେକ ଜର ବୋଟା ଚହ୍ନି ପଡ଼
   ଗ. ଗୋଟା ଚହ୍ନି ପଡ଼ିଛୁ
   ପ. ଜର ବୋଟା ଚହ୍ନି ପଡ଼ିଛୁ
୧୦ । ଖ ପ. ମୁକୁତା ଝଲର ଭର୍ଙ୍ଗି କେ
୧୧ । ପ. ମୁଣରେ
୧୨ । କ ଖ. ସର ଯୋହେ ବେଢ଼
   ପ. ସପର ଯେ ବେଢ଼
୧୩ । ପ. ଲୁଣ୍ଠନ୍ତ
୧୪ । ଖ ଗ. ପାଟ ଦଉଡ଼ିରେ ଗୁନ୍ଥି ବେଢ଼ମାଳ
   କଟୀତଟେ ବାନ୍ଧ ଛଡ଼ୀ କେ
   ପ. ପାଟ ଦଉଡ଼ିରେ ଗୁନ୍ଥି ବେଢ଼ମାଳ
   କଟୀତଟେ ବାନ୍ଧେ ଖଣ୍ଡ କେ

ଚରଣେ ଶୋଭେ ବାଜେଣି ନୂପୁର । ପାଦ ପ୍ରଚଳନେ[1] ବାଜେ ମଧୁର
ସିଂହା ବେଣୁ[2] କଟୀ ତଟରେ ଖୋସି । ବଡ଼ଆ ପାନେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ସେ
ଅପୂର୍ବ ନାଟୁଆ ଛବି ଯେ
ଗଳାରେ ପୁଣି ଲମ୍ବାଇଲେ ଧଣ୍ଡାପେ[3] ମାଳତି ଜାତି[4] ମାଧବୀ ଯେ ॥୫॥

କରେ ଧରି କେନ୍ଦ୍ର ସର ଲଉଡ଼ି । କଣ୍ଠେ[5] ଗାଇଦୁହଂ ପାଟ ଦଉଡ଼ି
ଝୁଲନ୍ତେ ସୁସ୍ୱର[6] ନୂପୁର ବାଣୀ । ଘଣ୍ଟି ଘାଗୁଡ଼ି ନାଦ କଣି କଣି ସେ
ମତ୍ସ ଦେଶରେ ମିଳିଲେ ସେ ଯେ
ସେ ପୁର ନରନାଥ ଦେଖି ତାହାଙ୍କୁ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ଯେ[7] ॥୬॥

ଆସ୍ଥାନ ତଳେ[8] ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ଦୃଷ୍ଟେ ତାଙ୍କୁ[9] ଅନାଇଲେ ନରେଶ
ଦେଖ ଦେଖ ଲୁନ୍ତେ[10] ନର୍ତ୍ତକ[11] ଆସେ । ବିଦ୍ୟାଧର ପ୍ରାଏ ସୁନ୍ଦର ବେଶେ ସେ
କେଉଣେ କରୁଛୁ[12] ଗମନ ଯେ
ପଚାରିଲେ ସ୍ନେହକ୍ଷଣି ଜାଣିମା ସେ[13] ଏହାର ପ୍ରସଙ୍ଗ ମାନ ଯେ ॥୭॥

ସହଦେବ ସ୍ମରି ଧର୍ମ ନୃପତି । ପ୍ରଣମ୍ୟ କରି ଉଠିଲେ[14] ତଡ଼ତି
ଯୁଧିଷ୍ଠି[15] ବୋଲନ୍ତି ଉଠ ହେ ବୀର । ଠାକୁରଙ୍କୁ କହ କଥା ତୋହର ସେ
ସହଦେବ ଉଠେ ଶୁଣି ଯେ
କହନ୍ତି ଏକମନେ ଏବେ ଶୁଣିମା ମତ୍ସଦେଶ ନୃପମଣି ହେ ॥୮॥

୧। କ. ପ୍ରଚଳିଲ
ଘ. ପ୍ରଚଳନେ
୨। କ. ସିଂହାବେଣୁ
ଗ ଘ: ସିଂହା ବେଣୁ
୩। ଖ। ମାଳେକ
ଘ. ପୁଣ ଲମ୍ବାଇଲେ ଧଣ୍ଡାଏ
୪। ଘ. ମାଳ ଯାତ ସେ
୫। ଖ. କନ୍ଦ
୬। କ ଗ. ସୁସର
୭। ଘ. ଉପତ ହେଲେ ଜେ
୮। କ ଖ. ଆସ୍ଥାନ ତଳରେ
୯। ଖ. ଦେଖି
୧୦। କ ଗ ଘ. ଲୋନ୍ତେ
୧୧। କ ନର୍ତ୍ତକ
୧୨। କ ଗ. କରୁଛୁ
୧୩। ଗ. ଏହୁକ୍ଷଣି ଯେ ଜାଣିମା
ଘ. ଏହୁକ୍ଷଣି ଜାଣିମା
୧୪। ଖ. ଯୋଡ଼ିଲେ
ଗ ଘ. ଯୁଡ଼ିଲେ
୧୫। କ. ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି

ହସ୍ତିନା ଆଦି ପଞ୍ଚ କଟକର । ଚନ୍ଦ୍ରିରେ ନୃପତି[1] ଧର୍ମ କୁମର
କୌରବଙ୍କୁ[2] ପଶାରେ ହାରିଲେ । ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ିଣ[3] ବନସ୍ତେ ପଶିଲେ ସେ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୌପଦୀ ହେ[4]
ସାରି ବନବାସ ହୁନ୍ତର ରାଜ୍ୟକୁ[5] ଅଇଲେ ଯେବେ ନୃପତି ହେ[6] ॥୯॥

ସେ ଖବର ଶୁଣି ଅଇଲୁ ଯେବେ । ପାଣ୍ଡବ ମନ୍ତ୍ରୀ ସ୍ଥାନ[7] ସହଦେବେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ଅନୁଗ୍ରହ[8] କଲେ । ବହୁତ ଗୋଧନ ସନ୍ତୋଷେ ଦେଲେ ସେ
ମୁହିଁ ତାଙ୍କର ଗୋପାଳ ହେ
ଯେ ସହଦେବ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଅଟେ ମୁହିଁ[9] ନାମ ମୋର ତନ୍ତ୍ରପାଳ ହେ[10] ॥୧୦॥

ମୋଠାରେ ତାଙ୍କର ନାହିଁ[11] ଅନ୍ତର । ଗାଈ ରକ୍ଷକ ସେବା[12] ସେ ମୋହର
ଗୋରୁଙ୍କ ରୋଗ କରଇ ମୁଂ ଭଲ । ଆନନ୍ଦେ ରଖିଥାଇ ଗୋରୁଦଳ ସେ
ବାଂଝୁ ମଉଛୁ ଗର୍ଭଣୀ ହେ[13]
ଅସାଧ ସାଧି[14] ଦୁଅନ୍ତି[15] ମୋର ବୋଲେ ନ ପାରନ୍ତି କେହ୍ନ ହେଟି ହେ ॥୧୧॥

ଚରାଇ ବୋଲନ୍ତି ଯାହା କହିଲ । ଅସାଧ ଯେବେ କରିପାର ଭଲ
ପ୍ରଥୁନା[16] ନାମରେ[17] ମୋହର ଗାଈ । ନବଲକ୍ଷ ବଛା ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ମାଈ ସେ
ଦଶ ସହସ୍ର ବୃଷଭ ଯେ
ତାହାର କଥା ଦେବଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ମାନବେ ଅତି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହେ ॥୧୨॥

---

୧ । ଙ. ନୃପତି
ଘ. ଭୂପତି
୨ । ଖ ଘ. କହୁରେବଙ୍କୁ
୩ । କ ଖ. ଏ ରାଜ୍ୟ ଛେଡ଼ି
୪ । ଙ. ରାଣି ଦ୍ରୌପଦୀ ଅଇଲ ଯେ
୫ । କ. ତୋହୋର ରାଜ୍ୟକୁ
୬ । ଙ. ବିରାଟ ରାଜ୍ୟରେ ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଠାକୁର ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣିଲ ଯେ
୭ । କ ଖ. ପାଣ୍ଡବ ସ୍ଥାନମନ୍ତ୍ରି
୮ । କ. ଅନୁଗ୍ରହ
ଉ. ଅନୁଗ୍ରହ
୯ । ଘ. ଯେ ସେ ସହଦେବ
୧୦ । ଖ. ମୁ ଅଟଇ—ତନ୍ତ୍ରପାଳ ହେ
୧୧ । ଗ. ନାହିଁ ତାଙ୍କର
୧୨ । କ. ପାଦରକ୍ଷକ
୧୩ । କ ଖ. ବାଂଝ ମଉଛୁ କରଟୀ ହେ
ଗ. ମଉଛୁ ଗର୍ଭଣୀ ଯେ
୧୪ । ଙ. ସାଧିକୁ
୧୫ । ଘ. ଦୁଅଇ
୧୬ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୧୭ । ଘ. ନାମେଣ

ତାର ଗନ୍ଧବନ୍ତୁ ଭୁଟିଲା ଶିରୀ । ଅସାଧେ ରହୁଅଛନ୍ତି ବଂଶୀଗିର
ତାର କ୍ଷୀରବନ୍ତୁ ଅତି ଆକୁଳ । ସଙ୍ଗେ ଦେଖନ୍ତି ସବୁସନ୍ୟବଳ ସେ
ଆଣିମାକୁଁ[1] ତାକୁ ଗଲ ସେ
ତନ କ୍ଷଣୀ ସନ୍ୟ[2] ମୋର ମାଇଲ ପଳାଇ ତନ୍ତୁଂ ଅଇଲ ହେ ॥୧୩॥

ତାଙ୍କୁ ସାଧ ସେନେବ ପାଶବ କର । ସ୍ୱେ ଗ୍ରଜ୍ୟେ ଠାକୁର ପଣ[3] ଭୁମ୍ବର
ମୃକ୍ଷଂ ସେବଥିବ ଭୃମ୍ବ ଚରଣ[4] । ସନ୍ୟ ସାଜକର ଯିବା ବନ୍ଦନ[5] ସେ
ଆଣିମା ପୃଥୁନା[6] ଗାବ ହେ
ବସନ୍ତଠାରୁ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିକରି[7] କହେ ମନ୍ତ୍ରୀ ସହଦେବ ହେ ॥୧୪॥

କାମ୍ପା ବନକୁ ଯିବା ହେଁ[8] ନରେଶ । ଏଣ୍ଠାରେ ଥିବା ହୋଇ ସନ୍ତୋଷ[9]
ଚଲ ଦେଖଣ ଆସିବେ ପୃଥୁନା[10] । ସ୍ୱେଣ୍ଠାରେ ମୁଁ କରିବ ଭାବନା ସେ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଦେଖ ନୃପତି[11] ହେ
ସହଦେବ ମୁଖୁ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ସର୍ବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ହେ[12] ॥୧୫॥

ସହଦେବ ବସି ସଙ୍ଗ ଚଳେଣ । ଚରଣ ଉପରେ ଲଦ୍ଧ ଚରଣ[13]
ମୋହନ ମୁରଲୀ କରରେ ଧରି । ଅଧରେ ଲଗାଇ ଆଳାପ କରି ସେ[14]
ମଧୁରେ ଧୀରେ ଚୁମ୍ବିଲେ ସେ[15]
ପୃଥୁନା ଆସ ପୃଥୁନା[16] ଆସ ବୋଲି ଉଚ୍ଚେ ମୁରଲୀ ଡାକଲେ ସେ ॥୧୬॥

---

୧ । କ. ଆଣିଆକୁ
୨ । ଖ ଗ: ବଲ
୩ । ଘ. ଏ ଠାକୁର ପଣ
୪ । ଗ. ଭୃମ୍ବ ପାଶେଣ
ଘ. ଭୃମ୍ବ ପାଶେଣ
୫ । ଙ ଘ. ବେଦେଣ
୬ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୭ । ଶୁଣିଣ
୮ । ଘ. କବ ହେ
୯ । ଗ. ଥିବ ହୋଇ ହରଷ
ଘ. ଥିବା ହୋଇ ହରଷ
୧୦ । ଭ. ପ୍ରୋଥନା
୧୧ । ଖ. ନୃପତି
ଘ. ନୃପତି
୧୨ । ଘ. ସହଦେବଠାରୁ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବେ ହୁଅନ୍ତି ଜେ
୧୩ । କ ଗ. ନନ୍ଦ ଚରଣ
୧୪ । ଘ. ଆଳାପ କରି ସେ
୧୫ । ଘ. ମଧୁର ଧିରେ ଚୁମ୍ବିଲେ ହେ
୧୬ । କ. ପ୍ରୋଥନା ଆସ ପ୍ରୋଥନା

ବାଁଧିଗିରି ତଳେ ପୃଥୁନା[1] ଥିଲେ । ମୁରଳୀ ଶୁଣି ଆନନ୍ଦେ ପୂଜିଁଲେ
ଧନ୍ୟରେ ବିରାଟ ହୋଇଲୁ ଏବେ । ତୋ ପୁରେ ବିଜୟ କଲେ ପାଣ୍ଡବ ସେ
ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଘଇଲେ[2] ସେ
ଘୁଲ ସେ ମଘ ଦେଶକୁ ଏବେ ଯିବାଁ[3] ସହଦେବ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସେ ॥୧୭॥

ସକଳେ ଶୁଣି ହୋଇଲେ[4] ବାହାର । ସାତ କୋଶ ଥୁଡ଼ା ଅଟଇ ଦୂର
ପୃଷ୍ଠ ଟେକିଣ ହେମାରବ କରି । ଧାମନ୍ତେ ମହାଧ୍ୱନି ଶୁନ୍ୟେ ପୂରି[5] ସେ
ଧୂଳି ଉଡ଼ିଲା[6] ଗଗନ ସେ
ପାଦଲାଗି ଚୂର୍ଣ୍ଣ ପାଷାଣ ସନ୍ତତେ ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ[7] ସେ ॥୧୮॥

ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି କଷ ଶବଦ । ଅରଣ୍ୟେ ଶୁଭୁଅଛି ମହାନାଦ[8]
ଘୁରି ଜଣାନ୍ତି ଆସଇ ପୃଥୁନା[9] । ବନ ପର୍ବତ ହେଉଛନ୍ତି[10] ଚୂନା ସେ
ଶୁଣି ଚାଟକା ରାଜନ ସେ
ସ୍ୱେଚ୍ଛ ସମସ୍ତେ ମଘଦେଶେ ପୃଥୁନା[11] ମିଳିଲେ ଆସି[12] ବହନ ସେ ॥୧୯॥

ଦେଖି ଲୋକମାନେ ପଳାନ୍ତି ଘୁଡ଼ି[13] । ଘରେ ଋନ୍ଧି ଦ୍ୱାର କବାଟ ପାଡ଼ି
ଆନ୍ତ୍ରାନ ତଳେ ମିଳିଲେ ବହନ । ଦେଖି ଦୂରୁ ପଳାଇଲେ ରାଜନ[14] ସେ
ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ସର୍ବେ ଗଲେ ସେ
ଧର୍ମନନ୍ଦନ କେବଳ ଏକା ହୋଇ ରାଜସଭାରେ ରହିଲେ[15] ସେ ॥୨୦॥

---

୧ । କ. ପ୍ରାଥନା
୨ । ଖ ଘ. ହୋଇଲେ
୩ । ଖ. ଘୁଲ ଏବେ ମଘ ଦେଶ ଜିବା ଆମ୍ଭେ
ଘ. ଘୁଲ ହେ ମଘ ଦେଶକୁ ଏବେ ଜିବା
୪ । କ. ହେଟଲିକ
୫ । ଖ. ହଟେ ପୂରି
ଙ. ଶୂନ୍ୟ ପୂରି
ଘ. ମହାନାଦ ଶୂନ୍ୟ ପୂରି
୬ । ଖ. ଧୂଳି ଉଠିଲା
୭ । ଙ. ଚୂର
୮ । ଘ. ମାହାନାଦ
୯ । କ. ଜଣାଇ ଆସଇ ପ୍ରୋଥନା
୧୦ । ଖ. ହବୁ ହୋଏ
ଘ. ହୋଉଛନ୍ତି
୧୧ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୧୨ । ଘ. ଆସି ମିଳିଲେ
୧୩ । ଘ. ପଳାଇ ଘୁଡ଼ି
୧୪ । ଖ. ରାଜନ
୧୫ । ଖ. ମିଳିଲେ

ଜଳ ନଗରୀ ଆବେଷ୍ଟି[1] ବିରାଟ । ଡାକନ୍ତି ପଳାଅ ହେ କୁରୁଭଟ[2]
କମ୍ପା ବସିଅଛ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ । ବଡ଼ାଇ ପ୍ରମାଦ[3] ଅଟଇ ଗାତ୍ର ସେ
ତାକୁ ନଜିବା ବିଶ୍ୱାସ ଯେ
କାହ୍ନୁଂ ଅପୂର୍ବ ଗୋପାଳେ[4] ଆସି ଏବେ ଅଜସିନେ ଗଲୁ ନାଶ ଯେ[5] ॥୨୧॥

ଦେଖନ୍ତି[6] ବେଢ଼ି ଛନ୍ତି ସବଂଗାବ । ବିଶ୍ୱ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ଘୁଡ଼ିଛନ୍ତି[7] ଗବ
ସହଦେବ ପଛୁଂ ଅଦୃଶ୍ୟ[8] ହେଲେ । ଦେଖି ସକଳେ ହାହାକାର କଲେ ସେ
ପୃଥୁନାକୁ[9] ଦେଖିକରି ଯେ
ମୁରଲୀ ଥୋଇ ସହଦେବ ଭୂଶତେ ଦ୍ରୁସନ ତାହାକୁ କରି[10] ଯେ ॥୨୨॥

ବୋଲନ୍ତି ମାତ ବିଶ୍ୱରୂପ[11] ଧରି । ବଜଏ କଲ ମହାଧ୍ୱନ କରି[12]
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖି ରାଜା ପଳାଇଲେ । ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ପୃଥୁନା କହିଲେ[13] ଯେ
ଶୁଣ ବାବୁ ସହଦେବ ହେ
ବିରାଟ ନଗଲେ ତୁମ୍ଭର ଆମ୍ଭର ସମ୍ଭାଷଣ କାହିଁ ହେବ ହେ[14] ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ. ଚଣ୍ଡିଣ
୨ । ଗ ଘ. ହେ କୋତ୍ରବଣ୍ଠ
୩ । ଘ. ବଡ଼ାଇ ପ୍ରମାଦ
୪ । ଢ. ଅପୁରୁବ ଗୋପାଳ
ଗ. କାହିଁ ଅପୁର୍ବ ଗୋପାଳ
୫ । ଖ. କଲ୍ ଘସ ହେ
୬ । ଖ. ଦେଖିଏ
୭ । କ ଗ. ବିଶ୍ୱ ମୁଢରେ ଘୁଡ଼ିଛନ୍ତି
ଖ. ଦେଢ଼ିଛନ୍ତି
ଘ. ବିଶ୍ୱଂ ରୂପରେ ଘୁଡ଼ିଛନ୍ତି
୮ । କ ଗ ଘ. ଅଦୃଶ
୯ । କ. ପ୍ରୋଠନାକୁ
୧୦ । ଙ. କଲେ
୧୧ । ଖ: ବିଶ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି
ଘ. ବିଶ୍ୱରୂପ
୧୨ । ଘ. ମାହାଧ୍ୱନ କରି
୧୩ । ଢ. ପ୍ରୋଥନା କହିଲେ ଯେ
ଘ. ବୋଇଲେ ସେ
୧୪ । ଙ ଗ. ଉପୁକନ୍ୟା କେହୁ ଖବରେ

ଧନ୍ୟ ଏ ଦେଶ ଧନ୍ୟ ହେ[1] ନୃପତି । ପାଣ୍ଡବେ ରକ୍ଷିଲେ ଯେଣ ଦ୍ରୋପଦୀ[2]
ଧନ୍ୟ ମୁଂ[3] ହୋଇଲି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖି । କେତେ ପୁଣ୍ୟ କରିଥିଲି ମୋ ଆଖି[4] ସେ
ଶୁଣି କହେ ସହଦେବ ଯେ
ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗତେ ଧନ ମୁହିଁ ବଞ୍ଚିବି[5] ସୁଫଳ ମୋହର ଜୀବ[6] ହେ ॥୨୪॥

ତାବନ୍ତରେ ସହଦେବ ଉଠିଲେ । ଆହେ ନୃପତି ବୋଲି[7] ଡାକ ଦେଲେ
ପୃଥୁନା[8] ସ୍ତୁତସ୍ତା କଲେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ । କସ କରିବା କହିବ[10] ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସେ
ରାଜନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଶୁଣି ହେ[11]
ଧନ୍ୟ ତୁ ଗୋପାଳ ପୃଥୁନାକୁ[12] ଏବେ ଆପୃଚ୍ଛ କଲୁତ ଆଣି ହେ[13] ।୨୫॥

ଦୁହନ କରି[14] ମୋତେ ଦିଅ କ୍ଷୀର[15] । ତନ୍ତ୍ରିକ ଆଣ[16] ବନ୍ଧୁତ ମୋହର[17]
ସହଦେବ ପୃଥୁନାକୁ[18] ଜଣାଇ[19] କ୍ଷୀର ଦେବା ମାତ୍ର ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ[20] ସେ
ପୃଥୁନା[21] କହେ ବଚନ ଯେ
ମୁହିଁ ତୋର ବଶ[22] ହୋଇଲିଣି ସ୍ନେହେ[23] ଆପଣେ କର ଦୋହନ ହେ[24]॥୨୬

---

୧ । ଗ ଧନ୍ୟ ସେ ଦେଶ ଧନ୍ୟ ସେ
ଘ: ଧନ୍ୟଏ
୨ । ଖ. ନୃପତି
ଗ. ଯେଣ ରକ୍ଷିଲେ ଦ୍ରୋପଦୀ
୩ । ଗ ଘ. ମୁଂ ଧନ୍ୟ
୪ । ଘ. ଏ ଆଖି
୫ । କ ଙ. ମୁଂ ବଞ୍ଚିବ
ଗ ମୁହିଁ ଧନ ବଞ୍ଚିବ
୬ । କ ଗ. ମୋହର ଜିବ
ଖ. ସଫଳ ମୋହର ଜିବ
ଘ. ମୋହର ଜିବ
୭ । ଖ. 'ବୋଲି' ପାଠ ନାହିଁ
୮ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୯ । ଖ ଗ ଘ. ସ୍ତବସ୍ତା
୧୦ । ଘ. କହିବା
୧୧ । ଖ. ହୋଇ ହେ
ଗ, ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଶୁଣି ହେ
ଘ. ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଶୁଣି ହେ
୧୨ । କ. ପ୍ରୋଥନାକୁ
୧୩ । ଘ. ଆଣି ଆଏଡ କଲୁ ତୁ ପୁଣ ହେ
୧୪ । କ. ଦୋହନ କରି
୧୫ । ଗ. ଦିଅ ମୋତେ କ୍ଷୀର
୧୬ । କ ଗ ଘ. ଆଣି
ଙ. ଆଣ
୧୭ । କ ଗ. ମୋହୋର
୧୮ । କ. ପ୍ରୋଥନାକୁ
୧୯ । ଘ. ଜଣାଇ
୨୦ । ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ
୨୧ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୨୨ । କ. ବଶ୍ୟ
ଘ. ବଶ୍ୟ
୨୩ । କ. ସେବେ
୨୪ । ଗ ଘ: କର ଦୁହନରେ ।

ଚରେକ କ୍ଷୀର ଆକାଶକୁ ଦେବ । ଚରେକ କ୍ଷୀର ବସ୍ତ୍ରାକୁ ଘୁଡ଼ବ[1]
ଚରେକ ପକାଇବ ଅବନୀରେ[2] । ଚରକୁ କ୍ଷୀର ଦୁହଂ[3] ଲକ୍ଷେଲକ୍ଷେ ଖର ସେ
ଶୁଣି ସହଦେବ ତୋଷ ସେ
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ କହ୍ନ ବେଦଲକ୍ଷ କୁମ୍ଭ[4] ଅଣାଇଲେ ତାଙ୍କ ପାଶ ସେ ॥୨୭॥

ତିରେକ କ୍ଷୀର ଆକାଶକୁ ଦେଲେ । ସକଳ ଦେବେ ସନ୍ତୋଷେ ପାଇଲେ[5]
ପୃଥ୍ବୀରେ[6] ତିରେକ କଲେ ଦୋହନ[7] । ସକଳ ଜୀବେ[8] କଲେ କ୍ଷୀରପାନ ସେ
ତିରେ ବସ୍ତ୍ରଙ୍କୁ ଘୁଡ଼ିଲେ ସେ
ଏକ ଚିରକରୁ ଲକ୍ଷେ ଖର ଦୁଗ୍ଧ[9] ଦୋହନ କରଣ[10] ନେଲେ ସେ ॥୨୮॥

ସୁରଭୀ ସୁତା ଅଟନ୍ତି ନନ୍ଦନୀ[11] । କପିଳା ନାମେ[12] ତାଙ୍କର ନନ୍ଦନୀ
ବଜ୍ଜଳା ନାମରେ ତାଙ୍କ ଦୁହିତ[13] । ପ୍ରଥମା ନାମେ[14] ତହୁଂ ହେଲେ ଜାତ ସେ
ବଜ୍ଜଳା ନାମେ ତା କାଣ୍ଡ ସେ
ଲଡ଼ ସିନ୍ଧୁ ଜାଣି କ୍ଷୀର ସିନ୍ଧୁ ତଟେ[15] କୋମଳ ତୃଣ ଚରଇ ହେ[16] ॥୨୯॥

---

୧ । କ ଖ ଘ. ବସ୍ତ୍ରକୁ ଘୁଡବ
୨ । ଖ. ଅବନୀରେ ଦେବ କ୍ଷୀର
୩ । ଙ. ଚରେକ ଦୁହ କ୍ଷୀର
୪ । ଗ. ଲକ୍ଷେଖର କୁମ୍ଭ
୫ । ଘ ଖ ଘ. ଢୋଳାଇଲେ
୬ । କ ଗ ଘ. ପୃଥ୍ବୀରେ
୭ । ଗ ଘ. ଭଳେ ଦୁହନ୍ତା
୮ । କ ଗ ଘ. ପାତାଳ ନାଗେ
୯ । କ ଖ ଘ. ଏକ ଚରକୁ ଲକ୍ଷେଖର ଦୁଗ୍ଧ ସେ ।
୧୦ । ଗ ଘ. ଦୁହନ କରଣ
୧୧ । କ ଖ. ଅଟନ୍ତ ଘନନୀ
ଘ. ଅଟନ୍ତ ଚନ୍ଦନ
୧୨ । କ ଗ. କପିଳ ନାମ
୧୩ । ଗ. ବଚ୍ଛଳା ନାମେ ତାଙ୍କର ଦୁହିତ
ଘ. ବହୁଳା ନାମେ ତାଙ୍କର ଦୋହିତ
୧୪ । ଙ. ପ୍ରଥମା ନାମେ
୧୫ । ଗ. ତଟେ
୧୬ । ଖ. ୨୯ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ

ସମୁଦ୍ର ଜଳ ତାକୁ ଆଣୁ ଆଣି[1] । ପ୍ରକ୍ଷଳନ କଲ[2] ଅସନ୍ତ ପୁଣି
ତାଙ୍କ ନନ୍ଦନ ରହିଥାନ୍ତି ପୁରେ । ଅନେକ କଷ୍ଟନା[3] ବେଳ ଉତ୍ତୁରେ ସେ

ତତ୍ତୁଂ[4] ଅଇଲେ ସତ୍ୱର ହେ
ଲବଣ ସିନ୍ଧୁ ଜଳ ହେଣୁ ଉତ୍ତୁଳ ଲାଗନ୍ତେ ତାଙ୍କର ଚିର ହେ[5] ॥୩୦॥

ଆସି ମିଳଲେ କୁମାରୀ ପାଶରେ । ସ୍ନେହ ବଶେ ଜିହ୍ୱା ଲେହେ ଶରୀରେ[6]
ପୁତୁନା ସ୍ତନେ ଲଗାଇ[7] ବଦନ । କରନ୍ତେ ମାତା ତନ୍ତୁଁ[8] କ୍ଷୀରପାନ ସେ

ମାତାଙ୍କୁ ସେ ପଚ୍ଛିଲ ସେ[9]
ମୋର ଅଧରକୁ କମ୍ପାଇଁ ଗୋ ମାତ ଲବଣ ଆଜ ଲଗିଲ ସେ[10] ॥୩୧॥

ଜନନୀ ବୋଲନ୍ତ ଶୁଣ ଦୁଲ୍ଲଭ[11] । ଲବଣ ସିନ୍ଧୁ ଆଦ ତଞ୍ଚୁଁ ସାତ[12]
ତାତ କାଶୀ ତୃଣ ଚରଇ ମୃତ୍ତି[13] । ଆଜ ଉତ୍ତୁରକୁ ଅଇଲ ଧାଇଁ ସେ[14]

ଲବଣ ସମୁଦ୍ର ଜଳ ସେ[15]
ଉତ୍ତୁଳ ମୋହର ଚିରରେ ଲାଗନ୍ତେ ଲବଣ ହେଣୁ କବଳ ସେ[16] ॥୩୨॥

---

୧ । କ. ସମୋଦ୍ର ଜଲ ତାକୁ ଅଠ ଅଣି
ଗ. ଅଣୁ ଅଣି
୨ । ଗ ପ. ପ୍ରଥଳନ ଯାଇ
୩ । ଜ. ଅନେକ ବେଳା
୪ । ପ. ତତ୍ତୁଂ
୫ । ଗ ପ. ଲାଗିଲା ତାଙ୍କ ଚିରରେ ହେ
୬ । ଗ. ସ୍ନେହ ବଶେ ଜିହ୍ୱା ଲେହେ ଶରୀରେ
ପ. ଲେହ ଶ୍ରୀଙ୍ଗରେ
୭ । ଜ ଗ. ପ୍ରଥମ ସ୍ତନେ ଲଗାଇ
ପ. ପ୍ରଥମା ନେଇ ମାଆଙ୍କେ
୮ । ପ. ମାତା ତନ୍ତୁଂ
୯ । ଗ. ସେ ପଚ୍ଛିଲେ ସେ
୧୦ । ଗ ପ. ହେମାତ ଲବଣ ଅଜ ଲଗିଲେ ଜେ ।
୧୧ । କ ପ. ଶୁଣ ଦୋହିତ
୧୨ । ଜ. ସିନ୍ଧୁ ତନ୍ତୁଁ ଆଦ ସାତ
୧୩ । ଗ ପ. ଚରଇ ଯାଇ
୧୪ । ଗ. ଆସନ୍ତେ ଧାଇଁ ସେ
୧୫ । ଜ. ଲବଣ ସିନ୍ଧୁ ଜଲରେ ହେ
୧୬ । ଖ. ୩୦ରୁ ୩୨ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ

ଶୁଣିଣ କୋପକଲେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ[1] । ଏମନ୍ତ ନଳ ପୁଣି କାହିଁ ଅଛୁ[2]
ଆରବ୍ଧନ ମାତା ସଙ୍ଗତେ ଗଲେ । କ୍ରୋଧେଣ ସପତ ସିନ୍ଧୁ ଶୋଷିଲେ ସେ
ପୃଥିବୀ ଜନ[3] ଆକୁଳ ଯେ
ଜାଣିକରି ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସଙ୍ଗରେ ଦେବ ସକଳ ଯେ ।।୩୩।।

ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ବହୁ ସ୍ତୁତି[4] ସେ କଲେ । ଶୁଣି ନନ୍ଦମା ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ
ପ୍ରସନେ ମେଲ ଦେଲେ ଗ୍ଭର ତିର । ପୁଣ ପୂରିଲ ସପତ ସାଗର ସେ
ତାଙ୍କ ନନ୍ଦମା ପୃଥୁନା ଯେ[5]
ଏକ ଚିରକରୁ[6] ଲକ୍ଷେଶ୍ୱର କ୍ଷୀର କଳ୍ପିତ[7] ତାହାକୁ ପିନା ଯେ ।।୩୪।।

ବିରାଟ ଆଗେ ନେଇ ଦେଲେ ତାହା । କ୍ଷୀର ଭୋଜନ କଲେ ନର ନାହା
ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଦ୍ୟ ସେନା ସଇନ[9] । ସନ୍ତୋଷେ ସର୍ବେ[10] କଲେ କ୍ଷୀରପାନ ସେ
ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା[11] କଲେ ଯେ
କର୍ମବଳେ ଦେଖ କାହୁଂ ଆସିକରି ମହାପୁରୁଷ[12] ମିଳଲେ ଯେ ।।୩୫।।

ନବଶତ ଗୋପାଳଙ୍କୁ ଅଣାଇଁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶାଢ଼ୀ ବିରାଟ ଦେଇ
ଅପୂର୍ବ ପାଟ ଖଣ୍ଡ ଆଏ ଆଣି । କୃଷ୍ଣଙ୍କ[13] କରେ ଦଏ ନୃପମଣି ସେ
ଦୁଃଖ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ହେ[14]
ତୁମ୍ଭ ଆଜ୍ଞାରେ ସର୍ବଦା ମୁହିଁ ଥିବି ତୁମ୍ଭେ ପିନ୍ଧ ଶାଢ଼ୀ ଦେବ ହେ ।।୩୬।।

---

୧ । ଘ. ଘୁଣି କୋପକଲେ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ
୨ । ଘ. ତାହିଁରେ ଅଛୁ
୩ । ଘ. ପୃଥିବ ଜନେ
୪ । କ. ବହୁ ସ୍ତୁତି
ଗ. ପ୍ରଥମାକୁ ବହୁ ସ୍ତୁତ
ଘ. ପ୍ରଥମାକୁ ବହୁ ସ୍ତୁତି
୫ । କ. ତାଙ୍କ ନାମଟୀ ପ୍ରାର୍ଥନା କେ
୬ । କ ଗ. ଏକ ଚରକୁ
୭ । ଗ. ଲକ୍ଷେ ଶ୍ୱର ଦୁଗ୍ଧ ସେ କଳ୍ପିତ
ଘ. ଲକ୍ଷେଶ୍ୱର ଦୁଗ୍ଧ କଳତ
୮ । ଖ. ୩୩ ଓ ୩୪ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଖ. ସେନ୍ୟା ସଇନ
୧୦ । ଖ. ତହୁଁ
୧୧ । ଖ. ପାଇଲେ
୧୨ । ଖ. କର୍ମବଳେ—ମାହାପୁରୁଷ
୧୩ । କ ଗ ଘ. କୋଳଙ୍କ
୧୪ । କ. ଯୁଜେଷ୍ଟି ଦେବ ହେ

ଯୁଧିଷ୍ଠିର[1] ଆନନ୍ଦେ ଧଇଲେ[2] ପାଟ । ବାନ୍ଧିଲେ ସହଦେବଙ୍କ[3] ଲଲାଟ
ତତ୍ପର କୋଇଲେ ହେ ତନ୍ତ୍ରିପାଳ[4] । ନବଲକ୍ଷ ଗୁଣ ସଙ୍ଗେ ଗୋପାଳ ସେ
ତୁମ୍ଭେ ତହିଁ ଅଧିକାରୀ ହେ
ଲକ୍ଷେଶ୍ୱର ଦୁଗ୍ଧ ଆଣୁଥିବ ଗୋଷ୍ଠୁ ଆପଣେ ଦୋହନ[5] କର ହେ ।୩୭।

ପ୍ରବେଶ କରିବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନ୍ଦିରେ[6] । ତୁମ୍ଭେ ଭୋଜନ କରିବ[7] ସେଠାରେ
ଗୋପାଳେ ପରୀକ୍ଷାପଣ ତୁମ୍ଭର । ସର୍ବେ ଖଟିଥିବେ ତୁମ୍ଭ ପଦ୍ମର ସେ
ଗୋଗୋଷ୍ଠେ[8] ଧେନୁଗଣ ଯାଅ ହେ
ମହା ଅରଣ୍ୟରେ କୋମଳ ତୃଣରେ ଗାବଙ୍କୁ[9] ନେଇ ଚରାଅ ହେ ।୩୮।

ଶୁଣି ସହଦେବ ପୃଥୁନା[10] ହୁଲେ । ଗୋଷ୍ଠ[11] ଧେନୁଗଣ ବନସ୍ତେ ମିଳିଲେ
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନବଲକ୍ଷ[12] ଗୋପାଳ । ତନ୍ତ୍ରୀରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଟେ ତନ୍ତ୍ରିପାଳ[13] ସେ
ବନେ ବିହରେ ଆନନ୍ଦେ ସେ
ଜଗନ୍ନାଥର ମନ ମତ୍ତଭ୍ରମର[14] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦାରବିନ୍ଦେ[15] ସେ ।୩୯।

---

୧ । କ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି
୨ । ଗ. ଧରିଲେ
ଘ. ଧେନୁଣ
୩ । ଘ ସହଦେବଙ୍କ
୪ । ଘ. ତନ୍ତ୍ରିପାଳ
୫ । ଖ. ନବେତ୍ୟ ଗୋଗୋଷ୍ଠ ଦୁହନ
ଗ. ଦୁହନ
୬ । ଖ. ମଟହଲ ସରେ
ଘ. ଅନ୍ନ ମନ୍ଦିରେ
୭ । ଖ. ତୁମ୍ଭେ ଭୋଜନ କରୁଥିବ
୮ । କ ଗ. ଛେ ଗୋଷ୍ଠ
୯ । କ. କମଳ ତୃଣରେ ବଳଙ୍କୁ
ଖ. କୋଣରେ ଗୋରୁଙ୍କୁ
ଗ. କମଳ ତୃଣରେ ଗାବଙ୍କୁ
ଘ. ମାହା ଅରଣ୍ୟରେ—ଗାବଙ୍କୁ
୧୦ । କ. ଯୋଥନା
୧୧ । କ ଖ ଘ. ଗୋଷ୍ଠ
୧୨ । ଖ. ନବଲକ୍ଷ ସଙ୍ଗେ ଛନ୍ତ
୧୩ । ଖ. ତନ୍ତ୍ରିପାଳ
ଘ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଟେ ତନ୍ତ୍ରିପାଳ
୧୪ । ଘ. ଦାନ ବାସୁମ୍ବର ମନର ଭ୍ରମର
୧୫ । କ ଖ ଘ. ପାଦାରବିନ୍ଦେ

ଅଷ୍ଟମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କେଦାର

ଏଣେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ନୃପତି ବର[1] । ଏଣେ କୁଶଭଟଙ୍କ ସଙ୍ଗର[2]
ନାନା ଜଳଭୂକେ[3] ପଶା ଖେଳୁଛନ୍ତି ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନର ॥୧॥

ସଙ୍ଗେ ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ସେନାମାନେ[4] । ଛନ୍ତି ବସି ଯେ ଯୋଦ୍ଧା ସଧାନେ
ପ୍ରଦେଶି ମାଳ ପରବେଶ[6] ହୋଇଲା ଦେଖନ୍ତି ସକଳ ଜନେ ॥୨॥

ଆସି ଆସ୍ଥାନ ଭଟେ ମିଳିଲ । ଅତି ଉଚକଣ[7] କୁହାଟିଲ
ବେଣବାଦେ ଠୁକ ହଣେ କର ଦେଇ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଶୁଣ ବୋଇଲ ॥୩॥

ମୃତ୍ୟୁଂ ବଳେ ଅଟେ ବଳଆର[8] । ଶତସିଂହ ପରାକ୍ରମ ମୋର[9]
ପୃଥ୍ୱୀ ଭ୍ରମୁଛି[10] ଷଣ୍ଢି କି ଦେଖିଲେ କରଇ ତାରେ ସମର ॥୪॥

ବଳେ[11] ବହୁତ ବୀର ମାଇଲ । ଯୋଗେ ଏଥିରେ ଆସି ମିଳିଲ[12]
ତୋ ଶଳା କଣ୍ଟକ[13] ଅତି ବଳଆର ଏମନ୍ତ ମୃତ୍ୟୁଂ ଶୁଣିଲ ॥୫॥

ଏବେ[14] ତାହାଙ୍କୁ ବନ୍ଧନ ଆଣ । ମୋର ସଙ୍ଗତରେ[15] କରୁ ରଣ[16]
ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ନୃପତି ବୋଲନ୍ତି[17] ହେ ବୀର ଆମ୍ଭ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଏବେ ଶୁଣ ॥୬॥

---

୧ । କ. ନୃପବର
ଘ. ନୃପଠକର
୨ । କ ଗ ଘ. କୋଶଭଟଙ୍କ ସଙ୍ଗର
୩ । ଘ. ଅଠ କଳଭୂକେ
୪ । ଖ. ସେନ୍ୟାମାନେ
୫ । ଖ. ବସିଅଛନ୍ତି ଆସ୍ଥାନେ
୬ । କ ଗ. ପ୍ରବେଶ
୭ । ଖ. ଉଚେ
୮ । କ. ବଳେ ବଳୀଆର
ଖ. ମୃତ୍ୟୁଂ ଅଟଇ ବଳଆର
୯ । କ. ଶତସିଂହ ପରାକ୍ରମ ମୋହର
ଖ. ଶତସିଂହ ବଳ ମୋର
ଗ. ଶତସିଂହ ପରାକର୍ମ ମୋର
ଘ ଶତସିଂହ ପରାକ୍ରମ ମୋହର
୧୦ । ଘ. ଭ୍ରମିମୁଂ
୧୧ । ଖ 'ବଳେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ. ପାଇଲି
୧୩ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୧୪ । ଖ. 'ଏବେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୫ । ଖ. ସଙ୍ଗେ
ଘ. ସଙ୍ଗରେ
୧୬ । ଘ. କରୁ ହେ ରଣ
୧୭ । କ. ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ବୋଲନ୍ତି
ଗ. ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ନୃପତି ବୋଲଇ

ତୁମ୍ଭେ ସହଜେତ[1] ବଳଆର । ସେ କ କରି ପାରିବେ[2] ସମର
କଣ୍ଟକକୁଁ[3] ମୃତ୍ୟୁଂ ଦେଇ ନ ପାରଇ ବାହୁଡ଼ି ଯାଅ ହେ ବୀର ॥୭॥

ଶୁଣିକରି ମାଲ ଦେଲ ଉତ୍ତ । ମୁଂ ତ ନ ଯିବି କେବେ ହେଂ ଘୁଞ୍ଚି[4]
କଣ୍ଟକକୁ ଯେବେ ସମରେ ନ ଦେବୁଁ[5] ତୋହରି ବସିବଟି ମାତ୍ର ॥୮॥

ଧରି[6] ମୋହର ହାତର ବେକ । ଆସି ପାରିଲେ ରଖୁ କଣ୍ଟକ[7]
କୁତେ[8] ବୋଇଲେ ହେ ଆଜ୍ଞା ତହୁଂ ଏବେ ଶୁଣ ନୃପତି ଝଟକ ॥୯॥

ଏତ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ[9] ଏବେ ହଜ । ବନାକେତେ ମାଲ ବନ୍ଧୁଥାନ୍ତି[10]
ବଲ୍ଲଭ ସୁପକାର ବେଷ ଶାଳରୁ ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ ଦେଇ[11] ॥୧୦ ।

ଶୁଣି[12] ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ମାଲ ବୀର[13] ସନମତ କଲେ
ବନାକେତେ ଥାଅ ନିଷ୍ଟଏ[14] ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସମର ଦେବା ବୋଇଲେ ॥୧୧॥

ଆଜ୍ଞା ପାଇ[15] ଗଲେ ସୁରଗଣ । ମାଲ ବୀରଙ୍କୁ[16] ସଙ୍ଗେ ଯେତଣ
ବଲ୍ଲଭକୁ ବୃନ୍ଦଂ ବୋଲନ୍ତି[17] ଗୋସାଇଁ ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଶୁଣ ॥୧୨॥

ସ୍ୱେଚ୍ଛ[18] ପ୍ରଦେଶୀ ମାଲଙ୍କୁ ନେବ । ସେଥି ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ ଦେବ
ବଲ୍ଲଭ ବୋଲନ୍ତି ଆସ ଆସ ବସ ବୀର ଭୋଜନ ପାଇବ ॥୧୩

---

୧ । ଗ. ତୁମ୍ଭ ଅଢ
୨ । ଗ. ଭଗବେ
୩ । ଘ. କଣ୍ଟକକୁ
୪ । ଖ. ମୁହକ ଦଳବ ଘୁଞ୍ଚ
୫ । ଘ. କଣ୍ଟକକୁ ଯେବେ ସମରେ ନଦେବ
୬ । ଖ. 'ଧରି' ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଖ ଘ. କଣ୍ଟକ
୮ । ଭ ଗ ଘ. ଭୋକ୍ତେ
୯ । ଗ. 'ତାଙ୍କୁ' ପାଠ ନାହିଁ
ଗ ଘ. ଏବେ ତାଙ୍କୁ
୧୦ । ଖ. ମାଲ ଥାନ୍ତି
୧୧ । ଗ. ପାଉ
୧୨ । ଖ 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଂ
୧୩ । ଖ. 'ବୀର' ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଖ. ନିଶ୍ଚିତେ
୧୫ । ଗ. ବେଗେ
୧୬ । ଗ. ମାଳାଙ୍କୁ
୧୭ । ଖ. କହନ୍ତି
୧୮ । ଗ. 'ସ୍ୱେଚ୍ଛ' ପାଠ ନାହିଁ

ମାଲ ସାରଙ୍କୁ[୧] ସେ ବସାଇଲେ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନ୍ଦରେ ଯାଇ[୨] ପଶିଲେ
ଷାଠିଏ ପଞ୍ଜି ସୁଗନ୍ଧ ଧାନ ଆଣି ତତକ୍ଷଣେ ସିଝାଇଲେ ॥୧୪॥

ଚର୍ବ୍ୟ[୩] ଅନେକ ଶୀକା[୪] ବଦନ । ମୃଗଥ ମାଂସ ତାହା[୫] କଲେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ
ଅର୍ଦ୍ଧ ରସରେ ତାକୁ ପାକ କରଣ[୬] ସଂଯୋଗିଲେ ସେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ[୭] ॥୧୫॥

ଆଣି[୮] ଧାନ ଅନ୍ନ କୁଡ଼ାଇଲେ[୯] । ସେଣ୍ଟ ପାଷାଣ ବ୍ୟଞ୍ଜନ[୧୦] ଦେଲେ
ସାର ଭୋଜନ କର ହେ ମହାବୀର[୧୧] ହସିଣ ତାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ॥୧୬॥

ମାଲ ଦେଖି ଚାଟକା[୧୨] ହୋଇଲା । ଏକ ସାର[୧୩] ଭୋଜନ ବୋଇଲା
ଶ୍ୱାନ କାକ ଆଦ ଯାହା ନ ଭକ୍ଷିବେ[୧୪] ତୋର ମନକୁ ଅଇଲା ॥୧୭॥

ଶୁଣି[୧୫] ହସି କହେ ସୂପକାର । ସାର ବୋଲୁଛ କେଣ୍ଟ ପାମର[୧୬]
ଚୋଡ ଛୁର ପୁଣ କଣ୍ଟକ ସଙ୍ଗରେ କେଣ୍ଟ କରିବୁ[୧୭] ଧମର ॥୧୮॥

ମୁହିଁ ତାହାଙ୍କର[୧୮] ସୂପକାର । ଦେଖ[୧୯] ସବୁ କରିବ[୨୦] ଆହାର
ଏତେ କହି ତହିଁ ବେନ ଆଣୁ ମାଡ଼[୨୧] ବସିଲେକ ମହାବୀର[୨୨] ॥୧୯॥

---

୧ । ଗ. ମାଲଙ୍କୁ
୨ । ଖ. 'ଯାଇ' ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଖ 'ଚର୍ବ୍ୟ' ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଘ. ଅନେକ ଶିକା
୫ । ଖ. 'ତାହା' ପାଠ ନାହିଁ
୬ । ଗ. ପାକ କରଣ
୭ । କ ଘ. ବ୍ୟଞ୍ଜନ
ଙ. ସିଝାଇଲେ ସେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ
୮ । ଖ. 'ଆଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଭ. ଅର୍ଦ୍ଧକୁଡ଼ାଇଲେ
ଘ. ଅର୍ଦ୍ଧ କୁଡ଼ାଇଲେ
୧୦ । କ. ପାଷାଣ ବେଞ୍ଜନ
ଘ. ପାଷାଣ ବେଞ୍ଜନ
୧୧ । ଖ. ମହାମଲ
ଘ. ମାହାବର
୧୨ । ଖ. ମାଲ ଚାଟକା
୧୩ । ଭ. ଏ ଜନ
ଖ. ଏକ
୧୪ । କ. ଶ୍ୱାନ ଆଦ କାକ ନ ଭକ୍ଷିବେ ଜାହା
୧୫ । ଖ. 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୬ । କ. ସାର ବୋଲୁଛ କେଣ୍ଟ ପାମର
ଙ. ସାର ବୋଲୁଛୁ ପାମର
ଗ. ସାର ବୋଲନ୍ତି କେଣ୍ଟ ପାମର
୧୭ । କ. କରିବେ
ଗ. ଛୁର କେଣ୍ଟ କଣ୍ଟକ ସଙ୍ଗରେ କରିବୁ
ଧୂର୍ତ୍ତ ।
୧୮ । ଙ. ମୁ ତାହାର
୧୯ । ଙ. ଦେଖ
୨୦ । ଗ. କରିବୁ ସବୁ
ଘ. କରିବ ସବୁ
୨୧ । ଖ. ଏତେ କହି ତହିଁ ଆଣୁ ମାଡ଼
ଘ. ଏତେ କହିବେନ ଆଣୁ ମାଡ଼ି ତହିଁ
୨୨ । ଖ. ବସି ଭୋଜନେ ବରବର
ଗ ଘ. ବରବର

ସାର୍[୧] ଷାଠିଏ ପଞ୍ଜଟି ଧାନ । ସେଥି ଅକର୍ମ ଶୀକା ବ୍ୟଞ୍ଜନ[୨]
ମାଳ ଦେଖି ଦେଖି ନିମିଷ ମାତ୍ରକେ ମାରୁଣ୍ଡି କଲେ ଭୋଜନ ॥୨୦॥

ପୁଣି[୩] ଲୁହା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲେ[୪] । ତାହା[୫] ଖ୍ଞେବାନ୍ତେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ
ହେ ମାଳ କେମନ୍ତେ ଖାଇ ଭୋଜନକୁ ଏମନ୍ତ ଖଆ ହୋଇଲେ[୬] ॥୨୧॥

ମାଳ ଦେଖି ବିସ୍ମୟେ[୭] ହୋଇଲ । ଉପୁକର୍ଣ୍ଣ ତତ୍କ୍ଷଂ ପଳାଇଲ
ସଭାରେ ମିଳଣ ହରଷ ନୃପତି ଆଗରେ ସବୁ କହିଲ[୮] ॥୨୨॥

ରଜା[୧୦] ଗୃପତେ କେଉଁ ଅସୁର । ଚୋର[୧୧] ହୋଇଅଛି ସୂପକାର
ବିଶ୍ୱାସ କରିଛୁ ନକରେ[୧୨] ନୃପତି କରିବ ଚୋରେ[୧୩] ଆହାର ॥୨୩॥

ଶୁଣ ଧାନ ଷାଠିଏ ପଞ୍ଜଟି । ଶୀକା ବ୍ୟଞ୍ଜନ[୧୪] କଲା ଆଣ୍ଟି
ସମସ୍ତ ଭକ୍ଷିଲ ଲୁହା[୧୫] ଆଦି କରି ଅଟଇ ବଡ଼ କପଟୀ[୧୬] ॥୨୪॥

ଶୁଣି[୧୭] ବୋଲନ୍ତି ତନ୍ତି ବରଟ । ଏହା[୧୮] ଶୁଣିଲ ହେ କୁରୁଭଟ[୧୯]
ଧାନ ଚାଷାଣ ଲୁହା[୨୦] ଆଦି ଭକ୍ଷିଲ କେମନ୍ତ ତାହାର ପେଟ ॥୨୫॥

---

୧ । ଙ. 'ସାର୍' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ସିଦ୍ଧା
୨ । କ. ବେଞ୍ଜନ
ଙ. ହେଥି ଘଡର ବ୍ୟଞ୍ଜନ
ଘ. ମେଞ୍ଜନ
୩ । ଙ 'ପୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୪ । କ. ଲୋହ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରେ
ଗ ଘ. ଲୋହ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲେ
୫ । ଖ 'ତାହା' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ତାକୁ
୬ । ଙ. ହୋଇଲେ
ଖ. କେମନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟ ହୋଇଲେ
ଘ. କେମନ୍ତ ଖର ଭୋଜନକୁ ଏମନ୍ତ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ
୭ । ଙ. ନାନା ବିସ୍ମୟେ
୮ । କ ଗ. ଜୁଏ କର
ଖ. ଜୁଏ
୯ । ଗ ଘ. ଆଗେ ସବୁ ଜଣାଇଲ
୧୦ । ଖ. 'ରଜା' ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଖ. 'ଚୋର' ପାଠ ନାହିଁ
୧୨ । ଙ. ନକରଟ
୧୩ । ଖ. ଚୋରେ କରବ
୧୪ । କ. ବେଞ୍ଜନ
ଘ. ମେଞ୍ଜନ
୧୫ । କ ଗ. ଲୋହ
୧୬ । ଙ. ପୋଥିରେ ୨୪ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୧୭ । ଙ. 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୮ । ଖ. 'ଏହା' ପାଠ ନାହିଁ
୧୯ । କ ଖ ଘ. କୋରୁଭଟ
୨୦ । କ ଗ. ଲୋହ

ତହୁଂ[୧] କୃଷ୍ଣେ[୨] ବୋଇଲନ୍ତି ବଚନ । ରାଜା ସେ ଅଟନ୍ତି ସାର ସୁଜନ
ପୁର ମାନଙ୍କର ମହାବୀର ସେହି ପଣେ ବୁଝି ବୁ ରାଜନ[୩] ॥୨୬॥

ଧର୍ମସୁତ ମନେ ବିଚାରନ୍ତି । ଏହା ଅଜ୍ଞାନ ଶ୍ରମ ମାନନ୍ତି
ତେଣୁ ସେ ମାଲକୁ ଭୟ ଦେଖାଇଣ[୪] ଏ ସ୍ତୁତିମାନ କରନ୍ତି ॥୨୭॥

ଯେବେ ଆମ ଆଜ୍ଞା ନ ପାଳିବେ । ତମ୍ଭେ ଏହାକୁ ଭୋଜନ ଦେବେ
ବିରାଟ ଅଜ୍ଞା ସ୍ମର ଫେଡ଼ି[୫] କହିଲେ ନ ପୁଣ କ୍ରୋଧେ ମାରିବେ[୬] ॥୨୮॥

ଭୀମ[୭] କୃଷ୍ଣେ[୮] ସ୍ମରକୁ କହିଲେ[୯] । ଏବେ[୧୦] ମାଲକୁ ନିଅ ବୋଇଲେ
ବଲ୍ଲଭ ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ ଦେବଟି ଆମ୍ଭ ନାମରେ କହିଲେ ॥୨୯॥

ଶୁଣିକରି ଚଳରଲେ ଦୂତେ[୧୧] । ସଙ୍ଗେ[୧୨] ସେ ମାଲ ସାର ସନ୍ଧିତେ[୧୩]
ଗୋଷଶାଳେ[୧୪] ମିଳି ବଲ୍ଲଭ ଗୃହରେ ଜଣାଇଲେ ସେ ଭୂପତେ[୧୫] ॥୩୦॥

ଏବେ ହୋଇବାକ ସାବଧାନ । କୋଳଭଟଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ବଚନ
ପ୍ରଦେଶୀ ମାଲକୁ ସବଧ ପ୍ରକାରେ ଦେବ ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ ॥୩୧॥

ଶୁଣି ଶ୍ରମସେନ[୧୬] ତୋଷ ହେଲେ । ମାଲ[୧୭] ସାରହସ୍ତ[୧୮] ଧରିନେଲେ
ଅପୂର୍ବ ଠାବରେ ବସାଇ ତାହାକୁ ଅମୃତ ଭୋଜନ[୧୯] ଦେଲେ ॥୩୨॥

---

୧ । ଝ. 'ତହୁଂ' ପାଠ ନାହିଁ
୨ । କ ଗ ଘ. କୋପ୍ତ
୩ । ଗ. କାହିଁମୁଂ ରାଜନ
୪ । ଦ. ଏ ଦେଖାଇଣ
ଗ. ମାଲକୁ ଭୟ ଦେଖାଇଣ
୫ । ଚ. ବିରାଟଙ୍କ ଅଜ୍ଞା ଫେଡ଼ି
ଘ. ବିରାଟ ଅଜ୍ଞା ଫେଡ଼ିରେ ଦୂର
୬ । ଖ. ୨୭ ଓ ୨୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଙ. 'ଭୀମ' ପାଠ ନାହିଁ
୮ । କ ଘ. କୋପ୍ତେ
୯ । ଖ ଗ. ବୁଝିଲେ
୧୦ । ଝ. 'ଏବେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଙ. ଶୁଣି ଚଳିଗଲେ ଦୂତେ
୧୨ । ଝ. 'ସଙ୍ଗେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ. ସହିତ
୧୪ । ଭ. ଦେଖ ସାଲତେ
୧୫ । ଙ. ରୂପତେ
୧୬ । ଙ. ଶୁଣି ଭୀମ
୧୭ । ଙ. ମାଲହସ୍ତ
୧୮ । ଘ. ଅପୂର୍ବ ମନ୍ଦିରେ
୧୯ । ଗ. ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ

ଭୁଞ୍ଜି ତୋଷ ହେଲେ[୧] ମାଲଙ୍ଖର । ପାଇ[୨] କନ୍ଦଳ ରଜା ଗ୍ରମ୍ଭର
ଅନେକ ଭାଗ୍ୟରେ ଶରୀଷ୍ଟ ନୃପତି ପାଇଲ ଏ ସୂପକାର ॥୩୩॥

କେତେ ଦିନ ସେ ରହିଁରେ[୩] ଗଲ । ମାଲ ଖାଇ[୪] ସଙ୍ଗରେ କନ୍ଦଳ
ରକ୍ଷା ନ ପାରଇ କୀଚକଙ୍କୁ[୫] ଆଣି ସମର ଦିଅ[୬] ବୋଇଲ ॥୩୪॥

ଏତେ କହୁ କଣ[୭] ଦେଲ ରଡ଼ି । ତମେ[୮] ଉଷ୍ଣ ଦଶନ କାମୋଡ଼ି
ନୟନ ଚଳନ୍ତି ତନୁ ଜଳୁସାଇ ବେଣି ବାହେ କର ଚାଡ଼ି ॥୩୫॥

ତାଙ୍କୁ[୯] ଦେଖି ନୃପତି ଡରିଲେ । କୋଳଭଟଙ୍କୁ[୧୦] ବୁଦ୍ଧି ବୋଇଲେ
କି କରିବା ଏବେ କହ ହେ ଗୋସାଇଁ ଭଲ ନାହିଁ ଏହା ଥିଲେ ॥୩୬॥

ଏତ ବଳରେ ଅଟେ ଅସମ[୧୧] । ରଣେ[୧୨] କୀଚକ ଭୋଜବ ସମ[୧୩]
ଏହାର ମହାମୂର୍ତ୍ତି[୧୪] ଦେଖି ମୋହର ଚିତ୍ତ ହେଉଅଛି[୧୫] ଭ୍ରମ ॥୩୭॥

କୃତେ[୧୬] ବୋଲନ୍ତି ରଜା[୧୭] ଶୁଣିମା । ଏଠାରୁ ସୂପକାରକୁ ଆଣିମା[୧୮]
ପରାକ୍ରମ ତାର[୧୯] ବୁଝିବା ରଜନ କରୁ ସେ ଥାଇ[୨୦] ଗାରିମା ॥୩୮॥

---

୧ । କ. ଭୁକ୍ତି ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ
ଖ. ଭୁକ୍ତ ତୋଷ
ଘ. ଭୁକ୍ତି ତୋଷ ହେଲ
୨ । ଙ. 'ପାଇ' ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଖ. କେତେ ଦିନ ରହି
୪ । ଙ. ଖାଇ
୫ । ଘ. କୀଚକଙ୍କୁ
୬ । କ ଘ. ଆଣ ସମର ଦେଲ
୭ । ଖ. କହେ ବୋଲି
୮ । ଙ. 'ତମେ' ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଚ. ତାହାଙ୍କୁ
ଙ. 'ତାଙ୍କୁ' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ ତାଙ୍କୁ
୧୦ । ଗ କୃତଙ୍କୁ
୧୧ । ଖ. ବଳରେ ଅସମ
ଘ. ବଳରେ ଅଟେ ସୁସମ
୧୨ । ଙ. 'ରଣେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଗ. ଜୋଡ଼ିବ ସମ
ଘ. କୀଚକ ଜୋଡ଼ିବ କ୍ଷମ
୧୪ । କ ଖ ଘ. ମହାମୁର୍ତ୍ତି
୧୫ । କ. ଚିତ୍ତ ହୁଅଅଛି
ଖ. ଚିତ୍ତ ହୋଉଅଛି
ଘ. ମୋର ଚିତ୍ତ ହଉଅଛି
୧୬ । କ ଗ ଘ. କୀଚକେ
୧୭ । ଙ. 'ରଜା' ପାଠ ନାହିଁ
୧୮ । ଚ. ସୂପକାର ଅଣାଇବା
୧୯ । ଗ. ପରାକ୍ରମ ତାର
୨୦ । ଖ. କରୁଥାଇ ସେ
ଘ. କରୁଥାଇ ସେ

ଶୁଣି[1] ନରପତି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ସ୍ୱରମାନେ ଶତ୍ରୁରେଣ[2] ଗଲେ
ବୈଷଣାନେମିଳ ବଲ୍ଲଭଙ୍କୁ କହି ଘେନଣ ତାଙ୍କୁ ଅଇଲେ[3] ॥୪୦॥

ରଜା ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ବଲ୍ଲଭ । ତୁମ୍ଭେ ଜାଣକ ରଣ ଦୁର୍ଲଭ[4]
ମାଲର[5] ଗାଣମା ସ୍ୱର୍ଗ ପାର ଯେବେ ମୋତେ ହୋଇବ ସୁଲଭ[6]

ଶୁଣି[7] କହିଲେକ ସୂପକାର । ରଜା[8] ଦେଖ ମାଲ ବଳଆର
ରାନ୍ଧିବା ବାଢ଼ିବା[9] ବ୍ୟବସାୟ ଯାର[10] ସେ କି କରିବ[11] ସମର ॥୪୧॥

ଏବେ[12] ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ନ କରାଅ । ଆନ[13] ସୂପକାରକୁ ଅଣାଅ
ତୋ ମନକୁ[14] ଯେବେ ନ ଯୋଗାଇଲି ମୁଁ ବାହାର କରିଦେ ଦିଅ ॥୪୨॥

ଶୁଣି ନୃପତି ହେଲେ[15] ମଉନ । ତହୁଁ[16] କୃଷ୍ଣେ[17] ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହୋଇଲା ମାଲକୁ ସମରେ ମାର ବହନ[18] ॥୪୩॥

ଶୁଣି ହରଷ ହେଲେ[19] ମାରୁତି । ଯାଇ[20] ମିଳିଲେକ[21] ମାଲ କତି
ବୋଲନ୍ତି[22] ହେ ବୀର ସମର କରିଣ ତୋଷିବା ଆଜ ନୃପତି[23] ॥୪୪॥

---

୧ । ଖ. 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୨ । ଖ. ସତ୍ୱରେ ତରସ
୩ । ଙ. ବଳିଆ ତୁମ୍ଭରେ ବୋଲନ୍ତି ଆଜ୍ଞା କହିଲେ ।
ଖ. ବଲ୍ଲଭକୁ କହି ଘେନି ଆସିବା ବୋଇଲେ
୪ । ଖ. ରାଜା ବୋଇଲେ ବଲ୍ଲଭ ଜାଣନ୍ତି ରଣ ଦୁର୍ଲଭ
୫ । ଖ ଗ. ଏମାନ
୬ । ଙ. ଯୋଏରେ ପଦ ଟିଉ ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଙ. 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୮ । ଖ. 'ରଜା' ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଙ. ପାରିବା
୧୦ । ଙ. ଜାର
ଙ. ମୋର
୧୧ । ଖ ଘ. ଜାଣିବ
୧୨ । ଖ 'ଏବେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଖ. ଆନ ସୁପକାର ଅଛି
ଗ. ଆନ ସୁପକାର କହେ ଅଛି
୧୪ । ଘ. ତୋର ମନକୁ
୧୫ । ଖ. 'ହେଲେ' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ନୃପତି ହେଲେ
୧୬ । ଖ. 'ତହୁଁ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୭ । ଗ ଘ. କୃଷ୍ଣ
୧୮ । ଖ. ବୋଇଲ
୧୯ । ଖ. 'ହେଲେ' ପାଠ ନାହିଁ
୨୦ । ଖ. 'ଯାଇ' ପାଠ ନାହିଁ
୨୧ । ଗ ଘ. ମିଳିଲେ ସେ
୨୨ । ଖ. ବୋଇଲେ
୨୩ । ଘ. ନୃପତି

ମାଲ ପନ୍ଥଂ ଏମନ୍ତ[1] ଶୁଣିଲ । ଦେବନ କର୍ଣ୍ଣେ କର ଦେଇ ଦେଲ[2]
ଭୁଞ୍ଜିବା[3] ପରେଏ ସମର ନୁହଇ ସାହାସ କରୁ ବୋଇଲ[4] ॥୪୫॥

କରି[5] ମୁଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରହାରଣ । ଅଂଗ[6] ନଖ ଦନ୍ତେ କଲ ବ୍ରଣ[7]
ପାଦେ ପାଦ ସ୍କନ୍ଧ ଭୁଜେ ଭୁଜ ବାନ୍ଧି[8] ମୁଷ୍ଟି[9] ହୃଦରେ ମାରଣ ॥୪୬॥

ପୁଣି[10] ଗଡ଼ାଗଡ଼ି କୋଡ଼ାକୋଡ଼ି । ଦେବନ ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି[11]
କେବଳ ସମରେ ନପଚ ହୋଇଲେ କଣ୍ଠୀ ବୋଇଲେ ଛାଡ଼ି ॥୪୭॥

ଶୁଣି[12] ବଳ୍ଲଭ କହେ[13] ହସିଣ । ଧର୍ମ ପୁତ୍ର ଏ ମାଲ ବଚାଣ[14]
ସମରେ ଗୋରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନାଶକଣ[15] କ ବହବ ସ୍ନେହା ସ୍ମଳଣ[16] ॥୪୮॥

ଚଣ୍ଡି[17] ବଳ୍ଲଭ ଏମନ୍ତ[18] କହି । ମାଲ ବୀରକୁ ଧଇଲେ[19] ଯାଇ
ମାଲ ସାକ୍ଷୀକରେ ସ୍ବେ ବପ୍ର ମରିବ ମୋର ଦୋଷ କିଛି[20] ନାହିଂ ॥୪୯॥

କହୁଂ କହୁଂ ଧରା ଧରି ହେଲେ । ଦେବନ ମଧ୍ୟରେ[21] ଆସି ପଡ଼ିଲେ
ସମସ୍ତେ ସଭାରେ[22] ଦେଖି ସେ[23] ଅଦ୍ଭୁତ ଯେଉଁଏ ସମର କଲେ[24] ॥୫୦॥

---

୧ । ଖ. ମାଲ ଏମନ୍ତ
ଘ. ମାଲ ଏମନ୍ତ ପନ୍ଥ
୨ । ଖ କର ଦେଲ
ଗ. ଦେବନ କରେ ଦେବନ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଲ
୩ । ଗ. ଭୁଞ୍ଜିଲ
୪ । କ. ପୋଥିରେ ୪୧ରୁ ୪୫ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୫ । ଙ. 'କରି' ପାଠ ନାହିଁ
୬ । ଙ. 'ଅଙ୍ଗ' ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଘ. ନଖ ଦନ୍ତେ କଲେ କରିଣ
୮ । ଗ ଘ. ଭୁଜେ ବନ୍ଧାବନ୍ଧି
୯ । ଘ. ମୁଷ୍ଟି
୧୦ । ଖ. 'ପୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଖ. ଧରାଧରି ଭିଡାଭିଡି ଚୋଟିମାଡ଼ି
୧୨ । ଖ. 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଖ. ବୋଇଲେ
୧୪ । ଗ. ଏ ଧର୍ମ ମାଲ ବ୍ରି କ୍ଷଣ
ଘ. ଧର୍ମଯୁଧ ମାଲଙ୍କର ପାଣ
୧୫ । ଙ. 'ନାଶକଣ' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ନାଶକର
୧୬ । ଖ. ଭଲକେ
୧୭ । ଙ. 'ଚଣ୍ଡି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୮ । ଘ. ଏମନ୍ତ ବାକ୍ୟ
୧୯ । ଙ. ମାଲକୁ ଧଇଲେ
ଘ. ମାଲ ବୀରକୁ କହିଲେ
୨୦ । ଗ. ଏବେ
ଘ. ଏଥି
୨୧ । ଖ. ଧରାଧରି ଦେବନ ହେଲେ ମଧ୍ୟରେ
୨୨ । ଖ. ସଭାଏ
୨୩ । ଙ. ଦେଖିଣ
୨୪ । କ. ପୋଥିରେ ୪୬ରୁ ୫୦ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।

ପୁଣି ଭୀମସେନକୁ ଭୂମିରେ ପାଡ଼ି । ମାଲ ବସିଲାକ ବେଗେ ମାଡ଼ି[2]
ବାମକରେ ଚୋଟି ମାଡ଼ିଣ ମୁଥାଏ ଉଞ୍ଚାଇ ଛୁଡ଼ିଲ ରଡ଼ି[3] ॥୫୧॥
ମାଲ[4] ଅନେକ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି । ପୁଣି ମୁଷ୍ଟିଏ ନେଇ ପ୍ରହାରି[5]
ମଲ୍ଲ ମଲ୍ଲ ବୋଲି ରଡ଼ିଏ[6] ପଡ଼ିଲା କେତ୍ଥ[7] ହାହାକାର କରି ॥୫୨॥
କେବା କରୁଛନ୍ତି[8] ଚିନ୍ତା ଶୋକ । କେହୁ ବୋଲନ୍ତି ହେ କୋନ୍ତ ଧ୍ୱଜ[9]
ଚୋର[10] ହେଲୁ ସିନା ସୂପକାର ମଲ୍ଲ ତୋ ମୁଣ୍ଡେ ପଡ଼ୁ ଚଡ଼କ ॥୫୩॥

---

୧ । ଘ. ଭୀମସେନ ଭୂମିରେ
ଙ. ଭୂମିରେ ଭୀମକୁ
୨ । ଙ. ମାଳ ବସିଲାକ ମାଡ଼ି
ଗ ଘ ମାଲଟାଏ ବସିଲାକ ମାଡ଼
୩ । କ. ଚୋଟି ଝାଉଣ ମୁଷ୍ଟିଏ ହାଣଇ ଛାଡ଼ଇ ରଡ଼ି
ଖ. ବାମକରେ ମୁଷ୍ଟିଏ ହାଣଇ ଛାଡ଼ିଲା ରଡ଼
ଗ. ଚୋଟି ଝାଉଣି ମୁଷ୍ଟିଏ ହାଣଇ ଛାଡ଼ିଲ ରଡ଼
'କ' ପୋଥିର ଅଧିକ ପାଠ—
ଭୀମସେନ ତହୁଁ ଚଳିଗଲେ । ରାଜା ଚିତ୍ତମୁଣ୍ଡେ ହାତ ମିଳିଲେ
ବଲଭକୁ ଦୟା ଦେଖି ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ॥
ଆହେ ବଲଭ ସୁଣ ବଚନ । ଏ ମାଲକୁ ମାର ତୁରିତ
ଭୀମସେନ ବୋଲନ୍ତି କଷ୍ଟକ ରାଜା ଯେମନ୍ତ ॥
ଶୁଣ ନୃପତି ବିବେକ । ଏହା ସଙ୍ଗେକି ଅନ୍ତର ହାକ
ଏ ମାଲ ବଳେ ବଳୀ ଅଟ ଏହା ପରାକ୍ରମ ଯେ ଅନେକ
ଆମ୍ଭ ସହଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଏହା ସଙ୍ଗେ କି କରିବୁ ରଣ
ଏତେ କହି ବଲଭ ତୁନି ହେଲେ କୋନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ପୁଣ ॥
ଏହା ଶୁଣି ବଲଭ ତେଣେ ପଡ଼ିଲେ । ଅତି ବେଗେ ମାଲକୁ ଧଇଲେ
ମାଲ ଆଡ଼ ଗ୍ରୀବ କରଣ ଅଲଗା ହେଲେ ॥
୪ । ଙ. 'ମାଲ' ପାଠ ନାହିଁ
୫ । ଙ. ମୁଷ୍ଟିଏ ନେଇଣ ପ୍ରହାରେ
ଘ. ମୁଷ୍ଟି ନେଇଣ ପ୍ରହାରି
୬ । ଙ ଗ ଘ. ହରଏ
୭ । ଘ. କେତେ
୮ । କ. କେବା କରନ୍ତି
ଘ. କେହୁ କରନ୍ତି
୯ । ଖ. କେ ବୋଲେ ହେ କୁନ୍ତଧ୍ୱଜ
କେ କରନ୍ତି ଶୋକ
୧୦ । କ ଘ. ତୋହର
ଙ. ତୋ ।

କେତୁ ବୋଲନ୍ତି[1] ହତ୍ୟା ଦେନନ୍ତି । କମା[2] ଏତେ ଅବସ୍ଥାର କଲ
ବଲ୍ଲଭ ଗୁଣ ପ୍ରଶଂସି ନୃପବର[3] ନସ୍ୱନୁ ମାର ଝରନ୍ତି ।।୫୪।।

ଜୋନ୍ତଭଟ[4] ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ । ଏଥି[5] କେହ୍ବ ଜାଣନ୍ତା ନୋହିଲେ
ମୋତେ[6] ଯା[7] କନ୍ଦଲେ ଭାଗ୍ୟ ପ୍ରକାଶିଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏମନ୍ତ କହିଲେ ।।୫୫।।

ଭୀମସେନ[8] ମୁଖକୁ ଚାହିଁଲେ । ତାଙ୍କୁ[9] ନେତ୍ର କୋଣରେ ଠାରିଲେ[10]
ଭୂମିରେ ପଡ଼ି[11] ବଲ୍ଲଭ ସୂପକାର କରଟୀ ବୋଲ ହୋଇଲେ ।।୫୬।।

ଶ୍ରୀକଣ[12] ମାଲ ଦେଲା ଘୃତ । ଭୀମସେନ[13] ବସିଲେକ[14] ମାତ୍ର
ଜଟି ନ ପାର ମହାବୀର[15] ପାଇଣ ମାଲ ଘୃତ ଅଷ୍ଟ ରଡ ।।୫୭।।

ମାଲ ସମରେ ସନ୍ଧି ହାରିଲା । ମୋର[16] କରଟୀ ବୋଲ ହୋଇଲା
ସୂପକାର ବୋଲେ ବାପର କରଟୀ ପୁଅର କାହିଁ ଅଇଲା[17] ।।୫୮।।

ଅନେ ତାହାକୁ ଭିଡ଼ି[18] ଧଇଲେ । ଏକ[19] ମୁଷ୍ଟିଏ[20] ପ୍ରହାର କଲେ
ଶତେ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ କପାଳ ଫାଟିଲା ସେ ମାଲ ପ୍ରାଣ ତେଜିଲେ[21] ।।୫୯।।

୧। ଖ. ଯେ ବୋଲିକ
୨। ଗ: 'କମା' ପାଠ ନାହିଁ
୩। କ ଚ. ବଲଭ ଗୁଣ ପ୍ରଶଂସୀ ନୃପତି
ଖ. ବଲ୍ଲଭ ପ୍ରଶଂସା କରିଣ ନୃପତି
୪। ଖ. କୁନ୍ତୀ
ଘ. କୋନ୍ତଭଟେ
୫। ଖ 'ଏଥି' ପାଠ ନାହିଁ
୬। ଖ. 'ମୋତେ' ପାଠ ନାହିଁ
୭। କ. ଯାହା
୮। ଖ. ଭୀମ
୯। ଚ. 'ତାଙ୍କୁ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୦। ଘ. ନେତ୍ର କୋଣେ ଠାରିଦେଲେ
୧୧। ଘ. ଭୂମିରେ ପଡ଼ି
୧୨। ଖ. ଘୃଣି
୧୩। ଖ. ଭୀମ
୧୪। ଘ. ବସିଲେକ
୧୫। ଘ. ମହାବୀର
୧୬। ଖ. 'ମୋର' ପାଠ ନାହିଁ
୧୭। ଖ. ହୋଇଲା
୧୮। କ. 'ଭିଡ଼ି' ପାଠ ନାହିଁ
ଗ ଘ. ଭୀମ
୧୯। ଖ. 'ଏକ' ପାଠ ନାହିଁ
୨୦। ଘ. ମୁଷ୍ଟିଏ
୨୧। ଘ. ହାରିଲେ

ଧର୍ମ ସୁତଙ୍କୁ ଦୃଷନ କରି । ଦିବ୍ୟରୂପ ମାଳଶୀର ଧରି[1]
ଦୃଷନ ଭଣଣ ଶୂନ୍ୟରେ ଗମିଲା ମିଳନ୍ତି ଅମର ପୁଷ୍ପ[2] ॥୨୦॥
ତାହାଙ୍କୁ[3] ଦେଖି ସର୍ବେ ପ୍ରଶଂସିଲେ । ଧନ୍ୟ[4] ଧନ୍ୟ ବଲ୍ଲଭ କୋଇଲେ
ପବନ ନନ୍ଦନ ହରଷ ମନରେ[5] ବୃଷ ମନ୍ଦରେ ମିଳିଲେ ॥୨୧॥
ବ୍ରଜ ନନ୍ଦଙ୍କର[6] ନନ୍ଦନ । ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କର[7] ମନ ମୋହନ
ବେଣୁ ଯୁଗଳ ଚରଣେ ନିରନ୍ତର[8] ବଶମ୍ଭର କରେ ଧ୍ୟାନ ॥୨୨॥

ନବମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଘନିଆରି ଚୋକ୍ତ

ହେନେ ଷଷ୍ଠ ଆସ୍ଥାନେ[9] । ନୃପେନ୍ଦ୍ର ରହନ୍ତି ସନ୍ନିଧାନେ[10]
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାତ୍ୟ ଖଟଣି ସେବକ[11] ରହି ସେ ଯାହା ବିଧାନେ
ଆନନ୍ଦ ମନେ ॥୧॥
ଏମନ୍ତେ ଜଗ ଶବର । ଧରି ମନ୍ତ୍ର[12] ବ୍ୟାଘ୍ର ବର
ଶାସ୍ତ୍ର ନଖ[13] ଦନ୍ତ ଅତି ଭୟଙ୍କର ଜଙ୍ଗମ ସ୍ଥାବର ଆକାର
ସେ ଚଣ୍ଡୁ ଶାର ॥୨॥

---

୧ । ଖ. କ୍ରୁଷ୍ଣି ଦ୍ରୁପଦ ନଣ ମାଲ ନକ ରୂପ ଧରି ।
ଘ. ଦ୍ରୁପଦ—ନଣ
୨ । ଚ. ଗମିଲା ଏ ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି
ଘ. ବୃଷ୍ଟି ଗଗନେ ପୁଷ୍ପରେ ଗମିଲ ଅମର ପୁଷ୍ପ ।
୩ । ଙ. 'ତାହା' ପାଠ ନାହିଁ ।
୪ । ଙ. 'ଧନ୍ୟ' ପାଠ ନାହିଁ
୫ । ଖ. ହରଷ ହୋଇଣି
୬ । ଚ. ନନ୍ଦ ପଥଙ୍କ
ଙ. ପ୍ରଜାପଥର
୭ । ଘ. ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ
୮ । ଙ ଘ. ସେ ବେଣୁ ଜଗନ୍ନ ଚରଣେ ଧରନ୍ତି ।
ଖ. ସେ ବେଣୁ ତରଣି ନିରନ୍ତରେ ଏବେ
୯ । ଘ. ଆନନ୍ଦେ ପୁଣି ଦୂଜନେ
୧୦ । ଭ. ସନ୍ନିଧାନେ
ଘ. ସନ୍ନିଧାନେ
୧୧ । କ ଘ. ଖଟଣି ହାଜନ୍ତ
୧୨ । ଚ ଘ. ମନ୍ତ
ଗ. ଧର ମନ୍ତ୍ରୀ
୧୩ । ଭ. ନଖ

ଗଳ ରେ ଶିଙ୍କଳା ଭରି — ଜଗ ଦରେ ଅଛୁ ଧରି
ଭରାଣ୍ଟ ସଭାରେ ପ୍ରବଶ[1] ନେଇଲ ଦେଖି ପଡନ୍ତ ଦ୍ୟୁକରି[2]
ପ୍ରଚଞ୍ଚା ଦଣ୍ଡେ[3] ॥୩॥

ବାଘ୍ର ଗୁଣ୍ଡ ଅଛୁ ନଡ଼ — କୁକଣ ଆମି କ ଘଣ୍ଡ[4]
ଦ୍ୱାସ୍ଥରେ ଶ୍ରୁତରେ ଯେ ଦର ମୃଦଙ୍ଗ ନଭ ଅବା ଘଦାନ୍ତ ଗୁଣ୍ଡ[5]
କେ ମୋଦେ ପଣ୍ଡ[6] ॥୪॥

କହଇ ଜାଗ ଶବର — ଶୁଣ ହେ ଦୂପତ ବଧ[7]
ତୋ କୋ କଞ୍ଚକ ଶତସଂଖ୍ୟ ବଳ ଅଣାଅ କରୁ ସମର[8]
ବାଘ୍ରକୁ ମାର ॥୫॥

ଶୁଣି କହଇ ନରେଶ[9] — ଯା'ର ନଖ ଦନ୍ତ ଶସ୍ତ୍ର[10]
ମାନବ ହୋଇ ଯେ ସମର କରିବ ନକର ଏତେ[11] ସାହସ
ଦୁଃଅ ସନ୍ତୋଷ ॥୬॥

କଞ୍ଚକଙ୍କୁ[12] ଦଣ୍ଡାକର — ବାହୁଣ୍ଡ ତୋ ନିଜ ପୁସ୍ତ
ଏ ଦୁଷ୍ଟକୁ[13] ଆଜ ଗୁଣ୍ଡେ ନ ଦେବୁ ପଦାଅ ଏହାକୁ ମାରି
ଉପାୟ କରି[14] ॥୭॥

---

୧ । ପ. ଚ୍ଛମୁରେ ପ୍ରବେଶ
୨ । ଘ. କହେ ହରି
୩ । ପ. ଯେ ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଧରି
୪ । ଖ. ଜ ପଡ଼େ ଝର୍ପ
ଗ ପ. ଜ ଅଗ୍ନି ମିଶ
୫ । ଜ ଙ. ଶୁଭରେ ଜଣ ମୃଦଙ୍ଗେ କେ ଅବା ଘନାଘ ଛୁଟି ।
ଚ. ଉକ୍ତ ସୁତରେ କେତ୍ତୁ ଜଣ ମୃଦଙ୍ଗେ ତେ ଅବା ଘନାନ୍ତ ଛୁଟି ।
୬ । ଗ. କେ ଟଳେ ପଣ୍ଡ
୭ । ଖ. ଶୁଣ ଅଧେ ନୃପବର
୮ । କ. ଭର୍ତ୍ତୃ ସମର
ଗ. ଅନ୍ୟ ବଳଅର ଅଣାଅ କରୁ ସମର
ପ. କାଞ୍ଚକ ଘଟେ ସିଂହବଳ
ଶୋଧ କାର୍ଯ୍ୟ ସମର
୯ । ଗ. କହନ୍ତି ନରେଶ
୧୦ । କ. ଜାର ଲଖ ଦନ୍ତ ଶସ୍ତ୍ର
ପ. ଶସ୍ତ୍ର
୧୧ । ଖ ଗ. ଏତେ
ଘ. ନ କର ଏତେ
୧୨ । ପ. କୀଚକକୁ
୧୩ । ଘ ଏ ଦୁଷ୍ଟକୁ
୧୪ । କ ଖ. ଉପାଏ କରି
ଘ. ପାଠ ନାହିଁ

ଶୁଣି ଜାର କୋପ କଲ[1] ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଗ୍ରହଣ ଦେଲ[2]
ଉଠି ବ୍ୟାଘ୍ରବର ଭୟଙ୍କର[3] ରୂପେ ଗର୍ଜ ଉଡଏ ଗ୍ରହଲ
ଟଣ୍ଡା କମ୍ପିଲ ॥୮॥

ଯେବେ କଣ୍ଟକ[4] ନ ଦେବୁ ମନ୍ମଥ ତୋ[5] ଗ୍ରଡ଼ାଇବୁ
ଏ ବ୍ୟାଘ୍ର ନ ମରେ ଗ୍ରହ ମୁଁ ନ ପାଇ ଭୁ ଆନ ଝଟ୍ଟେ ମଣବୁ[6]
ତାଙ୍କ କ ପିବୁ[7] ॥୯॥

ଦେଖାଇ ହର୍ଷ ଆଙ୍ଗୁଳ[8] ଶବରକୁ ଧଅ ଗିଳ
ଏତେକ କହ୍ନି ଜାର ବ୍ୟାଘ୍ରର କଣ୍ଠରୁ ଫେଡ଼ିଂ[10] ତପଇ ଶିକୁଳ
ସେ ମହାବଳୀ ॥୧୦॥

କୋପେ ବୋଲନ୍ତ ଉତ୍ତର ଶୁଣ ମୋ ବାଣୀ ଶବର[11]
ଆନ ସମରେ ମରଇବା[12] ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ସନମତ କଲେ ତୋର
ଜଡ଼ ହେ ଗାର ॥୧୧॥

ଜାର ଶବର କହିଲ ମୋର ସନମତ ହେଲ[13]
ଯାହାଣ ହସ୍ତେ ମରଅ ଏ[14] ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଧମର ଦେଖିବା ଭଲ
ନ ଜର ହେଲା ॥୧୨॥

୧। କ. ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଗ୍ରହଂଣ ଦେଲ
ଖ. ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଗ୍ରହଣ ଦେଲ
୨। କ. ଖ. ଶୁଣି ଜାର କୋପ କଲ
୩। କ. ଭୟଙ୍କାର
୪। ଘ. କଣ୍ଟେକ
୫। ଙ ଗ. ମନ୍ମଥରୁ
୬। ଖ. ରୁ ଆନ ଦାନ୍ତଂ ପଟିକୁ ଝଟ୍ଟେ ମଣବୁ
ଘ. ମୁଂ ଗ୍ରହୀ ନ ପାଇଂ ରୁ ଚ୍ୱପା ଝଟ୍ଟେ ମଣବୁ।
୭। କ ଖ ଘ ଯୋଧବେ ପାଠ ନାହିଂ
୮। ଙ. ଦେଖାଇ ଦେଲ
୯। ଘ. ଶଠକୁ
୧୦। କ. କଣ୍ଠରେ ଫେର୍ଡା
୧୧। ଙ. କ୍ରୋଧେ ବୋଇଲେ ଶବର
ଶୁଣ ଆମ୍ଭର ଉତର
୧୨। ଘ. ଆନର ସମରେ ମରଇଂ
୧୩। ଖ ଗ ଘ. ସନ୍ମତ ହେ ଥିଲ
୧୪। ଖ ମରଅଲେ
ଘ. ଯାହାର ହସ୍ତରେ ମରଇଂ

ପୁଣ କହେ ନୃପବର[1] ଶୁଣ କୋଳ୍ପେ ମୋ ଉତ୍ତର[2]
ଲକ୍ଷେ ହେମ ନେଇ ଏ ଜାଣ୍ଡି ଶବର ଦେଇଅଛୁ କଣ୍ଠ ବର
ସେ ବଳଆର ॥ ୩॥

ଦଶଗଜ ପ୍ରମାଣ ନାମ ତାହାର ବଦ୍ଧମ
ସେ ଅବା ତାହାକୁ ସମରେ[3] ମାଣବ ପୋତବ କରବ ସଂଗ୍ରାମ
ଆନକ ଷମ[4] ॥୧୪॥

କୋଳ୍ପେ ବୋଇଲେ ହେ ରାଜ ବହନ ଆଣାଅ ଗଜ[5]
ନୃପତି ଆଜ୍ଞାରେ ଶାଳରୁ ଫିଟାଇ ଅଣାଇଲେ କଣ୍ଠ ରାଜ[6]
ଅଦ୍ଭୁତ ତେଜ ॥୧୫॥

ହସ୍ତୀନ ମୁକୁନ୍ଦ[7] ବନେଲ ମଣ୍ଡ ତଳକୁ ଆଣିଲେ
ଦେଖି ମହା ବ୍ୟାଘ୍ର ପରାକ୍ରମ କରି ଧାଇ ଉଡ଼ିଏ ଛୁଡ଼ାଇଲ
ସବେ ଦେଖିଲେ ॥୧୬॥

ଜାଗ ଶିକୁଳା[8] ଫିଟାଇ ଗଜକୁ[9] ଦେଲେ ଦେଖାଇ
ହସ୍ତୀ ହାତବୋଡ଼ନ୍ତେ ମହାମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ର[10] ବନକଣ ମାଡ଼ି ବସଇ
ରଡ଼ି ଛାଡ଼ଇ ॥୧୭॥

ବ୍ୟାଘ୍ର ଗାଡ଼ି ଉପାଡ଼ିଲ ଗଜ ମସ୍ତକ ଛିପିଲ
ଜୀବନ ଛାଡ଼ନ୍ତେ ମହାମତ୍ତ ଗଜ[11] ଘୋର ରଡ଼[12] ଛାଡ଼ି ଦେଲ
ପ୍ରାଣ ତେଜିଲ ॥୧୮॥

---

୧ । କ ଶୁଣ କହେ ନୃପତିବର
ଗ. ନୃପବର
୨ । ଙ. ଶୁଣ କୃଷ୍ଣ ଧ୍ୱନିବର
୩ । ଛ ଚ. ଏହାକୁ ସମରେ
ଦ. ପରାକ୍ରମ ଏହାକୁ
୪ । ଟ. ଷେମ
ଗ. କି ଚେନ୍ଦେଁ
୫ । କ ଙ. ବହନ ଉଠାଇ ଗଜ
ହେ କୋଳ୍ପେ ବୋଇଲେ ହେ ରଜ
୬ । କ ଗ. କଣ୍ଠ ରାଜ
ଟ. କରି ସାଜ
୭ । କ ପ ମୁକୁଳ
୮ । କ ଶିକୁଳି
ପ. ଶିକୁଳି
୯ । ଙ. ହସ୍ତିକୁ
୧୦ । ଭ. ବାଘ
୧୧ । କ ଗ ମହାମତ୍ତ ଗଜ ବର
୧୨ । ଖ ଗ ପ ରଡ଼

ଗଜ ଅଙ୍ଗରୁ[1] ବାହାର   ପୁରୁଷ ରତ୍ନ ଶେଖର[2]
ସୁଧିଷ୍ଟି[3] ଦେବଙ୍କୁ ପ୍ରସନ କରଣ ଶୂନ୍ୟେ ଚଳନ୍ତି ସତ୍ୱର[4]
ଗଲା ଅମର[5] ॥୧୯॥

ସକଳେ ଦେଖି ଭରସ   ବ୍ୟାଘ୍ରର ତେଜ ପ୍ରକାଶ[6]
ଜାଗ ମହାବୀର[7] ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଧରଣ ଲଗାଇଲେ ଲୋହ ଫାଶ
ଲଗୁଛି ଶ୍ୱାସ ॥୨୦॥

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରେ ଶବଦ   ଆଣ ହେ କଣ୍ଟକ ସାର
ଏ ସତ୍ତ୍ୱ ତଳରେ ସମର କରାଇ[8] ବହନ ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ମାର[9]
ମନେ ବିସ୍ମର[10] ॥୨୧॥

କୃଷ୍ଣେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ   ଆମ୍ଭ କଥା ରାଜା ଶୁଣ[11]
ବଲ୍ଲଭ ହସ୍ତରେ ବ୍ୟାଘ୍ର[12] ମରାଇବା ଅଣାଅ ତାଙ୍କୁ ବହନ
ନୃପ ଚମନ ॥୨୨॥

କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣିଲା ନୃପତି   କୃଷ୍ଣେ ଭ୍ରମ କଲ୍ଲ[14] ମତି
ବଳଆର ବ୍ୟାଘ୍ର ଦେଖିଲ ମାଇଲା[15] ତେଡ଼େ ମହାମତ୍ତ [16]
ଏ ମହାମୃତ ॥୨୩॥

---

୧ । ଜ. ଅଙ୍ଗରେ
୨ । ପ ନୃ ସିଂହର
୩ । ଭ ଗ. ଯୁଧେଷ୍ଠୀ
ପ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
୪ । ଦ ଅଚଳ
୫ । ଦ. ଦେଖ ଗଜବଳ
୬ । ଙ. ଭତେଦ
୭ । ଙ: ବେକିଚଣ ଜାଗ
୮ । ଗ. ଦେ ହେ କଣ୍ଟକ
ପ. କଣ୍ଟକ
୯ । ଙ ଦେଖ
୧୦ । ଖ ପ. ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ବହନ ମାର
୧୧ । ଗ. ମନେ ନ ଭର
ପ. ମଠ ନ କର
୧୨ । କ ଗ. କୋଷ୍ଣେ ବୋଲନ୍ତି ରାଜନ
ଶୁଣ ଅମ୍ଭର ବଚନ
୧୩ । ଙ. ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ
୧୪ । ଜ. କୋଷ୍ଣେ ଭ୍ରମ କଲ୍ଲ
ଖ ପ: କୋଷ୍ଣେ ଭ୍ରମ କଲ
୧୫ । ଘ ବ୍ୟାଘ୍ର ମାର କୋଇଲା
୧୬ । ପ. ମହାମତ ହସ୍ତୁ

ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ହେବ ମୋର   ଏ କଥା ଭୂଣ୍ଡେ ନ ଧର[୧]
ଲୁନ୍ତେ ବୋଇଲେ[୨] ମାଳକୁ ମାରୁଅଛୁ[୩] ଏ କଥା ମନେ ବସୁର[୪]
ସେ ବନଆର[୫] ॥୨୪॥

ଉଡାଇ ତାକୁ ଆଣିମା   କ କହଇ ସେ ଶୁଣିମା
ଏ ମନ୍ତ୍ର[୬] ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ସମରେ ମାରକ ଥିଲେ ସେ ତା'ର ଗାରମା
ସବୁ ଜାଣିମା ॥୨୫॥

ନରପତ୍ତି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ   ଉଗର[୭] ଚନ୍ଦୁଂ ଚଳାଇଲ
ବେନ୍ତ ଦ୍ୱାରେ[୮] ମିଳ ବଲ୍ଲଭ ଗୋପାଳଙ୍କି ବୋଲ ଜଗେ ଡ଼ାକ ଦେଲେ
ସ୍ୱାମ ଶୁଣିଲେ ॥୨୬॥

ରେଷରୁ ହେଲେ ବାହାର   ଜଳାଭୂଷଣ ଶରୀର
କେତେ ବୋଲ ଆସି ଜଗ୍ନ ହୋଇଲେକ ସ୍ଥାନେ[୯] ତନୁ ଜର ଜର
ନିଶ୍ୱାସ ଖର[୧୦] ॥୨୭॥

ଦେଖି ଭସ୍ମକର[୧୧] ସ୍ୱର   ଶିରେ ଯୋଡ଼ି[୧୨] ବେନି କର
କହେ ଠାକୁରେ ଶ୍ରୀମୁଖେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଦେନ ଆସ ସୂପକାର
ପିବା ସଭର ॥୨୮॥

---

୧ । ଖ. ମନେ
୨ । କ ଚ. କୋନ୍ତେ ବୋଇଲେ
ପ. କୋନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି
୩ । ଗ. ପ୍ରଚଣ୍ଡ କରୁଅଛୁ
୪ । କ ଚ. ପ୍ରକଳ୍ପ କରେ ଅପାର
ପ. ପାମର
୫ । ଖ. ସେ କଥା ମନେ ନ କର
୬ । ଚ. ଏମନ୍ତ
ଙ ପ. କେମନ୍ତ
୭ । ପ. ଡ଼ଗର
୮ । କ ଖ ଗ. ରୋଷ ସରେ
୯ । କ. କରେ ବୋଳ ଭସ୍ମ ହୋଇଲେକ ଆସୀ ।
୧୦ । ଖ. ଘାଣ ପ୍ରଖର
ଉ ପ. ଘ୍ରାଣ ପ୍ରଖର
୧୧ । କ. ଜ୍ୱଏ କଣ୍ଠ
ଖ. ଜ୍ୱଏ କଣ୍ଠ
ଚ. ଜ୍ୱଏ କଳେ
୧୨ । କ. ଛୀରେ ଯୋଡ଼ି
ଗ. ଶିରେ ଦେଲେ ।

ଶ୍ରମ କମ୍ପମାନ[1] ହୋଇ   କହ୍ଵନ୍ତି ନେତ୍ର ବୁଲାଇ[2]
ମୁଁ କାହାର ବଶ[3] ଯେ ଗୁରୁ ଠାକୁର ମୋ ପୁଣ[4] ଆଜ୍ଞା କରଇ
ପଳାରେ ବାଇ[5] ॥୨୯॥

ସଭାକୁ ମୋହର ଗଲେ   ସୁଝାଅ ମାଲଙ୍କ ଭୁଲେ[6]
ମୋହର ନାଶ ସମସ୍ତେ[7] ବିଶ୍ଵରମ୍ଭ କମ୍ପା ଫିଟି ତାଙ୍କ ବୋଲେ
ନ ଯାଇ ଭଲେ[8] ॥୩୦॥

କହି ପଶିଲେ ଭିତରେ[9]   ଭଏ ପଳାଇଲେ ବ୍ଯରେ[10]
ରାଜାଙ୍କୁ ଦୂସନ କରଣ ଜଣାଇ[11] ବଲ୍ଲଭ ପ୍ରତି ଉତ୍ତରେ
ହେ ନୃପବରେ ॥୩୧॥

ଶୁଣି ବିରାଟ ମଣ୍ଡନ[12]   କ୍ରୁଦ୍ଧେ[13] ବିଶ୍ଵରମ୍ଭ ମନ
ଶ୍ରମ[14] ସକାସରୁ ଅଜ୍ଞାନେ ବାସରେ କେମନ୍ତେ କହିବା ଧନ
ହେ ଭଗବାନ ॥୩୨॥

କହେ ବିରାଟ ନରେଶ   କୋଟନ୍ତେ କି ହେଲ ବିରସ[15]
କୋଟନ୍ତେ ବୋଇଲେ ଅବଜ୍ଞା କଲ ଆଜ୍ଞା[16] ତାହାର ଗର୍ବ ବିଶେଷ
ଏତେ ସାହସ ॥୩୩॥

---

୧ । ଙ. ନୋଧମାନ
୨ । ଗ ନୋହ୍ଵନ୍ତି ନେମ
ଖ ଘ କହ୍ଵନ୍ତି ନେତ୍ର
୩ । ଘ. ବଶ୍ୟ
୪ । ଘ. ମୋ ପୁଣି
୫ । କ ଖ ଘ. ବାଇ
୬ । କ. ମାଲଙ୍କୁ
ଘ. ଲୁହଁଙ୍କ ଲେ
୭ । ଗ ଘ. ସମ୍ପନ୍ତେ ବିଦ୍ଵରଥ
କମ୍ପା ଫିଟି ତାଙ୍କ
୮ । ଙ. ନୋହୁନ୍ତେ ପଚାରିବି ଯା ନ ବାହି
୯ । କ. ପଶିଲେ ଭିତରେ
ଘ. ପଶିଲ ଭିତର
୧୦ । ଗ ଘ. ପଳାଇଲ ଦ୍ଵର
୧୧ । ଖ. କରି ଜଣାଇଲ
୧୨ । ଗ. ସେ ନୃପବର
ଘ. ସେ ଦ୍ଵୃପବରେ
୧୩ । ଖ. ବିରାଟ ବିଶ୍ଵମନ
୧୪ । କ ଗ ଘ. କୋଟନ୍ତେ
୧୫ । କ. ସ୍ଵକାସତ୍ଵ
ଘ. ଇମା ସୁକାସତ୍ଵ
୧୬ । ଘ. ପୁଣ ମୋହର ସନ୍ଦେଶ

ଶୁଣି କହେ ନୃପବର[1] ମୁଁ କଣ ଅଟଇ ତାର[2]
ଏକା ଜଣକେ ହିଂସୃତ କରୁଅଛୁଁ[3] ସକଳ ଥାଟ ମୋହର[4]
ବଡ଼୍ କ ତାର[3] ॥୩୪॥

ଶୁଣିଣ କୋଚକେ ବୋଇଲେ ବଲ୍ଲଭ ଯେବେ ନ ଥିଲେ
ତୁମ୍ଭର ସନ୍ୟ ସକଳ ରାଜ୍ୟ ଲୋକେ ଉପବାସେ କ ଶୋଉଥିଲେ[5]
ଏବେ ଖାଇଲେ ॥୩୫॥

ଯାହାର ଖାଇଣ ଅନ୍ନ ବଞ୍ଚୁ ଅଛୁ ସର୍ବ ଜନ[6]
ସ୍ବରଙ୍କ ଆଗରେ ଏତେ ଗର୍ବ କହୁ ସୁଜନଭି[7] ଆଜ୍ଞା ବଚନ
କୋଟେ ବମନ ॥୩୬॥

କହନ୍ତି ବିରାଟ ରାଏ ମୁଁ କରଇ ତାକୁ ଭଏ
ଓପ୍ରୋଧେ ହୁଛି ମୁଂ କହୁ ନ ପାରଇ ଖଳ ନ ଥାଇ ହୃଦଏ[8]
ଚେଣୁ ନଭଏ[9] ॥୩୭॥

ତାହାକୁ କୋପ ନ କର ଏ ରାଜସଭା[10] ମଧ୍ୟର
ମୋର ଅଧିକାର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଇଛୁ ଅଣାଅ ସେ ସୁପକାର
ପେଷିଣ ସ୍ବର[11] ॥୩୮॥

କୋଚକେ ସ୍ବରକୁ କହିଲେ[12] ଏବେ ସେ ଯାଅ ବୋଇଲେ
ଆମ୍ଭ ଆଜ୍ଞା କହି ବଲ୍ଲଭକୁ ଆଣ ଶୁଣି ଉତ୍ତର ଚଳଲେ
ବେଗେ ମିଳଲେ ॥୩୯॥

---

୧ । ଘ. କରୁଅଛୁ
୨ । ଙ. ଶୁଣିଣ ସେ ନୃପବର
୩ । କ. ମୁଂ କଣ ଅଟଇ ତାହାର
ଘ. ତସ୍ୟ ଅଟଇ ତାର
୪ । ଭ. ତୁ ସୁଖ କରଅଛୁ
୫ । ଭ. ମୋହୋର
ଘ. ଥାଟ ମୋହର
୬ । ଙ. ଉପବାସେ ଶୋଇଣ ଥିଲେ
ଘ. ରାଜା ଲୋକେ
୭ । ଗ ଘ. ଅର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତ୍ର ଅଛୁ ପ୍ରଜାଜନ
୮ । ଗ. ଗର୍ବ କହ ସ୍ତ୍ରକୁ
୯ । ଗ ଘ. ଖଳ ନ କରେ ହୃଦଏ
୧୦ । ଗ. ତୋଖରେ ନାହିଁ
୧୧ ଭ ଘ. ଏ ରାଜା ସଭ
୧୨ । ଙ. ପୋଖରେ ୩୭ରୁ ୩୮ ପଦର
ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୩ । ଙ. ସୁଣ—କହିଲେ
ଗ: ଦୂତକୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ ।

ଆସ ବଲ୍ଲଭ ଗୋସାଇଁ   କୁନ୍ତେ[1] ଛନ୍ତି ଆଜ୍ଞା ଦେଇ
ଶୁଣିକରି ଶ୍ରୀମ ବାହାର ହୋଇଲେ ପଦ ମୁଖ କର ଧୋଇ[2]
ସତ୍ୱରେ ଯାଇ ॥୪୦॥

ଆସ୍ଥାନେ ଯାଇ ମିଳିଲେ   କୁନ୍ତଙ୍କୁ ପଦ୍ମୁଂ ଦେଖିଲେ
ପ୍ରଣମ୍ୟ କନ୍ଦର୍ପ ଉଠିକରି ପୁଣି ମସ୍ତକେ କର ଯୋଡ଼ିଲେ
ହରଷ ହେଲେ ॥୪୧॥

ବସନ୍ତ ବୋଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ   ଆମ୍ଭ ଚଦ୍ମୁଂ ଏବେ ଶୁଣ
ଦେଖ ମହାମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆସିଅଛି[4] ଜଣ ପାଶବୁଝ ରଣ
ଯେନ ତା ପ୍ରାଣ[5] ॥୪୨॥

ବଲ୍ଲଭ ବୋଲେ ରାଜନ   ମୋଠାରେ ହେଲ ବମନ[6]
ମଃ ବ୍ୟାଘ୍ର ମୁଖେ ପେଲି ପକାଉଛ ଧେନୁକୁ ମୋର ଜୀବନ[7]
ସତ୍ୟ ବଚନ ॥୪୩॥

ନର ବ୍ୟାଘ୍ର କ ସମର   ଶୁଣିଅଛୁ ନୃପବର
ମାଲହସ୍ତେ ଥରେ ମହାଜ୍ଞଣ ଥିଲି ଧର୍ମେ ହେଲି ଚଦ୍ମୁଂ ପାର
ତୋ ଅବସ୍ଥାର ॥୪୪॥

ନ ଯୋଗାଇଲି ମୁଂ ତୋତେ   ବାହାର କରନ୍ତୁ ମୋତେ
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ଗୋଠା ନଷ୍ଟଏ ଧେନୁକୁ[9] କି ବୋଲିବେ ଏ ଜଗତେ
ବସ୍ତୁର ଚତ୍ତେ ॥୪୫॥

---

୧ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତ
୨ । କ. ଶୁଣିକରି ବେଗେ ଦେଶରୁ ବାହାର ହୋଇଲେ କରେ ପାଦ କର ଧୋଇ
ଗ. ହୋଇଲେ କରେ ପାଦ କର ଧୋଇ
ଘ. ହୋଇଲେ କରେ ପାଦକର ଧୋଇ
୩ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଙ୍କୁ
୪ । ଘ ଆଣିଅଛୁ
୫ । ଗ. କହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
୬ । ଘ. ହେଲୁ ବମନ
୭ । କ. ଠେଲି ପକାଉଛ ଧେନୁକୁ— ଜୀବନ ।
ଖ. ଧେନୁ ମୁଁ ମୋର ପରାଣ
ଗ. ପେଲି ପକାଉଛୁ ଧେନୁ ରୂ— ଜୀବନ ।
ଘ. ଧେନୁମୁ ମୋର ଜୀବନ
୮ । କ-ଘ. ହସ୍ତରେ ।
୯ । କ-ଖ. ଧେନୁମୁଂ
ଘ. ଗୋଠୀ ନଷ୍ଟଏ ଧେନୁମୁ

ଭ଼ଗବ ବଚନ ଶୁଣି ମୁଷ୍ଟ° ମନେ ମନେ ଗୁଣି
ସଭାକୁ ଗଲେ ସେ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ିବ ଆସୁ ନ ଥିଲଟି ଜାଣି
ଏ ସତ୍ୟବାଣୀ[1] ॥୪୬॥

ଶୁଣି ନୃପତି[2] ମଣ୍ଡନ କ୍ରୂନ୍ତେ[3] ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା[4] ହୋଇଲା ବଲ୍ଲଭ ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ମାର ବହନ
ନୃତ ବମନ ॥୪୭॥

ଶୁଣିଣ ଖାମ ହରଷ ମିଳଲେ ଶବର ପାଶ
ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ମେଲ ହୋ ସମର କଣବା ଫେଡ଼ ବେଗେ ଲୋଡ଼ ଫାଶ
ଦେଖ ସାହସ ॥୪୮॥

ଜାବ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲା ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ମୁକୁଳ[5] କଲା
ଏ ସୁପକାରକୁ ମାରହୋ ବହନ ଅଙ୍ଗୁଳ ଦେଖାଇ ଦେଲା
ଅଲଗା ହେଲା ॥୪୯॥

ଦେଖି ବ୍ୟାଘ ହେଲା ଋଣ ଶବର ବାଅନ୍ତେ ଘୁଣ୍ଡ
ବଜ୍ରମ ରୂପରେ[6] ବଲ୍ଲଭ ଉପରେ ବସିଲାକ ବେଗେ ମାଡ଼ି[7]
ସେ ଚଳେ ପଡ଼ି ॥୫୦॥

ଉଚାରେ[8] ଖାମକୁ ମାଡ଼ି[9] କଣ୍ଠ ଚପି ଦେଲା ଘାଣ୍ଡି[10]
ଘୁଟରେ ବସିଣ ଭୟଙ୍କର ରୂପ ତୀକ୍ଷ ନଖରେ[11] ବମୋଡ଼ି
ଧଇଛି ଘଣ୍ଡି ॥୫୧॥

୧। ଜ ଖ ଘ. ପୋଷରେ ପଡ଼ିଥିର ଥାଏ ନାହିଁ।
୨। ଜ. ନୃପତ ହେଲା
ଝ. ଶୁଣି ବଚନ
୩। ଜ ଗ ଘ. ଜୋରେ
୪। ଜ ଙ. ଆଜ୍ଞା ହେବା
୫। ଜ ଙ. ଚ. ମୁକୁଳି
୬। ଘ: ବଜ୍ରମି ରୂପରେ
୭। କ. ବସିଲାକ ମାଡ଼ି
୮। ଖ ଗ ଘ. ଉଚ୍ଚାରେ
୯। ଗ. ଖାମକୁ ମାଡ଼ି
୧୦। ଝ. କଣ୍ଠ ଚୁପିଦେଲା ଘାଡ଼ି
ଗ ଘ. କଣ୍ଠ ଚୁପି ଦେଲା ଘାଣ୍ଡି
୧୧। ଜ ଟ. ତୀକ୍ଷ ନଖରେ।

ମିଛେ ଭୀମ ଛନ୍ଦ ପଣ ନୟନ ପଲକ ମାତ୍ର[1]
କଣୁ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ[2] ଚୁପି ମତ୍ତବ୍ୟାଘ୍ର ଆଶ୍ଳେଷ ଧଣ ପିଣ୍ଡାଡ଼ି[3]
ନ ହଏ ଗୁଣ୍ଡ[4] ॥୫୨॥

ଧେବଶର ମାନ ପଣ ଯେବଣ ଅଙ୍ଗେ ଉଚ୍ଛୁଣ୍ଡ[5]
ମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ର ନଖ ଦନ୍ତ ଚର୍ଣ୍ଣି ଲାଗି ସକଳେ ପଡ଼ିଲେ ଖଣ୍ଡ
ରୁଧିର ପଣ[6] ॥୫୩॥

ଭୀମ ଅଙ୍ଗ[7] ଏଣୁ ବୁଣ୍ଡ ଜାଣି ମଦାର ଘାଖୁଣ୍ଡ
ସକଳେ ଏମନ୍ତ ନୟନେ ଦେଖିଣ କଲେ ହାହାକାର ରଡ଼
କେ ମୋଡେ ପଣ୍ଡ ॥୫୪॥

ବିରାଟ ଚେତନ ବୁଡ଼ ଶିରେ[8] ବେଳକର ଛାଣ୍ଡ
ଆହା[9] ସୁପକାର ପ୍ରାଣ ହରାଇଲୁ କୋନ୍ତଙ୍କ ବଚନେ ପଡ଼
ଗଲୁଟ ଗୁଣ୍ଡ ॥୫୫॥

ବ୍ୟାଘ୍ର ଚୋଡୋ ଶିର ନୋଡ଼ ଆଇଛୁ ଦେଇଛୁ ରଡ଼
ଆହେ କୁନ୍ତ[11] ଭୂମ୍ବ ଉପରେ ନଷ୍ଟଏ[12] ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ଏବେ ପଡ଼
ନ ଯିବ ଗୁଣ୍ଡ ॥୫୬॥

ରାଜା ଏମନ୍ତ ବଚନ[13] କୃନ୍ତେ[14] ବିସ୍ମରନ୍ତ ମନ
ଏତେ ବେଳଯାଏ କେଞ୍ଚ ନ ଶକ୍ତିଲେ[15] ମାୟାକଲେ ଭଗବାନ
ହୋଇ ପ୍ରସନ୍ନ ॥୫୭॥

---

୧ । ଖ. ପଡ଼ୀ
ଗ. ପାଣ
୨ । ଖ. କଣୁ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ
ଗ, କଣୁ ବକ୍ଷକନ୍ଧ
ଘ. କଣ୍ଠେ ବକ୍ଷକନ୍ଧ
୩ । ଘ. ଧଣ ସେ ପିଣ୍ଡାଡ଼ୀ
୪ । ଖ. ନ ପାରେ ଗଣ୍ଡୀ
ଗ ଘ. ନ ପାରେ ଗୁଣ୍ଡ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଉପୁଣ୍ଡ
୬ । ଘ. ରୋଧିର ପଣ
୭ କ. ଭୀମ ଅଙ୍ଗ
୮ । କ. ଶୀରେ
୯ । ଘ. ଆହେ
୧୦ । ଗ ଘ. ବ୍ୟାଘ୍ର ଚୋର
୧୧ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତ
୧୨ । କ. ଭୂମ୍ବ ନଷ୍ଟଏ
୧୩ । ଖ. ବିରାଟ କହେ ବଚନ
୧୪ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୧୫ । କ ଖ. ଚକିଲେ ।

ଶ୍ରୀମ ମୁଖକୁ ଚାହିଁଲେ   ମାର ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ଜାଣିଣ ମାରୁତ ମୁଠେ ପ୍ରହାରଣ ବ୍ୟାଘ୍ର ମୁଣ୍ଡ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ
ପ୍ରାଣ ଘେନଲେ ॥୫୮॥

ବ୍ୟାଘ୍ର ରଡ଼ିଏ ଛାଡ଼ିଲା   ପ୍ରାଣ ଅଙ୍ଗରୁ ତେଜିଲା
ଅପୂର୍ବ ପୁରୁଷେ ବାହାରିଣ ଅଙ୍ଗ ଜ୍ୟୋତିକୁ ଦର୍ଶନ କଲା
ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲା ॥୫୯॥

ଦକ୍ଷ ରକ୍ଷ[1] ଭ୍ରାତ ବେନି[2]   ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟ ଶାପ[3] ଘେନି
ମହାମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ର ମହାମତ୍ତ ଗଜ ହୋଇଲେ ସେହୁ ଅବନୀ[4]
ସେ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନୀ[5] ॥୬୦॥

ସୁଧିଷ୍ଟି[6] ଦର୍ଶନ କରି   ଗତ ଶାପ ବେନି[7] ତରି
କାହାକୁହିଁ[8] ଦୃଶ୍ୟ ନୋହିଲେ ସେ ବେନି ଚଳିଲେ[9] ଅମର ପୁରୀ
ସେ ବ୍ୟାଘ୍ର ମରି[10] ॥୬୧॥

ବଶିଷ୍ଠ ପ୍ରଶଂସା କଲେ   ସକଳେ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ
ଜାରି ଶବର ଏମନ୍ତ ଦେଖିକରି ବଲ୍ଲଭ ପାଶେ ମିଳିଲେ
ଦର୍ଶନ କଲେ[11] ॥୬୨॥

କହନ୍ତି ଜାରି ଶବର   ତୁମ୍ଭେ ସେ ଶ୍ରୀମ ଠାକୁର
ଗୋପ୍ୟେ ଏଥିରେ ବଲ୍ଲଭ ବୋଲିଜନ୍ମ ଦେଖିଲା ଏଣୁ ନେତ୍ର[12]
ଧନ୍ୟ ମୋହର ॥୬୩॥

---

୧ । ଖ. ରକ୍ଷରକ୍ଷ
୨ । କ ଖ ଘ. ଭ୍ରାତ ବେନି
୩ । କ. ଶାପ
ଖ. ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟ ଶାପ ସେ
ଘ: ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟ ଶାପ୍ୟ
୪ । ଖ. ମହାମତ୍ତ ଗଜ ମତ୍ତବ୍ୟାଘ୍ର ହୋଇ
ଜାତ ହୋଇଲେ ସେ ବେନି
ଗ. ମତ୍ତଗଜ ହୋଇ ଜାତ ହୋଇଲେ
ଅବନୀ ।
୫ । ଗ. ସେ ମହାଜ୍ଞାନୀ
୬ । କ. ସୁଦେଷ୍ଟିଣ
ଙ. ସୁଦିଷ୍ଟି
ଘ. ସୁଦୃଷ୍ଟି
୭ । କ. ଗତ ପାପୁଂ ଗଲେ
ଖ. ଗତ ପାପୁଂ ବେନି
ଘ. ଗଲ ପାପୁଂ ବେନି
୮ । ଘ. କାହାକୁହି ଦୃଶ ନୋହିଲେ
୯ । ଗ. ମିଳିଲେ
୧୦ । ଖ. କରି
୧୧ । ଘ. ଦର୍ଶ୍ୟେ କଲେ
୧୨ । ଗ ଘ. ମୁହିଁ ନେତ୍ରର ।

ଶତଶୃଙ୍ଗେ[୧] ଜନମିଲ[୨]   ମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ମାରିଲ
ଶତଶୃଙ୍ଗ ଶାପ[୩] ଦେଖାଇଲ ଭୂମନ୍ତକୁ ବରଣ୍ଡି ପ୍ରାଣ ପାଇଲ
ହେ ମହାମଲ୍ଲ ॥୬୩॥

ପୃଥ୍ୱୀର ନାଶିବୁ ଭାର   ଏଣୁ ହେଲ ଅବତାର
ଏଣ୍ଡୁ ନକଟରେ[୪] କଞ୍ଚକ ମାରିତ[୫] ତେଣୁ[୬] ଗୋପ୍ୟ ଏହୁ ପୁର
ହେ ମହାବୀର[୭] ॥୬୪॥

ଜନନୀ ମୁଖୁଁ ଶୁଣିଲ   ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ସେନ ଅଇଲ
ଭୂମନ୍ତର ଗୋପ୍ୟରୁ କଞ୍ଚକ ନାମରେ[୮] ସମର ଆସି ମାଗିଲ
ଭଲ ଦେଖିଲ ॥୬୫॥

ଶୁଣି ତୋଷ ବୃକୋଦର   ବୋଇଲେ ତା ଗୋପ୍ୟକର
ମେଲାଣି ଦେଇଣ ଭୀମସେନ ଯାଇ ମିଳିଲେ[୯] ବେଷ ମନ୍ଦର
ସେ ମହାବୀର[୧୦] ॥୬୬॥

ଶବର ତଣ୍ଡିରୁ ଗଲେ   ସକଳେ ତୋଷ ହୋଇଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଅନୁଷଙ୍ଗି[୧୧] ପାନ କଣ୍ଟମନ୍ତର[୧୨] ବୋଲେ
ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ[୧୩] ॥୬୭॥

~~୧ । କ. ଶତଶୃଙ୍ଗେ~~
ଖ. ଶତ ଶୃଙ୍ଗରେ
୨ । ଝ. ପାଠ ନାହିଁ
୩ । କ. ଶତଶୃଙ୍ଗ ଶାପ
ଖ. ଶତଶୃଙ୍ଗ ଶାପ
ଗ. ଶତଶୃଙ୍ଗ ଶାପ
୪ । କ. ଏଣ୍ଡୁ ନକଟେ
୫ କ ଖ. କଞ୍ଚକ ମାରିତ
୬ । ଖ ଗ. ଏଣୁ
୭ । ଗ. ମହାବୀର
୮ । କ. ଭୂମନ୍ତ ଗୋପ୍ୟରୁ କଞ୍ଚକ ନାମରେ
ଖ. ଗୋପ୍ୟରୂପ କଞ୍ଚକ ନାମରେ
ଗ. କଞ୍ଚକ ନାମରେ
୯ । କ. ଭୀମସେନ ମିଳିଲେ
ଖ. ଜାଇ ମିଳିଲେ
୧୦ । କ. ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. ସେ ମହାବୀର
୧୧ । ଖ. ଅନୁଷଙ୍ଗରେ
୧୨ । କ ଗ. ପାନ
୧୩ । ଗ. ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ ।

ଦଶମ ଛାନ୍ଦ

ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ବୃତ୍ତେ[1]

ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଚକ୍ଷୁଂ ଶେଷ
ବସନ୍ତ ଯାତ୍ରା ହୋଇଲା[2] ପ୍ରବେଶ ॥୧॥
ନଗର ପ୍ରାନ୍ତେ[3] ମନୋହର ବନ
ଅଛନ୍ତି ନାନାରୂପେ[4] ବୃକ୍ଷମାନ ॥୨॥
ଆମ୍ବ ପନସ[5] କେନ୍ଦୁ ନାରିକେଳ
ଜମ୍ବୁ ଜମ୍ବିଳ ଟଭଗୁଆ[6] ତାଳ ॥୩॥
ଲେମ୍ବୁ ବଉକୋଳି ଆମ୍ବ ନାରଙ୍ଗ[7]
ଖଜୁରୀ ବଦରି ବୃଚ୍ଚ[8] ଡାଳିମ୍ବ ॥୪॥
କପିତ୍ଥ କମଳା ସେବକଣ୍ଠି ଅଳ[9]
ଲବଙ୍ଗ ଅଳାଇଚ ଜାଇଫଳ[10] ॥୫॥
ଏ ରୂପେ ନାନା ବୃକ୍ଷ ଶୋଭିବନ[11]
ଅଚିନ୍ତ୍ୟ ନିର୍ମଳ ଅଟଇ ସ୍ଥାନ[12] ॥୬॥

୧। ଘ. ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ଦୋଳାରେ
୨। କ. ବନଯାତ୍ରା ହୋଇଲା
ଖ. ବନ୍ଦେଯାତ୍ରା ହୋଇବ
୩। ଭ. ନଗର ପ୍ରାନ୍ତେ
ଙ. ନଗର ଅନ୍ତେ
୪। ଘ. ଅଛନ୍ତି ବହୁ ନାନା
୫। ଘ. ପଣସ
୬। ଙ. ଗୁଆ ଟଭ
ଘ. ଜାମ୍ବୁ ଜମ୍ବିଳ ଗୁଆ ଟଭ
୭। ଙ. ଲେମ୍ବୁ ଦାରିମ୍ବ ନାରଙ୍ଗ ଜମ୍ବୁ
ଗ. ଲେମ୍ବୁ ବାକ୍ଷ ଅମ୍ବ ନାରଙ୍ଗ ରମ୍ଭ
ଘ. ଲେମ୍ବୁ ଗଡ଼ଆମ୍ବ ନାରଙ୍ଗ ରମ୍ଭ
୮। ଖ. ପାଠ କାଟଦେଇ
ଘ. ଅଯୁର ଲେମ୍ବୁର ଚୂନା
୯। ଘ. ଆଳ
୧୦। ଙ. ଯାଇଫଳ
୧୧। ଖ. ଏରୂପେ ଛନ୍ତି ନାନା ବୃକ୍ଷ ମାନ
ଘ. ଏମନ୍ତେ ନାନା ବୃକ୍ଷ ଶୋଭବନ
୧୨। କ. ଥାନ
ଙ. ସ୍ଥାନ ।

ମଧ୍ୟରେ ଅଛି ସ୍ୱଚ୍ଛ[୧] ସରୋବର
କୋଣେ କୋଣେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଣ ସମ୍ଭାର ।।୭।।

ସ୍ଫଟିକ[୨] ପାବଚ୍ଛ ବନ୍ଧକଣ୍ଠରେ[୩]
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡପ ଅଛି ମଧ୍ୟରେ[୪] ।।୮।।

ପାତଳ ଶୀତଳ ନିର୍ମଳ ଜଳ
ତହିଁ ବିକଶିତ ହୋଇଛି କମଳ[୫] ।।୯।।

କହ୍ଲାର[୬] ଇନ୍ଦୀବର କୋକନଦ
ସକଳ ମନକୁ ମୁଦ କୁମୁଦ[୭] ।୭।

ହଂସ ଚକ୍ରବାକ ଡାହୁକ କାମି[୮]
ତହିଁରେ[୯] ହୋଇଛନ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣକାମ[୧୦] ।।୧୧।।

ଦକ୍ଷିଣ ପାଶେ କୁସୁମ କାନନ
ସଦା ବହଇ ମଳୟ ପବନ ।।୧୨।।

ମଲ୍ଲୀ ମାଳତୀ କନିଅର ନାଗ[୧୧]
କେତକୀକଳୀ କୁରୁଅନା ଜାଇ ।।୧୩।।

ଅଶୋକ କୁରୁବେଲି ନାଗେଶ୍ୱର
ଟଗର ଚମ୍ପକ ଚମ୍ପା ମନ୍ଦାର[୧୨] ।୧୪।

ସେବତୀ ମଲ୍ଲୀଆ ସେ ଫୁଲ ବାସ[୧୩]
ନାନା କୁସୁମେ କରନ୍ତି[୧୪] ସୁବାସ ।।୧୫।।

---

୧ । ଙ: ସ୍ୱଚ୍ଛ
୨ । କ. ସ୍ଫଟିକ
ଖ. ସ୍ଫଟିକ
ଘ. ସ୍ଫଟିକ
୩ । ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରପାହରେ
୪ । ଙ. ଅଛି ମଣ୍ଡପରେ
ଖ. ଏଥି ମଧ୍ୟରେ
୫ । କ ଙ. ପଙ୍କଜ
ଘ. ପଙ୍କଜ
୬ । କ. କ ଅଭ
ଖ. କହ୍ଲାର
ଘ. କହ୍ଲାର
୭ । କ. ଜନକୁ ମୋଦ କୁମୁଦ
୮ । କ. କଳ୍ପକ କାମା
୯ । ଖ. ଜହ୍ନିରେ
ଗ ଘ. ତହିଁରେ
୧୦ । ଖ. ଅନ୍ଧକାମ
୧୧ । ଘ. କଣିଅର ଯାଇ
୧୨ । ଖ. ଚମ୍ପମନ୍ଦାର
୧୩ । କ. ଗୁଲୁବାସ
ଘ. ଗୁଳ୍ମବାସ
୧୪ । କ ଙ. କୁସୁମେ ସେ କରନ୍ତି ।

ଅଶୋକ ବୃନ୍ଦ ଦମ୍ପୁଣା ପାଟଳ[1]
　　　　ଅନେକ ପୁଷ୍ପ[2] ଅଛି ମାଳ ମାଳ ॥୧୬॥
କୋକିଳ ଭ୍ରମର କରନ୍ତି ଧ୍ୱନି
　　　　ଦେଖିଲେ ମନ୍ତ୍ରଭ୍ରମ ହେବେ[3] ମୁନି ॥୧୭॥
ପାଷାଣ ପାଚେରି ଚଉପାଶର
　　　　ଅପୂର୍ବ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଦଣ୍ଡେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱାର ॥୧୮॥
ଭିତର ନଗରେ[4] ଆଗେ ପ୍ରାସାଦ[5]
　　　　ଅଟ୍ଟାଳି ଜଗତ୍ତି କରେ ପ୍ରମୋଦ ॥୧୯॥
ମଦନ ମୋହନ ଛାମୁଁରେ ବଜେ
　　　　ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ସେଜ[6] ବିରାଜେ ।୨୦॥
ଦ୍ୱାର ବେଢ଼ାପାଶେ ଜୟ ବିଜୟ
　　　　ଆଗରେ ଖଗେଶ୍ୱର ଶୋଭାପାଏ ।୨୧।
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ନୃପମଣି[7]
　　　　ନଗରେ ସ୍ତୂପ ବନ୍ଧାଇଲେ[8] ଆଣି ॥୨୨॥
ସେହି ଛଟରେ ଉତ୍ତର ନଗର
　　　　ଛାମୁଁ ପ୍ରବେଶ ରାଣୀହଂସପୁର ॥୨୩॥
ଆଗେ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି[9] ଛାଟି କାଉ
　　　　ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ହରେ ନବାଉ[10] ॥୨୪॥

---

୧ । କ. ଦମ୍ପୁଣା ପାଟୋଳି
　ଙ. ଅଶୋକ ବୃନ୍ଦାଙ୍କ କୃଷ୍ଣ ତମାଳ
　ଚ. କୃଷ୍ଣ ଦମ୍ପୁଣା ପାଟେଳ
୨ । ଙ. ଅନେକ ପୁଷ୍ପ ଅଛି ମାଳ ମାଳ
୩ । ଚ. ହୋଏ
୪ । କ. ନଗ୍ର
　ଖ ଗ. ନଗର
୫ । ଗ ଘ. ପ୍ରସାଦ
୬ । ଙ. ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସେଜ ଛାମୁଁରେ
　ଘ. ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସେଜ ସଂଙ୍ଗତେ
୭ । ଖ ଗ ସେ ନୃପମଣି
୮ । ଖ. ଘରରେ ସ୍ତୂପ ବନ୍ଧାଇଲୁ
　ଗ. ଶରରେ ସ୍ତୂପ ବନ୍ଧାଇଲେ
　ଘ. ଘରରେ ସ୍ତୂପ ବନ୍ଧାଇଲେ
୯ । ଙ ଘ. ଅଗରେ ବନ୍ଧାଅଛୁ
୧୦ । ଖ ପୋଥିରେ ୨୩ ଓ ୨୪ ପଦର
　　ପାଠ ନାହିଁ ।

ସ୍ତୂପ ଉପରେ ରତ୍ନର[1] ମଣ୍ଡପ
ରଙ୍ଗ କେତନ କରି[2] ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ।।୨୫।।

ରତ୍ନ ସ୍ତମ୍ଭରେ[3] କରନ୍ତି ମଣ୍ଡନି
ପ୍ରବାଳ ଝର ଝାର ମାଳାମଣି[4] ।।୨୬।।

ବାଜଇ କାହାଳୀ ଶଙ୍ଖ[5] ମହୁରି
କଂସାଳ ଝଞ୍ଜାଳ ମର୍ଦ୍ଦଳ ଭେରୀ[6] ।।୨୭।।

ସକଳ ଦେଶ ଲୋକମାନେ ଠୁଳ
ଯୁବା ଯୁବତୀ ବାଳ ବୃଦ୍ଧା ମେଳ ।୨୮।

ଦୋଶାଖା ପଞ୍ଚଶାଖା ସପ୍ତଶାଖା[7]
ବହୁତ[8] ମାନଙ୍କେ କରିବ ଲେଖା ।୨୯।

ଚନ୍ଦ୍ର ମାଣୁଣି ମହଣ[9] ବଳିତା
ଚନ୍ଦ୍ରାତପ କୂଳ ଦ୍ୱାରେ ଶୋଭିତା[10]

ନାନା ବାଦ୍ୟରେ ବାଣମାନ ମାରି
ନାଟ କରନ୍ତି ଦେବ୍ୟ[11] ନର୍ତ୍ତ୍ୟକାରୀ ।।୩୧।।

ଗଣିକା କୁଳ ନହାଇଣ[12] ସୁବେଶ
କଟାକ୍ଷ ମାତ୍ରେ ମୋହନ୍ତି ପୁରୁଷ ।।୩୨।।

କେ ବୀଣା ବଜାନ୍ତି କରରେ ଧରି[13]
ଗୀତ ଗାବନ୍ତି ତାଳବନ୍ଧ କରି[14] ।।୩୩।।

---

୧ । ଖ ଭ ପ. ସ୍ତୂପ ଉପରେଣ ରତ୍ନ
୨ । ଗ. ରଙ୍ଗ ପାଟଣି
୩ । ପ. ରତ୍ନ ସ୍ତମ୍ଭରେ
୪ । ଗ. ମାଳମଣି
୫ । ପ. ଶଙ୍ଖ କାହାଳୀ
୬ । ଖ ଗ ପ. ଭେରି
୭ । ଖ. ତ୍ରିଶାଖା ସପତ ଶାଖା
୮ । ଖ: ବହୁତ
୯ । ଭ. ଚନ୍ଦନ ଚୂର୍ଣ୍ଣି ମହଣ
ଖ. ଚନ୍ଦ୍ର ମାଣୁଣି ମହଣ
୧୦ । ଭ. ଚନ୍ଦ୍ର ତପକୂଳ-ଶୋଭିତା
୧୧ । ଖ. ନାଚି
୧୨ । ଭ. ମାଗଣିକାମାନେ ହୋଇ
ଖ ଗ. ଗଣିକାକୁଳେ ହୋଇଣ
୧୩ । ଖ. କେ ବୀଣାରବା ନାନା ଜନ୍ତ୍ରଧରି
ଗ ପ. କେ ବୀଣାରବା ନାନା ଯନ୍ତ୍ର ଧରି
୧୪ । ଖ. ଗୀତ ଗାବନ୍ତି କେବା ନୃତ୍ୟକରି

ନାନା ଜାତିରେ ଉଡ଼ଇ ଶବଦ
ଅଶ୍ୱ ଗଜରେ ଝଣେ ମାଳ ମାଳ ।।୩୪।।
ଛତ୍ର ଚାମର କେତୁଛନ୍ତି ଧରି
ଆଲଟ ପକାଏ କେ ଧୂପ ମାରି[1] ।।୩୫।।
ବସନ ଭୂଷଣେ ସକଳେ[2] ଶୋଭା
ସ୍ୱର୍ଗ ସମ୍ପତ୍ତି କି[3] ଉପମା[4] ଦେବା ।।୩୬।।
ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗରେ ବୋଳନ୍ତି
ସୁବାସ କୁସୁମେ ମଣ୍ଡି ହୁଅନ୍ତି ।।୩୭।।
ସେନାନ୍ତମାନେ ଖେଳା ଖେଳା ହୋଇ[5]
ନାନା ଆୟୁଧ କରେଛନ୍ତି ବହି[6] ।।୩୮।।
ଏମନ୍ତେ ଭୂପେ ବଜସ୍ତେ ଶ୍ରୀହରି.
ମଙ୍ଗଳ ନାଦେ [illegible]ହୁଳି ତୂରି[7] ।।୩୯।।
ନୃପତି ସଙ୍ଗରେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ଭୂପଟେ [illegible] ବିଜୟ କଲେ ବଦନ ।।୪୦।।
କଣ୍ଟକ ଶତେଭ୍ରାର୍ଥ[8] ସଂଗେ ଛନ୍ତି
ଛତ୍ର ଚାମର ଆଲଟ ଧରନ୍ତି ।।୪୧।।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସଭଦ୍ରୀ ସଂଗରେ[9] ଦେନି
ଆବର ଅଛନ୍ତି ବହୁ[10] କାମିନୀ ।।୪୨।।

---

୧ । ପ. ଧୂପଧୂଆ
୨ । କ ଗ. ବସନେ ଭୂଷଣେ ଶୋଭିଲି
ଷ. ବସନେ ଭୂଷଣେ ସମସ୍ତେ
୩ । ଙ. ସମ୍ପତ୍ତିକି
୪ । କ ଙ. ଉପମା
୫ । ଙ. ସେନ୍ତାଦିମାନେ ଖେଳା ଖେଳା ହୋଇ ।
ଭ. ସେ ନାନ୍ତମାନେ ଖେଳା ଖେଳା ହୋଇ ।
ଘ. ସେମାନେ ଶାନ୍ତି ଖେଳା ଖେଳା ହୋଇ ।
୬ । ଖ. ନାନା ଅସ୍ତ୍ରମାନ କରେ ବହୁ
୭ । ଖ. ମଙ୍ଗଳ ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ନାରୀ
ଗ ଘ. ମଙ୍ଗଳ ହୁଳହୁଳି ନାଦ ତୂରୀ
୮ । ପ. ଶତେକ ଶତେଭ୍ରାର୍ଥ
୯ । ଙ ଭ. ପଛେ ମହର୍ଷି ସଙ୍ଗରେ ଘେନି
ଘ. ଘାଟ ବହିର୍ଷି ସଙ୍ଗେ ଘେନି
୧୦ । ଖ. ଛନ୍ତି ବହୁତ ।

କଣ୍ଟକ[1] ଶତେ ଖଳଙ୍କର ନାଶ
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ[2] ବହୁ ପରିବାସ ॥୪୩॥

ଉତ୍ତର ନବରେ ଥାଇଣ ବାଳୀ
ଦେଖନ୍ତି ମହାପ୍ରଭୁ ନାବକେଳି ॥୪୪॥

ନାବିକମାନେ ବାହୁଛନ୍ତି ଚୂପ
ଦେଖି ସର୍ବଜନ ହରନ୍ତି ପାପ[3] ॥୪୫॥

ନାବକେଳି ତେଜି ମଧୁସୂଦନ
ରତ୍ନ ହମାନେ ହଜପ୍ରେ ବଦନ ॥୪୬॥

ପଟୁଆର କରି[4] ସମସ୍ତେ ଗଲେ[5]
ବୈକୁଣ୍ଠ ନ ପ୍ରାପ୍ତ ଗହଣେ ଥିଲେ ॥୪୭॥

ମଦନ ମୋହନ ଶରନେ ଦେଉଳେ
ଦରଶନ କରି ଗଲେ ସକଳେ ।୪୮।

ନୃପତି ଶାନ୍ତି ପ୍ରସାଦ ସେବିଲେ
ନିଜ ନବରେ ଯାଇ ଶଜେ ଗଲେ[6] ॥୪୯॥

ପଛେ ରାଣୀଗଣ ଭ୍ରମଣ କରି[7]
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସେ ଯାହା ପୁରି ॥୫୦॥

ଏମନ୍ତ ବଂଶଜନ ଯାତ୍ରା ହୋଏ
ସର୍ବଜନ ମନ[8] ଉତ୍ସବ ହୋଏ[9] ।୫୧।

ଭ୍ରମର ଦାନ ସକଳେ ଆନନ୍ଦ
ସ୍ୱପେ ଶଜେ ଗଲେ ପରମାନନ୍ଦ ॥୫୨॥

---

୧ । ସ. କଣ୍ଟକ
୨ । ଗ. ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ
୩ । ଖ. ସର୍ବଲୋକେ ହରନ୍ତି ତାପ
୪ । କ ଗ. ପଟୁଆର ଜୋଗ
୫ । ଗ. ସଭେଲେ ଗଲେ
୬ । ଖ. ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
୭ । ସ. ଚ୍ଛନ୍ଦୀଙ୍କ ନିଜ ଉଠଏ ଭଉ
୮ । କ ଗ ସ. ସର୍ବ ଜନମାନେ
୯ । କ ଖ ସ. ଉତ୍ସବ ବାଦ୍ୟେ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ପାଶରେ ବସେ ଚୋରାମଏ
ରାହ ଦଣ୍ଡୁଛନ୍ତି[1] ଦେବସ ପଦାଏ ॥୫୩॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଧଙ୍କରେ ସଇରିନ୍ଧ୍ରୀ ସେନ
ଆବର ଶରେ କୀଚକ[2] ଜାମିନା ॥୫୪॥
ତାଳିବାଡ଼ ପାଶେ ସୁବର୍ଣ୍ଣମିନ
ଦେଖନ୍ତି ନାରପୁଣ ଜଳକେଳ ॥୫୫॥
ସ୍ୱପ୍ନେ ଭଜଏ କରନ୍ତି ଦରାଟ
ତାଙ୍କର ପାଶେ[3] ଛନ୍ତି କୁନ୍ତଭଟ[4] ॥୫୬॥
କୀଚକ ତାହାଙ୍କ ସଂଗରେ[5] ଥିଲ
ତାଳି ବାଡ଼ ପାଶେ ରୂପ[6] ମିଳଲ୍ଲ ॥୫୭॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପାଶେ ସଇରିନ୍ଧ୍ରୀକି ଦେଖି
କୀଚକ[7] ଆଖି ... ଲାଗି[8] ॥୫୮॥
ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦ୍ରୋପଦ କୁମାରୀ
ରୂପକୁ ପାଦଙ୍କ ନୋହିବେ ସରି[9]
କୀଚକ ଦେଖି ପୀଡ଼ିଲ୍ଲକ[10] କାମ
ଖର ନିଶ୍ୱାସ ବୁକୁ ଦମ ଦମ ॥୬୦॥
କଣ୍ଠ ଶୁଖିଣ ନ ସ୍ଫୁରଇ[11] କଥା
ଥପ୍ପେ ନୋହିଣ କମ୍ପାଇଲ୍ଲ ମଥା ॥୬୧॥
ଝଳଇ ଭଲ ଭଲରେ ସୁନ୍ଦରୀ
ମୋହର ପ୍ରାଣ ଘେନଗଲୁ[12] ହରି ॥୬୨॥

---

୧ । ଘ. ରାହ ଦଣ୍ଡୁଛନ୍ତି ଦେବ ପ୍ରାଏ
୨ । କ. କୀଚକ
୩ । ଘ. ତାଙ୍କ ପାଶେରେ
୪ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ
୫ । ଗ. ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ
ଘ. କୀଚକ ତାଙ୍କର ସଙ୍ଗତେ
୬ । ଘ. ରୂପେ
୭ । ଘ. କୀଚକ
୮ । ଙ. ଲାଗି
୯ । ଗ ଘ. ନୋହିବେ ସରି
୧୦ । କ. କୀଚକ ଦେଖି ପିଡ଼ୀଲ
ଖ ଗ. କୀଚକକୁ ଦେଖି ପୀଡ଼ିଲ
ଘ. କୀଚକ ଦେଖି ପିଡ଼ୀଲକ
୧୧ । କ ଖ. ସୁଖିଲ ନ ସ୍ଫୁରିଲ
ଘ. ସୁଖିଣ ନ ସ୍ଫୁରଇ
୧୨ । ଘ. ଘେନଗଲ ।

ତାହାର ନାମ ଜାଣିବା କେମନ୍ତେ
କାହୁଁ ଏଥକୁ ଅଇଲା ଗୁପତେ ॥୬୩॥
କେମନ୍ତେ ତାକୁ କରିବ ରମଣ
ତାହା ଲାଗି ଯିବ ମୋହର ପ୍ରାଣ ॥୬୪॥
ତାହାକୁ ଦେଖିଥିବ ଅଦର୍ଶି
ସେ ମୋତେ କଥାଏଁ[୧] କହିବ ହସି ॥୬୫॥
ଏତେ ବୋଲି ସ୍ୱପ୍ନ ଓହ୍ଲାଇ[୨] ଆସି
ଝରକେ ରୂପ ଗୁଣି[୩] ତାର ଦୋଷି ॥୬୬॥
ବାଡ଼ ଝରକେ ଥାଇଣ ନିରେଖି
ଅନପେ[୪] ଦିଶୁଛନ୍ତି ଶଶିମୁଖି ॥୬୭॥
ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ[୫] ବଦନ
ନେତ୍ର ଖଳନ୍ତ ଭ୍ରୂହ କମ୍ପମାନ ॥୬୮॥
ସୁରଙ୍ଗ ଅଧରେ କୋମଳ ଭାଷା[୬]
ଭାଷା ଭଙ୍ଗୀରେ ଫୁଲୁଅଛି[୭] ନାସା ॥୬୯॥
କର୍ଣ୍ଣେ ତାଟଙ୍କ ହୋଏ ଦୋଳାଇତ[୮]
ଚନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣି ମୁଖ କରେ ଉଦିତ ॥୭୦॥
ତଥି ଉପରେ ଝିଲମିଲ ମାଳ
ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ କୁଞ୍ଚିତ କୁନ୍ତଳ ॥୭୧॥

୧। ଖ. ମୋତେ କଥାଟେକ
୨। କ. ଓହ୍ଲାଇ
ଘ. ଓଳଇ
୩। କ ଗ. ଗୁଣେଗୁଣି
୪। ଘ. ଅଳଗା
୫। କ ଖ. ଉଜଳ
ଘ. ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
୬। ଗ କୋମଳ ଭାଷା
୭। ଖ. ଫୁଲାଉଛୁ
ଗ ଘ. ଫୁଲୁଅଛୁ
୮। ଖ. କର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ ହୋଇଛି ଦୋହୋଲିତ
ଘ. ଦୋଳାୟିତ ।

କସ୍ତୁରୀ ତଳକ ସିନ୍ଦୂର ଟୀକା[1]
ବେଢ଼ନଗଣ୍ଡେ ଶୋଭା ମକରୀ[2] ରେଖା ॥୭୨॥
ଚିବୁକେ ସୁନ୍ଦର ଦଶେ ଭ୍ରମର
ବିମ୍ବା ଅଧରେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ସ୍ଫୁରି[3] ॥୭୩॥
ଶିରେ[4] ସୀମନ୍ତିନୀ ଅତି ସୁନ୍ଦର
ବେଣୀ କୂଟେ ଶୋହେ[5] ମୁକୁତା ହାର[6] ॥୭୪॥
ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ଶୋଭେ[7] ହୀରା ପଦକ
ସକଳ ଜନ ମୋହନ ମାଦକ[8] ॥୭୫॥
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ କଣ୍ଟକ[9] ବୃତ୍ତି
ଚମ୍ପ ପିତୁଳା ପ୍ରାୟେ[10] ଅଛି ରହି[11] ॥୭୬॥
ମନ୍ଦହାସେ ବାଳୀ[12] ଯାଆର ଛଳେ
କଣ୍ଟକ[13] ଉପରେ ନୟନ ଢାଳେ ॥୭୭॥
କଣ୍ଟକର ଚିତ୍ତ[14] ହୋଇଲା ଭ୍ରମ
ପ୍ରାଣ ନେବାକୁ କାମ ହେଲା ଜମ[15] ॥୭୮॥

---

୧ । କ. ତଳେକ ସିନ୍ଦୂର ଟୀକା
ଙ. ସୁନ୍ଦର ଟୀକା
ଘ. ସୁନ୍ଦର ଚିତା
୨ । ଘ. ଶୋହେ ମକର
୩ । କ ଖ. ସ୍ଫୁରି
୪ । ଉ. ଶିରେ
୫ । ଙ. କୂଟେ ଶୋଭେ
୬ । ଖ. ପୋଥିରେ ୭୩ରୁ ୭୪ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୭ । ଘ. ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ଶୋହେ
୮ । ଖ. ମୋହେନ ପାବକ
ଘ. ମୋହନ ମାଦେକ
୯ । ଘ. ଆଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ କଣ୍ଟେକ
୧୦ । ଘ. ଚମ୍ପ ପିତୁଳା ପ୍ରାଏ
୧୧ । ଖ. ପୋଥିରେ ୭୬ ଓ ୭୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୨ । ଗ. ମନ୍ଦ ହସି ବାଳା
୧୩ । କ: କଣ୍ଟକେ
ଘ. କଣ୍ଟେକ
୧୪ । କ. କଣ୍ଟକର ଅତ୍ମା
ଘ. କଣ୍ଟେକର ଚିତ୍ତ
୧୫ । କ ଖ. ଯମ

ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଣ ଗଲାକ ମୋହ
ଜ୍ୱର[1] କଲ୍ପ୍ରାଏ ଥରଇ ଦେହ ॥୭୯॥
ପାରୁଣ ଲୋକେ ଚେତନା କରାନ୍ତି
ମୁଖେ ଜଳ ସିଞ୍ଚି ଧୀରେ ଝାଡନ୍ତି[2] ॥୮୦॥
କୀଚକ[3] ପୁଣ ଚେତନା ପାଇଲା[4]
କରୁଣା ମୃଦୁସ୍ୱନକ ବୋଇଲା[5] ॥୮୧॥
ନିଶ୍ୱାସ କରଣ ପାଶେ ବସାଇ
ଅନସ୍ଥ ହୋଇ ତାକୁ ପଚାରଇ ॥୮୨॥
ଠାକୁରାଣୀଙ୍କର ପାଶରେ ସେ ଯେ[6]
ତ୍ରିପୁର ମୋହନୀ[7] ରୂପ ବରଜେ ॥୮୩॥
କାହୁଁ[8] ଆଇଲା କସ ତାର ନାମ[9]
ତାକୁ ଦେଖି ମତେ ପୀଡ଼ିଲା କାମ[10] ॥୮୪॥
ମୃଦୁସ୍ୱନା ଜଣାଇ[11] ଯୋଡ଼କର[12]
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ନାମ ଅଟଇ[13] ତାଙ୍କର[14] ॥୮୫॥
ଭୂମ୍ଯ ଭଗିନୀକ ସେବା କରଥାଇ[15]
କନ୍ୟା[16] ଶୋଚନା ତାହା ଘୁର ପାଇଁ ॥୮୬॥

୧। ଭ. ଘର
୨। ଭ. ଘଡଘଳ ଧାଇଁ ମୁଖରେ ବନ୍ଧ
୩। କ. କୀଚକେ
ଘ. କୀଚକ
୪। ଘ. ହୋଇଲା
୫। କ. ବୋଇଲା
୬। ଖ. ଠାକୁରାଣିଙ୍କ ପାଶେ କିଏ ସେହେନେ
୭। ଘ. ତ୍ରିପୁର ମୋହନ
୮। ଭ ଗ. କାହୁଁ ସେ
୯। ଭ. କସ ତା ନାମ
୧୦। ଗ. ଦେଖି ମୋର ପିଡ଼ିଲା କାମ
୧୧। ଭ. ଜଣାଏ ମୃଦୁସ୍ୱନ
ଏ. ମୃଦୁସ୍ୱନା ଭଦ୍ରେ
୧୨। ଘ. ଯୋଡ଼ିଣ କର
୧୩। ଭ. ନାମଟି ଅଟେ
୧୪। ଘ. ତାହାର
୧୫। ଖ. ଭୂମ୍ଯ ଭଗ୍ନି ସେବା କରଇ ଥାଇ
କ. କନ୍ୟା।

କଣ୍ଟକଙ୍କ[1] କହେ ତା'ର କର ଧରି
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ପାଶେ ଯାଅରେ ସୁନ୍ଦରୀ ।୮୭।

ବୁଝାଇ ତାକୁ ବେଗେ ଦେବଆସ
କରିବ ତୋତେ ବସ୍ତ୍ର[2] ପଞ୍ଚବେଷ ।୮୮।

ଶୁଣି ମୃଦୁସ୍ମିତ ଗନ୍ଧକ ଚଳ
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ପାଶରେ[3] ବଦନ ମିଳି[4] ॥୮୯॥

କର ଧରିଣ ଏକାନ୍ତେ ବସାଇ
କଣ୍ଟକ କଥା[5] ପ୍ରକାଶ କରଇ ।୯୦।

ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଅଟୁ ତୁ ରୂପବନ୍ତୀ[6]
କଣ୍ଟକ ସେନାପତି ଯାକୁ ଚିନ୍ତି[7] ।୯୧।

କେତେ ସୁକୃତ କଲୁରେ ସୁନ୍ଦରି
ଏଥକୁ ଅଇଲୁ କଣ୍ଟକଙ୍କ[8] ବରି ॥୯୨॥

ଏତେକାଳେ ତୋର ସରିଲା ଦୁଃଖ
ଭଲ ଦଇବ ହୋଇଲା ସମ୍ମୁଖ[10] ॥୯୩॥

କଣ୍ଟକକୁ ସେବ କରିବ[11] ଭୋଗ
ଏମନ୍ତ କର୍ମେ ଥିଲା ତୋର ଯୋଗ[12] ।୯୪।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ତୋତେ[13] ଅନୁସରିଥିବ
ଯାହା କହିବୁ ଆନ ନ କରିବ[14] ॥୯୫॥

---

୧ । କ ଖ. କୀଚକେ
ଘ. କୀଚକ
୨ । ଘ. ବସ୍ତ୍ର
୩ । ଝ ଘ. ଛାମୁରେ
୪ । ଖ. ଭୁଞ୍ଜିବେ ମିଳି
୫ । ଘ. କୀଚକ କଥା
୬ । ଖ ଘ. ଧନ୍ୟ ସୁନ୍ଦରୀ ଧନ୍ୟ ରୂପବନ୍ତୀ
୭ । କ. ଯାହାଙ୍କୁ ଚିନ୍ତି
ଙ. ସେନାପତି ତୋର ପତି
ଖ. ତୋତେ ଚିନ୍ତି
ଘ. କୀଚକ - ଚିନ୍ତି
୮ । ଖ ଘ. କଲୁରେ ଭାଗ୍ୟ
୯ । ଘ. କୀଚକ
୧୦ । ଗ. କଲ ସେ ସମ୍ମୁଖ
ଖ. ହୋଇବ ସମ୍ମୁଖ
ଘ. ସୁଖ
୧୧ । ଘ. କରିବୁ
୧୨ । ଗ. ଯୋଗ ଥିଲା ସେ ସ
୧୩ । କ ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ତତେ
ଘ. କୃଷ୍ଣା ରୂପବନ୍ତ
୧୪ । ଖ. ଆନ କେ

ସ୍ଥଳରେ ସୁଦଷ୍ଣ ବଦନ ପିବା
କୀଚକ ସେନାପତିଙ୍କ[1] ଭେଟିବା ॥୯୬॥
ଶୁଣିଣ ସଇନ୍ଧ୍ରୀ[2] ସମ୍ମୁଖ ହୋଇ
କହିଲେ ଏସ କଥା ଭୁଲେ ବାଇ[3] ॥୯୭॥
ତୁ ଘୁର ପାମର କରୁ[4] ସାହସ
ସେ ହେତୁ କୀଚକ ହୋଇବ ନାଶ[5] ॥୯୮॥
ମୂଢ଼ୁସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲେ କହିଲ[6] ଯାହା
ଜାଣିମା ତୋତେ ହୋଇବ କେ ସାହା[7] ॥୯୯॥
ଶ୍ରୀବୃଷ୍ଣା ଦେଖନ୍ତେ କୀଚକ ଘାର[8]
ବଳେ ସେଇପିବେ ଧରଣି[9] କର ॥୧୦୦॥
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଯେତେକ କଥା
କହିଲୁ ହୀନ[10] ପାମେର ତୁ ନଥା[11] ॥୧୦୧॥
ନରେଶ ପ୍ରାଏ ବୁଝିଲ[12] ମନର
ଧର୍ମ ଦେବତାଟି ମୋହର ବର ॥୧୦୨॥

୧। ଖ. ସେନାପତିକୀ
ଘ. କୀଚକ ସେନାପତିନ
୨। ଗ. ସୁଣିଣ ସୁନ୍ଦରୀ
୩। ଗ ଘ. କହିଲୁ ଲେ ବାଇ
୪। କ ଘ. ପାମେର କରୁ
ଖ. ତୋ ଘୁର ପାମର କଲୁ
୫। କ-ଗ. ନାଶ
ଘ. କୀଚକ ହୋଇବ ନାଶ
୬। ଘ. କହିଲୁ
୭। ଖ ଘ. କେ ତୋତେ ହୋଇବ ସାହା
୮। ଘ. କୀଚକ ଧର
୯। ଖ. ତୋହର
ଘ. ଧରନେବ ଧରଣ
୧୦। କ ଖ. ଯେତେ କଥା
ଗ. କହିଲେ ଯେତେକ କଥା
୧୧। ଖ. ହିନ ଜାଣରେ ବାବଡ଼ା
ଘ. ଏବେ ଯାହିନ ବାଥା
୧୨। ଖ ଗ. ନରେଶ ପ୍ରାଏ ମଣିଲ୍
ଘ. ବୁଝିଲୁ ।

ତୋହର ଧଥାକୁ[1] ମୋର ନ ଚ୍ଛଳ[2]
　　ମରବୁ କଅଙ୍ଗ[3] ମଣ୍ଡ ଚଅନ ॥୧୦୩॥
ଏତେ କହୁ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଚକଣ ଚଲେ[4]
　　ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥୧୦୪॥
କରୁଣା ମୃଦୁଶୂଳୀ ବାହୁଡ଼ିଲ
　　କଅନ[5] ଆଗେ ବସ୍ତାର୍ କହିଲ ॥୧୦୫॥
ନବଣ ଶୁଣି ମୋହଗଲ୍ ଶୀର
　　ମୃଦୁଶୂଳୀ ଦେଇ ସିଞ୍ଚିଲେ ନୀର[6] ॥୧୦୬॥
କଅନ ବସେ ପୁଣ[7] ଚେତନ
　　ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ନାମ ହୃଦେ ଧ୍ୟାନ କଣ ॥୧୦୭॥
ପୁଣ କହଇ ଯାଅ[8] ମୃଦୁଶୂଳୀ
　　ବାମନ କହ ମୋ କହିଲ ବୋଲି ॥୧୦୮॥
ମୋଠାରେ ଯେବେ ଅଛି ତାଙ୍କ ସ୍ନେହ[10]
　　ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଦେଇ ରଖନ୍ତୁ[11] ମୋ ଦେହ ॥୧୦୯॥
ମୋର ଅବସ୍ଥା ସବୁ ଜଣାଇବୁ
　　ସଇନ୍ଦ୍ରୀକି ଦେଇ ବେଗେ[12] ଆସିବୁ ॥୧୧୦॥

---

୧ । ଙ୍କ. ତୋହ୍ୱୋ ଚ୍ଛର ଦଥାକୁ
　ଭ ଘ. ତୋ ଚ୍ଛର ଭଥାକୁ
୨ । ଖ. ମୋଚ ଛଳ
୩ । ଘ. କଅଙ୍ଗ
୪ । ଭ. ଏତେ ବୋଲିଣ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଚଳଗଲେ
　ଘ. ଏତେ କହିଣ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଚଳିଗଲେ
୫ । ଘ କଅଙ୍ଗ
୬ । ଘ. ଚିହ୍ନ ଜଳ
୭ । ଭ. ଝାଟେ ପୁଣ ବସେ
　ଘ: କଅଙ୍ଗ ପୁଣି ବସି
୮ । ଭ ଭ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍ଗନ
　ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରାନନ
୯ । ଙ. ମୂଣ
୧୦ । ଖ. ଅଛୁ ସେନେହ
　ଭ. ମୋରଠାରେ ଜେବେ ଅଛୁ ସେନେହ
　ଘ. ମୋ[illegible]ରେ ଅଛୁ ଜେବେ ସେ ସେନେହ
୧୧ । ଘ: ସଇନ୍ଦ୍ରୀକ ଦେଇ ରଖ ।
୧୨ । ଯେବେ ଯେନ

ଯାଅ ସର୍ବଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ[1] ଚଞ୍ଚଳ
ମୁଁ ସ୍ନେହେ ଯାଉଅଛି[2] ନିଜ ପୁର ।।୧୧୧।।

କରୁଣା ବୋଲେ ପ୍ରଭୁ ବିଜେ କର
ଏ ସ୍ତ୍ରୀର କଥାକୁ ଚିନ୍ତା ନକର ।।୧୧୨।।

ରାଣୀଙ୍କ ସ୍ତମ୍ଭରେ କଲ୍ପବ ମୁହିଁ[3]
ଆଣିମି ତାହାକୁ ଶଂସପୁଁ ନାହିଁ ।।୧୧୩।।

ଶୁଣିଣ[4] କଞ୍ଚକି[5] ପୁରକୁ ଗଲା
ମର୍ଦ୍ଦନ ମଣୋହି ସବୁ ସାରିଲା[6] ।।୧୧୪।।

ସୁବେଶ ହୋଇ ବସିଲା ପଲଙ୍କେ[7]
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କଥା ନ ସ୍ମରେ ପଲକେ[8] ।।୧୧୫।।

ବିସ୍ମରଇ ଜଣାଇବ କରୁଣା
ମୋଠାରେ ରାଣୀ କରିବେ[9] କରୁଣା ।।୧୧୬।।

ସଇନ୍ଦ୍ରୀକି ମୋର ପୁରେ ପେଷିବେ
ଏ ମୋର ବିରହ ଜ୍ୱର ନାଶିବେ ।।୧୧୭।।

ସେ ରାମାକୁ ଉରପରେ ବସାଇ
ଚିବୁକ ଧରିଣ ରସେ ରସାଇ ।।୧୧୮।।

ସେ ମୋତେ ହର୍ଷିଣ[10] ଗାଢ଼େ ଭିଡ଼ିବ
ବେନି ଉରଜ ମୋ ହୃଦେ ଚାପିବ ।।୧୧୯।।

---

୧ । ଭ ଘ. ହୋଇ
୨ । ଭ. ଏବେ ଯାଉଛି ମୋ
୩ । ଭ ଗ. ସହସ୍ର
୪ । ଭ. ଶୁଣି
୫ । ଘ. କଞ୍ଚୁକି
୬ । ଖ' ମର୍ଦ୍ଦନ ମାଜଣା ତୁରିତେ କଲା
ଗ ଘ. ମର୍ଦ୍ଦନ ମାଜଣା ହେବେ ସାରିଲା
୭ । ଭ. ପଲଙ୍କେ
୮ । ଭ. କ୍ଷଣେକେ
୯ । ଗ କରିବ
୧୦ । ଘ. ହର୍ଷିଣ ।

ତାଂ[1] ଅଧରୁଂ[2] ସୁଧାପାନ କରବ
ସୁରତ ରସେ ରଜନୀବଞ୍ଚତ[3] ॥୧୨୦॥

କେତେବେଳେ ସେ ଆସିବ[4] କାମିନୀ[5]
ଦେଖି ଦେଖି ଯାଉଅଛି ଯାମିନୀ[6] ।୧୨୧।

ଯେବେ ସେ କରୁଣ ମୋତେ କରବ
ମୋର ଦେହ ଏଣ୍ଠାରୁଂ[7] ସରବ ।୧୨୨।

ହେ ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ପ୍ରସନ୍ନ ହୁଅ
ସଇନ୍ଦ୍ରୀକ ମୋର କୋଳରେ ଦିଅ ।୧୨୩।

ଏତେ ଶବ୍ଦର ଉଠଇଁ[8] ବସଇ
ଗାଂ[9] କେତେଅଛି ନବାଳ ଶୁଦ୍ଧାଇଁ ।୧୨୪।

ଏଣେ ନାବକେଳ ଉନ୍ମବ ହୋଇ
ରମାନେ ବଜାଏ କଲେ ଶ୍ରୀହରି ।୧୨୫।

ପଞ୍ଚୁଆର କରି ନୃପତ ଗଲେ
ନଗରେ[10] ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।୧୨୬

ରମାନ ତେଜ[11] ମଦନ ମୋହନ
ଦେଖିଲେ ବଜେ କଲେ ସିଂହାସନ[12] ।୧୨୭।

---

୧ । ଖ. 'ତା' ପାଠ ନାହିଁ
୨ । ଗ. ଅଧର
୩ । ଖ. ମକଣ୍ଟି
ଗ. ହୁରଣ୍ଟି
ଘ. ପୁରତ—ହରଣ୍ଟି
୪ । କ. କେତେବେଳେ ଆସିବ କାମିନୀ
୫ । ଖ. କାମେନୀ
୬ । ଙ. ପରବେଶ କାମେନୀ
୭ । ଖ. ଏହଠାରେ
୮ । ଜ. ଉଠେ
୯ । ଖ ଜାଣି
ଘ. ସାଧ
୧୦ । କ ଗ ଘ. ନଗ୍ରରେ
୧୧ । କ ଖ: ରମାନେ ବାଟେ
୧୨ । କ ଖ. ସିଂହାସନ
ଗ. ସିହ୍ମାଂସନ

ନୃପତି ଶାନ୍ତି ପ୍ରସାଦ ସେବନଲେ
ନିଜ ନଗରେ ଯାଇ ବିଜେ କଲେ[1] ।୧୨୮।
ମନ୍ତ୍ରୀ ସେନାଙ୍କ ରାଣୀହଂସ ପୁର
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଦେଖିଲ ଭିତର ।୧୨୯।
ଦ୍ରୁପଦ କନ୍ୟା ରାଣୀ ବାହୁଡ଼ିଲେ[2]
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ସେନ ନଗରକୁ ଗଲେ[3] ।୧୩୦।
କୀଚକ[4] ନାଶ ଗଲେ ନିଜ ପୁର
ଯେତେକ ଆସିଥିଲେ[5] ନରନାଥ ।୧୩୧।
ଦ୍ରୁପଦ କନ୍ୟା ସକଳେ ଗଲେ
ସେ ଯାହାପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।୧୩୨।
ମଦନ ମୋହନ ବେନି ଚରଣେ
ଦଇନ କରି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଭଣେ ।୧୩୩।

ଏକାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ଶ୍ରୀ ଭାଗବତ ବୃତ୍ତେ[6]

ଯାହା ଅନ୍ତରେ ରାଣୀପୁରେ । କରୁଣା ଗଲା ସେ[7] ନଶାରେ ॥୧॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଚ୍ଛମ୍ଭରେ ମିଳିଲ । ଚରଣେ ଦରଶନ କଲ ॥୨॥

---

୧ । କ. ନିଜ ନଗରେ ଯାଇ
ବିଜେ କଲେ ।
ଖ. ପ୍ରବେଶ ହେଲେ
୨ । ଘ. କଣ୍ଣ ବାହୁଡ଼ୀ ଗଲେ
୩ । ଖ. ନଗରେ ପଶିଲେ
୪ । ଘ. କୀଚକ
୫ । ଗ. ଆଣିଥିଲେ
୬ । ଗ. ବୃତ୍ତେ
୭ । ଗ. ନେ ।

କର ଯୋଡ଼ଣ ସେ ଜଣାଇ । ଶୁଣିମା ସାବଧାନ[1] ହୋଇ ॥୩॥
କୁମର କନଷ୍ଟ[2] ସୋଦର । କଣ୍ଠକ[3] ସେନାପତି ସାର ॥୪॥
ବ୍ୟାଧି ପ୍ରବଳ ତାର ଦେହ । କ୍ଷଣକୁ କ୍ଷଣ ହୋଏ ମୋହ ॥୫॥
ବେନି ନୟନୁ ବହେ ପାଣି । ବରଷା ଧାରା ପ୍ରାଏ ଜାଣି[4] ॥୬॥
କ୍ଷଣେ ତପତ କ୍ଷଣେ ଶୀତଳ । କରଇ ପ୍ରଳାପ ପ୍ରବଳ ॥୭॥
କଣ୍ଠ ଶୁଖନ୍ତେ[5] ଓଷ୍ଠ ଜଳା । ନିରତେ ଅଙ୍ଗ ଜରେ ଜ୍ୱାଳା[6] ॥୮॥
ଶ୍ୱାସ ପ୍ରବଳ ହେଲ[7] ତାକୁ । ସନ୍ତତେ[8] ଦମଦମ ବୁକୁ ॥୯॥
ଅତି ଆକୁଳ ତାର[9] ମନ । ଭୂମିରେ କରନ୍ତି ଶୟନ[10] ॥୧୦॥
ଅନ୍ନ[11] ଭୋଜନ କରୁ ନାହିଁ । ଗଲେଣି ଅତି ଶୀର୍ଣ୍ଣ[12] ହୋଇ ॥୧୧॥
ଆଜକାଲି ଯିବ ପ୍ରାଣ । ଏହୁ କଥା ତଥ୍ୟ କରି ଜାଣ ॥୧୨॥
ବଣ୍ଟର ତୁମ୍ଭେ କାର୍ଯ୍ୟ କର[13] । କହିଲି ଦୋଷ ନାହିଁ ମୋର[14] ॥୧୩॥
ଶୁଣିଣ ରାଣୀ ପାଇ ବ୍ୟଥା । ବୋଲଇ[15] କି କହିଲୁ କଥା ॥୧୪॥
ଶୁଣି ଆକୁଳ ମୋର ମନ । ଆଜ ମୁଁ କହିବି ବଚନ ॥୧୫॥
ବଦ୍ୟମାନଙ୍କୁ[16] ଅଣାଇବା । ଔଷଧେ ବ୍ୟାଧି ନିବାରିବା ॥୧୬॥

---

୧ । ଚ. ସାବଧାନେ
୨ । ଭ ଖ. କନେଷ୍ଟ
୩ । ଘ. କଣ୍ଠେକ
୪ । କ. ବରଷା ସାନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାଏ ମଣି
୫ । ଙ. କଣ୍ଠ ଶୁଖଇ
୬ । ଚ ଘ. ଜ୍ୱାଳା
୭ । ଘ. ହେଲେ
୮ । ଭ ଖ. ସନ୍ତତ
୯ । ଏ ଘ. ତର
୧୦ । ଘ. କରନ୍ତ ଶୟନ
୧୧ । ଙ ଘ. ଅନ୍ନ
୧୨ । କ. ବଡ ଶୀର୍ଣ୍ଣ
ଗ. ବଡ଼ ଶୀର୍ଣ୍ଣ
ଘ. ବଡ଼ ଶୀର୍ଣ୍ଣ
୧୩ । ଖ. ବଟ୍ଟର କାର୍ଯ୍ୟ କର ତୁମ୍ଭେ
ଗ ଘ. କାମ ବଟ୍ଟର କାର୍ଯ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ କର
୧୪ । ଖ. ଜହିଲ ନୋହ ସିଦ୍ଧା ଆମ୍ଭେ
୧୫ । ଗ ଘ. ବୋଇଲେ
୧୬ । କ ଖ. ବଇଦ ମାନଙ୍କୁ ।

ପୁଣ ଜଣାଏଁ[1] ମୃଦୁସୁଲ୍ଲୀ । କେତେକ ବଦ୍ୟ ଗଲେ ଭୁଲି ।୧୭।
ବଦ୍ୟ ସେ ଅଛୁ ତୁମ୍ଭ ପୁଞ୍ଜ[2] । ବ୍ୟାଧିକ[3] ପାରଇ ନବାଣ ।୧୮।
ସେ ଯେବେଁ[4] କରିବ ଉପାଏ । ତୁମ୍ଭ ସୋଦର ପ୍ରାଣ ପାଏ ।୧୯।
ରାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ବେଗେଁ[5] କହ । ଶୀତଳ ହେଉ[6] ମୋର ଦେହ ।୨୦।
କହେ କରୁଣା ମୃଦୁସୁଲ୍ଲୀ । ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ନାମ ଯାକୁ ବୋଲି ।୨୧।
ଛୁଇଁଲେ ବ୍ୟାଧି ଯିବ ନାଶ[7] । ଏମନ୍ତ ଉପାଏ ପ୍ରକାଶ ।୨୨।
ମୋ ସଙ୍ଗେ ତାହାକୁ ପେଷିବ । ତୁମ୍ଭର ସୋଦର ଜୀଇବ[8] ।୨୩।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ମୃଦୁସୁଲ୍ଲୀ ଭୁଲେ । ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ଗୁମ୍ଫରେ ମିଳିଲେ ।୨୪।
ରାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମାଏଁ[9] । ବ୍ୟାଧିକ ଜାଣ କି ଉପାଏ ।୨୫।
କୀଚକ[10] ମୋହର ସୋଦର । ତାହାକୁ ବାରେ ରକ୍ଷାକର ।୨୬।
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ବୋଇଲେକ ଶୁଣି[11] । ଏହା ତୁ ନ ବୁଝିଲୁ ରାଣୀ ।୨୭।
ଅନଙ୍ଗ[12] ବ୍ୟାଧି ଘୋଟିଥିବ । ସେ ହେଉ ନଷ୍ଟଏ ମରିବ[13] ।୨୮।
ଏ ଯେ କରୁଣା ମୃଦୁସୁଲ୍ଲୀ । ଅଟଇ ବଡଯ ଛଇଳି ।୨୯।
କୀଚକ[14] ସେନାପତି ଦୂତ । ମୋତେ ଏ କହିଲା ବହୁତ ।୩୦।
ମୋର ନବାଣ ପଦ୍ମଂ ଶୁଣି । ତୋଠାକୁ ପେଷିଲଟି ପୁଣି[15] ।୩୧।
ମୁଂ ନୋହେ ନରେଖ ଯୁବତୀ । ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବେ[16] ମୋର ପତି ।୩୨।

୧। ଭ ଖ ପ. ଉଣାଏ
୨। ଜ. ରୂପ୍ୟପର
୩। ଝ ଗ ପ. ସେ ବ୍ୟାଧି
୪। ପ. ଯେବେ ସେ
୫। କ. ରୂନ୍ମ
୬। ପ. ଶିତଳ ହଉ
୭। କ ପ. ନାଶ
୮। ଗ. ବଞ୍ଚିବ
୯। ଭ. ଯାଏ
୧୦। ପ. କୀଚକ
୧୧। ଘ. ପୁଣି
୧୨। କ. ତା ଅଙ୍ଗ
୧୩। ଖ, ୨୮ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୪। ପ. କୀଚକ
୧୫। ଖ. ଅଙ୍ଗ ଚଳୁଣି
ଗ. ରାଣି
୧୬। ଗ ପ. ଗନ୍ଧର୍ବ

ଏ ପୁରେ ମୋତେ ନ ପୋଷନ୍ତି[1] । ମୋହର[2] ଶତ୍ରୁ ଜାଣନ୍ତି ।୩୩।
ଏଠାରେ ଅଛନ୍ତି ରୂପତେ । ସତ[3] କହିଲି ରାଣୀ ତୋତେ ।୩୪।
କଷ୍ଟଏ କଟକ[4] ଯିବ ନାଶ[5] । ଯେବେ କରନ୍ତି ମୋତେ ଆଶ[6] ।୩୫।
ଗତେନ୍ଦ୍ରି ମଣ୍ଡିଲ ରାଣୀ କର[7] । ଭୁଣ୍ଡରେ[8] ନଇଲ ଜାଉର ।୩୬।
ବସ୍ତ୍ରପ୍ତ ଶତ୍ରେ[9] ବାହୁଡ଼ିଲ । ମୃଦୁସ୍ୱଲ୍ପ କ ସେ କହିଲ ।୩୭।
କଟକ ଜ୍ଞାନ[10] ଦେଲ ହତ । ଦେଖ ତା ବୁଦ୍ଧି ବପସ୍ତ ।୩୮।
ମୁଂ ଦ୍ଧିନ୍ନ ଭ୍ରାଥ ସେ ମୋହର[11] । ଦେଇଛି ଏମନ୍ତ ଉତ୍ତର ।୩୯।
ପୁର୍ବେ ନାରଦ ଛନ୍ତି କହି । ଏବେ ତ[12] ଶତୋଇଲ ମୁହିଁ ।୪୦।
ମୋ ପିତା ଦେବ ଅପୃର୍ଣ୍ଣିକ । ମଣ୍ଡବେ ସକଳ କଷ୍ଟକ[13] ।୪୧।
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କହିଲେକ ଯାହା । ସାକ୍ଷାତ ଶୁଣିଲୁ ମୁଁ[14] ତାହା ।୪୨।
କହିବୁ ଭ୍ରାଥକୁ ମୋହର । ପ୍ରାଣରେ ନାହିଁ ଯେବେ[15] ତୋର ।୪୩।
ଏ କଥା ତଥ୍ୟ କଲ[16] ବୁଝି । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କଥା ମନୁ ତେଜ[17] ।୪୪।

---

୧ । ଗ. ଯେସନ୍ତି
୨ । ଙ-ଘ ମୋହୋର
୩ । ଗ. ସତ୍ୟ
୪ । ଙ ଗ. କଟକ
ଘ. କଟେକ
୫ । କ-ଗ ନାଶ
ଘ. ଜିବ ନାଶ
୬ । ଡ ଖ ଘ. ଆଶ
ଗ. କରୁଛି ମୋତେ ଆଶ
୭ । କ. ରାଜକର
ଗ. ମଣ୍ଡିଲ କର
ଘ. ମଣ୍ଡିଲେ ରାଣୀକର
୮ । ଖ ଘ. ଭୁଣ୍ଡକୁ
୯ । କ ଖ. ବସ୍ତ୍ରେ ତେଡ଼ା
ଙ. ବସ୍ତ୍ରଂଏଂ ତେଡ
ଘ. ବସ୍ତ୍ରେ ତେଡ
୧୦ । ଜ ଗ. କଟକ ଜ୍ଞାନ
ଖ. ବୁଧି
ଘ. ଧାର୍ମେକ ଜ୍ଞାନ
୧୧ । ଙ ଖ. ମୋହୋର
୧୨ । ଗ. ଏବେ ସେ
ଘ. ଏବେ ସେ
୧୩ । ଘ କଣ୍ଟକ
୧୪ । କ ଖ. ସୁଣିଲକ
୧୫ । ଖ. ଯେବେ ନାହିଁ
୧୬ । ଙ. ତହୁଁ କଲି
ଖ. ଏ ତଥ୍ୟ କଲି
ଘ. ହେଉ କରି
୧୭ । ଙ. ତେଜ
ଖ. ନାମ ତୁହୁ ତେଜ ।

ଶତେକ କଉରବ ବନ୍ଧୁ । କୋଟିଏ ଗୃହିଣୀ ଏଥୁ ଶୋଭୁ ।୪୫।
କହେ କରୁଣା[1] ଯୋଡ଼କର । ସେ କାମେ ହୋଇଲେ ଆତୁର ।୪୬।
ଏହାଙ୍କ କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣନ୍ତ । ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ନାମ ଯେ ଗୁଣନ୍ତ[2] ।୪୭।
ଏ ହେତୁ ନଷ୍ଟେ ଯିବେ[3] ନାଶ । ଶୁଣିଲେ ଏମନ୍ତ ବଚନ ।୪୮।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ବୋଲନ୍ତି ଉତ୍ତର । ସେ ବର୍ଣ୍ଣ[4] ନୁହଇ ମୋହର ।୪୯।
ମୁର୍ଚ୍ଛି କରଇ ତାଙ୍କୁ ଭଏ । ପଛେ ସେ କଣବା ଉପାଏ ।୫୦।
ବଲ୍ଲଭ ଦାନାବଲ୍ଲଭ ରହ । ସେମନ୍ତ କୀଚକଙ୍କୁ[5] କହ ।୫୧।
ଅରେ ମୁଂ ପେଷିବି ତାହାକୁ । ଯତନ କରନ୍ତୁ ଦେହକୁ ।୫୨।
ଏମନ୍ତେ ରଜନୀ ପାହିଲା । କରୁଣା ଚତୁଂ ଚଳିଗଲା ।୫୩।
ମିଳିଲା କୀଚକଂ[6] ପୁରତେ । ଦ୍ରୁପଦ କରିଣ ଭୂଶତେ ।୫୪।
ସମସ୍ତ କଥା ଜଣାଇଲା । ଭରସା ମାତ୍ର ରଖିଥିଲା[7] ।୫୫।
କୀଚକ[8] ଦିନୁ ଦିନ ଖିନ । ଛାଡ଼ିଲା ଶୟନ ଭୋଜନ[9] ।୫୬।
ଏକାନ୍ତେ ବସି ଝୁରୁଥାଇ । ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ରୂପ ଗୁଣ ଧ୍ୟାଇ ।୫୭।
କରୁଣା ମୃଦୁସ୍ୱର ଡାକ । ପେଷଇ ରାଣୀର ଚର୍ଚ୍ଚିକ ।୫୮।
ସେଦିନ କୀଚକ[10] ଉତ୍ତର । ଦିନକେ ଯାଏ ବୃଷଥର ।୫୯।

---

୧ । ଗ ଘ. କରୁଣା କହନ୍ତ
୨ । କ. ପୋଥିରେ ୪୫ରୁ ୪୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୩ । ଭ. ଏତେ ରୁ ବଂଶୁ ହେତୁ-ନାଶ
ଖ. ହେତୁ ନାଶ
ଗ. ଜନ୍ମେ ନାଶ
ଘ. ଜିବ ନାଶ
୪ । ଗ. ବର
ଘ. ବର୍ଣ୍ଣ
୫ । ଖ ଗ. କୀଚକକୁ
ଘ. କୀଚେକକୁ
୬ । ଘ. କଚେଷ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ମାନେକ ରହିଲା
୮ । କ. କୀଚକେ
ଗ. କୀଚକ
ଘ. କୀଚେକ
୯ । ଗ. ଭୋଜନ ସ୍ଥନ
୧୦ । ଘ: କୀଚେକ ।

କଣ୍ଟକ ସୂତ୍ର[1] ନାଶ୍ଚି ମନ । ଏମନ୍ତେ ଗଲ କେତେଦିନ[2] ।୭୦।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ[3] ମନରେ ବିଚାର । ଲେଖକପଦ କରେ ଧର ।୭୧।
ମଦନ ମୋହନ[4] ଶରଣ । କଣ୍ଟକ ଘରକୁ[5] କଲ୍ୟାଣ ।୭୨।
ତୋ ସଙ୍ଗ ଶୁଦ୍ଧ ମୋର ଚିତ । ବିକୃତ ନ କର ତୋ ଚିତ୍ତ[6] ।୭୩।
ଯେ ସେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଦେବସ୍ତ୍ରୀଣ[7] । ମନ୍ତ୍ରେ[8] ଅନନ୍ତ ଅବତାର ।୭୪।
ଚଞ୍ଚ ଶଙ୍ଖବ ଚକ୍ର ଧାର । କଳେ ଅସମ[9] ତନପୁର ।୭୫।
ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କୁ[10] ନିବାରିବେ । ପୃଥିବୀ ଭାର[11] ଉଶ୍ୱାସିବେ ।୭୬।
କପଟେ ଅନନ୍ତ ମୋ ପୁରେ[12] । ପ୍ରେମନ୍ତ ବିଚାର[13] ମନରେ ।୭୭।
ଚକ୍ଷୁଂ[14] ସଇନ୍ଦ୍ରୀକି ଦେଖିବୁ । ଦୃଢ ଆସନ ଉପେକ୍ଷିବୁ ।୭୮।
ପାଦେ କରିବୁ ନମସ୍କାର । କହିବୁ ବିନୟ ଉତ୍ତର ।୭୯।
ତାଙ୍କ କଲ୍ୟାଣେ ତୋର[15] ପଣ । ଲଭିବୁ ସମଗ୍ରୀ ଆପୁଣ[16] ।୭୦।
ମନରେ ଅନ ବିଚାରିଲେ । ନାଶ[17] ହୋଇବ ତୁମ୍ଭେ ଭଲେ ।୭୧।
ଗଳବେ ମାରିବେକି ତୋତେ । ଶତେକ ଭ୍ରାଥ ତୋ ଧନେତେ ।୭୨।
ମୋ ପିତା ଅପୂର୍ବିକ ହେବ । ବଂଶ ସମ୍ପଦ ବୁଡ଼ିବ[18] ।୭୩।
ଏ କଥା ବୁଝଇ ସେମନ୍ତ[19] । ଏହା ଭୁ ଦୃଢ଼ କର ଚିତ୍ତ[20] ।୭୪।

---

୧ । ଜ. ସୂତ୍ର
ଘ. କଣ୍ଟକ ସୂତ୍ର
୨ । ଖ 'ଏମନ୍ତେ—ଦିନ ।' ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଙ. ଏମନ୍ତ
୪ । ଜ ଙ. ମୋହନ
୫ । ଘ. କଣ୍ଟକ ଘରକୁ
୬ । ଘ. ନ କରିବୁ ଚିତ୍ତ
୭ । ଗ. ଦେବସ୍ତ୍ରୀଏ
ଘ. ଯେ ଯେ—ସ୍ତ୍ରୀ ଏ
୮ । ଜ ଙ. ମନ୍ତ୍ରି
ଗ. ମନ୍ତ୍ରେ
ଘ. ମନ୍ତ୍ରେ
୯ । ଘ. ଅମର
୧୦ । ଜ ଘ. ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କୁ
ଗ. ନିକ୍ଟୁ
୧୧ । ଗ. ଭାର
୧୨ । ଘ. ମୋ ପୁରେ
୧୩ । ଘ ବିଚାର
୧୪ । ଜ ଙ. ଚକ୍ଷୁଂ
୧୫ । ଖ. ତୋର
ଘ. କଲ୍ୟାଣ ତୋର
୧୬ । ଘ. ସମ୍ପଦ ଅଶେଷ
୧୭ । ଜ ଘ. ନାଶ
୧୮ । ଙ. ବୁଡ଼ିବ
୧୯ । ଗ. ଏମନ୍ତେ ।

ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ବାହୁଡ଼ା ସନ୍ଦେଶ । ଶୁଣିଲେ ମୂର୍ତ୍ତି ହେବ[1] ତୋଷ ॥୭୫॥
ଲେଖିଣ ଚିଠାଉ ମୁଦ୍ରଲେ । ସଇନ୍ଧ୍ରୀ କରେ ଆଣିଦେଲେ ॥୭୬॥
କହିଲେ କଟକ ପୁରରେ[2] । ଦେଇଣ ଆସିବ ସତ୍ୱରେ ॥୭୭॥
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ଲେଖ[3] କରେ ଧରି । ମନରେ ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ॥୭୮॥
ନ ଗଲେ କଣ୍ଠବ[4] ଏ ତାପ । କଣ୍ଠୁ ମୂର୍ତ୍ତି କେଉଁ ପାପ ॥୭୯॥
ଗଲେତ କୀଚକ[5] ହରିବ । ସେଠାରେ ମୋତେ କେ[6] ରଖିବ ॥୮୦॥
ଏଣୁ ଧର୍ମ ଭର ପଣନାଣ । ପଡ଼ିଲା ଏମନ୍ତ କଷଣ ॥୮୧॥
ସେ ରୁଚେ[7] ଖଣ୍ଡେ ଦୂର ଗଲେ । ପୁଣ ଆକାଶକୁ[8] ଚାହିଁଲେ[9] ॥୮୨॥
ଗଗନେ ଦେଖି ସୂର୍ଯ୍ୟପତି । ଶୋକେଣ କହନ୍ତି ଦ୍ରୁପଦୀ[10] ॥୮୩॥
ସତ୍ୟେ ଗଗନେ ଉଦେ ତୁମ୍ଭ[11] । ଜଗତେ ଧର୍ମ ଯେ ବୋଲନ୍ତି[12] ॥୮୪॥
ତୁମ୍ଭର ଦେଖନ୍ତେ ଜଗତେ[13] । କୀଚକ[14] ହରୁଅଛି ମୋତେ ॥୮୫॥
କେ ମୋତେ ପାରୁ ଆଜ ରଖି[15] । ମୋର ହୃଦୟ ତୁମ୍ଭେ ସାକ୍ଷୀ ॥୮୬॥

---

୧ । ଖ ଘ. ହେବ ମୂର୍ତ୍ତି
୨ । ଙ. କଣ୍ଟକର ପୁରେ
ଘ. କୀଚକର ପୁରେ
୩ । ଙ. ମୁଦ
୪ । ଗ. କରିବେ
୫ । ଘ. କୀଚକ
୬ । ଉ. କେ ମୋତେ
୭ । ଖ. ଏମନ୍ତ
ଘ. ଏମନ୍ତେ
୮ । ଖ. ପୁଣ ସେ ଆକାଶେ
ଘ. ପୁଣ ସେ ଆକାଶକୁ
୯ । ଘ. ଚାହିଁ
୧୦ । ଗ. ଦ୍ରୋପଦ
ଘ. ଅଶ୍ରୁଳେ କହନ୍ତି ଦ୍ରୋପଦ
୧୧ । ଗ. ତୋଷି
ଘ. ସତେ – ତୁମ୍ଭ
୧୨ । ଖ ଘ. ରୁ ବୋଲନ୍ତି
୧୩ । ଖ ଘ. ରୂପତେ
୧୪ । ଘ. କୀଚକ
୧୫ । ଗ. ଆଜ ପାରୁ ରଖି ।

ପାଉଛନ୍ତି କଷ୍ଟକର ପୂର୍ବ[1] । କଷଣ ରଖ ବନକର[2] ।।୮୭।।
ବନେ ଧରିବ ସେ ପାପିଷ୍ଠ[3] । ମୋ ସତ୍ତପଣ[4] ହେବ ନଷ୍ଟ[5] ।।୮୮।।
ନଷ୍ଟେ ମୁଂ ହାରିବ ଜୀବନ । ଏ ସତ୍ୟ ମୋହର ବଚନ ।।୮୯।।
ମୋର କ୍ରୋଧରେ ଅଶ୍ରୁମାଳୀ । ତୋର ଶରୀର[6] ଯିବ ଜଳି ।।୯୦।।
ପାରିଲେ ଏଥୁଁ[7] ରକ୍ଷାକର । ତୋରେ ଶରଣ ବନକର[8] ।।୯୧।।
ଏମନ୍ତ କହନ୍ତେ ଦ୍ରୁପତୀ[9] । ଜାଣିଲେ ତାହା ଭୂସ୍ୱାପତି ।।୯୨।।
ଭୂସ୍ୱାମୀପ୍ତାଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ଭୂତ୍ୟେ ଯାଅଯା ସର୍ପି[10] ଭୂଲେ ।।୯୩।।
ବାମ ଦକ୍ଷିଣେ[11] ତାର ଥିବ । କୀଚକ ପୁରୁ ବଞ୍ଚାଇବ ।।୯୪।।
ଶୁଣିଣ ଭୂସ୍ୱାମୀ ପାସ୍ୱାଗଲେ । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ପାଶେରେ ମିଳଲେ ।।୯୫।।
ତାହାଙ୍କୁ ନୂଅଂ ଏ[13] ଦୁଃଖ । ଜାଣିଣ ଦ୍ରୋପତୀ[14] ହରଷ ।।୯୬।।
ଚତୁଂ[15] ଚଳିଲେ ଧୀରେ ଧୀରେ । ମିଳଲେ କୀଚକ[16] ନବରେ ।।୯୭।।
ମୃଦୁସ୍ୱଳ୍ପ ଏ ଦେଖି ଦୂରେ[17] । ଜଣାନ୍ତ୍ର କୀଚକ[18] ଛାମୂରେ ।।୯୮।।

---

୧ । ପ. କଷ୍ଟେକ ନବର
୨ । ଖ. ମୋତେ ପାଇନର
ଗ. ବନନ୍ତର
ପ. ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଏଥେ ରକ୍ଷାରେ
୩ । ଙ. [illegible]
୪ । [illegible]
୫ । ଙ. ନଷ୍ଟି
୬ । ପ. ଶରୀର
୭ । ଭ. ମୋତେ
୮ । ଙ: [illegible]
ଗ. ବନକର
୯ । ଭ. ଏମନ୍ତେ କହନ୍ତେ ଦ୍ରୁପତୀ
ଖ ଗ. ଦ୍ରୋପତୀ
୧୦ । କ-ପ ସୂତ୍ର
୧୧ । ଖ. ଡାହାଣେ
୧୨ । ପ. [illegible]
୧୩ । ଙ. [illegible]
ଗ ପ. ନୂଅନ୍ତ [illegible]
୧୪ । ଙ. ପାଞ୍ଚାଳି ଦ୍ରୁପତୀ
୧୫ । ପ. [illegible]
୧୬ । ପ. [illegible]
୧୭ । ଖ. [illegible]
୧୮ । ପ. [illegible] !

ଭୋଜଦେବ ବୀର ଶିରୋମଣି[1] । ବନେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଠାକୁରାଣୀ ॥୯୯॥
ସଙ୍ଗତେ କେହ୍ନ ନାହିଁ ଆନ । ଇଚ୍ଛାରେ[2] କରନ୍ତି ଗମନ ॥୧୦୦॥
ଏମନ୍ତେ ମିଳିଲେ ଦ୍ରୋପଦ[3] । ଆନନ୍ଦ କଣ୍ଠକରି[4] ମନ ॥୧୦୧॥
ଦରିଦ୍ରେ[5] ପ୍ରାପତ ଜ ଧନ । ଅନ୍ଧ ଜ ପାଇଲ୍ଲ ଲୋଚନ ॥୧୦୨॥
ପଲଙ୍କୁ ଉଠୁଣଲ୍ଲ ବେଗେ । ଜଣ୍ଡ ହୋଇଛୁ ଭୂମିସ୍ଥଗେ ॥୧୦୩॥
କହଇ ଯୋଡ଼ି ବେଣକର । କ ଭାଗ୍ୟ ପ୍ରକାଶିଲ୍ଲ ମୋର ॥୧୦୪॥
ନ ଜାଣି ମୂର୍ଖି ଦ୍ରୋହ[6] କଲ । ଆପଣେ ବନସ୍ତୁ ନୋହିଲ ॥୧୦୫॥
ସେ ଦୋଷ ଅବା ଅଛୁ[7] ଯେଣ । ମୋତେ ତ ନ ଘୃଣ୍ଡେ ମାନଣ[8] ॥୧୦୬॥
ମୋ ପୁରେ କଲନ୍ତୁ[9] ଗମନ । ଜାଣିଲ ତୋର ଅବଧାନ[10] ॥୧୦୭॥
ଚରଣ ଧୋଇଣ ଦ୍ରୋପଦ[11] । ପାଳଟି ଆସନ୍ତେ[12] ଝଟତ ॥୧୦୮॥
ଆଗରେ ଓଗାଳିଲ୍ଲ ବୀର । କହନ୍ତି[13] ବନସ୍ତୁ ଉତ୍ତର ॥୧୦୯॥
ତୁମ୍ଭ ବଳସ୍ତେ ନ ଜାଣିଲ୍ଲ[14] । ପଥରୁ ପାଛୋଟି ନ ଗଲ ॥୧୧୦॥
ଏ ଦୋଷ ହୋଇଲ୍ଲ ମୋହର । ଭୁଜେ ବନ୍ଧନ ମୋତେ କର ॥୧୧୧॥
କୁଚ ପର୍ବତ ଲଦ ଉରେ[15] । ବାନ୍ଧ ପକାଅ[16] ନେଇ ଶରେ[17] ॥୧୧୨॥

୧। ଖ. ଶିରମଣି
ଘ. ଦେବ ଶିରୋମଣି
୨। ଗ ଘ. ସ୍ୱଇଚ୍ଛା
୩। ଢ. ଦ୍ରୁପଦ
୪। ଘ. କଣ୍ଠେକର
୫। ଙ. ଦାରିଦ୍ରେ
୬। କ ଘ. ଦ୍ରୋହ
୭। ଘ. ଅଛୁ ଅବା
୮। କ. ମାନଣ
ଘ. ନ ଘୃଣ୍ଡୁ ମାନଣ
୯। କ. କଲନ୍ତ
୧୦। ଖ. ପୋଥିରେ ୧୦୪ ପଦରୁ ୧୦୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ।
୧୧। କ. ଧୋଇଲେ ଦ୍ରୁପଦ
୧୨। ଘ. ଆସନ୍ତି
୧୩। ଗ. କହନ୍ତି
୧୪। ଖ. ବନଏ ଜଣାଇଲ
୧୫। କ. ନାଦଙ୍ଗରେ
ଗ. ଭୁଜ ପର୍ବତ ହୃଦରେ
୧୬। ଢ. ବାନ୍ଧ ପକାଅ
ଖ. ବାନ୍ଧ ପକାସ୍ତୁ
୧୭। କ-ଘ ପରେ।

ନଖ[1] ଦନ୍ତରେ ମୋର ପିଣ୍ଡ । ଶରଣ[2] କର ଚଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ॥୧୧୩॥
ସହଲ ମୋର ବଣ୍ଡ ପଣ । ସୁଦନ୍ତ୍ୟା[3] କର ରଖ ପ୍ରାଣ ॥୧୧୪॥
ପ୍ରୀତି ଉଚନେ କଣ[4] ମୋତେ । ତୋ ଦାସ[5] ବୋଲାଇ ଜଗତେ ॥୧୧୫॥
କନ୍ଦର୍ପ ନୃପତିର ଡରେ । ଶରଣ ଗଲି ତୋ ପଦ୍ମରେ ॥ ୧୬॥
ତୋର ଅଧରୁ[6] ସୁଧାପାନେ । ବଞ୍ଚିବ ଆହାର ବହୁଦନେ ॥୧୧୭॥
ଦକ୍ଷିଣ ମୋତେ ଭୋଳକର । ଚୁମ୍ବନ ଦେଅ ମୋ ମୁଖର[7] ॥୧୧୮॥
ସୁରତି[8] ଦାନ ଦେଅ ମୋତେ । ଆଶ[9] ମୁଂ କରିଅଛି ତୋତେ ॥୧୧୯॥
କଙ୍କଣ ଅଞ୍ଚଳ ଧଇଲ[10] । ଦେଖି ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଗୁଞ୍ଜିଦେଲ[11] ॥୧୨୦॥
ପଢ଼ିଲ କର ମୁଖ ମାଡ଼[12] । ଓଷ୍ଠ କପାଳ[13] ଗଲି ଛାଡ଼ି ॥୧୨୧॥
ଶ୍ରୋଣିତ ବହେ ଝର ଝର[14] । ଦ୍ରୋପଦୀ[15] ଚଳନ୍ତି ସଭର[16] ॥୧୨୨॥
ବେଢ଼ିଲେ ଦେଖି[17] ମୁଦ୍ଦୁନ୍ଲି । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ରହ ରହ ବୋଲି ॥୧୨୩॥
ପାଶେ ଯେ ଗ୍ରସ୍ତା ମାସ୍ତା ଥିଲେ । କ୍ରୋଧେଣ ତାଙ୍କୁ[18] ଫିଙ୍ଗି ଦେଲେ ॥୧୨୪॥
ପଢ଼ିଲେ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରେ ଯାଇ । ଅଙ୍ଗରୁ ଚେତନା ହଗଇ[19] ॥୧୨୫॥

---

୧ । ଡ ଗ. ନଃଖ
୨ । ଡ-ଗ ଧରଣ
୩ । ଡ ଗ. ସୁଦନ୍ତ୍ୟା
୪ । ଗ. କଣ
୫ । ଘ. ତୋ ଦାସ
୬ । ଘ. ଅଧର
୭ । ଙ. ଅଧର
୮ । ଖଗ ଘ. ସୁରତ
୯ । ଚ-ଘ ଆଶ
୧୦ । ଗ. ଧଇଲେ
୧୧ । ଖ. ଗୁର୍ଜ୍ଜଦେଲ
ଘ ତ୍ରାଷ୍ଟୀ ଦେଲେ
୧୨ । ଖ. ମୁଖ ମୋଡ଼ି
୧୩ । ଖ. କପୋଳ
ଘ ଓଷ୍ଠ କପୋଳ
୧୪ । ଖ. ଝଟ ଝଟ
୧୫ । ଡ ଖ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୬ । ଖ. ସତ୍ୱର
୧୭ । ଗ. ଦେଖି ବେଢ଼ିଲେ
୧୮ । ଘ: ତାହା
୧୯ । ଖ. ଶୋଷରେ ୧୨୩ରୁ ୧୨୫ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।

ପୁଣ କଣ୍ଟକ ଧାଇଁ ବେଗେ[1] । ଓଗାଳ ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କ ଆଗେ[2] ।୧୨୬।
ଧନୁର୍ବେଦ[3] ଗୁପ୍ତ ମାପ୍ତ ବେଢ । ପେଲଣ ଦେଲେ କର ସେଢ ।୧୨୭।
ଜଟ୍ୟାନେ ପଡ଼ିଲେ ସାର । ଧୂଳିରେ ଧୂସର ଶରୀର[4] ।୧୨୮।
ଦ୍ରୋପଦି[5] ଯାଉଛନ୍ତି ଚଳି । କଣ୍ଟକ ପାଶେ ଯାଇ[6] ମିଳି ।୧୨୯।
ପଣନ୍ତ ଧନେ ବେଢ କରେ[7] । ଆଣେଣ ବାନ୍ଧିଲ ଶରୀରେ[8] ।୧୩୦।
ଦେଖାଏ ପଳାନ୍ତ[9] ସିଂହାଡ଼ । ତଥାପି ପଣନ୍ତ[10] ନ ଛାଡ଼ ।୧୩୧।
ପଡ଼ ଉଠିଣ ଚଳେ ସାର[11] । ପ୍ରପଞ୍ଚ ଢଣଇ ଶରୀର[12] ।୧୩୨।
ସଧିରେ ଚଳନ୍ତ ପଞ୍ଚାଳ । ଆସ୍ଥାନ ତଳେ ଯାଇ ମିଳ ।୧୩୩।
ବଳଏ ବସିଷ୍ଠ ରାଜନ । ସଙ୍ଗେ ସାମନ୍ତ ପାତ୍ରମାନ ।୧୩୪।
ଲୁଚନ୍ତ[13] ବଳସ୍ୱେ[14] କରିଛନ୍ତି । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ରୂପ ଲଖେପନ୍ତ ।୧୩୫।
ବୁଝି ଦ୍ରୋପଦ ପ୍ରଣମିଲେ[15] । ବସିଷ୍ଠ ଆଶିର୍ଷ[16] ନ ହୋଇଲେ ।୧୩୬।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚିନ୍ତାକର ମନେ । ଯୁଧିଷ୍ଠି[17] ବସିଲେ ମଉନେ ।୧୩୭।

---

୧ ଖ. ପୁଣ୍ଡ ଅଣ୍ଡାଳୀ ଧାଇ ବେଗେ
ଡ. ପଣ୍ଡ — ବେଗ
ଦ. ପୁଣି କଣ୍ଟକ ଧାଇ ବେଗେ
୨ । ଖ ଉଗାଳୀ ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କରେ
ଗ ଆଗ
ଦ. ଓଗାଳେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀର ଆଗେ
୩ । ଗ. ଦେଖନ୍ତ
୪ । କ. ସ୍ୱରର
ଖ. ଧସର ସରର
୫ । କ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୬ । ଖ ଗ. ପୁଣ ପାଶେ
୭ । ଖ. ହଜ୍ୟାକରେ
ଗ. ସଜ୍ୟାକରେ
ଦ. ସବ୍ୟାକରେ
୮ । କ. ସ୍ୱରେର
ଖ. ଛନ୍ଦଳ ସ୍ୱରବେ
ଗ. ଛନ୍ଦଳ ହସ୍ତରେ
ଘ. ଭିଡ଼ୀଲ ସହିବେ
୯ । ଦ. ପଳାନ୍ତ
୧୦ । କ. ଆପଣ
ଖ. ଦେବେ ହେ
୧୧ । ଖ. ହୁଠୀ ଚଳିଲେ ବାର
ଗ. ଚଳେବର
ଦ. ଚଳେ ବର
୧୨ । କ. ମୁର୍ଚ୍ଛିବ
୧୩ । କ ଗ ଦ. କୋଳେ
୧୪ । ଖ. ବନ୍ଦନ୍ତ
୧୫ । କ. ଦ୍ରୋପଦୀ ପ୍ରଣମ୍ୟ ସେ କଲେ
ଖ. ବୁଝି ଦ୍ରୁପଦୀ ପ୍ରଣମିଲେ
ଦ- ବୁଝି ଦ୍ରୋପଦ ପ୍ରଣମିଲେ
୧୬ । ଦ. ଆଶିର୍ଷ
୧୭ । ଦ. ଯୁଧିଷ୍ଠି

ହେ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭେ ଦୟାକର । ଏହା ନ ଦେଖନ୍ତୁ ସୋଦର ।୧୩୮।
ଦେଖିଲେ ବିରାଟ ମରିବ । କେ ଅବା କଣ୍ଟକ ରଖିବ[1] ।୧୩୯।
ଏମନ୍ତ କହନ୍ତି ଦ୍ରୋପଦୀ[2] । ଶୁଣ ହେ ବିରାଟ ନୃପତି ।୧୪୦।
ଏତେ ଅନ୍ୟାୟ ତୋର ପୁରେ[3] । କୀଚକ[4] କରେ ବଳାତ୍କାରେ[5] ।୧୪୧।
ଏଥିରୁ ମୋତେ କର ପାରି । ତୁ ତ ବିବେକ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।୧୪୨।
କ୍ରୋଧରେ କହନ୍ତି ବିରାଟ । ଦେଖ ପ୍ରତକ୍ଷ କୁଳଭ୍ରଷ୍ଟ[6] ।୧୪୩।
ଏ ସୁର ନବଲକ୍ଷଣୀ ନାରୀ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ନାରୀ ପରିବାରି ।୧୪୪।
କୀଚକ[7] ପ୍ରାଏ ବୀରବର । ତା ଲାଗି ଏତେ ଅସୁନ୍ଦର ।୧୪୫।
ଦଇବ କଲ ଏତେ[9] ଯୋଗ । ଏହା ସୁରକୁ କାହିଁ[10] ଭୋଗ ।୧୪୬।
କୁଳେ[11] ବୋଲନ୍ତି[12] ମହୀପତେ । ତୁ ଧର୍ମ ବୋଲଉ ଜଗତେ ।୧୪୭।
ଏ ନୋହେ ମହତ[13] ବିଚାର । କଷଣ ତାକୁ ପାରିକର ।୧୪୮।
ବିରାଟ ବୋଲେ ଏ ନାଗରୀ[14] । ଆରମ୍ଭେ କହୁଛୁ ଚତୁରୀ[15] ।୧୪୯।

---

୧ । ଖ. 'ହେ ଗନ୍ଧ-ରଖିବ ।" ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. କଣ୍ଟକ ରଖିବ
୨ । ଭ. କହିଲେ ନୃପତି
ଖ. ହେଠାଁ କହନ୍ତି ଦ୍ରୁପଦୀ
୩ । ଗ ପୁରେ
୪ । କ. କୀଚକେ
ଘ. କୀଚକେ
୫ । ଗ, ବଳାତ୍କାରେ
୬ । ଭ ଗ ଘ. କୋଳଭ୍ରଷ୍ଟ
୭ । ଘ. କୀଚକ
୮ । ଖ. ଏତେ
ଛ. ନାଜିଗ ଏଡେ
୯ । ଖ ଗ. ଏତେ
୧୦ । ଗ ଘ. ନାହିଁ
୧୧ । ଜ ଗ ଘ. କୋଳେ
୧୨ । ଗଁ ବୋଇଲେ
୧୩ । ଜ ଗ ଘ. ମହତ୍ୱ
୧୪ । ଭ. ଚତୁର
୧୫ । ଗ. ହୋଇଛୁ ନାଗର ।

ଏହାର ଯେବେ ମନ ନାହିଁ । ସଭାକୁ ଆଣିଛୁ[1] ଉଡ଼ାଇ ॥୧୫୦॥
କଞ୍ଚ କଣ୍ଟକ କର ଧରି[2] । ଚୋହର[3] ହୋଇଲୁ ଏ ନାରୀ ॥୧୫୧॥
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ[4] କହନ୍ତି ବଚନେ[4] । ରୋଦନ କର ସଭାତଳେ[5] ॥୧୫୨॥
ହେ କୁନ୍ତେ[6] କର୍ମାଳି[7] ମଞ୍ଜନ । ଦୁର୍ଭର୍ଜ୍ଜ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ[8] ॥୧୫୩॥
ମୁଁ ଦୁଃଖୀ ପାଇଁ ଦସ୍ତାବନ୍ଧ । ରାଜାକୁ କଥା ଏକ କହ ॥୧୫୪॥
ଛୁଡ଼ୁଛ[10] ଏବେ ଧର୍ମରାଜା । ଦେବ କଣ୍ଟକର[11] ହ୍ରଶପା ॥୧୫୫॥
କୁନ୍ତେ[12] ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନାରୀ । ନୃପତ୍ତି ଯାହା ଆଜ୍ଞା କରି ॥୧୫୬॥
କେ ତାହା କରିବନ୍ତି ଆନ । ସବୁ ତ କରଇ[13] ରାଜନ ॥୧୫୭॥
ଶୁଣିଣ ବୋଲନ୍ତି ଦ୍ରୋପଦି । ଲୁହଇ ନରେଖ ସୁବସ୍ତି ॥୧୫୮॥
ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବ[14] ମୋର ଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ଦେଖିଲେ ସହନ୍ତି ॥୧୫୯॥
କୀଚକ[15] ଏଣୁ ଯିବ ନାଶ[16] । ଏଥିରେ ମୋର ନାହିଁ[17] ଦୋଷ ॥୧୬୦॥
ଶୁଣିଣ କୁନ୍ତେ[18] ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ଗନ୍ଧର୍ବେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ମଲେ ॥୧୬୧॥
ବିରାଟ ବୋଲେ କୋପକରି । କଞ୍ଚ କଣ୍ଟକ କେଶ ଧରି[19] ॥୧୬୨॥
ଗନ୍ଧର୍ବେ କ କରିବେ ମୋତେ । ତୋ ନାମ ବଦିତ ଜଗତେ ॥୧୬୩॥

---

୧ । ଗ. ଆଣିଛୁ
୨ । ଙ. କେଶ ଧରି
ଗ. କଣ୍ଟକ କେଶ ଧରି
ଘ. କୀଚକ କେଶ ଧରି
୩ । କ ଖ. ଚୋହୋର
୪ । ଙ. ହୁଅନ୍ତି ବଚନ
୫ । ଖ. ସଭାତଳ
୬ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୭ । କ ଖ. କପାଳି
୮ । ଗ ଘ. ବୃନ୍ଦେ
୯ । ଘ. ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ
୧୦ । ଙ. ଛୁଡ଼ଚ୍ଛୁ
୧୧ । ଖ. ହେବା ମୁ କଣ୍ଟକ
୧୨ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୧୩ । ଙ. ସୁନ୍ଦରୁ ବୁଝଇ
ଖ ଘ. ସୁନ୍ଦରୁ ବୁଝଇ
୧୪ । ଚ. ଗନ୍ଧର୍ବେ
୧୫ । ଙ. କୀଚକ
ଘ. କୀଚେକ
୧୬ । କ-ଘ ନାଶ
୧୭ । ଗ ଘ. ନାହିଁ ମୋର
୧୮ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୧୯ । ଘ. କୀଚକ ବାଳ ଧରି ।

ଶୁଣି କୀଚକ[1] ଅନ୍ତର | ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ଦେଖା କର ଧର ॥୧୬୪॥
ବୋଲନ୍ତି 'ପିବା ଆସ'[2] ପୁର | ଶୁଣିଲ୍ ନୃପତି ଉତ୍ତର ॥୧୬୫॥
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ବୋଲେ ଗୁପ୍ତ ମୋତେ | ଉଚିତ କହୁଅଛୁଁ[3] ତୋତେ ॥୧୬୬॥
କଲେ ସେ ରୂପତ ପୀରତି | ଲୋକେ ଶୁଣନ୍ତେ[4] ଅପକୀର୍ତ୍ତି ॥୧୬୭॥
ଗନ୍ଧର୍ବେ ଆଣ[5] କରିଥିଲେ | ଏବେଷ୍ଟି ନଷ୍ଟଣ[6] ହୋଇଲେ ॥୧୬୮॥
ଆଜ ମୁଂ[7] ହୋଇଲି କୁମର | ଜାଣିଲେ ସର୍ବ ସୁର ନର[8] ॥୧୬୯॥
କୁସୁମବନ୍ଧ ମୋର ଅଙ୍ଗ | ଏଣୁ ପୁରୁଷେ ନାହିଁ ସଙ୍ଗ ॥୧୭୦॥
କାଲି ସେ କରିବ ମୁଂ ସ୍ନାନ[9] | ନଷ୍ଟେ ହେଢବ ତୋର ମନ[10] ॥୧୭୧॥
ଅଛି ଯେ ଭଟ୍ଟବ ନଦର | ତାକୁ ସୁପଷ୍ଟ ଯାଇକର ॥୧୭୨
କାଲି ରଜନୀ ଅର୍ଦ୍ଧଠାରେ[11] | ପ୍ରବେଶ ହେବ ସେହିଠାରେ[12] ॥୧୭୩॥
ଏକାନ୍ତେ କରିବାଟି କେଳି | ଏବେ ମୁହୁଣ ଯାଅ ଚଳି ॥୧୭୪॥
ଶୁଣିଲେ ମନେ ମନେ ହସି | କୀଚକ[13] ମନକୁ ଆତୋଷି ॥୧୭୫॥
ଆନନ୍ଦେ ସେ କୀଚକ[14] ବୀର | ବାହୁଡ଼ି ଗଲା ନିଜପୁର[15] ॥୧୭୬॥
ଚହୁଂ ସେ ଚଳିଲେ ପଞ୍ଚାଳି | ଆପଣା ପୁରେ ଯାଇ ମିଳି[16] ॥୧୭୭॥

---

୧ । ପ. ଅନ୍ତେର
୨ । ଗ ପ. ବୋଲନ୍ତି ଅପ ପିବା
୩ । ଗ. କଥା କହୁଂ
୪ । ଖ ଗ ପ. ସୁକ୍ଳା
୫ । ଜ-ପ ଯାଉ
୬ । ଗ. ଗନ୍ଧର୍ବେ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଲେ
ସେ ମୋତେ ଆସ କରିଥିଲେ
୭ । ଭ. ଅକୁ ମୁଂ
୮ । ପ. ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ବୋଲନ୍ତି ଉତ୍ତର
ଅର୍ଥ୍ମ ମୁ ହୋଇଲି କୁମର
୯ । ଜ. କାଲି ମୁ କରିବ ସ୍ନାନ
ଗ. କାଲି ମୁ କରିବ ସ୍ନାନ
ପ. କାଲି କରିବ ମୁହିଁ ସ୍ନାନ
୧୦ । ଗ "ନଷ୍ଟେ—ମନ" । ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ପ. କାଲି ମୁ ରଜନୀ ପ୍ରହରେ
୧୨ । ଭ. ପ୍ରବେଶି ହେବଟି ତୋରେ
ଖ. ପ୍ରବେଶି ସେହିପୁରେ
ଗ ପ. ସେହିପୁରେ
୧୩ । ପ. କୀଚକେ
୧୪ । ପ: ଆନନ୍ଦେ ସେ କୀଚକ
୧୫ । ପ. ସୁଦେଷ୍ଣ କରିଥିଲା ପୁର
୧୬ । ଗ. 'ମିଳି' ପାଠ ନାହିଁ ।

ରଜନୀ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ । ଅନ୍ଧାର[୧] ଘଣେ ଦଣ ଦଣ ॥୧୭୮॥
ଲାଗିଲା ପୁରରେ ପ୍ରତାପ । ଚକ୍ରବାକର ମନେ ତାପ[୨] ॥୧୭୯॥
ପ୍ରଥମ ଯାମ ଗଣିଗଲା[୩] । ନୃପତି ନବରେ ମିଳିଲା[୪] ॥୧୮୦॥
ଗଣା ଅର୍ଦ୍ଧରେ[୫] ସେ ପଞ୍ଚାଳି । ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ପାଶେ ମିଳି ॥୧୮୧॥
କାନ୍ଦି ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ି । କହନ୍ତି କେଶକର[୬] ଯୋଡ଼ି ॥୧୮୨॥
ଆପଣ ଦେଖିଲ ସୁଗତେ[୭] । କଣ୍ଟକ[୮] ଦହୁଅଛି ମୋତେ ॥୧୮୩॥
କହନ୍ତୁ ମୋତେ ପାରିକର । କହନ୍ତି ଧର୍ମଙ୍କ କୁମର ॥୧୮୪॥
ନୃପତି କହିଲେକ[୯] ଯାହା । ପ୍ରତକ୍ଷେ ଶୁଣିଅଛ ତାହା ॥୧୮୫॥
ମୁହିଂ ବୋଲୁଛି ଏବେ ଯା ଯା । ହେଲୁ ତୁ[୧୦] କଣ୍ଟକ[୧୧] ସ୍ୱରଜା ॥୧୮୬॥
ଦ୍ରୁପତି[୧୨] କହନ୍ତି ଉତ୍ତର । କର୍ମେ[୧୩] ଅର୍ଜିତ ଅଛି ମୋର ॥୧୮୭॥
ଏକେ ମୁଂ ଅବଳା ଯୁବତୀ । ହୋଇଲି[୧୪] ମୋତେ ପାଞ୍ଚପତି[୧୫] ॥୧୮୮॥
ତେବେ ହେଂ ନ ସରିଲା ଦିନ । କେଶ ଧରିଲା ଦୁଃଶାସନ[୧୬] ॥୧୮୯॥
ସଭାରେ ବିବସନ କଲେ । କେତେକ[୧୭] ଲୁଚ୍ଛନା ବୋଇଲେ ॥୧୯୦॥
ଆପଣ ସୁଣଭ୍ରାତ[୧୮] ମେନେ । ବସି ଯେ ଥିଲ ସଭାତଳେ ॥୧୯୧॥

---

୧ । ଗ. ଅନ୍ଧାର
୨ । ଗ. ମନ ତାପ
୩ । କ. ପ୍ରଥୁ ଯାମିକ ଦାଣ୍ଡଗଲା
ଖ. ପ୍ରଥମ ଯାମେମା ଗଲା
୪ । ଖ. ହୋଇଲା
୫ । ଖ ଘ. ନାସି
୬ । ଘ. ପାଦେକର
୭ । ଘ. ଆପଣେ-ରୁପତେ
୮ । ଘ. କଣ୍ଟେକ
୯ । ଘ. କହିଲ ସେ
୧୦ । ଙ ତୁହିରୁ
୧୧ । ଘ. କଂଟକ
୧୨ । ଖ. ଦ୍ରୌପଦୀ
୧୩ । ଗ. ଭର୍ମ
୧୪ । ଗ, ହୋଇଥିଲେ
୧୫ । ଖ, ମୋର ପଞ୍ଚ
୧୬ । ଗ. ଧୃସାସନ
ଘ. ଦୁସାସନ
୧୭ । ଖ ଗ. କେ କେତେ
ଘ. କେତେ ହେଂ
୧୮ । ଗ. ପଞ୍ଚଭ୍ରାତ ।

ମନ୍ତ୍ରେ ନ କହିଲ କଥା । କହିଲେ ନ ପାଇବ ବ୍ୟଥା ।୧୯୨।
ବନସ୍ତ ଜନ୍ତୁମାନ[1] ସେତେ । ତାହାଙ୍କୁ କହିବଟି କେତେ ।୧୯୩।
ବଗଛ ନଗ୍ରେ ଭୃତ୍ୟ ଗଣେ । ଉଦ୍ଧିଲ ଆସି ଜଣେ ଜଣେ ।୧୯୪।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶେ ମୁଁ ହି ଥାଇ । ସେବକ ଗଣେ[2] ବନ ନେଇ ।୧୯୫।
କଷ୍ଟନ[3] ମୋତେ ନେଇ ଜଳ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର ଦଶିଲ ।୧୯୬।
କେମନ୍ତେ ଏକଥା ଧଇଛ । ଆପଣେ ଧମପି[4] ଦେଉଛ ।୧୯୭।
କଷ୍ଟନ[5] ଦଣ୍ଡବ ସେ ମୋତେ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭଲ ଏ ଜଗତେ[6] ।୧୯୮।
କାହାର ଗୁହ୍ଣିବ[7] ବଚନ । ଶାବନେ କସ ପ୍ରୟୋଜନ[8] ।୧୯୯।
ଏହା ଶୁଣିଲେ କଳ୍ପରବେ[9] । କ ଉପହାର[10] ନ କହିବେ ।୨୦୦।
କହନ୍ତ ଧର୍ମଙ୍କ କୁମର[11] । ଦୂପତି[12] ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ।୨୦୧।
କହ ଯା ତୁମ୍ଭେ[13] ଶ୍ରମ ହାଣ । ଗୁପତେ କରୁ ତାକୁ ନାଶ[14] ।୨୦୨।
ଶୁଣି ଦୂପତି[15] ତୋଷମନ । ତହିଁରୁ କରନ୍ତ ଗମନ[16] ।୨୦୩।

---

୧ । ଖ. ବନନ୍ତେ ଜନ୍ତୁମାନ
ଗ. ଜନ୍ତୁମାନ
୨ । କ. ସେବକ ଗଣେ
୩ । ଘ. କହନ୍ତ
୪ । କ. କହୁଛି
୫ । ଘ. ଧମପି
୬ । ଘ. ଜଗତେ
୭ । ଗ. ୧୯୭ରୁ ୧୯୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୮ । ଙ. ଗୁହ୍ଣିବ
୯ । ଗ. ପ୍ରୟୋଜନ
୧୦ । ଘ. କହୁବେ୦ବ
୧୧ । ଗ ଘ. ଦ୍ୱିପଦ୍ମାସ୍ୟ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ. ନନ୍ଦନ
୧୩ । ଖ. ବସନ
ଗ. ଦ୍ରୋପଦ-ନନ୍ଦନ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ—ନନ୍ଦନ
୧୪ । ଚ. ଯାଇ
୧୫ । କ-ଗ ନାଶ
୧୬ । ଚ-ଘ ଦ୍ରୋପଦୀ ।

ନଗର ପଶ୍ଚିମର କତି[1] । ଗୋଗୋଷ୍ଠେ ଚନ୍ଦ୍ରଭାନ[2] ସ୍ଥିତି ।୨୦୪।
ମିଳିଲେ ଦ୍ରୋପଦ କୁମାର । ସେ ସହଦେବ ଜାଣିକର ।୨୦୫।
ଅନଦ୍ରା[3] ହୋଇ ବସିଥିଲେ । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଘାଣରେ[4] ମିଳିଲେ ।୨୦୬।
କହନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରି ମନ୍ତ୍ରୀମଣି[5] । ଶୁଣ ସୁକଣ୍ଠ ଶିରୋମଣି ।୨୦୭।
ଭୁମ୍ଭ ଆସିବା ଜାଣି ମୁହିଂ । ଅନଦ୍ରେ ବସିଅଛୁ ସୁହିଁ[6] ।୨୦୮।
କଣ୍ଠକ[7] ଦେଖୁଛନ୍ତି ତଧାଇ । ଆମ୍ଭକୁ ବନ୍ଧିଲେ[8] ଆଜ୍ଞାତ ।୨୦୯।
ସେ ଶତେଭ୍ରାତ ହେବେ ନାଶ[9] । ଧରଣୀ ହୋଇବ ଉଶ୍ୱାସ ।୨୧୦।
କାରଣ[10] କରିବେ ଭୁମ୍ଭଙ୍କୁ । କହ ଯା ସ୍ୱାମ ଠାକୁରଙ୍କୁ ।୨୧୧।
ଯେମନ୍ତେ କ୍ରୋଧ ହେବ ମନ । କହିବ କର୍କଶ[11] ବଚନ ।୨୧୨।
ସେ କ୍ରୋଧ ମନେ ଧରିଥିବେ । ଅବଶ୍ୟ[12] କଣ୍ଟକ ମାରିବେ ।୨୧୩।
ଶୁଣିଣ ମିଳିଲେ[13] ପଞ୍ଚାଳ । ଅଶ୍ୱଶାଳରେ ଯାଇ ମିଳ ।୨୧୪।
ନବରୋଣ୍ଡରେ[14] ଅଶ୍ୱଶାଳ । ଗ୍ରନ୍ଥିକ ନାମ[15] ଯେ ନକୁଳ ।୨୧୫।

୧। କ. ପଚ୍ଛିମରେ
ଗ. ନଗର ପଶ୍ଚିମେ ସେ
ଘ. ନଗର ପଶ୍ଚିମ ସେ
୨। କ. ଦ୍ରିଗି
ଖ ଛନ୍ତ୍ରୀ
୩। ଖ ଗ ଘ. ଦ୍ୱନିଦ୍ର
୪। ଖ ଗ ଘ. ଗ୍ରାମୁଟିରେ
୫। ଖ. କହନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରି ଚୂଡ଼ାମଣି
୬। ଙ. ଅନିଦ୍ରେ ଅଛୁ ବାଟ ସୁହିଁ
ଗ ଘ. ଅନିଦ୍ରେ—ସୁହିଁ
୭। ଘ. କଣ୍ଠେକ
୮। ଗ. ବନ୍ଧିଲ
୯। କ ଘ. ସେ ଶତେଭ୍ରାଥ ହେବେ ନାଶ
ଖ. ସେ ଶତ—ନାଶ
ଗ. ସେ ଶତେ—ନାଶ
୧୦। ଗ. ଘରଣି
୧୧। ଗ. କହ ସେ
୧୨। କ ଖ ଘ. ଅବଶ
୧୩। ଖ. ଚଳିଲ
ଗ. ଚଳିଲେ
ଘ. ଚଳିଲେ ସେ
୧୪। କ. ନବରଣ୍ଟରେ
ଖ. ନଗ୍ର ଉତରେ
ଘ. ନଗର ତଳେ
୧୫। ଖ. ନାମେ ।

ଛୁଆଳ ତୃଣ ଶଯ୍ୟା[1] କରି । ସୁକଳ ବସ୍ତ୍ର ତଳି ପାଡ଼ି[2] ।୨୧୬।
ବାହୁରେ ସୀମନ୍ତାନ[3] ଦେଇ । ନକୁଳ ସାର ଛନ୍ତି ଶୋଇ ।୨୧୭।
ଦ୍ରୁପତି[4] ଦେଖିଣ ସକଳ । ନୟନୁ ବହେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ।୨୧୮।
ପଲଙ୍କେ[5] ହଂସତୂଳର ତୁଳୀ । ସେବନ୍ତି ପୃଷ୍ଠ[6] ତଳୁ ଧୂଳି ।୨୧୯।
ଚନ୍ଦ୍ରଂରେ ନିଦ୍ରା ନ ମାଡ଼ଇ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁକୁମାର ଦେହ[7] ।୨୨୦।
ତୁମ୍ଭର ଏତେ କଷ୍ଟ ଦେଖି । ଜଳ ନ ପାଇ[8] ମୋର ଆଖି ।୨୨୧।
ନକୁଳ ଶୁଣିଣ ବେଦନ । ଶଆଂଇ ଉଠିଲେ ବଦନ ।୨୨୨।
କହନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ଦ୍ରୋପଦୀ[9] । ମୋତେ କଣ୍ଟକ[10] ସେନାପତି ।୨୨୩।
ବନେଣ ହରୁଅଛୁ ଏବେ । କଷ୍ଟ ଅଇଲା ତୁମ୍ଭଠାବେ[11] ।୨୨୪।
ନକୁଳ ବୋଲନ୍ତି[12] ଠାକୁରେ । କି ଆଜ୍ଞା ଦେଉଛନ୍ତି ତୋରେ ।୨୨୫।
ଦ୍ରୋପଦୀ[13] କେଡ଼େ ଧର୍ମରଜା । କହିଲେ[14] ଦୁଃଖ ତା ସ୍ୱରୂପ ।୨୨୬।
ନକୁଳ ବୋଲେ ସତ୍ୟବାଣୀ । ହେଲୁ ତୁ କଣ୍ଟକ[15] ଘରଣୀ ।୨୨୭।

---

୧ । ଡ ଘ. ସେଜ୍ୟା
ଚ. ଶୋଣ ଶଯ୍ୟା
ଗ. ଶୋଣ ଶଯ୍ୟା
୨ । ଖ ଗ. ପାରି
୩ । ଖ. ବାଶର ସିମାସ୍ଥାନ
୪ । ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦ
୫ । ଘ. ପଲଙ୍କ
୬ । ଡ ଘ. ପୃଷ୍ଠ
ଖ. ପୃଷ୍ଠଂ
ଙ. ପୃଣ
୭ । ଡ. ଏସ୍ତ
୮ । ଢ. ଜଳ ନ ଯାଏ
ଖ ଙ. ଜଳୀ ନଇଲା
୯ । ଢ. ଦୁପତୀ
ଖ ଘ. ଦ୍ରୋପତୀ
୧୦ । ଘ. କଣ୍ଟେକ
୧୧ । ଙ. କହନ୍ତି ତୋରଠାବେ
୧୨ । ଘ. ବୋଇଲେ
୧୩ । ଡ ଙ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦ
୧୪ । ଗ ଘ. ବୋଇଲେ
୧୫ । ଘ. କଣ୍ଟେକ ।

ଶୁଣି ଦ୍ରୋପଦୀ[1] ଝିଙ୍କାସିଲେ । କ୍ରୋଧରେ ନକୁଳ[2] ଉଠିଲେ ।୨୨୮।
କହନ୍ତି[3] ଅଛନ୍ତି ଠାକୁରେ । ମାରିବ କଞ୍ଚକ[4] ସମରେ ।୨୨୯।
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଜଜ୍ଞସେନୀ[5] । ବୋଇଲେ[6] କହକୁ ପାବେନ ।୨୩୦।
ଗୁପତେ କହୁଚାଲୁ ନାଣ[7] । ଶୁଣିଣ ନକୁଳ ହରଷ ।୨୩୧।
ଛଦ୍ମଂ ଦ୍ରୋପଦୀ[8] ଗଲେ ଚଳ । ନାଟ ମଣ୍ଡରେ ପାଇ ମିଳ ।୨୩୨।
ଭୂମିରେ ପାଡ଼ଣ ବସନ । ମର୍ଦ୍ଦନେ ଦେଇ ସୀମସ୍ଥାନ ।୨୩୩।
ଶେଯ୍ୟନେ ଛନ୍ତି ପାର୍ଥ ବୀର[9] । ଦ୍ରୋପଦୀ[10] ଦେଖିଲେ ନେତ୍ରର ।୨୩୪।
ତାଙ୍କ ସନ୍ନଧେ[11] ପାଇ ବସି । କରରେ ଶରୀର ଆଉଁସି[12] ।୨୩୫।
ଉଚେଣ କରନ୍ତି ଚେତନ । ଶେଯ୍ୟନ ତେଜଣ[13] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।୨୩୬।
ପୁଚ୍ଛନ୍ତି କସ କସ ବାଣୀ । କହନ୍ତି ଦ୍ରୁପଦ[14] ଦୁଲଣୀ ।୨୩୭।
କଞ୍ଚକ[15] ହରୁଅଛି ମୋତେ । କହୁଳ ଭୁମ୍ବର ଅଗ୍ରତେ[16] ।୨୩୮।
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ । ଠାକୁରେ କସ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।୨୩୯।

୧। କ ଖ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୨। ଖ. ନକୁଳ ପଚେ
୩। ଗ. କହୁଣ
୪। ଘ. କଚ୍ଛକ
୫। କ. ଯେଜ୍ଞସେନୀ
ଗ: ଜଜ୍ଞସେନ
୬। କ-ଘ ନାସି
୭। ଖ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୮। କ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୯। ଘ. ଅନ୍ତ ପାଣ୍ଡବର
୧୦। କ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୧। ଘ. ସନ୍ନଧେ ତାର
୧୨। କ. ଶରୀର ଆଉଁସୀ
ଖ: କରେଣ ଶରୀର ଆଉଁସୀ
ଘ. କର ସ୍ୱଶରୀର ସେ ଆଉଁସି
୧୩। ଖ ଗ ଘ. ତେଜିଲେ
୧୪। ଖ ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦ
୧୫। ଘ. କୀଚକ
୧୬। ଖ. କହ ଅଇଲା ଏବେ ତୋତେ

ଦ୍ରୁପଦି[1] କହଇ ଧର୍ମରାଜା । ବୋଇଲେ ଦୁଷ୍ଟ ତା ଭାଇଯା ।୨୪୦।
ଶୁଣିଣ କହନ୍ତ[2] ଅର୍ଜୁନ । ସେ ଆଜ୍ଞା କେ କରିବ ଆନ ।୨୪୧।
ଶୁଣିଣ କହନ୍ତ ଦ୍ରୁପଦି[3] । ଯାହା କହନ୍ତ କୁନ୍ତୀପତି[4] ।୨୪୨।
ପଞ୍ଚ ପିତାରୁ ପଞ୍ଚପୁତ୍ର । ଏକଇ ମାତାରୁ ସମ୍ଭୂତ ।୨୪୩।
ପାଞ୍ଚ ପତିରେ[5] ମୁଁ ସୁବଶା । ସେ ଅନୁକ୍ରମେ ବାକ୍ୟପତି[6] ।୨୪୪।
ଏବେ ପରକୁ ଦେଇ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ[7] । ନିଜ ବେଶରେ ସବୁ ଭ୍ରଷ୍ଟ[8] ।୨୪୫।
ଜଳଜ ହୀନ ସର୍ପ ଗୁଣ । ଧିକ ତୁମ୍ଭର ଷଣ୍ଢପଣ[9] ।୨୪୬।
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ବନ୍ଧୁ[10] ଧିକାରନ୍ତି । ଅର୍ଜୁନ କୋପରେ ବୋଲନ୍ତି[11] ।୨୪୭।
ଠାକୁରେ ଯେବେ ଆଜ୍ଞା କରି । କଣ୍ଟକ ପକାଇବ ମାରି[12] ।୨୪୮।
ଦ୍ରୁପଦୀ ବୋଇଲେ[13] ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ । କହି ଅଛନ୍ତି ମାରିବାକୁ ।୨୪୯।
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ଦରଶ[14] । ଯାଅ ଗୋ କହ ତାଙ୍କ ପାଶ ।୨୫୦।
ପୁଣ ବୋଲନ୍ତି ଯଜ୍ଞସେନୀ[15] । ଯାଉଛି କହିବ ପାବେନ ।୨୫୧।
ସେ ଅବା ଯେବେ ନାସ୍ତି କରେ । କହିବ ତୁମ୍ଭର ଛାମୁରେ ।୨୫୨।
ଜାଣନା ବନବାସ ଶେଷେ । ନଅମ କରିଛ ଯାହା ସେ[16] ।୨୫୩।

---

୧ । ଖ. ସଇନ୍ଧ୍ରୀ
ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୨ । ଖ. ବୋଧିଲେ
୩ । ଘ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୪ । ଭ. କୃଷ୍ଣପ୍ରୀତି
୫ । ଭ. ପିତାରେ
୬ । ଭ. ବାକ୍ୟଗତି
ଦ. ସେ ବାକ୍ୟପଠ
୭ । ଗ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠ
୮ । ଗ. ଭ୍ରଷ୍ଟ
୯ । ଖ. ୨୪୨ ପଦରୁ ୨୪୬ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୦ । ଖ. ସୁଣି ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୧ । ଖଘ ପ. କହନ୍ତି
୧୨ । ଖ. ଠାକୁରେ ଆଜ୍ଞା କରିଥିଲେ
କଣ୍ଟକ ମାରିବ ବୋଇଲେ
୧୩ । ଖ. ଦ୍ରୋପଦୀ ବୋଲନ୍ତି
ଘ ପ. ଦ୍ରୋପଦୀ ବୋଲନ୍ତି
୧୪ । ଖ. ସକ୍ରୋଧ
୧୫ । ଭ. ଯେଜ୍ଞସେନୀ
ଗ. ଯଜ୍ଞସେନୀ
୧୬ । ଖ. ୨୫୦ ପଦରୁ ୨୫୩ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ[୧] ପଞ୍ଚାଳି । ଶୁଣ ଠାକୁରେ ମହାବଳୀ[୨] ॥୨୫୪॥
ଯେବେ କୀଚକଙ୍କ[୩] ନ ମାରିବେ । ମୋତେ କହିବ ଆସି ତେବେ ॥୨୫୫॥
ଯେଜନମି କୀଚକ[୪] ଜୀବନ । ଫେଡ଼ିବ ଭୀମ ଅଭିମାନ ॥୨୫୬॥
ଏ କଥା ମୋର ସତ୍ୟବ୍ରତ । ଶୁଣିଣ ପଞ୍ଚାଳି ଉପତ[୫] ॥୨୫୭॥
ଚିନ୍ତୁଂ ଦ୍ରୋପଦୀ[୬] ଗଲେ ଚଳି । ବେଶ ମହଳରେ ଯାଇ ମିଳି ॥୨୫୮॥
ଦେଖନ୍ତି ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦନୀ । ଶଯ୍ୟେ ଅଛନ୍ତି[୭] ପାବେନ ॥୨୫୯॥
କନାରେ ଭୂଷଣ ଶରୀର । ଉତ୍ୟାନ[୮] ନିଦ୍ରା ମହାଘୋର[୯] ॥୨୬୦॥
ଦ୍ୱାରକୁ ଦେଇ ସିମସ୍ଥାନ । ଭୂମିରେ କରନ୍ତି ଶୟନ[୧୦] ॥୨୬୧॥
ଶ୍ୱାସ ପବନେ ଉଡ଼େ[୧୧] ଚୂଳ । ଅଚେଷ୍ଟ ନିଦ୍ରା ମହାବଳ ॥୨୬୨॥
ଶରୀର ପର୍ବତ ପରାୟେ[୧୨] । ଦେଖିଣ ଦେବୀ କଲେ ଭୟେ ॥୨୬୩॥
କରେଣ ରତ୍ନ ଦୀପ ଧରି । ପାଶରେ[୧୩] ଯାଇ ବସେ କରି ॥୨୬୪॥
ଚହ୍ଲିଣ[୧୪] କରନ୍ତି ଚେତନ । ଲେଟେକ ବଦଇ ବଚନ ॥୨୬୫॥
ଚରଣ ଆଣ୍ଠେ ମର୍ଦ୍ଦିକନ୍ତି[୧୫] । କର[୧୬] ଧରିଣ ଉଠୁଡ଼ନ୍ତି ॥୨୬୬॥
ଯଦ୍ଧ ନୋହିଲ ନିଦାଭଙ୍ଗ । ଅନେକ ପ୍ରହାରିଲେ[୧୭] ଅଂଗ ॥୨୬୭॥

---

୧ । ଘ. ବୋଲେ ହେ
୨ । ଘ. ମାହାବଳି
୩ । ଘ. କଷ୍ଟେକ
୪ । ଘ. ଜଷ୍ଟେକ
୫ । ଙ. ୨୫୪ ପଦରୁ ୨୫୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୬ । ଭ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଖ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୭ । ଖ ଘ. ସପ୍ତନ କରନ୍ତି
୮ । ଭ. ଉତ୍ଥାନ
ଖ. ଉତ୍ୟାନେ
୯ । ଘ. ମାହାଘୋର
୧୦ । ଜ ଙ. ଶୋଇଥିବ
୧୧ । ଖ. ଉଠେ
୧୨ । ଙ. ଯୋଉଛୁ କ୍ଷେମଗିର ପ୍ରାଏ
ଘ. ପର୍ବତର ପ୍ରାଏ
୧୩ । ଖ. ପାଶେ
୧୪ । ଭ. ଚହ୍ଲିଣ
୧୫ । ଖ. ମର୍ଦ୍ଦନ୍ତି
୧୬ । ଖ: କରେ
୧୭ । ଘ. ପ୍ରହାରିଲ

ଚକ୍ଷୁରେ ନଇଁଭଲେ ଜଳ । କଣ୍ଠେ ପୂର୍କିଲେ ଦେଇ ନଳ ॥୨୬୮॥
ଚେତଣ ଉଠେ ବାଢ ଶିଷ । ଧଇଲେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କ କେଶ ॥୨୬୯॥
କେ ତୁ ଡ଼ାଏଣି ପିତୃସୁଣି । କ ଅବା କାହାର ଘରଣୀ ॥୨୭୦॥
କଣାରେ ପଶିଲୁ ମୋ ପୁର । ନାସିକା ଛେଦବ ତୋହର ॥୨୭୧॥
ଏହା ଜାଣିଲେ ନୃପବର । ମୋଠାରେ ଧରିବ ଅନ୍ତର ॥୨୭୨॥
କାଳିହ ଏଡ଼େ କୃତ୍ୟ କଲ । କାହାର ବଧୂକୁ ହରିଲ ॥୨୭୩॥
ମୋ କରେ ଜଳ ନ ଛୁଇଁବ । ସେଷରୁ କାହାର କଣବ ॥୨୭୪॥
ଗୁପତେ ଥାଆନ୍ତି ଉଦରେ । ଜନ୍ମବେ ରାଜାର ଘୁମୁରେ ॥୨୭୫॥
ମୋତେ କପାଇଁ କରୁ ଆଶ । ଏଡ଼େକ ତୋହର ସାହସ ॥୨୭୬॥
ତୁ ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ସୁମର । ନାସିକା ଛେଦବ ତୋହର ॥୨୭୭॥
ଦୃପଦ ବୋଲନ୍ତରେ ଗୁଜ । ମୋହର କଷ୍ଟ ଅଛି ଗାଢ଼ ॥୨୭୮॥
ମୁହିଁଟି ଦ୍ରୋପଦ କୁମାରୀ । ଏଥି ହୋଇଲି ଏତେ ସର ॥୨୭୯॥
ଶୁଣିଣ ପବନଙ୍କ ଶିଷ । ଘୁଞ୍ଚିଲେ ଦ୍ରୋପଦୀର କେଶ ॥୨୮୦॥
ସତ୍ୱରେ କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ । ବଦନେ ଦିଅନ୍ତି ଚୁମ୍ବନ ॥୨୮୧॥

---

୧ । ସ. ନଇଁଭଇ
୨ । ଭ ଗ କଣ୍ଠରେ ପୁରେଇ ଅନଳ
ସ. ପୁରେଇଲେ ନଳ
୩ । ଖ ସ. ଡ଼ାକେଣି
ଗ. ଡ଼ାକିଣି
୪ । ଭ. ଏମୋ ପୁରେ
ଖ. ଅଇଲୁ ମୋ ପୁର
୫ । କ, ତୋହରେ
ସ. ତୋହୋର
୬ । କ ସ. ନୃପବର
ଙ. ଜାଣିବେ ନୃପବର
୭ । ଗ. ବୋଲିବ
୮ । କ ଖ ଗ. ପୋଥିରେ ୨୭୪ ପଦରୁ ୨୭୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୯ । ଖ. ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲନ୍ତି ହେ
ଗ. ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲନ୍ତି ହେ
ସ. ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲନ୍ତି ହେ
୧୦ । ଭ. ମୋହୋର – ଆଛ
ଖ. ମୋହୋର – ଅଛ
୧୧ । କ ଗ. ଦୋପଦ
୧୨ । କ ଖ. ଦ୍ରୁପଦୀଙ୍କ
ଗ. ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ
୧୩ । ଖ. ସତ୍ୱରେ ।

ଦକ୍ଷିଣ ବହାଇଲେ[1] କୋଳେ । ଜଡନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରେମ ଭୋଳେ[2] ।୮୨।
ଅଜ୍ଞାତବାସେ[3] ଦୁଃଖ ଲାଗି । ଅଇଲୁ ମୋତେ ରକ୍ତ ମାଗି ।୮୩।
ଦ୍ୱିତା ଅଜ୍ଞାତ ବନ ଶେଷେ[4] । ତେଣୁ ମିଳିଲୁ ମୋର ପାଶେ[5] ।୮୪।
ରକ୍ତବୁ ଦେହ ଧଣ କେତେ । କନ୍ଦର୍ପ ପୀଡ଼ା କଲ୍ପ ଚୋତେ[6] ।୮୫।
ଏ ରୂପେ ଯେତେବ ମନକଲୁ । ବକମ୍ବେ କଥାଇଁ ଅଇଲୁ ।୮୬।
ନକଟେ ଗ୍ରତ ପିବ ପାଶ୍ୱେ[7] । ସେ ଗ୍ରବ ଉପୁଜିବ କାହିଁ ।୮୭।
ଦୃପତ ଜଡନ୍ତ ଉତ୍ତର । ଏ ମୂର୍ଖ ଜନଙ୍କ ବେଭାର[8] ।୮୮।
ସେହୁ ପ୍ରକାରେ କହିଲେନ[9] । ଅଜ୍ଞାନ ମତି[10] ଅବିବେକ[11] ।୮୯।
ମୁଁ ଅସିନାହିଁ[12] ରକ୍ତ ମାଗି । କଣ୍ଟକ[13] ମୋତେ ବାଦେ ଲାଗି[14] ।୯୦।
ମୋତେ ସେ ବଳେ ହରିବାକୁ । ତେଣୁ ସେ କହିଲ ଭୀମକୁ[15] ।୯୧।
ଜହ୍ନନ୍ତ ପବନଙ୍କ ସୁତ । କହ ଠାକୁରଙ୍କ ଅଗ୍ରତ[16] ।୯୨।

---

୧ । ଗ. ଦହାଇଲ
ଘ. ଦକ୍ଷିଣ ବହାଇଲେ
୨ । ଢ. ଭୋଳେ
୩ । ଗ. ଭୋଳେ
ଘ. ବଳେ
୪ । ଘ. ବନ ଶେଷେ
୫ । ଖ. ପୋଥିରେ ୮୪ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ପାଶେ
୬ । ଘ. ମୋତେ
୭ । କ ଗ. ପାଶେ
ଘ. ପାଶ୍ୱେ
୮ । ଖ. ଦ୍ରୋପତୀ ବୋଇଲେ ପାମର
ମୂର୍ଖ ସ୍ୱଭାବ ଏ ତୋହୋର
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ – ଉତ୍ତର
ମୂର୍ଖ ଜନଙ୍କ ଏ ବେଭାର
୯ । ଗ. ଦଣ୍ଡ ବାକ୍ୟ
ଘ. କଣ୍ଟ ବାକ୍ୟ
୧୦ । ଗ. ଅଜ୍ଞାନମତ
ଘ. ଅଜ୍ଞାନମତି
୧୧ । ଖ. ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୨ । ଢ. 'ନାହିଁ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ କଣ୍ଟକ
୧୪ । ଗ. ବାଦ ମୋତେ ଲାଗି
୧୫ । ଙ. ବଳେଣ ହରୁଅଛୁ ମୋତେ
ତେଣୁ କହିଲି ଆସି ତୋତେ
୧୬ । ଖ. ଜହ୍ନନ୍ତ ପବନ ନନ୍ଦନ
କହନ୍ତା ଧର୍ମର ନନ୍ଦନ ।

କ ଆଜ୍ଞା କରିବେ ତା ଶୁଣ[1] । ସେ କଥା ତଥ୍ୟ କର ଜାଣ[2] ।୨୯୩।
ସଇନ୍ଧୀ କହେ ଧର୍ମରାଜା । ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭ ତା ଭାରଯା ।୨୯୪।
ତେଣୁ କହିଲ ତୁମ୍ଭ ଭର୍ତ୍ତା[3] । ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଭୀମ କହ ।୨୯୫।
ଠାକୁରେ ଯାହା ଆଜ୍ଞା କର । କେହା ଅନ ଥା[4] କରିପାର ।୨୯୬।
ମୂର୍ଖ ବୋଲୁଛି ଏଥୁଁ[5] ଯା ଯା । ଦେଲୁ ତୁ କଷ୍ଟକ[6] ଭାରଯା ।୨୯୭।
ଯେବେ ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ମେଣ୍ଟନ୍ତି[7] । କମ୍ପାଇଁ ଏତେ କଷ୍ଟ ପାନ୍ତି[8] ।୨୯୮।
ଆମ୍ଭ ଦେଖନ୍ତେ ଦୁଃଶାସନ[9] । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କଲେ[10] ବିବସନ ।୨୯୯।
ସମ୍ପଦ ଘେନିଲେ ଛଡ଼ାଇ । ରାଜ୍ୟରୁ ଦେଲେ ଘଉଡ଼ାଇ ।୩୦୦।
କଷ୍ଟେ ବନସ୍ତେ ନେଲୁ ଦିନ । ବିରାଟେ ହୋଇଲୁ ନଜନ ।୩୦୧।
କମ୍ପା ନହିଲୁ ମୋତେ ଆସି । କୀଚକ[11] ଭାରଯା ଦୂର୍ଷି ।୩୦୨।
ଦ୍ରୋପଦୀ[12] କହନ୍ତି ଉତ୍ତର । ସାଧୁରେ[13] ତୁମ୍ଭର ବିଗ୍ଭର ।୩୦୩।
ଜଗତେ ରହିବ ଏ କୀର୍ତ୍ତି[14] । ଭାରଯା ଦେଇ କର ପ୍ରୀତି[15] ।୩୦୪।

୧। ଘ. ଶୁଣି
୨। ଘ. ଜାଣି
୩। ଖ. ତେତେ ମୁହିଁ
ଗ. ଏବେ କହିଲ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହିଁ
ଘ. ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହିଁ
୪। ଙ. ଅନ୍ୟଥା କେହୁ
ଖ. ଅନ୍ୟଥା
୫। ଘ. ତୁମ୍ଭ
୬। ଘ. ଖଣ୍ଡିକ
୭। ଘ. ମେଣ୍ଟନ୍ତୁ
୮। କ. ପାନ୍ତି
୯। ଗ ଦୁଃଶାସନ
୧୦। ଖ. ତୋତେ କରିଲ
ଗ. କରେ
୧୧। କ ଗ: କୀଚକ
ଘ. କୀଚକ
୧୨। କ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ
୧୩। ଘ: ସାଧୁ ଏ
୧୪। କ: କୀର୍ତ୍ତି
ଘ. ରେ କୀର୍ତ୍ତି
୧୫। ଘ. କଲେ ପରର ପ୍ରୀତ ;

ଷଠୀ କୁଳରେ[୧] ଏତ୍ତ ଧର୍ମ । ଥିବାରୁ କସ ପ୍ରୟୋଜନ[୨] ।୩୦୫।
କହନ୍ତ ପବନଙ୍କ ସୁତ । ମର୍ତ୍ତି ଜାଣିଲ କ୍ରୁମ୍ଭ ଶଣ୍ଡ ।୩୦୬।
କଣ୍ଟକଠାରେ କଲ[୩] ପ୍ରୀତ । ଆମ୍ଭର ଆଣ ଗୁଣ୍ଡ ମତ[୪] ।୩୦୭।
ଆମ୍ଭ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଆସୁ । ଧର୍ମକୁ ଜଣିଚ ଝିଙ୍ଗାସୁ ।୩୦୮।
ଚୋହର[୫] ମନ ନଥିଲେଣ । କଣ୍ଟକ କରେକ ହରଣ[୬] ।୩୦୯।
ଶୁଣି ଦ୍ରୋପଦୀ ପରଜନ[୭] । କ୍ରୋଧେ ସ୍ୱାମକୁ ଦେଲେ ଗାଳ ।୩୧୦।
ଏ ନୋହେ କ୍ଷନିକ୍[୯] ବେଭ୍ରର । ଅଜ୍ଞାନ[୧୦] କୁମତ ପାମର ।୩୧୧।
ସିଂହ[୧୧] ବୋଲଣ ଆଶ୍ରେ କଲ । ଶୃଗାଳ ଚେଷ୍ଟା[୧୨] ମୁଂ ଦେଖିଲ ।୩୧୨।
ଏବେ ମୁଂ[୧୩] ଅବଳା ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ହୋଇଲ ମୋର ପଞ୍ଚପତ[୧୪] ।୩୧୩।
ଚହ୍ନିରେ[୧୫] ନ ସହଲ୍ ବନ । କେବେ କଷ୍ଟବ କଷ୍ଟମାନ ।୩୧୪।
ମୋ କେଶ[୧୬] ଧର ଦେନଗଲେ । ସଭ୍ଭରେ ବବସନ କଲେ ।୩୧୫।

---

୧ । ଗ. କୁଳର
ଘ. କୁଳକୁ
୨ । କ. କାର୍ଯ୍ୟଶମ
ଗ. କାର୍ଯ୍ୟଶ୍ରମ
୩ । ଗ କଲ୍
ଘ କଣ୍ଟକଠାରେ କଲ୍
୪ । ଙ. ଆମ୍ଭ ଆସ ଗୁଣ୍ଡଚୋ ମତ
୫ । କ ଗ ଘ. ଚୋହୋର
୬ । ଖ. ୩୦୩ ପଦରୁ ୩୦୯ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
ଗ. କରେକ ହରଣ
ଘ କଣ୍ଟକ କରେକ ହରଣ
୭ । କ. ଶୁଣିଣ ଦ୍ରୋପଦୀ ପ୍ରଜ୍ୱଳୀ
ଗ ଘ. ଶୁଣିଣ ଦ୍ରୋପଦୀ ପ୍ରଜଳ
୮ । ଖ. ଚୋପେ
୯ । ଗ. କ୍ଷେଣିକ
୧୦ । ଖ. ଅଜ୍ଞାନ
୧୧ । କ. ସିଂହ
ଗ. ସିଂହ
ଘ. ସିଂହ
୧୨ । ଖ. ଚେଷ୍ଟା
ଗ. ଚେଷ୍ଟମତ
ଘ. ଚେଷ୍ଟା ମୁଂ
୧୩ । ଖ ଘ. ଏବାମୁ
୧୪ । ଚ. ହୋଇଲ ସେବେ ପଞ୍ଚମତୀ
ଗ. ହୋଇଲେ ମୋତେ ପଞ୍ଚପତ
ଘ. ହୋଇଲ ମୋତେ ପଞ୍ଚପତ
୧୫ । ଖ. ଏକେକେ
୧୬ । ଗ. ମୋକେଶ ।

ନଳଜ ପଣେ ଥିଲେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ । କଲ୍ପଦେବଙ୍କ ଭୃତ୍ୟ ହୋଇ ।୩୧୬।
ବସନ ଥାଇଣ[1] ଦେହରେ[2] । ଭିକ୍ଷା ମାଗିଲ ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ।୩୧୭।
ଏବେ ଯେ ବସନ୍ତେ ଗୋପ୍ୟାନ । ଭୃତ୍ୟ ପଣରେ ନଷ୍ଟ ହନ[3] ।୩୧୮।
ପରକୁ[4] ଦେଇତ ଲେଉଟିଲ । ବଦନୁ ଲଜ୍ୟା ନ[5] ଗୁଣ୍ଡିଲ[6] ।୩୧୯।
କଣ୍ଟକ ମୁଣ୍ଡେ[7] ମୋତେ ଦେଇ । କ କରିବ ଜାଇଁଥାଇ ।୩୨୦।।
ଧିକ ନଳଜ କ୍ଷତ୍ରୀପଣ । ତୁମ୍ଭ ଜୀବନ ଅକାରଣ[8] ।୩୨୧।
ଭୃତ୍ୟ ପଣରେ ହନ ନେଲ[9] । ଧିକ ଏ ଜୀବନ ପୋଷିଲ[10] ।୩୨୨।
ସକଳ ଦ୍ୱାରେ ଯେ ଭିକାରୀ[11] । ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାପତ ଦମୟନ୍ତୀ ।୩୨୩।
ଶ୍ୱାନଙ୍କୁ ଦେବା ଲଗ୍ନ କାହିଁ । ଦୃଷ୍ଟି କ ଅମୃତ ପିଆଇ[12] ।୩୨୪।
ତୁମ୍ଭ ଜୀବନ ଧିକ ହୋଉ[13] । ଏ ମାଂସ କାକ ଗୃଧ[14] ଖାଉ ।୩୨୫।

---

୧ । ଗ ଘ. ନ ଥାଇ
୨ । ଘ. ଶରୀରେ
୩ । ଙ୍ଖ. ୩୧୫ ପଦରୁ ୩୧୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୪ । କ ଙ୍ଖ. ପରକୁ
୫ । ଙ୍ଖ. ଲଜ୍ୟାହିଁ
୬ । ଙ୍ଖ. ୩୧୯ ପଦ ପରେ ଅଧିକ ପାଠ—
ଏକ ହରନା ଦଶପଦ । ପୋଷି ନପାରି ବୃଷ୍ଟମତ ।
ନଳ ଥିଲେ କ ଏହା କଥା ।
ଅପେ ଦେଖନ୍ତେ ପରହିତ ।
୭ । କ ଙ୍ଖ. ମୁଣ୍ଡେ
ଘ ଲଗ୍ନେକ ମୁଣ୍ଡେ
୮ । ଖ ଧିକ ତୁମ୍ଭର ପଣପଣ
ଧିକ ତୁମ୍ଭର କ୍ଷେତ୍ରି ବୃତେ ।
ଗ. ଧିକ ନଳକ ତୁମ୍ଭ ଗୁଣ
ଧିକ ତୁମ୍ଭର କ୍ଷତ୍ର ପଣ ।
ଘ. ଧିକ ନଳକ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣ
ଧିକ ତୁମ୍ଭର କ୍ଷତ୍ରିପଣ ।
୯ । ଖ. ଭାଳିକ ଭୃତ୍ୟପଣ ଭଲ
ଘ. ହନ ନେଲ
୧୦ । ଘ. ପୋଷିଲେ
୧୧ । ଘ. ଏ ଭିକାରୀ
୧୨ । କ ଦୃଷ୍ଟିକ – ପିଅଇ
ଗ. ପିଇବ
ଘ. ମୂର୍ଖକ – ପିଅଇ
୧୩ । ଗ ଘ. ହେଉ
୧୪ । ଙ୍ଖ. ସ୍ଥାନ
ଗ. ମାଣ—ଗୃଧ
ଘ. ଏ ତୁମ୍ଭ ମାଂସ ଗୃଧ ।

ଶୁଣିଣ କୋପେ ସୁମସେନ । ଅଙ୍ଗ କରଣ କମ୍ପମାନ ॥୩୨୬॥
ଦଶନ ଘଷନ୍ତ ଅଧରେ[1] । ଆକ୍ଷେଣ କହନ୍ତ ଉତ୍ତରେ[2] ॥୩୨୭॥
ନୋହୁଣ ଥିଲେ ସ୍ତୀଶ ମୁଣ୍ଡ[3] । ମୋଡ଼ କରନ୍ତ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ[4] ॥୩୨୮॥
କହୁକ ଅଚ୍ଛନ୍ତ ଠାକୁରେ । ମାଗଧ କଣ୍ଟକ[5] ସମରେ ॥୩୨୯॥
ଯଦ୍ୟପି ଶିବ ଶକ୍ର[6] ଧାତା । କେ ପାରୁ ତାହାକୁ ରଖନ୍ତା[7] ॥୩୩୦॥
ତ୍ରିଭୁବନରେ ଯେତେ ବୀର[8] । କେ କରୁ ମୋହରେ[9] ସମର ॥୩୩୧॥
ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଜାଣୁ ଜାଣୁ । କମ୍ପାଇଁ ଏମନ୍ତ ବଖାଣୁ[10] ॥୩୩୨॥
ଦ୍ରୁପଦ[11] ବୋଇଲେ ଠାକୁରେ । କହୁଲେ ମୋତେ[12] ଏକାନ୍ତରେ[13] ॥୩୩୩॥
ମାରୁତି ଆଗରେ କହୁବ । ଗୁପତେ ତାହାକୁ ମାରିବ ॥୩୩୪॥
ଉଚ୍ଚବ ନାମେଣ ନବର[14] । ଫଳେକ ଦେଲା ତାର ମୋର ॥୩୩୫॥
କାଲି ରଜନୀ ଅର୍ଦ୍ଧଠାରେ[15] । ଆପଣ ଯୁବତୀ ବେଶରେ[16] ॥୩୩୬॥
ସେ ପୁରେ ଭଜଏ କଣ୍ଟକ । ଗୁପତେ କଣ୍ଟକ[17] ମାରିବ ॥୩୩୭॥

---

୧ । ଖ. ଶୁଣିଣ ଭୀମ କୋପଭର
୨ । ଖ. ଆକ୍ଷେଣ କହୁଇ ଉତର
ଗ ଘ. ଉତର
୩ । ଘ. ତ୍ରିଶପିଣ୍ଡ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ମୋଡ଼ ପକାନ୍ତ ତୋର ମୁଣ୍ଡ
୫ । ଘ. କୀଚକ
୬ । କ. ଶ୍ରୀକଣ୍ଠ
ଗ. ଶଙ୍କରିବ
୭ । ଖ. ୩୩୦ ପଦ ଟିକି ପାଠ ନାହିଁ
୮ । ଗ. ଧର
୯ । କ ଖ. ମୋହୋର
ଘ. କେ ପାରୁ ମୋହର
୧୦ । ଖ. ୩୩୨ ପଦଟିକି ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଗ ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ
୧୨ । ଖ. 'ମୋତେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ. ଏମନ୍ତରେ
୧୪ । ଖ. ନଧର
ଗ. ନାମରେ ନବର
୧୫ । ଘ. କାଲିର ରଜନୀ ପହରେ
୧୬ । ଗ. ରୂପରେ
୧୭ । ଗ. ତାହାକୁ
ଘ. କୀଚକ ।

ଜନ୍ମିଲ ଏତେ ମାତ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି । ତୁମ୍ଭର ମୋର ଦେଖା ନାହିଁ[1] ।୩୩୮।
ପାପୋର ଅବା ମଣ୍ଡଳରେ[2] । ସତ୍ୟ କହୁବା ମୋ ଆଗରେ[3] ।୩୩୯।
ଯେବେ କଣ୍ଟକ[4] ନ ମାଇବ । ମୋତେ ଜୀବନେ ନ ଦେଖିବ[5] ।୩୪୦।
ଏ ମୋର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟବାଣୀ । ଏଥିକି ସାକ୍ଷୀ[6] ଚକ୍ରପାଣି ।୩୪୧।
ଶ୍ରୀମ ବୋଲନ୍ତି ଆରେ ସଖି[7] । କେତେ ତୁ କରୁଅଛୁ ସାକ୍ଷୀ[8] ।୩୪୨।
ଯେବେ କଣ୍ଟକ[9] ନ ମାରଇ । ନୃପତି[10] ଚରଣେ ଦାରଇ ।୩୪୩।
ନେ ରଖ ଭୁବନ ମଣ୍ଡଳେ[11] । ମାଣବ ପଶିଲେ ପାତାଳେ[12] ।୩୪୪।
ସେ ସତ୍ୟ ନ କରଇ ଆନ । ଜାଣନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।୩୪୫।
ଜନ୍ମର ନବରେ ନ ଯିବୁ । ବଣ୍ଟାସ ତାକୁ କହୁଥିବୁ ।୩୪୬।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ମୂର୍ତ୍ତି ଯିତ[13] । କଣ୍ଟକ[14] ଜୀବନ ଦରିତ ।୩୪୭।
ସଂଶୟ ନକର ତୁ ମନେ । ଏବେ ଚଳିବା[15] ନିଜ ସ୍ଥାନେ[16] ।୩୪୮।
ରଜନୀ ପ୍ରାନ୍ତରୁ[17] ଉଠନ୍ତି । ଜାଣି ରଡ଼ଲେଣି[18] ମୁକୁଟ ।୩୪୯।

---

୧ । ଖ: ଦେଖା ନାହିଁ
ଘ. ତୁମ୍ଭ ଅମ୍ଭର ଦେଖାନାହିଁ
୨ । ଖ. ମୃତ୍ୟୁପୁରେ
୩ । ଖ. ମୋତେ ସୁତେ ତେଜ ଏବେ
୪ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୫ । ଖ. ନ ପାଇବ
୬ । କ ଖ. ସାକ୍ଷି
ଘ. ସାକ୍ଷ
୭ । ଗ. ସଖି
୮ । ଗ. ସାକ୍ଷି
୯ । ଘ କଣ୍ଟକ
୧୦ । କ ଘ. ନୃପତି
ଙ. ପୃଥିବୀ
୧୧ । କ ଖ. ମଣ୍ଡଳ
୧୨ । ଖ ଙ. ପାତାଳ
୧୩ । ଙ. ଚିହ୍ନି ନିଜ
୧୪ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୧୫ । ଙ. ଏବେ ତୁ ଚଳ
ଘ. ଚଳ ତା
୧୬ । ଘ. ନିଜ ଥାନେ
୧୭ । ଖ ଘ. ପ୍ରାନ୍ତକୁ
୧୮ । ଗ. ଯାଜିଣ ରଡ଼ାନ୍ତେ
ଘ. ଯାଜିଣ ଉଠିବେ ।

ଦ୍ରୋପଦୀ’ ଚଳିଲେ ତ୍ୱରିତେ । ମିଳନ୍ତେ ଯାଇ ଝଜ ଦେଶେ’ ।୩୫୦।
ତାଙ୍କ ଚରଣେ ଦେଇ ଶିର । କହଇ ଯାନ˚ ଷଶ୍ରୁମୁଖ ।୩୫୧।
ସୁଜନେ ନ ଧରିବା ଦୋଷ । ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ମୂର୍ତ୍ତି ଦାସ’ ।୩୫୨।

ଦ୍ୱାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କେଦାର କାମୋଦ

ଝଣି ଅନ୍ତରେ ଝନ ହୋଏ ପ୍ରବେଶ
କଣ୍ଟକ ସେନାପତି ଅନ୍ତ[3] ଦରଷ ହେ ।
ଝଣି ବଞ୍ଚିଲ ସୁଖେ[6] ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଧ୍ୟାନେ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲ ଉତ୍ସବ[7] ସଦନେ ହେ[8] ।୧।
ଲୋକ ଲଗାଇ[9] ପୁର କଲେ[10] ମଣ୍ଡଣି
ପାଟ ବସନ ଶ୍ୱେତ[11] ଚ୍ଛମର ଆଣି ସେ ।

---

୧ । କ ଖ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୨ । ଖ. କାଢ଼ି ମିଳେ ହରଷେ
ଗ ଘ. ବାସେ
୩ । କ-ଘ ତନ
୪ । କ ଖ ଘ. ଯୋଷିରେ ପଦ ଟିଭ ଯାଠ
ନାହିଁ ।
୫ । ଖ. କଣ୍ଟକ ସେନାପତି ମନେ
ଘ. କଣ୍ଟକ—ଅନ୍ତ
୬ । ଗ. ବଞ୍ଚିଲ ଦୁଖେ
ଘ. ବଞ୍ଚିଲ ସୁଖେ
୭ । କ. ହେଲେ ଉତ୍ସବ
ଖ. ସେ ଉତ୍ସବ
ଗ. ହୋଇଣ ଉତ୍ସବ
୮ । ଗ ଘ. ହେ
୯ । ଖ. ଲୋକ ନ ପାଇ
୧୦ । ଘ. କରନ୍ତେ ପୁର
୧୧ । କ ଗ ଘ. ସେତ ।

ଅଷ୍ଟରତ୍ନ[୧] ଖଞ୍ଜିଲେ ଚଉଧ ବନ୍ଧେ
କନକ[୨] କଳସରେ ଗଢାଇଲା[୩] ବାନ୍ଧେ ଯେ[୪] ।୨।
ଅତି ତଚନ କଳ୍ପ ବେଳୀ ମନ୍ଦର[୫]
ଚନ୍ଦନକ୍ତ ଚଳଙ୍କ ଚାନ୍ଦ ବେଲ୍ରର ଦେ[୬]
କୁବନ କୁନ୍ଦ ଦ୍ରୁମ ପ୍ରବାଳ କୁଣ[୭]
ରତ୍ନ ପିଣ୍ଡୁଳା ବନ୍ଧ ଚାନ୍ଦ ମଣୁଣି ଯେ ।୩।
ମୁକୁତାର ଝାଲର[୯] ଚନ୍ଦ୍ରାତପରେ[୧୦]
ଇନ୍ଦ୍ର ଗୋପକାନ୍ତ କେତଚା ଚାନ୍ଦରେ ଯେ
ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ମଧ୍ୟରେ[୧୧] ହୀର ନାୟକ[୧୨]
ତେଣୁ ସେ ପୁର କହୁଅଛି[୧୩] ଆଲୋକ ଯେ ।୪।
ଅପୂର୍ବ ଭୂଳପରେ କର୍ପୂର ଧ୍ଳ
ନାଗେଶ୍ୱର କେଶର ଚାନ୍ଦ ମୃଚୁଳ ଦେ[୧୪] ।
ଅଗର[୧୫] ଚନ୍ଦନରେ କସ୍ତୁରୀ ଗୋଳ
ପୁର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ନେଇ ସିଞ୍ଚନ୍ତି[୧୬] ବାଳୀ ଯେ ।୫।

---

୧ । ଖ ଘ. ଅଷ୍ଟରତ୍ନେ
୨ । ଘ. କନେକ
୩ । ଗ ଗଢେ।
୪ । କ. ବାନ୍ଧେ ନେ
୫ । ଖ. 'ମନ୍ଦିର' ପାଠ ନାହିଁ
୬ । ଖ ଘ. ଦେ
୭ । କ. କୁଳ ଦ୍ରୁମ ପ୍ରବାଳ କୁଳ
ଖ. କୁବନ୍ଦ କୁଳ ଦ୍ରୁମ ପ୍ରବଳ କୁଣ
ଘ. କୁଳ ଦ୍ରୁମ ପ୍ରବାଳ କୁଣ
୮ । କ. ପିଣ୍ଡୁଳୀ ବନ୍ଧ ଚାନ୍ଦ ଘମନ୍ତ
୯ । କ. ମୁକୁତା ଝାଲର
ଖ. ମୁକୁତାର ଝାଳ
ଘ. ମୁକୁତାର ଲମ୍ବ
୧୦ । ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରା ତପରେ
୧୧ । ଖ. ଅଷ୍ଟରତନ ମଧ୍ୟ
୧୨ । କ-ଗ ନାୟକ
୧୩ । କ. କରୁଛି
୧୪ । କ ଗ ଘ. କେଶର—ମୃଚୁଳ ନେ
ଖ. କେଶର ଚାନ୍ଦ ମୃଚୁଳୀ ନେ
୧୫ । କ ଗ. ଅଗର
୧୬ । କ ଖ. ସିଞ୍ଚନ୍ତି
ଘ. ସିଞ୍ଚିଲେ ।

ସୁବାସ କରେ ଅତି ଅଗ୍ର ଧୂପରେ କରେ
ନାନା କୁସୁମ ଗନ୍ଧ କରେ କର୍ପୂର[1] ଯେ
ବଡ଼ଆ ଗର୍ଭ ଅନାଇଚ ଲବଙ୍ଗେ
ଚୂଆ ଚନ୍ଦନ ରଖି ଅତର ସଙ୍ଗେ ଯେ ॥୬॥
କଣ୍ଟକ ଦେଖି ଅତି ତୋଷ[2] ହୋଇଲ
ପାହାର ଜଗାଇଣ[3] ସ୍ୱରେ ଅଇଲ ଯେ
ମାଳଣୀ ହୋଇ ପୁଣ[4] ମନୋଜ୍ଞ ସାର
ସୁବେଶ ହୋଏ କରେ ଦର୍ପଣ ଧରି[5] ଯେ ॥୭॥
ହରସ ନବ ଘଡ଼ି[6] ଅନ୍ତେ ପଞ୍ଚାନ
କଣ୍ଟକ[7] ପାଶେ ଆସି ଭୁରତେ ମିଳ ଯେ ।
ମାୟା ମୋହିଲେ ତତ୍ସଂ କଣ୍ଟକ ମନ[8]
ଦଣ୍ଡକୁ ଦଣ୍ଡ ଶତ୍ରୁ ହୋଇଲା ଛନ ଯେ ॥୮॥
ମଦ ହସି[9] କହନ୍ତି କଣ୍ଟକ ପାଶେ[10]
ଅଇଲ[11] ଭୁମ୍ଭେ ପ୍ରଭେ ପିକାର ଆଶେ ଯେ ।

୧। ଖ. ପ୍ରଭ କର୍ପୂରେ
ଗ. କୁସୁମେ ଗନ୍ଧ ପ୍ରଖ କର୍ପୂରେ
ଘ. ପ୍ରଭ କର୍ପୂର
୨। ଗ. ତୋଷ
ଘ. କଣ୍ଟକ—ତୋଷ
୩। ଗ. ଜଗାଇ
ଖ. ଜଳ ମାଇଣ ଅଣ୍ଟ
୪। ଗ .ଘ ପୁଣ
୫। କ. ଧରି
୬। ଘ. ପଞ୍ଚଘଡ଼ି
୭। ଘ. କଣ୍ଟକ
୮। ଘ. କଣ୍ଟକ ମନ
୯। ଖ: ମନେ ହସି
୧୦। ଘ. କଣ୍ଟକ ପାଶେ
୧୧। ଖ. ଅଇଲ ।

କଣା[୧] ପଢ଼ଉ ଅନ୍ନେ ଭରିବ ପୁର
ତର୍ଜି ଭୁନ୍ତ ଆମ୍ଭର[୨] କେଳ ସମର ଯେ ॥୯॥

ଏତେ କହିଣ ଦେଖା ଲେଇନ୍ତି[୩] ଗଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା[୪] ପାଶେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯେ ।

ତେତେବେଳେ କଟକ[୫] ପାଇ ତେଡ଼ନ[୬]
ଦ୍ରୁପଦ ତେଜେ ବୀର ହେଲ ଅଜ୍ଞାନ ଯେ[୭] ॥୧୦॥

ସାକ୍ଷାତ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ସେ ମହାସତୀ[୮]
ତାଙ୍କ କୋପରୁ ଭୁଟିଲଣି[୯] ବଭୂତି ଯେ

ତା'ଙ୍କ ପାଦ'ରୁ[୧୦] ବଳ ଆୟୁଷ[୧୧] କ୍ଷୟ
ଦଗ୍ଧ କାଷ୍ଠ ପ୍ରାଏକ[୧୨] ରହିଛୁ କାଏ ଯେ[୧୩] ॥୧୧

ମୃଦୁସ୍ୱରୀ କହିଲେ ସବୁ ବୃତାନ୍ତ
ଭରସା ପାଇ ବୀର ହେଲ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଯେ ।

କ୍ଷଣକୁ କ୍ଷଣ ବେଶ ଧରଇ ଆନ[୧୪]
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ରୂପ ଶତ୍ରେ କରଇ ଧ୍ୟାନ ଯେ ॥୧୨॥

---

୧ । ଖ-ଘ କଟି
୨ । ଖ. ଭୁମ୍ଭର
୩ । ଖ. ଲେଉଟି
୪ । ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପୁରେ
୫ । କ ଗ. କଟକ
ଘ. କଟକେ
୬ । ଗ. ଯାଇଲ କେନ
୭ । ଖ. ଦ୍ରୁପଦଙ୍କି ଦେଖିଣ ହୋଇଲ ଆଜ୍ଞାନ ଯେ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦ—ଅଜ୍ଞାନ ଯେ
୮ । କ. ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ସେ ମହାଶକ୍ତି
ଖ ଘ. ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ସେ ମହାସତ
୯ । ଖ. ତାଙ୍କର କୋପରୁ ଛୁଟିଲ
ଘ. ତାଙ୍କର ତେଜରୁ ଛୁଟିଲ
୧୦ । ଗ ଘ. ପ୍ରତାପେ
୧୧ । ଘ. ଆୟୁଷ
୧୨ । ଖ. ଦଗ୍ଧ କାଷ୍ଠ ପ୍ରାଏ
ଘ. ଦଗ୍ଧ ପାଷ ପ୍ରାଏ
୧୩ । ଖ. ପଡ଼ିଛି ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ ବେଶ ହୋଇଲ ଆନ

କେତେବେଳେ ସେ[1] ଅସ୍ତ ହେବେ ଦିନେଶ
ରଜନୀ ପହରକ ହୋଇବ[2] ଶେଷ ଯେ
ସଭଦ୍ରା କୋଳେ ମୂର୍ତ୍ତି ବସ୍ତ୍ରତ ରଚି
ନାନା ବନ୍ଧରେ ସେ କରିବ ସୁରତି ଯେ[3] ||୧୩||

ଏତେ ବିଘ୍ନର ଅର୍ଘ୍ୟ[4] ବେଦନଣ କରେ
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟି ତୃପ୍ତି[5] କରେ ବାହାରେ ଯେ
କମଳକର ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୁଅ
ସତ୍ୱର ହୋଇ ଅସ୍ତଗିରିକି ଯାଅ ହେ ||୧୪||

ପୁଣି ପାଲଙ୍କି ବସେ ପଲଙ୍କ ଅଙ୍କେ[6]
ଯୁଗ ପରି ମଣଇ ଏକ କ୍ଷଣକେ[7] ଯେ
କେତେବେଳେ ଅସ୍ତଇ ବିଘ୍ନର ମନ[8]
ପୁଣ ଉଠିଣ[9] ଅନାଇଲା ଗଗନ[10] ଯେ ||୧୫||

କ୍ରୋଧ ହୋଇ ରବିକି ଝଅଇ[11] ଗାଳି
ସତ୍ତ୍ୱ ରଖିଛୁ[12] କର୍ମା ତୋତେ ନ ଗିଳ ଯେ
କେଉଁ ଗୁଣରେ ଧର୍ମ ନାମ ବହୁଛୁ[13]
ମୋଠାରେ ଅଧର୍ମ ପକ୍ଷା ସମ୍ପାଦୁଛୁରେ[14] ||୧୬||

---

୧ । କ ଖ. 'ସେ' ପାଠ ନାହିଁ
୨ । ଘ. ପହରେକେ ହୋଇଲା
୩ । କ. ବନ୍ଧରେ କରିବା ସୁରତ ଯେ
ଗ. "ନାନା—ସୁରତି ଯେ" ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ନାନା ବନ୍ଧେ ସେ କରିବଇ ସୁରତି ଯେ
୪ । ଗ. ଅର୍ଘ
୫ । ଗ. ତୃପ୍ତି
ଘ. ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟି ତୃପ୍ତି
୬ । କ. ବସନ୍ତି ପଲଙ୍କେ
୭ । ଖ. ପଲଙ୍କେ
ଗ ଘ. ପଲଙ୍କେ
୮ । ଗ. ମନେ
୯ । ଗ. ଉଠି
୧୦ । ଗ. ଗଗନେ
୧୧ । ଖ. କ୍ରୋଧିଣ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଦିଏ
ଗ କ୍ରୋଧିଣ — ଦିଏ
୧୨ । ଗ. ରଖିଛି
୧୩ । କ ଖ. କହୁ — ବହୁଛି
୧୪ । କ ଖ. ନିର୍ଦ୍ଦୟପଣ ହୋଇଣ ମୋତେ ଦହୁଛୁ କେ
ଘ. ନିର୍ଦ୍ଦୟପଣ ହୋଇ ମୋ ତନୁ ଦହୁଛୁରେ

କର ପାଇଲେ ତୋତେ ଆଣନ୍ତି ଧରି
ତୋତେ ସଂହାରିବ ପାଇଲେ[1] ଶବର୍ଷ ଯେ ।
ଏହି ପ୍ରକାରେ ଦିନ ହୋଇଲା ଶେଷ[2]
ଅସ୍ତାଚଳରେ[3] ବିଜେ କଲେ ଦିନେଶ ଯେ[4] ॥୧୭॥

ଦେଖି ହରଷ ହୋଏ କୀଚକ[5] ମନ
ଏଣେ ବେଷ ମଣ୍ଡଇ ରାତ ନନ୍ଦନ ଯେ[6] ।
ନୃପତି[7] ମାତି ଅତି ସବୁରେ ସାର
ଦ୍ରୁପଦି କଥା ସୁମରି ସ୍ନାନ କରି ଯେ ॥୧୮॥

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଦିବ୍ୟ ପାଟ ପିନ୍ଧିଲେ
କୁସୁମ ଗନ୍ଧ ଖଞ୍ଜି[8] କେଶ ବାନ୍ଧିଲେ ଯେ[10]
କର ମୂଳରେ ଶୋହେ ରତନ[11] ଚୂଡ଼ି
ହୀରା ମେଖଳା କଟୀ ତଟରେ ଭିଡ଼ି ଯେ ॥୧୯॥

ବାହୁ ମୂଳରେ ଶୋହେ ରତନ ତାଡ଼
କର୍ଣ୍ଣରେ କର୍ଣ୍ଣଫୁଲ ରହେ[12] ନବାଡ଼ ଯେ
ନାନା ଜାତିରେ[13] ହାର ହୃଦରେ ପଡ଼ି
ଚରଣେ ବଳା ତଉଁସାପେ ପାଗୁଡ଼ି ଯେ ॥୨୦॥

---

୧ । ଖ. ସହାରି ବଳାବନ୍ତ
ଗ. ସହାଂରି ବଡ଼ାବନ୍ତ
ଘ. ସଦାରି ବଡ଼ାବନ୍ତ
୨ । ଖ. ଏତେ ଭଦ୍ରକେ ଦିନ ହୋଇଲା ଶେଷ
୩ । ଘ. ଅସ୍ତାଞ୍ଚଳରେ
୪ । ଙ. 'ଏହି ପ୍ରକାରେ—ଦିନେଶ ଯେ,
ପାଠ ନାହିଁ ।
୫ । ଘ. କୀଚକ
୬ । ଙ. "ଦେଖି ହରଷ—ନନ୍ଦନ ଯେ ।"
ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।
୭ । ଖ. ଦ୍ରୁପଜା
ଘ. ନୃପଧର
୮ । ଖ. ସ୍ତ୍ରିରି ବେଶରେ
ଗ ଘ. ବେଶେ
୯ । ଙ. ଶୋଷି ଝଗିଂ
ଖ. 'ଖଞ୍ଜି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୦ । ଗ. ବାନ୍ଧିଲେ
୧୧ । ଖ. ରତ୍ନ
୧୨ । ଗ. କର୍ଣ୍ଣରେ—ଅଛି
୧୩ । କ ଗ. 'ହାର' ପାଠ ନାହିଁ ।

ଉପରେ ବାଜେଣି ନୂପୁର ଶବଦ
ଶୁଣିଲେ ମୁନିମାନେ ହେବେ ଉବଦ ଯେ ।
ଝୁଣ୍ଟିଆ କର ଅଙ୍ଗୁଳରେ ମୁଦ୍ରିକା
କିବା ଅଇଲା ଖସି ସ୍ୱର୍ଗ ନାସ୍ତିକା ଯେ ॥୨୧॥
କର୍ପୂର ପାନ ସଙ୍ଗେ ମଣୋଷ୍ଟ୍ର କଲେ
କସ୍ତୁରୀ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର କପାଳେ[2] ଦେଲେ ଯେ ।
ଭାଲ ପଟରେ ଯେନ ସିନ୍ଦୂର ଟୀକା[3]
ମାଳ ଓଢ଼ଣୀ ଅଙ୍ଗେ ଦଶେ ଶୋଭିତା ଯେ[4] ॥୨୨॥
ତାହାକୁ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ[5] ଅପୂର୍ବ କସ
ସଦା ସପକ୍ଷ ପକ୍ଷୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ[6] ବିଳାସ ହେ ।
ଯେ ଯାହା ଚାହିଁଲେ କୁବେର ଜାଣନ୍ତି[7]
ନିଧିମାନ[8] ସବୁରେ ଆଣି ଦିଅନ୍ତି ଯେ[9] ॥୨୩॥
ସୁବେଶ ହୋଇଣ[10] ପବନ ନନ୍ଦନ
କଣ୍ଟକ[11] କଥା ଚାହିଁ ଆନନ୍ଦମନ ଯେ ।

---

୧ । କ. ସ୍ୱର୍ଗ ନାଏକା
ଖ. ସ୍ୱର୍ଗ ନାଏକା
ଗ. ପଡି ସ୍ୱର୍ଗ ନାଏକା
୨ । କ-ଗ. କପୋଳେ
୩ । ଖ-ଘ ଟିକା
୪ । କ. ଦେଖିଲ ସେ ଭୁଜା ଯେ
ଖ. ନାଲ ମେଘେ କି ହୁଦେ ଉଦେ
ବଡାଂକେ
ଘ. ନାଲ ଓଢ଼ଣୀ—ଶୋଭିତା ହେ
୫ । କ ଗ. ଦ୍ରବ୍ୟମାନ
୬ । କ. ଲକ୍ଷ୍ମୀ
ଗ. ସୁପକ୍ଷ ପାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ
ଘ. ସପକ୍ଷ ପାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ
୭ । କ. କେହୁ ଚାହିଁଲେ—ଯଶାନ୍ତି
ଘ. ଯଶାନ୍ତି
୮ । କ ଘ. ନିଧିମାନେ
୯ । ଖ. ପୋଥିରେ ୨୩ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୦ । କ. ହୋଇ
୧୧ । ଘ. କଣ୍ଟକ ।

ଚାନ୍ଦ ସଉ ଭଜନୀ ଅତ ତମସ[୧]
ନର୍ଦନ ନଗ୍ରଲୋକେ ନାହିଁ ପ୍ରକାଶ ହେ[୨] ||୨୪||

ମାଧବ ସୁମରଣ ଚଳଲେ ଧୀର[୩]
ଚରଣେ ଧ୍ୱନ କରୁଅଛି[୪] ନୂପୁର ହେ ।

ଉଦ୍ଧବ ନବରେଣ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ
ଦେଖି ପାହାଣ୍ଡମ ନେ ଆଡ଼େ ହୋଇଲେ ହେ ||୨୫

ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଶ୍ରୀମ ଭେଲ ଧଦନେ
ପ୍ରଶଂସା କରୁଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ମନେ ହେ ।

ପୁଣ ଦେଖିଲେ ତହିଁ ଦିବ୍ୟ ପଲଙ୍କ
ମନେ ଭାଳନ୍ତି ଆସିବାହିଁ କଣ୍ଟକ ହେ[୬] ||୨୬||

ପ୍ରାଣପମାନ ସବୁ ନବାଚ କଲେ[୭]
ନଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ପଲଙ୍କେ ପହୁଡ଼ିଲେ ହେ ।

ସେ ଶ୍ରୀମସେନଙ୍କର ବନ୍ଦ ଚରଣ
ଅଧମ ବଶ୍ୱମ୍ଭର ତହିଁ[୮] ଶରଣ ହେ ||୨୭||

---

୧ । ଗ. ହୃଦୟମନ ନେ
୨ । ଭ. ଚାନ୍ଦସତ୍ତ୍ୱୀ ଦ୍ୱାଗ ଅଗ ତମଧ
ଖ. ଚାନ୍ଦସର୍ତ୍ତୀ ଦ୍ୱଣ ବଡ ତମଧ
ଗ. ପ୍ରସ୍ଥସଣ୍ଡ – ଗାମଯ
୩ । ଭ. ନଟଗ୍ର ନାହାଂ ପ୍ରୁରୁଷ ହେ
ଖ. ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. ନଳନ – ପ୍ରକାସ ହେ
ଘ. ନଳନ ନଗ୍ରନରେ ନାହିଁ ପ୍ରକାସ ହେ
୪ । କ. ସୁମରୀ ଚଳୀଲେ ଧୀର ଧୀର
ଖ ଘ. ଧରେ
୫ । କ. କରୁଛି
ଖ: ଡେ - ନ୍ତି—କରୁଅଛୁ
ଘ. କରୁଛନ୍ତି
୬ । କ: ପ୍ରଶଂସା
୭ । ଖ: "ଦେଖି ଧାହାସମାନେ—କଣ୍ଟକ ହେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
ଘ. କଣ୍ଟକ ହେ
୮ । କ. ନାଗାପଲଙ୍କେ
ଖ ଗ ଘ. ନବାପ କଲେ
୯ । କ. ବଦମ୍ଭର ତଣ୍ଟୁ ପଦେ
ଖ. ବସ୍ମ୍ଭର ପଦେ ।

ତ୍ରୟୋଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳ ଗୁଜ୍ଜରୀ[1]

ପାଦାନ୍ତମାନେ ଜଣାନ୍ତି କଣ୍ଟକ ଗ୍ରାମରେ[2]
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଉତ୍କଳ ନଗରେ[3] ଯେ ॥୧॥

ଶୁଣିକରି ବୀର ବେଗେ[4] ବାହାରି ହୋଇଲା
ପଟେ ହୋଡ଼ାଇଣ[5] ଶିବା ଘୋର ଧ୍ୱନି କଲା ଯେ ॥୨॥

ବାମ ନୟନ ତାହାର ଘନ ଘନ ସ୍ଫୁରି[6]
ପନ୍ଥରେ ରହିଛି କାଳସର୍ପ ଫଣା[7] ଧରି ଯେ ॥୩॥

ତାହା ଦେଖିକରି ବୀର ବାଟ ଛାଡ଼ି ଚଳି
ଗଦା ବୁଲାଅନ୍ତେ ନିଜ କପାଳେ[8] ବାଜିଲା ଯେ ॥୪॥

ଝର ଝର ଲଲାଟରୁ[9] ବାହାରି ରକତ
ଗଦା ପକାଇଲା ବୀର[10] ହୋଇ ଥରକତ ଯେ ॥୫॥

ଏମନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଉତ୍କଳ ନଗରେ[11]
ବସ୍ତ୍ରହରମାନେ ଲଭିଲେ ଅଦ୍ଭୁତ ବାର୍ତ୍ତାରେ ହେ[12] ॥୬॥

୧। କ ଖ. ଗୁଜରୀ
୨। ଗ. ଗ୍ରାମର
ଘ. କଣ୍ଟକ ଗ୍ରାମର
୩। ଖ. ନଗର
ଗ ଘ. ନଗର
୪। ଖ. ପୁଣି ଉଦବେଗ ବର
ଗ ଘ. ପୁଣି ଉଦବେଗେ ବର
୫। ଗ. ପଟରେ ହୋଡ଼ାଏ
୬। ଙ. ଚକ୍ଷୁ ଘନ ଘନ ସ୍ଫୁରି
ଙ. ତାହାର ଘନ ଘନ ସ୍ଫୁରି
ଗ. ସ୍ଫୁରି
୭। ଙ. ଫେଣ
୮। ଙ. ବୁଲାନ୍ତେ—ଭୋପଳେ
ଗ. ଭୋପାଳ
ଘ ବୁଲାବନ୍ତେ—କପାଳ
୯। ଙ. କପାଳରୁ
୧୦। ଖ. ବେଳ
୧୧। ଙ. ନଗରେ
ଘ. ନଗରେ
୧୨। ଗ. ହେ।

ଖଟଣି ସେବକମାନେ[1] ଦୁଆରେ ରହିଲେ
ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ସାବ୍ ଭିତରେ[2] ପଶିଲେ ଯେ ॥୭॥

କେଳସ୍ପର ପଲଙ୍କ ତଳରେ ପରବେଶ
ମଦନ ଆରତେ[3] ନ ଦିଶଇ ଦଶ ଦିଶ ଯେ ॥୮॥

କର ଧରି ବସାଣ୍ତଇ ପଲଙ୍କ ଉପରି[4]
ଇନ୍ଦ୍ରା ଦଳ ପ୍ରାଏ କମ୍ପେ ପାବେନ ଶରୀର[5] ଯେ ॥୯॥

ଦରିଦ୍ର ହସ୍ତରେ ନିଧି ପଡ଼ିଲା ପରାଏ
ଚିବୁକ ଧରନ୍ତେ ସ୍ନାନ କରନ୍ତି ବୁଏ ଯେ ॥୧୦॥

ଦେଖି ସୃଷ୍ଟ ବିନସୁ ବଚନ ସାର ଖଣ୍ଡି[6]
ମୋର ଦୋଷ କ୍ଷମାକର[7] ସ୍ନୁନ୍ଦର କେଶୀରେ ॥୧୧॥

ବିଳମ୍ବେ ଅଇଲି ବୋଲି କରୁଅଛୁ କୋପ
ଲକ୍ଷେ[8] ବିଦାରଣ ତନୁ ହର ମୋର ଦର୍ପ ଗୋ[9] ॥୧୨॥

ବାହୁ ପାଶେ ବାନ୍ଧି ଲଦ[10] ଉରଜ[11] ପର୍ବତ
ବିପଶ୍ରିତ[12] ବନ୍ଧେ ବସି କର ଜତଯାତ ଗୋ[13] ॥୧୩॥

---

୧ । ଗ. ଖଟଣିଆ ସେବକମାନେ
ଘ. ଖଟଣି ଦାସକମାନେ
୨ । କ. ସ୍ପାନ୍ତରେ
ଙ. ... ଭୋଗ ଶେଷ ...
୩ । ଖ ଙ. ଅନ୍ତୁରେ
୪ । ଗ ଘ. ଭଣ ସେନ—ଉପର
୫ । ଗ. ସ୍ତୁଷ୍ଟର
୬ । ଭ ଙ. ବଚନ ସାନ୍ତ ଭର ଖଣ୍ଡି
ଗ. ଖଣ୍ଡି
୭ । ଖ. କ୍ଷେମାକର
୮ । ଙ. ଲକ୍ଷେ
ଗ ଘ ଲକ୍ଷେ
୯ । ଗ ଘ. ଦର୍ପରେ
୧୦ । କ ଗ. ପାସେ-ଲଦ
ଙ ଘ ପାସେ-ଲଦ
୧୧ । ଘ: ଉରଜ
୧୨ । ଙ. ବିରଶ୍ରିତ
୧୩ । ଘ. ବନ୍ଧେ ବସି କର ଜରଜ ଘାତରେ

ଦାସ ଦୋଷକୁ ଏ ଦଣ୍ଡ ଉଚିତ[1] ବେଶ୍ୱର
ଏତେ କହି କୋଳକରି ଶୋଇ[2] ପଲଙ୍କର ସେ[3] ॥୧୪॥

ମୁଖକୁ ମୁଖ ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତେ ଚୁମ୍ବନ
ମୁଖେ ପ୍ରହାରିଲେ ଶ୍ରମ ତାହାର ବଦନ ସେ ॥୧୫॥

ଦନ୍ତଭଗ୍ନ ହୋଇ ମୁଖୁ ବାହାର ରୋଧିର[4]
ମଦନ ଆଉରେ ତାହା ନ ଛେଡ଼ନ୍ତି[5] ବୀର ସେ ॥୧୬॥

ଉରତେ କରକଦାନ୍ତ ଦେଲେ[6] ପୁଣ[7] ଆଣି
ପୃଷ୍ଠ ମାଡ଼ନ୍ତେ ଯେସନେ ଲେଉଟଇ[8] ଫଣୀ ସେ ॥୧୭॥

ଗର୍ଜିଣ ମାରୁତି କଣ୍ଟକକୁ[9] ଧରିବାକେ
ମାଡ଼ିଣ ବସିଲେ ତାକୁ[10] ପଲଙ୍କର ତଳେ ସେ[11] ॥୧୮॥

ପୁଣ ଲେଉଟାଇଲ[12] କଣ୍ଟକ ମହାବୀର[13]
ତଳେ ମାଡ଼[14] ଚୁମ୍ବନ ସେ ଦିଅନ୍ତି[15] ମୁଖର ॥୧୯॥

---

୧ । ଘ. ଦୋଷକୁ ଦଣ୍ଡ ଉଚିତ
୨ । କ. କୋଳକରି ଶୋଇଁ
ଖ. କୋଳ କୋଳକରି ଶୋଇଂ
ଗ. କୋଳକରି ଶୋଏ
ଘ. କୋଳକରି ପଲଙ୍କ
୩ । ଘ. ଉପରକେ
୪ । କ ଖ. ରୋଧିର ବାହାରି
ଘ. ରୋଧିର ବାହାର
୫ । ଘ. ମଦନ ଆଉତେ ନ ଛେଡ଼ଲ ତାହା
୬ । କ ଖ. ଉରନ କରକ ଦନ୍ତେ ଦେଲେ
ଗ. ଦେଲ
ଘ. ଘାତକର
୭ । ଘ. ଦେଲ
୮ । କ ଖ. ଲେଉଟଇ
୯ । କ ଖ. ଗର୍ଜିଣ ମାରୁତୀକି କଣ୍ଟକ
ଘ. କଣ୍ଟେକକୁ
୧୦ । ଖ. ତାହାଂ
ଘ. ମାଡ଼ ବସିଲ ତାକୁ
୧୧ । ଗ ଘ. ହେ
୧୨ । କ ଖ. ଲେଉଟାଇ
୧୩ । ଘ. କଣ୍ଟେକ ମାହାବୀର
୧୪ । କ. ଡାଳେ ପଡ଼ି
ଘ. ତଳେ ପଡ଼ି
୧୫ । ଗ ଘ. ଦିଅନ୍ତି

ନଗାବନ୍ଧ ଖୋଲିବାକୁ ଦେଲା ନେଇ କର[1]
ଶତଶୃଙ୍ଗ[2] ସୁମଣ୍ଡଳେ ପବନ କୁମର ଯେ[3] ।୨୦।

ବୃକୋଦର[4] ମୂରତି ନୃସିଂହ[5] ଅବତାର
କଣ୍ଠଦେ[6] କଟକ[7] ମାଡ଼ି ବସିଲେ ଭୂମିର ଯେ ।୨୧।

ମତ୍ତ ମତ୍ତ ଶବଦ ଶଶ୍ୱର[8] ତାର କରେ
ଉଠ ମଠ ଶୁଭଇ ଦଶନ ଘୃଷିବାରେ ଯେ ।୨୨।

ହୁଙ୍କାର ନାଦରେ[9] ମୂର୍ଖ କରନ୍ତି ପ୍ରହାର
କଣ୍ଟକ[10] ସେବକମାନେ କରନ୍ତି ବହୁର ଯେ ।୨୩।

ଶତସିଂହ[11] ପରନ୍ତପ ଅମୃତ ଠାକୁରେ[12]
ପ୍ରବଳ ସତ୍ତ୍ୱର କାନ୍ତି ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ[13] ଯେ ।୨୪।

ଠାକୁରେ ପ୍ରହାରୁଛନ୍ତି କର କୋପମନ[14]
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଠାକୁରାଣୀ କ[15] ଧରବେ ଜୀବନ ଯେ ।୨୫।

---

୧ । ଙ. ଫେଡ଼ିବାକୁ ଦେଲ ନେଇ
ଗ. ଫେଡ଼ିବାକୁ ନେଇ ଦେଲ
ଘ. ଫେଡ଼ାବାକୁ ଦେଲ ନେଇ
୨ । ଢ ଙ. ଘତଶୃଙ୍ଗ
ଖ. ଘତସିଂହ
୩ । ଘ. ଚହି
୪ । ଗ. ବୃକୋଦର
ଘ. ବୃକୋଦର
୫ । ଗ. ନୃସିଂହ
ଘ. ନୃସିଂ
୬ । ଖ. କଣ୍ଠେ
୭ । ଢ ଗ. କଟକ
ଘ. କଣ୍ଟକ
୮ । ଢ ଗ ଘ. ଶୂନ୍ୟର
୯ । ଗ. ନାଦେଣ
୧୦ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୧୧ । ଢ. ସତସିଂହ
ଗ ଘତସିଂହ
୧୨ । ଙ. ଅମୃ ଠାକୁରର
ଞ. ଠାକୁର
୧୩ । ଖ. ବେଭାର
ଗ. କାନ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ — ପ୍ରକାରେ
ଘ. ପ୍ରହାର
୧୪ । ଙ. କୋପମନ
ଗ. ହୋଇ କୋପମନ
୧୫ । ଢ. ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ
ଙ, ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ।

ଏତେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଲୋକେ ହସା ହସି ହେଲେ
ନିଜ ସଦନ ମାନଙ୍କେ[1] ସେ ଯାହାରେ ଗଲେ[2]ହୋ ।୨୬।

ଏଣେ ଭୀମସେନ କଞ୍ଚକକୁ ଧରି ବଳେ[3]
ପ୍ରତଜ୍ଞା କରୁଅଛନ୍ତି[4] ମାଡ଼ିବସି ଛଳେ ସେ ।୨୭।

ରେ ରେ ପାମର ମୋର ଭାର୍ଯ୍ୟା କୁ ହରୁ[5]
ରେ ରେ ପାମର ତୋତେ କେ ପାରୁ ରକ୍ଷାକରୁ[6] ।୨୮।

ରେ ରେ ପାମର ତୁ ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ସୁମର
କେ ତୋତେ ରଖି ପାରିବ ତିନି ଜଗତର ରେ ।୨୯।

ଏତେ କହି ବୀର ବଦାଇଲେ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ
ବେଣକର ଭଙ୍ଗି ପୁରାଇଲେ[7] ହୃଦସ୍ଥଳ ସେ ।୩୦।

---

୧ । ଘ. ସଦନ ମାନଙ୍କୁ
୨ । ଖ. ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
୩ । ଖ ଗ. ମାଡ଼ି ଛଳେ
ଘ. କଷ୍ଟେକ ପାଡ଼ିଲେ
୪ । ଜ. କରୁଛନ୍ତି
ଗ. ପ୍ରତଜ୍ଞ କରୁଅଛନ୍ତି
୫ । ମୋହୋ ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ହରୁ
ଗ. ତୁ ମୋର ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ହରୁ
ଘ. ମୋହର ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ହରୁ
୬ । କ. ରେ ରେ— ରକ୍ଷାକରୁ ପାଠ ନାହିଁ
ଖ. କେ ତୋତେ—ରଖୁ
ଘ. ଆଜ କେ ତୋତେ ରକ୍ଷାକରୁ
୨୮ ପଦ ପରେ ଖ ପୋଥିରେ ଅଧିକ ପାଠ
ଝିଂକ୍ଷ ବଳ
ସ୍ତ୍ରୀକୋପେ ନାଶଗଲ ଅହେରିଲ୍ଲ
କାଳ ସେ
ରେ ରେ ପାମର ତ୍ରିପଞ୍ଚ କଣ୍ଟବନ୍ଧ
ତୋତେ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ମାରୁଣି ବୋଲି ବୋଲିବେ
ଯଗତେ ।
ଗ ଘ. ପୋଥିର ଅଧିକ ପାଠ—
ରେ ରେ ପାମର ଯୋହର ସତେ ସିଂହ
ବଳ (ଘ. ସତସିଂହ)
ସ୍ତ୍ରୀ କୋପେ ଷଣ୍ଢଗଲ୍ଲ ଅହେରିଲ୍ଲ
କାଳରେ
ରେ ରେ ପାମର ତ୍ରିପଞ୍ଚ କଣ୍ଟବନ୍ଧ ତୋତେ
ଗନ୍ଧର୍ବ ମାରୁଣି ବୋଲି ବୋଲିବେ
ଜଗତେ ରେ ।
୭ । ଗ. ଭୁଲଇଲେ ।

ପ୍ରାଣ ଗଲାବେଳେ[୧] ଶାର ରତ୍ନେ ଗୁଡ଼ିଲା
ପୃଥିରେ ଦେହ ଗୁଡ଼ିଣ[୨] ସ୍ୱର୍ଗକୁ ସେ ଗଲା ।୩୧।

ଦେବପାଦ ଶାର୍ଙ୍ଗି ତାର କମାନେ[୩] ଛେଦିଲେ[୪]
ଲେଉଟାଇ[୫] ମସ୍ତକରେ ପ୍ରହାରଣ କଲେ[୬] ଯେ ।୩୨।

ମଳଦ୍ୱାରେ ମସ୍ତକ ରହିଲା ତାର ଯାଇ
ବାହାର ଚର୍ମ ଭିତରେ ପାଇଣ ଲୁଚାଇ ହେ[୭] ।୩୩।

ଭିତର ମାଂସ ସେ[୮] ପାଲଟିଲା ଉପରକୁ
ମାଂସ ମେଦ ଘୋଟାଏ କରିଣ[୯] କଣ୍ଟକକୁ[୧୦] ।୩୪।

କୁମ୍ଭାର ଯେସନେ ମୃତ୍ତିକା କରରେ[୧୧] ବାନ୍ଧଇ
ଚକ୍ର ଉପରେ ତାହାକୁ ନେଇଣ[୧୨] ବସାଇ ହେ ।୩୫।

ସେହିମତ କଣ୍ଟକ[୧୩] ପିଣ୍ଡକୁ ଗ୍ରାମ କଲେ
ଚେକଣ ଉଷ୍ଣ ଉପରେ[୧୪] ନେଇଣ ଥୋଇଲେ ହେ ।୩୬।

---

୧ । ଘ. ପ୍ରାଣ ଜିବାବେଳେ
୨ । ଭ. ଶାର ଛାଡ଼ିଣ
ଗ. ପୃଥିବୀରେ ଦେହ ଛାଡ଼ି
ଘ. ପୃଥିବୀଂ ଦେହ ଛାଡ଼ି
୩ । ଖ. ଭଞ୍ଜାଲେ
ଗ. ବେଣକର ଶାର୍ଙ୍ଗି ତାର ଭପୋଲେ
ଘ. ଧରି ତାଙ୍କ କଟାଲେ
୪ । ଘ. ଛେଦ ଦେଲେ
୫ । ଭ. ଲେଉଟାଇ
ଗ. ଲେଉଟି କରି
୬ । ଖ ଘ. ମୁଣ୍ଡେ ପ୍ରହାରିଲେ
ଗ. ମସ୍ତକେ ମୁଣ୍ଡେ ପ୍ରହାରିଲେ
୭ । ଖ. ଢାଙ୍କିଣ ଭିତରେ ପଶିଯାଇ ଜେ
୮ । ଭ. ମାଂସ
ଙ ଘ. ମାଂସର
୯ । ଭ. ଟିକସ
୧୦ । ଘ. କଣ୍ଟକକୁ
୧୧ । ଦ. ଯେସନେ ମୃତ୍ତିକା ତାକରେ
୧୨ । ଗ. ନେଇଁ ତାହାକୁ
୧୩ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୧୪ । ଗ. ଉଷ୍ଣ ପରେ ।

ଉଚ୍ଛବ ନବରୁ ଶ୍ରମ ଗଲେ ବେଗେ ଚଳି[1]
ଶୀତଳ ଜଳରେ ପଶି[2] ଶରୀର ପଖାଳି ହେ ॥୩୭॥
ରୁଧିର ଛଡ଼ାଇଣ ଗୁଡ଼ିଲେ[3] ସ୍ତ୍ରୀର ବେଶ
ସୁପକାର ବେଶେ ରୋଷଶାଳେ ପରବେଶ ସେ[4] ॥୩୮॥
ହରଷ ହୋଇଲେ ମନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସୁମରି
ଦୁଃଖୀ ଲୋକ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ଧାରୀ ହେ ॥୩୯॥
ଆରତ ଭଞ୍ଜନ ପ୍ରଭୁ[5] କରୁଣା ସାଗର
ଦୀନ ବଣ୍ଶୁମ୍ବରର[6] ଅପ୍ରାଧ କ୍ଷମାକର ହେ ॥୪୦॥

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କାଳୀ

ଏଣୁ ସମୟେ ରଜନୀ କ୍ଷଏ ଶ୍ୱେତ[7] ପ୍ରଦୀପ କୂଳ
ପୂର୍ବ ଦଶର ଦର୍ଶେ ଦହିତ ଧୂନ କଲେ କୋକିଳ ॥୧॥
ମୂଳୁଚା ହାର ହେଲ କାକର କାକର ଉଚନାଦ[9]
ନଳିନ[10] ମୁଦ ଫିଟଲେ ମୁଦ ହୋଇଲେ ଷଟପଦ[11] ॥୨॥

---

୧ । ଗ. ସେ ଉଚ୍ଛବ ନବରରୁ ଶ୍ରମ ଗଲେ
୨ । ଗ. ଶ୍ରମ
୩ । ଗ. ଜଡ଼ାଇ ଗୁଣ୍ଡଲେକ
ଘ. ରୋଧିର—ଗୁଡ଼ୀଲେ
୪ । ଗ. ରୋସସାନେ ପରବେଶ କେ
୫ । ଗ. ଭକ୍ତ
୬ । କ. ଧନ ବାସମ୍ବର
ଖ-ଘ ଧନ ବସ୍ତ୍ମବରର
୭ । କ. ଜଏ ସେତ
ଗ. ସେତ
୮ । ଗ. ପୂର୍ବେ—ବଦେ
୯ । ଖ. ହେଲେ କାହାର କାକଛତର ରଚନା
ଗ. କାକର ଧ୍ୱନିନାଦ ।
ଘ. କାରନ ରୂଜନାଦ
୧୦ । ଭ. କଲୀଭ
ଗ ଘ. ନଳିଣ
୧୧ । ଖ. ଚଷ୍ଟପଦ
ଗ. ମୋଦ ।

ଯେଣୁ କୁମୁଦ ହେଲାକ ମୃତ[1] ଶଶି ଅସ୍ତଗ[2] ହେଲେ
ଏଣୁ ସେ ତାର ସଙ୍ଗରୁ ତାର ଅଦୃଶ ହୋଇଗଲେ ॥୩॥

ମତ ବଇଶ ଭଏ ବଇଶ[3] ପ୍ରବେଶ ଥାଣୁ ଛୋଟ[4]
ଚନ୍ଦ ବଚନ ବନ୍ଦ ବଚନ କାମୀ କାମିନୀ ଭେଟ[5] ॥୪॥

ଚରଣାୟୁଧ କରନ୍ତ ନାଦ ବନ୍ଦ୍ରେ ସ୍ନାନକୁ[6] ଚଳ
ରୂପଜୀବାର[7] ପ୍ରଭୁ ପିବାର ଜାରପୁରୁଷ[8] ଭଳ ॥୫॥

କୃଷ୍ଣ[9] ଶବଦ କରନ୍ତ ନାଦ ସକଳ[10] ଦେବସ୍ଥାନେ
ରାଧା କୃଷ୍ଣର ନାମକୁ ଶୁକ ଭଷଇ ତୋଷମନେ[11] ॥୬॥

ଜଳଦ ଗିର ଜଳଦ ଶିର ବାସ କଳଚ ଆସି[12]
ସକଳ ଜନ ଆନନ୍ଦ ମନ ଦୂରତ ତମ ନାଶି[13] ॥୭॥

୧। କ ଖ ଘ. ଭଳ କୁମୁଦ
ଙ. ହେଲ କୁମୁଦ
୨। କ ଙ. ଗଣିକା ଚେତନ
ଖ. ଅସ୍ତେଗ
ଘ. ଗଣିକ ଚେତନ
୩। କ. ବୈଶ୍ୟ ଭଏ ବୈଶ୍ୟ
ଖ. ମତ ବର୍ତ୍ତିଶ ଜଏ ବର୍ତ୍ତିଶ
୪। ଙ. ଆସି ଛୋଟ
୫। କ. ଚନ୍ଦ ବଚନ ବଦନ ଭଙ୍ଗ ବଚନ କାମେନ୍ଦ୍ରୀ ଭେଟ ।
ଖ. ଚନ୍ଦ ବଚନ ଚନ୍ଦ ବଦନ—ଭେଟ
ଡ. କାମେକ ଭେଟ
ଘ. କାମେକ ଭେଟେ
୬। ଙ. ବସାକୁ
ଘ. ସ୍ନାନକୁ
୭। କ. ବେଶା କବାର
ଖ ଗ ଘ. ରୂପା କଡାର
୮। କ ଗ. ଯାଉ ପୁରୁଷ
ଙ. ଯାର ପୁରୁଷେ ।
ଘ. ଯାଉ ପୁରୁଷ
୯। କ. କମ୍ବୁ
ଙ. ପାଠ ନଷ୍ଟ
ଗ. କୃଷ୍ଣ
ଘ. କମ୍ବୁ
୧୦। ଙ. ସକଳ
୧୧। କ. ରାଧାମାଧବ ନାମ ସାଧବ ସୁମରେ ଆନନ୍ଦ ମନେ
ଖ. ରାଧାମାଧବ ନାମ ସାଧବ ଚରନ୍ତ ସାଧୁଜନେ
ଘ. ନାମକୁ କର ଭଷଇ ତୋଷମନେ
୧୨। କ. କଳତ ଉମ୍ଭିଲେ
ଖ. କଳତ ଆଣି
୧୩। କ. ଦୂରନ୍ତେ ସେ ସମନାଶିଲେ
ଖ. ଦୃଢ଼ତମାନ ନାଶି
ଘ. ନାଶି ।

ବିରାଟ ରାଜା ଅପୂର୍ବ ତେଜା କୁନ୍ତଭଟ୍ଟଙ୍କ[1] ସଙ୍ଗେ
ମନ୍ତ୍ରୀ ସାମନ୍ତେ[2] ଯେ ଯାହା ମତେ ସଭାରେ ରହନ୍ତି ରଙ୍ଗେ ॥୮॥

କଙ୍କଙ୍କ[3] ଭ୍ରାତ ସେ ଅନେଶ୍ୱର[4] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଆସି
ନୃପତି[5] ପାଦେ ବନ୍ଦନ କରି ସଭାରେ ଯାଇ ବସି ॥୯॥

ମନ୍ତ୍ର ନୃପତି ଆକୁଳମତି[6] ଅନାର୍ଘ୍ୟ କରି ସଭା
କଟକ[7] ଖାର ଆସିଛି ନାହିଁ ତେଣୁ ବିଦେଶ ଅଶୋଭା ॥୧୦॥

ଜଣାନ୍ତି ଶୂର ସେ ନୃପବର[9] ଉତ୍ସବ ନଗରରେ
କଙ୍କଙ୍କ[10] ସେନାପତି ଠାକୁରେ ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ସଙ୍ଗତରେ ॥୧୧॥

କେଳ ହରଷେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତୋଷେ[11] ଶୁଣି ହର୍ଷେ[12] ବିରାଟ
ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ପାଇଁ କହୁ ଯେ ଥିଲ ଶୁଣିଲ କୁନ୍ତଭଟ୍ଟ[13] ॥୧୨॥

କେତେ ଜାତିରେ କହୁ ସେ ଥିଲ[14] ବିଚାର ସେ ନାଗରୀ
କଙ୍କଙ୍କୁ[15] ସେ ଛୁଟି ନ ଦେଇ ରଖିଛୁ ବାନ୍ଧ କରି[16] ॥୧୩॥

---

୧ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ୍ଟଙ୍କ
୨ । ଖ ଘ. ପାତ୍ର ସାମନ୍ତେ
ଗ. ପାଧ ହାମନ୍ତ
୩ । ଘ. କଙ୍କଭ
୪ । ଗ. ଅନେକଯୋଦ୍ଧା
୫ । ଖ. ଦ୍ରୁପଦ
୬ । ଖ. ବିକଳମତି
ଗ. ଆନନ୍ଦମତି
୭ । କ ଗ. କଙ୍କଭ
ଘ. କଙ୍କେଭ
୮ । ଘ. ବିର ଅଗିନାହିଁ
୯ । ଙ ଯାଜ୍ଞସେନୀ ସ୍ୱାମୀ ନୃପବର
ଘ. ନୃପବର
୧୦ । ଘ. କଙ୍କେଭ
୧୧ । ଗ. ତୋଷେ
୧୨ । ଘ. ହରଷେ
୧୩ । କ ଙ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ୍ଟ
୧୪ । କ. ଏକ ରାତି କଥା କହୁଥିଲ
ଗ ଘ. କେତେ ଜାତି କଥା କହୁଥିଲ
୧୫ । ଘ. କଙ୍କେଭଙ୍କୁ
୧୬ । ଙ ଗ. ବନ୍ଦୀକରି
ଘ. ବନ୍ଦୀକରି ।

ଏବେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତ ଯାଅରେ ଦୂତ[1] କଞ୍ଚକ[2] ଘର ଆଣ
ରଜା ଆଜ୍ଞାରେ ଗଲେ ଉଗରେ[3] ଛଡ଼ିନ୍ତୁ ତତକ୍ଷଣ ॥୧୪॥

ଡାକନ୍ତେ[4] ଦ୍ୱାରେ ନ ଶୁଣିମାରେ ଭିତରେ[5] ଦେଇ ପଶି
ମଢ଼ର ଶୂନ୍ୟ ସଙ୍କେତମାନ ଦେଖି ପାଇଛି[6] ଆସି ॥୧୫॥

ସଙ୍ଗରେ ମିଳ କ୍ରୁସନ କଲ ଜଣାନ୍ତି ଯୋଡ଼କର[7]
ଭୋଦେବ ସାବଧାନେ ଶୁଣିମା ସେ ଭଜିବ ନବର[8] ॥୧୬॥

କଞ୍ଚକ ଠାକୁରଙ୍କୁ ନେଇବା ଅର୍ଥେ ଆମ୍ଭେ ଯେ ଗଲୁ[9]
ପଲଙ୍କ ତଳ ହୋଇଛି ଧୂଳ ପ୍ରଥମେ ତା ଦେଖିଲୁ ॥୧୭॥

ଉଜଡ଼େ ଭୂମିପାଜ ଭଲ୍ଲିଛି ଘରକୁ ଦେଲୁ ଦୃଷ୍ଟି
ଦେଖିଲୁ ମାଂସ ମେଦ[10] ଗୋଟାଏ ରଖା ହୋଇଛି ଭଣ୍ଡି ॥୧୮॥

କଞ୍ଚକ[11] ସେନାପତି ଠାକୁରେ ନାହାନ୍ତି ସେହୁପୁରେ[12]
ଏ ଶତ ବସ୍ତୁରବାକୁ ଦଢ଼ ଜଣାଇଲୁ[13] ତୁମ୍ଭରେ ॥୧୯॥

ଶୁଣି ନୃପତି[14] ବସୁ ଏ ମତ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ କୁଲେ[15]
ଏ କଥା ଅସମ୍ଭବ[16] ଲାଗଇ ବସୁର ତୁମ୍ଭେ ଚତ୍ତ୍ୱେ ॥୨୦॥

---

୧ । ଗ. ଭୁଞ୍ଜନ୍ତେ ଯାଅରେ ଦୂତେ
୨ । ଘ. କଚକେ
୩ । ଘ. ତ୍ୱରିତେ ଗଲେ
୪ । ଖ. ଡାକନ୍ତେ
୫ । କ ଙ. ଭିତରେ
୬ । ଭ. ଦେଖିଲେ ଟଳ
୭ । ଗ. ଯୋଡ଼ନ୍ତ ଦେବନକର
ଘ. ଯୋଡ଼କନ୍ତି ଦେବକର
୮ । ଖ. ଭଜିବ ନବରନ
ଙ. ସାବଧାନେ ଶୁଣିମା ଭଜିବ ନବରର
୯ । କ. ନେଇବାରେ ସେଠେ ଦେଇ
ଖ. ନେଇବା ଅର୍ଥେ ଦେଲେ
ଘ. କଞ୍ଚକ ଠାକୁରଙ୍କୁ ନେଇବା ଅରଥେ ଏବେ ।
୧୦ । ଖ. ଦେଖିଲେ ମେଦ ମାଂସ
ଗ. ଦେଖିଲ ମାଂଶ ମେଦ
୧୧ । ଗ. କଚ୍ଚେକ
୧୨ । ଘ. ସେହୁପୁରେ
୧୩ । ଙ. ବସ୍ତୁରବାକୁ କଣାଇଲୁ
ଙ. ଦେଖିବାକୁ ଦଢ଼ କଣାଇଲେ
ଗ. ଜଣାଇଲି
୧୪ । କ ଙ. ନୃପତି
୧୫ । କ ଗ ଘ. କୁଳେ
୧୬ । ଙ. ଅସମ୍ଭବ

କଣ୍ଟକା ହେଉ[1] କ ମେଦ ସେତୁ କେବା[2] ଏମନ୍ତ କଲା
କୁନ୍ତେ[3] ବୋଲନ୍ତି ଦେଖିଲେ ଜାଣି ଯାହା କଣ୍ଟକା ହେଲା[4] ।୨୧।

ଶୁଣି ନୃପତି[5] ବଦନ ଜଠି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ[6] ସଙ୍ଗେ ଘେନ
ରାଜ ସଦନ କହେ ରାଜନ ମୋତେ[7] ହୋଇବ ହାନ ।୨୨।

ଚାରି ସାମନ୍ତ ସେନା ବହୁତ ସଙ୍ଗରେ ନୃପବର[8]
ଭିତରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ[9] ଉଚ୍ଛବ ନବରର ।୨୩।

ଦେଖିଲେ ପୁର ରୁଧିରମୟ[10] ଉପରେ ମାଂସ ମେଦ[11]
ଯୁଧିଷ୍ଠି ମନେ ବିସ୍ମୟ କରି ହୋଇଲେକ ପ୍ରମୋଦ[12] ।୨୪।

ଭାଳନ୍ତି ଭୀମା ଏତେ[13] ପ୍ରପଞ୍ଚ ମାଇଲୁ କଣ୍ଟକକୁ[14]
କଣ୍ଟକ ମାରୁଣି[15] ବୋଲି ଯାହା ଦେଖାଇଲୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ।୨୫।

---

୧ । ଙ ହୋଇ
ଗ ଘ. ହୁଇ
୨ । ଗ. କିସକେ ଏତୁ କେତୁ
୩ । କ ଗ ଘ କୋନ୍ତେ
୪ । କ. କୋଯିଲେ ଦେଖିଲେ ଯାଣିମା ଯାହା
ଖ. ହୋଯିଲେ ଦେଖିଲେ ଶଙ୍କା
୫ । କ ଖ ଘ ନୃପତି
୬ । କ ଘ. କୋନ୍ତି
ଗ. ଉଠି ଦେଖି କୋନ୍ତି
୭ । କ ଖ. କହେ ନୃପ ଙ ମତେ
ଘ. ସ୍ୱପନ କହେ ନୃପ ତ ମୋତେ
୮ । ଖ. ଶଙ୍କେ ଥରମା ତାଙ୍କ
ଗ. ସଙ୍ଗତେ ନୃପବର
ଘ. ନୃପବର
୯ । ଖ. ହୋଇ
୧୦ । କ ଗ. ରୋଧିର ମୟ
ଘ. ରୁଦ୍ଧିବ ମୟ
୧୧ । କ. ମାସ ମେଦ
ଖ. ମାସ ଦେ
ଗ. ମେଦ ମାସଂ
୧୨ । କ. ଯୁଜେଷ୍ଟି ମନେ ବିସ୍ମର କରି
ହୋଇଲେ ପ୍ରୋମୋଦ
ଙ. ଯୁଝିଷ୍ଟି ମନେ ବିସ୍ମର କରି
ହୋଇଲେକ ପ୍ରମୋଦ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଟି – ପ୍ରମୋଦ
୧୩ । ଖ. ଏତେ
ଗ. ଭୀମ ଅତି
ଘ. ଜାଣନ୍ତି ଭିମା ଏତେ
୧୪ । କ. କଣ୍ଟକକୁ
ଘ. ପ୍ରପଞ୍ଚ ମାଇଲୁ କଣ୍ଟକକୁ
୧୫ । କ. କଣ୍ଟକ ମାରୁଣି
ଗ. ମାରେଣ
ଘ. କଣ୍ଟକ ମାରେଣି ।

ରଜାକୁ ଯୁଦ୍ଧି କୁନ୍ତେ[1] କହନ୍ତ ଏହୁ କଷେକ ବୀର[2]
ଗନ୍ଧର୍ବ ମାରୁଣି[3] ଏ ସାକ୍ଷାତେ ଦେଖ ନୃପବର[4] ।୨୬।
ସଭଦ୍ରୀ ସଙ୍ଗରେ କହୁଥିଲ ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବ ପତି[5]
ସେହୁ ଗନ୍ଧର୍ବେ ମାରିବେ କସ୍ତେ କଷ୍ଟକ ସେନାପତି[6] ।୨୭।
ତା ଅସ୍ତ୍ରମାନେ ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ କଷେକ କଲେ ନାଶ[7]
ନୃପତି ବୋଲେ[8] ପ୍ରତେ ନୁହଇ ଯା ମହିମା[9] ଅଶେଷେ ।୨୮।
ଶତେକ ସିଂହ[10] ପରାକ୍ରମ ସେ ଗନ୍ଧର୍ବେ କସ କର[11]
ହିଗତ ବୀର ଯାହାକୁ ଦେଖି ପଳାଇଗଲ୍[12] ଡର ।୨୯।
କୁନ୍ତେ[13] ବୋଇଲେ ସେ ମେଦ ଗୋଟା ଅଣାଅ ଏବେ[14] ଚଳ
ଅଜ୍ଞା ଢାଳିଣ କିଙ୍କରମାନେ ଗଲେକ ଇତକାଳ[15] ।।୩୦।।

୧। କ ଗ ଘ. ବୋଲେନ୍ତି
୨। କ. କଷେକ ବୀର
ଖ ଗ. ବୋଲନ୍ତି ଏହୁ କଷକ ବୀର
ଘ. କହନ୍ତି ଏହୁ କଷେକ ବର
୩। ଖ ଘ. ମାରେଣି
୪। କ. ଦେଖ ନୃପବର
ଖ. ନୃପମ ବର
ଘ. ଦେଖ ହେ ନୃପବର
୫। କ. ଗନ୍ଧର୍ବ ମୋର ପତି
ଖ. ଗନ୍ଧର୍ବ ପତି
୬। କ ଖ. ମାରିଲେ କଟକ କଷେକ ସେନାପତି
ଖ. କଷ୍ଟକ ସଙ୍ଗେ ନାଶ
୭। କ ଘ. କଷେକ-ନାଶ
ଖ ଗ. ନାଶ
୮। କ: ନୃପତି ବୋଇଲେ
ଖ. ନୃପତି ବୋଲେ
୯। ଘ ଯାହା ମହିମା
୧୦। ଗ ଘ ସିଂହ
୧୧। କ. କସର
ଖ. ସେ ଗନ୍ଧର୍ବ କସ କର
ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବେ କସ କର
୧୨। ଗ. ପଳାଇଗଲେ
୧୩। କ ଖ ଘ. କୁନ୍ତେ
୧୪। ଗ. ବେଗ
୧୫। କ. ତାହାର ମୁଣ୍ଡ ଛେଦିଣ ଏବେ
ଯାଣିମା ମହୀପାଳ
ଗ ଘ. ତାହାର ମୁଣ୍ଡ ଦେଖିଲେ ସିନା
ଯାଣିମା ମହୀପାଳ
ଯାଣିମା (ଘ) ହେଲିବ ।

ରାଜା ଆଜ୍ଞାରେ ମାଂସ ମେଦକୁ ତଳକୁ ସେ ଆଣିଲେ[1]
କୁନ୍ତଙ୍କ[2] କୋଳେ ସାବେଳୀମାନ ଲଗାଇ[3] ଛାଡ଼ିଦେଲେ ।୩୧।

କର ଚରଣ ଶିର ସନ୍ଧିରେ ଖଣ୍ଡା ଗଳିକ[4] ଫିଟି
କଣ୍ଟକ ରୂପ ଦେଖିଣ ନୃପ[5] ଭୂମିରେ ଯାଇ ଲୋଟି ।୩୨।

ମୃତ୍ୟୁ ପିଣ୍ଡକୁ କୋଳେ ବସାଇ କରନ୍ତି ବହୁ ଶୋକ[6]
ତୋହର ଆଗେ ନ ମଲ ମୁହିଁ ଏହା ଦେଖିଲେ[7] ଲୋକ ।୩୩।

ତୋହର ବାହୁ ବଳରେ ମୁହିଁ ହୋଇଲି ନୃପବର[8]
ଏବେ ନରେଖ କରଣ ଗୁଡ଼ ଗଲ୍ଲୁରେ ସାରବର ।୩୪।

ତୋର ବାରତା ପାଇ ଝିଗତ ଆସିବ ପୁଣ[9] ବାନ୍ଧ
ରାଜ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ତାର ଉପରେ ଲୁଟିବ ମୁହିଁ କାହିଁ ।୩୫।

କୁନ୍ତେ[10] ଭଆରେ ଜନ୍ତୁ ଅଛନ୍ତି ନ କର ରାଜା ଶୋକ[11]
କଣ୍ଟକ ମଲ୍ଲ ବୋଲଣ ଆଉ ନ ଜାଣୁ ଆନ ଲୋକ[12] ।୩୬।

---

୧ । ଭ ଖ. ମାସ ମେଦ ତଳକୁ ଅଣାଇଲେ
ଘ. ଅଣାଇଲେ
୨ । କ ଗ. କୋନ୍ତି
ଘ. କୋନ୍ତନ
୩ । ଭ. ନଗାଇ
୪ । ଭ. ଖଣ୍ଡାଗଳ୍ପ
ଖ. ଖଣ୍ଡା ଗଳକ
ଗ. ଚରଣ ସନ୍ଧିରେ ଖଣ୍ଡାମାନ
୫ । କ. ଦେଖି ନୃପଙ୍ଗ
ଖ: ନୃପ
ଘ. କଣ୍ଟକ ରୂପ ଦେଖିଣ ନୃପ
୬ । ଘ. କରନ୍ତି ରାଜା ଶୋକ
୭ । ଗ ଘ. ଦେଖିଲେ ଏହା
୮ । ଭ. ମୁହିଂ ନୃପବର
ଖ ଘ. ନୃପବର
୯ । ଖ. ଏବେ
୧୦ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୧୧ । ଖ. ନକର ଧ୍ରୁବ ଶୋକ
ଗ ରାଜା ନକର ଶୋକ
୧୨ । ଭ. ବୋଲି ନ ଜାଣୁ ଲୋକ
ଖ. ନ ଭର ହେ ତୋହେଲ
ଘ. କଣ୍ଟକ ମଲ୍ଲ – ଲୋକ ।

ଏଣୁ ଛିଦ୍ର ପାଇ ଶତ୍ରୁ ଆସିବ ଚଢ଼ାଉ ନ କରିବା[୧]
କୀଚକ ସାର ବଢ଼ନ କରି ଗୁପତ କରିଥିବା[୨] ।୩୭।

ଦ୍ୱାର ନାଏକ ଡକାଇ ଆଜ୍ଞା ଦେବା ନୃପତି ବର[୩]
ଆଜ ଦିନରୁ କଷ୍ଟକେ ନ ପଶିବେ ବିଦେଶୀ ପୁର[୪] ।୩୮।

ରାଜା[୫] ଆଜ୍ଞାରେ ଲୋକ ଲାଗିଣ ସେ ପୁର ଢାଙ୍କି ନେଲେ[୬]
ସେହି ନିକଟେ ସଖାଳ କରି ମଣ୍ଡପେ[୭] ନିର୍ମାଇଲେ ।୩୯।

ଅପୂର୍ବ ପାଟ ଚନ୍ଦ୍ରୁଆ ଟାଣି ମଣ୍ଡପ ଚଉପାଶେ[୮]
ଅଗରୁ[୯] ଗୁଆ ଘୃତ ଅଣାଇ ଫୁଲ ଚୁମର ବେଢ଼ଣେ ।୪୦।

ଏଣେ କୀଚକ ଭ୍ରାତ ସକଳେ ତାଙ୍କୁ ମର୍ଦ୍ଦନ[୧୦] କରି
ଧ୍ୟାନ କରାଇ ନଖାନ ବାସ[୧୧] ପିନ୍ଧାଇ ଧୀରେ ଧରି ।୪୧।।

---

୧ । କ. ଆସିବ ଶତ୍ରୁ ଦେଖିଲ ନ କରିବ
ଖ. ଦୂତ୍ରୁ ଦେଖିଲ ନ କରିବ
ଘ. ଆସିବ ଶତ୍ରୁ ନାହିଲ ନ କରିବା

୨ । କ. କୀଚକ ଧର ବନ୍ଧନ କରି ବସ୍ତ୍ର ସହିତ ଗାଡ଼ାଇବା
ଖ. ଏ କାଯଁ କରାଇବା
ଗ. କୀଚକ ଧର—କରିଥିବା
ଘ. କୀଚକ ଧର ବନ୍ଧନ କରି ଗୁପତେ କରାଇବା ।

୩ । କ. ଦ୍ୱାରପାଳ—ନୃପବର
ଘ. ଦେବାଳ—ନୃପବର

୪ । ଖ. ୩୮ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
ଗ ଘ. ପ୍ରବେଶିବ ପୁର

୫ । କ ଗ. ରଜା

୬ । ଖ. "ରାଜା—ନେଲେ ।" ପାଠ ନାହିଁ

୭ । କ. ସେ ପୁର
ଖ. ସଖାଳ କରି ମଣ୍ଡପେ
ଗ. ସମ୍ଭାଳ କରି ମଣ୍ଡପେ
ଘ. ସମ୍ଭାଳ କରି ମଣ୍ଡପେ

୮ । କ. ସମ ସର ଚଉପାଶ
ଖ. କର ମଣ୍ଡପ ଚଉପାଶେ
ଘ. ମଣ୍ଡପ ଚଉପାଶେ

୯ । ଘ. ଅଗୁରୁ

୧୦ । କ. କୀଚକ—ଦ୍ରବ୍ୟ ତାଙ୍କୁ
ଖ. ସକଳ ଭ୍ରାତ ମର୍ଦ୍ଦନ ତାଙ୍କୁ
ଘ. କୀଚକ ଭ୍ରାଥ ସକଳେ ମର୍ଦ୍ଦନ ତାଙ୍କୁ

୧୧ । ଖ. ବସ୍ତ୍ର

ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ କୁସୁମ ଅଳଙ୍କାର ମାନନ୍ତି ଦେଲେ[1]
ସୁବର୍ଣ୍ଣ[2] ବିମାନରେ ବସାଇ ଘେନିଣ ତାଙ୍କୁ[3] ଗଲେ ॥୪୨॥

ବଚନ ମର୍ଦ୍ଦନ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଂସାଳ[4] ଅନେକ ଉତ୍ସବରେ
ଅନଳ ମଧ୍ୟେ କୀଚକ[5] ଶବ ଥୋଇଲେ ନେଇ ଧୀରେ[6] ॥୪୩॥

ରାଜା ବୋଲନ୍ତି[7] ସଇରନ୍ଧ୍ରୀ ଲାଗି ମଲ୍ଲ କୀଚକ ବୀର[8]
ତାହାକୁ ଆଣି ଦହନ କର କୀଚକ[9] ସଙ୍ଗତର ॥୪୪॥

ତାହା ପୁରକୁ ଅନ୍ତଃପୁରରେ ଦେଖିବ ନାହିଁ[10] ମୁହିଁ
କୀଚକ କଥା ମନେ[11] ପଡ଼ିଲେ ହୃଦସ୍ତ ହେବ ଦହି[12] ॥୪୫॥

ଗନ୍ଧର୍ବେ କେହୁ[13] ରକ୍ଷା କରିବେ ଆଶରେ କେଶଧର
ଶୁଣିଣ ଅନେଶ୍ବତ କୀଚକ[14] ଧାଇଁଲେ କୋପକର ॥୪୬॥

ଅନ୍ତଃପୁରରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଧରି ସଇରନ୍ଧ୍ରୀ ନାମ
ଆଲୋ ପାମେର କେଣେ ଭୁ ଅଛୁ[15] ଯିବୁ ଯମନ ଗ୍ରାମ ॥୪୭॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା[16] ତାଙ୍କୁ ଆରେ ଉଚ୍ଚୋକ କହନ୍ତ ଧର୍ମବାଣୀ
ଏହାଙ୍କୁ ଦ୍ରୋହ କରିଣ ମଲ କୀଚକ[17] ଗାରମଣି ॥୪୮॥

---

୧ । ଘ. କୁସୁମମାନ ଅଳଙ୍କାରହିଁ ଦେଲେ
୨ । କ ଖ. ବର୍ଦ୍ଧନ
୩ । କ ଖ. ବସାଇଣ ଘେନିଣ ତାଙ୍କୁ
   ଗ. ତାଙ୍କୁ ଘେନିଣ
୪ । ଘ. କଂସାଳ ତୂରୀ
୫ । କ ଘ. କୀଚକ
୬ । ଗ. ଧିରେ
୭ । ଘ. ରାଜା ବୋଇଲେ
୮ । କ ଗ ଘ. କୀଚକ ବୀର
୯ । କ ଘ. କୀଚକ
   ଗ. କୀଚକ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. କେହୁ
୧୧ । କ ଗ. କୀଚକ କଥା ମନେ
   ଘ. କୀଚକ କଥାମନେ
୧୨ । ଖ. ହୃଦ ହୃଦହ୍ନ ଦହି
୧୩ । ଗ ଘ କେହୁ
୧୪ । କ. କୀଚକ
   ଗ. ଅନେଶ୍ବତ କୀଚକ
୧୫ । ଗ. ଅଛ
   ଘ. କେଣେ ଅଛୁ
୧୬ । ଗ କୃଷ୍ଣା ତାହାଙ୍କୁ
୧୭ । କ ଘ. କୀଚକ ।

ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବେ ଏନ୍ତୁ ନକଟେ ଅଛନ୍ତ ଚାର ବସି
ତାରେ ଅପ୍ରାଧ୍ୟ ହେଲେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମାରବେ ପୁଣ[1] ଆସି ॥୪୯॥

ଏହାଙ୍କ ପାଦେ ପ୍ରସନ କର ବାହୁଡ଼ ଏବେ[2] ଯାଅ
ମୋହର[3] ପିତାକୁ ଅପୂର୍ବିକ ଦୋଷ ଆଜ୍ଞ[4] ନ ଦଅ ॥୫୦॥

ନ ଶୁଣି[5] ସାରେ କୋପ କରଣ ବେଢ଼ିଲେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀକ
ଯାନୁ କଣ୍ଟକ[6] ସ୍ୱନୁ କଣ୍ଟକ[7] ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ସଣୀକ ॥୫୧॥

ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କେଶ ଧରଣ ସାରେ ଶୂନ୍ୟରେ ନେଲେ ଟେକି[8]
ଦ୍ରୋପତ ଅତ ହଟେ ଡାକନ୍ତ ରେଷ ନକଟ ଦେଖି ॥୫୨॥

ଆସ ଗନ୍ଧର୍ବେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଏବେ ନଷ୍ଟଏ ଯିବ ନାଶ[9]
ଦ୍ରୁପତ[10] ବାଣୀ କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣି ସ୍ୱଳେ ପବନ ଶିଷ ॥୫୩॥

କାହ୍ନିରେ ମୋର ପାଞ୍ଚାଳ ଭୁଣ୍ଡ ପରଏ[11] ଶୁଭୁଅଛୁ
ନଇଁ କରଣ ସ୍ତୁମ୍ବିଲେ ତର୍ମ୍ବି[12] ପବନଙ୍କର ବଚ୍ଛୁ[13] ॥୫୪॥

ଦେଖନ୍ତ ଅନେଶ୍ବର କଣ୍ଟକ[14] ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧ କର
ସମସ୍ତେ କେଶ କେଶ କରଣ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କେଶ ଧର ॥୫୫॥

---

୧ । ଗ. ନଟେ
୨ । ଭ. ଏବେ ବାହୁଡ଼
୩ । କ. ମୋର
୪ । ଖ ଭ. ଏବେ
ଘ. ତୁମ୍ଭ
୫ । ଖ. ଶୁଣିଣ
୬ । କ ଘ. କଣ୍ଟକ
୭ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୮ । ଖ. ଦ୍ରୁପଦ ହଟେ ଡାକ ଶବଳେ ରେଷ ନକଟେ ଦେଖି ।
ଗ ଘ. ଡାକଲେ—ଦେଖି
୯ । କ. ନାଶ
ନ. ନଟନ୍ତ୍ରେ ସବୁ ନାଶ
ଗ ଘ ଗଲା ନାଶ
୧୦ । ଘ. ଦ୍ରୋପଦ
୧୧ । ଗ. ପଞ୍ଚାଳ ଭୁଣ୍ଡ ସ୍ଥାଏଭ
ଘ. ପାଞ୍ଚାଳି—ପରଏ
୧୨ । ଖ. ନଇଁ କରେଣ ତର୍ମ୍ବି ସ୍ତୁମ୍ବିଲେ
ଘ. ନିଏ କଣ୍ଡି—ତର୍ମ୍ବି
୧୩ । ଘ. କୋପେ ପବନ ବଚ୍ଛୁ
୧୪ । ଗ. ଅନେଶ୍ବର
୧୫ । କ ଘ. କରେଣ ।

କୋପେ ଡାକନ୍ତି ଆସ ଗନ୍ଧର୍ବେ ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ପାଶେ ଚୋର
ଯୋଦର ଛନେ ମାରବୁଂ ଚୋରେ ପିବୁ ଯମପୁର ॥୫୬॥

ଗଦା ବୁଲାଇ ଶୂନ୍ୟରେ ଟେକ ନଅନ୍ତି ଜଜ୍ଞସେନା[1]
ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ମାର ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ମାର ଶୁଭଇ[2] ଘୋର ଧ୍ୱନି[3] ॥୫୭॥

ଦେଖି କୋପେଣ ଖ୍ରୀମ ଅଙ୍ଗଣ କଳା ଭୂଷଣ କଲେ[4]
କାୟା ବଢାଇ[5] ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶାଳରୁ ବାହାର ବେଗେ ହେଲେ[6] ॥୫୮॥

ଶାଳ ଖଣ୍ଡାଏ କରେ ଧରଣ ଶତ୍ରୁଏ ମାଡ଼ି ଆସି
ରହ ବୋଲଣ ଆଗେ ଓଗାଳ କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ହସି[7] ॥୫୯॥

ମୋର ପତ୍ନୀକ ହିଂସା କରି[8] କରେ ପାମରମାନେ
ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବ ପତି ତାହାର ନ ଜାଣ ଅଧମମାନେ[9] ॥୬୦॥

କହନ୍ତ ବୀର ପାସକୁ ଯିବ ଶତ୍ରୁଙ୍କ[10] ଅପରାଧେ
ଏମନ୍ତ କହି ସିଂହ ରଡ଼ଏ ଗୁଡ଼ଲେ ମହାକ୍ରୋଧେ[11] ॥୬୧॥

୧। କ. ଜେଗ୍ୟଂସେନା
ଗ. ଜଗ୍ୟଂସେନ
୨। ଘ, ସୁଝିଛ
୩। ଖ. ପୋଥିରେ ୫୪ରୁ ୫୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ।
୪। କ. କଲ ଭୂଷଣ କରେ
୫। କ. ବଢ଼ାଇ
ଘ. କାୟା ବଢ଼ାଇ
୬। ଖ. ଲକ୍ଷ ଜଳଣ ଗୃହାଇ ଅନନ୍ତ କଟକ ବାର।
ଦ୍ରୁପତୀ କେଶ ଧର ନଅନ୍ତି କୋପରେ ଗରୁଡର।
୭। ଖ. ଶାଳ ଖଣ୍ଡାଏ କରେ ଧରଣ ବାହାର ବେଗେ ହେଲେ
କରେ ଧାମରେ ରହ ବୋଲଣ ଆଗରେ ଓଗାଳିଲେ।
ଖ ଗ. ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତି ହସି
ଘ. ତାଙ୍କୁ ହସି
୮। କ ଘ. ଶ୍ରୀଙ୍କ ହିଂସାକର
୯। କ. ନ ଜାଣୁ ବଳମାନେ
୧୦। ଗ. ଭ୍ରାତ—ଶତ୍ରୁଙ୍କ
ଘ. ଜନେକ ଭ୍ରାଏ ହଙ୍କରୁ ଜବ ସ୍ୱଧର୍ମ
୧୧। ଏ. ସିଂହ ରଡ଼ୀଏ ଛୁଟୀଲେ ମହାକ୍ରୋଧେ।

କଣ୍ଟକ ମାନେ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ କଲେକ[1] ମହାଭୟ[2]
ବୋଲନ୍ତି ଗନ୍ଧର୍ବ ହୋଇ ଅଇଲା ପଡ଼ିଲା ଅପଚୟ[3] ॥୬୨॥

ଗଦା ବୁଲାଇ ସକଳ ସାରେ ପ୍ରହାର ଆଣି କଲେ[4]
ସ୍ୱାମଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ସକଳ ଗଦା ଚୂର୍ଣ୍ଣ[5] ହୋଇଣ ଗଲେ ॥୬୩॥

ଶାଳ ଖଣ୍ଡାଏ[6] ପିଟନ୍ତେ ସାର ପଡ଼ିଲେ ଦଶଦଶ[7]
ଭୟ କରିଣ ପଳାଇ ଗଲେ ଗ୍ରୁଡ଼ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ[8] କେଶ ॥୬୪॥

ଗୋଡ଼ାଇ ତାଙ୍କୁ[9] ଧରି କଣ୍ଠ ମୁଥ[10] କାହାକୁ ମାରି
ବଧା ଭ୍ରୂଟପାଡ଼ ଘାତେ[11] ଥୋକାଏ ଜୀବନ ଛନ୍ଦି ହାରି ॥୬୫॥

କେ ବୋଲେ ଆହେ ଗନ୍ଧର୍ବ ମୋତେ ଶରଣ ରଖ କନା[12]
ଭ୍ରୂଟପାଡ଼େ ମାରି କାହାରେ[13] ମୁଣ୍ଡ ସ୍ୱାମ କରନ୍ତି ଚୂନା ॥୬୬॥

ଏମନ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାରିଣ ବେନି ସ୍ୱାଗ ଯେ କଲେ
କେଶ ଧରିଣ ଟେକି ନେଇଣ କଣ୍ଟକ ହାତେ ଗଲେ[14] ॥୬୭॥

୧। କ. କଲେ
ଖ. କଣ୍ଟକମାନେ ଦୂର ଅନାଇ କଲେକ
ଗ. ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି କଲେକ
ଘ. କଣ୍ଟକମାନେ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ କଲେକ
୨। ଘ. ମହାଭୟ
୩। କ. ଗନ୍ଧର୍ବ ହୋଇ ଅଇଲା—ଅପଚୟ
ଖ. ଗନ୍ଧର୍ବ ହୋଇ ଅଇଲା—ଅପଚୟ
୪। ଘ. ଅଣି କଲେ
୫। ଗ. ଚୂର୍ଣ୍ଣ
୬। ଘ. ଶାଳ ଖଣ୍ଡାଏ
୭। ଗ. ଦଶ ଦଶ
ଘ. ଦଶ ଦଶ
୮। ଖ. ଶୁଭ୍ରେ
୯। ଖ. ତାଙ୍କୁ
୧୦। ଖ ଘ. ମୁଣ୍ଡ
୧୧। କ. ଘାତେ
୧୨। ଗ. ଗନ୍ଧର୍ବ—ରଖ କନା
୧୩। ଗ ଘ. କେଶ
୧୪। ଖ. ଅଣ୍ଟାରେ ନେଇଗଲେ
ଘ. କଣ୍ଟକ ପାଖେ ଗଲେ।

ଗନ୍ଧର୍ବ ଅଇଲେ ବୋଲନ୍ତେ[1] ପଡ଼ିଲା ଚହଳି ହୁରି
ରାଜାକୁ ଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଗଲେ ସକଳେ ଲଘୁ କରି[2] ।୬୮।

ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେଖି ଭାଳନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନମୃତ ଧରନ୍ତି[3] ଭୂପ
ନ ପୁଣ ବିରାଟକୁ ମାରନ୍ତି କରଣ ଅନ୍ତରମ[4] ।୬୯।

ଏତେ ବିସ୍ମର ରାଜା ପଳାନ୍ତେ[5] କୁନ୍ତେ[6] ଧଇଲେ କୋକେ
ଟ ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ ଗୋସାଇଁ ଶତେ ଭାଇ ମାଇଲ୍ବନେ[7] ।୭୦।

କରଣ ରେଷ ନ ପୁଣ ନାଶ ମୋତେ ମ୍ୱେ କରିଥାଇ[8]
ଏତେ ଗନ୍ଧର୍ବ ଦେଖା ନଥିଲା ଭାଲଯିବା ପଳାଇ[10] ।୭୧।

କୁନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି[11] ଭଏ ନ କର ଆମ୍ଭର ପାଶେ ଥିଲେ
ଗନ୍ଧର୍ବ ଦେଖି ଲେଉଟି ଯିବ[12] ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନାଇଁଲେ ।୭୨।

ଯୁଧିଷ୍ଠି ସଭାପଣ୍ଡା ବୋଲଣ ଭଏ କରନ୍ତି ମୋତେ
ଆମ୍ଭ ବଚନ ନ କଲ ରାଜା ମଲେ କାଷ୍ଟକ ଶତେ[13] ।୭୩।

୧। ଘ. ବୋଲି କରଣ
୨। କ. ସକଳେ ଗଲେ ଲୋକ ଭୟ କରି
୩। କ. ଯୁଦ୍ଧେଷ୍ଟି—ଧରନ୍ତି
ଗ. ବସ୍ତ୍ରେମୂର୍ତ୍ତ ଧରନ୍ତି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଟି—ବସ୍ତୁମୂର୍ତ୍ତି ଧରନ୍ତି
୪। ଖ. ୬୮ ଓ ୬୯ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ମାହାତମ
୫। ଖ. ବିରାଟ ଦେଖି ପଳାଇଯାନ୍ତେ
୬। କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୭। କ ଖ. ସତେ ଭାଇଙ୍କ—ବଳେ
ଗ. ବୋଇଲେ—ସତେ ଭାଇ ମାଇଲେ ଡାକେ।
୮। କ ଖ ଗ. ନାଇ
ଘ. ମୋତେ ସେ ନାଇ
୯। ଘ. ପୁଣ କରଣ ଥାଇ
୧୦। ଖ ଲଜ୍ୟା ଲାଗେ ଅନାଇ
୧୧। କ ଘ-କୋନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି
ଗ. କୋନ୍ତେ ବୋଇଲେ
୧୨। କ ଖ. ନେଉଟା ଯିବ
୧୩। କ ଘ. ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ସଭାପଣ୍ଡା ବୋଲି କରନ୍ତି ଭଏ।
ସବୁହେଁ ପାଇ କହିଲେ ଅମ୍ଭେ ବୋଲି ନ କଲ ଭଏ।

ଏବେ ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ତୋଷ କରଅ ଆମ୍ଭର ବୋଲ କର
ତା'ରେ ଅପ୍ରାଧି ହୋଇଲେ ନାଶ ଯିବୁଟି ନୃପବର[1] ।୭୪।

ଶୁଣି ନୃପତି ଧୀରେ[2] ଉତ୍ତଲେ ସେ ଭୀମସେନ ବୀର
ଅନନ୍ତେ ଶତେ ବୀର ଚଳାଇ ଯୋଡ଼ିଲେ ବେନିକର[3] ।୭୫।

ଜତୁର ଘର ଦହନେ ଶତେ[4] ବୀର ମୁଁ ପାଇଥିଲି
ମୋର ସମାନେ ଶତେ କଣ୍ଟକ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଏବେ ଦେଲି[5] ।୭୬।

ଏତେ କହିଣ[6] ଲେଉଟି ଗଲେ ସ୍ନାନ ସେ[7] ବେଗେ ସାରି
ଶେଷ ମନ୍ଦରେ ଆନନ୍ଦ ମନେ ଶୟନ ଯାଇ କରି ।୭୭।

ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ଅନ୍ତଃପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତେ ଚଣ୍ଡେ[8] ହୁରି
ଗନ୍ଧର୍ବ ଅଇଲେ ବୋଲି କରି ସକଳ ଲୋକେ[9] ଡ଼ରି ।୭୮।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଜାଣି ପାଦେ ପଡ଼ିଣ ତାହାଙ୍କୁ[10] ଘେନିଗଲେ
ଅପୂର୍ବ ପଲଙ୍କରେ ନେଇଣ[11] ଶୟନ କରାଇଲେ[12] ।।୭୯।।

---

୧ । କ ଖ. ଯୋଧରେ [illegible] ନାହିଁ
ଘ. [illegible] ବଳ [illegible] କହିଲୁ
ତୋ [illegible] ।
[illegible]
୨ । ଖ. ନୃପତି [illegible]
୩ । ଖ. [illegible] ବେନିକରେ ।
୪ । କ ଙ ଗ. [illegible]
୫ । କ. [illegible]
ଗ. [illegible]
ଙ. [illegible]
୬ । କ ଖ. କହି
ଘ ଏ[illegible] କହି
୭ । ଗ. [illegible]
ଘ [illegible]
୮ । ଗ. [illegible]
ଘ. [illegible]
୯ । ଖ. ଏକେ
ଘ. [illegible] ବୋଲି [illegible]
ସକଳ ନରେ
୧୦ । ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା [illegible] ପାଦେ ପଡ଼ିଣ
୧୧ । ଙ. [illegible]
ଚ. [illegible]
୧୨ । ଗ. [illegible] ହେଲେ ।

ଏଣେ କୀଚକ ଦାହ କରାଇ ବିରାଟ ନୃପବର[୧]
ଶତେ କୀଚକ ବନ୍ଧୁ ସକଳେ ପଡ଼ିଲେ[୨] ଅନଳର ।୮୦।

ଦାହ ସାରଣ ସ୍ନାନ କରଣ ନୃପତି[୩] ତହୁଁ ଗଲେ
ଅନ୍ତଃପୁରରେ[୪] ରାଣୀ ନିକଟେ ପ୍ରବେଶ ଯାଇ ହେଲେ ।୮୧।

ଶୋକ କରନ୍ତେ ରାଣୀ ନିବାରି ଧରି ନୃପତି କର[୫]
ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ପାଦତଳେ ପକାଇ ବୋଲନ୍ତି ଦୟାକର ।୮୨।

କୀଚକ[୬] ବଳେ ରାଜା ହୋଇଲେ ସେ ମଲା ତୁମ୍ଭ ହେତୁ
ଯେବେ କେମନ୍ତେ ରକ୍ଷିବେ ଏଥି ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ମୂଳ ଶତ୍ରୁ ।୮୩।

ଦ୍ରୋପଦୀ କର ଧରି ତୋଳିଲେ ଉଠ ହେ ନୃପବର[୭]
ମୋହର ଥିଲେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କିସ କରିବ ଶତ୍ରୁ[୮] ଗୁର ।୮୪।

ପାଣ୍ଡୁ ଗନ୍ଧର୍ବେ ମୋହର ପକ୍ଷ[୯] ଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭ ପୁରେ
ସେହୁ ମାନେଟି ସମର କରି ନିର୍ଭଏ ଦେବେ ତୋରେ[୧୦] ।୮୫।

୧। କ ଗ ଘ. ବିରାଟ-ନୃପବର
୨। କ ଘ. ଶତେ କୀଚକ-ପଡ଼ିଲେ
ଖ ଗ. ଶତେ-ସକଳ ଝାସିଲେ
୩। କ. କରଣ ନୃପତି
ଖ. ସ୍ନାହାନ ଧାଇ ନୃପତି
ଗ ଘ. ସ୍ନାନ କରଣ-ନୃପତି
୪। ଖ. ଅନ୍ତଃପୁରରେ
୫। କ. ନୃପତିକର
ଖ. ଶୋକ କରନ୍ତି ରାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ଧରି
ଗ. ଶୋକ କରନ୍ତେ ରାଣୀ ନିବାରି ନୃପତି
ନୃପବର ।
୬। ଗ ଘ. କୀଚକ
୭। କ ଖ ଦ୍ରୁପଦୀ-ନୃପବର
ଗ. କରେ ଧରି-ନୃପବର
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ-ନୃପବର
୮। କ ଖ. ମୋହର ଥିଲେ-ଶତ୍ରୁ
ଗ. କରିବ ଶତ୍ରୁ
ଘ. କିସ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରିବ ଶତ୍ରୁ
୯। ଖ. ଗନ୍ଧର୍ବେ ମୋହୋର ପକ୍ଷୀ
ଗ. ପକ୍ଷ
୧୦। ଘ. ତୋତେ
ଖ. ନିର୍ଭଏ କରି ଶତ୍ରୁ ମାରିବେ ତୋରେ

କୃଷ୍ଣା[1] ବୋଇଲ[2] ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କର କରୁଣା ଯେବେଁ[3] ହେଲା
ବିରାଟ ଏବେ ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ନୃପତିପଣ[4] କଲା ॥୮୬॥

ସନ୍ତୋଷେ ରାଜା ରାଣୀ ରହିଲେ ରଜନୀ ହୋଏ[5] ଶେଷ
ବାରତା ପାଇଣ ସର୍କିଚନ ନୃପତି ପରବେଶ[6] ॥୮୭॥

ଅଗ୍ନି ଶୀତଳ କର୍ମ ସକଳ ତହିଁରେ ପୁଣ[7] କଲେ
ପୁରୋହିତଙ୍କ[8] ସଙ୍ଗେ ଯେସନ କ୍ରିୟା କର୍ମହିଁ[9] ଦେଲେ ॥୮୮॥

ନମେଣ ତନୁ ଶୁଦ୍ଧି[10] କରିଣ ଦଅନ୍ତ ଦାନ ମାନ[11]
ଦ୍ୱାଦଶ ଦିନେ ମେଲାଣି ହୋଇ ଗଲେ ସକଳ ଜନ[12] ॥୮୯॥

ଅନ୍ତଃପୁରରେ[13] ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କର ହୋଇଲା ଅଧିକାର
ତାଙ୍କୁ ପଚାରି ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟ[14] କରନ୍ତି ନୃପବର[15] ॥୯୦॥

କୋଲ୍ଭଟଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ରହିଲେ ନଗ୍ରଜନ
ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବେ ଗୁପତେ ତହିଁ ବରଷେ ନେଲେ ଦିନ[16] ॥୯୧॥

୧। କ ଖ ଗ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା
୨। ଘ. ବୋଲେ
୩। କ. ଜେବେ ସଦୟା
ଗ ଘ. ସଦୟା ଜେବେ
୪। କ. ନିର୍ଭୟ ଯାଣ
ଘ. ନିର୍ଭୟ କରି ନୃପତିପଣ
୫। ଖ. ହେଲା
୬। କ. କୀଚକ ନୃପତି ରହେ ଯେସ
ଘ. ସକେତନ ନୃପତି ପରବେଶ
୭। ଖ. ତହିଁ
ଗ. ଶିତଳେ ଶିତଳ କର୍ମ ସକଳେ ତହିଁ
ଘ. ଶିତଳେ ଶିତଳ କର୍ମ ସକଳ ତହିଁ
୮। ଗ. ପୁରୋହିତଙ୍କୁ
୯। କ. କ୍ରିୟାକର୍ମ
୧୦। କ. କର୍ମେର ତନୁ ଶୁଦ୍ଧ
ଚ. ସୁଖ
ଘ. କର୍ମରେ ତନୁ ସୁଖ
୧୧। ଖ. ଦାନ ମାନଙ୍କୁ ଦେଲେ
୧୨। ଖ. ସକଳ ଜନ୍ତୁ ମେଲାଣି ହୋଇଗଲେ
୧୩। କ. ଅନ୍ତଃପୁରେ
୧୪। ଖ. ନ ପଚାରି ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟ
ଗ ଘ. କାର୍ଯ୍ୟ
୧୫। କ ଖ ଘ. ନୃପବର
୧୬। ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କେ ତହିଁ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଧିକାର।
ଏମନ୍ତେ ବରଷେକ ବଞ୍ଚିଲେ ପାଣ୍ଡବ ବୀର

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ[1] ଯୁଗଳ ଅରବିନ୍ଦ ଚରଣ ତଳେ
ଦୀନ ପାମର ଏ ବଶମ୍ବର[2] ଚେଣ୍ଡ ଭଣଇ ଗୀତେ[3] ॥୧୨॥

ପଞ୍ଚଦଶ ଛାନ୍ଦ

ଘନଶ୍ୟାମ[4] ଚକ୍ରକେଳି ବାଣୀରେ[5]

ମାନ ଗୋବିନ୍ଦ ସାର ଚଳ୍ ଦଳକୁ ଚର ପେଷିଣ ଥିଲେ ଯେତେ ଯେତେ[6]
କଟକ ଦେଶମାନ ପର୍ବତ ଘୋରବନ ଖୋଜି ବୁଲନ୍ତି ଅନୁବ୍ରତେ ସେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣ ଚିହ୍ନ[7], ନ ଦେଖି ଲେଉଟି ବହନ
ଚର ଦଳର ଦୂତ ହସ୍ତିନାରେ ଭୂଶତ ପ୍ରବେଶ ରାଜାର ଆସ୍ଥାନ[8] ହେ ॥୧॥
ଦେଖିଲେ ଦୁର୍ଯୋଧନ[9] ଶତେ ସୋଦର କର୍ଣ୍ଣ[10] ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଶଲ୍ୟ ଅଛନ୍ତି
ଭୂରିଶ୍ରବା ବିଦୁର କୃପବ୍ରହ୍ମା ଆବର ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ ହେ[11]
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ସୋମଦତ୍ତ ସେ ଅଜମ୍ମୁସ, ଜୟଦ୍ରଥ ଅଛନ୍ତି ପାଶ
ସକଳ ସେନାପତି ରଥ ଗଜ ପାଦାନ୍ତ ସମ୍ବେ ବଜଏ[12] ନରେଶ ହେ ॥୨॥

୧। କ: ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ
ଘ: ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ
୨। ଗ. ଦୀନ ପମର ଏ ବସ୍ତ୍ରେମ୍ବର
ଘ. ଦୀନ ପାମର ଏ ବସ୍ତ୍ରମ୍ବର
୩। ଚ. କୃଷ୍ଣଦେବ ଯୁଗଳେ ଅରବିନ୍ଦ ଚରଣେ ଧ୍ୟାନ
ଦୀନ ପାମର ଏ ବସ୍ତ୍ରମ୍ବର ଆନନ୍ଦ କରି ମନ
୪। କ ଖ. ଘନଶ୍ୟାମ
୫। ଗ. ବାଣିରେ ଗାଇବ
୬। କ ଗ. ପେଷିଣ ଥିଲେ କେତେ
ଖ: କୁରୁ ଦଳକୁ ଚର ପେଷିଣ ଥିଲେ କେତେ କେତେ।
୭। କ. ବନ ଚିହ୍ନ
ଖ. ବର୍ଣ୍ଣ ଚିହ୍ନ
ଗ. ବର୍ଣ୍ଣ ଚିହ୍ନ
୮। ଗ. ଆସ୍ଥାନ ହେ
୯। କ. ଦୁର୍ଯଧନ
ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ
୧୦। କ ଙ. ଶତେ ସୋଦର କର୍ଣ୍ଣ
ଗ ଘ ଶତେ ସୋଦର କର୍ଣ୍ଣ
୧୧। କ. କୃପ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରି ହେ
ଖ. ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ଶକୁନି ମିତ୍ର ହେ
ଗ. କୃପ ବ୍ରହ୍ମା ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରି ହେ
ଘ. ଭୂରିଶ୍ରବା ଆବର କୃପବ୍ରହ୍ମା ବିଦୁର
ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରି ହେ।
୧୨। ଖ. ବସିଛୁ।

ପୂର୍ବ ଦିଗର ଖବର ଜଣାଇ ଯୋଡ଼ିକରି[1] ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ିଣ ଗଲୁଁ
ଦେଖ କଣ୍ଟକମାନ ପର୍ବତ ଘୋରବନ କାହିଁ ତାହାଙ୍କୁ[2] ନ ଦେଖିଲୁ ହେ
ମହାପ୍ରଭୁ[3] ।
ବାହୁଡ଼ି ଆଇଲୁ ବହନ, ପୁଣ ଉତ୍ତର ଦୂତମାନ[4]
ସେହି ଭୁବନ କରି ଜଣାନ୍ତି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ନ ଦେଖିଲୁ ପାଣ୍ଡବ ଚିହ୍ନ ହେ[5] ॥୩॥
ପଶ୍ଚିମ[6] ଦୂତମାନ·କହିଣ ଦରଶନ ଜଣାନ୍ତି ନ ଦେଖିଲୁ କାହିଁ[7]
ଦକ୍ଷିଣ ଦୂତଗଣ ଦରଶନ କରିଣ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଦେଖିଲୁ ନାହିଁ ହେ[8]
ମହାପ୍ରଭୁ[9] ।
ଦେଖ ପାଟଣା ପଲ୍ଲିମାନ[10], କଣ୍ଟକ ନଗ ଘୋର ବନ
ପର୍ବତ ମାଳ ମାଳ ସକଳ ତୀର୍ଥକୂଳ[11] ନ ଦେଖିଲୁଁ ସେ ବର୍ଣ୍ଣ ଚିହ୍ନ[12] ଗୋ ॥୪॥

---

୧ । ଗ. ଭଡ଼ଣ୍ଡ
   ଘ. କୋଷ୍ଟଣ ଦେଖକର
୨ । ଭ. ତାଙ୍କୁ
୩ । କ. ମାହାପ୍ରଭୁ
   ଖ. ମାହାବାହୁ
୪ । କ. ଉତ୍ତର ଦୀଗସ୍ତରମାନ
   ଖ. ଉତ୍ତର ଦୀଗମାନ
୫ । ଚ. ବର୍ଣ୍ଣ ହେ
   ଘ. ବନ ହେ
୬ । ବ. ପଶ୍ଚିମ
୭ । ଖ. କେହି
୮ । କ. ଦେଖି ମର୍ତ୍ତଗଣ ଦଶ୍ଚିମ ସ୍ଥାନ
   କରିଣ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଲୁ କାହିଁ ହେ
   ଖ. ନ ଦେଖିଲୁ କାହିଁ ହେ
   ଘ. କରିଣ ଦରଶନ—ନାହିଁ ହେ
୯ । ଖ. ମହାବାହୁ
୧୦ । ଭ. ପାଟଣାମାନ
୧୧ । ଭ. ତୀର୍ଥଜଳ
   ଖ. ତୀର୍ଥକୂଳ
   ଗ. ତୀର୍ଥବନ
୧୨ । କ-ଗ. ଚିହ୍ନ ।

ଶୁଣି ମାନଗୋବିନ୍ଦ ମନେ ହୋଇ[1] ଆନନ୍ଦ ବୋଲନ୍ତି ମାମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀ[2] ଶୁଣ
ପାଣ୍ଡବେ କେଉଣେ ଗଲେ ବଣ ହୋଇକ[3] ମଲେ ଏହା କହିବା ତତକ୍ଷଣ ହେ
ମାମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀ[4]

ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନୃପବର[5], ଯଥାର୍ଥ ଚରିତ୍ର[6] ତାଙ୍କର
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ମାରିଣ ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କ[7] ହରିଣ ଦେଇଣ ଗଲେଟି ଅସୁର ହେ ॥୫॥

ଜାଣ ଭୀମା ଭୋଜନ ଶ୍ୟାନ୍ତ ନୁହଇ ମନ ବେକଙ୍କୁ ଷାଠିଏ ପଡ଼ିଛି[8]
ମଲ୍ଲ ଅନ୍ନ ବହୁତେ ପଡ଼ିଣ[9] ଯୋଇବନେ ଯୁଁ ଶୁଣ ମଲେଟି ଯୁଧିଷ୍ଠି[10] ହେ
ନୃପବର[11]

ନକୁଳ ଅତି ସୁକୁମାର, ଗଛ ଚନ୍ଦନେଣ ଆଦର[12]
ବେଗ ନ ପାଇ ମଲା ସହଦେବ ଦେଖିଲି ସେହୁ ଗ୍ରୁଡ଼ଳକ ଶରୀର ହେ ॥୬॥

ଦୁର୍ଯୋଧନ[13] ବୋଇଲେ ପାଣ୍ଡବେ କ୍ଷୟଗଲେ[14] ଅକଣ୍ଟକ[15] ହେଲା ମୋ ରାଜ୍ୟ
ନଗ୍ରେ ଉଚ୍ଛବ କର[16] ଧନ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ମୋହର ତୋ ବଳରେ ମୋ ଅଭିସ୍ପର୍ଶ ହେ[17]
ଆହେ ମାମୁ

ମନ୍ତ୍ରୀ ଗଣକୁ ଏହାନ୍ତର, ନାହିଁ ତ ଭିନ ଭୁବନର
ଏଣୁ ସମଏ ଯାଇ[18] କର ଯୋଡ଼ି ଜଣାଇ ପୁଣ ପଣ୍ଡିମ[19] ହଗ ଶୁର ହେ ॥୭॥

୧। ଭ ଗ ଘ. ହୋଇଲକ
୨। ଖ. ମନ୍ତ୍ରି
୩। ଝ. ହୋଇଣ
୪। ଖ ଆହେ ମ ମ୍ରି
୫। କ ଖ ଘ. ନୃ ପ ବର
୬। ଙ. ଆମ୍ଭର
୭। କ ଙ. ଦ୍ରୁପ ତଙ୍କ
୮। କ. ଚୌ ନ
୯। ଖ. ନ ପାଇ
୧୦। ଭ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଙ. ଜଧିଷ୍ଟି
ଗ. ଯୁଧିଷ୍ଟି
୧୧। ଭ ଘ. ନୃ ପ ବର
ଖ. ନୃପ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
୧୨। ଙ. ଅଦ୍ଭାର
ଘ. ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନଟୀ ଆଦର
୧୩। ଭ ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁ ଯୋଧନ
୧୪। ଖ. କହିଲେ ପାଣ୍ଡବ କ୍ଷଏ ଗଲେ
ଗ ଘ. କ୍ଷଏ ଗଲେ
୧୫। କ-ଗ. ଅକଣ୍ଟେକ
୧୬। ଖ. ମୋର
୧୭। ଘ ମୋହର ବଳରେ ଅଭିସ୍ପର୍ଶ
ମୋର ହେ।
୧୮। ଙ. ଭଙ୍ଗ
ଘ. ଭଣ୍ଡି
୧୯। ଭ. ପଶ୍ଚିମ

ଶ୍ରୀଦେବ ମଚ୍ଛଦେଶ ବିରାଟ ସେ ନରେଶ ଭଣ୍ଟି ମିଳିଲୁ ଆମ୍ଭେ ଆସି

ବିରାଟର ଘରଣୀ ନାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ରାଣୀ[1] ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ନାମେ ତାଙ୍କ ଦାସୀ ହେ[2]

ନୃପବର[3]

ତାହାକୁ କୀଚକ[4] ଦେଖିଲା, ସେ ନାରୀ ସନ୍ମତି[5] ନ କଲା

ନୃପତି ବଳେ ଦେଲା ସଙ୍କେତ ନାରୀ କଲା ଜଳଛବ ନବରେ ସେ[6] ଗଲା ହେ ॥୮॥

ଯେ ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ଯୁବତୀ[7] ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବେ[8] ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବେ ନାରୀ ବେଢେ ଗଲେ

କୀଚକକୁ[9] ଧରଣ ଶରୀର ବିଦାରଣ ମାଂସ[10] ମେଦ ଗୋଟାଏ କଲେ ହେ

ମହାପ୍ରଭୁ

ବିରାଟ ବଡ଼ ଶୋକ କଲା, ତା ଅନେଶତ ଭାଇ ଥିଲେ[11]

ସୈରନ୍ଧ୍ରୀକି ଆଣନ୍ତେ ଅଗ୍ନିରେ ପକାଅନ୍ତେ[12] ଦେଖିଣ ଗନ୍ଧର୍ବ ଧାଇଁଲା[13] ହେ ॥୯॥

୧। କ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ରାଣି
ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ନାମେ ରାଣି
୨। ଖ. ନାମେ ତା ଯୋଗାଇଲ ହେ
୩। କ. ନୃପବର
ଖ. ମହାରଥୀ
ଘ. ମହାପ୍ରଭୁ
୪। କ ଙ ଘ. କୀଚକ
୫। ଚ. ସମ୍ମତି
୬। ଭ. ନଗରେ
ଖ. ନଗରେ ସେ
୭। କ. ଯୁବତୀ
୮। ଗ ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବ
୯। ଘ. କୀଚକକୁ
୧୦। ଭ. ଶରୀର—ମାସ
ଖ. ଗନ୍ଧର୍ବେ ବିଦାରଣ ମାଂସ
ଗ. ମାଂସଂ
୧୧। କ. ଅନେକତ ଭ୍ରାତ ଥିଲେ
ଚ. ଭ୍ରାତ ଥିଲେ
ଘ. ଅନେଶ୍ୱତ ଭ୍ରାଥ ଥିଲ
୧୨। ଭ. ପକାନ୍ତେ
୧୩। କ-ଗ. ଗନ୍ଧର୍ବ ଅଇଲେ ହେ

ମାଣ୍ଡ[1] ସକଳ ଭ୍ରାତ ଧଇଣ ବେନହାଥ[2] କଣ୍ଟକ ଦାହରେ ପକାଇ[3]
ଗନ୍ଧର୍ବେ ତତ୍ଷଣ ଗଲେ ସର୍ବେ ନେହେ ଦେଖିଲେ ମଲେ କଣ୍ଟକ ଶତେ ଭାଇ ହେ[4]
ମହାପ୍ରଭୁ[5]
କୁନ୍ତଭଟ[6] ସେ ବଜବର, କହିଲ ପ୍ରବୋଧ ଉତ୍ତର[7]
ବସନ୍ତ ତାବତନେ ହୋଇଲ ଶାନ୍ତମନେ[8] ରାଜ୍ୟରେ କୁନ୍ତ[9] ଅଧିକାରୀ[10] ॥୧୦॥

କହିଭ ସ୍ୱପକାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଳଆର ବ୍ୟାଘ୍ରମାଳ ସେହୁ ମାଇଲ[11]
କୁନ୍ତ[12] ଆଜ୍ଞାରେ ଥାଇ ରଜାକୁ ନ ଡରଇ ସମସ୍ତ ଲୋକ ସାଧ କଲ
ହେ ମହାରାଜା[13]
ଭିତରେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କ[14] ହୁଣ, ସର୍ବେ ଗନ୍ଧର୍ବ ବୋଲି[15] ଡରି
ସେ ବନ୍ଧୁ ରଜା ଡ଼ରି ତାହାଙ୍କୁ ସେବା କରି ସମସ୍ତ ବିଘ୍ନର ପଶ୍ଚର ହେ ॥୧୧॥

ଶୁଣି ମାନଙ୍କୋବନ୍ଦ ହୋଇଲାକ ଆନନ୍ଦ ପାଣ୍ଡବେ ଏଣେ ଷସୁଗଲେ[16]
କଣ୍ଟକ[17] ମହାବୀର ଭସ୍ମ ଥିଲ[18] ମୋହର ଗନ୍ଧର୍ବେ ତାହାଙ୍କୁ ମାଇଲେ ହେ
ଆହେ ମାମୁଁ
ସୁଯୋଗ ହୋଏ ସେତେବେଳେ, ସମ୍ପଦ ମିଳେ ଶାଦଡଳେ[19]
କଣ୍ଟକ ମହାବୀର ଶତେ ସିଂହର[20] ବଳ ସେ ମଲ ମୋର କର୍ମଫଳେ[21] ହେ ॥୧୨॥

---

୧ । ଖ. ଦେଖି
୨ । ଗ. ଭ୍ରାତେ ସେନଣ ବେନ ହସ୍ତେ
ଘ. ସକଳ ଭ୍ରାଥେ ଧଇଣ ବେନ ହାଥେ
୩ । ଙ. ଅନଳେ ନେଇ ପକାଇଲେ
୪ । ଜ ଙ. ଦେଖିଲେ କଣ୍ଟକ ସତେଭ୍ରାତ ହେ
ଘ. ସତେ ଭାଇ ହେ
୫ । ଖ. ମହାରାଜା
୬ । ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ
୭ । ଗ ଘ. ତଷ୍ଟଣ୍ଡେ ସେ ବଧ୍ୟଟର
୮ । ଗ. ତାର ଓପ୍ରଧବାଣି ହ୍ୟନ୍ତ ସେ ନୃପମଣି ।
ଘ. ତାର ପ୍ରବୋଧ ବାଣି ଶୁଣନ୍ତ ନୃପତମଣି
୯ । ଗ ଘ. କୋନ୍ତ
୧୦ । ବ. "କୁନ୍ତଭଟ—ଅଧିକାରୀ" ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୧ । ଗ ଘ. ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲକୁ ସେ ମାଇଲ
୧୨ । ଗ ଘ. କୋନ୍ତ
ବ. "କଳଭ ସୁପକାର – ହେ ମହାରାଜା" ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୩ । ଗ ଘ. ମହାପ୍ରଭୁ
୧୪ । ଜ ଖ. ଗ୍ରୀଭରେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କ
୧୫ । ଗ. ବୋଲେ
ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବ ବୋଲି
୧୬ । ବ. କେଣେ ଷଏ ଗଲେ
ଙ. ନାଶ ଗଲେ
ଗ. ଷଏ ଗଲେ
୧୭ । ଜ ଘ. କଣ୍ଟେକ
୧୮ । ଜ ଙ. ଭଏ ଥିଲ
୧୯ । ଖ. ହୋଏ ତେତେବେଳେ
୨୦ । ଜ: ସତେ ସିହ୍ନଂର
ଙ-ଘ ମହାବଳ ସତେ ସିଂହର
୨୧ । ଜ ଖ. କର୍ମଫଳ

ହିଗତ ଏ ସମଏ ମିଳକଣ ସଙ୍ଗଏଁ ରାଜାକୁ ଜଜଗ୍ରୁଳ ଜଲ

ପୁଣ ଚରଣେ' ପଡ଼ି କହଇ କରଯୋଡ଼ି ମୋହର ଶତ୍ରୁ କ୍ଷଏ ଗଲା ହେ

ନୃପବର

ଉତ୍ତର ଜାଳ ସେଁ ଭୂମ୍ବର, ମୋତେ ସେ ପ୍ରତିକାର କର

ସୈନ୍ୟ ସାହା ହୋଇଲେଁ ଯିବଇଁ ମୁହିଁ ଭଟଳ ଜ ଜରବ ବବାଟ ଗ୍ରୁର ହେ ॥୧୩॥

ମୋର ରାଜ୍ୟେଁ ପାଇବ ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେବ ପୁଅୁନାଁ ନାମେ ଏକ ଗାଁ

ନବଲକ୍ଷ ବସ୍ତ୍ରଇଁ ମଣ୍ଡ'ତେ ପୁଣ ଗାଣ୍ଡ ଦଶ ସହସ୍ର ସେ'' ବୃଷଭ ହେ

ନୃପବର

ଚପାକ କର୍ମ ମୋର୍ ଗଲ୍'', ଭୃତ୍ୟ ସେବାର ଫଳ ହେଲ

ଆନନ୍ଦ ଦୁର୍ଯୋଧନ'' ବାଞ୍ଛିଃ ମୋର ସୈନ୍ୟ ଯେ ଇଚ୍ଛା ନଅ ପା ବୋଇଲ୍ ହେ'' ॥୧୪॥

---

୧ । କ. ମିଳିକଣ ସଙ୍ଗ
ଖ. ମିଳିଗଲ୍ ସଙ୍ଗଏ
୨ । ଖ. ଘୁରାଉ ପାଟେ
୩ । ଘ. ଉତ୍ତର ଜାଳେ ସେ
୪ । ଖ ଘ. ପାଡ଼ିଲେ
୫ । ଡ. ମୋ ରାଜ୍ୟ
ଙ. ମୋ ରାଜ୍ୟ ମୁ
ଘ. ମୋ ରାଜ୍ୟ ମୁଁ
୬ । କ ଖ. ପୁଥୁନା
୭ । ଖ. ଗାଁ
୮ । ଙ. ବସ୍ତ୍ର ନବଲକ୍ଷ
ଗ ଘ. ବସ୍ତ୍ର ନବଲକ୍ଷ
୯ । କ ଖ. ବସ୍ତ୍ର
ଗ. ପୁଣ ମାଣ୍ଡ ଶତ
ଘ. ମଣ୍ଡିତେ ପୁଣ ମାଣ୍ଡ ଶତ
୧୦ । କ ଙ. 'ହେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ ଙ. ହେଲା
୧୨ । କ ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଖ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୩ । ଘ. ନଅ ପା ବୋଇଲା ହେ ।

ଶିଷ୍ଟ ଦ୍ରୋଣ ଚତୁର କରନ୍ତି ସେ ବତ୍ସର ତୋଏ ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ଥନ୍ତ
କୁନ୍ତୀ ଜନମ ଯା'ର[1] କୋନ୍ତ ନାମ ତାଙ୍କର ଯୁଧିଷ୍ଠି[2] ସେହିଟି ଅଟନ୍ତି ହେ
ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ
ସଙ୍ଗ ପଣ୍ଡା ତେଣୁ ବୋଲନ୍ତି[3], ଅଜ୍ଞାତେ ବନ ସେ ବଞ୍ଚନ୍ତି[4]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପୁର ଭର ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ନାମ ଯାର ସେ ନଟେଷ୍ଟ ଦ୍ରୋପଦ ଦୁହିତ ହେ[5] ॥୧୫॥
ବଲ୍ଲଭ ସୁପକାର ସେହିଟି ବୃକୋଦର ବେଷରେ ହୋଇଛି ପଶ୍ଚିଷା
ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲ ମାଇଲା ପ୍ରତଞ୍ଜ ଦେଖାଇଲା ଭୋଜନ କରଇ[6] ସୁଇଚ୍ଛା[7] ହେ
ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ
କଞ୍ଚକି[8] ସଇନ୍ଦ୍ରୀ, ତାହାକୁ ଆଶା[9] ବଢ଼ାଇଲା
ତେଣୁ ସେ କଣ ତମ ସଙ୍ଗେ ଗୃପତେ ଶ୍ରୀମ ଇଞ୍ଚକ[10] ସାରକୁ ମାଇଲା ହେ ॥୧୬॥
ଗୋପ୍ୟ ନାମରୁ କଣ ଗନ୍ଧର୍ବ ନାମେ ହୁଣ[11] ଗନ୍ଧର୍ବେ ପୃଥ୍ୱିରେ[12] କି ଥାନ୍ତି
ଶତେ[13] କଞ୍ଚକ ମାର ବିରାଟେ[14] ଗୋପ୍ୟ କଣ ତାହାଙ୍କୁ ସାହା ହୋଇଛନ୍ତି ହେ
ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ
ସେ ପୁରେ ଛନ୍ତି ଫାଲଗୁନୀ, ନକୁଳ ସହଦେବ ତେଣ[15]
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଚନ୍ଦ୍ରି ସୁଖେ ଅଛନ୍ତି[16] ରଖୁ ସେଣ[17] ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦିନୀ ହେ ॥୧୭॥

---

୧ । କ. କୋନ୍ତ – ଜାର
ଗ. କୋନ୍ତ—ଜାର
ଘ. କୋନ୍ତ – ଯାର
୨ । ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
୩ । ଗ. ବୋଲନ୍ତି
ଘ. ଅଜ୍ଞାତେ ବନ ସେ ବଞ୍ଚନ୍ତି
୪ । କ ଅଜ୍ଞାତେ ବନ ବଞ୍ଚନ୍ତି
ଘ. ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ରହିଛନ୍ତି
୫ । କ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା । ପୁରରେ—ଦ୍ରୋପଦ ଦୁହିତାରେ ।
ଖ ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପୁରରେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ନାମ ଜାର ପତନୋ ଦ୍ରୁପଦ ଅଟନ୍ତି ହେ
୬ । କ ଗ ମାଇଲା ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରଇ
୭ । କ- ସଇଚ୍ଛା
୮ । ଘ. କଞ୍ଚକ
୯ । ଖ – ଘ ଆଶ
୧୦ । କ. କଞ୍ଚକ
୧୧ । କ. ହୁଣ
୧୨ । ଘ. ପୃଥ୍ୱୀରେ ଗନ୍ଧର୍ବେ
୧୩ । କ – ଗ. ୨ ଶତେ
୧୪ । କ ଖ. ବିରାଟ
ଘ. କଞ୍ଚକ ମାର ବିରାଟେ
୧୫ । ଗ ଘ- ଅଛି
୧୬ । ଖ. ସେନ
୧୭ । କ. ସୁଖେ ଛନ୍ତି
ଖ. ସୁଖେଣ ଛନ୍ତି ।

ଏଣୁ ସମଏ ପୁଣ ସେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ବାହୁଣ ଚଳିବ କୋଟି ବୀର ସେନା[1]
ସାତ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ବିମାନ ଉଡ଼ାଇ[2] ସାଇବର ବାନା ସେ
ସ୍ୱାମୀ ଦ୍ରୋଣେ
କଦନ୍ତି ମାନ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନକୁ, ସୈନ୍ୟ ଦେଖନ୍ତୁ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତଙ୍କୁ[3]
ଯେଉଁ ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ କଷ୍ଟକଙ୍କୁ[4] ମାଇଲେ ସାହା ହୋଇବେ[5] ବିରାଟଙ୍କୁ ହେ ॥୧୮॥

ଅନ୍ତିରେ[6] ସୈନ୍ୟ ନାଶ ନ କର ହେ ନରେଶ ତାହାର ଥାଟ[7] ଘେନ ଯାଇ
କହେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶକୁନି ଏ ଦୁଃଖୀ ହେଲେ ଦାସୀ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ[8] ତା'ର ରାଜ୍ୟ ଯାଉ ହେ
ସ୍ୱାମୀ ଦ୍ରୋଣେ
ବହୁତ ଗାଈ ସେ ପାଇବା[9], ସର୍ବେ କ୍ଷୀରପାନ କରିବା[10]
ଶରଣ ପଶିବାର ହୋଇବ ପ୍ରଭାତ ତାହାର ରାଜ୍ୟ ତାକୁ ଦେବା ହେ[11] ॥୧୯॥

ଏହା କହ କମ୍ପାଇ ଭୟ ମନ କରିଲ କଷ୍ଟକ[12] ମାରଣ ଗନ୍ଧର୍ବେ
ବିରାଟେ ହୋଇ ସାହା ସୈନ୍ୟ ମାରିବେ ଯାହା ଗନ୍ଧର୍ବେ[13] ପ୍ରାଣ କି ପାଇବେ ହେ
ସ୍ୱାମୀ ଦ୍ରୋଣେ
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ବାହୁଡ଼ ଅଇଲେ, ଦେଖିବ ନୃପତିଙ୍କ ଗଲେ[14]
ଯାହାର କର୍ମଫଳେ[15] କଣ୍ଟକ ମଲ୍ଲ ତାଳେ ପାଣ୍ଡବେ କେତେକେ ଶତ୍ରୁ ମଲେ ସେ[16] ॥୨୦॥

---

୧ । ଖ. ସେନା
୨ । କ. ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସେନ୍ୟା—ବଜାଇ
ଗ. ରଥ ଗଜ—ଉଡ଼ାଇ
୩ । ଘ. କଦାରୁ ସେହି ଭୁବନକୁ
୪ । କ. ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ କଣ୍ଟକକୁ
ଘ. କଣ୍ଟକକୁ
୫ । ଖ ଗ. ହୋଇଲେ
୬ । କ. ଅନ୍ତିରେ
୭ । ଖ. ବଳ
ଗ ଘ. ଥାଟ
୮ । କ. କେଳବାଳା ହୀନରେ
ଘ. କେଉ ବୃଦ୍ଧିବାନ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ
୯ । କ ଖ. ପାଇବ
୧୦ । କ ଙ. କ୍ଷୀରପାନ କରିବ
୧୧ । ଶରଣ ପଶିବାର କନାମେଘିର ତହିଁରେ ରହି କର ରନ୍ଧନ ଭୋଜନ ସେ କଲେ ହେ
୧୨ । କ. କଣ୍ଟକ
ଘ. କପାଳେ—କଣ୍ଟକ
୧୩ । ଘ. ପାଇଣ
୧୪ । କ. ନୃପତିଙ୍କ ଗଲେ
ଗ. ତାଳେ
ଘ. ବୋଲେ
୧୫ । ଗ. ଯାହାଙ୍କ କର୍ମବଳେ
୧୬ । କ. ସତ୍ରୁମଲେ ହେ
ଙ. ପୋଥିରେ ୨୦ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
ଘ କେତେକ ଶତ୍ରୁ ମଲେ ହେ ।

ସ୍ୱାଷ୍ଟ ଦ୍ରୋଣେ ମଜ୍ଜନ ସେ ହିଗତ ସ୍ୱଜନ ଦ୍ରୁପଦ କର ବାନ୍ଧ ଶାନ୍ତି
ସାର ବାଦ୍ୟ ବଜାଇ ଆନନ୍ଦେ ଚଳଯାଇ ବସନ୍ତ ଦ୍ୱେରେ ଦେଲ ଧାଡ଼ ହେ[1]
ସେ ହିଗତ
ବାଟରେ ସ୍ୱର ବସା କଲେ, ବସନ୍ତ ରାଜ୍ୟରେ ମିଳଲେ[2]
ଗୋପାଳ ନାମେ ଗିର ତହିଁରେ ରହି କର ରନ୍ଧନ ଭୋଜନ ସେ କଲେ ହେ[3] ।୨୧।

ତହିଁକି[4] ପାଞ୍ଚ ପୁଣ ମନ୍ତ୍ର ଦେଶରେ[5] ପୁଣ ସେଠାରେ ରୁହାଇଲେ ଆଠ[6]
ମନ୍ତ୍ର ନ ପଢ଼ି[7] ଆଗେ ଉଗସ୍ତ କହେ ବେଗେ ଶୁଣି ମୋହଗଲ[8] ବସନ୍ତ ସେ
କୁମ୍ଭଭଟେ[9]
ସ୍ୱଜାକୁ ତୋଳ କୋଡ଼େ[10] ଧରି, ମୁଖେ ସିଞ୍ଚଲେ ନେଇ ବାରି
ଚେତନା ପାଇ କହ କଷ୍ଟକ ନାମ ଧର ନ ପଢ଼ି[11] ବହୁ ଶୋକ କର ହେ ।୨୨।

ତୋ ବନ୍ଧୁନେ ହିଗତ ଧାଡ଼ ଦେଲ ଭୂଇଁଚ ମାନଗୋବନ୍ଦ ସନ୍ୟ ସେନ
ତାକୁ ନୂଦଇ ସର ପଳାଇ ଗଲେ ଉଭ ଶୁଭିବ କସ ଏଥୁ ଧିନ ହେ
କୁମ୍ଭଭଟେ[12]
କାହାରେ ପଶିବ ଶରଣ, କମ୍ପାଇଁ ନୋହିଲ[13] ମରଣ
କହନ୍ତି କୁମ୍ଭଭଟ[14] ଶବ୍ଦ ତୋର[15] ନକଟ କମ୍ପାଇ କରୁଛ କାରୁଣ[16] ହେ ।୨୩।

---

୧ । ଗ. ସେ
୨ । ଜ ଘ. ପାଇଲେ
୩ । ଖ. ପୋଥିରେ ୨୧ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଜ. ସେ ତହିଁ
୫ । ଜ. ମସ୍ତଦେଶ ସେ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଥାଠ
୭ । ଜ ଖ ଘ. ନ ପଢ଼ି
୮ । ଗ. ମୋହ ଗଲେ
୯ । ଜ ଗ. କୋନ୍ତ ଭଟେ
ଘ. କୋନ୍ତଭଟ
୧୦ । ଖ ଘ, କରେ
ଗ. କୋଳେ
୧୧ । ଜ ଗ. ନ ପଢ଼ି
ଘ. କଷ୍ଟକ ନାମ ଧରି ନ ପଢ଼ି
୧୨ । କ ଗ. କୋନ୍ତଭଟେ
ଘ. କୋନ୍ତଭଟ
୧୩ । ଜ. ନେ ସ୍ମଣ
ଖ. ନୋହିଲ
୧୪ । ଜ ଗ ଘ କୋନ୍ତଭଟ
୧୫ । ଜ ଖ. ସତ ତୋର
ଗ. ସତ ଶୁନ୍ଥ
୧୬ । ଖ. କାରଣ
ଘ. କଲୁ ରୁ କାରୁଣ

ସନ୍ୟ ଏବେ ସାଜବା ଜିଗତ ପାଶେ ଯିବା[୧] କଣକା ଅପୂର୍ବ ସମର[୨]
ବଲ୍ଲଭ ସଙ୍ଗେ ନେବା[୩] ତାର ହସ୍ତେ ମାଣବା[୪] ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଳ ମାଇଲ ସାର ହେ

ନରପତି

ବୋଲେ ମୋର ଭରସା ନାହିଁ, ସନ୍ୟ ନ ସାଜବା[୫] ଗୋସାଇଁ
ଶୁଣି କରଣ[୬] କୋପେ ଆପଣେ ଆଜ୍ଞା ଦ୍ୟନ୍ତେ ଅଇଲେ ସନ୍ୟ[୭] ସଜ ହୋଇ ଯେ ॥୨୩॥

ଶଙ୍ଖ ମହୁରି[୮] ତୂରୀ ତାଳ ମର୍ଦ୍ଦଳ ଭେରୀ ଅନେକ ବୀରବାଦ୍ୟ ବାଜେ
ରଥ ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ପାଦାନ୍ତ ବଳ ସଙ୍ଗ ସେନାଏ ହୋଇ ବୀର ସଜେ[୯]

ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟଜନେ[୧୦]

ବଡ଼ ପତାକାମାନ[୧୧] ଉଡ଼ି, ଗଜେ[୧୨] ବାହାର ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି
ଆପଣେ କୋଳନ୍ତି ସନ୍ତୋଷେଣ ଜୁଝନ୍ତେ ରଥେ ନ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ[୧୩] ସଜାଡ଼ି ହେ ॥୨୫॥

---

୧ । ଜ. ସାଜବା ଜୀଗତ ପାଶେ ଯିବା
୨ । ଖ: ତା ଶୁଣିଲେ ସମର
୩ । ଜ. ନେମା
୪ । ଖ. ତା ହାତେ ମଣାଇବା
୫ । ଜ. ସଇନ ସାଜବା
ଗ. ସଇନ ସାଜବା
ଘ. ସଇନ୍ୟ ସାଜବା
୬ । ଜ. ଶୁଣି କର
୭ । ଗ ଘ. ସନ୍ୟ ଅଇଲେ
୮ । ଜ-ଗ. ମୃହୁରି
୯ । ଜ. ପାହାଲ୍ତି ବଳ ସଙ୍ଗ—ସଜ
ଖ. ହେଭ୍ରାଦ୍ୟେ—ସଜ
ଘ. ବହେସନ
୧୦ । ଖ. ଶୂର୍ଯ୍ୟଜନେ
୧୧ । ଗ ଘ. ପତକାମାନ
୧୨ । ଘ. ଗଜ
୧୩ । ଖ. ଆପଣେ ରଥେକ ।

କୃଷ୍ଣଙ୍କ[1] ଆଜ୍ଞା ପାଇ ବଲ୍ଲଭ ସଜ ହୋଇ ଗଜ ଉପରେ ବିଜେ କଲେ
ସେ ଆଜ୍ଞା ପାଇକରି ଅପୂର୍ବ ବେଶ ଧରି ଶିଖଣ୍ଡି କ ଭୁଜରେ ଅଇଲେ ହେ[2]
ସାଇବେଣେ

ଅଶ୍ୱପୃଷ୍ଠରେ[3] ବିଜେ କରି, ତୀକ୍ଷ୍ଣ[4] ଖଡ଼ଗ କରେ ଧରି[5]
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦରଶନ କରି ଆନନ୍ଦ ମନ ସମର ଆରମ୍ଭ ବିସ୍ତରି ସେ[6] ॥୨୬॥

ବିରାଟ ନୃପବର ବସିଲେ[7] ରଥବର[8] ଧନୁ ନାରାଚ ଧରି କରେ[9]
ଯାଜକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରୀ ରଥ ବାହୁ ଅଛନ୍ତି କୋଡ଼େ ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗତରେ ହେ[10]
ସୁଜ୍ଞଜନେ[11]

ଦକ୍ଷିଣେ[12] ବଲ୍ଲଭ ରହିଲେ, ଶିଖଣ୍ଡି କ ବାମ ପାଶେ[13] ଗଲେ
ଚଳଲେକ ସଇନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ବେଦଧ୍ୱନି ସୁବର୍ଣ୍ଣ[14] ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ହେ ॥୨୭॥

---

୧ । କ ଗ ଘ. କୃଷ୍ଣଙ୍କ
୨ । କ. ଶିଖଣ୍ଡି କ ଭୁଜରେ ଅଇଲେ ହେ
ଖ. ପୁଣ କୃଷ୍ଣ ଆଜ୍ଞାରେ ବେଗେ ଗଲେ
ଉପରେ ଶିଖଣ୍ଡିକୁ ବେନି ଅଇଲ ସେ
ଘ. ବାମ ପାଶେ ଗଲେ ହେ
୩ । ଗ. ଅଶ୍ୱପୃଷ୍ଠରେ
୪ । ଗ. ତୀକ୍ଷ୍ଣ
୫ । ଖ. ଅଶ୍ୱ ପିଠିରେ ବୀର ବସି
କରେଣ ଧରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅସି
୬ । ଖ. କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦରଶନ କରି ଆନନ୍ଦ ମନ
ନରେଶ ନୃପଙ୍କୁ ଆଶିଷ ଦେ
୭ । କ ଖ. ନୃପବର ବସିଲେ
୮ । ଘ. ରଥବର
୯ । ଘ. କରେ ଧରି
୧୦ । ଘ. ଯାଜକେଶ୍ୱର — ସଙ୍ଗରେ ହେ
ଖ. ମନ୍ତ୍ରି ଜାଜକେଶ୍ୱର ବାହୁଛି ରଥବର
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଠା ମଙ୍ଗଳରେ ହେ
୧୧ । ଖ. ଶୁଣ ସଜ୍ଜନେ
୧୨ । କ. ଦକ୍ଷିଣ
ଖ. ଡାହାଣେ
୧୩ । ଘ. ଶିଖଣ୍ଡି କ ବାମ ପାଶେ
ଖ. ବାମପାଶେ ଶିଖଣ୍ଡି କ
୧୪ । କ. ବାହ୍ମଣେ କଲେ ବେଦଧ୍ୱନି
ମାଗଣିଙ୍କୁ
ଗ. ଆନନ୍ଦେ ବେଦଧ୍ୱନି ଚଳିଲେକ
ସଇନ ନୃପବର ।
ଗ. ଗଣିକା
ଘ. ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ — ଗଣିକା

ସନ୍ୟର ତେଜ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଭଟ ଦୋଷେ ଜନ୍ମ ଏବଂ ସଜ୍ଜନ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ନୃପ କୁଳେ
ପୃଥ୍ୱୀଙ୍କ ସଭାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ଲକ୍ଷ ଦେବାକୁ ସେ ଥାଟେ ଶୋଭା ଭୂମି ଥାନ୍ତେ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ଶୁଣି ବଲ୍ଲଭ କୋଟରରେ, ବସ୍ତ୍ର କରନ୍ତ ମନରେ
ଏହା ଗୁରୁ ସ୍ୱଜନ୍ୟକୁ ଠାକୁରେ ଅଯୋଗ୍ୟକୁ ବୁଝିବା ତ୍ରିଗତ ସମରେ ହେ ॥୨୯॥

ବସ୍ତ୍ର ଭରନ୍ତେଣ ସନ୍ୟ ପାନ୍ତି ଚଳଣ ତ୍ରିଗତ ଗୁମ୍ଫରେ ମିଳିଲେ
ହୃଷ୍ଟତୁଂ ସେ ଦେଖିଣ ସନ୍ୟ ବେଗେ ସାଜଣ ତ୍ରିଗତ ଆସି ଉଗାଳିଲେ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ହାକ ଡ଼ାକରେ କଲେ ରଣ, ପ୍ରହାର କଲ ନାନା ବାଣ
ରଣ ତୂର୍ଯ୍ୟ ଶବଦ ବାଜଇ ଭାର ବାଦ୍ୟ ଏକ ଆରକେ ପ୍ରହାରଣେ ହେ ॥୨୯॥

---

୧ । ଭ. ତୋଷକଷ୍ଟ ଏ
ଖ. ହୋଷକ୍ଷେ
୨ । ଭ ଘ. କୋନ୍ତେ
ଗ. ନୋହେ କୋନ୍ତେ
୩ । ଘ. ପୃଥ୍ୱୀଙ୍କ
୪ । ଖ. ଥାଟେ ଶୋଭା ଭୂମେ
ଭ ଘ. ଥାଠେ ଶୋଭା ଭୂମି
୫ । ଙ, ବୁଝା ଭଥା
ଘ. ସୁଜ୍ଞଜନେ
୬ । ଘ ରେଷଭରେ
୭ । ଭ. ଏ ଗୁରୁ
୮ । ଖ. ଏମନ୍ତେ ବସ୍ତ୍ରଣ
ଘ. ଭରନ୍ତେଣ
୯ । ଗ ସନ୍ୟ ପାନ୍ତେ
୧୦ । ଭ ଗ. ହୃଷ୍ଟତୁଂ ଦେଖିଣ
୧୧ । ଭ ଗୁମ୍ଫରେ ମିଳିଲେ ହେ
ଗ. ଉଗାଳିଲେ ହେ
୧୨ । ଙ. ପ୍ରହାରଣ ହେ
ଘ. ପ୍ରହାରଣ ହେ ।

ରଥୀ ଆଗରେ ରଥୀ ହସ୍ତୀ ଓଗାଳେ ହସ୍ତୀ ପାଦାନ୍ତ ଏକ ଏକ ସୁଦ୍ଧ[1]
ବିରାଟ[2] ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତର ହେଲ ଘୋର[3] ସମର କେତେକ ସୈନ୍ୟ ହେଲେ ବଧ ହେ[4]
ସୃଞ୍ଜନେ
ଏମନ୍ତେ ପ୍ରହଣ୍ଡକ ରଣ, ସେ ବେଳ[5] ସୈନ୍ୟ ପ୍ରହାରଣ[6]
ବିରାଟ ସେନାମାନେ ମାରନ୍ତି[7] କ୍ରୋଧ ମନେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ସୈନ୍ୟ ସେତେଲ ଷୀଣ ହେ[8] ॥୩୦॥
ସେନାମାନେ ସକଳ ହୋଇଣ ଅସମ୍ଭାଳ ରଣେ ପଳାଇ ଚହୁଂ ଗଲେ[9]
ବିରାଟ ସେନାମାନେ[10] ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧମନେ[11] ଗୋଡ଼ାଇ ତାହାଙ୍କୁ[12] ମାଇଲେ ହେ
ସୃଞ୍ଜନେ
ଯୋଜନେ ନେଲେ ତାକୁ ତଡ଼ି[13], ସେଠାରୁ ବିରାଟ[14] ବାହୁଡ଼ି
ସେନ୍ତ ନଜଟେ ବନେ ରହିଲେ ତୋଷମନେ[15] ଭୃତ୍ୟ ସକଳ ସାରେ ଘ୍ରାନ୍ତ ହେ[16] ॥୩୧॥
ସେନା ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ[17] ଦୃଷ୍ଟି ବିରାଟ ପ୍ରଶଂସଇ[18] ରଥକ ତହିଁରେ କରନ୍ତି
ସ୍ନାନ[19] ଭୋଜନ ସାରି ହରଷେ ଦାନ ଦ୍ୱାରି[20] ରଜନୀ ତହିଁରେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ହେ
ସୃଞ୍ଜନେ
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ପଳାଇ ଯେ ଗଲ[21], ଗୋପାଳ ସଙ୍ଗରେ ମିଳିଲ
କହଇ ଦୁଃଖମନେ ଶୁଣ ହେ ସେନାମାନେ[22] ବିରାଟ ମୋତେ ଏହା କଲ ହେ ॥୩୨॥

---

୧ । ପ. ଏକ୍କୁ ଆରେ ଯୁଝ
୨ । କ ବିରାଟର
୩ । ଗ. ବହୁ
୪ । ପ. ବଧ ହେ
୫ । କ. ପ୍ରହରେ କରଣ ବେଳ
  ଙ, ପହଂଚ କରଣ ସେ ବେଳା
  ଦ. ପହଂଚେ ରଣ ଯେ ବେଳ
୬ । ପ. ପ୍ରହାରଣ
୭ । ଟ ଗ ପ. ମାରିଲେ
୮ । କ. ଚିନ ହେ
୯ । ଗ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ସୈନ୍ୟବଳ ହୋଇଲେ
  ଅସମ୍ଭାଳ ରଣ ଛାଡ଼ିଣ ପଳାଇଲେ
  ପ. ସେନାମାନେ ସକଳେ ହୋଇଣ
  ଅସଂମ୍ଭଳେ ଗଲେ ।
୧୦ । ଖ. ସୈନ୍ୟମାନେ
୧୧ । ଗ. କୋପମନେ
୧୨ । ପ ଗୋଡ଼ାଇଣ ତାହାକୁ
୧୩ । ଗ ଖ. ନେଲେ ତାଡ଼ି
୧୪ । ଖ ଅଇଲେ
୧୫ । ଗ. ଡ ସମନେ
୧୬ । ଖ. ଭୃତ୍ୟ ମନରୁ ଦୂର ଭ୍ରାନ୍ତି ହେ
୧୭ । କ ଙ. ସେନା ସେବାଙ୍କୁ
  ଖ. ସୈନ୍ୟ ସେବାଙ୍କୁ
୧୮ । ଗ ଖ. ପ୍ରସଂସି
  ଗ. ପ୍ରଶଂଶଂସି
୧୯ । ଖ ସ୍ନାନ
୨୦ । ଗ. ଦାନ ଦେଇ
୨୧ । ପ. ପଳାଇଣ ଗଲ
୨୨ । ଗ. ସେଡ୍ଡାମାନେ
  ଗ. ସେନ୍ୟାମାନେ

କହୁଛନ୍ତି ସେନାଏଁ ଶୁଣ ଶ୍ରୀଗତ ଋଏ' ସମରେ ହାନି ଜଏ ହୋଏଁ
ଶୋଚନା ଛୁଁ ନକର ଦେଖ କାଳ ସମର ଭୂମ୍ଭଙ୍କୁ କାଳୀ ହେବ ଜଏ ହେ
ନୃପବର
ତୋ ଅଭିମାନ ସୁଝାଇବୁଁ, ବଇଠକୁ ଧଇଣ ଦେବୁଁ
ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ଛୁଇଁ କହୁଛୁ ନରସାଇଁ ଆମ୍ଭର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ବୁଝିବୁ ହେ ॥୩୩॥

ଶୁଣିକର ଶ୍ରୀଗତ ହୋଇଲକ ଉସତ ସ୍ନାନ ଭୋଜନ ସର୍ବେ କଲେ
ଉଜମା ପାଣ୍ଡୁଲକ ଦିଆଇଲେ ଟମକ ସକଳ ସନ୍ୟ ସଜ ହେଲେ ହେ
ସୁଞ୍ଜଳେ
ବଇଠ ସନ୍ୟ ସଜ ହୋଇ, ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଆସି ଛନ୍ଦି
ବାଜିଲ ଭଣଗୋଳ ମାର ମାର ଚହଳ ସମରେ ବେଢ଼ ବଳ ରକ୍ଷ ସେ ॥୩୪॥

---

୧ । ଷ. ସେନ୍ଦ୍ରାଙ୍କେ
୨ । ଭ. ପୋଷରେ
"ଶୁଣ ଶ୍ରୀଗତ ଋଏ" ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଓ. ହାନି ଅପରେ
୪ । ଭ. ଯୋଚନା
ଓ ଘ. ଯୋଚନା ସେ
୫ । ଓ. ଜଙ୍ଗ ହୋଇବ ତୋତେ
ଓ. ହେବ କାଳି
ଘ. ଜଙ୍ଗ ହେବ
୬ । ଓ. ତୋ, ଅଭିମାନ ସୁଝାଇବୁ
ଓ. ସୁଝାଇବୁ
୭ । ଗ. କାଳି ସମର-ରୁ ଦେଖିବୁ
ଘ. କାଳି ବଇଠକୁ ମାରିବୁ
୮ । ଭ ଓ. ଶତ୍ରୁମାନ
୯ । ଘ- ସ୍ନାନ
୧୦ । କଗ ପାଟିଙ୍କ
୧୧ । ଓ. ଦିଆଇଲେ
୧୨ । ଘ. ନୃପବର
୧୩ । ଓ. ଛନ୍ଦିଲେ
୧୪ । ଖ. ସମରେ
୧୫ । ଘ ଥାଇ ନଥ ।

ମିଶ୍ରିଣ[1] ଯୁଦ୍ଧ କଲେ[2] ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ମଲେ ଘୁଞ୍ଚିଲେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତର ଥାଟ[3]
ରହ ରହ ବୋଲିଣ ସେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଧାଇଁଣ ଆଗରେ ଓଗାଳେ ଭଗଦତ୍ତ ହେ[4]
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ପାଳଟି[5] ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତର ବଳ, ସେନାଏ[6] ହୋଇ ଏକ[7] ମେଳ
ଅଭିମାନ କରିଣ[8] କଲେ ଅସଂଖ୍ୟ ରଣ[9] ଲାଗିଲା ତହିଁ ମହାଗୋଳ[10] ସେ ॥୩୫॥

ଭଗଦତ୍ତ ସୈନ୍ୟ ମଲେ ଭୟେଣ ପଳାଇଲେ ଏଣୁ ସମୟେ ବୃକୋଦର
ନକୁଳଙ୍କୁ ଠାଣିଲେ ଆପଣେ ପଳାଇଲେ[11] ଅପସରିଲେ ଗ୍ରନ୍ଥିକାର ହେ
ସୁମୁକାର
ଗ୍ରନ୍ଥିକ ଯେଣ[12] ଚଢ଼ୁଂ ଗଲେ, ସୈନ୍ୟମାନେ ହେଂ ପଳାଇଲେ
ବଲ୍ଲଭଙ୍କୁ ନିକଟେ ନ ଦେଖି କୁନ୍ତଭଟେ[13] ଆପଣେ ଘୁଞ୍ଚିଣ ଅଇଲେ ହେ ॥୩୬॥

ଭଗଦତ୍ତ ଏକାଥିଲେ ହସ୍ତିଗତ ଓଗାଳିଲେ ଚଉଦକୋଟୀ ସେନା ଯେନ
ଅନାଇଲେ ଭଗଦତ୍ତ ନାହାନ୍ତି କୋନ୍ତଭଟ ବଲ୍ଲଭ ଗ୍ରନ୍ଥିକ[14] ସେ ବେନ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ଭଗଦତ୍ତଙ୍କୁ ନ ସ୍ତୁରେ କିଛି, ଦେଖନ୍ତି ସୈନ୍ୟ ପଳାଇଛି
କପାଳେ ମାରେ କର[15] ଧିକ ଜୀବନ ମୋର କଣ୍ଟକ[16] ବନ୍ଧୁ ଯାହା ଅଛି ହେ ॥୩୭॥

---

୧ । ଖ. ମିଶାଇ
ଘ. ମିଳିଣ
୨ । ଘ ଯୁଝି କଲେ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଥାଠ
୪ । କ. ଗୋଳେ ଭଗଦତ୍ତ ହେ
ଖ. ଓଗାଳି ଭଗଦତ୍ତ ସେ
ଗ. ଓଗାଳିଲେ ଭାଟ ହେ
୫ । ଘ ପାଳଟେ
୬ । ଖ. ସେସ୍ତାଏ
୭ । କ ଚ ଘ. ହୋଇଲେକ
। ଖ ଗ. ପାଇଣ
୯ । ଗ ଘ. ଅସ୍ତ୍ରଧରଣ
୧୦ । କ ଘ. ମାହାଗୋଳ
୧୧ । ଖ-ଘ. ସମ୍ଭୁଗଲ
୧୨ । ଖ. ଯେନ
୧୩ । କ ଗ ଘ କୋନ୍ତଭଟେ
୧୪ । କ. ଗ୍ରନ୍ଥିକ
୧୫ । କ ଗ. କପୋଳେ ମାରି କର
୧୬ । ଘ. କଣ୍ଟେକ

କେବା ସାହା ହୋଇବ କେ ଏଥୁଁ[1] ଉଧରିବ ପଳାଇ ଯାଉଥାନ୍ତି[2] ପୁଣି
ଦୁର୍ଜନ[3] କୁନ୍ତଭଟ[4] ଆରମ୍ଭେ ସାଜ ଥାଟ ସେ ମରାଇଲ୍[5] ମୋତେ ଆଣି ହେ
ଶ୍ରେ ବିଧାତା[6]

ଆପଣେ ମୂର୍ଚ୍ଛି ସେ ହୁଡ଼ିଲ, ଜଳପ୍ରସ୍ରରେ ପ୍ରୀତ କଲ
ମୋର ସୈନ୍ୟକୁ ନେବ ସାହା ତାକୁ ବାଛିବ[7] ମୋତେ ରଣକୁ ଦେଲ୍ ପେଲି ହେ ॥୩୮॥
ରଣ ପାର କରିବ ଆଜ କାର୍ତ୍ତିକ ପିବ ବସ୍ତ୍ର ଧନୁଶର ଧରି
କୋପେ ବଜାଇ କାଣ୍ଡ ହୋଇଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ଚର୍ଣ୍ଣି ମାର୍ଗ ହେ
ସେ ବିରାଟ

ବାଣ୍ଣ ଛାଡ଼ିଲେ ଶତେ ଶର[9], ପଡ଼ିଲା ସେନାଙ୍କ[10] ଉପର
ଶତେକ ସେନାମାନେ[11] ଦେଖି ଥାଟ[12] ଯନ୍ତ୍ରଲେ କରନ୍ତି ଅସଂଖ୍ୟ ସମର ହେ[13] ॥୩୯॥
କିଚକଙ୍କ ଉପର ମାଇଲେ ଶତେ ଶର[14] ଭେଦିଲା ତାଙ୍କର ଅଙ୍ଗରେ
କୋପେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତରାଜ ହୋଇଣ ସାରଥି[15] ମିଳିଲ୍ ବିରାଟ ଆଗରେ ସେ
ସୁଶର୍ମନେ[16]

ବିରାଟ ଶରସ୍ତ୍ର[17] ଛେଦିଲା, କୋପେଣ ତାହାଙ୍କୁ ବୋଇଲ
ସଖା କୀଚକ ମଲ୍ ତୋ ପ୍ରାଣ ଆଜ ଗଲ୍ କି ଯୁଦ୍ଧ କରୁଛୁ ପ୍ରେକଲରେ[18] ॥୪୦॥

୧। ଖ. ହେ ଧରୁ
୨। ଖ. ପଳାଇଥାନ୍ତି
୩। ଗ ଘ. ଦୁର୍ଜନ
୪। କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ
୫। ଚ. ଆରମ୍ଭେ ସାଜବା ଥାଟ ମରାଇଲ
ଗ. ଅମ୍ଭେ ସାଜ ଥାଟ ମରାଇଲ
ଘ. ଥାଟ ମରାଇଲ ସେ
୬। ଙ. ବିଧାତା
୭। କ. ସୈନ୍ୟ ସେ ନେମ—ବଳଶି
ଗ. ସୈନ୍ୟ ନେ—ବଳଶି
୮। ଖ-ଘ. ମର
୯। କ-ଗ. ଶତେ ଶର
୧୦। ଙ. ସେନାଙ୍କ
୧୧। ଖ. ସେନା
୧୨। ଖ ଘ. ଥାଟ
୧୩। ଚ ଘ. ହେ
୧୪। ଖ ପଞ୍ଚଶର
ଗ. ପାଞ୍ଚ ଶତ
ଘ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ — ଶତେ ଶର
୧୫। କ. ସେନା ହୋଇଲେ ବୀର ପଣ
ଗ. ହୋଇଲେ ଶର ସେନ
୧୬। ଙ. ସେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ
୧୭। ଚ. ଶର
ଗ. ଶରଘାତେ ସହସ୍ରେ
୧୮। କ. କୀଚକ ମଲ୍ ତୁଣ୍ଡ — କହୁଛୁ ଏ କାଳରେ।
ଖ. କହୁଛ ବୋଇଲ ହେ
ଗ. ସାଖା କୀଚକ—ଯୁଦ୍ଧ କହୁଛୁ ବୋଇଲ ହେ।

ଶୁଣି ବିରାଟ ବୋଲେ କଙ୍କକ ପଦେ ମଲେ ଶବଦେ, କଙ୍କକ ମୋ ବଳ
ଏହାକ ତୁ ନ ଜାଣୁ ଧରିଣ ମାଗିଆଣୁ[1] ଆଜ ଦେଖିବୁ ଯମ ଆଗରେ

ସେ ଉତ୍ତର[2]

ବୋଇଲା ବେଢ଼ି କରି[3] ଧର, ଜୀବନେ[4] ଏହାକୁ ନ ମାର
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଏ ପାମର କରୁଅଛୁ[5] ଅପାର ସ୍ୱର୍ଗିବା ଗାରିମା ତାହାର ହେ[6] ।୪୧।

ଶୁଣି ସାରେ ବେଢ଼ିଲେ ବହୁ ସମର କଲେ ବିରାଟ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ କଲେ[7]
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଶର[8] କରେ[9] ଧନୁ କ୍ଷୋଣ ଛେଦିଲେ ଖଡ଼୍ଗ ଫଳା[10] ସେ ଧଇଲେ ସେ[11]

ସେ ବିରାଟ

ଛତକୁ ଡେଇଁଣ[12] ପଡ଼ିଲେ, ପଞ୍ଚଣ ସେନା ସେ[13] ମାଇଲେ
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ କୋପ କରି ଗଦା ବୁଲାଇ ଧରି[14] ବିରାଟ ସମ୍ମୁଖେ ମିଳିଲେ ହେ[15] ।୪୨।

୧। ଘ. ଧନ୍ୟ ମାଗିଣ ଆଣୁ
୨। ଙ. ଉ୍ତର
୩। ଙ. ବେଢ଼ିକର
୪। ଙ. ଜୀବନେ
୫। ଙ. କରୁଛୁ
୬। ଖ. ପାମର ସ୍ୱର୍ଗିମ ଗାରିମା ସ୍ୱେଚ୍ଛାର ହେ
ଘ ତାହାର ଗାରିମା ସେ
୭। ଗ. ଯୁଧ୍ କରି
ଘ. ଯୁଦ୍ଧ କଲେ
୮। ଙ-ଗ. ଧରି
୯। ଖ ଘ. କଲେ
୧୦। ଙ. ଫଳେ
୧୧। ଗ. ପୁଣ ଧରି ସେ
୧୨। କ. ଡେଇଁ
୧୩। ଙ. ସେନାଏ
ଗ. ସେହ୍ନା
୧୪। ଖ. କରି
୧୫। ଘ. ବିରାଟେ ଘୋର ଯୁଧ କଲେ ହେ ।

ଗଦା ବେଗେ ବୃକ୍ଷ ପ୍ରହାର କଲେ ନେଇ ଖଡ଼୍ଗ ଫଳା[1] ହେଲା ଚୂର
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଜଣ ଶେଷ ବିରାଟ ରାଜା କେଶ ଧରିଣ ନେଲାକ ସତ୍ୱରେ ହେ

ସୁଜ୍ଞଜନେ

ରଥରେ ନେଇଣ ବାନ୍ଧିଲେ[3], ଆନନ୍ଦେ[4] ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି କଲେ[5]
ସକଳ ସୈନ୍ୟ[6] ସଙ୍ଗେ ଫେରିଲେ ନାନା ରଙ୍ଗେ[7] ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ମିଳିଲେ[8] ହେ ॥୪୩॥

ସକଳେ ସ୍ନାନ ସାରି[9] ଭୋଜନ ଚର୍ଚ୍ଚି କରି[10] ପ୍ରେମରେ ହୋଇଲା ରଜନୀ
ବିରାଟଙ୍କୁ ଫେଡ଼ିଣ ପାଶରେ ବସାଇଣ[11] ସ୍ନେହ ଆସନେ ନୃପବେନ ହେ

ସୁଜ୍ଞଜନେ[12]

ବଲ୍ଲଭ ରନ୍ଧନିକ ସେ ଗଲେ[13], ବଟ ମୂଳରେ ବସିଥିଲେ[14]
ଡର ଡର ହୋଇଣ[15] କୋନ୍ତେ ପକାଇଛନ୍ତି ଦୁରନ୍ତ[16] ଅନାଇଁ ହସିଲେ ହେ ॥୪୩॥

---

୧ । ଚ ଗ. ଫଳ
ଘ. ପ୍ରହାର କଲ – ଫଳା
୨ । କ. କେଶ
ଖ- ଧରିକେଶ
୩ । ଝ ବାନ୍ଧିଲ
୪ । ଖ. ଆନନ୍ଦେଣ
୫ । ଖ. ପାଠ ଖଣ୍ଡିତ
୬ । ଘ. ସେନା
୭ । ଖ. ସେହିଣ ଅତ ବେଗେ
୮ । ଗ. ମିଳିଲ
୯ । ଗ. ଭରି
ଘ. ସ୍ନାନ ସାରି
୧୦ । ଖ. ବେଗେ ସାରି
୧୧ । ଖ. 'ବସାଇଣ'.ପାଠ ଖଣ୍ଡିତ
୧୨ । ଙ. "ରଥରେ—ସୁଜ୍ଞଜନେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୩ । ଖ. ରନ୍ଧିକ ନେଇ ଗଲେ
ଙ. ରନ୍ଧିକ ନେଇ ଗଲେ
୧୪ । ଘ. ବାନ୍ଧି ବଟ ମୂଳରେ ଥିଲେ
୧୫ । ଘ. ଡର ଡର ହୁଅନ୍ତି
୧୬ । ଖ. ହୁଅନ୍ତି ଭୁକ୍ତେ ଦୂରନ୍ତ
ଘ. ଦୂରନ୍ତଂ

ବଲ୍ଲଭ ସୂପକାର ଗ୍ରନ୍ଥି କଣ୍ଠି[1] ଆବର ପଡ଼ିଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ[2] ଚରଣ[3]
ନମ୍ବ୍ରକୁ ବନ୍ଦେ ବାଣ କପୋଳେ କର ମାଣ ସେ କୃଷ୍ଣେ[4] କହନ୍ତ କ୍ରୋଧେଣ
ଆରେ[5] ସ୍ୱାମା
ଜାଣୁଛ ପେଟ କଥା ଭୁଞ୍ଜ, ବନସ୍ତେ ଯେତେ ଦୁଃଖ ସହ୍ନି[6]
ସେବା ଯୋଷିଲ୍ଲି[7] ତୋତେ ତାହାକୁ ଅନମିତେ ମରାଇବାର ନ ଯୋଗାଇରେ ॥୪୫॥

ତାର ଶତେକ ଶଳା ପ୍ରାକର୍ମେ[8] ଅନର୍ଗଳା ତାକୁ ମାଇଲୁ କ କାରଣ[9]
କଣ୍ଟକ[10] ଯେବେ ଥାନ୍ତା ରାଜାକ ବନ୍ଦୀ ଯାନ୍ତା[11] ତ୍ରିଗତ ସ୍ଥିରର ରଣରେ[12]
କମ୍ପା[13] ନ ମଲ ମୁ ପାମର, ବରାଟ ବନ୍ଦୀଗଲା ମୋର
ଧର୍ମନନ୍ଦ ସନ୍ଦ୍ବବ ତୋର ଦେହ ରକ୍ଷବ[14] କ୍ଷୀଣ ବସ୍ତ୍ରର ତୋହର ରେ ॥୪୬॥

ବଲ୍ଲଭ ଯୋଡକର ଜଣାଇଲେ ସ୍ୱାମୀର ଅଯୋଗ୍ୟ ତା ସ୍ଥିର[15] ରାଜ୍ୟକୁ
ସେ ବରାଟ ପାମର କୁତ୍ସିତ ଜ୍ଞାନ ତାର ଏମନ୍ତ ବୋଇଲା ଭୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହେ
ମହାପ୍ରଭୁ
ତେଣୁ ଅଇଲ୍‌ ଅପସର. ନିଗଡ ରାଜା ନେଲା ଧ ଣ[16]
କହନ୍ତ ଧର୍ମସୁତ ବୃଦ୍ଧିଲ୍ କ୍ଷ୍ମ ଏମନ୍ତ କହନ୍ତି ପ୍ରଶଂସା ସେ କଣ ରେ[17] ॥୪୭॥

୧। କ ଖ. ଗ୍ରନ୍ଥି କଣ୍ଠ
୨। ଭ ଗ ଘ. ବୋଲନ୍ତ
୩। କ ଖ. ଚରଣେ
୪। ଭ ଗ ଘ. ବୋଲନ୍ତେ
୫। ଖ. ଅହେ
୬। କ ଖ. ସହ୍ନି
୭। କ. ପେଷିଲ୍ଲ
୮। ଖ. ତାହାର ଶତେ ଶଳା ବଳର
ଗ. ତାହାର—ବଳରେ
ଘ. ତାହାର ସତେ ସଳା ବଳରେ
୯। ଭ-ଗ. କ କାରଣେ
୧୦। ଘ କଣ୍ଟେକ
୧୧। କ. ବାନ୍ଧଯାନ୍ତା
୧୨। ଖ-ଘ. ସ୍ଥିର କ ସରଣେରେ
୧୩। କ ଖ. କମ୍ପା
୧୪। କ ଖ. ରକ୍ଷାକ ତୋର ଦେହ ହସ୍ତାକ
୧୫। ଭ ଖ ଘ: ତାହାର
୧୬। ଖ. "ତେଣୁ—ଧଣ।" ପଠ ନାହିଁ।
ଗ. ନେଲା ତାକୁ ଧଣ
୧୭। କ. ପ୍ରଶଂସା ସେ କଣରେ
ଖ. 'କହନ୍ତ – କଣରେ' ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. ସେ ପ୍ରଶଂସା କରେ।

ଶୁଣି କହେ ମାରୁତ ଏବେ ପିବ ଚଉତ ମାଶବ ତ୍ରିଗତର ଥାଟ[1]

ଆଣିମି ତାଙ୍କୁ ବନେ ଭୁମ୍ଭ ଚରଣ ତଳେ ଦେବ ସେ ବିଗତ ବସ୍ତ୍ର ହେ[2]

ମହାପ୍ରଭୁ[3]

ବସ୍ତ୍ର ଦଶାଏ ପାଇଲ, ଏବେ ଉପରକୁ ଚେତିଲ[4]

ଧର୍ମନନ୍ଦନ ହସି କୋଳ କରନ୍ତ ଆସି ସେବେ ସୁଦସ୍ତ୍ୱା[5] ତାଙ୍କୁ ଦେଲ ହେ[6] ॥୪୮॥

ରଖିଲେ ମୋର ପ୍ରାଣ ବସ୍ତ୍ର କେବେ ଆଣ ନ ଦେଖି[7] ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ମରିବି[8]

ନକୁଳକୁ[9] ଦେଇ ପାଞ୍ଚ ହଜ କଲ୍ୟାଣ[10] ଏ ବୃକ୍ଷମୂଳେ ମୂର୍ଚ୍ଛି ଥିବ ହେ

ଭୀମସେନ[11]

ନକୁଳ[12] ସଙ୍ଗେ ଚେଇଗଲେ, ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ମିଳିଲେ

ଦେଖିଲେକ ସିଂହରଡ଼ ବୃକ୍ଷେ[13] ବେଗେ ଉପାଡ଼ି ସନ୍ୟର ଉପରେ ପିଟିଲେ ହେ ॥୪୯॥

୧। ଗ. "ଶୁଣି କହେ-ଥାଟ।" ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଥାଟ

୨। ଖ. ବସ୍ତ୍ର ରଜାକୁ ଆଣିମି

୩। ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. ମାହାପ୍ରଭୁ

୪। କ. ଚଢ଼ୀଲ
ଖ. ପାଠ ନାହିଁ

୫। କ. ବୋଲନ୍ତି ଯାଉଁସି ସେବେ ସଦସ୍ୱା
ଘ. ଅସି କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ହସି ଏବେ ସଦସ୍ୱା

୬। ହସି ବୋଲନ୍ତି କୁନ୍ତୀ ଭୂର୍ଚ୍ଛିତ
ପ୍ରେମକ୍ଲେ ସିରସେ ଧାତକଳ୍କୁ ପଦରେ

୭। ଭ. ରଖିଲା ବସ୍ତ୍ର ପୁଣ ବସ୍ତ୍ରକୁ
ନ ଦେଖିଲେ।

୮। ଖ-ଘ. ନ ଦେଖି ତାହାକୁ ମରିବ

୯। କ ଗ ନକୁଳ

୧୦। କ ଖ. ସୁକଲ୍ୟାଣ
ଘ. ହୋଇ କଲ୍ୟାଣ

୧୧। ଖ. ସୁପଭାର

୧୨। ଖ. ଶକ୍ତିତ
ଘ. ନକୁଳକୁ

୧୩। କ. ଦେଲେ ସିଂହରତୀ ବୃକ୍ଷ
ଗ. ସିଂହରତୀ ବୃକ୍ଷେ
ଘ. ସିଂହରଡ଼ୀ ବୃକ୍ଷେ

ଧଇଲେ ବେଢ ହସ୍ତୀ କୋପଭରେ ମାତ୍ତ ସେନାଙ୍କ[୧] ଉପରେ ପଡ଼ନ୍ତି
ବିବିଧ ଶରମାନ ଅଙ୍ଗେ ହୁଅନ୍ତି ଚୂର୍ଣ୍ଣ[୨] କ୍ରୋଧେ ଗୁଡ଼ନ୍ତି ଘର୍ଘର ସେ
ସେ ଗର୍ଜି କି[୩]
ବୃକ୍ଷ ବୁଲଇ[୪] କଳକର, ଅନେକ ସୈନ୍ୟ କଲେ ଚୂର
ରଥ ରଥୀ[୫] କରୁଛନ୍ତି ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ପଡ଼ି କୋପେ ମାରନ୍ତି ସୂପକାର ହେ ॥୫୦॥

ଧଣଣ ବଶ୍ଚମୂର୍ତ୍ତି[୬] ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ସେ ମାରନ୍ତି କ୍ଷପତେ ଜେ[୭] ପଣେ ଶର
କାହାକୁ[୮] ସେହିଠାଏ ମାରନ୍ତି ଗୋଇଠାଏ କେ ତାକୁ[୯] ନୋହିଲା ରକ୍ଷା ହେ
ସୂକ୍ଷ୍ମଜନେ
ଛିନ୍ନ କ୍ଷଉଣି[୧୦] ସୈନ୍ୟ ମଲେ, ଆଜ୍ଞ ସେତେକ ରହିଁ[୧୧] ଥିଲେ
ପାଦ ଭୂଜ କାହାର ଯାଇତେ[୧୨] ହୋଇଛି ଚୂର କେବଳ ପ୍ରାଣ ଯେନ[୧୩] ଗଲେ ହେ ॥୫୧॥

---

୧ । ଖ. ସେନ୍ନାଙ୍କ
୨ । କ. ସବମାନ ଅଙ୍ଗେ ହୁଅନ୍ତି ଚୂର୍ଣ୍ଣ
ଙ. ପ୍ରହରର ସଙ୍ଗେ ହୁଅନ୍ତ ଚୂର
ଗ, ସବମାନ—ଚୂର୍ଣ୍ଣ
୩ । ଚ. ଗର୍ଜିକାର
ଘ ସେ ଛନ୍ଦର
୪ । ଚ ଗ- ବୃକ୍ଷ ବୃକ୍ଷେ ବୁଲଇ
ଙ. ବୃକ୍ଷ ଘେନଇ
୫ । କ. ରଥରେ ରଥ
ଘ. ରଥେ ରଥ
୬ । କ ଗ ବସ୍ତ୍ରମୁଟ
ଘ ବସ୍ତ୍ରମୁନ୍ତ
୭ । ଖ. ସେ
୮ । କ ଗ. ତାହାଙ୍କୁ
୯ । ଖ. ତାହାଙ୍କୁ
୧୦ । କ ଙ. କ୍ଷେଉଣି
୧୧ । ଗ ଘ. ସୈନ୍ୟ
୧୨ । କ. କାହାର ପାଦେ
୧୩ । ଙ. ପ୍ରାଣ ପାଇ

ବରାଟ ଉତ୍ତରକୁ କେବେ ଧରି ସଭିଲ ଶୂନ୍ୟେ ମାରୁଛି ଟେକି ନେଲେ[1]
ଭୂମିଙ୍କ[2] ପାଦତଳେ ପକାଇ ନେଇ[3] ବୋଲେ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ତୋଷ ହେଲେ ହେ

ସୂପକାର

ଶ୍ରନ୍ଥିକ କରନ୍ତୁ ଭ୍ରମନ[4], ସେ ଭୁରେ[5] ବୋଲନ୍ତୁ ବଚନ
ଛୁଡ଼ ଏ ଉତ୍ତରକୁ ପାଞ୍ଚ ତା'ର ଦେଖକୁ[6] ଶୁଣି ଛୁଡ଼ିଲେ ଶ୍ରୀମସେନ ହେ ॥୫୨॥

ଉତ୍ତର ପଳାଇଲେ ଭଗ୍ନବଳେ ମିଳିଲେ ଦେଖନ୍ତୁ ସନ୍ୟଙ୍କ[7] ବଦନ
କପାଳେ[8] କର ମାରି ଏହାକୁ ବାନ୍ଧି କରି ଦେଲେ ପୋ[9] ହସ୍ତିନା ଭୂପାଳ ହେ[10]

ହେ ଦଇବ[11]

କ ବୋଲି ତାହାକୁ[12] କହିବ, କେମନ୍ତେ ଭ୍ରମନ କରିବ[13]
ଏତେ ବଚନ ଶୀର ଚଳଇ ଧୀର ଧୀର ଆକୁଳ ସନ୍ୟଙ୍କର ବୋଲ ହେ ॥୫୩॥

---

୧ । ଖ. ଶୂନ୍ୟରେ ଟେକି ନେଲଉଲ
୨ । କ ଗ ଘ. କୋଳ୍ଜି
୩ । କ. କୋଟେ ନେଇ
ଗ. ନେଇ କୋଟାନ୍ତୁ
୪ । କ ଛନ୍ଥିକ କରନ୍ତୁ ଭରସନ
୫ । କ. ଭୋରେ
ଗ ଘ. ସେ କୋରେ
୬ । ଖ. ଜାହୁ ସ୍ନେହା ଘରକୁ
ଗ ଘ. ଥାଟକୁ
୭ । କ ଖ. ସନ୍ୟର
ଘ. ଭଗ୍ନ ଥାଟେ ମିଳିଲେ ଦେଖିଣ ସନ୍ୟର ।
୮ । କ-ଗ. କପୋଳେ
୯ । ଗ. ଦେଲେକ
୧୦ । ଘ. ହେମାଳ ହେ
୧୧ । କ. ହେ ଦେବ
୧୨ । ଘ. ତାକୁ ମୁଁ
୧୩ । କ. କରିବ
ଖ. ସହିବ ସ୍ତୁତିବ

ଏଣେ କୋଳେ ଷଷ୍ଟ ଧଇଣ କୁମ୍ଭଭଟ୍ଟ[1] ଶମ୍ବର[2] ଆଶ୍ୱାସନା କଲେ
ଷଷ୍ଟ ନୃପବର କୁମ୍ଭଙ୍କର ଆଗର[3] ସମର ବୃତାନ୍ତ କହିଲେ ହେ
ଆହେ ଭଟ୍ଟେ[4]

କଣ୍ଟକ ଶତେ ସିଂହ[5] ବଳ, ସେ ନୋହେ ବଳିଭଙ୍କୁ ତୁଲ
ମହା ବଶୁମୁର୍ତ୍ତିରେ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ହାଣରେ[6] ମାଇଲେ ତ୍ରିଗଚର ବଳ ହେ ॥୫୭॥

ଏ ଗ୍ରନ୍ଥିଙ୍କ[7] ସମର କଲେ ଚର୍ଣ୍ଣି ଅପାର ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମଣିଲା ଏହାଙ୍କୁ
ଆମ୍ଭ[8] ହେନ ନରେଶ ଆଣିଲେ ଧର ଜେଣ ଚରଣ ନ ଲାଗେ ତଳକୁ ହେ
କୁମ୍ଭଭଟ୍ଟେ[9]

ଏ ସମସାର କେହି ନାହିଁ, ଶୁଣିଣ କୁମ୍ଭଭଟ୍ଟ[10] କହି
ସେହି ସେ ମହାସାର[11] ଅଂଶେଣ ଅବତାର ପଚ୍ଛେ ଜାଣିବୁ[12] ରଜା ଭୁହି ହେ ॥୫୮॥

୧। କ ଘ. କୋମ୍ଭଭଟ୍ଟ
ଗ. ଦେନଣ କୋମ୍ଭଭଟ୍ଟ

୨। କ ଗ. ଶ୍ୱଶର
ଘ: ସ୍ୱଶର

୩। ଚ. ନୃର୍ପବର କୋମ୍ଭଙ୍କ ପସ୍ୱର
ଗ ଘ. କୋମ୍ଭଙ୍କର ଚ୍ଛମୁର

୪। କ ଗ. କୋମ୍ଭଭଟେ
ଘ. କୋମ୍ଭଭଟ୍ଟ

୫। କ. କଣ୍ଟେକ ସଚେ ସିଂହ ବଳ
ଗ. କଣ୍ଟକ ସତସିଂହ ବଳ
ଘ. କଣ୍ଟେକ ସତେ ସିଂହ ବଳ

୬। କ. ବସୁମୁର୍ତ୍ତରେ ଯୁଧ କଲେ ଗଣ୍ଡରେ
ଗ. ବସୁମୁତରେ ଯୁଧ କଲେ ହାତରେ
ଘ: ମାହା ବସୁଂମୁର୍ତ୍ତିରେ ଯୁଧ କଲେ ଘାତରେ।

୭। କ ଗ. ଗ୍ରନ୍ଥିଭ

୮। କ ଖ ଘ. ଆମ୍ଭେ

୯। କ ଗ. କୋମ୍ଭ ଭଟେ
ଘ. କୋମ୍ଭଭଟ୍ଟ

୧୦। କ. କୋମ୍ଭଭଟ୍ଟ
ଗ ଘ. କୋମ୍ଭଭଟେ

୧୧। କ ଖ ଘ. ସେହ ମାହାବର

୧୨। କ. ଜିଣିବୁ
ଗ ଘ. ଜାଣିମୁଂ

ସନ୍ତୋଷେ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଗଲେ ନଜ ରାଜ୍ୟ ମିଳଲେ' ସକଳେ କଲେ ଦରଶନ'
ସର୍ବଜନେ ଶୁଣିଲେ ବାଳଭେ" ପ୍ରଶଂସିଲେ ହରଷ ସବୁଙ୍କର' ମନ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ନୃପତି ନଗରେ" ପ୍ରବେଶ, ବାଲ୍ଲଭ ମିଳଲେକ ଶେଷ
ସକଳ ସନ୍ୟ ଗଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶନ୍ତା କଲେ ଏ ଦୀନ ବଣୁମ୍ବର' ଦାସ ହେ ।୬୭।

ଷୋଡ଼ଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଲ୍ୟାଣ ଆହାରୀ

ସଭାରେ ବଜସ୍ପେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜା' ସକଳ ଭ୍ରାତ' ସଙ୍ଗେ ଘେନ
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଶଲ୍ୟ ଭୂରିସବା କୃପ' ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା'' ଶକୁନ
ବଦୁର, ସୋମଦତ୍ତ ସେ ଅଳମ୍ବୁସ
ସକଳ ସେନା ସନ୍ୟମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଗର୍ବ ବଜଏ'' ନରେଶ ।୧।

---

୧ । ଖ. ହୋଇଲେ
୨ । କ. ସକଳ କଲେ ଦ୍ରଶନ
ଘ. ସକଳେ କଲେକ ଦ୍ରଶନ
୩ । କ ଖ. ସର୍ବଜନ ସୁଣିଲେ ବାଳଭ
୪ । ଗ. ସମନ୍ତଙ୍କ
୫ । କ. ନୃପତି ନଗରେ
ଖ. ରାଜନ ନଗରେ
ଘ. ନୃପତି ନଗରେ
୬ । କ-ଗ. ଦୀନ ବଣୁମ୍ବର
ଘ. ଦୀନ ବଣୁମ୍ବର
୭ । କ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜ
ଖ. ଦର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜା
ଘ. ରାଏ
୮ । କ ଖ ଘ. ଭ୍ରାଥ
୯ । କ. କର୍ଣ୍ଣ—କୃପ
ଖ. କର୍ଣ୍ଣ ଭୂରିସବା ଶଲ୍ୟ କୃପ
୧୦ । ଗ ଘ. ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା
୧୧ । ଖ. ବସିନ୍ତୁ ।

ଶୂରମାନେ ଦେଖି ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ[1] କଟଣ କହନ୍ତି ଯୋଡ଼ି ବେନି କର
ଶ୍ରୀଦେବ ସୋମବଂଶ କୁଳ ମଣ୍ଡନ[2] ଶୁଣିମା ଆମ୍ଭର ଉତ୍ତର

ଶ୍ରୀଦେବ, ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଥାଟ[3] ଦେଖାଗଲେ
ଶୂରବୃନ୍ଦେ ଯାଇ ମତ୍ସଦେଶେ[4] ମିଳି[5] ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ରହିଲେ ।୨।

ବିରାଟ ବାରତା ପାଇ ସୈନ୍ୟ ସେନ ମିଳାଇ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତଙ୍କ[6] ପାଶ
ମହାଘୋର[7] ଛନ୍ଦି ସମର ହୋଇଲା ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ହେଲେ ନାଶ[8]

ଶ୍ରୀଦେବ, ଆମ୍ଭର ସୈନ୍ୟ ପଳାଇଲେ
ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ସମ୍ଭାଳି ରହିଣ[9] ରଜନୀ ଛନ୍ଦିରେ ବଞ୍ଚିଲେ[10] ।୩।

ଆଉ ଦିନ ପୁଣ[11] ହୋଇଲା ସମର ବିରାଟ ସୈନ୍ୟ ପଳାଇଲେ
ଏକା ହୋଇ କରି ବିରାଟ ନୃପତି ବହୁତ ଯୁଝି[12] ଛନ୍ଦି କଲେ

ଶ୍ରୀଦେବ, ବିରାଟଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ
ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ଆସିଣ ରହିଲେ ସକଳେ[13] ହୋଇ ଆନନ୍ଦିତ ।୪।

---

୧ । ଖ. ଦ୍ରୁପଦ
୨ । କ: କୁଳମଣ୍ଡଳ
ଖ. କୁଳ ଚନ୍ଦ୍ରମା
୩ । କ ଘ. ଥାଟ
ଗ. ଥାଟେ
୪ । ଖ. ମତ୍ସଦେଶେ
ଗ. ଶୂରବୃନ୍ଦେ ଯାଇ ମତ୍ସଦେଶେ
୫ । ଗ. ମିଳି
୬ । ଖ. ଜାଣ
୭ । ଘ: ମହାଘୋର
୮ । କ-ଘ ନାଶ
୯ । କ-ଘ. ହୋଇଣ
୧୦ । ଖ. ଛନ୍ଦି ପୁହାଇଲେ
୧୧ । ଘ. ପୁଣି
୧୨ । ଗ. ଯୁଧ
ଘ. ଯୁଝି
୧୩ । ଖ. ସକଳ

ଗାଈ ଘେନଣ ସେ ନଗରେ ଆସିବେ ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ଦୁର୍ଯୋଧନ[୧]
ପୃଥୁନା ନାମେ[୨] ଗାଈ ଆମ୍ଭେ ପାଇବା ସର୍ବେ କଣିବା କ୍ଷୀରପାନ[୩]
ଶକୁନି, ବୋଲନ୍ତି ବଡ଼ ପଣ କଲେ[୪]
ଜାବନ୍ତା ବିରାଟଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ଆଣନ୍ତୁ ଗାଈ ଆଣିମାକୁ ରହିଲେ ॥୫॥

ଏମନ୍ତେ ବେଳ ଦିବସ ବନ୍ଧୁଗଲା ପୁଣ ଉଗର୍ବ[୫] ଜଣାଇଲେ
ବିରାଟଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ରାଜନ[୬] ଗୋଚାଳ ଗିରିରେ ରହିଲେ
ବ୍ୟାସଦେବ, ସେ ଘନେ ବଲ୍ଲଭ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ବିରାଟର ସେ ସୂପକାର ଅଟନ୍ତି ଜଲେ ଆସି ଅସଂଖ୍ୟ[୭] ରଣ ॥୬॥

ତନ କ୍ଷୁଣି[୮] ସଇନ[୯] କମ୍ପିଗଲେ ମାଇଲେ ମହାବୀର ରଣେ[୧୦]
ଆଉ ସେତେକ ସଇନ[୧୧] ଉବୁରିଲେ କ୍ଷଣ କୋହ୍ଣ ନାହିଁ ଜଣେ[୧୨]
ବ୍ୟାସଦେବ, ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ବିରାଟର ବାଳ
ଶୂନ୍ୟେ ଧରିଣ ଟେକ ଘେନଗଲେ ସର୍ବେ ବୃନ୍ଦଂକୁ[୧୩] ଜଳ ଜଳ ॥୭॥

---

୧ । ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୨ । କ. ପ୍ରୋଥନା ଗ୍ରାମେ
ଗ ଘ. ପୃଥନା ଗ୍ରାଏ
୩ । ଚ ଖ ଘ. ଖିରପାନ
୪ । କ. ବଡ଼ ନଣ କଲେ
ଖ. ବୋଲନ୍ତି ସର୍ବେ ଭଲ କଲେ
୫ । ଘ. ଉଗର
୬ । ଘ. ନୃପଂତ
୭ । କ ଘ. ଅସ୍ତ୍ର
ଗ. ଅସ୍ତ୍ର ଆସି
୮ । କ ଙ. କ୍ଷେଉଣି
୯ । ଘ: ସୈନ୍ୟ
୧୦ । କ ଗ. ପଣେ
୧୧ । ଘ. ସୈନ୍ୟ ସେତେକ
୧୨ । କ. ଷଣେ
ଖ. ନାହିଁଣ ନାହିଁ ଜଣେ
୧୩ । ଖ. ସର୍ବ ବୃନ୍ଦାନ୍ତ
ଗ. ଘେନଗଲେ ସେ ବୃନ୍ଦଂକୁ ସର୍ବେ
ଘ. ଘେନଣ ଟେକାଣ ନେଲେ ସେହୁ ସର୍ବେ ବୃନ୍ଦଂକୁ ।

ସେଷ୍ଟ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଭର୍ତ୍ସିନ୍ତି ଫିଟିଲକ[୧] ଆସୁଛନ୍ତି ଭଗ୍ନବଳ ସେନ
ଖ୍ୟାତ୍ ଦ୍ରୋଣ ଶୁଣି ହସିଣ ଉଠିଲେ ବହୁଭ ସହ୍ୱତରେ ତନ
ଗାଙ୍ଗେୟ[୨], ବୋଲନ୍ତି ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଆସିବା[୩]
ପୃଥୁନା ନାମେ[୪] ଗାଣ୍ଡୀବ ଅଂଶୁଅଛି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ପାନ ସର୍ବେ କରିବା[୫] ॥୮॥

ଦ୍ରୋଣେ[୬] ବୋଇଲେ ଅନମିତେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାକ ଆମ୍ଭର ଶନ୍ୟ ମଗ୍ନଭଲ
ତାହା ଜାଣି ଅମ୍ଭେ ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲୁ ଶକୁନ ମନ୍ତ୍ରୀ ତା ଶୁଣି ଲ
ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଦେହେଟି ଗନ୍ଧର୍ବ[୭] ପଶିଲେ
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ[୮] ସନ୍ୟ ନାରଖାର କରଣ ଛଡ଼ାଇ ବିରାଟକୁ ନେଲେ[୯] ॥୯॥

ଶୁଣି ଦୁର୍ଯୋଧନ[୧୦] କହୁଛନ୍ତି ନ କହ୍ୱ ତାପେ ସଙ୍ଗରୁ[୧୧] ଉଠିଗଲେ
ସେନା ସେନାପତି ଖ୍ୟାତ୍ ଦ୍ରୋଣ ଆଦି ଯେ ଯାହା ସ୍ଥାନରେ[୧୨] ମିଳିଲେ
ଏମନ୍ତେ, କେତେକ ଦିନ ତର୍ତ୍ତି ଶେଷ
ସାତଦିନେ ତର୍ତ୍ତି ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ନୃପତି ସନ୍ୟ ସେନ ଦେଲେ[୧୩] ପ୍ରବେଶ ॥୧୦॥

---

୧ । କ. ଫିଟିଳ
ଗ. ସେ ଫିଟିଳ
ଘ. ଫିଷ୍ଟିକାଳ
୨ । କ. ଗାଙ୍ଗବ
ଖ ଘ. ଗାଙ୍ଗବ
୩ । କ ଆସିବ
୪ । କ ପ୍ରୋଥନା ନାମେ
ଙ. ପୃଥନାମେ
ଗ. ପୃଥନା ପ୍ରାଏ
୫ । କ. କରିବ
ଗ. ଷିରପାନ କରିବ
୬ । ଗ ଘ. ଦ୍ରୋଣେ
୭ । ଖ. ଦେହଂରେ ଗନ୍ଧର୍ବେ
୮ । କ ଙ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତର
୯ । ଖ. ବିରାଟକୁ ସେ ସେନଗଲେ
୧୦ । କ. ଦୋଯୋଧନ
ଖ. ଦର୍ଯୌଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୧ । କ. କହୁ ନ କହୁ ସଙ୍ଗରେ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ. ମଧରେ
୧୩ । ଘ. ନୃର୍ପଠ— ହେଲ ।

ନୃପତି ପାଦେ ନଉଗ୍ରନ୍ଥିଳ[1] କରଣ କଦଳି ବେଢନକର ଯୋଡ଼
ସମର କରି ବିରାଟଙ୍କୁ ଧରିଣ ଅଇଲା ଚର୍ମିରୁ ବାହୁଡ଼ି
ଶ୍ରୀଦେବ, କଲ୍ପିଭ ନାମେ ସୂପକାର
ଗ୍ରନ୍ଥିକ ନାମେ ବାଜପାଳ ସଙ୍ଗତେ କଟକ ଅସଂଖ୍ୟ ସମର ॥୧୧॥
ରଥରେ ରଥ ଧରିଣ[2] କରୁଥିଲ ହସ୍ତୀ ଉପରେ ହସ୍ତୀ ପିଟି
ଯେତେକ ଶସ୍ତ୍ର ମାରିଲୁଂ ସକଳେ ତା ଅଙ୍ଗେ ଫୁଟାଏ ନ କାଟି[3]
ଶ୍ରୀଦେବ, ଛିନ୍ନ ଖଣ୍ଡିଣୀ ସୈନ୍ୟ ମାରି[4]
ମୋତେ ବିରାଟଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଗଲାସେ ଶୂନ୍ୟରେ କେଶମାନ ଧରି[5] ॥୧୨॥
କୃତ୍ତବଟ[6] ବୋଲି ସଙ୍ଗ ପଣ୍ଡା ନାମ[7] ତା ପାଦେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଲୋଟାଇ
ଗ୍ରନ୍ଥିଦଣ୍ଡ ବୋଲି ସେ ବସ୍ତ୍ର ବୋଇଲା ମୋ କେଶ ଚେତେ ସେ ଛଡ଼ାଇ
ଶ୍ରୀଦେବ, ପଳାଇଣ ଚତୁରଂ ଅଇଲି
ପୂର୍ବ ତପଫଳେ ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀପଦ୍ମର ଦର୍ଶନ କୁଶଳେ ପାଇଲି[8] ॥୧୩॥
ଶୁଣି ଦୁର୍ଯୋଧନ[9] ଅତି କୋପମନ ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀକି ବୁଝିଲେ
ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରୀ ମୋହର[10] ସୈନ୍ୟ ସଜକର ମଧଦେଶେ ଯିବା[11] ବୋଇଲେ
ମାତୁଳ, ବିରାଟଙ୍କୁ ରଣେ[12] ମାରିବା
ମଧଦେଶେ ମତ୍ସ ଦେଶେ ଦିଗତଙ୍କୁ ଆପିଣ ନୃପତି କରିବା ॥୧୪॥

୧। ଗ. ନଉଗ୍ରନ୍ଥିକ
୨। ଙ. ରଥର ଉପରେ ରଥ
୩। କ. ମାରିଲୁ ସକଳ ଶସ୍ତ୍ର ଫୁଟାଏ ତା ଅଙ୍ଗେ ନ କାଟି।
ଙ. ଯେତେକ ଶସ୍ତ୍ର - କେହି ହେଁ ନ କାଟି।
ଗ. ଫୁଟାଏ ନ କାଟି
ଘ. ଶସ୍ତ୍ର ମାରିଲେ ତା ସକଳ ତା ଅଙ୍ଗେ ନ କାଟି।
୪। ଘ. ଚଳମାଣ
୫। ଭ. ଗଲା ଶୂନ୍ୟରେ ଦେଖୁ କେଶ ଧରି
ଙ. ଧରିଣ ନେଲା ସେ—କେଶମାନ ଧରି
ଘ. ଗଲା ଶୂନ୍ୟରେ କେଶମାନ
୬। କ ଗ ଘ. କୋଳ୍ତଭଟ
୭। ଖ. ନାମେ ସଙ୍ଗପଣ୍ଡା ତାର
୮। ଖ. ଶ୍ରୀଚରଣେ ଦର୍ଶନ ଆସି ସ୍ୱେବେ କଲି
ଘ ଶ୍ରୀପଦ୍ମରେ—ପାଇଲି
୯। କଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୦। କ. ମୋହୋର
ଖ. ଶ୍ରୀଦେବ ମୋହୋର
୧୧। ଘ. ମଧଦେଶ ଜିବା
୧୨। ଗ ଘ. ବିରାଟ ରଣାକୁ

ସୁସ୍ଥୁନା ଆଦି[1] ସକଳ ରାଜମାନ ଯେତେକ ଆସିବା ପରର
ସ୍ୱସ୍ଥେ ବୋଲନ୍ତି ବିରାଟ ପାଇଁ କଷ୍ଟେ[2] ଗନ୍ଧର୍ବେ କରିବେ ସମର
ରାଜନ, କଛୁଣ୍ଡି ନୋହୁବଟି ପଣ
ଦୁର୍ଯୋଧନ ବୋଲେ[3] ନଷ୍ଟଏ ମୁଁ ଯିବି   କ[4] ଏ ମୋହର[5] ପ୍ରାଣ ॥୧୫॥

ଶକୁନି କହେ[5] ଦୁଃଖୀଜନ ସୋଦର ମାନେଣ ଏ[6] ମାନ ଗୋବିନ୍ଦ
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ କାଳେକ ଆଶ୍ରେ କଣଅଛୁ ଏହାଙ୍କ ଚରଣାରବିନ୍ଦ
ଅବଶ୍ୟ, ତାର ଅଭ୍ୟମାନେ ଏ ଯିବେ[7]
ବିରାଟକୁ ମାରି ମତ୍ସ୍ୟଦେଶେ ଥାଇ[8] ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତକୁ ରଜା[9] କରିବେ ॥୧୬॥

ଚତୁର[10] ମନ୍ତ୍ରୀବର ଟମକ[11] ବଜାଇ ସକଳ ସୈନ୍ୟ ହେଲେ ସଜ
ବାଜେ ଶଙ୍ଖ ଭେରୀ ମର୍ଦ୍ଦଳ ମହୁରୀ ବାହାର ହେଲେ ଅଶ୍ୱଗଜ
ବନ୍ଧୁର, ଖାସ୍ତକୁ ଅନାଇ କହନ୍ତି
ନ ଭଙ୍ଗ ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ[11] ସର୍ବେ ଯିବା ପୋଏ ସେ ନଗ୍ରରେ ଅଛନ୍ତି ॥୧୭॥

---

୧ । କ. ସ୍ରୋଥନା ଆଦି
ଗ. ସୁଥନା ନାମେ
୨ । ଖ. ତାହି ପାଇଁ
ଗ. ପାଇଁ ଜାଣି
୩ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ବୋଇଲେ
ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ବୋଲେ
୪ । ଗ. ଯେବେ ନ କହ ମୋର
୫ । କ. ସଉବଳ ମନ୍ତ୍ରୀ କହେ
ଗ. ସଉବଳ ବୋଲେ
୬ । କ. ସୋଦର ଏ
ଗ. ସୋଦର ଅଛନ୍ତି ଏ
୭ । କ ଖ. ଏ ଯିବ
୮ । ଗ. ନେଇ
୯ । କ ଙ. ନୃପତି
ଘ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ନୃପତି
୧୦ । ଖ. ସୁଣି ମନ୍ତ୍ରିବର କହାଣ
୧୧ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ
ଖ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ

ବଲ୍ଲଭ ଯେତି ସାକ୍ଷାତ ବୃକୋଦର ଅଛୁ ସେ ସୂପକାର ପଣେ[1]
ରନ୍ଧି କ ବାଳପାଳ ସେହ୍ନତି ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାରଙ୍କ ଗୁଣେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି[3], ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇଅଛୁ[4]
ଜି ଗତକୁ ଶ୍ରମ ତାହାଙ୍କ ବୋଲରେ ଗୁଡ଼ଲ୍ ନ କଲକ କଚ୍ଛୁ ॥୧୮॥

ଅଜ୍ଞାତ ଆସିଣ ଶେଷ ହୋଇଲନ୍ତ[5] ଦେଖିବା ପୃଥିଙ୍କ ବଦନ
ଲେଉଟାଣି ବେଳେ ଯେବଣ ଆସିବା ବୁଝାଇ କର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[6]
ଶୁଣିଣ, ସ୍ୱସ୍ତ ଦ୍ରୋଣ[7] ତୋଷ ହୋଇଲେ
ସାର ବେଶ ହୋଇ ରଥରେ ବସିଣ ଆଗୁଆଣି ଥାଟେ[8] ଚଳଲେ ॥୧୯॥

ସୁବେଶ ହୋଇଣ ସେ ମାନଗୋବନ୍ଦ ଭଜଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରଥର[9]
ଲକ୍ଷେକ ଶଙ୍ଖ ଆଗରେ ବାଜୁଅଛୁ ଧବଳ ଛତ୍ର ଶୋହେ ଶିର[10]
ଶତେକ ସୋଦର ରଥ ବାହୁଡ଼ଗଲେ[11]
ସକଳ ସେନା ସେନାପତି[12] ବାହାର ହେ ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱେ ଗଲେ[13] ॥୨୦॥

---

୧ । କ. ଅଛନ୍ତି ସେ ସୁପକାର ପଣେଣ
୨ । ଖ. ରନ୍ଧି କ ବାଳପାଳ ସେ
୩ । ଘ ଯୁଧିଷ୍ଠି
୪ । ଭ. ହେ ଇଛୁ
୫ । କ ଗ ଘ. ଅସି ଏବେ ଶେଷ
ହୋଇଲ ।
୬ । ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁ ଯୋଧନ
୭ । ଗ. ଦ୍ରୋଣେ
୮ । ଖ. ସରେ
ଭ. ଆଗି ଆଣି ଥାଟେ
ଘ. ଥାଟେ
୯ । ଗ ଘ. ରଥରେ
୧୦ । କ. ଶିର
ଖ. ସୋଦୋଦର
ଗ. ଶିରେ
ଘ. ଶିରେ
୧୧ । ଖ-ଘ. ଆରୋହଲେ
୧୨ । ଭ. ସକଳ ସେନାପତି
ଘ: ସେନାପତି ହୋଇ
୧୩ । ଘ. କେ ଅଶ୍ୱ ରଥରେ ବସିଲେ

ବୀର ତୂରୀ ବାଦ୍ୟ ବାଜଇ[1] ଚହଳ ଅଠର ଅକ୍ଷଉଣି ସଇନ[2]
ଉଡ଼ଇ ଚାମର ଛତ୍ରି ମାଳ ମାଳ ଉତ୍ସୁକ ସମସ୍ତଙ୍କ[3] ମନ
ସମ୍ଭବେ, ଛତ୍ରିରୁ ସର୍ବେ ଚଳିଗଲେ
ସାଉଦନେ ପୁଣ ବିରାଟ ରାଜ୍ୟେଣ ପ୍ରବେଶ ପାଇଣ[4] ହୋଇଲେ ।୨୧।

ଉତର ଆସି ଦୁର୍ଯୋଧନ[5] ଗୁମୁରେ ଦୁଷନ କରଣ ଜଣାନ୍ତି
କଳପି ଦେଶର[6] ଅସୁର ରଜନ ସୁବାହୁ ବୋଲିଣ[7] ନୃପତି
ସେ ରଜା, ବିରାଟକୁ ଦଣ୍ଡ ସାଜିଲା
ବିରାଟ ଆଗରେ କହନ୍ତେ ଉତରେ ଶୁଣି ନୃପତି ମୋହଗଲା ।୨୨।

ସୁଶର୍ମା ତାର କୃତ୍ରଭଟ[8] ନାମ ଅନେକ ଭରସା ସେ ଦେଲା
ବଲ୍ଲଭ ସୂପକାରକୁ ଅଣାଇଣ[9] ଆପଣେ ସେ ଦଣ୍ଡ ସାଜିଲା
ହେଦେବ, ଗ୍ରନ୍ଥିକ ନାମେ ବାଜପାଳ
ତାହାଙ୍କୁ ଅଣାଇ ସଙ୍ଗରେ[10] ସେନାଣ[11] ଚଳିଲା ମତ୍ତ ମତ୍ସ୍ୟପାଳ ।୨୩।

କଟକେ ଉତ୍ତର[12] କୁମାର ମାତ୍ରକ ଅଛି ସେ ରକ୍ଷକ ହୋଇଣ
କଳପି ଦେଶକୁ ସକଳ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଗଳିଣି[13] ବିରାଟ ସେନାଣ
ହେଦେବ, ତଥ୍ୟେ ଏ ବିସ୍ମୟ କଥବା[14]
ଶାସ୍ତ୍ର[15] ବୋଲନ୍ତି ବିରାଟ ଯେବେ[16] ନାହିଁ ଥିଲ ନୃପତି ବାହୁଡ଼ିବା[17] ।୨୪।

---

୧ । ଗ ଘ. ନାଦ ସୁଜନ୍ତ
୨ । ଙ. ସଇନ
ଘ. ସଇନ୍ୟ
୩ । ଭ ଖ ସବୁକଣ
ଘ. ସବୁଙ୍କର
୪ । ଖ. ନଗରେ ସକଳେ ପ୍ରବେଶ
୫ । ଘ. ଧର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁଯୋଧନ
୬ । ଙ. କଳିଙ୍ଗ ଦେଶରେ
୭ । ଗ. ନାମେଣ
୮ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ
୯ । ଖ. 'ଅଣାଇଣ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୦ । ଖ. ସଙ୍ଗେ
୧୧ । ଘ. ସେନାହିଁ
୧୨ । ଖ. କଟକ ଅନ୍ତର
୧୩ । ଖ ଗ. ଗଲଭ
୧୪ । ଙ. କହିବା
୧୫ । ଗ. ଶାସ୍ତ୍ରେ
୧୬ । ଗ. ଯେବେ
୧୭ । ଘ. ଯୋଦ୍ଧରେ '୨୪ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[1] ବୋଲେ ପୃଥୁନା[2] ଗାଈ ସେ କଡ଼ାଅ କେଉଁଠାରେ ଅଛି[3]
ଯେତେକ ଲେଉଟିବା ଗାଈ ସେଠାଯିବା ସଂଶୟ[4] ଏଥି ନାହିଁ କିଛି
ଭୋଦେବ,[5] ରଜନୀ ରହିଁରେ[6] ବସିଲେ
ରନ୍ଧନ ଭୋଜନ କରନ୍ତି ସକଳେ ସୁଖେଣ ରାତ୍ର ପୁହାଇଲେ ॥୨୫॥

ରାତ୍ର ପ୍ରହରେ ଥାଉଁ ସଜ ହୋଇଲେ କଟାଇ ନେଲେକ ଉତର
ବହୁଂଗିର ଚକେ ରହିଛି ପୃଥନା[7] ବେଢ଼ିଲେ ସଇନ୍ୟ ସତ୍ୱର
ଏମନ୍ତେ ରଜନୀ ହୋଇଲାକ ଶେଷ
ମକର ମାସ[9] କୁହୁଡ଼ି ଆଚ୍ଛାଦିଛି ଏଣୁ[10] ଅନ୍ଧାର ଦଶ ଦିଶ ॥୨୬॥

ଗୋପାଳେ ତାହା କିଛିହିଁ ନ ଜାଣନ୍ତି ରହିଣ ଗୋଷ୍ଠର ଭିତରେ[11]
ଗାଈ ଦୋହନ[12] କରୁଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ ବାହୁଣ୍ଡି ହେମାରବ କରେ[13]
ରହିଁରେ, ଗାଈ ମାନଙ୍କ[14] ଘୋର ଧ୍ୱନି
ଏହି ସମୟରେ ଲକ୍ଷେପୁର କରି ବେଢ଼ିଲେ ଯାଇଣ ସଇନ ॥୨୭॥

୧। କ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଖ. ଦର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୨। କ ଗ ପ୍ରୋଥନା
ଘ. ବାଟ ସେ
୩। ଘ. କେଉଁଠାରେ ଯେତୁ ଅଛି
୪। ଗ. ସଂଶୟ
୫। ଖ. ମୋ ଠାରେ
ଗ ଘ. ସେଠାରେ
୬। ଖ. ରଜନ ରହିଲେ
୭। କ. ପ୍ରୋଥନା
୮। ଗ. ସଘନ
ଙ ଘ. ସଘନା
୯। ଗ: ମାସେ
୧୦। ଘ. ହୋଏ
୧୧। କ. ଗୋଗଷ୍ଠ ଗ୍ରୀତର
ଘ. ଗୋଷ୍ଠର ଭିତରେ
୧୨। ଗ ଘ. ଦୁହନ
୧୩। କ. ଭରି
୧୪। କ. ଗାଈ ମାନଙ୍କର

ଅଶ୍ୱ ଗଜ ରଥ ପାଦାନ୍ତ ସକଳେ[1] ବେଢ଼ି[2]ଣ ଦେଖନ୍ତି ଗୋକୁଳ
କାହିଁରେ କଳା କାହିଁରେ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ କହିଁଠାରେ ସର୍ବେ ଧବଳ
ଏମନ୍ତେ, ବେନଷଣ୍ଡ ବନେ ପ୍ରବେଶ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ମୋହର[3] ଶରଣ କହଇ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ॥୨୮॥

ସପ୍ତଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଦାସ କୋଇଲ ବୃତ୍ତେ[4]

ବେଳ ପହରେ ଆସି ହୋଇଲା
ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜେ[5] କୁହୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲା
ଦିଶିଲେକ ରଥ ଗଜ ସୈନ୍ୟ
ଗୋପାଳେ ତାହା ଦେଖିଲେ ନୟନ ହେ
ଜଣାନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ ଅଗ୍ରତେ
କେ ଦେବ ଥାଟ[6] ଦେଖୁଛନ୍ତି[7] କେତେ ହେ ॥୧॥

୧। ଗ. ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତ ସହିତେ
ଘ. ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତ ସକଳେ
୨। ଗ. ବେଢ଼ି
୩। ଗ. ମୁଁ ଭକ୍ତି
ଘ. ଚରଣ ମୋହର
୪। ଗ ଘ. ଶ୍ରୀ ରାମ ଦାସଙ୍କ କୋଇଲି ବୃତ୍ତେ
୫। କ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜ
ଗ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜେ
୬। ଗ. ଥାଠ
ଘ. ସୈନ୍ୟ
୭। ଘ. ଦେଖୁଛନ୍ତି।

ଶୁଣିଜଣ ସହଦେବ ଗଲେ
ଛଚପ୍ରାନେ[1] ଛଠି ଅନାଇଲେ[2]
ଦେଖିଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[3] ସଭନ
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଶଲ୍ୟ ଶକୁନ ହେ
ସଭରେ ଲେଉଟିଣ ଅଇଲେ
ପୃଥୁନା[4] ଛାମୁରେ ତା ଜଣାଇଲେ ।୨।

ମାତ ବରଷ ରାଜ୍ୟରେ ନାହିଁ
କକପି[5] ରାଜ୍ୟକୁ ଗଲେ ବାହ୍ରି[6]
କୁନ୍ତେ[7] ବଲ୍ଲଭ ସଙ୍ଗତେ ଗଲେ
ବାଜପାଳକୁ ସଙ୍ଗତରେ[8] ନେଲେ ହେ
ଯେବେ ଅଇଲେକ କୁରୁପତି[9]
ସନ୍ୟ ସେନ ଭୂମ୍ବ ଗୋଷ୍ଠ ଘେରନ୍ତ ହେ[10] ।୩।

---

୧ । କ. ସ୍ଵଭଥାନେ
୨ । ଘ. ଛଠିଣ ଦେଖିଲେ
୩ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଖ. ଦାର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁ ଯୋଧନ
୪ । କ. ଦ୍ରୋ୯ ନା
୫ । ଗ. କର୍ଣ୍ଣି
୬ । ଗ. ଦେଶକୁ ଗଲେ ସେହୁ
୭ । କ ଗ: କୋନ୍ତେ
ଘ. କୋନ୍ତ
୮ । କ. ସଙ୍ଗରେ
୯ । ଚ. ଯେବେ ସେ ଦାର୍ଯୋଧନ ଅଇଲ
ଗ. ଏବେ ସେ ଅଇଲେ କୁରୁପତ
୧୦ । କ. ସେନାଣତେ ସନ୍ୟ ଘେରନ୍ତି ହେ
ଖ. ସେନାଣ ଗୋଠମାନ୍କେ ରଖିଲ ।

ଅଇଲେ[1] ସେ ତ୍ରି ଗଡ ଛକେଣ
 ଗୋଷ୍ଠ ଘେଣଗିବେ ଅଗ୍ରାଇଣ[2]
ଭରଷ୍ଟର ସମ୍ପଦ ବୁଡ଼ିଲା
 ମୋର ଥାନ୍ତେ ଗୋଷ୍ଠ ହରଣ ହେଲା ଗୋ[3]
ଶ୍ରେ ମାତ ଏବେ[4] କଷ କରିବ
 ଶ୍ୟାମ ଠାକୁରଙ୍କ କୋପେ ମରିବ ଗୋ ।୩।
ଶୁଣିକରି ବୋଲନ୍ତି ପୃଥୁନା[5]
 ଏଣୁ କଥାକୁ କରୁ[6] ଶୋଚନା
ଯଦ୍ୟପି ହେବ[7] ଶିବ ବାସବ
 ବଳାତ୍କାର[8] କରି କେ ମୋତେ ନେବ ହେ[9]
ତୁମ୍ଭର ବଳ[10] ଅଟଇ ମୁହିଁ
 କଡ଼ାଅ ସମର କରିବା ବାହିଁ ହେ[11] ।୪।
ଶୁଣି କରି ସହଦେବ ତୋଷ
 ଗୋପାଳଙ୍କୁ ଦେଲେକ[12] ଆଦେଶ ।

---

୧ । ଘ. ଆଇଲ
୨ । ଘ. ଘେଣଜବ ଉଗ୍ରାଣ
୩ । ଖ. ହରଣ ଭଲ ଗୋ
୪ । ଘ. ମୋ ମାତ ମୁ ଏବେ
୫ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୬ । କ. ନ କରୁ
୭ । କ. ହେଲେ
 ଖ. ଯେବେ ହୋଇବେ
୮ । କ ଖ ଘ. ବଳାତ୍କାର
୯ । କ ଖ. ନେମ ହେ
 ଘ. ନେମରେ
୧୦ । କ ଖ. ବଳୀ
 ଗ. ବଳ
 ଘ. ବଂଶ
୧୧ । କ. କହ ସମର କରିବ ବାହିଁ ହେ
 ଖ. ଅମର କରିବ ମୁହିଁ
 ଘ. ଅଡ଼ାଅ ସମର କରିବ ଯାଇଂରେ
୧୨ । କ. ଦେଲେ ।

ଯାହାଙ୍କୁ[1] ସପକ୍ଷ[2] ଜଗତ ମାତ
ଆସ ସମର[3] କରିବା ଭୂରତ ହେ
ଗୋପାଳେ ଶୁଣି ସଜ ହୋଇଲେ
ଲଉଡ଼[4] ବୁଲାଇ କର ଧାଇଁଲେ ॥୬॥

ନବଶତ ଅଟନ୍ତି ଗୋପାଳ
କଟିତଟେ ଘଣ୍ଟି[5] ମାଳ ମାଳ
ଗୁଞ୍ଜୁରି ପାଟୀ ଶୋହେ କପାଳେ[6]
କାଇଁଚ ମାଳା ଲମ୍ବିଛନ୍ତି ଗଳେ ହେ[7]
ଶିରରେ[8] ଶୋହେ ମୟୂର ପୁଚ୍ଛ[9]
ଭଲ୍ଲ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି ଚଳଣା[10] କାଛ ହେ ॥୭॥

ସହଦେବ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଣ
ଆପଣା[11] କରେ ଲଉଡ଼ି[12] ଧରିଣ
ମାର ମାର ବୋଲି ଡ଼ାକ ଦେଲେ
ମାନ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ[13] ଗ୍ରାମୁରେ ମିଳିଲେ ହେ
ଗୋପାଳେ ମହାମତ୍ତ[14] ହୋଇଣ
ଚକ୍ର ପ୍ରାଏ ଲଉଡ଼ ବୁଲାଇଣ ହେ ॥୮॥

୧। ଗ ଘ ଯାଙ୍କୁ
୨। ଉ. ସମ୍ପକ୍ଷ
୩। ଖ. ଉମନ
ଘ. ଅସମର
୪। ଗ. ନଢ଼ଡ଼ା
୫। ଖ. ଖଣ୍ଟ
୬। କ ଖ. ପାପୋଲେ
ଘ. କପୋଳେ
୭। ଘ. ଗଳ ହେ
୮। କ ଖ. ଶୀରରେ
ଉ. ଶିରରେ
୯। ଘ. ମୟୂର ପିଛ
୧୦। ଗ. ଚଳଣା
୧୧। ଙ-ଘ. ଆପେ
୧୨। ଉ ଘ ଲଉଡ଼ୀ
୧୩। ଙ. ଦର୍ଯୋଧନ
୧୪। କ ଖ ଖ. ମହାମତ୍ତ

ଦାସ କରୁଛନ୍ତି[1] କଉରବେ[2]
ଦେଖ ଗୋପାଳେ ମୂର୍ଖ ସ୍ୱଭାବେ[3]
ଆସ୍ତନ୍ତ ନହୁଡ଼[4] ବୁଲଇ
ଆମ୍ଭ ମାନଙ୍କୁ ନସ[5] ମାରିବା ପାଇଁ ହେ
ଜୀବନ୍ତା କରି ଏହାଙ୍କୁ[6] ଧରି
ଗୋଗୋଷ୍ଠ[7] ଅଡ଼ାଇ[8] ଯିବା ସଭିର ହେ ॥୯॥

ପୃଥୁନାକୁ[9] କହେ ସହଦେବ
ଦାସ[10] କରୁଛନ୍ତି କଉରବ[11]
ଶୁଣି ପୃଥୁନା[12] ଉତ୍ତର ଦେଲେ[13]
ସକଳ ଗାବେ ମାଡ଼ିଣ ପଡ଼ିଲେ ଯେ[14]
ଲଉଡ଼ ସହଦେବ ବୁଲାଇ
ଦୁର୍ଯୋଧନ[15] ରଥେ ପିଟିଲେ ନେଇ ଯେ ॥୧୦॥
ଯଷ୍ଟି ଘାତେ ରଥ ହେଲା ଚୂର୍ଣ୍ଣ[16]
ଦେଖି ଘୁଞ୍ଚିଗଲେ ଦୁର୍ଯୋଧନ[17] ।

---

୧ । ଖ. ଦ୍ୱାସୀ କରନ୍ତି ସେ
୨ । ଘ: କଉରବେ
୩ । ଙ. ସ୍ୱଭାବେ
ଘ. ମୁର୍ଖ ସ୍ୱଭାବେ
୪ । ଗ. ନହୁଡ଼
୫ । ଗ. ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁଟୀ
୬ । କ ଖ. ଏହାଙ୍କୁ
୭ । କ ଖ. ଗୋଗୋଷ୍ଠ
୮ । ଘ. ଉଡ଼ାଅ
୯ । ଙ. ପ୍ରୋଥନାକୁ
୧୦ । ଖ ଗ. ଦ୍ୱାସୀ
୧୧ । ଗ ଘ. କଉରେବ
୧୨ । ଙ. ପ୍ରୋଥନା
୧୩ । ଘ. ଦେଲା
୧୪ । ଘ. ପଡ଼ିଲା ହେ
୧୫ । ଖ. ଦର୍ଯୋଧ
ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୬ । ଗ. ଚୂର
୧୭ । ଙ. ଘଞ୍ଚଗଲେ ଦର୍ଯୋଧନ ବୀର
ଗ. ପଳାଇଲେ ତତ୍କ୍ଷଣ ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ପଞ୍ଚିଲେ ଦୁର୍ଯୋଧନ

ଶାଲ୍ୟଙ୍କ ରଥେ ଯାଇଣ ଉଠି
ପୃଥୁନା[1] ପିଦ[2] ମାଇଲେ ତହିଁ ହେ
ଜାଣି ତା ଶାଲ୍ୟ ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ[3]
ବେନଣ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ ତଳକୁ ହେ ॥୧୧॥

ରଥ ଭଗ୍ନ ହୋଇଲା ଚୂର୍ଣ୍ଣ[4]
ଓଗାଳିଲେ[5] ମହାବଳ କର୍ଣ୍ଣ[6]
ପୃଥୁନା[7] ମାଇଲେକ ଫାଳଟି[8]
ବେଦଶୃଙ୍ଗେ ରଥ ଗଲାକ ଫୁଟି ହେ[9]
ଚେକଣ ଦେବା[10] ତନେ କରୁଢ଼
ସଧେୟ[11] ଚହୁଂ ପଳାଇଲେ ରୁଣ୍ଡ ସେ ॥୧୨॥

ଦ୍ରୋଣ ରଥେ ମାଇଲେକ[12] ଶୁଣ୍ଢ
ତତକ୍ଷଣେ ଭାଜିଲା[13] ସଚାଙ୍ଗ
ସହଦେବ ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା[14] ଦେଖି
ପଣ୍ଟି ପିଟିଲେ ଓପ୍ରୋଧ[15] ଉପେକ୍ଷି ହେ

---

୧ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୨ । ଭ. ପିହ୍ମଂ
୩ । ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ
ଘ. ଜାଣିଣ ଶାଲ୍ୟ ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ
୪ । କ. ଭଗ୍ନେ—ଚୂର୍ଣ୍ଣ
ଖ. ଚୂର୍ଣ୍ଣ
ଗ. ତୋଳି ରଥ କଚ୍ଛଡ଼େ ଚୂର୍ଣ୍ଣ
୫ । ଙ. ଉଗାଳେଲେ
ଖ. ଉଗାଳିଲ
୬ । ଖ. କର୍ଣ୍ଣ ମାହାବଳ
ଘ. ମୋହାବର କର୍ଣ୍ଣ
୭ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୮ । ଘ. ଚଳନ୍ତୀ
୯ । ଖ. "ବେଦ—ଫୁଟି ହେ" ପାଠ ନାହିଁ
୧୦ । କ—ଘ. ଦେବ
୧୧ । ଝ—ଘ. ସଧେବ
୧୨ । ଭ. ମାଇଲେ
୧୩ । ଗ. ଭାଜିଲ
୧୪ । ଚ. ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା
ଘ. ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା
୧୫ । ଗ. ଉପ୍ରୋଧ
ଘ. ଦ୍ରୁପଧ ।

ମୋହରେ ଅସ୍ୱତ୍ଥମା[1] ପଡ଼ିଲେ
ରଥ ଭଜଣ ଝଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହେଲେ ହେ[2] ॥୧୩॥
ମର୍ଣ୍ଣଭେକ ଅଟନ୍ତି ସେ[3] ଗାଈ
ଦଣ ଶତସ୍ତ୍ର[4] ବୃଷଭ ଅଛଇ
ସମସ୍ତେ ହେ ଘୋର ରବ କଲେ
ମିଶି କଉରବ[5] ସନ୍ୟ ମାଇଲେ ହେ
ଲକ୍ଷେକ ଅଶ୍ୱ ଚର୍ଦ୍ଧିରେ ମଲେ
ତନ କୋଟି ପାଦାନ୍ତ କ୍ଷଏ ଗଲେ ହେ ॥୧୪॥

ପୃଥୁନା[6] ମାଇଲେକ ଦଉଡ଼
ସନ୍ୟମାନେ ପଳାଇଲେ ଛୁଡ଼
ପାଞ୍ଚ ଜଣ[7] ଖେଦ ଦେନଗଲେ
ଭଗ୍ନ ବଳ ଦେଖି ରଣ[8] ନ କଲେ ହେ
ପୃଥୁନା[9] ଲେଉଟିଣ ଆସନ୍ତି
ଗୋପାଳେ ବଂଶୀ[10] ବଜାଇ ନାଚନ୍ତି ହେ ॥୧୫॥

ବଂଶମାନେ[11] ହେଲେ ପରବେଶ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[12] କରି ମହାବେଷ[13]

---

୧ । ଖ. ଅସ୍ୱସ୍ଥମା
୨ । ଗ. ଖଣ୍ଡିଣ—କଲେ ହେ
୩ । କ. ଅଟନ୍ତି
ଗ. ଅଛନ୍ତି ସେ
ଘ. ମର୍ଣ୍ଣ ଭେ ଅଟନ୍ତି
୪ । ଗ. ସତ୍ର
୫ । ଗ ଘ. କଉରେବ
୬ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୭ । ଖ. ପାଞ୍ଚଜଣ
୮ । ଘ. ଭଗ୍ନଥାଠ ଦେଖି ଯୁଦ୍ଧ
୯ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୧୦ । ଖ. ବୈଂଶୀ
ଗ. ବଂଶି
୧୧ । କ. ବଷ୍ଟିମାନେ
ଖ. ବଷ୍ଟମାନେ
୧୨ । କ ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଖ. ଦର୍ଯୌଧନ
୧୩ । ଘ. ମାହାବେଷ

ସେନାପତି[1] ମାନଙ୍କୁ ଜ୍ଞ୍ଟିଲେ[2]
କମ୍ପା ସମର ନ କଲ ବୋଇଲେ[3]
କହନ୍ତି ଦ୍ରୋଣ ଆଗ ସିଶଣ[4]
ଗୋବଧ ପାପ ମାନକେ[5] ଦୂଷଣ ହେ ॥୧୬॥
ଶୁଣି କହୁଲେକ ଦୁଯୋଧନ[6]
ହତ୍ୟା ମୋର ମାର ହେ ବହନ
ନୃପତିଙ୍କ[] ଗାଙ୍ଗେୟ[7] କହୁଲେ[8]
କପିଳାକୁ ପୂର୍ବେ ହର ମାଇଲେ ହେ
ତାହାଙ୍କୁ ଗୋହତ୍ୟା ନ ଛୁଡ଼ିଲା[9]
ଭଇରବ[10] ରୂପେ ମୁଣ୍ଡ ବହିଲା ହେ ॥୧୭॥
ଶୁଣି ଦୁଯୋଧନ[11] ବୋଲେ ସଗେ[12]
ମାର ହତ୍ୟା ହଉ ମୋର ଅଗେ[13]
ଶକୁନ ମନ୍ତ୍ରୀ କହେ[14] ବଚନ
ରଣେ ଗୋବ୍ରାହ୍ମଣ କର[15] ଛେଦନ ହେ ।

---

୧ । ଖ. ସେନ୍ଥାପତ
୨ । ଚ. ଯୁଝିଲ
୩ । ଘ. ବୋଇଲ
୪ । ଡ. ଆଗେ ସ୍ମରଣ
୫ । ଘ. ବୋବଦ୍ଧ ପାପ ମାନଙ୍କେ
୬ । ଖ. କହିଲେ ଦର୍ଯୋଧନ
୭ । ଘ. ଗଙ୍ଗାସୁ
୮ । ଘ. "ସେନାପତ—କହିଲେ" ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଖ. ନ ଛଡ଼ିଲ୍
୧୦ । ଗ ଘ. ଭଇରେବ
୧୧ । କ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୨ । ଡ. ଶୁଣି ମାନଗୋବିନ୍ଦ ବୋଇଲ
୧୩ । ଖ. ହାତେ ହୋଇଲ
୧୪ । ଖ. କହୁଲେ
୧୫ । ଡ. କର
ଖ. କରେ ।

ସହଜେ ନୃପତିକ ଲାଗଇ
 ନୃପତି ଏବେ ତା[1] ବଳେ ମାରଇ ହେ ॥୧୮॥
ଯେବେ ଦଳନ୍ତ[2] ରଣେ ଅସତ
 ନୃପତିଙ୍କ ଆଗେ କହ ସତ[3]
ଗୋପାଳେ ତ ରଣେ ଜିଣିଗଲେ[4]
 ସମାନ ଲଜ୍ୟା କର୍ମ କସେ କଲେ ହେ[5]
ଶୁଣିଣ ସର୍ବେ ହେଲେ ମଉନ
 କୋପେ କାହାର ଚହୁଁ ଦୁଯୋଧନ ହେ[6] ॥୧୯॥
ସନ୍ୟ ଘେନଗଲେ ରଥ ବାନ୍ଧ[7]
 ଗୋଗୋଷ୍ଠକୁ ଘେରିଲେକ[8] ଯାଇ
ଦେଖି ପୃଥୁନା[9] କୋପେ ଧାଇଁଲେ
 କଉରବ[10] ସନ୍ୟ ବିନାଶ କଲେ[11] ହେ ।

---

୧ । ଗ. ଏବେତା
୨ । ଗ. ଦଳନ୍ତୁ
୩ । ଗ. ସତ୍ୟ.
୪ । ଗ: ଗୋପାଳେ ରଣରେ ଜିଣିଲେ
 ଘ. ଗୋପାଳେ ଏବେ ରଣେ ଜିଣିଲେ
୫ । ଗ. ସମାନ ଲଜ୍ୟ—କଲେ
 ଖ: ସମାନେ—ସେହୁ କଲେ
୬ । କ ଘ. ଦୁ୍ଯୋଧନ ହେ
 ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ ହେ
୭ । ଗ ଘ. ପଥୁବନ୍ଧ
୮ । ଗ. ଗୋଗଷ୍ଠକୁ ଘେରଲେକ
 ଖ. ଗୋଗୋଷ୍ଠେକୁ ଘେରଲେ
୯ । ଗ. ପ୍ରୋଥନା
୧୦ । ଗ ଘ. କଉରେବ
୧୧ । ଗ ଘ. ସନ୍ୟକୁ ନାସ କଲେ ହେ
 ଖ ଗ ଘ. ଯୋଷର ଅଧିକ ପାଠ
 ସଙ୍ଗତେ ଘେନ ସକଳ ଗାବ
 ଗୋପାଳେ କଲେ ମାର ମାର ରବ ଜେ ।
 ସପ୍ତ ବିଂଶ ମିଶି ଯୁଦ୍ଧ କଲେ
  ଗାଣ୍ଡ ଶର ବହାଇ ପେଶିଲେ
 ଗୋପାଳେ କୁଳସିଲେ ନଉଡ଼ୀ
  ସରମାନେ ବାଜି ଜାଆନ୍ତି ଉଡ଼ି ଜେ ।
 ଖ ଗ. ଜେ = ଘ. ହେ
 ଙ. ମିଶି = ଗ ଘ. ମିଳି
 ଖ ଗ. ଯୁଦ୍ଧ କଲେ = ଯୁଝି ଭଲେ
 ଖ ଗ. ଲଉଡ଼ୀ = ଘ. ନଉଡ଼ୀ

ଶୃଙ୍ଗ ଯେଣ ଅନେକ ମାଇଲେ[୧]
କ୍ରୋଧରେ ବଣ୍ଟମୂର୍ତ୍ତି ସେ[୨] ଧଇଲେ ହେ ॥୨୦॥

କାହାରି[୩] ଅଙ୍ଗେ ନ ଭେଦେ ଶର[୪]
ବରଷଣେ ଗୋରୁଙ୍କ ଆକାର[୫]

ସହଦେବ ଦେଖି ଆଗ ହେଲେ
ଲଉଡ଼ି[୬] ଧରି କରେ[୭] ବୁଲାଇଲେ ହେ

ଭୁଜଲେ ଶର[୮] ଲଉଡ଼ି ଘାତେ
ଗୋପଜ ମାନେ ବହରନ୍ତି ସୁସ୍ତେ ହେ ॥୨୧॥

ପୃଥୁନା[୯] ସଙ୍ଗ ଗାବଙ୍କୁ ଯେଣ
ମାରନ୍ତି କଜରବ[୧୦] ସଇନ

ଦଶ କୋଟି ବୀର ରହି ମଲେ
ଅଧମ୍ମାନେ ସବେ ପଳାଇ ଗଲେ ହେ

ସପତ ଜୁଣ ନେନେକ ରଥ
ପୃଥୁନା[୧୧] ପୁଣ ଅଇଲେ ବାହୁଡ଼ି[୧୨] ॥୨୨॥

---

୧ । ଗ-ଘ. ବୃଥୁନା ଜଟ୍ଟୁଂ ଦଣ ଦେଖିଲେ
୨ । କ ଗ ଘ. ବମ୍ଭରୂପ ସେ
ଙ. ଭଦ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ସେ
୩ । କ: କାହା
୪ । କ—ଗ. ସର
୫ । ଖ. ଶର ବରଷା ଜଳଧାର
୬ । ଖ ଘ. ଲଉଡ଼ୀ
୭ । ଗ. ଡରେ ଧରି
୮ । କ ଗ. ଖର
୯ । ଖ. 'ଭୁଜରେ ସୁସ୍ତେହେ' ପାଠ ନାହିଁ
କ ଗ. ସରମାନେ = ଘ. ଶରମାନେ
ଙ. ଜାଆନ୍ତି ଛୁଟି ନେ
ଗ. ପଡ଼ନ୍ତି ଝଟି ହେ
ଘ. ପଡ଼ ଛନ୍ତି ଝଟୀ ହେ
୧୦ । ଢ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୧ । ଗ ଘ. କଉରବ
୧୨ । କ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୩ । ଖ. ପୋଷରେ ୧୨ ପଦଟିର
ପାଠ ନାହିଁ।

ବଂଶମାନେ[୧] ହେଲେ ପରବେଶ
ଦୁର୍ଯୋଧନ[୨] କର୍ଣ ମହାଶ୍ରେଷ୍ଠ[୩]
ସର୍ବ ସଇନ୍[୪] ଘେନିଣ ସଙ୍ଗେ
ଗୋଗୋଷ୍ଠକୁ ପୁଣ[୫] ଘେରିଲେ ବେଗେ ହେ[୬]
ପୃଥନାକୁ[୭] ସହଦେବ କହନ୍ତି
କଉରବେ[୮] ପୁଣ ଆସି ଘେରନ୍ତି ହେ[୯] ॥୨୪॥

ଶୁଣି କ୍ରୋଧେ କହନ୍ତି ପୃଥନା[୧୦]
ଏ ବେଳକୁ ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖ କନା[୧୧]
ହସ୍ତିନାକୁ ଘେନିଯିବ ଖେଦି
କୋଟି କୋଟି[୧୨] ଶର ଶୃଙ୍ଗରେ ଛେଦି ହେ
ତୋ ଭ୍ରାତ ବୋଲି ଓପ୍ରୋଧ[୧୩] ନଲି
ବଡ଼ ନଲଜ ଏହାଙ୍କୁ ଦେଖିଲି ହେ ॥୨୫॥

ଏତେ[୧୪] କହିଣ କରନ୍ତି କୋପ
ଯଷ୍ଟି ପ୍ରହାରେ ଯେସନେ[୧୫] ସର୍ପ

---

୧ । ଭ. ବଷ୍ଟିମାନେ
ଖ. ବଷ୍ଟି ବନେ
୨ । ଖ ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୩ । ଘ. ମାହାଶ୍ରେଷ୍ଠ
୪ । ଖ ଘ. ସଇନ
୫ । କ ଘ. ଗୋଗଷ୍ଠକୁ ପୁଣି
ଗ. ପୃଥନାକୁ ଯାଇ
୬ । ଘ. ଘେରି ବେଗରେ ହେ
୭ । କ. ପ୍ରୋଥନାକୁ
ଘ. ପୃଥନେ
୮ । ଘ. କଉରବେ
ଘ. କନ୍ଦରବେ

୯ । ଙ. ପୃଥନାକୁ କହେ ସହଦେବ
ପୁଣି ଘୋଟିଲେ ଆସି କଉରବ
ଘ. ପୁଣି ଆସି ଘେରନ୍ତି ହେ
୧୦ । ଭ. ପୁଣ—ପ୍ରୋଥନା
୧୧ । ଭ. ଯୁଧ ଦେଖୁ ଯାନା
ଖ. ଦ୍ଵେଥର ଯୁଧ ଦେଖ ଯାନା
ଘ. ଏବେ ନ କହ ଯୁଧ ଦେଖୁ କନା
୧୨ । ଘ. ଗୋଟୀ ଗୋଟୀ
୧୩ । ଖ. ତୋ ଭ୍ରାଥ ଦେଖି ଅପ୍ରୋଧ
ଘ. ତୋ ଭ୍ରାଥ ବୋଲି ଓପ୍ରୋଥ
୧୪ । ଚ. ଧୁେଣେ
୧୫ । ଖ. ଯେମନ୍ତ

ଗାବଲ୍ଗୁଳ ସେନ ଦେଲେ ଧାଡ଼ି
ଗୋପାଳ ମାନେ ଭୁଲନ୍ତି ଲଜ୍ଜିତ ହେ[1]
ସେ ସହଦେବ ଆଗ ହୋଇଣ
ଯଷ୍ଟି ପ୍ରହାରି[2] ସନ୍ୟଙ୍କୁ ମାରଣ ହେ ॥୨୬॥

ସବ ଷଣ୍ଢୀ[3] ଏକ ମୁଖ ହେଲେ
ନାନା ଆୟୁଧ ମାନ ମାଇଲେ[4]
ଦେଖି ସୃଥୂକ[5] କୋପରେ ଧାଇଁ
ଶୃଙ୍ଗେ ସେନାଙ୍କୁ ପ୍ରହାରିଲେ ନେଇ ହେ[6]
ଥରକେ ଦଶ ବଂଶ[7] ମରନ୍ତି
ଶୃଙ୍ଗରେ ସଇନ ପକାଇଲେ ମନ୍ତ୍ରି ହେ ॥୨୭॥

ବେନ ଷଣ୍ଢୁଣି ସନ୍ୟ ମାଇଲେ
ଉତ୍ପେକଣି[8] ସବେଁ ପଳାଇଲେ
ସହଦେବ ଭୁଲଇ ଲଜ୍ଜିତ[9]
କଉରବ[10] ସନ୍ୟ ନେଲେ ଗଞ୍ଜିତ ହେ[11]
ପ୍ରହାରେ ପାଞ୍ଚ ସାତ ମରନ୍ତି[12]
ଅସମ୍ଭାଳେ ସନ୍ୟ ପଳାଉଛନ୍ତି ହେ ॥୨୮॥

୧। ଙ. ଜର୍ଜ୍ଜରି ହେ
ଖ. ଗୋପ ମାନେ ଭୁଲିଲେ ଚାଣ୍ଡ ହେ
ଗ. ଭୁଲଇ ଲଜ୍ଜିତ ହେ
ଘ. ଭୁଲଇ ଜର୍ଜ୍ଜ ହେ
୨। ଖ. ପ୍ରହାରେ
୩। ଗ ଖ. ଷେଣୀ
୪। ଗ. ଧଇଲେ
ଘ. ଭେଳ ମାଇଁଲେ
୫। ଙ. ପ୍ରୋଥନ।
୬। ଙ. ଶୃଙ୍ଗରେ ସେନ୍ୟାଙ୍କୁ ମାରିଲେ ଜାଣି ହେ
ଘ. ପ୍ରହାରନ୍ତି ନେଇ ହେ
୭। ଚ. ଦଶବାଗ
୮। ଙ-ଗ. ଭୟ କଣ
୯। ଘ. ଜର୍ଜ୍ଜରୀ
୧୦। ଗ ଘ. ଭକ୍ଷ୍ୟେକ
୧୧। ଗ ଙ ଘ. ମାରନ୍ତି ଚଣ୍ଡ
୧୨। ଙ-ଘ. ପଡ଼ନ୍ତି

ଏ ସମୟେ ପୃଥୁନା[1] ଚାଲନ୍ତି
ଗୋପାଳମାନେ[2] ହେ ଗଲେ ଲେଉଟି[3]
ବଣା ହୋଇ ରହେ[4] ସହଦେବ
ଦେଖି ଦେଡ଼ିଲେ ସବ କଉରବ[5] ହେ
କହନ୍ତୁ ମାନ ଗୋଧନ ଚର୍ଣ୍ଣି
ଏହାକୁ ଧଇଲେ ଲଭିବା ଗାଣ୍ଡ ହେ ॥୨୯॥
ତାହାଙ୍କୁ[6] ଦେଖି ଚତୁର ଚହ୍ନିଲେ[7]
ଶ୍ରୀଦେଭ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ବୃତ୍ତିଣ କହିଲେ[8]
ବଡ଼ ସମର୍ଥ ଗୋପାଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଗାବଙ୍କୁ ଯେଣ ସ୍ୱଜଲ୍ଲଏ ଆଚ ହେ[9]
ଚହ୍ନିଲନ୍ତି[10] ଆପଣମାନେ
କେବଣ ସାର ବରୁଭବା ମନେ ହେ[11] ॥୩୦॥
ଶ୍ରୀଷ୍ଠ ବୋଲନ୍ତି ଏ ସହଦେବ
ଯାହାକୁ ବଣ[12] ପୃଥୁନା[13] ଗାବ ।

---

୧ । ଭ. ପ୍ରୋଥନା ।
୨ । ଭ ଗ. ଗୋପାଳମାନେ
ଘ. ଗୋପାଳେମାନେ
୩ । କ. ନେଉଟି
୪ । ଭ ଗ. ରହିଲେ
୫ । ଖ. କୌରବ
ଗ. କଉରବ
ଘ. ସକଳ କଉରବ
୬ । ଗ ଘ. ତାଙ୍କୁ
୭ । ଭ ଘ. ଚହ୍ନିଲେ
ଗ. ଚହ୍ନିଲେ
୮ । କ ଖ ଘ. ବୃତ୍ତାଂ ବୋଇଲେ
୯ । ଗ. ସ୍ୱଜଂଲେ ଏ ଥାଠ ହେ
ଘ. ସ୍ୱଜିଲ ଏ ଥାଠ ହେ
୧୦ । ଭ. ଚହ୍ନିଲନ୍ତି
ଗ. ଚହ୍ନିଲନ୍ତି
୧୧ । ଖ. ପୋଥିରେ—
ବଡ଼ "ସମର୍ଥ – ମନେ ହେ" ପାଠ ନାହିଁ
୧୨ । ଗ. ବଣ
ଘ. ବଣ୍ୟ
୧୩ । ଭ ଗ. ପ୍ରୋଥନା ।

ଦ୍ରୋଣ[୧] ବୋଲନ୍ତି ସୁଫଳ ଦିନ
ଦେଖିଲୁ ଆଜ ପୁତ୍ରଙ୍କ ବଦନ ହେ[୨]
ଜାଣିଣ ରଣେ ହେଳା ସେ କଲେ
ସବୁ ସୈନ୍ୟ[୩] ସହଦେବ ମାଇଲେ ହେ[୪] ॥୬୧॥

ଶକୁନି ଚଳ୍ପି[୫] ସହଦେବଙ୍କୁ
ଗଲେ ନିକଟ ହୋଇ ପାଶକୁ
କହନ୍ତି ତାକୁ ପୁଣ[୬] ଅନାଇଁ
ଏ ରୂପ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଶୋଭା ଅଛଇ ହେ
ବଡ଼ଗଛେ କମା[୭] ପ୍ରତିଜ୍ଞା କର
ଅଜ୍ଞାତ ଚତୁର୍ଥ ଦିନ[୮] ଆବର ହେ[୯] ॥୬୨॥

ସହଦେବ ବୋଲେ ସବୁ ଗଲା
ଦିନ ବଢ଼ାକୁ ଚତୁର୍ଥ[୧୦] ରହିଲା
ଏଣୁ ସମଏ କର୍ଣ୍ଣ ମିଳିଲେ
ଚନ୍ଦ୍ରପାଳକୁ ଅନାଇ ବୋଇଲେ ହେ[୧୧]
ଅଡ଼ାଇ ସେନ ଗୋଚ୍ଛୁ[୧୨] ଏ ଦେଶୁଂ
ଦେଖ କ ପ୍ରକାରେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପୋଷୁଂ ହେ ॥୬୩॥

---

୧ । ଘ. ଦ୍ରୋଣେ
୨ । ଙ. ଦେଖିଲି ଦ୍ରୋଣ ପାଣ୍ଡବ ଭଜାଣି
ଭଣ୍ଡ ବୋଲନ୍ତି ସହଦେବ ବେଖି ଜେ
ଦେଖିଲୁ ପୁତ୍ରଙ୍କର ବଦନ
ଆଜ ସଫଳ ମୋର ହେଲା ଦିନ ଜେ ।
୩ । ଘ. ବହୁ ସୈନ୍ୟ
୪ । ଖ. "ଜାଣିଣ—ମାଇଲେ ହେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
୫ । କ ଖ. ଚଳ୍ପି
୬ । ଙ ଘ. ପୁଣ ତାକୁ
୭ । ଚ-ଛ. କମା
୮ । ଗ. ଅଜ୍ଞାତେ ଚତୁର୍ଥ ଦିନ
ଘ. ଚତୁର୍ଥ ଦିନ
୯ । ଖ. ବିଦୃଷ ଜାପା ହପକ୍ଷ କର
ଦେଖ ଦିନ ଅଜ୍ଞାତ ପୂର୍ଣ୍ଣର ଜେ
୧୦ । ଖ. ଚତ୍ରୁ
ଗ ଘ. ଚତୁର୍ଥ
୧୧ । ଖ. ଏହି ସମୟେ କର୍ଣ୍ଣ ଅଇଲା
ସହଦେବକୁ ସ୍ତୁତି ବୋଇଲା ଜେ
୧୨ । ଘ. ଗାବ

ଶୁଣି ସହଦେବ କୋପଭର[1]
ଯଷ୍ଟି ପ୍ରହାରିଲେ ତାଙ୍କ ଶିର[2]
ଘମାଇ ପଡ଼ିଲେ[3] ରଥ ସୂତ
ଦେଖି ସେନାଏ ବେଢ଼ିଲେ ବହୁତ ହେ[4]
ଧାଇଁଣ[5] ସହଦେବ ପିଟିଲେ
ସତାଙ୍ଗମାନ ଭାଙ୍ଗି ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ହେ[6] ।୩୩।
ଅଷ୍ଟ ବେଗେ[7] କରନ୍ତି ପ୍ରହାର
ମଲେ ବେଣୁପୂର୍ଣ୍ଣ[8] ଚଣ୍ଡି ସାର
ଦୁର୍ଯୋଧନ[9] ଦେଖି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ଧର ନ ପାରିଲେ ମାର[10] ବୋଇଲେ ହେ
ଶୁଣିଣ ସର୍ବେ ଶର ସନ୍ଧିଲେ[11]
ଲକ୍ଷେ ସହଦେବ ବୁଲାଇଲେ ହେ[12] ।୩୪।
ଶରମାନେ[13] ହଜଛନ୍ତି ଚୂର
ଆସି ବେଢ଼ିଲେକ ସର୍ବ ସାର[14] ।

୧। ଘ. କୋପଭରେ
୨। କ. ଶୀର
ଖ. ପିଟିଲେ ତାଙ୍କର ଶୀର
ଘ. ଶିରେ
୩। କ ଖ ଘ. ପଡ଼ିଲେକ
୪। ଖ. ସେନ୍ୟାଏ ବେଢ଼ୀଲେ ବହୁତ ନେ
ଗ. ବହୁତ ହେ
ଘ. ସେନାମାନେ ବେଢ଼ୀ ବହୁତ ହେ
୫। ଗ. ମିଶୀଣ
୬। ଗ. ଭଙ୍ଗି ଚୂର କଲେ ହେ
ଘ. ଭଙ୍ଗ ଚର ହେଲେ ହେ
୭। ଘ. ଅଷ୍ଟ ବେଗ
୮। କ. ବେଣୀ ପତ୍ର
ଗ ଘ. ବେଣୁପତ୍ର
୯। କ ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୦। ଘ. ବୋଲି
୧୧। କ. ସର ସନ୍ଧିଲେ
ଖ. ସବ ବନ୍ଧିଲେ
ଘ. ଶର ବନ୍ଧିଲେ
୧୨। ଖ. "ଶୁଣିଣ—ବୁଲାଇଲେ ହେ" ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୩। ଖ ଗ. ସରମାନେ
୧୪। ଖ. ସୁର ।

ସହଦେବ ଆରତ ହୋଇଲେ
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମନେ ସୁମରଣା କଲେ ହେ
କନ୍ଧରୁ ବେଣଭୁଜ ବାହାର
ସାକ୍ଷାତ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ହେଣକର ହେ[୧] ॥୩୬॥

ମୋହନ ବଂଶୀ[୨] ଧଣ ସେ କରେ[୩]
ଗାଡେ ଚମ୍ଭିଲେ[୪] ପୃଥୁନା[୫] ନାମରେ
ହାର କୋଣେ ପୃଥୁନା[୬] ଯେ ଥିଲେ
ମୁରଲୀ[୭] ଶୁଣି ପାଲଟି ଗୃହିଁଲେ
କ କର୍ମ କଲ ମୋତେ[୮] ଦଇବ
ଉତ୍ତିଲ ମୋର ପୃଷ୍ଠ ସହଦେବ ହେ ॥୩୭॥

ଏତେ ଭାଳଣ ରହଏ ଦେଲେ[୯]
ସବ ବସ୍ତ୍ରଙ୍କୁ ସେଜଣ[୧୦] ଧାଇଁଲେ
ଆସି ସହଦେବ ପାସେ ମିଳ
ବ୍ୟାଘ୍ର ଦେଖି ଯେସନ୍ତେ ପଳାନ୍ତି[୧୧] ଛେଳ ହେ
ତେମନ୍ତ କୁରୁସନ୍ୟ ହୋଇଲେ[୧୨]
ସହଦେବଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଲେ ହେ[୧୩] ॥୩୮॥

---

୧ । ଖ. ପୋଥିରେ –
"ସାକ୍ଷାତ—ହେଣକର ହେ" ପାଠ ନାହିଁ
୨ । କ ଗ. ବଂଶି
୩ । ଗ. "ମୋହନ—କରେ ।" ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଖ. ବଂଶି ଚମ୍ଭିଲେ
ଘ. ଚମ୍ଭି
୫ । କ ଗ. ପ୍ରୋଥନା
ଖ. ପୃଥୁନା
୬ । କ. ପ୍ରୋଥନା
ଗ ପୃଥୁନା
୭ । ଖ. ବଂଶି
୮ । କ ଖ. ମତେ
୯ । ଘ. ବସ୍ତ୍ର ରହିଏ ଦେଇ
୧୦ । ଖ. ସକଳ ବସ୍ତ୍ରକୁ ସେନ
୧୧ । ଖ. ଛେଦନେଭ
୧୨ । ଖ. ସେହିମତେ କଉରବେ ହେଲେ
ଗ. କୁରୁଥାଟ ହୋଇଲେ
୧୩ । କ. ସେକଣ ଧାଇଁଲେ
ଖ. ସେନ ଲେଉଟିଲେ ନେ
ଘ. ପଳାଇଲେ ହେ ।

ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ସେ ସହଦେବ
ତାଙ୍କୁ ବେଢ଼ି ଛନ୍ତି ସର୍ବଗାବ
ସର୍ବ ଗୋପାଳମାନେ[୧] ସଙ୍ଗରେ
ଚତୁଂ ପାଳନ୍ତି ଅଇଲେ ଭୁବନେ ହେ[୨]
ପୃଥୁନା ବଂଶମାନେ[୩] ପ୍ରବେଶ
ଅସ୍ତାଚଳକୁ[୪] ଗଲେକ[୫] ଦିନେଶ ହେ ॥୩୯॥

ନିଶା[୬] ପ୍ରବେଶ ଆସି ହୋଇଲା
ପୁଣ ଦୁର୍ଯୋଧନ[୭] ବାହୁଡ଼ିଲା
ଗୋଗୋଷ୍ଠକୁ[୮] ଘେରିଲେକ ବେଗେ[୯]
ପୃଥୁନା[୧୦] କହେ ସହଦେବ ଆଗେ ହେ[୧୧]
ନର୍ତ୍ତନ କଉରବେ[୧୨] ଅଟନ୍ତି
ଏତେ[୧୩] ନସରେ ଲେଉଟି[୧୪] ଆସନ୍ତି ହେ ॥୪୦॥

ମୋତେ ବଳେ ନେଇ ନ ପାରିବେ
କେତେ ଦିନ ଘେରି ଏଥୁ ଥିବେ[୧୫] ।

---

୧ । ଗ. ନବସନ୍ତ ଗୋପାଳମାନେ
ଘ. ଗୋପାଳମାନେ
୨ । ଖ- "ଦେଖି ଆନନ୍ଦ—ଭୁବନେ ହେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
୩ । କ. ପ୍ରେ ଥନା ବନ୍ଧୁମାନେ
୪ । ଖ. ଅସ୍ତାଞ୍ଚଳକୁ ସେ
ଗ. ଅସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳକୁ
ଘ. ଅସ୍ତାଞ୍ଚଳକୁ
୫ । କ ଖ ଗଲେ
୬ । ଖ. ନିଶି
ଗ ଘ. ନିଶି
୭ । ଖ- ପୁଣି ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ ଦୁର୍ଯୋଧନ
୮ । ଙ. ଗୋଗଷ୍ଠକୁ
୯ । ଗ ବେଗ
ଘ. ଘେରିଲେ ବେଗେ
୧୦ । କ ଖ. ପ୍ରୋଥନା
୧୧ । ଗ. ଆଗ ହେ
୧୨ । ଘ. କଉରେବେ
୧୩ । ଗ ଘ. ଏତେ
୧୪ । ଙ. ନେଉଟି
୧୫ । ଖ. "ଗୋଗୋଷ୍ଠକୁ—ଏଥୁ ଥିବେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।

ଏଣୁ ନଶାରେ ଚଳ ବହନ
ଉତ୍ତର ଦେଇ ଆସନ୍ତୁ ଅର୍ଜୁନ ହେ
ଏହାର ଗାଣ୍ଡୀବ ସେ ଭାଙ୍ଗିବେ[1]
ମାନଭେଦ ଶର ପେଷି[2] ପାର୍ଥିବ ହେ ।୪୧।
କଥା କହନ୍ତେ[3] ରଜନୀ ଶେଷ
ଦେଖିକରି ସହଦେବ ତୋଷ
ପୃଥନାଙ୍କୁ[4] ନମସ୍କାର କଲେ
ମଦ୍ର ଦେଶକୁ ତ୍ୱରିତେ ଚଳିଲେ ହେ[5]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ[6] କରିଣ ଧ୍ୟାନ
ଭଣଇ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଜ୍ଞାନ ହୀନ ହେ[7] ।୪୨।

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ପାହାଡ଼ିଆ କେଦାର

ସେ ସହଦେବ ଅନ୍ତ ସନ୍ଧ୍ୟରେ   ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ମଦ୍ର ଦେଶରେ
ଦେଖିଲେ ବସିଛନ୍ତି ଆସ୍ଥାନରେ[8] ଉତ୍ତର ସାର ହେ[9] ।

---

୧ । ଖ-ଘ. ଭଙ୍ଗିବ
୨ । ଭ ଗ. ଶରପେଷୀ
ଘ. ଶର ଭେଦ
୩ । ଙ-ଘ. କୁହନ୍ତେ
୪ । ଭ. ପୃଥାଙ୍କୁ
୫ । ଘ. ମଦ୍ର ଦେଶକେ ତ୍ୱରିତେ ମିଳିଲେ ହେ
୬ । ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦ
୭ । ଖ ଘ. ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ହୀନ ହେ
୮ । ଭ ଗ. ଆସ୍ଥାନରେ
ଘ. ବସିଅଛି ଆସ୍ଥାନରେ
୯ । ଘ. ଉତ୍ତର ବର ହେ ।

କହନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜ ନନ୍ଦନ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଛଳେଣ ଦୁର୍ଯୋଧନ[1]

ଆସିଛି ସାଜ ସଜ[2] ସଇନ ଭୂମ ନଗର ହେ

ଜାଲ ଆସିଣ ଗୋଷ୍ଠକୁ[3] ଘେରିଲେ ହେ[4]

ବଳେ ନେବାକୁ ମନେ[5] ବିଚାର କଲେ ହେ[6]

ପୃଥୁନା[7] ଘେନ ସମର କଲୁ ତାଙ୍କର ବହୁ ସୈନ୍ୟ[8] ମାଇଲୁ

ତେବେ ହେ ଆଉ ନ ଗୁଣ୍ଡ କଲ ଯେତେ ରହିଲେ ହେ[9] ॥୧॥

ଶୁଣିକରି ଉତ୍ତର କୁମାର କ୍ରୋଧରେ କମ୍ପାଇଲା ଶରୀର[10]

ଦଶନ ଚାପି ପୁଣ ଅଧର ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲା ହେ

ଛାର ପାମର ସେ ଦୁର୍ଯୋଧନ[11] ନ ଜାଣଇକି ମୋର ଶୋଧନ[12]

କାହା ଭରସା ପାଇଣ ସେ ଏଥକୁ[13] ଅଇଲା ହେ

କଟକରେ[14] ପଶୁଷା ପଣ ମୋହରରେ

ଏହାକ ଶୁଣି ନାହିଁ କର୍ଣ୍ଣେ[15] ତାହାରରେ

---

୧ । ଗ. ଛଳରେ ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଛଳେ ସେ ଦୁର୍ଯୋଧନ
୨ । ଘ. ଆସିଛୁ ସଙ୍ଗ
୩ । ଗ. ଆସି ଗୋଠଗୋଷ୍ଠେ
ଗ. ଗୋଠଗୋଷ୍ଠ
୪ । ଘ. ଘେରିଲା ହେ
୫ । ଖ. ଘେର
ଗ. ନେମାକୁ ମନେ
ଘ ନେମାକୁ ମନେ
୬ । ଘ. ବିଚାର କଲା ହେ
୭ । କ. ପ୍ରୋଧନା
୮ । ଖ. ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ତାର
ଘ. ସବୁ ସୈନ୍ୟ
୯ । ଗ. ଗୁଣ୍ଡ ନ ଯାଉ ରହିଲା ଯେତେ ହେ
ଗ. ତେବେ ତ ଆଉ ନଷ୍ଟ କଲ ଯେତେ ରହିଲେ ହେ
ଘ. ଯେତେ ରହିଲା ହେ
୧୦ । ଘ. କମ୍ପାଇଲେ ଶରୀର
୧୧ । କ ଙ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଗ. ଦର୍ଯୋଧନ
୧୨ । ଖ. "ନଜାଣଇକି—ଶୋଧନ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
ଗ ଘ. ଜାଣେଇ ନାହିଁ ମୋର ଶୋଧନ
୧୩ । ଖ. ତାହାର ଭରସାରେ ସେ ପୁଣ ଏଠେ
ଘ. ପାଇଣ ଏଥକୁ
୧୪ । ଘ. କଟକେ
୧୫ । ଗ. ଏହାକୁ କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ

ଜମ୍ପାଇଁ[1] ମୋର ରଣ ନ ଦେଲୁ   ନରାଗୋଷ୍ଠ ଗୃହ ଜମ୍ପା[2] ଅଇଲୁ
  ସେ କଣ୍ଟକରେ ଜନ୍ମ ନ କଲି[3] ହୀନ ପାମର ସେ ॥୨॥

ଯେତେକ ଦୁର୍ଯୋଧନର[4] ବଂଶ   ଆଜ ସମୂଳେ କରିବି ନାଶ[5]
  ହସ୍ତିନାପୁର ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ ଦେବି ମୁଁ[6] ପୋଡ଼ରେ

ମୁଁ ମତ୍ତବ୍ୟାଘ୍ର ସେମାନେ ଛେଳି   ସେଣ୍ଟ ମଣ୍ଡୂକ[7] ମୁଁ[8] କୁଣ୍ଡଳୀ
  କପୋତ ଦେଖି ସଞ୍ଚାଣ[9] ଆଜ ଦେବକ ତୁଣ୍ଡରେ
  ମାଣବ ପଳାଇ ପଶିଲେ ପାତାଳରେ ରେ[10]
  ମୋ ଗାବ ଯେଣସିବ କାହାର[11] ବଳରେ ।

ବାନ୍ଧବ ବେକଭୂଜ ଲଗାଇ   ତୋହର[12] ହସ୍ତେ ମାଡ଼ ମରାଇ
  ପୁଣ ତାହାର ଶିର[13] ଛେଦିବ ଗାଣ୍ଡୀର ଛଳେରେ ॥୩॥

ରଗଡ଼ ଦନ୍ତ ବୁଲାଇ ନେତ୍ର   ଭୂମିରେ ପ୍ରହାରେ ମୁଷ୍ଟି ଘାତ
  ବୋଲଇ ମୋର ଯିବା ଯାଏକ ଥିବକ ରକ୍ତରେ[14]

---

୧ । ଉ. ଜପାଇଁ
୨ । କ ଖ. ଗୋରଷ୍ଟ ଗୃହ ଜପାଂ
୩ । କ. ସେ କଟକରେ—ନ ଭଲି
 ଖ. ଉଦ୍ଧୃତ କଲି
 ଘ. ସେ କଟକରେ ଉଦ୍ଧ ନ କଲି
୪ । କ ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନର
 ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନର
୫ । କ-ଉ. ନାଶ
୬ । ଖ. ଦେବଧ
 ଉ. ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ ହସ୍ତିନାପୁର ଦେବି ମୁଁ
୭ । ଙ. ମୁଷିଉ
 ଉ ଘ. ମଣ୍ଡୂଭ
୮ । ଘଃ ସର୍ପଂଶ
୯ । ଙ. ପର୍ଶ୍ଵ
୧୦ । ଗ. ପାତାଳେ ରେ
 ଘ. ପାତାଳରେ
୧୧ । ଉ. କାହା ଗ୍ଲୁର
୧୨ । କ ଙ. ତୋହାର
୧୩ । ଉ ଙ. ଶୀର
 ଘ. ପୁଣି ତାହାର ଶିର
 ଙ. ଶିର
୧୪ । ଗ. ଥିବ ରକ୍ତରେ

ତେବେ ଗର୍ଜିତ ତାର ଗାଣ୍ଡୀ ରକ୍ଷିତ[1] ନ ପାରବେ ସେ ବ୍ରହ୍ମା[2]

କାହିଁ ଚଳାଇ ଲଙ୍ଘିବ ଅବା[3] ପର୍ବତ ମହୀ ସେ[4]

ଏତେ କହନ୍ତେ[5] ବୀର ମୋଡ଼ଇ ନଖ ହେ

ବାହ୍ଲାସ୍ଫୋଟ[6] ମାରଣ କରଇ[7] ରୋଷ ହେ ।

ଦେଖରେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ[8] ମୋହର[9] ପିତା ଅଧମ ପଣ ବସ୍ତ୍ରର

ସାରଥି ଜଣେ ଛୁଞ୍ଚ ନଗଲେ[10] ମୋହର ପାଣରେ ॥୬॥

ରଥ ଚର୍ଚ୍ଚିଣ ପିବଇଁ[11] ମୂର୍ତ୍ତି ମୋ ରଥ କେବା[12] ନେବଟି ବାହ୍ନ

ମୂଦୁସୂଲକ ବୃହିଁ ଉତ୍ତର ପୁଣ କହୁଛି[13] ହେ

କହଲେ ଯାଇଁ[14] ଉତ୍ତର ପୁରେ ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ଠାକୁରାଣୀ ଛାମୁରେ

ପୃଥିନାକୁ ଦୁର୍ଯୋଧନ[15] ଆସିଣ ବଳେ ନେଉଛି ହେ[16]

ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ମୃଦୁସୂଲଏ ଗଲେ ଯେ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ଛାମୁରେ କହିଲେ ଯେ

ରାଣୀ ସଇନ୍ଧ୍ରୀ କର ଧରଣ ପ୍ରବେଶ ଆସ୍ଥାନର ତନେଣ

ଉଠି ଉତ୍ତର ତାହାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର ସେ କଲେ ହେ[17] ॥୭॥

---

୧ । ଗ. ରର୍ଷିତ

୨ । ଘ: ନ ପାଶବେ ବ୍ରହ୍ମା

୩ । ଙ. ପର୍ବତ ପୁଣ

୪ । ଗ ଘ. ମହୀର

୫ । ଗ ଘ. ଏତେକ କହି

୬ । କ. ବାହ୍ଲାମ୍ଫୋଟ

ଖ. ବାହ୍ଲାପଟ

ଗ ଘ. ବାହ୍ଲାମ୍ଫଟ

୭ । ଘ. ମାରନ୍ତ କରଣ

୮ । ଖ. ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ

୯ । କ ଖ. ମୋହୋର

୧୦ । ଘ. ଛୁଞ୍ଚ ନଗଲ

୧୧ । ଗ. ଜିଣି

୧୨ । ଘ: ମୋ ରଥ କେ

୧୩ । ଖ. କହଇ

ଗ. କୁମର ପୁଣ କହୁଛୁ

୧୪ । ଘ. କହ ଯାଇ

୧୫ । କ. ପ୍ରୋଥନାକୁ ଦୁର୍ଯୋଧନ

ଖ. ପୃଥନା ଦର୍ଯୋଧନ

ଘ: ପୃଥନା ଦୁର୍ଯୋଧନ

୧୬ । ଖ. ନଅଇ ହେ

୧୭ । ଘ. ନମସ୍କାର କଲେ ହେ

ସକଳ ଚକ୍ରପାଳ କହିଲେ[1] ସେ ଉତ୍ତର କୁମର ବୋଇଲେ[2]
ସାରଥି ନାହିଁ କେମନ୍ତେ ରଥ ଚଢ଼ିଣି[3] ଯିବି ହେ
ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ[4] ପ୍ରାଣେ ମାରନ୍ତି ଗାଈକି ଛଡ଼ାଇଣ[5] ଆଣନ୍ତି
ସାରଥି କରି ତାହାକୁ ମୁହିଁ ରଥରେ ନେବି ହେ[6]
ଶୁଣି ସଇରନ୍ଧ୍ରୀ କହେ ଶୁଣ ଉତ୍ତର ହେ
ବୃହନ୍ନଳାକୁ[7] ନିଅ ତୁମ୍ଭ[8] ରଥର ହେ
ସାରଥି ହୋଇ ବାହିବେ[9] ରଥୀ ରଥି ପଣକୁ ଅଟେ ସମର୍ଥ
ତାଙ୍କର ଥିଲେ ଜୟ[10] ହୋଇବ ତୋର[11] ସମର ହେ[12] ।୭।
ଶୁଣି ଉତ୍ତର ବୋଲେ କୋପରେ ଭୁଞ୍ଜ ସେ ଚେଟୀ ଅଛୁ ଜାତରେ
ତୋ ଅନୁକ୍ରମେ ନପୁଂସକକୁ[13] ବାହୁଲୁ ଆଣିଲେ[14]

---

୧ । ଖ. ଚକ୍ରପାଳ କହିଲେ ତୋତେ
୨ । କ ଗ. ଉତ୍ତର କୁମର ବୋଇଲ
ଘ. କହିଲେ
୩ । ଖ. ବାହୁମୁ
୪ । କ ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ
୫ । କ. ଛଡ଼ାଇ
୬ । କ. ରଥରେ ମୁହଁ ନେବି ହେ
ଖ. ମୁହିଁ ନେମଇ ପୁଣ ହେ
ଘ. ତାହାକୁ ମୁ—ନେବି ହେ
୭ । କ. ବୃହନ୍ନଳାକୁ
ଗ. ବୃହନ୍ନଳାକୁ
୮ । ଘ. ତୁମ୍ଭେ
୯ । ଘ. ବାହିନ
୧୦ । କ. ତାକୁ ରଖିଥିଲେ ଜୟ
ଙ. ତାହାର ଥିଲେ ଜୟ
୧୧ । ଗ. ତୁମ୍ଭ
ଘ. ତୋହର
୧୨ । ଘ. ସମରେ ରେ
୧୩ । କ ଖ. ନପୁଂସକକୁ
୧୪ । ଘ. ଆଣି ଗହିଲୁ କେ ।

ଯେ ବୃହନାଳ[1] ସେ ନପୁଂସକ[2]   ସମରେ ନେଇ ସେ ଅଯାଚିକ
ଯାହାର ମୁଖ ଦେଖିଲେ ଦୋଷ ହୋଇବ ପୁଣି ଲେ
ତୋହ ଗୁରୁଙ୍କୁ କେବା କଲା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଲେ[3]
ସେ ଗୁରୁ ପୁଣ[4] ମୋର ବାନ୍ଧବ ରଥ ଲେ
ରାଜ କୁମର[5] ମୂର୍ଖ ବଧିରେ   ମୋତେ ଦୂଷଣ[6] ତୋର ବୁଧିରେ
ସ୍ତ୍ରି ରି ନୋହିଲେ ମୋଡ଼ନ୍ତ ଧରି ତୋହର ମାଥ ଲେ ।୭।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ବୋଲେ ଆରେ ଦୁର୍ବୁଧି   ଏହାଙ୍କ ପାଦେ ହୋଇ[7] ଅପ୍ରାଧି
ତୋହର ଶତେ ମଉଳା ଖର୍ବ[8] ହୋଇଣଛନ୍ତି[9]ରେ
ଏବେ ତାହାଙ୍କୁ[10] ଭୁତ୍ସନା କରୁ   ଦେଖିଲୁ କଥାମାନ ପାସୋରୁ
ଯାହାର ଆଜ୍ଞା ହେଲେ ଗନ୍ଧର୍ବେ ନାଶ[11] କରନ୍ତି ରେ[12]
ଏବେ ମୋ ବଚନରେ ଉଠ ବହନ ରେ
ଗନ୍ଧର୍ବୀଙ୍କ ଚରଣରେ[13] ଜର ଦ୍ରୁସନରେ[14] ।

---

୧ । କ. ବୃହନଳ
ଗ. ବୃହନ୍ନଳା
୨ । କ ଗ. ନପୁଂସକ
୩ । ଚ. କେହୁ ମଧ୍ୟସ୍ତ କଲା ଲେ
ଗ ଘ. କେହୁ କଲ ମଧ୍ୟସ୍ଥଲେ
୪ । କ. ସେ ପୁଣ ଗୁରୁ
ଖ. ସେ ଗୁରୁ ପୁଣି
୫ । ଖ- ରାଜକୁମାର
ଗ: ରାଜକୁମାର
୬ । ଘ. ଦୂଷଣ
୭ । ଘ. ହୋଇ
୮ । କ ଖ ଘ. ଶତେ—ଖର୍ବ
ଗ. ଶତେ—ହତ
୯ । ଖ-ଘ. ହୋଇଣ ଅଛନ୍ତି
୧୦ । ଗ ଘ. ଋ ଏବେ ତାଙ୍କୁ
୧୧ । ଚ-ଘ. ନାଶ
୧୨ । ଘ. କରବେରେ ।
୧୩ । କ. ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ଚରଣେରେ
ଗ. ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ଚରଣେ
ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ପାଦେଣ
୧୪ । ଖ. ଦ୍ରୁସନ କରରେ ।

ଏହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ[1] ଧରିଣ — ସେ ବୃହନାଳା[2] ହକାରି ଆଣ
ସେ ରଥେ ଥିଲେ ନୋହିବ ତୋତେ[3] ପ୍ରମାଦ ମାନରେ ॥୮॥

ଶୁଣିଣ ଉପ୍ତ କରି[4] ଉତ୍ତର — ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଚରଣେ[5] ନମସ୍କାର
କରି ବୋଲନ୍ତି ଦୋଷ ନ ଧର ଗନ୍ଧର୍ବୀ ଦେବୀ ଗୋ[6]

ତୁମ୍ଭ ଆଜ୍ଞାରେ ବୃହନାଳାକ — ଅଣାଅ ଏବେ ମୋର[7] କଟକ
ସାରଥି କରି ସମରେ ତାଙ୍କୁ ଘେନିଣ ଯିବ ଗୋ
ଶୁଣି ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଦେବୀ ତୋଷ[8] ହୋଇଲେ ଯେ
ଚନ୍ଦ୍ରିପାଳକୁ ଯୁକ୍ତିଂଣ ଆଜ୍ଞା[9] ଦେଲେ ଯେ

ନାଟ ମନ୍ଦିରେ ତଳ ବହନ — ବୃହନାଳାକୁ[10] ହକାରି ଆଣ
ଶୁଣିଣ ସହଦେବ ଚଳିଲ୍ଲି[11] ସତ୍ୱରେ ଗଲେ ଯେ ॥୯॥

ନାଟ ମନ୍ଦିରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ — ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଦେ ପ୍ରଣମ କଲେ
ବୋଲନ୍ତି ଦେବ ବହନ ଆସ ଉତ୍ତର କନ୍ତ ହେ[12] ।

---

୧ । ଜ ଖ ଘ. ଶିରେ
ଗ: ଶିରେ
୨ । ଜ ଗ. ବୃହନଳ
ଗ. ବୃହନଳା
୩ । ଗ. ତୋ
୪ । ଗ. ଉଏ କଲ
ଗ ଘ. ଉଏ କରି
୫ । ଜ. ସେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଚରଣରେ
ଖ ଗ. ସେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଚରଣେ
୬ । ଜ ଖ ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବ ଦେବ ଗୋ
୭ । ଜ. ଅଣାଅ ମୋର
ଗ. ହକାରି ଆଣ ମୋର
୮ । ଜ. ସନ୍ତୋଷ
୯ । ଙ. ଚନ୍ଦ୍ରପାଳକୁ ଯୁକ୍ତି ଆଜ୍ଞା ସେ
ଘ ଯୁକ୍ତି ଆଜ୍ଞା
୧୦ । ଜ. ବୃହନଳାକୁ
ଗ. ସେ ବୃହନଳା
ଘ. ସେ ବୃହନାର
୧୧ । ଖ. ଚଳିଲ
୧୨ । ଘ. କନ୍ତ ହେ ।

ଶୁଣିଣ ବୃହନାଙ୍କ[1] ବୋଇଲେ   ମୂର୍ଚ୍ଛିକ ପିଣ୍ଡ[2] ଉତ୍ତର ବୋଲେ
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କଷ୍ଟ ଅଛନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ କହନ୍ତି[3] ହେ
ଉତ୍ତରକୁ ରଥରେ ଯୋଜଣ[4] ଆପଣ ହେ
କୁରୁ ଥାଟରେ[5] ଯାଇ[6] କରିବ ରଣ ହେ
ଶୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହେଲେ ବାହାର   ଉତ୍ତର ବାଳୀ କହେ ବଚନ[7]
ରଣ ମୁଖରୁ ଘାଇକ ମୋର[8] ଉଚାର ଆଣ ହେ ॥୧୦॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଘାଇ କଥା[9] ନଗଇ   ଆହୁର କଥା ଏକ ମାଗଇ
ଶ୍ରୀଭୂଷା ମୁକୁଟ ଅଳଙ୍କାର ପାଟକ ବସନ ହେ
ସମରୁ ଏତେକ ଆଣିଦେବ[10]   ଏ କଥା କେବେ ନ ପାସୋରିବ
ପିନ୍ଧିଲ[11] ଶୋଭା କରିବ ମୂର୍ଚ୍ଛି ହରଷ ମନ ହେ[12]
ଚଳିଲେ ବୃହନଳଙ୍କ[13] କରି ସନ୍ନତ ଯେ[14]
ପଥରେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ[15] କହେ ସମସ୍ତ ଯେ ।

---

୧ । କ ଖ, ବୃହନଳ
ଗ. ଘୁଣି ବୃହନଳା
୨ । ଖ. ମୁଚ୍ଛି ନକର
୩ । ଖ. ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ କହିଲେ
ଘ. ସଇନ୍ଦ୍ର ଦେବକ କଷ୍ଟ ଅଛନ୍ତି—କହନ୍ତି
୪ । ଖ. ଯୋଗାଣ ପ ଣ
ଗ. ହେଥେ ଯୋଜଣ
୫ । ଖ-ଘ. ଥାଟରେ
୬ । ଘ. 'ଯାଇ' ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଗ ଘ. ଉତ୍ତର
୮ । ଙ. ରଣରୁ ମୋ ଘାଇକ
୯ । ଖ. ମୋ ଘାଇ କଥା ତୋତେ
୧୦ । ଖ. ସମରୁ ମୋତେ ଆଣିଣ ଦେବ
ଗ. ଆଣି ଦେବ
୧୧ । ଖ ଭଣ୍ଡାର
ଗ. ଭୂଷଣ
ଘ. କୁଣ୍ଠାଇ°
୧୨ । କ ଖ. ହରଷମନେ ହେ
୧୩ । କ ଖ. ବୃହନଳ
୧୪ । ଗ. ସନ୍ନତ ହେ
ଘ. ଭଣେ ସନ୍ନତ ହେ
୧୫ । ଖ. ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ ।

ଯେମନ୍ତେ ଯୋଟିଲେ କୁରୁଙ୍କର' ଯେତେକ ରଥୀ ହେଲେ ସମର
ପୃଥୁନା' ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ମୁଁ ଅଇଲି କୁଶଳେ ହେ ॥୧୧॥

ସହଦେବଙ୍କୁ ଅର୍ଜୁନ କହି ଅଜ୍ଞାତ କେତେ ଦିନ ଅଛଇ
ମନ୍ତ୍ରୀ କହନ୍ତି' ବରଷେ ତେରଦିନ ଗଲାଣି ହେ

ଦିନବର୍ତ୍ତାକୁ ଶୁଣି' ଦିବସ ଦିନ ଗଣନ୍ତି ଏତେକ ଶେଷ
ଶୁଣିଣ ମନେ' ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ସେ ଫାଲଗୁଣି ହେ

ଆସ୍ଥାନରେ ଯାଇଣ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ ଯେ

ଉତ୍ତର ହସେ' ଦେଖି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବେଶ ଯେ

ଉତ୍ତର କହେ ବୃହନାଳକ ରଥରୁ ବାହୁ ପାଶକୁ ହିକ
ସମୂଳେ ଆଜ ମାରିବ ଦୁର୍ଯୋଧନର ବଂଶ ଯେ ॥୧୨॥
ଶୁଣିଣ ବୃହନାଳ' କହଇ ମୁହିଁ ସେ ରଥ ବାହୁ ପାରଇ
ଯାହାର ଇଚ୍ଛା ହୋଇବ ପୁଣି ଯେତେ ଦୂରକୁ ଯେ ।

---

୧ । ଭ. ଜେତେକ ଭେଟୀଲେ କୁରୁବଳ

୨ । କ. ପ୍ରୋଥନା

୩ । ଖ. ଯେମନ୍ତେ ଦୁର୍ଯୋଧନ ସେଣ୍ଡିଲ
ଯେତେକ ରଥି ସମର କଲ
ସୁଥନା ଆଜ୍ଞା ପାଇ ମୁହିଁ
ଆଇଲି ଚରଣ ହେ
ଗ ଘ. ପାଇଣ ମୁହିଁ ଆଇଲି କୁଶଳ ହେ

୪ । ଖ. ବୋଲନ୍ତି
ଗ. ଭହୁଲ

୫ । ଖ. ପାଞ୍ଚ

୬ । ଘ. ପୁଣି ଧୂନ୍ନେ

୭ । ଗ ହସଇ

୮ । ଭ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ବଂଶ ଜଜ
ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନର ବଂଶ ମାରିବି ଆଜ ଯେ
ଘ. ଆଜ ସମୂଳେ ମାରିବ ଦୁର୍ଯୋଧନର ବଂଶ ହେ

୯ । ଭ. ବୃହନଳ

ଜ ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ[1] କହା ପାତାଳ   ଭୂତଳ[2] ଆଦ୍ୟ ସପ୍ତ ମଣ୍ଡଳ
ସପତ ଦ୍ୱୀପ[3] ପୁଣ ସପତ ସିନ୍ଧୁ ପାରକୁ ହେ[4]
ମୁହିଁ ଯେବଣ ରଥେ ହେବ ସାରଥୀ ହେ
ଦମ୍ଭ ଆରମ୍ଭେ ଯେବେ ବସିବ ରଥୀ ହେ

ନ ବାହୁବଳ ମୋହର[5] ରଥ   ରଥୀ ଯେବେ ସେ[6] ହୋଏ ସମର୍ଥ[7]
ରଣେ ଜିଣିଣ[8] ଜୟ[9] କରଣ[10] ଆସିବ ଏଥି ହେ ॥୧୩॥

ଉତ୍ତର ବୋଲେ ମୁହିଁ ସେ ରଥୀ   ମୋ ଅନୁକ୍ରମେ ଭଜ ସାରଥି
ରଥ[11] ସାଜଣ ବେଗେ ତୁ ଆଣ ମୋର ଛାମୁକୁ ହେ[12]

ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ତୋଷ ହୋଇଣ   ଅସ୍ତ୍ର ରତ୍ନରେ କରି ଭୂଷଣ
ଶ୍ୱେତ[13] ଚାମର ପାଟ ବସନ ମଣ୍ଡି[14] ରଥକୁ ହେ
ଚିତ୍ରକମାନ ଉଡ଼ଇ ଫରହର ହେ
କନକରେ ପତାକା ଅତି ସୁନ୍ଦର ଯେ

ବାହୁଣ ଶ୍ୱେତ ଅଶ୍ୱ ଯୋଚିଲେ   ଆସ୍ଥାନ ତଳରେ ଉତ୍ତରିଲେ[15]
ଦେଖିଣ ତୋଷ[16] ହୋଇଣ ସେ ଉତ୍ତର କୁମର ଯେ ॥୧୪॥

---

୧ । ଭ. ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ
ଘ. ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ
୨ । ଘ. ଭୂତଳ
୩ । ଭ-ଘ. ଦ୍ୱୀପ
୪ । ଭ ସପତ ପାରୁକୁ ହେ
ଗ. ଅକୁପାରକୁ ହେ
ଘ. ଅକୁପାର ହେ
୫ । ଭ ଙ. ମୋହୋର
୬ । ଖ. ଯେମନ୍ତ
୭ । ଘ. ସାମର୍ଥ
୮ । ଭ ଗ ଘ. ଜିଣିକ
୯ । ଖ. ଜୟ
ଗ ଘ. ଜୟ
୧୦ । ଭ ଗ ଘ. କାରଣେ
୧୧ । ଘ. ରଥେ
୧୨ । ଘ. ମୋହ ଛାମୁକୁରେ
୧୩ । କ ଗ. ଶ୍ୱେତ
୧୪ । ଭ. ମଣ୍ଡିଣି
୧୫ । ଖ. ଉତ୍ତରିଲେ
୧୬ । ଗ. ହରଷ
ଗ. ସେ ତୋଷ
ଘ. ତୋଷ ପୁଣ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଗଣୀ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଭୂଲେ   ପ୍ରଥମେ ସାରଥୀ[୧] ବନ୍ଦାଇଲେ
ପୁଣ ଉତ୍ତର ଶିରେ[୨] ନେଇଣ[୩] ଅର୍ଘ୍ୟ ଦାଅନ୍ତି ଯେ

ପଡ଼ଇ ହୁଳହୁଳି ଶବଦ   ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ପଢ଼ନ୍ତି ବେଦ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ[୪] ଶନସ୍ନେହେ କହନ୍ତି ହେ[୫]
ଉତ୍ତର କର ଧରି ସମର୍ପି ଦେଲେ ଯେ
ଏହା କଥା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଜାଣେ ବୋଲଇଲେ ଯେ[୬]

ମୁହିଁ ଜାଣଇଁ ତୁମ୍ଭର ଗୁଣ   ଗୁପତେ ଏଡ଼ୁ ରୂପ ବହ୍ନଣ[୭]
ପୁତ୍ରକୁ ମୋର କ ଶଙ୍କା ଅଛୁ ଆପଣ[୮] ଥିଲେ ଯେ ॥୧୪॥

ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ହୋଇଲେ ତୋଷ   ଉତ୍ତର କୁମର ବୀରବେଶ
କଛରେ ଖୋଣ[୯] ଭିଡ଼ଣ କରେ ଧନୁ ଧରଣ ହେ[୧୦]
ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ରଥେ ବସିଲେ   ମୁକୁଟାମାନ କଣ୍ଠ କାଢ଼ିଲେ
ପ୍ରଶଂସା କରି ଦେଲେକ ବୃହନ୍ନାଳା ଗଳେଣ ହେ[୧୧]

---

୧ । କ ଙ. ସାରଥିଙ୍କ
୨ । ଭ. ଶିରେ
ଙ. ଶିରେ
ପ. ଶିରରେ
୩ । ଙ- ନେଇ
୪ । ଭ ଙ- ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ
ଭ. ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ
ପ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପଦେ ବୃହନ୍ନାଳଙ୍କୁ
୫ । ଙ. ଘୋଡ଼ ଜାଣନ୍ତୁ
୬ । ଙ. ଧାର ଦେବୁ
୭ । କ ଗ. ରୂପେ ବସ୍ଥାଣ
ଖ. ରୂପ ଧରଣ
୮ । ଖ-ପ. ଥାଉର
୯ । ଜ ଙ. ଢ଼ଙ୍କ
ଗ ପ. ନେଖେଣ ଖୋଣ
୧୦ । ଙ. ଧରିଲେ ହେ
୧୧ । ଙ. ଦେଲେ ବୃହନ୍ନଳ ଗଳେଣ ହେ
ଖ. କଣ୍ଠେ ଦେଲେ ଯେ
ଘ. ଦେଲେ ବୃହନ୍ନଳା ଗଳେଣ ହେ
ପ. କଣ୍ଠରେ ଦେଇ ।

ଟୋକେ ଅର୍ଜୁନ ରଥ ବାହୁଣ ନେଲେ ହେ[1]
ବୃଂହମାନେ[2] ଯାଇଣ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯେ
କ୍ରୁଦ୍ଧ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଦେଖି ଉତ୍ତର ସେ ମୁଖଗ୍ରବ[3] ଶବଦ ଘୋର
ରେ ସଖି ବୃହନାଶ୍ୱ[4] କ୍ଷ ବଣା ଦେଲ୍ ବୋଇଲେ ହେ ॥୧୬॥

ପଥ ଦୁର୍ଭଣ ଅଲଲ୍ ହେଲେ ମୋ ରଥ ଜଲ୍ ସାଗର କୂଳେ[5]
ଚୋର କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ମିତ୍ର ଗର୍ଜ୍ଜନ ଶୁଭଇ କାହିଁରେ
ଦେଖ ଲବଡ଼[6] କେମନ୍ତ[7] ଆସେ ମଗରକୁଳ ଅଛନ୍ତି ପାଶେ
ମଚ୍ଛ କଚ୍ଛପ ଦେଖନ୍ତୁ ଅଛନ୍ତି ବହୁ ଅନାଇଁ ରେ[8]
ଏବେ ବାତୁଲ[9] ଗ୍ରୁଲ ପିବା ସଞ୍ଚର ହେ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[10] ଆଗରେ ମୋ ରଥ[11] କର ହେ
ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ କରେ[12] ବିଚାର ଏ ଗ୍ଲର କ କଣବ ସମର
ସୈନ୍ୟଙ୍କ ଦେଖି[13] ସମ୍ମୁଦ୍ର ବୋଲି ହେଲା କାତର ହେ ॥୧୭॥

ସେ ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କ[14] ବୋଲନ୍ତି ବେଗେ ତୋହର[15] ଚମ୍ପୁ ଦୁର୍ଜନ[16] କସେ
ଏତେ[17] ଭୟଙ୍କର ସମୁଦ୍ର ତୁହ୍ଵ ଦେଖିଛୁ[18] କାହିଁରେ

---

୧ । ଖ. ରଥେ ଚଢ଼ିଲେ ହେ
୨ । କ ଙ. ବୃଂହମାନେ
ଘ. ବୃଂହମାନେ
୩ । କ: ମୁଖଗ୍ରବ
୪ । ଭ. ବହ୍ନଳଗ
ବ. ବୃହନଳା
୫ । କ ଖ ଗ. କୂଳେ
ଘ. ସାଗର କୂଳ
୬ । ଖ. ଲହଡ଼
ଗ. ଲହଡ଼ୀ
୭ । ଘ. କେମନ୍ତ
୮ । ଘ. କଚ୍ଛପ ଆଦ ଅଛନ୍ତି ଚଢ଼ିରେ
୯ । ଘ. ବାତୁଳ
୧୦ । କ ଗ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୧୧ । କ ଖ. ମୋର ରଥ
୧୨ । କ କରେ
୧୩ । ଘ ସୈନ୍ୟ ଦେଖିଣ
୧୪ । ଭ. ବୃହନଗ୍ର
ଚ. ବୃହନଳା
୧୫ । କ. ତୋହର
ଖ. ତୋହୋର
୧୬ । ଗ ଘ. ଦୁର୍ଜନ
୧୭ । ଙ. ଏତେ
୧୮ । ଘ. ଦେଖିଲୁ ।

ପ୍ରମାଣ ଏତୁ[୧] କୁନ୍ତ ସାଗର ସନ୍ୟର ମୁଖରବ[୨] ବସ୍ତାର

ସିନ୍ଧୁ ଗର୍ଜନ[୩] ପରାଏ ଯାହା କହିଲୁ ଛୁଟିରେ[୪]

ହସ୍ତୀମାନେଟି ଯାହା ବୋଲୁ[୫] ନଗରରେ

ରଥ ପତାକା ସେ ଲହଡ଼ି[୬] ଆକାରରେ[୭]

ମଛ କଚ୍ଛପ ବୋଇଲୁ[୮] ଯାହା ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତ ଦେଖ ହୋ ତାହା

ଶୁଣି ଚାଟକା ହୋଇଣ ସେ ଉତ୍ତର କୁମାର ହେ[୯] ॥୧୮॥

ବୋଲନ୍ତି[୧୦] ରଥ ରଖରେ ସଖି ଆଶ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ[୧୧] ହେଲ ଏ ସନ୍ୟ[୧୨] ଦେଖି

ମୁଁ ମନେକଲି[୧୩] ସେ ପାଞ୍ଚ ସାତ ଜଣେ ଆସିଛନ୍ତି ସେ[୧୪]

ମାରଣ ଗାଈ ନେବ ଛଡ଼ାଇ ତେଣୁ ମୁଁ କଲି ଏତେ ବଡ଼ାଇ[୧୫]

ସେ[୧୬] ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ ତଥ୍ୟ କରଣ ନ କହୁ କଛୁ ହେ[୧୭]

ତୋ ପ୍ରାଏ ମୋତେ ସେବେ ଆଗ୍ନା[୧୮] ବୁଝାଇ ହେ

ରଥ ଚଢ଼ି ମୁଁ[୧୯] ଆସିଥାନ୍ତି କମ୍ପାଇଁ ହେ[୨୦]

---

୧ । ଘ. ଏତୁ

୨ । ଘ. ମୁଖରବ

୩ । ଙ. ସୀନ୍ଧୁ ଗର୍ଜନ

ଗ. ସିନ୍ଧୁ ଗର୍ଜନ

୪ । ଘ. ତାହା କହିଲୁ ଚଢ଼ିରେ

୫ । ଘ. ବୋଇଲୁ

୬ । ଖ. ଲହରି

ଗ. ପତକା ସେ ନହଡ଼ି

ଘ. ପତକା ସେ ଲହଡ଼ି

୭ । ଘ. ଆକାରରେ

୮ । ଙ ଖ: ବୋଲୁ

୯ । ଘ. କୁମର ହେ

୧୦ । ଖ. ବୋଇଲେ

୧୧ । ଙ ଖ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ

ଘ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ

୧୨ । ଙ. ସନାନ

୧୩ । ଙ. ମୁଁ ମନେ କଲି

ଖ. ମୁଁ ମନେ କଲି

୧୪ । ଙ. ଆସିଛନ୍ତି ସେ

ଖ. ଆସିଛି ସେ

ଘ. ହେ

୧୫ । ଙ. "ତେଣୁ ମୁଁ—ବଡ଼ାଇ ।"

ପାଠ ନାହିଁ ।

ଘ. ତେତେ ବଡ଼ାଇ

୧୬ । ଗ ହୋଇସେ ସେ

୧୭ । ଙ. ସେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ ତଥ୍ୟ କଣ ନ

କହିଲ କାହିଁରେ ।

ଗ ଘ. ନ କହେ କଛୁ ହେ

୧୮ । ଙ. ତୋହୋ ପ୍ରାଏ ମୋତେ କହନ୍ତା

ଘ. ସେବେ ମୋତେ ଆଗ୍ନା

୧୯ । ଘ: ରଥ ଚଢ଼ିଣ

୨୦ । ଖ. କମ୍ପା ଅର୍ଥ ମୁହିରେ

ଗ. କମ୍ପାଇ ହେ ।

ଏ ସନ୍ୟ ମୁଖୁଂ ମୋତେ କଥାଂଅ[1] ମୋତେ ଯେଉଣ ରାଜ୍ୟକୁ ଯାଅ
ଅନେକ ଧନ ରତ୍ନ[2] ବସନ ଦେବ ବଧାଇ ହେ[3] ॥୧୯॥

ଶୁଣିଣ ବୃହନାଗ୍ନ[4] ସେ କହ୍ନ ମୋହର ରଥ ବାହୁଡ଼େ ନାହ୍ନି[5]
ପାର ନ ପାଇ[6] ସମ୍ମୁଖେ ମିଳ କର ସମର ହେ[7]

ମୋ ଥାନ୍ତେ ତୋତେ ନାହିଁଟି[8] ଭଏ ବାହୁଡ଼ାଇ ନ ନେବ[9] ନିଶ୍ଚଏ
ଉତ୍ତର ବୋଲେ ଚରଣ ମୁହିଁ ଧରୁଛି ତୋର ଗୋ
ପିତା ଅନ୍ତରେ ମୁଂ ହୋଇବ ରଜନ ଯେ[10]
କହ୍ନାଇ ମୁହିଁ ଏଥି ଦେବ ଜୀବନ ହେ[11]

ଏଥୁ ତୁ ମୋତେ ଉଧର ନେଲେ ତୋ ଯଶ ଥିବ ଏ ରବ ତଳେ
ଏ[12] ଦୁର୍ଯୋଧନ[13] ଯେଉଣ ପନ୍ଥେ[14] ଯାଉ[15] ଗୋଧନ ହେ ॥୨୦॥

---

୧ । କ. ମୁଖୁତ୍ତ ବାରେ ମୋତେ କଥାଅ ହେ
ଖ. ମୁକୁ ବାରେ କଥାଅ ମୋତେରେ
ଗ. ମୁଗୁ ମୋତେ କଥାଅ ମୋତେ ହେ
୨ । ଘ. ଧନ ରତନ
୩ । ଖ. ଦେବଇ ତୋତେ ଗୋ
୪ । କ ଖ. ବୃହ୍ନନଗ୍ନ
ଗ. ବୃହ୍ନନଳା
୫ । ଖ. କହଇ ମୋହୋର ରଥ ନ ବାହୁଡ଼ଇ
୬ । ଘ. ପାର୍ଥ ନ ପାର୍
୭ । ଖ. କରରୁ ରଣରେ
୮ । ଖ. ତୋର ନାହ୍ନିନା
୯ । କ ଖ. ବାହୁଡ଼ାଇ ମୁନନେବ
ଗ. ବାହୁଡ଼ାଇ ମୁ ନେବ
୧୦ । ଗ ଗୋ
ଘ. ରେ
୧୧ । ଗ: ଏଥିରେ ମୁ ଦେବ ଜବନ ଗୋ
ଘ. ମୁଂ ଏଥି ତେଜିବ ଜବନରେ
୧୨ । ଗ. ସେ
୧୩ । କ ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୂର୍ଯୋଧନ
୧୪ । ଖ. ଯେଉଣ ଗଲେ
ଘ. ପନ୍ଥେ ଯେଉଣ
୧୫ । କ ଖ. ଯାଇ ।

ଶୁଣିଣ ବୃହନ୍ନଳା କୋପରେ[1] ରଥ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଅତି ସତ୍ୱରେ
ଦେଖି ଉତ୍ତର ଡରିଁ ପଡ଼ିଣ ପଳାଇ ଗଲା ହେ[2]

ଦେଖି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କରି ବହୁର ଚଢ଼ି ପଦନ୍ତ୍ରେ[3] ଧାଇଁ[4] ସତ୍ୱର
ଗୋଡ଼ାଇ ଉତ୍ତର କୁମାରକୁ ବେଗେ ଧଇଲେ ହେ

ଦେଖି ମାନଗୋବର୍ଦ୍ଧନ[5] କରେ ବହୁର ଯେ
ରଥରୁ ପଳାଇଲ[6] କେବଣ ବୀର ହେ

ଯୁବତୀ ଏକ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇ ଶୁଣି ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ କହଇ
ଶୁଣିମା ହଉ ନୃପତିବର ମୋର ବହୁର ହେ[7] ॥୨୧॥

ବିରାଟ ରଜା କରି[8] ବହୁର ଭାରଯା ସଙ୍ଗେ ଦେଖ ତାହାର
ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ଶରଣ ପଶିବାକୁ ଆଇଲା ହେ

ହି ରତ କଥା ଚେତଣ ମନେ ଭୟ ପାଇଣ[9] ଅତି ଉତ୍ତନେ
ରଥୁଂ ପଳାନ୍ତେ[10] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ରାଣୀ ଗୋଡ଼ାଇ ଗଲା ହେ

---

୧ । ଜ. ଶୁଣି ବୃହନ୍ନଳା କୋପରେ
ଗ. ଶୁଣିଣ ବୃହନ୍ନଳା କୋପରେ
୨ । ଖ. ପଡ଼ିଲା ଅତି ସତ୍ୱରେ ହେ
ଘ. ପଳାଇ ଗଲା ହେ
୩ । ଖ. ପଦନ୍ତ୍ରେ ଚଳେ
୪ । ଗ. ଧାଇଁଲେ ହେ
୫ । ଖ. ଦେଖିଣ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୬ । ଖ. ରଥ ପଳାଇ ଗଲ
୭ । ଜ ଘ. ଶୁଣ ବହୁର ଏହୁ
ନୃପ ଅବର ହେ ।
ଗ. ହୁଅ ବହୁ ଏହୁ
ନୃପବର ହେ ।
୮ । ଖ. କରେ
୯ । ଜ ଖ. ଚେତ ମନରେ ଭୟ ପାଇଣ
୧୦ । ଖ. ପଳାଇ ଜାନ୍ତେ ।

ସାରଥେ ବୋଲନ୍ତି[1] ଦ୍ରୋଣ[2] ଗୁରୁଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି ହେ
କେ ପଳାନ୍ତେ କେ ପଛେ[3] ଅଛୁ ଗୋଡ଼ାଇ ହେ
ଦ୍ରୋଣ ବୋଲନ୍ତି ଯେବା ପଳାଇ[4] ଯେ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଚହ୍ନି[5] ନୁହଇ
ଗୋଡ଼ାନ୍ତା[6] ପ୍ରିୟ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଦଗତ ହରଇ ହେ ॥୨୨॥
ଶୁଣିଣ ସାରଥେ ମନେ[7] ହସନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ଦୁର୍ଯୋଧନ[8] କହନ୍ତି
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମାତ୍ର ଦ୍ରୁପଟିଙ୍କ[9] ନେଲେ ଅସୁର ହେ
ସେ କର୍ମା[10] ସ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବେଶରେ ଥିବ ଥିଲେଟ ମନ ଜଲେ[11] ଗାଙ୍ଗେବ
ଅଜ୍ଞାତ ତିନ ଦିବସ ଅଛୁ ପୂର୍ଣ[12] ଲେଖାରେ ଯେ
ବାର ବରଷ ଫେର ବୁଲିବେ[13] ବନ ହେ
ଯେବେ ସେ ସତ୍ୟ ହେବ ଭୀଷ୍ମ ବଚନ ହେ
ଦ୍ରୋଣ[14] ବୋଇଲେ ଜଦୁର ଘରେ ପିଣ୍ଡ ଦହନ ଦେଖ ନେତ୍ରରେ
ଯାକୁ ସପନ୍ତ[15] ସଦା କାଳରେ ସେ ଭଗବାନ ହେ[16] ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ ଗ. ପୁଚ୍ଛନ୍ତି
ଘ. ଧସ୍ତରନ୍ତି
୨ । ଡ. ଦ୍ରୁଣ
୩ । ଖ. ପଳାନ୍ତା ପଛେ କେତୁ
ଗ ଘ. କେ ପଳାନ୍ତା କେ ପଛେ
୪ । କ. ଯେ ପଳାଇଲା
ଖ. କେତୁ ପଳାଇ
୫ । ଡ. ଚହ୍ନ୍ୟ
ଖ ଗ. ଚହ୍ନି
୬ । ଗ. ଗୋଡ଼ାନ୍ତି
୭ । ଖ. ହସ
ଘ. ଶୁଣିଣ ଦ୍ରୋଣେ ମନେ
୮ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୯ । ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ
୧୦ । ଖ ଗ. କର୍ମପାସେ
୧୧ । ଡ. ଡମ୍ଭିଲ
ଖ. ହେଲ
୧୨ । ଖ. ପାଞ୍ଚ ଦିବସ ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଘ. ଅଜ୍ଞାତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ତିନ-ଦିବସ ଅଛୁ
୧୩ । ଗ. ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୁଲିବେ
ଗ. ଫେରିବେ
୧୪ । ଘ. ଦ୍ରୋଣେ
୧୫ । ଗ ଘ. ଧର୍ମର୍ଷ
୧୬ । ଖ. "ଦ୍ରୋଣ ବୋଇଲେ—ଭଗବାନ ହେ" ପାଠ 'ନାହିଁ'।

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୋପଡ ଭୁଲେ[1]   ପର୍ଷି ତର୍ଷି ଅଜ୍ଞାତେ[2] ବଞ୍ଚିଲେ
କାଳପର ସେ ନେହେ ଦେଖିବ ତାଙ୍କର ରଣ ହେ

ନ ପୁଣ ପଡ଼ିଥାଇ ପ୍ରମାଦ   ଗୋଧନ[3] ହେତୁ ଲାଗଇ ବାଦ
ଓପ୍ରୋଧ ଛାଡ଼ି ନ ପୁଣ ନାଶ[4] କରନ୍ତୁ ପ୍ରାଣେ ହେ
ଶକୁନ ଶୁଣି କହେ[5] ମର୍ମ ବଚନ ଯେ
ପାଣ୍ଡବେ ଛନ୍ତି ଏହାଙ୍କର[6] ନୟନ ହେ[7]

ନଷ୍ଟେ ଜାଣିଲ[8] ପାଣ୍ଡବେ ମଲେ   କସ ଡଗ୍ଧର ଏହାଙ୍କ ବୋଲେ[9]
ଶୁଣିଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦ୍ରୋଣ ଚର୍ଷିରେ ହେଲେ ମଜନ ହେ ॥୨୪॥

ଉତ୍ତର ପଳାଇ ଯାଉଥିଲେ   ଗୋଡ଼ାଇ ବୃହନାଳ ଧଇଲେ[10]
ଉତ୍ତର ବୋଲେ ନସତ ହୋଇ ନ ଧର ମୋତେ ଗୋ

ବୋଲନ୍ତି ତାକୁ[11] ସେ ବୃହନାଳ   ରଥ ବାହାରୁ ନର୍ଭୟ କର
ମୁଂ ରଥୀ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ[12] କରିବ ଦେଖିବୁ ନେହରେ[13] ।

---

୧ । ଗ. ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୋପଦଙ୍କର ଭୁଲେ
ଘ. ପାଣ୍ଡବ ପାଶ୍ଚେ ଦ୍ରୋପଦ ଭୁଲେ
୨ । କ ଗ. ଅଜ୍ଞାତ
୩ । କ. ପ୍ରୋଧନା
୪ । ଚ ଗ. ନାଶ
୫ । ଗ. ଶକୁନ କହେ
୬ । କ. ଏହାଙ୍କ
୭ । ଖ. "ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ—ନୟନ ହେ ।"
ପାଠ ନାହିଁ ।
୮ । ଖ. ସକୁନ କହେ
ଗ ଘ. ଜାଣିଛୁ
୯ । ଖ. ଭୁଲେ
୧୦ । କ. ଉତ୍ତର୍ବାଳୀ ପଳାଉଥିଲେ—
ବୃହନଳ ଧଇଲେ ।
ଖ. ପଳାଉଣ କେ ଥିଲ – ଧଇଲ
ଘ. ପଳାଇ ଯାଉଥିଲେ—ଧଇଲେ
୧୧ । ଚ ଖ. ତାହିଁ
ଘ. ତାହିଁରେ
୧୨ । କ ଖ. ସୁରଥ ହୋଇ ଯୁଧ
୧୩ । ଘ. ନେହେରେ

ଶୁଣି ଉତ୍ତର କର ନାସାରେ ଦେଇ ସେ
ହସଇ ବୃହନ୍ନଳା ମୁଖ ଅନାଇଁ ସେ[1]

ସହଜେ ମୂର୍ଖ ରାଜକୁମର[2]   ଦୁର୍ବଳ ଭୟ କରି ସମର
ଏମନ୍ତ ମୋତେ କହିଲୁ କେଉଁ[3] ଭରସା ଯାଇ ଗୋ[4] ॥୨୫॥

ସହଜେ ନପୁଂସକ ଶରୀର[5]   ସମରେ ଦେହ ଗୁଣ୍ଡିବୁ ତୋର
ଷଣ୍ଢି ବୃତ୍ତି ସେ ଥିଲେଣ ପିନା କଣବୁ ରଣରେ

ଦେଖି ମୋ ଧନୁ[6] ଆମନ୍ତ୍ରଣ କର   ଷଣ୍ଢି ପଣ ସେ ଜାଣିମା ତୋର[7]
ଶୁଣି କୋପେ ସେ ବୃହନ୍ନଳା[8] ଧନୁ ଧରଣ ସେ[9]
ଆମନ୍ତ୍ର କରନ୍ତେଣ[10] ତା'ର କୋଦଣ୍ଡ ସେ
ମଧ୍ୟରୁ ଭଜ ହୋଇଲା ବେନିଖଣ୍ଡ ହେ

ସେ ବୃହନ୍ନଳା[11] ବୋଲେ ତାହାକୁ   ଏ ଧନୁରେ କ୍ଷ ନ୍ତୁ କାହାକୁ[12]
ଟଣିଣି ସହସ୍ର ବଳ ଏ ଧନୁ ଖଣ୍ଡରରେ[13] ॥୨୬॥

---

୧ । [illegible]
୨ । ଙ. ରାଜକୁମାର
ଘ. [illegible]
୩ । [illegible]
୪ । [illegible]
୫ । ଘ. [illegible]
୬ । ଙ. ଏ ଧନୁ
୭ । [illegible] ଜାଣିମା ତୋର
୮ । [illegible] ବୃହନ୍ନଳା
୯ । ଙ. ଧନୁ [illegible]
୧୦ । ଘ. ଆମନ୍ତ୍ରେ [illegible]
ଘ. ଆମନ୍ତ୍ରେ [illegible]
୧୧ । ଘ. ବୃହନ୍ନଳା
ଘ. ବୃହନ୍ନଳା
୧୨ । ଘ. କହେ ତାହା କାହାକୁ
ଘ. [illegible]
୧୩ । [illegible] ଏ ଧନୁ ଖଣ୍ଡି ହେ
ଘ. ବଳ ହେବେ ଏ ଧନୁ ଖଣ୍ଡ ହେ
ଘ. ବଳ [illegible] ତୋ ଧନୁ ଖଣ୍ଡରେ

ସେ କଉରବ[1] ସେନାଙ୍କ ଧନୁ ବଳ ଶୁଣରେ କହଇ ସୁନୁ
ସାତେ ତଉରାଶୋଇ ସହସ୍ର[2] ଧନୁ ବହନ୍ତ ରେ
ବତୀଶୋଇ ସହସ୍ର ଦ୍ରୋଣ ଧନୁ ପଞ୍ଚାଶୋଇ ସହସ୍ର ତାଙ୍କ ସୁନୁ
ସେ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ତ୍ରିନାଥ ବର ପାଇ ଅଛନ୍ତ ହେ[3]
ଅସି ସହସ୍ର ବଳ ଧନୁ କର୍ଣ୍ଣ[4] ବହନ୍ତ ସେ[5]
ପଞ୍ଚାଶ ସହସ୍ର ଭୁରିସବା ବହନ୍ତ ସେ[6]
ସତୁରି[7] ସହସ୍ର ଧନୁ ବଳ[8] ବହନ୍ତ କରେ ସେ ବୀର ସଲ୍ୟ
ବାସ୍ତରି ସହସ୍ର ବଳ ଧନୁ କୃପ ବ୍ରହ୍ମାର ହେ[9] ॥୨୭॥

ଏତେକ[10] ବଳ ସପତ ରଥୀ ଆଉ ଯେତେକ ସେନାଏ[10] ଛଥି
ପଞ୍ଚାଶ ସହସ୍ର ବଳରୁ ଉଣା କେହି ନୁହନ୍ତ ହେ[11]
ଲକ୍ଷେକ ବଳ ଧନୁ ଗାଣ୍ଡିମ[12] ବହନ୍ତ ସେ ଅର୍ଜୁନ ପାଣ୍ଡବ[13]
ତେଣୁ ସେ କଉରବ[14] ସନ୍ୟକୁ ବଳେ ଜଣନ୍ତ ହେ ।

---

୧ । ଗ ଘ. କଉରୋବ
୨ । ଖ. ଅଠାସି ସହସ୍ର ବଳ
୩ । ଖ. ନଉ ସହସ୍ର ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ଧନୁ
ପଞ୍ଚାଶୋଇ ସହସ୍ର ତାସୁନୁ
ସେ ଅସ୍ୱତ୍ଥମା ଶିବର ପାଇ ଅଛନ୍ତ ହେ
ଘ. ସେ ଅସ୍ୱତ୍ଥମା—ଅଛନ୍ତରେ
୪ । ଗ. ନଉ ସହସ୍ର ବଳ ଧନୁ କର୍ଣ୍ଣର ହେ
ଘ. କର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ହେ
୫ । କ. "ଅସି ସହସ୍ର—ବହନ୍ତ ସେ ।"
ପାଠ ନାହିଁ ।
ଗ. ଭୁରିସବାର ହେ
୬ । କ. ନଉ
୭ । କ ଖ ଘ. ବଳଧନୁ
୮ । ଘ. କୃପ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ହେ
୯ । କ ଖ ଗ ସେମନ୍ତ
୧୦ । ଖ. ସେହ୍ନାଏ
ଘ. ଧନିକ
୧୧ । କ. ପାଞ୍ଚସ ସହସ୍ର ବଳ ଧନୁ
ଊଣା ନୁହନ୍ତୀ ହେ ।
ଗ. ବଳ ଧନୁରୁ ଊଣା ନୁହନ୍ତୀ ହେ
ଘ. ସହସ୍ର ବଳରୁ ଊଣା ନୁହନ୍ତ ହେ
୧୨ । ଗ. ଗାଣ୍ଡିମୁ
୧୩ । ଗ. ବହନ୍ତ ଅରଯୁନ ପାଣ୍ଡେବ
୧୪ । ଗ ଘ କଉରୋବ ।

ପାଦାନ୍ତ ଏ ପୂର୍ବେଁ[1] ଛୋଟୋର ଧନୁରେ
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଏତେ କଲୁ[2] ବିରାଟ ପୁନୁରେ
ଏତେକ କହି ଧରଣ ବନେ[3] ବସାନ୍ତ ନେଇ ରଥ ଉପରେ
ପଶ୍ଚିମ[4] ମୁଖେ ରଥ ବାହୁଣ-ପଣନ୍ତେ ବନେ[5] ହେ ॥୨୮॥

ଉତ୍ତର ବୋଲେ ରେ ବୃହନ୍ନଳା ବନରେ ପଶୁ ଭଏତ କରି[6]
ସମର କରିବୁ ପର କଉରବଙ୍କ[7] ଭୂଲେ ଗୋ
ସେ ବୃହନ୍ନଳା[8] କହନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ବନୁ ଆଣିମା ଧନୁ ତୋଣଙ୍କୁ
ମୋର ସମର ଦେଖିବୁ ତୁମ୍ଭ ରଥରେ ଥିଲେ ରେ[9]
କହନ୍ତେ ଶମିବୃକ୍ଷ[10] ତଳେ ମିଳନ୍ତ ସେ
ଦେଖି କବନ୍ଧ[11] ଚର୍ଣ୍ଣି ଉଡ଼ ଦାଅନ୍ତ ସେ
ଉତ୍ତର ଗାର ପଢ଼ିଲା ମୋହେ କବନ୍ଧ[12] ସ୍ପର୍ଶି ଅର୍ଜୁନ କହେ
ଉଡ଼ ନ ଦାଅ ଉତ୍ତରକୁ ସେ ଚେତା କରନ୍ତ ହେ[13] ॥୨୯॥

---

୧ । ଖ. ନ ଫୁଟନ୍ତ
ଘ. ଫୁଟନ୍ତ
୨ । ଖ. ସ୍ନେହେ କରୁ
ଙ. କଲୁ ଏଣେ
ଘ. କେତେ କଲୁ
୩ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଉ. ପଶ୍ଚିମ
୫ । ଖ. ବନୁ
୬ । ଖ. ବନରେ ପଶନ୍ତି ଉଦ୍ବେଗ କରି
ଘ. ବନରେ ପଶୁରୁ ଭୟ କରି
୭ । ଘ. କଉରବେବଙ୍କ
୮ । କ. ବୃହନଳା
୯ । ଗ. "ଉତ୍ତର ବୋଲେ—ଥିଲେ ରେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୦ । କ. ସେମିବୃକ୍ଷ;
ଖ. ଶୋମିବୃକ୍ଷ
ଉ ଘ. ସୋମିବୃକ୍ଷ
୧୧ । ଘ. କୋବନ୍ଧ
୧୨ । ଘ. କୋବନ୍ଧ
୧୩ । ଙ. ଚେତନା ଦେଅ ହେ
ଗ. କରନ୍ତ ହେ ।

ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ ହୋଇବ ଭୁଜ ଉତ୍ତର ଚେତା କର ଫାଲ୍‌ଗୁଣ
କହନ୍ତି ତାକୁ ଏହୁ ବୃକ୍ଷରେ ଉଠ ଉତ୍ତର ହେ[1]

ବଗଟ ପୃତ୍ର[2] କହଇ ତାକୁ କେମନ୍ତେ ଉଠିବ ଏ ବୃକ୍ଷକୁ
ସ୍ପର୍ଶିଲେ ଅର୍ଦ୍ଧ ଆକାଶ ପ୍ରାଏ ହୋଏ ଗୋଚର ହେ

ଶୁଣିଣ ବୃହନ୍ନଳା[3] କହେ[4] ଉତ୍ତର ହେ
ନେଇ ବୁଜଣ ବୃକ୍ଷକୁ କୋଳକର ହେ

ଉତ୍ତର ସେହୁ ପ୍ରକାରେ କଲେ[5] ବୃକ୍ଷ ଉପରେ ଯାଇ ଉଠିଲେ
ଝୋଟକୁ ସ୍ପର୍ଶି ଭିତରେ ନେଇ ବଅନ୍ତେ[6] କର ହେ ॥୩୮॥

ସୋହେକ ସର୍ପ ଭର୍ତ୍ତିରେ ଥିଲେ ଯେବଣ ଧନ ସେ ଏହୁ ରଖିଲେ[7]
ଉତ୍ତର କଲ ଧନୁ ନେବାକୁ ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆସିବ ହେ[8]

ପ୍ରାଣେ ମାରନ୍ତୁ[9] ମୋହର ବଂଶ ସଂଫୋଡ଼େ ଧଂସିବ ଯିବ[10] ନାଶ[11]
ବପୁର ସେହୁ କାଳ୍ପ ଜଗିନ୍ତୁ କାର୍ତ୍ତିକ ଯିବ ହେ[12] ।

---

୧ । ଭ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହନ୍ତି ତାକୁ
ଏହୁ ବୃକ୍ଷରେ [illegible] ହେ
ଗ. ଏହୁ—ଉଠ [illegible]
୨ । ଟ. ବିରାଟ ପୁତ୍ର କହଇ
ଘ. ବିରାଟ ପୁତ୍ର କହଇ
୩ । ଭ. ବୃହନ୍ନଳେ
ଚ. ବୃହନ୍ନଳା
୪ । ଟ. କହନ୍ତି
୫ । ଭ ଚ ଘ. କଲା
୬ । ଭ. ବୃକ୍ଷ [illegible]
ଗ. ଭିତରେ ନେଇ ବାନ୍ଧୀ
୭ । ଭ. ସର୍ପ ଝୋଲ ଭିତରେ ଯେବଣ ଧନ
ଧନୁ ରଖିଛି
ଟ. ତହିଁ ଥିବ ସେହିଠି ଧନ ସବୁ ଯତ୍ନ
ରଖିଲ ।
ଗ ରଖିଲେ
ଘ. ଧନ [illegible] ରଖିଲେ
୮ । ଖ. ସବୁ ନେମାକୁ ଆସିବ ପାଥ ହେ
ଗ. ନେମାକୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆସିବ ହେ
ଘ ନେମାକୁ ଏଥ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆସିବ ହେ
୯ । ଟ. ମାରନ୍ତି
୧୦ । ଚ ସଂଫୋଟେ ଧ୍ୱଂସିବ ଜାତ
ଖ. ସଂଫୋଟେ ଧ୍ୱଂସିବ ଯିବ
ଗ ସଂମୋହେ [illegible] ଜାତ
ଟ [illegible] ଜାତ
୧୧ । [illegible]. ନାଶ
୧୨ । ଭ. କାଳିକୁ ଜଗିନ୍ତୁ କାର୍ତ୍ତିକ ନଜାବ ହେ

ଜାଣି ଅର୍ଜୁନ ଉତ୍ତରକୁ ପେଷିଲେ ସେ
ଝୋଟେ କର ଉବଟେ ସର୍ପ ଫଣିଲେ' ସେ

ଧଷ' ଜ୍ୱାଳାରେ କୁମର ମଲେ   ଅର୍ଜୁନ ଉଚ୍ଚେଣ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ
ଅର୍ଜୁନ ତୁଣ୍ଡ ଶୁଣି ଶୋଷେକ ପକାଇ ଗଲେ ହେ ॥୩୧॥

କୁରୁଥାଟରେ ମିଳନ୍ତି ଯାଇ   କହଇ କର୍ଣ୍ଣ ମୁଖ ଅନାଇଁ
ଶମୀ ବୃକ୍ଷର' ଝୋଟରେ ମୃତ୍ତି ଥିଲ ରକ୍ଷ ହେ

ସେ ତରୁ ଝୋଟେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର   ତୋଣ କୋଦଣ୍ଡ ଗଦା ଆବର
ଗୋପ୍ୟେ ରଖିଣ ଅଜ୍ଞାତ ବାସେ ଅଛନ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟେ ହେ

ଉତ୍ତର କୁମରକୁ ପେଷ ଅର୍ଜୁନ ସେ
ଶସ୍ତ୍ର' ଆଣିବାକୁ ସେ'' ଗଲେ ବହନ'' ହେ

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲ ତତ୍ପର କଲ   ଉତ୍ତର କୁମରକୁ ଦଂଶିଲ''
ଭୟେ ପକାଇ ଅଇଲ ଦେଖିବାର ଅର୍ଜୁନ ହେ ॥୩୨॥

୧। କ ଗ. ଡଂଶିଲେ ହେ
ଙ. ଧଷିଲେ ହେ
୨। କ ଖ ଘ. ବଧ
ଗ. ବଣ
୩। ଡ ମଲ
୪। ଙ. ତାଙ୍କ ହେଲେ
ଘ. ଉଚେ ତାଙ୍କ ହେ ହେଲେ
୫। କ ଖ ଘ. ଥାଟରେ
୬। ଘ. ମିଳିଲେ
୭। ଙ. ଶମୀ ବୃକ୍ଷରେ
ଗ ହେମି ବୃକ୍ଷ
ଘ. ହୋମି ବୃକ୍ଷ
୮। କ ଗ. ତୁଣ
୯। ଙ ସତ୍ୱର
୧୦। ଗ. 'ହେ' ନାହିଁ
୧୧। ଙ. ଲଙ୍ଘ ଅର୍ଜୁନ ହେ
୧୨। କ. ଡଂଶିଲା
ଗ. ଡଂଶିଲା
ଘ. ଡଂଶିଲ

ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ କହନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ[1] ଶୁଣିଲ ମିତ୍ର[1] ସର୍ପ ବଚନ
ଉତ୍ତର କୁମରକୁ ସେହିଣ ଆସେ ଅର୍ଜୁନ ହେ

ଶକୁନି କହେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଏ କଥା ସତ ମଣିଲ କେହି
ସର୍ପ ମାର୍ଜାର କାକ କୁକୁରଙ୍କର[2] ବଚନ ହେ

ଶୁଣିକରି[3] ଏମନ୍ତ ସର୍ବେ ହସିଲେ ଯେ
ଅର୍ଜୁନ ଥିଲେତ[4] ଦେଖିବା ବୋଇଲେ ଯେ

ଏଣେ ଅର୍ଜୁନ ସମ୍ମୁଖ ହୋଇ ଶମୀ ବୃକ୍ଷରେ[5] ଉଠିଲେ ଯାଇ
ଗାଣ୍ଡିବ ନାହିଁ ଉତ୍ତର କୁମରକୁ ଦେଖିଲେ ହେ ॥୩୩॥

ଉତ୍ତର କୋଳେ[6] ଧରି ଅର୍ଜୁନ ଗାରଡ଼ି ବିଦ୍ୟା ସୁମରି ମନେ[7]
ଝାଡ଼ନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାର ନନ୍ଦନ ଚେତା[8] ପାଇଲେ ହେ[9]

କହଇ ଶୁଣ ଗୋ ବୃହନ୍ନଳା ମୋ କରେ ସର୍ପ ବସାଇ କଲ
ଶୂନ୍ୟ ମାର୍ଗରେ ଚଳାଇ ଗଲେ ମୋହରି[10] ମଲେ ହେ ।

---

୧ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନ କହନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣିଲ
ଖ. କହଇ କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣିକାଶୀକ
ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ—ମିତ୍ର

୨ । କ. କାକକୁକର
ଗ. ସର୍ପ ମାର୍ଜାର କାକ କୁକର ବର

୩ । ଖ. 'ଅର୍ଜୁନ' ଅଧିକ ପାଠ ଅଛି

୪ । ଖ. 'ସର୍ବେ' ଅଧିକ ପାଠ ଅଛି

୫ । କ. ଶମୀ ବୃକ୍ଷେ

୬ । ଗ. କୋଳେ

୭ । କ-ମନେ
ଖ. ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ବହନ
ଗ. ଗାରୁଡ଼ୀ ବିଦ୍ୟା-ମନ

୮ । କ. ଜ୍ଞାନ
ଗ. ଚାଏ

୯ । ଗ. ଜୀବନ ହେ

୧୦ । କ ଖ, ମୋହରେ
ଗ. ପଳାଇ ଗଲ ମୋହର ।

କ[1] ଉପାଏ ରଖିଲୁ ମୋହର ପ୍ରାଣ ଗୋ[2]
ବୃହନାଙ୍କ[3] ବୋଲନ୍ତି[4] ଉତ୍ତର ଶୁଣ ହେ

ପାଣ୍ଡବେ ମଧ୍ୟେ[5] ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ   ଖାଣ୍ଡବ[6] ବନ କଲେ ଦହନ
ସମୂଳେ କଲ ସୋନ୍ଦେକ କୁଳ[7] ମାରଣ ହେ ।।୩୪।।

ଏ ସର୍ପ ଛନ୍ଦ[8] [9] ପଳାଇ ଗଲା   କର୍ଣ୍ଣ ଠାରେ[9] ଶରଣ ପଶିଲା
ସେ ଧନୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ମାରିବା କରଇ ମନ୍ତ[10] ହେ

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଅଜ୍ଞାତ କଲେ   ଶସ୍ତ୍ର ଏ ଶମୀ[11] ବୃକ୍ଷେ ରଖିଲେ[12]
ତାହା ଜାଣିଣ ସର୍ପ ଜଗିଣ ରହିଲା ଏଥି ହେ
ଶସ୍ତ୍ର ନେବାକୁ ଯେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ[13] ଆସିବ ଯେ
ଦଂଶିବ କରେ ସମ୍ମୋହେ ନାଶ ଯିବ ହେ[14]

ପାର୍ଥ[15] ବସ୍ତ୍ରର ତୋତେ ଦଂଶିଲା   ମୋ ହୁଣ୍ଡ ଶୁଣି ପଳାଇଗଲା
ଗାରଡ଼[16] ମନ୍ତ୍ରେ ଝାଡ଼ିଲେ ତୋର ରହିଲା ଜୀବ ହେ[17] ।।୩୫।।

---

୧ । ଖ. କେଉଁ
୨ । ଗ ଖ. ରଖିଲ ପ୍ରାଣ
୩ । କ. ବୃହନାର
ଗ. ବୃହନଳା
୪ । ଖ. ବୋଲେ
୫ । ଗ. ମଧ୍ୟେ
୬ । ଗ. ଖାଣ୍ଡବ
୭ । କ. ବଂଶ
ଖ. ବଂଶ
ଘ. ବଂଶ
୮ । ଖ. ଛନ୍ଦି
୯ । ଖ. କର୍ଣ୍ଣ ଛନ୍ଦି
୧୦ । କ. ମାରିବାକୁ କରଇ ମନ ହେ
ଖ. ମାରିବା କରଇ ମନ ହେ
ଘ. ମାରିବା କରଇ ମତ ହେ
୧୧ । ଖ. ସହସ୍ର ସୋମୀ
ଗ ଘ. ଶୋମି
୧୨ । ଗ, ରଖିଲେ
୧୩ । ଖ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସହସ୍ର ନେମାକୁ
ଗ. ନେମାକୁ ଜେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
ଘ. ନେମାକୁ ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୧୪ । କ. ଧର୍ଷିଂବ କରେ ସେ ବୃଷ ସାତେ ମରିବ ହେ ।
ଗ. ଡଂସିବ କରେ ମେ ସମ୍ମୋହେ ମାରିବ ହେ
ଘ. ଡଂହିବ କରେ ସେ ସମ୍ମୋହେ ମରିବ ହେ
୧୫ । କ ଗ ଘ. ଏତେ
୧୬ । ଘ. ଗାରେଡ଼
୧୭ । କ ଚ ଗ. ଜୀବନ ହେ ।

ଏତେ କହନ୍ତେ[1] ଅର୍ଜୁନ ବୀର   ଝୋଟରେ ନେଇ ଭଣିଲେ କର
ସେ ପାଞ୍ଚ ଧନୁ[2] ଦଣଦ୍ରୋଣ ସେ ବାହାର କଲେ ହେ

ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ[3] ବିରାଟ ସୂନୁ   ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର[4] ଏ ଧନୁ
ଦ୍ରୋଣ[5] ସଙ୍ଗରେ ଝୋଟକୁ ଏବେ କରଭୁ ଲଏରେ

ଏ ବେନ ଗଦା ଭୀମ ଠାକୁରଙ୍କର ହେ
ପୃଥିବୀ ନ ସହଇ ଏହାର ଭାର ହେ

ନକୁଳ ବୀରଙ୍କର ଏ[6] କୁନ୍ତ   ଏହାର ନାମ ବୈରି ଅନ୍ତକ[7]
ଏ ବୃକ୍ଷର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣ[8] ଉତ୍ତର ବୀର ହେ[9] ॥୩୭॥

ଦେଖ ଅଧିକ ହଣିଲ ଜଳା   ଅଧିକ ବୃକ୍ଷ ଅଟଇ ଧଳା[10]
ସେ ହରିହର ଏମନ୍ତ ଶମୀ[11] ବୃକ୍ଷ ହୋଇଲେ ହେ

ଏ ପଞ୍ଚ ଶାଖା ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ   ଦ୍ରୋପଦୀ ଚରୁ ଝୋଟ ସ୍ୱଭାବେ
ତେଣୁ କରି ସେ ଶହସ୍ର ଭାବ[12] ଏଥୁ ସହିଲେ ହେ ॥

---

୧ । ଘ. ଏତେ ବହୁନ
୨ । ଘ. ପଚ ଧନୁ
୩ । ଗ. ଘୁନ
୪ । ଉ. ପାଣ୍ଡବର
ଙ: ଧାର୍ମି ପାଣ୍ଡବଙ୍କର
୫ । ଙ. ଦ୍ରୋଣ
୬ । ଘ. ଦୋହା
୭ । ଙ. ବୈରିଅନ୍ତ
ଖ. ଔଣ ଅନ୍ତକ
ଗ ଘ. ବୈଣ ଅନ୍ତ
୮ । ଙ. ଏ ବୃକ୍ଷ ବୃତାନ୍ତ ଶୁଣ ଏବେ
ଖ: ଏ ବୃକ୍ଷ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣ ଏବେ ରୁ
୯ । ଘ. ଏଠା ବୃନ୍ଦା ଦେ
୧୦ । ଖ. ଦେଖ ଏ ବୃକ୍ଷ ଅଧିକରେଲ:
ଅଧିକ ବୃକ୍ଷ ତହିଁ ଧଳା।
୧୧ । ଘ. ଶମୀ
୧୨ । ଙ. ସହସ୍ର ଭାବ
ଗ. ସହସ୍ର ଭାବ
ଗ ଘ ସହସ୍ର ଭାବ

ଏହି ନକଟେ ସେ ପାଣ୍ଡବେ[୧] ଦ୍ରୋପଦି
ଗୋପ୍ୟେ ଅଜ୍ଞାତ ବାସେ ବନ ବଞ୍ଚନ୍ତି[୨] ହେ
ତେଣୁ ଶସ୍ତ୍ର ଏଥି ରଖିଲେ[୩] କପଟେ ଆନ ମୂର୍ତ୍ତି[୪] ଧଇଲେ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ ଭବନ୍ତ ରୂପେ ଜଗି[୫] ଅଛନ୍ତି ହେ ॥୩୬॥
ଶୁଣି ଉତ୍ତର ବୋଲେରେ ସଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[୬] ହେଲା ଏ ମାନ ଦେଖି
ଅଶ୍ରୁତ[୭] କଥା କହିଲୁ ସାହା ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ଗୋ[୮]
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୋପଦି[୯] ଭୁଲେ କେଉଁଣଠାରେ ଗୋପ୍ୟ ରହିଲେ
ବସ୍ତ୍ରାଣ[୧୦] କହ ଯେବେ ସେ ତୋତେ ଅଛି ଗୋଚର ଗୋ
ବୃହନ୍ନଳା[୧୧] ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଉତ୍ତର ହେ
ଗୁପତ କଥା ଶୁଣିବ ଇଚ୍ଛା ତୋର ହେ
ଅଜ୍ଞାତ ତନ[୧୨] ଦିବସ ଅଛି ଏତେକ ପାଣ୍ଡବୁ କ ମନରୁ ମୁର୍ଚ୍ଛି[୧୩]
କେବେ ହେଁ ପ୍ରକାଶ ନ କରିବୁ ତୁ ସତ୍ୟ କର ହେ ॥୩୭॥

୧। ଖ. ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ
ଘ ପାଣ୍ଡବ
ପ. ନକଟେ ପାଣ୍ଡବ
୨। ଖ. ବଞ୍ଚି ଅଛନ୍ତି
ଙ. ବଞ୍ଚିନ୍ତି
୩। ଗ. ସବୁତ୍ରି ଦ୍ଵେଷ ରଖିଲେ
ପ. ସବନ୍ତ୍ରି ଏଥି ରଖିଲେ
୪। କ ଙ. ମୁର୍ତ୍ତ
ପ. ମୂର୍ତ୍ତି
୫। ଖ. ଜାଣି
ପ. ଗୋବନ୍ତ ରୂପେ ଜଗି
୬। ଘ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ପ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
୭। ଙ. ଅମୃତ
ପ: ଅମୃତ
୮। ପ: କଥା ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ଶୁଣିଲି ମୁହିଁ ଗୋ
୯। କ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଗ ପ. ଦ୍ରୋପଦି
୧୦। ପ. ବସ୍ତ୍ରଣ
୧୧। ପ. ବୃହନ୍ନଳା
୧୨। ଖ. ପାଞ୍ଚ
୧୩। ଙ. ପାଣ୍ଡବୁ ମନର ମୁଚ୍ଛି
ଖ. ପାଣ୍ଡବୁ ମନୁ ମୁଚ୍ଛି
ପ. ପାଣ୍ଡବ ମନ ମୁଚ୍ଛ

କପଟ ପଶା କଲା ଶକୁନ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦୁର୍ଯୋଧନ ଏ ବେନ
ପଶା ଖେଳନ୍ତେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ[1] ସର୍ବ୍ବ[2] ହାରିଲେ ହେ

ବାର ବରଷ ବଞ୍ଚିଲେ[3] ବନେ ଅଜ୍ଞାତ ବରଷେ ତେର ଦନେ
ଶକୁନ ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁଣ ତର୍କ୍କି[4] କହିଲେ ହେ

ଅଜ୍ଞାତ ଦନେ ଥିଲେ ଜାଣନ୍ତା ହେବ[5] ହେ
ଫେର ବାର ବରଷ ବନେ ବୁଲିବ ହେ[6]

ସେଦିନ ମାନ ହେଲାଣି[7] ଶେଷ ଦିନ ଗଣାକୁ ତିନି[8] ଦିବସ
ଏ ତିନି ଦିନ ଗୁପତେ ଯେବେ ରଖିପାରିବୁ[9] ହେ ॥୩୯॥

ନୟୂମ କରି କହେ ଉତ୍ତର ଏ କଥା ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋହର[10]
ଧର୍ମନନ୍ଦନ କାହିଁ ଅଛନ୍ତି କହିବା ମୋତେ ହେ

ହସିଣ ବୃହନାଳ[11] କହନ୍ତି ଠାକୁରେ ଭୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଅଛନ୍ତି
ଯେ କୋଳ୍ପଭଟ ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଭୁମ୍ଭ ସାକ୍ଷାତ ହେ[12] ।

---

୧ । କ ଖ. ଯୁକେଷ୍ଠି ଦେବ
ଗ. ଦେବେ
୨ । ଘ. ଏହୁଂ
୩ । କ ଖ. ବଞ୍ଚିବେ
ଘ. ବୁଲିଲେ
୪ । କ ଗ. ଏମନ୍ତ ପୁଣ
ଘ ଏମନ୍ତ ପୁଣ ତର୍କି
୫ । କ. ହେବେ
୬ । ଘ. ବୁଲିବ ବନ ହେ
୭ । ଗ. ହେଲଣି
୮ । ଖ. ପାଞ୍ଚ
୯ । ଗ. ରଖି ପାରିବୁ
ଘ: ରଖି ପାରିବ
୧୦ । କ ଖ. ମୋହୋର
୧୧ । କ. ବୃହନଳ
ଖ. ବୃହନଳା
୧୨ । କ ଗ. ଯେ କୋଳ୍ପଭଟେ— ସାକ୍ଷାତ ହେ ।
ଖ: ଯେ କୁଳ୍ପଭଟ ସାକ୍ଷାତେ ଧର୍ମ-ନନ୍ଦନ ସେହୁ ଅଟନ୍ତି ହେ ।

ସତ୍ୟଶୀଳ ସେ ମାୟା ନାହିଁ ଯାହାର ହେ
କୋଣ୍ଡ ଜନମା କୋନ୍ତ[1] ନାମ ତାଙ୍କର ହେ

ଉତ୍ତର ବୋଲେ ସେ ଭୀମସେନ ଷାଠିଏ ପଙ୍କତିରେ ଭୋଜନ
ସେ କାହିଁ ଅଛନ୍ତି[2] କହିବା ଏବେ ମୋର ଆଗରେ ହେ[3] ॥୪୦॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ହେ ଉତ୍ତର ତୁମ୍ଭ ବେଷରେ[4] ଯେ ସୂପକାର
ବଲ୍ଲଭ[5] ନାମେ ଭୀମସେନଟି ସେହି ସାକ୍ଷାତ ହେ

ଷାଠିଏ ପଙ୍କତି ଶୁଙ୍ଗଧାନ ସିଝାଇ ପାଷାଣର ବ୍ୟଞ୍ଜନ[6]
ମାଲ[7] ଦେଖନ୍ତେ ଭୋଜନ କଲେ ପବନ ସୁତ[8] ହେ
ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲ ମାଇଲେ ସଭାତଳେ ହେ[9]
ସମସ୍ତ ବୀରମାନ ଦେଖିଲ ତୋଳେ[10] ହେ

ସଇନ୍ଧ୍ର ଯେଉଁଟି ଦ୍ରୌପଦୀ[11] ସେହି ଗୋପ୍ୟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶରେ ରହି
କେଶ ମୁକୁଳା[12] ଦୁଃଶାସନ ଯେ[13] ଧଇଲା ବଳେ ହେ ॥୪୧॥

ତା ଭୁଜ ଭୀମସେନ ଉପାଡ଼ି ଦ୍ରୌପଦୀ ଶିରେ ରୁଧିର ଏଡ଼ି[14]
ତେତେବେଳେ ସେ କେଶ ବାନ୍ଧିବେ ସେ ଯାଜ୍ଞସେନୀ[15] ହେ ।

---

୧ । ଖ. କୁନ୍ତ ଜନମା କୁନ୍ତ
୨ । କ ଖ. କାହାଁ ଅଛନ୍ତି
୩ । ଗ. ଆଗର ହେ
୪ । ଘ. ତୁମ୍ଭ ବେଷରେ
୫ । ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୬ । କ. ପାହାଣ ବେଞ୍ଜନ
ଖ. ପାହାଣର ମେଞ୍ଜନ
ଘ. ପାସାଣରେ ମେଞ୍ଜନ
୭ । କ ଖ. ମାଲର
୮ । ଖ. ପବନସୁତ ଭଲ ଭୋଜନ
୯ । କ ଖ. ସଭାତଳର ହେ
ଗ. ମାଳ ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଇଲେ ସଭାତଳେ ହେ
୧୦ । ଖ. ଦେଖିଲୋ ତାଳେ ହେ
୧୧ । କ ଚ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୨ । କ ଖ. ମୁକୁଳ
ଘ: ମୁକୁଳ
୧୩ । କ ଖ. ଦ୍ରୁପଦୀ ସିରେ
ଘ. ଧୃସାସନ
୧୪ । ଖ. ରୋଧିର ଏଡ଼ୀ
ଘ. ତା ଭମସେନ ଭୁଜ ଉପାଡ଼ୀ
ଦ୍ରୋପଦୀ ସିରେ ରୋଧିର ଏଡ଼ୀ
୧୫ । ଗ. ଜେଇସେନ
ଖ. ଯିଗ୍ନସେନୀ
ଘ. ତେବେ ସିନା ସେ କେସ କାନ୍ଧିବେ
ସେ ଜଗ୍ନସେନ ହେ ।

ତୁମ୍ଭ ମାତୁଳ କଣ୍ଠକ[୧] ଶର — ଯାହାଙ୍କୁ[୨] ଦେଖି ହେଲ ଅସ୍ଥିର
ଉତ୍ତର ପୁରେ ମାଇଲେ ଶ୍ରୀମ ତାଙ୍କୁ ରଜନୀ ହେ
ଶତେ[୩] ସୋଦର ତାର[୪] ଦଳେକ ନାଶ ହେ[୫]
ଗୁପତେ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ନାମ[୬] ପ୍ରକାଶ ହେ

ସଂଗତ ବନ୍ଦିରୁ ତୁମ୍ଭ ପିତା — ଆଣିଲେ ଝିକ ସେ ରଣ କତା[୭]
ଏବେ ସେ ଧାଡ଼ି ଦେଇ ଅଛନ୍ତି କଳପି ଦେଶେ[୮] ହେ ॥୪୨॥

ନକୁଳ ଯେଝି ସେ ବାଜପାଳ — ଅଶ୍ୱମା କୁମାରଙ୍କର ବାଳ
ଅଶ୍ୱ ବଦ୍ୟା ସେ ଜାଣନ୍ତି[୯] ତେଣୁ ଗ୍ରନ୍ଥିକ ନାମ ହେ

ଯେ ସହଦେବ ରୂପ ଗୋପାଳ — ଗୋପଂକୁ ନାମଟି ତନ୍ତ୍ରପାଳ[୧୦]
ପ୍ରୋଥନା ଯାକୁ ବଣ[୧୧] ହୋଇଲେ ଅଲ୍ପତ[୧୨] କର୍ମ ହେ
ଶୁଣି ଉତ୍ତର ବୀର ତୋଷ ହୋଇଲେ ଯେ[୧୩]
ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ[୧୪] ସ୍ତୁତି ପୁଣ କଲେ ଯେ[୧୫] ।

---

୧ । ଗ. କଣ୍ଟକ
ଘ. କଣ୍ଟଭ
୨ । ଖ. ଡାହ୍ନାକୁ
୩ । କ ଗ ଘ: ସତେ
୪ । ଘ. ଯାଠ ନାହିଁ
୫ । କ ଖ ଗ. ନାଶ
ଘ. କଲେ ବନାଶ ହେ
୬ । କ. ଗୋପତେ-ନାଯେ
୭ । କ. ସେରେଣ କଣିବ
ଗ. ଭଟେକେଭ
ଘ: ଭଣପିତା
୮ । ଖ ଧାଡ଼ୀ ଦେଇଅଛନ୍ତି—ଦେଶ ହେ
ଗ. ଧାଡ଼ୀ ଦେଇଅଛନ୍ତି – କଳପି ଦେଶରେ ।
୯ । ଖ. ବଦ୍ୟାରେ ଯାନ୍ତ୍ରୀ
୧୦ । ଖ. ତନ୍ତ୍ରପାଳ
୧୧ । କ. ବସ
ଖ. ପ୍ରୋଥନା ଜାକୁ ବଣୀ
ଗ. ପ୍ରୋଥନା ଯାକୁ ବସ
ଘ. ପ୍ରୋଥନା ଜାକୁ ବସୀ
୧୨ । ଖ. ହୋଇଲ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଅଲ୍ପତ
୧୩ । ଘ. ହୋଇଲ ହେ
୧୪ । କ. ବୃହନ୍ନଳାକୁ
୧୫ । ଘ. କହିଲ ହେ

ଅର୍ଜୁନ ସାର ଅନନ୍ତ କାର୍ତ୍ତି ସେ କଥା ମୋତେ କହ ବୁଝାଇ[୧]
ଏ କଥା ମାନ ଶୁଣି ମୋ ଚିତ୍ତ[୨] ଚୋଷ ହୋଇଲା ସେ ॥୪୩॥

ଅର୍ଜୁନ କହେ ଶୁଣ ଉତ୍ତର[୩] ମୂର୍ତ୍ତିଟି ବାସବର କୁମର
ଶୁଣି ଉତ୍ତର ନାସାରେ କର ଦେଇ ହସିଲା[୪] ସେ

ଯେବା ଅର୍ଜୁନ ସାର ମର୍ଦ୍ଦନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଅଧୀନ[୫]
ପ୍ରପଞ୍ଚ ରୂପ ସେ ନପୁଂସକ କମାଇ[୬] ହୋଇଲେ ସେ
ବୃହନାଶୀ[୭] ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ[୮] ଉତ୍ତର ହେ
ଉର୍ବଶୀ ଦେଖି ମୋତେ କାମେ ଭାଡ଼ର[୯] ହେ

କହୁ ବଚନସ୍ତେ ମୋତେ କହିଲା ମୋ ଚକ୍ଷୁଂ ନଗଣ ସେ ପାଇଲା[୧୦]
କୋପରେ[୧୧] ଶାପ୍ୟ[୧୨] ଦେଇଣ ଗଲା ତାର ମନ୍ଦିର ହେ ॥୪୪॥

ଦେବ ନୃପତି[୧୩] କରିଣ କୋପ[୧୪] ଦିଅନ୍ତେ ଉର୍ବଶୀକ ଶାପ୍ୟ[୧୫]
ଉର୍ବଶୀ କହେ ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ଗୋପ୍ୟେ ରହିବେ[୧୬] ହେ ।

---

୧ । ଗ. ସେ କଥା—କହିବେ ସହି
ଘ. କହିରେ ସହି
୨ । କ. ଶୁଣିଣ ଚିତ୍ତ
ଗ ଘ. ଚିଉ
୩ । ଖ. ଶୁଣରେ ବୀର
୪ । ଗ ଘ. ହସିଲେ
୫ । ଖ. ଅଧୀନ
୬ । କ ଗ. କମାଇ
ଘ. ସେ
୭ । କ. ବୃହନ୍ନଳ
ଗ. ବୃହନଲା
୮ । ଖ. ବୋଲେ ଶୁଣରେ
୯ । ଘ. ମୋତେ ଭାଡ଼ର ହେ
୧୦ । ଘ. ପୂର୍ଣ୍ଣିଲା
୧୧ । କ. କୋଧରେ
ଗ. କୋପେଣ
ଘ. କୋଧରେ
୧୨ । ଗ. ଶାପ
୧୩ । ଖ ଘ. ନୃପତି
୧୪ । ଘ. କରନ୍ତି କୋପ
୧୫ । କ ଗ. ଶାପ
୧୬ । କ. ରହିଲେ ।

ଚଣ୍ଡିରେ ନପୁଂସକ[1] ହୋଇଲେ   ସ୍ତ୍ରୀ ବେଶରେ ଧନ ବାଣ୍ଟିବେ[2]
ଏମନ୍ତ ଶାପ[3] ଦେଇଣ ସେହୁ ଥିଲେକ[4] ପୂର୍ବେ ହେ
ମୋର ବେଶରେ ସେହୁ[5] ସ୍ୱର୍ଗରେ ଅଛୁ ହେ
ଏଥି ସଂଶୟ ବୀର[6] ନ କର କଛୁ ହେ[7]

ଘଟନ୍ତେ ଚୋର ମୋର ସମ୍ପାଦ[8]   ଫିଟିଲା ଆସି ଶାପ[9] ପ୍ରମାଦ
ଦେଖ ପୁରୁଷ ଲକ୍ଷଣ ନପୁଂସକ କି ଅଛୁ ହେ[10] ।୪୭।

ନ ଧଇଲେ ମୁଁ ସୁବନ୍ତା ବେଶ   ନଷ୍ଟଏ ହୁଅନ୍ତି ପରକାଶ[11]
ଧନୁଗୁଣରେ ଫଳ[12] ଯେ ଥିଲା ମୋହର କର ହେ

ବାହା ଯୋଡ଼ାଇ ରଖିଲି[13] ଯାହା   ଏବେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଦେଖ ହେ ତାହା
ଦୂରସ୍ତ ହୋଇ ଦେଖିଣ ପୁଣ କହେ କ୍ଷତ୍ରର ହେ[14]
କହିବା ଆପଣଙ୍କର[15] ଦଶ ନାମ ହେ
ତେବେ ଚରଣେ ମୁଂ କରିବି ପ୍ରଣମ୍ୟ ହେ[16] ।

---

୧ । ଭ ଖ. ନପୁଂଶକ
୨ । ଖ. ହୋଇବେ
୩ । ଭ ଖ: ସାପ
ଗ. ସ୍ୟାପ
୪ । ଭ. ଦେଇ ସେ ଗଲେ ଆନ୍ତ
ଘ ଏମନ୍ତ ଶାପ ଦେଇଣ ସେହୁଂ
୫ । ଭ ଖ ସେ
୬ । ଘ. ସଂସଏ ବଚ
୭ । ଘ. ତୋ ଆଗେ କହିଲି ବାହ୍ୟ ବୃହ ହେ
୮ । ଗ: ସମ୍ପାଦ
ଘ. ସଂମ୍ପାଦ
୯ । ଭ. ତୋର
୧୦ । ଭ- କଥାଅଛୁ
୧୧ । କ ପକାଶ
ଖ: ହୁଅନ୍ତା ପରକାଶ
ଘ. ହୁଅନ୍ତି ନଷ୍ଟଏ ପରକାଶ
୧୨ । ଗ. ଫଳ ଯେ
ଘ. ଫଳଣ
୧୩ । ଗ. ରଖିଲି
ଘ. ବାନ୍ଧ-ରଖିଲି
୧୪ । ଭ. ହୋଇଣ ଦେଖ ପୁଣ କହେ
ଉତ୍ତର ହେ
ଖ. ଦେଖି ତହୁଂ ଉତର ଯେ
୧୫ । ଭ. ଭନ୍ତ ଏବେ ଉତ୍ତର
୧୬ । ଖ. କରିବି ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ ହେ
ଘ. ପ୍ରଣାମ ହେ ।

କହନ୍ତି ଶୁଣି[୧] ଅର୍ଜୁନ ବୀର   ଶୁଣ ହେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାର କୁମର
ମୋହର ଦଶ ନାମ ଶୁଣିଣ ନୃପ[୨] ବିଭ୍ରମ ହେ ॥୪୬॥

ପ୍ରଥମେ ମୋର ନାମ ଅର୍ଜୁନ   ଦ୍ୱିତୀୟେ ପୁଣି ସେ ଫାଲଗୁନ[୩]
ତୃତୀୟେ ଦୃଢକୃଷ୍ଣ ମୋ[୪] ନାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦେଲେ ହେ

ଚତୁର୍ଥେ ପାର୍ଥ ପଞ୍ଚେ[୫] ବିଜୟ   ଷଷ୍ଠରେ ମୋ ନାମଟି ଧନଞ୍ଜୟ[୬]
ସପ୍ତମେ ବିଭତ୍ସ[୭] ନାମ ମୋର ଶୁଣ ତୁ କଲେବରେ[୮]
ଅଷ୍ଟମରେ[୯] କିରୀଟୀ ନାମ ମୋହର ଯେ
ଶ୍ୱେତ ବାହ୍ନଣ[୧୦] ନାମଟି ନବମର ହେ

ଦଶମେ ସବ୍ୟସାଚୀ[୧୧] ମୋ ନାମ   ଶୁଣନ୍ତେ ଯଶ ପୌରୁଷ[୧୨] ନାମ
ପୃଷ୍ଠି ହୁଅଇ ଯେବା[୧୩] ସୁମରେ ପ୍ରାତ କାଳରେ ହେ[୧୪] ॥୪୭॥

ଶୁଣି ଉତ୍ତର ହରଷ ମନ   ଚରଣ ତଳେ କଲେ ପ୍ରଣମ୍ୟ[୧୫]
ଆନନ୍ଦେ ପାର୍ଥ[୧୬] କୋଟରେ ଧନୁ କୋଣ ଥୋଇଲେ[୧୭] ହେ ।

---

୧ । ଖ. ତଡ଼ି
  ଘ. ସୁଣ
୨ । ଖ. ନୃଅ
୩ । ଖ. ଫାଲଗୁନ୍‌
୪ । ଙ- ସେ
୫ । ଭ. ପଞ୍ଚମେ
  ଖ ଘ. ପଞ୍ଚ
୬ । ଭ. ଷଷ୍ଟେ ମୋ ନାମଟୀ ଧନଞ୍ଜଏ
  ଖ. ଷଷ୍ଟେ ମୋ ନାମଟୀ ଧନୁର୍ଜଏ
  ଗ. ଷଷ୍ଟେ ମୋ ନାଧଟୀ ଧନଞ୍ଜଏ
୭ । ଗ ଘ. ବିଭତ୍ସ
୮ । କ. ତୁଏବେ
୯ । ଭ ଖ. ଅଷ୍ଟମେ
୧୦ । ଭ. ସେତବାହ୍ଣଣ
୧୧ । ଖ. ସବ୍ୟସଚ
  ଘ. ସବ୍ୟସାଚ
୧୨ । କ ଘ. ପୌରସ
  ଗ. ପୌରୁସ
୧୩ । ଭ. ଜେମା
୧୪ । ଘ. ପ୍ରତକାଳରେ
୧୫ । ଖ. କଲ ପ୍ରଣାମ
  ଙ. ଦ୍ରୁପନ
  ଘ. କଲ ଦ୍ରୁପନ
୧୬ । ଖ. ବୀର
  ଘ. ଯୋଧ
୧୭ । ଓ. ରଖଲେ ହେ

ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁ[1] କରେ ଧଇଲେ   ଅନେକ ତାକୁ ପ୍ରଶଂସା[2] କଲେ
ଅକ୍ଷୟତୂଣ ବେନି କନ୍ଧରେ ଆଣି ଭିଡ଼ିଲେ ହେ
ଦେବଦତ୍ତ ଶଙ୍ଖ ସେ ଧଣି[3] ଅନ୍ତରେ
ଉତ୍ତରକୁ ଘେନ ଉହ୍ଲାଇ[4] ଆସନ୍ତି ହେ

ଶଙ୍ଖ ଘେନଣି[5] ଗାଡ଼େ ଚୁମ୍ବିଲେ   ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦ୍ୱାରକାରେ ଜାଣିଲେ
ଦାରୁକ ହାଇ ସେ ନନ୍ଦଘୋଷ ଆଣେ ସାଜନ୍ତି ହେ ॥୩॥

କରଟୀ ମୁକୁଟ ଅଳଙ୍କାର[6]   ପୁଷ୍ପ ଚନ୍ଦନ ଦିବ୍ୟ ଅମ୍ବର[7]
ରଥରେ ଥୋଇ ଦାରୁକୁ[8] ସ୍ୱାମି ଆଜ୍ଞା ଦିଅନ୍ତି ହେ

ଅର୍ଜୁନ ଶମୀ[9] ବୃକ୍ଷ[10] ତଳେ   ଉତ୍ତର ଘେନ ରହିଛନ୍ତି ହେଳେ
ସେଠାରେ ରଥ ପ୍ରବେଶ କର ନେଇ ଚଡ଼ନ୍ତି ହେ[11]
ଶୁଣି ଦାରୁକ ରଥ ଘେନଣି[12] ଗଲେ ହେ
ଅର୍ଜୁନ[13] ଛାମୁରେ ଭୁଜରେ ମିଳିଲେ ହେ ।

---

୧ । କ ଖ ଘ. ଗାଣ୍ଡିମଧନୁ   ଘ. ଅମର
୨ । ଭ. ପ୍ରଶଂସା   ୮ । ଭ. ଦାରୁକ
୩ । ଖ. ଭଟର   ଙ. ପରୁଭ
୪ । ଭ. ଉଲ୍ଲାଧ   ୯ । ଖ ଗ ଘ. ସୋମି
ଘ. ଉଲଧ°   ୧୦ । ଗ. ବୃକ୍ଷର
୫ । ଘ. ଧରଣ   ୧୧ । ଭ. ନେଇ ରଥ ଚଡ଼ନ୍ତି ହେ
୬ । ଭ. ଅଳଙ୍କାର   ଖ. ନେଇ ସତ୍ୱର ହେ
୭ । ଭ. ପୁଷ୍ପ-ଅମ୍ବର   ୧୨ । ଭ. ବାହୁଣ
ଖ. ପୁଷ୍ପ-ଅମ୍ବର   ୧୩ । କ ଙ. ଅର୍ଜୁନଙ୍କ

ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଅର୍ଜୁନ   ଉତ୍ତର ଗୁପ୍ତ ସଂଶୟମାନ[1]

ଦାରୁକ ସଙ୍ଗ ଚରିତ[2] ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କହିଲେ ହେ ॥୪୯॥

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବେଣୀ କାଢ଼ିଣ[3] ପାର୍ଥ[4]   ଥୋଇଲେ ନେଇ ଉତ୍ତର ରଥ[5]

ଆପଣେ ବୀରବେଶ ହୋଇଣ ହରଷ ଚିତ୍ତେ[6] ହେ

ଧନୁ ନାରାଚ କରବାଳ ଧରି   ନନ୍ଦଘୋଷକୁ ପ୍ରଜା ସେ କରି

ଉତ୍ତର କର ଧରି ବିଜୟ କଲେ ସେ ରଥରେ[7] ହେ

ଦାରୁକ ସ୍ତୁତି ଅର୍ଜୁନ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ହେ

ଏ ରଥେ ବସି ଏଥି[8] ଥାଅ ବୋଇଲେ ହେ ।

କଉରବଙ୍କୁ ରଣେ ମାରିବି   ଲେଉଟି ଆସି ତୋତେ ଭେଟିବି[9]

ଶୁଣି ଦାରୁକ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ[10] ରହି ରହିଲେ ହେ ॥୫୦॥

ଉତ୍ତର ସାର ରଥ ବାହିଲେ   ସେ ଅଶ୍ୱ ତାଙ୍କର ବୋଲ କଲେ[11]

ଘୋର ଗର୍ଜନ କରିଣ[12] ନନ୍ଦଘୋଷ ଚଳିଲେ ହେ ।

---

୧ । କ ଖ. ସଂସସ୍ତମାନ
ଗ. ସସଂସ୍ତମାନ
୨ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଖ. ଧରିଣ
୪ । ଘ. ପାଥ
୫ । ଙ. ହାଥ
୬ । କ. ଚିତ୍ତେ ହେ
ଖ. ବସିଲେ ରଥ ହେ
ଗ. ଚିତ୍ତ ହେ
ଘ. ଆପଣ—ଚିତ୍ତ ହେ
୭ । ଖ. କରବେ ଧରି ସେ ବିଜୟ କଲେ ହେ
ଘ. ରଥେ ହେ
୮ । ଗ. ଏଥେ
୯ । କ. କଉରବେ ସନ୍ୟାକୁ ରଣେ ଜିଣିମି
ଖ. ଲେଉଟି ପୁଣ ଏଥି ଆସିବି
ଗ. କଉରବେ ସନ୍ୟକୁ ରଣେ ଜିଣିବି
ଘ. ଭେଟିବେଟିକୁ—ଲେଉଟି ପୁଣ
୧୦ । ଖ ତୋଷ ହୋଇଣ
୧୧ । ଖ. ଅଶ୍ୱେ ତାର ବୋଲରେ ଗଲେ
ଗ. ଅଶ୍ୱେ—କଲେ
ଘ. ଅଶ୍ୱ ତାହାର—କଲେ
୧୨ । ଘ. କରି

ଧନୁ ନାରାଚ ଧରଣ କରେ   ଅର୍ଜୁନ ରଙ୍କ[1] ଶାର ବେଶରେ
କଉରବଙ୍କ ରଥ ପାଶରେ[2] ବେଗେ ମିଳିଲେ ହେ
ମନରେ ଚିନ୍ତା କରି ରାଧିକା ପତି[3] ହେ
ହେଲେ ବିନାଶ ପ୍ରଭୁ ମୋର ଦୁର୍ଗତି[4] ହେ
ଅଧମ ଘନ[5] ଏ ବଣ୍ଣମାଳୀ ସଦା[6]   ଚରଣ ତଳେ ଭ୍ରମର
ପ୍ରସନ୍ନ[7] ହୋଇ ଦେବା ମୋହୋରେ[8] ଏମନ୍ତ ଗତି ହେ ।।୫୧।।

ଊନବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ବନମାଳି ଦାସଙ୍କ ରହସ ବାଣୀରେ[9]

ଗର୍ଜନ ନାଦ କରି ଅଇଲେ[10] ନନ୍ଦଘୋଷ
ଅର୍ଜୁନ ମିଳିଲେ ଯାଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[11] ପାଶ
ସମସ୍ତ କଉରବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[12] ହେଲେ ଛନ୍ଦି[13]
ଉତ୍ତର କୁମର ଯେ ଆସଇ ରଥ ବାନ୍ଧି[14] ।

---

୧ । ଙ. ଅର୍ଜୁନଙ୍କ
ଘ. ଅର୍ଜୁନ ଭଣ୍ଡ
୨ । ଜ ଗଃ ପାଶରେ ରଥ
ଘ. କୌରବଙ୍କ ପାଶରେ ରଥ
୩ । ଖ. ଚାହିଁ
୪ । ଗ. ଦୁର୍ଗତି
୫ । ଜ ଖ ଗ ଘ. ଦୀନ
୬ । ଖ. ଦାସ
୭ । ଖ. ପ୍ରକାଶ
୮ । ଗ. ମୋହର
ଘ. ହୃଦ ସେବା ମୋହର
୯ । ଗ. ଶ୍ରୀ—ବୃନ୍ଦେ
ଘ. ରହସ ପଦେ
୧୦ । ଖ ଗ. ଗର୍ଜିଲା
ଘ: ଗର୍ଜଣ ଅଇଲେ
୧୧ । ଜ ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୨ । ଜ ଖ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଗ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ
ଘ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
୧୩ । ଖ. ଛନ୍ଦି ହେଲେ
୧୪ । ଖ. ଆସୁଛି ବୋଇଲେ

ଧନୁଶର ଧରି ଜଗି ହୋଇ ଅଛନ୍ତି[1]
ସ୍ୱର୍ଗ ତେଜ ଛଳଏକ[2] କଲେ ମଘବାନ[3] ॥୧॥

ଭୂରିସବା[4] ବୋଇଲେ[5] ଏହି ନନ୍ଦିଘୋଷ[6] ରଥ
ସୋମଦତ୍ତ[7] ବୋଇଲେ[8] ଏ ପାଣ୍ଡବ[9] ସାର ପାର୍ଥ[10]

ଶକୁନି ବୋଇଲେ[11] ଆହେ ଭଲକରି ଚାହିଁ[12]
ସ୍ପଷ୍ଟ ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଫାଲଗୁନ[13]

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[14] ବୋଲେ କାର୍ଣ୍ଣି ଥିଲୁରେ[15] ଜଗି ଟୀ
ଅଜ୍ଞାତ ଥାଉ ଥାଉ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଆସି ଭେଟି ॥୨॥

ବିରାଟ ରାଜ୍ୟରେ ଭୃତ୍ୟ ପଣେ ନେଲୁ ଦିନ[16]
ଲେଉଟି ବାର ବରଷ ବୁଲି ଏବେ[17] ବନ

ପାର୍ଥ କହେ[18] ଶକୁନି କପଟ ପଶା କରି
ଆମ୍ଭର ଶ୍ରୀ ସମ୍ପଦ ସେ[19] ଛଡ଼ାଇ ନେଇଲି ।

---

୧ । ଖ. ହୋଇଣ ଅର୍ଜୁନ
ଘ. ହୋଇଛୁ ଅର୍ଜୁନ
୨ । ଗ. ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଛଳଏକା
ଘ. ତେଜ ଅଛଲେ
୩ । ଘ. ଜ ଅଲା ମଘବାନ
୪ । ଖ. ଭୁରସବା
ଗ. ଭୁରଶ୍ରବା
୫ । ଖ ଗ. ସୋମଦତ୍ତ
୬ । ଖ ଗ ଘ ନନ୍ଦଘୋଷ
୭ । ଖ. ବୋଇଲା
୮ । ଗ. ପାଣ୍ଡବ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ବୀର
୧୦ । ଖ. ପାର୍ଥ
୧୧ । ଗ. ବୋଇଲା
୧୨ । ଗ. ଚକ୍ଷୁ
୧୩ । ଖ. ଅର୍ଜୁନ
ଘ. ଫାଲଗୁନ୍ୟ
୧୪ । ଗ ଖ ଦ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୧୫ । ଖ. ତେବେ ପୁଣି ଗୃବେ
୧୬ । ଘ. ବିରାଟ ନଗରେ ଭୃତ୍ୟ ପଣେ ନେଲୁ ଦିନ ।
୧୭ । ଖ ବୁଲିବ ଘୋର
ଘ. ବୁଲିବ ଏବେ
୧୮ । ଖ. ଅର୍ଜୁନ ବୋଲେ
ଘ. ପାର୍ଥ ଭଣେ
୧୯ । ଗ. ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପଦ
ଘ. ତେଣୁ ଆମ୍ଭର ସମ୍ପଦ

ଯୁଧିଷ୍ଠି[୧] ଦେବଙ୍କର ନ ଟେକଲ[୨] ଆଶା
ଆଜ କେଣ ଭାଇ ଖେଳିବା[୩] ଧର୍ମ ପଣା[୪] ॥୩॥

ତୁମ୍ଭ ଆମ୍ଭ ଖେଳକୁ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ[୫] ସାକ୍ଷୀ[୬]
ଯେ ହାରିବ ରାଜ୍ୟ ତାକୁ ନ ଦେବାକ ରକ୍ଷି[୭]

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୮] ବୋଲନ୍ତି ରୁ[୯] ଶୁଣରେ କରୀଟୀ
ଏ ସମୟେ କାହିଁ ସେ[୧୦] ପାଇବା ପଣାକାଠି

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭ ଆମ୍ଭର[୧୧] ନାଗତ
ସେଣ୍ଟ ପଣାକାଠି ଯେ ହୋଇବ[୧୨] କୁରୁରାଜ ॥୪॥

ସେନାପତିଙ୍କ[୧୩] ମୁଣ୍ଡ ହୋଇବ[୧୪] ପଣା ସାର
ଏମନ୍ତ ଖେଳ ଆଜ ହୋଇବ ନୃପବର[୧୫]

ଶୁଣି କରି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୧୬] ଅତି କୋପଭରେ
ଦଶବାଣ ମାଇଲେ ସେ[୧୭] ଅର୍ଜୁନ ଉପରେ ।

---

୧ । କ. ଯୁଦ୍ଧେଷ୍ଟି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଟି
୨ । ଖ. ନର୍ମ୍ମ ରଲ
୩ । ଗ. ଭାଇକେ ଖେଳିବା
୪ । ଘ. ଏବେ ପଣ
୫ । କ. ଶୁର୍ଯ୍ୟ
ଗ. ଖେଳକୁ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଖେଳକୁ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ
୬ । କ ଘ. ସାକ୍ଷି
୭ । ଖ. ୪ର୍ଥ ପଦର ସ୍ଥାନ ପାଡ଼ନ୍ତି କାଢ଼ି
ଗ. ରକ୍ଷି
ଘ. ଯେଣୁ ହୋଇବ ନୋହେ କହୁ
୮ । କ. ଦୃଯୋଧନ
ଗ. ଦୁଯୋଧନ
ଘ. ଦୃଯୋଧନ
୯ । କ ଖ. 'ରୁ' କାଢ଼ି
୧୦ । ଖ. ଉଚ ବାଚ କାଲେ କାଢ଼ି
୧୧ । ଖ. ତୋର ମୋର ପେଷିବା
ଗ. ବୋଲେ ତୁମ୍ଭର ଆମ୍ଭର
୧୨ । ଘ. ହୋଇଲା
୧୩ । କ. ସେନାପତଙ୍କର
ଘ. ସେନାପତଙ୍କର
୧୪ । ଘ. ହେବ
୧୫ । ଖ. କୁରୁବର
ଗ. ହୋଇବ ଆଜ କୁରୁବର
୧୬ । କ ଖ ଗ ଘ, ଦୃଯୋଧନ
୧୭ । ଙ. ବିନ୍ଧିଲ
ଘ. ମାରିଲ

ଦେଖି ତାହା ଦୁରୁ ନବାରିଲେ ଫାଲଗୁନ[୧]

ଶେଷ ମ ନା ନାରାଚେକ ପେଷିଲେ ବଦନ[୨] ॥୭॥

ଦୁର୍ଯୋଧନ ଧନୁଶର[୩] କାଟି ପକାଇଲେ

ହାବୋଡ଼ା ଶର ମାରଣ[୪] ରଥ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ

ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇଣ ପଳାଇ ଦୁର୍ଯୋଧନ[୫]

ରହ ରହ ବୋଲକର ଡାକନ୍ତି[୬] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ

ମାନଗୋବିନ୍ଦ[୭] ରଜାକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କୋଳ କଲେ

ଆପଣା ରଥରେ ଆଣି ତାଙ୍କୁ[୮] ବସାଇଲେ ॥୭॥

କହନ୍ତି ରଜା ଆମ୍ଭର[୯] ବଚନ ନ ମାନ

ଶଙ୍କୁଣ ବଚନେ ଯେ ଅଇଲୁ[୧୦] ଦଣ୍ଡ ସେନ

ଦୁର୍ଯୋଧନ ବୋଲେ ଏବେ ଛାଡ଼ ସେ[୧୧] ଗୋଧନ

ହସ୍ତିନା ନଗ୍ରକୁ[୧୨] ଗ୍ଭଲ ଯିବା ହେ[୧୩] ବଦନ ।

---

୧ । ଖ. ଫାଗୁନ

୨ । ଖ. ପଞ୍ଚମ ପଦର ଶେଷ ଦୁଇପାଦ ନାହିଁ

ଗ. ନାରାଜ ପେଷିଲେ ବେଢ଼ର ସେଜା

ଘ. ନାରାଚ ପେଷିଲ ଢବେ ସେଢ

୩ । କ ଖ. ଦୁରେଯାଧନ ଧନୁସର

ଗ. ଧନୁଃଶର

ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ଧନୁଃଶର

୪ । କ. ଶରେ

ଖ ଘ. ଶର ମାର

ଗ. ଶର ମାରଣ

୫ । କ. ଦୁରେଯାଧନ

ଖ. ଅସମ୍ଭାଳେ ତହୁଁ ପଳାଏ

ଗ ପଳାନ୍ତି ଦୁର୍ଯୋଧନ

ଘ. ପଳାନ୍ତି ଦୁର୍ଯୋଧନ

୬ । ଖ. ଡ଼ାକ ଦଅନ୍ତି

୭ । ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ

୮ । ଖ. ରଥକୁ ସେ ନେଇଣ

ଗ. ଅଥଳ

ଘ. ଆପଣାର ରଥରେ ଆଣିଣ

୯ । ଘ: କହନ୍ତି ଯେ ରଜା ଆମ୍ଭ

୧୦ । ଗ. ଅଇଲ

୧୧ । କ. ଦର୍ଯୋଧନ ବୋଇଲେ ସେ ଦଣ୍ଡ

ଖ. ଦୁରେଯାଧନ—ସେ

ଘ. ଦୁରେଯାଧନ—ସେ

୧୨ । ଖ. ହସ୍ତିନାକୁ ସର୍ବେ

୧୩ । ଘ. ଏବେ ଗ୍ଭଲ ହେ

ଭାଷ୍ଟେ ବୋଲେ କର୍ମାରେଁ[୧] ଅବସର ଗିବା
ଏକା ପାଣ୍ଡବ ଗିନା ସେ ସମର କରିବା[୨] ॥୭॥

ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେଖି ଆଗେ[୩] ଓଗାଳଲେ କର୍ଣ୍ଣ
ପାଞ୍ଚ ନାରାଚ ଦୁରୁହୁଂ[୪] ପେଷିଲେ ବହନ

ଦେଖି କର ଧନଞ୍ଜଏ[୫] ଖାସ ଶର[୬] ଛେଷି[୭]
କର୍ଣ୍ଣର ନାରାଚମାନ[୮] ପକାଇଲେ କାଣି[୯]

ପୁଣ ଶତେକ ନାରାଚ[୧୦] ପେଷିଲେ ରାଧେବ
ପଞ୍ଚବାଣ ପେଷି ଛାଡ଼ା ଛେଦିଲେ ପାର୍ଥିବ[୧୧] ॥୮॥

ବଜ୍ର ମୁଦୁଗର ସେ ପେଷିଲେ ଅରଜୁନ[୧୨]
ବାଜନ୍ତେଣ ମୋହେ ପଡ଼ିଲେ ଶାରକର୍ଣ୍ଣ[୧୩]

---

୧ । ଖ. ବୋଲନ୍ତ କର୍ମା
୨ । ଢ. ପାଣ୍ଡବ ଗିନା ସମସ୍ତେ
ଖ ଗ. ଏକା ପାଣ୍ଡବେ ଗିନା
୩ । ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଖ. ପଞ୍ଚବାଣ ଦୂରୁ
୫ । ଢ. ଧନୁଞ୍ଜିଏ
ଖ. ଅର୍ଜୁନ ଯେ
ଘ. ଧନର୍ଜଏ
୬ । କ ଖ ଗ ଘ. ଶର
୭ । ଘ. ଛଳେ
୮ । ଙ: ନାରାଚକୁ
୯ । ଘ. ଛେଦ ପକାଇଲେ
୧୦ । ଖ: ଶତେ ଶର
୧୧ । ଖ. ପାଞ୍ଚବାଣେ ଛାଡ଼ା କାଟିଲେ ପାଣ୍ଡବ ।
ଘ. ପାଞ୍ଚବାଣ—ପାଣ୍ଡବ
୧୨ । ଖ ଗ. ଅର୍ଜୁନ
ଘ. ବଜ୍ର ମୁଦୁଗର—ଅର୍ଜୁନ
୧୩ । ଚ. ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ନନ୍ଦନ
ଗ. ପଡ଼େ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ନନ୍ଦନ
ଘ. ପଡ଼େ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ନନ୍ଦନ

ଦେଖି କରି ଫାଲଗୁନ[1] ଶଙ୍ଖ ଧ୍ୱନି କଲେ
ପୁଣ ସଳ୍ୟ କୃପ ଦେନ ଆଗେ[2] ଉଗାଳଲେ[3]

ଭୂରିସବା[4] ମିଳଲେ ଲକ୍ଷେକ ଯୋଦ୍ଧା[5] ଯେନ
ଦେଖି କରି ଶର ବୃଷ୍ଟି[6] କରନ୍ତି ଫାଲଗୁନ[7] ॥୯॥

ଯୋଦ୍ଧା ମାନଙ୍କ କରେ[8] ଯେତେକ ଶସ୍ତ୍ର ଥିଲା[9]
ଅର୍ଜୁନ ନାରାଚେ ସବୁ[10] କାଟି ପକାଇଲା[11]

କୋଟିଏକ ନାରାଚ ମାଇଲେ[12] କୋପଭରେ
ରଥ ଗୁଡ଼ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଲେଟିଲେ ମଧ୍ୟରେ[13]

ଅଳ୍ପଶର[14] ସନ୍ଧେ ପେଷିଲେ କୋପମନ[15]
ବାରୁଣା ନାରାଚେ ତାହା ଛେଦିଲେ[16] ଅର୍ଜୁନ[17] ॥୧୦॥

---

୧ । ଖ. ଅର୍ଜୁନ ଯେ
ଗ. ଧନଞ୍ଜୟ
୨ । ଖ, ଦେଖିକରି ଶଲ୍ୟ କୃପ ଆଣିଣ
ଗ, ଦ୍ରୋଣେ ଆଗେ
୩ । କ ଖ. ଉଗାଳିଲେ
୪ । କ ଗ ଘ. ଭୂରିସ୍ରବା
୫ । କ ଖ- ଯୋଧା
ଘ. ମିଳିଲେକ ଲକ୍ଷେକ ଯୋଧା
୬ । ଖ ଘ. ଯର ବୃଷ୍ଟି
୭ । କ ଖ ଘ, ଫାଲଗୁଣୀ
ଗ. କଲେକ
୮ । କ: ଯୋଧାମାନଙ୍କ କରେ
ଖ. ଯୋଦ୍ଧାମାନେଙ୍କର
ଘ. ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଯେତେ କେତେ
୯ । କ. ସସ୍ତ୍ର ଥିଲ
ଗ. ସସ୍ତ୍ର ଥିଲେ
ଘ, ଶର ଯେ ନଥିଲେ
୧୦ । ଖ. ସ୍ୱେଦା ନାରାଚକେ ଅର୍ଜୁନ
୧୧ । ଗ ଘ, କାଟୀ ପକାଇଲେ
୧୨ । ଘ, ପେସିଲେ
୧୩ । ଖ: ଜୋଧାଏ ମାଇଲେ କୋପଭରେ
ଗ ଘ, ଯୋଦ୍ଧାମାନେ – ମଦ୍ଧ୍ୟରେ
୧୪ । କ ଖ. ଅଦ୍ଭୁତର
ଗ. ଅଦ୍ଭୁତିମ ସର
୧୫ । ଘ. ସନ୍ଧା ପେସିଲେ କୋପମନେ
୧୬ । ଗ. ସବେ ତାହା କାଟିଲେ
୧୭ । ଘ. ଅର୍ଜୁନ

ଭୂରିଶ୍ରବା ତମିର ସହସ୍ର ଯେ ପେଷିଲେ[୧]
ସୂର୍ଯ୍ୟ ବାଣ ଯେନ[୨] ତାହା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନାଶିଲେ[୩]

କୃପ ବ୍ରହ୍ମା ମାଇଲେ ଯେ ବଜ୍ର ମୃଦଗର
ବାବଲ ଶରେ[୪] ଛେଦିଲେ[୫] ବାସବ କୁମର

କୋପେଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯେ ପେଷିଲେ ଲକ୍ଷ କାଣ୍ଡ[୬]
କୃପଙ୍କ ଶରୀର ଯେ ହୋଇଲ[୭] ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ॥୧୧॥

କୁବେର ଶସ୍ତ୍ର ପେଷିଲେ ସଲ୍ୟଙ୍କ ଉପର[୮]
ସେନା ଫୁଟି ଅଙ୍ଗରେ ଭେଦିଲା ତାହାଙ୍କର[୯]

ଯାଏ ଘୂମାଇଁ ପଡ଼ିଲେ[୧୦] ସଲ୍ୟ ମହାରଥୀ[୧୧]
କୃପ[୧୨] ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମାଇଲେ ଶକତି

---

୧ । କ. ଶସ୍ତ୍ର ସରଶନ୍ତ୍ରେ ପେଷିଲେ
ଖ. ତମିର ସହସ୍ର ପେଷିବେ
ଘ. ଭୂରିଶ୍ରବ ପେଷିଲ ତମିର ଲକ୍ଷେକାଣ୍ଡ

୨ । ଭ. ସୂର୍ଯ୍ୟବ୍ରତ ବାଣେ
ଗ. ପ୍ରତାପ କର
ଘ. ଅନେକ ସନ୍ଧାନ

୩ । ଖ. ପେଷିଲେ
ଘ. ଚକ୍ର ହେଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ

୪ । ଭ ଖ ଗ. ସରେ

୫ । ଗ. ଛେଦିଲେ ତାହା

୬ । ଖ. ଲକ୍ଷେ କାଣ୍ଡ

୭ । ଗ. ଅନେକ ସନ୍ଧାନ ଚକ୍ରି ହେଲେ

୮ । ଭ. ପେଷିଲେକ ଉପର
ଖ. ଶର ପେଷିଲେ ସଲ୍ୟଙ୍କ ଉପରେ
ଘ. ସହସ୍ର ପେଷି ସଲ୍ୟଙ୍କ ଉପରେ

୯ । ଖ. ଶେଲ୍ୟାଫୁଟି ଶର ଭେଦିଲ ଅଙ୍ଗର
ଗ. ସେନ୍ହାଫୁଟୀ ତାହାଙ୍କର
ଘ: ତାଙ୍କ ଉରେ

୧୦ । ଖ. ଘୂମାଇଲେ ଶେ

୧୧ । ଦ. ମହାରଥ

୧୨ । ଘ: କୃପ

ତେତେ ବଡ଼ କ୍ଷଣୀ[1] ସେ ପଡ଼ିଲେ ମହାରଣେ[2]
ଭୂରିଶ୍ରବା[3] ଧୃଷ୍ଟଗଲେ ନାରାଚ ପ୍ରବନେ[4] ॥୧୨॥

ଅର୍ଜୁନ ବାଣରେ ଚଣ୍ଡି[5] ସହସ୍ରେ[6] ନାରାଚ
ପ୍ରାଣ ଗୁଣ୍ଡ଼[7] ଲେଟିଲେକ[8] ନବଶତ ଗଜ
ଦେଖି ଆଗେ ଓଗାଳିଲେ ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ବେନି
ଉତ୍ତର କୁମାର ବୃଦ୍ଧି କହେ[9] ଫାଲଗୁନ
ସମ୍ଭାଳି ଥିବୁ କୁମର ଏ ମୋହର[10] ରଥ
ଏ ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ[11] ସମରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମର୍ଥ ॥୧୩॥

ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତି ଦେବ ଅଗୋଚର ଥାଟ[12]
କଟକ ଲୁହଇ ମୋତେ ନ ଦିଶଇ ବାଟ
ଏକୁ ଏକ କ୍ଷତ୍ରମାନେ ଏଥୁ ବଳିଆର[13]
ଏକାଏ କେଉଁକ ପ୍ରଭୁ କରିବୁ ସମର[14]

---

୧ । ଭ. ମହାକ୍ଷେଣି
ଗ. ମହାକ୍ଷଣୀ
ଘ. ମାହାକ୍ଷଣୀ
୨ । ଖ. ପଡ଼ିଲେକ ରଣେ
୩ । କ ଘ. ଭୂରିଶ୍ରବା
୪ । ଭ. ଦୃଷ୍ଟ:ଦ—ପ୍ରବଲେ
ଙ. ପଳାଇଲେ ପ୍ରାଣ ଧରିଲେ
୫ । ଖ. ଚେ
୬ । ଘ. ଚୌଟୀଏ
୭ । କ ଖ. ପ୍ରାଣେ ଗୁଣ୍ଡୀ
୮ । ଗ. ଲେଟିଲେ ଜେ
ଘ. ଲେଟୀଲେ
୯ । ଖ. ଉତ୍ତର ମୁଖ ବୃଦ୍ଧି କହନ୍ତି
ଘ ଉତର କୁମର ବୃଦ୍ଧି ବୋଲେ
୧୦ । କ ଖ. କୁମାର ଏ ମୋହୋର
୧୧ । କ ଖ. ଦ୍ରୋଣେ
୧୨ । ଖ ଘ: ଥାଟ
୧୩ । ଭ. କ୍ଷେତ୍ରୀମାନେ ଏକୁଂ
ଖ ଏକ ଏକ କ୍ଷତ୍ରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ଜଣେ
ଘ. ଏଥୁ ବଳିଆର
୧୪ । କ. ଏକାଦଳ କେତେ ପ୍ରଭୁ କରିବ ସମର ।
ଗ. କରିବ ସମର
ଭ. ଏକାକ ହୋଇଣ କେତେ କରିବା ସମର ।

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଏକା ଜଣେ[୧] ଜମ୍ବୁ ଭେଦ
ସକଳ ପର୍ବତମାନ[୨] ଚକାଇଲେ ଛେଦ ॥୧୪॥

ଏକାଏ ଗରୁଡ଼ଟି ନାଶିଲେ ଫଣିକୁଳ[୩]
ଏକା ନାଗସୁଣ ନାଶିଲେ[୪] ଦୈତ୍ୟକୁଳ

ତୋହର ପ୍ରାଏ କି[୫] ମୋତେ[୬] ମଣିଲୁ କୁମର
କଷ୍ଟତ ପ୍ରାଏ ମଣେଇ ଏହାଙ୍କ ସମର

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗହନ ଏ ଅଟନ୍ତି[୭] କୁରୁବନ
ଚଣ୍ଡିକ ଅଟଇ ମୁଂ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଦାବାନଳ[୮] ॥୧୫॥

ପରକାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ମୃତ୍ୟୁ ନ ମାରଇ ରଣେ
ପୃଷ୍ଠ କଲେ[୯] ଗାର୍ନିକ ଯିବେ ଏକ ଜଣେ[୧୦]

ଉତ୍ତର ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ତ ଗତର ପାଇଁ
ସକଳ ସୈନ୍ୟ ଯେଣ ଅଇଲେ କୁରୁସାଇଁ

ଆମ୍ଭେ ଯେ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ପଶିଛୁ[୧୧] ଶରଣ
ସଙ୍କଟ କାଳେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କରିବା ରକ୍ଷଣ[୧୨] ॥୧୬॥

---

୧ । ଖ. ଅଟେ
ଘ. ଏକୋଇଲେ
୨ । ଘ. ପର୍ବତଙ୍କୁ
୩ । ଙ. ଏକା ଗରୁଡ଼ ନାଶିଲେ ଫଣୀ ବଳ
ଗ. ଫଣିବଳ
ଘ. ନାଶିଲେ ଦୈତ୍ୟବଳ
୪ । ଜ ଗ. ନାଶ କଲେ
ଖ. ଏକାଏ ନାଗସୁଣ ନାଶିଲେ
୫ । ଜ ଚାଠ ନାହିଁ
ଖ. ତୋହୋର ପ୍ରାଏକ
ଘ. ପ୍ରାଏକି
୬ । ଜ ଖ. ମତେ
୭ । ଖ. ଗର୍ଜନ୍ତି ପ୍ରାଏ ଏ କୁରୁବନ
୮ । କ. ମୁ ଅଟଇ ପ୍ରଚଣ୍ଡେ ଦାବାନଳ
ଗ. ହୋଇବ ମୁହିଁ ଅଟଇ ଅନଳ
୯ । ଜ ଙ. ପୃଷ୍ଠ ଗଲେ
୧୦ । ଖ. ଜୀବନେ ନାହିଁକ ଜିବେ ଯନେ
ଘ. ନାହିଁବ ଜିବେ ଏଥୁଂ ଜଣେ
୧୧ । ଙ. ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ପଶିଲୁ
ଘ. ପଶିଲୁ
୧୨ । ଖ. ୧୬ ପଦର ଶେଷ ହୁଇଛି
ପାଦ ନାହିଁ

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଏକା ତୋତେ ମୋର[1] ଚିନ୍ତା
ଏ ମହାସମରେ ମୁଂ ଅଟଇ ବଳବନ୍ତା

ଏ ରଥେ[2] ଥିଲେ ତୋତେ ପ୍ରମାଦ ନାହିଁ କିଛି
ପ୍ରାଣେ ନାଶ[3] ଯିବୁଟି ରଥରୁ ଗଲେ ଘୁଞ୍ଚି

ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତି ମୁର୍ଚ୍ଛି[4] ଆଶ୍ରେ କଲ ମେରୁ
ମୋହ ଘୁର ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ କମାଇ ଧରନ୍ତୁ[5] ॥୧୭॥

କଥା କହୁ କହୁ ରଣ କରନ୍ତି[6] କରୀଟୀ
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ[7] ଆସି ନନ୍ଦିଘୋଷ ଆଗେ ଭେଟି

ରଥେ ଥାଇ ଅର୍ଜୁନ କରନ୍ତି[8] ନମସ୍କାର
କଲ୍ୟାଣ କରନ୍ତି[9] ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ବେନ ବୀର[10]

ଭୀଷ୍ମେ ବୋଲନ୍ତି ବାବୁରେ[11] ଘୁଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡୁନନ୍ଦନା
ଏ ଗୋରୁଙ୍କୁ ନେଉଟି[12] ତୁମ୍ଭର ହାଦେ ସିନା ॥୧୮॥

୧। ଖ. ଏକା ତୋର
୨। କ ଖ. ଏ ରଥରେ
୩। କ ଖ ଗ ଘ. ନାଶ
୪। ଖ. ଦେବ
ଘ ମୁ
୫। ଖ. ଟେକ୍ରା
ଘ. କମାଇ
୬। ଖ. କଥା କହୁ ସମର କରନ୍ତି
ଘ. କରନ୍ତି
୭। ଗ. ଦ୍ରୋଣେ
୮। ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଆସି ସେ ନନ୍ଦିଘୋଷେ
୯ ଘ. ଅର୍ଜୁନ ଯେ କରନ୍ତି
୧୦। ଖ. କଲ୍ୟାଣ କର ଭୀଷ୍ମେ ବୋଲନ୍ତି ମହାବୀର।
୧୧। କ. ବାବୁ
ଘ. ରେ ବାବୁ
୧୨। ଖ. ଏ ଗୋରୁ ନେଲେଟି
ଘ. ଏ ଗୋରୁ ନେଇଲ ଆମ୍ଭେ

ବିରାଟର ପାଇଁ[1] କଥା ବାନ୍ଧଅଛୁ ରଣେ
ସୋଦରେ ଅପ୍ରୀତ ଭୁ ହେଉଛୁ[2] କ କାରଣେ

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତ ସବୁ ଆପଣେ ତ[3] ଜାଣ
ଦୁର୍ଯୋଧନ ନ କଲେକ ସୋଦରମା ପଣ[4]

ବନସ୍ତର କଥା ମାନ କ କହିବି[5] ଆଜ
ଆମ୍ଭେ ତାହା ଜାଣୁଛୁ ଜାଣନ୍ତି ଚକ୍ରବାହୁ[6] ॥୧୯॥

ବିରାଟର[7] ରାଜ୍ୟ ଆମ୍ଭେ ରହିଲୁ ଅଜ୍ଞାତେ
ଆମ୍ଭର ପାଇଁ କଷ୍ଟ ସହିଲ ଅବାଁ[8] କେତେ

କୀଚକ ନାମେ ଶତେ ଶଳାଙ୍କୁ ତାର ମାରି[9]
ଭ୍ରଗତ ବନ୍ଦୀରୁ ତାରେ ନେଲୁଟି ଉଦ୍ଧରି[10] ।

---

୧ । ଘ. ବିରାଟ ପାଇଁ

୨ । ଭ ଙ. ଅପ୍ରିତ ହେଉଛୁ

ଘ. ହୋଉଛୁ

୩ । ଖ. ବୋଇଲେଟି ହେ ଆପଣମାନେ

ଗ. ଆପଣନ୍ତ

ଘ. ବୋଇଲେ ସବୁ ଆପଣମାନେ

୪ । ଙ. ଦୁର୍ଯୋଧନ କଲ କେତେ ସୁହୃଦପଣ

ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ନ କଲେକ—ପଣ

ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ କ କଲେ କ—ପଣ

୫ । ଭ ଘ. କହିବୁ

୬ । ଙ. ସେ ଜାଣିଛନ୍ତି ଜାଣନ୍ତି ଚକ୍ରବାହୁ

ଗ. ଜାଣିଛୁ—ଚକ୍ରବାହୁ

ଘ ଜାଣିଛୁ ଜାଣନ୍ତି ଚକ୍ରବାହୁ

୭ । ଭ ଖ ଘ. ବିରାଟ

୮ । ଭ. ଅବା ପଞ୍ଚାଳୀ

ଖ, ପାଠ ନାହିଁ

୯ । ଙ. କୀଚକ ନାମେ ସତେ ସଳା ଭାଇ ମାରି ।

ଙ. କୀଚକ ପ୍ରାଏ ସତେ ସଳାଙ୍କ ମରାଇ

ଖ. ସତେ

ଘ. କୀଚକ ନାମ ସତେ—ମାରି

୧୦ । ଖ. ବନ୍ଦରୁ ତେ ନେଲୁ ଉଦ୍ଧରି..

ଗ. ଆଣିଲୁ

ଆମ୍ଭେ ଥାନ୍ତେ ଗୋଧନ କି ହୋଇବ ହରଣ[1]
ଆଜ କଉରବେ ଏଥି ହରାଇବେ ପ୍ରାଣ[2] ॥୨୦॥

ଦ୍ରୋଣ ବୋଲେ ତୁ କରିଅଛୁ ଏଡ଼େ ଦର୍ପ[3]
ଗୋରୁପଲ ନେବାକୁ[4] କରିଛୁ ଆମ୍ଭେ ବାଞ୍ଛା[5]
ଦେଖ ଯୋଟି ଆସୁଛନ୍ତି ଏ କୁରୁସାଗର[6]
ଏକା ହୋଇ କସ[7] ତୁହି କରିବୁ ସମର

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲେ କଜ୍ଜଳ ସାଗର[8] ଏ ତଥ୍ୟ
ଏଥିକୁ ମନ୍ଦର ମୋର ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥ[9] ॥୨୧॥
ମନଭେଦ ଶର ମୋର[10] ଅଟନ୍ତି ଅଗସ୍ତି
ସମର କଲେ କି ଜଣେ ଜିବ ଏଥୁ ବର୍ତ୍ତି[11] ।

---

୧ । ଖ. ତୁମ୍ଭ ବଳେ ହରିପାରି ଗୋଧନ
ଗ. ଆମ୍ଭ ଥାନ୍ତେ ଗୋଧନ—ହରଣ
ଘ. ଆମ୍ଭ ଥାନ୍ତେ ହରଣକି ହୋଇବେ ଗୋଧନ ।
୨ । ଖ. ଆଜ ସବୁ କଉରବେ ହୋଇବେ ନିଧନ ।
ଗ. କଉରବେ—ପ୍ରାଣ
ଘ. ଆଜ କଉରବେ ଏଥି ହୋଇବେ ନିଧନ
୩ । କ. ଦର୍ପ
ଖ. କେବେ କରିବୁ ଏଡ଼େ
ଗ. କେ କରିଛ ଏତେ
ଘ. ଦ୍ରୋଣେ—ତୁ କେ କରିଛୁ ଏତେ
୪ । ଗ ଘ. ନେମାକୁ
୫ । କ. ବାଞ୍ଛା
ଖ. କରୁଛୁ ଆମ୍ଭେ ବାଞ୍ଛା
ଘ. ଇଚ୍ଛା
୬ । ଖ. ଦେଖ ବନ୍ଧୁ ଯୋଟୀ ଆସନ୍ତି କୁରୁବର
ଗ ଘ. ଆସୁଅଛି—ସାଗର
୭ । କ. କସ ରୁ
ଖ. କାକେ
୮ । କ. ବୋଲନ୍ତି କଜ୍ଜଳ ସାଗର ଏ
ଖ. କଜ୍ଜଳ ସାଗର ଏ
ଘ. ବୋଲନ୍ତି କଜ୍ଜଳ ଏ ସାଗର
୯ । ଖ. ଏଥିକ ମନ୍ଦ ମୋ ଅଟଇ ନନ୍ଦିଘୋଷ
ଘ. ଏଥିକୁ—ରଥ
୧୦ । କ ଗ. ସର ମୋର
ଖ ଘ. ସର ମୋ
୧୧ । କ. ଜଳ ଘଣେ ଜବେ ଏଥୁ ବୃତ୍ତି
ଖ. କଲେ ଜଣେ ଏଥୁ ଜବେ କି
ଗ. ବୃତ୍ତି
ଘ. ଜଣେ ଏଥୁଂ ଜବ ବୃତ୍ତି

ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୋହର[1] ମାତ୍ର କଷ୍ଟିତ ଉତ୍କ୍ରୋଧ[2]
ଆଜ ମାନଙ୍କର ଭୁଲେ କସ ମୋର ଯୁଦ୍ଧ[3]
ଭୀମସେନ ଠାକୁରେ ନାହାନ୍ତି ଏତେବେଳେ
ତୁମ୍ଭର ମନ୍ତ୍ରଗଣ ନାଶନ୍ତେ ସେ ହେଲେ[4] ॥୨୨॥
କଳପି ଦେବଣ ଅଛନ୍ତି ସୁବାହୁର ରଣେ
ଏତେବେଳ ଯାଏ କ ଜୀବନେ ଥାନ୍ତି[5] ଜଣେ
ଶୁଣି କଣ କୋପ କଲେ ସ୍ୱୀଷ୍ଟ[6] ଦ୍ରୋଣ ବେନ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ବନ୍ଧଲେ ସେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର[7] ସେନ
ଦେଖି ବାସବ ନନ୍ଦନ ଦୂରୁ ନିବାରିଲେ
ଅପୂର୍ବ ଶରମାନ ସେନଣ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ[8] ॥୨୩॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମିଳଲେ ଶତେକ ଭାଇ[9] ସେନ
ଅଳମ୍ବୁଷ ସୋମଦତ୍ତ ସଲ୍ୟ ସେ[10] ଶକୁନ ।

---

୧ । କ ଖ ଘ. ମାତ୍ର ମୋହ
୨ । ଘ. ଉତ୍କ୍ରୋଧ
୩ । କ. ମାନଙ୍କର ଯୁଧ
ଗ. ମାନଙ୍କର କ ମୋହର ଯୁଧ
ଘ. ଯୁଦ୍ଧ
୪ । କ. ଭୃନ୍ତ—ସେନାସନ୍ତ୍ର କୁରୁହଲେ
ଙ. ଭୃନ୍ତ—ସେନାସନ୍ତୀ କୁରୁହଲେ
ଘ. ଭୃନ୍ତ—ସେନାସନ୍ତେ
୫ । ଗ. କଷ୍ଟଥାନ୍ତ
୬ । ଖ. ପୁଣିଣ କୋପିଲେ ଭସ୍ମେ
୭ । କ ଖ ଙ. ସବ
ଘ ବନ୍ଧଲେ ସେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ସବ
୮ । କ. ଅପୂର୍ବ—ଯୁଧ କଲେ
ଖ. ଦେଖିକର ଅର୍ଜୁନଭା ଦୂରୁନ୍ତୁ ନାକାବ
ବେଏ ସରମାନ ସେନଣେ ଯୁଦ୍ଧ କର
୯ । କ. ସତେକ ଭ୍ରାତ
ଖ. ଦର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମିଳନ୍ତି ସତେ
ଗ. ସତେକ ଭାଏ
ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ – ସତେକ ଭ୍ରାତ
୧୦ । କ ଖ. ଅବ୍ଧୀ
ଘ. ଆସିନେ

ସକଳ ସନ୍ୟ ଘେନ ଘେରିଲେ ନନ୍ଦିଘୋଷ
ମାର ମାର ଶବଦରେ ଛନ୍ନିଲେ ଆକାଶ[1]

ଯେ ଯାହାର ଆୟୁଧ[2] ପେଷନ୍ତି[3] ମନସର
ସବ୍ୟସାଚୀ ଦିବ୍ୟଶର ପେଷିଣ[4] ନବାର ॥୨୪॥

ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଯିବା ଅପସର
ଦୁର୍ଯୋଧନ[5] ପ୍ରୋଥନାଙ୍କୁ[6] ନେଇପଳେ ହାର[7]

ତୁମ୍ଭେ ଏହା ମଣୁଅଛ କଷ୍ଟିତ ପରାଏ
ଏ ମୋହର ଶରୀର କମ୍ପୁଛି[8] ମହାଭଏ[9]

ଶୁଣିକରି ଧନଞ୍ଜୟ ବସ୍ତ୍ରେ[10] ମନରେ
ଉତ୍ତର କୁମାରକୁ[11] ବାନ୍ଧିଲେ ପାଟ ଡୋରେ ॥୨୫॥

ବୋଇଲେ ବସିଣ ଥାଅ ଅଶ୍ୱଙ୍କର ପାଶେ
ମହାଘୋର ସମରସେ ଦେଖ ହେ[12] ହରଷେ ।

---

୧ । ଖ. ଧ୍ୱନ ଜେ ଛନ୍ନିଲେ ଚଉପାଶ
ଗ. ଉଚ୍ଛୁଟନ ଆକାସ
ଘ. ଧ୍ୱନ ଯେ ସୁବର୍ଦ୍ଧି ଆକାସ
୨ । ଖ. ସନ୍ୟ
ଘ. ଆୟୁଧ
୩ । ଘ. ମାରନ୍ତି
୪ । ଭ ଗ. ଦିବ୍ୟାଶର ପେସିଣ
ଖ: ଅର୍ଜୁନ ଉଚ୍ଚସର ପେଷଣ
ଘ. ସବସାଚି ଦିବ୍ୟଶର ପେଷିଣ
୫ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୬ । ଗ ଘ. ସୁଅନାଙ୍କୁ
୭ । ଖ. ଧର
୮ । ଗ ଘ. ମୋହର ସରିର କମ୍ପୁଛୁ
୯ । ଘ: ମାହାଭଏ
୧୦ । ଙ. ଅର୍ଜୁନ ବସ୍ତ୍ରରେ
ଗ ଧନୁଜୟ ବସ୍ତ୍ରଣ
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ ବସ୍ତ୍ରଶ
୧୧ । ଙ: କୁମରକୁ
୧୨ । ଭ ଙ. ସମର ଦେଖ ହେ
ଗ. ଦେଖ ହେ
ଘ. ରୁ ଦେଖ ହେ

ପବଣ ଶର ଯେ[୧] ପେଷିଲେ ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ
ବଜ୍ରଣରେ[୨] ବାସବ ଛେଦିଲେ ଦେଖି[୩] ଦ୍ରୁତ

ଅନଳ ଶର ଗାଙ୍ଗେୟ[୪] ପେଷିଲେ କୋପ କରି
ଜଳଧାର ଶସ୍ତ୍ରେ ତାହା[୫] ଅର୍ଜୁନ ନିବାରି ॥୨୭॥

କୃତ୍ତିକବାଣ[୬] ପୁଣ ପେଷିଲେ[୭] ଗୁରୁଦ୍ରୋଣ
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚକ୍ର ପେଷି ବେଗେ[୮] ଅର୍ଜୁନ ଛେଦଣ[୯]

ପୁଣ ଅସ୍ତ୍ରରେ ପାର୍ଥ[୧୦] କୋପରେ ମାଇଲେ
ଗରୁଡ ନାରଚେ ତାହା ଗାଙ୍ଗେୟ ଛେଦିଲେ[୧୧]

ହାବୋଡ଼ା ଶର[୧୨] ପୁଣ ମାଇଲେ ଅରଜୁନ[୧୩]
ଦ୍ରୋଣ ଗୁରୁଙ୍କର[୧୪] ରଥ ହୋଇଲାକ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ॥୨୭॥

---

୧ । ଗ. ପବନ ସହସ୍ର ଜେ
ଘ. ସହସ୍ର ଯେ
୨ । କ ଖ ଗ. ସରେ
ଘ. ବର୍ଜଣରେ
୩ । ଗ. ତାହା
୪ । କ ଖ. ସର
ଗ. ସର ଗଙ୍ଗେୟ
ଘ. ଗଙ୍ଗେୟ
୫ । ଖ. ସରେଣ
ଗ. ଧଳଧର ସରେ
୬ । କ. କୃତ୍ତବାଣ
୭ । ଘ. ମାଇଲେ
୮ । ଘ. ବେଗ ବେଗେ
୯ । ଖ କୃତ୍ତକବାଣ ପୁଣ ପେସିଲେକ ଦ୍ରୋଣ
ଶୁର୍ଯାବତ ସରେ ତା ଛେଦଲେ ଅର୍ଯୁନ
୧୦ । କ ଗ. ଅସ୍ତ୍ରସର ପାର୍ଥ
ଖ. ଅଗ୍ନସର ଅର୍ଯୁନ
ଘ. ପାଥ
୧୧ । ଖ. ଗରୁଡ଼ ସରେ ତାହା ଗାଙ୍ଗବ
ଗ. ଗଙ୍ଗେୟ ଛେଦଲେ
ଘ. ଗରୁଡ଼ାଣରେ ତାହା ଗଙ୍ଗେୟ ଛେଦଲେ
୧୨ । କ ଗ. ସର
ଖ. ହାବୁଡ଼ା ସରେ
୧୩ । କ ଖ. ଅର୍ଯୁନ
ଘ. ଅରର୍ଯୁନ
୧୪ । ଖ. ଦ୍ରୋଣଙ୍କର

ଆନ ରଥ[୧] ଆରୋହିଲେ ଭରଦ୍ୱାଜ ସୁତ

ଲକ୍ଷେକ ବାଣ କୋପେ ସେ ବର୍ଷିଲେ[୨] ତୁରିତ

ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନ ଫିଟୁ ସେ ଛେଦିଲେ ଧନଞ୍ଜୟ[୩]

ଗଙ୍ଗାର ନନ୍ଦନ ସେ ପେଷିଲେ[୪] ତତକ୍ଷଣେ

ଜଳୁଥ ବାଣେ ତାହା କାଟିଲେ ଅରଜୁନ[୫]

ଶୂଳ ଶକ୍ତି ସବୁରେ[୬] ପେଷିଲେ କୋପମନ ॥୨୮॥

ସାସ୍ୱତନୁ ନନ୍ଦନ ପଞ୍ଚଶ[୭] ମୋହ ଗଲେ

ବଜ୍ରମୁନା ଶରେ ଦ୍ରୋଣ ଗୁରୁଙ୍କୁ ମାଇଲେ[୮]

ବାଜନ୍ତେଣ ମୋହରେ[୯] ପଡ଼ିଲେ ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ

ଅନମୁଷ କୁଠାର[୧୦] ପେଷିଲ୍ଲ ଦେଖି ଦୁରୁ

ଖୀକ୍ଷ ଶରେ ଛେଦିଲେ କୁନ୍ତୀଙ୍କ ନନ୍ଦନ[୧୧]

କାଳମୁଖା ଶସ୍ତ୍ର[୧୨] ସେ ପେଷ ଲେ କୋପମନ ॥୨୯॥

୧। ଭ. ଆର ରଥ

୨। ସ. କୋପେ ପେଷିଲେ

୩। ଭ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧର

ଭ. ନ ଫିଟୁ ତାହା—ଧନଞ୍ଜୟ

ସ. ଧନଞ୍ଜୟ

୪। ସ. ନନ୍ଦନ ପେଷିଲେ

୫। ଖ ଅର୍ଜୁନ

୬। ଖ- ସ୍ନେହାଳେ

ସ କୋପରେ

୭। ଖ- ସାସ୍ୱତନୁ ନନ୍ଦନ ପଡ଼

୮। ଖ- ସର ସେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ପ୍ରହାରିଲେ

ଗ. ସର

୯। ଖ. ମୋହେ

୧୦। ଭ. କୋଠାର

୧୧। ଭ. ଖୀକ୍ଷସର ପେଷି ଛେଦିଲେ

ଦ୍ରୋଣଙ୍କ।

ଖ. ଏ ଧାଉଁଛି ବାହି

୧୨। ଖ ଗ. ସର

ସୁମାଇଣ[1] ପଡ଼ଲା ଅସୁର ମହାବୀର
ଦୁର୍ଯୋଧନ[2] ଉପରେ ପେଷିଲେ ଭୀଷଣର[3] [4]

କହୁରବେ[5] ଅସନ୍ତାନେ[6] ପଳାଇଣ ଗଲେ
ରଡ ରଡ ବୋଲିଣ ଶକୁନ ଡାକ ଦେଲେ

ସୋମଦତ୍ତ ରଜା ଦେଖି[7] ତଣବାଣ ମାର
ଏକା ନାରଜେ[8] ଅର୍ଜୁନ ପକାନ୍ତ କବାର ॥୩୦॥

ଇନ୍ଦ୍ରରେ[9] ଅର୍ଜୁନ ଚେଷିଲେ କୋପଭରେ
ସୋମଦତ୍ତ ରଜାର ପଡ଼ିଲା ହୃଦପୁରେ[10]

ଅଞ୍ଜନ ହୋଇଣ ସେ[11] ଢଳ ମହୀତଳେ
ଦେବଦତ୍ତ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି ଧନଞ୍ଜୟ[12] କଲେ

ମୋହଗଲ ପ୍ରାଣୀମାନେ ଚାଲଲେ[13] ଚେତନ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ ସେ[14] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ନନ୍ଦନ ॥୩୧॥

---

୧ । ଭ ଝ. ସ୍ୱମାଣ୍ଡ
୨ । ଗ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଭ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୩ । ଙ. ସତେ ସର
ଭ. ତକ୍ଷସର
୪ । ଘ. ଯୋଦ୍ଧରେ ୨୧ ଟେଡ଼ି ୫ଟ
ହଣେ ଟେର ୧୨ ଟାଟେଡ଼ି କାଢ଼ି
୫ । ଗ ଘ. କହ୍ବବେ
୬ । ଘ, ସଟଲେ
୭ । ଷ . ହୋମଦତ ଟେଡ଼ି
୮ । ଷ. ସରେ
୯ । ଭ ଝ. ସରେ
ଷ. ଇନ୍ଦ୍ରସରେ
ଗ. ସର
୧୦ । ଙ. ହୃତରେ
୧୧ । ଭ ଷ. ହୋଇ ସେ
୧୨ । ଭ. ଧନୁର୍ଜୟ
ଘ. ଧନର୍ଜୟ
୧୩ । ଙ. ପାଇଣ
୧୪ । ଗ. ପଲ୍ଟଲେ
ଘ. ସୁଛି କଲେ

ପ୍ରାଣ ଗଲା ପକ୍ଷୀମାନେ[1] ପାଇଲେକ ଭେଦ
ଏ କଥା କହ୍ଣ[2] ମୋର ଫେଡ଼ିବା ସନ୍ଦେହ

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଏ ଯେ ଦେବଦତ୍ତ[3] ଶଙ୍ଖ
ଏହାର ମହିମା ହେ ଉତ୍ତର ସାରଦେଖ[4]

ଏ ଶଙ୍ଖ ଶବଦ[5] ଶୁଣି ପକ୍ଷୀ ଯାନ୍ତି ମୋହ
ମୋହଗଲା ପକ୍ଷୀ[6] ପାଳନ୍ତି ଯାଏ ଦେହ[7] ॥୩୨॥

ପୁଣି ସବୁ ପକ୍ଷୀମାନେ ହୋଇ[8] ଏକ ମେଳ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବେଢ଼ିଣ[9] କରନ୍ତି ରଣ ଗୋଳ

ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଆଦି ସପ୍ତ ରଥୀଙ୍କର[10] ଭୂଲେ
ଅଳମ୍ବୁଷ ଅଳାୟୁଧ ଶକୁନ ବେଢ଼ିଲେ[11]

ଜୟଦ୍ରଥ[12] ସୋମଦତ୍ତ ଖାଷଣର[13] ମାର
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[14] ଶତେ ଭ୍ରାତ[15] ନାଗର ପ୍ରହାର ॥୩୩॥

୧। ଖ ଘ. ପ୍ରାଣିମାନେ
ଗ. ଷେତ୍ରୀମାନେ
୨। ଘ. ଭଣ୍ଡ
୩। ଖ. ଏ ଦେବଦତ୍ତ
ଙ. ଦେବଦତ୍ତ
୪। ଘ. ମହିମାହା ଦେଖିବ ବୁଦ୍ଧି ଦେଖ
୫। ଖ. ଏହାର ଧ୍ୱନି
୬। ଖ. ପାଣି ଯେ
୭। ଘ. ଯାନ୍ତି ଦେହ
୮। କ. ପୁଣ ସବ ଷେତ୍ରୀମାନେ ହୋଇ
ଖ. ପକ୍ଷି ହୋଇଣ
ଘ. ପୁଣ—ହୋଇ
୯। ଖ. ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଆଦି ସର୍ବେ
୧୦। ଗ. ଆଦି ଯେ ସପ୍ତରଥ
ଘ. ଆଦି ସମସ୍ତ ରଥୀ
୧୧। ଖ. ଅଳମ୍ବୁଷ ଅଳାୟୁଧ
ଖ. ୩୩ ପଦର ୨ୟ ପାଦଟି ନାହିଁ
୧୨। ଖ ଙ. ଜୟଦ୍ରଥ
୧୩। କ ଖ ଗ ଖାଷଣର
୧୪। ଗ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଗ. ଦୂର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୧୫। କ ଖ ଗ ଘ. ଶତେ ଭ୍ରାତ।

ଅଠର କୋଟି ସେନା[1] ସକଳ ସନ୍ୟଗଣ[2]
ଅର୍ଜୁନ ଉପରେ ଶର କଲେ[3] ବରଷଣ

ଯେ ଯାହା ଆୟୁଧମାନ[4] ଭୁଲଇ ମାରନ୍ତି
ଅର୍ଜୁନକୁ ଲକ୍ଷେ ପୂର କର ବେଢ଼ିଛନ୍ତି[5]

ଏକା କ୍ଷେଣୀକ ବେଢ଼ିଲେ[6] ସକଳ ସଇନ
ଅଧର୍ମ ଯୁଦ୍ଧ କରି ମାରନ୍ତି[7] ଶସ୍ତ୍ରମାନ ।୩୪।

ଏକା[8] ଅର୍ଜୁନ ଛେଦୁଛନ୍ତି ସବଶର[9]
ଆକାଶେ ଥାଇ[10] ପ୍ରଶଂସା[11] କରନ୍ତି ଦେବ ସାର

ଚଉଦ ଭୁବନରେ ଯେତେକ ଷଷ୍ଠଗଣ[12]
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଅର୍ଜୁନ ଭୁମ୍ବର କ୍ଷଣୀଗଣ

ସପ୍ତ[13] ରଥୀମାନେ ରଣେ ଦେବ ଶର[14] ପେଷି
ପ୍ରତି ଭୁଲେ ଅର୍ଜୁନ ତା[15] ଚକାନ୍ତ ବନାଣି ।୩୫।

---

୧ । ଙ. ସୈନ୍ୟା .
୨ । ଖ ଗ. ଯନ୍ୟ ଯୁଣ
୩ । ଗ. ଯର କରନ୍ତି
ଚ. ଷର କଲେ
ଘ. ଘରନ୍ତି
୪ । କ ଖ. ଯେ ଯାହାର ଆୟୁଧ
ଘ. ଯେ ଜାହାର ଆୟୁଧମାନ
୫ । କ. ବେଢ଼ି ଛନ୍ତି ଲକ୍ଷେପୁର ହୋଇ
ଖ. କଣ୍ଠେ ବେଢି ଛନ୍ତି
୬ । କ. କ୍ଷେଶୀକ ବେଢ଼ିଲେ
ଖ. ବେଢିଛନ୍ତି
୭ । କ ଖ. ଜୁଧ କରି ମାରନ୍ତି
ଙ. ମାର
୮ । କ ଖ. ଏକା
୯ । କ ଖ ଗ. ଯର
୧୦ । ଖ. ଯାଠ ନାହିଁ
୧୧ । କ ଖ. ପ୍ରଯଯାଂ କରନ୍ତି
ଗ. ପ୍ରସସାଂ କଲେ
୧୨ । କ. ଚଉଦ ଭୁବନେ
ଖ. ଆବର ଷଷମାନେ ଯେତେକ ଛନ୍ତି ଯୁଣ ।
୧୩ । କ. ଯମଠ
୧୪ । ଗ. ଦେବସର ରଣେ
୧୫ । ଗ. 'ତା' ନାହିଁ ।

ଆବର ସେନାମାନେ ଅପୂର୍ବ ଶର[1] ମାର
ମର୍ମସ୍ଥାନ[2] ଖୋଜଣ ପେଷନ୍ତ ମନସର[3]
ଶରଙ୍କର ରଡ଼ ଧନୁ ଗୁଣଙ୍କ ଟଙ୍କାର[4]
ମୁଖରବମାନ ଯେ[5] ଶବଦ ମହାଘୋର[6]
ଦବସେଣ ଅନ୍ଧକାର ନ ଦଶଇ କଛୁ
ଅପୂର୍ବ ସମରକୁ ସେ[7] ଦନମଣି ସାକ୍ଷୀ[8] ।୩୬।
ଅର୍ଜୁନ ବସ୍ତୁରନ୍ତ ରଥ ତ[9] ନ ଚଳଲ
ଭାଟକା ହୋଇଣ କ[10] ଉତର ସାର ମଲ
ଧନୁଘୋଷ ନ ଶୁଭନ୍ତେ ସ୍ୱନଇ ଉତ୍ତର
ରଣେ ଅବା ପଡଲ[11] ଅର୍ଜୁନ ସହୀବର
ଅର୍ଜୁନ ଡାକନ୍ତେ ଯେ[12] ଉତ୍ତର ନାମ ଧର
ଉତ୍ତର ସାରଳୁ ନ ଦଶନ୍ତ[13] ଅଶ୍ୱ ବୃଷ ।୩୭।

---

୧ । ଗ. ସର
୨ । ଘ. ମର୍ମଥାନ
୩ । ଖ. ୩୫ ପଦର ଶେଷ ପାଦ ଏବଂ ୩୬ ପଦର ୧ମ ପାଦ ନାହିଁ ।
୪ । କ. ସରଙ୍କର ରଡୀ ଧ୍ୱନୀ ଧନୁଙ୍କ ଟଙ୍କାର
ଖ. ସରଙ୍କର ରଡ଼ୀ ଜେଧେନୁଙ୍କ ଟଙ୍କାର
ଗ. ସରଙ୍କର—ଟଙ୍କାର
ଘ. ସରଙ୍କର – ଟଙ୍କାର
୫ । ଖ. ଧ୍ୱନ
ଘ. ମୁଖସ୍ୱର ଧ୍ୱନ ଯେ
୬ । ଘ. ମହାଘୋର
୭ । କ. ସଗ୍ରାମକୁ ସେ
ଘ. ସଂଗ୍ରାମକୁ ସେ
୮ । କ ଖ. ସାକ୍ଷି
୯ । ଘ. ଅର୍ଜୁନ ଜେ ବସ୍ତୁରନ୍ତ ରଥ
୧୦ । କ: ହୋଇନ
ଘ. ହୋଇଅବା
୧୧ । ଗ ଘ. ପଡ଼ିଲେ
୧୨ । ଗ ଘ. ଡ଼ାକନ୍ତ
୧୩ । ଖ. ଉତ୍ତରକୁ ନ ଦଶଇ ରଥ

ଅଶ୍ୱ ନାହିଁ ବୋଲି ତାର ସାହାସ ଛାଡ଼ିଲ[1]
ଅଶ୍ୱଙ୍କ ଉପରେ[2] ସାର ମାଡ଼ଣ ପଡ଼ିଲା

ଚଞ୍ଚଳ[3] ଅଶ୍ୱ ସ୍ୱର[4] ଗଗନେ ଗଲେ ଉଠି
ଉତ୍ତର କୁମରକୁ ସେ ଦେଖିଲେ କରଣ୍ଟୀ[5]

ବୋଲନ୍ତି ଶୂନ୍ୟରେ ମୋର ରଥ ଆଣି[6] ନିଲୁ
ସାର ପଣକୁ ମୋତେ କଳଙ୍କ ଲଗାଇଲୁ[7] ॥୩୮॥

ଉତ୍ତର ଜଣାଇଲେ ଜୋଡ଼ଣ ବେନକର[8]
ସ୍ୱର ଅଶ୍ୱ ମୋ ଦୃଷ୍ଟିକି[9] ନୋହିଲା[10] ଗୋଚର

କର ଲଗନ୍ତେ ଅଶ୍ୱ ହୋଇଲେ ଶୂନ୍ୟଗତ[11]
ମହାଘୋର ସଂଗ୍ରାମ ଏଥଦୃଷ୍ଟି ଅଶ୍ରୁତ ।

---

୧ । ଖ. ଅଶ୍ୱ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସାହାସ
ଛାଡ଼ିଲା ।
ଘ. ଅଶ୍ୱ ନାହିଁ ବୋଲି ଧାର – ଉଡ଼ିଲା

୨ । ଖ. ଅଶ୍ୱର ପିଠିରେ

୩ । ଚଡଳ°
ଖ. ଚଞ୍ଚଳ
ଘ. ଚଞ୍ଚଳଂ

୪ । ଘ. ସ୍ୱର ଅଶ୍ୱ

୫ । କ ଖ ଘ. କରଣ୍ଟୀ

୬ । ଗ. ବୋଇଲେ ରଥ ମୋର ଆଣି
ଙ. ଆଣି ମୋର ରଥ
ଘ. ଶୂନ୍ୟରେ ସେ ମୋ ରଥ ଆଣି

୭ । କ. ନଗାଇଲୁ
ଗ. ଲଗାଇଲୁ

୮ । ଖ: କୋଞ୍ଚଲେ ବେଗ କରି

୯ । ଖ: ମୋତେ

୧୦ । ଗ. ନୋହିଲେ

୧୧ । ଖ. ଦଣ୍ଡେକେ ଅଶ୍ୱ ହେଲେ ଗଗନ
ଘ. ଦଣ୍ଡେକେ ଅଶ୍ୱ କେ ହୋଇଲେ ଗଗନ

୧୨ । କ. ସଂଗ୍ରାମ
ଗ. ସଙ୍ଗ୍ରାମ
ଘ. ମହାଘୋର ସଂଗ୍ରାମ

ଲେଉଟାଇ[୧] ରଥ ମୁଁ ରାଜ୍ୟକୁ ଭୂମି ନେବି[୨]

ଅପୂର୍ବ ସଂଗ୍ରାମ[୩] ପ୍ରଭୁ ଦେଖିଲେ ମଣ୍ଡିବ ।୩୯।

ପଡ଼ନ୍ତି ଉଠନ୍ତି ପୁଣି[୪] କରନ୍ତି ସମର

ଶରଙ୍କର[୫] ତେଜ ଅନଳ୍ପ ଅତି ଖର[୬]

ପାର୍ଥ କହେ[୭] ଅପାର କାଳରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ[୮]

ସର୍ବ ଶର ଥରେ ଥରେ ପେଷୁଥିଲି ମୁହିଁ[୯]

ମୋତେ କଳଭୂକ ପ୍ରାଏ ଲାଗଇ ସମର

ତୁ ଯେବେ ସଙ୍ଗ ନ ପାରୁ[୧୦] ଉତ୍ତର କୁମାର[୧୧] ।୪୦।

ଦଣ୍ଡକର ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ସବୁ[୧୨] ଜଣିବ ନିଧନ

କ୍ଷଣ ମଧ୍ୟେ ଦେଖିକରି ନୃପ ତୁ ବିମନ ।

---

୧ । ଜ ଗ. ନେଉଟାଇ

୨ । ଖ. ରଥ ମୋର ରାଜ୍ୟକୁ ନେବ

ଘ. ରଥ ଭୂମି ରାଜ୍ୟକୁ ମୁଁ ନେବ

୩ । ଜ ଖ. ସଗ୍ରାମ

ଗ. ସଗ୍ରାଂମ

୪ । ଙ. ପଡ଼ନ୍ତେ ଉଠନ୍ତେ

୫ । ଗ. ଶରଙ୍କର

୬ । ଙ. ଶଙ୍କର କରନ୍ତେ ଅନଳ ପ୍ରଖର

ଘ. ଶରଙ୍କର ତେଜ ଯେ ଅନଳରୁଂ ଖର

୭ । ଖ. ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ

ଘ. ପାର୍ଥ କହେ

୮ । ଜ ଖ. ସୂର୍ଯ୍ୟ

ଘ. ସୂର୍ଯ୍ୟ

୯ । ଗ. ସକଳ ସହସ୍ର ଥରେ ଥରେ ମୁ ପେଷଇ ।

ଘ, ସର୍ବଶସ୍ତ୍ର—ମୁହିଁ

୧୦ । ଖ. ନ ପାରିଲୁ

୧୧ । ଜ ଘ. ଉତ୍ତର କୁମର

୧୨ । ଖ. ଦଣ୍ଡକ ମଧ୍ୟେ ସବୁଁ

ଘ. ଦଣ୍ଡକ ମଧ୍ୟରେ ସବୁ ମୁଁ

ଶୁଣିକରି ଉତ୍ତର[1] ବାହୁଲେ ନନ୍ଦଘୋଷ

ରଣ ମଧ୍ୟେ ଅତି ବେଗେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ[2]

ମହାଘୋର[3] ସମର ଯେ ଲଗିଲକ[4] ତହିଁ

କେ ତାହା ଶେଷ କରିବ[5] ପାରିବ ସେ କହି ॥୪୧॥

ଦେଖି କରି ଧନଞ୍ଜୟ[6] ମହାକୋପ କଲ[7]

ମନଭେଦ ନାରାଚ ସେ ତୋଣରୁ କାଢିଲ[8]

ଗାଣ୍ଡୀବ ଧନୁରେ ବସାଇଲେ[9] ସେ ନାରାଚ

ଦାବାନଳୁ ଅଧିକ ଦିଶିଲ ସତେଜ[10]

ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ନାରାଚ କୁ ଅତି ବେଗେ[11] ଯାଅ

କଉରବ[12] ସନ୍ୟ ସବୁ ମୋହରେ ଚକାଅ ॥୪୨॥

---

୧ । ଗ ଘ. ଉତ୍ତର କେ

୨ । ଙ. ପରବେଶ

୩ । ଘ. ମାହାଘୋର

୪ । ଙ. ସମର ଲଗିଲ

ଘ. ସମର ସେ ଲଗିଲକ

୫ । ଙ. ପାରଲେ

ଘ. ଶେଷ କରି ପାରିବ

୬ । ଚ. ଧନୁର୍ଜ୍ଜୟ

ଙ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ

ଘ. ଧନର୍ଜ୍ଜୟ

୭। ଘ. ମାହାକୋପ କଲେ

୮ । ଙ. ତୃଣରୁ କାଢ଼ିଲ

ଙ. ଶର ତୋଣରୁଂ କାଢ଼ିଲେ

ଘ. ଶରକୁ ସେ ତୋଣରୁଂ କାଢ଼ିଲେ

୯ । ଙ. ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁରେ ନେଇଣ ବସାଇଲେ ।

ଘ. ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁରେ ସେ ବସାଇ

୧୦ । ଗ. ଦିଶଇ ସତେଜ

ଘ. ଦାବାନଳକୁ ଅଧିକ—ଶର ତେଜ

୧୧ । ଗ. ଅତି ବେଗେ

୧୨ । ଖ ଗ. କଉରବେଙ୍କ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[1] ଶତେ ଭାଇ ଅଛନ୍ତି[2] ରଣ ରଙ୍ଗେ
ଜଣକେ ଶତେ ନାରାଚ ଭେଦ ତାର[3] ଅଙ୍ଗେ

ସପ୍ତ[4]ରଥୀ ଅଛନ୍ତି ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଆଦି
ଜଣ କେ ବେନି ଶତେ ନାରାଚ[5] ତାଙ୍କୁ ଭେଦି[6]

ଅଳମ୍ବୁସ ସୋମଦତ୍ତ ଜୟଦ୍ରଥ[7] ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ
ଏ ସବୁ ରଜାଙ୍କୁ ପେଷିଲେ ବୃଷଶତ[8] ॥୪୩॥

ସେନାକେ ପଞ୍ଚାଶ ଶର ପାଦାନ୍ତି କେ ଦଶ[9]
ଗଜକେ ତରଣ ଅଶ୍ୱ ଗୋଟିକେ[10] ପଞ୍ଚଶ

ବାଜଣିଆ ଆଦି ଚର୍ମ୍ମି ଭୃତ୍ୟ ଜନ[11] ଯେତେ
ବେନି ବେନି ନାରାଚ[12] ତାହାଙ୍କ ହୃଦଗତେ ।

---

୧ । ଖ. ଦୟୋଧନ
ଘ. ଦୁ ଯୋଧନ
୨ । କ ଖ. ସତେ ଭାଇ ଅଛନ୍ତି
ଗ ଘ. ସତେ ଭାଇ ଛନ୍ତି
୩ । କ ଖ. ସତେ—ତାର
ଗ. ସତେ—ତାଙ୍କ
ଘ. ସତେ—ଭେଦେଗୁ ତାଙ୍କ
୪ । ଖ. ସପ୍ତ
୫ । କ. ବେନି ସତେ ନବ୍ଜ ନାଃ କ ଅଙ୍ଗେ
ଭେଦ ।
ଖ. ସତେ ସତେ ସର
ଗ. ବେନି ସତ ନାରଚ
ଘ. ଜଣକେ ସତେ ନାରଚ
୬ । ଘ. ତାହାଙ୍କୁ ରୁ ଭେଦ
୭ । ଗ. ଜଦ୍ୟର୍ଥ
୮ । କ ଗ. ବୃଷସତ
ଖ. ୪୩ ପଦର ଶେଷ ପାଦଟି ନାହିଁ
ଘ ରଜାଙ୍କୁ କେ ପେଷିଲେ ବୃଷସତ
୯ । କ, ପଞ୍ଚାଷ ପାଦାନ୍ତି କେ ଦସ
ଖ. ପଞ୍ଚଶ ସର ପଦାଙ୍କୁ ଦଶ ଦସ
ଗ. ସର—ଦସ
୧୦ । ଖ. ଅସ୍ୱକେ
ଘ. ଘୋଡାକେ
୧୧ । କ. ଆଦି ଭୃତ୍ୟଜନ
ଖ ଆଦି ଭୃତ୍ୟ ଥିଲେ
୧୨ ଙ. ବେନି ନାରଚ ଲେଖାଏ
ଗ. ନାରଚ କେ

ଉଚ୍ଚାରଣ ନାଗର[1] ଫେଷିଲେ ଫାଲଗୁନ
ନମିଷକ ମାଝେ ପଡ଼ିଲେ ସକଳ[2] ସଇନ ॥୪୩॥

ଦେବଦତ୍ତ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନ ଧନଞ୍ଜୟ[3] କଲେ
ଦେଖି ଆକାଶରୁ ଦେବେ ପୁଷ୍ପ ବରଷିଲେ[4]

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଦେଖ ଦେଖ ହେ ଉତ୍ତର[5]
ଏକା ଶରେ କୁରୁଥାଟ[6] ପଡ଼ିଲେ ସମର

ଦେଖି ବିରାଟ ନନ୍ଦନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[7] ହୋଇଲେ[8]
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଚରଣେ ସେ ଦରଶନ କଲେ[9] ॥୪୪॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ରଥୁ ଉତୁର ଉତ୍ତର[10]
ମୁକୁଟ କଣ୍ଠି ଦିବ୍ୟ ବାସ[11] ଅଳଙ୍କାର

ରଥରେ ଅଣିଣ ଚାହାଁ[12] ରଖ ହେ ବହନ
ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ ଶୁଣ[13] ସାବଧାନ[14] ।

---

୧ । ଗ. ନାଦକରେ
ଘ. ଉଚ୍ଚାର ନାଦକ
୨ । କ. ନମିଷକେ ମାଝରେ ପଡ଼ିଲେ
ଖ. ମାଝକେ ପଡ଼ିଲେ
ଘ. ନମିଷ ମାଝକେ ରଣେ ପଡ଼ିଲ
୩ । ଭ. ଧନୁଜୟ
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ
୪ । ଝ. ଦେଖିକରି ଆକାଶେ ଦେବେ
ପ୍ରଶଂସିଲେ ।
ଗ. ପୁଷ୍ପ ବରଷିଲେ
ଘ. ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ
୫ । ଖ. ଉତର କୁମାର
୬ । ଗ. ଦେଖା ପରକେ କୁରୁଥାଟ
ଗଃ ଏକାଶରେ କୁରୁଥାଟ
ଘ. କୁରୁଥାଟ
୭ । ଖ. ଶୁନୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଗ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଆନର୍କ
୮ । ଗ. ହୋଇଲ
୯ । ଖ. ଶିର ଲଗାଇ ଦେଲ
ଗ. ଦରଶନ କଲ
ଘ. ଦ୍ରଶନ ଯାଇ କଲେ
୧୦ । କ ଗ. ଉତୁର ହେ ଉତର
ଗ. ଉଭର ଉତର
୧୧ । ଖ. କୁଣ୍ଡଳ ଦିବ୍ୟ ବସନ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ. ଆଣିକରି
୧୩ । ଖ. ଶୁଣିମା
୧୪ । ଗ. ସାବଧାନ

ମହାଘୋର[1] ସୈନ୍ୟ ଦେଖି ଲାଗେ ମୋତେ ଭୟ[2]
ଶୁଣି କହ ଆପଣେ ବିଜୟ ଧନଞ୍ଜୟେ[3] ॥୪୬॥

ଉତ୍ତରର କର ଧରି ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ[4]
ଦୁର୍ଯୋଧନ[5] ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଆଗରେ ଦେଖିଲେ

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ଭୂମେ[6] ଦେଖ ହେ ଉତ୍ତର
ଏଣିକି ଦୁର୍ଯୋଧନ ନୃପତି କୁରୁବୀର[7]

ଉତ୍ତର ଅମିତର ଧରିଣ ପରଚଣ୍ଡ[8]
ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ସ୍ୱାମୀ ମୁଁ କାଟିବି ଏହା[9] ମୁଣ୍ଡ ॥୪୭॥

ଅର୍ଜୁନ କହେ[10] ଶ୍ରମ ଠାକୁରେ ସତ୍ୟ କଲେ
ଶତେ ଭାଇଙ୍କି ମୁଁ ରଣେ[11] ମାରିବି ବୋଇଲେ

ତେଣୁ କରି ଏହାଙ୍କର ରଖିଲି ଜୀବନ
ପରକାର୍ଯ୍ୟେ[12] ସୋଦର ନ କରିବା[13] ନିଧନ ।

---

୧ । ଘ. ମାହାଘୋର
୨ । ଖ. ଲାଗଇ ମହାଭୟେ
୩ । ଡ. ଧନୁର୍ଜୟ
ଘ ବିଜୟ ଆପଣେ ଧନଞ୍ଜୟ
୪ । ଙ. ଓଲଂଘିଲେ
୫ । ଙ. ଦୁରୋଧନ
ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୬ । ଖ. ଦେଖ
୭ । ଚ. କୁରୁବର
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ନୃପତି କୁରୁବର
୮ । ଙ. ପ୍ରଚଣ୍ଡ
ଗ. ପରଚଣ୍ଡ
୯ । ଖ. ଭାଙ୍ଗିଦେବ ପ୍ରଭୁ
୧୦ । ଙ ଚ. ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ
ଗ. ଅର୍ଜୁନ ଦେଖ
୧୧ । ଙ ଶତେ—ରଣେ
ଗ. ଏ ଶତେ ସୋଦର ମୁଁ
ଘ. ଶତେ ଭ୍ରାତୃଙ୍କି ରଣେ
୧୨ । ଗ ଘ. ପରକାର୍ଯ୍ୟେ
୧୩ । ଡ. କରିବେ ।

ଶୁଣି କର ଉତ୍ତର ହୋଇଲେ ଶାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି[1]
ମଣି ମୁକୁଟ ଶିରୁ ପେଡଲେ[2] ତଡ଼ତ ।୪୮।

ଦେଖି କର ସେ ମୁକୁଟ ଧଇଲେ ଅର୍ଜୁନ[3]
ଏ ମୁକୁଟ ଆନକ ଲୁଣ୍ଠିତ ଭରଜନ[4]

ଗୋଟିଏ ପାଦେ ପର୍ବ୍ବ ବଜଏ[5] କମଳଣୀ
ଏଣ୍ଟି ମାନେ ମାନ ଗୋବନ୍ଦ କୁରୁମଣି[6]

ସେ ମୁକୁଟ ବାନ୍ଧେ ନେଇ ଏକ ସେନାଶିରେ[7]
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ ଆଣି ଶୁଆଇଲେ[8] ଭୂମିରେ[9] ।୪୯।

ଉପାନଦ୍ଧ ବେନ ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟକେ ବାନ୍ଧଲେ[10]
ପୁଣ ଦୁଃଶାସନକୁ ସେ ପାଇଣ[11] ଦେଖିଲେ ।

---

୧ । ଖ. ସ୍ୟାନ୍ତ ମୃଗ
ଗ. ଜେ ହେଲେ ସ୍ୟାନ୍ତ ମୃଗ
ଘ. ଉତର ହେଲେ ସ୍ୟାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି

୨ । ଖ. ଭାଡ଼ିଲେ

୩ । କ ଖ. ଅରଯୁନ

୪ । କ. ଲୁଣ୍ଠିତ ଭରଜନ
ଖ. ଲୁଣ୍ଠେତ ଲ୍ବର୍ଜନ
ଗ. ଆନନନ ଲୁଣ୍ଠିତ ଙ୍କର୍ଜନ
ଘ. ଲୁଣ୍ଠିତ ଆନନ ଭର୍ଜନ

୫ । ଗ. ଜନ୍ଧିରେ ବଜଏ
ଘ. ବଜଏ ଜନ୍ଧି

୬ । ଖ. ଏହେ ଯେମାନେ ମାନ ଗୋବନ୍ଦ
ବଡମଣି

୭ । ଖ. ବାନ୍ଧଲେ ନେଇ ପାଦାନ୍ତର ଶିର
ଗ. ସେନା ଶିରେ
ଘ. ବାନ୍ଧଲେ ନେଇ ଏକ ଶିନା ଶିରେ

୮ । କ. ଦୁର୍ଜଧନକୁ – ସୁଆଇଲେ
ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ ଆଣି ସୁଆଇଲେ
ଘ. ଦର୍ଯୋଧନ ଆଣି ଶୁଆଇ

୯ । କ ଖ. ଭୂମିରେ

୧୦ । କ. ମଧ୍ୟକେ ବାନ୍ଧିଲେ
ଖ. ଉଭ ଗୋଟିଏ ହୃଦରେ ଲମ୍ବାଇଲେ
ଗ. ବାନ୍ଧିଲେ
ଘ. ନେଇ ତାର—ବାନ୍ଧଲେ

୧୧ । . ଆଗରେ
ଘ. ଦୁସାସନକୁ ସେ ପାଇଣ

ମହାକ୍ରୋଧ ଭରେ ଗୃହିଁ[1] ପଣ୍ଡୁରାଜା ବାଳ
ଭୁ ପର ଆସ୍ଥକୁରେ ବସାଇ ସଙ୍କଟଳ
ଦ୍ରୋପଦିଙ୍କ କେଶ ଧରି[2] ଆଣିଲୁ ତୁ ବଳେ
ଝିବସନ କଲୁ ତାଙ୍କୁ କୁରୁସଭା[3] ତଳେ ॥୫୦॥

ଭୀମସେନ ଠାକୁରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛନ୍ତି
ତେଣୁ ଜଣ ତୋର ପ୍ରାଣ[4] ରଖିଲି ଏ ଯାନ୍ତ
ଖାଷଣରି[5] କରେ ଆପେ ଦେନି[6] ଅର୍ଜୁନ
ତାଙ୍କର ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ଶରଳେ[7] କୋପମନ
କୁମାର ବସ୍ତ୍ର ତା[8] ସୁନ୍ଦର ଝଣ ଦାଢି
ଉତ୍ତର ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ[9] ଦେଲେ ତାହା ପୋଡି ॥୫୧॥
ରଥୁଂ[10] ନେଇ ଗଧର[11] ଉପରେ ଶୁଆଇଲେ
ଟମକ ଗୋଟାଏ ତାର[11] ଗଳାରେ ଲମ୍ବାଇଲେ[12] ।

---

୧ । ଖ. ମହାକ୍ରୋଧ ଗୃହିଁଲେ
ଗ. ମହାକ୍ରୋଧ ଗୃହିଁଣ ସେ
ଘ. ମାହାକ୍ରୋଧ ଭରେ ଗୃହେଁ
୨ । ଖ. ଦ୍ରୁପଦୀ କେଶ ଧରି
ଘ. ଦ୍ରୋପଦି କେଶ ଧରିଣ
୩ । ଖ : ବିବସ୍ତ୍ର କଲୁ କରୁ ସଭାର
୪ । ଖ. ତୋତେ
ଗ. ତୋ ପ୍ରାଣ
ଘ. ତୋ ଜୀବନ
୫ । କ, ଖ ଗ. ଚକ୍ଷ ଶର
୬ । କ. କରେ ଧରି ଆଗେଣ
ଖ. ଧରିଣ
ଘ. କର ଆପେ ଧରିଣ
୭ । ଖ. ଟେରି
୮ । କ. ବଧ ସେ ତୋର
ଖ. ବଧସ ତୋର
ଘ. ବସ୍ତ୍ରସେ
୯ । ଖ. ଅନଳ ଲଗାଇଣ
୧୦ । କ ଗ- ରଥ
ଖ. ରଥରୁ ନେଇ ଗଜ
୧୧ । ଖ. କରି
ଗ. କେ
୧୨ । ଘ. ବାନ୍ଧିଲେ

ଶଢେକ ଭୂଷଙ୍କ ଆଣିବା[୧] ତାକେଣିଆ[୨] ମେକେ
ବାଜେଣିଆ ମାନଙ୍କୁ ରଥରେ ବସାଇଲେ[୩]
କୃପଙ୍କୁ[୪] ଶୁଆଇଲେ ସେ ଉଟର ପୃଷ୍ଠରେ[୫]
କଙ୍ଗଟୀ କୁଣ୍ଡଳ ଫେଡ଼ ଦେଲେ[୬] ଉତ୍ତର ॥୫୨॥

ନାସତରେ ଜଣ ଅଗ୍ର[୭] ପକାଇଲେ କାଟି
ଉତ୍ତର ଦେଖ କାନ୍ଦିଲେ ଜରେ ତାର ତୁଟି[୮]
ମର୍ଦ୍ଦନ ଗୋଟାଏ ତା ହୃଦରେ[୯] ଲମ୍ବାଇଲେ
ପୁଣ ଅଶ୍ୱତ୍ଥମାକୁ ସେ ଯାଇଣ[୧୦] ଦେଖିଲେ
କ୍ରୋଧେଣ ତାହାକୁ କଲେକ[୧୧] ଲଣ୍ଡା ମୁଣ୍ଡ[୧୨]
ବେଳ ନାସାରେ ଫୋଡ଼ଣ[୧୩] ରଖିଲେ[୧୪] ଗ୍ରନ୍ଥ କାଣ୍ଡ ॥୫୩॥

---

୧ । ଜ: ସତେ ଭୂଷଙ୍କ ଆଣି
ଙ. ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ସତେ ଭୂଷଣଂ ଆଣିଣ
୨ । ଗ ବାଜଣିଆ
୩ । ଖ ଗ. ବାଜେଣିଆ ମାନେ ତାଙ୍କର ଥରେ ଶୁଆଇଲେ
ଘ. ମାନଙ୍କୁ ଆଣି ରଥେ ବସାଇଲେ
୪ । ଖ ଗ. କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ
ଘ. କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ
୫ । ଜ. ପୃଷ୍ଠରେ
ଙ. ଉଟର ପୃଷ୍ଠର
ଚ. ନେ ଶୁଆଇଲେ ଉଟର ପୃଷ୍ଠର
୬ । ଖ. ମୁକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ ଛଡାଇ ଆଣିଲ
ଗ. ମୁକୁଟ—ଦେଲେ
ଘ. କଙ୍କଟୀ ମୁକୁଟ ଉପାଡ଼ି ଦେଲେ
୭ । ଙ. ନାସର ଫାଳେ ତାର
ଘ. ନସ ତାର
୮ । ଜ ଖ. ନଳର କୁମର ଦେଖ କାନ୍ଦିଲେ ତା ତୁଟୀ ।
ଚ. ଉତର କୁମର ଘୋର କାନ୍ଦିଲେ ତାଙ୍କ ତୁଟୀ ।
୯ । କ ଙ: ଗୋଟାଏ ଏ ଜ ହୃଦରେ
ଖ. ନେ ଥଳାରେ
୧୦ । ଖ. ଅଶ୍ୱତ୍ଥମାକୁ ଯାଇ ଆଗରେ
ଚ. ଅଶ୍ୱତ୍ଥମାକୁଂ ନେ ଜାଇଣ
୧୧ । ଖ ଘ. କ୍ରୋଧରେ ତାହାକୁ ସେ କଲେ
୧୨ । ଜ: ନାଣ୍ଡମୁଣ୍ଡ
୧୩ । କ ଗ. ବେଳ ନାସାରେ ଫୋଡ଼ିଣ
ଖ. ପୋଡ଼ିଣ ବେଳ ନାସାରେ
୧୪ । ଗ. ରଖିଲେ

ମନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ର ଗୋଟାଏ ତାର ଗଳାରେ ବାନ୍ଧିଲେ[1]
ଚରଣ ବାନ୍ଧି ରଥ[2] ଉପରେ ଶୁଆଇଲେ

ପୁଣ ସେଠାବରୁ ଯାଇଁ[3] ଶଲ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖିଣ[4]
ରଥ ଉପରୁ ତାହାଙ୍କୁ ଗଲେକ ଘେନଣ[5]

ଓଟର ଉପରେ ନେଇ ବେଗେ ଶୁଆଇଲେ
ଅଙ୍ଗରୁ ଉତ୍ତର ଅଳଙ୍କାର ବାସ ନେଲେ[6] ।୫୪।

କୃପ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ[7] ରଥରୁ ଘେନିଗଲେ ବଳେ
ଅନଳ ଲଗାଇ ଜଣ ଦାଢ଼ି ପୋଡ଼ିଦେଲେ

ଭୂମିର ଉପରେ ତାହାଙ୍କୁ[8] ଶୁଆଇଲେ ଆଣି
ପଛେ ଆଣେ ବାନ୍ଧିଲେ ତାହାର[9] ବେଣୀପାଣି ।

---

୧ । ଖ. ଲମ୍ବାଇଲେ
ଗ. ବାନ୍ଧିଲେ
୨ । କ. ରଥ ଶ୍ରୀ
ଖ. ବାନ୍ଧଣ ରଥ
ଗ. ବାନ୍ଧଣ ରଥ
୩ । ଗ. ପୁଣି ସେଠାରୁ ଯାଇଣ
ଘ. ସେଠାରୁ ଯାଇ ସେ
୪ । ଘ. ଦେଖିଲେ
୫ । ଗ. ରଥପରୁ ତାହାଙ୍କୁ ଗଲେକ ଘେନାଇଣ
ଘ ରଥର ଉପରୁ ତାହାଙ୍କୁ ଘେନିଗଲେ
୬ । ଖ: ଶଲ୍ୟଙ୍କ ନାସ ଦାଢ଼ୀ ଉପାଡ଼ୀ
ପକାଇଲେ ।

ତାଙ୍କ ଘର ଧର ବେଙ୍ଗଳ ଭର ପକାଇଲେ
ଓଟର ଉପରେ ସେ ତାହାଙ୍କୁ ଶୁଆଇଲେ
ସର୍ବାଙ୍ଗ ଅଳଙ୍କାର ଭଣ ଚଢ଼ି ଦେଲେ
ଗ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ଉତର ଅଳଙ୍କାର ମାନ
ନେଲେ ।
ଘ. ଅଳଙ୍କାର ମାନ
୭ । ଘ. କୃପ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ
୮ । ଗ. ଉତ୍ୟାନ ତାହାଙ୍କୁ
ଘ. ତାହାଙ୍କୁ ଉତ୍ୟାନେ
୯ । ଗ. ବାନ୍ଧିଲେ ତାହାଙ୍କ
ଘ. ତାହାଙ୍କ

ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଭୂରିଶ୍ରବା ଶଲ୍ୟଙ୍କି ଦେଖନ୍ତେ[1]
ଅଶ୍ୱ ଉପରେ ନେଇ ତାହାଙ୍କୁ ବସାଇଲେ[2] ॥୫୫॥

ଅଳମ୍ବୁଷ ରଜାର କାଟିଲେ ତାମକଣ୍ଠ[3]
ସୋମଦତ୍ତର ଛାଡ଼ିଲେ ଦକ୍ଷିଣ[4] ନୟନ

ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତକୁ ଦେଖିଣ ସେ ଉତ୍ତର କୁମାର[5]
ସାତଚୂନ[6] କଲେ ମସ୍ତକ କେଶ ତାର[7]

ଅନଳ ଲଗାଇ ନଖ ଦାଢ଼ି ପୋଡ଼ିଦେଲେ
ଦକ୍ଷିଣ ପୁଡ଼ା ନାସିକା ତାହାର ଛେଦିଲେ[8] ।୫୬।

ଜୟଦ୍ରଥକୁ ରଥରୁ ନେଲେ କେଶ ଧରି
ସର୍ବ ଅଳଙ୍କାର ନେଇ ବିବସନ କରି ।

---

୧ । କ. ଭୂରିଶ୍ରବା ଶଲ୍ୟଙ୍କ ଉଠି ନେଲେ
ଖ. ଭୂରିଶ୍ରବା ଶଲ୍ୟଙ୍କି ଦେଖନ୍ତେ

୨ । କ. ଅଶ୍ୱର – ବସାଇଲେ
ଖ. କୃପ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଆଣି ଶୁଆଇଲେ ତଳେ
କେଶ କାଟି ତାଙ୍କର ନାସ ପୋଡ଼ିଦେଲେ
ଭୂମିରେ ତାହାଙ୍କୁ କେଶ ଶୁଆଇଲେ ଆଣି
ପଛ ଭରେ ତାହାଙ୍କ ବାନ୍ଧିଲେ ପାଦ ଆଣି
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଭୂରିଶ୍ରବା ଶଲ୍ୟଙ୍କ ଦେଖନ୍ତେ
ଅଶ୍ୱର ଉପରେ ନେଇ ତାଙ୍କୁ ଶୁଆଇଲେ

୩ । କ. ତାମ୍ର କଣ୍ଠ
ଖ. ଦକ୍ଷିଣ କର୍ଣ୍ଣ
ଘ. ବାମ କର୍ଣ୍ଣ

୪ । ଗ. ଜମଦ୍ୱାରେ ଛାଡ଼ିଲେ ତାହାଙ୍କର
ଘ. ଉପାଡ଼ିଲେ ଦ୍ୱେକର

୫ । କ ଘ. କୁମର
ଖ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ବାମକର କାଟିଲେ ଅଙ୍ଗୁଳି

୬ । ଘ. ସାତଚୂନ କଲେକ ମସ୍ତକ ତାହାର

୭ । ଘ. କଲେକ ମସ୍ତକ ତାହାର
ଙ. ଜୟଦ୍ରଥର ଚରଣେ ଦେଇଣ ସାଙ୍କୁଳି

୮ । ଖ. ଦକ୍ଷିଣ ନାସାପୁଡ଼ା ତାହାର ଛେଦିଲେ ।
ଉଲଗ୍ନ କରି ରଥ ଉପରେ ଶୁଆଇଲେ

ଜଣକୁ ପାଣେଜ[୧] ତାର ଫକାଇଲେ କାଟି
ଦାଢି ପୋଡ ଦେଇ ମୁଣ୍ଡେ ଲଗି[୨] ସାଭଦେଣି

ଭୁଷ ଗୋଟାଏ ତାହାର ହୃଦେ[୩] କମ୍ବାଇଲେ
ଗଧୁଣି[୪] ଉପରେ ନେଇ ତାଙ୍କୁ ଶୁଆଇଲେ[୫] ।୬୭।

ଶକୁନକ ଆଣି ପୁଣି[୬] ବହୁ ଶାସ୍ତି ଦେଲେ
କ୍ରୋଧରେ ଜଣ ତାର ଉପାଡ ଫକାଇଲେ[୭]

ଭେଷ ଗୋଟାଏ ତାହାର ଲମ୍ବାଇଲେ ଉରେ
ଚୋଳ ଶୁଆଇଲେ ନେଇ ଗଧର[୮] ଉପରେ

ରଥି ମାନଙ୍କୁ ନେଇଣ[୯] କରନ୍ତି ପାଦାନ୍ତ
ପାଦାନ୍ତ ମାନଙ୍କୁ ଆଣି[୧୦] ରଥରେ ବସାନ୍ତି ।୬୮।

ଭୃତ୍ୟଗଣ ମାନଙ୍କୁ ବସାନ୍ତି ଅଶ୍ୱଗଜେ[୧୧]
ଅଶ୍ୱଗଜ[୧୨] ସ୍ୱାମୀଙ୍କ[୧୩] କରନ୍ତି ଭୃତ୍ୟସଜେ[୧୪] ।

---

୧ । ଉ ଘ ଅଧିକ
୨ । କ ଘ. ଲଣ୍ଡିଲେ
୩ । ଗ. ଗୋଟିଏ ତାର ହୃଦରେ
ଘ. ଭୁଷ ଗୋଟାଏ ତାର ହୃଦରେ
୪ । ଘ. ଗଧ
୫ । ଖ. ଏହ ପଟି କାଢି
ଖ. ଗଧର ଉପରେ ଚୋଲ ନେଇ
ଶୁଆଇଲେ ।
୬ । ଭ. ଆଣିଣ
ଘ. ଦେଖି ପୁଣ
୭ । ଖ. ଶକୁନିଙ୍କ ଆଣି ଦେଇ ସାତ
ବେଣ୍ଡିକଲେ
ନାସ ଫାଲେ ତାର ଦାଢ଼ୀ ପୋଡ଼ିଦେଲେ
ଗ. କ୍ରୋଧ ଭରେ ନାସ ତାର ପକାଇଲେ
୮ । କ. ଗଧର
ଖ. ମଇଁଷି
ଗ. ହେଙ୍କ—ଗଧର
୯ । ଖ. ସେନା ମାନଙ୍କୁ ନେଇ
୧୦ । ଗ. ନେଇ
୧୧ । ଗ. ରଥ
ଗ. ଭୃତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଣି ବସାନ୍ତି ରଥ
୧୨ । ଙ. ଅଶ୍ୱଗଣ
୧୩ । କ ଗ. ସ୍ୱାମୀଙ୍କ
୧୪ । ଗ. ସଙ୍ଗେ

ସକଳ ସଇନ୍ୟ[1] ନେଉଟାଇଲେ କିରୀଟୀ[2]
ସନ୍ତୋଷେଣ ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥେ ଯାଇ ବସି[3]

କିରୀଟୀ ମୁକୁଟ ପାଟ ବସ୍ତ୍ର[4] ଅଳଙ୍କାର
ରଥରେ ପୂରାଇଲେ[5] ସେ ଉତ୍ତର କୁମାର[6] ॥୫୯॥

ଅର୍ଜୁନ ଆଜ୍ଞାରେ ପୁଣ ବାହୁଡ଼ିଲେକ[7] ରଥ
ସୋମିବୃକ୍ଷ ତଳେ ଯାଇ ମିଳିଲେ ବୀର ପାର୍ଥ[8]

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯେ[9] ଶୁଣିମା କଉତୁକ
ବିରାଟ ଯେ ଦଣ୍ଡ ସାଜ କଲପି କଟକ[10]

ସାତ ଖୋଇଣି ସେନ[11] ଅସୁର ବଳ ଥାଟ[12]
ସୁବାହୁ ବିରାଟଙ୍କୁ ଯେ ଓଗାଳିଲେ ବାଟ[13] ॥୬୦॥

୧। ଙ ଘ. ସନ୍ୟ
ଖ. ସେନା
୨। ଙ ଖ. ନେଉଟାଇଲେ। କିରୀଟୀ
ଘ. କିରୀଟୀ
୩। ଗ ଘ. ବସି
୪। ଖ: ବସନ
୫। ଗ. ପୁରାଇଲେ
୬। ଘ. କୁମର
ଘ. ଉତ୍ତର କୁମର
ତୋପ ... [illegible]
ଅତଏବ ବୃକ୍ଷେ ସେ ଅଣିଲେ ଉପାର୍ଜ୍ଜି
୭। ଙ ଘ. ଅର୍ଜୁନେ ସେ ବାହୁଡ଼ିଲେ
ଖ. ବାହୁ
୮। ଡ. ବୃକ୍ଷ ପାଶେ ପାର୍ଥ—ପାଥ
ଘ. ପାର୍ଥ
୯। ଙ. ତଥା
ଘ. ସେ
୧୦। ଗ. ଭଲ ଜଲଠାବ ଟେକ
ଘ. ମାଣ୍ଡଲ କଲପି କଟକ
୧୧। ଗ. ଖୋଇଣି ସଇନ୍ୟ ସେନ
ଘ. ଖୋଇଣି ସେ
୧୨। ଘ ଘ ଥାଟ
୧୩। ଙ: ଓଗାଳିଲେ ବାଟ
ଘ. ଓଗାଳିଲା ବାଟ
ଙ. ପୋଥିର ଅଧିକ ପାଠ—
ଅସୁରର ଭୟ ମହି ଧର ବୃଷ୍ଟି କଲେ
ବିରାଟ ସଇନ୍ୟ ଦେଖି ଦୂରୁ ପଳାଇଲେ
ଦେଖିକରି କଲଜ୍ଞା ରତ୍ନୀ ଏକ ହୁଣ୍ଡଳ
ଅଣବ ବୃକ୍ଷେ ଉପାର୍ଜ୍ଜି ଆଣିଲ
ଗ ଘ. ଅସୁର ସଇନ୍ୟ ମିଳିଣ ସର ବୃଷ୍ଟି କଲେ
ବିରାଟଙ୍କ ସଇନ୍ୟ ଦେଖି ଦୂରୁ ପଳାଇଲେ ।

ଅସୁର ସୈନ୍ୟ ମିଶିଣ[1] ଶର[2] ବୃଷ୍ଟି କଲେ
ଭରତଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ଦେଖି ଦୂରୁ[3] ପଳାଇଲେ ।

କୋପଭରେ ବଜ୍ରଭୁଜ ଯେ ଗୁଡ଼ନ୍ତେ[4] ଏକ ରଢ଼[5]
ଅଣ୍ଡବଡ଼ ବୃକ୍ଷେକ ସେ ଆଣିଲେ ଉପାଡ଼ି[6]

ଅସୁରଙ୍କ ଉପରେ ଚା[7] ପଡୁଥିଲେ ନେଇ
ଗ୍ରନ୍ଥିକାର[8] ମିଶି ତତ୍ୟ ଥାଟ ସଂହାରଇ[9] ।୭୧।

ନିମିଷ ମାତ୍ରକେ ସବୁ ସୈନ୍ୟ ସଂହାରିଲେ[10]
ଦେଖି କରି ସୁବାହୁ ଯେ କୋପରେ ଧାଇଁଲେ

ବେଣ୍ଟଗଦା ବୁଲାଇଣ ବଜ୍ରଭୁଜ ଉପରେ
ପିଟନ୍ତେଣ ଶ୍ରମସେନ ଧଇଲେ ଚା[11] କରେ

ନେଉଟାଇ[12] ସେ ଗଦା ପ୍ରହାର କଲେ[13] ତୋଳି[14]
ସୁବାହୁ ନୃପବର[15] ଶରୀର ହେଲା ଧୂଳି[16] ।୭୨।

---

୧ । ଭ ଖ ଗ. ମିଶାଣ
୨ । ଭ ଖ ଗ. ଶର
୩ । ଭ ଖ ଗ. ଦୂରୁ
୪ । ଭ ଖ ଗ. ଗୁଡ଼ନ୍ତି
୫ । ଭ ଖ ଗ. ରଢ଼ି
୬ । ଭ ଖ ଘ. ଉପାଡ଼ି
୭ । ଗ. 'ଚା' ନାହିଁ
୮ । ଭ ଖ. ଗ୍ରନ୍ଥିକାରେ
୯ । ଭ. ସଂହାରଣ
ଙ. ଅସୁର ସଂହାରଣ
ଖ. ଥାଟ ସଂହାରଣ
ଘ. ଥାଟ ସଂହାରଣ
୧୦ । ଗ. ଅସୁର ସଂହାରିଲେ
ଭ. ସବୁ ସୈନ୍ୟ ସଂହାରିଲେ
ଘ. ଥାଟ ସଂହାରିଲେ
୧୧ । ଘ. ଚାହା
୧୨ । ଭ. ନେଉଟାଇ
୧୩ । ଙ. ପ୍ରହାରିଲେ
ଘ. ବେଣ୍ଟ ଗଦା ପ୍ରହାରିଲେ
୧୪ । ଘ. ନେଇ
୧୫ । ଖ. ନୃପବର
ଘ. ନୃପବର
୧୬ । ଭ ଖ. ହେଲେ ଧୂଳି
ଘ. ଧୂଳି ହୋଇ ।

ସନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସେନାଣ ବିରାଟ ରାଜ୍ୟଂ ଗଲେ
ଜଗତି ରାଜ୍ୟ ସେ' ଦିନେ ମାଡ଼ଣ ଦସିଲେ

ସେ ରାଜ୍ୟର ଗୋଠମାନେ ଘେରିଲେ ତତ୍କ୍ଷଣ
ବିରାଟ ଭୂମିର ଶ୍ଵେତକୁ କଲେକ' ନ୍ୟୁନ

ଏମନ୍ତେ କେତେକ ଦିନ ଗଣ୍ଡିରେ ରହିଲେ
ବିରାଟ ଗ୍ରାମରେ ଯାଇଁ ସ୍ୱର ଜଣାଇଲେ ॥୭॥

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ନେଇଛନ୍ତି ଧରି
ଉତ୍ତର ରଜାଏ କଲେ ସେନ ବୃହନାସ୍ତ୍ର

ଶୁଣି ଜନ ତାଟକା ସେ ହୋଇଲେ ବିରାଟ
ବଳିଭ ବୋଲନ୍ତିରେ ଜଗାଅ ବେଗେ ବାଟ

---

୧ । ଗ. 'ସେ' ନାହିଁ
ଘ. ଦେଖ ସେ

୨ । ଭ. ଭଲେ
ଖ. ପୁତ୍ରକୁ ହିଁ କଲେ
ଘ. ବିରାଟର ପୁତ୍ର ଶ୍ଵେତକୁ କଲେଭ

୩ । ଭ. ଚନ୍ଦ୍ରଂ
ଘ. କେତେଦନ ଚନ୍ଦ୍ରଂରେ

୪ । ଖ. ଉଭୟ
ଘ. ବିରାଟର ଗ୍ରାମରେ ଯାଇଁ ସ୍ୱରଂ

୫ । ଖ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମୋଟଗୋଷ୍ଠ
ଗ. ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ

୬ । ଭ. ଧରି
ଘ. ନେଇଛନ୍ତି ଧରି

୭ । ଭ. ଦିନେ କଲେ ନେ

୮ । ଗ. ୭୪ ପଦର ୧ମ ପାଦପରେ
ଜଣେ ମୋହର ଏବେ ଭୂତୀଳ ସମ୍ପଦ
ଭୋକ୍ତେ ବୋଧାଇଲ ହେ ରାଜା ନାହିଁଟି
ପ୍ରମାଦ ।
ବାହେନଲା ଅଛୁ ଜେବେ ଉତ୍ତର ରଥରେ
ଜୟ ତାକୁ ଭରଚେବ ସେ ଜହ୍ଵରେବ ବଳେ

୯ । ଖ ଗ. ତାଟକା ହୋଇଲେ
ଗ. ପୁଣ ହରଷ ବିସ୍ମଏଂ ହୋଇଣ

୧୦ । ଭ. ଦଳଳକୁ ବୋଲନ୍ତିରେ
ଖ. ବଳଭ ବୋଧାଇଲ ଆରେ

୧୧ । ଗ ଘ. ମୋଟେ ବାଟ ।

ଏବେ[1] ଭାଗ୍ୟ ମୋର କ ବଞ୍ଚିବି[2] ଆଜ ଜନ
ମୋହର ପିତା ପାଏ କ ଥିବ ଦୁର୍ଯୋଧନ[3] ।୬୭।

ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ[4] ଘେନି ଚଢ଼ୁ[5] ଆସନ୍ତୁ ସତ୍ୱର[6]
ଘୋର ରଥ ଶବଦେ ଚଳନ୍ତୁ ବୃକୋଦର[7]

ରାଜ୍ୟର ନିକଟରେ ହୋଇଲେ[8] ଆସି ପୁଣି
ଶ୍ୟାମସେନ ଗର୍ଜନ ଅର୍ଜୁନ ସ୍ୱର ଶୁଣି

ମନେ ବିସ୍ମରନ୍ତୁ ମୋହେ ଛନ୍ତୁ କହୁରବେ[9]
ଶ୍ରମ ଠାକୁରେ ଦେଖିଲେ[10] ଜୀବନେ ମରିବେ ।୬୮।

ଏତେ ଭଣି ମନରେଣ ଶର[11] ସନ୍ଧାରିଲେ[12]
ଜୀବନ୍ୟାସ ଶରେଣ ଅମୃତ ବୃଷ୍ଟି କଲେ[13]

କୁରୁସୈନ୍ୟ ପ୍ରାଣ ପାଇ[14] ଉଠିଲେ ସକଳ[15]
ଏକ ଆରେକରେ ଚର୍ଚ୍ଚି କରୁଛନ୍ତି[16] ଗୋଳ ।

---

୧ । ଖ. ସେବେ
ଘ. ଏବେ
୨ । ଘ. ମୋହୋର ବଞ୍ଚିବ
୩ । ଖ. ଥିବ କ ଦର୍ଯୋଧନ
ଙ. ମୋର ଜବାଜାଏ ରହିଥିବ ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦ ଯୋଧନ
୪ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
୫ । ଗ. ଘେନିଣ
୬ । ଘ. ଧଡ଼ୁରେ
୭ । ଘ. ବୃକୋଦର
୮ । ଗ. ପ୍ରବେଶ
ଘ. ନିକଟେ ହୋଇଲେ
୯ । ଜ ଗ. କହୁଥିବେ
ଘ. ଅନ୍ତର୍ଜ୍ଜୀ କହୁଥିବେ
୧୦ । ଖ. ଘାଣିଲେ
୧୧ । ଜ ଖ ଗ ଘ. ଶର
୧୨ । ଗ. ସଂହରିଲେ
୧୩ । ଜ ଖ. ଅମୃତ ବୃଷ୍ଟି କଲେ
୧୪ । ଖ. ଉଠିଲେ ସୈନ୍ୟ
୧୫ । ଘ. ସକଳ
୧୬ । ଜ. ବିବେକ ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଛନ୍ତି
ଖ. ଅରବେଶ ରଡ଼ି କରନ୍ତି/ଗୁଣ୍ଡ
ଘ. ଆରବେଶ ଚଢ଼ି କରୁଛନ୍ତି

କେ ବୋଲଇ ମୋର ଧନୁଖୋଣ ବେନି[1] ନାହିଁ
କେ ବୋଲନ୍ତ ମୁକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ ମୋର କାହିଁ[2] ।୭୨।

କେ ବୋଲନ୍ତ ରଥ ଗୁଡ଼ ଶୋଇଲ ଭୂମିରେ
କେ ବୋଲେ ବାଜଣା ପନ୍ଥ କେ ଦେଲ ମୋ ଉରେ

କୁରୁରାଜା ବୋଲେ ମୋର[3] ମୁକୁଟ କେ ନେଲା[4]
ଏ ମୋର ଶିରରେ ଉପାନହ ବାନ୍ଧିଗଲା[5]

କେ ଶିର ଆଉଁଚି[6] ପାଇଲେ[7] ବଡ଼ ଲାଜ
ଏମନ୍ତ ଜୀଇଁବାରୁ ମରଣ ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟ[7] ।୭୩।

ସେନାପତିମାନେ ଉଠି କରନ୍ତି ବିଚାର[8]
ଧନ୍ୟ ପାର୍ଥ କୁରୁବଳ କଲ[10] ନାରଖାର

ଶୁଣି ଦ୍ରୋଣେ ବୋଇଲେ ହେ କୁରୁରାଏ ଶୁଣ
ସମସେନ ଏତେ ଆସୁଅଛନ୍ତି ଗର୍ଜଣ

ଅର୍ଜୁନ ସମରେ କଣ୍ଟି ସାବଧାନ ହେଲ
ପଞ୍ଚାଶରେ କଳରବେ ସୀମା ଛେକି ଗଲ ।୭୪।

୧। ଭ. ଛୁଟ ବେନି
ଘ. ଖୋଣ
ଘ. ମୋହର ଧନୁ ଖୋଣ
୨। ଭ. ନାହିଁ
୩। ଭ ଙ. କୁରୁରାଏ ବୋଇଲେ ମୋ
ଘ. ବୋଲେ ମୁକୁଟ
୪। ଘ. କେ ମୋହର ନେଲ
୫। ଭ. ଏ ମୋହର ଶିରେ ଚର୍ମ ପାଦୁକା ବାନ୍ଧିଲା ।
ଘ. ଏ ମୋହର ଶିରରେ ଉପାନହ ବାନ୍ଧିଗଲା
୬। ଗ. ଅଭିମାନେ ପାଇଲା
ଘ. ପାଇଲା
୭। ଙ. ଜୀବନଟି ନାହିଁ
୮। ଖ. ସେନାମାନେ ବିଚାର କରନ୍ତି ମନର
୯। ଙ. ଅର୍ଜୁନ ଉଚ୍ଚରବେ
ଘ. ପାର୍ଥ କୁରୁବଳ
୧୦। ଙଘ. କଲୁ

ଶୁଣି କର ସକଳେ[1] ପଳାନ୍ତି ଚତୁର୍[2] ଭିତ
ପଥ ନ ପାଇଣ ସେ' ଅରଣ୍ୟେ,ଗଲେ ମାତ୍ର

କେତେକଜନ ହସ୍ତିନାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଅଭିମାନେ କାହାକୁ କଛି କ୍ଷିଁ ନ କହିଲେ

ସହଦେବ ପ୍ରୋଥନାକୁ ସେନ ଚତୁଃ ଚଳି[3]
ମହାଘୋର[4] କାନନେ ସନ୍ଧ୍ୟରେ ଯାଇଁ ମିଳି[5] ॥୬୯॥

ବିରାଟ ରୁମ୍ଭରେ[6] ଦୂତେ[7] କରନ୍ତି ବାରଣ
କୁରୁଥାଟେ[8] ଗଲେ ସେ ଉତ୍ତର ଜଗଜଣ[9]

ସମସ୍ତ ଜଣି ପ୍ରୋଥନା[10] ଆଣିଲେ ଛଡ଼ାଇ
କଉରବେ ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲେଣି[11] ପଳାଇ

ବିରାଟ ବୋଇଲେ ଆଜ ଯାଇ ଜସ ହେବ
ଧନ୍ୟ[12] ଧନ୍ୟ ମୋ[13] ପୁତ୍ର ଜିଣିଲ୍ଲ କଉରବ[14] ॥୭୦॥

---

୧ । ଖ. ସବେ
୨ । ଖ. ପାଦ ନେତ୍ର
ଘ. ନ ଦଶିଲ୍ଲ
୩ । ଝ. ପ୍ରୁଥନାକୁ ସେହିଣ ଚଳିଗଲେ
ଖ ଘ. ପ୍ରୁଥନାକୁ—ଚଳି
୪ । ଘ. ମାହାଘୋର
୫ । ଚ. ଅରଣ୍ୟେ ଜାଇଣ ମିଳିଲେ
୬ । ୯. ଆଃର
୭ । ଘ. ଗୃହେର
୮ । ଢ. କୁରୁ ଥାଟେରେ
୯ ଗ ଖ. କୁରୁଥାଟେ
୯ । ଜ. ଜଗୁଣିଭା
୧୦ । ଗ. କୁରୁଙ୍କୁ ଜଣି ପ୍ରୁଥନାକୁ
ଗ. ପ୍ରୁଥନା
ଘ. ପ୍ରୁଥନାକୁ
୧୧ । ଖ ଘ. କଉରବେ ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲେତ ।
୧୨ । ଖ. ଯାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଡ. ମୋର
୧୪ । ଗ. କଉରେବ
ଘ. ଜଣିଲ୍ଲ କଉରେବ

ନିଜ ରାଜ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ସେନ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ[1]
ଆସ୍ଥାନେ ବିଜୟ କଲେ ବିରାଟ ନରେଶ

ସୈନ୍ୟମାନେ ମେଲାଣି ମାଗିଣ ଚତୁଂ ଗଲେ
ଘୋଷଶାଳେ ବଳଦ ପ୍ରବେଶ ଯାଇ ହେଲେ[2]

ଅଶ୍ୱଶାଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଗ୍ରନ୍ଥିକାର
କୋନ୍ତଙ୍କ ବଦନ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣି କହେ ନୃପବର ॥୭୧॥

ପଶା ପିଢେ ଏବେ ଆସ ଖେଳିବା ଗୋସାଇଁ
ଏ ମୋହର ଆନନ୍ଦ ସମସ୍ତ ଥାପି ହୋଇ

ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଲନ୍ତି ଏବେ ଉତ୍ସବ ବେଳର
ପଶା ପାଢି ଆପଣେ ସେ କାଟିଲେ ଭୂମିର

ଭୃତ୍ୟ ଜନମାନେ ପଶାସାର ଆଣିଦେଲେ
କୋନ୍ତଭଟ ବିରାଟ ଯେ ପଶାରେ ବସିଲେ ॥୭୨॥

ଏଣେ ବାସବ ନନ୍ଦନ ଶମୀବୃକ୍ଷ ତଳେ
ଉତ୍ତର କୁମର ସେ ଉଠିଲେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳେ

ଧନୁତ୍ରୋଣ ଛନ୍ଦୁମୋଟେ ରଖିଲେ ସେ ନେଇଁ
ବୃକ୍ଷ ଡାଳୁଂ ଅତି ବେଗେ ଆସିଲେ ଓହ୍ଲାଇ

ସ୍ତ୍ରୀ ବେଶ ଅଳଙ୍କାର ଅର୍ଜୁନ ହୋଇଲେ
ବାଳୁକକୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣିଣ ଆପଣେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ॥୭୩॥

୧। ଖ. ହେଲେ

୨। ଖ. ଅଶ୍ୱଶାଳେ ଗ୍ରନ୍ଥିକାର ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
କଙ୍କକୁ ଦେଖିଣ ସେ ବୋଲିଲେ ନୃପବର
ଖ: ବୋଲେ ନରେଶ୍ୱର
ଘ. ନର୍ତ୍ତକ ।

ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥ ଯେବେ ଛୁରଇଲେଣ[୧] ଯାଅ

ଦ୍ୱାରବତୀ ପୁରେ କୃଷ୍ଣେ ଯାଇଁ ଗାଅ[୨]

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ[୩] ମୋର କୋଟିଏ ନମସ୍କାର

ଯେ କୃପାରୁ କୁରୁସନ୍ୟ[୪] ଜିଣିଲ ସମର

ଏବେ ମାଧ ଜଣାଇବ ପ୍ରଭୁଙ୍କ[୫] ସ୍ଥମ୍ଭରେ

ଦାରୁକ ନନ୍ଦଘୋଷରେ[୬] ଚଳିଲେ ସତ୍ୱରେ ।୨୩।

ଦ୍ୱାରକାରେ ଯାଇଣ ହୋଇଲେ ପରବେଶ

ଦର୍ଶନ କଲେକ[୭] ଯାଇଁ ପ୍ରଭୁ ହୃଷିକେଶ

ଅର୍ଜୁନଙ୍କ କଥାମାନ[୮] ସମସ୍ତ ଜଣାଇଁ

ଶୁଣିକରି ଆନନ୍ଦ[୯] ସେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ

ଏଣେ ବାସବ ନନ୍ଦନ[୧୦] ବୃହନ୍ନଳା[୧୧] ବେଶେ

ଉତ୍ତର କୁମାର[୧୨] ରଥ ବାହାନ୍ତି ହରଷେ ।୨୪।

୧। ଖ. ଯେବଣ ବେଳେ
ଗ. ରୁଷଡେଣ

୨। ଘ. ଦ୍ୱାରବନ୍ତ ନଗ୍ରରେ ରୁହନ୍ତେ ଯାଇଁ ପାଅ ।

୩। ଙ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦେ
ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ
ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦରେ ମୋର

୪। ଖ. ଭକ୍ତସେବ
ଙ: କୃପାରୁ କୁରୁସନ୍ୟ

୫। ଙ. ଏବେକ ମାଧ ଜଣାଇବ ପ୍ରଭୁଙ୍କ

୬। ଖ. ଦ୍ୱାରକା ନନ୍ଦଘୋଷ
ଘ. ନନ୍ଦଘୋଷେ

୭। ଗ. କଲନ୍ତ
ଘ କଲେ

୮ ଖ. କଥା ସେ

୯। ଙ. ଆନନ୍ଦେ ସେ
ଖ ସନ୍ତୋଷ
ଗ. ଜେ

୧୦। ଙ. ବାସେବ ନନ୍ଦନ
ଖ. ଜେ ଅର୍ଜୁନ

୧୧। ଙ. ବୃହନ୍ନ
ଗ. ବୃହନ୍ନଳା

୧୨। ଗ ଘ. କୁମର

ବିରାଟ ନନ୍ଦନ ରଥୀ[1] ହୋଇଣ ରଥେ ବସି[2]
ବାମ ଦକ୍ଷିଣେ ସେ ବେଣୀ ଖୋଷିଛନ୍ତି[3] କସି

ବାମ କରେ ଧନୁ ସେ ଦକ୍ଷିଣେ[4] କରେ ଶର[5]
ସାରବେଶେ ଅଳଙ୍କାର ଉତ୍ତର କୁମର[6]

ଗଗନ ଗତି[7] ରଥ ବାହାନ୍ତି[8] ବୃହନ୍ନଳା
ତାହା ଦେଖି ସୁରଗଣେ ଗଲେ ଅପସରି[9] ॥୭୬॥

ବିରାଟର[10] ସୁମୁଖରେ ଜଣାନ୍ତି ସୁରଗଣ
କେତେବେଳ ମଧ୍ୟ ନ ପଡ଼ି ସାବଧାନେ[11] ଶୁଣ

ଦଜରବ ସନ୍ୟ କଣି[12] ଉତ୍ତର କୁମର[13]
ମୁକୁଟମାନ[14] ଛଡ଼ାଇ ଆଣନ୍ତି ରଥର

---

୧ । ଭ. ରଥି
ଖ. ଉତ୍ତର କୁମର ରଥ

୨ । ଘ. ବସେ

୩ । ଙ. ଖୋଷି ବେଣୀ ବାମ ଡାହାଣେ ଅଛୁ କଶି ।
ଗ: କେ ବେଣୀ ଖୋଷି ଅଛୁ କଷି
ଘ. ବାମ ଦକ୍ଷିଣ ଖୋଷରେ ବେଣୀ ଖୋଷି କସେ

୪ । ଭ. ଦକ୍ଷିଣ
ଖ. ଡାହାଣ
ଘ. ଧନୁ ସେ ଦକ୍ଷିଣ

୫ । ଭ ଖ ଗ. ହର

୬ । ଭ. ହୋଇଣ ଉତ୍ତର
ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୁମର
ଘ. ବର ବେଶ ଅଳଙ୍କାର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୁମର

୭ । ଖ. ଗଗନପଥ

୮ । ଖ. ରଥ ସେ ବାହାନ୍ତି

୯ । ଙ: ସୁରମାନେ ଜଣାନ୍ତି ଆଗ ସର
ଗ. ଆଗସର
ଘ. ସୁରମାନେ ଗଲେ ଆଗ-ସର

୧୦ । ଭ. ମନ୍ଥୁ ନୃପତି
ଖ ଗ. ମଧ୍ୟ ନୃପତି

୧୧ । ଗ ସାବଧାନେ

୧୨ । ଗ ମାର
ଖ ଘ. ଚଢ଼ିବାର—କଣି

୧୩ । ଗ ଘ. କୁମାର

୧୪ । ଗ. କୁଣ୍ଡଳ ।

ରାଜା ବୋଲେ ଶୁଣ ଦ୍ରୋଣେ[1] ପୃଥକ୍[2] ମହିମା
ଜଳନିଧିବଙ୍କର[3] ହେଲେ ଗର୍ଜିଲେ ସାରମା ।୭୭।

ଶାନ୍ତୁ ଦ୍ରୋଣ ସନ୍ତତେ[4] ସପତ ରଥି ଜଣି
ପ୍ରୋଧନାକୁ ଛଡ଼ାଇ ଆଣିଲେ[5] ବୀରମଣି[6]

ଦ୍ରୋଣେ କହେ କୁରୁଥାଟ ଜିଣିବ ଉତ୍ତର[7]
ବୃହନ୍ନଳା[8] ସାହା ହେଲେ ଯାହାର ରଥର[9]

ଶୁଣି ବିରାଟ ନୃପତି[10] ମହାକ୍ରୋଧ କଲେ[11]
ଓପ୍ରୋଧେ କିଛୁ ନ ବୋଲି ମଉନେ ରହିଲେ ।୭୮।

ପୁଣ ବେନି ଘଟୀ ଶେଷକୁ ଅଛନ୍ତି[12] ଦିବସେ
ଉତର ଆସି ଜଣାନ୍ତି[13] ନୃପତିଙ୍କ[14] ପାଶେ

କୁରୁବଳ[15] ଜିଣିଦେବ ଉତ୍ତର କୁମାର[16]
ବାହୁଡ଼ି ବିଜଏ[17] କଲେ ଆନନ୍ଦ କଟକର ।

---

୧ । ଖ. ବିରାଟ କେଲେ କ୍ରୋଧେ ଶୁଣି ମା ମୋ
୨ । ଗ ଘ. ପୃଥର
୩ । ନ ଘ. ଜଳଟ୍ରିବଙ୍କର
୪ । ଖ. ଆତ
୫ । ଖ. ପୃଥିନାକୁ—ଆଣିଲ
ଘ. ପୃଥନାକୁ—ଆଣିଲେ
୬ । ଜ. ନୃପମଣି
ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ପୃଥମଣି
୭ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. କୁରୁଥାଠ ଜଣେ ନ ଉତର
ଘ. ବୋଲେ କୁରୁପତୀ ଜଣେ ନ ଉତର
୮ । ଜ. ବୃହନଳ
ଗ. ବୃହନଳା
୯ । ଜ. ଯାହା ରଥର
. ହୋଇଲେ ତାର ରଥର
୧୦ । ଠ ଘ. ନୃପତି
ଖ. ପୁଣି ଶୁଣ ବିରାଟ
୧୧ । ଘ. ମାହାକୋପ
୧୨ । ଖ. ଥେଲନ୍ତି
୧୩ । ଗ. ଜଣାଇ
୧୪ । ଘ. ନୃପବର
୧୫ । ଙ. ଜହ୍ନବନ୍ତି
ଘ. କୁରୁକୁଳ
୧୬ । ଗ ଘ. କୁମର
୧୭ । ଘ ବାହୁଡ଼ା ବିଜେ

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରାଏ ଶଶନ୍ତ ଧନୁଟର ଧର
ମାତଳ ପ୍ରାଏଁ ରଥ ବାହାନ୍ତ ବୃହନାଶ୍ୱ ।୭୯।

ବସନ୍ତେ ବୋଇଲେ କୁନ୍ତେ' ଧନ୍ୟ ମୋର ପୁଷ
କୁରୁବଳ' ଜଣି ମୋର ଉଧରଲେ ନଗାଷ'

ଦ୍ରୋନ୍ତେ ବୋଇଲେ ଯାହାକୁ ସାହା ବୃହନାଶ୍ୱ
କଉରବେଁ ତାହାକୁ ପାରନ୍ତ କସ କର'

ଶୁଣିକର ମହାକ୍ରୋଧେ ବୋଲଇ' ବସନ୍ତ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ସ୍ୱଷ୍ଟବ ଲପ୍ ଅଷ୍ଟ୍ ଦ୍ରୋନ୍ତଭଟ' ।୮୦।

ମୋର ପୁଷ ବଳମାନ' ଭଣି ଗୁଣେ ନାଶୁ''
ଘୁର ନପୁଂସକ ବୃହନାଶ୍ୱକୁ ପ୍ରଶଂସୁ''

ଜାହାକୁ ନ ପାଇ ବଳା ନେଲ ତାକୁ'' ରଥେ
ଲକ୍ଷମାତ୍ର ହୋଇଥିଲ ମୋର ପୁତ୍ର ସାଥେ ।

---

୧ । ଙ ପ୍ର ଏଜ
ଘ. ମାଭେଳ ପ୍ରାଏ
୨ । ଭ. ଦ୍ରୋନ୍ତେ
ଗ ଘ. ଦ୍ରୋଣନ୍ତୁ ଦ୍ରୋନ୍ତେ
୩ । ଖ ଘ. କୁରୁକୁଳ
୪ । ଘ: ଜିଣି ଉଧରେ ମୋର ଗୋଷ
୫ । ଗ ଘ. କଉରବେ
୬ । ଙ. ଉସ କରିବେ ପାଣ
୭ । ଗ. ବୋଲନ୍ତି
ଘ. ମହାକ୍ରୋଧେ ବୋଲନ୍ତି
୮ । ଭ. ଷଷ୍ଟବ—ଦ୍ରୋନ୍ତଭଟ
ଙ. ଶୋଷକ ତୋର ଅଷ୍ଟ ଦ୍ରୋନ୍ତଭଟ
ଘ. ସ୍ୱଷ୍ଟବ ରୁ ଲପ୍ ଦ୍ରୋନ୍ତଭଟ
୯ । ଷ. ବଳବର୍ଣ୍ଣ
ଘ. ବଳ ବର୍ଣ୍ଣି
୧୦ । ଭ ଖ ଘ. ନାସୁ
ଗ. ଭଣି ହେରୁ ନାସୁ
୧୧ । ଭ. ନପୁଂସକ ବୃହନଳକୁ ପ୍ରସଂସୁ
ଷ. ନପୁଂସକ ବୃହନାଳକୁ ପ୍ରସଂସୁ
ଗ. ବୃହନଳାକୁ ପ୍ରଶଂଶୁ
୧୨ । ଖ. ସଦେତ

ତେତେ ସୈନ୍ୟେ ଏକା ପୁତ୍ରେ କଲକ ସମର[2]
କଉରବ ସୈନ୍ୟ ମାରି[3] କଲ ଛାରଖାର[4] ॥୮୧॥
କଙ୍କେ ବୋଇଲେ ସେ ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କ[5] ପ୍ରସାଦେ
କୁରୁବଳ ତୋର ପୁତ୍ର ଜିଣିଲା ଅପ୍ରମାଦେ
ମହାକ୍ରୋଧେ[6] ବିରାଟ କଷ୍ଟେ ପଶାକାଠି
କାଠି ବାଜ କଙ୍କଙ୍କ[7] ଲଲାଟ[8] ଗଲା ଫାଟି
ଝର ଝର ରୁଧିର[9] ଯେ ହୋଇଲା ବାହାର
ବସ୍ତ୍ରେ ସମ୍ଭାଳଲେ ତାହା ଧର୍ମଙ୍କ କୁମର ॥୮୨॥
ପଶାପାଡି[10] ବୋଲି କୋପେ ପଶାକାଠି[11] ତୋଳ
ଦେଖି ସଙ୍କୋଚ ପାଇ ବିରାଟ[12] ମନେ ଭଲ ।

୧। ଖ. ମେମୋ ପୁତ୍ର ସଙ୍ଗତେ
ଘ. ମୋହ ପୁତ୍ର ସାଥେ
୨। ଗ. ତେତେ ସୈନ୍ୟ ପୁତ୍ର ମୋର
ଘ. ତେତେ ସୈନ୍ୟ ପୁତ୍ର ମୋ
୩। ଘ. ଭଲ ମାରଖାର
୪। ଗ. କଉରବଙ୍କୁ ଜିଣି
ଗ. କହରେବ ସୈନ୍ୟ
ଘ. କଉରେବ ସୈନ୍ୟ ମାର
୫। ଙ. ବୋଲେ ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କ
ଖ. କୁନ୍ତେ ବୋଇଲେ ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କ
ଗ. ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କ
୬। ଘ. ମାହାକ୍ରୋଧେ
୭। ଗ. କଙ୍କଙ୍କର
୮। ଘ. ଲଲାଟ
୯। ଘ. ରୋଧିର
୧୦। ଗ ଘ. ପଦାସାର
୧୧। ଙ. ପଶାକାଠି କୁନ୍ତେ ଅପଣା ଭଳେ
୧୨। ଙ. ପାଇ ବିରାଟ
ଖ. ସଙ୍କୁଚ ପାଇ ବିରାଟ
ଗ. ସଙ୍କୋଚ ପାଇ ବିରାଟ

ଏତେ ମତେ ବସନ୍ତଙ୍କୁ ନାହିଁ କ୍ରୋଧ ମନ[1]
ମହାଦୟାବନ୍ତ ସେ ଯେ[2] ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ

ମନେ ବିସ୍ମରନ୍ତି ପାର୍ଥ[3] ଦେଖିଲେ[4] ଲମ୍ପଟ[5]
ଏକ୍ଷଣି ପ୍ରାଣେ ନାଶ[6] କରିବେ ବସନ୍ତ ॥୮୩॥

ଏତେ ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ କଲେ ଲୟ
ଏ ମୋର ଦଉପୋଳ ନ ଦେଖନ୍ତୁ ଧନଞ୍ଜୟ[7]

ମୃତ୍ୟୁରେ ପଡ଼ନ୍ତେ ଧର୍ମ ସୁତଙ୍କ[8] ରକତ
ଶସ୍ୟମାନେ[9] ଆଉ ତହିଁ ନୁହନ୍ତେ ନା ଜାତ[10]

ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ ନ ପାଳନ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘୁଞ୍ଚିଯାନ୍ତେ
ଏମନ୍ତ ବିଘ୍ନଶ ବଶ୍ରେ ସମ୍ଭାଳିଲେ କୋନ୍ତେ ॥୮୪॥

ସବୁ ଅହଙ୍କାର[11] ତାଙ୍କ ଶରୀରେ[12] ନାହାନ୍ତି
ବସନ୍ତ[12] ସଙ୍ଗେ ପୁଣ ପଶା ଖେଳୁଛନ୍ତି[13]

---

୧ । ଖ. ଭେଟେ ଦେବେ ଭୋଧମନ
୨ । ଭ ଢ. 'ଯେ' ନାହିଁ
ଘ. ମାହା ଦୟାବନ୍ତ ସେ ଯେ
୩ । ଗ ଘ. ପାଥ ଦେଖି ମୋ
୪ । ଘ. ଲମ୍ପଟ
୫ । ଭ ଖ ଘ. ନାଶ
୬ । ଭ. ଧନୁର୍ଜୟ
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ
୭ । ଗ. ଧର୍ମରାଜାଙ୍କ
ଘ. ଧର୍ମରାଜାଙ୍କ
୮ । କ ସଶମାନେ
ଗ. ସଶ୍ୟମାନେ
୯ । ଭ. ତହିଁରେ ବୃଷ୍ଟି ଅତଳାନ୍ତ
ଙ. ତହିଁରେ ବୃଷ୍ଟି ଅତଳାନ୍ତ
ଘ. ଜାତ
୧୦ । ଭ. ଅସମ୍ଭାଳ
୧୧ । ଘ. ଶରୀରେ
୧୨ । ଘ. ବସନ୍ତଙ୍କ
୧୩ । ଖ: ୮୩, ୮୪ ଏବଂ ୮୫ ପଦର ୧ମ
ଦ୍ୱିପାଦ ନାହିଁ।

ପୁଣ ରଜା[1] ଗୃହରେ ଜଣାନ୍ତି ଆସି ସ୍ୱର
ଉତ୍ତର ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଆସ୍ଥାନର ଦ୍ୱାର[2]
କୋତ୍ୱଳଟ[3] ବୋଇଲେ ଉତ୍ତର ବେଗେ ଆସୁ[4]
ନପୁଂସକ ବୃହନ୍ନଳା ଭିତରେ[5] ନପଶୁ ॥୮୫॥
ଚାଳନ୍ତି ଉତ୍ତର ଆଗେ ଜଗତ୍ରି[6] ଜଣାଇଁ[7]
ଆପଣ ଏକା ଆସିବା[8] ଆଜ୍ଞା ନରସାଇଁ[9]
ଶୁଣି ଉତ୍ତର ଧାଇଲେ ବୃହନ୍ନଳା[10] କର
ଆସ ଆସ ସ୍ୱାମୀ ଆସ୍ଥାନରେ[11] ବିଜେ କର
ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ହେ[12] ବହନ ତୁମ୍ଭେ ଚଳ
ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ନାହିଁ କମା କରୁଛ[13] କଟାଳ ॥୮୬॥
ନପୁଂସ କଲୁ ପଶ୍[14] ନ ଶେନୁ[15] ମୋର ମନ
ଆଜ ବେନ ବଡସ[16] ସମ୍ଭାଳ ରଖ କନ ।

---

୧ । ଭ. ରଘା
୨ । ଙ. ଉତ୍ତର ଆସି ପ୍ରବେସ ହୋଇଲେ
ସିଂହଦ୍ୱାର
୩ । ଘ. କୋତ୍ୱଳଟେ
୪ । ଖ. ବୁଲନ୍ତ ବୋଇଲେ ଉତର କୁମାର
ଏଥୁ ଆସୁ
୫ । କ. ନପୁସଂକ ବନ୍ଧୁ ନସ ଭିତରେ
ଖ. ନପୁସଂକ – ଭିତରେ
ଗ. ନପୁଂସଂକ ବୃହନଳା ଭିତରେ
୬ । ଖ. ଲେଉଟୀ ଜଗର ଉତର ଗୃହରେ
୭ । ଘ. ଜଣାନ୍ତ
୮ । ଗ ଘ. ଆପଣେ ଏକା ଆସିବ
୯ । ଘ. ନରପତ
୧୦ । ଭ. ବୃହନସ
ଗ. ବୃହନଳା
୧୧ ।-ଖ. ଆସିବାଂହେଉ ସ୍ୱମି ସଭକୁ
ଗ- ଅସ୍ଥାନେ
୧୨ । ଖ. ବାବୁ
ଘ. ନ୍ଥବଳ ବୋଇଲେ ହେ
୧୩ ।-ଖ. ନ କର
୧୪ । ଗ ଭରୁ ପଶ୍ର
ଘ. ଭଲପସ
୧୫ । ଘ ନ ସେନ
୧୬ । ଖ. ବୁଢବନ

ଶୁଣିକରି ଉତ୍ତର ମଣ୍ଡନେ ଚଳ୍ହିଂ ଗଲେ
ନୃପତି ଆସ୍ଥାନେ ଯାଇ ଭୂଶରେ ମିଳଲେ

ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ କରନ୍ତି ନିରୂପଣ
ପ୍ରଥମେ ସେ କୋନ୍ତକୁ କରନ୍ତି ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ ॥୮୩॥

କେବଳ ଶ୍ରୀପପୁର ତଳେ ପଡ଼ିଲେ ଉତ୍ତର
ଦେଖି ବିସ୍ମୟ ନୃପତି କରନ୍ତି ବିସ୍ତର

ଭୁରୁବଳ ସମରେ ଜଣିଲ ମନ୍ତ୍ରୋଜେ
ପିତା ବୋଲି ଓଳଗେ ମଲୁସା ପାଦତଳେ

ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ଚନ୍ଦ୍ରି କରନ୍ତି ବିସ୍ମୟ
ପାର୍ଥ କହିଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଚହ୍ନିଲ ଉତ୍ତର ॥୮୪॥

---

୧ । ଖ. ସେ କାରଣ
୨ । କ. ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କର ଚରଣେ କରଇ ନିବେଦନ
ଙ. କୁନ୍ତେଷ୍ଟଙ୍କ—ନିରୂପଣ
ଗ. ଦେବଙ୍କ ରୂପ କରେ ନିବେଦନ
ଘ. ନିବେଦନ
୩ । ଖନ୍ତକୁ କରଇ ପ୍ରଦକ୍ଷଣ
ଢ. କୁନ୍ତକୁ ସେ କରନ୍ତ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ
ଘ. କୋନ୍ତକୁ ସେ କଲେକ ପ୍ରଣାମ
୪ । ଗ. ଚରଣେ ତଳେ ପଡ଼ିରେ
୫ । ଚ. କହରବଳୁଂ
ଗ. କହରୋଜ
ଘ. କହରୋଜକୁ
୬ । ଖ ଜଣି ପୃଥ ଅନ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ସ୍ୱେଳେ
ଘ. ଜିଣି ସବିତଳେ
୭ । ଖ ଓଳଗଇ
୮ । କ ଖ. ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଚନ୍ଦି
ଘ. ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଚନ୍ଦ୍ରିକ
୯ । କ. ଚହ୍ନିଲେ ଭୂନର
ଚ. ପାଥ—ଚହ୍ନିଲ ଭ୍ରମର ।
ଘ. ପାଥ—ଚହ୍ନିଲେ ଉତର

ଉତ୍ତର ଉଠି ପିତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦେ ଚରଣ[୧]
 ପୁଣ ପୁଣ ନରେଶଚନ୍ଦ୍ର ଚୁମ୍ବନ୍ତି[୨] ବଦନ
ତତ୍ପୋଲେ ବସ୍ତ୍ର[୩] ବେଷ୍ଟିଣ ପୁତ୍ରନ୍ତ[୪] ପିତାଙ୍କୁ
 କାଢ଼ି[୫] ଜାତ[୬] ରୁଧିର[୭] କ୍ଷାଳନ୍ତି[୭] ଲଲାଟ[୮]
ବିରାଟ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣହେ[୯] କୁମର[୧୦]
 ଏତାଏ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କୁ ଜିଣିଲୁ[୧୧] ସମର ॥୮୯॥
ସୁରମାନେ ଜାଣନ୍ତେ ମୁଁ ହୋଇଲି[୧୨] ଆନନ୍ଦ
 ଏ ମୋତାକୁ ଲକ୍ଷଣ ଅଟଇ ବଡ଼ ମଦ
ବୋଲଇ ବୃହନ୍ନଳା[୧୩] ବୋଲବେ ଯେଣୁ[୧୪] ସାକ୍ଷୀ
 ତେଣୁ ତକ ଉତ୍ତର ଜିଣିଲ ବୃହନ୍ନଳା
ନପୁଂସକକୁ ପ୍ରଶଂସା ଉତ୍ତରେଣ ଏଡ଼େ[୧୫]
 ପଣାକାଠି ପ୍ରହାରନ୍ତି ନ ଗାରନ୍ତି ସହି ॥୯୦॥

---

୧ । ଖ. ଉଠୀ ଉତ୍ତର ପିତାପାଦେ ବନ୍ଦନ୍ତ ଚରଣ
 ଗ. ଉତ୍ତର ଉଠୀଣ ପିତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦେତ ଚରଣ
୨ । ଖ. ଚୁମ୍ବନ୍ତି
 ଗ. ଚୁମ୍ବନ୍ତ
 ଘ. ପୁନଃପୁନ—ଚୁମ୍ବନ୍ତ
୩ । ଖ. ଗ. ତୁଣ
 ଘ. ତତପୋଲେତ ବସ୍ତ୍ର
୪ । ଘ. ବେଷ୍ଟିପତ୍ରରେ
୫ । କ. ଗ. ଘ. ଜାତ
୬ । ଘ. ରୁଧିର
୭ । ଖ. ଗ. କ୍ଷାଳନ୍ତି
୮ । ଗ. ଲଲାଟରୁ
 ଘ. ଲଲାଟରୁ
୯ । ଖ. ତାହୁ ଶୁଣ ମୋ
 ଗ. ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଶୁଣ ହେ
୧୦ । ଘ. କୁମର
୧୧ । କ. ଜିଣିଲ
 ଗ. ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କୁ ଜିଣିଲ
 ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କୁ ଜିଣିଲେ
୧୨ । କ. ଖ. ମୁଖ ହୋଇଲ
 ଗ. ତୁଷନ୍ତ
 ଘ. ତୁଷନ୍ତେ
୧୩ । କ. ବୃହନ୍ନଳ
 ଘ. ବୃହନ୍ନଳା
୧୪ । କ, ଖ. କେବେହୋଇ
 ଘ. ବୋଲେ ବୃହନ୍ନଳା ସେଠାବ ହୋଇଅଛୁ
୧୫ । କ. ନପୁଂସକୁ ପ୍ରଶଂସା—ଏଡ଼େ
 ଖ. ନପୁଂସକ—ମୁଣ୍ଡ

ଉତ୍ତର କୁମର ବୋଲେ[୧] ମହାକୃତ୍ୟ[୨] କଲ

ଯେମନ୍ତେ ନାଶ ହୋଇବ ତାହାଁ[୩] ବସୁରଲ

ତ୍ରିଗତ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଯେତି ଆଣିଲେ ଉତାର

କପିଳ ଦେଶନ୍ତି[୪] ଏବେ ସୁବାହୁକୁ ମାର

ଏହାଙ୍କ ପ୍ରସାଦକୁ ମୁଁ ଜଣିଲି[୫] ସମରେ

ତୁମ୍ଭେ ଅପ୍ରାଧ ହୋଇଲ[୬] ତାଙ୍କ[୭] ଶ୍ରୀପଦ୍ମରେ ॥୯୧॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ[୮] ସମାନେ ଯାହାଙ୍କୁ ପୂଜା କଲ

ବହୁତ କାଳ ସେବା[୯] ଅନତେ[୧୦] କୁଡ଼ାଇଲ

ଏବେ ଜଠ ଶ୍ରୀଚରଣେ ପଶ ହେ[୧୧] ଶରଣ

ଦସ୍ୟାକୁ[୧୨] ପାନବନ୍ଧ ସେ କରିବେ କାରଣ

ଉତ୍ତର ବୋଲେ ନୃପତ ମହାଭଏ[୧୩] କଲେ

ପିତା ପୁଅ କୋନ୍ତଙ୍କ ଚରଣେ ପ୍ରଣମିଲେ[୧୪] ॥୯୨॥

---

୧ । ଖ. ବୋଲେ ପିତା
୨ । ଖ. ଏତେକୃତ୍ୟ
୩ । କ. ଗ. ଘ. ନାଶ—ତାହା
ଖ. ନାଶ ସିବ ତେମନ୍ତେ
୪ । ଖ. ଦେଶେ
ଗ. ଘ. ଦେଶରେ
୫ । କ. ଖ. ଜିଣିଲେ
୬ । ଖ. ସେବେ ଅପରାଧ
୭ । କ. ଖ. ତାହାଙ୍କ
୮ । କ. ଯୁଦ୍ଧେଷ୍ଠିଙ୍କ
ଖ. ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିଙ୍କ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କ
୯ । କ. ସେ ତର
୧୦ । ଘ. ଅନ୍ତେ
୧୧ । ଖ. ଜଠୀ ଚରଣେ ଦାସଂ ଜାହା
୧୨ । କ. ଖ. ଗ. ଅତୋପି
୧୩ । ଖ. ରାଜା ସନମତ
ଗ. ନୃପ ମହାଭଏ
ଘ. ମାହାଭଏ
୧୪ । ଖ. କୁନ୍ତଙ୍କ ଚରଣେ ନମିଲେ
ଗ. ପିତାପୁଏ—ପ୍ରନମ୍ଭିଲେ
ଘ. ପିତାପୁଏ—ପ୍ରଣମ୍ଭିଲେ

ପିତା ପୁତ୍ରଙ୍କୁ କୋଳେ ଚୋଳଲେ ଧରିକରି[1]

ଉତ୍ତର ବୋଇଲେ[2] ପ୍ରଭୁ ଦୋଷକ୍ଷମା କର

କୋଳେ ବୋଇଲେ[3] ଉତ୍ତର ପୂର୍ବକଥା[4] ଶୁଣ

ଆପଣାର କର୍ମ ବୃତ୍ତ୍ୟ[5] ବୁଦ୍ଧିର ମେଳଣ

ବାଳକାଳେ ଆମ୍ଭେ ମାଇଲୁ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଗୋଟିଏ[6]

ମୁଣ୍ଡେ ବାଜି ମଣ୍ଡୂକ[7] ପଡ଼ିଲକ ମୋତେ ॥୯୩॥

କର୍ଣ୍ଣ ଫୁଙ୍କନ୍ତେ ତାହାର[8] ପାଇଲା ଜୀବନ

ଉଦକ ଜାତ[9] ଦେଖି ହରଷ ଆତ୍ମମନ[10]

ଅବୋଧେଣ ଘାତ କଲୁ ପୂର୍ବକୃତ୍ୟ[11] ଥିଲା

ଏତେ ସମୟରେ ଆସି[12] ଆମ୍ଭକୁ ଫଳିଲା[12]

ବିରାଟ ରଜାଙ୍କର ଏଥିରେ[13] ନାହିଁ ଦୋଷ

ଶୁଣି ପିତାପୁତ୍ର ବେନି[14] ହୋଇଲେ ହରଷ ॥୯୪॥

---

୧ । ଗ. ଚୋଳଧରି
୨ । ଘ. ବୋଲେ
୩ । ଗ. ବୋଲେ
୪ । ଘ. ପୂର୍ବର କଥା
୫ । ଘ. କର୍ମ
୬ । ଗ. ମାଇଲୁ ଆମ୍ଭେ ପିମ୍ପୁଡ଼ୀଏ
ଘ. ବାଳତ ସମୟେ—ପିମ୍ପିଟାଏ
ଘ. ବାଲ ସମଏ—ପିମ୍ପିଟାଏ
୭ । ଖ. ସରଟୀପ ମୁଣ୍ଡ ବାଜି
ଙ. ମୁଣ୍ଡକ ମୁଣ୍ଡେ ବାଜନ୍ତେ
ଘ. ମଣ୍ଡୁକ ମୁଣ୍ଡରେ ବାଜ
୮ । ଖ. ଘ. ଫୁଙ୍କନ୍ତେଣ ତାର
୯ । ଙ. ଗ. ଘ. ଜାତା
୧୦ । ଙ. ଘନ
୧୧ । ଖ. ପୂର୍ବରଦୋଷ
ଘ. ଅବୋଧେ ଘାତ କଲୁଁ ପୂର୍ବରକୃତ୍ୟ
୧୨ । ଖ. ଏତେବେଳେ ଆସି
ଘ. ଏତେ ସମୟେ ଆସିଣ
୧୩ । ଘ. ପଡ଼ିଲା
୧୪ । ଖ. ରଜାର ଜେ କନ୍ଥୁ
ଗ. ଦେହ
ଘ. ଏହ

ଏମନ୍ତେ ରଜନୀ ଆସି' ପ୍ରହରେ' ହୋଇଲା
ପୃଥଙ୍କୁ ଘେନ ନୃପତି ନଗରକୁ' ଗଲା
ଆସ୍ଥାନରେ' ଦ୍ୱାରେ ରହିଥିଲେ ସେ ଅର୍ଜୁନ'
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ପାଦେ କରନ୍ତି' ସ୍ତବନ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଅନାଇ' କହନ୍ତି ଧର୍ମସୁତ
ଉତ୍ତର ଆଗେ ଶଲ୍ୟାଇ କହିଲ ସମସ୍ତ ॥୯୫॥
ଅର୍ଜୁନ ଜଣାଇଲେ ଶୁଣିମା ଦଣ୍ଡଧାରୀ
ସହଦେବ ବୋଲେ' ଅଗ୍ୟାଂତକୁ ମୁଁ ନଡରି'
କୁନ୍ତେ'' ବୋଇଲେ ସହଦେବକୁ ଘଇଆଣ
ଶୁଣିକରି ଧନଞ୍ଜୟ ଗଲେ'' ତତକ୍ଷଣ
ସହଦେବ ସେକଣ ଭୂଶତେ ଅଇଲେ
କୁନ୍ତଙ୍କ ଚରଣେ ଦରଶନ ଆସି କଲେ'' ॥୯୬॥

---

୧ । ଭ. ଘେନି
୨ । ଗ. ଚଳି
୩ । ଗ. ପ୍ରବେଶ
ଘ. ପହରେ
୪ । ଗ. ନୃପତି ଭିତରକୁ
୫ । ଭ. ଗ. ଆସ୍ଥାନର
୬ । ଦ୍ୱାରେ ସେ ଥିଲେ ଅର୍ଜୁନ
୭ । ଭ. ଯୁଧିଷ୍ଠି – କରନ୍ତି
ଖ. ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ କରଣେ କଲେକ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି—କରନ୍ତି
୮ । ଭ. ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ସ୍ୱଦଶ
୮ । ଖ. ବଚନ
୯ । ଘ. ମୁ ଅଗ୍ୟାତକୁ ନ ଡ଼ରି
୧୦ । ଭ. ଗ. ଘ. କୋନ୍ତେ
୧୧ । ଭ. ଧନୁର୍ଜୟ ଗଲେ
ଖ. ଅର୍ଜୁନ ଗଲେକ
ଘ. ଧନଜୟ ଗଲେ
୧୨ ଭ. ଗ. ଘ. କୋନ୍ତଙ୍କ
୧୩ । ଖ. ଚରଣେ ନମସ୍କାର କଲେ
ଗ. ଆସି ଦରଶନ କଲେ
ଘ. ଚରଣ ତଳେ ଦ୍ରସ ଆସିକଲେ

ଧର୍ମସୁତ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ମନ୍ତ୍ରୀବର

ଅଗ୍ୟାଂତ କେତେ ଦିବସ ଅଛଇ ଆବର[୧]

ଏଥୁ ଯାଇଁ କେଉଁଠାରେ ଅଭିଷେକ[୨] ହେବା

ଋଷିମାନଙ୍କୁ ଆଣିବ[୩] କାହାକୁ ପେଷିବା

ସହଦେବ ଜଣାନ୍ତି ଶୁଣିମା ଧର୍ମରାଏ[୪]

ଆଜ ଦେନ[୫] ଦିବସେ ଅଗ୍ୟାଂତ ଶେଷହୋଏ ॥୧୭॥

ପରଦନ[୬] ପ୍ରଭାତୁ ସମସ୍ତେ ଏଥୁଂ ଯିବା

ବନେ[୭] ସୋମି[୮] ବୃକ୍ଷତଳେ[୯] ପ୍ରବେଶ ହୋଇବା

ତହୁଂ ଅଭିଷେକ ହେବ ସେହୁ[୧୦] ପୁନ୍ୟସ୍ଥାନ[୧୧]

ସକଳେ ଜାଣିଣଛନ୍ତି ଗଣି ସେହୁଦିନ

ସକଳ ଦେବ ଯେନ ଆସିବେ[୧୨] ବେଦବର

କୋଟିଏକ ତୀର୍ଥ ଯେନ ଆସିବେ ପୁଷ୍କର ॥୧୮॥

---

୧ । ଗ. ଦିନ ଅଛଇଣ ଆମ୍ଭର

୨ । ଗ. ଘ. ଅଭିଷେକ

୩ । ଖ. ଘ. ଆଣିମାକୁ

୪ । ଗ. ବୋଲନ୍ତି—ଦେବରାଏ

୫ । ଖ. ଆବର ରାଜା

୬ । କ. ସ୍ବଭଦନ

ଖ. ଘ. ପରଦନ

୭ । ଖ. ପାଠନାହିଁ

୮ । କ. ସେମି

୯ । ଘ. ବୃକ୍ଷମୂଳେ

୧୦ । ଙ. 'ସେହୁ' ପାଠନାହିଁ

ଗ. ସେହୁ ସେ

ଘ. ହେବା ସେହୁ ସେ

୧୧ । ଘ. ଭଲଥାନ

୧୨ । କ. ସର୍ବ ଋଷିମାନେ ଆସି ବୋଧିବେ

ଗ. ଘ. ସର୍ବ ଦେବ ଯେଣ ଆସିବେ

ସତଳ ଋଷିମାନେ ହୋଇଲେ୧ ପ୍ରବେଶ
ଦ୍ୱାରକାରୁ ଆସିବେ୨ ଶ୍ୟାମ ହୃଷିକେଶ୩
ଶୁଣିକରି ଧର୍ମସୁତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ନକୁଳ ସେନଙ୍କ୪ ତୁମ୍ଭେ ଯିବଟି ବୋଇଲେ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଭଦେ୫ ତୁମ୍ଭେ ସେନଣ ଦ୍ରୋପଦୀ୬
ସୋମି ବୃକ୍ଷ୭ତଳେ ତୁମ୍ଭେ ମିଳବ୮ ତତ୍ପର ।୯।
ରେବତରୁ ଶ୍ୟାମଙ୍କୁ ଘେନଣ ଆନ୍ତେ୯ ଯିବୁ
ସୋମି ବୃକ୍ଷ ତଳରେଟି ପ୍ରବେଶ ହୋଇବୁ୧୦
ଏମନ୍ତ କର୍ଣ୍ଣପ୍ତ୧୧ ସେ କରଣ ଚତ୍ର୧୨ ଗଲେ
ଯେ ଯାହା୧୩ ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଚନ୍ଦ୍ରାକର୧୪ ନିରନ୍ତର
ବଡଠ ଭାରତ କହେ ଗାନ୧୫ ଜଗନ୍ନାଥ ।୧୦୦।

---

୧ । କ. ଖ. ହୋଇବେ
୨ । କ. ଖ. ଚଳେ ତତ୍
୩ । ଙ. ପୋଥିରେ—
“ସତଳ—ହୃଷିକେଶ”
୪ । କ. ଖ. ନକୁଳଙ୍କୁ ଘେନ
୫ । କ. ବୋଇଲେ
୬ । କ. ଦ୍ରୁପଦ
୭ । ଙ. ସେମି ବୃକ୍ଷ
୮ । କ. ମୂଳକୁ ଜବ
ଖ. ମିଳବ
ଘ. ମଜବ
୯ । ଙ. ତୁମ୍ଭେ
୧୦ । କ. ସୋମି—ହୋଇବୁ । ପାଠନାହିଁ ।
ଖ. ବୃକ୍ଷତଳେ ଯାଇ – ହୋଇବୁ
ଘ. ବୃକ୍ଷମୂଳବେଢୀ—ହୋଇବୁ
୧୧ । ଙ. ଖ. କର୍ଣ୍ଣ୍ୟ
ଖ. କର୍ନ୍ଧ୍ୟ
୧୨ । ଖ. ସଂଙ୍କର
୧୩ । ଖ. ଯାହାର—ସ୍ଥାନରେ
ଘ. ଜେ ଯାହାର ଆନଙ୍କେ ସେ
୧୪ । ଙ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଚନ୍ଦ୍ରାକରେ
ଖ. ଚନ୍ଦ୍ରା ଦଦାଜସି
ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଚନ୍ଦ୍ରାକର
୧୫ । କ-ଘ. ଦାନ
୧୬ । ଙ. ପୋଥିର ଅଧିକ ପାଠ—
ଶୁଜନେ ମୋହର ଜେ ନ ଦେଖମା ଦୋଷ
ବୃନ୍ଦ ଆଜ୍ଞାରେ ଯେ ଗୀତ କଲ୍ପ ମୁଁ ପ୍ରକାଶ । ”

ତ୍ରିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ସିନ୍ଧୁଡ଼ା[1]

ଏମନ୍ତେ ଅଗ୍ୟାଂତ ଶେଷ[2] ପାଣ୍ଡବେ ବସ୍ତ୍ର କରଣ ମନେ[3]

ସହଦ୍ଧୁଂ[4] ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ[5] ଘେନଣ ବଜଏ ଧର୍ମନନ୍ଦନେ ସେ

ଧନଞ୍ଜୟ ଅଇଲେ

ଦ୍ରୋପଦ ସୁତା ଅଚ୍ଛନ୍ତି[6] ଭୁଲେ ସେ

ସହଦେବ ନକୁଳ ମିଳିଲେ[7] ସେଁ[8] ଏକ ମେଳେ ଚତୁଂ ଚଳଗଲେ ସେ ॥୧॥

ଶମୀ ବୃକ୍ଷତଳେ[9] ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତେ ରଜନୀ ହୋଇଲା ଶେଷ

ଏଷ୍ଟୁ ସମଏ ସକଳ ଋଷି ଘେନ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ବ୍ୟାସ

ଦେଖି ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବେ

ପ୍ରଣମ୍ୟ[10] କଲେ ଆନନ୍ଦେ ସର୍ବେ ସେ

ଆସି ପ୍ରବେଶ ସକଳ ଦେବେ ସେ ବଜାଇଣ ଦୁନ୍ଦୁଭି[11] ଉଚ୍ଚବେ ସେ ॥୨॥

---

୧ । ଖ. ସିଧଂଡା

୨ । ଜ. ବାସରେ

୩ । ଖ. ବସ୍ତ୍ର କରନ୍ତ ମନ

୪ । ଭ. ସଙ୍କେଣ

୫ । ଭ. ଧନୁର୍ଜ୍ୟ

ଘ. ଧନର୍ଜ୍ୟ

୬ । ଘ. ଅଏଲେ

୭ । ଖ. ଅଏଲେ

୮ । ଭ. 'ସେ' ନାହିଁ

୯ । ଖ. ମୋମି ବୃକ୍ଷତଳେ

ଉ. ସେମୀ ବୃକ୍ଷତଳେ

ଘ. ସୋମି ବୃକ୍ଷତଳେ

୧୦ । ଘ. ପ୍ରଣାମ

୧୧ । ଭ. ଦୁନ୍ଦଭି

ଘ. ଦୁନ୍ଦଭି

ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ଅଷ୍ଟଦିଗପାଳ[1] ତେତିଶ କୋଟି ଅମର

ସୁଧର୍ମା ସଭା ସ୍ୱର୍ଗରୁ[2] ଆଣି ସ୍ଥାପି[3] ଶମୀ ବୃକ୍ଷ[4] ମୂଳର

ଅଇଲେକ ସୁନ୍ଦର[5]

ଯେତେ ସକଳ ତୀର୍ଥରୁ[6] ପାଇ ସେ

ସଙ୍ଗେ ଛନ୍ତି ବନ୍ଧୁ ତପିବର ସେ ପରବେଶ ହୋଇଲେ ସତ୍ତ୍ୱର ସେ ॥୩॥

ଦେବଗଣଙ୍କ ଚରଣ ପୂଜାକରି ପାଣ୍ଡବେ ହୋଇଲେ ତୋଷ

ଦ୍ୱାରକାରୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ରଥ ଚଢ଼ି ହୋଇଲେ ତହିଁ ପ୍ରବେଶ[7] ସେ

ଅଷ୍ଟପାଟ ମହିଷୀ[8]

ସୁଭଦ୍ରା ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ[9] ଆସି ସେ[10], ଅଭିମନ୍ୟୁ ତେଜରୂପ ରାଶି ସେ

କୃଷ୍ଣ ପୁତ୍ରମାନେ ସଙ୍ଗେ[11] ମିଶି ସେ ସବ[12] ଖଗେଶ୍ୱର ପୃଷ୍ଠେ ବସି ସେ[13] ॥୪॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ[14] ପାଦେ ଦର୍ଶନ କରିଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହୋଇଲେ ତୋଷ[15]

ବଳରାମଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ[16] କରି ଉଭା ହୋଇଲେ ଧର୍ମଙ୍କ ସୁତ[17] ସେ

---

୧ । ଘ. ଦିଗପାଳେ

୨ । ଚ. ଖ. ସ୍ୱର୍ଗରୁ

୩ । ଚ. ଥାପି

ଘ. ଆସିଅଛୁ

୪ । ଖ. ଗ. ଶୋମି ବୃକ୍ଷ

୫ । ଗ. ସୁନ୍ଦର

୬ । ଖ. କୋଟୀଏ ତୀର୍ଥରେ

୭ । ଗ. ହୋଇଲେକ ପରବେଶ

୮ । ଚ. ଗ. ପାଟବସି

ଖ. ପାଟମହିଷୀ

ଗ. ପାଟ ବଇସି

୯ । ଗ ସଙ୍ଗରେ

୧୦ । ଘ. ଅଛୁ ସେ

୧୧ । ଚ. କୃଷ୍ଣପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ

୧୨ । କ. ଖ. 'ସବେ' ପାଠ ନାହିଁ

୧୩ । ଚ. ପୃଷ୍ଠରେ ବସୀ ସେ

ଖ. ପାଠ ନାହିଁ ।

୧୪ । ଚ. ଯୁଦେଷ୍ଠିଙ୍କ

ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କ

୧୫ । ଚ, ଖ. ଘ ତୁଷନ

୧୬ । ଖ. ଘ. ହେଲେ ହରଷ

୧୭ । ଖ. ହୋଇଲେକ ଧର୍ମ ସିସ୍ୟ

ଗ. ଘ. ହୋଇଲେକ ଧର୍ମ ସିସ

ସ୍ୱର୍ଣପାଣ୍ଡବେ ଥିଲେ
ରାମକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ପ୍ରଣମିଲେ ସେ[1]
ଦେଖି ସକଳେ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ସେ, ଅଭିମନ୍ୟୁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସେ ।୫।
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଚରଣ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତ[2] କୁମରମଣି
ଜଣେ ଜଣେ ତାଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି କୋଳରେ ଧରନ୍ତି ଆଣି ସେ[3]
ପୁତ୍ର ଦେଖଣ ସୁଭଦ୍ରା ମିଳି ସେ
ତାଙ୍କ ପାଦେ କଲେ[4] ନଜୁହାର ସେ, ଓଳଗିଲେ କୃଷ୍ଣ ସର୍ବବାଳୀ ସେ[5] ।୬।
ଧୌମ୍ୟ ପୁରୋହିତେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଲକ୍ଷେକ[6] ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘେନ
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଯତି ତପୀ ପ୍ରବେଶ ଦେବର୍ଷି ରାଜମୁନ ସେ[7]
ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ପାଣ୍ଡବେ
ନମସ୍କାର କରି ପ୍ରୀତିଷ୍ଟବେ ସେ[8]
ସର୍ବେ ମିଳିଛନ୍ତି ସେହି ଠାବେ ସେ, ଯେ ଯାହାରେ ଦେଖନ୍ତି ଉତ୍ସବେ ସେ ।୭।
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ମାର୍ଜନା କରାଇ ଦ୍ରବ୍ୟ ବାସ ପିନ୍ଧାଇଲେ
ମୁକୁଟ କିରୀଟ ଅଙ୍ଗ[9] ଆଭରଣ କୁବେର ଆଣି ଖଞ୍ଜିଲେ ସେ
ପୁଣି ଚର୍ଚ୍ଚି ଚନ୍ଦନ
ଶ୍ରୀ କର୍ପୂର କସ୍ତୁରୀ ଚନ୍ଦନ ସେ
କଲେ ଅଙ୍ଗରେ ଆଣି ଲେପନ ସେ, ଖଞ୍ଜି ଅମଳାଣ ପୁଷ୍ପମାନ ସେ[9] ।୮।

---

୧ । ଘ. ପ୍ରଣମ୍ମିଲେ ସେ
୨ । ଭ. ଘ. ଦରଶନ କରନ୍ତି
ଖ. ଦରଶନ କରନ୍ତେ
୩ । ଗ. ନନ୍ଦନ କୁମରମଣି ସେ
ଘ. କୋଳରେ ଧରଣ ଚୁମ୍ବନ ଦିଅନ୍ତି ଆଣି ସେ
୪ । ଭ. ପାଦେକରେ
ଖ. ପାଦକଲେ
୫ । ଭ. ଦାସ ସେ
ଗ. ଘ. ବାଳି ସେ
୬ । ଘ. ଲକ୍ଷେକ
୭ । ଘ. ଜପି ତପି ପ୍ରବେଶ ଦେବଋଷି ବ୍ରହ୍ମମୁନି ସେ
୮ । ଘ. ପ୍ରୀତିସ୍ନେହେ ସେ
୯ । ଭ. ଖ. ପୁଷ୍ପମାନ ସେ
ଘ. ଖଞ୍ଜି ଅମଳାଣ ପୁଷ୍ପମାନ ହେ

ବୃତଗ୍ରତ ସହଦେବ କୁଲେ[୧] ଯେନ ଜଣାଇଲେ ଅନୁକୂଳ
ସୁଧର୍ମା ସଭାରେ ଧର୍ମସୁତ ବନ୍ଦେ ଗ୍ରନ୍ଥ ପଢ଼ନ୍ତି[୨] ମଙ୍ଗଳ ସେ
ଦୁନ୍ଦୁଭିର[୩] ଶବଦ,
ଗଣିକାଏ ହୁଳହୁଳ ନାଦ ସେ
ବସ୍ତ୍ରେ ଭୂଷଣରେ ଭୂଶବେଦ ସେ[୪] ବୀଣାଧରି[୫] ନାଚନ୍ତି ନାରଦ ସେ ॥୯॥

ଲକ୍ଷେକ ଶଙ୍ଖ ଆଗରେ ଫୁଙ୍କୁଅଛି ଲକ୍ଷେ[୬] ମଙ୍ଗଳ ମହୁରୀ
ନାନା ବାଦ୍ୟମାନ ସୁସ୍ବରେ ବାଜନ୍ତି ନୃତ୍ୟ କଲେ ଅପସରୀ ସେ[୭]
ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ଗାୟନ
ମୋହୁଅଛନ୍ତି[୮] ସକଳ ମନ ସେ
ଦେବଋଷି ଯେତେ ବିପ୍ରଜନ ସେ[୯] ରଥଗଜ ବହୁ ଅଶ୍ବସୈନ୍ୟ ସେ[୧୦] ॥୧୦॥

ସର୍ବଋଷିମାନେ ଯୁଧିଷ୍ଠି[୧୧] ମସ୍ତକେ ପଞ୍ଚାମୃତ ଆଣିଦେଲେ[୧୨]
କୋଟିଏ ତୀର୍ଥଜଳ ଏକ ମେଳେଣ ଅଭିଷେକ[୧୩] କରାଇଲେ ସେ
ଶିରେ ବାନ୍ଧିଲେ ପାଟ
ଅଙ୍ଗେ ଶୋଭା କରନ୍ତୀ ମୁକୁଟ[୧୪] ସେ
ତେଜ ବଢ଼ାଇଲେ ସେ ଧର୍ମ ସୁତ[୧୫], ସହଦେବ ଭକ୍ଷଣ[୧୬] ନିକଟ ସେ[୧୭] ॥୧୧॥

---

୧ । ଖ. ସଙ୍ଗେ
ଘ. ବୃଦ୍ଧିଷ୍ଠିର ସହଦେବ ସଙ୍ଗେ
୨ । ଗ. ଭିକ୍ଷୁଣ
୩ । ଗ. ଘ. ଦୁନ୍ଦୁଭିର
୪ । କ. ଗ. ଘ. ଚତୁର୍ବେଦ ସେ
୫ । ଖ. ବୀଣାବାଇ
୬ । କ. ଲକ୍ଷେକ ଶଙ୍ଖ—ଲକ୍ଷେକ
ଖ. ଲକ୍ଷେକଶଙ୍ଖ—ଲକ୍ଷେ
ଘ. ବାଜୁଅଛି ଲକ୍ଷେ
୭ । କ. ସୁଶବେ
ଘ. ସୁସ୍ବରେ
୮ । କ. ଅପସ୍ରୀସେ
ଖ. ନୃତ୍ୟରେ ଅପସର ସେ
୯ । କ. ମୋହୁଛନ୍ତି
୧୦ । ଗ. ଅଶ୍ବମାନ ସେ
୧୧ । ଘ. ରଥଗଜ ଅଶ୍ବମାନ ସଜ ସେ
୧୨ । କ. ଋଷିମାନ ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଘ. ସମସ୍ତ ଋଷିମାନେ ଯୁଧିଷ୍ଠି
୧୩ । ଖ ଗ. କଂଲି
୧୪ । ଘ. ଏକ ମିଳଣ ଅଭିଷେକ
୧୫ । କ. ସେଭ । କରନ୍ତୀ ମୁକୁଟ
ଙ. ଜନ୍ତି ଶୋଭା କରନ୍ତୀ ମୁକୁଟ
ଗ. ସେଭା ଜନ୍ତି କରନ୍ତୀ ମୁକୁଟ
ଘ. ଅଙ୍ଗେ ଶୋଭା କରନ୍ତୀ ମୁକୁଟ
୧୬ । କ., ଖ. ଘ. "ତେଜ—ସୁତ" ପାଠନାହିଁ
୧୭ । କ, ଗ. ରହିଛନ୍ତି
୧୮ । ଘ. ଛଡ଼ ଟେକନ୍ତି କୁମାର

ଭୀମସେନ ଶ୍ୱେତଚାମର[1] ଢ଼ାଳନ୍ତି ଢୋଳେ ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦନୀ

ସାରଥିପଣେ ପାଞ୍ଚ ଖଣ୍ଡା ଘେନ ପାଶେ[2] ରହିଛନ୍ତି ଫାଲଗୁନ ସେ

ବାଜକାହାଳୀ ତୂର[3]

ପାଞ୍ଚ ଅଶ୍ୱଗଜ ସଙ୍ଗରେ ସେ

ନାଦ ଉଠୁଅଛି ତିନପୁର ସେ, ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି[4] କରନ୍ତି ଅମର ସେ ॥୧୨॥

ଏତେକ ମହୋତ୍ସବ[5] ଦେଖୁଅଛି ଚମକ ପଡ଼େ ଅବନୀ[6]

ଚାରିକୋଣ ଛଡ଼ା ମଧ୍ୟଦେଶକୁ ସେ[7] ନ ଶୁଭଇ ଚର୍ଚ୍ଚି ଧ୍ୱନି ସେ

କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମାୟାରୁ

ମାୟା ପଟଳ ମାନଙ୍କ ଗୃହ୍ଣୁ ସେ

ଦୂର କରି ଯେ ପାରନ୍ତି[8] ହାରୁସେ[9], ତାର[10] ମହିମା କେ କହିପାରୁ ସେ[11] ॥୧୩॥

ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ଉତ୍ସବ ଦେଖିକରି ଧ୍ୟାନ ହୋଇଲେ ବିରସ[12]

ଭାଳନ୍ତି ମନରେ ଏହାଙ୍କର କରେ କୁରୁବଂଶ ହେବେ ନାଶ[13] ସେ

୧। ଜ ଗ. ଶ୍ୱେତ ଚାମର

୨। ଜ. 'ପାଶେ' ପାଠନାହିଁ

୩। ଖ. 'ବାଜ—ତୂର' ପରେ—"ନାଦ ଉଠୁଅଛି ତିନପୁର ସେ"

୪। ଜ. ପ୍ରତ୍ୟ

୫। ଘ. ଏତେକ ମାହାଉଛବ

୬। ଖ. ମେଦନୀ

ଘ. ମେଦନି

୭। ଘ. ସେ ମେଘଦେଶକୁ

୮। ଜ. "ବାଜକାହାଳି—ଚର୍ଚ୍ଚି ଧ୍ୱନି ସେ" ପାଠନାହିଁ।

୮। ଜ ନିରପାରନ୍ତି

ଖ. କରିପାରେ କେତୁ

ଗ ଦୂର୍କେ କରିପାରନ୍ତି

୯। ଜ. ତେଜୁ ସେ

୧୦। ଗ ତାଙ୍କ

୧୧। ଜ. "ତାର—କହିପାରୁ ସେ" ପାଠନାହିଁ

୧୨। ଖ. ବିରସ

୧୩। ଖ. କୁରୁକୁଳ ନାଶ

ଘ. ଏହାଙ୍କ କରରେ କୁରୁବଂଶ ହେବେ ନାଶ

ଏହା ଶନ୍ତ' ମଉନ

ଶତ୍ରୁ' ହେଉଅଛୁ" ଛନ ଛନ ସେ

ମଣ୍ଡି ଚଳକୁ କଲେ ବଦନ ସେ,   ତାହା ଦେଖିଲେ ଭୀମସେନ ସେ ।୧୪।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ' ଜଣାଇଲେ ଶ୍ରମ ବିଳସମେ ତ ବରସ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି' କେବଣ କାରଣେ ଉତ୍ସବଲ' ତାଙ୍କ ପାସ ସେ

ବୃକୋଦର ଅଇଲେ

ଶ୍ରମ ଛାମୁରେ ଯାଇ ମିଳଲେ ସେ

କର ଯୋଡ଼ ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ସେ,   କମ୍ପା ଵରଷ ହୁଅ ବୋଇଲେ ସେ ।୧୫।

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର' ଅଭିଷେକ'' ଦେଖିଣ ସକଳେ'' ହେଲେ ଆନନ୍ଦ

କେବଣ କାରଣେ ଶୁଖିଗଲା ଏବେ ତୁମ୍ଭ ମୁଖ ଅରବିନ୍ଦ ସେ

କମ୍ପା ବପିଲ ମାନେ

ନ ନ ଦୋଷ କଲୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ସେ

କେତେ କଷ୍ଟ ପାଉଅଛୁ'' କନେ ସେ,   ଦୟା ନ କଲଇ ତୁମ୍ଭ ମନେ ସେ ।୧୬।

---

୧ । ଭ. <ହ ଚନ୍ଦ୍ରା
୨ । ଭ. ଘ ଚଉ
୩ । ଘ. ହହଅଛୁ
୪ । ଭ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ
୫ । ଖ. କଣାନ୍ତ
୬ । ଖ. ପ୍ରଭୁଙ୍କଦା
ଘ. ଉତ୍କଣ୍ଠେ
୭ । ଭ. ଭକ୍ତେ
୮ । ଭ. ଖ. ଜପାଂ
୯ । କ. ଯୁଜେଷ୍ଠିଙ୍କର
ଙ. ଯୁଷ୍ଠିଙ୍କର
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କର
୧୦ । ଝ. ଅଭିଷେକ
୧୧ । ଭ. ସମସ୍ତେ
୧୨ । ଖ. ପାଉଅଛୁ

ଅଭିମନ୍ୟୁ ଭୀମ ସୋଦର ଭଗିନୀ ସେ ଉଗ୍ରୋଧର[୧] ନ ଭଲ
କଉରବଙ୍କର ବସ୍ତ୍ରରେ ପଡ଼ଣ[୨] କୁଟ[୩]ବୁଦ୍ଧି ଆଚରିଲ ହେ
ଏଡ଼େ ସାହାସ କର
ପାପ ବୁଦ୍ଧି କର୍ମା[୪] ମନେ ଧର ହେ
ଭୁଲୁ ଘୁଡ଼[୫] ପିଠି ଭୋଳ କର ହେ,[୬] ଆପେ ଆପଣା ମହତ୍ତ୍ୱ ସାର ହେ ॥୧୭॥
ଭୀମ ବସ୍ତ୍ରରେ ଜତୁର ଘର[୭] କରି ବିଷ ଲଡ଼ୁ[୮] ଦେଲେ ମୋତେ
କପଟ ପଶାରେ ସମସ୍ତ ଜିଣି ଦ୍ରୋପଦୀ ଅବସ୍ଥା[୯] କେତେ ହେ[୧୦]
ସବୁ ତୁମର କୁଟ[୧୧]
ବନେ ବଞ୍ଚିଲୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ସେ
ଏତେକହେ[୧୨] ନ ପୂରିଲା ପେଟ ହେ, ଏବେ ହେଉଅଛ ଛଟପଟ ହେ[୧୩] ॥୧୮॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶତେ[୧୪] ଛଇକ ମାରିବ ଦେଖୁଥିବ ଭୀମ ଆଖି
ଦୁଃଶାସନର ଭୁଜ[୧୫] ଉପାଡ଼ିବ ତା ରଖିପାରିବ ଟିକ ହେ[୧୬]
ଶୁଣି କୋପରେ ସମ
ତାଳଧ୍ୱଜରେ କଲେ ସଂଗ୍ରାମ ହେ
ଚଳନ୍ତେକ ଦ୍ୱାଦଶ ଗ୍ରାମ ସେ, ତନ୍ତୁ ପାଲଟି[୧୭] ଅଇଲେ ଶ୍ରମ ସେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଗ. ଉଗ୍ରଦ
୨ । ଗ. କଉରୋବଙ୍କର ବସ୍ତ୍ରରେ ମାଡଣ
ଘ. କଉରେବଙ୍କ ବୁଧିରେ ଯେବେ ପଡ଼ି
୩ । କ-ଗ. କୁଟ
ଘ. କୁଟୀ
୪ । କ. ଖ. କର୍ପା° ପାପବୁଧି
ଘ କର୍ପା° ପାପବୁଧି
୫ । ଖ. ଆଖୁ
ଘ. ଆଭି
୬ । ଘ. ଭୋଳ ପିଠୀକର ହେ
୭ । ଖ. ଘଦୁଘର
୮ । କ-ଘ. ବିଷ ଲଡ଼ୁ
୯ । କ. ଦେଖାଣ ଦୃଷ୍ଟୀ ଅବସ୍ଥା
ଘ. ଦାରୁଣ ଦ୍ରୋପଦୀ ଅବସ୍ଥା
୧୦ । ଖ. କେତେ
୧୧ । କ-ଘ. କୁଟ
୧୨ । ଗ. ଏତେକେହେ
ଘ. ଏତେକେହେ
୧୩ । ଖ. "ଏବେ—ଛଟପଟ ହେ" ପାଠନାହିଁ
ଗ. ଘ. ହଉଅଛ ଛଟପଟ
୧୪ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ସତେ
ଗ. ସତେ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ସତେ
୧୫ । କ. ଖ. ଦୁଃଶାସନ ଭୁଜ
ଘ ଦୁଃଶାସନରେ ସେ ଭୁଜ
୧୬ । ଗ. ରକ୍ଷିପାରିବୁଟୀକ ହେ
ଘ. ରୁ ରକ୍ଷିପାରିବୁଟୀକ ହେ
୧୭ । ଗ. ପାଲଟି

ଏମନ୍ତେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ[୧] ଅଭିଷେକ[୨] ସାରି ହେଲେ ବଦାପନା
ଜୟ ଜୟ ଧ୍ୱନ ସମସ୍ତେ[୩] ଭଣନ୍ତି ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦମନା ସେ
ସର୍ବେ ମେଳଣି ହେଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ[୪] ଦ୍ୱାରକାପୁରକୁ ଗଲେ ସେ
ଅଭିମନ୍ୟୁ[୫] ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ଭୁଲେ ସେ, ଯାଇ ନଜ ମନ୍ଦରେ ମିଳଲେ ସେ ।୨୦।
ଦେବସଙ୍ଗ ଘେନଗଲେ ଦେବଗଣ ଋଷି ବପ୍ରମାନେ[୬] ଗଲେ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୋପଦୀ ଘେନ ଶମୀ ବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ[୭] ରହିଲେ ସେ
ଯେତ୍ଥା ଆୟୁଧ କର
କବଚ ଗନ୍ଧ ଅମରପୁର ସେ
ଶମୀ ବୃକ୍ଷ ହୋଇଲ[୮] ଅନ୍ତରେ ସେ, ପଞ୍ଚଜଣ[୯] କରନ୍ତି ବିଚାର ସେ ।୨୧।
ଭୀମ ଜଣାଇଲେ କେବଣ ଠାବକୁ[୧୦] ବଜେ କରିବା ଭୋ ଦେବ
ଯୁଧିଷ୍ଠି[୧୧] ବୋଲନ୍ତି[୧୨] ମତ୍ସ୍ୟଦେଶ ପିବା ବରାଟ ଦେଖି ଉତ୍ସବ ସେ

---

୧ । ଡ. ନଜେଷ୍ଟୀ ଦେବଙ୍କ
ଖ. ଜୁଡିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ
୨ । ଘ. ଅଭିଷେକ
୩ । ଖ. ଘ. ସକଳେ
୪ । ଡ-ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ଘ. କୃଷ୍ଣ
୫ । ଡ ଖ. ଅଭିମନ୍ୟୁ
ଘ. ଅଭିମନ୍ୟୁ
୬ । ଘ. ବିପ୍ରଯାତ
୭ । ଡ. ଦ୍ରୁପଦୀ ଘେନ ଶମି ବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ
ଖ. ଦ୍ରୋପଦୀ ଘେନ ଶୋମି ବୃକ୍ଷ ତଳରେ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ ସଙ୍ଗେ ଘେନ ଶୋମିବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ
୮ । ଡ ଖ ଶୋମି–ହୋଇଲେ
ଘ. ଶୋମି–ହୋଇଲା
୯ । ଘ. ପାଞ୍ଚଜଣ
୧୦ । ଘ. ଠାବରେ
୧୧ । ଡ ଜୁଡିଷ୍ଠି
ଖ. ଯୁଡିଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି
୧୨ । ଘ ବୋଇଲେ

କେଉଁ ପ୍ରକାରେ ପିବା[୧]
ଅଭିଷେକ[୨] ଭୂମି ନ ଛୁଇଁବା ସେ[୩]
ଯାନ ନାହିଁ କାହୁଁ ସେ ଆଣିବା ସେ, ଶ୍ରୀମ[୪] ବୋଲେ ମୋ ବୋଲ ଘେନିବା ସେ[୫] ॥୨୨॥

ସମସ୍ତେ ମୋହର[୬] ଅଙ୍ଗେ ଆସିବସ ଶୂନ୍ୟେ କରିବ[୭] ଗମନ
ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦେ ଶ୍ରୀମଙ୍କ ମସ୍ତକେ ବଜାଏ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ସେ
ଧନୁ ନାରାଜ କର[୮]
ଦ୍ରୋପଦ ସୁତା ଅନନ୍ତ କୋଳର ସେ[୯]
ଧନଞ୍ଜୟ[୧୦] ଦକ୍ଷିଣ କନ୍ଧର ସେ[୧୧], ଡାହୁଅନନ୍ତ ଶ୍ୱେତ[୧୨] ଭ୍ରମର ସେ[୧୩] ॥୨୩॥

ବାମ କନ୍ଧରେ ନକୁଳ ବୀର ବସେ ଶ୍ୱେତଛତ୍ର[୧୪] ଧରି କରେ
ଦକ୍ଷିଣ[୧୫] ଭୁଜେ ସହଦେବ ରକ୍ଷଣ[୧୬] ଆଲଟ ପକାନ୍ତି ଧୀରେ ସେ
ପବନର ନନ୍ଦନ[୧୭]
ବେଣୀଗଦା କରେଣ ଶୋଭନ ସେ[୧୮]
କରୁଛନ୍ତି ଶୂନ୍ୟରେ ଗମନ[୧୯] ସେ, ମଧ୍ୟ ଦେଶେ ପ୍ରବେଶ ବହନ[୨୦] ସେ ॥୨୪॥

---

୧ । କ. କହ ପ୍ରକାରେ ଜୀବ
ଖ. କହ ପ୍ରକାର ଜିବା
୨ । ଘ. ଅବ୍ୟେସେକ
୩ । କ. ଛୁଇଁବ
୪ । କ,ଖ ଆଣିମ କେ
ଘ. କାହୁଁ ଆଣିମା ସେ
୫ । କ. ଘେନାମ ସେ
ଖ କଣବା ସେ
ଘ. ଘେନମା ଦେ
୬ । କ ଖ. ମୋହୋର
୭ । ଘ କଣବ
୮ । ଘ. କଂର
୯ । ଖ. କୋଡ଼ର ସେ
ଗ. ଛନ୍ତ୍ରୀ ଭୋଡର ସେ
ଘ. ଭୋଳରେ ସେ
୧୦ । କ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧ
ଖ, ଅର୍ଜୁନକୁ
ଗ. ଧନର୍ଜୟ
୧୧ । ଘ. କନ୍ଧରେ ସେ
୧୨ । କ, ଖ. ସେତ
ଙ. ଭାକୁଅନନ୍ତ ସ୍ୱେତ
୧୩ । ଘ. ଭ୍ରମରେ ସେ
୧୪ । କ. ସେତଛତ୍ର
ଖ. ନକୁଳ ଧରିଥିବ ସେତଛତ୍ର
ଘ. ବୀର ବନ୍ଧ ସ୍ୱେତଛତ୍ର
୧୫ । କ. ଖ. ଦକ୍ଷିଣ
ଗ. ଡାହାଣ
୧୬ । ଖ. ରକ୍ଷଣ
୧୭ । ଖ. ଭ୍ରମର
ଗ, ଘ, ପବନଙ୍କ ନନ୍ଦନ
୧୮ । ଖ. ଅନ୍ଥ ବେଣୀଜବ ସେ
୧୯ । ଖ. ସଞ୍ଚାର
୨୦ । ଖ. ସହୁର

ନର ସ୍ନେହେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ବୋଇଲେ[୧] ଦେଖ ଦୁର୍ଲଭ
ରୂପ[୨], ସଇନ୍ଧ-ବୃହନ୍ନଳା ଗ୍ରନ୍ଥିକ ଗୋପାଳ ବନ୍ଧେ[୩] ବଲ୍ଲଭ ହେ[୪]
ଶୂନ୍ୟେ ଗମନ କର
କେ ବୋଲଇ ଦେଖ[୫] ବୃହନ୍ନଳା ସେ
ପୁରୁଷ ବେଶ ଧରେ କ କର ସେ[୬], ନାରବେଶେ ସର୍ବେ ଶସ୍ତ୍ର[୭] ଧର ସେ ।୨୫।

ରାଜା ଅଭିଷେକ ପ୍ରାଏ ଦଶୁଛନ୍ତି[୮] ଛଳ ଆଲଟ ଚାମର
କୁନ୍ତଙ୍କ କୋଳେ[୯] ସଇନ୍ଧ, ବସିଛନ୍ତି[୧୦] ମୋହୁଛନ୍ତି ତନପୁର ସେ
ଏ ସମଏ ମାରୁତ
ନୃପ ଆସ୍ଥାନେ[୧୧] ମିଳେ ତତ୍ତ୍ୱ ସେ
ସିଂହାସନରେ[୧୨] ଧର୍ମ ନୃପତି ସେ[୧୩], ତଳେ ବଲେ ସେବନ୍ତି ଦ୍ରୁପତି[୧୪] ସେ ।୨୬।

---

୧ । ଗ. ତୁଅନ୍ତୀ କେ ବୋଲେ
ଗ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ ତୁଅନ୍ତୀ କେବେଲେ
ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତୁଅନ୍ତ କେ ବୋଲେ
୨ । ଭ. ଗ. ଘ. ରୋଜ୍ର
୩ । ଖ. ସଇନ୍ଧ ବାଳପାଳ-ଗୋପାଳ ବନ୍ଧୁ
ସମସ୍ତ ବନ୍ଧୁ
୪ । ଘ. ବଲ୍ଲଭ ସେ
୫ । ଭ. 'ଦେଖ' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. କେବୋଲେ ଦେଖ
୬ । ଖ. ଏହୁବେଶ ହୋଇଜନ୍ତି କ କଲ ସେ
ଗ. ବେଶ ଧରଛନ୍ତି ସେ
୭ । ଖ. ସର୍ବେ ସହସ୍ର ଅଛନ୍ତି
୮ । ଗ. ରାଜ ଅଭିଷେକ ପ୍ରାଏ ହୋଇଛି
ଘ. ରାଜ ଅଭିଷେକ—ବସୁଛନ୍ତି
୯ । ଭ. ଘ. କୋନ୍ତଙ୍କ କୋଳେ
ଚ. କୋନ୍ତ କୋଳେ
୧୦ । ଗ ବସିଅଛନ୍ତି
ଘ ବସିଅଛୁ
୧୧ । ଭ. ଖ. ଆସ୍ଥାନେ
ଘ. ନୃପ ଆସ୍ଥାନେ
୧୨ । ଭ. ସିଂହ ଆସନେ
ଭ. ସିଂହ ଆସନେ
ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଖ. ଘ ଦ୍ରୋପଦ ସେ

ସହଦେବ ଧୀରେ ଆଳଟ ପକାନ୍ତି ପାବନ୍ତ ମଧ୍ୟେ ଅର୍ଜୁନ

ଧନୁଶର[1] କରେ ଧରି ରହିଛନ୍ତି ଦ୍ୱାର ଜଗେ[2] ଭୀମସେନ ସେ

ବିରାଟଙ୍କ ଗୃହରେ[3]

ଯାଇ଼ ଜଣାଇଲେକ ଉତ୍ତର ସେ[4]

ଶୁଣିକରି ରଜା କୋପଭରେ ସେ[5], ଅଶି ଫଳା ଧଇଲେକ କରେ ସେ[6] ॥୨୭॥

ଜାଣିଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉତ୍ତର କୁମାର[7] ଓଗାଳିଲେ ତାଙ୍କୁ[8] ବାଟ

ନୃପତି ବୋଇଲେ[9] ଛାଡ ଛାଡ ମୋତେ ଛେଦିବି ମୁଁ କୃତଘ୍ନଟ[10] ରେ

ଶୁଣ ହେ ନନ୍ଦନ

ତୁମ୍ଭ ଥାଉ ଦେଖିଲ ନୟନ ହେ[11]

କୋଳ୍ପ ବସିଲ ରଜ ଆସନ ହେ[12], ଭୃତ୍ୟପଣେ ନେଉଥିଲ ଧନ ହେ ॥୨୮॥

କପଟ[13] ମରଣେ ଭରସା ପାଇଲ ମୁଁ ସେଣ୍ଟିକଲି ଓପ୍ରୋଧ

ସଇନ୍ଧ୍ରୀକି ନେଇ ମହାଦେଈ[14] କଲ ମୋ ରଜ୍ୟ ନେବାକୁ ଶଧ ହେ[15]

୧। କ. ଧନୁନାରାଚ
୨। ଘ ଜଗି
୩। ଗୃହୁ
୪। ଖ. ଜାଇ ଜଣାଲେକ ଉତ୍ତର ସେ
୫। ଖ. କୋପକରେ ସେ
ଘ. କୋପଭର ସେ
୬। କ. ଅଶୀ ଫଳ ଧଇଲେକ କରେ ସେ
ଖ. ଖଣ୍ଡା ଫଳା ଧଇଲେ କରେ ସେ
ଗ. ଫଳାକୁ ଧଇଲେ କରେ ସେ
ଘ. ଫଲକ ଧଇଲେ କର ସେ
୭। ଘ. ଉତ୍ତରକୁମର
୮। କ. ଉଗାଳିଲେ ତାଙ୍କୁ
ଖ. ତାହାଙ୍କୁ ଓଗାଳି ଆସିଲେ
୯। ଗ. ବୋଇଲେ
ଘ. ନୃପତ ବୋଇଲେ
୧୦। କ, ଗ. କୋଳ୍ପୁଉଟ ସେ
ଘ. କୋଳ୍ପରଟ ହେ
୧୧। ଖ. ତୁକେ ଜଗି ଥିଲୁ ବୃନ୍ଦସେନାରେ
ଗ. କୋଳ୍ପ ବସିଲ ରଜଆସନ
୧୨। କ, ଘ, କୋଳ୍ପ—ରଜା ଆସନ
ଗ. ତୁମ୍ଭେଥାଉ ଦେଖିଲ ନୟନ
୧୩। ଘ. କପଟ
୧୪। ଘ. ମହାଦେଈ
୧୫। ଗ. ନେବାକୁ ଗ୍ରଛ ହେ
ଘ. ନେବାକୁ ସଧ ହେ

ଏତେ ଭରସା ତାର
ମୁଁ ଯେ ସମର୍ପିଲି[୧] ଅଧିକାର ହେ
ସଙ୍ଗପଣ୍ଡା ସେ[୨] ଧର୍ମସୁତର ହେ, ତେଣୁ କଳଲ ହୃଦୟ ମୋର ହେ ॥୨୯॥
ବଳଭ ସୁତକାଭକୁ ହାତ କଲ[୩] ଗ୍ରନ୍ଥିକ ଗୋପାଳ ବେଶ
ବୃହନାଗ୍ଭକୁ[୪] ଯେଣ ମେଳ ବାନ୍ଧଲ[୫] ରଜା ହେବାକୁ କୁଗ୍ୟାମି ହେ
ଶୁଣ କୁମର ବର[୬]
ତୁମ୍ଭେ ଜଣିଲ କୁରୁଥାଟର ହେ[୭]
କେଉଁ ସହୁଛୁ ଏ ଅପକାର ହେ[୮], ବେଗେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯାଇ ମାର ହେ[୯] ॥୩୦॥
ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତ ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ ଧୀର ହୋଇ ଏବେ ବସ
ଦଶାରେ ହାର[୧୦] ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚଭାଇ ଗଲେ ଅସି ବନବାସ ହେ
ଦ୍ରୌପଦୀ ଯେଣ[୧୧] ତୁଲେ
ବାର ବରଷ ବନେ ବଞ୍ଚିଲେ[୧୨] ହେ
ପୁଣ ଚୋର ରଜ୍ୟରେ ରହିଲେ[୧୩], ଏଥି ଅଗ୍ୟାଂତେ ବନ ସେ[୧୪] ନେଲେ ହେ ॥୩୧॥

---

୧ । ଘ. ସମପ୍ରିଲ
୨ । ଭ. ଘ. ଏ
୩ । ଭ. ସ୍ୱତକଲ
୪ । କ. ଖ. ବୃହନଳ୍କୁ, ଚ. ବୃହନଳାକୁ
୫ । ଭ-ଚ. ସେହ ଯେ ମେଳ ବାନ୍ଧୁ
୬ । କ. ଖଁ ବର
୭ । ଚ. ଥାଠଲ ହେ
୮ । ଭ. ଘ. ଅପକାର ହେ
୯ । ଖ. ୨୯ ଓ ୩୦ ପଦର ପାଠନାହିଁ ।
ଚ. ମୋହର ଅଧିକ ପାଠ—

ତା ଶତ ରାଣୀ ପସାକାଠୀ ମାଇଲ ସେ ଘର ଧରନ୍ତୁ ମୋତେ
ଚୋର ବୋଲ ଯାହା ତା ପାଦେ ପଡ଼ିଲ ନର୍ଭଏ ହୋଇଲ ଚିତ୍ତେ
କୁଟ ବୁଧି ତାହାର
ସେହ୍ନ ଢନ କଲ ଅହଙ୍କାର
ଆଜ ଛେଦବ ତାର ସିର, ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ହଉ ସେ ମୋହର

୧୦ । ଭ-ଭ. ହାରିଣ
୧୧ । କ. ଖ. ସେନଣ
୧୨ । ଘ ବୁଲିଲେ
୧୩ । କ. ଭ. ଘ. ପୁଣ— ରହିଲେ ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୪ । ଭ. ଅଗ୍ୟାଂତ ବନସେ ଘ. ଅଗ୍ୟାଂତରେ ବନ ।

କୁନ୍ତଭଟ୍ଟ[୧] ଯେଣ୍ଟି ଧର୍ମଙ୍କ[୨] ନନ୍ଦନ କୁନ୍ତୀ[୩] ଯେଣୁଟି ଜନନୀ[୪]

ବଲଭ ସୂପକାର ଯେନ୍ତୁ ହୋଇଲେ ସାକ୍ଷାତ[୫] ସେନ୍ତୁ ପାବେନ ହେ

ଅର୍ଜୁନ ବୃହନ୍ନଳା[୬]

ପୂର୍ବେ ଶାପ୍ୟ[୭] ବେଳ୍ପ ଅପସର୍[୮]

ତେଣୁ ନପୁଂସକ ରୂପଧର ହୋ[୯] ନାଟ ମନ୍ଦରେ ବଞ୍ଚଏ[୧୦] ଭଣ ହେ ॥୩୨॥

ଦ୍ରୌପଦୀ ଶଇନ୍ଧ୍ରୀ ନାମରେ[୧୨] ରହିଲେ ଯାହାଙ୍କ କେଶ ମୂଳକ

ଦୁଃଶାସନ ଭୁଜ ଶ୍ରମ ଉପାଡ଼ିବେ[୧୪] ଧରିଛୁ ତାଙ୍କର ବାଳ ହେ

ଏନ୍ତୁ କଷ୍ଟ ତାଙ୍କର

ଯେଣ୍ଟି ନକୁଳ ସେ ଗ୍ରନ୍ଥିକାର ହେ

ଅଶ୍ୱମା କୁମାରଙ୍କ କୁମର ହେ[୧୫], ଅଶ୍ୱ ବଦ୍ୟା ସେ[୧୬] ସାଧ ତାଙ୍କର ହେ[୧୭] ॥୩୩॥

ସହଦେବ ଯେଣ୍ଟି ସାକ୍ଷାତେ ଗୋପାଳ ପୃଥୁନାକୁ[୧୮] କଲେ ବଶ[୧୯]

ଏହା ନ ଜାଣି ମନ୍ଦବୁ ବୋଲି ପିଡ଼ା କରିଛୁ ତାହାଙ୍କୁ[୨୦] ସେଷ ହେ

---

୧ । ଭ. ଗ. ଘ. ଭୋଜ୍ୟଭଟ୍ଟ
୨ । ଖ. ଧର୍ମର
୩ । ଭ. ଗ. ଘ. କୋନ୍ତ
୪ । ଖ. ଜାହାର ନନ୍ଦନା
ଘ. କେଣୁଟେ ଜନନ
୫ । ଘ. ମାତ୍ସ୍ୟରେ
୬ । ଭ. ପାଠ ନାହିଁ
୭ । କ-ଗ. ଘାପ
୮ । ଗ. ଅପଛର ସେ
୯ । ଗ. ନାଟ ମନ୍ଦିରେଣ ବଞ୍ଚନ୍ତ ହେ
୧୦ । ଗ. ମନ୍ଦିରେଣ ବଳେ
୧୧ । ଗ. ତେଣୁ ନପୁଂସକ ରୂପଧର ହେ
୧୨ । ଭ. ଭୃତ୍ୟ ସୈରନ୍ଧ୍ରି ରୂପରେ
୧୩ । ଭ. ଘ. ମୁକଳ
୧୪ । ଭ. ଭୁଜ ଉପାଡ଼ିବେ
ଗ. ଦୁଃଶାସନ ଭୁଜ ଉପାଡ଼ି
୧୫ । ଗ. ବାଳ ହେ
ଘ. କୁମର ସେ
୧୬ । ଖ. ବଦ୍ୟାରେ
୧୭ । ଗ. ୩୩ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୮ । ଭ ଗ ଘ ପ୍ରୋଷଣାକୁ
୧୯ । ଭ. ଭ. ବଶ
ଘ. ବଶ୍ୟ
୨୦ । ଗ ପୀଡ଼ା କରନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ
ଗ. କରନ୍ତୁ ତାହାଙ୍କୁ
ଘ. ମନ୍ଦବ ବୋଲ ପିଡ଼ା ତାହାଙ୍କୁ କରୁଛ

କଣ୍ଠଙ୍କ[୧] ସେନାପତି

ସେପେ ନେଉଳ ଦ୍ରୌପଟି[୨] ହେ

ପୁଷ୍ଟି ବେଣେ ମାଇଲେ[୩] ମାରୁତ ସେ, ଗୋପ୍ୟ ଗନ୍ଧର୍ବ ନାମରେ[୪] ଖ୍ୟାତ ହେ ॥୩୪॥

ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲ ଭୂମୁ ଗ୍ରୁମ୍ଭରେ ମାଇଲେ ସେତ୍ତ ଶ୍ରମ ମହାବଳୀ[୫]

ତ୍ରିଗର୍ତ ବନ୍ଦୀରୁ ଉଧାର ଭୂମଙ୍କୁ[୬] ସୁବାହୁର ଦର୍ପ ଦଳ ସେ

ଦୁର୍ଯୋଧନ[୭] ଅଇଲେ

ଥାଟ ସେନ ଗୋଧନ ସେଣଲେ ହେ[୮]

ବୃହନାଳ୍ପ[୯] ମୋତେ ସେନଗଲେ ହେ, କୁରୁ ଥାଟେ ମୋର[୧୦] ରଥ କଲେ ସେ ॥୩୫॥

ମହାସେନ୍ୟ[୧୧] ଦେଖି ଭଏ ପଳାଇଲେ ବୃହନାଳ୍ପ ଧରି[୧୨] ମୋତେ

ସୋମି ବୃକ୍ଷରୁ ଧନୁତୋଣ[୧୩] ଆଣିଲେ ତେବେହେଁ ନ ଗଲି[୧୪] ପ୍ରତେ ହେ

ସବୁ ମୋତେ[୧୫] କହିଲେ

ଭୂମ୍ଭ ରଜ୍ୟେ ସେମନ୍ତେ ରହିଲେ ହେ[୧୬]

ମୋର ଦେଖି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇଲେ[୧୭] ହେ, ସାରବେଣେ ଜଗତ ମୋହିଲେ ହେ ॥୩୬॥

---

୧ । ଘ. କଣ୍ଠେତ

୨ । ଭ. ସଜେ ହର ନେଟୀଲେ ଦ୍ରୁପଦୀ ହେ
ଦ୍ରୁପଦୀ ହେ
ଘ. ନେଙ୍ଗୀଲେ ଦ୍ରୋପଦ ହେ

୩ । ଖ. ଭୋପେଏ ମାଇଲେ ତାଙ୍କୁ

୨୪ । ଭ. ଭୋପ୍ୟର—ନାମରେ

୫ । ଘ. ମାହାବଳ

୬ । ଙ. ଉଧରଲେ

୭ । ଗ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦ୍ରିଯୋଧନ

୮ । ଭ. ପ୍ରୋଥନା ସେବିଲେ ହେ
ଙ. ଭୋର ଭୋଧନ ବଳେ ହର ହେ
ଭ. ଥାଟ ସେନ—ସେଧିଲେ ହେ
ଘ. ଥାଟ ସେନ ଗୋଧନ ହରିଲେ ହେ

୯ । ଭ. ବୃହନରା
ଗ. ବୃହନଳା

୧୦ । ଭ. ମୋ
ଙ. କୁରୁଥାଠେ ମୋ
ଘ. କୁରୁ ଥାଟରେ ମୋର

୧୧ । ଙ. ସୁସନ୍ୟ
ଘ. ମାହାସନ୍ୟ

୧୨ । କ. ବୃହନର ଧର
ଖ. ଅର୍ଜୁନ ଧଏଲ

୧୩ । ଖ. ତୃଣ

୧୪ । ଭ. ତେବେ ନଗଲ
ଗ. ଘ. ନଗଲ

୧୫ । କ. ଙ. ମତେ

୧୬ । ଖ. 'ଭୂମ୍ଭ—ରହିଲେ ହେ' ପାଠନାହିଁ ।
ଘ. ଆମ୍ଭ—ରହିଲେ

୧୭ । ଭ. ପକାସନ ହେଲେ

ନନ୍ଦଘୋଷ ସାଜ ଦାରୁକ ଆଣିଲେ[1] ଅର୍ଜୁନ ହୋଇଲେ ରଥୀ

ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ ସେ ବୋଲେ ଯେଣୁ ଗଲେ ଜାଣ ମୋତେ ସାରଥି ସେ[2]

ଜଳେ ଅସଂଖ୍ୟ ରଣ

ପଦ୍ମରକେ ସବୁ ନିବାରଣ ସେ[3]

ମୋତେ ସେ ରଥେ ଥିଲେ ବାନ୍ଧଣି[4] ହେ, ପୁଣ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ଗାଆଭଣ ସେ[5] ।୩୭।

ଶୁଣି ବିରାଟ ଶହସ୍ର ପଞ୍ଚାଇଣ[6] ଅବସରେ ମୋହଗଲେ

ମୁଖେ ମାର ପିଣ୍ଡ[7] କୁମର ଭୋଜନ ବୋଲେ[8] ଆଣି ବସାଇଲେ ସେ[9]

ରାଣୀ ସୁଦେଷ୍ଣେ[10] ଧୀରେ

ରାଜା ଚେତା[11] ‘ପସିଲ ଶରୀରେ ସେ[12]

ବେନକର ମାରନ୍ତି ଶିରରେ ସେ[13], ଶୋକ କରି କହନ୍ତି ଅଧୀରେ ସେ[14] ।୩୮।

୧। ଖ. ଆଣି ଦାରୁକ ସାଜନ୍ତ

୨। ଖ. ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ ସେ ମୋତେ ନେବେ
ଜଳେ ରଥରେ କର ସାରଥି ସେ

ଗ. ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ—ସାରଥି ସେ

ଘ. ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ—ସାରଥି ହେ

୩। ଙ. ପୋଥିରେ ଅଧିକ ପାଠ—
ଦଶ କୋଟିକ ଅସ୍ତ୍ର ଦେଖିଣ।

୪। ଗ. ବାଧିଂଣ

୫। ଙ. ‘ପୁଣ—ଜଣ’ ଖାଇଣ ପାଠନାହିଁ

ଗ. ପୁଣସନ୍ମା ଦେଲେ ଜଗାଇଣ।

ତେଣୁ ଅସି ନ କହିଲେ ସେ ଅର୍ଜୁନ ଜାଣିମ ଥିଲେ କରାଇ
ଆଗେ ବୃନ୍ଦଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲି ତେଣୁ ରୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପାଦେ ପଡ଼ାଇ
ମହା ଧାର୍ମିକ ବୃନ୍ଦେ
ନାସ ଯାନ୍ତୁ ସେ କେବେ କୋପନ୍ତେ
ନିଷେଧ କଲେ ଅର୍ଜୁନ ଯାନ୍ତେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ କୋପକ ଦେଖନ୍ତେ ପାଅ ଜଳନ ତୋର ସେନନ୍ତେ।
(ଅଧିକ ପାଠ)

୬। ଙ. ସଶ୍ର ପଞ୍ଚାଇଣ

ଖ. ଶୁଣିଣ ବିରାଟ ଶହସ୍ର ପଞ୍ଚାଇଣ

ଗ. ଘ. ସହସ୍ର ପଞ୍ଚାଇଣ

୭। କ. ପିଠ

୮। ଆଣିଣ ଭୋଜନରେ

୯। ଗ. ଜାଟଜାଣ୍ଡି

୧୦। ଘ. ବଞ୍ଚନ୍ତି

୧୧। ଖ. ଚେତନା ବସି

୧୨। ଗ. ସ୍ୱିଭରେ ସେ

୧୩। ଖ. ପାଠ ନାହିଁ।

୧୪। ଖ. ଶୋକ କରନ୍ତ ସେ କହନ୍ତି ଅଧୀରେ

ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କେତେ ଭର୍ତ୍ସନା[୧] କରିଛୁ କରିଥାଇ[୨] ଭୃତ୍ୟ ବୁଦ୍ଧି

ଯେଉଁଙ୍କ[୩] ଚରଣ ଦର୍ଶନକୁ ଅପୂର୍ବ ଚିତ୍ତଂରେ ହେଲ ଅପ୍ରାଧ୍ୟ[୪] ହେ

ନ ଜର୍ମ ମୂର୍ଖଂ[୫] ଜଲ

ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସେବା ମୁଁ ନ କଲି ହେ

ପଶାକାଠି କପୋଳେ ମାଇଲ ସେ, ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କି ଜସ ନ ବୋଇଲ ସେ ॥୩୯॥

ବୃକୋଦର ଠାକୁରଙ୍କୁ ଦୁତ ପେଷି[୬] ସଙ୍ଗ ଚଳକୁ ଅଣାଇ

ସଙ୍ଗରେ କପିଣ ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲ ମାର ମୋ ଗୁର ଆଗ୍ୟାଂ କରଇ ହେ[୭]

ମୂର୍ଖଂ ଯିବଇଂ ଯେବେ

ମୋତେ କେହୁ ରଖି ନ ପାରିବେ[୮]

ଭୀମ ଠାକୁରେ ନଷ୍ଟେ ମାରିବେ ସେ[୯], କେଉଂ ଭକ୍ତ କରିବ ମୁଂ ଏବେ ସେ[୧୦] ॥୪୦॥

ଭଣ୍ଡର ବୋଲନ୍ତ ବଳମ୍ଭ ନ କର ଉଠ ଚଳିବା ବର୍ଣ୍ଣନ[୧୧]

ଶୁଣିଣ[୧୨] ନୃପତ ଗଳାରେ କୁଠାର[୧୩] ବାନ୍ଧ ଆସିଲ୍[୧୪] କହନ ହେ

୧। ଜ-ଗ. ଭର୍ତ୍ସନା
୨। ଗ. କରିଥାଇ
୩। ଜ. ଖ. ଯାଙ୍କ
୪। ଗ. ଦର୍ଶନ ଅପୂର୍ବ ଚିତ୍ତେ ହେଲ ଅପରାଧ
୫। ଜ. ଘ. ମୁଁ
୬। ଜ. ପେଷି
୭। ଗ. 'ନ ଜାଣି—ଅଜ୍ଞାନବଶରୁ ହେ
ପାଠନାହିଁ'
୮। ଜ. କେ ଜନ୍ତୁ ରଖି ନ ପାରିବେ
ଗ. ରଖି ନ ପାରିବ କେବେ
ଖ. କେହୁ ରକ୍ଷି ନ ପାରିବେ
୯। ଖ. ପାଠ ନାହିଁ।
ଗ. ଭୀମସେନ ଠାକୁର ମାରିବେ ସେ
ଘ. ହେ
୧୦। ଘ. ଭକତି କରିବ ଭଲେ ହେ।
୧୧। ଜ. ବର୍ଜନ
ଗ. ବ୍ରଜନ
୧୨। ଜ. ଗ. ଶୁଣି
୧୩। ଜ. ଗ. କୋଠାର
ଖ. ନୃପତି ଗଳାରେ କୁଠାର
୧୪। ଗ.-ଘ. ବାନ୍ଧିଲେ ଆଣି

ପୁର ଝରଜା ମେଳେ[1]

ମନ୍ତ୍ରୀ ମିଳନ୍ତି[2] ଏସନ ବେଳେ ହେ

ସ୍ବରଜଣ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗଲେ ହେ[3], ଆସ୍ଥାନ ଦ୍ୱାରେ ଯାଇଂ ମିଳଲେ ହେ[4] ।୫୧।

ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀମ ଦୁଆର ଆବୋରଣ ବୁଲବନ୍ତି[5] ବେଜ ନେଷ

ଭରଥ ବୋଲନ୍ତି ନଷ୍ଟଏ ମରଭ କର୍ମ ପ୍ରଷ୍ଟ ମୋର ଗାଢ ହେ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଆଗ ହେଲେ[6]

ସର୍ବେ ଜୟ ଜୟ ଧ୍ୱନି[7] କଲେ ହେ

ତାଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ଲୋଟିଲେ ସେ[8], ଉଠ ବୋଲି ଶ୍ରୀମ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ସେ ।୫୨।

ଉଠି ଭକ୍ତ ହୋଇ ଶିରେ[9] କର ଯୋଡ଼ି ବହୁ ସ୍ତୁତି ସେହୁ କରେ[10]

ଶ୍ରୀମ ହାର ଗୁଣ୍ଡ ଆସ ଆସ ବୋଲି ଭିତରେ ସର୍ବେ ପଶଲେ ସେ

ନଇଗ୍ଲନ କରନ୍ତି[11]

ଗଡ଼ ଘାଲି ଭୂମିରେ ଶୁଅନ୍ତି ହେ[12]

ହାହ୍ବ ହାହ୍ବ ବୋଲଣ ବୋଲନ୍ତି ସେ[13], ସନ୍ତୋଷରେ[14] ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୃହାନ୍ତି ହେ[15] ।୫୩।

---

୧ । ଗ. ରୁଲେ

୨ । ଗ ମିଳଲେ

୩ । ଖ. ଚଲେ ହେ
ଗ: ସ୍ବରଜଣେ ଧିରେ ଧିରେ ଚଲେ ହେ
ଘ. ସ୍ବରସଣେ ଧିରେଧିରେ ଚଲେ ସେ

୪ । ଗ. ଅସ୍ଥାନର ଦ୍ୱାରେ ଜାଇ ମିଳେ ହେ
ଘ, ଆସ୍ଥାଦ୍ୱାରେ ଯାଇଂ ମିଳେ ସେ

୫ । ଖ. ଦୁଆରେ ଆବୋରନ୍ତି ବୁଲନ୍ତି
ଗ. ଦୁଆରେ ବହିଜନ୍ତି ବୁଲବନ୍ତି

୬ । ଘ: କୃଷ୍ଣା ଅଗ ହୋଇଲେ

୭ । ଗ: ଜୟଜୟ ଧ୍ୱନି ସର୍ବେ
ଘ. ସର୍ବେ ଜଏ ଜଏ ଧ୍ୱନି

୮ । ଖ. ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କଲେ

୯ । ଗ. ଖ. ଶିରେ ଘ. ସିରେ

୧୦ । ଗ: ସ୍ତୁତି ସେହୁ କଲେ
ଖ. ସେ କଲେ
ଗ. ଯୋଡ଼ିକର ବହୁତ ବିନୟ ହେଲେ
ଘ. ଯୋଡ଼ୀକର ବହୁ ସ୍ତୁତ ସେହୁ କଲେ

୧୧ । ଖ: ସେ କଲେ

୧୨ । ଖ. ସୋଇଲେ ହେ

୧୩ । ଖ ବୋଇଲେ ହେ

୧୪ । ଖ. ଗ. ସନ୍ତୋଷେଣ
ଘ. ସଂନ୍ତୋଷେଣ

୧୫ । ଗ. ଯୁଜେଷ୍ଠି ପୁଛାନ୍ତି ହେ
ଖ. ପୁଛିଲେ ସେ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି ପୁଛାନ୍ତି ସେ

ଧର୍ମସୁତ ଆଜ୍ଞାଂ ଦେଲେ ନକୁଳଙ୍କୁ ବତ୍ସଙ୍କୁ କୋଳକର

ଶୁଣି ମାଦ୍ରିସୁତ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ଭୟ ତେଜ ନୃପବର ସେ

ବହୁ ସ୍ତୁତି କରନ୍ତ

ପୁଣ ଅର୍ଜୁନ ପାଦେ ପଡ଼ନ୍ତ ସେ

ମାଦ୍ରିସୁତଙ୍କୁ ମାନ୍ୟ କରନ୍ତ ସେ, ପୁଣ ଦ୍ରୋପଦୀ ପାଦେ ଲୋଟନ୍ତ ସେ ।୭୮।

ଅର୍ଜୁନ ବତ୍ସ କର ଧର ନେଲେ ଧର୍ମ ସୁତଙ୍କର ପାଶ ସେ

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ତାହାଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ବସାନ୍ତେ ନେଇଣ ପାଶ ସେ

ସେ ବତ୍ସ କହଇ

ପାଣ ସର୍ଜନ ମୁଷ୍ଟିଂ ନୁହଇ ହେ

ଏତେ ଭାଗ୍ୟ ମୋହର ହଣଇ ହେ, ଗୋଟେ ମୋର ପୁରେଥିଲ ଇଚ୍ଛା ହେ ।୭୯।

---

୭୭ ପଦ ପରେ –

ସକ୍ରୋଧ ହୋଇଣ ବୃକୋଦର ଧନଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ଚାହୁଂ ଡାକଲେ
ଠାକୁରଙ୍କ ଛାମୁରେ କଣାଏ ବତ୍ସ ଏହୁ ଦ୍ଵାରେ
ପୁଣ ଭ୍ରୁଣ ମା ସେନ ସଙ୍ଗରେ
ଦରଶନ କରିବେ ପଦ୍ମରେ
ଧର୍ମଷ୍ଠିଙ୍କ ଆଜ୍ଞାଂ ପାଇ ଅରଜୁନ ଆସୁ ଦ୍ଵାର ଛାଡ଼
(ଅଧିକ ପାଠ)

୧ । ଭ. ତେଜଲେ ନୃପବର ସେ
ଘ. ନୃପବର

୨ । ଭ. ବହୁ ସ୍ତୁତି କରନ୍ତ
ଗ. ବହୁତ ସ୍ତୁତି କଲେ
ଘ. ବହୁ ସ୍ତୁତି କରନ୍ତ

୩. ଖ. ପଡ଼ିଲେ ସେ

୪. ଘ ମାଦ୍ରି ପୁତ୍ରେ ପଲମ୍ୟ

୫ । ଗ. ପାର୍ଥ ଆଲିଙ୍ଗନ ବେଗେ କରିଲ ସେ
ପୁଣ ଦ୍ରୋପଦଙ୍କୁ ଓଟଗିଲ ସେ
ଭ. ଲଡ଼ନ୍ତ ସେ
ଷ. ଦ୍ରୋପଦ ପାଦେ ପଡ଼ନ୍ତ ସେ

୬ । ଗ ପାଶ
ଘ. ଅର୍ଜୁନ ବତ୍ସ କର ଧରକର ନେଲେ
ଧର୍ମସୁତ ପାଶ

୭ । ଭ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଙ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି

୮ । ଖ- ଭଟଲେ ବହୁ ବିଶ୍ଵାସ ସେ
ଗ. ତାହାଙ୍କୁ ପାଶ
ଘ. ବସାନ୍ତ ନେଇଣ ପାଶ ସେ

୯ । ଖ-ଘ. ଏତେ

୧୦ । ଘ. ଥିଲେ ଥିଲେ ରହ ସେ

ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଇଲେ ମୋତେ ଅନ୍ନଦେଇ ସମ୍ଭାଳିଲ ନୃପବର[1]

ତୁମ୍ଭ ଉପକାର ସୁଝିବାଇଁ କେଉଁ ମାଗ ମାଗ ମୋତେ ବର ହେ

ଶୁଣି ମତ୍ସ ନୃପତି[2]

କହେ ଫେଡ଼ିବା ମୋର ଦୁର୍ଗତି[3] ହେ

ଉତ୍ତରା ନାମେ ମୋର ଦୁହିତା ହେ, ପାର୍ଥଠାକୁରେ ନୃତ୍ୟ ଶିଖାନ୍ତି ହେ ।୪୬।

ତାହାଙ୍କୁ ଦୁହିତା ସମର୍ପି ଶରଣ ପଶିଲି[4] ରଖ ଶ୍ରୀଦେବ[5]

ସକ୍ରୋଧେ ଯୁଧିଷ୍ଠି[6] ଧିକ୍କାର କଲେ କହନ୍ତି ତତ୍ପ[7] ପାର୍ଥିବ[8] ହେ

ଶୁଣିମା ନୃପମଣି

ଶିଷ୍ୟପୁତ୍ରି[9] ଏହାର ଦୁଲଣୀ ସେ

ମୋତେ ଅଯୋଗ୍ୟ ଜେଣୁ ରମଣୀ ସେ ଅଭିମନ୍ୟୁ[10] ବଧୂକର ଆଣି ସେ[11] ।୪୭।

---

୧ । ଖ. "ଏବେ ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟ—ନୃପବର"

ପାଠ ଜାତଦୃଷ୍ଟ ।

ଘ. ସମ୍ଭାଳିଲୁ ନୃପବର

୨ । ଖ. ନୃପତି

ଘ. ନୃପତି ।

୩ । ଘ. ଦୁର୍ଗତି ।

ଖ. 'ଉତ୍ତରା—ଶିଖାନ୍ତି ହେ"

ପାଠ ଜାତଦୃଷ୍ଟ ।

୪ । ଭ. ସମର୍ପି ଶରଣ ପଶିବି ।

୫ । ଖ. 'ତାହାଙ୍କୁ—ଶ୍ରୀଦେବ ।

ପାଠ ଜାତଦୃଷ୍ଟ ।

୬ । ଭ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ।

୭ । କ. ଗ. ଘ. ତତ୍ପ ।

୮ । ଘ. ପାର୍ଥିବ ।

୯ । ଭ. ଶିଷ୍ୟପୁତ୍ରୀ ।

୧୦ । କ. ଘ. ଅଭିମନ୍ୟୁ ।

୧୧ । ଖ—ପାଠ ଜାତଦୃଷ୍ଟ ।

ଶୁଣିଣ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦ[1] ହୋଇଣ ଦ୍ୱାରକା[2] ପେଷିଲେ ସ୍ୱର

ହସ୍ତିନାକୁ ଲେଖି ଦୂତ ଦରଗିଲେ[3] କଣ୍ଠ ସମସ୍ତେ ଝସ୍ୱର ସେ

ରାଜାଙ୍କଦେଶେ[4] ପୁଣ

ଲେଖା ଦେଇ ଦୂତ ଦରଗିଣ ସେ

ବିରାଟର ଯେତେ ବନ୍ଧୁଗଣ ଯେ, ସ୍ୱର ପେଷିଲେକ ତତକ୍ଷଣ ସେ[5] ।୪୮।

ସକଳ ସନ୍ୟକୁ ଘାଜଣ ବିରାଟ ଉଦ୍ୟଭଥ ଘାଜକର[6]

ଛଣ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ନଗ୍ର ପେସଲେ[7] ସକଳେ ଦର୍ଶନ[8] କଣ ସେ

ପ୍ରେଭ ଊତ୍ସବ ଭଲେ

ଉଦ୍ୟନବରେ[9] ତାଙ୍କୁ ରଖିଲେ[10] ସେ

ସଜ ଉପସ୍ୱର ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ସେ, ଭୃତ୍ୟପର ବିରାଟ ଖଟିଲେ ସେ[11] ।୪୯।

ସେ ନଗ୍ରେ[12] ପାଣ୍ଡବେ ନିଶ୍ଚନ୍ତେ ରହିଲେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ରୋପଦ 'ଦୃଷ୍ଟତ[13]

---

୧ । ଖ. ପାଠ ଆନନ୍ଦେ ।

୨ । ଭ. ଖ. ଘ. ଦ୍ୱାରକା ।

୩ । ଭ. ଦେଖି ଦୂତ ଦରଗିତା ।

୪ । ଭ. ଦେଶକୁ ।

୫ । ଗ. "ବିରାଟର—ତତକ୍ଷଣ ସେ ପାଠ ଆନନ୍ଦେ ।

୬ । ଉଦ୍ୟୋଗ ସାଜିକର ।

୭ । ଙ. ନଗ୍ର ପେସଣ'ଙ୍କ

୮ । ଚ. ଖ. ଘ. ଦ୍ରୁପଦ

୯ । ଘ. ଉଦ୍ୟ ପୁରରେ ।

୧୦ । ଘ. ଉତ୍ସବ ।

୧୧ । ଙ. "ପ୍ରେଭ—ଖଟିଲେ ସେ ପାଠ ଆନନ୍ଦେ ।

୧୨ । ଗ. ଷେ ରହେ ।

୧୩ । ଖ. ସଙ୍ଗ ରେ ସେନ ଦ୍ରୋପଦ ।

ତାହାଙ୍କ[1] ଚରଣେ ଅନୁବ୍ରତ[2] ମନ ଫେଡ଼ିବା ମୋର ଦୁର୍ଗତି ହେ[3]
ଜନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[4]
ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ସେ[5] ଭୃତ୍ୟ ଭ୍ରମର ହେ[6]
ବୁଡ଼ି ମରୁଛୁ ଭବ ସାଗର ହେ, ଏ କଷ୍ଟରୁ ମୋତେ ପାରକର ହେ ॥୫୦॥

ଏକବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଶନ୍ତା କେଦାର

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର[7] ସଞ୍ଜୟ ବିଦୁର ଶ୍ରୀଷ୍ଟ ଭୂଣସବା ସଙ୍ଗତର ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ[8] ଡାଆରଣ କହନ୍ତି ଶୁଣିମା ଆମ୍ଭ ଉତ୍ତର ହେ ।
ହେ ନନ୍ଦନ[9]
ସଙ୍ଗେ ସେନଣ[10] ସବୁ ସନ୍ୟବଳ ବିରାଟ ନଗ୍ରକୁ ଏବେ ଚଳ
ସାଦର କର ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଆଣିମା ସୋଦରେ କରି[11] ନର୍ମଳ
ହେ ନନ୍ଦନ[12] ॥୧॥

---

୧ । ଘ. ତାଙ୍କର
୨ । ଖ. ଅନୁବ୍ରତେ ।
୩ । ଗ. ଦୁର୍ଗତି ହେ ।
୪ । ●. ଘ ଜନ ଏ
୫ । ଘ. ଏ ।
୬ । ଖ. 'ମନ—ଭ୍ରମର ହେ
ପାଠ ଲାଟଦେଷ୍ଟ ।
୭ । ଭ. ଙ. ଘ. ଧୃଷ୍ଟରଷ୍ଟ୍ର ।
୮ । ଭ. ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ ।
୯ । ଗ. ଘ. ଲୁମର ।
୧୦ । ଘ. ସେନ ।
୧୧ । ଗ, ଘ. ଉର ।
୧୨ । ଙ. ଲୁମର ।
ଘ. ଲୁନନ ।

ଶୁଣିକରି କହେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[1] ମୋତେ ନକହ ଏତୁ ବଚନ ।
ତାହାଙ୍କୁ କେଉଁ ଗୁଣେ ପୁଣ[2] ଆଣିମା ଅନାଇଁ[3] ତାଙ୍କ ବଦନ
ହେ ଦେବ[4]

ଶୁଣି କହନ୍ତି ଗାଙ୍ଗେୟ ଉତର ଅପମାନ[5] କଲେ ସେ[6] ସୋଦର ।
ତାହା ଦେଖନାରି ଉଚିତ ନୁହଇ ଆପଣା ଚଳେ ବସ୍ତୁର
ହେ ରାଜନ ॥୨॥

ଏହା ଶକୁନ ଶୁଣିଣ[7] କହିଲ ଗୋ ହରଣେ ଅର୍ଜୁନ ଅଇଲ
ଚନ୍ଧି ଚନ୍ଧି[8] ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ସମରେ ଯେତେ ଦଶା ଚର୍ହିଁ[9] କଲା ।
ହେ ରାଜନ ।

ଜଇଂଥିଲେ[10] ମନୁଜ ସେ ପିବ[11] ସେତ ନ ଚଳ୍ପିଲା ଏ ବାନ୍ଧବ ।
ଭପୁ ପ୍ରୀତିକରି ବନସ୍ତୁ ହୋଇଣ ଆଣିବା ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ
ହେ ରାଜନ ॥୩॥

---

୧ । ଦୁଯୋଧନ ।
୨ । ଗ. ପୁଣି କେଉଂ ଗୁଣେ ।
୩ । ଖ. ଆଣିମି ବୁଝିବ ।
୪ । ଖ. ଗ. ଘ. ଦେଖିତ ।
୫ । ଗ. ଅପମାନେ ।
୬ । ଘ. ସେ ଭଲେ
୭ । ଭ. ଗ. ଘ. ଏହା ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ।
୮ । କ. ଘ. ଚନ୍ଧି ଚନ୍ଧି ।
୯ । ଖ. ହୃଦମାନ ।
୧୦ । ଖ. ଘ. ଜବଥିଲେ ।
୧୧ । ଗ. କସେ ମନୁ ଜବ ।

ଶୁଣି ବିଦୁର କହନ୍ତି ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ନ ଗଲେ କି ନ ଆସିବେ[1] ।
ଏଣୁ ଜନକଟରେ ଦେଖୁଥାଅ ବଳେ ରାଜ୍ୟରେ ଆସି ପଶିବେ[2] ।

ହେ ରାଜନ

କ୍ରୋଧେ ମାନଗୋବିନ୍ଦ କହଇ ଆମ୍ଭେ[3] ନ ଆଣିବେ[4] ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ।
କେଉଁ[5] ଭରସାରେ ବଳେ ସେ[6] ଆସିବେ ସର୍ବଥା ଏଥୁ[7] ନୁହଇ ।

ହେ ବିଦୁର ॥୩॥

ଶୁଣି କହନ୍ତି ଚର୍ଣ୍ଣି ସଞ୍ଜୟ ଅଗ୍ରବରୁ ଦାର୍ଣ୍ଣି ଭୂମ୍ଭ ଜୟ ।
ନଷ୍ଟଏ ଭାରତ ସମର ହୋଇବ କୁରୁକୁଳ ଯିବ କ୍ଷୟ[8] ।

ହେ ରାଜନ ।

ଯେବେ କଷ୍ଟ ପାଇଲେ ପାଣ୍ଡବେ ଆଉ ଏଣିକ ସେ ନ[9] ସହିବେ ।
ଭୀମସେନ ଯେବେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛି ସ୍ପଷ୍ଟେ[10] ଅନର୍ଥ କରିବେ[11]

ହେ ରାଜନ[12] ॥୪॥

---

୧ । ଘ. ନଆସିବେ ।
୨ । ଭ. ଗ. ବସିବ ହେ ।
୩ । ଭ. ଖ. ଅମ୍ଭ ।
୪ । ଘ. ନୁଆଣିଲେ ।
୫ । ଭ. ଖ. ଗ. କହୁଁ ।
୬ । ଭ. ବଳେଣ ।
୭ । ଭ. ସର୍ବଥା ଏଥୁ ।
ଭ, ଏତ ।
୮ । ଭ. ପୁଣି ।
୯ । ଭ. ନାହେ କ୍ଷମ ।
୧୦ । ଘ. କଷ୍ଟ
୧୧ । ଭ ଭରିବ
୧୨ । ଖ. "ହେତେ—ରାଜନ" ପାଠ ନାହିଁ ।

ପୁଣ ସେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର[୧] କହନ୍ତି   କାମପାଳଙ୍କୁ କହି ଅଛନ୍ତି ।

ପ୍ରୀତି ଉପୁଜାଇ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଆଣ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାନ୍ତ ।

ହେ ମଦନ[୨]

ଶୁଣି ମାନଗୋବିନ୍ଦ କହିଲେ   ଆଣିମିକ[୩] ଉଚିତ କହିଲେ ।

ନାଗ ନାଗାନ୍ତକ[୪] ପୀରତି ହେବକି ଆଜନ୍ତୁ ପାଣ୍ଡବେ ମଲେ

ହେ ତାତ[୫] ॥୭॥

ଶୁଣି ଶକୁନ ମନ୍ତ୍ରୀ[୬] କହନ୍ତି   ଏମାନେ ମେଳ ବାନ୍ଧି ଅଛନ୍ତି[୭]

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ର[୮] ଶିକ୍ଷାପାଇ[୯] ଆସି ଭଗ୍ନ[୧୦] ଦେଖାଇ କହନ୍ତି ।

ହେ ରାଜନ[୧୧]

ଭେଟ କରଣ ତାଙ୍କୁ ଆଣିବେ[୧୧]   ଏଥି ଅନର୍ଥ ଏ ଲଗାଇବେ[୧୨] ।

ଏହାଙ୍କ ବଚନ ନ ଶୁଣିମା[୧୩] ଏବେ କ କରିବେ ସେ ପାଣ୍ଡବେ ।

ହେ ରାଜନ ।୮।

---

୧ । ଭ. ପ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର

୨ । ଙ: ଭ. ଘଜଳ

୩ । ଭ. ଅଣିମାବୁ

୪ । ଭ. ନାଗା ନାଗାନ୍ତକ

୫ । ଭ. ଗଜପେ

୬ । ଭ. ମନ୍ତ୍ରୀ

୭ । ଭ. ବାଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି

୮ । କ. ପ. ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସିଦ୍ଧା ପାଇ ଚନ୍ଦ୍ର

୯ । କ. ଗ. ଭ. ଅବ

୧୦ । ଖ. "ଶୁଣି ଶକୁନ—ରାଜନ" ପାଠ ନାହିଁ ।

୧୧ । କ. କହୁଛେ ଆଣିବେ

୧୨ । ଭ. ଲଗାଇ ଦେବେ ।

୧୩ । ପ. ବଚନ ଶୁଣିମା ।

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର[୧] ବୋଇଲେରେ ଶକୁନି ଏଣୁ ବଚନ ମାନସେ ସେନ ।

ତୋର ମନ୍ତ୍ରୀ ପଣେ ମୋତେ ଅପ୍ରିତିକ କରାଇଲୁ ଅନ୍ଧ ମାନରେ ।

ଶକୁନି ।

ଶୁଣି କହେ ଶକୁନି ସତବ ମୋର କଥାତ ନ ଯୋଗାଇବ ।

ପୃଥ୍ୱୀତ ନୃପତି ପିତା ଅନ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରୀ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଭଣିବ

ହେ ସଜନ ॥୮॥

ଏବେ ତଳପା ତୋହର ବାସ କୁଳକ୍ଷୟ କଥାରେ ନ ପଶ ।

ଏକାଙ୍ଗ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତି[୨] ଏ ବୋଲାଇବେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ କର ନାଶ ।

ହେ ସଜନ[୪] ।

ଯତ୍ନଂ ନରଣ ବାଣୀ ଶୁଣିଲେ ଶୋକେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ବାହୁଡ଼ିଲେ[୫] ।

ଆକତ୍ରୂଂ ଅପ୍ରିତିକ ନଷ୍ଟେ ହୋଇଲା ଧାରା ଏହା ନର୍ଣ୍ଣ କଲେ[୬] ।

ହେ ସଜନ[୭] ॥୯॥

---

୧ । ଭ. ପ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର

୨ । ଭ. ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ

୩ । ଭ. ଭ. ପ ନାସ୍ତ

୪ । ଗ. "ଭେଦ ଭକ୍ଷଣ—ସଜନ"
ଛା଼ଠ ଦାଣ୍ଡି

୫ । ଭ. ପ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ବାହୁଡ଼ିଲେ

୬ । ଭ. ବର୍ଣ୍ଣ କଲ

୭ । ଭ. ପ. ସଜନ
ଭ. ବଧାତା

ଏମନ୍ତେଣ[1] ଗଲ୍ପ କେତେ ଦିନ ପୁଚ୍ଛି କଲେ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ[2] ।

ଧୃତଦେବ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜଣାନ୍ତି ସକଳ ଧର୍ମସୁତ କୋପମନ[3]

ହେ ସୁଜନେ ।

ନଳ ସୈନ୍ୟ ଅନକୂଳ କଲେ[4] ଆପେ ଶ୍ୱେତ[5] ହସ୍ତୀ ଆରୋହିଲେ ।

ଚତୁଷ୍ଟ ସକଳ ସନ୍ୟଙ୍କୁ[6] ସାଜଣ ଆପଣେ[7] ଆଗ ହୋଇଲେ ।

ହେ ସୁଜନେ ।୧୦।

ହେମ ରଥରେ ଚଢ଼େ ଅର୍ଜୁନ କରେ ଧର ଶର[8] ଶରାସନ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱ[9] ଆରୋହଣ କରନ୍ତି ସେହୁ ଗମନ ।

ହେ ସୁଜନେ ।

ଭୀମ ଧର[11] ବେନ ଗଦାବର ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱର[12] ।

ମହାମତ୍ତ କର୍ଣ୍ଣ[13] କନ୍ଧରେ ବସିଣ ଚଳଲେକ ମହାବୀର[14] ।

ହେ ସୁଜନେ ।୧୧।

---

୧ । ଭ. ଷ. ଏମନ୍ତେ

୨ । ଭ. ସ ପୁଚ୍ଛ କଲେକ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ

୩ । ଗ. କୋପନକ ।

୪ । ଷ. ଦଳ ଲାଗ୍ନ ଆପଣେ ଚୁହିଁଲେ

୫ । ଭ. ଭ, ଶ୍ୱେତ

୬ । ଷ. ଭ ସ. ସୈନ୍ୟ

୭ । ସ. ଆପଣ

୮ । ଷ ଗ. ଶର

୯ । ଭ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ବାସ ପାଶ

୧୦ । ଭ: ଆରୋହଣ

୧୧ । ଷ. ଭୀମ ସେନ

୧୨ । ଭ, ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ —ପାଶର

୧୩ । ଭ. ମହାମତ କର୍ଣ୍ଣକ

୧୪ । ସ. ମାହାବୀର

ନକୁଳଙ୍କ ଚଢ଼ି କଣ୍ଠବର   ଶ୍ୱେତ ଛତ୍ର[1] ଧର ତାଙ୍କ କର ।

ଉତ୍ତର କୁମାର[2] ରଥେକ ଆରୋହ୍ଣ ଢାଳନ୍ତି ଶ୍ୱେତ[3]ଚାମର ।

ହେ ସୁଜନେ ।

ଶିଖଣ୍ଡି ଧୃଷ୍ଟଦ୍ୟୁମ୍ନ ବେନ   ପଛଆଡ଼ି ଥାଇ[4] ସଙ୍ଗେ ସେନ ।

ଦିବ୍ୟ ରଥ ଆରୋହଣ ସେ ଚଳନ୍ତି[5] ଶୁଭେ ନାନା ବାଦ୍ୟଧ୍ୱନ ।

ହେ ସୁଜନେ ।।୧୨।।

ଦିବ୍ୟ ପଲଙ୍କମାନ ସୁବେଶ[6]   ସହଦେବ ଘେନି[7] ରାଣୀହଂସ ।

ଅଶ୍ୱମାନ ଚଢ଼ି[8] ପଞ୍ଚାଳ କୁମାରେ ଆଗେ ଚଳଲେ ହରଷ ।

ହେ ସୁଜନେ ।

ପଛେ ରଥ ଚଢ଼ି ଅଭିମନ୍ୟୁ   କରେ ଧରିଛନ୍ତି ଶର[9]ଧନୁ ।

ବହୁତ ସନ୍ୟ ସଙ୍ଗତରେ ଘେନଣ ଚଳନ୍ତି ସୁଭଦ୍ରା ସୁନୁ ।

ହେ ସୁଜନେ[10] ।।୧୩।।

---

୧ । ଭ. ଗ. ଶ୍ୱେତଛତ୍ର

୨ । ଘ. କୁମର

୩ । ଭ, ଗ. ଶ୍ୱେତ ।

୪ । ଭ. ଘ. ଥାଇ ।

୫ । ଘ. ଆରୋହଣ ଚଳିଲେ

୬ । ଘ. ଭଳଶ୍ରୀ

୭ । ଭ. ଶୁଭସ

୮ । ଖ. ଘେନି

୯ । ଗ. ସର

୧୦ । ଗ, ୧୩ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ

ଭେଟେ ଜନ ପଥବାଟେ ଗଲେ   ଯାଇ ଜଇନ୍ତା[1] ନଗ୍ରେ ମିଳଲେ[2] ।

ମାହେନ୍ଦ୍ର ସମଏ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ବେଗେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ[3]

ହେ ସୁଜନେ ।

ସହଦେବ ବେଦ ବାଣୀହଂସ   ଅବରୋଧେ ହେଲେ ପରବେଶ[4] ।

ବୀର ତୂର ନାଦେ ଉଛୁଳୁଛି ମହୀ ନମକ[5] ଫଟେ ଆକାଶ ।

ହେ ସୁଜନେ ॥୧୪॥

ଚର୍ଣ୍ଣି ପ୍ରଜାମାନେ ଠୂଳ[6] ହେଲେ   ଧର୍ମ ରାଜାଙ୍କୁ ଦ୍ରୁସନ କଲେ[7] ।

ପ୍ରଜା ସବେ ଆସି ଏକମେଳ ହୋଇ ନିର୍ଣ୍ଣି ନେ ରହିଲେ

ହେ ସୁଜନେ ।

ଚତୁଃ[8] ବରାଟ ହେଲେ ମେଳଣି   ନଜ ରାଜେ୍ୟଂ ଗଲେ ତତକ୍ଷଣି ।

ବହୁ ସନ୍ୟଦେଇ ରହିଲେ ମାଜନ ଉତର କୁମର ମଣି[9][10] ।

ହେ ସୁଜନେ ॥୧୫॥

---

୧ । ଡ. ଜଏନ୍ତା

୨ । ଖ. ହୋଇଲେ

୩ । ଖ. କୋତ ଲଗ୍ନ ବୁଝି ଧର୍ମର ନନ୍ଦନ
ନଗ୍ରେ ପରବେଶ ହେଲେ

ଙ. ମାହେନ୍ଦ୍ର—ହେଲେ ।

୪ । ଖ. ଘ. ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ

୫ । ଡ. ଙ. ମହି ଚମକ ।

୬ । ଡ—ଙ. ଦେଖଣା ଯୋଗାଡ଼ ଖଟୀଲେ

୭ । ଖ. ଗଣ୍ଡି ଆଯୋଗେ ଖଟୀଦେଇ ଆସି
ସବେ ନିର୍ଣ୍ଣିନେ ରହିଲେ ।

ଗ ଘ: ତଣ୍ଡିରେ ନଯୋଗ ଖଟୀଲେକ ଆସି
ସବେ ନର୍ଣ୍ଣୀନେ ରହିଲେ ।

ଘ. ଧର୍ଣ୍ଣି ନ୍ତେ ।

୮ । ଖ. ଚତୁଂ

୯ । ଖ. ରହିଲେକ ମାଜ—ମଣି

୧୦ । ଡ. ରହିଲେକ ମାଜ—ମଣି ।

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଭୃତ୍ୟଜନମାନେ ରହୁଥିଲେ ହସ୍ତିନା ଭୁବନେ[1] ।

ସପଚଷଜଣି ସନ୍ୟ ଆଦରଣ ଜଇନ୍ତା[2] ମିଳ ବଦନେ[3] ।

ହେ ସୁଜନେ[4] ।

ନୃପତିଙ୍କ ଦମନ[5] କରନ୍ତୁ ସୁଧେଷ୍ଣି[6] କୃଶଳ ପଚ୍ଛରନ୍ତୁ ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର[7] ସ୍ୱଶମାନ କରଜୋଡ଼ ଜଣାନ୍ତି ।

ହେ ସୁଜନେ ।୧୬।

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[8] ବଳେ ଆସ୍ଥାନର[9] ପାସେଜନ୍ତୁ ସଙ୍ଗ କୁରୁବୀର[10] ।

ପାଣ୍ଡବେ ଜୟନ୍ତା ନଗରେ[11] ରହୁଲେ ଜଣାଇଲେ ତାଙ୍କୁ[12] ସ୍ୱର ।

ହେ ସୁଜନେ ।

ଶୁଣି ଉଦବେଗ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[13] ଚିତ୍ତ ହୋଇଲାକ ଛନ ଛନ ।

ଠାବେ ଠାବେ ସନ୍ୟ ପାହାଣ ଜଗାଇ ନିରୋଧ କଲେ ଆସ୍ଥାନ[14] ।

ହେ ସୁଜନେ ।୧୭।

---

୧ । ଖ. ଭୁବନ ।
୨ । ଗ. ଜୟନ୍ତା ।
୩ । ଗ. ବଦନ ।
୪ । ଚ. "ପାଣ୍ଡବଙ୍କ—ସୁଜନେ" ପାଠ ନାହିଁ ।
୫ । ଚ. ଦମନ
୬ । ଚ. ସୁଦେଷ୍ଣା ।
ଘ. ସୁଦେଷ୍ଣି
ଘ. ସୁଧେଷ୍ଣୀ
୭ । ଚ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ।
ଖ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ।
ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ।
୮ । ଚ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ଖ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ଘ. ଦ୍ରିର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
୯ । ଗ. ଘ. ଆସ୍ଥାନର
୧୦ । ଚ. କୁରୁବର ।
୧୧ । ଖ. ଜୟନ୍ତା ନଗରେ ।
ଘ. ଜୟନ୍ତା ନଗରେ ।
୧୨ । ଘ. ଅଛି ।
୧୩ । ଗ. ଦୁର୍ବେଗେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ଚ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ଘ. ଦ୍ରିର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
୧୪ । ଖ. ଆସ୍ଥାନ ।
ଚ. ବସାଇ—ଆସ୍ଥାନ ।

ରାଧା ମନ ମୋହନ' ଶ୍ରୀପତି   ପାଦତଳେ' ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ମତି

ଏ ଭବ ସାଗରେ ବୁଡ଼ି ମରୁଅଛି ଫେଡ଼ିବା ମୋର ଦୁର୍ଗତି' ।

ହେ ସୁଜନେ' ।

ଦୀନ ଏହୁ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ   ଦୟାକର ତାଙ୍କୁ ପୀତବାସ ।

ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ କୃପାରୁ ବଇକୁଣ୍ଠ ପଦ ହୋଇଲାକ ଶେଷ'

ହେ ଠାକୁର' ।।୧୮।।

---

୧ । ଭ. ମୋହନ ।

୨ । ଗ. ଭାଙ୍ଗପାଦେ ।

୩ । ଘ. ବାରେ ନାହରେ ମୋ ମୁକ୍ତି ।

୪ । ଘ. ତୁମ୍ଭ ବିନୁ ନାହିଁ ଅନଗତି ।

ଘ. ଦୁର୍ଗତି ।

୫ । ଗ. ସୁଜନେ ।

୬ । ଭ. ଗ. ଏତ ଆରତ ହୋଇଛୁ ନାଶ
ଦୟାକର ତତେ ପିତବାସ ।

ଗ. ହରହୁ ।

ତବ ଶ୍ରୀଚରଣ କୃପାରୁ ବୈକୁଣ୍ଠପଦ
ଏଣୁ ହେଲା ଶେଷ ।

ଗ. ଭଲି ଏବେ ।

ଘ. ଏତ ଆରତ ହୋଇଛୁ ନାଶ
ଦୟାକର ତତେ ପିତବାସ ।

ତବ ଶ୍ରୀଚରଣ ବଇକୁଣ୍ଠ ପଦ ଏ
ହେଣୁ ହୋଇଲାତ ଶେଷ ।

୭ । କ. ଘ. ହେଦେବ ।

ଗ. ହେନାଥ ।

'ଖ' ପୋଥିରେ ୨ ଧାଡ଼ିରେ ଗୋଟିଏ ପଦ
ହୋଇଛି ଓ ପଦସଂଖ୍ୟା ୨୧ ।

